Manly P. Hall

Tüm Çağların Gizli Öğretileri

MİTRA®

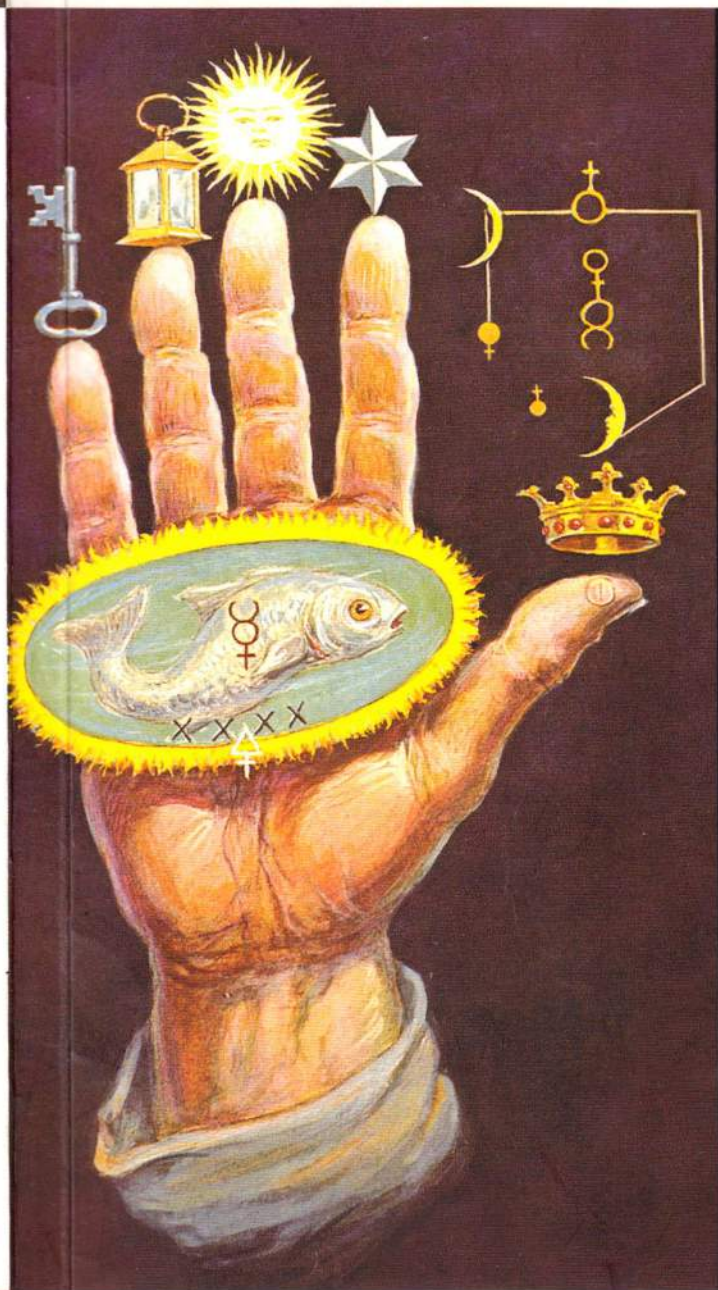

Tüm Çağların Gizli Öğretileri

MANLY P. HALL

MİTRA®

MANLY P. HALL (1901-1990)

Herkesin bir bilge, yirminci asrın ezoterik uzmanı olarak saygı duyduğu yazar, hayatı boyunca ABD ve diğer ülkelerde 8.000'den fazla konuşma yapmış, sayısız kitap, makale ve incelemeye imza atmıştır. Manly P. Hall her zaman felsefenin ve dinin gündelik uygulamasına ağırlık vermiş gerçek bir ezoteristtir. O insanlığa en soylu idealleri ve davranış kurallarını veren ruhani ve ahlaki kadim öğretileri yeniden canlandırmayı kendine vazife edinmiştir. Felsefenin insanın kendi amaçları ve ideallerini gerçekleştirmek için kullandığı soylu bir araç olduğuna inanan Manly P. Hall, dünya medeniyetlerinin ancak akıl, amaç ve işbirliği için ortak bir zemine ulaştığında yükseleceği fikrine bütün ömrünü vakfetmiştir. Bu amaç için Felsefi Araştırmalar Cemiyeti'ni (www.prs.org) kurmuştur.

Elinizdeki kitap, basıldığı tarih 1928 yılından itibaren ezoterik bir klasik olmuştur. Yirminci asrın bir benzerine tanık olmadığı bu eser, bütün çağların ezoterik, okült sırlarını, kadim ritüellerini ve sembolizmini büyük bir ustalıkla anlatan ansiklopedik bir şaheserdir. Mitolojiyi, din ve felsefeyi nadir eserlerden alınmış şekil ve renkli resimlerle zenginleştirerek ayrıntılarıyla açıklayan bu kitap, bütün gizemcilerin kütüphanesinde baş köşeye oturacaktır.

Gizli bilim öğrencileri bu eserle yıllarca ellerinden düşürmeyecekleri bir başvuru kitabına, batı ezoterizminin hemen her alanında bu öğretileri bizzat hayatına uygulamış olan bir ustanın kaleminden sağlam, ayrıntılı ve güvenilir bilgilere kavuşacaktır.

MİTRA®

66 YIL

Tüm Çağların Gizli Öğretileri

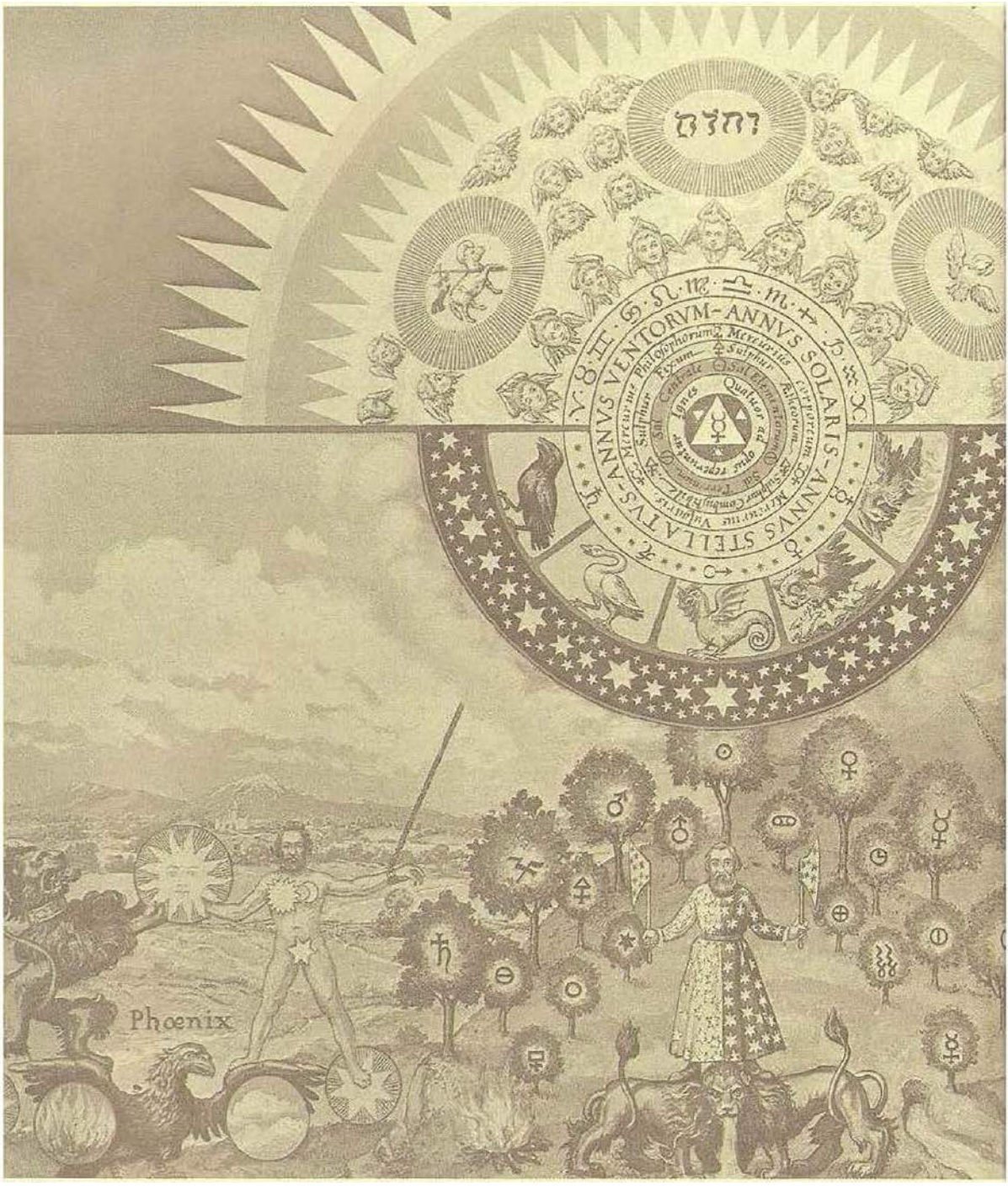

MANLY P. HALL

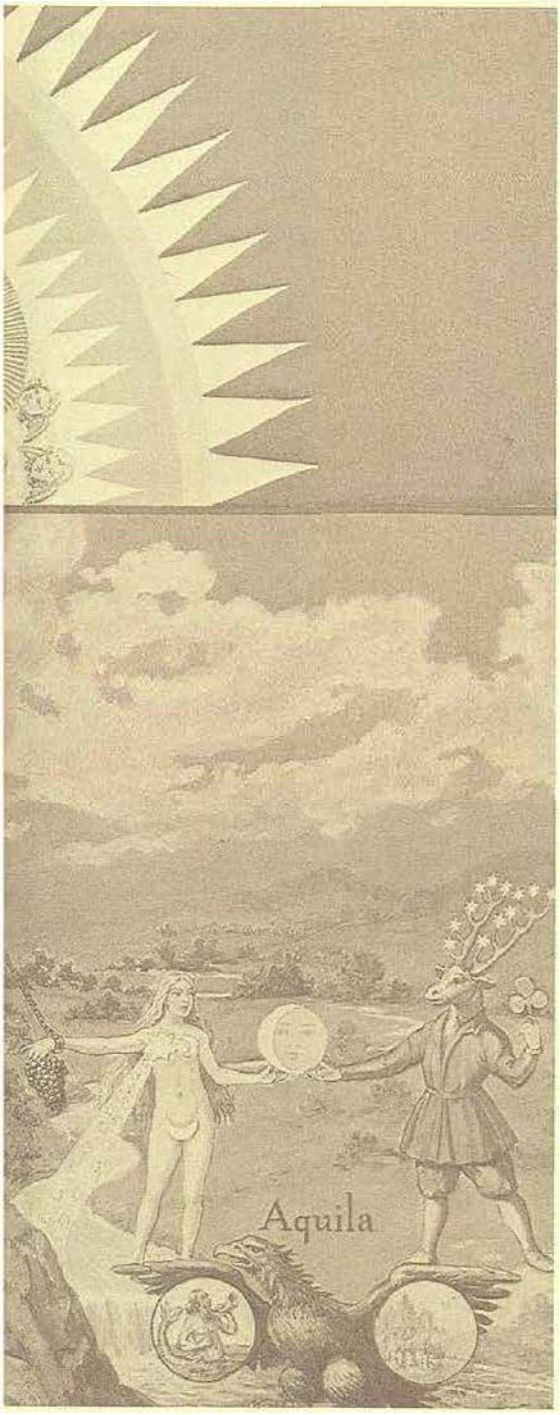

Tüm Çağların Gizli Öğretileri

Hermesçi, Kabalacı,
Masonik, Gül-Haççı
Sembolik Felsefeyi
Açıklayan Ansiklopedi

Türkçesi:
Murat Sağlam

MİTRA®

Tüm Çağların Gizli Öğretileri / Manly P. Hall
Orijinal Adı: *Secret Teachings of All Ages*
ISBN 978-9944-0857-1-7

Ezoterik Klasikler Dizisi: 2
1. Basım: Nisan 2008

Yayıncı: Ali Öztürk
Editör: Murat Sağlam
Çevirmen: Murat Sağlam, Ela Gürdemir
Düzelti: Mutlu Dinçer
Kapak Tasarımı: MaviMelek
Sayfa Tasarımı: Hasan Uygun

Kütüphane Bilgi Kartı: (CIP):
Ezoterizm/Gizli Bilimler/Teosofi/Batınılik

Baskı ve Cilt: Hat Baskı Sanatları Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi A Blok
No: ZA 5 Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 613 75 96

© Mitra Yayınları-2008
Yayın Hakları Mitra Yayınları'na aittir.
Yayıncını izni olmaksızın çoğaltılamaz.
Kaynak göstermek koşuluyla alıntı yapılabilir.

Truva Kitapçılık
Selamiali Mah. Şetaret Sok. No:4/A
Üsküdar İstanbul
Tel: 0 216 3919116
Email:mitrabilgi@yahoo.com

**Mitra Yayınları, Truva Kitapçılık'ın markasıdır.*

Bu kitap
dünyanın
akılcı
ruhuna
adanmıştır

İçindekiler

Önsöz 13

I. Giriş 17

II. Modern Hürmason Sembolizmini Etkileyen Kadim Gizemler ve Gizli Cemiyetler I. Kısım 42

Kadim Eğitim Sistemi - Celsus ve Hıristiyanlık - Doğru Yaşamanın Bilgisi - Britanya ve Galler'in Druid Gizemleri - Mitra Gizemleri - Mitra ve Hıristiyan Gizemlerin karşılaştırması

III. Kadim Gizemler ve Gizli Cemiyetler II. Kısım 55

Gnostik Gizemler - Simon Magus ve Basilides - Abraxas, Gnostik Ulûhiyet Kavramı - Serapis Gizemleri - Labirent Sembolizmi - Odin Gizemleri ve Gotik Gizemler

IV. Kadim Gizemler ve Gizli Cemiyetler III. Kısım 68

Eleusis Gizemleri - Küçük Sırlar - Büyük Sırlar - Orfeus Gizemleri - Baküs Gizemleri - Dionisos Gizemleri

V. Atlantis ve Kadim Tanrılar 80

Modern Bilimin Işığında Platon'un Atlantis Söylencesi - Ölen Tanrılar Miti - Temmuz ve İştar Mitleri - Atis ve Adonis Gizemleri - Sabazius Riti - Semendirek Kabiri Gizemleri

VI. *Tot, Üç-kez-yüce Hermes'in Hayatı ve Öğretisi* 93

Hermes'in Kimliğiyle İlgili Varsayımlar - Tahrip Edilmiş Hermetik Fragmanlar - Tot Kitabı - Hermes'in Görüsü, Poimandres - Evrensel Akıl Sırrı - Dünyanın Yedi Yöneticisi

VII. *Piramidin İnisiyasyonu* 106

Halife El Memun'un Büyük Piramit'e Girişi - Büyük Piramit'in Geçitleri ve Odaları - Sfenks Bulmacası - Piramit Gizemleri - Bir Hazine Sandığı Olarak Piramit - Gizli Tanrı'nın İkametgahı

VIII. *Bakire İsis* 118

Tanrıların Doğumu - Osiris Cinayeti - Hermesçi İsis - İsis'e Özel Semboller - Ölülerin Mumyalanması

IX. *Güneş, Evrensel Bir Tanrı* 130

Solar Teslis - Hıristiyanlık ve Güneş - Güneş'in Doğum Günü - Üç Güneş - Güneş'in Semavi Sakinleri - Gece Güneşi

X. *Zodyak ve Burçları* 143

İlkel Astrolojik Araçlar - Ekinokslar ve Gündönümleri - Dünyanın Astrolojik Çağları - Tentrya'nın Dairesel Zodyak'ı - Zodyak Burçlarının Yorumu - Dünya'nın Natal Haritası

XI. *İsis'in Bembine Tableti* 156

Platon'un Büyük Piramit'teki İnisiyasyonu - Bembine Tableti - Platon'un İdealar Teorisi - Üç Felsefi Zodyak'ın Etkileşimi - Khalde'nin Triyadlar Felsefesi - Orfik Yumurta

XII. *Kadim Dünyanın Harikaları* 170

Sonsuza Kadar Yanan Lambalar - Delfi Kahini - Dodonean Kahini - Trophonius Kahini - Dünyanın Yedi Harikası - İnisiye Mimarlar

XIII. *Pisagor'un Hayatı ve Felsefesi* 184

Pisagor ve Krotona Okulu - Pisagorcu Felsefenin Temelleri - Simetrik Katılar - Pisagor'un Sembolik Aforizmaları - Pisagorcu Astronomi - Kepler'in Evren Teorisi

XIV. *Pisagorcu Matematik* 197

Sayılar Teorisi - Harflerin Nümerik Değerleri - Kelimelerin Nümerik Değerlerini Çıkarma Yöntemi - Pisagorcu Sayı Teorisine Giriş - Erotesthenes Cetveli - On Sayının Ezoterik Anlamları

XV. *İnsan Bedeninin Sembolizmi* 212

Felsefi Manken - Üç Evrensel Merkez - İnisiyasyon Tapınakları - Elin Sembolizmi - Büyük ve Küçük İnsan - Antropos veya Üst-ruh

XVI. *Hiram Efsanesi* 225

Süleyman Tapınağının İnşaatı - Hiram Abif Cinayeti - Jacques de Molay'ın Şehitliği - Ateş Ruhu ve Kozalaksı Bez - Astronomik Hiram'ın Gezintileri - Cleopatra'nın İğnesi ve Mason'un İşaretleri

XVII. *Pisagorcu Müzik ve Renk Teorisi* 238

Pisagor ve Diatonik Skala - Sağaltıcı Müzik - Kürelerin Müziği - Sembolizmde Renk Kullanımı - Tayfın Renkleri ve Zodyak ve Gezegensel Renkler

XVIII. *Balıklar, Böcekler, Hayvanlar, Sürüngenler ve Kuşlar* I. Kısım 251

Yûnus ve Balina - İsa'nın Sembolü Balık - Mısır'ın Bokböceği - Jüpiter'in Sineği - Bilgelik Yılanı - Kutsal Timsah

XIX. *Balıklar, Böcekler, Hayvanlar, Sürüngenler ve Kuşlar* II. Kısım 265

Yonik Sembol Kumru - Küllerinden Dirilen Zümrüdüanka - Amerika Birleşik Devletleri'nin Büyük Mührü - Ptolemies'in Kedi Tanrıçası Bast - Kutsal Boğa Apis - Monoceros, Tekboynuz

XX. *Çiçekler, Bitkiler, Meyveler ve Ağaçlar* 278

Fallik Sembol Olarak Çiçek - Lotus Çiçeği - İskandinav Dünya Ağacı Yggdrasil - Akasya Dalı - Üzüm Suyu - Adamotunun Majikal Güçleri

XXI. *Taşlar, Değerli Taşlar ve Metaller* 291

Tarihöncesi Anıtlar - Yasa Tabletleri - Kutsal Kâse - Dünyanın Çağları - Tılsım Takılar - Zoyak ve Gezegensel Taş ve Mücevherler

XXII. *Seremonik (Ritüel) Maji ve Büyücülük* 304

Mısır'da Kara Büyü - Doktor Johannes Faustus - Drtaçağa Büyü Kitaplarının Mefistoteles'i - Varlık Çağırma - İblislerle Antlaşma - Pentagram Sembolizmi

XXIII. *Elementler ve Sakinleri* 317

Paracelsusçu Altdünyalar Teorisi - Elementsel Varlıklar Hiyerarşisi - Yer Cüceleri, Semenderler, Su Perileri, Hava Perileri - Demonoloji - incubus ve succubus - Vampirlik

XXIV. Hermesçi Farmakoloji, Kimya ve Sağaltım 331

Paracelsus'un Şifa Yöntemleri - Palingenesis - Hastalığın Nedenlerine Dair Hermesçi Teori - Bitkilerin Tıbbi Nitelikleri -Gizem Okullarında Uyarıcı ve Uyuşturucular - Hasan Sabbahçılar

XXV. İsrail'in Gizli Öğretisi Kabala 344

Yazılı ve Sözlü Yasa - Kabalacı Eserlerin Kökeni - Rabbi Simeon Ben Jochai - Önemli Kabalacı Eserler - Sefer Yezirah

XXVI. Kabalacı Kozmogoninin Temelleri 358

AYN SOF ve Kozmik Yumurta - Kabalacı Kelimeler Sistemi - Hezekiel'in Görüsünün Kabalacı Yorumu - Nebuchadnezzar'ın Düşü'ndeki Yüce İmge - İnsanı Kamil - Hayatın Elli Kapısı

XXVII. Sefirot Ağacı 370

Bilgeliğin Otuz İki Yolu - Büyük ve Küçük Yüz - Kircher'in Sefirot Ağacı - Daat Gizemi - Sefirot Ağacı'nın Üç Sütunu - İsmi Azam'ın Dört Harfi

XXVIII. İnsanın Yaradılışıyla İlgili Kabalacı Anahtarlar 379

Gematria, Notarikon ve Temurah - Elohim - Dört Adem - Adem'le İlgili Arap Tradisyonlar - İnsanlığın Arketipi Olarak Adem - İlk Hıristiyanlığın Evlilik Görüşü

XXIX. Tarot Kartlarının Analizi 392

Oyun Kartlarının Kökeni - Gül-Haçlıların Rota Mundi'si - Tarot Sembolizmi Sorunu - Numarasız Kart - Yirmibir Majör Kartın Sembolizmi - Saray Kartları

XXX. Çöldeki Ahit Çadırı 408

Mısırlı İnisiye Musa - Ahit Çadırının Kurulması - Ahit Çadırının Eşyaları - Ahit Sandığı - İhtişam Cüppeleri - Urim ve Thummim

XXXI. Gül-Haç Kardeşliği 421

Peder C.R.C.'nin Hayatı - Johann Valentin Andrae - Gül-Haç'ın Simyasal Öğretileri - Gül-Haç'ın Anlamları Gül-Haç Mabedi - Gül-Haç Ustaları

XXXII. Gül-Haç Öğretileri ve İnançları 435

Confessio Fraternitatis - Melankolinin Anatomisi - John Heydon - Bilgelerin Üç Dağı - Felsefi Yumurta - Gül-Haç Tarikatının Amaçları

XXXIII. *On Beş Gül-Haç ve Kabala Tablosu* 448

Ruh Okyanusu Şamayim - Yaratımın Yedi Günü - Christian Rosencreutz'un Sembolik Türbesi - Elementler Alemi - Yeni Kudüs - Doğanın Büyük Sırrı

XXXIV. *Simya ve Simyacılar* 460

Metallerin Çoğaltılması - İmparator I. Leopold'un Madalyası - Hohenheimlı Paracelsus - Raymond Lully - Nicholas Flammel - Treviso Kontu Bernard

XXXV. *Simya Teorisi ve Uygulaması* I. Kısım 473

Simya Felsefesinin Kökeni - Büyük İskender ve Konuşan Ağaçlar - Doğa ve Sanat - Simya Sembolizmi - Süleyman'ın Neşidesi - Felsefi Altın

XXXVI. *Simya Teorisi ve Uygulaması* II. Kısım 487

Simya Duası - Hermes'in Zümrüt Tableti - Gül-Haç Kardeşliğinden Bir Mektup - Ay'ın Majikal Dağı - Bir Simya Formülü - Bilgelerin Çiyi

XXXVII. *Claudius de Dominico Celento Vallis Novi'nin, 1606 Yılında Naples'te Yazılmış ve Resmedilmiş Elyazmasındaki Hermetik ve Simyasal Figürler* 500

Element Sembolleri - Simya Sembolleri - Simya Araçları ve İşlevleri - Gizli Formüller

XXVIII. *Simyasal Evlilik* 529

Christian Rosencreutz'un Simyasal Düğüne Davet Edilmesi - Virgo Lucifera - Felsefi Yargılama - Olimpus Kulesi - Altın Taş Şövalyeleri

XXXIX. *Bacon, Spakspere ve Gül-Haçlılar* 541

Gül-Haç Maskesi - William Shakspere'nin Hayatı - Sir Francis Bacon - Akrostiş İmzalar - 33 Sayısı - Felsefi Ölüm

XL. *Sembolik Felsefede Bir Unsur Olarak Kriptogram* 553

Gizli Alfabeler - Harfî Şifreler - Resimsel Şifreler - Akroamatik Şifreler - Nümerik ve Müziksel Şifreler - Kod Şifreleri

XLI. *Hürmason Sembolizmi* 566

Şit'in Oğlunun Diktiği Sütunlar - Enok - Dionisosçu Mimarlar - Roma Okulları - Evrensel Bilgeliğin Sembolü Süleyman - Hürmasonluğun Paha Biçilmez Mirası

XLII. *Mistik Hıristiyanlık* 579

Mesih'in Hayatı Hakkında St. Iranaeus - İsa'nın Gerçek İsmi - Hristoslaşmış İnsan - Eseniler - Kral Arthur ve Şövalyeleri - Büyücü Merlin

XLIII. *Haç ve Çarmıh* 593

Aurea Legenda - İskenderiye'nin Kayıp Kütüphanesi - Pagan Sembolizminde Haç - Kozmik Alegori Çarmıh - Quetzalcoatl'ın Çarmıha Gerilişi - Elem Çivileri

XLIV. *Mahşer Gizemleri* 606

Kutsal Şehir Efes - Vahiy Kitabının Yazarı - Alfa ve Omega - Tanrı'nın Kuzusu - Mahşerin Dört Atlısı - İblisin Sayısı

XLV. *İslam İnancı* 618

Muhammed'in Hayatı - Kur'an'ın Nüzulü - Veda Hutbesi - Peygamber'in Mezarı - Kâbe - İslam'ın Gizli Öğretisi

XLVI. *Amerikan Yerlilerinin Sembolizmi* 630

Barış Çubuğu Seremonisi - Tarihteki Hiawatha - Popol Vuh - Amerikan Yerlilerinde Büyücülük - Xibalba Gizemleri - Midewiwin

XLVII. *Gizemler ve Elçileri* 643

Homer'in Altın Zinciri - İskenderiyeli Yeni-Platoncu Hypatia - Tanrısal Cogliostro - Saint de Germain Kontu - Amerikan Bayrağının Tasarımı - Bağımsızlık Bildirgesi

XLVIII. *Sonuç* 657

Yararlanılan Kaynaklar 669

İndeks 691

Önsöz

adim dünyada var olan gizli felsefe sistemleriyle ilgili bugüne dek sayısız kitap yazıldı; fakat hayatın çağları aşan hakikati, tıpkı yeryüzünün birçok büyük düşünürünün yaşadığı gibi, soluk kıyafetler içinde sunuldu. Elinizdeki çalışma, azizlerin ve bilgelerin, sayfaların içeriğini oluşturan düşüncelerine layık bir kitap oluşturma çabasının ürünüdür. Güzellik ve Hakikat'in böylesine bir bileşimini ortaya çıkarmak hayli pahalıya mal oldu, fakat kitabın okuyucuda yaratacağı etkinin yapılan masrafı hoş göstereceğine inanıyorum.

Elinizdeki kitabın metni üzerine çalışma 1926 yılında başladı ve kesintisiz olarak neredeyse iki yıl sürdü. Gerekli araştırmalarsa metnin yazılmasından önce yapıldı. Kitap için kaynak toplamaya 1921 yılında başlandı, bu tarihten üç yıl sonra kitabı yazma kararı kesin olarak verildi. Okuma kolaylığı ve netlik amacıyla kitaba dipnot konmadı. Başka yazarlara referanslar ve çeşitli alıntılar mantıksal sırasıyla metnin içine yedirildi. Felsefe ve sembolizm konularında en yetkili ve önemli metinleri gelecekte incelemek isteyecek okurlar için, kitabın sonuna bir bibliyografi eklendi. Kitaptaki karmaşık malumata kolayca ulaşılmasını sağlamak için çapraz indeks hazırlandı.

Kitabın içerdiği çeşitli konularda verilen yargıların hatasız olduğunu veya sadece bana ait olduğu kesinlikle söylemiyorum. Bugün elimizde yalnızca parçaları bulanan kadim metinleri, onların inançları hakkında dogmatik iddialarda bulunmanın aptallıktan başka bir şey olmadığını anlamaya yetecek kadar uzun bir süre inceledim. Tradisyonculuk, modern felsefenin ve özellikle Avrupa okullarının lanetidir. Bu kitapta yer alan bazı yargılar ilk bakışta son derece fantastik görünse de, gelişigüzel metafizik spekülasyonlardan uzak durmak, kaynakları

mümkün olduğu kadar yazarların harfine değil, ruhuna bağlı kalarak yansıtmaya çalıştım. Buradaki hataların sorumluluğunu tümüyle üzerime alarak, mistik felsefe konusunda hemen her yazara yöneltilmiş olan intihal suçlamasından kaçabilmeyi umut ediyorum.

Savunusunu yapacağım kendime ait hiçbir *izm* olmadığı için, daha önceden belirlenmiş kavramları desteklemek için orijinal yazıları çarpıtmaya kalkmadığım gibi, günümüzde bilinen çeşitli dini felsefi düşünce sistemler arasındaki uzlaşmaz farkları gizlemek için öğretileri değiştirmedim.

Kitabın duruşu modern düşünce yöntemine kesinkes karşı bir duruştur. Çünkü kitap yirminci asrın sofistlerinin açık bir biçimde alaya aldığı konularla ilgilidir. Kitabın amacı okuyucuya maddeci teoloji, felsefe ve bilimin gölgesinin ötesinde bütünsel yaşama hipotezini tanıtmaktır. Kitabın içindeki karmaşık malzeme yığını kusursuz bir sınıflandırmaya izin vermemiştir, ancak mümkün olduğu kadar ilişkili konular bir araya getirilmiştir.

İngilizce her ne kadar ifade açısından çok zengin bir dil olsa da, soyut felsefi öncülleri uygun bir biçimde aktaracak terimler bakımından şaşırtıcı derecede zayıftır. Bu yüzden, kadim Gizem Öğretileri'ni kavrayabilmek için yetersiz kelimeler grubu içine gizlenmiş olan daha ince anlamlara belli bir sezgiyle yaklaşmak şarttır.

Bibliyografyadaki kitapların büyük bir kısmı kendi kütüphanemdeki kaynaklardan oluşsa da, San Francisco ve Los Angeles Halk Kütüphaneleri'ne, yine San Francisco ile Los Angeles'taki Scottish Rite kütüphanelerine, California, Los Angeles Üniversite Kütüphanelerine, San Francisco Mechanics Kütüphanesine, Ojai'deki Teosofi Kütüphanesine yardımları için minnettarım. Aşağıdaki kişilere yardımları için özel olarak teşekkür ederim: Max Heindel, Alice Palmer Henderson, Ernest Dawson ve personeli, John Howell, Paul Elder, Phillip Watson Hackett ve John. R. Ruckstell. Tek tek kitaplarını ödünç veren diğer kurum ve kişilere de teşekkür ederim.

Bu kitabın hazırlanmasından önceki araştırma aşamasının en önemli kısmını çeviriler oluşturmuştur. Neredeyse üç yıl alan Almanca çeviriler, emeği için herhangi bir mükâfat almayı reddeden Alfred Beri tarafından üstlenilmiştir. Latince, İtalyanca, Fransızca ve İspanyolca çeviriler Prof. Hormer P. Earle tarafından gerçekleştirilmiştir. İbrani metinler Rabbi Jacob M. Alkow tarafından düzeltilmiştir. Ayrıca birçok kişi kısa çeviriler ve düzeltmeler yapmıştır.

Düzeltmeleri denetleyen Dr. C. B. Rowlingson'un ehil çabaları sayesinde ebedi kaostan anlamlı bir düzenlilik çıkarılabilmiştir. Metni elimizdeki kısıtlı yere yerleştirmenin teknik güçlükleriyle uğraşan Robert B. Tummonds ile H.S. Crocker Şirketi'nin personeline de teşekkür ederim. Metnin üslubundaki güzelliklerin büyük bir kısmını, bütün metni yazma ve indeksi hazırlama işini üstle-

nen M. M. Saxton'a borçluyum. Harika resimler çizgileri ve resimleriyle kitabı tamamlayan J. Augustus Knapp'a teşekkür ederim. H. S. Crocker Şirketi'nden Frederick E. Keast kitapla özel olarak ilgilenerek baskı kalitesini arttırdı; Amerika kıtasının en önemli tasarımcılarından biri olan Dr. John Henry Nash'ın emekleri sayesinde kitap, matbaa sanatının örnek ürünlerinden biri haline geldi. İlk önce düşündüğümüzden daha fazla tablo ve resmi metne sokabilmek, kitaba kalbini ve ruhunu veren Los Angeles Oymacılık Şirketi'nden C. E. Benson'un çabalarıyla mümkün olmuştur.

Bu kitabın basılmadan önceki satış rakamı, basım tarihinde nadir görülen örneklerden biri oldu. İlk baskının metni matbaaya teslim edilmeden önce 550 adet kitap satıldı. 550 kopyadan oluşan ikinci baskı, 200 kopyadan oluşan üçüncü, yani teosofi baskısı kitap matbaadan elimize ulaşmadan satıldı. Bu olağanüstü durum eşsiz bir başarıdır. Bu olağanüstü satış programının başarısı, kitabı bildiğimiz bir ticari satışa sokmak yerine gerçekten ilgilenenlerin eline ulaşmasını sağlayan Maud F. Galigher'e aittir. Ayrıca derslerime katılan sayısız dostumun hiçbir karşılık almadan kitabın dağıtımına hizmet etmesinin çok büyük bir katkısı oldu.

Son olarak, yazar, bu kitabın basılmasını ön ödemeleriyle mümkün kılan yüzlerce aboneye teşekkür eder. Kitabın devasa maliyetini tek başına karşılaması imkânsızdı ve kitaba yatırım yapanların onun çıkacağına dair yazarın onuruna duydukları güven dışında hiçbir garantileri yoktu.

Tıpkı bu kitabı yazarken benim ondan çok faydalandığım gibi, okurların da bu kitabın dikkatle incelenmesinden faydalanmasını tüm kalbimle dilerim. Araştırma çalışması sayesinde çok önemli hakikatler keşfettim. Kitabı yazmak bana sabır ve düzenliliği öğretti, basılması sanatların ve zanaatların yeni harikalarını keşfetmemi sağladı; bütün bu girişim sayesinde, aksi takdirde asla tanışamayacağım onlarca dost edindim. John Bunyan'ın ifade ettiği üzere:

Onu yazdım ve nihayet bitti,
Derinliği, genişliği ve büyüklüğüyle hayata geldi.

MANLY P. HALL
Los Angeles, California
28 Mayıs 1928

1

Giriş

Felsefe değer belirleme bilimidir. Herhangi bir durumun veya tözün ötekinden üstün olup olmadığı felsefe tarafından belirlenir. İkincil olan her şey çıkarıldıktan sonra, kalanı en önemli şey kabul eden felsefe, spekülatif düşünce dünyasında gerçek öncelikler veya önemler indeksi haline gelir. A priori felsefenin görevi, tezahürler dünyasının, nihai doğası veya sebebiyle ilişkisini kurmaktır.

"Felsefe," diyor Sir William Hamilton, "Şu şekillerde tanımlanmıştır: İlahi ve beşeri şeylerin ve onların içerdiği sebeplerin bilimi [Çicero]; sebep ve sonuç bilimi [Hobbes]; yeterli nedenler bilimi [Leibnitz]; mümkün olduğu ölçüde mümkün olanların bilimi [Wolf]; ilk ilkelerden kesin bir şekilde çıkarılan şeylerin bilimi [Descartes]; duyusal ve soyut hakikatlerin bilimi [de Condillac]; aklın meşru nesnelerine uygulanması [Tennemann]; bütün bilginin insan aklındaki zorunlu sınırıyla ilişkisinin bilimi [Kant]; bilimlerin bilimi [Fichte]; mutlağın bilimi [von Schelling]; ideal ile gerçek olanın mutlak farksızlığının bilimi [von Schelling]; varlık ile varlık olmayanın varlığı [Hegel]" [Bkz. *Lectures on Metaphysics and Logic* (Metafizik ve Mantık Dersleri)]

Felsefe disiplinlerinin sınıflandırıldığı beş başlık şunlardır: *Metafizik,* kozmoloji, teoloji ve varlığın doğası gibi soyut konuları işler; *mantık,* akılcı düşünmeyi belirleyen yasaları ele alır veya bazen söylendiği gibi "düşünme hataları bilimi"dir; *etik* ahlak, bireysel sorumluluk ve karakter bilimidir ve büyük ölçüde

iyinin doğasını tanımlama çabasıyla belirlenmiştir; *psikoloji,* zihinsel bir kökene dayandırılabilen fenomenlerin soruşturulmasını ve sınıflandırılmasını kapsar; *epistemoloji* öncelikle bilginin doğası ve mutlak bir bilginin olup olmadığı sorunlarıyla uğraşır; *estetik*, uyumlu, zarif, güzel ve soylu olanın doğasını ve onun uyandırdığı tepkileri ele alan bilimdir.

Platon felsefeyi tanrıların insana verdiği en büyük iyilik olarak görüyordu. Oysa yirminci yüzyılda felsefe, tesadüfî, uzlaştırılamaz fakat en çürütülmez akıl yürütmelere dayanan kavramlardan oluşmuş devasa ve karmaşık bir gövde haline geldi. İamblikhus'un tanrıların nektarı ve ambrosiyasına benzettiği eski Akademi'nin yüksek teorileri -Heraklitus'un aklın hastalığı dediği- kanılarla öyle bulanıklaşmıştır ki, bu göksel içki büyük Yeni-Platoncunun tanıyamayacağı bir şey haline gelmiştir. Modern bilimsel ve felsefi düşüncenin sürekli olarak maddeciliğe kayması, onun artan yüzeyselliğinin ikna edici bir kanıtıdır. Napolyon büyük astronom Laplace'a, *Traité de la Mécanique Céleste* [Göksel Mekaniğin İncelenmesi] isimli eserinde Tanrı'dan neden bahsetmediğini sorduğunda şu cevabı almıştı: "Efendim, bu hipoteze ihtiyacım yok!"

Francis Bacon, Ateizmle ilgili incelemesinde bu durumu şöyle özetler: "İnsan biraz felsefe bilince ateizme yaklaşır, felsefe derinleşince akıl dine kayar." Aristoteles'in *Metafizik* adlı eseri şu sözlerle başlar: "Bütün insanlar doğal olarak bilmek ister." Açılıp gelişen beşeri akıl, bu ortak itkiyi tatmin etmek için, kendi dışında tasavvur edebildiği uzamın uç noktalarını ve içindeki tasavvur edebildiği benliğin uç noktalarını keşfetmiş, bir şeyle her şey, sebep ile sonuç, doğa ile doğanın eserleri, akıl ile aklın kaynağı, ruh ile ruhu tözü, yanılsama ile gerçeklik arasındaki ilişkileri bulmaya çalışmıştır.

Kadim bir filozof bir keresinde şöyle söylemişti: "Sıradan şeylerin bilgisine bile sahip olmayan kişi, insanlar arasında bir vahşidir. Yalnızca insanla ilgili meselelerde doğru bilgiye sahip olan kişi, vahşiler arasında bir insandır. Fakat aklın enerjisiyle bilinebilecek olan her şeyi bilen kişi, insanlar arasında bir Tanrı'dır." Demek ki insanın doğal dünyadaki statüsü, düşünmesinin kalitesiyle belirlenir. Aklı, hayvani içgüdülerinin esiri olmuş kişi felsefi olarak bir vahşiden üstün değildir, akli melekelerini insani meselelere yoran kişi bir insandır, ilahi gerçeklikleri tefekkür eden kişi ise halihazırda bir yarı-tanrıdır; çünkü aklın ona taşıdığı aydınlıktan pay alır. Çiçero, "*Bilimlerin Bilimi*" adlı muhteşem yazısında şöyle haykırır: "Ey felsefe, ey hayatın rehberi! Ey erdemlerin ve kusurları uzak tutan şeylerin arayıcısı! Sensiz bizim halimiz, çağların hali ne olurdu? Sen ki şehirleri yaratansın, sen ki dağılmış insanları hayatın toplumsal keyfine çağıransın."

Bu çağda *felsefe* kelimesi, başına tanımlayıcı bir sıfat gelmedikçe çok az anlam ifade etmektedir. Felsefe az çok birbirleriyle çatışan sayısız izmlere bölünmüştür, bu izmler birbirlerinin safsatalarını çürütme çabasına kendilerini öy-

lesine kaptırmışlardır ki ilahi düzene ve insanın kaderine dair daha yüce meseleler, pişmanlık verici bir ihmalden mustariptir. Felsefenin ideal işlevi, insan düşüncesine istikrar kazandırıcı bir etki yaratmaktır. Felsefe kendi içsel doğası sayesinde insanın mantıksız hayat ilkeleri tesis etmesini engelleyebilmelidir. Akılcı düşünmenin düz ve dar patikasında felsefecileri yönlendireceği zannedilen eğitilmemiş zihinlerin gündüz düşlerinin aşırılığıyla filozoflar, bizzat, felsefenin amacını bulanıklaştırmışlardır. Bugün kabul edilen felsefe okullarının dışındaki diğer düşüncelerin listesini çıkarıp sınıflandırmak bu kitabın sınırlarını aşar. Felsefenin kapsadığı devasa akıl yürütmeler alanı, ancak, son yirmi asırdır dünyayı sarsan felsefi disiplinlerden en önemlilerinin kısa bir gözden geçirilmesiyle takdir edilebilir. Yunan felsefe ekolünün temeli, kendilerine *Sophos* "bilgeler" denilen yedi ölümsüzleşmiş düşünürle atılmıştır. Diogenes Laertius'a göre bu bilgeler Thales, Solon, Chilon, Pittacus, Bias, Cleobulus ve Periander'dir. Thales suyu ilk ilke, yani element olarak kabul eder. Dünya bu suyun üzerinde bir gemi gibi hareket halindedir ve depremler bu evrensel denizdeki çalkantıların sonucudur. Thales İyonyalı olduğu için onun ilkelerini devam ettiren okula da İyon Okulu denir. Thales MÖ 546 yılında ölmüş, ardından Anaksimander, onun ardından Anaksimenes, Anaksagoras ve Archelaus gelmiş ve İyon Okulu bu düşünürle son bulmuştur. Anaksimander ustası Thales'ten ayrılarak her şeyin kendinden geldiği ilke olarak ölçülemez, tanımlamaz sonsuzluğu gösterir. Anaksimenes'e göre ise evrenin ilk ilkesi havadır, ruhlar, hatta tanrılar bile havadan

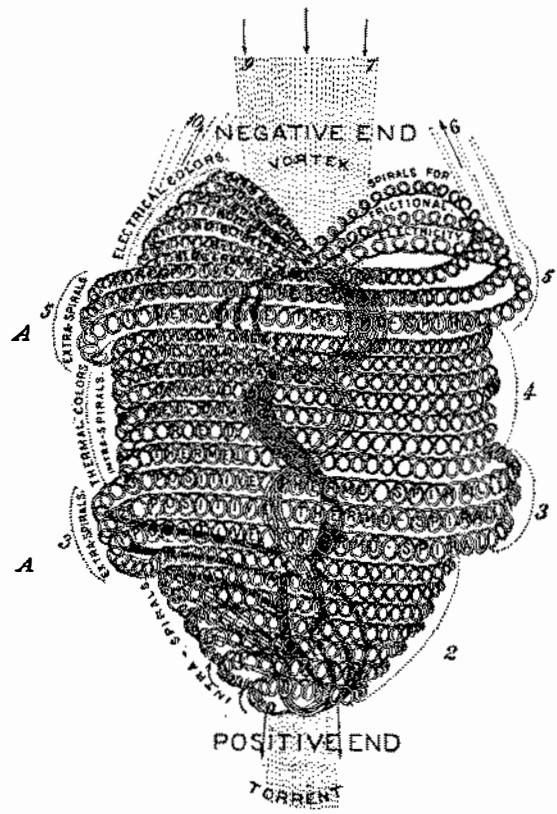

Babbitt'in *Principles of Light and Color* adlı eserinden.

BABBITT'İN ATOMU

Demokritos'un atom teorisinden bu yana, atomların yapısını ve çeşitli elementleri oluşturma biçimlerini belirlemek için uğraşılmıştır. Bilim bile bu alana girmekten kaçınamamış ve bu küçük cisimler hakkında ayrıntılı ve karmaşık açıklamalar sunmuştur. Yukarıda, geçen asırda geliştirilen en çarpıcı atom tasviri olan, Dr. Edwin D. Babbitt'in şeması görülmektedir. Dr. Babbitt sadece atomun bu formunu bulmamış, aynı zamanda bu parçacıkların düzenli bir şekilde bir araya gelme ve moleküler yapıları oluşturma biçimini de ortaya çıkarmıştır.

oluşmuştur.

Öğretisi atomculuğu çağrıştıran Anaksagoras, Tanrı'nın sonsuz, kendi kendine hareket eden akıl olduğu inancındadır. Bu ilahi sonsuz Akıl, herhangi bir bedene hapsolmamıştır ve her şeyin etkin nedenidir; her şey, başlangıçta iç içe ve karmakarışık haldeyken onlara bir düzen veren ilahi akıl tarafından kendi türüne göre, birbirine benzer kısımlardan oluşan sonsuz maddeden yapılmıştır. Archelaus her şeyin ilkesinin ikili bir doğaya sahip olduğunu ileri sürer. Cismani olmayan akıl ile cismani akıl. Hava incelme ve yoğunlaşmayla, sırasıyla ateş ve suya dönüşür. Archelaus yıldızları yanan demirden dünyalar olarak algıladı. Heraklitus (MÖ 536-470 yılları arasında yaşamış olup bazen İyon Okulu'na dahil edilir) değişim ve sonsuz akış öğretisinde ateşin ilk element ve dünyanın sonunda döneceği hal olduğunu ileri sürer. Dünya ruhu, ona göre, dünyanın nemli kısımlarının verdiği nefestir ve denizin gelgitlerine güneş sebep olmaktadır.

Sisamlı Pisagor'un kurucusu olduğu *İtalik* veya *Pisagorcu* okul, ünlü temsilcileri arasında Empedokles, Epikharmus, Archytas, Alkmaeon, Hippasus, Philolaus ve Eudoksus'u barındırır. Pisagor (MÖ 580-500?) matematiği bütün bilimlerin en kutsalı ve en kesini olarak görüyor, öğrencisi olmak isteyenlere aritmetik, müzik, astronomi ve geometri bilmeyi şart koşuyordu. Bilgeliğin bir ön şartı olarak *felsefi hayata* özel bir vurgu yapmıştır. Pisagor bütün üyelerin yüksek bilimlerin bilgisine erişmede birbirine destek olduğu bir cemaat kuran ilk öğretmenlerden biridir. Ayrıca ruhani aklın gelişmesi için geçmişi muhasebe etme disiplinini yaratmıştır. Pisagorculuk sayılar ile varoluşun nedensel amilleri arasındaki ilişkilere dair metafizik akıl yürütmeler sistemi olarak kabul edilebilir. Bu okul, göksel armonikler veya "küreler müziği" teorisini ilk geliştiren okuldur. John Reuchlin, Pisagor için, sessizlik disiplininden önce öğrencilerine hiçbir şey öğretmezdi, demektedir. Sessizlik tefekkürün ilk şartıdır. Aristoteles *Sofist* adlı eserinde retoriği keşfetme onurunu Empedokles'e verir. Hem Pisagor hem Empedokles ruh göçü teorisini kabul etmişti. Empedokles'in şöyle söylediği rivayet edilir: "Bir çocuktum, sonra denizkızı oldum; bir bitki, bir kuş, bir balık olup dev denizde yüzdüm." Archytas'ın vidayı ve vinci keşfettiği söylenir. O, zevklerin bir salgın hastalık olduğunu, aklın ölçülülüğüne zarar verdiklerini ileri sürer. Kalbinde fesat barındırmayan insanın, kılçıksız balık kadar nadir bir şey olduğuna inanır.

Eleacı mezhep, Ksenophanes (MÖ 570-480) tarafından kurulmuştur. Ksenophanes, Homeros ile Hesiodos'un kozmoloji ve teogoni hikâyelerine yaptığı saldırılarla ünlüdür. Ksenophanes, Tanrı'nın "bir ve cisimsiz, madde ve töz olarak daire, hiçbir şekilde insana benzemez, baştan sonra görme ve işitme olup nefes almayan; her şey, akıl ve bilgelik, doğmamış fakat sonsuz, hareketsiz, değişmez ve akılsal," olduğunu ileri sürmüştür. Ksenophanes var olan her şeyin

ebedi olduğunu, dünyanın başı ve sonu olmadığını, doğan her şeyin yok olacağını savunmuştur. Çok uzun yıllar yaşamıştır. Öyle ki oğullarını kendi elleriyle gömdüğü rivayet edilir. Parmenides, Ksenophanes'ten eğitim almış, fakat hiçbir zaman onun öğretilerine tamamen katılmamıştır. Parmenides duyuların güvenilmez olup, aklın hakikatin tek ölçütü olduğunu savunan, dünyanın yuvarlak olup sıcak ve soğuk bölgelerinin ayrıldığını ilk ileri süren kişidir.

Eleacı okula yakın duran Melissus, Parmendis'le birçok görüşü paylaşır. Evrenin hareketsiz olduğu görüşünü savunmuştur; evren bütün mekânı doldurduğu için onun hareket edeceği bir boşluk kalmamıştır. Ayrıca uzamda boşluk teorisini reddeder. Elealı Zenon da boşluğun var olamayacağı görüşündedir. Hareket teorisini reddederek, tek bir Tanrı olduğunu, onun ebedi olduğunu ve yaratılmamış olduğunu ileri sürer. Ksenophanes'in söylediği gibi, Tanrı'nın küresel olduğunu savunur. Leukippus'a göre ise Evren iki kısımdan ibarettir: Doluluk ve boşluk. Küçük parçacık halinde cisimler, sonsuz olandan boşluğa düşmüş, burada, sürekli hareket halinde olmalarından dolayı, töz küreleri halinde örgütlenmişlerdir.

Demokritos, Leukippus'un atom teorisini genişletmiştir. Demokritos her şeyin ilkesinin ikili bir yapıya sahip olduğunu ileri sürer: Atomlar ve boşluk. Her ikisi de sonludur, atomlar sayıca, boşluk ise büyüklükçe sonludur. Dolayısıyla bütün cisimler atomlardan ve boşluklardan oluşur. Atomların iki niteliği vardır. Form (biçim) ve büyüklük. Bunlar sonsuz çeşitliktedir. Ruh da, Demokritos'a göre atomlardan oluşur ve bedenle birlikte çözülür; akıl ise ruhani atomlardan oluşmuştur. Aristoteles, Demokritos'un atom teorisini Pisagorcu *Monad* teorisinden aldığını ileri sürer. Eleacılar arasında Protagoras ile Anaksarkus'u da sayabiliriz.

Sokratesçi okulun kurucusu Sokrates (469-399) temelde bir Kuşkucu olarak, kendi fikrini başkalarına aşılamaya kalkmak yerine, sorular aracılığıyla her insanı kendi felsefesine bir ifade kazandırmaya zorlamıştır. Plutarkos, Sokrates'in her yerde felsefe yaptığını, çünkü ona göre dünyanın her zaman bir erdem okulu olarak görüldüğünü ileri sürmektedir. Sokrates bedenden önce var olan ruhun, bedene girmeden önce bütün bilgiye sahip olduğunu savunur; ruh maddi dünyaya girince bilgisini yitirir; fakat duyusal nesneler üzerine yapılan tartışmalar onun tekrar uyanıp ilk bilgisini yeniden kazanmasını sağlar. Bu öncüller dolayısıyla ironi ve çıkarımcı akıl yürütmeyle ruh-gücünü uyandırmaya çalışmıştır. Sokrates'in felsefesinin tek konusunun insan olduğu söylenir. Sokrates'e göre felsefe, gerçek mutluluğa giden yoldur ve iki amacı vardır: (1) Tanrı'yı tefekkür etmek (2) Ruhu maddi bedenden kurtarmak.

Her şey üç sınıfa ayrılır: Tanrı, madde ve fikirler. Tanrı için Sokrates şunları söyler: "O ne olduğunu bilmediğim, ne olmadığını bildiğimdir." Maddeyi doğuş ve yok oluşun öznesi; fikri, bozulmaz bir töz, Tanrı'nın aklı olarak ta-

nımlamıştır. Bilgelik ona göre erdemlerin toplamıdır. Sokratesçi okulun önemli isimleri arasında Ksenophon, Aeshines, Krito, Simon, Glauko, Simmias ve Kebes vardır. Kadim felsefeler konusunda otorite olan Profesör Zeller, kısa bir süre önce, Ksenophon'un Sokrates'le atfettiği yazılarının sahte olduğunu ileri sürmüştür. Sokrates'in teorileriyle alay eden Aristophanes'in *Bulutlar* oyunu ilk sahneye konduğunda büyük kuşkucu da seyirciler arasındadır. Onu havada asılı bir sepetin içinde oturup güneşi incelerken karikatürize eden oyun sırasında, Atinalı seyircilerin onu oynayan aktörün giydiği grotesk maskeyle kendini karşılaştırması için sükûnetle yerinden kalkıp kendini gösterdiği söylenir.

Eleacı okulu Sokrates'in müdahalesiyle kölelikten satın alınıp serbest bırakılan ve hemen Sokrates'in müridi olan genç bir aristokrat olan Elisli Phaedo'dur. Platon, Phaedo'nun aklına öyle hayrandır ki diyaloglarından birine onun ismini vermiştir. Phaedo'nun ardından Plisthenes ve onun ardından da Menedemus gelmiştir. Eleacı okulun öğretileri hakkında çok az şey bilinmektedir. Menedemus'un Stilpo ile Megaracı okullarının öğretilerine yakın olduğu sanılmaktadır. Menedemus'un fikirleri sorulduğunda kendisinin özgür olduğunu söylemiş, böylece birçok insanın kendi fikirlerinin kölesi olduğunu ima etmiştir. Menedemus anlaşılıyor ki sinirli bir yapıya sahiptir ve birçok dersinden yara bere içinde dönmüştür. En ünlü sözlerinden biri şudur: "Farklı farklıdan farklıdır." Menedemus buradan hareketle şu şekilde devam eder. Faydalanmak iyi ile aynı şey değildir; dolayısıyla iyi faydalanmaz. Menedemus'tan sonra Eleacı okula Eretriyacılık denmeye başlanmıştır. Bu okulun savunucuları, bütün olumsuz yargıları, bütün karmaşık ve soyut teorileri reddederek sadece olumlu yargıların ve basit öğretilerin doğru olabileceğini savunmuştur.

Megaracı okul, Sokrates'in büyük bir hayranı olan Megaralı Öklit (matematikçi olan değil) tarafından kurulmuştur. Atinalılar, Atina'da bulunan bütün Megara vatandaşlarının öldürülmesi için bir yasa çıkarmıştır. Fakat korkacak bir şey yoktur. Öklit, kadın kıyafetleri giyerek Sokrates'in derslerine devam etmiştir. Öğretmenlerinin zalimce öldürülüşünün ardından Sokrates'in müritleri benzer bir kaderden korkarak Megara'ya kaçmış ve orada Öklit tarafından özenle ağırlanmışlardır. Megara okulu, erdemin bilgelik olduğuna dair Sokratesçi öğretiyi kabul etmiş, buna iyiliğin mutlak birlik olduğu ve değişmenin duyuların bir yanılsaması olduğunu eklemişlerdir. Öklit, iyinin zıddı olmadığına, dolayısıyla kötülüğün var olmadığına inanır. Kendine tanrıların doğası sorulduğunda, onların mizaçları hakkında pek bir şey bilmediğini, fakat meraklı insanlardan nefret ettiklerini söylemiştir.

Megaracılar bazen diyalektik felsefeciler arasına sokulur. Öklit'ten (ölümü MÖ 374?) sonra okulun başına Eubulides geçmiştir. Müritleri arasında Alexinus ve Cronuslu Apollonius isimleri geçer. Uzun ömrü boyunca birçok trajedi yazan

Euphantus, Eubulides'in sıkı takipçilerinden biridir. Diodorus, Eubulides'in derslerine katıldığı için genellikle Megara okuluna dahil edilir. Bir efsaneye göre Diodorus, bir vakitler Megara okulunun başında olan Stilpo'nun sorularına hemen yanıt veremediği için yas tutarak ölmüştür. Diodorus'a göre hiçbir şey hareket ettirilemez; çünkü hareket ettirilmek için olduğu yerden alınmalı ve olmadığı bir yere konmalıdır ki bu imkânsızdır; çünkü her şey her zaman olması gereken yerdedir.

Köpeksiler (Cynics) okulu, Sokrates'in bir öğrencisi olan Atinalı Antisthenes (MÖ 444-365?) tarafından kuruldu. Sadece insanın mevcut olduğunu söyleyen öğretilerine aşırı bireyci denebilir. Köpeksiler, insanın kendi doğasına daha eksiksiz çekilebilmesi için uyumsuzluk, acı ve ihtiyaç ortasında yaşaması gerektiğini savunmuştur. Köpeksiler tüm dünya mallarını reddetmişler, en rahatsız barınaklarda kalmışlar, çok yalın ve basit bir biçimde beslenmişlerdir. Tanrıların hiçbir şey istemediği inancıyla Köpeksiler, insanın ihtiyaç duyduğu şeylerin azlığı nispetinde ilahiliğe yaklaştığını ileri sürmüştür. Felsefeyle dolu bir hayatın ona ne kazandırdığı sorulduğunda Antisthenes, kendi kendisiyle nasıl konuşacağını öğrendiğini söylemiştir.

Sinoplu Diyojen, genellikle, Metroum'da yıllarca ev olarak kullandığı fıçısıyla hatırlanır. Filozofu çok seven Atina halkı, şaka olsun diye fıçısını delen genç bir çocuğu cezalandırarak, ona yeni bir fıçı almıştır. Diyojen hayatta hiçbir şeyin çaba sarf etmeden elde edilemeyeceğini, dünyadaki her şeyin bilgelere ait olduğunu ileri sürmüştür: "Her şey tanrılara aittir, tanrılar bilge insanların dostudur, dostlar her şeyi paylaşır; öyleyse her şey bilgelere aittir." Köpeksiler arasında Monimus, Onesicritus, Krates, Metrokles, Hipparchia (Crates'in karısı), Menippus ve Menedemus bulunur.

Kirene okulu, Kireneli Aristuppus tarafından (MÖ 435 -356?) kurulmuş ve hazcılık öğretisini savunmuştur. Aristippus, Sokrates'in ününü duyup Atina'ya gelerek, büyük Şüphecinin öğretilerini uygulamıştır. Aristippus'un zevklere ve mala düşkünlüğünü acıyla fark eden Sokrates, genç adamı değiştirmek için çok çabalamıştır. Aristippus, hayatın tek amacının haz arayışı olduğunu ileri süren felsefesiyle hem ilkede hem uygulamada tam bir uyum

Thomasin'in *Recuil des Figures, Groupes, Thermes, Fontaines, Vases et autres Ornaments* adlı eserinden.

PLATON

Platon'un gerçek ismi Aristokles'tir. Babası onu Sokrates'ten ders alması için getirdiğinde, büyük Kuşkucu, bir gece önce beyaz bir kuğu gördüğünü ve bunun yeni müridin dünyanın en aydınlanmış insanlarından biri haline geleceğine işaret ettiğini söylemiştir. Bir efsaneye göre Platon, Sicilya Kralı tarafından köle olarak satılmıştır.

içinde yaşamıştır. Kirene okulunun öğretisi şu şekilde özetlenebilir: Herhangi bir durum veya nesne hakkında bilinen tek şey, onun insan doğasında uyandırdığı duygudur. Ahlak alanında insanda en çok memnuniyet duygusu uyandıran şey, en iyidir. Duygusal tepkiler hoş, kibar, sert ve ölçülü olarak sınıflandırılabilir. Hoş duygunun sonu hazdır, sert duygunun sonu pişmanlıktır; ölçülü duygunun sonu hiçtir.

Bazı insanlar zihinsel bir sapkınlıktan dolayı hazzı arzulamazlar. Oysa haz (özellikle fiziksel haz) varoluşun gerçek amacıdır ve zihinsel ve ruhani hazlardan her açıdan üstündür. Dahası haz, anla sınırlıdır ve an, var olan tek zamandır. Geçmiş ancak pişmanlıkla hatırlanır, gelecek için ise ödün verilir; dolayısıyla hiçbiri haz vermez. Hiç kimse üzüntü duymamalıdır; çünkü üzüntü en ciddi hastalıktır. Doğa, insana arzu ettiği her şeyi yapma izni vermiştir; onu sınırlayan tek şey yasalar ve kanunlardır. Bir felsefeci kıskançlık, aşk ve batıl inançtan muaftır; onun günü uzun bir haz günüdür. Dolayısıyla zevk peşinde koşmak Aristippus için erdemlerin en önemlisidir. Ayrıca filozofun insanların en üstünü olduğunu, çünkü insanlığın bütün yasaları değişse de onun aynı şekilde yaşamaya devam edeceğini ileri savunur. Kirene öğretilerinden etkilenen felsefeciler arasında Hegesias, Anniceris, Theodorus ve Bion vardır.

Platon'un (MÖ 427 -347) kurduğu Akademi filozofları üçe ayrılır: Eski, orta ve yeni Akademi. Eski Akademiciler arasında Speusippus, Zenocrates, Poleman, Krates ve Kranter isimleri geçer; Arkesilaus orta Akademiyi, Karnadeades ise yeni Akademiyi kurmuştur. Platon'un öğretmenleri arasında en önemli yeri Sokrates tutar. Sık seyahat eden Platon, Mısırlılar tarafından Hermetik Felsefe'nin sırlarına inisiye edilmiştir. Ayrıca öğretilerinin büyük bir kısmını Pisagor'dan almıştır. Çicero, Platoncu felsefeyi üç ayak üzerine oturtur: ahlak, fizik ve diyalektik. Platon iyiyi üçlü bir karakter olarak tanımlar: Ruhta iyi erdemlerle ifade kazanır; bedende simetri ve dayanıklılıktır; dış dünyada yüksek sosyal mevki ve dostlukla ifade kazanır. Speusippus, *Platoncu Tanımlar Üzerine* adlı eserinde, Tanrı'yı şu şekilde tanımlar: "Yalnız kendine dayanarak yaşayan ölümsüz varlık, lütfu kendine, sonsuz Özüne yeterlidir ve O kendi iyiliğinin sebebidir." Platon'a göre Mutlak'ı tanımlamak için en uygun terim BİR'dir, Çünkü bütün parçalardan ve çokluktan önce gelir. Bir, ayrıca varlıktan öncedir, çünkü olmak BİR'in bir niteliği veya halidir.

Platoncu felsefe, üç varlık düzeni varsayar: Hareket ettirilmemiş hareketli, kendi kendine hareket eden ve hareket ettirilen. Kendisi hareket ettirilmemiş olup hareket ettiren, kendi kendine hareket edenden üstündür; aynı şekilde bu da hareket ettirilenden üstündür. İçinde hareket olan, onu hareket ettiren şeyden ayrılamaz, dolayısıyla bozulmaz, yok olmaz. Ölümsüzlerin doğası böyledir.

Hareketi dışarıdan alan şey, kendi hareket ettirici nedeninden ayrılabilir; bu

yüzden yok oluşa mahkûmdur. Ölümlüler böyle bir doğaya sahiptir. Hem ölümlülerden hem ölümsüzlerden üstün olan durum kendisi hareketsiz olduğu halde hep hareket ettirendir. Burada kalıcılık gücü eşyanın doğasında vardır, dolayısıyla bu şey İlahi Kalıcılık üzerine kurulur. Kendi kendine hareket edenden bile daha soylu olan hareket etmeyen hareket ettirici, en yüksek makamdır. Platoncu disiplin, öğrenmenin gerçekte hatırlama, yani daha önceki yaşamda kazanılmış bilgileri nesnel dünyaya getirmekten ibaret olduğu teorisine dayanır. Platon'un Akademi'sinin kapısında şu sözler yazılıydı: "Geometri Bilmeyen Giremez."

Platon'un ölümünden sonra müritleri iki gruba ayrıldılar. Akademi'de buluşmaya devam eden grup ve Aristoteles'in (384-322) liderliğinde Lyceum'da [Lise] bir araya gelen *Peripatetikler*. Platon'a göre Aristoteles müritlerinin en iyisiydi; Philoponus ise ondan "okulun beyni" diye söz eder. Aristoteles derse katılmadığında Platon şöyle söylermiş: "Akıl burada değil." Thomas Taylor, *Metafizik*'in girişinde Aristoteles'in muazzam dehası için şunları yazar:

"Eserlerindeki sayısız kanıttan anlaşıldığı üzere, her bilimi bilmiyor olmasına rağmen, insan bilgisine dahil hemen her alanda yazdıklarının kesinliği ve doğruluğuna baktığımızda, en çok neyi takdir edeceğimizi şaşırıyoruz: Zihninin nüfuz etme gücünü mü, bilgisinin genişliğini mi?"

Aristoteles'in felsefesi için aynı yazar şunları söylemektedir: "Aristoteles'in ahlak felsefesinin sonucu, erdemlerin kusursuzlaştırılması, metafiziğinin sonucu ise, her şeyin tek ilkesiyle bir olmaktır."

Aristoteles'e göre felsefe ikiye ayrılır: pratik ve teorik. Pratik felsefe etik ve politikayı kapsar; teo-

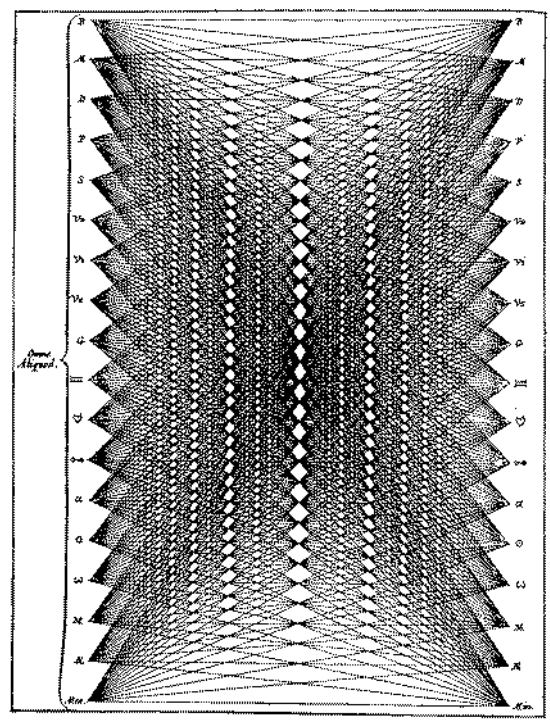

Kircher'in *Ars Magna Sciendi* adlı eserinden.

ÇEŞİTLİLİK PROBLEMİ

Yukarıdaki şekilde Kircher on sekiz nesneyi iki dikey sütuna yerleştirmiş ve sonra bunların kaç şekilde birleşeceklerini belirlemiştir. Aynı yöntemi kullanarak Kircher elli nesnenin 1,273,726,838,815,420,339,851,343,083,767,005,515,293,749,454,795,408,000,000,000,000 şekilde düzenlenebileceği tahminine varmıştır. Buradan açıkça görülecektir ki sonsuz çeşitlilik mümkündür. Çünkü evrenin sayısız kısmı, hesaplanamaz çoklukta bir araya gelebilir. Varlığın bu sınırsız kombinasyonlarıyla sonsuz bireysellik ve sonsuz çeşitlilik kaçınılmazdır. Bu durum, ayrıca hayatın hiçbir zaman monoton olamayacağını ve olası çeşitliliği tüketemeyeceğini kanıtlamaktadır.

rik felsefe ise fizik ve mantığı. Metafizik, hareket ve atalet ilkelerinin içkin olduğu töze dair bir bilimdir. Aristoteles'e göre insan, ruhu sayesinde yaşar, hisseder ve anlar. Dolayısıyla Ruh'a ait üç meleke, besleyicilik, duyarlılık ve zekâdır. Bundan başka Ruh, ona göre ikiye ayrılır: rasyonel ve irrasyonel ve bazı özel örneklerde duyusal algılar aklın ötesine gider. Aristoteles'e göre bilgelik, İlk Nedenler'in bilgisidir. Felsefe dört ana bölüme ayrılır: diyalektik, fizik, etik ve metafizik. Tanrı İlk Hareket Ettirici, varlıkların en iyisi, hareket etmez Töz, duyusal şeylerden ayrı olan, cisimsel nicelikten yoksun, parçaları olmayan ve bölünemeyendir. Platonculuk *a priori* akıl yürütmeye dayanırken, Aristotelesçilik *a aposteriori* akıl yürütmeye dayanır. Aristoteles öğrencisi Büyük İskender'e şunu öğretmişti. "İyilik yapılmayan gün boşa geçmiştir." Aristoteles'in öğrencileri arasında Theophrastus, Strato, Lyco, Aristo, Critolaus ve Diodorus gibi isimler vardır.

Sextus Empricus, Elisli Pyrrho (MÖ 365-275) ve Timon tarafından kurulan *Şüphecilik* için şunları söyler: "Arayan ya bulur ya bulduğunu ve bulabileceğini inkâr eder ya da arayış içinde kalır." Hakikati bulduğunu düşünenlere Dogmatik denir, hakikatin kavranamaz olduğunu düşünenlere Akademiciler denir, aramaya devam edenler ise Şüpheciler'dir. Bilinebilirliğe yönelik Şüphecilerin bu tavrı Sextus Empricus tarafından şu şekilde özetlenmiştir: "Şüpheciliğin temel görüşüne göre her savın bir karşı savı olması bizi dogmalara ulaşmaktan sakınmaya iter." Şüpheciler kesin bir şekilde Dogmatiklere muhalefet etmişlerdir ve Tanrı'yla ilgili kabul edilmiş teorilerin kendi kendiyle çelişip kanıtlanamaz olduğuna inanmaları nedeniyle agnostiktirler (bilinmezci). "Tanrı'nın tözünü, biçimini ve yerini bilmiyorken, görüşler içindeki filozofların vardıkları sonuçlar kesin doğru kabul edilemezken, Tanrı'nın bilgisine ulaştığımızı nasıl söyleyebiliriz?" Mutlak bilgi ulaşılmaz olduğuna göre, Şüphecilerin disiplinlerinin sonunda ulaşılacak olan nokta şudur: "Görüşlerde etkilenmezlik, güdülerde ılımlılık ve merakta meraksızlık."

Stoacılar mezhebi, Citium'lu (Larnaka) Zenon (MÖ 340-265) tarafından kurulmuştur. Zenon, Kinik Crates'in öğrencisidir ve Stoacılığın kökeni bu okula dayanır. Zenon'un ardından Cleanthes, Chrysippus, Tarsuslu Zenon, Diogenes, Antipater, Panaetius ve Posidonius gibi isimler gelmiştir. Romalı Stoacıların en ünlüleri Epiktetus ile Markus Aurelius'tur. Stoacılar esasen kamutanrıcıdır. Çünkü dünyadan daha iyi bir şey olmadığına ve dünyanın Tanrı olduğuna inanırlardı. Zenon dünyanın nedeninin onun içinde bir tohum olarak dağılmış olduğunu ileri sürmüştür. Stoacılık maddeci bir felsefe olarak doğanın yasalarına teslim olmayı vaaz etmiştir. Khrysippus, iyi ve kötünün karşıt olması nedeniyle ikisinin de gerekli olduğunu, çünkü biri olmadan diğerinin olamayacağını söylemiştir. Stoaya göre Ruh, fiziksel bedenin içine dağılan ve onunla birlikte yok

olacak bir şeydir. Stoacılığa göre bilgelik ruhtan uzun yaşar. İnançları arasında ölümsüzlük yoktur. Ruhun sekiz kısımdan oluştuğuna inanılır: beş duyu, üreme gücü, ses gücü ve onları yöneten bir sekizinci kısım. Doğa, dünyanın tözü içine dağılmış ve onunla karışmış bir Tanrı'dır. Bütün her şey ya cisimli ya cisimsiz birer vücuttur.

Stoacı filozofların baskın karakteri tevazudur. Bir keresinde Diogenes öfke hakkında bir konuşma yaparken, dinleyicilerinden biri nefretle yüzüne tükürmüştür. Hakareti mütevazılıkla kabul eden Diogenes, "Kızgın değilim, ama kızgın olmalı mıyım olmamalı mıyım diye düşünüyorum!" demiştir.

Samoslu (Sisam) Epikür (MÖ 341-270) Epikürcü mezhebin kurucusudur. Bu okul birçok açıdan Kirene (Cyrena, Libya) okuluna benzese de, ahlaki standartları daha yüksektir. Epikürcüler de hazzın en çok istenen hal olduğunu savunmuş, ancak onun, acı ve keder üreten zihinsel ve duygusal sarsıntılardan imtina ederek ulaşılan ciddi ve yüce bir hal olduğunu söylemişlerdir. Epikür'e göre ruhun ve vicdanın acıları bedeninkilerden daha acılı olduğu için, ruhun ve vicdanın sevinci bedensel sevinçlerden üstündür. Kireneci okula göre haz, eylem ve harekete bağlıdır, Epikürcüler ise eylemsizlik veya eylem yokluğunun eşit ölçüde haz ürettiğini ileri sürerler. Epikür atomların doğası konusunda Demokritos'un görüşlerini kabul ederek kendi fiziğini bu teori üzerine oturtmuştur. Epikürcü felsefe dört başlık altında özetlenebilir:

"(1) Duyular asla aldanmaz, dolayısıyla her görüngünün duyu ve algısı doğrudur. (2) Duyuların ardından gelen görüşler duyulara eklenmiştir ve doğru da yanlış da olabilir. (3) İspat edilmiş ve duyuların karşı kanıt göstermediği her görüş doğrudur. (4) Çelişen veya duyuların karşı kanıt gösterdiği görüşler yanlıştır." Dikkate değer Epikürcüler arasında Lampsacus'lu Metrodorus, Zidonlu Zenon ve Phaedrus vardır.

Eklektisizm, birbirine karşıt ekollerden açık bir biçimde çelişen öğretiler seçip, eklektiğin ikna olduğu ölçüde bunlardan bileşik bir sistem oluşturma pratiği olarak tanımlanabilir. Eklektisizme bir felsefe demek veya onun mantıksal tutarlılığını iddia etmek zordur. Çünkü her bir düşünce okulu, sonuca farklı akıl yürütme yöntemleriyle varır, dolayısıyla bu okullardan bize kalan parçalı felsefi yargılar, çelişik bir temel üzerinde yeniden bir araya getirilmelidir. Eklektisizm, bu çelişik yapısına uygun bir biçimde, avam kültüdür. Roma İmparatorluğu'nda felsefi düşünceye pek önem verilmezdi, bunun bir sonucu olarak Romalı düşünürlerin çoğu eklektik düşünürlerdir. Çiçero ilk dönem Eklektisizmin en meşhur örneğidir, çünkü yazıları daha önceki düşünce okullarının bir potpurisidir. Öyle görünüyor ki Eklektisizm insanın nihai hakikati keşfedemeyeceğini düşündüğü anda ortaya çıkmıştır. Bilgiyi yalnızca görüşler arasında bir görüş olarak algılayan ve bu yüzden çok derine inmeyenler, herhangi bir okul veya bireyin öğreti-

lerinde, işlerine geleni kabul etmenin en akıllıca yol olduğunu düşünmüştür. Ne var ki bu uygulamadan gerçek mantık ve felsefede gördüğümüz kesinlik unsurundan yoksun bir sözde açık görüşlülük çıkmaktadır.

Yeni-Pisagorcu okul, Hıristiyanlığın ilk asrında İskenderiye'de ortaya çıkmıştır. Bu okulla ilişki içinde iki isim çok önemlidir: Tyanalı (Bugünkü Kemerhisar)Apollonius ile Gadesli (Cadiz) Moderatus. Yeni-Pisagorculuk daha eski pagan felsefeler ile Yeni-Platonculuk arasında bir köprüdür. Hem Platon ile Pisagor'dan alınmış düşünce unsurları hem de metafizik spekülasyon ile çileci uygulamalar vardır. Birçok yazar Yeni-Pisagorculuk ile Esseniler'in öğretileri arasında çarpıcı bir benzerlik olduğunu ileri sürmüştür. Bu felsefede sayıların gizemine özel bir önem verilmiştir ve büyük ihtimalle Yeni-Pisagorcular, Pisagor'un öğretilerini bugün olduğundan çok daha iyi biliyorlardı. Birinci asırda bile Pisagor, bir insandan çok bir tanrı sayılıyordu ve felsefesinin canlandırılmasının sebebi, bu ismin derin öğrenme sistemlerine ilgiyi artıracağının düşünülmesiydi. Fakat Grek felsefesi, ihtişamının doruğunu çoktan aşmıştı ve insanlık fiziksel hayatı ve fiziksel fenomenleri keşfediyordu. Dünyevi meseleler üzerine kayan vurgu daha sonra yirminci asırdaki maddecilik ve ticari tavırla en olgun haline ulaştı.

Virjil'in *Aeneid* adlı eserinden

ÆNEAS CEHENNEM KAPISINDA

Virjil, Aeneid'da, Sibyl'in rehberliğinde cehennem kapısına inişinde bir Yunan Gizem Okulu'nun –muhtemelen Eleuisisçi okulun– ritüelinin bir parçasını anlatır. Ritüelin resmettiği bu kısmı için ölümsüz şair şunları yazmıştır:

"Bu cehenemi yolun tam ortasında,
Bir Elma açmış kollarını tüm bağrınca
Uyku tanrısı ağır başını oraya pusulamış
Her yaprağına bir nafile rüya saklamış
Biçim biçim suretler, sayısız hayalet orada
Centorlar, gölgeler dayanmış kapıya
Tutmuş girişi dehşetengiz Hydra
Sibyl gelenin hızlı adımlarını durdurmasa,
Hayaletler, suretler, şekilden şekle giren hava
Hepsi kime ait bir bir anlatmasa,
Gorgonlar, üç gölgesiyle Geryonlar
Chimaera'nın kustuğu içi boş yalımlar
Ellerinde şimşekler saçan kılıçlar
Ani bir korkuyla geleni yıkmak için,
Parlak kılıcını yüzlerine indirmek için
Bekliyor hepsi, Briareus yüz koluyla hazırda"

Ammonious Saccus'un Yeni-Platonculuğun kurucusu olduğuna uzun zamandan beri inanılsa da, okul gerçekte Plotinus (MS 204-269) ile başlamıştır. İskenderiyeli, Suriyeli, Romalı ve Atinalı ünlü Yeni-Platoncular ara-

sında Porphyry, Iamblichus, Sallustius, İmparator Julian, Plutarch ve Proclus gibi isimler bulunur. Yeni-Platonculuk çökmekte olan paganizmin gizli (yazılı olmayan) öğretilerini koruma projesiydi. Kadim idealizm Yeni-Platonculukta en kusursuz ifadesini buldu. Yeni-Platonculuk neredeyse tümüyle yüksek metafizik sorularla ilgilidir. En eski medeniyetlerden beri ritüellerin, sembollerin, dini ve felsefi mecazların içinde gizlenen çok önemli ve gizli bir öğretinin varlığını kabul etti. Yeni-Platonculuk, onun temel ilkelerini bilmeyenlere, sonsuz fantezi uçuşlarıyla dolu spekülasyonlar gibi görünebilir. Ne var ki bu bakış açısı gizem okullarını göz ardı eder. Kadim dönemlerin neredeyse bütün filozofları bu gizli okulların inisiyeleriydiler.

Pagan düşüncenin fiziksel cismi çöktüğünde, mistik hakikatlerini açığa çıkarma yoluyla ona yeni bir hayat aşılandı. Bu çaba görünürde başarısız oldu. Bununla birlikte, Yeni-Platonculuk ile Hıristiyanlığın arasındaki muhalefete rağmen, Yeni-Platonculuğun birçok temel ilkesi Hıristiyanlık tarafından kabul edildi ve Patristik felsefenin dokusuna işledi. Kısaca tarif edersek, Yeni-Platonculuk, bütün fiziksel ve somut öğretileri, meditasyonla, kimi mistik uygulamalarla keşfedilebilecek ruhani bir gerçekliğin kabuğu olarak görür. Dini ve felsefi cismani yapılar, içlerinde taşıdıkları ezoterik hakikatlere kıyasla pek önemsizdirler. Yine, maddi bilimler üzerine hiçbir vurguda bulunulmamıştır.

Patristik terimi ilk dönem Hıristiyan Kilise Babalarının felsefesini adlandırmak için kullanılır. Patristik felsefe iki genel döneme ayrılır: İznik öncesi ve İznik sonrası. İznik öncesi dönem, esasen paganizme saldırıya ve Hıristiyanlığın savunulmasına adanmıştır. Pagan felsefenin hemen her kısmına saldırılmış ve iman aklın üstüne çıkarılmıştır. Bazı örneklerde de paganizmin açık gerçekleri ile Hıristiyan vahiy uzlaştırılmaya çalışılmıştır. İznik öncesi Kilise Babaları arasında Aziz Irenaeus, İskenderiyeli Clement ve Justin Martyr gibi isimler vardır. İznik sonrası dönem, Hıristiyan felsefenin Platoncu ve Yeni-Platoncu bir anlayışla açıklanmasıyla uğraşmış, sonuç olarak uzun, karmaşık, belirsiz ve felsefi olarak tutarsız bir sürü metin üretilmiştir. İznik sonrası düşünürler arasında Athanasius, Nyssalı (Kapadokya) Gregory, İskenderiyeli Kyril gibi isimler bulunur. Patristik okul, insanın evrene üstünlüğüne yaptığı vurguyla dikkat çeker. Bu okula göre insan ayrı ve ilahi bir yaratımdır -Tanrı'nın en yüksek yaratımıdır- ve doğa kanunlarına bir istisna teşkil eder. Patristik felsefeye göre, insan kadar soylu, insan kadar talihli ve becerikli başka bir yaratık yoktur; çünkü bütün Doğa ve Evren öncelikle onun için yaratılmıştır.

Patristik felsefenin doruk noktası, Hıristiyan Platonculuk diye de adlandırılan *Augustinusçuluk*'tur. İnsanın kurtuluşunun kendi elinde olduğunu ileri süren *Pelasgian* öğretiye karşı, Augustinusçuluk kiliseyi ve onun dogmalarını mutlak yanılmazlık konumuna yükseltmiştir. Bu konum reforma kadar muhafaza edilmiştir.

Hıristiyanlığın ilk asrının ikinci yarısında ortaya çıkan bir felsefe de *Gnostiszm*'dir. Bir tecelliler sistemi olan Gnostisizm, Hıristiyanlığın Grek, Mısır ve Pers metafiziğiyle yeniden yorumlanmasıdır. İznik sonrası Kilise Babaları tarafından sapkın olarak damgalanan Gnostikler ve öğretileri hakkında elimizdeki tüm bilgiler, onlara karşı yöneltilen suçlamalardan, özellikle Aziz Irenaeus'un yazılarından derlenmiştir. Üçüncü asırdaysa Pers kökenli bir düalistik sistem olan Manihaizm ortaya çıkmıştır. Bu düşünceye göre İyi ve Kötü evrensel hâkimiyet için sonsuza kadar savaşırlar. Manihaizm'de Mesih, şeytani bir kişilik olarak görülen İsa'nın karşısında *Kurtarıcı İyilik İlkesi* olarak görülür.

Altıncı asırda Boethius'un ölümü, kadim Yunan felsefe okulunun sonunu işaret eder. Dokuzuncu asır, felsefeyi teolojiyle uzlaştırmaya çalışan yeni bir okulun, Skolastizm'in doğuşuna tanık olur. Skolastik okulun çeşitli ekollerinin ana temsilcileri Salisbury'li Johannes'in *Eklektisizmi*, Aziz Bonaventura ile Clairvaux'lu Bernard'ın *Mistisizmi*, Peter Abelard'ın *Rasyonalizmi* ile Meister Eckhart'ın *panteistik mistisizmi*'dir. Arap Aristocular arasında ise Avicanne ile Averroes isimleri geçer. Skolastizm Albertus Magnus ve onun parlak müridi Aziz Thomas Aquinas'la doruk noktasına ulaşmıştır. Bazen Hıristiyan Aristoculuğu olarak geçen Aziz Thomas Aquinas'ın felsefesi olan *Thomizm*, Skolastik okulun çeşitli kısımlarını birleştirmeye çalışmıştır. Thomizm temelde Aristotelesçi bir felsefeye imanın aklın bir yansıması olduğu düşüncesinin eklenmesinden ibarettir.

Bir Fransız Skolastiği olan Joannes Duns Scotus'un kurduğu *Scotizm*, yani *Voluntarizm* (iradecilik) Thomizmden farklı olarak, bireysel iradenin etkililiğine ve gücüne vurgu yapmıştır. Skolastisizmin en göze çarpan özelliği bütün Avrupa düşüncesini Aristotelesçi bir kalıba oturmaya yönelik çılgın çabasıdır. Skolastikler sonunda Aristoteles'in cümlelerini alıp ondaki her türlü özü kurutarak kelimelerle oynayan demagoglar haline dönüşmüşlerdir. Sir Francis Bacon'ın keskin ironi okları, kendisinin kavram artıklarının çömlek tarlası dediği, işte bu anlamsız kelime oyunculuğuna yönelmiştir.

Bir tümevarımcı akıl yürütme sistemi olan Baconcılık, gerçeklere gözlem ve deney yoluyla ulaşmayı öne sürmesiyle modern bilim okullarının yolunu açmıştır. Bacon'ın ardından gelen (ve uzun bir süre onun sekreterliğine yapan) Thomas Hobbes'a göre tek kesin bilim matematiktir ve düşünce esasen matematiksel bir süreçtir. Hobbes'a göre tek gerçeklik maddedir, bilimsel soruşturma kendini olgusal dünyanın incelemesiyle, onların muhtemel nedenleriyle ve bu sebeplerden türeyen sonuçlarla sınırlamalıdır. Hobbes kelimelere özel bir vurgu yapmış, kavrayışın kelimeler ile kelimelerin temsil ettiği nesneler arasındaki ilişkiyi kavrama yetisi olduğunu ileri sürmüştür.

Skolastik ve teolojik okullardan kendini kurtaran Reform sonrası modern dü-

şünce çok çeşitli hatlarda hayli verimli bir büyüme yaşamıştır. Hümanizme göre insan her şeyin ölçüsüdür; Rasyonalizm akıl yürütme yetilerini bütün bilginin kaynağı yapar; Politik Felsefe insanın kendi doğal, sosyal ve ulusal imtiyazlarını kavraması gerektiğine inanır; Emprisizm sadece deney veya tecrübeyle kanıtlanabilen şeylerin doğru olduğunu ileri sürer; Moralizm temel bir felsefi ilke olarak doğru davranışın gerekliliğine vurgu yapar; İdealizm, ister zihinsel ister fiziksel olsun evrenin gerçekliğinin fizik ötesi olduğunu söyler; Realizm tam tersini söyler ve Fenomenalizm bilgiyi ancak bilimsel olarak tarif edilip tanımlanabilen olgu ve olaylarla sınırlar. Felsefi düşünce alanındaki en son gelişim Davranışçılık ile Yeni-Gerçekçilik'tir. Davranışçılık davranış analizini öne çıkarırken, Yeni-Gerçekçilik idealizmin tümüyle yok oluşu olarak görülebilir.

Hollandalı meşhur filozof Baruch de Spinoza, Tanrı'yı tümüyle kendine yeterli, tamamlanmak ve kavranmak için başka kavrama ihtiyaç duymayan bir töz

Carl Oscar Borg'n lütfüyle, eski bir baskıdan.

THE PTOLEMİ'YE GÖRE EVREN ŞEMASI

Modern astronomlar, Claudius Ptolemi tarafından açımlanan yermerkezli astronomi sistemiyle alay ederken, Ptolemik sistemin felsefi anahtarını gözden kaçırmışlardır. Ptolemi'nin evreni, her yaratığın çeşitli ilahi ve elementsel kısımlarının şematik bir temsilidir ve bugün anlaşıldığı haliyle astronomiyle ilişkisi yoktur. Yukarıdaki şekilde gezegenlerin yörüngelerini çevreleyen üç Zodyak kuşağı özel bir dikkat gerektirmektedir. Bu Zodyak, evrenin üçlü spritüel yapısını temsil eder. Gezegenlerin yörüngeleri dünyanın Yöneticileri'dir ve merkezdeki dört elementsel küre, hem insanın hem evrenin fiziksel yapısını temsil eder. Ptolemi'nin evren şeması, evrensel auranın bir kesitinden ibarettir ve gezegenler ile elementlerin modern astronomların bildiği gezegenler ve elementlerle bir alakası yoktur.

olarak görmüştür. Bu Varlık'ın doğası Spinoza'ya göre ancak öz nitelikleri yoluyla bilinebilir. Bu da uzanım ve düşüncedir. Bunlar sayısız yön ve kiplik çeşitliliği oluşturmak için bir araya gelirler. İnsan aklı sonsuz düşüncenin kipliklerinden biriyken, insanın bedeni sonsuz uzanımın kipliklerinden biridir. İnsan, aklını kullanarak kendini duyuların yanılsamalı âleminin üstüne çıkarıp İlahi Öz'le eksiksiz bir birlik içinde ikamet edebilir. Spinoza'nın Tanrı'yı bütün insani özelliklerden sıyırıp, Tanrısallığı evrenle eşanlamlı hale getirdiği söylenir.

Alman Felsefesi, Gottfried Wilhelm von Leibnitz tarafından kurulmuştur. Leibnitz'in teorileri iyimserlik ve idealizm nitelikleriyle doludur. Leibnitz'in *yeterli neden* ölçütü, ona Descartes'ın yer kaplama teorisinin yetersizliğini göstermiştir. Buradan hareketle tözün, birbirinden ayrı ve kendi kendine yeterli sayısız birimler halinde kendine ait bir güce sahip olduğunu ileri sürmüştür. Bu felsefede nihai parçacıklarına indirgenen madde, cisimsel olmaktan çıkarak Leibnitz'in *monad* terimiyle adlandırdığı gayrimaddi fikirler veya metafizik birimler kitlesine dönüşmüştür. Bu görüşe göre sayısız ayrık monadsal entitelerden oluşan evren, monadların doğalarında bulunan etkin niteliklerin nesnelleşmesiyle kendiliğinden meydana gelir. Bütün her şey fiziksel, duygusal, zihinsel veya ruhsal tözler olarak var olabilen çeşitli büyüklüklere ve enerjilere sahip monadlardan oluşur. Tanrı ilk ve en büyük Monad'dır; insan ruhu ise, yönetici monadsal güçleri yarı uyku halinde olan, aşağı âlemlerin zıddı olarak aydınlanmış bir monaddır.

Leibnitz-Wolfçu bir okulda yetişmesine rağmen Immanuel Kant, tıpkı Locke gibi, kendini insan kavrayışının güçlerini ve sınırlarını soruşturmaya adamıştır. Eleştirel felsefesi bunun sonucudur ki saf aklın eleştirisini, pratik aklın eleştirisini, yargı yetisinin eleştirisini içerir. Dr. W. J. Durant Kant felsefesini, "Aklı maddeden kurtardı," diyerek özlü bir sözle özetler. Kant'a göre akıl bütün algıları seçen ve organize eden şeydir, bu algılar da dışsal bir nesne hakkında kendilerini gruplandıran duyumların sonucudur. Duyuların ve fikirlerin örgütlenmesinde akıl belli kategoriler uygular: duyum, zaman ve mekân; anlama, nitelik, ilişki, kiplik, nedensellik ve algının birliği. Matematik, yasaların konusu olduğu için, zaman ve mekân, kesin düşünce için yeterli ve mutlak bir temel olarak kabul edilir. Kant'ın pratik aklına göre numenin [kendinde şeyin] doğası akılla hiçbir zaman anlaşılamazken, ahlakın var olması gerçeği üç zorunlu varsayımın varlığını kanıtlar: özgür irade, ölümsüzlük ve Tanrı. Yargı yetisini eleştirisinde Kant, sanatta ve biyolojik evrimde *numen* ile *fenomenin* birliğini kanıtlar. Alman *aşkıntentellektüalizmi* Kant'ın aklın duyu ve düşünce üzerindeki despot egemenliğine dair teorisine aşırı vurgu yapılmasıyla ortaya çıkmasıdır. Johann Gottlieb Fichte'nin felsefesi Kant felsefesinin bir devamıdır. Fichte, Kant'ın pratik aklı ile saf aklını birleştirmeye çalışmıştır. Fichte'ye göre, bilinen, bilenin bilincinin iç-

eriğinden başka bir şey değildir ve bilincin içeriğinin bir parçası haline gelmeyen hiçbir şey bilince doğamaz. Dolayısıyla kişinin zihinsel deneyimi dışında hiçbir şey gerçek değildir.

Fichte'den sonra Jena'daki felsefe kürsüsünün başına geçen Friedrich Wilhelm Joseph von Schelling, belli nesnel gerçekliklerin mevcut olması gerektiğinden hareketle, eksiksiz bir felsefe sisteminin temelini oluşturacak özdeşlik öğretisini ortaya atmıştır. Fichte benliği mutlak olarak görürken, von Schelling'e göre o her şeye nüfuz eden neden ezeli ve edebi Akıl'dır. Mutlak, akli sezgi yoluyla kavranabilir; sezgi ruhani bir duyu olarak kendini hem nesneden hem özneden ayırabilir. Kant'ın mekân ve zaman kategorileri, sırasıyla, pozitif ve negatif kutuplardır ve maddi varoluş bu iki ifadenin karşıt hareketinin sonucudur. Yine von Schelling'e göre kendi gelişim sürecine devam eden Mutlak, üç hareketten ibaret bir yasa veya ritme göre ilerler. Birincisi bir yansıma hareketidir ve Ebedi olanın kendini cüzi olana yansıtma çabasıdır. İkincisi Mutlak'ın cüzi olana dahil olduktan sonra tekrar kaynağına dönme çabasıdır. Üçüncüsü ise bu iki hareketin birleştiği yerdeki tarafsız nokta olan akıldır.

Schelling'in entelektüel sezgisinin felsefi olarak sağlam bir temele dayanmadığını düşünen George Wilhelm Friedrich Hegel, zihinsel çabalarını saf mantığa dayanan bir felsefe sistemi kurmaya yöneltti. Hegel'in hiçlikle başladığı ve her şeyin mantıksal bir düzen içinde nasıl hiçlikten türediğini kesin bir şekilde gösterdiği söylenir. Hegel mantığa mutlak bir önem vermiştir, hatta o bizzat Mutlak'ın bir niteliğidir. Tanrı'yı asla tamamlanmayacak bir kendini oluşturma süreci içinde görmüştür. Ayrı şekilde düşüncenin de başı ve sonu yoktur. Hegel ayrıca bütün her şeyin varlığını zıt kuvvetlere borçlu olduğuna ve bütün zıtların da özdeş olduğuna inanmıştır. Dolayısıyla varoluş, zıtların birbirleriyle ilişkisiyle ortaya çıkmıştır ve bu zıtlıkların kombinasyonları yeni elementleri yaratan şeydir. Hegel, İlahi Akıl'ı ise asla bitmeyen sonsuz bir düşünce süreci olarak görerek, teizmin temellerine saldırmıştır. Felsefesi ölümsüzlüğü yalnızca sürekli akış halinde olan Ulûhiyet'le sınırlamıştır. Bunun bir sonucu olarak evrim ya da tekamül, İlahi Bilincin kendinden taşarak başlayan bitimsiz akışıdır. Bütün yaratım, sürekli hareket halinde olsa da, hiçbir zaman sürekli akış dışında herhangi bir hale varamaz.

Johann Friedrich Herbart'ın felsefesi, Fichte'nin ve von Schelling'in idealizmine gerçek bir tepkidir. Herbart'a göre felsefenin gerçek temeli, insan zihninin içinde sürekli hareket halinde olan devasa fenomen kitlesidir. Bununla birlikte bu fenomenlerin incelenmesi, büyük bir kısmının gerçek olmadığını, en azından, akla doğruyu iletme yeteneğinden yoksun olduğunu gösterir. Herbart'a göre fenomenlerin neden olduğu yanlış izlenimleri düzeltmek ve gerçekliği keşfetmek için, fenomenlerin birbirinden ayrı unsurlara bölünmesi gerekmektedir. Çünkü ger-

çeklik bütünde değil, elementlerde mevcuttur. Herbart'a göre nesneler üç genel terim altında sınıflandırılır: Şey, madde ve akıl; birincisi birçok niteliğin bir bileşimidir; ikincisi mevcut bir nesnedir, üçüncüsü ise özbilinçli bir varlık. Ne var ki bu üç nosyon, belli tezatlar üretirler. Herbart öncelikli olarak bu tezatların çözümüyle ilgilenmiştir. Örneğin maddeyi ele alalım. Madde her ne kadar uzamı doldurabiliyor olsa da, nihai haline indirgendiği zaman hiçbir fiziksel uzam kaplamayan anlaşılmaz derecede küçük ilahi enerji birimlerinden oluşur.

Arthur Schopenhauer'un felsefesinin esas konusu iradedir; ona göre felsefenin amacı, aklın iradeyi kontrol etme becerisini kazandığı bir noktaya kadar yükseltilmesidir. Schopenhauer iradeyi omuzlarında akıl taşıyan güçlü kör bir adama benzetir. Akıl ise görme yetisine sahip zayıf ve topal bir insandır. İrade, tezahürün asla yorulmayan sebebidir ve doğanın her parçası iradenin bir ürünüdür; beyin iradenin bilme isteğinin ürünüdür, el ise iradenin kavrama isteğinin ürünüdür.

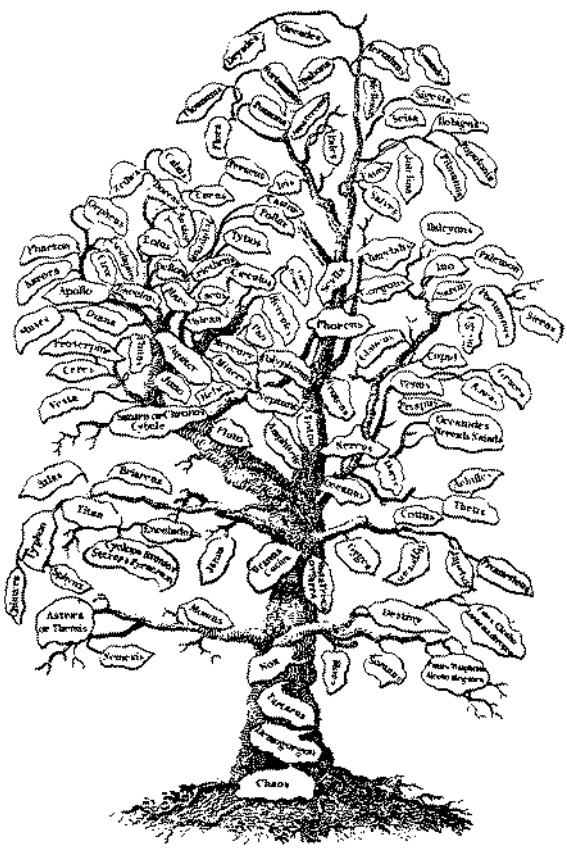

Hort'un *The New Pantheon* adlı eserinden.

KLASİK MİTOLOJİ AĞACI

Yunan mitolojisinin derin bilimsel yönleriyle ilgili uygun bir değerlendirme yapabilmek için, önce Yunan tanrılar meclisini düzenlemek, tanrıları, tanrıçaları ve birçok insanüstü varlığı birbirine bağlı bir hiyerarşiye oturtmak gerekir. Büyük Yeni Platoncu Proclus, Platon'un teolojisi üzerine yorumlarında, çeşitli tanrıların İlk Sebep'le ilişkisi içinde sıralanışına ve bunlardan çıkan daha aşağı erklere paha biçilmez bir anahtar sunar. Bu ağacın kökleri sarsılmaz bir biçimde Bilinemez Varlık'a gömülmüştür. Ağacın gövde ve dalları büyük tanrıları, küçük dallar ve yapraklar ise ilk ve değişmeyen güce bağlı sayısız varlığı ve varoluşu sembolize etmektedir.

İnsanın bütün entelektüel ve duygusal yapıları iradeye tabidir ve büyük ölçüde iradenin emirlerini meşrulaştırma çabası içindedirler. Demek ki akıl, irade edilen şeyin irade edilmek zorunda olduğunu kanıtlamak için karmaşık düşünce sistemleri yaratır. Bununla birlikte deha, aklın iradeye hâkim olduğu bir hali temsil eder ve dehada hayat itkilerle değil, akılla yönetilir. Schopenhauer'a göre Hıristiyanlığın gücü, onun kötümserliğinde ve bireysel iradeye hâkim olmasında yatar. Schopenhauer'un dünya görüşü Budizme çok yakındır. Ona göre Nirvana irade-

nin boyunduruk altına alınmasıdır. Kör yaşama iradesinin bir tezahürü olan hayat, ona göre bir talihsizliktir. Schopenhauer'a göre gerçek felsefeci, ölümün bilgeliğini gören ve üreme içgüdüsüne direnen insandır.

Friedrich Wilhelm Nietzsche için onun insan umuduna kendine özgü katkısının Tanrı'nın şefkat duygusundan öldüğü müjdesini vermesi olduğu söylenir. Nietzsche'nin felsefesinin öne çıkan unsurları, onun ebedi döngü ile Schopenhauer'un yaşama iradesinin bir uzanımı olan güç istencine (iradesine) yaptığı aşırı vurgudur. Nietzsche varoluşun amacının kendisinin üstinsan diye adlandırdığı, her şeye gücü yeten bir bireyin üretimi olduğuna inandı. Bu üstinsan dikkatli bir kültürün ve yetiştirmenin ürünüydü; eğer zorla kitleden ayrılmaz, güç üretimi kutsallaştırılmazsa, birey ölümcül vasatlık düzeyine tekrar batacaktır. Sevgi, Nietzsche'ye göre, üstinsanın üretimi için feda edilmeli, ancak bu önemli insan tipini üretebilecek olanlar evlenmelidir. Hem soy hem yetiştirme bu üstün tipin ortaya çıkması için vazgeçilmez olduğu için, Nietzsche ayrıca aristokrasi yönetiminin erdemine inanıyordu. Nietzsche'nin öğretisi kitleleri özgürleştirmedi, tam tersine kitlelerin üstüne uğruna ölmekte tereddüt etmeyecekleri üstinsanı konumlandırdı. Ahlaki ve siyasi açıdan üstinsan ne derse yasaydı. İradenin gerçek anlamının erdem, öz-kontrol ve hakikat olduğunu bilenler için Nietzsche'nin teorisinin ardındaki ideal açıktır. Ne var ki yüzeysel bir bakış açısından kalpsiz, hesapçı, sadece en güçlü olanın hayatta kalmasıyla ilgili bir felsefedir.

Yerimizin sınırlılığı Alman felsefi düşünce okullarından ayrıntılı bir şekilde bahsetmemizi engellemektedir. Alman ekolünün son ürünleri *Freudçuluk* ve *Görelilik*'tir. (Sık sık Einstein teorisi olarak geçer) Birincisi psikopatik ve nörolojik fenomenler vasıtasıyla çalışan bir psikanaliz sistemiyken, ikincisi mevcut hız teorisine bağlı mekanik ilkelerin kesinliğine saldıran bir bilim teorisidir.

Fransız felsefe ekolünün başlangıcında René Descartes durur. Descartes modern bilim ve felsefenin kurucusu olma onurunu Sir Francis Bacon ile paylaşır. Bacon dışsal şeylerin gözleminden sonuçlara varırken, Descartes metafizik felsefesini içsel şeylerin gözlemine dayandırır. *Cartezyenizm* (Descartes'ın felsefesi) her şeyi eleyerek başlar, ardından, onsuz varlığın imkânsız olduğu şeyleri temele koyar. Descartes'e göre fikir bir şeyi algıladığımız zaman zihni dolduran şeydir. Bir fikrin doğruluğuna onun açık ve seçik olmasına bakarak karar verilir. Dolayısıyla Descartes için açık seçik bir fikir doğru olmak zorundadır. Descartes ayrıca kendi felsefesini herhangi bir otoriteye başvurmadan tesis etmesiyle göze çarpar. Sonuç olarak felsefesi en basit varsayımlardan inşa edilmiş ve felsefe biçimlendikçe giderek karmaşıklaşmıştır.

Auguste Comte'un *Pozitif* felsefesi, insan aklının üç düşünce aşamasından geçtiği teorisine dayanır. İlk ve en düşük aşama, teolojik düşüncedir, ikinci aşama metafiziktir, üçüncü ve en yüksek aşamaysa pozitif düşüncedir. Buna göre teo-

loji ile metafizik, insanlığın çocuksu aklının zayıf entelektüel çabasının bir ürünüyken, pozitivizm yetişkin bir aklın zihinsel ifadesidir. *Cours de Philosophie pozitive* adlı kitabında Comte şöyle yazar:

"Akıl, nihai, pozitif aşamada boş yere Mutlak kavramlar peşinde koşmayı, evrenin kökeni ve geleceğini, fenomenlerin nedenini araştırmayı bırakır ve fenomenlerin yasalarının incelenmesiyle uğraşır. Yani fenomenlerin değişmez ilişkileri, birbirini takip ediş biçimleri ve benzerlikleri üzerine kafa yorar. Uygun bir biçimde birleştirilen akıl yürütme ve gözlem bu bilginin araçlarıdır." Comte'un teorisi bir "devasa maddeci sistem" olarak tanımlanmıştır. Comte'a göre, gökler eskiden Tanrı'nın ihtişamına tanıklık ederlerdi, şimdiyse Newton ile Laplace'ın ihtişamına tanıklık ediyorlar.

Fransız felsefe okulları arasında, geleneği felsefe için uygun bir temel olarak gören *Tradisyonalizm* (sık sık Hıristiyanlık için kullanılan bir terimdir); insanlığı devasa bir sosyal organizma olarak gören *Sosyolojik* okul; Baconcı sisteme göre bilgiyi sınıflandırma çabaları Avrupa'da devrim yapan *Ansiklopediciler*; teolojiyle ilgili bütün meselelerde aşırı kuşkucu bir tutumu benimseyen ve Hıristiyan inancın ilahi kökenine saldıran *Voltercilik*; Emmanuel Kant'ın Fransızlarca yeniden yorumlanması olan *Neo-Kritisizm* gibi akımlar bulunur.

Yaşayan en büyük Fransız felsefecisi olan sezgici Henry Bergson, yaratıcı tekamül varsayımı üzerine temellendirdiği bir mistik anti-entelektüel teori sunmuştur. Hızlı bir şekilde popülerleşmesinin nedeni, maddeci bilim ile gerçekçi felsefenin çaresizliğine ve umutsuzluğuna isyan eden insanın daha ince duyarlılıklara hitap etmesidir. Bergson'a göre Tanrı, sürekli olarak maddenin sınırlamalarıyla savaşan hayattır. Hayat maddeye tümüyle galebe çalacak ve zamanla ölümü yok edecektir.

Baconcı yöntemi akla uygulayan büyük İngiliz filozof John Locke, zihinden geçen her şeyin zihinsel felsefenin meşru bir nesnesi ve bu zihinsel fenomenlerin en az diğer bilimlerin nesneleri kadar gerçek ve geçerli olduğunu ileri sürmüştür. Fenomenlerin kökenlerine dair soruşturmasında, ilk önce olguların bir doğal tarihinin yapılmasını şart koşan Baconcı ölçüden ayrılmıştır. Locke'a göre zihin, deneyim onun üzerinde iz bırakana kadar boş bir kâğıt gibidir. Zihin bu şekilde alınan izlenimler ve bu izlenimler üzerine düşünümlerden oluşmuştur. Locke ruhun Tanrı'yı idrak etmesinin mümkün olmadığına inanır. İnsanın Tanrı'yı idraki veya bilmesi sadece akıl yürütme melekesinin bir çıkarımından ibarettir. Locke'un heyecanlı ve güçlü öğrencilerinden biri de David Hume'du.

Psikopos George Berkeley, Locke'un duyumculuğuna saldırarak, Locke'un temel varsayımlarına dayanan bir idealist sistem kurdu. Berkeley'e göre fikirler gerçek bilgi nesneleridirler. Berkeley duyumların maddi nesnelerden çıktığının kanıtlanmasının imkânsız olduğunu ileri sürmüş, maddenin hiçbir varoluşa sahip

olmadığını kanıtlamaya çalışmıştır. Berkeleyciliğe göre evrenin her yerinde zihin vardır ve evreni zihin yönetir. Maddi nesnelerin var oldukları inancı sadece zihinsel bir haldir, nesneler zihnin uydurması da olabilirler. Öte yandan Berkeley algıların kesinliğini sorgulamanın zırdelilik olduğunu düşünmüştür. Çünkü eğer algı yetileri sorgulanmaya başlarsa, insan bilme, tahmin etme, kavrama vs. yeteneklerinden tamamen yoksun bir yaratığa indirgenir.

Hartley ile Hume'un *Çağrışımcılık* (Associationalism) teorisine göre fikirlerin çağrışımı psikolojinin temel ilkesidir ve bütün zihinsel fenomenleri açıklar. Hartley'e göre eğer bir duyum defalarca tekrarlanırsa onun kendiliğinden tekrar etmesi eğilimi doğar. İlk fikri doğuran nesne var olmasa bile bu çağrışım nedeniyle başka bir fikir de aynı fikrin akla gelmesine yol açabilir. Jeremy Bentham, Başdiyakoz Paley ile James ve John Stuart Mill'in faydacılığına göre en yüksek iyi, en faydalı olandır. John Stuart Mill'e göre eşyanın niteliklerinden duyum yoluyla emin olabiliyorsak, yüksek bir zihin haliyle –yani akıl veya sezgiyle– eşyanın gerçek tözünün bilgisini kazanmak da mümkündür.

Darvinizm doğal seçilim ve fiziksel evrim öğretisidir. Charles Robert Darwin için ruhu evrenden tümüyle kovduğu, sonsuz ve her yerde mevcut olan Aklı kişisel olmayan ve her yere nüfuz eden Doğa'yla eşdeğer kıldığı söylenir. *Agnostisizm* ile *Yeni-Hegelcilik* yine bu dönemin dikkate değer felsefi ürünleridirler. Birinci ekol, mutlak şeylerin doğasının bilinemez olduğunu ileri sürerken, ikincisi Hegel idealizminin İngiliz ve Amerikalılarca yeniden canlandırılmasıdır.

Dr. W. J. Durant, Herbert Spencer'in *İlk İlkeler* [First Principles] adlı büyük eserinin felsefeciyi bir çırpıda kendi döneminin en ünlü filozofu haline getirdiğini ifade eder. *Spencerizm,* evrimi mümkün en yüksek hali denge olan ve giderek karmaşıklaşan bir süreç olarak gören bir felsefi pozitivizmdir. Spencer'a göre hayat homojenlikten hetorojenliğe, sonra tekrar hetorojenlikten homojenliğe giden bir kesintisiz süreçtir. Hayat, ayrıca, içsel ilişkilerin dışsal ilişkilere sürekli uyumlanmasıdır. Spencer'in en ünlü aforizması Ulûhiyet'le ilgili olandır: "Tanrı sonsuz zekâdır, sonlu zaman ve sonlu mekân içinde sonsuz bir biçimde çeşitlenmiştir ve sürekli evrim geçiren bireyselliklerden bir sonsuzlukla tezahür eder." Spencer evrim yasasının evrenselliğini vurgulamıştır. Bu yasa yalnızca form için değil, formun ardındaki zekâ için de geçerlidir. Varlığın her tezahüründe basitlikten karmaşıklığa doğru bir temel eğilim olduğunu görmüş, denge noktasına erişilir erişilmez, ardından bir çözülme geldiğini gözlemlemiştir. Ne var ki Spencer'a göre, çözülmeyi yalnızca daha yüksek bir düzeyde tekrar uyum gösterme takip eder.

İtalyan felsefe okulunda baş yer, Kopernicus'un Güneş'in güneş sisteminin merkezinde olduğuna dair teorisini kabul ettikten sonra onun bir yıldız olduğu ve diğer yıldızların da bir güneş olduğunu ilan eden Giordona Bruno'ya verilmeli-

Hone'un *Ancient Mysteries Described* adlı eserinden.

HIRİSTİYAN TESLİS

Hıristiyan Teslis öğretisini uygun bir şekilde göstermek için üç zatın –Baba, Oğul ve Kutsal Ruh– ayrı, ama aynı zamanda bir olduğunu gösteren bir imge oluşturmak zorunluydu. Avrupa'nın farklı yörelerinde üç yüzün tek bir yüzde birleştiği, yukarıdakine benzer figürlerle karşılaşmak mümkündür. Bu, üç yüzlü başın kutsal anlamını kavrayabilenler için, büyük bir sırrın ifşa edilişidir. Ne var ki, Hıristiyan sanattaki bu tür sembolojik uygulamalara bakılarak başka inançların felsefecilerini, özellikle, Hindu'lar gibi üç yüzlü Brahmaları veya Romalılar gibi iki yüzlü Janus'ları varsa, cehaletle suçlamak pek uygun bir davranış değildir.

dir. Bruno'nun zamanında yeryüzü tüm yaradılışın merkezi olarak kabul ediliyordu. Kendi düşüncesinin bir sonucu olarak, dünyayı ve insanı uzayın köşesine bir yere attığında yarattığı etki bir felaket oldu. Evrenlerin çokluğunu ve Kozmosu hiçbir inancın tek başına dolduramayacağı kadar devasa bir şey olarak görmenin cezasını hayatıyla ödedi.

Vicoizm, Tanrı'nın dünyaya mucizelerle değil, doğa yasalarıyla hükmettiğine inanan Giovanni Battista Vico'nun çıkarımlarına dayanan felsefedir. İnsanların kendi kendilerini yönetmek için kullandıkları yasalar, Vico'ya göre, Ulûhiyet'in yasasıyla *rabıta* halinde olan insanlık içindeki ruhani bir kaynaktan gelir. Dolayısıyla maddi yasa ilahi bir kaynağa sahiptir ve Ruhani Baba'nın emirlerini yansıtır. *Ontolojizm* felsefesi (genellikle bir felsefeciden ziyade tanrıbilimci olarak görülen) Vincenzo Gioberti tarafından geliştirilmiştir. Gioberti'ye göre Tanrı tek varlıktır ve bütün bilgilerin kaynağıdır ve bilgi Ulûhiyet'le aynı şeydir. Dolayısıyla Tanrı Varlık iken diğer her şey mevcudiyettir. Hakikat, bu sır üzerine tefekkür edilerek bulunur.

Modern İtalyan felsefecilerin en önemlisi Hegelci bir idealist olan Benedetto Croce'tur. Croce'a göre tek gerçek, fikirdir. Düşünür tanrıbilimciliğin karşısında durur, ruhun ölümsüzlüğüne inanmaz, dinin yerine ahlak ve estetiği geçirmeye çalışır. İtalyan felsefeleri arasında bahsedilmesi gereken ekoller arasında, duyu algılarının tek bilgi edinme kanalları olduğunu ileri süren *Duyuculuk* (Sensizm); *Eleştirelcilik*, yani doğru yargı felsefesi; Roman Katolik Kilisesinin desteklediği Thomizmin canlandırılması olan *Yeni-Skolastikçilik* gibi okullar vardır.

Amerikan felsefesinin en göze çarpan iki okulu *Aşkıncılık* [Transcendentalism] ve *Faydacılık*'tır. [Pragmatism] Ralp Waldo Emerson'un yazılarında örneklerini gördüğümüz Aşkıncılık, aşkın olanın fiziksel olandan daha güçlü

oluşunu vurgular. Emerson'un birçok yazısında açık bir biçimde Doğu etkisi vardır, özellikle Üst-ruh (Oversoul) ve Telafi Yasası (Law of Compensation) makalelerinde. Faydacılık teorisi, orijinal olarak Profesör William James'a ait olmasa da, felsefi bir inanç olarak yaygınlığını onun çabalarına borçludur. Faydacılık, şeylerin doğasının ve anlamının onun sonuçlarından hareketle keşfedileceğini söyleyen öğreti olarak tanımlanabilir. Doğru, James'a göre, "tıpkı 'haklı' kelimesinin bir davranış beklentisi olması gibi, düşünceden beklenilen şeyle alakalıdır." (Bkz. *Pragmatism* adlı eseri). *Instrumentalist* (Araçsalcı) olarak tanınan John Dewey ise hayatın bütün amaçlarına deneysel bir yaklaşım uygulamıştır ve James'in bir yorumcusu olarak kabul edilmelidir. Teorisinde hiçbir mutlaka yer olmayan Dewey'e göre büyüme ve değişimin sonu yoktur. Uzun süre Amerika'da ikamet eden George Santayana, isminin Amerikan felsefecileri arasında sayılmasını hak eden bir İspanyol'dur. Bir kuşkuculuk kalkanıyla kendini hem duyuların yanılsamalarından hem de çağların birikmiş yanlışlarından koruyan Santayana, insanlığı kendisinin *akli hayat* dediği bir kavrayış durumuna taşımayı amaçlamıştır.

(Felsefe düşüncenin ana ekollerine dair bu yazıda yazar, yukarıda ismi zikredilen otoritelere ek olarak Stanley'nin *History of Philosophy*, Morrell'in *An Historical and Critical View of the Speculative Philosophy of Europe in the Nineteenth Century*; Singer'in *Modern Thinkers and Present Problems*; Rand'ın *Modern Classical Philosophers*; Windelband'ın *History of Philosophy*; Perry'nin *Present Philosophical Tendencies*; Hamilton'un *Lectures on Metaphysics and Logic*; ve Durant'ın *The Story of Philosophy* adlı eserlere başvurmuştur.)

Buraya kadar felsefi spekülasyonun gelişimini Thales'ten James'e ve Bergson'a kadar az çok tarih sırasına göre verdik; sıra okuyucunun dikkatini felsefi düşüncenin ortaya çıkışına yol açan şartlara ve unsurlara yöneltmeye geldi. Helenler felsefi disiplinlere ne kadar açık olsalar da, bu bilimlerin biliminin onların yerli malı olduğu düşünülmemelidir. Thomas Stanley, "Kimi Yunanlılar felsefinin yaratıcısı olma onurunu kendilerine veriyor olsa da, daha bilgili insanlar onun Doğu'dan geldiğini kabul etmektedir," diye yazıyor. Devasa Hint, Khalde ve Mısır Gizem Okulları, Yunan bilgeliğinin gerçek kaynağı olarak tanınmalıdır. Yunan bilgeliği, ilkel bir zihin üzerine Ellora, Ur ve Memfis bilgeliğinin gölgesinin düşmesidir. Thales, Pisagor ve Platon felsefi seyahatlerinde uzak kültler, Mısır irfanı ve Doğu bilgeliğiyle temas edip onları getirmişlerdir.

Bu türden tartışmasız olgular gösteriyor ki felsefe kadimlerin dini gizem okullarından türemiştir ve gizem okullarının çöküşüne kadar dinden ayrı bir şey değildir. Dolayısıyla felsefi düşüncenin derinlerine nüfuz etmek isteyenler ilahi

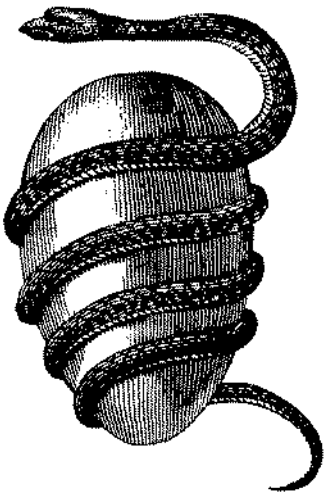

Bryant'ın *An Analysis of Ancient Mythology* adlı eserinden.

ORFEUSÇU YUMURTA

Orfeusçu gizemlerin kadim sembolü, yılanın sarıldığı yumurtaydı. Bu sembol kabına sığmayan Yaratıcı Ruh'un çevrelediği Kozmos'u gösteriyordu. Yumurta ayrıca felsefecinin ruhunu, yılan ise Gizem Öğretisi'ni gösterir. İnisiyasyon anında yumurtanın kabuğu kırılır ve insan felsefi yenilenmenin nekahet dönemi boyunca kaldığı cenine özgü fiziksel varoluştan çıkar.

ilhamın ilk bekçileri olan inisiye rahiplerin öğretilerini öğrenmelidirler. Gizem okulları, en yüksek akılların haricindekilerin anlayamayacağı derinlikte, kişisel hırsları ölmüş ve kendi hayatlarını insanlığa benlikten uzak bir hizmete adayanlar dışında kimseye emniyetle açılamayacak kadar güçlü bir aşkın bilginin bekçisi olduklarını ileri sürüyorlardı. Bu kutsal kuruluşların itibarına ve gerçekten de Evrensel Bilgeliğe sahip olduklarına, kendileri de gizli öğretiye inisiye olmuş ve onun etkililiğini bizzat yaşayan birçok parlak kadim felsefeci tanıklık etmiştir.

Bu durumda şu soruyu sormak meşrudur: Gerçekten de bu kadim mistik kuruluşlar böylesine kudretliyse, bugün onlar ve sahip olduklarını iddia ettikleri sırlar hakkında neden bu kadar az bilgiye sahibiz? Cevap yeterince basittir: Gizem okulları, inisiyelerine gizlilik yemini ettiren ve kutsal bilgileri ifşa edenleri ölümle cezalandıran gizli cemiyetlerdi. Bu okullar kadim felsefecilerin ortaya attıkları çeşitli öğretilerin gerçek ilham kaynağı olsalar da, bu öğretilerin fışkırdığı pınar asla avama açıklanmamıştır. Üstelik, aradan geçen zamanda öğretiler onları açıklayanların isimleriyle öyle özdeşleşmiştir ki, arkasındaki kaynak –gizem okulları– tümüyle unutulmuştur.

Gizem okullarının dili, sembollerdi. Aslına bakılırsa sadece mistisizmin veya felsefenin dili değil, bütün doğanın dili semboldür. Çünkü evrensel süreçlerde hâkim olan bütün yasalar ve güçler, kendini sembol aracılığıyla sınırlı bir anlamda insanın algısına sunar. Çeşitli varlık katmanlarında var olan her form, onu üreten ilahi eylemin sembolüdür. İnsanlık, dilin sınırlarını aşan düşünceleri semboller aracılığıyla anlatmaya çalışmıştır.

İnsan dillerinin ve entelektüel kavrayışlarının ilahi fikirlere nüfuz etmek için uygun ve yeterli olmadığını gören gizem okulları, aşkın bilgilerini saklamanın ideal yöntemi olarak sembolizmayı seçmiştir. Bir sembol tek bir şekilde hem gizleyebilir hem ifşa edebilir; çünkü bilge için sembolün konusu aşikâr iken, cahil avam için anlaşılmazdır. Dolayısıyla kadimlerin gizli öğretisini açığa çıkarmak isteyen kimse, değersiz insanların eline düşen kitapların sayfalarında değil, onu en başta saklanmış olduğu yerlerde aramalıdır.

Kadim inisiyeler öyle uzak görüşlüydü ki, ulusların doğup öldüğünü, imparatorlukların yükselip çöktüğünü, sanat, bilim ve idealizmin altın çağlarını batıl

inançların karanlık çağının takip ettiğini kavramışlardı. Eski bilgeler, her şeyden önce gelecek nesilleri düşünerek bilgilerinin saklandığından emin olmak için akıl almaz aşırılıklara başvurmuşlardır. Bu bilgiyi dağların yüzeylerine nakşetmişler, her biri birer geometri harikası olan devasa anıtların ölçülerinde saklamışlardır.

Kimya ve matematik bilgilerini cahil halkın kafasını karıştıran mitolojilere, tümüyle yok olmamış tapınaklarının ölçülerine sakladılar. Ne insanın barbarlığının ne elementlerin acımasızlığının tümüyle silebileceği alfabelerle yazdılar. Bugün insanlık Mısır çöllerinde dikili devasa heykellere ve piramitlere şaşkınlık ve saygıyla bakakalmaktadır. Bunlar kadimlerin kayıp sanatlarının ve bilimlerinin sessiz tanıklarıdırlar ve insan ırkı evrensel dili sembolizmi okumayı öğrenene kadar bu bilgiler saklı kalmaya devam edecektir.

Girişini okuduğunuz bu kitap, ambleme benzeyen şekiller, mecazlar ve kadim ritüellerin içinde, hayatın içsel gizemleriyle ilgili olan ve dünyanın başlangıcından beri küçük bir grup inisiye zihinde eksiksiz olarak korunan bir öğretinin var olduğu varsayımına adanmıştır. Bu aydınlanmış düşünürler ölürken, arkalarında diğer insanların anlayabileceği formüller bırakmışlardır. Fakat bu sırlar bilgisiz kişilerin ellerine düşüp sapık amaçlar için kullanılmasın diye Yüce Sırlar her zaman sembollere veya mecazlara gizlenmiştir. Onun kayıp anahtarlarını bugün keşfedecek olan kişi, onlarla felsefi, bilimsel ve dinsel hakikatlerle dolu bir hazine odasının kapısını açacaktır.

II

Modern Hürmason Sembolizmini Etkileyen Kadim Gizemler ve Gizli Cemiyetler

I. Kısım

Güçlü bir akla sahip bireyler, akıl yürütme melekelerinin kullanılmasını gerektiren bir sorunla karşılaştıklarında dengelerini korur ve soruyla ilgili olguları toplayarak bir çözüme varmaya çalışırlar. Ham bir zihne sahip olanlar ise benzer bir güçlük karşısında ezilirler. Birinci tür insanlar kendi kaderlerinin bulmacasını çözme ehliyetine sahip olabilirken, bu ikinci tür insanlar bir koyun sürüsü gibi güdülmeli ve basit bir dille öğretilmelidir. Bu insanlar neredeyse tümüyle çobanların yönetimine bağlıdırlar. Havari Pavlus bu çocukların süt ile beslenmesi gerektiğini söylemiştir. Oysa güçlü insanlar etle beslenirler. Düşüncesizlik çocuklukla eşanlamlıdır, düşüncelilik ise olgunluğun bir işaretidir.

Fakat ne yazık ki kemale ermiş zihinler az bulunurlar; işte bu yüzden paganların felsefi-dini öğretileri, biri felsefi, diğeri hayatın derin gizemlerini idrak etmeden uzak bu iki insan grubunun akli ihtiyaçlarını karşılamak için ikiye ayrılmıştı. Gelişmiş zekâlara ezoterik, yani ruhani öğretiler açıklanırken, yeterli ehliyete sahip olmayanlara sadece lafzi, zahiri, ekzoterik yorumları öğretmişlerdir. Doğanın yüce hakikatlerini ve doğa yasasının soyut ilkelerini basitleştirmek için, evrenin hayati güçleri kişileştirilmiş, kadim mitolojilerin tanrılarına ve tanrıçalarına dönüştürülmüştü. Cahil yığınlar Priapus ile Pan'ın (üreme enerjilerini temsil eden ilahlar) sunaklarına sunularını getirirken, bilgeler, bu mermer heykelleri yüce soyut hakikatlerin sembolik cisimleşmeleri olarak görmüşlerdir.

Kadim dünyanın bütün şehirlerinde her yerde halkın tapınması için tapınaklar bulunurdu. Her toplumda ayrıca doğanın bilgisini derinden öğrenmiş felsefeciler ve mistikler bulunurdu. Bu bireyler genellikle bir araya gelerek, herkesin kabul edilmediği felsefi ve dini okullar oluşturmuşlardır. Bu grupların en önemlilerine Gizemler veya Gizem Okulları denmiştir. Kadim dünyanın birçok büyük zekâsı, kimileri son derece zalimce olan tuhaf ve gizemli ritüellerle bu gizli kardeşliklere inisiye edilmişti. Alexander Wilder gizem okullarını, "Belli aralıklarla gerçekleştirilen kutsal dramlar," olarak tarif eder. "Bunların en ünlüleri İsis, Sabazius, Kibele ve Eleusis Gizemleri'ydi." İnisiyeler kabul edildikten sonra asırlardır korunan gizli bilgelikte öğrenim görürlerdi. Kutsal tarikatların bir inisiyesi olan Platon, gizemlerin birçok gizli felsefi ilkesini halka açtığı için şiddetle eleştirilmişti.

Bütün pagan ulusların bir devlet dini vardı, bir de yalnızca filozof seçkinlerin girebildiği başka bir dini. Bu kadim kültlerin birçoğu sırlarıyla birlikte yeryüzünden silinmiştir; ancak birkaçı asırların sınavını atlatmıştır ve gizemli sembolleri var olmaya devam etmektedir. Hürmasonluktaki ritüellerin büyük bir kısmı, kadim rahiplerin bilgelik anahtarlarını uzatmadan önce adayları geçirdikleri sınavlardan gelmektedir.

Kadim gizem okullarının çağımızın zekâlarını ve bu zekâlar aracılığıyla gelecek kuşakları ne derece etkilediğini ancak çok az kişi fark etmiştir. Robert Macoy 33°, *General History of Freemasonry* [Hürmasonların Genel Tarihi] adlı eserinde, kadim Gizemler'in beşeri kültür binasına temel oluşturmada devasa bir pay biçer. Şunları söyler: "Öyle görünüyor ki kadim zamanlarda medeniyetlerin bütün kusursuzlaşmalarında, felsefe, bilim ve sanattaki bütün ilerlemelerde gizler peçesi altında, dinin, ahlakın ve erdemin en yüce hakikatlerini aydınlatmaya ve bunları müritlerinin kalplerine işlemeye çalışan kurumlar bulunmaktadır. Bu kurumların ana amacı insanın ebedi hayata uyanışını, insan ruhunun soyluluğunu ve tek Tanrı öğretisini öğretmek, insanları evrenin ihtişamı, kusursuzluğu ve güzelliği içinde Ulûhiyetin gölgesini görmeye teşvik etmekti."

Tarihteki her ulusun yıkımından önce yaşanan ahlaki çöküşle birlikte Gizemler sapkınlaşmıştır. Kutsal Majinin yerini sihirbazlık almış, gizem okullarına Bacchanalia gibi tarifi olanaksız uygulamalar sokulmuş, sapkınlık öncelik kazanmıştır. Hiçbir cemaat kendisini oluşturan üyelerden daha yukarıda olamaz. Birkaç sadık insan, gizli öğretileri unutulmaktan koruma yollarını aramıştır. Kimi durumlarda başarılı olmuşlarsa da, arkanum genellikle kaybolmuş ve geriye Gizemler'in yalnızca boş kabuğu kalmıştır.

Thomas Taylor "İnsan tabiatı itibariyle dini bir hayvandır." İnsan, bilincin ortaya çıkışından beri, pratik olarak hakkında hiçbir şey keşfedemeyeceği, her yerde mevcut, görünmez (gayb) ve betimlenemez olan *Şey*'in sembolü olarak

şeylere tapınmış ve saygı göstermiştir.

Pagan gizem okulları, kiliselerinin ilk yıllarında yeni inancın (Hıristiyanlığın) erdem ve doğruluğu kurtuluşun bir şartı olarak görmediği için eleştirmiştir. Örneğin Celsus görüşlerini aşağıdaki şu kınayıcı terimlerle dile getirmiştir:

"Aşağıda işaret ettiklerimden anlaşılacağı üzere, Hıristiyanları, hakikatin beni mecbur bıraktığından daha fazla yermiyorum. İnsanları başka gizemlere çağıranlar şunları söylemektedir: 'Elleri temiz olanlar, sözleri bilge olanlar bize gelsin.' Yine başkaları şunu söylemektedir: 'Bütün günahlardan temizlenmiş olanlar, ruhu kötünün bilincinde olmayanlar adil ve doğru bir hayat sürenler bize gelsin."

Ve bu sözler hatadan arındırma sözü verenler tarafından söylenmiştir: Şimdi de Hıristiyan gizlere çağıranlara kulak verelim: Kim günahkârsa, kim akılsızsa, kim aptalsa, kısacası kim sefilse Tanrı'nın Krallığı onu kabul edecektir. Bu durumda onlar için haksızlık yapanlar, hırsızlar, sihirbazlar, kutsal şeylere saygısız olanlar ve mezar hırsızları günahkâr değil mi?"

Celsus'ın saldırdıkları ilk Hıristiyan mistiklerin gerçek imanı değil, onun zamanında içeri sızmaya başlayan yanlış biçimlerdi. İlk Hıristiyanların idealleri, pagan gizem okullarının yüksek ahlaki standartlarına dayanıyordu. Roma şehrinde bir araya gelen ilk Hıristiyanlar mabet yeri olarak yeraltındaki Mitra tapınaklarını kullanmışlardır. Modern kilisenin birçok ritüeli de bu kültten alınmıştır.

Kadim filozoflar, doğanın temel yasaları hakkında bilgisi olmayan bir insanın akli bir hayat süremeyeceğine inanırdı. İnsan itaat etmeden önce anlamalıdır. Gizem okulları ise ilahi yasanın yeryüzü küresinde işleyişini insana öğretmeye adanmıştı. İlk dönem kültlerden ancak çok azı antropomorfik ilahlara tapınmıştır, bununla birlikte sembolizmleri bir insanın böyle zannetmesine neden olabilir. Bu kültler dini olmaktan ziyade ahlaki, tanrıbilimselden ziyade felsefidir. İnsanlara melekelerini daha akıllıca kullanmayı, zorluk karşısında sabır, tehlike karşısında cesaret göstermeyi, ayartıların ortasında doğru kalmayı ve hepsinden önemlisi, yaşamaya değer bir hayatı, kendi bedenini Mabud'a, kutsal bir sunak gibi gördüğü Tanrı'ya adanmış bir hayat olarak görmesini öğretiyorlardı.

Bütün erken dönem pagan gizem okullarında Güneş tapıncı önemli bir yer tutar. Bu durum gizem okullarının Atlantis kökenli olma ihtimaline işaret eder, çünkü Atlantis halkı güneşe tapıyordu. Bu altın Güneş Tanrısı, evrenin kötü güçlerini kişileştiren kötü canavarlarca öldürülmüştü. Arınma ve yenilenmeyi sembolize eden belli ritüeller ve seremonilerle bu harika Güneş Tanrısı, hayata geri döndürülüyordu ve kendi insanlarının Kurtarıcısı oluyordu. O'nun diriltildiği gizli süreçler, insanın aşağı doğasının üstesinden gelip, iştahına hâkim olması, kendinin daha yüksek yanını ifade etmesini sembolize ediyordu. Gizler, şehvet ve yozlaşmanın ateşten çemberleri içinde, ruhunda uyku halinde duran ruhani güçleri uyandırmak için mücadele eden beşeri varlığa yardım etmek amacını gü-

düyorlardı. Yani, insana kayıp mülkünü tekrar kazanmanın bir yolu sunuluyordu.

Kadim dünyada neredeyse bütün gizli cemaatler felsefi ve diniydi. Ortaçağı gösteren asırlarda genellikle dini ve siyasiydiler; bununla birlikte birkaç felsefi okul var olmaya devam etmiştir. Modern zamanlarda gizli cemaatler, Batı ülkelerinde genellikle siyasi kardeşlik örgütleridir. Bununla birlikte birkaçı, masonlukta olduğu gibi, kadim dini ve felsefi ilkeleri yaşamaya devam eder.

Yerimizin darlığı nedeniyle gizli okulların ayrıntılı bir tartışmasına giremiyoruz. Çünkü bir zamanlar, Doğu ve Batı'nın her yerine yayılmış sayısız kadim kült vardı. Bunlardan kimileri, örneğin Pisagor ve Hermesçi kültler açık bir biçimde Doğu etkisi taşırlar, oysa Gül-Haçlılar, kendi iddialarına göre, irfanın büyük bir kısmını Arap mistiklerden almışlardır. Gizem okulları genellikle medeniyetle ilişkilendirilse de, tarih öncesi dönemlerin medeniyetten en uzak toplumlarının bile bunların bilgisine sahip olduğuna dair kanıtlar vardır. Uzak adalarda yaşayıp, çoğunluğu en vahşi kültürlerin boyunduruğundaki bazı toplumlarda da, ilkel de olsa masonik bir tona sahip birçok mistik ve gizli uygulamalar bulunmaktadır.

Montfaucon'un *Antiquities* adlı eserinden.

GİZEM OKULUNUN KADIN HİYEROFANTI

Resimde Suriye Tanrıçası adıyla Kibele'yi bir hiyerofant kıyafeti içinde görüyoruz. Montfaucon figürü şu şekilde tarif etmektedir: "Başının üstünde piskoposlara ait şapka vardır, şapkanın alt kısmında kuleler ve tepecikler görmekteyiz. Başın en üst kısmında bir hilal vardır ve altında güneş ışınları. Tanrıça tıpkı rahiplerin veya piskoposlarınkine benzeyen uzun kollu bir cüppe giymektedir. Bu cüppenin bacaklara dökülen yakasında Zodyak'ın on iki burcu görünmektedir. Figürün her iki yanında birer aslan durmaktadır. Sol elinde bir davulcuk [Tympanum], bir sistrum, bir öreke, bir kadüseus ve bir obje daha tutmaktadır. Sağ elinde bir yıldırım, aynı elde tahmin edebildiğimiz üzere bazı hayvanlar, böcekler, çiçekler, meyveler, bir yay, bir sadak, bir meşale ve bir tırpan tutmaktadır." Şu anda nerede olduğu bilinmeyen heykelin yukarıdaki resmi, Montfaucon tarafından Pirro Ligorio'nun çizimlerinden kopyalanmıştır.

BRİTANYA VE GALLER'İN DRUİD GİZEMLERİ

"Britanya adasının ilk ve ilkel sakinleri, çok eski bir devirde, ulusal kurumlarını yenileyerek reforme etmiştir. O zamanlar rahiplere, yani öğretmenlere Gwydd denirdi. Fakat daha üstün olup ulusal etkisi olan rahiple, daha küçük bir etkiye sahip olan rahip arasında bir ayrım yapma ihtiyacı hissettiler. Bu andan itibaren Gwydd'lere, Der-Wydd (Druid), yani üst öğretmen ve Go-Wydd, veya O-Vydd (Oveyt), as öğretmen dendi. Her ikisine de genel bir isim olan Beirdd (Berds), yani bilgelik öğretmenleri deniyordu. Sistem gelişip olgunlaştıkça Bardik Tarikat üç sınıfa ayrıldı: Druidler, Berdler ve Braintler, (yani imtiyaz sahibi

Berdler ve Oveytler)." (Bkz. Samuel Meyrick and Charles Smith, *The Costume of The Original Inhabitants of The British Islands.* [Britanya Adalarının Esas Yerlilerinin Gelenekleri]*)*

Druid kelimesinin kökeni tartışmalıdır. Max Müler, terimin, İrlandalıların kullandığı Drui kelimesi gibi "meşe ağaçları insanı" anlamına geldiğine inanmakta, ayrıca Greklerin orman tanrıları ile ağaç ilahlarına *dryades* dendiğine işaret etmektedir. Kimileri kelimenin Tötonlara ait bir kökeni olduğuna inanırken, diğerlerine göre kelime Galce kaynaklıdır. Bunlara göre kelime "büyücü" ve "bilge" insan anlamındaki Galce *druidh* kelimesinden gelir. Kimilerine göre ise köken, "kereste" anlamına gelen Sanskritçe *dru* kelimesidir.

Roma işgali sırasında Britanya ile Galler'in hemen her yerinde yaşayan Druidlerin halk üzerindeki etkileri tartışılmazdı. Birbirlerine saldırmak üzere olan orduların, beyaz entarili Druidlerin emriyle kılıçlarını kınlarına soktukları örnekler yaşanıyordu. Tanrı ile insan arasında aracılık yapan bu patriyarkların yardımı olmadan önemli kararlar alınmazdı. Druid Tarikatlarının haklı olarak doğaya ve onun yasalarına dair derin bir kavrayışa sahip olduklarına inanılıyordu. Britannica Ansiklopedisi, coğrafya, fizik bilim, doğal teoloji ve astrolojinin Druidlerin en sevdiği araştırma alanları olduğunu yazar. Druidler özellikle bitki ve yabani ot kullanımıyla ilgili olarak derin bir tıp bilgisine sahiptiler. İngiltere ve İrlanda'da ilkel cerrahi aletler bile bulunmuştur. Erken dönem Britanya tıbbıyla ilgili tuhaf bir elyazmasında, her hekimin, mesleği için gerekli belli bitkileri yetiştireceği bir bahçeye sahip olması şart koşulmaktadır. Ünlü aşkınbilimci (transcendentalist) Eliphas Levi aşağıdaki önemli yargıda bulunmaktadır:

"Druidler manyetizmayla şifa veren, akışkan etkileriyle tılsımları (amulets) şarj eden rahipler ve hekimlerdi. Astral ışığı özel bir tarzda kendine çeken ökseotu ve yılan yumurtalarını her derde deva ilaçlar olarak kullanıyorlardı. Ökseotunun kesilişinde gösterilen ciddiyet bu bitkiyi halk gözünde yüceltmiş ve otun güçlü bir manyetizmaya sahip olduğuna inanılmıştır. Manyetizma sahasındaki ilerlemeler, ökseotunun manyetizma emici güçlerini bir gün açığa çıkaracaktır. O zaman bitkilerin kullanılmamış niteliklerini kauçuğa benzeyen mantarımsıların gizlerini anlayabileceğiz. Mantarlar, dolamalar (yermantarları), ağaçlardaki mazılar ve farklı ökseotu türleri tıp biliminin getireceği bir idrakle kullanılacaktır. Fakat kişi bilimden hızlı davranmamalı ki aşırı adımlar atmasın."(Bkz. *The History of Magic* [Maji Tarihi])

Ökseotunun kutsal olmasının nedeni onun sadece evrensel, her derde deva bir ilaç olmasından değil, aynı zamanda meşe ağacı üzerinde büyümesinden kaynaklanır. Druidler meşe sembolü aracılığıyla Mutlak Mabud'a tapıyorlardı, dolayısıyla bu ağaç üzerinde büyüyen her şey onlar için kutsaldı. Baş Druid, belli mevsimlerde, Ay ve Güneş'in konumlarına göre belli vakitlerde bir meşe ağacına

tırmanır ve bu amaç için takdis edilmiş altın bir orakla ökseotunu keserdi. Bu parazit bitki, bu amaç için hazırlanmış beyaz kumaşa sarılır ve yersel titreşimlerle kirlenmesin diye yere konmazdı. Genellikle ağaç altında beyaz bir boğa kurban edilirdi.

Druidler gizli bir okulun inisiyeleriydiler. Yunan Baküs, Eleusis Gizemleri ile Mısır İsis ve Osiris ritüellerini andıran bu okullara, doğal olarak, *Druidik Gizem Okulları* denir. Druidler'in sahip olduğunu iddia ettikleri gizli hikmetle ilgili çok tartışma vardır. Hiçbir zaman yazıya dökülmemiş gizli öğretileri, özel olarak bu amaç için hazırlanmış adaylara sözel olarak aktarılmıştır. Robert Brown, 32°, rahiplerin bilgilerini, Hıristiyanlığın ortaya çıkışından binlerce yıl önce, Britanya adasına gelip kalay madeni kolonileri kuran Surlu ve Fenikeli denizcilerden edindikleri görüşündedir. Thomas Maurice *Indian Antiquites* adlı eserinde Fenikeliler, Yunanlılar ve Kartacalıların kalay bulmak amacıyla Britanya adalarına yaptıkları keşifleri uzun uzun anlatır. Kimileri ise Druidler tarafından kutlanan Gizemler'in Doğu kökenli, muhtemelen Budistik olduğu görüşündedir.

Britanya adalarının kayıp kıta Atlantis'e yakınlığı, Druidizmde önemli bir rolü olan güneş tapıncını açıklayabilir. Artemidorus'a göre Britanya yakınlarındaki bir adada Ceres'e ve Persephone'ye tapınılmaktadır ve bu tapıncın ritüel ve seremonileri Semendirek (Samothraki) adasındakilere benzer. Druidlerin tanrılar meclisinin çok sayıda Grek ve Roma ilahına sahip olduğuna kuşku yoktur. Britanya ve Galler'i fetheden Sezar bu duruma çok şaşırmış, buradaki kavimlerin Latin ülkelerdekine benzer bir şekilde Merkür, Apollo, Mars ve Jüpiter'e tapındığına inanmıştır. Druid Gizemleri'nin Britanya ve Galler'e ait olmayıp, daha kadim medeniyetlerden göç ettiği neredeyse kesindir.

Druid okulları üç ayrı bölümden oluşuyordu ve buradaki öğretiler pratik olarak masonluğun Mavi Locasının mecazlarına gizlenen sırlarla aynıdır. Bu üçlünün en alt sınıfını Oveyt (Ovydd) oluşturuyordu. Bu fahri bir dereceydi ve hiçbir hazırlık veya arınma gerektirmiyordu. Oveytler, Druidlerin öğrenme rengi olan yeşil elbiseler giyiyorlardı. Hayatın sorunlarıyla ilgili üstün bilgi ve genel beceriye sahip olduğu için Druidik Tarikata kabul edilen bir Oveyt'in ilaç, mümkünse astronomi ve bazen müzik bilgisine sahip olması bekleniyordu.

İkinci sınıfı, Berdler (Beirdd) oluşturuyordu. Bu sınıfın üyeleri uyum ve hakikati temsil eden gök mavisi elbiseler giyiyordu ve Druidlerin yirmi bin dizelik kutsal şiirlerinin en azından bir kısmını ezberlemekle vazifeliydiler. Bunlar genellikle bir Britanya veya İrlanda harpıyla resmedilmişlerdir. Bu harplara insan saçından teller geriliyordu ve bu teller insanın bir tarafındaki kaburga sayısı kadardı. Berdler genellikle Druid Gizemleri'ne girmek isteyen adaylara öğretmen olarak atanıyorlardı. Yeni girenler, yani Neofitler, Druid Tarikatı'nın üç kutsal rengi olan mavi, yeşil ve beyaz çizgili kıyafetler giyiyorlardı.

Üçüncü sınıf, Druidlerden (Derwyddon) oluşurdu. En önemli işleri insanların dini ihtiyaçlarına yanıt vermekti. Bu onura ulaşmak için aday önce bir Berd olmak zorundaydı. Druidler saflığın sembolü olarak her zaman beyaz giyerlerdi. Bu renk güneşi temsil ediyordu.

Wellcome'un *Ancient Cymric Medicine* adlı eserinden.

SEREMONİ CÜPPESİ İÇİNDE BAŞ DRUİD

Baş Druid'in en çarpıcı süsü, *iodhan moran*, yani yargı göğüslüğüydü, bu göğüslük onu giyerken yalan söyleyen kişiyi boğmak gibi gizemli bir güce sahipti. Godfery Higgins bu göğüslüğün, tanıklığın doğruluğunu tespit etmek için tanıkların boynuna takıldığını söyler. Druidlerin *tiara* ya da *anguinum*u, güneş ışınlarını temsil ederdi. Böylelikle rahibin doğan Güneş'in kişileşmesi olduğunu ima ederdi. BaşDruid'in giydiği kemerin tokası *liath meisicith*, ortasında beyaz taş olan büyülü bir toka veya broştu. Bu taşın rahiplerin emriyle tanrıların ateşini yeryüzüne çekme gücüne sahip olduğuna inanılırdı. Özel bir kesime sahip olan bu taş, sunaklarda ateş yakmak için güneş ışınlarını odaklayan bir tür camdı. Druid'in başka sembolik aletleri de vardı; ökseotunu meşeden kesmek için kullandıkları ve özel bir biçime sahip olan altın tırpan, büyüyen Ay'ın altı gününü ve ayrıca Nuh'un gemisini sembolize eden hilal şeklinde başı olan asa gibi. Druid Gizemleri'nin erken dönem inisiyelerinden birinin ifadesine göre, gece yarısı seremonisine *Cwwrwg Gwydrin* denilen cam bir tekne katılabiliyordu. Ay'ı sembolize eden bu tekne, sonsuzluk okyanusunda yüzüyor ve hilali andıran tekne, içinde canlı varlıkların tohumunu barındırıyordu.

Cemiyetin başı olan *Baş Druid* veya *Kutup Druid*'in (Arc-Druid) yüce mertebesine erişebilmek için Druid Tarikatı'nın altı mertebesini geçmek gerekiyordu (Hepsi beyaz giydiği için farklı mertebelerin üyeleri birbirlerinden kuşaklarının rengiyle ayırt ediliyordu). Bazı yazarlara göre Baş Druid unvanı babadan oğula geçmektedir, fakat bu mertebe için gizli oylama yapılması ihtimali daha yüksektir. Bu mertebeye gelen kişi yüksek Druid mertebelerinden en bilgili üyeler arasından erdem ve bütünlükte öne çıkmış olanlar arasından seçilirdi.

James Gardner'a göre Britanya adasında genellikle iki Baş Druid bulunurdu. Biri İngiliz ardasında diğeri de Man adasında ikamet ederdi. Muhtemel Galler'de başkaları da vardı. Genellikle altın bir asa taşıyan bu kutsal zatlar, otoritelerini simgeleyen meşe yapraklarından bir taç takarlardı. Druid tarikatının genç üyeleri yüzlerini tıraş eder, mütevazı giyinirlerdi. Fakat yaşlı olanların uzun sakalları ve büyüleyici altın takıları olurdu. Druidlerin eğitim sistemi, Avrupa kıtasındaki diğer kolejlerden çok daha üstündü. Bu yüzden Galli gençler felsefi öğrenim ve eğitim için İngiltere'ye, Druid okullarına gönderilirdi.

Eliphas Levi, katı bir perhizle yaşadıklarını, doğa bilimlerini etüt ettiklerini, en derin gizleri muhafaza ettiklerini, yeni üyeleri ancak çok uzun hazırlık dönemlerinin ardından kabul ettiklerini ifade etmektedir. Tarikatın yaşadığı binalar modern dünyanın manastırlarından çok farklı değildir. Tarikat üyeleri tıpkı Uzakdoğu'nun zahitleri gibi gruplar halinde yaşarlardı. Bekârlık şart koşulmasa da çok azı evliydi ve Druidlerin birçoğu inzivaya çekilir, tenha bir bölgede kaba taştan kulübelerde, mağaralarda veya bir ormanın derinlerinde bulunan kulübelerde

yaşarlardı. Burada dua ve meditasyonla meşgul olup, insan içine sadece dini vazifelerini yerine getirmek için çıkarlardı.

James Freeman Clarke, *Ten Great Religion* (On Büyük Din) adlı eserinde Druidlerin inançlarını şu şekilde açıklar: "Druidler üç âleme ve bu âlemlerin birinden diğerine geçişe inanırlardı. Mutluluğun hüküm sürdüğü dünyamızın üstündeki âlem, mutsuzluğun hüküm sürdüğü dünyamızın altındaki âlem ve mevcut âlemimiz. Bir âlemden ötekine göç, ödül, ceza ve ayrıca ruhun arınmasıyla ilgiliydi. Onlara göre, yaşadığımız dünyada Hayır ve Şer öyle eksiksiz dengelenmiştir ki, insan bunları seçme özgürlüğüne sahiptir. Galler'in triatlarında ruh göçünün üç amacı olduğu anlatılır: Ruha bütün varlığın niteliklerini çekmek, bütün şeylerin bilgisine ulaşmak, şerri alt edecek gücü edinmek. Ayrıca onlara göre üç bilgi türü vardır: Her şeyin doğasının, sebebinin ve etkisinin bilgisi. Druidlerin inançlarına göre üç şey giderek azalmaktadır: karanlık, yanlışlık ve ölüm. Üç şey ise sürekli olarak çoğalmaktadır: ışık, hayat ve hakikat."

Tıpkı bütün gizem okullarında olduğu gibi Druidlerin öğretileri iki bölüme ayrılırdı. Sıradan insanlara ahlak eğitimi verilirken, daha derin ezoterik öğreti, sadece inisiye rahiplere verilirdi. Tarikata kabul edilmek için adayın iyi bir aileden gelmesi, edepli biri olması gerekirdi. Ayartıların sınavından birçok defa geçmeden ve karakterinin gücü şiddetle ölçülmeden hiçbir önemli sır ona aktarılmazdı. Druidler Britanya adasında ve Galler'de yaşayan halklara ruhun ölümsüzlüğünü öğretmişlerdir. Ruh göçüne ve reenkarnasyona inanırlar, bu hayatta ödünç aldıklarını, sonraki hayatta ödeme sözü verirlerdi. İnsanların günahlarının bedelini ödeyip onlardan kurtulduğu, ardından ilahlarla birlik içinde mutlu olduğu bir cehennem inançları vardı.

Druidlere göre bütün insanlar kurtuluşa erecektir. Fakat bazıları kendi doğalarında bulunan kötülüğü yenmek ve beşeri hayatın derslerini öğrenmek için birçok defa yeryüzüne dönmek zorunda kalacaktır. Adaylar, Druidlerin gizli öğretilerini almadan önce gizlilik yemini ederlerdi. Bu öğretiler sadece ormanların derinlerinde veya mağaraların karanlıklarında aktarılırdı. İnsanlardan çok uzak olan bu yerlerde neofite evrenin yaradılışı, tanrıların kişilikleri, doğa yasaları, okült tıbbın gizleri, göksel cisimlerin gizemleri, maji, büyü ve sihirbazlık sırlarını öğretilirdi. Druidlerin birçok festivali vardı. Yeniay, dolunay ve ayın altıncı günü kutsal dönemlerdi. İnisiyasyonun sadece iki ekinoks ve gündönümlerinde gerçekleştiğine inanılmaktadır. 25 Aralık şafağında ise Güneş Tanrısı'nın doğumu kutlanırdı.

Bazılarına göre Druidlerin gizli öğretileri Pisagorcu felsefe tonuna sahipti. Druidlerin gözlerinde kutsal kabul edilen kucağında bir çocuk taşıyan bir Meryemleri, Bakire Ana'ları vardı. Günümüz Hıristiyanlarının Paskalya'yı kutladıkları vakitte Güneş Tanrısı'nın dirildiğine inanılırdı. Hem haç hem de yılan

Druidler için kutsaldı. Bir meşenin bütün dallarını kesip dallardan birini meşenin gövdesine bağlayarak T harfi biçiminde bir haç elde ediyorlardı. Meşe ağacından bu haç, Mabud'larının bir sembolüydü. Ayrıca Güneş'e, Ay'a ve yıldızlara tapıyorlar, Ay'a karşı özel bir saygı duyuyorlardı. Caesar'ın ifade ettiği üzere, Merkür, Gallerin önemli ilahlarından biriydi. Druidlerin taş bir küp şeklinde Merkür'e taptıklarına inanılır. Ayrıca Doğa Ruhları'na büyük saygı duyarlardı (Perilere, orman perilerine, gnomlara). Ormanların ve nehirlerin bu küçük yaratıklarına birçok sunu sunulurdu. Charles Heckethorn, *The Secret Societies of All Ages & Countries*, [Tüm Çağların ve Ülkelerin Gizli Cemiyetleri] adlı eserinde Druidlerin tapınaklarını tarif ederken şunları söyler:

"Kutsal ateşin korunduğu tapınakları genellikle yüksek yerlerde veya gür meşe ormanlarında bulunurdu ve çeşitli şekillerde inşa edilirdi: Daire evrenin sembolü olduğu için, daire şeklinde; birçok ulusun tradisyonuna göre evrenin çıktığı, diğerlerine göre ilk anne ve babamızın geldiği yumurtayı sembolize eden bildiğimiz yumurtanın şeklinde, oval; Druidlerin Osiris'i olan Hu'nun sembolü olan yılan şeklinde; yeniden doğuşun amblemi olan haçtan dolayı haç şeklinde; Kutsal Ruh'un hareketini göstermek için kanatlı şekillerde olabiliyordu.

Belli başlı ilahları iki büyük tanrı ve tanrıçaya, Hu ve Ceridwen'e indirgenebilir. Bunlar Osiris ile İsis, Baküs ile Ceres veya bütün varlığın iki ilkesini temsil eden yüce tanrı ve tanrıçaların özelliklerine sahiplerdi."

Godfrey Higgins'e göre Kudretli Hu, Britanya adasına ilk gelen kişi olarak kabul edilmektedir. Buraya Welshlerin *Triadlarında* Yaz Ülkesi (Summerland) denilen –bugünkü İstanbul civarlarında– yerden gelmişlerdir. Albert Pike'a göre Masonluğun Kayıp Kelimesi, Druidlerin tanrısı Hu'nun isminde gizlidir. Druidlerin inisiyasyon törenleri hakkında var olan çok az bilgi, Yunan ve Mısır Gizem Okulları arasında çarpıcı bir benzerliğe işaret etmektedir. Güneş tanrısı Hu öldürülmüştür ve bir dizi tuhaf çetin sınavın, mistik ritüellerin ardından tekrar hayata döndürülmüştür.

Druid Gizemleri'nin üç derecesi vardır ve çok sayıda insan bu derecelerin tümünü geçmiştir. Aday Güneş Tanrısı'nı sembolize edecek şekilde bir tabuta konurdu. En önemli test, küçük bir teknenin içinde açık denize salınmaktır. Birçok kişi bu sınavda hayatını yitirmiştir. Gizem sınavlarını geçen Talisein adlı kadim bir öğretmen Faber'ın *Pagan Idolatry* [Pagan Putperestlik] adlı eserinde tekne inisiyasyonunu anlatır. Bu üçüncü aşamayı geçenlere "yeniden doğan" denirdi ve bundan sonra Druid rahiplerin kadim zamanlardan beri sakladıkları gizli hakikatleri öğrenirlerdi. Britanya dini ve siyasi yaşamının ünlü isimleri bu inisiyeler arasından seçilirdi. (Daha fazla ayrıntı için, bak, Faber, *Pagan Idolatry* [Pagan Putperestlik], Albert Pike, *Morals and Dogma* [Ahlaklar ve Dogmalar] Godfrey Higgins, *Celtic Druids.* [Kelt Druidleri])

MİTRA KÜLTÜ

Pers Gizem Okulları Güney Avrupa'ya göç edince, Latin zihni onları hemen benimsedi. Kült, özellikle Romalı askerler arasında hızla büyüdü ve öğretiler Roma'nın fetih savaşları sırasında lejyonlar tarafından Avrupa'nın hemen her yerine taşındı. Mitra kültü öyle güçlendi ki Roma imparatorlarından en az biri Roma şehrinin altındaki büyük mağaralarda bu tarikata inisiye edildi. C. W. King, *Gnostics and Their Remains* [Gnostikler ve Kalıntıları] adlı eserinde gizem okullarının Avrupa'nın farklı kesimlerine yayılması hakkında şunları söylüyor: "Eskiden Roma İmparatorluğu'nun Batı eyaletlerini oluşturan ülkeler, taş tabletlere veya kayaların yüzeyine kazınan rölyefler açısından çok zengindir; Almanya'da bunlardan çok vardır, Fransa'da ise daha fazla. Bu ülkede bile (İngiltere) Bath'ta ve başka yerlerde bulunmuşlardır."

Alexander Wilder, *Philosophy and Ethics of the Zoroasters* [Zerdüştlerin Ahlakı ve Felsefeleri] adlı eserinde Mitra kelimesinin güneş yerine geçen bir zendi isim olduğunu söylüyor. Mitra'nın bu parlak kürenin içinde ikamet ettiğine inanılıyordu. Mitra androjen olmasa da hem eril hem de dişil niteliklere sahipti. Güçlü ve parlak Mitra *Yazata*'ların en yücesiydi. Mitra ismiyle bu tanrı dişi ilkeyi temsil ediyordu; bildiğimiz evren onun sembolü olarak kabul ediliyordu. Dünyevi ve alıcı doğayı ve Güneş küresinin ışığında yıkandığı zaman ise bereketi temsil ediyordu. Mitra kültü Persli ateş büyücüsü Zerdüşt'ün daha karmaşık öğretilerinin basitleştirilmesidir.

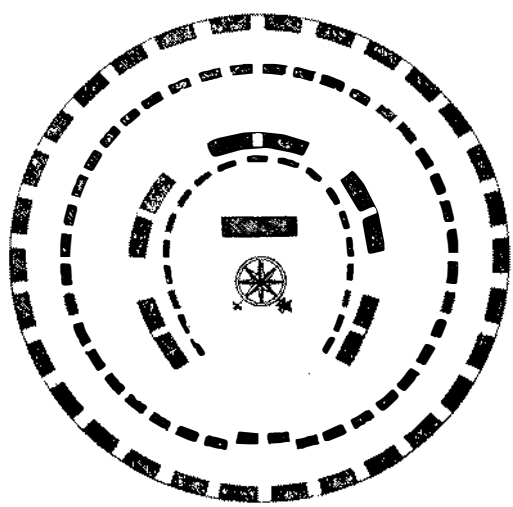

Maurice'nin *Indian Antiquities* adlı eserinden.

STONEHENGE'İN PLANI

Druidlerin dini tapınakları diğer uluslarınkine benzemezler. Druidlerin seremonilerinin çoğu, ya meşe ağaçlarıyla yoğun bir korulukta ya da büyük yontulmamış taşlardan oluşan açık hava sunaklarında gerçekleştirilir. Bu büyük taş kütlelerinin buralara nasıl taşındığı hâlâ cevaplanamamıştır. Druid sunaklarının en ünlüsü, İngiltere'nin güneybatısında dev kayalardan oluşan bir halka olan Stonehenge'dir. Astronomik bir temel üzerine inşa edilen bu yapı, kadim zamanlardan kalma bir dünya harikası olarak yaşamaya devam etmektedir.

Perslere göre sonsuzlukta bir arada var olan iki ilke mevcuttu. Bunların ilki olan *Ahuramazda* veya *Hürmüz*, İyiliğin Ruhu'ydu. Hürmüz'den çeşitli güçlerde birçok iyi ve güzel ruh çıkmıştır (melekler ve başmelekler). Sonsuz varoluşa sahip ikinci ilkeye *Ahriman* deniyordu. O da saf ve güzel bir ruh olmasına rağmen, Hürmüz'ün güçlerini kıskanarak ona karşı isyan etmişti. Bu isyan Hürmüz ışığı yarattıktan sonra gerçekleşmiş-

tir; çünkü Ahriman bundan önce Hürmüz'ün var olduğunu bilmiyordu. Bu kıskançlık ve isyandan dolayı *Ahriman* Kötü Ruh oldu. Hürmüz'e zarar vermek için kendinden bir sürü yıkıcı yaratık yarattı.

Hürmüz yeryüzünü yarattığı zaman Ahriman onun daha kesif unsurlarının içine girdi. Hürmüz ne zaman iyi bir şey yapsa, Ahriman onun içine bir kötülük koydu. Hürmüz sonunda insan ırkını yarattığı zaman, Ahriman insanın aşağı doğasına bedenlendi ve Kötülük Ruhu onu ele geçirmek için savaştı. Üç bin yıl boyunca Hürmüz göksel âlemleri ışık ve iyilikle yönetti. Sonra insanı yarattı. Bir üç bin yıl daha insanı bilgelik ve bütünlük içinde yönetti. Bundan sonra Ahriman'ın gücü ortaya çıktı ve insan ruhu için mücadele sonraki üç bin yıl boyunca devam etti. Sonuncu üç bin yıllık dönemde Ahriman'ın gücü yok edilecektir. İyilik tekrar yeryüzüne inecek, kötülük ve ölüm yok olacak, Kötülük Ruhu, Hürmüz'ün tahtı önünde eğilecektir. Hürmüz ile Ahriman, doğanın egemenliği ve insan ruhunun hâkimiyeti için savaşırken, Mitra, Akıl Tanrısı bu ikisinin arasında bir arabulucudur. Birçok yazar Merkür ile Mitra arasındaki benzerliğe dikkat çekmiştir. Merkür'ün kimyasal karşılığı olan cıvanın (simyacılara göre) evrensel eriyik oluşu gibi, Mitra iki göksel muhalif güç arasında uyumu bulmaya çalışır.

Hıristiyanlık ile Mitra kültü arasında birçok benzerlik mevcuttur. Bunun nedenlerinden biri de Persli mistiklerin Hıristiyanlığın ilk asrında İtalya'ya yığınlar halinde gelmeleri ve iki kültün ilk asırlarının iç içe geçmiş olmasıdır. Britannica Ansiklopedisi Mitra kültleri ve Hıristiyan Gizemleri için şu ifadeyi kullanmaktadır:

"İlk toplulukların kardeş örgütleri olup, demokratik ve mütevazı bir ruha sahip olmaları, tapınma nesnesinin ışık ve güneşle kişileştirilmesi, birçok yeteneğe sahip imanlı çoban efsanesi, tufan ve gemi, sanatta ateşten savaş arabası temsilleri, kayadan su çıkarma meseli, çan ve mumun kullanılması, kutsal su ve Aşai Rabbani ayini, pazar gününün ve 25 Aralık gününün kutsallaştırılması, ahlaklı davranış konusundaki ısrar, perhiz ve öz hâkimiyet üzerindeki vurgu, cennet ve cehennem, ilksel vahiy, ilahi kökene sahip Kelam'ın aracılığı, kefaret için kurban verme, iyilik ve kötülük arasında süre giden savaş ve iyiliğin sonunda galebe çalacak olması, ruhun ölümsüzlüğü, kıyamet, bedenin yeniden dirilmesi ve kıyamet günü, evrenin yok edilecek olması... (bütün bunlar), gerçek veya görünürde olsun, Mitraizmin Hıristiyanlığa uzun süre direnmesini sağlayan benzerliklerden bazılarıdır."

Mitra ritüelleri mağaralarda gerçekleştirildi. Porphyry, *Cave of the Nymphs* [Periler Mağarası] adlı eserinde Zerdüşt'ün Tanrı'ya tapınmak için bir mağarayı kutsayan ilk kişi olduğunu söyler. Çünkü mağara yeryüzünü veya alt karanlık dünyayı sembolize ediyordu. John P. Lundy *Monumental Christianity* [Anıtsal

Hıristiyanlık] adlı eserinde Mitra mağaralarını şu şekilde tarif eder:

"Bu mağaralarda Yengeç ve Oğlak burçlarının sembolleri olurdu. Yaz ve kış gündönümleri, bu hayata inen veya Tanrılar katına yükselişlerinde bu hayattan çıkan ruhların kapısı olarak çok önemliydi. Yengeç inişin, Oğlak ise yükselişin kapısıydı. Bu iki alan fânilerin yeryüzünden gökyüzüne, gökyüzünden yeryüzüne geçiş yerleriydi."

Roma'da Aziz Petrus'a ait olduğu söylenen koltuğun, pagan gizem okullarından birinde kullanıldığına inanılır, muhtemelen bu okul Mitra kültüne aitti ve Hıristiyanlığın ateşli taraftarlarının bir dehlizde bulduğu bir şeydi. *Anacalypsis* adlı eserinde Godfrey Higgins, 1662 yılında bu koltuk temizlenirken üzerinde Herkül'ün On İki İşi'nin temsilinin bulunduğunu, daha sonra da Fransızların aynı sandalye üzerinde kelime-i şahadetin Arapçasını bulduğunu belirtir. Tıpkı birçok kadim felsefe okulunda olduğu gibi Mitra kültüne inisiye olma, anlaşıldığı kadarıyla üç aşamalıydı. Bu derecelere hazırlanmak için arınma, akli melekelerin güçlendirilmesi ve hayvani doğanın kontrolü şart koşuluyordu. İlk derecede adaya bir kılıcın ucunda bir taç sunuluyor ve ona Mitra gizemlerinin gizli gücü öğretiliyordu. Muhtemelen ona altın tacın kendi ruhani doğasını temsil ettiği ve Mitra'ya tam anlamıyla şükredebilmesi için bu tacın dış dünyada ortaya çıkarılması gerektiği öğretiliyordu. Çünkü Mitra, onun ruhu olan Hürmüz ile hayvani doğası olan Ahriman arasında bir aracı görevini görüyordu. İkinci derecede ona bir aklın ve saflığın zırhı veriliyor, yozluk, tutku ve şehvet hayvanlarıyla savaşması için yerin altına gönderiliyordu. Üçüncü derecede ona bir takke veriliyordu. Bu takkenin üzerinde Zodyak burçları ve diğer astronomik işaretler işlenmiş veya çizilmiş oluyordu. Bu inisiyasyonların ardından o ölmüş ve dirilmiş kişi olarak selamlanıyor ve Persli mistiklerin öğretilerini öğrenmeye başlayarak tarikatın tam üyesi oluyordu. Mitra inisiyasyonlarını başarılı bir şekilde geçen adaylara *Aslanlar* deniyordu ve alın-

Lundy'nin *Monumental Christianity* adlı eserinden.

MİTRA BOĞAYI ÖLDÜRÜRKEN

Bilinen en ünlü rölyefinde Mitra yatmakta olan bir boğanın üzerine çökmüş, kılıcını onun boğazına saplarken görülür. Boğanın öldürülmesi, kılıcın sembolize ettiği güneş ışınlarının, bahar ekinoksunda, toprağın yaşamsal özünü –boğanın kanını– serbest bırakması ve Güneş Tanrısının açtığı yaradan fışkırarak canlıların tohumlarını döllemesi anlamına gelir. Köpek, Mitra kültlerinde, samimiyetin ve sadakatin sembolü olarak kutsaldır. Mitra kültüne göre yılan, Kötü Ruh Ahriman'ın sembolüdür. Su fareleri de onun için kutsaldır. Boğa ezoterik olarak Boğa takımyıldızıdır; yılan ise onun tam karşısındaki Akrep burcunu gösterir, boğaya giren güneş, Mitra, bu semavi yaratığı öldürür ve evreni onun kanıyla sular.

larına Mısır haçı çiziliyordu. Mitra birçok yerde bir aslan başı ve iki kanatla tasvir edilmiştir.

Bir ritüel boyunca Mitra'nın Güneş Tanrısı olarak doğuşu, insanlık için kendini kurban edişi, insan sonsuz hayata kavuşsun diye ölümü ve nihayet, dirilişi ve Hürmüz'ün tahtı önünde bulunduğu şefaatle tüm insanlığı kurtarması canlandırılır. (Bakınız Heckethorn) Mitra kültü Zerdüştçülüğün ulaşmış olduğu felsefi yüksekliklere çıkamasa da, onun Batı dünyası üzerindeki etkisi derindi. Bir dönem neredeyse bütün Avrupa onun öğretilerini kabul etmişti. Roma diğer uluslarla olan ilişkisinde kendi dini ilkelerini onlara aşılamıştı, daha sonraki birçok dini kuruluş Mitra kültüne özgü nitelikler sergilemiştir. Usta Mason derecesinde "Aslan" ve "Aslan pençesine" yapılan gönderme bu kültten geliyor olabilir. Mitra inisiyasyonunda yedi basamaklı bir merdiven vardır. Faber bu merdivenin esasen yedi katlı bir piramit olduğu görüşündedir. Masonluğun yedi basamaklı merdiveninin, bu Mitra sembolünden kaynaklanmış olması mümkündür. Mitra tarikatına kadınların girmesini izin verilmezdi, fakat erkek çocuklar ergenlikten çok önce alınırdı. Kadınların masonluğa katılmasına izin verilmemesi Mitra kültlerinde verilen gizli öğretilere dayanıyor olabilir. Bu kült, efsaneleri daha ziyade güneş ile onun gökyüzü evlerindeki yolculuğunun sembolik temsilleri olan gizli cemiyetlere çok güzel bir örnektir. Mitra'nın bir taştan doğması Güneş'in bahar ekinoksunda ufuktan doğmasından başka bir şey değildir.

Montfaucon'un *Antiquities* adlı eserinden.

MİTRA'NIN DOĞUMU

Mitra, yarılarak dışarı çıkmasına izin veren bir kayadan doğmuştur. Yeraltındaki bir odanın karanlığından meydana gelmiştir bu. Betlehem'deki kilise, Mesih'in bir mağara veya dehlizde doğduğunu kabul etmektedir. Dupuis'e göre Mitra çarmıhta öldürülmüş ve üçüncü gün dirilmiştir.

John O'Neill, Mitra öğretilerinin bir güneş tanrısını işaret ettiğini tartışmaya açar. *In The Night of the Gods* (Tanrıların Gecesi) adlı eserinde şunları yazar: "Avestadaki ışık tanrısı Mitra'nın, yükseklerden bakan, bilgide eksiksiz (perethuvaedayana), güçlü, uykusuz ve hep uyanık 10,000 gözü vardır. En büyük tanrı Ahura Mazda'nın da bir gözü vardır, başka yerlerde de onun 'gözleri olan güneş, ay ve yıldızlarla' her şeyi gördüğü söylenir."

Mitra unvanının esasen -güneşe ait olmayıp- mutlak gökyüzü tanrısı olduğu teorisi, olgularla çok iyi uyuşmaktadır. Buradan görülecektir ki *nunquam dormio* [asla uyuklamayan] mason gözün kökenine dair hayli kanıt vardır. Okuyucu, Persli Mitra ile Vedic Mitra'yı birbirine karıştırmamalıdır. Alexander Wilder'a göre, "Mitra ritüelleri Baküs Gizemleri'nin yerine geçmiş, Asya, Mısır ve hatta uzak Batı'da asırlarca egemen olan Gnostik sistemin temeli olmuştur."

III

Modern Hürmason Sembolizmini Etkileyen Kadim Gizemler ve Gizli Cemiyetler

II. Kısım

Hıristiyan ve Pagan Gnostisizm döneminin neredeyse tamamı derin bir gizem ve belirsizlik perdesiyle örtülüdür. Gnostikler çok üretken yazarlar olsalar da Gnostik literatürün çok azı günümüze kalmıştır. Gnostikler erken dönem Hıristiyan kilisenin düşmanlığını üstüne çekmiş ve kilise dünyasal güç edinir edinmez Gnostik kültlere dair bütün mevcut kayıtları yok etmiştir. *Gnostik* kelimesi *bilgelik* veya *bilgi* anlamına gelir ve Yunanca *Gnosis* kelimesinden türemiştir. Tarikatın üyeleri ilk Hıristiyanların gizli öğretilerini bildiklerini ileri sürmüşler, Hıristiyan Gizemlerini pagan sembolizmaya göre yorumlamışlardır. Avamdan sakladıkları gizli bilgi ve felsefi inançlarını, özel olarak inisiye edilmiş kişilerden oluşan küçük bir gruba öğretmişlerdir.

Yeni Ahit'in ünlü büyücüsü Simon Magus'un Gnostizmin kurucusu olduğuna inanılır. Eğer bu doğruysa, bu hizip İsa'dan sonraki ilk asırda oluşturulmuştur ve Hıristiyanlığın ana gövdesinden çıkan birçok daldan biridir. İlk Hıristiyan kilisenin fanatik taraftarları, akıllarına yatmayan her şeyi Şeytan'ın işi olarak görmüşlerdir. Keza Simon Magus'un gizemli ve doğaüstü güçleri olduğu düşmanları tarafından bile kabul edilmiştir, ancak bu güçlerin ona yanından hiç ayırmadığı cehennem iblisleri tarafından verildiğine inanmışlardır. Kuşkusuz Simon'la ilgili en ilginç efsane, onun Havari Petrus'la Roma'da teosofik bir yarışmaya girişini anlatır. Kilise babalarının anlattığı hikâyeye göre, Simon ateşten bir arabayla

gökyüzüne çıkarak ruhani güçlerini kanıtlamaya kalkışmıştır. Aziz Petrus bunu gördüğü zaman yüksek sesle haykırarak demonlara (hava ruhlarına) büyücüyü bırakmalarını emretmiştir. Yüce azizin emrettiği bu cinler onun dediğini yapmak zorunda kalmış, Simon çok yüksekten düşerek ölmüş ve böylece Hıristiyan güçlerin daha büyük olduğu kesin bir şekilde kanıtlanmıştır. Tümüyle uydurma olduğu kesin olan bu hikâye, Simon'un ölümüne dair sayısız hikâyeden sadece biridir. Aziz Petrus'un hiç Roma'ya gitmediğine dair giderek daha fazla kanıt birikmektedir ve hikâyenin doğruluğunu gösterir tüm kanıtlar çürütülmüştür.

Söz konusu Simon kesinlikle bir felsefeciydi, günümüze kalan bütün sözlerinde onun sentetik ve aşkın düşünceleri çok güzel bir şekilde ifade edilmiştir. Hippolytus'un sakladığına inanılan aşağıdaki sözlerinde Gnostizmin ilkeleri çok iyi tarif edilmektedir: "Söylediğimi sana söylüyor, yazdığımı sana yazıyorum. Ve yazdığım şudur: Evrensel Eonlar [töz ve uzam içindeki yaratıcı ve yaratılmış hayat, göksel yaratıkların dönemi, döngüsü, boyutları] başı sonu olmayan iki filiz vardır ki tek bir Kök'ten çıkarlar. Bu kök görünmez, kavranamaz sessizliğin [Bythos] gücüdür. Bu filizlerden biri Yüce Güç, her şeyi düzene sokan, eril olan Evrensel Akıl yukarıdan gelmiştir ve öteki, her şeyi üreten dişil Yüce Düşünce aşağıdan [tezahür etmiştir]. Böylece birleşerek Ortadaki Uzaklık'ı, başlangıcı ve sonu olmayan, kavranamaz Hava'yı tezahür ettirmişlerdir. Bütün her şeyi koruyan, başlangıcı ve sonu olan şeyleri koruyan Baba buradadır" (Bkz. *Simon Magus*, G.R.S. Mead). Buradan anladığımıza göre tezahür, birbiri üzerine etkide bulunan eril ve dişil ilkelerin sonucudur ve bu durum orta planda, yani denge noktasında gerçekleşir. Buna *pleroma* denmektedir. Bu *pleroma* ruhi ve maddi eonların karışımdan türer. Bireyselleşmiş Demiurgus'lar, bu *pleroma*'dan çıkarlar. Ölümsüz ölümlüler Demiurgus'lara fiziksel mevcudiyetimizi ve bununla birlikte yaşamak zorunda olduğumuz ıstırabı borçluyuz. Gnostik sistemde *Syzygy* denilen üç tamamlayıcı zıt çift, Sonsuz Bir'den sûdur etmiştir. *Pleroma*'dan ise bireyselleşmiş Demiurglar çıkmıştır (H.P. Blavatsky'nin eserlerine bakınız). Simon Magus ile müridi Menander'in bu ilk Gnostisizmi, kültün daha sonraki taraftarları tarafından genişletilmiş ve sık sık çarpıtılmıştır. Gnostik okul ikiye ayrılıyordu: Suriye kültü ile İskenderiye kültü. Bu okullar esasta anlaşıyorlardı, ancak İskenderiye kültü daha sonra panteizme, Suriye kültü ise düalizme yaklaşmıştır. Suriye kültü büyük ölçüde Simoncu iken, İskenderiye okulu öğrenimini Havari Matta'dan aldığını ileri süren Mısırlı Hıristiyan Basilides'in felsefi çıkarımlarına dayanır. Basilides, Simon gibi sûdur öğretisine inanıyordu ve Yeni-Platoncu eğilimleri vardı. Aslına bakılırsa bütün Gnostik Gizem Okulu, Gnostiklerin sonsuzlukta bir arada var olduğuna inandıkları uzlaşmaz karşıtlıklar olan Mutlak Ruh ile Mutlak Madde zıtlığı arasındaki mantıksal bağlantı olarak sûdur hipotezine dayanır. Bazılarına göre Gnostisizmin gerçek kurucusu

Basilides'tir; ancak Simon Magus'un temel ilkeleri bir asır önce tesis ettiğine dair çok kanıt vardır.

İskenderiyeli Basilides, müritlerine Mısır Hermetizmini, Doğu Okültizmini ve Pers felsefesini öğretmiş, öğretilerinde ilk Hıristiyan okulları kadim pagan gizem okullarıyla uzlaştırmaya çalışmıştır. Ulûhiyet'le ilgili tuhaf Abraxas formülünü onun icat ettiği söylenir. Kelt Druidleriyle ilgili eserinde bu kelimenin esas anlamını tartışan Godfrey Higgins, Abraxas kelimesini oluşturan harflerin sayısal

Nuremberg Chronicle'dan

MAJİSYEN SIMON'UN ÖLÜMÜ

Simon Magus Hava Ruhları'nı çağırmış ve burada iblisler tarafından kaldırılmış olarak tasvir edilmiştir. Aziz Peter iblislere majisyeni bırakmalarını emredince, iblisler itaat etmek zorunda kalmış ve Simon Magus düşerek ölmüştür.

değerini kanıtlamıştır. İsmi oluşturan harflerin toplamı 365'tir. Aynı yazar Mitra kelimesinin aynı şekilde hesaplandığı zaman aynı sayıyı verdiğini söylemektedir. Basilides evrenin gücünün 365 eon, yani ruhani döneme bölündüğünü ve bunların toplamının Yüce Baba olduğunu öğretmiştir. Bu Yüce Baba'ya, O'nun ilahi kudretini, niteliklerini ve tecellilerini gösteren Kabalistik *Abraxas* ismini vermiştir. *Abraxas* genellikle bir insan bedenine ve bir horozun başına sahip, her bir bacağının sonu bir yılanla biten karma bir yaratık olarak sembolize edilmiştir. *Gnostics and Their Remains* adlı eserinde C. W. King, Basilides'in Gnostik felsefesi için, erken dönem Hıristiyan piskopos ve şehit Aziz Irenaues'un yazılarından alıntı yaparak, şu özlü tanımı verir: "Yaratılmamış, Ezeli Baba olan Tanrı'nın önce Nous'u, yani Aklı yarattığını ileri sürmüştür. Bu Nous'tan Logos, yani Kelam, yine Phronesis, yani Akıl; Phronesis'ten Sophia, yani Bilgelik ve Dinamis, yani Güç çıkmıştır."

C.W. King Abraxas'ı tanımlarken şunları söyler: "Bellerman, Abraxas ismi verilen bileşik imgenin Gnostik Tanrılar meclisini gösterdiğini söyler. Bu imge kendisinden çıkan Beş Tecelli'yle birlikte Mutlak Varlık'ı temsil eder. En büyük Tanrı'nın her zamanki formu olan insan bedeninden, onun iki destekçisi, yılan şeklinde gösterilen, iç duyular ve hızlı kavrayışı sembolize eden Nous ile Logos çıkar. Yunanlılar yılanı Pallas'ın bir özelliği kılmışlardır. Horoz başı ise Phronesis'i temsil eder. Bu kuş, uyanıklığın ve öngörünün sembolüdür. İki kolu Sophia ile Dynamis'i, Bilgelik kalkanı ile Güç kırbacını tutar."

Gnostikler Demiurgus veya aşağı dünyaların yaratıcısı hakkındaki görüşlerinde ayrılmışlardı. Gnostik öğretiye göre Demiurgus maddi evreni altı oğlunun veya tecellinin (muhtemelen gezegensel Meleklerin) yardımıyla yaratmış, bunları kendi içinden, kendinden çıkarmıştır. Daha önce de belirtildiği üzere Demiurgus *pleroma* denilen tözün en aşağı yaratımı olarak şekil kazanmıştı. Gnostiklerden bir gruba göre Demiurgus bütün mutsuzluğun kaynağıydı, söz konusu alt âlemi inşa ederek insan ruhlarını ölümlü araçların içine koyarak hakikatten ayıran kötü bir yaratıktı. Diğer Gnostik mezhebe göre Demiurgus, görünmez Rabbin ilahi emirlerini yerine getirmekten başka bir şey yapmamıştı. Bazı Gnostiklere göre Yahudi tanrısı Yehova bir Demiurgus'tu. Bu kavrayış, ufak bir değişiklikle, Yehova'yı Mutlak Tanrı olarak değil de maddi evrenin efendisi olarak gören ortaçağ Gül-Haççılığını etkilemiştir. Mitoloji hem yersel hem de semavi doğadan pay alan tanrıların hikâyeleriyle doludur. İskandinavya mitolojisinden Odin, bazı açılardan bir Mutlak Tanrı olmasına rağmen ölümlü olması ve doğa yasalarına boyun eğmesi anlamında iyi bir örnektir.

Gnostiklerin Mesih'le ilgili düşünceleri incelemeye değerdir. Bu Tarikat Suriyeli İlahi Varlık'ın [Mesih'in] gerçek resimlerinin bir tek kendilerinde olduğunu ileri sürmüştür. Bahsettikleri bu tasvirler, çok büyük bir ihtimalle, Mesih'in

mevcut pagan tanrılarının mevcut resimleri ve heykellerine dayanan ideal tasvirlerinden ibaretti ve Hıristiyanların hepsi bunlara sahipti. Gnostikler için Mesih, Nous'un, daha yüksek ruhani Eonlardan sûdur etmiş İlahi Akıl'ın bedenlenmesidir. O vaftiz sırasında İsa'nın bedenine girmiş ve çarmıhta bu bedeni terk etmiştir. Gnostikler İlahi Nous ölümü yaşayamayacağı için İsa'nın çarmıha gerilmediğini ileri sürmüştür. Kireneli Simon onun yerine geçmeyi önermiş ve Nous, kudretini kullanarak, Simon'un İsa gibi görünmesini sağlamıştır. İraneus Mesih'in kozmik kurban edilişi ile ilgili olarak şunları söyler:

"Yaratılmamış, İsimsiz Baba insanlığın yozlaştığını görünce, ondan ilk doğanı, Nous'u, Mesih olarak dünyaya gönderdi. Ona inananları, dünyayı olduğu hale getirenlerin (Demiurgus ile altı oğlu, gezegensel ruhlar) egemenliğinden çıkarmak için. O insana ademoğlu İsa gibi göründü ve birçok mucize gösterdi." (Bkz. *Gnostics and Their Remains*, King).

Basiledes'in ölümünün ardından, Valentinus, Gnostik hareketin yaşayan ilham kaynağı haline geldi. Ayrıntıları sonsuz derecede işleyerek Gnostik felsefeyi daha da karmaşık hale getirdi. Yüce Varlık'tan (Abyss, Uçurum) tecellileri on beş çifte yükseltti ve Bakire Sofiya'yı, yani Bilgelik'i öne çıkardı. *Pistis Sophia* diye bilinen *Books of Savior* adlı eserinde tuhaf Eonlar öğretisi ile onların tuhaf sakinleri hakkında birçok malzeme bulunabilir. James Freeman Clarke, Gnostiklerin öğretileriyle ilgili olarak şunları söylüyor. "Bize ne kadar tuhaf görünürse görünsünler, bu öğretiler Hıristiyan kiliseyi çok derinden etkilemiştir." Kadim Gnostiklerin birçok teorisi, özellikle bilimsel konularla ilgili olanları, modern araştırmalar tarafından doğrulanmıştır. Gnostizmin ana gövdesinden birçok dal filizlenmiştir. Örneğin Valentinianlar, Ophiteler (yılana tapanlar) ve Adamiteler. Üçüncü asırdan sonra güçleri azalan Gnostikler felsefi dünyadan silinmişlerdir. Ortaçağlarda Gnostisizmin ilkelerini diriltmek için çabalar harcanmış, ancak kayıtların yok edilmesi dolayısıyla gerekli malzeme bulunamamıştır. Bugün bile modern dünyada Gnostik felsefenin birçok uzantısı vardır, fakat kökenleri belli olsa da başka isimler kullanmaktadırlar. Birçok Gnostik kavram Hıristiyan kilisenin dogmaları haline gelmiştir ve Hıristiyanlığa dair en son yorumlarımız daha ziyade Gnostik sûdur öğretisiyle uyumludur.

ASAR – HAPİ GİZEMLERİ

Yunanlı-Mısırlı Serapis'in (Mısırda ona *Asar-Hapi* denir) kimliği nüfuz edilemez bir gizem perdesiyle örtülüdür. Bu tanrı, Mısır'ın gizli erginleme ritüellerinin bilinen bir figürü olmasına rağmen, onun doğasının sırrı, sadece Serapis kültünün şartlarını yerine getirenlere ifşa edilmiştir. Dolayısıyla, büyük bir ihtimalle, inisiye rahipler dışında hiçbir Mısırlı onun gerçek karakterini bilmiyordu.

Bugüne dek Serapis ritüelleri hakkında hiçbir orijinal metin bulunamamıştır; fakat tanrı ve onunla birlikte kullanılan semboller analiz edildiği zaman bazı harici noktalar ortaya çıkmaktadır. Kıbrıs Kralı'na yapılan bir kehanette Serapis kendini şu şekilde tanımlar:

"Sana göstereceğim nasıl bir tanrı olduğumu,
Yıldızlı gökler benim başım, deniz gövdemdir,
Yer ayaklarımı oluşturur, madenler kulaklarımdır,
Güneş'in uzaklara eren parlak ışıkları benim gözlerimdir."

Serepis kelimesinin etimolojisi hakkında ikna edicilikten uzak birçok girişimde bulunulmuştur. Godfrey Higgins, Mısırlıların lahde *Soros* dediklerine dikkat çeker ve *Apis*, Osiris'in kutsal boğada bedenlenmiş halidir. Bu iki kelime bir araya geldiğinde *Soros-Apis* veya *Sor-Apis "boğanın tabutu* (veya) *mezarı"* anlamına gelir. Fakat Mısırlıların insan şeklinde bir tabuta tapınış olması mümkün değildir.

Birçok kadim yazar, örneğin Macrobius, Serapis'in Güneş'in ismi olduğunu doğrular; gerçekten de tasvirlerinde başının etrafında bir hale vardır. *Oration Upon the Sovereign Sun* adlı eserde Julian bu tanrıdan şu kelimelerle bahseder: "Bir Jov, bir Plüton, bir Güneş Serepis'tir." İbranicede Serapis, "parlamak" veya "tutuşmak" anlamına gelen *Saraph* kelimesiyle karşılanır. Bu nedenle Yahudiler ruhani varlıklarından birine *Seraphim* ismini vermiştir.

Bununla birlikte *Serapis* kelimesinin kökenine dair en yaygın teori onun bileşik *Osiris-Apis* kelimesinden geldiğini söyler. Bir zamanlar Mısırlılar ölülerin, Ölüm Tanrısı Osiris'in doğasınca yutulduğuna inanırlardı. Osiris-Apis kelimesi ile Serapis kelimesi arasında ilginç bir benzerlik olsa da, Serapis kelimesinin yalnızca ölü Apis'e yani Mısır'ın kutsal boğasına verilen isim olduğuna dair ejiptologların geliştirdiği bu teori, tanrıyı büyük ihtimalle dünya ruhu (*anima mundi*) olarak gören Mısırlı rahipler kastının sahip olduğu aşkın bilgelik açısından bakıldığında savunulamaz. Doğanın maddi bedenine *Apis* deniyordu, ölüm sırasında bedenden kurtulan, ancak fiziksel yaşam boyunca cisimle iç içe geçmiş olan ruh ise Serapis'ti.

C. W. King, Serapis'in Brahmanik bir kökene ait olduğuna ve isminin *Hindu ölüm tanrısı* Yama'nın isimlerinden biri olan Ser-*adah,* yani *Sri-pa* kelimesinin Yunanlaştırılmış hali olduğuna inanır. Serapis'in bir boğa cismi içinde Baküs tarafından Hindistan'dan Mısır'a kadar sürüldüğüne dair bir efsane var olduğu için bu teori akla yatkın görünmektedir. Hindu Gizemleri'ndeki önceliği de bu teoriyi doğrular.

Serapis kelimesi için önerilen diğer anlamlar arasında şunlar vardır. "Kutsal Boğa", "Güneş Boğa Burcunda", "Osiris'in Ruhu", "Kutsal Yılan" ve "Boğanın Dönüşü". Son isim, kutsal Apis'in her yirmi beş yılda bir Nil sularında boğul-

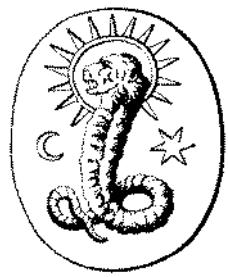

Montfaucon'un *Antiquities* adlı eserinden.

ASLAN BAŞLI IŞIK GÜCÜ

Gnostik tohum, yılan bedeniyle Güneş'in yolunu, aslan başıyla Güneş'in Aslan burcunda yücelmesini temsil eder.

ması seremonisiyle ilgilidir.

İskenderiye Serapeum'daki ünlü Serapis heykeline daha önce Sinop'ta başka bir isimle tapınıldığına ve heykelin buradan İskenderiye'ye getirildiğine dair hayli kanıt bulunmaktadır. Ayrıca Serapis'in Mısırlıların bilimsel ve felsefi güçlerini borçlu oldukları eski krallarından biri olduğuna dair bir teori daha vardır. Ölümünden sonra bu kral, tanrı mertebesine yükseltilmiştir. Phylarchus *Serapis* kelimesinin "evreni mevcut güzel düzenine sokan güç" anlamına geldiğini iddia etmiştir.

İsis ve Osiris adlı kitabında Plutarch, İskenderiye'de Serapeum'da bulunan devasa Serapis heykelinin kökeniyle ilgili olarak özetle şunları anlatır: Ptolemy Soter, Mısır Firavunu iken tuhaf bir rüyada devasa bir heykel görür. Bu heykel canlanarak firavuna onu bir an önce İskenderiye'ye getirmesini emreder. Heykelin nerede olduğunu bilmeyen Ptolemy Soter, onu nerede bulacağı konusunda çaresizlik içindedir. Firavun rüyasını anlatırken Sosibius isminde büyük bir seyyah yaklaşarak Sinop'ta böyle bir şey gördüğünü söyler. Firavun hemen Soteles ile Dionysius'u heykelin İskenderiye'ye getirilmesi için görevlendirir. Heykelin bulunması üç yıl sürer. Firavunun elçileri onu çalarlar ve hırsızlığı heykelin canlanıp tapınaktan çıktığına ve limanda duran gemiye binerek Mısır yolculuğuna hazırlandığına dair bir hikâyeyle gizlerler. Mısır'a gelince heykel iki Mısırlı İnisiye'nin –Eumolpid Timotheus ile Manetho Sebennite– önüne getirilir, ikisi de heykelin Serapis olduğunu söyler. Rahipler daha sonra onun Plüton'a denk olduğunu ilan ederler. Bu çok önemli bir harekettir; çünkü bu Serapis'te Mısırlılar ve Yunanlılar ortak bir tanrı bulmuşlar, böylece iki ulus arasında dini birlik başlamıştır.

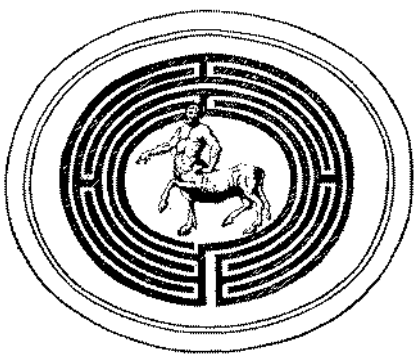

Montfaucon'un *Antiquities* adlı eserinden.

BİR SEMBOLİK LABİRENT

Labirentler birçok kadim kültte en sevilen inisiyasyon yerlerinden biriydi. Amerikalı Yerliler, Hintliler, Persler, Mısırlılar ve Yunanlılar'a ait çok sayıda böylesi labirentler bulunmuştur. Bu labirentlerden bazıları yalnızca taşlarla işaretlenmiş yollardan ibaretken, diğerleri tapınakların altındaki kasvetli dehlizlerde veya içi oyulmuş dağlarda kilometrelerce alana uzanıyordu. Ünlü boğa başlı Minotaur'un yaşadığı ünlü Girit labirenti, hiç kuşkusuz Girit Gizem Okulları'nın bir erginleme yeriydi.

Erken dönem yazarlar Mısır ve Roma'da çeşitli tapınaklarda duran birçok Serapis figüründen bahsetmiştir. Bu heykellerin hemen hepsi Mısır'dan ziyade Yunan etkisini gösterir. Bazılarında tanrının vücudunu büyük bir yılan sarar. Diğerleri onu Osiris ile Apis'in bir birleşimi olarak gösterir.

Büyük ihtimalle makul bir kesinliğe sahip olan tariflerden birine göre, o uzun boylu,

güçlü bir figürdür ve aynı anda hem erkeksi güce hem de kadınsı zarafete sahiptir. Yüzü düşünceli bir haldedir, ifadesi neredeyse üzüntülüdür. Uzun saçları kadınlarınki gibi göğüslerinin ve omuzlarının üzerinde son bulur. Bu yüz gür sakala rağmen hayli dişil bir yüzdür. Serapis figürü her zaman dökümlü bir elbiseyle resmedilir, inisiyelere göre bunun nedeni bedenin androjen bedeni olmasıdır.

Serapis heykellerinin yapımı için çok çeşitli maddeler kullanılmıştır. Bazılarına göre usta heykeltıraşlar tarafından taştan veya mermerden yontulmuşken, bazılarına göreyse baz veya değerli madenlerden yapılmıştır. Serapis'in büyük heykellerinden biri, birbirine tutturulmuş çeşitli metal tabakalardan yapılmıştır. Serapis'e adanmış olan bir labirentte tek bir zümrütten yapıldığı söylenen dev bir heykele dair rivayetler vardır. Modern yazarlara göre bu heykel bir eritme potasına dökülmüş yeşil camdan yapılmıştır. Mısırlılara göre bu heykel bütün testlerde zümrüt olduğunu kanıtlamıştır.

İskenderiyeli Clement aşağıdaki bileşimlerden bir Serapis heykelini tasvir eder: İlk önce altın, güneş, kurşun ve kalay; daha sonra safir, hematit, zümrüt ve topazlar dahil olmak üzere Mısır'ın bütün bu değerli taşları, öğütülmüş ve Osiris ve Apis'in cenazelerinden artan renklendirici maddeyle karıştırılmıştır. Sonuç göz alıcı çivit mavisi bir heykeldir. Serapis'in bazı heykelleri son derece sert maddeden yapılmış olmalıdır. Çünkü bir Hıristiyan asker İskenderiye'deki Serapis heykeline baltasıyla vurduğu zaman kıvılcımlar çıkmış ve balta parçalanmıştır.

Serapis'e yılan biçiminde de tapınılması ihtimali yüksektir. Bu zaten Mısır ve Yunan tanrılar meclisinin birçok yüce tanrısı için yaygın görülen bir şeydir.

Serapis'e *Theon Heptagrammaton* denirdi, yani yedi harfli ismi olan tanrı. *Serapis* ismi (tıpkı Abraxas ve Mithras) gibi yedi harflidir. Rahipler Serapis ilahilerinde yedi sesli harfi zikrederdi.

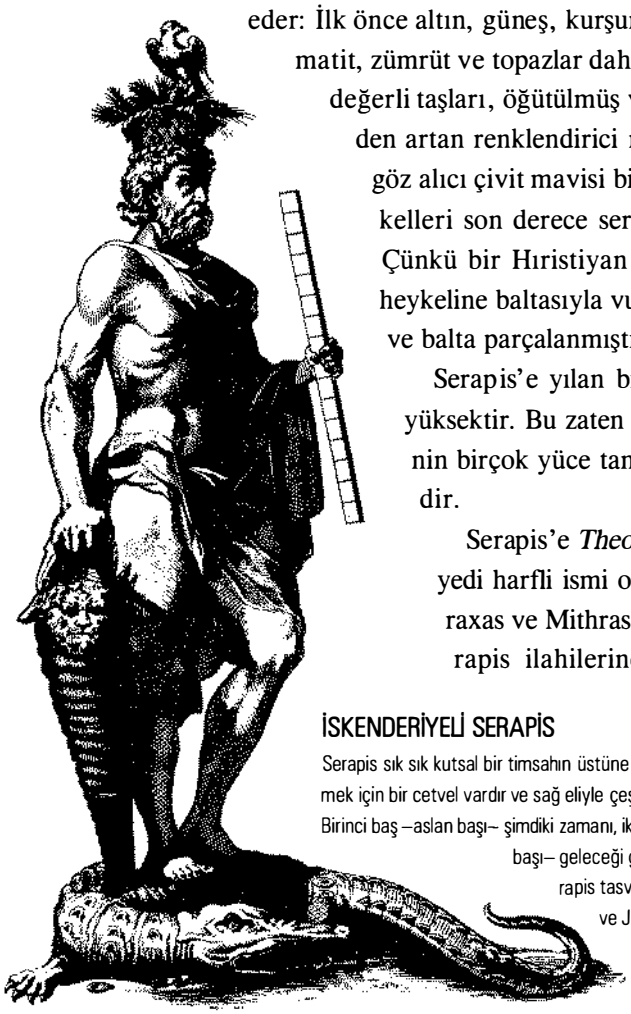

İSKENDERİYELİ SERAPİS

Serapis sık sık kutsal bir timsahın üstüne basarken tasvir edilir. Elinde Nil'in derinliğini ölçmek için bir cetvel vardır ve sağ eliyle çeşitli havyan başları olan garip bir yaratığa dayanır. Birinci baş –aslan başı– şimdiki zamanı, ikinci baş –kurt başı– geçmişi, üçüncü baş –köpek başı– geleceği gösterir. Üç başlı gövde bir yılanla sarılmıştır. Serapis tasvirleri bazen Cerberus –Plüton'un üç başlı köpeği– ve Jüpiter gibi başının üstünde tahıl sepetleri taşırken gösterilmiştir.

Historie der Hebreeuwse Kerke adlı eserden.

Serapis kimi zaman boynuzlarla veya yedi ışından bir taçla gösterilir. Bu yedi ışın açıkça güneş ışığı aracılığıyla tezahür eden yedi ilahi varlığı temsil eder

Britannica Ansiklopedisine göre Serapis'ten bahsedilen en eski tarih İskender'in cenazesidir. Serapis'in prestiji öyle yüksektir ki ölen kral adına bir tek ona danışılmıştır.

Mısır gizli felsefe okulu Küçük ve Büyük Gizemler olarak ikiye ayrılmıştı. Birincisi İsis gizemleri, ikincisi ise Serapis ve Osiris gizemleriydi. Wilkinson büyük Gizemlere ancak rahiplerin girmesine izin verildiği görüşündedir. Veliaht bile Firavunluk tacını giymedikçe bu gizemlere katılamazdı. Fakat Firavun olduktan sonra otomatik olarak rahip ve devlet dininin resmi başı oluyordu. (Bkz. Wilkinson, *Manners and Customs of Egyptians* [Mısırlıların Örf ve Adetleri]). Büyük Gizemlere çok az insan kabul ediliyordu ve onlar da gizlilik yeminlerini bozmazlardı.

Mısır Gizem Okulları'nın yüksek derecelerinin ritüellerine dair malumatın çoğu inisiyasyonların verildiği odaların ve dehlizlerin incelenmesinden elde edilmiştir. Theodosius tarafından yıkılan Serapis tapınağının altında gece saatlerinde yapılan erginleme ritüellerinin kutlandığı yeraltı mahzen ve dehlizlerde tuhaf mekanik düzenekler bulunmuştur. Bu düzenekler adayların maruz bırakıldıkları şiddetli ahlaki ve fiziksel cesaret sınavlarını işaret etmektedir. Neofitler, bu işkenceye benzer sınavları hayatta kalarak geçtikten sonra soylu ve daha önce eşine rastlamadıkları bir ışıkla parıldayan Serapis'in huzuruna getiriliyordu.

Serapis ritüelleriyle ilgili önemli bir şey de labirentlerdir. E. A. Wallis Budge, *Gods of Egyptians* [Mısırlı Tanrılar] adlı eserinde Serapis'i (Minator'a benzer bir biçimde) bir insan vücudu ve bir boğa başıyla tasvir eder. Labirentler, insan ruhunun hakikat arayışında gezindiği aşağı dünyanın işlerinin ve yanılsamalarının sembolik bir temsilidir. Labirentte boğa başlı aşağı hayvani insan yaşamakta ve dünyevi cehaletin karmaşık yollarında yolunu kaybeden ruhu yok etmeye çalışmaktadır. Burada Serapis ölümsüzlerle birleşmeye çalışan ruhlara karşı Muhalif ve onları Sınayandır. Labirent hiç kuşkusuz ayrıca güneş sistemini temsil etmek için kullanılıyordu. Boğa-İnsan, gezegenlerin, ayların ve asteroitlerin labirentinde yaşayan güneşi temsil ediyordu.

Gnostik Gizem Okulları, Serapis'in gizli anlamını biliyorlardı ve Gnostisizm sayesinde bu tanrı ayrılmaz bir biçimde ilk Hıristiyanlıkla birleşti. Gerçekten de, MS 24 yılında Mısır'a giden İmparator Hadrian, Servianus'a yazdığı bir mektupta Serapis'e tapınanlar arasında Hıristiyanların olduğunu ve kilisenin piskoposlarının da onun tapınağında tapındıklarını yazmıştır. Hatta kendisinin bile, Mısır'da İsa'yla birlikte Serapis'e tapınmaya zorlandığını anlatmıştır. (Bkz. Parson, *New Light on the Great Pyramid* [Büyük Piramit'e Yeni Bir Bakış])

Serapis'in, Mesih'in prototipi olarak akla hiç gelmeyen önemi en iyi şekilde

C. W. King'in *Gnostics and Their Remains* adlı eserindeki şu alıntıdan sonra takdir edilebilir: "Hüzünlü, acılı bir soyluluğu sahip Serapis'in başının, Mesih'in bildiğimiz tasvirleri için ilk fikri verdiğine kuşku yoktur. İlk Hıristiyan Yahudiler öyle güçlüydüler ki ilk başlarda O'nun herhangi bir tasvirinin yapılmadığına emin olabiliriz, bu ancak Mesih'in ölümünden birkaç kuşak sonra mümkün olmuştur."

Serapis yavaş yavaş daha önce başka Mısır ve Yunan tanrıları tarafından işgal edilmiş olan mertebelere çıkmış, sonunda her iki dinin de en yüce tanrısı haline gelmiştir. Daha sonra pagan felsefeyi yok edecek olan Theodosius, MS 385 yılında unutulmaz *De Idolo Serapidis Diruendo* emrini çıkardı. Bu emre itaat eden Hıristiyan askerler, İskenderiye'deki Serapeum'a asırlardır orada dikili duran Serapis heykelini yok etmek için girdiklerinde, tanrıya saygıları öyle büyüktü ki ona dokunmaktansa yerin yarılıp onları yutmasını tercih ettiler. Epey bir süre geçtikten sonra korkularını alt edince heykeli parçaladılar, binayı yıktılar ve yaptıkları saygısızlığın doruk noktası olarak da Serapeum'un büyük odalarını kaplayan muhteşem kütüphaneyi yaktılar. Birçok yazar, Hıristiyan sembollerin pagan tapınağın yıkılan temellerinden çıktığını kaydetmiştir. Beşinci asırda yaşamış kilise tarihçisi Socrates, sofu Hıristiyanların İskenderiye'deki Serapeum'u yerle bir edip tanrı kılığında orada yaşayan demonları dağıttıktan sonra, temelin altında İsa'nın monogramını buldular, diye ileri sürmüştür.

Serapis gizemleri ile diğer kadim halkların gizemleri arasındaki ilişkiyi iki ilave alıntıyla sağlamlaştırabiliriz. Birinci alıntı Richard Payne Knight'ın *Symbolical Language of Ancient Art and Mythology* [Kadim Sanat ve Mitolojinin Sembolik Dili] adlı eserindendir: "Böylece Varro [*De Lingua Latina* (Latin Dili) adlı eserinde] Coelum ile Terra'nın, yani evrensel akıl ile doğurgan bedenin Samothraki [Semendirek] Gizem Okulları'nın Yüce Tanrıları olduğunu söyler; tıpkı Mısırlıların Serapis ile İsis'i, Filistinlilerin Taautos ile Astarte'si ve Latinlerin Satürn ile Ops'u gibi." İkinci alıntı Albert Pike'ın *Morals and Dogma* adlı eserindendir: " 'Sana,' diyor Martianus Capella Güneş'e yakarısında, 'Nil kıyılarında yaşayanlar Serapis diye, Memfis'tekiler Osiris diye taparlar. Persin gizli ritüellerinde senin adın Mithras'tır, Frigya, Atys ve Libya senin önünde Ammon diye eğilir ve Filistinli Byblos'ta sana Adonis derler; bütün dünya sana farklı isimlerle tapınır.'"

ODİN GİZEMLERİ

Odin Gizemleri'nin kurulma tarihi belirsizdir; bazı yazarlar bu gizemlerin İsa'dan önceki ilk asırda, diğerleri ise İsa'dan sonraki ilk asırda kurulduğunu ileri sürmektedir. Robert Mocoy, 33°, bu gizemlerin kökeniyle ilgili aşağıdaki şu bilgiyi vermektedir: "Kuzeyli tarihi kaynaklara baktığımız zaman Hıristiyanlığın ilk yüzyılında bir Asya kavmi olan Aser'in şefi Sigge, Hazar denizi ve Kafkaslar'dan Kuzey Avrupa'ya göç etmiştir. Kuzeybatı yolunu takip ederek Karadeniz'den Rusya'ya geçmiş, efsaneye göre, Rusya'da oğullarından birini, tıpkı Saksonlara ve Franklara yaptığı gibi lider olarak koymuştur. Daha sonra Cimbria'dan Danimarka'ya geçmiş, Danimarka onun beşinci oğlu Skiold'u yöneticisi kabul etmiş, oradan İsveç'e geçmiş, İsveç'te Gylf bu harika yabancıya biat edip onun gizemlerine inisiye olarak yönetici olmuştur. Kısa bir süre sonra burada en yüksek yönetici olmuş, imparatorluğunun başkenti Sigtuna'yı inşa etmiş, yeni yasalar çıkarmış, kutsal gizem okullarını kurmuştur. Kendine Odin ismini almış ve on iki Drottar'dan (Druidler?) oluşan bir rahip meclisi kurmuştur. Bu rahipler gizli tapıncı yönetmiş, adalet işlerine bakmış, peygamberlik yaparak gelecekten haber vermişlerdir. Bu gizli okulların ritüelleri Balder'in ölümünü kutlamıştır. Bu festival Tanrıların ve insanların onun ölümü için tuttukları yası ve onun dirilişini anar." (*General History of Freemasonry*)

Tarihsel Odin, ölümünden sonra tanrılaştırılmış, onun şahsiyeti bilgelik tanrısı mitolojik Odin'le birbirine karışmıştır. Odinizm kadim İskandinav panteonun yüce yıldırım tanrısı Thor tapıncını yerleştirmiştir. Efsaneye göre Kral Odin'in gömülü olduğu höyük, Upsala'daki büyük tapınağın yakınlarından hâlâ görülebilir bir yerdedir.

Odin gizemlerini yöneten on iki Drottar, belli ki Odin'in on iki kutsal ve söylenmez ismini kişileştirmektedir. Odin Gizemlerinin ritüelleri, benimsemiş oldukları Yunan, Pers ve Brahmin gizemlerine benzer. Zodyak burçlarını simgeleyen Drottarlar sanatların ve bilimlerin koruyucularıdır. Bunları ancak inisiyasyon sınavından geçmiş olanlara açıklarlar. Birçok pagan kült gibi Odin Gizem Okulları da Hıristiyanlık tarafından yok edilmiştir, fakat asıl yok oluş nedenleri rahipler kastının yozlaşmasıdır.

Mitoloji, bir gizem okulunun hemen her zaman hem ritüeli hem de sembolizmidir. Kısaca dile getirilirse, Odin Gizemlerinin temelini oluşturan kutsal dram aşağıdaki gibidir:

Bütün her şeyin yaratıcısı görünmez, mutlak Yaratıcı Büyük Baba'dır. Onun doğadaki naibi tek gözlü Odin'dir. Odin'e, tıpkı Quetzalcoatl gibi, Yüce Tanrılık onuru verilmiştir. Drottarlara göre evren nefesiyle kırağı yaratan dev Ymir'in bedeninden çıkmıştır. Ymir, yaradılış öncesi buz ve ateş devlerinin sürekli ola-

rak kar ve ateş attığı büyük uçurum Ginnungagap'ın sislerinden oluşmuştur. Üç tanrı –Odin, Vili ve Ve– Ymir'i öldürüp onun her bir parçasından doğanın farklı bir yanını oluşturarak dünyayı kurmuşlardır.

Odin düzeni tesis ettikten sonra bir dağın tepesine Asgard adında harika bir saray yaptırmıştır. Burada on iki Aesir (tanrı), ölümlü insanın sınırlılığından çok uzakta birlikte yaşamışlardır. Ayrıca aynı dağda kahramanca ölenlerin her gün dövüşüp yiyip içtikleri bir yer olan Valhalla vardır. Bu kahramanların yaraları her gece iyileşir ve yedikleri yaban domuzu onlar ne kadar hızla tüketirlerse tüketsin kendini yeniler.

Güzel Balder –İskandinav İsa– Odin'in sevgili oğludur. Balder savaşçı değildir, onun nazik ve güzel yapısı tanrıların kalplerine neşe ve huzur getirmiş, biri hariç bütün tanrılar onu sevmiştir. İsa'nın on iki havarisi arasında Yahuda'nın ol-

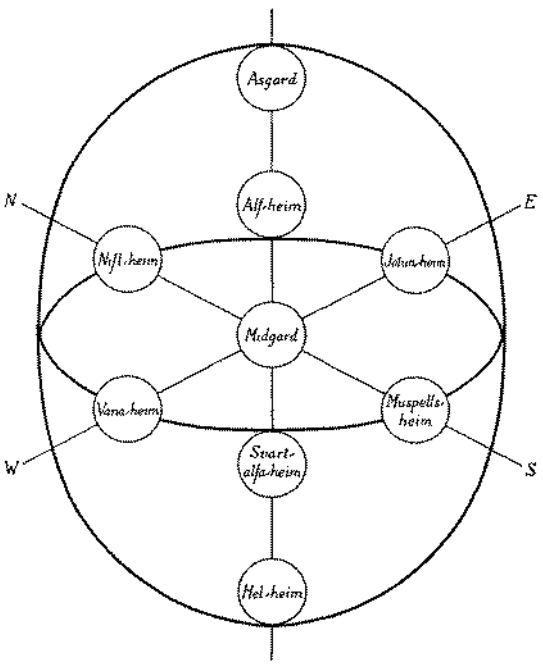

ODİN GİZEMLERİNİN DOKUZ DÜNYASI

Nordik Gizemleri dokuz oda veya dehlizde irşat edilir ve adaylar odaları sırayla kat ederdi. Bu inisiyasyon odaları Drottarların evreni böldükleri şu dokuz dünyayı temsil ederdir: (1) *Asgard,* Tanrıların Semavi Dünyası; (2) *Alf-heim,* Güzel Elflerin ve Ruhların yaşadığı ışık âlemi; (3) *Nifl-heim,* kuzeydeki Soğuk ve Karanlıklar âlemi; (4) *Jotun-Heim,* doğudaki Devler âlemi; (5) *Midgard,* orta dünya, insanlar âlemi; (6) *Vana-heim,* batıdaki Vaneler âlemi; (7) Muspells-heim, güneydeki Ateş âlemi; (8) *Svart-alfa-heim,* yeraltındaki hilebaz Elflerin karanlık âlemi; ve (9) *Hel-heim,* evrenin en altındaki soğuk, ölüler âlemi.

İnsanların yaşadığı Midgard dışındaki bütün bu âlemlerin duyular tarafından algılanamaz olduğuna inanılırdı. Fakat inisinasyon töreni sırasında adayın –rahiplerin gizli gücüyle dünyevi kabuğundan kurtulan– ruhu, bu çeşitli âlemlerin sakinleri arasında dolaşırdı. İskandinavların dokuz âlemi ile Eleusis Gizemleri inisiyelerinin yenilenme ritüelleri sırasında geçtikleri dokuz küre veya plan arasında hiç kuşkusuz yakın bir ilişki bulunmaktadır.

ması gibi, on iki tanrıdan biri olan Loki kötülüğün kişileşmesidir. Loki kör kader tanrısı Höthr'ün Balder'i bir ökseotu okuyla vurmasına neden olmuştur. Balder'ın ölümüyle birlikte diğer tanrıların hayatından neşe ve ışık uçmuştur. Kalbi kırık tanrılar bu sonsuz hayat ve gençlik ruhunu yeniden diriltecek bir yöntem bulmak için bir araya gelmişler, böylece gizem okullarını inşa etmişlerdir.

Odin Gizemleri, yerin altında, mağara ve dehlizlerde bulunan ve gizemlerin dokuz âlemini temsilen sayısı dokuz olan odalarda irşat edilirdi. Kabul edilmek isteyen adaya Balder'ı ölümden diriltme görevi verilirdi. Aday her ne kadar farkında olmasa da aslında Balder rolünü oynamaktadır. O kendini bir seyyah olarak görür; içinden geçtiği mahzenler doğanın planlarını ve âlemlerini, onu inisiye eden rahipler ise güneş, ay ve yıldızları temsil ederlerdi.

Üç yüce inisiyatör -Yüce, Yüceye Denk ve En Yüce- mason locasının Üstadı Muhtarem, Kalfa and Çıraklarına tekabül eder. İnisiye karmaşık dehlizlerde saatlerce dolaştıktan sonra, Gizemlere katılan bütün inisiyelerin prototipi olan Güzel Balder heykelinin huzuruna götürülür. Bu figür kalkanlarla kaplı büyük bir odanın ortasında durur. Odanın ortasında gezegenleri sembolize eden yedi çiçekli bir bitki durur. Aesir, yani Bilgelik evini temsil eden bu odada neofit keskin bir kılıcın altında gizlilik ve saflık yemini eder. İnsan kafatasından yapılmış bir kaptan kutsanmış bir içecek içer ve onu yolundan çevirmek için tasarlanmış bütün işkencelerden ve sınavlardan başarıyla geçmiş olarak nihayet Bilgeliğin kişileştirilmesi olan Odin gizeminin perdesini açmaya hak kazanır. Balder adına ona tarikatın kutsal yüzüğü verilir ve yeni doğan olarak selamlanır; ona ölümün kapılarından geçmeden öldüğü ve yeniden dirildiği anlatılır.

Richard Wagner'in ölümsüz kompozisyonu *Der Ring Des Nibelungen*, Odin kültünün Gizem ritüellerine dayanır. Büyük besteci orijinal hikâyeden ayrılma konusunda çok özgür davransa da, dünyanın sahip olduğu müzikal dram tetralojilerinin en muhteşemi olduğu söylenen bu müzikal dramın, ona ilham veren İskandinav destanının gücünü ve ihtişamını çarpıcı bir biçimde yakalayıp koruduğu söylenir. Bu opera *Das Rheingold* adlı perdeyle başlar, *Die Walküre* ve *Siegfried* ile aksiyon devam eder ve tüyleri ürperten doruk *Gotterdammerung* "Tanrıların Alacakaranlığı" ile son bulur.

IV

Modern Hürmason Sembolizmini Etkileyen Kadim Gizemler ve Gizli Cemiyetler

III. Kısım

ELEUSİS GİZEMLERİ

Kadim dini gizemler arasında en meşhuru, Eleusis şehrinde Ceres (Demeter, Rhea, veya Isis) ve kızı Persephone onuruna beş yılda bir kutlanan Eleusis Gizemleri'dir. Eleusis okulunun inisiyeleri, felsefi kavramlarının inceliği ve gündelik yaşamda gösterdikleri ahlaki standardın yüksekliği nedeniyle bütün Yunan'da ünlüydü. Bu faziletleri nedeniyle Gizemler, Roma ve Britanya'ya kadar yayılmış, daha sonraki inisiyasyonlar bu ülkelerde verilmiştir. Kutsal dramların ilk sahnelendiği yer olan Attika'da (Eleusis'de) yaşayan insanların ismini alan Eleusis Gizemleri'nin, İsa'dan yaklaşık on dört asır önce Eumolpos tarafından kurulduğu kanaati yaygındır. Bu gizemi oluşturan ilkeler Platoncu felsefe sistemi sayesinde modern zamanlara kadar gelebilmiştir.

Eleusis kültü doğanın en değerli gizlerinin mistik yorumlarıyla, kendi devrinin medeniyetlerini etkileyip zaman içinde birçok küçük okulu içine almış ve bu daha küçük oluşumların sahip olduğu bütün değerli bilgileri kendi sistemiyle bütünleştirmiştir. Heckethorn, Ceres ve Baküs Gizemler'ini, İsis ve Osiris kültlerinin dönüşmüş bir hali olarak görmüştür. Gerçekten de kadim dünyanın gizli okullar diye adlandırılan bütün yapılarının kökleri gökyüzünde, dalları yeryüzünde olan ve tıpkı insan ruhu gibi görünmez olduğu halde mevcut araçlara ifade kazandıran daimi bir sebep olan tek bir felsefi ağaçtan türediğine inanmak için

çok neden vardır. Gizem okulları bu tek felsefi ışığın yayıldığı kanallardır. Gizemlerin inisiyeleri, ruhani kavrayışları ve berrak zekâlarıyla, bu ilahi ağacın kusursuz meyveleri ve maddi dünya huzurunda Işık ile Hakikat'in gizli kaynağının kanıtlarıydılar.

Eleusis kültü, Küçük ve Büyük Gizemler olarak ikiye ayrılırdı. James Gardner'a göre Küçük Gizemler, Agrae kentinde bahar aylarında (muhtemelen bahar ekinoksu vaktinde), Büyük Gizemler ise Eleusis veya Atina'da sonbaharda (muhtemelen sonbahar ekinoksunda) kutlanırdı. Birincisinin yılda bir, ikincisininse beş yılda bir gerçekleştiği varsayılmaktadır. Eleusis ritüelleri çok gelişmiş ritüellerdi ve bu ritüelleri anlamak için Yunan mitolojisini derinliğine bilmek gerekiyordu. Çünkü bu ritüeller, gizem okulları tarafından inisiyelerin gizli anahtarlarıyla ezoterik açıdan yorumlanıyorlardı.

Küçük Gizemler Persephone'ye adanmıştı. *Eleusinian and Bacchic Mysteries* [Eleusis ve Baküs Gizem Okulları] adlı eserinde Thomas Taylor okulun amaçlarını şu şekilde özetler: "Küçük Gizemler kadim kurucusu olan tanrıbilimciler tarafından, saf olmayan ruhun yersel bir bedenle sarmalanmış, maddi ve fiziksel doğayla kuşatılmış durumunu göstermek için kurulmuştur."

Küçük Gizemlerde kullanılan efsanede Ceres'in kızı Persephone, yeraltı tanrısı Plüton veya Hades tarafından kaçırılır. Persephone güzel bir korulukta çiçekler toplarken yer birdenbire açılır, ölümün karanlık efendisi muhteşem savaş arabasıyla kasvetli derinliklerden çıkar ve çığlıklar atıp çırpınan tanrıçayı yeraltı âlemine götürerek kraliçesi olmaya zorlar.

Birçok inisiyenin bile bu alegorinin mistik anlamını kavradığı kuşkuludur, birçoğu için bu efsane sadece mevsimlerin birbirini takip etmesiyle ilgilidir. Gizem okullarıyla ilgili tatmin edici bilgi edinmek her zaman zordur; çünkü adaylar iç gizleri avama ifşa etmemek için sessizlik yemini etmişlerdir. İnisiyasyon seremonisinin başında aday, bu amaç için kurban edilen hayvan postunun üzerinde durur ve ona verilmek üzere olan kutsal hakikatleri açığa vuracaksam ölüm dudaklarımı mühürlesin, diye yemin eder. Bununla birlikte bazı dolaylı yollarla kimi sırlar bugüne kadar ulaşmıştır. Nefoitlere verilen öğreti özet olarak şöyledir:

Eleusis Gizemleri'nde genellikle *Psyche* denilen ve Persephone'yi sembolize eden insan ruhu, esasında maddi olmayan, ruhani bir şeydir. Onun gerçek evi yüksek âlemlerdir. Burada maddi form (şekil) ve maddi kavramların bağlarından özgür olarak tümüyle canlıdır ve kendini eksiksiz ifade eder. Bu öğretiye göre insanın fiziksel, beşeri doğası bir mezar, bir bataklık, bütün hüzün ve ıstırabın kaynağı olan, sahte ve fâni bir şeydir. Platon bedeni ruhun tabutu olarak tarif eder ve bununla yalnızca insanın cismini değil, aynı zamanda beşeri doğayı kast eder.

Küçük Gizemlerin kasveti ve sıkıntısı, beşeri ortamın sınırlarını ve yanılsamalarını kabul ettiği için kendini dışa vuramayan spritüel ruhun ıstırabını temsil

eder. Eleusisçi savın özü, insanın ölümden sonra hayatta olduğundan ne daha iyi ne de daha akıllı olmasıdır. Buradaki geçici misafirliği sırasında cehaletin üzerine yükselmezse, ölünce, sonsuza kadar amaçsız dolaştığı, bu yaşamda yapmış olduğu hataları sonsuza kadar yaptığı ebediyete gider. Burada mal mülk arzusunu yenemezse, bu arzuyu kendisiyle birlikte görünmez âlemlere taşıyacak ve burada arzusunu hiçbir zaman gerçekleştiremeyeceği için sonsuza kadar acı çekecektir. Dante'nin Cehennemi, ruhani doğalarını açlığın, alışkanlığın, bakış açılarının ve kişiliklerinin sınırlamalarından kurtaramayan insanların acılarını sembolik olarak anlatır. Fiziksel hayatlarında kendilerini geliştirmek için bir şey yapmayan (ruhları uyku halinde olanlar) ölümde Hades'e giderler ve burada hayat boyunca uyudukları gibi sonsuza kadar yan yana uyurlar.

Eleusis filozofları için fiziksel dünyaya doğmak kelimenin tam anlamıyla ölümdür; ruhani anlamda tek gerçek doğum insanın spiritüel ruhunun kendi etsel doğasının rahminden çıkmasıdır. Longfellow "Ruh uyuyan bir ölüdür," der ve bu mısrasıyla Eleusis Gizemleri'nin özüne dokunur. Tıpkı suda (kadimlere göre bu geçici ve yanılsamalı element, maddi evreni temsil ederdi) kendine bakan Narcissus'un bir yansımayı kucaklayabilme uğruna hayatını kaybetmesi gibi, doğanın aynasına bakıp yansımasını gördüğü cansız toprağı, kendi ger-

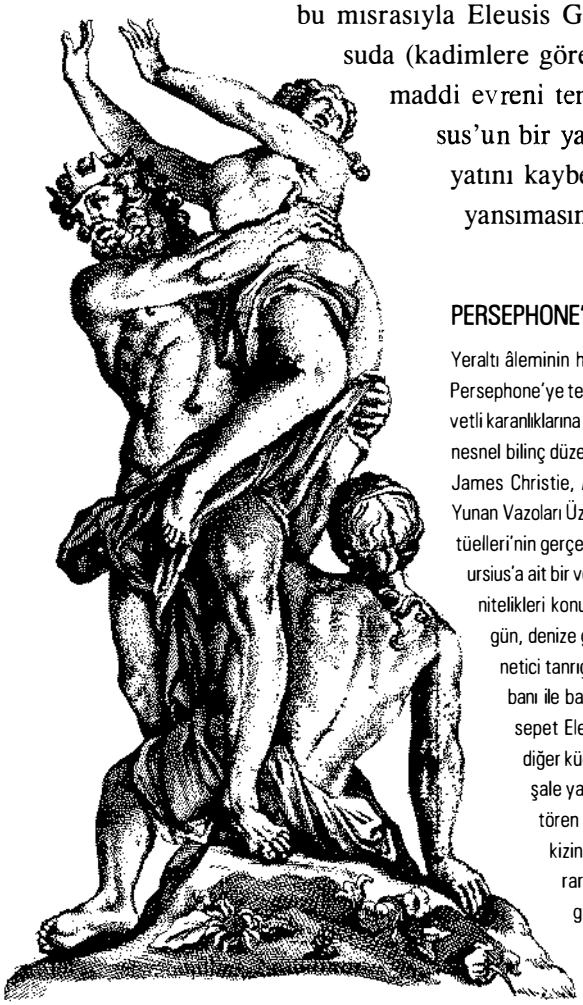

PERSEPHONE'YE TECAVÜZ

Yeraltı âleminin hükümdarı Plüton, insanın bedensel aklını temsil eder; Persephone'ye tecavüz, hayvani nefsin saldırıp kirleterek Hades'in kasvetli karanlıklarına doğru çektiği ilahi doğayı sembolize eder. Hades maddi, nesnel bilinç düzeyidir.

James Christie, *Disquisitions upon the Painted Greek Vases* [Resimli Yunan Vazoları Üzerine Araştırma] adlı eserinde Büyük Eleusis Gizem Ritüelleri'nin gerçekleştiği dokuz gün içinde meydana gelen olayların Meursius'a ait bir versiyonunu anlatır. İlk gün, inisiye edilecek kişilerin çeşitli nitelikleri konusunda sorguya çekildiği genel toplantı günüydü. İkinci gün, denize giden bir tören alayı kurulurdu, burada muhtemelen yönetici tanrıçanın bir tasviri sudan çıkardı. Üçüncü gün, bir balık kurbanı ile başlardı. Dördüncü gün, belli kutsal sembolleri taşıyan bir sepet Eleusis'e getirilirdi, bu sepeti kadın müritlerin taşıdıkları diğer küçük sepetler takip ederdi. Beşinci günün akşamı bir meşale yarışı yapılır, altıncı gün İakkhus'un heykelinin ardında bir tören alayı düzenlenir, yedinci gün atletizm yarışı olurdu. Sekizinci gün, daha erken gelemeyenler için seremoninin tekrarlanmasına ayrılırdı. Dokuzuncu ve sonuncu gün Eleusis gizemlerinin en derin felsefi tartışmalarına ayrılmıştı, bu tartışma sırasında mutlak önemin bir amblemi olarak bir vazo –Baküs'ün sembolü– sergilenirdi.

çek benliği kabul ederek fiziksel hayatın ona sunduğu kendi ölümsüz, görünmez benliğini gerçekleştirme şansını yitirir.

Bir kadim inisiye canlıların ölüm tarafından yönetildiğini söyler. Sadece Eleusisçi hayat anlayışını bilen insanlar bu ifadenin gerçek anlamını kavrayabilirler. Bu söz, insanların çoğunun yaşayan ruhları tarafından değil, akılsız (dolayısıyla ölü) hayvani kişilikleri tarafından yönetildikleri anlamına gelir. Bu Gizemlerde ruh göçü ve reenkarnasyon da öğretiliyordu, ancak biraz farklı bir biçimde.

Gece yarısı gayp âlemlerinin yeryüzü küresine çok yaklaştığına ve maddi varoluşa yaklaşan ruhların gece yarısı saatinde maddi varoluşa geçtiğine inanılırdı. Birçok Eleusis seremonisi gece yarısı yapılmıştır. Dünya hayatlarında yüksek doğalarını uyandırmayı başaramayan ve şimdi gayp âlemlerinde, kendi yarattıkları bir karanlıkla çevrili olarak avare bir biçimde dolaşan bu uyuyan ruhlardan kimileri, bazen, gece yarısı vaktinde dünyaya girer ve çeşitli yaratıkların şekline bürünürler.

Eleusis mistikleri, intiharın kötülüğü üzerine çok vurgu yapmışlar, bu günahla ilgili ifşa edemeyecekleri çok derin bir gizemi bildiklerini açıklamışlar ve kendi hayatlarına kıyanları çok büyük acılar beklediği konusunda müritlerini uyarmışlardır. Bu bahsedilenler, özetle, Küçük Gizemler inisiyelerine verilen ezoterik doktrini oluştururdu. Bu aşama büyük ölçüde felsefi fırsatlarını kullanmada başarısız olanlarla ilgili olduğu için inisiyasyon odaları yeraltındaydı ve ritüelistik dramlarda Hades'in dehşetengiz hikâyeleri canlı bir şekilde tasvir edilirdi. İşkenceler, sınamalar ve tehlikelerle dolu dehlizleri başarıyla geçtikten sonra adaya Myste unvanı verilirdi. Bu, perdenin ardından gören veya görüsü bulutlu olan anlamına gelirdi. Fakat aynı zamanda adayın perdenin önüne getirildiğini ve bu perdenin daha yüksek derecelerde yırtılacağı anlamına gelirdi. İman yolunda kalbin sözünü dinleyerek hakikat arayan kişiyi gösteren modern "mistik" terimi, muhtemelen bu kadim kelimeden türemiştir. Çünkü iman, görünmeyen veya örtülü şeylerin gerçekliğine olan inanç demektir.

Adayın Küçük Gizemler'in sınavlarını başarıyla atlattıktan sonra girdiği–belki o zaman bile kabul edilmediği– Büyük Gizemler, Persephone'nin annesi Ceres'e aitti. Bu Gizemde Ceres, kaçırılan kızını bulmak için dünyayı dolaşırken temsil edilir. Ceres kayıp çocuğunu (ruh) bulmak için yanında iki meşale –sezgi ve akıl– taşır. Sonunda Persephone'yi Eleusis'ten çok uzak olmayan bir noktada bulur ve minnettarlığı nedeniyle oradaki halka buğday ekimini öğretir. Ayrıca gizem okullarını kurar. Ceres ölülerin ruhlarının tanrısı olan Plüton'un önüne çıkar ve ondan Persephone'nin evine dönmesine izin vermesini ister. Tanrı, Persephone ölümlülük meyvesi olan nardan yediği için, önce bunu yapmayı reddeder, sonra uzlaşmaya yanaşarak Persephone'nin, yarım yıl Hades'in karanlığında onunla birlikte yaşamayı kabul etmesi şartıyla yılın geri kalan yarısında yukarı dünyada

yaşamasına izin verir.

Yunanlılar Persephone'nin solar enerjinin tezahürü olduğuna inanıyorlardı. O kış ayları boyunca Plüton'la birlikte yeraltında yaşıyor, fakat yazın bereket tanrıçasıyla birlikte geri dönüyordu. Efsaneye göre çiçekler Persephone'ye âşıktır ve o, Plüton'un karanlık âlemi için yeryüzünden ayrıldığında bitkiler ve çiçekler yas tutarak ölürler. İnisiye edilmemiş avamlar bu konularda kendilerine ait görüşlere sahipken, Yunan alegorilerinin hakikatleri, bu yüce felsefi ve dini mesellerin büyüklüğünü kavrayabilen rahipler tarafından güvenle saklanmışlardır.

Thomas Taylor, Büyük Gizem öğretilerini aşağıdaki şekilde özetler: "Büyük Gizemler üstü kapalı bir şekilde, mistik ve harika görülerle, maddi doğanın kirlenmesinden arındığı ve sürekli olarak entelektüel (ruhsal) görüye yükseltildiği zaman burada ve bundan sonraki hayatta ruhun kavuşacağı saadeti ima eder."

Küçük Gizemlerin bilincin yanılsama âlemine dokuz günde (embriyolojik açıdan dokuz ayda) inip, gerçekdışının peçesine bürünmesini anlatması gibi, Büyük Gizemler de ruhani yenilenme ilkelerini anlatıp inisiyelere maddi cehaletin bağlarından özgürleşmenin basit, ama aynı zamanda doğrudan ve eksiksiz yöntemini ifşa ediyordu. Tıpkı Caucasus dağına zincirlenen Prometheus gibi, insanın yüksek doğası onun yetersiz kişiliğine zincirlenmiştir. Dokuz günlük inisiyasyon aynı zamanda insan ruhunun dünyevi bir bedene bürünürken geçtiği iniş sürecindeki dokuz küreyi (veya âlemi) sembolize eder.

Yüksek dereceden müritlere verilen gizli ruhani gelişim alıştırmaları bilinmiyor; ancak bunların Brahmanik Gizemler'dekine benzer olduğuna inanmak için bir sürü neden vardır. Çünkü Eleusis Gizemleri'nin Sanskritçe "Konx Om Pax" kelimeleriyle bittiğini biliyoruz.

Alegorinin, Persephone'nin Plüton'la kalmak zorunda olduğu altı aylık dönem ile yukarı dünyayı ziyaret ettiği ikinci altı aylık dönemden bahseden kısmı, derin tefekkür için epey malzeme sunar. Büyük ihtimalle Eleusis inisiyeleri ruhun uyku sırasında vücudu terk ettiğini veya en azından özel bir eğitimle terk etmeyi öğrenebileceğini biliyorlardı. Böylece Persephone uyanık saatlerde Plüton'un âleminin kraliçesi olarak kalırken, uyku saatlerinde spritüel âlemlere yükselebilir. İnisiyelere, Persephone'yi (inisiyenin ruhunu) maddi doğasının karanlığından yükselip kavrayış ışığına kavuşmasına izin vermesi Plüton'la nasıl konuşacakları öğretilmişti. Toprağın ve katılaşmış kavramların kelepçelerinden bu şekilde özgürleşen inisiye, sadece bu hayat boyunca değil, sonsuzluk boyunca özgürleşmiştir. Çünkü ölümden sonra cennet denilen üst âlemde tezahür etmesini sağlayan araçları bir daha yitirmeyecektir.

Aşağıdaki karanlık hali gösteren Hades fikrinin karşıtı olarak, tanrıların dağların doruklarında yaşadıkları söylenirdi. Bunun çok iyi bilinen örneği Yunan tanrılar meclisinin on iki tanrısının birlikte yaşadığı Olimpos dağıdır. O halde

inisiye edildiği dehlizlerde dolaşan Neofit, ruhun aşağı âlemlerden saadet âlemlerine yükselişini gösterecek şekilde giderek daha çok aydınlatılmış odalara giriyordu. Bu odadan odaya geçişin sonunda duvarları resimlerle süslü büyük bir odaya giriyordu, bu odanın merkezinde tanrıça Ceres'in ışıklar içinde heykeli dururdu. Burada muhteşem cüppeleri içinde papazlarla çevrili olarak Hierophant'ın önünde ona en yüksek Eleusis Gizemleri öğretilirdi. Bu seremoninin sonunda aday *Epoptes* olarak selamlanırdı; Epoptes doğrudan bakan veya gören anlamına gelir. Aynı nedenle inisiyasyona *otopsi* denirdi. Bundan sonra Epoptes'e bazı kitaplar verilirdi. Gizli öğretilerin ve talimatların yazılı olduğu taş tabletlerden oluşan bu kitap muhtemelen şifreliydi. John A. Weisse, *The Obelisk in Freemasonry* [Hürmasonlukta Dikili Taş] adlı eserinde Eleusis Gizemleri'nde görev alan şahısların inisiyasyonu yöneten bir erkek bir de kadın kâhin, bir kadın ve bir erkek meşale taşıyıcısı, bir erkek haberci, bir erkek ve bir kadın sunak hizmetlisinden ibaret olduğunu söylüyor. Bunlardan başka görevliler de vardı. Aynı yazar, Porphry'e göre kâhinin Platon'un Demiurgus'u, yani dünyanın yaratıcısını; meşalecinin Güneş'i, sunak görevlisinin Ay'ı, elçinin Hermes, yani Merkür'ü ve diğer görevlilerin de küçük yıldızları temsil ettiğini söylüyor. Mevcut kayıtlara göre ritüeller sırasında doğaüstü tuhaf olaylar olmaktadır. Birçok inisiye, tanrıları bizzat gördüklerini iddia etmiştir. Bunun dini vecdin mi, yoksa görünür rahiplerle görünmeyen güçlerin işbirliğinin bir sonucu mu olduğu bizim için bir sır olarak kalacaktır. Apuleius *Altın Eşek* adlı eserinde Eleusis Gizemleri'ne inisiyasyondan -büyük bir ihtimalle kendi inisiyasyonundan- şu şekilde bahsetmektedir. "Ölümün hudutlarına kadar indim, Proserpine'nin eşiğinden geçip kendimle birlikte bütün elementleri getirerek geri döndüm. Gece yarısında muhteşem bir ışıkla parlayan güneşi gördüm, ona doğru çekildim, yukarıda ve aşağıdaki tanrılara, ve hemen tapındım onlara."

Eleusis Gizemleri'ne kadınlar ve çocuklar da katılıyordu, bir tarihte gizemlerin binlerce inisiyesi olmuştur. Bu devasa sayıda müridin hepsi en yüksek ruhani ve mistik öğretilere hazır olmadığı için cemaat içinde bazı ayrımlar kaçınılmaz olmuştur. En yüksek öğretiler sadece sınırlı sayıda inisiyeye veriliyordu; akıllarının üstünlüğü dolayısıyla bu kişiler temeldeki felsefi kavramları çok iyi anladıklarını kanıtlayan insanlardan oluşuyordu. Sokrates, Eleusis Gizemleri'ne inisiye olmayı reddetmiştir; üyesi olmadığı halde ilkelerini bildiği için, üye olmanın dilini tutmak anlamına geldiğini anlamıştı. Kadim dünyanın en büyük zihinlerinin ona duyduğu saygıdan Eleusis Gizemleri'nin yüce, sonsuz hakikatleri barındırdığını anlayabiliyoruz. M. Ouvaroff sormaktadır, "Eğer kâhin sadece kendinin veya tarikatın görüşlerini haykırmakla yetiniyor olsaydı, Pindar, Platon, Cicero, Epictetus gibi isimler onlardan büyük bir saygıyla bahseder miydi?"

Pompey'deki bir duvar resminden.

GİZEM OKULUNUN TANRIÇASI CERES

Ceres –ya da Demeter– Kronos ile Rhea'nın kızıydı ve Persephone'nin annesiydi. Kimileri onun yer (dünya) tanrıçası olduğuna inanıyordu, fakat onun genel olarak tarımı koruyan, özel olarak da mısırı koruyan bir tanrıça olduğunu söylemek daha doğru olur. Haşhaş Ceres için kutsal olduğundan sık sık bu çiçekleri taşırken veya bunlardan bir süs takarken tasvir edilmiştir. Gizem okullarında Ceres, kanatlı yılanlar tarafından çekilen bir savaş arabasını sürerken görülür.

Adayların inisiyasyon sırasında giydikleri kıyafetler yıllarca saklanır ve neredeyse kutsal niteliklere sahip olduklarına inanılırdı. Ruhun bilgelik ve erdem dışında hiçbir örtüsü olamayacağı için, henüz gerçek bilgiye ulaşmamış olan adaylar Gizemlere çıplak olarak katılırlar, onlara önce bir hayvan derisi, ardından inisiyelerden aldıkları felsefi öğretileri sembolize edilen kutsal cüppeler verilirdi. İnisiyasyon sırasında aday iki kapıdan geçerdi. Aşağı âlemlere açılan birinci kapı, onun cehalete doğuşunu sembolize ederdi. İkinci kapı görünmeyen ışık kaynaklarıyla iyice aydınlatılan ve içinde Ceres'in heykeli bulunan ışıklı bir odaya açılırdı. Bu oda, Işık ve Hakikat'in ikametgâhı üst âlemi sembolize ederdi. Strabo, büyük Eleusis tapınağının yirmi ile otuz bin insanı alabildiğini söylemektedir. Zerdüşte adanan mağaralarda da ölüm ve doğumu sembolize eden iki kapı bulunurdu.

Porphyry'den alınan şu alıntı Eleusisçi sembolizmin aslına hayli uygun bir tasvirini sunar: "Aydınlatıcı ilke olan ve en latif ateşin içinde bulunan Tanrı, kendilerini maddi hayatın üstüne çıkaramayan insanların gözleri için görünmez kalır. Bu açıdan, şeffaf cisimler, kristaller, Paros mermeri ve hatta fildişi, ilahi ışık fikrini çağrıştırır. Altın ise kararmayan maden olarak onun saflığını gösterir. Bazıları kara taşın ilahi özün görünmezliğini sembolize ettiğini düşünmüştür. Mutlak aklın temsili için, Tanrı güzel bir insan biçiminde temsil edilir (Tanrı güzelliğin kaynağı olduğu için). Tanrı'nın bütün özelliklerini göstermek için farklı yaşlardan, farklı duruşlarda –oturan veya ayakta– her iki cinsiyetten, bir bakire ve bir bakir, bir koca ve bir gelinle temsil edilir. Aydınlık olan her şey tanrılara atfedilir; küre, küresel her şey, evren, güneş, ay ve bazen talih ve umut. Daire, bütün dairevi şekiller, sonsuzluk, göksel hareketler, göklerin bölgeleri ve felekleri.

Dairelerin bölümleri, ayların fazları, piramitler ve obeliskler, yanıcı ilkeler,

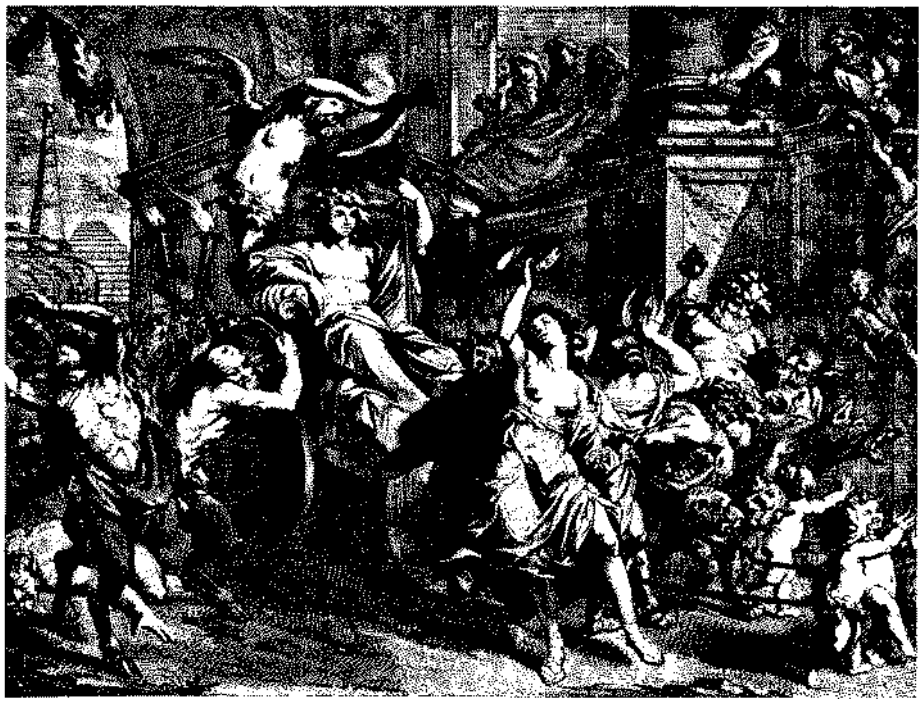

Ovid'in *Metamorphosis* adlı eserinden.

BAKÜS RİTÜLLERİ ALAYI

Baküs Gizem Okulları'nın erginleme törenlerinde Baküs rolünü aday oynardı. Titanlar kılığındaki rahipler, adayın üzerine oturur, aday sembolik olarak öldürülür, sonra büyük bir sevinçle hayata döndürülürdü. Baküs Gizemleri her üç yılda bir düzenlenirdi ve tıpkı Eleusius Gizemleri gibi iki dereceye ayrılmıştı. İnisiyeler, Baküs için kutsal addedilen mersin, sarmaşık bitkilerinden yapılmış bir taç giyerdi.

Godfrey Higgins, *Anacalypsis* adlı eserinde, Baküs'ün (Dionisos), Christos mitinin ilk dönem pagan suretlerinden biri olduğunu kanıtlar. "Baküs'ün Sabazius veya Sabaoth adındaki doğum yerine birkaç Yunan şehri birden sahip çıkmıştır; fakat ona daha ziyade Thrace'deki Zelmisus Dağı'nda tapıldığı görülür. O, 25 Aralıkta bir bakireden doğmuş, insanlığın iyiliği için büyük mucizeler gerçekleştirmiş, en önemli mucizelerinden birinde suyu şaraba çevirmiş, muzafferane bir alayda bir eşeğe binmiş, Titan'lar tarafından öldürülmüş, 25 Mart'ta yeniden dirilmiş ve ondan hep Kurtarıcı diye bahsedilmiştir. Genellikle Güneş'i Apollon temsil etse de, Baküs de bir tür solar enerji sembolüdür, çünkü onun ilk dirilişi Apollon'nun yardımıyla gerçekleşmiştir. Baküs'ün dirilişi, dünyanın Baküsçü yapılarının Titansal yapılarından çözülmesini ve ayrışmasını sembolize eder. Bu durum, Titanların yakılan bedeninden çıkan duman veya isle gösterilir. Duman, ruhu temsil etmektedir, çünkü O, gizem okullarının ateşiyle dışarı çıkarılmıştır. Duman ruhun yükselişini de gösterir, çünkü evrim (tekamül) ruhun tıpkı duman gibi uluhiyetin tükettiği maddi kütleden yükselişini sembolize eder. Bir zamanlar çok seçkinci olan Baküs Ritüelleri sonraları yozlaşmıştır. *Bakhanaliya*, yani Baküs Zevk Ayinleri, edebiyatta çok iyi bilinir.

bunlar aracılığıyla gökyüzünün tanrıları. Bir koni güneşi, bir silindir yeryüzünü, fallus ve üçgen (bir matriks sembolü) doğurganlığı işaret eder (Bkz. *Essay on the Mysteries of Eleusis* [Eleusis Gizem Okulları Üstüne Bir Makale], M. Ouvaroff).

Heckethorn'a göre Eleusis Gizemleri en uzun yaşamış olan gizem okuludur ve Hıristiyanlık inancını kabul etmeyen herkesi zalimce yok eden Theodosius tarafından son verilene dek, neredeyse MS 400 yılına kadar cemiyet olarak varlı-

ğını sürdürmüştür. Felsefi cemiyetlerin en büyüklerinden biri olan bu cemiyet için Cicero onun insana sadece nasıl yaşayacağını değil nasıl ölüneceğini de öğrettiğini söyler.

ORFEUS GİZEMLERİ

Yunanlıların büyük inisiyatörü Trakyalı ozan Orfeus, Hıristiyanlıktan birkaç asır önce insanlıktan tanrılık mertebesine yükseldi. "Orfeus'un nasıl bir insan olduğuyla ilgili..." diyor Thomas Taylor, "zamanın devasa yıkımından yalnızca küçük kırıntılar kalmıştır. Onun nereden geldiği, yaşı, ülkesi ve hali ile ilgili kesin konuşabilecek tek kişi yoktur. Elimizde olanlara bakarak söyleyebileceklerimiz çok azdır: Bir zamanlar Orfeus adında bir insanın yaşadığı, onun Yunan teolojisinin kurucusu olduğu, onların hayatlarını ve ahlaki anlayışlarını belirlediği, ilk peygamberleri olduğu, bir Müz'ün oğlu olarak şairlerin sultanı olduğu, Yunanlılara kutsal ritüelleri ve gizemleri öğrettiği, bilgeliğinin kalıcı ve bereketli pınarından Homer'in ilahi ilhamının, Pisagor ile Platon'un yüce teolojisinin çıktığıdır." (Bkz. *The Mystical Hymns of Orfeus* [Orfeus'un Mistik İlahileri])

Yunan mitoloji sisteminin kurucusu olan Orfeus, mitolojiyi kendi öğretilerini cisimleştirmek ve yaymak için kullanmıştır. Felsefesini nereden aldığı bilinmemektedir. Brahminlerden almış olabilir; onun bir Hindu olduğuna dair söylentiler vardır çünkü. İsminin, "esmer" anlamına gelen ρφαν•ος kelimesinden türemiş olması olasıdır. Orfeus Mısır Gizemleri'ne inisiye edilmiş, burada maji, astroloji, büyücülük ve tıp konularında derin bilgiler edinmiştir. Ayrıca Samothraki'in (Semendirek Adası) Kabiri Gizemleri'ne de irşat edilmiş ve bunlar hiç kuşkusuz onun tıp ve müzik bilgilerine eklenmiştir.

Orfeus ile Eurydice'in romantik hikâyesi Yunan mitolojisinin trajik olaylarından birini anlatır ve Orfeus kültünün önemli bir parçasını oluşturur: Kendisini baştan çıkarmaya çalışan zalim bir çapkından kaçan Eurydice onu topuğundan sokan bir yılanın zehriyle ölür. Yeraltına inen Orfeus, müziğiyle Plüton ile Persephone'yi öyle büyüler ki Eurydice'nin hayata dönmesine izin verilir, ancak bir şart koşarlar ve Orfeus'un kadının peşinden gelip gelmediğini anlamak için geriye bakmasını yasaklarlar. Fakat Eurydice'in onu kaybedeceğinden çok korkan Orfeus başını çevirerek bakar ve Eurydice kalbi kırık bir çığlıkla tekrar ölüm ülkesine çekilir. Bundan sonra Orfeus teskin edilemez bir halde dünyayı dolaşır. Ölümüyle ilgili birbiriyle çelişen bir sürü hikâye vardır. Kimilerine göre bir yıldırım çarpmasıyla ölmüş, kimilerine göre Eurydice'i kurtarma konusunda başarısız olunca intihar etmiştir. Fakat yaygın kabul gören versiyona göre o girişimlerini reddettiği Kikonesli kadınlar tarafından parçalarına ayrılmıştır. Platon, Devlet'inin onuncu kitabında bir zamanlar Orfeus olarak yaşamış olan ruh, kadınların elinden gelen bu üzücü son dolayısıyla kadın olarak doğmaktansa bir

kuğu olarak doğmayı seçmiştir. Orfeus'un başı bedeninden koparıldıktan sonra liriyle birlikte Hebrus nehrine atılmış, burada denize doğru sürüklenirken, yolda bir şelalede kayaya takılarak yıllarca kâhinlere hizmet etmiştir. Lir onun için yapılan türbeden çalındıktan sonra tanrılar tarafından alınmış ve bir takımyıldızına dönüştürülmüştür.

Orfeus öteden beri müziğin tanrısı olarak kabul edilir. Yedi telli liriyle öyle kusursuz melodiler çalmıştır ki tanrılar bile onun etkisiyle heyecanlanmışlardır. Lirin tellerine dokunduğu zaman kuşlar ve hayvanlar etrafında toplanmış, ormanda lirini çalarak yürüdüğü zaman çok yaşlı ağaçlar bile köklerini topraktan söküp onu takip etmiştir. Orfeus insanlığın tanrıların bilgeliğini alması için kendini feda eden birçok ölümlüden biridir. Müziğinin sembolizmiyle insanlığa ilahi sırları iletmiştir. Birçok yazar tanrıların onu sevmelerine rağmen krallıklarını ellerinden alır diye istemeye istemeye onun ölümüne göz yumduklarını yazmıştır.

Zaman içinde gerçekten yaşayan Orfeus isimli insan ile onun temsil ettiği öğretiler birbirine girmiş, zamanla kadim bilgeliğin Yunan ekolünün sembolü haline gelmiştir. Bu Orfeus'un, ilahi ve kusursuz hakikatin sembolü Apollon ile ahenk ve ritmin Müzü Kalliope'nin oğlu olduğu ileri sürülmüştür. Başka bir deyişle Orfeus, müzikle ifşa edilen (Kalliope) gizli öğretidir (Apollon). Eurydice yanlış bilgi yılanınca ısırılarak ölen ve cehaletin yeraltı dünyasında yaşayan insanlıktır. Bu meselde Orfeus, ölümden kurtardığı ancak insan ruhundaki içsel kavrayışa güvenemediği için dirilişini gerçekleştiremediği insanlığın kalbini kazanan teolojiyi sembolize eder. Orfeus'u parçalarına ayıran Kikonesli kadınlar hakikatin gövdesini parçalayan çeşitli çelişik teolojik hizipleşmeleri göstermektedir. Orfeus'un büyülü lirinden çıkan armoniyle uyumsuz oldukları sürece bu hizipleşme devam edecektir. Orfeus'un başı, bu kültün ezoterik öğretilerini simgeler. Bu öğretiler (bedeni) parçalandıktan sonra bile yaşamaya devam etmektedir. Lir, Orfeus'un gizli öğretisidir, yedi tel evrensel bilginin anahtarı olan yedi anahtarı gösterir. Ölümüne dair farklı anlatılar, onun gizli öğretilerini yok etmenin farklı yollarını sembolize ederler: Bilgelik aynı anda çok farklı yollarla öldürülebilir. Orfeus'un bir beyaz kuğu şeklinde bedenlenmesi meseli onun öğrettiği ruhani hakikatlerin yaşamaya ve öğretilmeye devam edeceğini gösterir. Kuğu, gizem okulunun inisiyelerini sembolize ederdi, o ayrıca dünyanın kökenini gösteren ilahi kuvvet anlamına gelirdi.

BAKÜS VE DİONİSOS KÜLTÜ

Baküs kültü, genç Baküs'ün (Dionisos veya Zagreus) Titanlarca parçalara ayrılması alegorisi etrafında biçimlenir. Bu devler Baküs'ün bir aynada kendi imgesiyle büyülenmesine neden olarak onu parçalarlar. Titanlar onu parçalarına ayırdıktan sonra, bu parçaları önce suda haşlar, ardından pişirirler. Pallas öldürülen tanrının kalbini kurtarır ve bu önlem sayesinde Baküs'ün (Dionisos) eski ihtişamından hiçbir şey yitirmeden yeniden dirilmesi sağlanır. Titanların işlediği suçu gören Demiurg Jüpiter şimşeklerini fırlatır ve Titanların bedenini göksel ateşle yakarak onları yok eder. Baküs'ün bir kısmını yedikleri etinin bir parçasını da içeren Titanların küllerinden insan ırkı yaratılır. Dolayısıyla her insanın dünyevi hayatının bir parçasının Baküs'ün hayatını içerdiği söylenir.

Bu nedenle Yunan Gizemleri bizi intihara karşı uyarır. İnsanın bedeni dolaylı olarak bu tanrının mezarı olduğu ve dolayısıyla saygıyla özen gösterilmesi gerektiği için kendini yok etmeye çalışan insan, içindeki Baküs doğasına karşı baş kaldırmış demektir.

Baküs (Dionisos) aşağı dünyanın rasyonel ruhunu temsil eder. O Titanların, yani dünyevi kürelerin sanatkârlarının lideridir. Pisagorcular ona *Titanik monad* adını vermişti. Demek ki Baküs, Titanik küreyle ilgili en kapsayıcı fikirdir. Titanlar –veya parçaların tanrıları– ise evrensel tözün bu fikir kalıbını oluşturmak için kullandığı aktif amillerdirler. Baküs hali, rasyonel ruhun kendini bilme hali içindeki birliğini işaret eder, Titanik hal ise rasyonel ruhun evrene dağılmış, dolayısıyla kendi özsel birliğine dair bilincini yitirmiş çeşitliliğini gösterir.

Baküs'ün baktığı, düşüşüne neden olan ayna, büyük yanılsamalar denizi, Titanların yarattığı aşağı dünyadır. Baküs (dünyevi rasyonel ruh) önünde gördüğü imgeyi kendi sureti olarak kabul eder ve kendi benzerliğine ruh verir; yani, rasyonel fikir kendi yansımasına –akıldışı evrene– ruh verir. İrrasyonel imgeye ruh vererek ona kaynağı olan rasyonel imge gibi olma itkisini verir. Dolayısıyla kadimler, insanın tanrıları mantık veya akılla değil, tanrıları kendi içinde yaratarak bildiğini söylerler.

Baküs aynaya bakıp maddedeki kendi yansımasını gördükten sonra, dünyanın rasyonel ruhu parçalara ayrılır ve Titanlar tarafından onun özsel doğasını oluşturan dünyevi küreye dağıtılır, ancak onun kalbi veya kaynağını dağıtamazlar. Titanlar Baküs'ün parçalanmış bedenini alıp suda kaynatmışlardır; maddi evrene gömülme sembolü. Parçaların bundan sonra pişirilmesi ruhani doğanın formdan çıkıp yükselmesini gösterir.

Baküs'ün babası ve evrenin Demiurg'u Jüpiter, Titanların rasyonel ve ilahi fikri sürekli olarak aşağı dünyayı oluşturan parçalara ayırdığını görünce, ilahi fikrin tümüyle yok olmaması için Titanları yok etti. Titanların küllerinden in-

sanlığı yarattı. İnsanlığın amacı Baküsçü fikri, yani rasyonel ruhu Titanların müdahalesinden korumak ve sonunda ortaya çıkarmaktır. Jüpiter maddi evrenin imalatçısı ve Demiurg'u olduğu için Yaratıcı Üçlü'nün üçüncü kişisi ve sonuç olarak Ölümün Efendisi'dir. Çünkü ölüm sadece onun hüküm sürdüğü aşağı varlık küresinde mevcuttur. Dağılma meydana gelir ki daha yüksek bir form veya akıl düzeyinde yeniden birleşme gerçekleşsin. Jüpiter'in şimşekleri onun dağıtıcı gücünün sembolüdür; ölümün amacını, yani rasyonel ruhu irrasyonel doğanın obur kuvvetinden kurtarmayı gösterirler.

İnsan bileşik bir yaratıktır; aşağı doğası Titanların parçalarından ve üst doğasıysa Baküs'ün kutsal, ölümsüz etinden (hayatından) oluşur. Dolayısıyla insanda hem Titansı (irrasyonel) hem de Baküsçü (rasyonel) varoluş mevcuttur. Hesiod'un sayısı on iki olan Titanları, büyük ihtimalle Zodyak'ı gösteriyordu. Baküs'ün Titanlarca öldürülmesi ve parçalanmasıysa onların dünyevi hayatla meşguliyetleriyle çarpıtılmış olan Zodyak güçlerini temsil ediyordu. Bu bedenin çeşitli kısımlarından dünyevi formlar yaratıldığı zaman bütünlük duygusu yok olmuş, yerine ayrılık duygusu geçmiştir. Pallas veya Minerva tarafından kurtarılan Baküs'ün kalbi, parçalanmış bedenin sembolize ettiği dört elementin üstüne çıkarılıp esîre konmuştur. Baküs'ün, kalbi rasyonel ruhun ölümsüz merkezidir. Rasyonel ruh, bütün yaratım ve insan doğasına dağıtıldıktan sonra, onu irrasyonel Titansı doğadan ayırmak amacıyla Baküs Gizemleri kurulmuştur. Bu ayırma, ruhu ayrılık halinden birlik haline yükseltme sürecidir. Baküs'ün çeşitli parçaları yeryüzünün farklı köşelerinden toplanmıştır. Bütün rasyonel parçalar bir araya getirildiği zaman Baküs dirilir.

Dionisos ritüelleri Baküs ritüellerine çok benzer ve birçok kişi bu ikisinin bir kabul eder. Dionisos heykelleri Eleusis Gizemleri'nde, özellikle alt derecelerde törenle taşınırdı. Dünyevi kürenin ruhunu temsil eden Baküs, sonsuz sayıda form çeşitliliğine ve niteliğe girebiliyordu. Dionisos, göründüğü kadarıyla, onun güneşsel yanıdır.

Gizli bir kadim cemiyet oluşturan Dionisosçu mimarlar, öğretileri ve ilkeleri açısından günümüzün Hürmasonlarına çok benzerler. Bunlar dünyevi ve ilahi mimari bilimler arasındaki ilişkinin gizli bilgisini yeminle saklayan inşaat ustalarından bir örgüttü. Efsaneye göre Kral Süleyman tarafından tapınağın inşaatında çalıştırılmışlardır, bununla birlikte onlar ne Yahudi'ydi ne de Yahudi Tanrısına taptılar, çünkü Baküs ile Dionisos'un takipçileriydiler. Dionisosçu mimarlar kadim zamanlarda birçok büyük eser inşa ettiler. Gizli bir dilleri vardı ve taşları gizli işaretlerle işaretlerlerdi. Yıllık meclisleri ve kutsal şölenleri olurdu. Öğretilerinin tam olarak ne olduğu bilenmemektedir. Hiram Abif'in bu cemiyetin bir inisiyesi olduğuna inanılır.

V

Atlantis ve Kadim Tanrılar

ATLANTİS, Smithsonian Enstitüsü İdareciler Kurulu 1915, 30 Haziran tarihli Yıllık Raporunun kısa ama çok önemli bir makalesinin adıydı. Fransa Jeolojik Harita Hizmetleri Müdürlüğünün ve Bilimler Akademisinin üyesi Yazar M. Pierre Termier, 1912 yılında, Institut Océanographique'de, Atlantis hipotezi üzerine bir konuşma yaptı. Smithsonian raporda bu çarpıcı konuşmanın çevirisini yayınlanmıştı.

"Dikkat edelim, bilim son birkaç yıldır uzun süren kibirli sessizliğini bozdu," diye yazıyor M. Termier, "ve yeniden Atlantis araştırmasına koyuldu. Bugün kaç natüralist, jeolog, zoolog veya botanikçi birbirine Platon'un bize, küçük abartılarla da olsa, insanlığın gerçek tarihinden bir sayfayı aktarıp aktarmadığını soruyor? Şu anda buna evet demek pek hoş karşılanmıyor, ancak çok uzak olmayan bir geçmişte Herkül Sütunları'nın, diğer adıyla Cebelitarık'ın batısında bir kıta veya adalar grubu şeklinde devasa bir bölgenin battığına dair kanıtların sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Durum ne olursa olsun şimdi bilimadamlarının önünde Atlantis sorusu durmaktadır ve bu sorunun oşinografinin yardımı olmadan çözülebileceğine inanmadığım için, sorunu deniz bilimin bu tapınağında tartışmanın doğal olacağını ve uzun zamandır ihmal edilen, ama şimdi tekrar canlanan bu soruna oşinografla-

rın ve eski kent yıkıntılarıyla ilgilenip kulağını denizden gelen mırıltılara dikmiş olanların dikkatini çekmeyi düşündüm."

Bu konuşmada M. Termier Atlantis teorisini desteklemek için jeolojik, coğrafik ve zoolojik verileri sunar. Atlantik Okyanusu'nun yatağını gözden geçirerek havzasındaki değişimleri inceler, Azor adalarından İzlanda'ya kadar tek bir hat üzerinde olup taramalar sırasında 3.000 metre derinlikten lav çıkarılabilen yerleri değerlendirir. Öyle görünüyor ki Atlantik Okyanusunda şu anda mevcut olan adaların volkanik doğaları Platon'un Atlantis kıtasının volkanik felaketlerle yıkıldığına dair söylediklerini doğrulamaktadır.

M. Termier ayrıca, İberya Yarımadası ile Moritanya arasında bulunup, daha güneye kadar uzanan bir kıtanın varlığını kabul eden genç bir Fransız zoolog olan M. Louis Germain'in vardığı sonuçları daha ileri götürmektedir. M. Termier konuşmasını bu kıtanın nasıl battığını gösteren bir resimle bitirir.

Platon'un *Critias* diyalogunda Atlantis medeniyeti şu şekilde özetlenebilir: İlk çağlarda tanrılar, dünyayı aralarında mertebelerine göre paylaştılar. Herkes kendi hissesine düşen yerin özel tanrısı oldu, orada kendine ait tapınaklar kurdurup bir rahip sınıfı oluşturdu ve bir kurban sistemini tesis etti. Poseidon'a deniz ve bir ada olan Atlantis kıtası verildi. Adanın ortasında bir dağ ve dağda topraktan doğmuş üç ilkel insan yaşardı: Evenor; karısı Leucipe ve tek kızları Cleito. Kız çok güzeldi, anne ve babasının ölümünden sonra Poseidon'la evlendi ve ondan beş ikiz çocuk doğurdu. Poseidon adayı bu on çocuk arasında böldü ve en büyükleri olan Atlas'ı diğer dokuzunun yöneticisi yaptı. Poseidon Atlas'ın onuruna kıtaya *Atlantis* onu çevreleyen denize de *Atlantik* adını verdi. On çocuğu doğmadan önce Poseidon, kıtayı ve kıyıları eşit merkezli dairelerden oluşan su ve toprağa böldü. Ülkenin iki bölgesini ve adayı üç su bölgesi çevreliyordu. Poseidon adanın biri sıcak biri soğuk iki pınarla sulanmasını sağladı.

Atlas'ın soyu Atlantis'i yönetmeye devam etti. Bilgece yönetimleri ve çalışkanlıkları sayesinde ülke benzeri olmayan bir yükseliş yaşadı. Atlantis'in doğal kaynakları âdeta sınırsızdı. Değerli madenler çıkarılıyor, vahşi hayvanlar evcilleştiriliyor, kokulu çiçeklerden parfümler yapılıyordu. Adanın yarı tropik konumunun yarattığı doğal bereketten faydalanan Atlantisliler aynı zamanda saraylar, tapınaklar ve limanlar inşa etmekle meşgul oldular. Deniz bölgelerini birbirine bağladılar ve daha sonra dış okyanusu merkez adayla birleştirecek derin bir kanal kazdılar. Tapınakların olduğu merkez adada diğer hepsini geride bırakan bir Poseidon tapınağı vardı. Krallığın çeşitli kısımlarını birbirine bağlamak için kanallar ve köprülerden bir şebeke oluşturuldu.

Platon ayrıca kıtanın altından çıkarılarak kamu binalarının ve limanların inşasında kullanılan siyah, beyaz ve kırmızı taşlardan söz ediyor. Kara bölgelerini bir duvarla çevirdiler. Dış duvar tunçla, iç duvar kalayla, en içteki hisarı çevre-

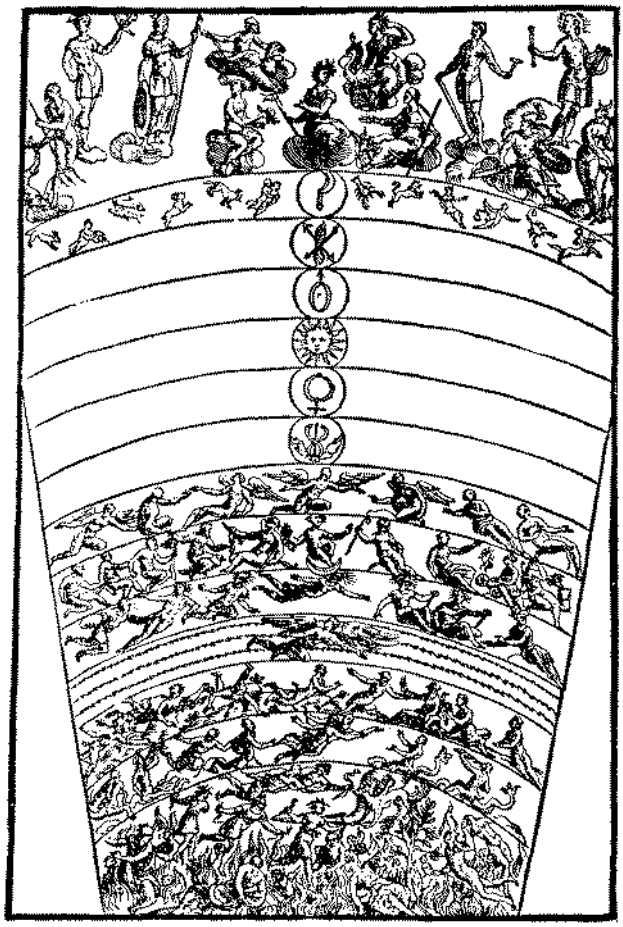

Cartari'nin *Imagini delgi Dei delgi Antichi* adlı eserinden.

YUNAN VE ROMAYA GÖRE EVRENİN ŞEMASI

Hades'in ateşsi küresinden, su, toprak ve hava küresinden, Ay feleğinden geçerek Merkür feleğine ulaşılır. Merkür'ün üzerinde Venüs, Güneş, Mars, Jüpiter ve Satürn felekleri bulunur. Bu sonuncu felekte Zodyak takımyıldızlarının sembolü vardır. Göklerin son feleği evrene hükmeden farklı iktidarların yaşama yeridir. Tanrıların yüce meclisi, altısı erkek altısı dişi on ilahtan oluşur. Bunlar Zodyak'ın eril ve dişil burçlarına tekabül ederler. Altı tanrı Jüpiter, Volcan, Apollon, Mars, Neptün ve Merkür; altı Tanrıça Juno, Ceres, Vesta, Minerva, Venüs ve Diana'dır. Jüpiter dünya üzerindeki hâkimiyetinin sembolü olarak kartalına biner, Juno ise bir tavus kuşuna. Tavus kuşu onun ihtişamının ve kendini beğenmişliğinin sembolüdür.

leyen duvarsa altın rengi, sarı pirinçle kaplıydı. Merkez adadaki hisarda saraylar, tapınaklar ve diğer kamu binaları bulunuyordu. Onun ortasında altın bir duvarla çevrili olarak Cleito ile Poseiedon'a adanmış bir sunak vardı. Adanın ilk on prensi burada doğmuştu ve torunları her yıl buraya sunularını getiriyordu. Yine hisarın içinde bulunan Poseidon'a ait tapınağın dışı baştan sona gümüşle, çatıları altınla kaplıydı. Tapınağın içi, yerler ve sütunlar dahil olmak üzere altın, fildişi, gümüş ve tunçla kaplıydı. Tapınakta dev bir Poseidon heykeli vardı. Poseidon altı kanatlı atlar tarafından çekilen bir savaş arabasını sürüyordu, etrafında yunuslara binmiş yüz kadar su perisi vardı. Binanın dışında ilk on kral ile karılarının heykelleri bulunuyordu.

Koruluklar ve bahçeler sıcak ve soğuk pınarlarla sulanıyordu. Çeşitli tanrılara adanmış sayısız tapınak, hamamlar, insan ve hayvanların talimleri için alanlar ve atlar için büyük bir koşu yeri bulunuyordu. Bölgelerin en önemli yerlerinde burçlar yükseliyordu ve büyük limana hemen her ulustan gemiler geliyordu. Yerleşim yerleri öyle kalabalıktı ki havada her zaman insan sesleri yankılanıyordu.

Atlantis'in denize bakan kısımları yüksek uçurumlarla kaplıydı, fakat şehir, sayıları, büyüklükleri ve güzellikleriyle göz kamaştıran dağların gölgesinde bir

ovaya kuruluydu. Ovadan yılda iki ürün alınıyordu; kışın ova yağmurlarla, yazın aynı zamanda taşıma için kullanılan sulama kanallarıyla sulanıyordu. Ova bölümlere ayrılmıştı, savaş zamanlarında her bölüm kendi payına düşen savaşçıları ve savaş arabalarını veriyordu.

Askeri ihtiyaçların ayrıntılarıyla ilgili olarak on yönetim birbirinden farklılık gösteriyordu. Atlantis'in her kralının kendi krallığında tam bir egemenliği vardı, ilişkileri ise Poseidon tapınağındaki pirinç bir sütuna ilk on kral tarafından kazılmış kurallara göre belirleniyordu. Tek ve çift sayılara eşit onurun verilmesi için beş ve altı yıl arayla Poseidon tapınağına hac yapılıyordu. Burada her kral uygun kurbanı sunarak kutsal metin önünde bağlılık yemini ediyordu. Burada krallar kızıl kaftanlar giyiyor ve ortak kararlar alıyorlardı. Şafak vakti altın bir tablete yazdıkları kararları cüppelerine sarıyorlardı. Atlantis krallarının en önemli yasaları şunlardı: Asla birbirleriyle savaşmayacaklar ve saldıranların sayısı ne olursa olsun saldırılana yardıma gidilecek. Savaş ve çok önemli anlarda nihai kararlar, doğrudan Atlas ailesinin torunlarının elindeydi. Hiçbir kral tek başına ölüm kararı veremiyor, bunun için on kralın çoğunluk oyu gerekiyordu.

Platon bu betimlemeyi Helen kentlerine saldıranın bu büyük imparatorluk olduğunu söyleyerek bitirir. Ne var ki bu durum, Helen krallıklarının güç ve zenginliğinin Atlantis krallarını bilgelik ve erdem yolundan çelene kadar olmamıştır. Atlantis yöneticileri yanlış bir hırsa kapılarak bütün dünyayı fethetmeye karar verdi. Atlantislilerin günahkârlığını gören Zeus, tanrıları kutsal sarayında toplamış ve onlarla konuşmuştur. Platon'un anlatısı burada aniden biter; çünkü *Critias* asla bitirilmemiştir. *Timaues* Atlantis'le ilgili başka betimlemelere rastlarız. Bir Mısır rahibi tarafından Solon'a verildiği söylenen bu bilgiler şu şekilde sona erer: "Fakat sonrasında korkunç depremler ve seller başladı. Bir gün ve gece süren yağmurla bütün savaş heveslisi erkekler toprağa gömüldü ve Atlantis adası aynı şekilde denize gömülerek yok oldu. İşte bu nedenle deniz o kısımda geçit vermez; çünkü adanın batmasıyla ortaya çıkan çamur, suyu sığ ve geçilmez yapar."

Timaeus çevirisinin girişinde Thomas Taylor, Marcellus tarafından yazılan *History of Ethiopia* [Etiyopya Tarihi] adlı eserden Atlantis'le ilgili şu aşağıdaki alıntıyı yapar: "Anlatılanlara göre onların vaktinde Atlantik denizinde Proserpine için kutsal yedi ada varmış, bunların yanında üç tane daha devasa büyüklükte ada varmış. Bu adalardan biri Plüton'a, diğeri Ammon'a ve ortalarındaki bin stadyum büyüklüğünde olanı ise Neptün'e adanmıştır." Platon'un diyalogunu yorumlayan Crantor, Mısır rahiplerinin Atlantis hikâyesinin MÖ 300'de hâlâ ayakta olan sütunlara yazılı olduğunu ileri sürer. (Bkz. *Beginnnigs or Glimpses of Vanished Civilizations* [Yok Olmuş Medeniyetlerin Başlangıçları]) Atlantis konusunu derinine araştıran İgnatius Donnelly, atların ilk olarak Atlantislilerce

evcilleştirildiğine, bu yüzden onların özellikle Poseidon için kutsal olduklarına inanır. (Bkz. *Atlantis.*)

Platon'un Atlantis betimini dikkatle incelediğimiz zaman hikâyenin tümüyle tarihsel olmadığı, hem tarihsel hem de alegorik olarak okunması gerektiği sonucuna varırız. Origen, Porphyry, Proclus, İamblichus ve Syrianus hikâyenin derin bir felsefi sır içerdiğini fark etmiş, ancak bu sırrın yorumu konusunda anlaşamamışlardır. Platon'un Atlantis'i hem evrenin hem de insan bedeninin üçlü doğasını sembolize eder. Atlantis'in on kralı *tetraktis*, yani beş zıt çift olarak doğan sayılardır (Pisagorcu zıtlar öğretisi için bakınız Smyrnalı Teon). 1'den 10'a kadar olan sayılar bütün yaratıkları yönetir ve kendileri de Monad'ın, yani onların en Yaşlısı'nın hâkimiyeti altındadır. Poseidon'un üçlü yabası sayesinde, bu krallar Atlantis'i oluşturan yedi küçük ve üç büyük adayı yönetirler. Felsefi olarak on ada Yüce Ulûhiyet'in üçlü kuvvetini ve onun ebedi tahtı önünde boyun eğen yedi saltanat naibini temsil eder. Eğer Atlantis arketipsel küre olarak görülecekse, onun batması rasyonel, düzenli bilincin, irrasyonel, ölümlü cehaletin geçici yanılsamalı âlemlerine batışını gösterir. Hem Atlantis'in batışı, hem de İncil'deki "İnsanın düşüşü" hikâyesi ruhani inişi gösterir ki bu bilinçli tekâmülün ilk şartıdır.

Platon, Atlantis alegorisini ya birbirinden çok farklı iki amaca ulaşmak için kullandı ya da Mısırlı rahipler tarafından korunan anlatılar gizli öğretiyi saklamak için çarpıtıldı. Bu söylediklerimiz Atlantis'in tümüyle mitsel olduğu anlamına gelmez; fakat Atlantis teorisinin, kökenlerine dair fantastik hikâyenin, boyutunun, görünüşünün ve MÖ 9600 yılında batışının kabul edilmesindeki en büyük engelin üstesinden gelir. Atlantis'in merkezdeki adasının ortasında, beş bin stadium [bir stadium 185 metredir] genişliğinde bir gölgesi olan ve dorukları esîr küresine dokunan dev bir dağ vardı. Birçok medeniyet ve kültürde varlığından bahsedilen, dünyanın ekseni olan bu dağ, bedenin dört elementinin üstüne yükselen insan başını sembolize eder. Bu kutsal dağın doruğunda tanrıların tapınakları bulunur ve Olimpus, Meru ve Asgard hikâyeleri buradan çıkmıştır. Altın Kapılar Şehri –Atlantis'in başkenti– birçok dinde *Tanrılar Şehri* veya *Kutsal Şehir* gibi isimlerle rastladığımız bir tasvirdir.

Burada kaldırımları altınla kaplı, on iki kapısı parlak değerli taşlarla süslü Yeni Kudüs arketipini görürüz.

"Atlantis hikâyesi," diye yazıyor İgnatius Donnelly, "Yunan mitolojisinin anahtarıdır. Yunan tanrılarının beşeri varlıklar olduğuna hiç kuşku yoktur. Yüce dünyevi yöneticilere tanrısal nitelikler atfetmek insan doğasının güçlü bir eğilimidir." (Bkz. *Atlantis.*) Aynı yazar görüşlerini, Yunan tanrılar meclisinin tanrılarının evrenin yaratıcıları olarak değil, daha eski köken yaratıcılar tarafından tahta geçirilen naipler olarak görüldüğüne dikkat çekerek desteklemektedir.

İnsanlığın alevden bir kılıçla atıldığı Eden Bahçesi belki de dünyevi cennetin,

Herkül Sütunlarının batısında var olduğu ve volkanik felaketlerle yok edildiğine dair bir bilgi içermektedir. Tufan efsanesi de, dünyanın suyla yok edildiği Atlantis'in batışından geliyor olabilir.

Kadim rahiplerin sahip oldukları dini, felsefi ve bilimsel bilgileri, batışıyla dünyanın gelişim dramından tüm izlerini silen Atlantis'ten alınmış olabilir mi? Atlantis'in güneş tapıncı hem Hıristiyanlık hem de pagan dünyanın seremonilerine ve ritüellerine işlemiştir. Hem haç hem yılan, Atlantis'in ilahi bilgelik sembolleridir. Orta Amerika'nın Maya ve Quichelerinin ilahi (Atlantisli) ataları tüylü yılan Gukumatz'ın yeşil ve mavi renklerinde saklanmıştır. Gökyüzünden doğmuş altı bilge, ışık merkezleri olarak tezahür etmiş ve bunlar bir yedinci ışık "tüylü" yılanın yönetimi altında düzene girmiştir. (Bkz. *Popol Vuh*). "Tüylü" ve "kanatlı" Orta Amerika inisiyesi Quetzalcoatl veya Kukulcan'ın unvanlarındandır. Atlantis Bilgelik Dini'nin merkezi büyük ihtimalle Altın Kapılar Şehri'nin ortasındaki bir düzlükten yükselen büyük bir piramit tapınaktı. Kutsal Tüy'ün İnisiye-Rahipleri buradan çıkıp evrensel bilgeliğin anahtarlarını dünyanın uzak köşelerine dağıtmışlardır.

Birçok ulusun mitolojisinde "denizden gelen" tanrılar anlayışı vardır. Amerikalı yerlilerin kimi Şamanları, kuş tüyleri ve deniz kabuklarından süslerle kaplı, denizden çıkan ve onlara sanat ve zanaatları öğreten kutsal insanlardan bahseder. Kıldanilerin efsaneleri arasında Oannes efsanesi vardır. Hem denizde hem karada yaşayan Oannes, denizden çıkıp, kıyıda yaşayan vahşi insanlara okumayı yazmayı, toprağı sürmeyi, şifa otları yetiştirmeyi, yıldızları incelemeyi, akılcı yönetim biçimleri tesis etmeyi ve kutsal sırları öğretmiştir. Mayaların Kurtarıcı Tanrısı Quetzalcoatl (Hıristiyanlar onun Aziz Thomas olduğuna inanır), sudan çıkmış ve insanlara medeniyetin temellerini oluşturan şeyleri öğrettikten sonra Vahşi Ayna, Tezkatlipoka adlı tanrının gazabından kurtulmak için yılanlardan yapılmış büyülü bir salla denize açılmıştır.

Esdras gibi denizden çıkan bu eski çağların yarı-tanrıları Atlantisli rahipler olamaz mı? İlkel insanın Atlantisliler hakkında hatırladığı şeyler, altın kıyafetler, bilgelikleri ve kutsal sembolleri, yılan ve haçtır. Gemilerle geldikleri kısa bir süre sonra unutulmuş, bilgisiz zihinler gemileri doğastü şeyler olarak görmüşlerdir. Atlantisliler gittikleri her yerde Altın Kapılar Şehri'ndeki yüce tapınağa benzeyen piramitler inşa etmişlerdir. Mısır, Meksika ve Orta Amerika piramitlerinin kaynağı budur. Normandiya, Britanya'daki ve Amerikan Yerlilerine ait höyükler benzeri bir kültürün kalıntılarıdırlar. Felaket, Atlantis'in dünyayı sömürgeleştirme çalışmasının ortasında meydana gelmiştir. Tekrar gelme sözü veren Kutsal Tüy'ün İnisiye Rahipleri sözlerini tutamamış ve aradan asırlar geçince sözlü öğretiden geriye sadece denizden gelen tanrılarla ilgili fantastik hikâyeler kalmıştır.

H.P. Blavatsky, Atlantis felaketini yaratan sebepleri şu şekilde özetlemektedir: "İblisleri Thevetat'ın şeytani şişirmeleriyle Atlantis ırkı, kötü büyücülerden bir ulus haline geldi. Bunun bir sonucu olarak savaş başladı. Anlatamayacağım kadar uzun olan bu hikâyenin özü Kabil, devler, Nuh ve onun mümin ailesi hakkındaki hikâyelerde görülebilir. Karışıklık Atlantis'in batmasıyla sona erer, Babil ve Musevi tufan hikâyeleri bu hikâyeyi anıştırırlar: "Devler ve majisyenler... hepsi... bütün insanlar öldü. Hindu Nuh Vaiswasvata gibi büyük bir gemiyle kaçan, Guatemalalıların kutsal kitabı *Popol Vuh*'taki Thlinkithianların yüce babasıyla aynı kişi olan Noah ile Xisuthrus hariç, hepsi." (Bkz. *Isis Unveiled*)

Dünya Atlantislilerden sadece zanaat, sanat, felsefe, bilim, ahlak ve din değil, aynı zamanda nefret, savaş ve sapıklık mirasını almıştır. Atlantisliler ilk savaşı başlatanlardır; daha sonra meydana gelen savaşların ilk savaşı haklı çıkarmak ve onun sebep olduğu yanlışı düzeltmek için yapılan beyhude çabalar olduğu söylenir. Atlantis batmadan önce Aydınlanmış İnisiyeler kıtanın Işık Yolu'ndan ayrıldığı için lanetlendiğini fark ettiler ve bu kötü kaderli kıtadan ayrıldılar. Kendileriyle birlikte kutsal ve gizli öğretiyi taşıyan bu inisiyeler Mısır'a yerleşip oranın ilk ilahi yöneticileri olmuşlardır. Dünyanın çeşitli kutsal kitaplarının temelini oluşturan neredeyse bütün büyük kozmolojik mitolojiler Atlantis Gizem Ritüellerine dayanır.

ÖLEN TANRI MİTLERİ

Temmuz ile İştar mitleri, muhtemelen MÖ 4000 yılı öncesine dayanan en eski ölen tanrı alegorilerinden biridir (Bkz. *Babylonia and Assyria* [Babil ve Asur], Lewis Spence). Efsanelerin yazılı olduğu tabletlerin kötü durumu, Temmuz ritüellerine dair parçalı bir anlatıdan daha fazlasını öğrenmemizi engellemektedir. Ezoterik güneş tanrısı olan Temmuz, Babillilerin en yüce tanrıları arasına giremiştir; Babil halkı bilgi eksikliğinden dolayı onu bir tarım tanrısı veya bitki ruhu olarak görmüşlerdir. Temmuz'dan ilk olarak yeraltı âleminin kapılarını tutan gardiyanlardan biri olarak bahsedilir. Birçok diğer Kurtarıcı-Tanrı gibi ona da "çoban" veya "çobanların efendisi" denir. Temmuz, Babil ve Asur Ana Tanrıçası İştar'ın oğlu ve kocası olma onuruna sahiptir. Venüs'le ilişkilendirilen İştar, Babil ve Asur panteonunun en saygı gören tanrıçasıydı. Muhtemelen Asterot, Astarte ve Afrodit'le aynı kişilikti. Temmuz'un kendisini hayata döndürebilecek tek şey olan kutsal iksiri aramak için yeraltı dünyasına inişinin hikâyesi, İştar Gizemleri'nin anahtarıdır. Yaz gündönümünden hemen önce yıllık festivalleri yapılan Temmuz, onun adını taşıyan kadim yaz ortası ayda ölmüştür ve bu ayda büyük seremonilerle arkasından yas tutulur. Ölüm biçimi bilinmemektedir, fakat İzdubar (Nemrut), en azından dolaylı olarak ölümüne sebep olduğu için İştar'ı suçlar. Temmuz'un dirilişi büyük bir bayram vesilesidir, bu tarihte insanlar onu

halkının "kurtarıcısı" olarak selamlarlar.

Sin'in (Ay) kızı İştar, açılmış kanatlarıyla ölümün kapılarından içeri süzülür. Tanrı İrkalla'nın ikametgahı karanlık eve "dönüşü olmayan yer" denir. Orada ışık yoktur, orada yaşayanlar toz yutar, çamur yer. İrkalla'nın evinin kapısının sürgülerinde tozlar vardır ve evin bekçileri kuşlar gibi tüylerle kaplıdır. İştar, bekçilerden kapıları açmasını ister, aksi takdirde kapının kanatlarını menteşeleriyle birlikte parçalayacağını ve mezarlardan insanları canlı canlı yiyen ölüler çıkaracağını söyler. Kapı bekçileri sabırlı olması için ona yalvarır ve Hades'in kraliçesine giderek tıpkı ölüm kapısına gelen diğer ruhlar için izin aldıkları gibi izin alırlar. İştar bundan sonra yeraltının derinlerine inen yedi kapıdan aşağı iner. Birinci kapıda başındaki yüce taç çıkarılır, ikinci kapıda kulaklarındaki küpeler, üçüncü kapıda boynundaki kolye, dördüncü kapıda göğsündeki süsler, beşinci kapıda belindeki kemer, altıncı kapıda el ve ayak bileklerindeki bilezikler ve halhaller, yedinci kapıda vücudunu kaplayan pelerin. İştar her kapıda ondan bir şey alınmasına karşı çıkar, fakat kapı bekçileri ona ölümün kasvetli âlemine giren herkesin aynı şeyi yaşadığını söylerler. Hades'in sevgilisi, İştar'ı görünce çılgına döner ve üzerine hastalıklar yollayarak onu yeraltına hapseder.

İştar doğurganlık ruhunu temsil ettiği için, yokluğu tahılların ve yeryüzündeki hayatın olgunlaşmasını engeller.

Bu açıdan bakıldığında hikâye Persephone efsanesiyle paraleldir. İştar'ın kayboluşunun doğaya verdiği zararı gören tanrılar yeraltına bir elçi göndererek onun bırakılmasını ister. Hades'in sevgilisi söyleneni yerine getirmek zorunda kalır ve İştar'ın başından aşağı hayat suyu dökülür. İştar, hastalıkları iyileşince yedi kapıdan yukarı doğru yolculuğuna başlar ve her kapıda ondan daha önce bekçilerin almış olduğu eşyaları geri alır. (Bkz. *The Chaldean Account of Genesis* [Kıldanilerin Tekvin Anlatısı]) İştar'ın Temmuz'u diriltecek olan hayat suyunu alıp almadığı hakkında herhangi bir kayıt yoktur.

İştar miti insan ruhunun yedi âlemden, yani kutsal gezegen feleklerinden geçip, nihayet bütün ruhani ziynetlerinden soyunmuş bir biçimde fiziksel bedene -Hades- bedenlenmesini sembolize eder. Bu bedenin sevgilisi hapsolmuş bilinç üzerine her türlü keder ve üzüntüyü gönderir. Hayat suyu -gizli öğreti- cehalet hastalığını iyileştirir ve ilahi kaynağına doğru tekrar yükselen ruh, gezegensel feleklerden geçerken Tanrı'nın ona verdiği ziynetleri tekrar kazanır.

Babil ile Asur'da yaygın başka bir Gizem ritüeliyse Merodach ile Ejderha'dır. Alt âlemin yaratıcısı olan Merodach, korkunç bir canavarı öldürür ve onun bedeninden evreni oluşturur. Burada Hıristiyanların Aziz George ve Ejderha alegorisinin muhtemel kaynağını görüyoruz.

Adonis ya da *Adoni* Gizemleri, Mısır, Biblos ve Fenike'nin birçok yerinde yıllık olarak kutlanırdı. *Adonis* veya *Adoni* "Rab" anlamına gelirdi ve güneş için

kullanılırdı, daha sonra Yahudiler tarafından Tanrı'nın ekzoterik ismi olarak kullanılmıştır. Adonis'in annesi Smyrna, tanrılar tarafından bir ağaca dönüştürülmüştü, bir süre sonra ağacın kabuğu çatlayarak açıldı ve içinden bebek Kurtarıcı çıktı. Bir anlatıya göre o, ağacın gövdesini dişleriyle yırtan bir yaban domuzu tarafından serbest bırakılmıştır. Adonis 24 Aralıkta gece yarısı doğmuştur, onun talihsiz ölümü üzerine bir gizem ritüeli tesis edilmiştir. Bu tanrının diğer bir ismi olan, Temmuz ayında, Ars (Mars) tarafından gönderilen bir yaban domuzunun açtığı yarayla ölür. *Adoniasmos* katledilen tanrının erken ölümüne yas tutma se-

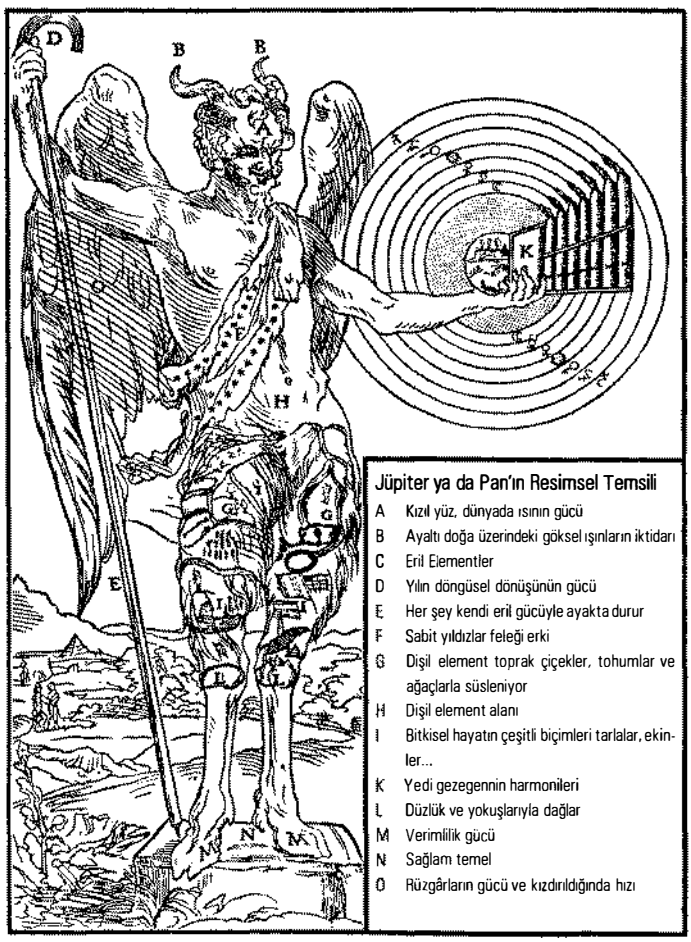

Kircher'in *Œdipus Ægyptiacus* adlı eserinden.

YÜCE TANRI PAN

Yüce Pan, semavi cisimlerin tavaflarını sembolize eden kutsal dansları yaratan ve yöneten tanrıdır. Pan bileşik bir yaratıktır; üst kısmı –boynuzlar hariç– insandır; alt kısmı keçidir. Doğal enerjinin prototipi olan Pan, Fallik bir ilah olmasına rağmen Priapus'la karıştırılmamalıdır. Pan'ın flütleri kürelerin doğal armonisini gösterir, tanrı ise Satürn gezegeninin bir sembolüdür. Çünkü bu gezegen, sembolü keçi olan Oğlak burcunun gezegenidir. Mısırlılar Pan Gizem Okulları'na inisiye edilirdi ve Pan, Demiurgus Jüpiter'in bir aşaması olarak sayılırdı. Pan Güneş'in dölleyici gücünü temsil ederdi ve kır tanrılarının ve satirlerinin baş tanrısı kabul edilirdi. O ayrıca aşağı âlemleri hâkimiyeti altına alan ruhu temsil ederdi. Uydurulmuş bir hikâyeye göre, İsa'nın doğum anında kâhinler şu çığlığı atıp susmuşlardır: "Büyük Pan öldü!"

remonisidir.

Hezekiel VIII, 14, de Kudüs'te, Rab evinin kuzey kapısında kadınların Temmuz (Adonis) için ağladıkları söylenir. Sir James George Frazer, Jerome'den şu alıntıyı yapar:

"Bize Efendimiz İsa'nın doğum yeri olan Betlehem'de Suriyeli Tanrı Adonis'in bir koruluğu olduğunu ve bebek İsa'nın Venüs'ün aşığının ağladığı yerde ağladığını anlatır." (Bkz. *The Golden Bough* [Altın Dal]) Kudüs'ün kapılarından birinde Adonis onuruna bir yaban domuzu büstü olduğu ve Betlehem'deki mağaralarda ritüellerinin kutlandığı söylenir. Yaban domuzuyla ölen Adonis miti, Sir Francis Bacon'ın şifreli sembolizminde kullandığı "yaban domuzu"nun anahtarıdır.

Adonis esasen androjen bir tanrıydı ve kışın, soğuk kötülük ilkesi (domuz) tarafından yok edilen Güneş'in gücünü sembolize ederdi. Mezarda geçirdiği üç günün (üç ay) sonunda 25 Mart tarihinde, rahiplerinin ve müritlerinin "Uyandı!" çığlıkları eşliğinde zaferle yükselir. Adonis'in bir mür ağacından doğduğu söylenir. Mumyalama işlemiyle bağlantısı dolayısıyla ölümün sembolü kabul edilen mür, İsa'nın doğduğu ahıra üç Magi'nin getirdiği hediyelerden biridir.

Adonis Gizem Okulları'nda neofit, tanrının sembolik ölümünden geçerek rahipler tarafından diriltilir ve Adonis'in çektiği acılarla mümkün olan kefaretin mutluluk haline girer.

Neredeyse bütün yazarlar Adonis'in esasen bir bitki tanrısı olup, çiçeklerin ve meyvelerin olgunlaşmasıyla ilgili olduğuna inanır. Bu görüşlerini desteklemek için "Adonis bahçeleri"ni örnek gösterirler. Burada küçük saksılara tohumlar ekilir ve seksen gün boyunca onlara bakılır. Bu bitkiler yeterli toprak olmadığı için öldükleri zaman, öldürülen Adonis'in sembolü haline geldiklerine inanılır ve bunlar tanrının tasvirleriyle birlikte denize atılır.

Frigya'da *Atys* veya *Attis* isminde, başka bir Kurtarıcı-Tanrı'nın hayatı ve zamansız gelen ölümü etrafında biçimlenen çok önemli bir dini felsefe okulu vardı. Birçok insan Attis'in gerçekte Adonis olduğuna inanıyor. Bu tanrı 24 Aralık gece yarısı doğmuştur. Ölümü hakkında iki farklı anlatı mevcuttur. Birinde tıpkı Adonis gibi ölümcül bir yara almış, ötekinde kendini bir çam ağacının altında hadım ederek ölmüştür. Yüce Ana (Kibele) onun bedenini alıp bir mağaraya götürmüş, bu beden burada asırlarca çürümeden kalmıştır. Modern dünya Noel ağacını Atis ritüellerine borçludur. Atis altında öldüğü ağaca ölümsüzlüğünü geçirmiş ve Kibele bedeni alırken ağacı da birlikte götürmüştür. Mezarda üç gün kalan Atis, Paskalya sabahı mezarından kalkmış, bu dirilişle kendi Gizemlerine inisiye olan herkes için ölümü yenmiştir.

"TANRILARIN ANASI denilen Frigya Gizemlerinde," diye yazıyor Julius Firmicus, "her yıl bir ÇAM AĞACI kesilir ve ağaca bir GENÇ resmi bağlanır!

İsis Gizemlerinde ÇAM AĞACININ gövdesi kesilir, gövde güzelce oyulur ve bu dışarı çıkarılan parçalardan bir Osiris putu yapılır ve GÖMÜLÜR. Proserpine Gizemlerinde bir ağaç kesilir ve bir Bakire büstünün içine konur, birlikte şehrin içinde dolaştırılır ve kırk gün boyunca YAS tutulur, fakat kırkıncı gün GÖMÜLÜR!" (Bkz. Sod, *the Mysteries of Adoni* [Adoni Gizemleri])

Atis Gizemleri, neofitin bir davuldan yemek yiyip bir çanın içinden içki içtiği kutsal bir öğün içerir. Bir boğanın kanıyla vaftiz edildikten sonra, yeni inisiye, felsefi anlamda hâlâ bir bebek olduğunu, maddilik küresinden henüz yeni çıktığını sembolize etmek için sadece sütle beslenir. (Bkz. Frazer The Golden Bough). Acaba bu Attis ritüeli ile Aziz Pavlus'un ruhani bebeklerin sütle beslenmesi gerektiğine dair iması arasında bir bağ var mıdır? Sallust, Atis ritüellerine ezoterik bir anahtar sunar. Kibele, Yüce Ana, evrenin canlandırıcı kuvvetlerini sembolize eder, Atis ise ilahi ve hayvani âlemler arasında asılı kalmış ruhani aklı gösterir. Tanrıların anası, Atis'i severek ona yıldızlı bir şapka verir. Bu şapka göksel kuvvetleri işaret eder. Fakat Atis (insanlık) bir periye âşık olarak (aşağı hayvani eğilimlerin sembolü) ilahi yönünü ihmal eder ve yaratıcı güçlerini yitirir. Atis'in insan bilincini temsil ettiği ve Atis Gizemleri'nin yıldızlı şapkanın yeniden kazanılmasıyla ilgili olduğu açıktır. (Bak, Sallust, *On the Gods and the World).*

Sabazius ritüelleri Baküs ritüellerine çok benzer ve genel olarak bu iki tanrının aynı tanrı olduğuna inanılır. Baküs, Sabazius ya da Sabaoth'da doğmuştur ve onun için sık sık bu isimler kullanılır. Sabasius Gizemleri geceleri yapılırdı ve ritüel adayın göğsüne bir yılan çekmekle ilgiliydi. İskenderiyeli Clement şöyle yazıyor: "Sabazius Gizemleri'nin özü inisiyenin göğsüne tanrıyı çekmesidir." Sabazius'un simgesi bir altın yılandı, çünkü bu tanrı dünyanın Güneş'in gücüyle yıllık olarak yenilenmesini temsil ediyordu. Museviler Sabaoth ismini bu Gizemlerden almış ve yüce Tanrılarının sıfatlarından biri haline getirmiştir. Sabazius Gizemleri Roma'da kutlandıkları dönem içinde bir sürü taraftar toplamış ve daha sonra Hıristiyan sembolizmini ciddi bir biçimde etkilemiştir.

Samothraki [Semendirek Adası] halkının Kabiri Gizemleri, kadim halklar arasında en az Eleusis Gizemleri kadar saygı görürdü. Herodot'a göre, Samothraki halkı öğretilerini, özellikle Merkür'le ilgili öğretileri Pelasgi halkından almıştır. En derin sır perdelerinin ardına gizlenen Kabiri ritüelleri hakkında bugün çok az şey bilinmektedir. Bazıları yedi Kabiri olduğunu söylemekte ve onlardan "Satürn'ün tahtının huzurundaki ateşin Yedi Ruhu" diye bahsetmektedir. Kimileri ise Kabiri'nin daha sonra gezegenlere atfedilen yedi kutsal seyyah olduğuna inanmaktadır.

Samothraki Gizem Okulları'yla ilgili çok sayıda tanrının ismi geçse de, ritüel dram dört kardeş etrafında örülmüştür. İlk üç kardeş –Aschieros, Achiochersus

ve Achiochersa- dördüncüye -Kaşmala (veya Kadmillus)- saldırıp öldürür. Ne var ki Dionysidorus, Aschieros'u Demeter, Achiochersus'u Plato, Achiochersa'yı Persephone ve Kashmala'yı ise Hermes'le özdeşleştirir.

Alexander Wilder, Samothraki ritüeliyle ilgili şunlara dikkat çeker: "Kadmillus Tebli Yılan-Tanrı Kadmus, Mısır'ın Tot'u, Yunanlıların Hermes'i, İskenderiye ve Fenikelilerin Emeph veya Aesculapius'unu içerecek şekilde tasarlanmıştı." Burada yine Osiris, Baküs, Adonis, Balder ve Hiram Abif hikâyelerinin bir tekrarını görürüz. Samothraki Gizemlerinde ayrıca Atis ve Kibele tapıncı da vardı. Kabiri ritüellerinde bir tür çam ağacı tapıncını da görebiliriz; çünkü Atis için kutsal olan bu ağaç, ilk önce haç şeklinde budanır, ardından onun dibinde bulunan öldürülmüş tanrının onuruna kesilirdi.

"Corybantes (Kurbantes) âlemlerini merak ediyorsanız," diye yazar Clement, "onların üçüncü biraderlerini öldürdükten sonra, cesedi mor bir bezle kapatıp bir mızrak ucunda taşıdıklarını ve Olimpus yamaçlarına gömdüklerini bilin. Kısaca bu gizemler cinayet ve cenaze gizemleridir. [Pagan ritüelleri kötüleme çabası içindeki İznik-öncesinin Kilise Babası, Mesih İsa'nın da tıpkı Kabiri şehidi gibi eleverilip, işkenceyle öldürüldüğünü unutmaktadır!] Ve bu ritüellerin rahipleri, onları adlarla onurlandırmayı sevenler tarafından kutsal ritüellerin kralları denilen bu adamlar, maydanoz yemeyi yasaklayarak trajik olayın tuhaflığını iyice artırmaktadır. Thesmophoria'ı kutlayan kadınların Dionisos'un kan damlalarından çıktığı fikriyle yere düşmüş narları yememeleri gibi, maydonozun Kabiri şehidin kanından beslendiğine inanıyorlardı. Kurbanteslere Kabiri de denmektedir. Seremoni ise Kabiri Gizemi olarak geçmektedir."

Kabiri Gizem Okulları üç dereceye ayrılırdı. Birincisi Kashmala'nın üç biraderinin elinde ölümünü kutlardı, ikincisi onun parçalanmış bedeninin uzun aramalardan sonra bulunup bir araya getirilişini kutlardı; büyük bir mutluluk ve sevinç yaşanan üçüncü derecede ise diriliş ve dirildikten sonra dünyayı kurtarış kutlanırdı. Samothraki'deki Kabiri tapınağında bir dizi tuhaf tanrı bulunur. Bunların birçoğu doğanın, muhtemelen Baküsçü Titanların elementsel kuvvetlerini temsil eden talihsiz yaratıklardı. Kabiri Gizemlerine büyükler kadar çocuklar da inisiye edilirdi ve tapınağa giren suçlular cezadan kurtulurdu.

Samothraki ritüelleri denizcilikle yakından ilişkiliydi. Zeus'un ikiz çocukları Castor ve Polluks -denizcilik ve yön bulma tanrıları- bu kültün saygı duyulan tanrılarındandı. Argonotlar Orfeus'un nasihatini dinleyerek, üyelerin Kabirik ritüellere inisiye edilmesi amacıyla Samothraki adasında durur lar.

Herodot, Cambyses'in Kabiri tapınağına girdiği zaman önünde ayakta duran ve onun önünde de baş üstü duran bir kadın figürü gördüğü zaman gülümsemesini tutamadığını anlatır. Cambyses kutsal astronomi ilkelerini biliyor olsaydı, evrensel dengenin anahtarına baktığını anlayacaktı. "Soruyorum," diyor Vol-

taire, "Kadim Samothraki Gizemlerini kutlayan bu Hiyerofantlar, bu kutsal Hürmasonlar kimlerdi, onlar ve tanrıları Kabiri'ye nereden gelmişti?" (Bkz. Mackey, *Encyclopædia of Freemasonry* [Hürmasonluk Ansiklöpedisi])

Clement, Kabiri Gizemlerinden "kardeşi tarafından öldürülen bir insanın kutsal Gizemleri" diye bahseder ve "Kabiri ölümü" kadim dünyanın gizli sembollerinden biridir. Görülüyor ki Ben'in, ben-olmayan tarafından öldürülmesi bütün halkların dini mistisizmine nüfuz etmiştir. *Felsefi ölüm* ile *felsefi diriliş*, sırasıyla Küçük ve Büyük Gizemleri oluşturuyordu.

Ölen-tanrı mitinin tuhaf bir yanı da Asılı Adam'dır. Bu tuhaf nosyona dair en önemli örneği Odin ritüellerinde bulabiliriz. Odin kendini yedi gece boyunca Dünya Ağacı'nın dallarına asar ve burada kutsal bir mızrakla kendi bedenini deler. Bu büyük fedakârlık sayesinde Odin, Nifl-heim'in derinlikleri üstünde asılıyken, tefekkür ile daha sonra halkının kullanacağı tılsımlı alfabeyi bulmuştur. Bu önemli tecrübeden dolayı bazen bir darağacı üzerinde otururken tasvir edilen Odin, ilmikle hayatına son verenlerin tanrısı olarak kabul edilir. Ezoterik açıdan Asılı Adam, tek bir sicimle gökyüzüne bağlı olan insan ruhudur. Yanılsama dünyasının üstünde asılı durarak onun gerçekdışılığı üzerine tefekkür eden insanı gösteren bu gönüllü kurban olmanın ödülü, kendini gerçekleştirmektir.

Bütün bu kadim ve gizli ritüelleri gözden geçirdiğimizde, *ölen tanrı* gizeminin kutsal öğretilerin aydınlık okullarında evrensel olduğunu görürüz. Bu gizem çarmıh ve Tanrı-insan İsa-Mesih'in ölümü şeklinde Hıristiyanlığa nüfuz etmiştir. Hıristiyanlık, paganların felsefi yücelik zamanlarında ulaştığı yükseklere çıkmak istiyorsa, bu dünya trajedisi ve Evrensel Şehitliğin gizli önemi yeniden keşfedilmelidir.

Ölen tanrı miti, hem evrensel hem de bireysel kurtuluş ve dirilişinin anahtarıdır, bu yüce mecazın gerçek doğasını kavrayamayanlar, kendilerine ne dindar ne de bilge görme hakkına sahiplerdir.

VI

Tot, Üç-kez-yüce Hermes'in Hayatı ve Öğretisi

ök gürledi, şimşek çaktı ve Tapınak perdesi boydan boya yırtıldı. Saygıdeğer inisiyatör, mavi ve altın cüppesinin içinde mücevherlerle süslü asasını yavaş yavaş kaldırdı ve yırtılan ipek perdenin ardından görülen karanlığa işaret etti: "İşte Mısır'ın Işığı!" Sade, beyaz bir elbise içinde olan aday, perdenin asılı olduğu lotus başlı iki büyük sütunun çevrelediği zifiri karanlığa baktı. O karanlığa bakarken havaya parlak bir toz yayılmaya başladı, ta ki her yer parıl parıl parçacıklarla dolana dek. Bu parlak toz bulutunun içinde bir cisim görmek için bakan nefoitin yüzü hafifçe aydınlandı. İnisiyatör tekrar konuştu: "Gördüğün bu ışık Gizemlerin gizli ışığıdır. Ne zaman geleceğini yalnız bir kişi bilir, "Işık'ın Efendisi!" "İşte O!" Birdenbire parlak bulutun içinde, titrek, yeşil bir haleyle çevrili bir figür göründü. İnisiyatör asasını indirdi, boynunu eğdi, elini göğsüne götürüp mütevazı bir selam verdi. Ortaya çıkan figürün ihtişamıyla gözleri kamaşan Neofit, hayretle geri çekildi. Genç adam, cesaretini toplayıp İlahi Olan'a tekrar baktı. Karşısındaki şekil, ölümlü bir insandan hayli büyüktü. Beden sanki yarı yarıya şeffaftı, öyle ki kalp ve beyin ışıklar içinde nabız gibi atıyordu. Aday önündeki sureti seyrederken kalp ibise, beyin de ışıklar saçan zümrüde dönüştü. Bu gizemli varlık, elinde yılanların sarmaladığı kanatlı bir asa tutuyordu. "Selam olsun Tot Hermes, Üç Küre Yüce; selamlar olsun, insanların Prensi, selam olsun

ey Typhon'u ayağı altına alan!" Tam o anda yarı timsah, yarı yılan, yarı yaban domuzu olan vücudu kızıl kıvrımlarla dolu korkunç bir canavar, bir ejderha göründü. Ağzından ve burnundan alevler fışkırıyor, odanın içinde korkunç sesler yankılanıyordu. Hermes birdenbire yılan dolalı asasını hareket halindeki sürüngene vurdu, ejderha hırıltılı bir çığlıkla yere serildi ve onu çevreleyen alevler yavaşça söndü. Hermes ayağını yenilmiş Typhon'un başının üstüne yerleştirdi. Bir sonraki anda Hermes, neofiti bir adım geri çekilip ayakta durmak için ardındaki sütundan güç olmaya zorlayan dayanılmaz bir ihtişamla parlayan bir ışıkla, ardında yeşilimsi bir buhar bırakarak odadan geçti ve hiçliğin içinde kayboldu.

HERMES'İN KİM OLDUĞUYLA İLGİLİ VARSAYIMLAR

İamblikhus, Hermes'in yirmi bin kitap yazdığını ileri sürer; Manetho sayıyı daha artırarak onun otuz altı bin kitap yazdığını iddia eder (Bkz. James Gardner). Bunlar öyle sayılar ki ilahi bir imtiyaza sahip olsa bile bir bireyin tek başına başaramayacağı kadar devasa bir çalışmayı gösterirler. Hermes'in insanlığa armağan ettiği söylenen sanat ve bilimler şunlardır: tıp, kimya, hukuk, astroloji, müzik, retorik, Maji, felsefe, coğrafya, matematik (özellikle geometri), anatomi ve hitabet.

Francis Barrett, *Biographia Antiqua* adlı eserinde Hermes için şunları söyler: "...Tanrı insanın içinde gerçekten bir kez olsun göründüyse, onun içinde görünmüştür, bunu hem onun kitaplarından hem de Pymander'inden anlıyoruz. Bu eserlerde bize aklın ötesini, ilahi bilgiyi taşımış, böylece sadece ilahi bir ilhama sahip olmadığını, aynı zamanda derin bir felsefeci olduğunu, bilgeliğini insandan değil, Tanrı'dan, semavi cisimlerden aldığını kanıtlamıştır."

Aşkın bilgisi Hermes'in birçok eski bilge ve peygamberle özdeşleştirilmesini sağlamıştır. *Ancient Mythology* adlı eserinde Bryant şunları yazar: "Kadmus'un Mısırlı Tot'la aynı kişi olduğundan bahsetmiştim. Bu onun Hermes oluşundan ve ona atfedilen harflerin icadından anlaşılabilir." (*Pisagorcu Matematik* bölümünde orijinal Kadmean harflerinin tablosu bulunmaktadır). Araştırmacılar Musevilerin "Hanok" diye bildikleri kişinin Hermes olduğunu söylüyor, Kenealy ona "Tanrı'nın ikinci elçisi" diyor. Hermes Yunan mitolojisi tarafından kabul edilmiş, daha sonra Latinlerin Merkür'ü haline gelmiştir. Ona Merkür gezegeni olarak tapılmasının nedeni, Merkür'ün güneşe en yakın gezegen olmasıdır: Hermes bütün yaratıklar arasında Tanrı'ya en yakın olanıdır ve Tanrıların Elçisi olarak bilinir.

Mısırlı gravürlerde Tot, elinde balmumundan bir yazı tableti taşır ve Osiris'in yargı odasında ölülerin ruhlarının tartılmasında kayıt tutma işini yapar. Mason uzmanlar için Hermes önem bakımından başta gelir, çünkü o, kendisi tarafından kurulan Gizemler'den ödünç alınan masonik inisiyasyon ritüellerini yazan kişidir. Masonik sembollerin hemen hepsi Hermetiktir. Pisagor, Mısır'da matematik öğrenmişti ve sembolik geometrik katılar bilgisini buradan edinmişti. Hermes'e ay-

rıca takvim sistemini yenilediği için de saygı duyulur. Yılı 360 günden 365 güne çıkarmış, böylece hâlâ devam eden yerleşik bir uygulamayı başlatmıştır. Ona Üç Kez Yüce denmesinin nedeni, Hermes'in felsefecilerin en büyüğü, rahiplerin en büyüğü ve kralların en büyüğü olmasındandır. Amerika'nın sevgilisi şair Henry Wadsworth Longfellow'un son şirinin Hermes'e adanan bir lirik kaside olması da bahsedilmeye değerdir (Bkz. *Chambers Encyclopaedia.*)

HERMESÇİ FRAGMANLAR

James Campbell Brown, *History of Chemstry* adlı eserinde Hermesçi kitaplar için şunu söyler: "Hiçbir yazılı kaynağın bulunmadığı, hiçbir felsefeci veya kimyacı ismini bilmediğimiz Kıldani ve erken Mısır döneminden, kitapların parşömen veya kâğıt üzerine değil, papirüs üzerine yazıldığı Tarihsel Dönem'e geliyoruz. Erken dönem Mısır kitaplarından birçoğu belki gerçek bir *âlim*, belki de bir yazarlar kuşağının toplu ismi olan "Üç Kez Yüce" Hermes'e atfedilir... Bazı Yunanlılar onun tanrı Hermes'le aynı olduğunu söyler, kimilerine göre o, Mısır'ın Ay Tanrısı Tot veya Tuti ile aynı kişidir ve kadim resimlerde İbis başıyla resmedilir ve başının üstünde bir ay diskini ve/veya bir hilal taşır. Mısırlılar onu bilgelik, alfabe tanrısı ve zamanın kayıt tutucusu olarak görürlerdi. Kadim simyacılar, Hermes'e duydukları saygı nedeniyle kimya eserlerine 'Hermetik' derdi ve bir cam kabın hava almayacak biçimde kapatılması için hâlâ 'Hermetik mühürlü' terimi kullanılmaktadır. Paracelcus'un hermetik tıbbında ve ortaçağların hermetik Hürmasonluğunda aynı kökeni görürüz."

Hermes'in tanrılardan kopya ettiğine inanılan parçalı yazılar arasında ikisi çok ünlüdür. Birincisi *Zümrüt Tablet*, ikincisi ise *İlahi Pymander* veya daha yaygın adıyla *İnsanların Çobanı* adlı eserdir. Bu eseri aşağıda tartışacağız. Hermes'le ilgili çok dikkat çekici bir özellik, onun pagan dünyaya ait, ilk Hıristiyanların hıncını üzerine çekmeyen çok az filozof-rahipten biri olmasıdır. Bazı Kilise Babaları, Hermes'in büyük zekâ parıltıları gösterdiğini, daha aydınlanmış bir çağda doğsaydı, Hıristiyanlık öğretisinden faydalanıp yüce bir insana (!) dönüşebileceğini bile yazmıştır.

Pagan irfana dair çok az sayıda tarihçiden biri olup eserleri günümüze kadar kalan İskenderiyeli Clement, *Stromata* adlı eserinde Hermes'in orijinal kırk iki kitabıyla ilgili bilinen bütün malumatı ve bu kitaplara Mısır'ın hem dünyevi hem ruhani otoriteleri tarafından nasıl önem verildiğini olduğu gibi aktarır. Clement, Mısır'ın seremonik törenlerinden birini şu şekilde betimler:

"Mısırlılar kendilerine ait bir felsefeyi takip ederler. Kutsal törenleri de öncelikle bunu gösterir. Tören alayında önce şarkıcı gelir, elinde müzik sembollerinden birini tutar. Ona Hermes'in iki kitabını öğrenmesi gerektiği söylenir, birincisi tanrılara yakarış, ikincisi kralların hayatının düzenlenmesiyle ilgilidir.

Şarkıcıdan sonra astrolog gelir, elinde astrolojinin sembolleri olan bir saat ve palmiye taşır. Hermes'in sayısı dört olan astroloji kitaplarını öğrenmeli ve ağzından düşürmemelidir. Bu kitaplardan biri görünen sabit yıldızlar düzeniyle, diğeri Ay ve Güneş'in açıları ve görünüşleriyle, gerisi de bunların doğuşuyla ilgilidir. Onu kutsal kâtip izler, başından kanatlar çıkar ve elinde bir kitap ile bir cetvel tutar, bu cetvelin üstünde yazma işinde kullandıkları mürekkep ve kamış vardır. Hiyeroglifleri, kozmografyayı, coğrafyayı, Güneş ve Ay'ın konumunu ve beş gezegeni, ayrıca Mısır ve Nil'in haritasını, rahiplerin kullandığı aletleri, onların kutsandıkları yerleri, kutsal ritüellerde kullanılan şeyleri ve onların ölçülerini bilmesi gerekir. Paedeutik (eğitimle ilgili) ve Moschophaltik (kurban törenleriyle ilgili) her şeyi bilmelidir. Ayrıca bilmesi gereken Mısır tapıncıyla ilgili on kitap vardır. Bunlar kurbanla, ilk meyvelerle, ilahi, yakarış ve dualarla, törenlerle, festivaller ve benzeriyle ilgilidir. Bütün bunların ardında peygamber yürür, elinde ağzı açık bir su vazosu tutar ve arkasından ellerinde ekmek bulunan bir alay gelir. O tapınağın yöneticisi olarak 'Hieratic' denilen on kitabı öğrenir. Bu kitaplarda yasalar, tanrılar, rahiplerin eğitimleriyle ilgili her şey yazılıdır. Peygamber, Mısırlılar arasında gelirlerin paylaştırılmasından da sorumludur. Hermes'in asla vazgeçilemez kırk iki kitabı vardır; bunlardan otuz altısı Mısır felsefesinin tamamını içerir, ki yukarıda bahsedilen kişiler tarafından öğrenilir; diğer altı kitap ise tıpla ilgilidir ve Pastophoroi (resim-taşıyıcıları) tarafından öğrenilir. Bu kitaplar bedenin yapısı, hastalıklar, tıp aletleri ve ilaçları, gözler ve sonuncusu da kadınlar hakkındadır.

Historia Deorum Fatidicorum adlı eserden.

HERMES MERCURIUS TRISMEGISTUS

Bütün sanatların ve bilimlerin ustası. Bütün sanatlarda kusursuz olan. Üç âlemin yöneticisi, Tanrıların kâtibi, Hayat Kitabının Bekçisi, Üç Kez Yüce, İlk Akıl, kadim Mısırlılarca Evrensel Aklın cisimleşmesi olarak kabul edilirdi. Büyük bir ihtimalle Hermes adında büyük bir bilge ve öğretmen mevcut olmuş olsa da, bu tarihsel şahsiyet, onu Kozmik Düşünce İlkesiyle özdeşleştirmeye çalışan efsanevi anlatılar yığınından ayırmak imkânsızdır.

Felsefi dünyanın en büyük trajedilerinden biri Hermes'in yukarıda bahsedilen kırk iki kitabının neredeyse tümünün kaybolmuş olmasıdır. Bu kitaplar İskenderiye kütüphanesinin yakılması sırasında kaybolmuştur. Çünkü Romalılar

–daha sonra da Hıristiyanlar– bu kitaplar ortadan kaldırılmadan Mısır'a asla boyun eğdiremeyeceklerini fark etmişlerdi. Yangından kurtulan ciltler çölde bir yere gömülmüştür ve bunların yeri sadece gizli okulların birkaç inisiyesi tarafından bilinmektedir.

TOT KİTABI

Hermes hâlâ insanlarla birlikte yeryüzünde yürürken, seçilmiş haleflerine kutsal *Tot Kitabı'nı* emanet etmiştir. Bu kitap insanın yenilenmesiyle ilgili gizli süreçlerin nasıl gerçekleştirileceğine dair bilgiyi ve diğer yazılarının anahtarlarını içeriyordu. Tot *Kitabı*'nın içeriği hakkında kesin bir şey bilinmiyor; tek bildiğimiz sayfalarının tuhaf hiyeroglif şekiller ve sembollerle kaplı olduğu ve onları öğrenene hava ruhları ve yeraltının kutsal varlıkları üzerinde sınırsız bir güç verdiğidir. Gizemlerin gizli süreçleriyle beynin belli bölümleri uyarıldığı zaman, insanın bilinci genişler ve ona ölümsüzleri görme ve yüce tanrıların huzuruna çıkma izin verilir. *Tot Kitabı* bu uyarılmanın nasıl yapılacağını anlatır. Dolayısıyla o aslında "Ölümsüzlük Anahtarı"dır.

Efsaneye göre *Tot Kitabı* tapınağın iç odasında altın bir sandığın içinde saklanmıştır. Sadece tek bir anahtarı vardır ve bu anahtar Hermetik Arcanum'un en büyük inisiyesi olan "Gizemlerin Efendisi"ndedir. Bu kitapta yazılanı bir tek o bilir. *Tot Kitabı* gizem okullarının yozlaşmasıyla birlikte kadim dünyada yok olmuştur; fakat onun inançlı inisiyeleri mühürlü kutsal sandığı başka bir ülkeye taşımıştır. Bu kitap hâlâ mevcuttur ve bu çağın müritlerini ölümsüzlerin huzuruna taşımaya devam etmektedir. Dünyaya bu konuyla ilgili şu anda başka bir bilgi verilemez; fakat Hermes tarafından inisiye edilen ilk Hiyerofant'tan günümüze kadar silsile zinciri kopmadan gelmiştir. Ölümsüzlere hizmet etmeye uygun ve layık olanlar samimiyetle ve vazgeçmeden arayışlarına devam ederse, sonunda bu paha biçilmez kitaba ulaşacaklardır.

Tot Kitabı'nın gerçekte Bohemyalıların tarotu olduğu ileri sürülmüştür. Bazı Gizem tarihçilerine göre çingeneler esasen Mısır rahipleridirler ve yetmiş sekiz yapraktan oluşan bu tuhaf kitabı, kadim Serapeum tapınağından atıldıkları günden beri yanlarında taşımaktadırlar. Şu anda dünyada adayları Gizemlere inisiye etme ayrıcalığına sahip bir sürü gizli okul bulunmaktadır, ancak hemen her örnekte sunaklarının ateşini Hermes'in alevli meşalesiyle yakmışlardır. Hermes *Tot Kitabı*'nda insanlığa "Tek Yol"u göstermiştir ve asırlardır birçok ulus ve inançtan sayısız bilge, Hermes tarafından insanlığın kurtuluşu için karanlığın ortasında kurulmuş olan "Yol"dan geçerek ölümsüzlüğe ulaşmıştır.

POİMANDRES, HERMES'İN GÖRÜSÜ

Hermes Mercurius Trismegistus'un (Üç Kez Yüce Hermes Merkür) *Tanrısal Pymander*'i aslı şu anda mevcut olmayan en eski Hermetik yazmalardan biridir. Orijinal eser olmasa bile, Hıristiyanlığın ilk asrında kopya edilen ve bugüne dek yanlış bir biçimde tercüme edilen bu kitap, Hermetik kültün birçok orijinal kavramını içermektedir. *Tanrısal Pymander* on yedi parçadan oluşur ve tek bir eser halinde bir araya getirilmiştir. *Tanrısal Pymander*'in ikinci kitabının adı *Poimandres* veya *Görü*'dür. Bu kitabın, ilahi bilgeliğin Hermes'e bildirilme yöntemini tarif ettiğine inanılır. Hermes bu vahyi aldıktan sonra vaizliğine başlamış ve görünmez evrenin ona gösterildiği şekliyle sırlarını duymak isteyenlere öğretmiştir.

Hermetik eser parçalarının en önemlisi olan *Görü*, Hermetik kozmogoniyi ve Mısırlıların kültür ve insan ruhunun gelişimiyle ilgili gizli bilimlerini içerir ve açıklar. Bu kitap belli bir süre boyunca yanlışlıkla "Hannok'un Tekvini" adıyla bilindi. Bu hatadan artık dönülmüştür. *Hermes'in Görüsü* adlı kitapta gizlenmiş sembolik felsefenin aşağıdaki yorumu için bu satırların yazarı elindeki şu kitaplardan faydalanmıştır: *The Divine Pymander of Hermes Mercurius Trismegistus* (Londra, 1650), (Dr. Everard tarafından Arapça ve Yunancadan çevrilen) *Hermetica* (Oxford, 1924), Editör Walter Scott; *Hermes The Mysteries of Eygpt* (Philadelphia, 1925), Edouard Schure; *Thrice Greatest Hermes* (Londra, 1906), G.R.S. Mead. Yukarıdaki ciltlerde bulunan malumata yapılan ilave yorumları, kısmen Hermetik fragmanların genişletilmesi, kısmen de Hermetik bilimlerin gizli arkanumuyla birlikte kadim Mısır'ın ezoterik felsefesine dayanmaktadır. Netlik amacıyla orijinal diyalog tarzı yerine düz anlatı tercih edilmiş, eski kelimeler yerine bugün kullanılan kelimeler kullanılmıştır.

Tenha, kayalık bir yerde dolaşmakta olan Hermes, kendini meditasyon ve duaya verdi. Tapınağın gizli talimatlarını takip edip bedensel duyuların bağlarından kurtararak yüksek bilincini serbest bıraktı ve böylece onun

Wilkinson'un *Manners & Customs of the Ancient Egyptians* adlı eserinden.

İBİS BAŞLI HERMES

Mısırlıların Tot ismiyle çağırdıkları ilahın aslında Hermes olduğu kuşkuludur. Tot'a "İlahi Kitapların Efendisi," ve "Tanrılar Meclisinin Kâtibi," denirdi. Genelde bir insan vücudu ve bir ibis başıyla tasvir edilmiştir. Mısır turnası İbis'in sembolik anlamı hiçbir zaman tam olarak açığa çıkarılamamıştır. İbis'in tuhaf şeklini, özellikle başını ve gagasını incelemek bize aydınlatıcı fikirler verebilir.

ilahi doğası aşkın kürelerin gizemlerini açtı. Önünde tüylerini ürperten, onda huşu yaratan bir suret gördü. Bu suret kanatları gökyüzünü kaplayan, bedeninden her yöne ışıklar saçan Yüce Ejderha'ydı (Gizem okulu, Evrensel Hayatı bir ejderha olarak kişileştirirdi). Yüce Ejderha, Hermes'e adıyla seslendi ve ona Dünyanın Gizemi hakkında neden düşündüğünü sordu. Gördüğü şeyle dehşete kapılan Hermes, Ejderha'nın önünde kendini yere attı ve kim olduğunu açıklaması için ona yalvardı. Yüce Varlık, kendisinin *Poimandres*, *Evrenin Aklı*, *Yaratıcı Zekâ*, her şeyin *Mutlak Hâkimi* olduğunu bildirdi (Schure'e göre, Poimandres Osiris'tir.) Hermes Poimandres'e evrenin doğasını ve tanrıların yapısını açıklaması için yalvarır. Ejderha bunu kabul eder ve Üç Kez Yüce Hermes'e resmini zihninde tutmasını söyler.

Bunun ardından Poimandres hemen şekil değiştirir. Durduğu yerde göz kamaştıran, nabız gibi atan bir Nur vardır. Bu Işık, bizatihi Yüce Ejderha'nın ruhani doğasıdır. Hermes bu ilahi görkemin ortasında 'yükseltilir' ve maddi evren onun bilincinden silinir. Hızla koyu bir karanlık çöker ve karanlık genişleyerek Işık'ı yutar. Her şey sarsılır. Hermes'in etrafında suya benzer bir töz girdap halinde döner ve ondan dumana benzeyen bir buhar çıkar. Etraf dile gelmez iç çekişlerle ve acı haykırışlarla dolar, bu sesler sanki karanlık tarafından yutulan Işık'tan gelmektedir. Aklı Hermes'e, Işık'ın spiritüel evrenin şekli olduğunu ve dönen karanlığın onu yutan maddi töz olduğunu söyler.

Sonra tutsak olmuş Işık'tan gizemli ve Kutsal Kelam çıkar ve buharlar tüten suyun üstünde dikilir. Bu Kelam –Işığın Sesi– karanlıktan büyük bir sütun olarak fırlar ve onun ardından ateş ve hava çıkar, fakat toprak ve su hareketsiz olarak aşağıda kalır. Böylece Işık'ın suları, karanlığın sularından ayrılır. Ve Işık'ın sularından yukarıdaki âlemler, karanlığın sularından aşağıdaki âlemler oluşur. Sonra toprak ve su karışır, ayrılamaz hale gelir. Sonra *Akıl* denen Spiritüel Kelam bu karışımın yüzeyi üzerinde gezinerek sonsuz bir hengameye neden olur.

Bundan sonra tekrar Poimandres'in sesi işitilir, fakat O'nun Sureti görünmez. "Ben, Senin Tanrın, töz, Nur'un ruhundan ve karanlığından ayrılmadan önceki Zihin ve Işık'ım. Ve karanlıktan bir alev sütunu olarak çıkan Kelam, Zihnin gizeminden doğmuş Tanrı'nın Oğlu'dur. Bu Kelam'ın adı Akıl'dır. Akıl düşüncenin çocuğudur ve Akıl Işık'ı karanlıktan ayırmalı, suyun ortasında Hakikati inşa etmelidir. Kavra bunu ey Hermes ve bu gizem üzerinde tefekkür et. Önünde gördüklerin ve duydukların topraktan değil, bedene bürünmüş Tanrı'nın kelamıdır. Çünkü söylenmiştir, İlahi Nur, ölümlü karanlığın ortasında ikamet eder ve cehalet onu bölemez. Kelam ile Zihnin birliği *Hayat* denilen gizemi yaratır. Dışındaki karanlık nasıl kendi kendine bölünüyorsa, içindeki karanlık da bölünmüştür. Yükselen ışık ve ateş, Dünya merdiveninde yukarı tırmanan tanrısal insan olur, yükselmeyi başaramayan ise ölümlü insandır ve ölümsüzlükten pay almayacaktır.

Zihni ve gizemlerini iyi öğren, çünkü orada ölümsüzlüğün sırrı yatmaktadır."

Ejderha tekrar kendi suretini Hermes'e gösterdi, ikisi uzun bir süre göz göze baktılar. Hermes sonunda Poimandres'in bakışıyla titredi. Ejderhanın sözleriyle birlikte gökler açıldı ve sayısız Işık Güçleri ortaya çıktı, onlar ateşten kanatlar üzerinde Kozmos'ta süzülüyorlardı. Hermes yıldızların ruhlarını, evreni yöneten göksel varlıkları, Hükümran Zihin'in ihtişamı olan Bir Ateş'in ışığıyla parlayan Güçleri gördü. Hermes gördüğü manzaranın ona ifşa edilmesinin nedeni Poimandres'in bir Söz (Kelam) söylemiş olmasıydı. Kelam Akıl'dı ve Kelamın Aklı sayesinde gayba ait şeyler zuhur etmişti. İlahi Akıl, Ejderha konuşmasına devam etti:

"Zahir evren biçimlenmeden önce onun kalıbı dökülmüştü. Bu kalıba *Arketip* denir ve bu Arketip yaradılış sürece başlamadan çok önce Mutlak Akıl'daydı. Arketipleri gören Mutlak Akıl kendi düşüncesini sevdi, öyle ki Kelamı güçlü bir çekiç gibi eline alarak ilksel uzamda boşluklar oydu, Arketipsel kalıpta kürelerin suretini yaptı ve aynı zamanda yeni yaptığı bedenlere canlılık tohumlarını ekti. Aşağıdaki karanlık, Kelam'ın çekicini yiyerek, düzenli bir evrene dönüştü. Elementler katmanlara ayrıldı ve her birinden canlı yaratıklar çıktı. Dişi ve erkek olan Mutlak Varlık –Akıl– Kelam'ı söyledi, ve ışık ile karanlık ortasında asılı olan Kelam, *İşçi*, *Usta-İnşaatçı*, *Eşyanın Yapıcısı* denilen başka bir Akla iletildi.

"Ey Hermes, işte şu şekilde gerçekleşti: Uzayda bir nefes gibi yol alan Kelam, hareketinin yarattığı sürtünmeyle *Ateş*'i meydana getirdi. Dolayısıyla Ateş'e *Gayretin Oğlu* denir. İşçi evrende bir rüzgâr yarattı ve sürtünmesiyle tözlerin titremesine ve ışıldamasına neden oldu. Gayretin Oğlu bu şekilde *Yedi Yönetici*'yi, Gezegen Ruhlarını yarattı, bunlar yörüngeleriyle dünyayı bağladı, Yedi Yönetici dünyayı onlara Ateşli İşçi'nin verdiği *Kader* denilen gizemli kuvvetle yönetti. *İkinci Akıl* (işçi) Kaos'u örgütlediğinde, Tanrı'nın Kelamı tözün içindeki hapsinden çıktı, elementleri Akıl'sız bıraktı ve kendini Ateşli İşçi'nin doğasına kattı. O zaman İkinci Akıl, yükselen Kelam ile birlikte evrenin ortasında kendini tesis etti ve Göksel Kuvvetlerin Çarklarını döndürdü. Bu sonsuz başlangıçtan sonsuz sona kadar devam edecektir, çünkü başlangıç ve son aynı yerde ve aynı haldedir.

"Sonra aşağı-bakan ve akılsız elementler, Aklı olmayan yaratıklar meydana getirdi. Madde Aklı veremezdi, çünkü Akıl onun dışına yükselmişti. Hava, uçan şeyler; Su, yüzen şeyler yarattı. Toprak garip dört ayaklı hayvanlar, sürüngenler, ejderhalara, bileşik elementlerden iblisler ve acayip canavarlar doğurdu. Sonra Baba –Yüce Akıl– Işık ve Hayat olarak kendi suretinde muhteşem bir Evrensel İnsan (İnsanı Kamil) yarattı, dünyevi bir insan değil, Tanrı'nın ışığında ikamet eden bir göksel Adam. Yüce Akıl Adamı'ı sevdi, yaratımın ve işçiliklerin hâkimiyeti ona verildi.

"Çalışmak isteyen Adam doğum âleminde ikamet etmeye başladı ve Ateş Halkası üzerinde oturan Kardeşinin –İkinci Akıl– işlerini seyretti. İşçi'nin yaptıkla-

rını görünce kendi de bir şeyler yapmak isteyince Babası ona izin verdi. Güçlerini paylaştığı Yedi Yönetici buna sevindi ve her biri Adam'a kendi doğasından bir parça verdi.

"Adam çemberlerin çevresini delmek ve Sonsuz Ateş üzerinde oturan İşçi'nin gizlerini anlamak istedi. Her kudrete zaten sahip olarak alçaldı, yedi halkanın ötesine baktı, çemberlerin kuvvetini parçalayarak aşağıda uzanan Doğa'ya kendini zahir etti. Adam derinlere bakarken gülümsedi, çünkü yerin üstünde bir gölge ve suların üstünde yansıması olan kendi benzerini gördü. Adam kendi gölgesine âşık oldu ve onun içine inmek istedi. İstemesiyle birlikte Akıllı Olan akılsız suret veya şekille birleşti.

"İnişi gören Doğa, sevdiği adamı sardı ve ikisi birbirine karıştı. Bu nedenle topraksı insan bir bileşimdir. Onun içinde ölümsüz, güzel Semavi İnsan, dışında ölümlü ve yok edilebilir doğa vardır. Böylece Ölümsüz Adam'ın kendi gölgesine âşık olması ve yanılsamanın karanlığında yaşamak için Hakikat'ten vazgeçmesi onun acı çekmesiyle sonuçlandı; çünkü ölümsüz olduğunda o Yedi Yöneticinin erkine, Hayat ve Işığa ve Kelam'a sahiptir; ölümlü olunca, Yönetici Felekler, yani Kader ona hâkimdir.

"Ölümsüz Adam için onun hermafrodit, yani hem erkek hem kadın olduğu ve hep temaşa halinde olduğu söylenir. O ne uyur, ne gaflete düşer ve yine hem erkek hem kadın olan, her zaman temaşa eden bir Baba'nın yönetimindedir. Bugüne kadar gizli kalmış bir sırdır bu. Doğa Semavi İnsan ile evliliğinden hepsi iki cinsiyetli, hem erkek hem kadın olan ve iki ayağı üzerinde duran ve her biri Yedi Yöneticiden birinin doğasına sahip yedi insan doğurdu. Bunlar, ey Hermes, yedi ırk, yedi tür ve yedi çarktır.

"Yedi insan bu şekilde yaratılmıştır. Toprak dişil element ve su eril elementtir; ateş ve esîrden ruhlarını aldılar ve Doğa insan türünde ve suretinde bedenler yarattı. Ve insan Yüce Ejderha'nın Hayat ve Işık'ını aldı. Ruhu Hayat'tan ve Aklı Işık'tan yapıldı. İçinde ölümsüzlük olan ama ölümlülükten de pay alan bütün bu birleşik yaratıklar, bir süre bu hal içinde devam etti. Kendilerinden kendilerini yarattılar, çünkü onlar hem dişi hem erkekti. Fakat dönemin sonunda Kaderin düğümü Tanrı tarafından çözüldü ve her şey serbestleşti.

"Sonra insan dahil hermafrodit olan bütün canlı yaratıklar, Akıl'ın emirleriyle erkek ve kadın olarak ayrıldılar.

"Sonra Tanrı her şeyin ruhunda olan Kutsal Kelamı söyledi: 'Ey mahlûklarım ve işçilerim çoğalın, sayıca artın. Aklın tacını giyen kendini ölümsüz bilsin ve ölümün nedeninin beden sevgisi olduğunu öğrensin, O her şeyi olduğu gibi bilsin, kendini tanıyan İyi olsun.'

"Ve Tanrı bunu söylediğinde, Takdiri İlahi Yedi Yöneticinin yardımıyla cinsiyetleri bir araya getirdi, onları birbirine karıştırdı, kuşakları yarattı ve her şey

kendi türüne göre çoğaldı. Bedeni severek bağlanma hatasına düşenler ölüme ait şeyleri hissederek ve onlardan acı duyarak karanlıkta dolaştı, fakat bedenin ruhun tabutundan başka bir şey olmadığını kavrayanlar ölümsüzlüğe yükseldi."

O zaman Hermes insanın neden cehalet günahı yüzünden ölümsüzlükten koparıldığını bilmek istedi. Yüce Ejderha şöyle cevap verdi: "Cahiller için beden en önemli şeydir ve onlar içlerindeki ölümsüzlüğü gerçekleştirme kapasitesinden yoksundur. Bir tek ölecek olan bedeni bildikleri için, ölüme inanırlar ve ölümün sebebi ve gerçekliği olan maddeye taparlar."

O zaman Hermes doğru ve bilge insanın Tanrı'ya nasıl ulaştığını sordu, Poimandres bunu şöyle cevapladı: "Tanrı'nın kelamı şöyledir: 'Çünkü insanın yapılmış olduğu her şeyin Babası, Hayat ve Işık'tan oluşur.' Bu yüzden insan Hayat ve Işık'ın doğasını öğrenip anladığı zaman Hayat ve Işık'ın sonsuzluğuna geçer."

BİR YUNANLI HERMES TASVİRİ

Hermes ismi "Herm" kelimesinden gelir, tıpkı Chiram gibi. O genellikle ateşle temsil edilen Evrensel Hayat İlkesi'nin kişileşmiş halidir. İskandinavlar *Odin*, Teutonlar *Wotan*, kimi Doğu hakları *Buda* veya *Fo* adı altında Hermes'e tapmışlardır. Hermes'in sonuyla ilgili iki farklı teori vardır. Birinci teoriye göre Hermes, Hanok gibi ölümü görmeden Tanrı'nın huzuruna çıkarılmış, ikinci teoriye göre ise Ebron Vadisi'ne gömülmüş, mezarına –altınlardan değil, kitaplardan ve gizli öğretilerden oluşan– büyük bir hazine gömülmüştür.

Mısırlılar insanları bir koyun sürüsüne benzetirdi. En Yüce Kavranamaz Baba Çoban iken Hermes çoban köpeğidir. Dini sembolizmdeki çobanların kıvrımlı asasının kökeni Mısır ritüellerine kadar takip edilebilir. Mısır'ın üç asasından biri olan çobanların kıvrımlı asası, inisiye Firavunun bir çoban gibi kendi halkının kaderine rehberlik ettiği anlamına gelirdi.

Hermes bundan sonra bilgelerin sonsuz hayata hangi yolla ulaştıklarını sorunca Poimandres şöyle cevapladı: "Aklı olan insan kendini ayırsın, düşünsün ve kendinden öğrensin, Aklın gücüyle benini ben olmayandan ayırsın ve Hakikat'e köle olsun."

Hermes her insanın Akıl sahibi olup olmadığını sordu ve Yüce Ejderha şöyle cevapladı: "Ağzından çıkana dikkat et, çünkü Akıl benim, Edebi Öğretmen benim. Ben insanlığın kurtarıcısı Kelam'ın babasıyım. Bilgenin doğasında Kelam ete bürünür. Kelam'la dünya kurtulur. Ben Düşüncenin, Dünyanın, Aklın Babası sadece kutsal ve iyi, saf ve merhametli, dindar ve temiz yaşayanlara gelirim, benim varlığım onların ilhamı ve yardımcısıdır, çünkü ben geldiğimde her şeyi bilirler ve Evrensel Baba'ya taparlar." Bu bilge

felsefeciler ölmeden önce, duyuları reddederler, çünkü bunların ölümsüz ruhların düşmanları olduğunu bilirler.

"Kötü duyumların beni sevenlerin bedenlerini kontrol etmelerine izin vermeyeceğim, ne de kötü düşüncelerin onların aklına girmesine. Onları kapıcısı ve bekçisi olur, bilgeleri nefslerinden korurum. Fakat günahkâr, kıskanç ve tamahkâr olana gelmem, çünkü bunlar Aklın sırlarını anlayamazlar, ben onlara hoş gelmem. Onları kendi ruhlarında yarattıkları intikamcı iblislere bırakırım, çünkü şer gün geçtikçe büyür, insana daha fazla acı çektirir, kendi kendini yok edene kadar kötülük kötülüğe eklenir. Tatminsizlik ıstırabı arzunun cezasıdır."

Hermes ona bunca şey öğreten Yüce Ejderha'nın önünde saygıyla eğildi ve insan ruhunun nihai gerçekleri hakkında daha çok şey anlatması için yalvardı. Böylece Poimandres konuşmasına devam etti: "Ölümde insanın maddi bedeni gelmiş olduğu elementlere döner, görünmez ilahi insan gelmiş olduğu kaynağa, *Sekizinci Küreye* geri döner. Kötülük iblisin ikamet yerine gider; duyular, duygular, arzular ve bedensel tutkuların kaynaklarına, yani Yedi Yönetici'ye döner, bunların doğaları nefsi yok ederken, görünmez ruhani insana hayat verir.

"Aşağı doğa vahşiliğe dönünce, yüksek doğa ruhani mülkünü yeniden elde etmek için mücadele eder. O Yedi Yönetici'nin üzerinde oturduğu yedi halkaya yükselir ve her birine aşağı kuvvetleri şu şekilde iade eder: Birinci halkada Ay oturur, çoğalma ve azalma yeteneği ona geri verilir. İkinci halkada Merkür oturur, entrikalar, hileler ve kurnazlıklar ona geri verilir. Üçüncü halkanın üstünde Venüs oturur, tutkular ve şehvet ona iade edilir. Dördüncü halkanın üstünde Güneş oturur, buna hırslar geri verilir. Beşinci halkanın üstünde Mars oturur cahil cesareti ve acelecilik ona iade edilir. Altıncı halkanın üstünde Jüpiter oturur, biriktirme ve zenginlikler ona geri verilir. Yedinci halkanın üstünde, Kaos'un kapısında Satürn oturur, hata ve şeytani planlar ona geri verilir.

"Sonra, yedi halkanın birikimlerinden soyunduktan sonra ruh Sekizinci Feleğe, sabit yıldızlar halkasına gelir. Burada, bütün yanılsamalardan özgürleşmiş olarak Işık'ta ikamet eder ve ancak, saf ruhların anlayacağı bir sesle Baba'ya kasideler söyler. Bak, ey Hermes, Sekizinci Felekte büyük bir sır saklıdır, çünkü Samanyolu ruhların tohumudur, onlar feleklere buradan düşerler ve onlar Satürn'ün feleğinden tekrar buraya döner. Fakat kimileri yedi basamaklı merdiveni tırmanamaz. Bu yüzden aşağıdaki karanlıkta dünyanın ve duyuların yanılsamasıyla sonsuza kadar sürüklenirler.

"Ölümsüzlük yolu zordur, onu çok az insan bulacaktır. Bulamayanlar Büyük Gün'ü, evrenin çarklarının durulacağı ve ölümsüz kıvılcımların maddenin hapishanesinden kaçacağı zamanı bekleyecektir. Bekleyenlere yazıklar olsun, çünkü yıldızların tohum attığı yere bilmeden geri dönüp yeni başlangıçları bekleyecekler. Ey Hermes sana açtığım ve şimdi insanlığa yaymanı istediğim sırrın ışığıyla

kurtarılanlar Beyaz Işık'ta ikamet eden Baba'ya geri dönecek, Işık'a karışacak, Işık'la bir olacak ve Işık'ın içinde Tanrı'nın kuvvetlerine dönecekler. Bu İyinin Yolu'dur ve sadece bilge olanlar açıklanmıştır.

"Ey Işığın Oğlu, Ben, Poimandres, Dünyanın Işığı, kendimi sana gösterdim. Sana gitmeni ve karanlıkta dolaşanlara rehber olmanı buyuruyorum. Her insanın içinde Benim Aklımdan (Evrensel Akıl'dan) bir kıvılcım ikamet eder, sana verdiğim Aklım onlardaki Aklımı çağıracaktır. Git benim Gizemlerimi kur, benim Gizemlerim yeryüzünden silinmeyecektir; çünkü Ben Gizemlerin Aklıyım, Akıl yok olmadıkça (ki bu asla olmaz) Gizemler yok olmayacaktır." Bu ayrılık sözleriyle birlikte Poimandres semavi ışıkla parlayarak göklerin kuvvetlerine karışıp yok oldu. Hermes, gözlerini gökyüzüne kaldırarak Her Şeyin Babası'nı Kutsadı ve hayatını Büyük Işık'a adadı.

Hermes şu şekilde vaaz etti: "Ey toprağın insanları, ey elementlerden doğduğu halde içinde İnsani Kamil'in tohumu olanlar, cehalet uykusundan uyanın! Uyanık olun ve tefekkür edin. Evinizin toprakta değil, Işıkta olduğunu anlayın. Ölümsüzlüğü almak elinizdeyken neden kendinizi ölüme veriyorsunuz? Tövbe edin ve *kararınızı değiştirin.* Karanlık ışıktan ayrılın ve yozlaşmayı kapınızdan uzak tutun. Kendinizi Yedi Feleği tırmanmaya ve sonsuz Işıkla bir olmaya hazırlayın."

Hermes'i duyanlardan kimileri onunla alay etmiş, kimileri onunla eğlenmiş ve kendi yollarına devam ederek hiçbir kurtuluşun olmadığı İkinci Ölüm'e ilerlemiştir. Fakat diğerleri Hermes'in ayaklarına kapanarak ondan Hayat Yolu'nu öğretmesini istemişlerdir. Hermes onları nazikçe ellerinden tutarak kaldırmış, tevazuyla, asası elinde öğretmeye ve inanlığa rehberlik etmeye devam etmiş, onlara nasıl kurtulacaklarını göstermiştir. Hermes insanların dünyasında ektiği bilgelik tohumlarını Ölümsüz Sularla beslemiştir. Sonunda hayatının akşamı gelmiş, toprağın verdiği hayatın ışığı sönerken Hermes müritlerine öğretisini korumalarını ve bütün çağlarda ona sadık kalmalarını emretmiştir. *Poimandres'in Görüsü*'nü yazarak ardında ölümsüzlük isteyen insanların bulabileceği bir yol bırakmıştır.

Poimandres'in Görüsü eserinin sonunda Hermes şöyle yazar: "Bedenin uykusu Aklın uyanıklığıdır ve gözlerimi kapadığım zaman Gerçek Işık ortaya çıkar. Sessizliğim hayatın ve umudun tomurcuk açmasıdır ve iyilikle doludur. Sözlerim ruh ağacımın meyvelerinin olgunlaşmasıdır. Çünkü bunlar, Tanrı'nın Hakikat'le bana ilham verdirdiği Yüce Ejder, Kelamın Efendisi Poimandres olan gerçek Aklım'la aldıklarımın aslına uygun bir anlatısıdır. O günden beri Aklım hem benle oldu ve ruhumda Kelam'ı doğurdu: Kelam Akıldır ve Akıl beni Kurtardı. Bu amaç için tüm ruhum ve kuvvetimle Hayat ve Işık'a, Sonsuz İyiliğe, Baba Tanrı'ya methüsena ederim.

"İlk Başlangıçtan önce mevcut olan Bir, her şeyin Babası Tanrı yücedir!

"Kendi kudretiyle kendinden yaratan, iradesini uygulayan Tanrı ne yücedir!

"Bilinmek isteyen, Kendini gösterdiklerinde Kendi Kendini Bilen Tanrı ne yücedir!

"Kelamıyla (Aklıyla) eşyayı oluşturanlar ne kutludur.

"Bütün Eşyayı bir suret olarak görenler ne kutludur!

"Aşağı doğası cisim kazanmayan ne kutludur!

"Bütün güçlerden daha güçlü olan ne kutludur!

"Bütün faziletlerin üstünde olanlar ne kutludur!

"Hiçbir övgü değmeyenler ne kutludur!

"Ey hakkında konuşulamaz, Ey adı söylenemez olan, Ey sessizlikle övülebilen,

"Saf bir ruh ve sana uzatılmış bir kalple verdiklerimi kabul et!

"Sana yalvarıyorum bana merhametle bak, merhamet et ki senin bilginde hata yapmayayım, cehalet içindeki oğullarını ve kardeşlerimi aydınlatayım.

"Sana inanıyor ve varlığına şahadet ediyorum, huzur ve güven içinde senin Nuruna, senin Hayatına yumuyorum gözlerimi.

"Ey Baba, Kutluların Kutlusu! Yaratmış olduğun insan seni kutlu kılacaktır, çünkü Sen ona Kelamınla ve Hakikatinle başka insanları kutsama gücünü verdin."

Hermes'in Görüsü, neredeyse bütün diğer hermetik yazılar gibi yüce felsefi ve mistik hakikatlerin alegorik bir açıklamasıdır, onun içindeki sırlar ancak Gerçek Akıl'ın huzurunda yükselenlerce anlaşılabilir.

VII

Piramidin İnisiyasyonu

Sonraki mimarların ve inşaatçıların bir benzerini yapamadığı, kadim harikaların en yücesi Büyük Giza Piramidi, ömrünü tamamladıktan sonra yokluğa karışan bilinmeyen bir medeniyete tanıklık ediyor. İhtişamı esin veren, sessizliğiyle onurlu, yalınlığıyla ulvi Büyük Piramit gerçekten de bir vaaz taşıdır. Büyüklüğüyle insanın önemsiz kaygılarını iyice önemsiz gösterir. Zamanın kaygan kumları arasında bir sonsuzluk simgesi gibi durur. Acaba onun kısımlarını ve boyutlarını hangi matematikçiler planladı? Hangi ustalar onun inşaatını yönetti, hangi becerikli sanatçılar onun taşlarını yonttu?

Büyük Piramit'in inşaatına dair en iyi bilinen ilk anlatı, çok saygı duyulan, ancak hayal gücü biraz fazla çalışan tarihçi Herodot'a aittir. "Piramit basamaklar halinde inşa edilmiştir. Temel taşları yerleştirildikten sonra, geri kalan taşlar kısa ahşap kaldıraçlardan oluşan düzeneklerle yerlerine kaldırılmışlardır. İlk düzenek onları yerden alıp ilk basamağa çıkarmıştır. Burada ikinci bir düzenek vardır ve taşı alıp ikinci basamakta bulunan bir düzeneğe, o da bir yukarıya teslim etmiştir. Ya piramitteki basamak sayısı kadar düzenek kullandılar ya da bu düzenekler taşla birlikte basamak basamak yukarı kolayca taşınacak türdendi. İki farklı hikâye anlatıldığı için, ikisini de anlattım. Piramidin üst kısmı en önce bitirilmiş, ardından orta kısmı, sonra da toprağa en yakın olan en alçak kısmı bitirilmiştir. Piramit üzerinde Mısır harfleriyle yazılmış ve onu inşa eden işçilerin

tükettikleri turp, soğan ve sarmısak miktarlarına dair bir kayıt bulunmaktadır. Yazıyı bana okuyan tercüman buraya harcanan paranın 1600 gümüş Talent olduğunu söylemiştir. Eğer bu doğru bir kayıtsa, işte kullanılan demir aletler, işçilerin beslenip giydirilmesi, işin ne kadar sürdüğünü düşünür -daha önce belirttiğimiz üzere az bir zaman değil [10 yıl]- ve buna taşların ocaktan çıkarılıp taşınmasını, yeraltı odaların yapımını eklersek inanılmaz bir meblağ harcanmış olmalıdır."

Bu anlatı her kadar renkli bir anlatı olsa da, tarihin babasının, kendince meşru sebeplerden dolayı, Büyük Piramit'in gerçek kaynağı ve amacıyla ilgili uydurma hikâyeler anlatmaktan çekinmediği açıktır. Bu ve diğer yazıları bilgili okuyucuyu Herodot'un bizzat Kutsal Okullar'ın bir inisiyesi olduğundan ve sonuç olarak kadim tarikatların sırlarını ifşa etmeme emrine uymak zorunda kaldığından şüphelendiriyor. Herodot tarafından ileri sürülen ve artık yaygın olarak kabul edilen piramidin Firavun Keops'un mezarı olduğuna dair teori desteklenemez. Gerçekten de bu yüce anıtın mimarı konusunda Manetho, Eratosthenes ve Diodorus Siculus hepsi Herodot'tan ve birbirlerinden farklı fikirlere sahiptir. Lepsius'a göre piramidin inşa nedeni olan ve anıtla aynı anda ve ondan önce bitirilmesi gereken mezar odası yarım kalmıştır. Binanın Mısırlılar tarafından inşa edildiğine dair hiçbir kanıt yoktur. Çünkü Mısır soylularının gömüldükleri mahzenlerin neredeyse vazgeçilmez bir parçası olan süslerden tümüyle yoksundur. Mısır hanedanlığının gömü sanatlarının ayırıcı özelliği olan yazılar, imgeler, kabartmalar, resimler gibi hiçbir mimari ve dekoratif unsur yoktur. Piramit içinde bulunan tek hiyeroglif, Howard Vyse tarafından açılan *İnşaatçılar Odası*'nda bulunan işçilerin işaretlerinden oluşur ve görünen o ki bunlar taşlar yerine konmadan önce çizilmiştir, çünkü birçok örnekte bu işaretler ya ters oturtulmuş ya da taş blokların taşınması sırasında hasar görmüştür. Ejiptologlar kaba boya döküntülerini Keops kabartmaları olarak görmeye kalkışmışsa da, bu hırslı yöneticinin soylu isminin böylesine kötü temsil edilmesine izin vermiş olması epey kuşkuludur. Bu kaba işaretlerin gerçek anlamı konusunda otoriteler hâlâ bir karara varamamışlardır. Binanın dördüncü hanedanlık zamanında inşa edildiğine dair bulunacak kanıtlar neler olursa olsun, Mr. Gab'a ait ve pek sık istismar edilmiş olan Arap efsanelerinin desteklediği, piramidin Tufan'dan önce inşa edildiği teorisi vardır. Gab bu teoriye dayanak olarak binanın temelindeki deniz kabuğu yığınlarını gösterir. Bir Arap tarihçisinin iddiasına göre piramit Tufan'a karşı sığınak olarak inşa edilmiştir, başka bir tarihçi ise onun Tufan öncesinin güçlü kralı Sheddad Ben Ad'ın hazine odası olduğunu ileri sürmüştür. Dikkatsiz bir gözlemcinin sırrın çözümü olarak görebileceği giriş kapısının üstündeki hiyeroglifler, ne yazık ki, Dr. Lepsius'un onu Prusya Kralı'na bir hediye olarak sunduğu tarih olan MS 1843 yılından daha eski değildir.

Levi'nin *Mystères de la Kaballe* adlı eserinden.

OEDIPUS VE SFENKS

Mısırlı Sfenks, ünlü Oedipus efsanesiyle yakından ilişkilidir. Oedipus, Thebes'e giden yolu kesen bir kanatlı aslan vücuduna ve bir kadın başına sahip bu garip yaratığın meşhur bilmecesini çözmüştür. Sfenks yoldan geçen herkese şu soruyu sorar: "Sabahları dört ayak, öğlenleri iki ayak ve akşamları üç ayakla yürüyen hayvan hangisidir?" Sfenks, bilmecenin cevabını bulamayanları yok eder. Oedipus cevabın insan olduğunu söyler. Çünkü insan bebekken dört ayaklı, ergenlikte iki ayaklı ve yaşlılıkta bir bastonun yardımıyla yürüdüğü için üç ayaklıdır. Bilmecenin cevabını bilen biri olduğunu gören Sfenks kendini yol kenarındaki uçurumdan aşağı atarak ölmüştür. Sfenks bilmecesinin başka bir cevabı daha vardır. Bu cevap da Pisagorcu sayılar teorisiyle ilişkilidir. 4, 2 ve 3 sayılarının toplamı 9 eder ki bu insanın ve alt âlemlerin sayısıdır. 4 sayısı cahil insanı, 2 sayısı eğitimli insanı ve 3 sayısı ise ruhani insanı gösterir. Bebeklik çağındaki insanlık dört ayağı üzerinde yürür, olgun insan iki ayağı üzerinde yürür. Kurtulmuş ve aydınlanmış akıl ise iki ayağına bilgelik asasını ekler. Sfenks dolayısıyla doğa gizemi, gizli öğretinin cisimleşmesidir, onun bilmecesini çözemeyen herkes yok olacaktır. Sfenksi geçmek, ölümsüzlüğe ulaşmaktır.

Peygamberin parlak torunlarından biri olan Halife El Memun, anıtın derinlerinde yatan dev hazinelere dair hikâyelerden etkilenerek, MS 820 tarihinde kalabalık bir işçi gurubuyla birlikte Bağdat'tan Kahire'ye gitmiştir. Halife El Memun "Asırların Taşı"nın dibinde durup onun güneşte kıvılcımlar saçan parlak yüzeyine baktığında, hiç kuşkusuz, ruhu karmaşık duygularla sarsılmıştır. Kaplama taşları o zamanlar yerlerinde duruyor olmalı, çünkü Halife hiçbir giriş bulamamış, ona meydan okuyan dört düz yüzeyle karşılaşmıştır. Belirsiz söylentileri takip ederek işçilerini piramidin sol tarafında işe koşmuş, bir şeyler bulana kadar taşları oyma emrini vermiştir. Ellerinde kaba aletler ve sirkeden başka bir şey olmayan Müslüman işçiler için kalker kayalarda otuz metrelik bir tünel açmak devasa bir iştir. Birçok kez isyan etme noktasına gelmişler, fakat Halifenin sözünün yasa olması ve bulacakları hazineye dair umutları onların çalışmaya devam etmesini sağlamıştır.

Bütün umutlarını yitirdikleri bir anda kader onların yardımına koşar. Canı sıkkın ve yorgun Arapların hemen yanlarındaki bir duvarda büyük bir gürültü kopar. Yenilenmiş bir kuvvetle sese doğru kazdıklarında yeraltındaki odaya inen bir geçit bulurlar. İlerlemelerini engelleyecek şekilde yollarını tıkayan büyük bir taşın etrafını oyarlar. Kopardıkları parçalar geçitten aşağıya kayarak onlara Kraliçe Odası'nın yolunu gösterir.

Nihayet bütün engeller kalktığında, Müslümanların yolu açılır. Peki hazine nerededir? Çıldırmış işçiler bir odadan ötekine koşar ve beyhude arayışlarını sürdürürler. Müslüman işçilerin memnuniyetsizliği öyle

bir noktaya varır ki babası Halife El Reşit'ten bilgeliğini miras almış olan Halife El Memun Bağdat'tan hazine getirir ve sonra bu hazineyi piramidin girişine yakın bir yerlere gömdürür. Sonra adamlarına o noktayı kazmalarını emreder. Hazine keşfedildiği zaman işçiler çılgınca sevinirler. Çünkü onlara vereceği parayı dikkatle hesaplamış olan Halife'nin gösterdiği yerde hazinenin çıkmasından ve bu hazinenin tam alacaklarının karşılığı kadar olmasından son derece etkilenmişlerdir.

Halife bundan sonra babasının şehrine geri döner ve Büyük Piramit sonraki kuşakların merhametine terk edilir. On dokuzuncu yüzyılda orijinal kaplama taşlarının son derece parlak yüzeylerine vuran güneş ışınları, piramidin her bir duvarını göz kamaştırıcı üçgen ışıklara çevirir. Bu zamandan beri bu taşların ikisi haricinde hepsi kaybolmuştur.

Araştırmalar sonucunda bunlar camilerde Kahire ve çevresindeki saraylarda bulunmuşlardır.

PİRAMİT SORULARI

C. Piazzi Smyth soruyor, "Yoksa Büyük Piramit hiyerogliflerin icadından, Mısır dininin doğuşundan önce mi inşa edildi?" Zaman, piramidin üst odalarının Mısır imparatorluğunun kuruluşundan önce mühürlü bir sır olduğunu ortaya çıkabilir. Bununla birlikte yeraltındaki odalarda Romalıların oraya ulaştığını gösteren işaretler vardır. W.W. Harmon, Mısır inisiyelerinin gizli bilgileri ışığında hayli karmaşık, fakat kesin matematik hesaplarla piramidin ilk seremonisinin Vega yıldızının ışığının ilk defa geçidi boydan boya kat edip en alta kadar ulaştığı 68,890 yıl önce gerçekleştiğini belirliyor. Piramidin inşası ise bu tarihten on on beş yıl önce bitirilmiş olmalıdır.

Bu rakamlar Ejiptolojistleri güldürse de, inisiye inşaatçılar tarafından piramidin ölçülerine saklanan sidereal mekanik ilkelerinin kapsamlı incelemesine dayanmaktadır. Eğer kaplama taşları 19. asırda hâlâ yerindeyse dışarıdaki erozyon izi denilen şeyler suyla ilgili olamaz. Ayrıca piramidin iç taşlarının tuzlu suda kaldığına dair teori, bu taşların tuzdan aşırı etkilenmesi kanıtının karşısında zayıf kalıyor. Anıt, en azından kısmen su altında kalmış olsa bile, gösterilen delillerden kesin bir sonuca ulaşılamaz.

Büyük Piramit kalker ve granitle inşa edilmiştir, bu iki taş oldukça özel bir biçimde bir araya getirilmiştir. Taşlar inanılmaz bir doğrulukla yontulmuş ve yerleştirilmiştir. Kullanılan çimento öyle kalitelidir ki şu anda en az taşlar kadar serttir. Taş yongaları yapının durduğu platonun kuzey tarafına yığılmıştır ve onun ağırlığını destekleyen ilave bir payanda gibi iş görmektedir. Mükemmel bir yön tayinini gösteren piramit, bir daireyi çevreleyen bir karenin üzerine oturmuştur. Bu, piramidin tepe noktasından onun temel çizgisine bir dikey çizgi düşürerek yapılmıştır. Eğer şakul doğrultusundaki çizgi, hayali dairenin yarıçapı kabul edi-

lirse, bu dairenin çevresinin uzunluğunun piramidin tabanın çevresine eşit olduğu görülecektir.

Kral ve Kraliçe Odası'na inen geçit, Hıristiyanlıktan binlerce yıl önce kapatıldıysa, piramit gizemlerine daha sonra inisiye olanlar şu anda bilmediğimiz yeraltı dehlizlerinde kabul edilmiş olmalılar. Bu tür dehlizler olmadan giriş ve çıkış imkânsızdır, çünkü dışarıdaki tek giriş kaplama taşlarıyla neredeyse tümüyle kapatılmıştır. Eğer sfenksin kütlesi tarafından kapatılmamış veya bu heykelin bir yerlerinde gizlenmemişse gizli giriş ya yakın tapınaklardan birinde ya da kireçtaşı kaplı düzlüğün uzak kenarlarındadır.

Dikkatler Halife El Memun'un üst odalara gitmek için tam anlamıyla unufak etmek zorunda kaldığı Kraliçe Odası'na açılan geçidin girişindeki granit tıkaçlara çekilmiştir. C. Piazzi Smyth taşların pozisyonlarının, onların yerlerine yukarıdan konulduğunu gösterdiğini belirtiyor. Bu durumda hayli kalabalık bir işçi grubu üst odalardan bir yerlere gitmiş olmalıdır. Bunu nasıl yaptılar? Smyth işçilerin kuyudan aşağı indiğine inanıyor (şekle bakınız). Ayrıca soyguncuların da odalara girmek için kuyuları kullandığı inancında. Rampa taşı bir sıva yatağına oturtulmuştur ve buradan zorla giren soyguncular geride kenarları düzgün olmayan bir açıklık bırakmışlardır. Piramitleri araştırmaya yıllarını harcamış bir mimar olan Mr. Dupré, Smyth'le aynı görüşte değildir ve kuyunun soyguncuların açtığı bir delik olup, bir zamanlar piramidin tek açık yeri olan yeraltı odalarından üst odalara başarılı bir giriş olduğu kanaatindedir.

Mr. Dupré'nin bu sonuca varmasının nedeni, kuyunun kaba bir delik, kuyu içindeki odanın şekilsiz bir açıklık olması ve binanın tümünde görülen mimari kesinlikten yoksun olmasıdır. Ayrıca kuyunun çapı onun aşağı doğru kazılma ihtimalini ortadan kaldırıyor, kuyunun aşağıdan yukarı kazılmış olması gerekiyor. Piramit inşaatçılarının kendi rampa taşlarından birini kırıp başka hiçbir yerinde kusur olmayan galerinin kenar duvarında bir hava deliği açmış olmaları mümkündür. Eğer kuyu, soyguncuların açtığı bir delikse, Halife El Memun girdiğinde piramidin neden boş olduğunu ve tabut kapağının ne olduğunu açıklayabilir. Soyguncuların karargâh olarak kullandıkları yarım bırakılmış denilen yeraltı odası incelenirse onların varlıklarına dair izleri veya operasyonlarının sonucunda birikmiş olması gereken enkazı gösterebilir. Soyguncuların yeraltı odasına hangi girişten girdikleri bilinmese de, aşağı inen geçidi kullanmış olmaları imkânsız görünmektedir.

Kraliçe Odası'nın kuzey duvarında, Müslümanların mescit olduğunu düşündükleri dikkat çekici bir niş bulunmaktadır. Bu nişin Büyük Geçit'teki gibi birbiri üstüne binerek birleşen duvarlarını andıran yapısı onun ilk inşa edildiğinde bir geçit olduğunu akla getirmektedir. Bu nişle ilgili yapılan çalışmalardan bir sonuç elde edilememiştir, fakat Mr. Dupré burada, işçilerin taş tıkaçları koy-

duktan sonra dışarı çıktıkları bir geçit olduğuna inanıyor.

İncil bilginleri Büyük Piramit'le ilgili bazı olağanüstü yorumlarda bulunmuştur. Bu kadim anıtı (umutsuz bir biçimde yetersiz kapasitesine rağmen) Yusuf'un tahıl ambarı olarak görmektedirler. Güya Tesniye kitabındaki talihsiz firavunun bedeni Kızıl Deniz'den çıkarılamadığı için mezar olarak kullanılamamıştır. Bu da İncil'in kabul edilmiş versiyonunun içerdiği sayısız kehanetin bir kez daha doğrulanmasına işaret etmektedir!

SFENKS

Ignatius Donnelly'nin gösterdiği üzere, Büyük Piramit dünyanın hemen yer yerinde örnekleri görülen Tufan öncesi mimari tipine göre tasarlanmış olsa da, sfenks tipik bir biçimde Mısır'a özgüdür. Sfenksin pençeleri arasındaki çelik, onun hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde Güneş Tanrısı Harmackis'in sureti olduğunu gösterir ki, bu durumda o firavunun egemenliği döneminde yapılmış olmalıdır. Anıt tanrının ona göründüğü ve bedeninin üstündeki kumların ağırlığıyla ıstırap çektiğini bildirdiği bir görü sonrasında IV. Tahutmes tarafından restore edilmiş ve tümüyle kumlardan dışarı çıkarılmıştır. Sfenksin kırılmış sakalı kazı sırasında pençelerinin arasından çıkmıştır. Sfenks'e çıkan merdivenler ve pençeleri arasındaki tapınak ve sunak çok daha sonra, muhtemelen Romalıların yaptığı bir ilavedir. Zira Romalıların birçok Mısır anıtını tamir ettikleri bilinmektedir. Başın taç kısmındaki, bir zamanlar Sfenks'in içinden Büyük Piramit'e uzanan bir geçidin girişi olduğu sanılan çöküklük sadece artık var olmayan bir baş kaplamasını desteklemek için yapılmıştır.

İçindeki geçitleri veya odaları bulabilmek için Sfenks'in bedenine metal çubuklar sokulmuş ve bir şey bulunamamıştır. Sfenks'in ana gövdesi tek bir taştan oyulmuştur, fakat ön pençeler daha küçük taşlardan inşa edilmiştir. Sfenks'in boyu 72 metre, yüksekliği 20 metre, eni ise 4,15 metredir. Kimileri Sfenks'in oyulmuş olduğu ana kayanın uzak taş ocaklarından bilinmeyen yöntemlerle taşındığına inanırken, kimileri orada bulunan ve yapılacak olan heykelin şekline benzeyen bir kaya parçası olduğuna inanmaktadır. Bir zamanlar hem piramidin hem de Sfenks'in bulundukları yerde yapılan yapay taşlarla inşa edildiğine dair teori artık terk edilmiştir. Kalker taşlarının dikkatli bir incelemesi onların *nummulites* denilen küçük deniz yaratıklarından oluştuğunu göstermektedir.

Sfenks'in Büyük Piramit'in gerçek girişi olduğuna dair yaygın varsayım, tuhaf bir inatçılıkla ayakta kalmaya devam etse de, hiçbir zaman kanıtla desteklenememiştir. P. Christian bu teoriyi İamblichus'un yetkisine dayanak şu şekilde ileri sürmektedir:

"Giza'daki Sfenks, diyor, *Traité des Mystères*'in yazarı, inisiyelerin sınavlarının gerçekleştirildiği kutsal yeraltı odalarına giriş görevi görüyordu. Günü-

müzde kum ve yığıntılarla gizlenen bu girişin izine, oturur haldeki dev heykelin ön ayaklarının arasında hâlâ rastlanabilir. Başlangıçta o bronz bir kapıyla kapalıydı ve bu kapının gizli mekânizmasını bir tek Maji açabilirdi. Halk bu gizemlere çok saygı duyardı, bir tür dini bir korku buraya girilmesinin önünde silahlı korumaya göre daha büyük bir engel olmuştur. Sfenks'in karnında Büyük Piramit'in alt odalarına giren dehlizlerin girişleri bulunurdu. Bu dehlizler piramide doğru yolculuklarında öyle ustaca karmaşık bir yol takip ederler ki herhangi bir rehberle yola çıkmayanlar sonunda başladıkları noktaya geri dönerlerdi." (Bkz. *Histoire de la Magie.*)

Konuyla ilgili neredeyse bütün öğrenciler Büyük Piramit'in altında yeraltı odaları olduğuna inanıyor. Robert Ballard şunları yazmıştır: "Moeris Gölü Piramidi'nin rahiplerinin yeraltında evleri vardı. Giza rahiplerinin de benzeri bir şeye sahip olma ihtimalleri çok yüksektir. Hatta daha ileri bile gidebilirim. Piramidin inşasında kullanılan kalker taşları bu dehlizlerden çıkarılmıştır. İnanıyorum, bu dehlizler bir gün piramitlerin üzerine inşa edilmiş olduğu kalker kayalarının altında bulunacaktır. Güçlü bir elmas matkap atmış yetmiş metre uzunluğunda demir çubuklarla bu teori kolayca test edilebilir." (Bkz. *The Solution of the Pyramid Problem* [Piramit Sorununun Çözümü])

Ballard'ın yeraltındaki büyük odalar, dehlizler ve madenler teorisi arkitektonikle ilgili büyük bir soru yaratmaktadır. Piramit'i inşa edenler beş milyon tondan fazla kalker ve granitten oluşan bir yapıyı sağlam bir temel dışında başka bir şeyin üzerine inşa etmeyecek kadar uzak görüşlüdürler. Dolayısıyla yeraltında böylesi dehlizler ve odalar olsa bile, bunlar, tıpkı piramidin içindeki onun sadece altı yüzde biri kadar yer kaplayan odalar gibi önemsiz büyüklükte olmalıdırlar.

Sfenks hiç kuşkusuz rahiplerin teşvikleriyle sembolik amaçlarla dikilmiştir. Alnındaki engereğin devasa bir güneş saatinin uzantısı olduğu ve hem piramit hem de Sfenks'in zamanı, mevsimleri ve ekinoksların ilerlemesini ölçtüğüne dair teori dahiyane, fakat pek ikna edici değildir. Eğer bu dev yaratık gerçekten de piramidin altındaki bir tapınağın girişini kapatmak için dikildiyse, gerçekten de bu amaca çok uygun bir semboldür. Büyük Piramit'in insanı ezen büyüklüğü ve soyluluğunun yanında Sfenks neredeyse önemsiz kalmaktadır. Yapıldığı zamanlar yüzünü renklendiren kırmızı boya lekeleri hâlâ görülebilse de, yüz artık tanınmayacak kadar bozulmuştur. Burnu fanatik bir Müslüman'ın putperestliğe duyduğu nefretle kırılmıştır. Anıtın yapısı ve baş kısmını kurtarmak için tamirlerin gerekli olması gerçeği, anıtın piramidin inşa edildiği tarihte inşa edilmiş olsaydı, ayakta kalamayacağını göstermektedir.

Mısırlılar için sfenks, gücün ve zekânın sembolüydü. İnisiyelerin ve tanrıların hem dişil hem de eril yaratıcı kuvvetlerden pay aldıklarını göstermek için an-

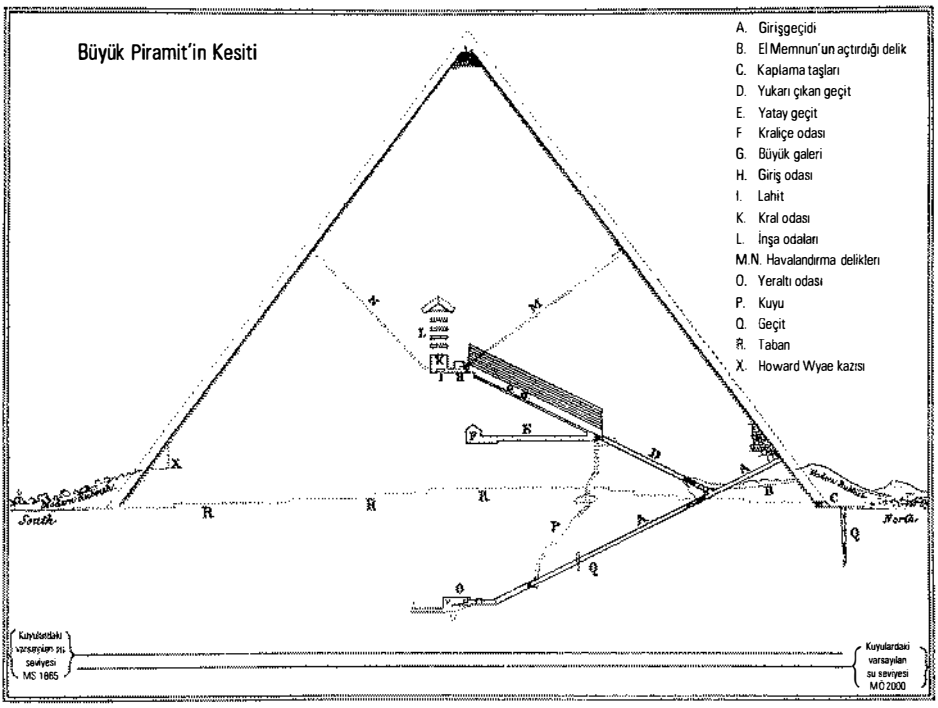

Smyth'in *Life and Work at the Great Pyramid* adlı eserinden.

BÜYÜK PİRAMİT'İN DİKEY KESİTİ

Büyük Piramit bir kireçtaşı vadisinde dikilidir. Kadim hikâyeye göre bu vadi bir kez Nil'in suları altıda kalmıştır ve bu sayede onun yapımında kullanılan dev taş blokların taşınmasına yardım etmiştir. Piramidin ucundaki taşın en başta beri orada bulunduğunu varsayan John Taylor'a göre, Piramit 148 metre yüksekliğindedir, temelin kenar uzunlukları 235 metredir;,yapının kapladığı bütün alan 5,5 hektardan fazladır. Büyük Piramit bilindiği kadarıyla Giza'da, daha doğrusu Mısır'da içinde odalar olan tek piramittir. Bu nedenle bu yapıların bir kral mezarının üstünde yükselen mozoleler olduğunu ileri süren Lepsius yasasına uymadıkları söylenir. Piramidin içinde dört oda vardır, bu odalar şekilde K, H, F ve O harfleriyle gösterilmektedir. Kral odası (K) 12 metre uzunluğunda, 5 metre genişliğinde ve 6 metre yüksekliğindedir. (bu ölçüler yaklaşık ölçülerdir). Piramitteki bu en büyük odanın dokuz taştan oluşan düz bir tavanı vardır.

Kral Odası'nın üstünde beş küçük bölme (L) vardır, bunlar genellikle inşaat odaları olarak adlandırılır. Bu odaların en altındakinde Firavun Keops'un hiyeroglifleri bulunmaktadır. Kral Odası'nın sonunda, girişin karşısında meşhur lahit bulunur. Lahitin arkasında onun içindekileri keşfetme amacıyla açılmış küçük bir delik vardır. Odayı piramidi baştan sona kat eden iki havalandırma tüneli (M,N) havalandırır. Bu havalandırma tünelleri bile binanın mezar olarak yapılmadığına yeterli kanıttır.

Büyük Hol'ün (G.G.) üst ucu ile Kral Odası arasında küçük bir giriş odası (H) bulunur. Bu oda en uzun yerinde 3 metre, en geniş noktasında 1,5 metre ve en yüksek noktasında 4 metre ölçülerine sahiptir. Duvarları bilinmeyen bir nedenle oyulmuştur. Büyük Hol ile Kral Odası arasındaki bu odada büyük bir granit levha vardır. Levha yere değmez ve kral odasına girecek olanlar bu levhanın altından geçmelidir. Büyük Hol 48 metre uzunluğunda, 8 metre yüksekliğinde ve 2 metre genişliğindedir. Bu genişlik, duvarları oluşturan üst üste bindirilmiş taşlar nedeniyle bir metre kadar daralır. Kraliçe Odası seviyesinde Hol ikiye ayrılır, biri 30 metre kadar piramidin içine dönen bir holdür (E). Bu hol Kraliçe Odası'nda (F) son bulur. Kraliçe odası 6 metre uzunluğunda, 5 metre genişliğinde ve 7 metre yüksekliğindedir. Tavanı çatılmış büyük taşlardan oluşur. Kraliçe Odası'ndan çıkan havalandırma geçitleri gösterilmemiştir, çünkü bunlar orijinalde açılmamıştır. Kraliçe Odası'nın doğu duvarında aşama aşama birbirine yaklaşan taşlardan oluşan bir niş vardır. Bu niş büyük bir ihtimalle bir kayıp giriş yolu olabilir.

Büyük Hol'ün bitip Kraliçe Odası'na giden yatay geçidin başladığı yerde bir kuyu ile aşağı inen bir hol vardır (D). Bu hol, piramidin dış duvarından en alttaki odaya inen bir dehlize (A) açılır. Kuyu içinde 18 metre kadar indikten sonra zemine ulaşılır. Kuyu zeminin altına doğru 40 metre daha inerek giriş dehlizine (A) ulaşır.

Yer altı odası (O) 14 metre uzunluğunda 8,5 metre genişliğindedir. Fakat son derece alçaktır, tavanın bitirilmemiş gibi görünen kaba zeminden yüksekliği 1 metre ile 4 metre arasında değişmektedir. Yer altı odasının güney kanadından 10 metre uzunluğunda bir tünel çıkar ve bu tünel aniden sona erer. Keşif delikleri, birkaç niş, kör dehlizler, Halife El Memun'un önderliğinde Müslümanların açtığı tünel (B) sayılmazsa bunlar piramitteki tek girişlerdir.

drojen olarak tasvir edilmiştir. Gerald Massey şöyle yazıyor: "İşte bu sfenksin gizemidir. Mısır'ın sfenksi önden erkek, arkadan dişidir. Tıpkı boynuz ve kuyrukla, önden erkek arkadan dişi olan Sut-Typhon gibi. Artlarında dişi aslan veya inek kuyrukları takan firavunlar da önden erkek, arkadan dişiydi. Tıpkı tanrılar gibi bir kişinin aynı anda hem bir anadan doğmuş olmasının hem iki cinsiyetli bir çocuk olmasının düal bütünlüğünü göstermektedirler." (Bkz. *The Natural Genesis* [Doğal Yaradılış])

Birçok araştırmacı Sfenks'le dalga geçmiş ve bu büyük anıtı incelemeye tenezzül bile etmeyerek dikkatlerini piramidin insanı huşuya boğan gizemine çevirmişlerdir.

PİRAMİT GİZEMLERİ

Piramit kelimesinin yaygın olarak πρ, ateş kelimesinden geldiğine inanılır. Böylece o her yaratığın hayatı olan Tek İlahi Alev'i temsil eder. John Taylor piramit kelimesinin "buğday ölçüsü" olduğuna inanırken, C. Piazzi Smyth piramit kelimesinin Kıpti dilindeki "onda bir" anlamını daha çok tutmaktadır. Eski çağların inisiyeleri piramit şeklini, hem gizli öğretinin hem de onu öğretmek için kurulan cemiyetlerin ideal sembolü olarak görmüşlerdir. Hem piramitler hem de höyükler, yeryüzünün ortasında durduğuna inanılan Tanrı'nın Yüksek Yeri veya Kutsal Dağ arketipleridirler. John P. Lundy Büyük Piramit'i Olimpus'la ilişkilendirmekte ve yeraltı dehlizlerini de Hades'in işkence dolu geçitlerine benzetmektedir.

Piramidin kare tabanı bu Bilgelik Evi'nin sıkı sıkıya doğaya ve onun değişmez yasalarına dayandığının sürekli bir hatırlatıcısıdır. "Gonistiklerin" diye yazıyor Albert Pike, "bütün ilim binaları kare üzerinde yükseliyordu. Bu karenin kenarları Σιγη, Sükût; Βυθος, Derinlik; Νους, Zekâ ve Αληθεια Hakikat idi" (Bkz. *Morals and Dogma.*) Büyük Piramit'in dört duvarı dört ana yöne tekabül eder. Eliphas Levi daha sonra bunları sıcak ve soğuk (Güney ve Kuzey) ile ışık ve karanlık (Doğu ve Batı) kutuplarıyla ilişkilendirmiştir. Piramidin temeli insanın bedenini oluşturan dört maddi elementi veya tözü de simgeler. Karenin her köşesinden çıkan üçgen duvar her dörtlü doğa üzerine taç gibi yerleşmiş olan üçlü ilahi varlığı gösterir. Eğer her kenar üçlü bir spiritüel kuvvetin yükseldiği bir kenar olarak kabul edilirse o zaman yüzlerin kenar sayılarının toplamıyla (12) dört varsayımsal karenin (16) toplamı, aşağı dünyayı gösteren kutsal sayı 28'e tekabül eder. Bu sayı güneşi oluşturan üç yediliğe (septenary) (21) eklenirse toplam 49, yani yedi sayısının karesi ve evrenin sayısı olur.

Zodyak'ın on iki burcu tıpkı aşağı dünyaların yöneticileri gibi dört üçgenin on iki kenarıyla, piramidin yüzleriyle sembolize edilir. Her yüzün ortasında Hezikel'in bir yaratığı durur ve yapı bir bütün olarak bir Kerubim'dir. Piramidin üç

ana odası kalp, beyin ve üreme organını, beşeri yapının ruhani merkezlerini temsil eder. Piramidin üçgen formu ayrıca bedenin kadim meditasyon tekniklerinde girdiği duruşu da akla getirir. Gizemler tanrıların ilahi enerjilerinin piramidin tepesinden aşağı indiğini öğretirlerdi, bu durum kökü yukarıda, dalları aşağıda olan bir ağaçla gösterilirdi. İlahi bilgelik bu ters dönmüş ağacın alt kısmından dünyaya yayılmaktadır.

Piramidin tepesindeki taşın boyutu kesin olarak belirlenemiyor, birçok araştırmacı bir zamanlar orada olduğuna inansa da, ona dair hiçbir iz kalmamıştır. Büyük dini anıtları inşa edenler arasında yaratımlarını bitirmemek, böylece bir tek Tanrı'nın tamamlanmış olduğunu işaret etmek gibi bir âdet vardır. Eğer bir zamanlar orada idiyse, tepe taşının kendisi de küçük bir piramit olmalıdır, onun tepesinde de küçük bir piramit, onun tepesinde de küçük bir piramit olarak sonsuza kadar gitmelidir. Dolayısıyla bu tepe taşı bütün yapının özetidir. Dolayısıyla Piramit evrene, tepe taşı ise insana benzetilebilir. Analoji zincirini takip edersek, zihin insanın tepe taşı, ruh aklın tepe taşı, -bütünün örneği olan- Tanrı ise tinin tepe taşıdır. Bitmemiş ve kaba bir taş olan insan madenden alınır, gizem okulunun gizli kültürüyle yavaş yavaş yontularak kusursuz piramit tepe taşına dönüştürülür. İnisiye, ilahi kuvveti alta yatan yapının taşıdığı canlı bir doruk haline geldiği zaman, tapınak tamamlanmış olur.

W. Marsham Adams, Büyük Piramit'e "Gizli Yerlerin Evi" adını vermiştir. Gerçekten de o Mısır öncesi bilgeliğin içsel öğretilerini temsil ettiği için öyledir. Mısırlılar için Büyük Piramit, bilgelik, yazı tanrısı olup İlahi Aydınlatıcı olan Hermes'le ilişkiliydi. Hermes'i piramitle ilişkilendirmek yeni bir gerçeği aydınlatır. O Görünmez ve Yüce Ulûhiyetin en büyük tapınağıydı. Büyük Piramit ne bir fener, ne bir gözlemevi ne de bir mezardı, bütün sanatların ve bilimlerin temelini oluşturan gizli hakikatlerin hazine eviydi. O *mikrokozmos* ile *makrokozmosun* mükemmel sembolü ve gizli öğretilere göre Nil'in kara tanrısı Osiris'in mezarıydı. Osiris güneşsel enerjinin belli bir tezahürünü temsil eder, dolayısıyla onun evi veya mezarı, gömüldüğü yerin ve üzerine gerilmiş olduğu haçın amblemidir.

Büyük Piramit'in mistik geçitlerinden ve odalarından, kadim zamanların aydınlanmış insanları yürümüş, onun kapılarından *insan* olarak girmiş, *tanrı* olarak çıkmışlardır. O "ikinci doğum"un gerçekleştiği yer, "Gizemlerin rahmi" idi ve Tanrı nasıl insan kalbinde ikamet ediyorsa, bilgelik de onun içinde ikamet ediyordu. "Aydınlatıcı Zat", yani İnisiyatör, mavi ve altın rengi cüppeler içinde elinde Ebediyetin yedi anahtarını tutuyordu. Bu kişi aslan yüzlü hierofant, Kutsal Zat, Ustaların Ustası'ydı, O Bilgelik Evin'den hiç çıkmadı ve onun yüzünü hazırlık ve arınma kapılarından geçmeyen hiç kimse görmedi. Geniş omuzlu Platon, Gizli Evin Ustasında bedenlenmiş olan asırların bilgeliğiyle işte bu odalarda

yüz yüze gelmişti.

Birçok odası uzaydaki âlemleri gösteren devasa piramitte yaşayan ve yüzünü "yeniden doğanlar" haricinde hiç kimsenin görmediği Usta kimdi? Piramidin sırrını sadece o biliyordu, fakat o bilgelik yolundan ayrıldı ve evi boş bırakı. Odaların içinde artık bilgelik için söylenen ilahilerin sesi duyulmuyor, nefoitler artık elementleri aşıp yedi yıldız arasında dolaşmıyor, adaylar Ebedi Olan'ın dudaklarından artık "Hayat Kelam"ını almıyor. Artık dış kabuk –içsel hakikatin dışsal sembolü– dışında insan gözünün görebileceği hiçbir şey kalmadı ve insanlar Tanrı'nın evine artık mezar diyor!

Gizem Okulları'nın tekniği, Gizli Evin Efendisi Aydınlanmış Bilge tarafından açıklanıyordu. Bu koruyucu ruhu bilme gücü, yeni inisiyeye veriliyor ve maddi bedeni ilahi aracından ayırma yöntemleri ona açıklanıyordu; *magnum opus*'un tamamlanması için İlahi İsim ifşa ediliyordu. Bilgisiyle insanı ve Tanrısını bir kılan Mutlak Tanrı'nın gizli ve söylenemez işareti. İsmin verilmesiyle birlikte yeni inisiye bizatihi bir *piramit* oluyordu, onun odalarında sayısız başka insan ruhani aydınlanmaya kavuşuyordu. Kral Odası'nda "ikinci ölüm" dramı sergilenirdi. Burada aday, günbatımları ve ekinoksların çarmıhına gerildikten sonra büyük bir tabuta kapatılırdı. Kral odasının hayli kendine özgü bir atmosferi ve ısısı vardır: Ölümü andıran soğuğu insanın iliklerine işler. Bu oda maddi dünya ile doğanın aşkın âlemleri arasında bir geçiş yeriydi. Bedeni tabutun içinde yatan neofitin ruhu, insan başlı bir şahin olarak semavi âlemlerde süzülür, burada Hayat, ışık ve Hakikat ile Ölüm, Karanlık ve Günah'ın yanılsamalarını bizzat keşfederdi. Dolayısıyla Büyük Piramit bir anlamda kadim rahiplerin yalnızca birkaç kişinin geçmesine izin verdiği bireysel tamamlanmanın kapısıydı. Yine çok dikkat çekicidir ki Kral Odası'ndaki tabuta vurulduğu zaman çıkan sesin hiçbir müziksel karşılığı yoktur. Bu ton değeri, Kral Odası'nı Gizem Okulunun en yüksek derecesinin verilmesi için ideal koşullar bileşiminin bir parçasıydı.

Modern dünya, kadim ritüeller hakkında çok az şey bilmektedir. Bilimadamları ile din adamları bu kutsal yapıya bakıp bu devasa çabaya neden girildiğini merak ediyorlar. Yalnızca bir an düşünseler, insan ruhunda gerekli gücü bulabileceği tek bir itkinin olduğunu anlayacaklar. Bilme, anlama isteği, fâniliğin darlığı yerine ilahi aydınlanmanın ufkunu ve genişliğini kazanmak. İnsanlar Büyük Piramit'in dünyadaki en mükemmel yapı, ağırlıkların, ölçülerin kaynağı, Nuh'un Gemisi, dillerin, alfabelerin, ısı ve nem ölçülerinin temeli olduğunu söylüyor. Ancak çok az kişi onun Ebediyet Kapısı olduğunu fark edebiliyor.

Modern dünya milyonlarca sır bilse de, kadim dünya yalnızca bir tane biliyordu. Bu sır bir milyon sırdan daha büyüktü. Zira bilinen milyonlarca sır, insanlığa ölüm, hastalık, keder, bencillik, şehvet ve tamah getirirken bu tek sır hayat, ışık ve hakikat getirmektedir. Gizli bilgeliğin dünyanın felsefi ve dini it-

kilerine egemen olacağı gün gelecektir. Dogmanın sonunu haber veren sesin duyulması yakındır. Büyük tanrıbilimsel Babil kulesi de, dillerinin karmaşıklığıyla birlikte, çamur ve balçıktan yapılmıştı. Hayatsız inanç demetlerinden kadim Gizemler, İkarus gibi küllerinden dirilecektir. Gizem Okulları dışında hiçbir kurum, insanlığın dini beklentilerini tatmin edememiştir; Gizem Okulları'nın yıkılışından beri Platon'un katılabileceği hiçbir dini inanç çıkmamıştır. İnsanın spiritüel doğasının kendini gerçekleştirmesi işi, en az astronomi, tıp ve hukuk kadar kesin bir bilimdir. Dinler esasen bu amacı gerçekleştirmek için kurulmuşlardır ve bu ilahi amacın gerçekleştirilmesi için dinden bilim, felsefe ve mantık yeşermiştir.

Ölen Tanrı tekrar yükselecektir! Gizli Yerler Ev'indeki gizli oda tekrar keşfedilecektir. Piramit tekrar dayanışmanın, ilhamın, umudun, dirilişin ve yenilenmenin ideal sembolü olarak yükselecektir. Geçen zamanın kumları medeniyet üstüne medeniyeti gömerken, Piramit İlahi Bilgelik ile dünya arasındaki antlaşmanın işareti olarak yaşamaya devam edecektir.

Aydınlanmış insanların şarkılarının piramidin dehlizlerinde tekrar işitileceği gün gelecektir. Gizli Evin Efendisi, sessizlik içinde, dogma ve inançlardan örülü yanlışları eliyle bir kenara itip sadece Hakikat'i arayan ve taklitlerle yetinmeyen kişinin gelişini beklemektedir.

VIII

Bakire İsis

Hermesçi sembolizme dair bir incelemenin Saisli İsis'in özellikleri ve sembollerine dair bir tartışmayla başlaması çok uygun olur. İsis, Sais kentindeki tapınağının üzerinde şu sözleri yazan tanrıçadır: *"Ben, İsis, hep olanım, hep olacak olan; hiçbir ölümlü insan peçemi açamamıştır daha."*

Plutarch, birçok kadim yazarın bu tanrıçanın Hermes'in kızı olduğuna inandığını onaylamaktadır; bazılarıysa onun Prometheus'un kızı olduğuna inanır. Her iki yarı-tanrı da ilahi bilgelikleriyle dikkat çeker. İsis'in onlarla akrabalığının sadece mecazi olması ihtimali yüksektir. Plutarch, İsis kelimesinin bilgelik anlamına geldiğini söylemektedir. Godfrey Higgins *Anacalypsis* adlı eserinde, ismi *korumak, muhafaza etmek* anlamına gelen İbranice *Iso* ve Yunanca Zww kelimesinden türetmektedir. Ne var ki başka otoriteler, örneğin Richard Payne, *Symbolical Language of Ancient Art and Mythology* adlı eserinde, kelimenin Kuzey'den geldiğini, muhtemelen İskandinav veya Gotik bir kökene sahip olduğunu düşünmektedir. Bu dillerde aynı isim *İsa* diye kullanılmaktadır ve *buz*, yani en pasif, kristalize haldeki su anlamına gelmektedir.

Birçok farklı isimle karşımıza çıkan Mısırlı tanrıça, kadim dünyanın hemen bütün dinlerinde doğanın doğurganlığı ilkesini temsil etmektedir. O, on bin isimli tanrıça olarak bilinir ve Hıristiyanlık tarafından Bakire Meryem'e dönüştürülmüştür. Bütün canlıları ve bunlar arasında en önemlisi Güneş'i doğuran o olsa da,

efsanelere göre o hâlâ bir bakiredir.

Apuleius *Altın Eşek'in* on birinci kitabında tanrıçanın güçleri ve özellikleriyle ilgili şu aşağıdaki bilgileri veriyor: "Bakın..., dualarınızı kabul ediyorum, sizinle birlikteyim; Ben, doğayım, her şeyin anası, bütün elementlerin kraliçesi, ilk nesil, tanrıların büyüğü, ölülerin ruhlarının egemeni, semavi varlıkların ilki, Tanrı ve Tanrıçaların benzeri tek biçim. Semavinin doruklarındaki ışıkların, denizin şifalı esintilerinin, yeraltı âlemlerinin perişanlık veren sükûtunun yöneticisi, yeryüzündeki herkesin farklı isimler ve biçimlerle tanıdığı ben, İsis'im. Eski Frigyalılar bana Pessinuntika, Tanrıların Anası; Atinalı yerliler Minerva; Kıbrıslılar Paphian Venüs, ok taşıyan Giritliler Diana Dictynna; üç dilli Sicilyalılar Styx'li Proserpine, Eleusisliler kadim Tanrıça Ceres derler. Bazıları için ben Juno'yum, diğerleri için Bellona, diğerleri için Hecate ve kimileri için de Rhamnusia. Kutsal Güneş'in ışınlarını doğar doğmaz alan Etiyopyalılar bana Arii derler ve kadim bilgide ileri Mısırlılar bana uygun seremonilerle taparak gerçek ismimle seslenirler, Kraliçe İsis."

Le Plongeon, Mısırlı İsis mitinin tarihsel köklerinin Orta Amerika'nın Mayalarının Kraliçe Moo'suna kadar uzandığına inanmaktadır. Aynı yazara göre Prens Coh ise, İsis'in kardeşi-kocası olan Osiris'tir. Le Plongeon'un teorisine göre Maya medeniyeti Mısır medeniyetinden çok daha eskidir. Prens Coh'un ölümünden sonra dul kalan eşi Kraliçe Moo, katillerin gazabından kurtulmak için Maya kolonilerinden biri olan Mısır'a kaçmıştır. Burada kraliçe olarak kabul edilmiş ve ona İsis adı verilmiştir. Le Plongeon haklı olsa da, tarihte gerçekten yaşamış olan kraliçe mecazi, sembolik Bakire'yle kıyaslandığında önemsiz kalmaktadır; çok farklı ırklarda ve halklarda ortaya çıkması, onun tarihte gerçekten yaşamış bir birey olma teorisini zayıflatıyor.

Sextus Empyricus'a göre Troya savaşı Ay tanrıçasının bir heykeli yüzünden çıkmıştır. Yunanlılar ile Troyalılar, Troya'nın kapılarında bu Aysal Helena için çarpışmışlardır.

Birçok yazar İsis, Osiris, Typhon, Nephthys ve Aroueris'in (Tot, veya Merkür) büyük Yahudi Patriyark Nuh'un oğlu Ham'ın soyundan geldiğini kanıtlamaya çalışmıştır. Fakat Nuh ve gemisinin hikâyesi her dünya döneminin başında gezegendeki nüfusun yeniden çoğalmasını temsil eden kozmik bir mesel olduğu için, bu isimlerin tarihsel kişilikler olması ihtimali çok düşüktür. Robert Fludd'a göre Güneş'in üç özelliği vardır. *Hayat, ışık* ve *ısı.* Bu üçü üç âleme –ruhani, zihinsel ve maddi– can ve ışık verir. Dolayısıyla Üç Usta Mason için *"bir ışıktan, üç ışık"* denmiştir. Büyük bir ihtimalle Osiris güneşsel faaliyetin üçüncü ve maddi yönünü temsil ediyordu. Onun faydalı etkileri yeryüzünün bitkilerini canlandırıyordu. Osiris güneş değildir, fakat Güneş, kadimlerin Osiris adıyla bildikleri doğanın canlılık ilkesinin sembolüdür. Dolayısıyla Osiris'in sembolü, evrenin

Büyük Gözü, Güneş'in onuruna açık gözdür. Aktif, dölleyici ateş ilkesinin tersi olarak burada Ay, doğanın pasif, alıcı ilkesini gösterir.

Modern bilim, atomdan güneş sistemine kadar formların pozitif yüklü, parlak bir çekirdek etrafında bu çekirdekten yansımalarla beslenen pasif cisimlerden oluştuğunu söylüyor. Aynı çatıyı Süleyman ve karıları meselinde de görebiliriz. Çünkü Süleyman güneş iken, karısı ve cariyeleri gezegenleri, Ayları, asteroitleri ve Güneş'in evindeki diğer pasif cisimleri simgeler. Süleyman'ın Neşidesinde Kudüs'ün esmer kızı olarak temsil edilen İsis, doğanın alıcı yönünü, Güneş'in erilliğiyle döllendikten sonra her şeyi kendinden yaratan su elementine özgü analık ilkesini temsil eder.

Mozaize'nin *Historie Der Hebreeuwse Kerke* adlı eserinden.

Kadim dünyada yıl 360 günden oluşuyordu. Geri kalan beş gün, Kozmik Akıl Tanrısı tarafından, Ham'ın kızları ve oğulları olarak anılan beş tanrı ve tanrıçayı doğurma vazifesi için bir araya getirilmiştir. Bu özel günlerin ilkinde Osiris, dördüncüsünde İsis doğmuştur. (*Dört* sayısı tanrıçanın toprak ve elementlerle ilişkisini gösterir.) Mısırlı İblis veya Muhalif Ruh Typhon üçüncü günde doğmuştur. Typhon genellikle bir timsahla sembolize edilir, bazen bedeni bir timsahla yaban domuzunun karışımı olarak resmedilir. İsis bilgi ve bilgelik anlamına gelir ve Plutarch'a göre Typhon *küstahlık* ve *gurur* anlamına gelir. Egoizm, benmerkezcilik, gurur, kavrayış ve hakikatin ölümcül düşmanlarıdırlar. Alegorinin bu kısmı aşağıda açıklanmıştır.

Burada güneşi sembolize eden Osiris, Mısır kralı olmuş ve halkına aklının ışıkların saçmış, diğer ülkelerin halklarını ziyaret ederek temas ettiği herkesi

GÖKYÜZÜNÜN KRALİÇESİ İSİS

Diodorus, Arabistan'da, Nysa'daki sütun üzerine işlenmiş olan, İsis'in kendi hakkında söylediği şu sözlerden bahseder: "Ben bu ülkenin kraliçesi İsis'im. Bana Merkür öğretmiştir. Benin koyduğum yasaları hiç kimse yıkamaz. Ben en eski tanrı Satürn'ün en büyük kızıyım. Ben Kral Dsiris'in kız kardeşi ve karısıyım. Ölümlülere buğdayı kullanmayı ilk öğreten benim. Ben Kral Horus'un anasıyım. Bupaste şehri benim onuruma kurulmuştur. Sevin Ey Mısır, sevin, beni bu topraklar doğurmuştur!" (Bkz. *Morals and Dogma*, Albert Pike)

kendi dinine döndürmüştür. Plutarch ayrıca Yunanlıların Osiris'in şahsiyetinde, tapındıkları Dionysos ile Baküs'ü gördüklerini ekler. Osiris ülkesinden uzaktayken, kötülüğün cisimleşmesi olan kardeşi Typhon, tıpkı İskandinavya'nın Loki'si gibi Güneş Tanrısını yok etmek için bir hile düşünür. Yetmiş iki insanı işbirlikçisi olarak toplayarak, kurnazlıkla ahlaksız amacına ulaşır. Tam Osiris'in sığacağı büyüklükte harika süslemelerle dolu bir sandık yaptırır. Bunu tanrı ve tanrıçaların birlikte eğlendikleri bir ziyafet odasına getirir. Herkes güzel sandığına hayran kalır ve Typhon, sandığı, içine tam sığan kişiye vermeye söz verir. Hepsi tek tek kutunun içine girer, dener ve hüsranla çıkar. En sonunda Osiris de dener. Sandığa girdiği anda Typhon ile işbirlikçileri kapağı kapatır ve açıklık yerler erimiş kurşunla doldurur.

Sonra sandığı Nil'e atarlar. Sandık Nil'le birlikte denize açılır. Plutarch bu olayın, Güneş'in Akrep burcunda olduğu Athyr ayının on yedinci günü meydana geldiğini söyler. Bu çok önemlidir, çünkü Akrep ihanetin sembolüdür. Osiris'in sandığa girdiği tarih, Nuh'un Tufan'dan kaçmak için gemiye girdiği tarihle aynıdır.

Plutarch ayrıca Osiris'in öldürüldüğünü ilk olarak Panlar ile Satirlerin (Doğa ruhları ile elementsel varlıkların) keşfettiğini ileri sürer. Bu haber anında bir panik yaratmıştır, günümüzdeki panik kelimesi de buradan gelir. Katillerin sandığı yaptığını gören çocuklardan kocasının öldürüldüğü haberini alan İsis, yas kıyafetlerini giyerek onu aramaya başlar.

İsis sonunda sandığın Biblos sahiline vurduğunu öğrenir. Orada bir ağacın dallarına takılmış, bu ağaç çok kısa bir süre içinde sandığın etrafında büyümüştür. Bu durum o ülkenin kralını öyle şaşırtmıştır ki ağacı kestirip ondan sarayın çatısını tutan bir payanda yaptırmıştır. Biblos'u ziyaret eden İsis, kocasının cesedini almış, fakat Typhon cesedi yine çalmış ve onu on dört parçaya ayırarak parçaları dünyanın dört bir yanına dağıtmıştır. Umutsuzluk içinde kocasının parçalarını toplayan İsis ancak on üç parçayı bulabilmiştir; on dördüncü parça olan fallus Nil nehrine düşüp bir balık tarafından yutulduğu için, İsis tarafından altınla yeniden yapılmıştır.

Typhon daha sonra Osiris'in oğluyla savaşırken öldürülür. Bazı Mısırlılar tanrıların ruhlarının semaya çekilip orada yıldızlar olarak parladığına inanırdı. İsis'in ruhunun Köpek Yıldızı, Typhon'un ise Büyük Ayı takımadasına dönüştüğü kabul edilirdi. Ne var ki bu fikrin genel kabul gördüğü kuşkuludur.

Mısırlılar İsis'i, sık sık, başında öldürülen kocasının boş tahtını taşırken tasvir edilir. Bu tuhaf şekil kimi krallıklar döneminde İsis'i temsil eden hiyeroglif olarak kabul edilmiştir. Mısırlılar için başlıkların büyük sembolik değerleri vardır ve tıpkı Hıristiyan dini sanattaki hale veya aurolar gibi kullanılır. Meşhur bir mason sembolisti olan Frank. C. Higgins, çarpıcı bir özelliğe dikkat çeker: Belli

tanrılar ile firavunların başlıklarının dünyanın ekseniyle aynı açıda arkaya eğik olması. Kadim hiyerofantların cüppeleri, işaretleri, mücevherleri ve süsleri insan bedeninden çıkan ruhani enerjilerin sembolüdür. Modern bilim, Hermesçi felsefenin birçok kayıp bilgisini bugün yeniden keşfetmektedir. Bu felsefenin gizlerinden biri de bir insanın zihinsel gelişimini, ruhsal niteliklerini ve fiziksel sağlığını, bir insanın teninden dışarı çıkan yarı görünür elektrik kuvvete bakarak değerlendirmektir. (İnsanın çevresindeki halenin görünür kılınmasıyla ilgili bilimsel süreçler için bakınız, *The Human Atmosphere,* Dr. Walter J. Kilner.)

Kadim dünyanın bilge insanı, Mısır öğretisinin kurucusu Tot Hermes Trismegistus, kadim zamanların filozoflarına ve rahiplerine, günümüzde mit ve efsanelerde saklı olan sırlar vermiştir. Bu mecazlar, simgesel figürlerde, yaygın olarak Ruhun Mistik Kimyası (Simya) diye bilinen, ruhsal, zihinsel, ahlaki ve fiziksel yenilenme için gizli formüllerde saklıdır.

Bu yüce hakikatler Gizem Okulları'nın inisiyelerine veriliyor, fakat halktan saklanıyordu. Soyut felsefi doğruları anlama kapasitesinden yoksun olan avam, bu gizli hakikatlerin sembollerine put diye tapıyordu. Mısır'ın sırrı ve bilgeliği, gizini yüzlerce kuşaktan saklamış olan sfenkste özetlenmiştir. Dünyanın cehaleti sayesinde dünyadan gizlenmiş olan Hermesçiliğin sırları ve kadim filozofların gizli öğretilerinin anahtarları, hepsi, Bakire İsis'le sembolize edilir. Tepeden tırnağa örtülü olan İsis, bilgeliğini sadece onun kutsal huzuruna girmeye, bir peçe altındaki doğanın belirsizlik örtüsünü yırtmaya ve İlahi Hakikat'in yüzüne bakmaya hak kazanmış bilge ve inisiye insanlara veriyordu.

Bu sayfadaki Bakire İsis'le ilgili sembol açıklamaları (aksi işaret edilmediği taktirde) *Bibliotèque des Philosophes Hermétique*'nin, *İsis'in Niteliklerinin ve Sembollerinin Hermesçi Anlamları* adlı dördüncü kitabından ve kitabı bir araya getiren kişilerin metni açıklamak için kullandıkları yorumların serbest çevirisinden alıyorum.

İsis heykeli Güneş, Ay ve yıldızlar ile İsis'in (Koruyucu Doğa Ruhu'nun kişileşmesi olarak) yöneticisi olduğu düşünülen yeryüzüyle ilgili birçok sembolle süslenirdi. Tanrıça'nın yüceliğini ve mertebesini gösteren işaretleri bozulmadan kalmış birçok tasviri bulunmuştur. Kadim filozoflara göre o Evrensel Doğa'nın, bütün doğurganlığın anasının kişileşmesiydi. Tanrıça genellikle yarı çıplak, hamile, bazen de yeşil veya siyah veyahut yeşil, beyaz, siyah ve kırmızının karışımı renklerde bol bir örtüyle örtülmüş olarak temsil edilmiştir.

Apuleius onu şu şekilde tarif etmektedir: "O gür ve uzun saçları dalga dalga ve şuh bir biçimde yumuşakça boynuna dökülür. Çeşitli çiçeklerin olduğu çok katlı tacı başının yüce doruğunu süsler. Tacın ortasında, tam alnının üstünde onun Ay olduğunu gösteren, aynaya veya beyaz bir ışığa benzeyen yuvarlak bir şekil bulunur. Tacın sağında ve solunda orak şeklinde yükselen yılanlar vardır. Ayrıca

tacın üstünde mısır koçanını çevreleyen yapraklar görülür. En değerli ketenden yapılmış olan kıyafeti birçok renkten oluşur; bazı resimlerde bembeyaz parlar, bazı resimlerde safran çiçeği sarısı, bazı resimlerde de pembeye çalan bir kızıllıkla yanar. Fakat benim en çok gözümü alan şey onun siyah örtüsüydü. Bu örtü onun sağ kolunun altından girerek sol omzuna çıkıyor, orada tıpkı bir kalkanın ortası gibi düğüm yeri yükseliyor ve küçük püsküller zarafetle dökülüyor. Elbisesinin işlemeli yüzeyinde yıldızlar parıldıyor ve yıldızların ortasında ışıldayan dolunaydan alev yalımları çıkıyor. Çiçeklerden ve türlü türlü meyvelerden oluşan başlığı harika elbisesini tamamlıyor. Tanrıça elinde çok farklı şeyleri birden tutuyor. Sağ elinde bronz bir çıngırak [sistrum], içinden geçen keskin iğneler sayesinde elinin hareketinde üçlü bir tiz ses çıkarıyor. Sol elinde tekneye benzer uzunca bir vasıta tutuyor ve bunun tutmacında bir engerek yılanı başını kaldırıyor. Ölümsüz ayaklarını zaferi temsil eden palmiye yapraklarından örülmüş bir ayakkabı kaplıyor."

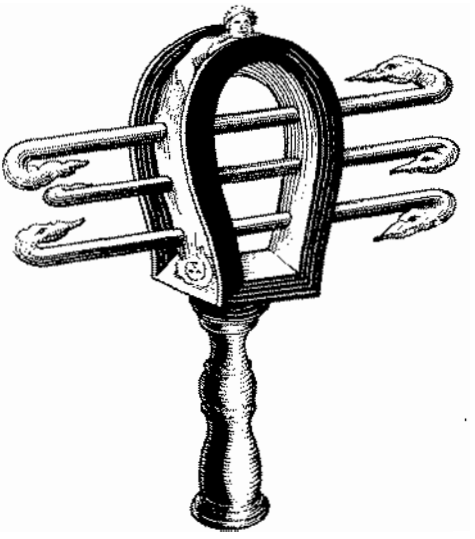

SİSTRUM

Sistrum, yavaşlayıp hareketi sona ermek üzere olan her şeyin hareket ettirilmesi için teşvik edilmesi, sallanması, canlandırılması gerektiğini gösterir. Rivayet edilir ki bu aletin sesi Tifo hastalığını uzaklaştırır. Aletin temsil ettiği şey, yozlaşma ve çürüme doğanın normal akışının tıkanıp durması iken, yenilenmenin, hareket yoluyla onu tekrar gevşetip eski canlılığına kavuşturduğudur. Bu aygıtın dış kısmı yuvarlaktır, bunun içinde dört çubuk bulunur (burada yalnızca üçü gösterilmiştir), bunlar sallandığı zaman çıngırak sesi çıkarırlar. Bunun da bir anlamı vardır. Evrenin oluş ve bozuluşa konu olan kısmı ay küresinin içindedir; orada olan hareket ve değişim, dört elementin, ateş, toprak, hava ve suyun, farklı bileşimleri tarafından oluşur. Dahası sistrumun yuvarlak kısmının üstünde insan yüzlü bir kedi görünür ve hareket eden demir çubukların bir tarafında İsis'in yüzü, diğer tarafında ise Nephthis'in yüzü bulunur. Bu yüzler sembolik olarak oluş ve bozuluşu temsil ederler (daha önce söylediğimiz gibi oluş ve bozuluş dört elementin birbirleriyle yer değiştirme hareketinden başka bir şey değildir)." (Plutarch'ın *İsis ve Osiris* adlı eserinden).

Yeşil renk yeryüzünü kaplayan bitkilere, yani doğanın cüppesine işaret etmektedir. Siyah, yeni bir hayat ve doğum yolu olarak ölüm ve çözülmeyi gösterir. "İnsan yeniden doğmadıkça, Tanrı'nın krallığını göremez" (Yuhanna III. 3). Beyaz, sarı ve kırmızı, çürümenin siyahının ardından gelen evrensel, Hermetik, simyasal tıbbın üç ana rengini gösterir.

Kadimler İsis'e okült ilaçlarından birinin ismini vermiştir. Dolayısıyla burada verilen tarif bir şekilde kimyayla ilişkilidir. Onun siyah örtüsü –simyasal terminolojide doğanın işler tözü, evrensel merkür– ay ve aysal nemin kendine özgü bir ışığı olmadığını, fakat ışığını, ateşini ve hayat veren kuvvetini güneşten aldığını gösterir. İsis, bilge insanın Büyük Çalışmasının, Felsefe Taşının, Hayat İksirinin ve Evrensel Çarenin temsilcisi ve imgesidir.

İsis'le ilişkili diğer hiyeroglifler de, burada anlatılanlardan daha az ilginç değildir; fakat Mısırlı Hermetikler tarafından birçok sembol birbirinin yerine geçecek şekilde kullanıldığı için, hepsini burada anlatmak imkânsızdır. Tanrıça genellikle servi dallarından yapılmış bir şapka giyerken resmedilir, bu şapka onun ölü kocasının ardından tuttuğu yası ve İsis'in sebep olduğu, her yaratığın döngüsel dirilişinde yeni bir hayatı kazanmak için geçtiği fiziksel ölümü gösterir. İsis'in başında bazen altın bir taç, bazen de zeytin yapraklarından bir çiçek görülür. Bunlar onun dünyanın kraliçesi, bütün evrenin kadını olarak soyluluğuna işaret ederler. Altın taç, İsis'in elementlerin sürekli dolaşımı yoluyla her bireye sunduğu güneşsel ve hayati ateşlerin bereketli sülfürünü işaret eder. Elementlerin dolaşımı ise elindeki müzik çıngırağıyla sembolize edilir. Bu sistrum aynı zamanda yonik saflık (bakirelik) sembolüdür.

Zeytin yaprakları arasına karışmış olup kendi kuyruğunu ısıran yılan, güneşsel halenin onu çevreleyen dünyevi yozlaşmanın zehriyle bulandığını ve sağlığın yeniden kazanılması için (simya terminolojisinde) *uçan kartallar* denilen yedi gezegensel çevrim ve arınmayla temizlenmesi gerektiğini gösterir. Yedi gezegensel döngü, mason locasının etrafının dolaşılması, Yahudi rahiplerin Eriha duvarlarını yedi kez dolaşmaları ve Müslümanların Mekke'deki Kabe'nin etrafını yedi kez tavaf etmesiyle sembolize edilmiştir. Altın taçtan üç boynuz çıkar. Bu boynuzlar, kökleri gökte olan tek kaynaktan (İsis'in başından) fışkıran doğanın bahşettiklerinin bereketini gösterir.

Pagan doğa bilimcileri bu figürle, ayaltı doğanın üç krallığı ve ailesinin -mineraller, bitkiler ve hayvanlar (insan hayvanlar âleminin bir parçası olarak kabul ediliyor)- hayati kuvvetlerini temsil ediyorlar. Kulaklarının birinde Ay'ı, ötekinde Güneş'i görürüz. Bu iki Işık bütün doğal nesnelerin ana ve baba ilkeleridir; İsis, yani Doğa, gücünü hayvanlar, bitkiler ve mineraller âlemine iletmek için bu iki ışığı kuvvetlerini kullanır. Boynunun arkasında gezegenlerin ve gezegenlere işlevlerinde yardımcı olan Zodyak burçlarının işaretleri görülür. Bu durum, semavi etkilerin her şeyin tohumunu ve ilkesini yönlendirmesini gösterir; bunlar bütün ayaltı cisimlerin yöneticileri oldukları için onları büyük evrenin suretinde küçük dünyalara çevirmişlerdir.

İsis sağ elinde küçük bir yelkenli tutar, geminin gönderinde dönen bir çark vardır. Gönderin tepesinden bir sürahi çıkar ve sürahinin sapı, zehirli bir yılandan oluşur. Bu, İsis'in zahmetler ve mutsuzluklarla dolu hayat denilen yelkenliyi, zamanın fırtınalı okyanusunda yönlendirmesini gösterir. Bu amblemler aynı zamanda İsis'in nemle ilişkisini gösterir; bu nem sayesinde bedenleri besler ve onları atmosferin besleyici nemiyle ıslatarak Güneş'in sıcaklığından korur. Nem bitkileri güçlendirir, fakat bu sübtil nem (eter) her zaman çürüme veya yolaşmadan gelen bir zehirle az ya da çok zehirlenmiştir. O doğanın temizleyici gö-

rünmez ateşiyle temas ederek arındırılmalıdır. Bu ateş, nemin doğadaki bütün cisimleri iyileştirip yenileyen, her derde deva bir ilaç olabilmesi için, tözü sindirir, kusursuzlaştırır ve yeniden canlandırır.

Yılan her yıl gömlek değiştirerek yenilenir (böylece ruhani hayatın maddi doğadan sembolik dirilişini gösterir). Yeryüzünün yenilenmesi ise Güneş'in canlandırıcı tininin Kuzey Yarımküre'ye döndüğü bahar ayında gerçekleşir.

Sembolik Bakire sol elinde bir sistrum, dört köşe, metal bir zil taşır. Bu zil çalındığı zaman doğanın anahtar notasını (Fa) verir. Bazen aynı elinde değişim döngüleriyle çeşitli yapı ve biçimlerdeki yaratıklara ölüm ve çözülme süreçleri getiren hayatın sembolü olarak bir zeytin dalı da tutar. Zil, dört elementin uyumuna göre dönüştürülmüş ve canlandırılmış her şeyi temsil etmek için her zamanki üçgen şekli yerine dörtgen şeklindedir.

Dr. Sigismund Bacstrom, toprak, ateş, hava ve su elementleri arasında uyumu tesis edip, bunları iç içe geçmiş iki üçgenin oluşturduğu altı köşeli yıldızla sembolize edilen bir taşta (Felsefe Taşı) birleştirebilecek olan bir hekimin, bütün hastalıkları iyileştirebileceğine inanmaktadır. Dr. Bacstrom ayrıca doğanın her yerde mevcut olan evrensel ateşinin "her şeyi yaptığına ve her şeyin içinde olduğuna" hiçbir kuşkusu olmadığına dile getiriyor. Cazibe, itme, hareket, ısı, yüceltme, buharlaştırma, kurutma, çökertme ve sabitleme yollarıyla Evrensel Ateş (Tin) maddeyi yönlendirir ve yaratımın her parçasında tezahür eder. Bu ilkeleri anlayan ve onları doğanın üç bölümünde kullanmada ustalaşan herkes, gerçek bir filozof olur.

İsis'in sağ memesinden bir salkım üzüm, sol memesinden ise altın renginde bir mısır püskülü veya buğday başağı çıkar. Bu tasvir doğanın bitki, hayvan ve insan dünyalarının beslenme kaynağı olduğunu ve her şeyi kendinden beslediğini gösterir. Buğdayın (veya mısırın) altın rengiyle, güneş ışığında veya ruhani altında hayatın ilksel tohumunun gizli olduğu işaret edilir.

Bedenin üst kısmını çevreleyen kemerde birkaç gizemli işaret görülür. Kuşak ön tarafta kare biçiminde yerleştirilmiş dört altın tabakla (elementler) birbirine bağlanır. Bu durum İsis'in, yani doğanın, simya terminolojisiyle ilk maddenin, dört elementin (hayat, ışık, ısı ve kuvvet) özü olduğu, her şeyin bunların özünden çıktığını gösterir. Bu kuşak üzerinde sayısız yıldız vardır, bu durum Güneş'in aydınlıkta etkide bulunması gibi yıldızların karanlıktaki etkilerini gösterir. İsis, Başak takımyıldızında ölümsüzleşmiş olan Bakiredir, burada Dünyanın Anası ayağının altında bir yılan ve başının üstünde yıldızlardan bir taçla sembolize edilir. Kollarında bir buğday demeti, bazen de genç Güneş Tanrısı'nı taşır.

İsis heykeli koç başlarıyla süslü kara taştan bir kaide üzerine yerleştirilmiştir. İsis birkaç zehirli sürüngen üzerinde dikilir. Bu durum doğanın bütün aşındırıcıların asitinden ve tuzundan koruma ve bedenlere musallat olan dünyevi

yozlaşmanın yarattığı bozulmanın üstesinden gelme gücüne sahip olduğunu gösterir. Koç başları hayatın üretilmesi için en iyi zamanın Güneş'in Koç burcuna girdiği zaman olduğunu gösterir. Ayağının altındaki yılanlar doğanın bozulma ve çözülmeyi uzaklaştırarak hastalıkları iyileştirme ve hayatı koruma eğiliminde olduğunu gösterir.

Kadim filozofların bu konuyla ilgili büyük doğrusu şu şekilde dile getirilirdi:

Doğa doğayı içerir,
Doğa kendi doğasında sevinir
Doğa doğayı aşar,
Doğa ancak kendi doğasına uygun biçimde ıslah edilebilir.

Lenoir'un *La Franche-Maconnerie* adlı eserinden.

KÖPEKBAŞLI TOT

Osiris'in ölümünden sonra bebek Horus'u Typhon'un gazabından koruyan beş ölümsüzden biri olan Arueris, yani Tot. Tot ayrıca kadim Mısır takvimini 360 günden 365 güne çıkararak yenilemiştir.

Tot Hermes'e sadakati ve bütünlüğü nedeniyle "Köpek-başlı" denirdi. Başında bir solar haleyle tasvir edilen Tot, bir elinde sonsuz hayatın sembolü olan Ansata Haçı'nı, diğer elinde onun tanrıların danışmanı olma payesini sembolize eden yılan sarılı asayı taşır.

Demek ki İsis heykeli üzerine tefekkür ederken onunla ilgili anlatıların okült anlamlarını gözden yitirmemeliyiz, aksi takdirde Bakire bir muammaya dönüşür. Sol kolundaki altın bir bilezikten bir ip iner, bu ipin ucunda yanan kömürler ve tütsülerin olduğu derin bir kova vardır. Doğanın kişileşmesi olan İsis, kendisiyle birlikte, dinle muhafaza edilip belirli tapınaklarda bakire rahibeler tarafından yanar halde tutulan kutsal ateşi taşır. Bu ateş doğanın gerçek, ebedi ateşidir. Hayatın kökeni, esîrî, özsel ateştir. Kutsal metinlerde sık sık bahsedilen ve bilgelerin hayat özü, bitmez yakıt dedikleri şey bu ebedi ateşin yakıtıdır.

Ayrıca sağ kolundan yine bir ip iner, bu ipin sonunda doğanın tartmada ve ölçmedeki kesinliğini gösteren bir terazi asılıdır. Doğa sonsuza dek tutarlı olduğu için İsis sık sık adalet sembolü olarak temsil edilir.

Dünyanın Bakiresi bazen iki büyük sütun üzerinde ayakta resmedilir, Hürmasonluğun Jaşin ve Boaz'ını gösteren bu sütunlar doğanın doğurganlığa kutuplar yoluyla ulaşması gerçeğini sembolize eder. İsis, bilgeliğin kişileşmesi olarak zıtlar sütunlarının ortasında durur ve bize kavrayışın her zaman denge noktasında bulunduğunu, hakikatin görünürde birbirine karşı iki hırsızın ortasında çarmıha gerildiğini gösterir.

Siyah saçlarında parlayan altın, İsis'in esasta aysal olsa da, gücünü güneş ışın-

larından aldığını gösterir. Ay nasıl Güneş'in yansıyan ışığına bürünmüşse, İsis, tıpkı Vahiyler bölümünde bahsedilen bakire gibi, Güneş'in parlaklığının ihtişamıyla giyinmiştir. Apuleius, saygıdeğer tanrıça İsis'in uyurken okyanustan yükseldiğini ifade eder. Kadimler ilksel hayat formlarının sudan geldiğini fark etmişti ve modern bilim de bu düşünceyi kabul eder. H.G. Wells, *Outline of History* [Genel Tarih] adlı eserinde yeryüzündeki ilkel hayatı tarif ederken "Okyanus, yükselen ve alçalan sular halihazırda hayatla kaynıyorken, karada hayat yoktu, o en ufak bir hayatın olmadığı taşlık bir düzlüktü." Sonraki bölümde ekliyor: "Her deniz kıyısında hayat vardı; bu hayat evi, yaşama ortamı ve temel ihtiyacı olan suyla yaşamaya devam etti." Kadimler evrensel spermin sıcak buhardan, yani nem ve sıcaktan çıktığına inanıyordu. İsis'in örtüsü bu nemin sembolü olarak buharı temsil eder. Bu buhar, kucağında taşıdığı bir çocukla sembolize edilen Güneş'in hayat sperminin taşıyıcısı veya vasıtasıdır. Güneş, Ay ve yıldızlar âdeta büyük bir okyanusun içine yerleştiği ve su onların ışığını aldığı için, denizin canlıların sperminin beslendiği zemin olduğuna inanılmıştır. Bu sperm, semavi cisimlerin etkilerinin bileşimiyle üretilir; dolayısıyla İsis bazen hamile olarak tasvir edilir.

Lenoir'un *La Franche-Maconnerie* adlı eserinden..

MISIRLI MERYEM

Oğlu Horus'u kucağına almış İsis tasviri. Aysal küreyi taç olarak giymiştir. Bu taç koç veya boğa boynuzlarıyla süslenmiştir. Orus, ya da daha çok bilinen ismiyle Horus, İsis ve Osiris'in oğludur. O, zamanın, saatlerin, günlerin tanrısıydı ve kısa hayatı ölümlü bir varoluş olarak görülmüştür. Horus'un dört oğlu çok büyük bir ihtimalle doğanın dört krallığını gösteriyordu. Babası Osiris'in katili, kötü ruh Typhon'dan intikamını en sonunda alan Horus olmuştur.

İsis heykeline sık sık siyah beyaz renkte büyük bir öküz figürünün eşlik ettiğini görürüz. Öküz ya Zodyak'ın boğası Osiris'i temsil etmektedir ya da üzerinde işaretlerden ve renklerden anlaşılacağı üzere Osiris için kutsal olan hayvan Apis'i göstermektedir. Mısırlılar için boğa bir yük hayvanıydı. Dolayısıyla bu hayvan, bütün yaratıklara hayat ve sağlık sunmak için sabırla çalışan doğayı simgelerdi. İsis heykelinin yanında sık sık bir elini ağzına götürmüş olan Sessizlik Tanrısı Harpocrates'i görürüz. O herkesi, bilgelerin sırlarını onları bilmeye layık olmayanlardan uzak tutmaları için uyarmaktadır.

Britanya adasının ve Galya'nın Druidleri, İsis gizemlerine dair derin bir kavrayışa sahiptir ve Ay sembolü altında ona taparlar. Godfrey Higgins, İsis'i Ay'la eşanlamlı kullanmayı bir hata olarak görmektedir. Ona göre Ay'ın İsis için seçilmesinin nedeni onun sular üzerindeki etkisidir. Druidlere göre Güneş her şeyin babası, Ay ise anasıdır. Bu iki sembolün aracılığıyla Evrensel Doğa'ya taparlar.

Plutarch, İsis'in müridi olmak için gerekli özellikleri tarif eder: "Ne sakalı-

nın uzunluğu, ne cileci bir hayat, ne sürekli sakalını kesmek, ne de İsis sembollü kıyafetler giymek filozof yapar insanı, her kim ki tanrıların işlerinin tarihini duyar, doğru bir biçimde öğrenir ve onların ardında gizli hakikatleri araştırır, her şeyi akıl ve felsefenin emrettikleriyle inceler, o kişi bir filozoftur."

Ortaçağın ozanları olan *traubadour*lar, bu Mısır tanrıçasının efsanelerini şarkıların içinde muhafaza etmişler, dünyadaki en güzel kadına şiirler düzmüşlerdir. Ne var ki çok az kişi onun dünyanın bütün filozoflarının peşinden koştuğu Sofiya, Bilgelik Bakiresi olduğunu anlamıştır. İsis, kadimler için doğanın her yerde nazır bilgeliğini ve Tanrı'nın kudretinin en açık kanıtı olan analık gizemini temsil eder. Modern araştırmacı için o Büyük Bilinmez'in örneğidir, ancak onun örtüsünü aralayabilen kişiler hayat, ölüm, doğum ve dirilişin sırlarını çözebilecektir.

MISIR'DA ÖLÜLERİN MUMYALANMASI

Virgil'in *Enad*'ını yorumlayan Servius, "Ruhun bedenle temasını uzun süre sürdürüp ona yabancılaşmaması için bilge Mısırlıların bedenlerini mumla sardıktan sonra gömdüklerini," ifade eder. "Oysa tam tersi bir yolu takip eden Romalılar, ölülerini yakmışlar, böylece bedenin ruhsal kıvılcımın genel elementine ve doğanın ilksel, bozulmamış haline bir an önce göre dönmesini sağlamaya çalışmışlardır." (From Prichard'ın *An Analysis of the Egyptian Mythology* [Mısır Mitolojisinin Bir Analizi] adlı eserinden.)

Mısırlıların ruh, bilinç ve beden arasındaki ilişkiyle ilgili gizli öğretileri hakkında eksiksiz hiçbir kayıt bulunamamıştır. Bununla birlikte Mısır tapınaklarında inisiye edilen Pisagor'un, *metempsychosis* öğretisini ileri sürerken kısmen de olsa Mısırlı inisiyelerin öğretilerini ifade ettiği kesindir. Mısırlıların ölümle ilgili felsefelerine modern bilginin ışığında bakarsak, Mısırlıların ölülerini bedenini fiziksel bir diriliş için ko-

YERALTININ KRALI OSİRİS

Osiris sık sık bedenin altı kısmı mumyalanmış ve sarmalanmış olarak resmedilir. İnsan ruhu üç kısımdan oluşur ve bunlardan yalnızca biri enkarne olur. İnsan bedeni, bu enkarne olan ruh için bir mezar veya zindan olarak görülmüştür. Enkarne olan egonun sembolü olan Osiris, insanın yaşayan ruhunun, mumya tabutu tarafından sembolize edilen maddi suretin içinde hapsolduğuna işaret etmek için, vücudunun aşağı kısmı mumyalanmış olarak temsil edilir.

Etkin Tanrı ilkesiyle pasif doğa ilkesi arasında romantik bir ilişki vardır. Bu iki ilkenin birleşmesinden rasyonel yaratım çıkar. İnsan bileşik bir yaratıktır. Babasından (etkin ilkeden) Tanrısal ruhunu, ilham ateşini, ölümlülüğün –kırılan kil testisinden zaferle yükselen, doğal organizma yok olduktan sonra da kalan– ölümsüz parçasını miras alır. Anasından ise (pasif ilkeden) bedenini, doğa yasalarının kontrol ettiği kısımlarını, beşeriyetini, ölümlü kişiliğini, iştahlarını, duygularını ve heyecanlarını alır. Mısırlılar ayrıca Osiris'in Nil nehri olduğuna ve İsis'in (kardeşi ve karısı) onu çevreleyen toprak olduğuna inanırdı. Bu toprak Nil'le döllendiği zaman meyveler ve ekinler verirdi. Genellikle abanoz renginde bir tenle tasvir edilen Osiris'e rengini Nil nehrinin çamurlu sularının verdiğine inanılırdı.

ruma amacıyla mumyaladıklarına dair popüler inanç savunulamaz. Porphyry, *On Abstinence from Animal Food* [Hayvansal Gıdadan İmtina Etmek] adlı eserinde Mısırlıların cesedin karnını boşaltıp başka bir sandığa koyarak onu temizlemelerini anlatır. Bundan sonra eserinde Euphantus tarafından Mısır dilinden çevrilen şu aşağıdaki duayı alıntılar: "Ey hükümdar Güneş, ey İnsana hayatı veren bütün diğer tanrılar, beni alın, beni tanrılarla birlikte yaşamaya götürün. Çünkü ben, anne ve babamın bana gösterdiği bütün tanrılara tapınarak ve saygısızlık etmeden, temiz bir hayat sürdüm. Ayrıca benim bedenimi yaratanları her zaman onurlandırdım. İnsanlarla ilgili olarak ne kimseyi katlettim, ne de benimle tartışan birini sakat bıraktım, ayrıca başka kötü eylemlerde de bulunmadım. Bu yüzden yaşarken pişirilmesi veya içilmesi yasaya aykırı olan şeyler yedim ve içtimse bu hatayı kendim yüzünden değil, şunlar yüzünden yaptım." (Karnını gösterir) İnsanda iştahı kontrol eden organların çıkarılması bedeni şeytani etkilerden arındırmaya karşılık gelirdi.

İlk Hıristiyanlar Kutsal Kitap'ta yazılanları öyle doğrudan anlamışlardır ki diriliş gününde ruhun eksiksiz ve tam olarak korunmuş bir bedende doğması için bedeni tuzlu suda salamura haline getirmişlerdir. Mumyalanma süreci için bedenin kesilip iç organlarının çıkarılmasının ruhun bedene tekrar dönüşünü engelleyeceğine inanan Hıristiyanlar, ölülerini Mısır'ın ayrıntılı mumyalama yöntemlerine başvurmadan gömmüşlerdir.

S.S.D.D., *Egyptian Magic* [Mısır Büyüsü] adlı eserinde mumyalama uygulamasının ardındaki ezoterik süreçlerle ilgili olarak şu aşağıdaki akıl yürütmelerde bulunur: "Sadece belli bir inisiyasyon mertebesine ait olanların mumyalandığını varsaymak için birçok nedenimiz var. Çünkü Mısırlıların gözünde mumyalamanın reenkarnasyonu engellediği neredeyse kesindir. Reenkarnasyon, inisiyasyon sınavından geçmeyi başaramayan kusurlu ruhlar için şarttı, fakat Sırlar Odası'na girme İradesine ve kapasitesine sahip olanlar için bedenin yok olmasıyla ruhun özgürleşmesi süreci nadiren gerekli oluyordu. İnisiyenin bedeni, demek ki ölümden sonra bir tılsım türü olarak veya ruhun yeryüzündeki tezahürünün maddi temeli olarak korunuyordu."

Mumyalama başlangıç döneminde sadece Firavun için geçerliydi, çünkü soylular arasında başka hiç kimse Mısır yeraltı âleminin mumyalanmış kralı tanrısal Osiris'in özelliklerinden pay alamazdı.

IX

Güneş
Evrensel Bir Tanrı

Güneşe tapınma, dini ifadenin en eski ve en doğal biçimlerinden biridir. Gelişmiş modern teolojiler bu ilksel inancın karmaşıklaşmasından ve ona ilavelerden başka bir şey değildirler. Güneş küresinin faydalı gücünü gören ilkel akıl, Mutlak İlahiliğe benzerliği, yakınlığı dolayısıyla ona tapındı. Alpert Pike *Morals and Dogma* adlı eserinde güneş tapıncının kökenine dair şu özlü yargıda bulunur: "Güneş onlar için (ilkel insanlar) bedenlerin, doğanın içsel ateşiydi. Hayatın, ısının ve tutuşmanın sahibiydi. Onsuz herhangi bir hareket, bir mevcudiyet, bir form mümkün olmayacağı için güneş bütün doğumların etken nedeniydi. Güneş bölünemez, yok edilemezdi ve her yerde mevcuttu. Onun ışığına ve yaratıcı enerjisine duyulan ihtiyacı hissediyorlardı ve hiçbir şey onun yokluğundan daha korkutucu olamazdı. Faydalı etkileri onun İyilik İlkesiyle özdeşleşmesini sağladı: Hinduların Brahma'sı, Perslerin Mitra'sı, Mısırlıların Athom, Amun, Phtha ve Osiris'i, Kaldelilerin Bel'i, Fenikelilerin Adonai'si, Yunanlıların Adonis ve Apollon'u, Güneş'in yaratıcı ilke, dünyanın varoluşuna nüfuz edip onu yenileyen bereket olarak kişileştirilmesiydi."

Kadim zamanların bütün uluslarında sunaklar, höyükler, tapınaklar Güneş küresinin tapıncına adanmışlardı. Bu kutsal yerlerin harabeleri bugüne kadar kalmıştır: Mısır ve Yukatan piramitleri, Kızılderililerin yılan höyükleri, Khalde ve Babil'in Zigguratları, İrlanda'nın yuvarlak kuleleri, Britanya ve Normandiya'nın

kaba taşlardan yapılmış büyük halkaları bunlar arasında en göze çarpanlardır. Kutsal metinlere göre Tanrı'ya erişmek için yapılmış olan Babil kulesi muhtemelen bir rasathaneydi.

Kadim dönemde birçok rahip ve peygamber, astronomi ve astroloji öğrenmiştir; bunların yazıları ancak söz konusu kadim bilimlerin ışığında anlaşılabilir. İnsanın göksel cisimlerin yapısı ve döngüleri hakkında bilgisi arttıkça, astronominin ilkeleri ve terminolojisi dini sistemlere girdi. Koruyucu tanrılara göksel tahtlar verildi, göksel cisimler onlara tayin edilen tanrıların ismiyle anıldı. Sabit yıldızlar takımyıldızlarına ayrıldı. Güneş ve gezegenleri ve onların uyduları bu takımyıldızlarında seyahat etmeye başladı.

GÜNEŞSEL ÜÇLEME (SOLAR TESLİS)

Kadim çağların astronomlarının gözlemleyebildiği göksel cisimler arasında en yüce konumu almış olan Güneş, tanrıların en yücesi mertebesine terfi etti ve bizatihi Yaratıcı'nın mutlak otoritesini sembolize etmeye başladı. Güneş'in ilkeleri ve güçleri üzerine derin felsefi düşünüşten, bugün anladığımız anlamıyla Teslis fikri doğdu. İlahi Üçleme inancı, ne Hıristiyan ne de Musevi teolojiye özeldir. Bu inanç hem kadim hem modern zamanlara ait dinlerin çok önemli bir parçasını oluşturur. Perslerin, Hinduların, Babillilerin Teslis inancı vardı. Bütün örneklerde teslis tek bir Mutlak Aklın üç katlı doğasını temsil etti. Modern masonlukta ilahilik eşkenar üçgenle sembolize edilir. Ebedi Bir'in ilksel tezahürlerini simgeleyen üç kenar, küçük bir alevle temsil edilir ve İbraniler onu Yod ile gösterirler. Cermen mistik Jakop Böhme, Teslis'e *Üç Tanık* adını vermiştir. Bunlar aracılığıyla görünmez olan görünür, cisimsel evren için bilinir kılınmıştır.

Güneş'in günlük hareketini gözlemleyen herkes Teslis'in nereden geldiğini hemen anlayacaktır. Bütün ışıkların sembolü olan bu kürenin üç farklı fazı vardır: doğuş, gün ortası ve batış. Filozoflar bu yüzden hayatı üç aşamaya bölmüşlerdir: büyüme, olgunluk ve yok oluş. Güneş'in doğuşuyla batışının alacakaranlıkları arasında gün ortasının harika ihtişamı yer alır. Baba Tanrı, dünyanın yaratıcısı şafakla temsil edilir. Rengi mavidir, çünkü sabahları doğan Güneş mavi bir sisle örtülüdür. Tüm âlemlere Babasının varlığına tanıklık etmek için gönderilen Oğul Tanrı, aydınlatıcı, öğle vakti parıldayan, muhteşem küre, Yahuda'nın Aslan'ı, dünyanın altın saçlı kurtarıcısıdır. Rengi sarıdır ve gücü tükenmezdir. Kutsal Ruh olarak Tanrı akşam fazıdır; günün küresi alev kırmızısı bir cüppenin içinde ufuk çizgisinde bir an durur, sonra gecenin karanlığı içinde yok olur; aşağı âlemlerde gezer ve daha sonra karanlığın kucağından zaferle yükselir.

Mısırlılar için Güneş ölümsüzlüğün sembolüdür. Çünkü her gece ölse de, ertesi sabah tekrar dikilir. Güneş'in günlük faaliyetinin dışında bir de yıllık faaliyeti vardır; bu yıllık faaliyetinde her birinde otuz gün kaldığı göklerin on iki

evinden geçer. Buna ek olarak bir de üçüncü bir yolu vardır ki buna ekinoksların presesyonu (ilerlemesi) denir. Bu harekette Zodyak üzerinde yetmiş iki yılda bir derece geri gider.

Göklerin on iki evinden Güneş'in geçişiyle ilgili olarak Robert Hewitt Brown 32°, şu yargıda bulunur: "Zodyak'ın 'canlı varlıkları' arasındaki yolu izleyen Güneş'in mecazi dilde, ya girdiği burcun doğasını benimsediği ya da ona galebe çaldığı söylenir. Böylece Boğa burcunda güneş bir Boğa olur ve bu haliyle Mısırlılar tarafından Apis, Asurlular tarafından Bel, Baal, veya Bul (Boğa) olarak tapınılır. Aslan'da o Aslanı katleden Herkül, Yay'da okçu olur. Balık'ta Filistinlilerin balık-Dagonu veya Hinduların balık-tanrısı Vişnu olur."

Maurice'un *Indian Antiquities* adlı eserinden.

GÜNEŞ ASLANI.

Aslanın sırtından, yani astrolojik olarak aslanın arkasından yükselen Güneş, her zaman erk ve yöneticiliğin sembolü olarak görülmüştür. Bu sembol, Güneş'e tapan Perslerin bayrağındaki sembole çok benzer. Dünyevi iktidarlarını Güneş küresinin göksel gücüyle ilişkilendiren krallar ve imparatorlar, Güneşi, sembolik olarak onunla ilişkili hayvanları veya kuşları kendi simgeleri olarak kullanmışlardır. Yukarıdaki resim Büyük Moğol imparatorluğunun imparatorluk sancağını gösteriyor.

Mısırlı rahipler seremonilerinin çoğunda aslan kürkü giyerlerdi. Aslan kürkü, Güneş'in yöneticisi olduğu Aslan takımyıldızında asalet kazanıp yükselmesinden, burada talihli bir yerleşime sahip olmasından kaynaklanıyordu. Herkül yine güneşsel bir tanrıdır. Çünkü bu güçlü avcı on iki işi gerçekleştirirken, Güneş de Zodyak kuşağının on iki evindeki seyahati, haccı sırasında özelde insan ırkının ve genelde doğanın on iki vazgeçilmez ve lütufkar işini yerine getirir. Herkül tıpkı Mısırlı rahipler gibi aslan postuyla örtünüyordu. İbrani kahraman Samson yine bir güneş tanrısıydı. Nubiyan Aslan ile dövüşü, karanlığın gücünü sembolize eden Filistinlilerle savaşı ve Gaza kapılarını unutulmaz bir biçimde taşıması, hepsi Güneş'in faaliyetleriyle ilgilidir. Birçok kadim halkın birden fazla güneş tanrısı vardı; aslına bakılırsa, bütün tanrı ve tanrıçalar en azından kısmen Güneş'in parlaklığından bir şeyler almıştır.

Çeşitli dinlerin rahiplerinin kullandığı altın süsler, yine güneş enerjisine ince bir göndermedir. Tıpkı kralların taçları gibi. Kadim zamanlarda taçların Güneş'in ışınları gibi dışa doğru çıkan okları vardı. Modern âdetlere bağlılık yüzünden, birçok örnekte taçlardaki bu ışınlar ya kaldırılmış ya da ortada bir yerde bir haç

veya küreyle birleştirilmiştir. Kadim peygamberler ve filozoflardan çoğu elinde bir asa taşırdı ve bu asanın üst kısmında ışınları gösteren çivili bir küre bulunurdu. Yeryüzünün bütün krallıkları gökyüzünün bir kopyasıydı ve göklerin krallıkları en iyi şekilde güneş krallığıyla temsil edilebilirdi. Güneş burada mutlak egemen, gezegenler onun divanı ve doğadaki her şey onun imparatorluğunun uyruklarıydı.

MISIR'IN KANATLI GÜNEŞ KURSU

Birçok Mısır sütununun üzerinde, saraylarda veya tapınakların girişlerinde görünen bu sembol, Mısır Teslisinin üç kişiliğini sembolize eder. Kanatlar, yılanlar ve güneş küresi Ammon, Ra ve Osiris'in işaretidir.

Birçok tanrı güneşle ilişkilendirilmiştir. Yunanlılar Apollon, Bakhüs, Diyonisos, Sabazius, Herkül, Jason, Ulysses, Zeus, Uranüs ve Volkan, Güneş'in görünür veya görünmez özelliklerini almışlardır. Norveçliler Güzel Balder'i bir güneş tanrısı olarak görüyordu, Odin özellikle tek gözü yüzünden yine bu göksel küreyle ilişkiliydi. Mısırda Osiris, Ra, Anubis, Hermes, hatta gizemli Ammon bile güneş diskiyle benzerlikler içeriyordu. İsis Güneş'in annesiydi ve hatta Typhon, Yıkıcı bile bir tür güneşsel enerji biçimiydi. Mısır güneş miti sonunda Serapis denilen gizemli bir tanrının etrafında toplanmıştır. Orta Amerika'nın iki tanrısı Tezcatlipoca ile Quetzalcoatl, sık sık rüzgârlarla ilişkilendirilse de, kuşkusuz güneş tanrılarıydılar.

Masonlukta Güneş'in birçok sembolü vardır. Güneş enerjisinin ifadelerinden biri de Solomon'dur (Süleyman). SOL-OM-ON ismi üç farklı dilde Yüce Işık anlamına gelen kelimelerin birleşiminden oluşmuştur. Hiram Abif, Kaldelilerin Hiramı, bir güneş tanrısıydı. Ona saldırılması ve öldürülmesinin hikâyesinin güneşle ilgili yorumu *Hiram Efsanesi* bölümünde bulunabilir. Güneş'in Hürmasonluğun ritüellerinde ve sembollerinde oynadığı önemli role dair George Oliver'in *Dictionary of Symbolical Masonry* adlı eserinde çarpıcı örnekler verilmiştir:

"Güneş doğudan yükselir ve doğu Tapınılası Usta'nın yeridir. Güneş bütün ışığın ve sıcaklığın kaynağı olduğu gibi Tapınılası Usta da kardeşlerin çalışmalarını canlandırmalı ve ısıtmalıdır." Gizem okullarının rahip ve rahibeleri güneşsel gücü gösteren çeşitli amblemler kuşanırlardı. Katolik rahiplerin elbiselerinin sırtındaki altın yaldızlı işleme, rahibin aynı zamanda *Sol İnvictus*'un bir temsilcisi ve elçisi olduğunu gösterir.

HIRİSTİYANLIK VE GÜNEŞ

İsa'nın işlerini ve hayatını kronolojik sırasına koyan kişiler, İsa'yı tartışmasız nedenlerle bir güneş tanrısı olarak görmektedirler. Tarihi İsa şahsiyeti unutulmuştur; dört İncil'de kaydedilmiş olan neredeyse tüm önemli olaylar gök cisimlerinin işlevlerine, fazlarına ve hareketlerine tekabül etmektedir. Hıristiyanlığın kadim paganlıktan ödünç aldığı mecazlar arasında, altın saçları omzuna dökülen, tepeden tırnağa bembeyaz giysiler içinde kolunda Tanrı'nın kuzusunu taşıyan mavi gözlü güneş tanrısı hikâyesi ilkbahar ekinoksunu sembolize eder. Bu yakışıklı tanrı, Apollon, Osiris, Mitra ve Baküs'ün bir bileşimidir; çünkü bütün bu pagan tanrılardan her biriyle birçok ortak yöne sahiptir.

Yunan ve Mısır filozofları Güneş'in yıl içindeki hayatını dörde bölmüşlerdir; dolayısıyla Güneş İnsan'ı dört farklı figürle sembolize etmişlerdir. Kış gündönümünde doğan güneş tanrısı, gizemli nedenlerle onu yok etmek için arayan karanlık güçlerden kaçmayı başaran, beşiğinde korunmasız bir şekilde yatan bir bebek olarak sembolize edilir. Yılın bu mevsiminde güçsüz olan Güneş'in altın saçları yoktur, fakat kışın karanlığında hayatta kalabilen güneş ışığı Göksel Çocuğun başında tek bir tutam saçla sembolize edilir (Güneş'in doğumu Oğlak burcunda gerçekleştiği için genellikle bir keçi tarafından emzirilirken sembolize edilir).

İlkbahar ekinoksunda güneş yakışıklı bir delikanlı olur. Altın saçları bukleler halinde omzundan aşağı dökülür ve ışığı, Schiller'in söylediği gibi, sonsuzluğun her yanına yayılır. Yaz gündönümünde güneş güçlü bir erkeğe dönüşür, olgunluğunun ilk aşamasında olan gür sakallı bu güçlü erkek doğanın yılın bu zamanında en güçlü ve verimli döneminde oluşunu sembolize eder. Sonbahar ekinoksunda güneş beyaz saçları, bükülmüş sırtıyla kışın karanlığına doğru ayaklarını sürüyerek yürüyen yaşlı bir adamdır. On iki ay bu şekilde Güneş'in ömrünü belirler. Güneş bu ömür içinde Zodyak'ın on iki burcunu muhteşem bir zafer yürüyüşüyle geçmiştir. Sonbahar geldiğinde, tıpkı Samson gibi, ışınlarının kesildiği ve gücünü yitirdiği Delilah'ın (Başak) evine girer. Masonlukta bu zalim üç kış ayı, Işık ve Hakikat tanrısını yok etmeye çalışan üç katil tarafından sembolize edilir. "Dünyaya gelen her insanı aydınlatan bu gerçek ışık, günün bu parlak ve muhteşem küresi, ölüleri kaldıran, aç yığınları doyuran, fırtınaları sakinleştiren, öldükten sonra tekrar dirilen ve her şeyi hayata yeniden döndüren bu mutlak lütufkâr, insancıllığın ve insan severliğin bu mutlak tini, Hıristiyanlıkta Mesih, Âlemlerin Kefaletini Ödeyen, Babanın Tek Oğlu, Bedene Bürünmüş Kelam ve Zafer Umudu hitap ve nitemeleriyle bilinir.

GÜNEŞİN DOĞUM GÜNÜ

Paganlar 25 Aralık tarihini Güneş İnsan'ın doğum gününe ayırmıştı. Bu tarihte oruç tutar, alaylar halinde ilahiler söyler, tapınaklara sunularda bulunurlardı. Çünkü kışın karanlığı sona ermiştir ve ışığın muzaffer oğlu Kuzey Yarımküre'ye dönmektedir. Yaşlı Güneş Tanrısı son bir çabayla Filistinlilerin (Karanlık Ruhların) evini yıkmış ve yeraltının derinlerinde, aşağı dünyanın sembolik hayvanları arasında o gün doğan yeni güneş için yolu hazırlamıştır.

Bu kutlama mevsimi için Oxford Balliol Kolej'den bir sanat profesörü *Mankind Their Origin and Destiny* [İnsanlığın Kökeni ve Kaderi] adlı akademik çalışmada şunları yazmıştır: "Romalılar da güneş festivalini kutluyor ve günün tanrısının doğumu onuruna sirk oyunları düzenliyorlardı. Bu festival ocak ayından sekiz gün önce, yani 25 Aralıkta kutlanıyordu. Virgil'in yeni güneşten bahsettiği Enad kitabının yedinci cildinin 720. mısrasını yorumlarken, doğru söylemek gerekirse, der, ocaktan sekiz gün önce, yani 25 Aralıkta güneş yenidir. I. Leo zamanında (Leo, XXI. serenom, De Nativ. Dom. s. 148) bazı Kilise Babaları, 'Festivali (Christmas) kutlu kılan şey, İsa Mesih'in doğumundan ziyade onun dönüşüdür' ya da onların kelimeleriyle 'yeni Güneş'in doğuşudur' diye tarif etmişlerdir. Roma'da Görünmez Güneş (Natalis solis invicti), Constantine ve Julian dönemlerinde yayınlanan roma takvimlerinden de anlaşılacağı üzere aynı gün kutlanıyordu. Bu 'İnvictus' unvanı aynı tanrıya Perslerin verdiği isimdir. Persler bu tanrıya Mitra ismini vermişlerdi ve o bir mağarada doğmuştu, tıpkı Hıristiyanların onu İsa ismiyle bir ahırda doğdurması gibi."

Katoliklerin kutladığı Meryem'in Uruç Yortusu ve onun astronomik olaylarla paralelliğiyle ilgili olarak aynı yazar şunları eklemektedir: "Güneş'in ışığı artarak sekiz burçtan geçtiği sekiz ayın sonunda, göksel Bakireyi sindirir. Bakire, oğlundan çıkan parlak ışınlar içinde erir. Her yıl ağustos ortalarında gerçekleşen bu fenomen, bugün bile var olan bir festivalin kaynağıdır. Bu festivalde İsa'nın anası dünyevi yaşamını bir kenara bırakarak oğlunun zaferine katılır ve gökyüzünde onun yanındaki yerini alır. Roma takvimi tam bu dönemde –eylülden on üç gün önce– Bakirenin (Başak) ölümünü ve yok oluşunu gösterir. Katolikler Bakire'nin Uruç Yortusunu, yani Bakire'nin tekrar oğluyla birleşmesini işte bugün kutlarlar. Bu yortunun eski adı Bakire'nin Geçişidir ki *Library of the Fathers*'ta (Bibl. Part. vol. II. parti i. p. 212) Kutsal Bakire'nin Geçişi anlatılır. Eski Yunan ve Romalılar da aynı Bakire'den başka biri olmayan *Astraea* yortusunu aynı gün kutlardı."

Hıristiyan tanrının aslına uygun bir biçimde muhafaza ettiği Güneş Tanrısını doğuran bu Bakire Ana, onun Sais tapınağında ortaya çıkan Mısırlı prototipi İsis'i anlatır: *"Verdiğim meyve güneştir."* Bakire (Başak burcu) ilk dönem paganlar ta-

rafından ayla ilişkilendirilmiş olsa da, onun yerini gökyüzünde bir takımyıldızı olarak belirlediklerine hiç kuşku yoktur. Çünkü neredeyse bütün kadim halklar ona Güneş'in anası olma onurunu vermişler ve ay bu görevi yerine getiremese de Başak burcunun bunu yapabileceğini, hatta 25 Aralıkta yaptığını fark etmişlerdir. Albertus Magnus şunları söyler: Göksel Bakire burcunun (Başak) Efendimiz İsa Mesih'in doğum anında ufuktan yükseldiğini biliyoruz."

Bazı Arap ve Pers astronomlar Orion kuşağını oluşturan üç yıldıza, genç Güneş Tanrısını ziyarete gelen Magi ismini vermiştir. *Mankind -Their Origin and Destiny* kitabının yazarı şu ilave bilgiyle katkıda bulunmaktadır: Gece yarısı başucuna yükselen Yengeçte *Ahır ve Eşek* takımyıldızı bulunur. Kadimler ona Praesebe Jovis adını vermişlerdi. Kuzeyde Arapların Marta ve Meryem dediği Büyük Ayı'yı ve aynı zamanda Lazarus'un tabutunu görebiliriz." Paganizmin ezoterizmi bu şekilde Hıristiyanlığa nakşedilmiştir. Ancak anahtarlar kayıptır. Hıristiyan kilise, körce kadim gelenekleri takip ediyor olsa da bunun nedeni sorulduğunda yüzeysel ve yetersiz açıklamalar yapıyor, her dinin ondan önceki dinin gizli öğretilerinden doğduğu gerçeğini ya unutuyor ya da inkâr ediyor.

ÜÇ GÜNEŞ

Kadim bilgeler, güneş küresini tıpkı insanın doğasına yaptıkları gibi üç ayrı bedene ayırmışlardı. Mistiklere göre her bireysel yapıdaki üç hayat merkezine benzer biçimde, güneş sisteminde üç güneş vardır. Bunlara üç ışık denir: *ruhani* güneş, *akli veya solar* güneşi ve *maddi* güneş (bu durum Hürmasonlukta üç mumla sembolize edilmektedir). Ruhani güneş Baba Tanrı'nın kudretini tezahür ettirir, akli güneş Oğul Tanrı'nın hayatını yayar ve maddi güneş, Tanrı'nın Kutsal Ruh'un tezahürü için kullandığı araçtır. İnsanın doğası mistiklerce birbirinden ayrı üç kısma ayrılır: ruh, can ve beden. Fiziksel bedeni maddi güneşle büyütülür ve canlandırılır; ruhani doğası ruhani güneşle aydınlanır ve aklı ise solar Güneş'in ışığıyla -lütfuyla- kurtarılır. Bu üç kürenin yan yana duruşu, kimilerine göre gezegen yörüngelerinin daire değil de elips şeklinde olmasını açıklar.

Pagan rahipler, güneş sistemini her zaman bir *Büyük Adam* olarak düşünmüşler ve bu üç faaliyet merkezine dair analojilerini, insan bedenindeki üç hayat merkezinden -beden, kalp ve beyin- çıkarmışlardır. Mesih'in dönüşümü olayında [(Matta 17:1-6, Markos 9:1-8, Lukas 9:28-36 çv.] üç çadırdan bahsedilir: Ortada ve en büyük olanı (kalp) ve onun iki tarafında daha küçükleri (beyin ve üreme sistemi). Üç tane Güneş'in mevcut olduğuna dair felsefi hipotezin, tarihte birkaç kere meydana gelen tuhaf olayla ilişkili olduğu söylenebilir. İsa'dan sonraki 51. yılda gökyüzünde aynı anda üç güneş görünmüştür. 69. yılda gökyüzünde iki güneş birlikte görülmüştür. William Lilly'e göre 1156 ila 1648 yılları arasında yirmi tane benzer olay kayda geçmiştir. Güneş'in maddi dünyanın en

önemli velinimeti olduğunu gören Hermesçiler, doğanın görünmez ve ilahi kısmının ihtiyaçlarını karşılayan bir ruhani güneş olduğuna inandılar. Büyük Paracelcus bu konuyla ilgili olarak şunları yazar: "Bütün ısının kaynağı Dünyevi Güneş vardır ve gözü olan herkes onu görür ve kör olanlar da onu göremese de ısısını hisseder. Bir de bütün bilgeliğin kaynağı olan Ebedi Güneş vardır, ruhani melekeleri uyanmış olanlar bu güneşi görür, onun varlığını bilir; ruhani bilince ulaşmamış olanlar ise onun gücünü Sezgi denilen içsel meleke sayesinde hissedebilir."

Kimi Gül-Haç bilginleri, Güneş'in şu üç haline özel isimler vermişlerdir: Ruhani güneşe *Vulcan;* solar ve entelektüel güneşe, sırasıyla Mesih ve Lusifer; ve maddi güneşe Musevi Demiurg *Yehova*'nın ismini vermişlerdir. Burada Lusifer ruhani zihnin aydınlatmadığı entelektüel zihni gösterir, dolayısıyla o "sahte ışık"tır. Sahte ışık sonunda alt edilir ve ruhun, *İkinci Logos* veya *Mesih* denilen gerçek ışığı tarafından kurtarılır. Lusifer aklının Mesih aklına dönüştürülmesini içeren gizli süreçler, simyanın büyük sırlarından birini oluşturur ve baz metalleri altına dönüştürme süreciyle sembolize edilir.

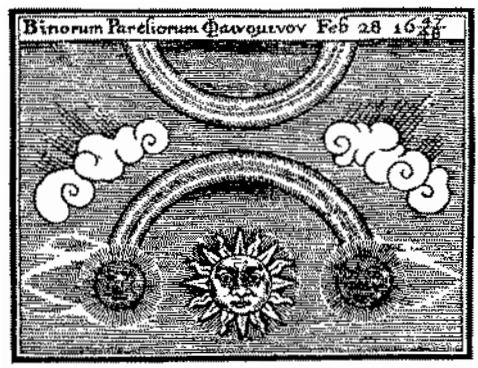

Lilly'nin *Astrological Predictions for 1648, 1649, and 1650* (1648, 1649, ve 1650 için Astrolojik Öngörüler) adlı eserinden.

ÜÇ GÜNEŞ

Jeremiah Shakerley tarafından 4 Mart 1648 yılında Lancashire'da yazılan mektupta şu aşağıdaki tarif bulunur: Son Şubat'ın 28'inde Güneş'le birlikte, onun iki tarafında iki Parelii görülmüştür. Güneş'ten uzaklıkları tahminen onar derecedir. Gökyüzünde Güneş'le aynı yükseklikte görünmüşlerdir. Güneş'in öte tarafına düşen kısımlarından belli parlak ışınlar saçmışlardır. Bu ışınlar Güneş'in bir bulut ardından gönderdiği ama biraz daha parlak olan ışınlara benziyorlardı. Parelii'lerin Güneş tarafında yeşil ve kırmızının egemen olduğu alacalı renkler vardı. Bunların üzerinde zor görülen parlak renkte, Güneş'e doğru bükülmüş ve uçları her bir Parelii'ye dokunur görünen küçük bir gökkuşağı vardı. Bu kuşağın üstünde bir başka gökkuşağı vardı, Zenit noktasına çok yakında ve harika renklere sahipti. Sanki çapı diğerinden daha küçüktü. Sırt sırta vermişlerdi, ancak aralarında epey mesafe vardı. Dolunay vakti yaklaşırken kaybolarak onları görenlerin yüreklerinde büyük bir korku ve dehşet bıraktılar. (Bkz. *William Lilly.*)

Franz Hartman, *The Secret Symbols of The Rosicrucians* [Gül-Haçlıların Gizli Sembolleri] adlı eserinde güneş simyasını şu şekilde tanımlar: "Bilgelik sembolü. Eşyanın ve kudretin merkezi. Güneş, enerjinin merkezi ve kudretin saklandığı yerdir. Her canlının içinde bir yaşam merkezi vardır, o büyüyüp güneşe dönüşebilir. Dirilenlerin kalbinde, Işık ve Kelam ile uyarılan ilahi güç, aklı aydınlatan bir Güneş'e dönüşür." Aynı yazar bu tanıma şu eki yapar: "Yersel güneş görünmez göksel Güneş'in imgesi ve yansımasıdır; birincisi ruh âleminde, ikincisi maddi âlemde mevcuttur, fakat ikincisi gücünü birincisinden alır."

Örneklerin çoğunda, kadim zamanların dinleri maddi, görünür Güneş'in bir güç kaynağı olmaktan ziyade bir yansıma olduğuna inanırlar. Örneğin İskandi-

nav Güneş Tanrısı Frey'in tasvirinde olduğu gibi, Güneş, Güneş Tanrısı'nın kolundaki bir kalkan olarak temsil edilir. Bu güneş, hayatın, ışığın ve hakikatin gerçek kaynağı olan görünmez ruhani Güneş'in ışığını yansıtır. Evrenin fiziksel doğası alıcıdır, o sonuçlar âlemidir. Bu sonuçların nedenleri ruhani dünyaya aittirler. Dolayısıyla ruhani âlem nedensellik planıyken, maddi dünya sonuçlar planıdır; akıl –veya ruh– ise ara plandır. Dolayısıyla yüksek aklın ve ruhun cisimleşmesi olan Mesih'e "Arabulucu" denir. O, mertebesi ve gücü sayesinde şunu söyler. "Hiç kimse, bensiz, Baba'ya yaklaşamaz."

Güneş, güneş sistemi için ne ise, ruh da insan bedeni için odur. Çünkü onun doğası, organları ve işlevleri, hayat merkezini (güneş) çevreleyen ve ondan taşanlarla yaşayan gezegenler gibidir. İnsandaki güneş gücü üçe ayrılır; bunlara insan ruhunun üç katmanı denir. Bu ruhani doğaların üçünün de aşkın ve nurlu olduğu söylenir; bunlar bir araya geldiklerinde insandaki Ulûhiyet'i oluştururlar. İnsan'ın üçlü aşağı doğası –fiziksel bedeni, duygusal dünyası ve akli melekeleri– fiziksel dünyada üç katlı Ulûhiyet'in ışığının yansımalarıdır ve ona tanık ve kanıt oluştururlar. İnsanın üç bedeni yukarı bakan bir üçgenle, üç katlı ruhani doğası ise aşağı bakan bir üçgenle sembolize edilir. Bu iki üçgen bir altı köşeli yıldız şeklinde birleştiği zaman Yahudiler ona "Davut'un yıldızı", "Süleyman'ın Mührü" derler ki bugün genellikle Sion Yıldızı diye bilinir. Bu üçgenler hem doğadan hem Ulûhiyet'ten gelip insanda birleşen ruhani ve maddi evrenleri gösterirler. İnsanın hayvani doğası topraktan gelirken, ilahi doğası gökyüzünden gelir, insanın doğası ise bu ikisinin arabulucusudur.

GÜNEŞ'İN GÖKSEL SAKİNLERİ

Bize meleklerin, başmeleklerin ve öteki göksel yaratıkların tasvirlerini yapan Rozikruzyenler ile İlluminati, bunların çok güçlü ışınların yayıldığı nurlu bir enerjinin merkezinde durduklarını ve küçük güneşlere benzediklerini ileri sürer. Bu dışa taşan güçlü ışınlar yüzünden, meleklerin kanatları olduğuna inanılmıştır. Bu kanatlar ışık haleleridir ki göksel yaratıklar bunlar sayesinde fizikötesi âlemlerin sübtil özleri içinde hareket ederler.

Gerçek mistikler meleklerin ve başmeleklerin, genellikle resmedildiği gibi, beşeri bir şekle sahip oldukları teorisini elbirliğiyle reddederler. İnsan şekli onların tezahür ettikleri esîrî tözler içinde tümüyle çaresiz olacaktır. Bilim uzun zamandan beri öteki gezegenlerde yaşam olup olmadığını tartışmaktadır. Bu fikre yapılan muhalefet, insan benzeri organizmalara sahip yaratıkların Mars, Jüpiter, Uranüs ve Neptün çevre şartlarında yaşayamayacakları savına dayanır. Bu sav, doğanın her yerde geçerli olan çevreye uyum yasasını hesaba katmaz. Kadimlere göre hayat güneşten gelir ve Güneş'in ışığını alan her şey güneşsel hayat unsurlarını emerek, onları flora ve fauna olarak saçma yeteneğine sahiptir. Bir felsefi

kavrayışa göre Güneş anadır ve gezegenler Güneş'e hayat ve besin aldıkları esîrî göbek bağlarıyla bağlı ceninlerdir.

Bazı gizli tarikatlar Güneş'te bir ırkın ikamet ettiğini öğretir. Bu ırk, Güneş'in parlak küresinin yapısından çok farklı olmayan nurlu, spritüel bir esîrden oluşur. Güneş'in sıcaklığının onlar üzerinde zarar verici hiçbir etkisi yoktur. Çünkü organizmaları Güneş'in devasa titreşimleriyle uyumlu hale gelecek şekilde saflaşmış ve hassaslaşmıştır. Bu yaratıklar minyatür güneşlere benzerler ve bir tabaktan az biraz daha büyüktürler, bunların arasında biraz daha güçlü olanlar daha büyüktürler. Güneş'in altın rengindedirler ve onlardan güçlü ışık huzmeleri çıkar. Genellikle çok uzaklara kadar gidebilen bu huzmeler, sürekli hareket halindedir. Küre şeklindeki bedenlerinin her yerinde kendilerine özgü bir nabız atışı vardır ve bu nabız onların ışınlarında kabarcıklar olarak görülür. Bu küre şeklindeki varlıkların en büyüğü ve en parlağı Başmelek Mikhael'dir; güneş üzerinde yaşayan bu varlıklara modern Hıristiyanlar "nur varlıkları" veya "başmelekler" isimlerini vermişlerdir.

SİMYA SEMBOLİZMASINDA GÜNEŞ

Altın, Güneş'in metalidir ve birçok kişi tarafından kristalize olmuş güneş ışığı olarak görülmüştür. Simya metinlerinde altın kelimesi metal altını gösterebildiği gibi, altının kaynağı ve ruhu olan göksel küreyi de işaret edebilir. Sülfür de yanıcı doğasından dolayı güneşle ilişkilendirilmiştir.

Altının ruhun sembolü oluşu gibi baz metaller de insanın aşağı doğasını temsil ederler. Bazı simyacılara "madenciler" denmiştir ve değerli metali –maddecilik ve cehaletin toprağıyla örtülmüş daha üstün insani nitelikleri– bulmak için ellerinde kazma ve kürekle toprağı kazarken betimlenmişlerdir. Bir kara kömürün ortasında gizlenmiş olan elmas da aynı ilkeyi gösterir. Illuminati ruhani kuvvetleri göstermek için denizin dibinde bir istiridyenin içinde gizlenmiş inci sembolünü kullanmıştır. Böylece hakikat arayıcısı bir inci dalgıcıdır: O inisiyelerin "Büyük Bedelin İncisi" adını verdikleri kav-

GÜNEŞ'İN NAİBİ SURYA

Moor yukarıdaki figürü şu şekilde tarif eder: "Dokuz inç yüksekliğindeki bu heykel, günün nurlu tanrısı Vişnu'nun niteliklerini gösterir. Vişnu yedi başlı bir yılanın üstünde oturmuştur, araba yedi başlı bir at tarafından çekilir ve şafak veya AURORO'nun kişileştirilmesi olan, bacaksız ARUN tarafından sürülür.

Moor'un *Hindu Pantheon* adlı eserinden.

rayışı ararken maddi yanılsamaların denizine dalar.

Simyacılar evrendeki bütün canlı ve cansız varlıkların altın tohumları içerdiğini söylediklerinde, altın her şeyin ruhu olduğu için kum tanelerinin bile ruhani bir doğası olduğunu kast etmektedirler. Bu ruhani altın tohumlarıyla ilgili olan aşağıdaki Rozikruzyen aksiyom dikkat çekicidir: "Uygun bir ortama konmamış bir tohum faydasızdır." Franz Hartmann bu aksiyom üzerine şu aydınlatıcı yorumları yapar: "Bir ruh, uygun bir beden olmadan gelişemez ve ilerleyemez; çünkü onun maddi gelişimini sağlayan şey fiziksel bedenidir." (Bkz. *The Pronaos of the Temple of Wisdom.*)

Simyanın amacı hiçlikten bir şey yaratmak değil, zaten var olan tohumu gübrelemek ve beslemektir. Simya süreçleri altın yaratmamış, fakat her zaman mevcut olan altın tohumunun büyüyüp açmasını sağlamıştır. Var olan her şeyin bir ruhu vardır –içinde Ulûhiyet tohumu taşır– ve diriliş daha önce var olmayan bir şeyi yaratmak değildir. Diriliş insandaki kadiri mutlak Ulûhiyet'in açılması anlamına gelir. Öyle ki bu Ulûhiyet bir güneş gibi parlar ve kendisiyle temas eden her şeyi aydınlatır.

GECE YARISI GÜNEŞİ

Apuleius, inisiyasyonunu betimlerken şunları söylemiştir: "Gece yarısında güneşi muazzam bir ışıkla parıldarken gördüm." Gece yarısı güneşi aynı zamanda simya gizemlerinin bir parçasıdır. Beşeri organizmanın karanlığında parıldayan insandaki ruhu sembolize eder. Aynı zamanda mistiklerin gündüz olduğu gibi gece de görebildiklerini, maddi dünyanın engellemeye gücünün yetmediği ilahi güneşi, güneş sisteminin ruhani Güneş'ini gösterir. Gece saatlerinde Mısır Gizem Okulları'nın tapınaklarını aydınlatan gizemli ışıkların, rahiplerin majikal kuvvetleriyle toplanan ruhani güneşin yansımaları olduğu söylenmiştir. Unutulmaz masonik mesel Etidorhpa'daki (Aphrodite'in tersten yazılışı) I-AM-THE-MAN'in (BEN İNSANIM) yeryüzünün on mil altında gördüğü garip ışık, pekâlâ, kadim ritüellerin gizemli gece yarısı Güneş'ine işaret ediyor olabilir. Hayır ve Şer ilkelerinin arasındaki savaşa dair ilkel kavrayışlar, genellikle gece ve gündüzün birbirini takip etmesiyle ilgilidir. Ortaçağda kara büyü uygulamaları nocturnal (gece) saatlerde yapılırdı ve şer ruha hizmet edenlere kara büyücü, iyilik ruhuna hizmet edenlere ak büyücü denirdi. Kara ve ak sırasıyla gece ve gündüzle ilişkiliydi ve ışık ile gölge arasındaki bitmek bilmeyen çatışmaya birçok halkın mitolojilerinde sık sık rastlanır.

Mısırlı İblis Typhon yarı timsah yarı yaban domuzu olarak temsil edilmiştir: Bu hayvanlar hem mizaç hem de görünüş bakımından kaba ve dünyevi oldukları için. Dünyanın kuruluşundan beri canlılar karanlıktan korkmuşlardır, kendilerini gizlemek için karanlığı kullanan yaratıklar genellikle kötü ruhla ilişkili gö-

rülmüşlerdir.

Sonuç olarak kediler, yarasalar, kurbağalar ve baykuşlar cadılıkla ilişkilendirilmiştir. Avrupa'nın bazı kesimlerinde hâlâ kara büyücülerin geceleri kurtların bedenlerine bürünüp önlerine çıkan her şeyi yok ettiklerine inanılır. Kurt adam hikâyeleri bu inançtan türemiştir. Yılanlar yerin altında yaşadıkları için Karanlığın Ruhuyla ilişkilendirilmiştir. İyi ve Kötü arasındaki savaş doğanın doğurgan kuvvetleri etrafında gerçekleştiği için, kanatlı yılanlar insanın hayvani doğasının yenilenmesini veya bu yenilenmeyi tamamlamış olan Yüce İnsanlar'ı gösterir. Mısır betimlemelerinde güneş ışınları genellikle bir insan elinden saçılırken tasvir edilirdi. Masonlar, dirilten Aslan Tutuşu'yla aradaki bağlantıyı kolayca görecektir.

GÜNEŞ RENKLERİ

Uzun zamandan beri kabul edilen üç ana renk dört ikincil renk olduğuna dair teori, ekzoterik bir teoridir. Çünkü çok eski dönemlerden beri üç değil, yedi ana renk olduğu bilinir, insan gözü yalnızca bunlardan üçünü görebilir. Her ne kadar maviyle sarıyı birleştirerek yeşil elde edilebilirse de, bir de bileşik olmayan gerçek bir yeşil vardır. Bu durum, tayfı bir prizmayla bölerek kanıtlanabilir. Helmhotz, ikincil denilen renklerin varsayılan ana renklerine ayrışmadığını bulgulamıştır. Dolayısıyla bir turuncu tayf, ikinci bir prizmadan geçirildiğinde kırmızı ve sarıya ayrışmaz, turuncu olarak kalır.

Bilinç, akıl ve kuvvet sırasıyla mavi, sarı ve kırmızı renkler tarafından sembolize edilir. Dahası renklerin şifa etkileri bu şemayla da uyumludur. Çünkü mavi sakinleştirici elektrik bir renk iken, sarı canlandırıcı ve tazelendirici, kırmızı ise kışkırtıcı ve ısı veren bir renktir. Ayrıca minerallerin ve bitkilerin de insanın yapısını renklerine uygun bir biçimde etkilediği kanıtlanmıştır. Dolayısıyla sarı bir çiçek sarı ışığa ve müzikteki *mi* notasına benzer etki yaratan bir ilaç verir. Turuncu renkteki bir çiçeğin etkisi, ikincil renkler denilen ve *re* tonuna veya *do* ve *mi* akortlarına tekabül eden turuncu rengin etkisine benzerdir.

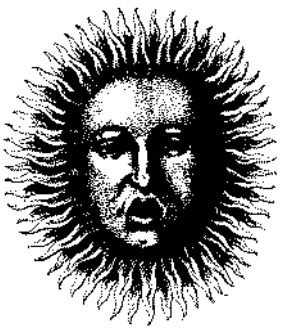

Montfaucon'un *Antiquities* adlı eserinden.

GÜNEŞ YÜZ

Güneş'in halesi burada bir aslan yelesi olarak gösterilmiştir. Bu tasvir, yaz gündönümün bir zamanlar Semavi Aslan olan Aslan Burcunda gerçekleştiği gerçeğine ince bir göndermede bulunur.

Kadimlere göre insan ruhu mavi renge, zihin sarı renge ve beden kırmızıya tekabül ederdi. Dolayısıyla gökyüzü mavi, toprak sarı ve cehennem -veya yeraltı- kırmızıdır. Cehennemin yakıcı şartları, sadece onu oluşturan kuvvetin veya planın doğasını sembolize eder. Yunan Gizem Okulları'nda her zaman kırmızı olarak düşünülen akıldışı alan, bilincin aşağı doğanın şehvet ve tutkular ile

köleleştirilmesini temsil eder. Hindistan'da -genellikle Vişnu'nun nitelikleri olan- bazı tanrılar ilahi ve dünya üstü doğalarını temsil etmek için mavi bir tenle tasvir edilirler. Ezoterik felsefeye göre Güneş'in gerçek ve kutsal rengi mavidir. Bu kürenin görünüşteki sarı-turuncu rengi yanılsamalı dünyanın tözüne gömülmüş olmasından kaynaklanır.

Hıristiyan kilisenin ilk dönem sembolizminde çok önemli bir yer arz eden renkler dikkatle düzenlenmiş kurallara göre kullanılırdı. Ne var ki ortaçağlardan beri, renklerin kullanılışındaki özensizlik, onların daha derin sembolik anlamlarının kaybolmasıyla sonuçlanmıştır. Beyaz veya gümüş rengi hayatı, saflığı, masumiyeti, sevinci ve ışığı, kırmızı acı çekmeyi, İsa'nın ve azizlerin ölümünü, aynı zamanda ilahi aşkı, kanı ve savaşı; mavi göksel küreyi, iyilik ve tefekkür hallerini; sarı veya altın ihtişamı, doğurganlığı, iyiliği; yeşil bereketi, gençliği, refahı; mor mütevazılığı, derin şefkati ve hüznü; siyah ölümü, yıkımı ve küçük düşmeyi gösterirdi. İlk dönem kilisede cüppelerin ve süslerin renkleri bir azizin şehit olup olmadığını veya hangi karakteri dolayısıyla azizlik mertebesine ulaştığını gösterirdi.

Işığın tayfının renkleri dışında ayrıca titreşimsel renk dalgaları vardır. Bunlardan bazıları insan tarafından algılanamayacak kadar yüksek veya düşük bir titreşime sahiptir. İnsanın soyut uzamın gerçek görünüşü konusundaki cehaleti üzerine düşünmek bizi dehşete düşürüyor. Geçmişte insanlar nasıl bilinmeyen kıtaları keşfettiyse, gelecekteki insan da, amacına uygun tuhaf aletleri donanarak ışığın hızı, renk, ses ve bilinç gibi çok az bilgimiz olduğu alanlarda keşfe çıkacaktır.

X

Zodyak ve Burçları

Gezegenlerin, ışıkların ve takımyıldızlarının incelenmesinin kadim çağların dinlerini, felsefelerini ve bilimlerini ne ölçüde etkilediğini bugün doğru tahmin etmek çok zordur. Perslerde büyücülere Yıldız Sayan denmesi boşuna değildir. Mısırlılar göksel cisimlerin hareketlerini ve kuvvetlerini, onların uluslar ve bireylerin kaderleri üzerindeki etkisini ölçmede ulaştıkları kesinlikle onurlandırılmışlardır. Dünyanın her yerinde ilkel rasathanelerin kalıntıları keşfedilmiştir; ne var ki çoğu örnekte arkeologlar bu enkazların gerçek amaçlarının farkında değillerdi. Kadim astronomlar teleskopu bilmese de, tunç ve bakır yapraklarından yapılmış veya granit bloklarından kesilmiş araçlarla takdire şayan hesaplamalar yapmışlardır. Hindistan'da bu araçlar günümüzde de kullanılmaktadır ve bu araçların ölçümleri yüksek bir kesinliğe sahiptir. Hindistan'da Rajputana, Jaipur'daki devasa güneş saati taşlarından oluşan rasathane hâlâ işler haldedir. Pekin duvarındaki ünlü Çin rasathanesinde devasa bronz araçlar bulunmaktadır ve bunlardan biri mercekleri olmayan silindir şeklindeki teleskoptur.

Paganlara göre yıldızlar canlı varlıklardı ve bireylerin, ulusların ve ırkların kaderlerini etkileyebiliyordu. İlk Yahudi Patriyarkların semavi cisimlerin insanın işlerini etkilediğine dair inançları bütün Kitabı Mukaddes öğrencilerinin bildiği bir şeydir. Örneğin Hâkimler kitabındaki şu pasaj bunu açıkça gösterir: "Göklerle savaştılar, yörüngesindeki yıldızlar bile Sisera'yla savaştı." Kaldeliler, Fenike-

liler, Mısırlılar, Persler, Hindular, Çinliler genel karakteri birbirine çok benzeyen bir Zodyak'a sahiptiler. Öyle ki bu ülkelerin her birini astroloji ve astronominin beşiği kabul eden farklı otoriteler mevcuttur. Orta ve Kuzey Amerika yerlileri de Zodyak kuşağından haberdardı, ancak onlardaki burç motifleri ve burç sayısı birçok ayrıntı bakımından doğudakilerden farklıdır.

Zodyak kelimesi Yunanca ζωδιακς (*zodiakos*) kelimesinden türemiştir ki "Hayvan çemberi" veya bazılarına göre "küçük hayvanlar" anlamına gelir. Bu isim pagan astronomların dünyanın çevresini kuşatmış gibi görünen ve aralarında on altı derece kadar mesafe olan sabit yıldızlar kuşağına verdiği isimdir. Robert Hewitt Brown Yunanca zodiakos kelimesinin "bir hayvan" anlamına gelen *zo-on* kelimesinden türediği yargısında bulunur ve ekler, "Bu kelime ise Mısır dilindeki hayat anlamına gelen *zo* ile varlık anlamına gelen *on* kelimelerinden türemiştir."

Yunanlar ve onların kültürlerinden etkilenen daha sonraki halklar, Zodyak kuşağını her biri on altı derece genişlikte otuz iki derece uzunlukta olan on iki bölüme ayırmıştır. Bu bölümlemeye Zodyak Evleri denmiştir. Güneş yıllık haccı sırasında teker teker bu bölümlerden geçer. Bu bölümler içindeki yıldız gruplarını noktalar olarak kullanarak hayali yaratık formları çizilmiş, bunlara daha sonra Zodyak'ın takımyıldızları, yani Burçları adı verilmiştir.

Zodyak'taki yaratıkların kökenine dair popüler bir teori vardır. Bu teoriye göre geceleri sürülerine bekçilik yapan çobanlar zihinlerini göklerdeki yıldızlardan hayvan, kuş şekilleri yaratmakla meşgul etmişlerdir. Bu savunulası bir teori değildir, tabii eğer "çobanlardan" kasıt, kadimlerin çoban rahipleri değilse. Zodyak burçlarının şu anda onları temsil eden yıldızlardan hareketle oluşturulduğu kuşkuludur. On iki eve tayin edilen yaratıkların Güneş'in Zodyak kuşağının farklı yerlerindeki gücünün yoğunluğunu ve niteliğini sembolize etme ihtimali daha yüksektir.

Richard Payne Knight, konuyla ilgili şunları yazmaktadır: "Belli hayvanların işaret ettikleri anlamlar sadece belli bir niteliğin genelleştirilmesiydi, dolayısıyla zihnin doğal işleyişiyle kolayca keşif veya icat edilmiş olabilir. Fakat belli hayvan isimleri takılmış olan yıldız grupları hiçbir şekilde bu hayvanlara benzememektedir. Dolayısıyla bunlar sadece göklerin belli bölümlerini birbirinden ayırmak için ortak işaretleri oluşturuyorlardı. Bu işaretler, yani burçlar, temsil ettikleri kişileştirilmiş nitelikleri gösteriyordu. (*The Symbolical Language of Ancient Art and Mythology*)

Bazı otoritelere göre Zodyak ilk önce on iki değil, on eve veya "güneş konaklarına" bölünmüştü. Eski zamanlarda ayların, yılların ve sezonların ölçümü için iki farklı ölçüt kullanılırdı. Bunlardan biri solar diğeri ise aysal (makeri) idi. Kameri yıl her biri yirmi sekiz günden oluşan on üç aydan ve bir artık günden oluşuyordu. Solar Zodyak ise her biri otuz altı derecelik on evden ibarettir.

Zodyak kuşağının on iki burcunun ilk altısının iyicil olduğuna inanılırdı; çünkü Güneş bu burçlardayken Kuzey Yarımküre'de bulunmaktaydı. Perslere göre Ahuramazda'nın evreni uyum ve barış içinde yönettiği 6000 yıl, bu altı burcun sembolik ifadesiydi. İkinci altı burç kötücül kabul edilirdi, çünkü Güneş güney yarımküreyi dolaşırken Yunanlılar, Mısırlılar ve Farslılar kış yaşıyorlardı. Dolayısıyla bu altı ay, Ahuramazda'yı alaşağı etmeye çalışan Ahriman kötülük ilkesinin sebep olduğu 6000 yıllık ıstırap ve mutsuzluğu sembolize ediyordu. Yunan medeniyetinin Zodyak kuşağını reformdan geçirmesinden önce, sadece on burç olduğu görüşünü benimseyenler, kanıt olarak, Terazi burcunun Başak ve Akrep burçlarının ikiye bölünmesiyle elde edildiğini, bu şekilde yükselen kuzey ile alçalan güney burçları arasında bir "denge" tesis edildiğini gösterirler. (Bkz. *The Rosicrucians, Their Rites and Mysteries*, Harrave Jennings). Bu konuyla ilgili olarak Isaac Myer şunları ifade eder: "Bizce Zodyak takımadaları ilk önce on taneydi ve dev bir androjen insan veya tanrı tarafından sembolize ediliyordu; bu daha sonra değişmiş ve Akrep ve Başak burçlarının ikiye bölünmesiyle on bire, ardından Akrep'ten Terazi'nin çıkarılmasıyla on ikiye çıkmıştır." (The *Qabalah*)

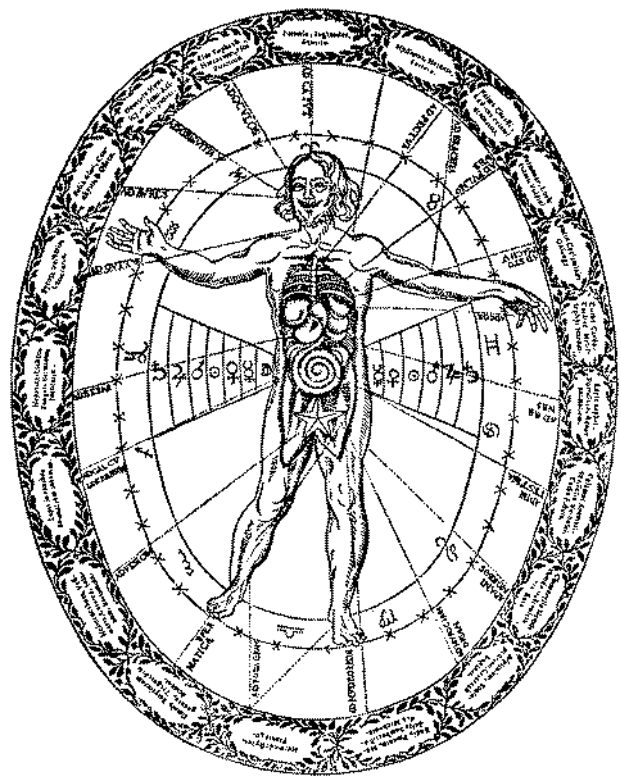

Kircher'in *Œdipus Ægyptiacus* adlı eserinden.

İNSAN BEDENİ İLE DIŞSAL EVREN ARASINDAKİ İLİŞKİYİ GÖSTEREN TABLO

Dış taraftaki süslü kenar havyan, mineral ve bitki isimlerini gösterir. bunların insan bedeninin çeşitli kısımlarıyla bağlantısı noktalı çizgilerle gösterilmiştir. Noktalı çizgilerin üzerindeki büyük harfler bitki veya diğer maddenin hangi bedensel aza veya organla ilişkili olduğuna işaret eder. Yılın hangi vaktinin daha iyi olduğu ise Zodyak burçlarıyla gösterilmiştir, her ev çarpı işaretleriyle dekanlara ayrılmıştır. Bu etkiler tablonun her iki tarafına konmuş olan gezegensel işaretler dizisiyle daha da vurgulanmıştır.

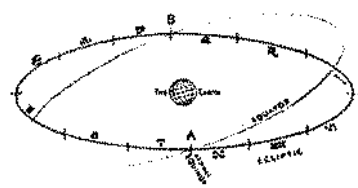

EKİNOKSLAR VE GÜNDÖNÜMLERİ

Zodyak düzlemi göksel ekvatoru yaklaşık 23° 28' derecelik bir açıyla keser. Çemberlerin kesiştiği iki noktalarına (A ve B) ekinokslar denir.

Güneş her yıl Zodyak'ın etrafını tümüyle dolaşır ve başladığı yere, ilkbahar noktasına geri döner. Ve her yıl aynı süre içinde aynı noktaya biraz geç gelir. Bunun bir sonucu olarak ekvatoru bir önceki yılda geçtiği Zodyak burcunun derecesinden biraz altında bir dereceden geçer. Zodyakın her burcu otuz dereceden oluşur; güneş her yetmiş iki yılda bir derece yitirdiği için bir burcu yaklaşık 2,160 yılda ve tüm Zodyak kuşağını ise 25,960 yılda geri giderek geçer (Otoriteler bu süre konusunda tam bir anlaşma içinde değildir). Bu geri harekete *ekinoksların presesyonu* denir. Yani Büyük Güneşsel veya Platonik Yıl denilen bu 25,920 yıllık süre içinde on iki burçtan her biri ilkbahar noktasında yaklaşık 2,160 kalarak yerini kendinden önceki burca bırakır.

Kadimler Güneş'i ilkbahar noktasında geçtiği burcun doğasına ve şekline göre sembolize ederlerdi. Yaklaşık son iki bin yıldır güneş ilkbahar noktasını Balık burcunda geçmiştir. Ondan 2160 yıl önce bu burç Koç burcuydu. Ondan önce de Boğa burcu. Bu söz konusu takımyıldıza boğa sembolünün ve özelliklerinin atanmasının sebebi, muhtemelen kadimlerin boğayı tarla sürmek için kullanması ve tarla sürme ve ekim zamanında Güneş'in boğa denilen takımyıldızında bulunmasıdır.

Albert Pike Perslerin bu burca duydukları saygıyı ve onların kabul ettikleri astrolojik sembolizmi şu şekilde açıklamaktadır: "Zerdüştün mağara inisiyasyonunda baş üstünde Güneş ve gezegenleri temsil eden altın ve mücevherler aynı zamanda Zodyak'tı. Güneş bir Boğa'nın arkasından yükseliyordu. Boğa takımyıldızında ayrıca, Hürmasonlukta Kutsal Merdiven'in üst basamağı olmakla meşhur Yedi Yıldız, "Yedi Kız Kardeş" bulunur.

Kadim Mısır'da ilkbahar noktası Boğa burcundayken, Boğa, Apis, Güneş Tanrısı için kutsaldı. Kuzey yarımküreye geçerken döllediği bu göksel burcun karşılığı olan hayvan formuna tapılıyordu. Bir kadimin, "Göksel Boğa boynuzlarıyla yılın yumurtasını kırdı" dediği zaman kast ettiği şey budur.

Sampson Arnold Mackey, *Mythological Astronomy of the Ancients Demonstrated* [Kadimlerin Mitolojik Astronomisi] adlı kitabında Mısır sembolizminde boğayla ilgili iki ilginç noktayı kaydeder. Mackey'in görüşüne göre kutupların yer değiştirmesi diye bildiğimiz yeryüzü hareketi ekvatorun ve Zodyak kuşağının görece konumunda büyük bir değişime neden olmuştur. Orijinal Zodyak kuşağı ekvatora doksan dereceydi ve Yengeç Kuzey Kutbu'nun, Oğlak burcu ise Güney Kutbu'nun karşısındaydı. Buna göre, Orfeusçuluğun bir yumurtaya sarılmış yılan sembolü Güneş'in dünya etrafındaki bu vakitlere ait hareketini sembolize ediyor olabilir. Bu teorisini desteklemek için *Girit Labirenti ve* majikal formül *abrakadabra*'yı örnek gösteren Mackey *akrakadabra* ile ilgili şunları söyler: "Boğanın yavaş yavaş gözden yitmesi *abrakadabra*'yı oluşturan harflerin silindiği bir seremoniyle kutlanıyordu. Çünkü ABRAKADABRA Boğa,

Tek Boğa anlamına geliyordu. Ab'r Boğa, akad tek. Akad Güneş'in isimlerinden biriydi ve bu isim ona TEK BAŞINA parlaması dolayısıyla verilmişti. O göründüğü zaman başka hiçbir şeyin görünmediği yıldızdı. Son Abr kelimesi de cümleyi tamamlıyordu: Boğa, Tek Boğa. Bu göksel gerçeğin hatırasını korumak için kullanılabilecek en basit ve en etkili yöntemdi kelime. Yukarıda bahsedilen seremonide boğaya verilen Sorapis veya Serapis adı kuşkularımızı ortadan kaldırır. Bu kelime (Abrakadabra) on bir küçülen aşamada silinirdi. Üç başlı bir beden, bir yılan tarafından on bir kere sarılmıştır ve Sorapis'in yanında yılanın on bir kurdu abrakadabranın silinen on bir çizgisinin oluşturduğuna benzer bir üçgen oluşturur." Dünyanın hemen bütün dinleri astrolojik etkinin izlerini taşırlar. Mısır kültürünün etkisinde yazılmış Yahudilerin Eski Ahit'i astrolojik ve astronomik mecazlarla doludur. Neredeyse bütün Yunan ve Roma mitolojisi yıldız gruplarıyla ilişkilendirilebilir. Bazı yazarlara göre İbranilerin 22 harfi, bir grup yıldızdan alınmıştır ve göklerin duvarındaki yıldızsal elyazısı kelimelere karşılık gelmektedir. Bu yazıda sabit yıldızlar sessizleri, gezegenler ve ışıklar ise sesliler oluşturmaktadır. Sürekli olarak farklı kombinasyonlarda bir araya gelen bu öğeler okunduğunda gelecekteki olayları önceden anlatır.

Zodyak kuşağı Güneş'in takımyıldızlardan geçişini gösterirken, bu geçiş mevsimlere neden olur. Kadimlerin yıl ölçüm sistemi ekinokslara ve gündönümlerine dayanıyordu. Yıl her zaman ilkbahar noktasında başlıyor ve yılbaşı Güneş'in Zodyak çemberi üzerinde ekvatorun kuzeyine geçtiği anın şerefine 21 Mart'ta kutlanıyordu. Güneş kuzeydeki en yüksek noktasına ulaştığında yaz gündönümü kutlanıyordu ki bu 21 Haziran'a denk gelir.

Bu andan sonra Güneş ekvatora doğru aşağı iner ve 21 Eylülde sonbahar ekinoksu noktasını geçer. Kış gündönümü olan 21 Aralıkta Güneş gidebileceği en güney noktadadır.

Zodyak'ın dört burcu, ekinokslara ve gündönümlerine tayin edilmiştir. Şu anda burçlar artık kadimlerin kendi isimlerini almış oldukları takımyıldızlarına tekabül etmese de modern astrologlar tarafından hesaplamalarının temeli olarak kabul edilmişlerdir. O halde ilkbahar gündönümünün Koç burcunda gerçekleştiği kabul edilir. Zodyak kuşağını oluşturan göksel hayvan sürüsü arasında Koç'un başa konması çok isabetlidir. Hıristiyan dönemden önceki asırlarda Paganlar bu takımyıldızına büyük saygı gösterirlerdi. Takımyıldızına "Tanrı'nın kuzusu denirdi." Ayrıca ona Kurtarıcı denirdi ve insanlığı günahlarından kurtaracağı söylenirdi. Her zaman "Dominus" yani "Efendi" unvanıyla onurlandırılmıştır. O "dünyanın günahlarını götüren Tanrı'nın Kuzusu idi." Tapınıcıları ortak dualarında ona şu nakaratla seslenirlerdi: "Ey Tanrı'nın Kuzusu, ey dünyanın günahlarını alıp götüren, merhamet et, bize huzurunu bağışla." Şu anda Zodyak'ın burçlar kuşağı ile bu kuşağın adını verdiği fiili yıldız grupları arasındaki uyum-

suzluk dolayısıyla güneş gerçekte Balık burcundan yükselse de, *Tanrının Kuzusu* ismi her yıl Kuzey Yarımküre'ye Koç burcundan doğduğu söylenen Güneş'e verilmiş bir isimdir.

Yaz gündönümünün Yengeç (Crab) burcunda gerçekleştiği kabul edilir. Mısırlılar ona *Lamellicornes* ailesinden bir böcek olan skarab, bokböceği derdi ve bu böcek İlahi Hayatın sembolü olarak kutsaldı. Yengeç takımyıldızın bu hayvan tarafından sembolize edilmesinin nedeni açıktı; çünkü Güneş bu evden geçerek gerilemeye başlar, Zodyak kuşağından aşağı iner. Yengeç her şeyin yüce Anası, doğanın hayat güçlerinin patroniçesi Ay'ın evidir. Yunanın Ay tanrıçası Diana'ya da Dünyanın Anası denir. Dişil veya annelik ilkesine tapınmayla ilgili olarak Richard Payne Knight şunları yazar:

Schotus'un *Margarita Philosophica* adlı eserinden.

"Okyanusun sularını çektiği ve ittiği için Ay doğal olarak rutubetin yöneticisi; kadınların doğasını çok güçlü bir biçimde etkilemesi dolayısıyla beslenmenin ve pasif üremenin patroniçesi ve düzenleyicisi olarak görülmüştür. Kendinin alt kişileştirilmeleri olan su perilerini okyanustan aldığı zaman bir deniz yengeciyle sembolize edilmiştir, çünkü bu hayvan sakatlanmış veya yaralanmış bacaklarını bedeninden koparmak ve yerine yenisini çıkarmak gibi çok özel bir yeteneğe sahiptir." (*The Symbolical Language of Ancient Art and Mythology.*)

Doğanın annelik ilkesini sembolize eden ve paganlar tarafından bütün hayatın kökeni olarak kabul edilen bu su burcu, Ay'ın doğal ve doğasına uygun eviydi.

Sonbahar ekinoksu Terazi burcunda gerçekleşir. Terazinin kefeleri sallanır ve güneş küresi kışa doğru yolculuğuna başlar. Terazi takımyıldızı Zodyak'a insanın seçim gücünü sembolize etmek için konmuştur. İnsan terazi sayesinde iki farklı şeyi tartar. İnsan ırkının henüz oluşum aşamasında olduğu milyonlarca yıl önce, insanlar iyiyi ve kötüyü bilmeyen melekler gibiydiler. Tanrılar ona zihinsel doğanın tohumunu verdiği zaman o iyi ve kötünün bilgisi haline *düşmüştür*. İnsanın çevresine verdiği zihinsel tepkilerle deneyiminin ürününü damıtır. Bu da ona kaybedilmiş konumunu bireyselleşmiş bir zekâyla birlikte yeniden kazanmasına yardımcı olur. Paracelsus şöyle söyler: "Beden elementlerden, ruh yıldızlardan ve tin Tanrı'dan gelir. Zekânın tümü-

MİKROKOZMOS

Paganlar Zodyak kuşağının Evrensel Yüce İnsan'ın bedenini oluşturduğuna inanıyordu. Makrokozmos (Büyük Âlem) dedikleri bu vücut, on iki ana bölüme ayrılmıştı. Her bölüm, o bölümün takımyıldızında yaşayan bir semavi erk tarafından yönetiliyordu. Bütün evrensel sistemin, mikrokozmos (küçük âlem) dedikleri insan bedeninde özetlendiğine inanıyorlardı, bu inanış artık hepimizin bildiği almanaklarda her organı bir burçla ilişkilendirilmiş insan figürlerine ilham olmuştur.

nün yıldızlardan [Maddi takımyıldızından ziyade yıldızların tininden] geldiği söylenebilir."

Kış gündönümünün gerçekleştiği varsayılan Oğlak takımyıldızına *Ölüm Evi* denirdi. Çünkü kışın Kuzey Yarımküre'de bütün hayat en düşük noktasına iner. Oğlak bileşik bir hayvandır; baş ve bedenin üst kısmı bir keçiden ve kuyruk bir balıktan alınmıştır. Bu takımyıldızında güneş Kuzey Yarımküre'deki en düşük gücünü sergiler. Bu takımyıldızını geçer geçmez gücü artmaya başlar. Dolayısıyla Yunanlılar Jüpiter'in (Bir Güneş Tanrısı) bir keçi tarafından emzirildiğini söylerler. John Cole'un *A Treatise on the Circular Zodiac of Tentyra, in Egypt* adlı eseri Zodyak sembolizmi hakkında yeni ve farklı bir bakış açısı sunar:

"Demek ki bir balık bedeninden çıkan keçi sembolü (Oğlak), çok büyük bir ihtimalle Babil'in alçak ve bataklık alanından yükselen devasa binaları temsil ediyordu; keçinin iki boynuzu biri Tigris, öteki Eupharates nehri üzerine inşa edilip tek bir egemenliğe tabi olan Ninevah ve Babil şehirlerini gösteriyordu."

Güneş'in bir Zodyak takımyıldızındaki gerileyişini tamamlaması için gereken 2160 yıllık döneme genellikle çağ denir. Bu sisteme göre Güneş'in ilkbahar ekinoksunda yükseldiği burç, çağa ismini verir. *Boğa Çağı, Koç Çağı, Balık Çağı ve Kova Çağı* terimleri buradan gelmektedir. Bu dönemler veya çağlarda dini tapınma söz konusu burcun biçimini alır ve Güneş'in tıpkı tinin bir bedene girmesi gibi bir kişiliğe girdiği rivayet edilir. Bu on iki burç Güneş'in göğüslük zırhındaki mücevherlerdir ve ışığı tek tek bu mücevherlerden parlar. Bu sistemi düşündüğümüzde dünya tarihinin farklı çağlarında dinlerin neden farklı semboller benimsediklerini kolayca anlarız. Örneğin Güneş'in Boğa takımyıldızında olduğu 2,160 yıllık süre boyunca Güneş Tanrısı'nın Apis'in bedenini giydiği ve boğanın Osiris için kutsal olduğu rivayet edilir. (Kutsal Kitap sembolizmiyle ilişkili olarak astrolojik çağlar hakkında Bkz. *The Message of the Stars,* Max ve Augusta Foss Heindel.) Koç çağı süresince kuzu kutsal kabul edildi ve rahiplere çoban dendi. Sunaklar üzerinde keçiler ve koyunlar kurban edildi, İsrail'in günahları bir günah keçisine taşıtıldı.

Balık Çağı'nda ilahiliğin sembolü Balık'tı ve Güneş tanrısı iki küçük balıkla yığınları doyurdu. İnman'ın *Ancient Faiths* [Kadim İnançlar] kitabının kapağında İsis'i başında bir balıkla görürüz; Hindu Kurtarıcı Tanrı Krişna, enkarnasyonlarından birine bir balığın ağzından atılmıştı.

İsa'ya sık sık *İnsan avlayan balıkçı* denmesine ek olarak John P. Lundy şunları yazmaktadır: "Balık kelimesi onun bütün isminin kısaltılmasından oluşur; İsa Mesih, Tanrı'nın Oğlu, Kurtarıcı ve Haç; ya da Aziz Augustinus'un işaret ettiği üzere 'İsa Mesih, Tanrı'nın Oğlu, Kurtarıcı anlamına gelen beş yunanca kelimenin •ησο•ς Χριστος Θεου Υι•σ Σωτ•ρ ilk harflerini birleştirdiğiniz zaman ΙΧΘΥΣ, yani Balık kelimesine ulaşırsınız. Bu kelime mistik açıdan Mesih'i an-

latmaktadır; çünkü o bir suyun dibindeymiş gibi ölümlülüğün ortasında günaha girmeden yaşayabilmişti. (*Monumental Christianity.*) Birçok Hıristiyan, Bakirenin (Venüs) kutsal günü olan cumaları et yerine balık yer. Balık sembolü Hıristiyanlığın ilk sembollerinden biridir; yere çizildiği zaman bir Hıristiyan'a yakınlarda kendi inancından birinin olduğunu anlatmaktaydı.

Kova burcuna (Aquarius) Su Taşıyıcısı'nın burcu derler. Yeni Ahit'te bahsi geçen omzunda bir testi su taşıyan adam yine onu gösterir. Bu adam bazen meleksi bir figür olarak resmedilir, tahminen cinsiyetsizdir; bazen bir testiden su döker, bazen testiyi omzunda taşır. Doğulu halklar arasında testi sık kullanılan bir alettir. Edward Upham *History and Doctrine of Budism* kitabında Kova'yı "bir testi şeklinde, mavi ile sarı arasında bir renktedir; bu Burç Satürn'ün evidir," diye tarif eder.

Herschel, bazen onu keşfeden kişinin ismiyle de anılan Uranüs gezegenini keşfettikten sonra burcun ikinci yarısı gezegenler ailesine katılan bu yeni üyeye verildi. Kovanın sembolü insanın taşıdığı testiden dökülen su, sembolizmlerde sık sık karşımıza "sonsuz hayat suyu" olarak çıkar. Aynı şey bütün burçlar için geçerlidir. Demek ki Güneş'in geçtiği yol insanın Mutlak İlahiliğe sunduğu tapınma biçimini belirlemektedir.

Astrolojik felsefede birbirinden ayrı iki sistem vardır. Biri Ptolemik, yani yermerkezlidir: Dünya güneş sisteminin merkezi olarak kabul edilir, Güneş, Ay ve yıldızlar onun etrafında dönerler.

Astronomik olarak yermerkezli (Jeosantrik) sistem yanlıştır. Fakat dünyevi cisimlerin maddi doğalarına binlerce yıllık uygulanması onun doğruluğunu kanıtlamıştır. Büyük okültistlerin eserlerini ve kullanılan şekillerin ayrıntılarını dikkatle incelersek, göksel cisimleri başka bir biçimde düzenleyen bir sistemden daha haberdar olduklarını görürüz.

Diğer astrolojik felsefe sistemine Güneş-merkezli Heliosantrik sistem denir. Bu sistem Güneş'i güneş sisteminin merkezine, gezegenleri ve onların aylarını doğal yerlerine koyar. Bununla birlikte güneş merkezli sistemle ilgili büyük bir güçlük söz konusudur. Bu sistem kıyasen yeni bir sistem olduğu için onun çeşitli şeyler ve ilişkiler üzerine etkilerini sınıflandırmak ve bunlar üzerinde deney yapmak için yeterli zaman bulunamamıştır. Yermerkezli astroloji, adından da anlaşılacağı üzere doğanın dünyevi taraflarıyla sınırlıyken, güneş-merkezli astroloji, insanın daha yüksek entelektüel ve ruhani melekelerini analiz etmek için kullanılabilir.

Hatırlanması gereken önemli bir nokta, kadimlerin, Güneş Zodyak'ın şu burcundadır, dedikleri zaman, aslında Güneş'in tam zıt burçta olduğunu ve söz konusu burca ışınlarını gönderdiğini kast etmeleridir. Dolayısıyla güneş Boğa burcunda dedikleri zaman, bu (astronomik olarak), Güneş Boğa'nın karşında,

Akrep burcunda demektir. Bu durum iki farklı felsefe okulunu doğurmuştur: yer-merkezli ve ekzoterik, güneş merkezli ve ezoterik. Cahil halk yığınları Güneş'in yansıdığı eve, az önceki örnekteki Boğa'ya tapınırken, bilgeler Güneş'in fiilen bulunduğu eve, az önceki örnekteki Akrep'e veya saklı ruhani gizemin sembolü Yılan'a tapmışlardır. Akrep burcunun üç sembolü vardır. En yaygını Akrep'tir. Aldatma ve sapkınlığın sembolü olduğu için kadimler ona *arkadan bıçaklayan* adını takmışlardı. Burcun o kadar yaygın olmayan diğer sembolü iseYılan'dır; kadimler tarafından genellikle bilgeliği sembolize etmek için kullanılmıştır. Muhtemelen Akrep'in en nadir kullanılan sembolü Kartal'dır. Takımyıldızının yıldızları bir akrebe benzediği kadar bir kartalı andırır. Akrep okült inisiyasyon burcu olduğundan, uçan kartal –kuşların kralı– en yüksek ve ruhani Akrep tipini gösterir. Bu tip toprağın zehirli böceğinin çok üstündedir. Akrep ve Boğa burçları Zodyak'ta karşı karşıya bulundukları için sembolleri iç içe geçmiştir. E. M. Plunket, *Ancient Calendars and Constellations* [Kadim Takvimler ve Takımyıldızları] kitabında şunları söyler: "Akrep (Boğa'nın karşısındaki Akrep takımyıldızı) Mitra'ya Boğa saldırısında yardım eder ve bahar ile sonbahar ekinokslarının dehası her zaman neşeli ve asık suratlı tutumların içindedir."

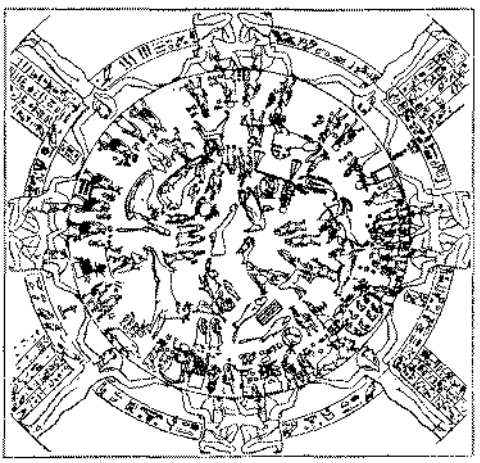

Cole'un *Treatise the Circular Zodiac of Tentyra, in Egypt* adlı eserinden.

TENTYRA'NIN DAİRESEL ZODYAKI

Bildiğimiz en eski dairesel Zodyak tasviri Mısır'da Tentryra'da bulunmuştur ve şu anda Fransız devletine aittir. Bay John Cole bu Zodyak'ı şu şekilde tarif eder: "Zodyak'ın tasvir edildiği kısmın çapı yaklaşık bir buçuk metredir. Bunu daha büyük bir çember çevreler ve bu çemberde hiyeroglif karakterler vardır. Bu ikinci çember bir kareyle çevrelenmiştir. Karenin kenarları 2,5 metre uzunluğundadır... Zodyak takımyıldızlarını oluşturan yıldız kümesi, başka yıldızlarla karışmış halde bir spiral şeklinde tasvir edilmiştir. Bu spiralin uçlarında Aslan ve Yengeç bulunur. Hiç kuşkusuz Aslan başlangıcı gösterir. Bu aslan ayaklarıyla, göründüğü kadarıyla kuyruğu bir kadın tarafından tutulan bir yılanın başını çiğnemektedir. Aslan'ın hemen ardından elinde bir mısır koçanı tutan Bakire gelmektedir. Ondan sonra iki gözlü bir terazi görürüz, bunun üstünde Harpocrates figürü tasvir edilmiştir. Bundan sonra Mısırlıların kanatlar ve iki yüz verdiği Akrep ve Yay burçları gelir. Yay'ın ardından Oğlak, Kova, Balık, Koç, Boğa ve İkizler gelir. Bu Zodyak tören alayı daha önce belirttiğimiz gibi Yengeç'le son bulur.

Güneşi Boğa olarak bilen Mısırlılar, Asurlular ve Babilliler Zodyak'ı yüce bir göksel Öküz'ün güneş sapanını sürdüğü karıklar olarak görüyordu. Dolayısıyla halk, kutlamalarında kurbanlar sunuyor, sokaklardan ağzına kadar çiçeklerle dolu, etrafında rahiplerin yürüyüp kızların dans ettiği arabalar geçiriyordu. Filozof seçkinler bu putperest seremonilere katılmıyor, fakat bu seremonileri nüfusun çoğunluğunun zihinsel yapısına çok uygun bularak destekliyordu. Çok az sayıda olan bu insanlar, alınlarında taşıdıkları Akrep'in Yılanı *Uræus*'ün gösterdiği üzere daha derin bir kavrayış sahibiydiler.

Güneş sık sık ışınlarıyla birlikte saçları uçuşan bir baş şeklinde sembolize edilmiştir. Aslan burcunun masonik anlamıyla ilgili olarak Robert Hewitt Brown 32° şunları yazmıştır: "Güneş yaz gündönümü noktasına geldiği 21 Haziran'da, Güneş'in 30 derece ilerisinde bulunan Aslan takımyıldızı âdeta ona önderlik eder ve Güneş'i Zodyak çemberinin en yüksek noktasına çıkarmak için pençesini uzatır."

Aslan takımyıldızı ile Güneş'in göklerin Soylu Çemberi'ndeki doruk noktasına, güç ve ihtişam evine dönmesi arasındaki bu görünür bağlantı, takımyıldızına kadimlerin gösterdiği saygının temel nedeniydi. Astrologlar Aslan'ı "Güneş'in evi" olmakla ayırmış ve dünyanın güneş bu burçtayken yaratıldığını öğretmişlerdir. 'Aslan Hem Doğu'da Mısırlılar hem Batı'da Meksikalılar tarafından büyük saygı görmüştür.'" (*Stellar Theology and Masonic Astronomy*) Yermerkezli ve güneş-merkezli astroloji arasındaki farka dair bu bölümde daha önce aktardığımız açıklamadan hareketle fark edileceği üzere, Kova çağına girdiğimizde güneş Aslan burcunda olacaktır. O zaman dünyanın gizli dinleri bir kez daha Aslan Pençesi'nin [tutuşunun]yardımıyla insanları inisiyasyonla yükseltecektir (Lazarus ayağa kalkacaktır). Zodyak'ın ne kadar eski olduğu hayli tartışmalı bir konudur. Kökeniyle ilgili veriler toplamaya çalışanların onun Hıristiyanlıktan birkaç bin yıl önceye ait olduğunu düşünmeleri büyük bir hatadır. Zodyak, burçlarının ve sembollerinin takımyıldızlarına denk geldiği bir tarihe kadar geri gidiyor olmalıdır. Öyle ki takımyıldızlarına atanmış çeşitli hayvanların doğal fonksiyonları Güneş'in on iki ay içindeki faaliyetinin önemli özelliklerini örnekleyebilsin. Konuyla ilgili yıllar süren derin araştırmaları bulunan bir yazar, Zodyak kavramının en az beş milyon yıl eski olduğuna inanmaktadır. Modern dünya Zodyak hakkındaki bilgiyi çok büyük bir ihtimalle Atlantis ve Lemurya medeniyetlerine borçludur. Hıristiyanlıktan yaklaşık on bin yıl önce, her türden bilginin bastırıldığı, tabletlerin yok edildiği, anıtların yıkıldığı, önceki medeniyete ait her ürünün tümüyle silindiği asırlar süren bir dönem yaşandı. Bununla birlikte, geriye, Easter Adası'ndaki tuhaf anıt gibi, orada burada, kayıp sanatlar ve bilimler ile kayıp ırkların kanıtları olan devasa yapılar kaldı. İnsan ırkı son derece eskidir. Modern bilime göre insan ırkının yaşı on binlerle ölçülürken, okültizme göre milyonlarla ölçülür. Eski bir deyiş vardır: "Toprak Ana çok medeniyeti sırtından atmıştır." Astroloji ile astronominin ilk beyaz insan ortaya çıkmadan milyonlarca yıl önce evrimleştiğini söylemek tümüyle mantıksız değildir.

Kadim dünyanın okültistleri, evrim ilkesine dair derin bir kavrayışa sahipti. Bütün hayatı *oluşun* çeşitli aşamaları olarak görüyorlardı. Kum tanelerinin biçim olarak değil, ama bilinç olarak insan olma, insanların gezegenler olma, gezegenlerin güneş sistemleri, güneş sistemlerinin ise kozmik zincirler olma sonsuz sürecinde olduğuna inanıyorlardı. Güneş sistemi ile kozmik zincir arasındaki aşa-

malardan birine *Zodyak* diyorlar, dolayısıyla belli bir vakitte güneş sisteminin Zodyak'a karıştığını öğretiyorlardı. Zodyak evleri on iki Göksel Hiyerarşi taht veya daha kadim bir dönemde On İlahi Düzen idi. Pisagor onlu sistemin birimi olan 10 sayısının bütün sayılar içinde en mükemmeli olduğunu öğretti ve on sayısını *küçük tetractis*, yani yukarı bakan üçgen şeklinde on nokta olarak sembolize etti. İlk müneccimler Zodyak'ı evlere böldükten sonra her takımyıldızındaki en parlak üç yıldızı o evin ortak yöneticileri olarak atadı. Sonra evi dekan dedikleri on derecelik üç bölüme ayırdılar. Bunlar da kendi aralarında ikiye bölünerek Zodyak'ı her biri beş derecelik 72 düdekana bölüyordu. Bu düdekanlardan her birine İbraniler göksel bir akıl, yani bir melek yerleştirdi. Bu sistemden Kabalanın yetmiş iki kutsal ismi çıktı. Bu isimler Ahit Sandığı'nın yedi kollu şamdanının her bir kolundaki yetmiş iki çiçeğe, tomurcuğa, bademe; İsrail'in on iki kabilesinden seçilen yetmiş iki insana karşılık geldi.

Şu ana kadar bahsetmediğimiz iki burç İkizler ile Yay'dır. İkizler takımyıldızı genellikle iki küçük çocuk tarafından temsil edilir. Bu iki çocuk kadimlere

Kircher'in *Œdipus Ægyptiacus* adlı eserinden.

KADİM ZODYAK'IN HİYEROGLİF PLANI

En iç dairede, üç şekilden oluşan pantamorfik ilah, Hemphta hiyeroglifi bulunur. İç daireyi çevreleyen diğer altı dairede (içeriden dışarıya) sırasıyla şunlar görülür: (1) Sayı, şekil ve kelimeyle Zodyak burçları; (2) Evlerin modern isimleri; (3) Evlere tayin edilen Mısırlı İlahların Mısır ve Yunan isimleri; (4) Bu ilahların eksiksiz şekilleri; (5) Kadim veya modern, veya her iki burç işaretleri; (6) Evlerin dekan sayıları.

göre, –muhtemelen Boğa'nın boynuzlarıyla kırılan– bir yumurtanın içinden çıkmıştır. Castor ve Pollux ile Romulus ve Remus hikâyeleri muhtemelen bu göksel İkizler mitini örnekliyordu. İkizlerin sembolü zaman içinde birçok değişikliğe uğramıştır. Araplar bir tavus kuşu sembolü kullanıyorlardı. İkizler takımyıldızındaki iki önemli yıldızın adı hâlâ Castor ve Pollux'tur. İkizler burcu fallik tapınmayı yönetir. Tapınakların, kiliselerin kapılarındaki iki sütun, iki dikili taş İkizler sembolizmasıyla aynı anlamı taşır.

Yay burcunun sembolü eskilerin Centaur dedikleri, bedeninin alt yarısı at, üst yarısı insan şeklinde olan bir yaratıktır. Centaur genellikle elinde yukarı bakan, uzak yıldızlara yöneltilmiş bir ok ve yayla resmedilir. Yay burcu bu yüzden birbirinden ayrı iki ilkeyi temsil eder: Birinci olarak insanın ruhani evrimini gösterir, çünkü hayvan formunun içinden bir insan çıkmaktadır; ikinci olarak umut ve hırsın sembolüdür, çünkü Centaur yayını yıldızlara yönelttiği gibi, her insan ulaşabileceğinden daha yükseğini amaçlar.

Albert Churchward, *The Signs and Symbols of Primordial Man* [İlksel İnsanın İşaretleri ve Sembolleri] adlı kitabında Zodyak'ın dini sembolizmler üzerindeki etkisini aşağıdaki gibi özetler: "Buradaki bölümleme Zodyak'ın on iki burcunu, İsrail'in on iki kabilesini, Vahiyler bölümündeki gökyüzünün on iki kapısını, Büyük Piramit'in içinde en yüksek dereceye ulaşmadan önce geçilmesi gereken on iki giriş ve kapıyı, Hıristiyanlığın on iki havarisini ve masonluktaki on iki kusursuz ilk noktayı gösterir."

Kadimler insanın Tanrı suretinde yaratıldığı teorisine kelimesi kelimesine inanırlardı. Evrenin insan bedeninden çok farklı olmayan büyük bir organizma olduğuna ve Evrensel Beden'in her aşamasının ve işlevinin insanda bir karşılığı olduğuna inanırlardı. Rahiplerin yeni inisiye olanlara verdiği en önemli Bilgelik Anahtarı *analoji yasası* idi.

Demek ki kadimler için yıldızların incelenmesi kutsal bir bilimdi. Çünkü göksel cisimlerin hareketlerinde Sonsuz Baba'nın şimdiki zamandaki bütün faaliyetlerini görüyorlardı.

Pisagorcular hak etmedikleri halde sık sık *metepsikosis*, yani ruh göçü öğretisini yaymakla suçlanmışlardır. İnisiye olmayanlar arasında geçer akçe olan bu kavram, aslında kutsal hakikati gizlemek için bir perdeydi. Yunan mistikleri insanın tinsel doğasının maddi varoluşa, Zodyak'ın on iki kapısından birini kullanarak Saman Yolu'ndan indiğine inanıyordu. Dolayısıyla ruhsal doğanın, majisyen kâhinler tarafından çeşitli Zodyak takımyıldızlarını temsil etmek için yaratılan sembolik yaratık formunda enkarne olduğu söyleniyordu. Eğer ruh Koç burcu aracılığıyla bedenlenirse, bir koç bedeninde doğduğu, Boğa burcunda göksel boğanın bedeniyle doğduğu rivayet ediliyordu. Böylece bütün insanlar maddi dünyaya bedenlenmelerini sağlayan on iki gizemli yaratıkla sembolize ediliyordu.

Ruh göçü teorisi insanın görünür maddi bedenine değil, yıldızlar arasındaki yollarda dolaşan ve evrim süreci içinde kutsal Zodyak hayvanlarının biçimlerini benimseyen insanın görünmez gayrimaddi ruhuna uygulanırdı.

Julius Firmicus Maternus'un *Mathesis* adlı eserinin Üçüncü Kitabı'nda iç evrenin kurulması sırasında göksel cisimlerin pozisyonlarıyla ilgili aşağıdaki yargıyı buluruz: "Æsculapius'a, dolayısıyla Merkür'ün astrolojik sırları verdiği Anubius'a göre, dünyanın yaradılış anı şöyledir: Güneş 15° Aslan, Ay 15° Yengeç, Satürn 15° Oğlak, Jüpiter 15° Yay, Mars 15° Akrep, Merkür 15° Başak ve yükselen 15° Yengeç'te bulunmaktadır. Bu doğum haritasından, yıldızların bu koşullarından, bu koşullara uygun tanıklıklarından hareketle, insanın kaderinin yine yukarıdaki harita düzenine göre belirlendiği görüşünde oldukları Æsculapius'un, Μυριογενεσις (On Binler, veya sayısız çokluktaki doğumlar) adlı kitabında bulunabilir. Dünyanın yukarıda bahsedilen doğum haritasında insanın çeşitli doğumlarının uyumsuz olmadığı görülür." İnsanın gezegenlerin yönetimi altındaki yedi çağı aşağıdaki gibidir: Bebeklik, Ay; çocukluk, Merkür; ergenlik Venüs; olgunluk, Güneş, orta yaş Mars, ileri yaş Jüpiter; yaşlanma ve çözülme Satürn.

XI

İsis'in Bembine Tableti

homas Taylor'un bir metninde şu dikkat çekici paragrafı okuruz:

"Platon 'Büyük Gizemler'e 49 yaşında inisiye edildi. İnisiyasyon Mısır'daki Büyük Piramit'in yeraltındaki odalarından birinde gerçekleşti. İSİS TABLETİ, Platon'un önünde durduğu ve kendisinde zaten var olan, Gizemler'in seremonisiyle tekrar alevlenerek uyku halinden çıkan bilgeliği aldığı sunak taşıydı. Büyük Salon'da geçirdiği üç günün sonunda piramidin Hiyerofantı ona, her biri kendine uygun bir Sembol'e sahip En Yüce Ezoterik Öğretileri sözlü olarak verdi (Hiyerofantı ancak üç mertebeyi, üç boyutu geçenler görebilirdi). Piramidin salonlarında üç ay daha misafir kaldıktan sonra, İnisiye Platon, tıpkı kendisinden önceki Pisagor ve Orfeus gibi, Büyük Tarikat'ın verdiği vazifeyi yerine getirmek üzere dünyaya gönderildi."

Roma'nın 1527'de yağmalanmasından önce *Mensa Isiaca'nın* (İsis Tableti) hiçbir yerde bahsi geçmez. Tam bu vakitte tablet bir çilingir veya demircinin eline geçmiş, o da tableti Venedik Cumhuriyeti tarihçisi, meşhur bir antikçi olan Kardinal Bembo'ya fahiş bir fiyata satmış, ardından tablet Aziz Markus'un kütüphanecisinin eline geçmiştir. Kütüphanecinin 1547'de ölümünün ardından İsis Tabletine Montua Sarayı sahip olmuş ve II. Ferdinand'ın askerlerinin Mantua şehrini işgal ettiği 1630 yılına kadar buranın müzesinde kalmıştır. Birçok yazar tabletin, içindeki gümüş dolayısıyla cahil askerler tarafından yok edildiğini dü-

şünmektedir. Bununla birlikte bu kanı yanlıştır. Tablet Kardinal Pava'nın eline geçmiş, o da Tableti Savoy Dükü'ne, o da Sardunya Kralına hediye etmiştir. Fransızlar 1797 yılında İtalya'yı işgal ettiklerinde Tablet Paris'e getirilmiştir. Alexandre Lenoir, 1809 yılında *Mensa İsiaca* hakkında yazarken, onun Bibliothèque Nationale'de sergilendiğini söyler. İki ülke arasında barışın tesisinden sonra Tablet İtalya'ya geri verilmiştir. *Kuzey İtalya Rehberi* adlı eserinde Karl Baedeker, *Mensa İsiaca*'nın Turin'deki Antik Eserler Müzesi'nin 2. galerisinin ortasında durduğunu söyler.

Parmalı Meşhur Aeneas Vicus, 1559 yılında orijinal tabletin kopyasını çıkarmış, gravürün bir kopyası Bavyera Dükü Şansölyesi tarafından Hiyeroglif Müzesi'ne verilmiştir. Athanasius Kircher, tabletin "beş el uzunluğunda ve dört el genişliğinde" olduğunu söyler. W. Wynn Westcott'a göre o 50 ince 30 inçtir. Bronzdan yapılmış ve yakılmış emay ve gümüşle süslenmiştir. Fosbroke şunları ekler: "Figürler fazla derine kazılmamıştır, çoğunun dış çizgileri gümüş çizgiyle çevrelenmiştir. Figürlerin üzerine yerleşmiş olduğu ve baskılarda boş görünen zemin, gümüşle kaplanmış ancak bu gümüş sökülmüştür." (Bkz. *Encyclopædia of Antiquities*).

Hermetik felsefenin temel ilkelerini bilenler *Mensa İsiaca'da* Khalde, Mısır ve Yunan teolojisini göreceklerdir. *Antiquities* adlı eserinde Benediktin Peder Montfaucon, bilgisinin tabletin karmaşık sembolizmini çözmeye yetmediğini itiraf eder. Daha sonra da tabletin üzerindeki simgelerin dikkate değer bir öneme sahip olduğundan kuşkulanarak Kircher'in açıklamalarının tabletin kendisinden daha karmaşık olduğunu söyleyerek onunla alay eder. Laurentius Pignorius, onu anlattığı 1605 tarihli bir makaleye tabletin kopyasını koyar, ancak açıklamaları figürler hakkında pek bilgisi olmadığını gösterir.

Kircher, 1654 yılında yayınladığı *Œdipus Ægyptiacus* adlı eserinde sorunun üzerine kendine özgü bir azimle atılır. Kadim dönemlerin gizli öğretileriyle ilgili meselelerde yıllara dayanan araştırmalarının sonucu olarak bu iş için doğru kişi olan Kircher, bir grup ünlü uzmanın yardımıyla tabletin gizemlerinin büyük bir kısmını açıklamayı başarır. Fakat esas sır, Eliphas Levi'nin *History of Magic* adlı eserinde dile getirdiği üzere, dikkatinden kaçmıştır.

"Bilgili Cizvit," diye yazar Levi, "tabletin kutsal alfabeyle ilgili bir hiyeroglif anahtarı içerdiği kehanetinde bulunmuş, ancak bir açıklama geliştirememiştir. Tablet üç eşit kısma ayrılır. Yukarıda göklerin on iki evi, aşağıda yıl içinde bunlara karşılık gelen işleri [iş dönemleri], ortada ise alfabenin harflerine karşılık gelen yirmi bir kutsal işaret bulunur. Bütün bunları ortasında evrensel varlığın sembolü olan pantomorfik IYNX, oturmuş bir figür halindedir. Bu sembol İbranice Yod'a, daha doğrusu bütün diğer harflerin kendinden çıktığı ilk harfe karşılık gelir. IYNX'in çevresi Mısır ve İbrani alfabelerinin üç ana harfinde karşılık

gelen bir triyad (üçlü) tarafından çevrilmiştir. Sağ tarafta Ibimorfik ve Serapian triyadlar, solda ise Nepthys ile Hecate triyadları bulunur. Bunlar aktif ve pasifi, sabit ve hareketliyi, dölleyen ateş ile doğuran suyu gösterirler. Bu üçlüler merkezdeki figürle birleştiğinde bir septenary (yedili) oluştururlar ve merkezde bir septenary vardır. Üç yedili, üç âlemin mutlak sayısını, aynı zamanda ilksel harflerin toplam sayısını gösterir; buna tıpkı dokuza eklenen sıfır gibi tamamlayıcı bir işaret eklenir."

Levi'nin sunduğu ipucu, tabletin orta kısmındaki yirmi bir figürün 21 majör tarot kartını gösterdiği anlamında yorumlanabilir. Eğer durum buysa, yorumlarda çatışmalara neden olan, tabletin ortasındaki tahtın üst kısmındaki gizli triyad tarafından sembolize edilen taç, Mutlak Aklın isimsiz tacı, sıfır numaralı kart değil midir? Bu Mutlak Akıl'ın ilk tecellisi olarak, dört aşağı dünyanın önündeki masada uzanan asa, kılıç, kupa ve para sembolleriyle Hokkabaz, Majisyen en uygun kart değil midir? Bu şekilde düşünürsek sıfır kartı hiçbir yere ait değildir, bütün diğer 21 kart (harf) ondan tecelli eder ve bu 21 kartın toplamı yine sıfırdır. Bu kart üzerindeki şifre, yani daire, aşağı âlemlerin, güçlerin ve harflerin çıktığı üst kürenin sembolüdür.

Westcott çeşitli otoriteler tarafından ileri sürülen bütün zayıf teorileri bir araya getirmiştir ve Humphreys'in Montfaucon'un 1721'deki hiçbir değeri olmayan açıklamalarının çevirisini saymazsak, İngilizcedeki İsis Tableti'inin tek ayrıntılı açıklaması olan kitabı yayınlamıştır. 1887 yılında yayınlanan bu kitabın günümüzde kopyasını bulmak neredeyse imkânsızdır. Westcott, Levi'nin gizli bırakmanın daha iyi olacağını hissetttiği bir sırrı açıklama konusunda çekincelerini dile getirdikten sonra tablete dair yorumunu şu şekilde özetler:

"Levi, gizemli tableti açıkladığı tablosunun üst bölümünü yılın dört mevsimine ayırır, her mevsimde Zodyak'ın üç burcu vardır. Dört harfli kutsal ismin, Tetragrammaton'un Yod'unu Kova'ya, yani Canopus; He'sini Boğa'ya, yani Apis'e; Vav'ını Aslan'a, yani Momphta'ya ve nihayet son He'yi Typhon'a tayin eder. Kerublarla -İnsan, Boğa, Aslan ve Kartal- yakınlığa dikkat edin. Dördüncü form okült iyi veya kötü niyete bağlı olarak Akrep veya Kartal'a tekabül eder: Bildiğimiz Zodyak'ta Yılan yerini Akrep'e bırakır.

"Aşağı bölmeyi 20 İbrani basit harfe tayin eder ve bunları ufkun dört yönüyle ilişkilendirir. Bunu Sefer Yezirah V. Bölüm, 1. kısım ile karşılaştırınız.

"Orta kısmı Güneşsel ve gezegensel güçlere tayin eder. Ortada üstte Güneş'i, onun altında, haçın üstünde duran, iç içe geçmiş biri beyaz biri siyah iki üçgenden oluşan Süleyman'ın mührünü görürüz. Hepsi bir arada bir tür karmaşık Venüs sembolü oluştururlar. İbimorphos'a üç karanlık gezegeni verir. Venüs, Merkür ve Mars Ateş elementini gösteren dikey bir koyu üçgenin köşelerine yerleştirilmiştir. Nephtis triyadına üç aydınlık gezegeni Satürn, Luna ve Jüpiter'i

verir, bunlar su elementini gösteren açık renkli bir üçgenin etrafındadırlar. Burada su, dişil kuvvet, pasif ilke, Sefirotsal Ana, Binah ve Gelin arasında kaçınılmaz bir bağlantı vardır (Bkz. Mathers, *Kabbalah*) Dikkat edin, gezegenlerin kadim işaretlerinin hepsi de bir haç, Güneş Diski ve hilalden oluşmuştur: Venüs Güneş diskinin altında bir haç, Merkür üstünde hilal, altında haç bulunan Güneş diski, Satürn, en alt noktası hilalin tepe noktasına değen bir haç, Jüpiter en alt noktası haçın sol kolunun ucuna değen bir hilaldir ve bütün bunlar derin sırları oluşturur. Levi'nin Serapis ile Hecate'nin yerini değiştirdiğine dikkat edin, fakat

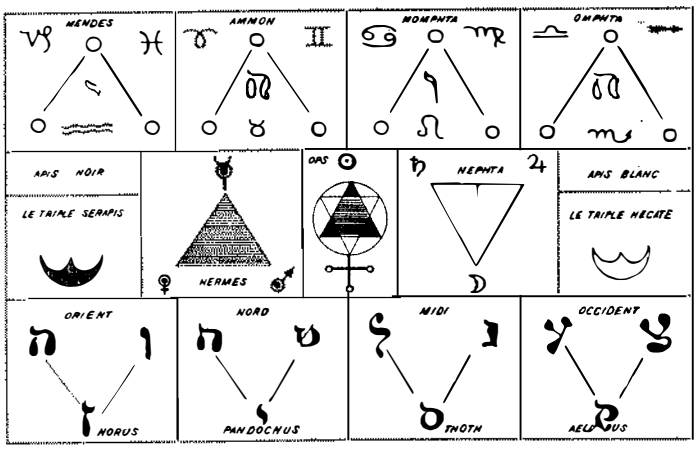

Levi'nin *History of Magic* adlı eserinden.

LEVİ'NİN İSİS TABLETİ ANAHTARI

Asırları fazla bir hasar almadan atlatan Kadim Tot Kitabı, kıyasen daha eski olan Taroççi (Tarocchi, Tarot) Kartları şeklinde resmedilmiştir. Tot Kitabı'nı Mısırlıların ezoterik bilgilerinin, medeniyetlerinin çöküşünün ardından yapılan bir özeti olarak görenler için, bu irfan, tarot gibi bir resimsel biçime kristalize olmuştur. Bu tarot kısmen veya tümüyle unutulmuş veya yanlış anlaşılmış, resimsel sembolleri sahte kâhinlerin veya kart oyunlarıyla halkı eğlendiren kişilerin eline düşmüştür. Modern tarot, veya Tarocchi tarot destesi, 78 karttan oluşur, bunlardan 22'si özel bir koz grubunu oluşturur ve resimsel bir tasarıma sahiptir. Geri kalan 56 kart dört seri halindedir ve her seride on sayı kartı, dört tane de saray kartı vardır (Kral, Kraliçe, Şövalye ve Oğlan veya Uşak). Dört seri şunlardan oluşur: Kılıçlar (Askeriye), Kupalar (Ruhbanlık), Sopalar veya Asalar (Tarım), Paralar veya Tılsımlar (Ticaret). Bunlar sırasıyla bizim Maça, Kupa, Sinek ve Karo serilerimize karşılık gelirler. Biz 22 ana koz kartıyla ilgileniyoruz, çünkü bunlar tarot hiyerogliflerinin en doğrudan uzantılarıdırlar. 22 sayısı İbranice ve diğer kutsal dillerin harflerine karşılık gelir ve doğal olarak İbrani alfabenin aç ana harfine, yedi çift harfine, on iki basit harfine tekabül ederler. Bunlar ayrıca biri dışarıda kalan üç yedili grup olarak bir İnisiyasyon sistemi ile inisiye olmayanı gösterirler." (Bkz. Westcott, *The Isiac Tablet*.)

beyaz Apis ile siyah Apis'in yerini değiştirmez, belki de ona göre Arı başı Hecate'yle ilişkilidir. On iki basit harfi alt kısımla ilişkilendirince, 7 çift harf gezegenlerin olduğu orta kısımla ilişkili, Hava, Su ve Ateş'e karşılık gelen ana harflerin büyük üçlüsü (A.M.S) resmedilmeden kalmıştır. S'nin etrafında merkezi Iynx veya yod, Ophionian Üçlüsü' ve Leonin Sfenks. Levi'nin ortadaki OPS

kelimesi Latince Ops, Terra, yeryüzü zekâsıdır; Yunan Ops, Rhea, veya Kibele, genellikle aslanlar tarafından çekilen bir savaş arabasında otururken resmedilir; başında kat kat yükselen bir taç vardır ve elinde bir anahtar tutar." (Bkz. *İsis Tableti*)

Fransızcada 1809 yılında Alexandre Lenoir tarafından yayınlanmış olan makale ilginç ve orijinal olmasına rağmen tabletle ilgili çok az gerçek bilgi içerir. Üstelik bu makalede yazar tabletin bir Mısır takvimi veya astroloji haritası olduğunu kanıtlamaya çalışır. Hem Mantfaucon hem de Lenoir -aslına bakarsanız 1651 tarihinden itibaren bütün yazarlar- çalışmalarını ya Kircher'e dayandırmışlar ya da ondan ciddi bir biçimde etkilenmişlerdir. Kircher'in seksen sayfalık on yedinci asır Latincesinde yazılmış yorumlarının titiz çevirileri mevcuttur. Kitabın ortasındaki iki sayfalık tablet resmi Kircher'in Hiyeroglif Müzesi'nden yapmış olduğu kopyanın aynısıdır. Küçük harfler ve rakamlar onun tarafından açıklamaları net olsun diye eklenmiştir, burada da aynı amaçla kullanılacaklardır.

Neredeyse bütün dini ve felsefi eski eserler gibi İsis'in Bembine Tableti de birçok fikir ayrılığına neden olmuştur. A. E. Waite, tabletin gerçek doğası ile iddiaları birbirinden ayıramayıp başka bir ünlü ekzoterik yazar olan J.G. Wilkinson'dan alıntı yapar: "Orijinal tablet son derece eskidir ve onun sahte olduğu söylenmiştir." Oysa hayli bilgili bir insan olan Eduar Winkelmann tabletin eski ve orijinal olduğunu savunmaktadır. *Mensa İsiaca*'yı dikkatle incelediğimiz zaman çok derin bir gerçek açığa çıkar. Tableti yapan kişi illa da Mısırlı olmasa da, en yüksek dereceden bir inisiyedir ve Hermetik ezoterizmin en önemli sırlarını çok iyi bilmektedir.

BEMBİNE TABLETİ'NİN SEMBOLİZMİ

İsis Tableti'nin kaçınılmaz olarak kısa tutulan aşağıdaki değerlendirmesi Kircher'in yazılarına ve yazarın Khalde, İbrani, Mısır ve Yunan mistik yazılarından elde ettiği bilgilere dayanmaktadır. Mısırlıların tapınakları öyle bir şekilde tasarlanmıştı ki onları kaplayan hiyerogliflerin gösterdiği üzere, odaların düzenlenmesi, dekorasyonlar ve araçların hepsi sembolik bir öneme sahipti. Genellikle her odanın ortasında bulunan sunağın yanında görünmez borularla odanın içine akıp dışarı çıkan Nil sularından bir havuz bulunurdu. Burada ayrıca tanrıların resimleri ve yanlarında da majikal yazılar bulunurdu. Bu tapınaklarda semboller ve hiyeroglifler kullanılarak neofitlere rahipler kastının sırları öğretilirdi.

İsis Tableti esasta bir masa veya sunaktı ve onun üzerindeki semboller rahipler tarafından açıklanan sırların bir parçasıydı. Tabletler çeşitli tanrılara adanırdı, tablette İsis onurlandırılmıştır. Tabletlerin yapıldığı madde, tanrı veya tanrıçaların mertebelerine göre değişiklik gösterirdi. Jüpiter ile Apollon için yapılmış tab-

letler altından, Diana, Venüs ve Juna'nınkiler gümüşten, diğer tanrılarınki mermerden ve en alt tanrılarınki ise ağaçtan yapılırdı. Bu kutsal sunaklarda, anlaşıldığı zaman insanın görünmez doğasının besini olacak semboller, tıpkı bir ziyafet masasındaki bedeni besleyen yiyecekler gibi sıra sıra dizilirdi.

Kircher tabletle ilgili giriş yazısında onun sembolizmini şu şekilde özetler: "Bütün olarak bakıldığında üç katlı dünyanın –arketipsel, entelektüel ve duyusal– bütünsel yapısını öğretmektedir. En Büyük Tanrı, hem canlı hem cansız şeylerden oluşan bir evrenin merkezinden çevresine doğru hareket halinde gösterilmiştir. Bu canlı cansız her şey *Baba Akıl* dedikleri mutlak kudret tarafından harekete geçirilip canlandırılır ve üçlü bir sembolizmle temsil edilir. Burada ayrıca Mutlak Olan'dan çıkan üç üçlü gösterilmiştir. Her biri ilk teslisin bir özelliğini tezahür ettirir. Bu üçlülere *Temel* veya her şeyin zemini denir. Bu tablette de Baba Akıl'a evrene hâkim olmada yardım eden bu ilahi varlıkların düzenlenmesi ve dağılımı gösterilmiştir. Üst şeritte âlemlerin yöneticilerinin her biri kendi ateşsel, esîrî ve maddi işaretleriyle gösterilir. Alt şeritte ise görevleri her şeyin ilkelerini korumak ve doğanın ihlal edilemez yasalarını muhafaza etmekle görevli *Pınarların Babaları* [Fathers of Fountains] gösterilmektedir. Bunlar kürelerin ve bir yerden ötekine hareket edenlerin tanrıları vardır; çeşitli madde ve formlar (Zonia ve Azonia) üzerinde çalışan bu ilahi varlıklar, yüzleri onlardan üstün olan tanrıya dönmüş bir şekilde her iki cinsiyetten figürler olarak gösterilmişlerdir."

Yatay olarak üç şerite veya üç odalar serisine bölünen *Mensa İsiaca*, İsis Gizemleri'nin aktarıldığı odaların temel planını veriyor olabilir. Orta şerit, yedi kısma veya küçük odalara ayrılır ve aşağı şeritin iki taraftan birer kapısı vardır. Bütün tablette birinci dereceden önemli 45 figür ve diğer küçük semboller vardır. Kırk beş ana figür on beş üçlü halinde gruplandırılmıştır. Bunlardan dördü üst şeritte, üçü ortada ve dördü de aşağı şerittedir. Hem Kircher'e hem Levi'ye göre bu üçlüler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır:

Üst Bölümde,

1. P, S, V—Mendes Üçlüsü.
2. X, Z, A—Ammonius Üçlüsü.
3. B, C, D—Momphtæan Üçlü.
4. F, G, H-Omphtæan Üçlü.

Orta Bölümde,

1. G, I, K—Isis Üçlüsü.
2. L, M, N—Hecate Üçlüsü.
3. O, Q, R—Ibimorphous Üçlüsü.

4. V, S, W— Ophioneus Üçlüsü.
5. X, Y, Z—Nephtæan Üçlü.
6. Z, N, G—Serapis Üçlüsü.
7. G, D, E—Osiris Üçlüsü.

Alt Bölümde,

1. L, M, N—Horæan Üçlü.
2. X, O, S—Pandochæan Üçlü.
3. T, F, C—Thaustic Üçlü.
4. Y, F, H—Æluristic Üçlü.

Bu on beş üçlü için Kircher şunları yazar: "Figürler birbirinden sekiz önemli açıdan ayrılır, örneğin biçim, duruş, ifade, hareket, kıyafet, başlık, asa ve nihayet etraflarına yerleştirilmiş hiyerogliflerle. Figürlerin gizli güçlerini göstermenin bu sekiz sembolik yolu Gerçek Benlik'in anlaşılmasına vasıta olan sekiz ruhani duyuyu anıştırır. Bu ruhani hakikati göstermek için Budistler sekiz oklu çark kullanırlar ve bilinçlerini soylu sekiz yolla yükseltirler. Tabletin üç ana panelini çevreleyen süslü çerçeve kuşlar, hayvanlar, sürüngenler, insanlar ve bileşik formlardan oluşan birçok sembol içerir.

Tabletin yorumlarından birine göre bu çerçeve dört elementi simgeler ve bu yaratıklar elementsel varlıklardır. Başka bir yoruma göreyse sınır arketipik küreleri temsil eder, frizdeki bileşik figürler ise maddi dünyada kendilerini çeşitli kombinasyonlarla tezahür ettiren formların kalıplarıdırlar. Tabletin köşelerindeki dört çiçek, yüzlerini daima güneşe dönen ve onu gökyüzünde takip eden çiçekler olarak insanın Yaratıcı'yı görmekten sevinç duyan daha latif doğasını temsil etmektedir.

Khalde gizli öğretisine göre evren dört varlık haline (kürelere veya planlara) ayrılır: arketipsel, entelektüel, semavi ve elementsel. Arketipsel plan Üçlü Ulûhiyet'in aklıyla eşanlamlı görülür. Bu cisimsiz, ebedi ve ilahi planda, hayatın bütün aşağı tezahürleri, var olan, var olmuş ve var olacak her şey mevcut bulunmaktadır. Kozmik Akıl'da, ister ruhani ister maddi olsun, her şey arketipler veya ilahi düşünce formları olarak bulunurlar ki bu, tablette bir gizli mecazlar zinciri halinde gösterilmiştir.

Tabletin ortasında kişileşmiş Ruhani Öz'ü içeren bütün formlar, her şeyin kaynağı ve maddesi görülür. Bundan, üçlü gruplar halinde (Ophionik, Ibimorphous ve Nephtaean Üçlüleri) dokuz tecelli olarak aşağı âlemler çıkar. Bunları Taç, Keter küresinden tecelli eden dokuz kabalacı küreyle karşılaştırın. Evrenin on iki Yöneticisi ((Mendesian, Ammonian, Momphtæan, and Omphtæan Üçlü-

leri) yaratıcı etkileri paylaştıran araçlardır ve tabletin üst kısmında gösterilmişledir. Bunların faaliyetleri arketipsel kürede mevcut olan kapılara göre İlahi Akıl tarafından yönlendirilir. Arketipler İlahi Akıl'da formüle edilmiş soyut kalıplardır ve daha aşağı faaliyetler bunlarca kontrol edilirler.

Tabletin alt bölümünde evrenin büyük kapılarının bekçisi Esas Pınarlar (Horæan, Pandochæan, Thaustic ve Æluristic üçlüleri) görülür. Bunlar yukarıda gösterilen Yöneticilerden gelen etkileri aşağı âlemlere dağıtırlar.

Mısır teolojisinde iyilik hükümrandır ve bütün her şey az ya da çok ondan pay alır. Her şey onu arar. O sebeplerin İlk Sebebi'dir. İyilik kendi kendine yayılır, dolayısıyla her şeyde mevcuttur; çünkü hiçbir şey kendinde olmayan bir şeyi üretemez. Tablet gösteriyor ki her şey Tanrı'da ve Tanrı her şeydedir, yani her şey her şeyde, her tekil her tekildedir. Entelektüel âlemde, elementsel âlemde yaşayan yaratıkların görünmez ruhani eşleri bulunur. Dolayısıyla en aşağı en üstü yansıtır, bedensel akılsalı gösterir, gayp olan eserleriyle tezahür eder. Bu nedenle Mısırlılar daha üstün ve görünmez güçlerin görünür örnekleri olsunlar diye, aşağı, duyusal dünyada mevcut olan maddelerin suretlerini yapmışlardır. Bu bozulmaya ve yıpranmaya açık suretlere bozulmaz tanrısal özelliklerin erdemlerini tayin etmişlerdir. Böylece bu dünyanın Tanrı'nın bir gölgesi, içteki cennetin dışsal resmi olduğunu göstermişlerdir. Görünmez arketipsel planda var olan her şey, duyusal cisimsel dünyada doğanın ışığıyla açığa çıkmaktadır.

Arketipsel ve Yaratıcı Akıl -evvela *Ebeveynsel Temel* ve sonra Zekâlar denilen ikincil Tanrılar aracılığıyla- yukarı ile aşağı arasında sürekli etkileşim yoluyla bütün güçlerini dünyamıza akıtır. Mısırlılar fallus sembolizminde ruhani planları temsil etmek için spermi kullanmışlardır. Çünkü her şey, ondan çıkan her şeyi içinde barındırır. Ayrıca Khaldeliler ve Mısırlılar bir sonuç olan her şeyin sebepte ikamet ettiğine ve tıpkı lotus çiçeğinin güneşi takip etmesi gibi bu sebebi takip ettiğine inanırdı. Aynı şekilde Mutlak Akıl, Ebeveynsel Temel aracılığıyla ilk olarak ışığı, melekler âlemini yaratmıştır. Bu ışıktan bazılarının yıldızlar dedikleri gayp varlıklar hiyerarşisi, bu yıldızlardan da dört element ve duyusal dünya çıkmıştır. Böylece her şey her şeyin içindedir. Bütün görünür bedenler ve elementler görünmez yıldızlarda ve ruhani elementlerde, yıldızlar da aynı şekilde bu cisimlerdedir. Yıldızlar meleklerde, melekler de yıldızlardadır; melekler Tanrı'da, Tanrı da her şeydedir. Dolayısıyla her şey ilahi olarak Ulûhiyette, meleksel olarak meleklerde, cisimsel olarak cisimsel dünyadadır ve tersidir. Tohumun içinde ağacın olması gibi, dünyanın içinde de Tanrı vardır.

Proclus, "Ulûhiyet'in bütün nitelikleri, yaratımın her yerine nüfuz eder ve kendini bütün aşağı varlıklara verir," demektedir. Mutlak Akıl'ın tezahürlerinden biri, onun her yaratığa verdiği kendi türüne göre üreme gücüdür. Bu güç yaratıkların yaşayan, ilahi yanını gösterir. Demek ki ruhlar, semalar, elementler,

hayvanlar, bitkiler ve taşlar kendilerini kendilerine uygun bir biçimde üretirler, fakat hepsi Mutlak Akıl'da mevcut olan bir dölleyici ilkeye bağımlıdır. Dölleyici güç, kendisi tek olsa da, farklı töz ve maddelerde farklı şekilde tezahür eder. Böylece mineral dünyada maddi varoluşa katkıda bulunur, bitkilerde canlılık, hayvanlarda duyarlılık olarak görülür. Semavi cisimlere hareketini, insan ruhuna düşünceyi, meleklere zekâyı ve Tanrı'ya her şeyin özü olmayı verir. Burada bütün suretlerin tek bir tözden, bütün hayatın tek bir kuvvetten geldiğini ve bunların hepsinin Mutlak Olan'ın doğasında birlikte mevcut olduğunu görebiliriz.

İlk defa Platon tarafından açıklanan bu öğreti, öğrencisi Aristoteles tarafından şu kelimelerle dile getirilir: "Bu Duyusal Dünya'nın başka bir âlemin sureti olduğunu söylüyoruz; bu dünya hareketli ve canlı ise diğer dünyanın ne kadar hareketli ve canlı olduğunu düşünün... O halde, ötede, yıldızlara ait erdemlerin ötesinde, tıpkı bu dünyanın semaları gibi, ulaşılabilecek başka semalar durmaktadır; bunlar daha yüksek bir kademeden oldukları için daha parlak ve daha büyüktür; ayrıca cisimsel olmadıkları için bu dünya gibi birbirlerinden uzak da değillerdir. Öte âlemde bir dünya da vardır, bu dünya cansız maddeden değildir, hayvansal hayatla doludur ve bu dünyanınki gibi ama farklı türden ve kusursuzlukta doğal dünyasal fenomenler mevcuttur. Burada bitkiler, bahçeler, akarsular vardır. Suda, buradakinden daha soylu hayvanlar yaşar. Öte âlemdeki hava ve hayat buna uygundur ve her şey ölümsüzdür. Oradaki hayat bizimkine benzese de daha soyludur ve dolayısıyla akılsal, kalıcı ve değişmezdir. Eğer biri olur da karşı çıkıp bu yukarı âlemdeki bitkilerin nasıl kök saldığını sorarsa, onların nesnel varoluşa sahip olmadıklarını ve onların ilk El tarafından mutlak şartla ve cisimleşme olmadan yaratıldıklarını söyleyerek cevap veririz. Dolayısıyla bunlar ruh ve akılla aynıdırlar, ne bozulur ne yok olurlar. Çünkü öte varlıklar yüce bir hayat yaşadıkları, bir pınardan ve bir nitelikten fışkırdıkları, tatlı şaraplar, güzel kokular, uyumlu renkler ve sesler gibi kusursuzca bir araya geldikleri için enerji, kuvvet ve sevinç doludur. Bunlar şiddetle hareket etmez, birbirleriyle karışmaz, birbirlerini bozmazlar; her biri kendi özsel karakterini kusursuz olarak muhafaza eder, basittirler ve cisimsel varlıklar gibi çoğalmazlar."

Tabletin ortasında İsis'i temsil eden -ancak burada Pantomorfik IXNX olarak adlandırılmış- bir kadın figürünün oturduğu büyük bir taht bulunur. G.R.S. Mead, IXNX'i "naklî akıl" diye tanımlamaktadır. Başkalarıysa onun Evrensel Varlık'ın sembolü olduğunu ileri sürmüştür. Tanrıçanın tahtının üstünde üç katlı bir taç vardır, ayaklarının altında ise maddi tözün evi bulunur. Buradaki üç katlı taç, Mısırlıların Mutlak Akıl dediği, *Sefer ha Zohar*'da "gizli ve açılmamış" diye tarif edilen İlahi Üçleme'nin sembolüdür. İbrani Kabalacı sisteme göre Hayat Ağacı ikiye ayrılır: yukarı görünmez kısım, aşağı görünür kısım. Yukarı kısım üç bölümden, aşağı kısım ise yedi bölümden oluşur. Yukarıdaki bölünmez Sefi-

rot'un adları Keter, Taç; Hokmah, Hikmet ve Binah, İdrak'tır. Bu Sefirot kavranamayacak kadar soyuttur, oysa onlardan çıkan aşağıdaki yedi küre insan aklının kavrayabileceği menzildedirler. Orta panel triyad oluşturan figürlerle kaplanmıştır. Bunlar tahtın üstündeki gizlenmiş üçlü taçtan tecelli eden aşağı Sefirot'u gösterir.

Kircher'e göre Taht, üçlü Mutlak Akıl'ın üç âlemin yolları boyunca paylaşılmasına işaret eder. "Bu üç latif âlemden, Plutarch'ın 'Boynuzların Evi' ve Mısırlıların 'Tanrıların Büyük Kapısı' dedikleri duyumsal evren çıkar. Tahtın yılan biçimli alevlerle süslü üst kısmı, Mutlak Akıl'ın her türlü maddi temastan uzak oluşunu, ebedi ve bozulmaz oluşunu sembolize eder. Mutlak Akıl'ın ateşini bütün

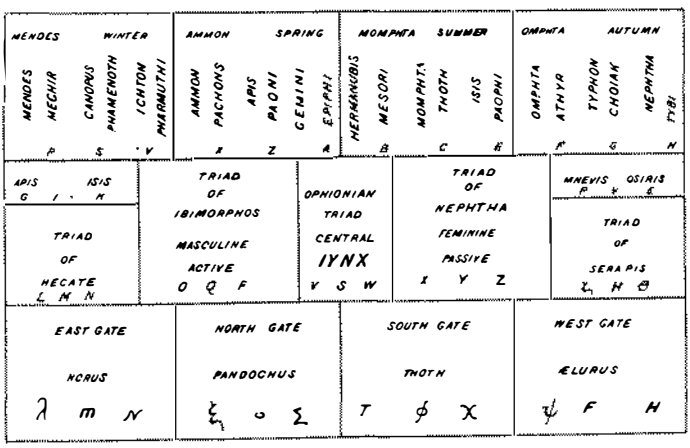

Westcott'un *The Isiac Tablet* adlı eserinden.

WESTCOTT'UN İSİS TABLETİ ANAHTARI

Zerdüşt 3 sayısının dünyanın her yerinde ışıldadığını söyler. Bu durum, İsis Tableti'nde yaratıcı etkileri temsil eden üçlüler serisi halinde gösterilmiştir. Alexander Lenoir, İsis Tableti'yle ilgili olarak şöyle der: "Bir sanat eseri olarak pek ilgi çekici değildir. Soğuk ve önemsiz bir kompozisyondan ibarettir, kaba hatlarıyla çizilmiş olan figürlerde çok az hayat belirtisi vardır. Fakat başka bir bakışla incelersek, tabletin yaratıcısının niyetini anlar ve çok geçmeden İsis Tableti'nin genel öğrenim için kullanılan, semavi kürelerin küçük kısımlara ayrılmış bir imgesi olduğunu görürüz.

Bu fikre göre, İsis Tableti'nin, esasen, İsis Gizemleri'nde mevcut olan bir koleksiyona giriş olduğu sonucuna varabiliriz. Tablet, inisiyasyon seremonilerinde kullanılması için bakır üzerine işlenmiştir." (Bkz. *New Essay on the Isiac Table* [İsis Tableti'ne Dair Yeni Makaleler])

yaratıklara nasıl verdiği ise tabletin sembolizminde açıkça gösterilmektedir. İlahi Ateş, Dünya Bakiresi İsis'te kişileşmiş olarak, doğanın evrensel gücü aracılığıyla aşağı planlara akar. İsis burada IYNX adıyla ve Evrensel İdea'yı içeren polymorphous [çok-biçimli] olarak gösterilmiştir." Buradaki Idea kelimesi Platoncu anlamdadır. "Platon bütün olası şeylerin madde dışı ezeli formları olduğuna inanıyordu; bu ezeli ve madde dışı formlara idealar dedi. Platoncu anlamda idelar

Tanrı'nın fenomen dünyasını yarattığı kalıplardır." (Sir. W. Hamilton.)

Kircher orta paneldeki 21 figürü şu şekilde tanımlamaktadır: "Yedi ana üçlü yedi üst âleme tekabül eder ve tabletin orta kısmında tasvir edilmiştir. Hepsi görünmez, ateşsi arketipten [tahtın üçlü tacından] türemiştir. V S W harfleriyle gösterilen ilk Ophionic, yani IYNX üçlüsü canlı ve ateşsi âleme karşılık gelir. Bu âlem kadimlerin *Aetherium* dedikleri entelektüel dünyadır.

Zerdüşt bu âlem için, "Ah ne şiddetlidir yöneticileri dünyanın!" demektedir. O Q R harfleriyle gösterilen ikinci İbimorphous Üçlüsü ikinci entelektüel, yani esîrî âleme karşılık gelir ve nemlilik ilkesiyle ilişkilidir. X Y Z harfleriyle gösterilen üçüncü Nephtaean Üçlü, üçüncü entelektüel, esîrî dünyaya karşılık gelir ve doğurganlıkla ilişkilidir. Bunlar esîrî âlemlerin üç üçlüsüdür ve *Ebeveyn Temel'e* tekabül eder. Bundan sonra duyusal, maddi âlemlerin dört üçlüsü gelir. Bu üçlülerden ilk ikisi, G I K ve g d e sidereal dünyaya, iki boğa tarafından gösterilen Osiris ve İsis'e, Güneş ve Ay'a tekabül eder. Bunların ardından, L M N, Hecatine ve z h g Serapaean üçlüler gelir ki bunlar ayaltı ve yeraltı âlemlere denk gelirler. Böylece doğal evreni yöneten ilksel Zekâ olan yedi âlem tamamlanmış olur. Psellus, Zerdüşt'ten şu alıntıyı yapmaktadır: 'Mısırlılar ve Khaldeliler yedi cisimsel âlem (entelektüel güçlerle yönetilen âlemler) olduğunu öğretmişlerdir. Birincisi saf ateştendir, ikinci, üçüncü ve dördüncüsü esîr, beşincisi, altıncısı ve yedincisi maddidir. Yedincisi yersel denilen âlemdir ve ışığı sevmez, Ay altında yerleştirilmiştir ve içinde *fundus*, yani temel denilen madde vardır." Bu yedi âleme görünmez tacı eklersek sekiz âlemi elde ederiz...

"Platon, bir filozofun birincisinin altındaki yedi çemberin Mısırlılara göre nasıl düzenlendiğini bilmesi gerektiğini yazar. İlk üçlü ateşi gösterir; ikicisi suyu, bu çember İbimorphous ilahlar tarafından yönlendirilir, üçüncüsü hava, Nephta tarafından yönetilir. Ateşten gökyüzü, sudan yer yaratılmıştır. Hava bu ikisinin ortasındaki arabulucudur. Sefer Yezirah'ta üçten yedinin çıktığı söylenir: Yükseklik, Derinlik, Doğu, Batı, Kuzey, Güney ve hepsini bir arada tutan ortadaki Kutsal Tapınak. Tabletin ortasında gösterilen doğanın birçok surete sahip yüce tahtı Kutsal Tapınak değil midir? Dünyayı yöneten yedi üçlü, yedi Erk nelerdir? Psellus şöyle yazar: "Mısırlılar inanç, hakikat, sevgi üçlüsüne ve yedi pınara tapmışlardır: Güneş yönetici olarak maddenin pınarıdır; sonra başmeleklerin pınarları, ardından duyuların pınarları, yargının, şimşeğin, yansımaların ve bilinmeyen yapıdaki karakterlerin pınarları gelir. Onlar en yüksek maddi pınarın Apollon, Osiris ve Merkür'ün, elementlerin merkezindeki pınarları olduğunu söylerler. 'Dolayısıyla Güneş ile Güneşsel dünyanın yöneticisini, Başmeleklerle aysal dünyayı, duyular pınarıyla Satürn dünyasını, yargı ile Jüpiter'i, şimşekler ile Mars'ı, yansımalar ve aynalar pınarı ile Venüs'ün dünyasını, karakterler pınarı ile de Merkür'ün dünyasını anlarlar. Bütün bunlar tabletin ortasındaki fi-

gürlerle gösterilir."

Tabletin üst paneli Zodyak kuşağının on iki figürünü dört üçlü şeklinde gösterir. Her grubun ortasındaki figür Zodyak'ın sabit burçlarından birini gösterir. S Kova burcu, Z Boğa burcu, C Aslan burcu ve G Akrep burcudur. Bunlara *Babalar* denir. Uzakdoğunun gizli öğretilerinde bu dört figüre -insan, boğa, aslan ve kartal- yaratımın dört köşesinde oturan dört Maharaja'nın kanatlı küreleri denir. Dört öncü burç P Oğlak, X Koç; B Yengeç, F Terazi'ye *Erkler* denir. Dört değişken burç olan V Balık, A İkizler, E Başak, H Yay'a Dört Efendi'nin Akılları denir. Bunlar Mısır'ın kanatlı kürelerini açıklarlar. Çünkü dört merkezi figür -Hezekiel'in Kerublar dediği- Kova, Boğa, Aslan ve Akrep kürelerdir. Önce ve değişken burçlar, bunların iki tarafındaki kanatları oluşturur. Böylece on iki burç her birinin iki kanadı olan dört küreyle gösterilebilir.

Semavi üçlüler de Mısırlılar tarafından bir küre (*Baba*), onan çıkan bir yılan (zihin) ve kanatlar (Erk) şeklinde gösterilir. Bu on iki kuvvet dünyayı üretirler, mikrokozmos,-yani dünyanın on iki kısmını ve insan bedeninin on iki organını temsil eden- on iki kutsal hayvanın gizemi buradan çıkar. Anatomik olarak üst paneldeki on iki figür beynin on iki kıvrımını, alt paneldeki on iki figür Zodyak'ın on iki üyesini ve insan bedeninin organlarını gösteriyor da olabilir. Çünkü insan, azaları ve organları on iki kutsal hayvandan oluşmuş bir yaratıktır. Bu organlar beyinde ikamet eden on iki yönetici veya erkin doğrudan kontrolü altındadır.

Üst panelin on iki figürü ile alt panelin on iki figürü arasındaki ilişkiye dair daha derin bir yorum mümkündür. Bu yorum kadim gizemlerin en büyük sırlarından birine -*hareketli* ve *sabit* Zodyakların birbiriyle ilişkisine- bir anahtar sunar. *Sabit* Zodyak devasa bir dodekahedron [on iki yüzeyli katı] olarak resmedilir, dodekahedronun on iki yüzeyi, soyut uzamın en dış duvarlarını gösterir. Bu dodekahedronun her bir yüzeyinden büyük bir ruhani güç, içe doğru ışıyarak sabit yıldızlar denilen kuşağı çevreleyen hareketli Zodyak'ın hiyerarşik erklerinden biri olur. Bu hareketli Zodyak'ın içinde çeşitli gezegensel ve elementsel cisimler vardır. Bu iki Zodyak'ın, Zodyak altı âlemlerle ilişkisinin insan bedeninin solunum sisteminde bir karşılığı vardır. Büyük sabit Zodyak'ın atmosfer, hareketli Zodyak'ın akciğerler ve Zodyak altı âlemlerin bedeni temsil ettiği söylenebilir. Yüce *sabit* Zodyak'ın on iki ilahi erkinin canlandırıcı enerjilerini içeren spiritüel atmosfer, kozmik ciğerlerle -hareketli Zodyak- solunur ve onlar aracılığıyla maddi evrenin parçaları ve azaları olan on iki kutsal hayvan üzerinden dağıtılır. Aşağı âlemlerin zehirli buharı *hareketli* Zodyak tarafından toplanıp büyük *sabit* Zodyak'a üflendiği zaman işlevsel döngü tamamlanmış olur. Çünkü burada bu kirli nefes on iki ebedi erkin ilahi doğalarından geçerek arındırılacaklardır.

Tablet bir bütün olarak birçok yoruma açıktır. Eğer tabletin çerçevesindeki hiyeroglif şekiller ruhani güç olarak kabul edilecekse, o zaman merkezdeki taht, insan doğasının oturduğu insan bedenini temsil eder. Bu bakış açısından bütün tablet insanın aurik bedenlerinin sembolü haline gelir, bu durumda dış çerçeve *aurik yumurtanın* dış kabuğu veya kenarı olur. Eğer taht spritüel âlemin merkezi olarak kabul edilirse, çerçeve elementleri gösterir ve merkezin etrafındaki çeşitli paneller ise bir ilahi kaynaktan fışkıran âlemleri veya planların sembolü olur. Yok eğer tablet tümüyle fiziksel temellerde ele alınacaksa, taht üreme sisteminin sembolü haline gelir ve tablet de maddi âlemlerin oluşumunda uygulanan embriyolojinin gizli süreçlerini gösterir. Eğer tümüyle fiziksel ve anatomik bir yorum istenirse, ortadaki taht kalp, İbimorphous Üçlü zihin, Nephtaean Üçlü üreme sistemi ve bunları çevreleyen hiyeroglifler de insan bedeninin çeşitli aza ve organları olur. Tekâmülcü bakış açısından ortadaki kapı hem giriş hem çıkış kapısı olur. Ayrıca burada inisiyasyon süreci anlatılmıştır. Taht bu durumda bir adayın çeşitli sınavlardan geçtikten sonra getirildiği ve ancak kendisinin açabileceği kendi ruhunu gösterir.

Eğer konu kozmogoni ise orta şerit spritüel âlemleri, üst şerit entelektüel âlemleri ve alt şerit maddi âlemleri gösterir. Orta şerit ayrıca dokuz görünmez dünyayı ve T ile gösterilen yaratık da İsis'in ayağını bastığı fiziksel doğayı ve Evrensel Hayat Ruhu'nu sembolize edebilir. Simya açısından bakıldığında orta şerit simya süreçlerinin metallerini ve sınırlarını gösterir. Tahtta oturan figür Evrensel Merkür'dür (bilgelerin taşı); tahtın alevler içindeki üst kısmı İlahi Sülfür ve alttaki topraktan küp ise elementsel tuzdur.

Orta şeritteki üç üçlü –yani *Ebeveynsel Temel*– insan doğasının görünmez kısımları olan Sessiz Gözcüleri; iki taraftaki iki şerit de insanın dörtlü aşağı doğasını temsil eder. Orta şeritte 21 figür bulunmaktadır. Bu rakam Güneş'in kutsal rakamıdır, içinde her birinin yedi niteliği olan üç büyük erki taşır ve Kabalaca indirgemeyle 21 sayısı 3, yani Yüce Üçlü olur.

Ne var ki İsis Tableti'nin Mısır Gnostizmiyle doğrudan bağlantılı olması durumu henüz kanıtlanmamıştır. Bodleian Kütüphanesinde korunan bir Gnostik papirüste altında on iki pınar olan on iki *Baba* veya *Ebeveyn*'den bahsedilir. (Bkz. Egyptian Magic [Mısır Majisi], S.S.D.D.) Alt şeritteki iki kapı –Doğu'nun büyük kapısı ile Batı'nın büyük kapısı– onun yeraltı âlemini temsil ettiğini vurgulamaktadır, çünkü Khalde teolojisinde güneş yeraltının kapılarından yükselir ve batar. Karanlık saatlerde burada dolaşır. Platon on üç yıl boyunca Magi Patheneith, Ochoans, Sechtnouphis ve Sebbennithis'li Etymon'un öğrenciliğini yaptığı için, felsefesi de sonuç olarak Khalde ve Mısır Triyatlar sistemiyle doludur. İsis tableti, Platoncu denilen felsefenin şekilsel bir açıklamasıdır. Çünkü tabletin tasarımı bütün mistik kozmogoni ve doğum teorisini özetlemektedir. Bu tabletin yo-

rumlanmasında çok faydalı olan bir eser *Commentaries of Proclus on the Theology of Plato* [Platon'un Tanrıbilimi Üzerine Proclus'un Yorumları] adlı eserdir. Ayrıca The *Chaldean Oracles of Zoroaster* Khaldeli Zerdüşt Kâhinler] adlı eser de bu tabletin gösterdiği birçok teogonik ilkeye dair bahislerle doludur.

Hesiodos'un Theogoni'si Yunan kozmogoni mitinin en eksiksiz açıklamasını içerir. Orfeusçu kozmogoni, çeşitli felsefe formları ve temasa geçmiş olduğu – Yunan, Mısır ve Suriye– dinleri üzerinde izler bırakmıştır. Orfeusçu semboller arasında en önemlisi Phanes'in ışığa çıktığı *dünyevi yumurta*'dır. Thomas Taylor Orfik yumurtanın, Platon tarafından *Philebus* diyalogunda bahsedilen *sınır* ve *sonsuzluk*'tan oluşan *karışım*la eşanlamlı olduğuna inanmaktadır. Dahası yumurta, üçüncü Aklî Üçlü, aurik bedeni aşağı evrenin yumurtası olan Demiurgus'un sembolüdür.

Eusebius, Porphyry'nin otoritesine dayanarak Mısırlıların *Cneph* ismi altında akıl sahibi bir Yaratıcı'nın varlığına inandıklarını ve ona koyu mavi yapıda, elinde bir kuşak ve bir asa tutan, başının üstünde soylulara özgü bir sorguç taşıyan ve ağzından bir yumurta çıkmakta olan insan biçiminde bir heykel olarak taptıklarını ileri sürmektedir (Bkz. *An Analysis of the Egyptian Mythology* [Mısır Mitolojisinin Bir Analizi]). İsis tableti, dört köşeli olsa da, felsefi olarak Orfeusçu yumurtayı ve içeriğini göstermektedir. Ezoterik öğretilerde en yüce bireysel başarı Orfik yumurtanın kırılmasıdır ki, bu, ruhun Doğu mistiklerinin Nirvana'sına *–mutlak* koşula– geri dönüşüyle aynı şeydir.

Samuel Boyse'nin *The New Pantheon* [Yeni Tanrılar Meclisi] adlı eseri Bembine Tableti'nin çeşitli kısımlarını gösteren üç resim içerir. Bununla birlikte yazar konu hakkındaki bilgilere önemli bir katkıda bulunmaz. Rahip Banier, *The Mythology and Fables of the Ancients Explained from History* [Kadimlerin Mitoloji ve Fabıllarının Tarihle Açıklaması] adlı eserinde, bir bölümü tamamen *Mensa İsiaca'nın* değerlendirilmesine ayırır. Montfaucon, Kircher ile Pignorius'un sonuçlarını gözden geçirdikten sonra şunları ekler: "Benim kanaatim şudur: Bu tablet bir prens veya önemli bir kişinin İsis'in ona sunduğuna inandığı şeylere karşılık yaptırılan bir adaktır."

XII

Kadim Dünyanın Harikaları

Erken dönem Mısır, Yunan ve Roma'da Ölüm Tanrısı'na sunu olarak lahitlerin içine kandiller koymak yaygın bir uygulamaydı. Muhtemelen ölmüş kişinin Gölgeler Vadisi'nde yolunu bulmak için bu kandilleri kullanabileceğine inanıyorlardı. Bu âdet, yaygın bir biçimde yerleştikten sonra sadece gerçek kandiller değil, pişmiş kilden kandil minyatürleri de konmaya başlandı. Kandillerden bazıları korunmaları için oval muhafazalar içinde konurdu. Bazı kandillerin orijinal yağlarının iki bin yıldan fazla bir süre sonra sağlam bir şekilde bulunduğuna dair kanıtlar var. Bu kandillerin çoğunun mezarlar kapatıldığı zaman yanık halde bırakıldığına dair epey kanıt bulunmaktadır. Mezarlar yüzlerce yıl sonra açıldığında hâlâ yanmaya devam ettikleri ileri sürülmüştür. Yandığı hızla kendini yenileyen bir yakıt hazırlama, ortaçağ yazarları arasında büyük bir tartışma konusuydu. Elimizdeki kanıtlara bakarsak, kadim rahip-simyacıların sonsuza kadar değilse bile çok uzun bir zaman boyunca yanan kandiller yapmış olması, ihtimal dahilindedir.

Sürekli yanan kandiller konusuyla ilgili sayısız yazı mevcuttur. W. Wynn Westcott konuyla ilgilenen yazarların sayısının yüz elliyi aştığını, H.P. Blavatksy ise 173 yazarın konuyla ilgilenmiş olduğunu belirtiyor. Yazarların vardığı sonuçlar farklı olsa da, çoğunluk bu olağanüstü kandillerin mevcut olduğunu kabul ediyor. Bunlardansa yalnızca birkaçı kandilin sonsuza kadar yanacağını söylüyor,

çoğunluk ise yakıtın tazelenmeden asırlarca yanabileceğini kabul etmekle yetiniyor. Bazıları daimi kandil dedikleri bu aygıtların usta pagan rahiplerin işi olduğunu söylerken, diğerleri çarpıcı bir iddiada bulunarak İblis'in saf insanları kandırıp ruhlarını azaba çekmek için bu görünür mucizeyi kullandığını söylemektedir.

Genellikle çok güvenilir olan Cizvit Athanasius Kircher, bu konuda büyük bir tutarsızlık sergiler. *Edipus Aegyptiacus* adlı eserinde şunları dile getiriyor: "Bu daima yanan kandillerin çoğunun iblislerin işi olduğu tespit edilmiştir... Önemli insanların lahitlerinde ve mezarlarında bulunan ve çeşitli tanrılara adanan kandillerin bu türden olduğuna inanıyorum. Bunun nedeni onların sönmeyen bir alevle sürekli yanıyor olması veya yandıklarının söylenmesi değil, onları oraya iblisin sahte bir dine yeni müritler toplamak için koymuş olmasıdır."

Bu kandillerin yapımına İblis yardım etmiş olsa da, güvenilir kaynaklar kandillerin mevcut olduğunu kabul etmektedir. Kircher daha sonra bu teorinin umutsuz bir teori olduğunu söyleyerek, olayın Felsefe Taşı ve Devri Daim Makinesi'yle aynı sınıfta incelenmesi gerektiğini söyler. Sorunu canının istediği şekilde bir kez çözdükten sonra, Kircher onu tekrar, farklı bir yolla çözer: "Mısır'da zengin asfalt ve petrol artıkları vardı. O halde bu zeki adamların [rahipler] yaptıkları şey, kandillerden biri veya birkaçına gizli bir tüple yağ vermek ve kandillerde asbest fitil kullanmaktan başka bir şey değil! Yoksa bu kandiller nasıl hiç sönmeden yanabilirler?.. Kanaatimce sonsuza kadar yanan kadim kandiller muammasının çözümü budur."

Montfaucon, *Antiquities* adlı eserinde, Kircher'in daha sonra ulaştığı sonuçlarla esasta aynı fikirdedir, tapınakların efsanevi sönmez kandillerinin ince bir mekanik tertibin sonucu olduğuna inanır. Ayrıca mezarlarda sonsuza kadar yanan kandillere dair inancın, bazı durumlarda yeni açılan lahitlerin içinden alev benzeri gazların çıkmasıyla alakalı olduğunu söylemektedir. Daha sonra içeri girip yerde kandilleri gören insanlar onun alevlerin kaynağı olduğu zannına kapılmıştır.

Dünyanın çeşitli yerlerinde sürekli yanan kandillerin keşfiyle ilgili birçok ilginç hikâye vardır. Appia Yolu üzerinde III. Paul'un papalığı devrinde açılan bir mezarda, hava geçirmeyecek biçimde kapalı lahitin içinde yaklaşık 1600 yıldır yanan bir kandil bulunmuştur. O dönemde yazılan bir anlatıya göre, ceset –uzun altın rengi saçları olan genç ve güzel bir kız– sanki birkaç saat önce ölmüş gibi korunmuş olarak bilinmeyen şeffaf bir sıvının içinde yüzer halde bulunmuştur. Mezarın içinde bir dizi önemli nesne vardır, çok sayıda kandilden biri yanar haldedir. İçeri girenler kapının açılmasıyla oluşan cereyanın kandili söndürdüğünü ve bundan sonra kandili tekrar yakamadıklarını dile getirmiştir. Kircher güya içeride bulunan bir kitabeden bahseder, "TULLIOLAE FILIAE MEAE." Ancak Montfaucon böyle bir şeyin var olmadığını söyler, fakat daha sonra yeterli kanıt

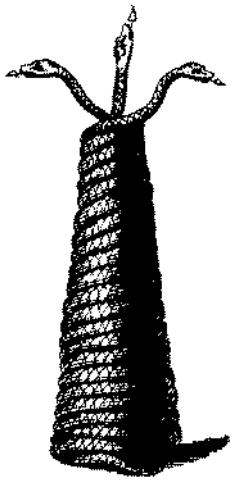

Montfaucon'un *Antiquities* adlı eserinden

DELFİ TAPINAĞININ ÜÇAYAĞININ TABANI

Bu birbirine sarılmış yılanlar zemini oluşturmuştur ve üç yılan başı üçayağın ayaklarını oluşturmaktadır. Delfi'nin meşhur üçayaklı tahtın biçimi ve boyutu hakkında yeterli bilgi bulmak neredeyse imkânsızdır. Onunla ilgili teorilere göre bu taht çeşitli tapınaklarda bulunmuş olan küçük süslü üçayaklar üzerinde durmaktadır.

bulunmasa da cesedin Cicero'nun kızı Tulliola'ya ait olduğuna dair yaygın bir inanış olduğunu söyler.

Sönmeden yanan kandiller dünyanın her yerinde keşfedilmiştir. Sadece Akdeniz ülkelerinde değil, Hindistan, Tibet, Çin ve Güney Amerika'da da yakıtsız olarak durmaksızın yanan kandil bulguları kaydedilmiştir. Aşağıdaki örnekler farklı asırlarda bulunan daimi kandillerin kabarık listesinden gelişigüzel seçilmiştir.

Plutarch, Jüpiter Ammon tapınağın kapısının üstünde asılı olup hiç sönmeden yanan bir kandilden bahseder. Rahipler, kandile asırlardır yakıt koymadıklarını söylerler.

Aziz Augustinus, Mısır'da bir tapınakta korunan, ne rüzgârın ne de suyun söndürebildiği Venüs için kutsal olan bir kandili tarif eder. Bu kandilin İblis'in işi olduğuna inanmıştır.

İmparator Justinian zamanında Antioch (Antakya) veya Edessa'da (Urfa'da bir yerleşim) daima yanan bir kandil bulunmuştur. Şehir kapısının üstündeki nişte bulunan ve elementlerin hasarından korunmak için dikkatle kapalı bir muhafazanın içinde tutulan bir kandildir bu. Kandilin üzerindeki tarih onun beş yüz yıldan fazla bir süredir yandığını kanıtlamıştır. Kandil askerler tarafından parçalanmıştır.

Ortaçağın ilk asırlarında İngiltere'de, MÖ 3. asırdan beri yanan bir kandil bulunmuştur. Kandilin bulunduğu mezarın Büyük Konstantine'nin babasına ait olduğu sanılmaktadır.

Roma yakınlarında MS 1401 yılında keşfedilen Pal-

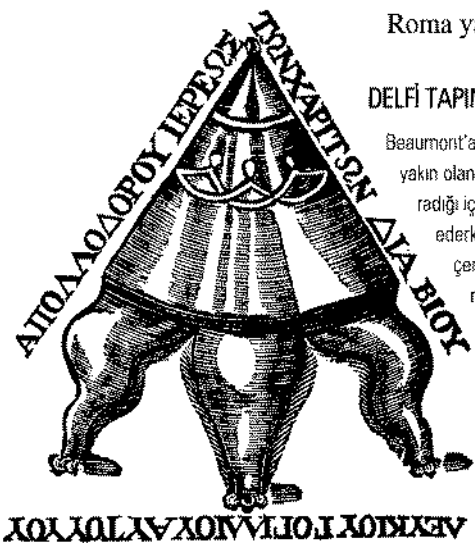

Beaumont'un *Gleanings of Antiquities* adlı eserinden.

DELFİ TAPINAĞININ ÜÇAYAKLI TAHTI

Beaumont'a göre yukarıdaki çizim Delfi'deki üç ayaklı sehpanın orijinaline en yakın olanıdır. Fakat üçayak kâhinin hayatı boyunca sürekli değişimlere uğradığı için acele sonuçlara varmak akıllıca olmaz. Beaumont üçayağı tarif ederken onu dört kısma ayırır: (1) üç kenardan oluşan bir çevçeve (2) çerçevenin ortasında dokununca tınlayan bir kase (3) Pythia'nın üzerine oturduğu düz masa veya plaka 4) masanın üzerine yerleştirilmiş, rahibeyi tümüyle saklayan ve sesinin yankılı ve tuhaf çıkmasına neden olan koni biçiminde bir kap. Delfi üçayağı ile Musevilerin Ahit sandığını ilişkilendirmeye çalışanlar olmuştur. Üçayaklı çerçeve Ahit Sandığına, düz plaka veya masa Merhamet Tahtına ve huni biçimindeki kaplam ise Ahit Çadırı'na benzetilmiştir. Bu yaklaşım yaygın kabul gören inanıştan epey ayrılsa da, Musevi ve Yunan mistisizmleri arasında değerli bir analoji kurmaktadır.

las Feneri, Virgil'in *Enad*'larında ölümsüzleştirdiği Eveander'in oğlu Pallas'ın mezarında bulunmuştur. Fener cesedin baş kısmına yerleştirilmiştir ve iki bin yıldan uzun bir süre ışığı azalmadan yanmıştır.

MS 1550 yılında Nesis adasının Naples körfezinde muhteşem bir mermer mezar açılmış ve içinde Hıristiyanlığın başlangıç yıllarında oraya konmuş yanar halde bir kandil bulunmuştur.

Pausanias, Minerva tapınağında çok güzel bir altın kandilden bahseder. Bu kandil fitili kırpılmadan bir yıl boyunca yanar. Kandili doldurma seremonisi yıllık olarak gerçekleştirilmektedir.

Fama Fraternitatis'e göre Christian Rosencreutz'un mezarı ölümünden 120 yıl sonra açıldığında, mezarın, tavanda asılı sönmeyen bir kandille çok iyi bir biçimde aydınlatıldığı görülmüştür.

Roma kralı ve epey güçlü bir majisyen olan Numa Pompilius bir elementsel varlık onuruna yaptırdığı bir tapınağın kubbesine hiç durmaksızın yanan bir kandil yerleştirmiştir.

İngiltere'de içeri giren kişinin bastığı taşlarla harekete geçen bir düzeneğin bulunduğu ilginç bir mezar bulunmuştur. Mezarın bulunduğu dönemde Gül-Haç karşıtlığı doruk noktasındaydı, dolayısıyla mezarın bir Gül-Haç inisiyesine ait olduğu kanaatine varıldı. Mezarı keşfeden ve içeri giren köylü, içerisinin tavanda asılı bir kandil tarafından çok iyi bir biçimde aydınlatıldığını gördü. İçeri girerken ağırlığı altında zemin taşlarından biri çöktü. Taş çöker çökmez ağır zırhlarla kaplı oturmuş bir figür hareket etmeye başladı. Düzenek mekanik bir biçimde ayağa kalktı ve demir bir sopayla kandile vurup onu tümüyle parçaladı ve bu şekilde kandilin alevini besleyen gizli maddenin bulunmasını engellemiş oldu. Kandilin ne zamandan beri yanmakta olduğu bilinmemektedir. Ancak epey zamandan beri yandığı açıktır.

Memphis yakınlarındaki mezarlarda, Hindistan'ın Brahmin tapınaklarında ve hava almayacak şekilde kapatılmış sandıklarda yanar halde bulunan, fakat havanın temasıyla birlikte alevleri sönen ve yakıtları buharlaşan kandillere dair birçok kayıt bulunmaktadır.

Şu anda bu sönmeyen kandillerin fitillerinin, simyacıların *Semender Yünü* dedikleri örülmüş veya dokunmuş asbestten yapıldığına ve yakıtın simya araştırmalarının sonucu elde edilen bir ürün olduğuna inanılmaktadır. Kircher, asbestin ateşten etkilenmeyişinden yola çıkarak ondan elde edilecek yağın da aynı şekilde bitmeyeceğini düşünerek asbestten yağ elde etmeye çalışmış, beyhude yere iki yıl deneyler yaptıktan sonra bu işin imkânsız olduğuna karar vermiştir.

Bu kandillerin yakıtı için çeşitli formüller günümüze kadar ulaşmışlardır. H. P. Blavatsky, *Isis Unveiled* [Peçesiz İsis] adlı eserinde Tritenheim ve Bartolomeo Korndorf'tan aldığı iki formülü verir. Bu formüllerden yalnızca birini buraya

almak süreci kabaca anlamamıza yardım edecektir: "Sülfür şapını toz haline getir. Üzerine kristal Venedik boraksı ekle (toz halinde). Bunun üstüne imbikten geçirilmiş şarap ispirtosu ekle, yumuşat, damıt, sonra yeniden başla. Sülfür, pirinç bir sahan üzerinde herhangi bir duman bırakmadan bir mum gibi eriyene kadar buna devam et, bu *besindir.* Fakat fitil şu şekilde hazırlanmalıdır: Lapis asbestos saçakları veya ipleri topla, bunlar serçe parmak büyüklüğünde orta parmak uzunluğunda olsun, sonra bunları Venedik camına koy ve yirmi dört saat kapta beklet, kum öyle sıcak olmalı ki sülfür sürekli olarak kaynamalıdır. Bu şekilde ıslanan ve doyan fitil, tarakkabuğu şeklinde bir cam kabın içinde bir kısmı önceden hazırlanmış sülfürün dışında kalacak şekilde yerleştirilir. Sonra bu cam kabı kumun üzerine koyarak sülfürü erit, öyle ki fitile yedirilsin. Fitil yakıldığında sönmeyen bir alevle yanacaktır ve onu istediğin yere koyabilirsin."

YUNAN KÂHİNLERİ

Apollon tapıncı, tanrıların insanlarla iletişim kurup hak edenlere geleceği ifşa ettikleri kehanet yerlerinin kurulup korunmasını kapsıyordu. Erken Yunan tarihi orman perilerinin, driadların yerleşip kehanette bulundukları konuşan ağaçlar, nehirler, heykeller ve mağaralarla ilgili hikâyelerle doludur. Hıristiyan yazarlar, kâhinlerin kehanetlerinin insanlığı yanlış yönlendirme amacıyla İblis'den geldiğini kanıtlamaya çalışmışsa da, kendi kutsal kitaplarında sık sık bahsedildiği için, kehanet teorilerine saldırmaya cesaret edememişlerdir. Eğer İsrail'in yüksek rahibinin üstündeki taşlar Yehova'nın iradesiyle parlıyorsa, siyah bir kumru kısa bir süreliğine dile gelip konuşuyorsa, Jüpiter Ammon'un tapınaklarındaki kâhinler de kehanetlerde bulunabilirler. Endor cadısı, Samuel'in gölgesini uyandırıp Saul'a kehanetlerde bulunmasını sağlıyorsa, Apollon'un rahibeleri köle hayaletini çağırıp Yunanistan'ın geleceği hakkında neden konuşmasın?

Kadim dönemlerin en önemli kâhinleri Delfi, Dodona, Troponius ve Lator'dur. Bunlardan Dodona'nın konuşan meşe ağaçları en eskisidir. Kehanet teorisinin doğuşunu kökenlerine kadar takip etmek imkânsız olsa da, Yunanlıların Yunan kültürünün yükselişinden çok uzun zaman önce bazı mağara ve yarıkları kutsal ettikleri bilinmektedir.

Delfi'deki Apollon kâhini, kadimlerin çözülmemiş sırlarından biri olarak kalmaya devam etmektedir. Alexander Wilder, *Delfi* ismini rahim anlamına gelen *delphos* isminden türetmiştir. Bu isim Yunanlılar tarafından yeryüzünün derinlerine inen mağara ve yarıklara onların şeklinden dolayı verilmiştir. Bununla birlikte Delfi tapınağına eskiden *Pytho* deniyordu. Çünkü onun odaları bir zamanlar büyük yılan Python'un yaşadığı yerdi. Bu yaratık Deucalion ile Pyrrha dışındaki bütün insanları yok eden tufan çekildikten sonra geride kalan çamurdan çıkmıştır. Par-

nassus dağının yamacına tırmanan Apollon, uzun bir çarpışmanın ardından yılanı öldürmüş, canavarın bedenini kehanet yarığından içeri atmıştır. Bu tarihten itibaren Pythian Apollon denilen Güneş Tanrısı, yarıktan kehanetler almıştır, Dionysos ile birlikte Delfi'nin yönetici tanrısı olma onurunu paylaşmıştır.

Apollon tarafından yok edilen Python'un ruhu, onu alt eden galibin temsilcisi olarak Delfi'de kalmıştı. Rahibelerin Tanrı'yla *rabıta* kurmalarını sağlayan şey işte bu yılanın zehirli buharıdır. Kehanet yarığında yükselen dumanların Python'un çürüyen bedeninden çıktığına inanılırdı. Tapınağın kadın kâhinlerine verilen Pythoness veya Pythia ismi, kelimesi kelimesine çürüyen bir maddeden yükselen gazları koklayarak dinsel bir vecit yaşayan anlamına gelir. Yunanlıların Delfi tapınağının yeryüzünün göbek deliği olduğuna inandıklarını belirtmekte fayda var. Bu durum onların gezegeni büyük bir insan olarak gördüklerini kanıtlar. Kehanetsi ilham ile vücudun karın bölümünün okült önemi arasındaki bağlantı, kadim Gizemler'e ait önemli bir sırdır.

Bununla birlikte tapınak yukarıdaki açıklamaların ima ettiğinden çok daha eskidir. Bu tür hikâyeler, muhtemelen, kehanetin gerçek ezoterik doğası hakkında aydınlanmaya layık olmayan meraklı insanların sorularını geçiştirmek için uydurulmuş olabilir. Bazılarına göre Delfi'deki yarık, bir Hypoborean rahip tarafından keşfedilmiştir; fakat yazılı tarihin başından itibaren mağaranın kutsal olduğunu, Yunanistan'ın her yerinden ve komşu ülkelerden bu baca benzeri delikte yaşayan varlığa sorular sormak isteyen insanların akın akın geldiğini biliyoruz. Rahipler ile rahibeler, kehanetleriyle insanlığı aydınlatan ruha hizmet edip onu dikkatle korumuşlardır.

Kehanet mağarasının keşfedilişine dair hikâye şöyledir: Parnassus Dağı yamaçlarında koyunlarını güden çobanlar, dağın güneybatı yamacındaki bir açıklıkta gezinen keçilerin tuhaf davranışlarının nedenini merak ederler. Hayvanlar sanki dans etmek ister gibi zıplar ve şimdiye kadar duyulmamış sesler çıkarırlar. Sonunda, bunun nedenini öğrenmek isteyen çobanlardan biri, zehirli buharların yükseldiği yarığa yaklaşınca, hemen bir vecit haline girer. Vahşice dans eder, şarkılar söyler, anlaşılmaz sesler çıkarır ve gelecekten haberler verir. Yarığın yakınına giden diğer insanlar da aynı şeyleri yaşarlar. Yerin ünü yayılır ve birçok insan kötü kokulu buharları koklayarak, çılgınlığın sınırında, geleceği öğrenmek için oraya gelirler.

Gelenlerden bazıları kendilerine hâkim olamayıp, deliliğin verdiği güçle onu tutan insanlardan kurtulup yarığa atlayarak ölmüşlerdir. Diğer insanların da aynı şeyi yapmalarını engellemek için yarığın etrafına bir duvar örülmüş ve soru sormak isteyenler ile kehanet yarığı arasında aracılık yapması için bir kadın rahip görevlendirilmiştir. Daha sonraki otoritelere göre Apollon'un Python suretinde oymalarıyla süslü altından üç ayaklı bir taht, yarığın üzerine yerleştirilmiş, bunun

üzerine, kehanet veren buharların etkisi altındayken kişinin düşmesini imkânsız kılan bir oturak hazırlanmıştır. Bu tarihten hemen önce yarıktan çıkan buharların Python'un çürüyen bedeninden geldiğine dair söylentiler çıkmıştır. Büyük bir ihtimalle kehanet yarığı, kendi geçmişini anlatmıştır.

Tapınağın ilk döneminde birçok bakire kız onun hizmetine adanmıştır. Bunlara *Poebades* veya *Pythiæ* denmiştir. Ve bugün Pythian diye bilinen ünlü rahiplik kastını oluşturmuşlardır. Kadınların kehanetleri almak için seçilmesinin nedeni, büyük ihtimalle, onların "heyecan buharlarına" çok daha çabuk ve eksiksiz olarak tepki verecek bir duyarlılığa ve duygusal yapıya sahip olmalarıdır. Apollon'la iletişim için hazırlığa ve arınma seremonisine üç gün önceden başlardı. Castalian kuyusunda banyo yapar, hiçbir şey yemez, sadece tapınağa gizli borularla getirilen Cassotis pınarının suyundan içerdi. Üçayağın üzerine oturmadan önce bir avuç kutsal defneyaprağı çiğnerdi. Suyun vizyonlar göstermek için ilaçlandığı veya Delfi rahiplerinin insanı heyecanlandıran, sarhoş eden gazı üretebildikleri ve bu gazı yeraltındaki borular sayesinde yarığın birkaç metre altında saldıkları rivayet edilmiştir. Bu teorilerden hiçbiri kanıtlanmamıştır, üstelik bu teori kehanetlerin nasıl doğru çıktığını hiçbir şekilde açıklamamaktadır.

Arınma sürecini tamamladıktan sonra kutsal kıyafetlerle giydirilip üçayağın üzerine götürülen genç rahibe burada, yerdeki yarıktan çıkan sersemletici buharlarla çevrili olarak otururdu. Buharları soluyan rahibe yavaş yavaş değişir, cin tutmuş gibi olurdu. Görünmeyen bir şeyle mücadele eder, elbiselerini parçalar ve tarifsiz çığlıklar atardı. Bir sonra mücadelesi sona ererdi. Sakinleştikten sonra hareketlerine büyük bir soyluluk gelir, bedeni katılaşır, gözleri sabitleşir ve kehanet sözleri söylerdi. Öngörüler genellikle altılı dizeler halinde olurdu, fakat kelimeler genellikle belirsiz, bazen de anlaşılmazdı. Çıkardığı her ses, bedeninin her hareketi, her öngörünün bütün ayrıntılarını kaydetme görevine hayat boyu seçilmiş kutsal kâtipler tarafından kaydedilirdi. Bu doğrudan kâtipler Deucalion'un soyundan gelirdi.

Kehanet yapıldıktan sonra Pythia tekrar çırpınmaya başlar ve ruh bir süre sonra onu terk ederdi. Bundan sonra bir dinlenme odasına taşınan veya buraya gitmesine yardım edilen rahibe, kendine gelene kadar bu odada kalırdı.

İamblichus *The Mysteries* adlı çalışmasında kehanet ruhunun –vahşi bir demonun, hatta bizzat Apollon'un– Pythoness'in hâkimiyetini nasıl ele geçirip onun aracılığıyla tezahür ettiğini anlatır. "Fakat Delfi'deki rahibeler ister yerdeki yarığın ağzından çıkan vahşi bir ruh sayesinde insanlık için kehanetlerde bulunsun, isterse tapınağın en iç odasında tunç üçayak üzerinde veya dört ayaklı bir taburenin üzerinde otururken Tanrı için kutsallaşsınlar, her iki durumda da kendilerini tümüyle ilahi ruha verir ve ilahi ateşin ışınıyla aydınlanırlar. Gerçekten de yarığın ağzından çıkan gür ateş onu çepeçevre sardığında rahibe ilahi ihtişamla

dolar. Bunun yerine Tanrı'nın tahtına oturduğunda onun kalıcı öngörü kuvvetine uyumlanır. Her iki farklı hazırlık sürecinde de rahibe tümüyle Tanrı tarafından ele geçirilirdi. Gerçekten de Tanrı'nın varlığı onu çok farklı bir şekilde aydınlatır. Rahibeden çıkan ışık, ateşten, ruhtan, tahttan, kısacası bu yere ait ister fiziksel ister kutsal olsun bütün görünür araçlardan farklıdır."

Historia Deorum Fatidicorum adlı eserden.

Delfi tapınağını ziyaret eden ünlüler arasında Tyanalı Apollonius ile müridi Damis de bulunur. Apollon'un sunularını yapıp defneyapraklarından bir taç giyip, eline de aynı ağacın dalını aldıktan sonra, mağaranın ağzında duran Apollon heykelinin arkasına geçmiş ve tapınağın kutsal yerine inmiştir. Rahibenin başında da defneyapraklarından bir taç vardır ve başı beyaz yünden bir bantla bağlanmıştır. Apollonius kâhine isminin gelecek kuşaklarca hatırlanıp hatırlanmayacağını sormuştur. Pythoness soruya olumlu cevap vermiş, ancak ismine kara çalınacağını söylemiştir. Apollonius mağarayı kızgınlıkla terk etmiş, fakat zaman kehanetin doğrulunu kanıtlamıştır. Çünkü ilk dönem kilise babaları Apollonius ismini Antichrist'e [Deccal] çevirmiştir. (Hikâyenin ayrıntıları için bakınız, *Histoire de la Magie*.)

PYTHİAN APOLLON

Diana'nın ikiz kardeşi Apollon, Jüpiter ile Latona'nın oğludur. Apollon tümüyle yetişkin olarak doğmuştur. O ilk hekim ve müzikle şarkıyı icat eden tanrıdır. Yunanlılar onun ayrıca ok ve yayın babası olduğuna inanırdı. Delfi'deki ünlü Apollon tapınağı beş kez inşa edilmiştir. İlk tapınak sadece defne dallarından yapılmıştı. İkincisi de birincisi gibiydi, üçüncüsü pirinçten yapılmıştı, hayli büyük ve güzel olan dördüncü ve beşinci tapınaklar muhtemelen mermerden yapılmıştır. Yunanistan'daki başka hiçbir kehanet tapınağı Delfi'nin yükseldiği doruğa çıkamamıştır. Yazarlar, tapınağın, medeni dünyanın dört bir köşesinden Apollon'un ruhuna danışmak için gelen prenslerin ve kralların hediye ettiği, tümüyle altın ve gümüşten heykellerin, muhteşem süslerin, en değerli malzemelerden en güzel işçiliklerle yapılmış hediyelerle dolu olduğunu yazıyorlar.]

Bakire kâhinler tarafından alınan mesajlar tapınağın felsefecilerine verilirdi. Onların işleri bu kehanetleri yorumlamak ve uygulamaktı. Bundan şairlere verilen bilgiler hemen lirik şiirlere dönüştürülür ve Apollon tarafından verildiği varsayılan yargılar zarif bir kalıba dökülerek halka sunulurdu.

Delfi tapınağında bir sürü yılan tasviri bulunur. Pythia'nın üzerine oturduğu üçayağın altı, birbirine sarılmış üç dev yılan gövdesinden oluşuyordu. Bazı otoritelere göre kehanetler üreten vecde taşıyan süreçlerden biri de genç rahibeyi yı-

lanın gözlerine bakmaya zorlamaktı. Yılanın gözleriyle büyülenmiş ve hipnotize edilmiş olan rahibe tanrının sesiyle konuşmaya başlardı.

İlk Pythia rahipleri -bazıları hâlâ onlu yaşlarda olan- genç kızlardan oluşmuş olsa da, daha sonra elli yaşını geçmemiş kadınların kehanette bulunması yasaklanmıştır. Bu yaşlı kadınlar tıpkı genç kızlar gibi giyinmiş ve ilk Pythiae gibi aynı seremonilerden geçmiştir. Değişiklik büyük ihtimalle avamın rahibelere yaptıkları bir dizi saldırının dolaylı sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Historia Deorum Fatidicorum'dan alıntı.

DODONALI JÜPİTER

Epirus'taki Dodona şehri dolayısıyla Jüpiter'e Dodonalı Jüpiter denirdi. Bu şehrin yakınlarında meşe ağaçlarından gür bir orman vardı ve bu orman bilinmeyen zamanlardan beri Jüpiter için kutsal kabul edilirdi. İçinde satirler, orman perileri, ağaç perileri, yarı keçi yarı insan olan faunlar yaşadığı için buradan çok korkulurdu. Yaşlı meşe ve kayın dallarındaki tunç çanlar, gece gündüz rüzgâr estikçe çalardı. Bazıları Dodona'nın meşhur konuşan kuğusunun gerçekte bir kadın olduğunu ileri sürmektedir. Çünkü Thessaly'de hem kâhin rahibelere hem de kumrulara Peleiadas denirdi. Dodona'daki ilk tapınağın Deucalion ve onunla birlikte büyük tufandan kurtulanlarca inşa edildiği kabul edilir. Bu yüzden Dodona kehanet tapınağı Yunanistan'ın en eskisi sayılır.

Delhi tapınağının ilk dönemlerinde tanrı yalnızca Apollon'un yedi doğum gününden birinde konuşuyordu. Zaman geçtikçe talep öyle artmıştır ki Pythia üçayağın üzerine her ay oturmak zorunda kalmıştır. Tanrılara danışma veya sorular sorma vakti Delfi tapınağı sakinlerinin oylarıyla belirleniyordu.

Delfi tapınağının Yunan kültürü üzerindeki etkisinin derin bir biçimde yapıcı olduğu düşüncesi genel kabul görmektedir. James Gardner onun etkisini şu sözlerle özetler: "Onun cevaplarıyla birçok kişinin bir tiran olacağı ve kaderi açığa çıkmıştır. Bu, birçok mutsuz insanın yıkımdan kurtulduğu ve birçok şaşkın ölümlünün doğru yola yönlendirildiği anlamına gelir. Tapınak yararlı kurumları teşvik etmiş, yararlı keşiflerin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Ahlaki vurgusu erdemin, siyasi etkisi ise sivil özgürlüğün geliştirilmesi yönündedir." (Bkz. *The Faiths of The World.)*

Dodona tapınağı ise Jüpiter'e adanmıştı. Jüpiter kehanetlerini meşe ağaçları, kuşlar ve pirinç vazolar aracılığıyla veriyordu. Birçok yazar Dodona ritüelleri ile Britanya ve Galler'in Druid rahiplerine ait ritüeller arasında sayısız paralelliğe işaret etmiştir. Dodona'nın kutsal meşelerin dallarına konan

meşhur kâhin kumrusu, Yunan felsefesi ve dininde uzun uzun tartışıldığı gibi, uzak yerlerden ona danışmaya gelen birçok insanın sorularını da yanıtlamıştır.

"Konuşan" ağaçlar, kutsal bir koruluk oluşturuyordu. Rahipler önemli bir soruya cevap bulmak istediklerinde, titiz ve ciddi arınmaların ardından koruluğa çekiliyorlardı.

Ardından ağaçlara yaklaşıyor ve orada ikamet eden tanrıya bir cevap için yalvarıyorlardı. Sorularını sordukları zaman ağaçlar insan sesiyle konuşarak rahibe istenilen bilgiyi veriyordu. Bazılarına göre kadim koruluğun, tam ortasında duran yalnızca tek bir ağaç konuşuyordu. Jüpiter'in bu ağaçta ikamet ettiğine inanıldığı için ona bazen kayın ağacında yaşayan anlamına gelen *Phegonaeus* deniyordu.

Dodona kehanet tapınağındaki en ilginç şey "konuşan vazo" veya güğümlerdir. Pirinçten yapılmış bu vazolar, öyle özenli bir biçimde hazırlanmıştır ki onlara vurulduğunda saatlerce devam eden bir ses çıkarırlardı. Bazı yazarların anlattığına göre toplam bir düzine olan bu vazolardan birine vurulduğunda titreşimi diğerlerine yayılarak toplamda kulakları delen tiz bir ses oluşmaktadır. Kimi yazarlar ise bir sütunun üstünde duran tek bir vazodan bahsederler. Bu sütun, elinde bir kamçı tutan bir çocuk heykeli taşıyan başka bir sütunun hemen yanındadır. Kamçının uçlarında küçük metal toplar bulunur ve açık binada hiç durmadan esen rüzgâr bu metal topların vazoya çarpmasına neden olur. Çıkan seslerin sayısı ve yoğunluğu, vazoların akisleri dikkatle not edilir ve rahipler bunlara göre kehanetlerde bulunurdu.

Dodona'nın ilk rahibi Selloi gizemli bir şekilde ortadan kaybolduktan sonra asırlarca tapınağa üç rahibe hizmet etmiştir. Bunlar vazoları yorumlamış, geceleri de meşe ağaçlarıyla konuşmuşlardır. Tapınağın masrafları yöneticilerin sunu ve katkılarıyla karşılanıyordu.

Diğer bir önemli kehanet yeri de Trophonius Mağarası'ydı, bu mağara bir tepenin yamacındaydı ve girişi o kadar küçüktü ki bir insanın içeri girmesi imkânsız görünüyordu. Danışmaya gelen kişi, Trophonius heykeline sunuda bulunup kutsal kıyafetleri giydikten sonra, bir elinde bal pastasıyla mağaraya tırmanır, mağaranın girişinde oturarak ayağını delikten aşağı sarkıtırdı. Bundan sonra bedeni mağaraya çekilirdi, içeri girenler, içerisinin ortalama bir tandır büyüklüğünde olduğunu söylemiştir. Kâhin gelecekten haber verdikten sonra, danışmaya gelen ve genellikle çılgın bir ruh haline bürünen kişi, ayaklar önde olmak üzere mağaranın ağzından dışarı fırlatılırdı.

Kehanet mağarasının hemen yakınından birbirinden bir metre kadar uzakta iki pınar fışkırırdı. Mağaraya girenler, tuhaf okült niteliklere sahip görünen bu iki pınardan içerdi. Birinci su unutkanlık suyuydu, onu içen bütün üzüntülerini unuturdu. İkinci pınardan ise kutsal Mnemosyne, yani hatırlama suyu çıkardı. Bu ikincisi mağarada yaşadıklarını hatırlamak için içilirdi.

Kutsal ağaçlardan bir koruluğun tam ortasında gözlerden uzak olan mağara, beyaz taşlarla çevrili bir girişe ve iki yanından tunç obelisklere rağmen gösterişli bir yapı değildi. İçeri girenlerin tuhaf deneyimler yaşadıkları kuşku götürmez, çünkü mağaranın içindeyken gördüklerini hemen yakındaki tapınakta tümüyle anlatmadan ayrılamazlardı. Kehanetler görüler ve düşler şeklinde veriliyordu ve güçlü bir baş ağrısı yaşanıyordu. Bazı insanlar girdikleri hezeyan halinin etkisini üzerlerinden hiçbir zaman atamamışlardır. Yaşadıkları karmaşık şeyler, sordukları sorulara göre rahipler tarafından yorumlanıyordu. Rahipler büyük ihtimalle düşleri ve görüleri oluşturmak için bilinmeyen bir bitki kullanmış olsalar da, onları yorumlama yetenekleri olağanüstüydü. Kâhine başvurmadan önce mağaranın tanrısına bir koç sunulurdu ve rahip hiyeromansi [hayvanın bağırsaklarına ve iç organlarına bakma] yoluyla vaktin uygun, sununun yeterli olup olmadığını değerlendirirdi.

DÜNYANIN YEDİ HARİKASI

Kadim dünyanın birçok heykeltıraşı ve mimarı gizem okullarının, özellikle Eleusis Gizemleri'nin inisiyeleriydiler. Zamanın başlangıcından beri taş ve ağaç oymacıları kutsal bir gizlilik perdesi arkasında kalan bir kast oluşturmuşlardır. Medeniyet yavaş yavaş yeryüzüne yayılırken, şehirler yapılıp terk edilmiş, bugün artık adları bilinmeyen kahramanlar onuruna anıtlar dikilmiş, ilham verdikleri uluslardan kalan enkazların ortasında yatan tanrılar için tapınaklar inşa edilmiştir. Araştırmalar kanıtlıyor ki bu kentleri ve anıtları inşa edip, bugün yüzlerini tanıyamadığımız tanrılara heykeller diken heykeltıraşlar yalnızca kendi sanatlarında usta değiller; bugün onlara ustalıkta erişecek kimse yok. Kadim mimaride cisim kazanmış olan derin matematik ve mimarlık bilgisi ve Yunan heykellerinde ortaya çıkan derin anatomi bilgisi gösteriyor ki, bunları yapanlar, Gizemlerin büyük sırlarını oluşturan bilgeliği çok iyi öğrenmiş büyük ustalardır. Modern Hürmasonların ataları İnşaatçılar Loncası bu şekilde kurulmuştur. Bu inisiye sanatçılar ve mimarlar, saraylar, tapınaklar, mezarlar inşa etmek veya zenginler için heykeller yapmak için tutulduklarında eserlerinin içine gizli öğretiyi saklamışlardır. Kemikleri toza karıştıktan asırlar sonra bugün, bu ilk sanatçıların gerçekten de inisiye olduklarını ve Usta Mason maaşını hak ettiklerini görebiliyoruz.

Dünyanın Yedi Harikası farklı nedenlerden dolayı tasarlanmış görünseler de, aslında gizem okullarının sırlarını muhafaza etmek için belli yerlere konmuş sembolik yapılardır ve gerçek amaçları ancak inisiyeler tarafından anlaşılabilir. Eliphas Levi bu Yedi Harika ile Yedi Gezegen arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir. Dünyanın Yedi Harikası yedi gezegensel zekâ onuruna Dul Kadın'ın oğulları tarafından dikilmiştir. Bunların gizli sembolizmleri yedi vahiy mührü ve Anadolu'daki yedi kiliseyle aynıdır.

1- Rodos Heykeli: bronzdan yapılmış 32 metre yüksekliğinde dev bir heykeldir. İnisiye sanatçı Linduslu Chares tarafından on iki yıldan uzun bir sürede inşa edilmiştir. Yüzlerce yıl kabul edilen ve hiçbir zaman doğrulanamayan yaygın bir teoriye göre, heykelin ayakları Rodos limanının iki ucuna basmaktadır ve bacaklarının arasından en büyük gemiler bile geçebilmektedir. Ne yazık ki heykel ancak elli altı yıl ayakta kalmış ve MÖ 224 yılında bir depremle yıkılmıştır. Dev heykelin parçaları dokuz yüz yıldan uzun bir süre yerde dağınık bir şekilde yatmış ve sonunda Musevi bir tüccara satılmıştır, tüccar metal kalıntılarını yedi yüz deveyle taşımıştır. Bazıları bronzun mühimmat yapımında kullandığına inanırken, diğerleri ondan su boruları yapıldığına inanmaktadır. Güneş ışınlarından bir taç, elinde yukarı kaldırılmış bir meşale taşıyan bu figür, gizem okullarının Güneş İnsanı'nı, Evrensel Kurtarıcı'yı temsil ediyordu.

2- Artemis Tapınağı: Mimar Ctesiphon, milattan sonra beşinci asırda İonya şehirlerine onların yöneticisi tanrısı Diana için ortak bir anıt dikme planını sundu. Anıtın yeri için Smyrna'nın güneyindeki Efes kenti seçilmiştir. Bina mermerden yapılmıştır. Tavanı her biri 20 metre yüksekliğinde ve 150 ton ağırlığında 127 sütun üzerine durur. Tapınak MÖ 356 yılında kara büyüyle yıkılmıştır. Fakat dünya bu suçu zihinsel olarak sorunlu bir adama, Herostratus'a yüklemektedir. Tapınak daha sonra yeniden inşa edilmişse de, sembolizmi yok olmuştur. Evrenin bir minyatürü olarak tasarlanan ilk tapınak, okültte doğurganlık sembolü olan Ay'a adanmıştı.

3- Yunan heykeltıraşlarının en büyüğü olan Phidias, Atina'dan sürgün edilince Elis kenti Olympia'ya gitti ve orada büyük Yunan tanrısı Zeus için bir heykel tasarladı. Bugün bu şaheser hakkında doğruya yakın bir tarif yoktur, birkaç eski sikke de onun genel görünüşü hakkında yetersiz bir fikir vermektedir. Tanrı'nın bedeni fildişleriyle kaplıdır ve kıyafetleri dövülmüş altından yapılmıştır. Ellerinde küreler tutmaktadır ve ilk küreyi Zafer Tanrıçası destekler, öteki kürenin üstüne ise bir kartal konmuştur. Zeus'un başında gür sakallar ve zeytin dallarından bir taç bulunur. Heykel zarif dekorlu bir tahtın üzerine oturmuştur. İsminden de anlaşılacağı gibi bu heykel, Güneş Tanrısı'nın önünde eğilen yedi tanrıdan biri olan Jüpiter gezegeninin ruhuna adanmıştır.

4- Süleyman Tapınağını dünyanın yedi harikasına dahil eden Eliphas Levi, Pharos, yani İskenderiye feneri yerine onu koyar. Üzerine inşa edildiği adanın ismini alan Pharos, Cnidus'lu Sostratus tarafından Ptolemy (İ.Ö. 283-247) döneminde tasarlanıp inşa edilir. Beyaz mermerden olup yak-

laşık yüz altmış metre yüksekliktedir. Bugünün parasıyla beş milyon dolara yapılmıştır. Tepesinde yanan ateş, millerce öteden görülebilmektedir. On üçüncü asırda bir deprem sırasında yıkılmıştır, fakat kalıntıları MS 1350 yılına kadar kalmıştır. Harikalar arasında en yükseği olduğu için doğal olarak insanlığın gerçek aydınlatıcısı, tanrıların babası Satürn'e atfedilmiştir.

5- Halikarnas Mozolesi, Kraliçe Artemisya tarafından vefat eden kocası Kral Mausolus adına dikilmiş devasa bir anıttır. Bugünkü mozole kelimesi de Mausolus isminden gelir. Binanın tasarımcıları Satyrus ile Pythis'tir, binayı süslemek için dört büyük heykeltıraş çalıştırılmıştır. 36 metre uzunluğunda 28 metre genişliğinde olan bina beş ana bölümden (beş duyu) oluşuyordu ve üzerinde bir piramit (insanın spiritüel doğası) duruyordu. Piramit 24 (kutsal sayı) basamaktan oluşuyordu ve en üstünde Kral Mausolus'un savaş arabası içinde tasvir edilmiş heykeli vardı. Bu heykel 2 metre yüksekliğindeydi. Depremde yıkılan anıtı yeniden inşa etmek için birçok girişim olmuş, ancak hiçbiri başarılı olamamıştır. Mars gezegeni için kutsal olan bu eser, dünyanın aydınlanması için bir inisiye tarafından inşa edilmiştir.

6- Semiramis Bahçeleri –daha çok bilinen adıyla Babilin Asma Bahçeleri– Fırat nehri yakınındaki Nebuchadnezzar sarayının alanı içindedir. Te-

Historia Deorum Fatidicorum'dan alınmıştır.

LEBADİALI TROPHONİUS

Trophonius ile kardeşi Agamedes meşhur mimarlardı. İnşa ettikleri bir hazine odasına, sonradan gelip hazineleri almak için bir taşı gevşek bırakmışlardır. Hilenin farkına varan sahip içeri bir tuzak kurmuş ve Agamedes yakalanmıştır. Bunu gören ve kardeşini bırakarak kaçan Trophonius takip edilmiştir. Lebadia koruluğuna saklanmış, burada toprak yarılarak onu yutmuştur. Trophonius'un ruhu bundan sonra korulukta ve onun mağaralarında kehanetler bildirmiştir. Trophonius ismi "heyecanlanan, sinirlenen" anlamlarına gelir. Danışanların, Kehanetin alındığı mağaralarda danışanların yaşadıkları şeylerin çok korkunç olduğu ve ondan sonra gülmeyi unuttukları ileri sürülmüştür. Trophonius'a eşlik eden arılar kutsal kabul edilirler, çünkü Boetia'dan gelen ilk delegelere yol göstermişlerdir. Yukarıdaki resmin Trophonieus heykelinin bir kopyası olduğu söylenir. Bu heykel kehanet koruluğunda bir tepenin üzerine yapılmıştır ve kimse dokunmasın diye etrafına sivri uçlu kazıklar konmuştur.

raslardan oluşmuş bir piramit şeklindedir ve en üstte bahçeyi sulamakta kullanılan su deposu bulunmaktadır. MÖ 600 yılında inşa edilen, ancak mimarın ismi bilinmeyen bu bahçeler, gayp âleminin planlarını sembolize ederler ve sevgi ve güzellik tanrısı olan Venüs için kutsaldırlar.

7- Büyük Piramit, Gizem tapınakları arasında en yücesidir. Astronomik sembolizmi doğruysa 70,000 yıl önce inşa edilmiş olmalıdır. Osiris'in mezarıdır ve bizzat tanrılar tarafından inşa edildiğine inanılmaktadır. Mimar ölümsüz Hermes olabilir. O tanrıların elçisi ve bilgelik ile alfabenin evrensel sembolü Merkür'ün anıtıdır.

XIII

Pisagor'un Hayatı ve Felsefesi

isagor'un tüccar babası Mnesarchus iş nedeniyle Delfi şehrindeyken karısı Parthenis'le birlikte kaderin [Kader tanrıçalarının] Suriye'ye dönüş yolculuğunda yanında olup olmadığını öğrenmek için Delfi kâhinine danışmaya karar verir. Yerdeki geniş bir yarığın üzerine kurulmuş üçayaklı altın tahtına oturan Python [Apollon'un kadın peygamberi] sordukları soruya cevap vermek yerine Mnesarchus'a karısının hamile olduğunu, bir oğul doğuracağını, güzellikte ve bilgelikte bütün insanları geçecek olan çocuğun, hayatı boyunca insanlığa büyük katkılarda bulunacağını söyler. Mnesarchus kehanetten öyle etkilenir ki karısını adını Python onuruna Pythasis diye değiştirir. Gerçekten de karısı Fenike'nin Sidon şehrinde kâhinin söylediği gibi bir oğul dünyaya getirir. Mnesarchus ile Pythasis oğullarının kaderinin kâhin tarafından belirlendiğine inanarak ona Pisagor adını verirler.

Pisagor'un doğumuyla ilgili birçok tuhaf efsane vardır. Bazıları onun ölümlü olmadığını söyler: O dünyaya gelmek ve insanlığa bilgi vermek için bedenlenen bir tanrıdır. Pisagor kadim zamanların kutsal bir doğumla geldiğine inanılan birçok bilgesinden biridir. *Anacalypsis* adlı eserinde Godfrey Higgins şunları yazar: "İsa'nın hayatı ile Pisagor'un hayatı arasındaki ilk çarpıcı benzerlik, her ikisinin de Suriye'de doğmuş olmasıdır. Pisagor'un doğduğu Sidon da, İsa'nın doğduğu Betlehem de Suriye'dedir. Pisagor'un babasına tıpkı İsa'nın babasına olduğu gibi

karısının insanlığa büyük hizmetlerde bulunacak bir oğul dünyaya getireceği kehaneti yapılmıştır. Her ikisi de anneleri yolculuk sırasındayken doğmuştur; Yusuf ve karısı vergilerini ödemek için Betlehem'e gittiklerinde, Pisagor'un babası da ticari nedenlerle Samos'tan (Sisam) Sidon'a dönerken. Pisagor'un annesi bir Apolloncu ruhla veya Güneş Tanrısı Apollon'un suretiyle karşılaşır (elbette bu bir kutsal ruhtur ve burada yine Kutsal Ruh bağlantısını görürüz), bu ruh kadının kocasına görünerek hamileliği sırasında karısıyla temas etmemesi gerektiğini söyler. Bu hikâye Yusuf ile Meryem'in hikâyesine tıpatıp benzer. Bu özel olaylar nedeniyle Pisagor, İsa'yla aynı isimle anılmıştır: Tanrı'nın Oğlu. İsa için olduğu gibi, halk onun ilahi ilhamın etkisi altında olduğuna inanmıştır."

Bu çok ünlü filozof, 600 ila 590 yılları arasında bir tarihte doğmuştur ve yaklaşık 100 yıl yaşadığı tahmin edilmektedir.

Pisagor'un öğretileri onun Doğu ve Batı felsefeleri hakkında tam bir bilgiye sahip olduğuna işaret etmektedir. Yahudiler arasında gezmiş, Hahamlardan İsrail'in kanun koyucusu Musa'nın gizli öğretilerini öğrenmiştir. Daha sonraki Esenîler Okulu sadece Pisagorcu sembolleri yorumlamak için kurulmuştur. Pisagor Mısır, Babil ve Kalde Gizemleri'ne inisiye edilmiştir. Bazıları onun Zerdüşt'ün müridi olduğuna inansa da, bu isimdeki öğretmeninin, Perslerin peygamberi yarı insan yarı tanrı şahsiyetle aynı kişi olduğu kuşkuludur. Seyahatleri hakkında söylenenler farklılık gösterse de tarihçiler onun birçok ülkeyi ziyaret edip birçok ustanın dizi dibinde oturduğunda hemfikirdirler.

"Yunan filozoflarından öğrenilmesi mümkün her şeyi öğrendikten ve büyük bir ihtimalle Eleusis Gizemleri'ne inisiye edildikten sonra, Mısır'a ve birçok deneme ve reddedilişten sonra Thebes rahiplerinin yanında İsis Gizemleri'ne inisiye edilmiştir. Bu korkusuz 'Gizem okulları meraklısı' Fenike ve Suriye'ye giderek, burada Adonis Gizemlerini öğrenmiştir; Euphrates (Fırat) vadisini geçtikten sonra burada Babil bölgesinde yaşayan Kıldanilerin gizli ilimlerinde öğrenim görecek kadar uzun kalmıştır. Nihayet, Media ve Pers ülkesinden geçerek bilgili Elephanta ve Ellora Brahminlerinin bir öğrencisi ve inisiyesi olduğu yıllar boyunca Hindistan'da kalmıştır (*Kadim Hürmasonluk* Frank C. Higgins, 32°). Aynı yazar Pisagor'un isminin Brahminlerin kayıtlarında Yavançarya, İyonlu Öğretmen adıyla kayıtlı olduğunu eklemektedir.

Pisagor kendine *filozof* diyen tarihteki ilk kişidir. Aslına bakılırsa dünya *filozof* kelimesini ona borçludur. Ondan önce bilge insanlara veliler veya bilgeler deniyordu ki bu kelime *bilenler* şeklinde yorumlanıyordu. Pisagor daha mütevaziydi. Filozof kelimesini yarattı. Bu kelime *bilgi sever*, *bulmaya çabalayan* anlamına geliyordu.

Seyahatlerinden döndükten sonra Güney İtalya'da bir Dor kolonisi olan Crotona'da bazen üniversite diye de anılan bir okul kurdu. Crotona şehrine geldi-

ğinde kuşkuyla karşılanmış, fakat kısa bir süre sonra çevre kolonilere çok önemli konularda danışmanlık yapmaya başlamıştır. Etrafına küçük ve samimi bir öğrenci grubu toplayan Pisagor, onlara kendisine verilen gizli bilgiyi açmıştır. Bütün sanatların ve bilimlerin temelindeki üçgen olarak gördüğü okült matematik, müzik ve astronomi öğretmiştir.

Pisagor yaklaşık altmış yaşındayken öğrencilerinden biriyle evlendi. Bu evlilikten yedi çocuğu oldu. Karısı ona hayatı boyunca ilham vermekle kalmayıp filozof suikast kurbanı olduktan sonra da onun öğretilerini yaymaya devam etti.

Pisagor'un dehalarda sık rastladığımız açık sözlülüğü birçok siyasi ve kişisel düşmanlıklara yol açmıştır. Ona inisiyasyonlar için gelenlerden biri, öğrenci olarak kabul edilmediği için Pisagor'u ve felsefesini yok etmeye azmetmiş, hınç duygusu içindeki bu kişi yanlış şeyleri propaganda ederek halkı filozofa karşı kışkırtmıştır. Bir katil çetesi bir gün birdenbire büyük öğretmen ve öğrencilerinin yaşadığı küçük köye baskın yaparak evleri binaları yıkıp Pisagor'u öldürmüştür.

Historia Deorum Fatidicorum'dan alıntı.

Filozofun ölümüyle ilgili anlatılar farklılık göstermektedir. Bazıları onun müritleri tarafından öldürüldüğünü, diğerleri Crotona'dan küçük bir grup öğrencisiyle birlikte kaçarken düşmanları tarafından tuzağa düşürülüp geceyi geçirmek için seçtikleri binanın yakılmasıyla diri diri yandığını söyler. Başka bir anlatıya göre, kendilerini yanan binanın içinde bulan öğrenciler bedenleriyle ateşin üzerinde Pisagor'un kaçabileceği bir köprü oluşturmuşlar ve Pisagor ise bu olaydan kısa bir süre sonra insanlığa hizmet edip onu aydınlatmaya dair çabalarının beyhudeliğini görerek acı içinde ölmüştür. Rivayet edilir ki Pisagor'un öğrencileri ona asla ismiyle hitap etmeyip, *Efendi, O İnsan* sıfatlarını kullanmışlardır. Bunun nedeni Pisagor isminin özel olarak bir araya gelmiş belli bir sayısal değere ve büyük bir anlama sahip olduğuna dair

İLK FİLOZOF PİSAGOR

Pisagor gençliğinde Pherecydes ile Hermodamas'ın öğrencisiydi, henüz onlu yaşlarda felsefi kavrayışının netliğiyle ün saldı. Bir seksen boyundaydı ve vücudu tıpkı Apollon gibi mükemmeldi. Pisagor âdeta erk ve soyluluğun bedenlenmesiydi. İnsanlar onun huzurunda korkar ve kendilerini küçük hissederlerdi. Yaşlandıkça, fiziksel kuvveti azalacağına artmıştır; öyle ki yüz yaşına yaklaşırken hayatının yüksek devresindedir. Müritleri üzerindeki etkisi öyle güçlüdür ki onun bir övgü sözü öğrencilerini vecde sokardı. Müritlerinden birinin ise ustası ona kızdı diye intihar ettiği söylenir. Bu olay Pisagoru öyle derinden etkilemiştir ki o günden itibaren kimseye kötü söz söylememiş, kimse hakkında kötü konuşmamıştır.

inanç olabilir. *The Word* dergisi T.R. Prater'in, Pisagor'un adayları kendi isminde gizli belli bir formül aracılığıyla inisiye ettiğini ileri süren, bir makalesini yayınlamıştır. Bu durum Pisagor isminin neden bu kadar saygı gördüğünü açıklayabilir.

Pisagor'un ölümünden sonra okulu yavaş yavaş dağılmış, fakat öğretisinden faydalanmış olanlar, büyük filozofa yaşarken gösterdikleri saygıyı onun hatırasına da göstermişlerdir. Zaman içinde Pisagor bir insandan ziyade bir tanrı sayılmaya başlanmış ve etrafa dağılmış öğrencileri öğretmenlerinin aşkın dehasına duydukları saygıyla birbirlerine hep bağlı kalmıştır. Edouard Schure *Pythagoras and the Delphic Mysteries* adlı eserinde Pisagorcu okul üyelerinin kardeşlik bağını göstermek için aşağıdaki örneği anlatır:

"Hastalık ve yoksulluk içinde olan öğrencilerden birini yardımsever bir hancı evine alıp bakar. Öğrenci ölmeden önce hanın kapısına birkaç gizemli işaret çizer ve dönüp hancıya, 'Endişelenme, kardeşlerimden biri borcumu ödeyecektir,' der. Bir yıl sonra bir yabancı hanın önünden geçerken kapıdaki işaretleri görür ve hancıya, 'Ben bir Pisagorcuyum; bir kardeşim burada öldü, size onun için ne kadar borcum olduğunu söyler misiniz?' der."

Frank C. Higgins, 32° Pisagorcu inançları şu şekilde sıralar:

"Pisagor'un öğretileri masonlar için aşkın bir öneme sahiptir. Çünkü onun zamanındaki medeni dünyanın her yanından öncü filozoflarla görüşmelerinden devşirilen bu öğretiler, tümünün hemfikir olduğu, görüş ayrılıklarından uzak bir öğretiyi temsil etmektedir. Pisagor'un bu şekilde elde ettiği kararlı duruşunun katıksız tektanrıcılık olması bütün kadim inisiyatik okullarda Tanrı'nın birliğinin esasen doğru olduğunu göstererek tradisyonumuzu doğrular. Pisagor'un felsefe okulunda bir dizi inisiyasyon vardı, bir dizi derece ve aşamalardan geçen öğrencileri, yüksek derecelere gelene kadar onunla görüşemezlerdi. Biyografilerine göre okulun üç aşamalı bir derece sistemi vardı. İlki "Matematikus"tu; bu derecede öğrenci matematik ve geometride ustalık kazanırdı. Çünkü bundan sonra alacağı bütün bilgi bu matematik ve geometri bilgisine dayanırdı ki masonluk düzgün bir şekilde yerine getirilecekse aynı örneği takip etmelidir. İkinci derece olan Teoritikus kesin bilimlerin yüzeysel uygulamalarını içeriyordu. Sonuncu ve üçüncü derece olan Elektus'tan sonra öğrenci sindirebildiği ölçüde aydınlanmanın ışığına doğru yürüyordu. Pisagorcu okulun öğrencileri "ekzoterik" ve "ezoterik" diye ikiye ayrılıyordu. Üç derecelik inisiyasyonu geçtikten sonra ezoterik öğrenci oluyorlar ve gizli öğretiye almaya hak kazanıyorlardı. Bu büyük tarikatta sükût, gizlilik ve kayıtsız şartsız itaat temel ilkelerdi (Bkz. *Ancient Freemasonry*)

PİSAGORCULUĞUN ESASLARI

İnsanı, doğayı ve tanrıyı anlamak için geometri, müzik ve astronomi bilgisinin şart olduğuna inanılırdı. Hiç kimse bu bilimleri iyice öğrenmeden Pisagor'a yaklaşamazdı. Okula katılmak isteyen çok kişi olmuştur; fakat başvuranlar bu üç konuda test edilmiş, herhangi birinde bilgisiz olduğu sonucuna varılırsa hemen reddedilmiştir.

Pisagor aşırılıkçı değildir. Her konuda ölçülülüğü önermiş, hiçbir konuda uca gitmemiştir. Çünkü o aşırı bir erdemin bile kusur olduğuna inanırdı. En gözde yargılarından biri şuydu: "Tüm gücümüzle bedenden hastalığı, ruhtan cehaleti, karından lüksü, bir şehirden isyanı, bir aileden uyumsuzluğu ve her şeyden aşırılığı kesip atmak için elimizden gelen tüm çabayı göstermeliyiz." Pisagor ayrıca anarşi kadar büyük bir suç olmadığına inanıyordu.

Bütün insanlar ne *istediklerini* bilirler, fakat neye *ihtiyaçları olduğunu* bilmezler. Pisagor öğrencilerini kendiniz için dua etmeyin, diye uyarırdı. Tanrılardan ricada bulunduklarında kendileri için bir şey istememeliydiler, çünkü hiçbir insan kendi için iyi neyin olduğunu bilemez, dolayısıyla elde edildiğinde zarar verecek bir şeyi istemek doğru değildir. Pisagor'un tanrısı Monad'dı, yani Her Şey Olan Bir'di. Ona göre Tanrı, Mutlak Akıl'dı; evrenin her yerinde mevcuttu ve her şeyin Sebebi, her şeyin Aklı, her şeyin içindeki Güç'tü. Tanrı'nın hareketinin dairevi olduğunu da ileri sürmüştür. Tanrı'nın bedeni ışığın maddesinden, Tanrı'nın doğası hakikatin maddesinden yapılmıştı.

Pisagor et yemenin aklın melekelerini bulandırdığına inanıyordu. Et yenmesini yasaklamasa da kendisi et yemekten kesin bir biçimde kaçınmıştır ve mahkemede dürüst, tarafsız ve akıllı kararlar vermek isteyen yargıçların etten kaçınmaları gerektiğini ileri sürmüştür. Pisagor (sık sık yaptığı gibi) tefekkür ve dua için Tanrı'nın tapınağına uzun bir süreliğine çekilmeye karar verdiği zaman yanına özel olarak hazırlanmış içecekler ve yiyecekler alırdı. Yiyecek olarak afyon ve susam çekirdeği, suyu çıkarılmış adasoğanı kabukları, fulya çiçeği, ebegümeci yaprakları, yabani balla karıştırılmış arpa ve bezelye ezmesi; içecek olarak yabani balla tatlandırılmış salatalık çekirdekleri, çekirdeksiz kuru üzüm, kişniş çiçeği, semizotu, kırıntı peynir ve peynir suyu karışımını alırdı. Pisagor'un iddiasına göre bu diyet, Libya çöllerinde dolaşırken Herkül'e Tanrıça Celes tarafından verilen formüldü.

Pisagorcuların en gözde şifa yöntemi lapalar kullanmaktı. Bu insanlar birçok bitkinin majikal niteliklerini de biliyordu. Pisagor'un adasoğanının tıbbi özelliklerini çok sevdiği ve konu hakkında koca bir kitap yazdığı rivayet edilir. Ne var ki bugün elimizde böyle bir eser yoktur. Pisagor müziğin büyük bir şifa gücü olduğunu keşfetmiş, çeşitli hastalıklar için özel armoniler kullanmıştır. Anlaşılan

o ki renklerle de deneyler yapmış ve hayli başarılı olmuştur. Kendine özgü yaratıcı zekâsıyla Homer'in Odyssey ile İlliad şiirlerinin belli mısralarının kimi hastalıklara iyi geldiğini bulgulamış, belli hastalıkları olanlara bunları okutmuştur. Her türden cerrahi müdahaleye ve dağlama yöntemlerine karşı çıkmıştır. İnsan bedeninin şeklinin bozulmasına kesinlikle karşıdır; çünkü bunu tanrıların ikametgâhına karşı yapılmış bir hakaret olarak kabul eder.

Pisagor'a göre en doğru ve kusursuzluğa en yakın ilişki dostluktur. Doğada her şeyin diğer her şeyle, tanrıların insanlarla, öğretilerin diğer öğretilerle, ruhun bedenle, akıldışı olanın akli olanla, felsefenin teorilerle, insanların ve hemşerilerin birbirleriyle dost olduğunu, hatta yabancılar, bir erkek ile karısı, çocukları ve hizmetkârları arasında bile dostluk bağları olduğunu öğretmiştir. İçinde dostluk olmayan bağların değersiz olduğunu ve onları muhafaza etmenin yararsız olduğunu söylemiştir. Pisagor akrabalıkların daha ziyade zihinsel olduğuna, ortak düşündüğünüz bir yabancının, farklı düşündüğünüz bir akrabanızdan daha yakın olduğuna inanıyordu. Pisagor'a göre bilgi, zihinsel birikimin meyvesidir. Bilginin birçok şekilde elde edilebileceğine, ama en iyi yöntemin gözlem olduğuna inanıyordu. Hikmet bütün her şeyin kaynağını ve sebebini anlamaktı ve bu hikmete, aklı, şeylerin görünür dışsal tezahürlerin gerisindeki görünmezi sezgisel olarak tanıyacak bir noktaya kadar yükselterek ve bu şekilde eşyanın dış görünüşünden ziyade ruhuyla *rabıtaya* sokarak varılabilirdi. Hikmetin varabileceği en yüksek kaynak, Pisagorcuların yok olmayan gizemli atomu *Monad* idi.

Pisagor insanın ve evrenin Tanrı'nın suretinde yaratıldığını öğretmiştir; her ikisi de aynı surette yaratıldığı için birini anlamak ötekinin bilgisine ulaşmaktır. Ayrıca Büyük İnsan (âlem) ile insan (küçük âlem) arasında sürekli bir etkileşim olduğunu öğretmiştir.

Pisagor bütün gök cisimlerinin canlı olduğuna, gezegenlerin ve yıldızların cisimlerinin, tıpkı insan bede-

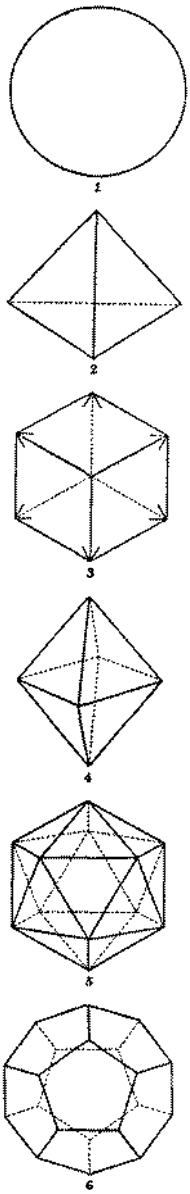

SİMETRİK GEOMETRİK KATILAR

Kadimlerin beş simetrik katısı bütün yaratılmış formların en kusursuzu (1) Küre'ye eklenmiş şekillerdir. Beş Pisagorcu Katı şunlardır: Dört eşkenar üçgen yüzeye sahip tetrahedron (2), altı kare yüzeye sahip küp (3), sekiz eşkenar üçgen yüzeye sahip oktahedron (4), yirmi eşkenar üçgen yüzeye sahip ikosahedron (5), yirmi eşkenar beşgen yüzeye sahip dodekahedron (6).

ninin görünmez bir ruhani organizmanın, yani bilinçli bireyin taşıyıcısı olması gibi, ruhları, zekâları ve tinleri ağırlayan bir ev olduğuna inanıyordu. Pisagor'a göre gezegenler insanın tapınmasına ve saygısına layık önemli tanrılardı. Bununla birlikte bütün bu tanrılar Tek İlk Sebep'ten sonra geliyordu ve tıpkı ölümlülüğün ölümsüzlüğü içinde var olması gibi bütün bu tanrılar onun içinde geçici olarak var oluyordu.

Ünlü Pisagorcu "Y" asası [Çatallı Asa] seçimin gücünü işaret ediyordu ve gizem okullarında Yolların Çatallanması'nın bir sembolü olarak kullanılıyordu. Çatalın sağa ayrılan koluna İlahi Hikmet (Bilgelik) sola ayrılan kısmına Dünyevi Bilgelik denirdi. Hayat Yolu'nu yürüyen aday genç Y'nin ana dalıyla sembolize edilir ve sonunda yolların ayrıldığı bir aşamaya gelirdi. Neofit bu yol ayrımında ya aşağı tabiatının ona dikte ettiklerini yerine getirerek sol el yolunu seçip sonunda onu kendi yok oluşuna götürecek bir düşüncesizlik ve aptallıkla dolu bir hayata girecek ya da sağ el yolunu seçip bütünlük, çalışkanlık ve samimiyet yoluna takip ederek sonunda üstün kürelerdeki ölümsüzlerle birliğe ulaşacaktı.

Pisagor bu Y mevhumunu büyük ihtimalle Mısırlılardan almıştır. Çünkü Mısır'ın kimi inisiyasyon ritüellerinde aday iki kadınla karşılaşırdı. Tapınağın beyaz cüppesiyle kendini gizleyen kadın, neofiti öğrenme koridoruna girmeye teşvik ederken, dünyevi hazineleri sembolize eden mücevherleri takınmış ve elinde (sahte ışığın sembolü olarak) üzüm salkımlarıyla dolu bir tepsi taşıyan diğer kadın onu dağılma odasına girmesi için baştan çıkarmaya çalışırdı. Yolların Çatallanması ismini alan tarot kartında bu sembolün hâlâ yaşadığını görebilirsiniz. Çatal birçok kültürde hayatın sembolü olarak kullanılmıştır ve çölde su bulunan yerlere işaret olarak konulmuştur.

Pisagor'un öğrettiği ruh göçü (transmigration) teorisiyle ilgili fikir ayrılıkları vardır. Bir görüşe göre dünyaya tekrar döndüklerinde dünyevi hayatlarındaki eylemlerinin sonucunda belli hayvanlar olarak yaşayan ölümlüler, hayatları boyunca sergiledikleri davranışın temsil ettiği hayvana dönüşürler. Dolayısıyla çekingen veya korkak insan bir tavşan veya geyik; zalim bir insan kurt veya başka bir vahşi hayvan, kurnaz bir insan da bir tilki kılığında dünyaya gelir. Ne var ki bu teori genel Pisagorcu şemayı uymaz, dolayısıyla büyük bir ihtimalle mecazi bir anlamdadır ve insanların kendilerini bayağı arzulara ve yıkıcı eğilimlere bıraktığı vakit hayvanlaşacaklarını anlatmaktadır. Muhtemelen ruh göçü (*transmigration*) terimi *reenkarnasyon* diye bildiğimiz şeyi anlatmak için kullanılıyordu ve Pisagor bu öğretiyi doğrudan veya dolaylı olarak Mısır ve Hindistan'dan almıştı.

Pisagor'un ruhani doğanın insan formunda tekrar tekrar ortaya çıkması teorisini kabul ettiği gerçeğini Levi'nin *History of Magic* kitabında bulabiliriz: "O *metepsychosis* denilen bir öğretiyi savunuyordu, yani ruhun birbiri ardına farklı

bedenlere göçünü. Bizzat kendisi geçmiş hayatlarında a) Merkür'ün oğlu Aethalides, (b) Troya savaşında Menelaus'un ellerinde can veren Panthus'un oğlu Euphorbus (c) bir İyon şehri olan Clazomenae'li bir peygamber Hermotimus, (d) mütevazı bir balıkçı, (e) Sisamlı felsefeci olmuştur."

Pisagor ayrıca her yaratık türünün, ona Tanrı tarafından işlenmiş olan bir mühüre sahip olduğunu öğretmiştir. Her türün fiziksel formu, fiziksel maddenin hamuruna işlenmiş bu mühürden gelmektedir. Dolayısıyla her beden onun ilahi motifinin soyluluğuyla mühürlenmiştir. Pisagor insanın en sonunda kaba doğasını geride bırakıp ruhani esîrden bir bedende işlev göreceğine inanıyordu. Bu ruhani esîr, beden onun fiziksel bedenine her zaman eşlik eden beden, yani Antichton olabilir. İnsan bu bedenle doğuştan hak sahibi olduğu ölümsüzler âlemine yükselecektir.

Pisagor doğadaki her şeyin üçe bölünebileceğini öğretmiştir. Bir sorunu üçgen bir sorun olarak görmeyen hiç kimse bilgelik kazanamayacaktır. Pisagor "Üçgeni kur, problemin üçte ikisi çözülür," ayrıca "Her şey üçten oluşur," demiştir. Pisagor bu düşünceyle uyum içinde evreni üçe ayırır: Yüce Âlem, Üst Âlem ve Alt Âlem. En yüksek, yani Yüce Âlem bütün doğaya nüfuz eden, latif bir özden oluşur. Bu plan Mutlak İlahilik planıdır ve Tanrı her anlamda kadirimutlak, arifimutlak, her daim etkin ve her yerde hazırdır. İki alt âlem bu yüce kürenin içinde var olur.

Üst Âlem ölümsüzlerin evidir. Ayrıca arketiplerin, yani mühürlerin ikametidir. Doğaları hiçbir şekilde dünyeviliğin maddesine karışmamıştır, fakat gölgeleri bir alt dünyaya vurur, dolayısıyla bunlar gölgeleriyle bilinirler. Üçüncü, Alt Âlem, maddi tözden pay alan veya maddi töz üzerinde çalışan yaratıkların âlemidir. Dolayısıyla bu küre aynı zamanda insanlarla çalışan melekler olan Demiurgların, dünyanın doğasından pay alan demonların ve nihayet geçici olarak toprak doğasına sahip olup bunun üstünü yükselme kapasitesine sahip insanların ve aşağı krallıkların âlemidir.

Sayılar arasında 1 ve 2, Pisagorcular tarafından sayı olarak kabul edilmiyordu. Çünkü onlar dünyaüstü âlemlerin sembolleriydiler. Dolayısıyla Pisagorcu sayılar 3, üçgen ve 4, dörtgenle başlıyordu. Bunlara 1 ve 2 eklendiğinde en mükemmel sayı, evrenin arketipi 10 sayısına ulaşılıyordu. Üç âleme *zarflar* deniyordu. Birincisi ilkelerin zarfı, ikincisi akılların zarfı, üçüncüsü ve en aşağıdaki niceliklerin zarfıydı.

"Simetrik katılar, Pisagor ve ondan sonraki Yunan düşünürlerine göre çok büyük bir önem arz ediyordu. Katı bir cismin kusursuz bir biçimde simetrik ve düzgün olması için eşit uzunlukta kenarlara sahip olması gerekiyordu. Bunlar bütün kenarları ve açıları eşit olan figürlerdi. Bu türden yalnızca beş katı cisim olduğunu keşfeden kişi olma onuru muhtemelen Pisagor'a aittir.

"Yunanlılar dünyanın [maddi evrenin] toprak, hava, ateş ve su diye ayrılan dört elementten oluştuğuna inanırdı. Yunan aklı için bu elementlerin parçacıklarının biçimlerinin düzgün katılardan ibaret olduğu sonucuna varmak kaçınılmazdı. Küp en istikrarlı düzgün katı olduğu için Toprak-parçacıkları küp; dörtyüzlü (tetrahedron) en basit, dolayısıyla en hafif katı olduğu için ateş parçacıkları dörtyüzlü; tam tersi nedenlerle su parçacıklar yirmiyüzlü (ikosahedral); hava parçacıkları ise bu son ikisinin arasında olduğu için (oktahedral) sekizyüzlü idi. Kadim matematikçiler için onikiyüzlü (dodecahedron) katıların en gizemlisiydi; eşit kenarlı pentagonu çizmek, Pisagor teoremini incelikle uygulamayı gerektirdiği için çok zordur. Dolayısıyla, Platon'un sözleriyle, "Tanrı evrenin planını bu düzgün onikiyüzlüyle çizmiştir." H. Stanley Redgrove, *Bygone Beliefs* [Eski İnançlar]).

Bay Redgrove, kadim Gizemlerin beşinci bir elementinin varlığına işaret etmiştir ki bu simetrik katılar ile elementler arasındaki analojiyi tamamlamaktadır. Beşinci element olan esîre, Hindular akaşa ismini vermiştir. Bu element, modern bilimin teorik eteriyle yakından ilişkili olup bütün diğer elementlerin içinde olan, onların ortak paydası ve ortak çözünürü olan nüfuz edici tözdür. Onikiyüzlü katı aynı zamanda On İki Ölümsüz ve insan beyninin on iki boğumu, yani on iki ölümsüzün insan doğasındaki araçlarına göndermede bulunmaktadır.

Pisagor, kendi dönemindeki insanlarla birlikte –muhtemelen aritmomansiyle– kehanet uygulamalarında bulunsa da, kullandığı yöntem hakkında net bir bilgimiz yoktur. Gelecek olayları gördüğü bir kuyusu olduğuna ve hidromansiyi (su okuma) Mısırlılardan öğrendiğine inanılır.

Pisagor pirinç metalinin kehanete dair güçleri olduğuna inanırdı, çünkü tam bir sessizlik içinde pirinç çanakların çıkardığı uğultular duyulabilirmiş. Bir keresinde bir nehrin ruhuna hitaben dua etmiş ve sudan "Pisagor, seni selamlıyorum," diye bir ses yükselmiştir. Onun demonlarının suya girip suyun yüzünü dalgalandırmasını sağladığı ve bu dalgalara bakarak geleceği okuduğuna inanılırdı.

Pisagor'un yetiştirdiği ustalardan biri bir gün bir pınardan su içtikten sonra, suyun ruhunun ertesi gün büyük bir deprem olacağını haber verdiğini ileri sürdüğü ve kehanetin gerçekleştiği rivayet edilir. Pisagor büyük bir ihtimalle hem insanları hem hayvanları hipnotize edebiliyordu. Zihin gücünü kullanarak bir kuşun uçuş yolunu değiştirmiş, bir ayıyı köye saldırmaktan vazgeçirmiş, bir boğayı beslenmesini değiştirmeye zorlamıştır. Ayrıca durugörü yeteneğine sahiptir, uzaktan görme yeteneğiyle henüz meydana gelmemiş olayları tarif etmiştir.

PİSAGOR'UN SEMBOLİK AFORİZMALARI

İamblikhus, Pisagor'un 39 sembolik sözünü toplamış ve yorumlamıştır. Bunlar Thomas Taylor tarafından Yunancadan İngilizceye çevrilmiştir. Aforizmasal yargı Crotona'daki Pisagorcu üniversitenin en sevilen öğretim yöntemlerinden biriydi. Bu aforizmaların en kapsayıcı olanlarından 10 tanesi, gizli anlamlarına dair kısa bir açıklamayla birlikte aşağıda verilmiştir:

I- *Halkın yolundan çekil ve fazla çiğnenmemiş yollardan yürü.* Bilgelik arayanlar onu yalnız aramalıdır, şeklinde anlaşılmalıdır.

II- *Tanrıların örneğini takip ederek her şeyden önce diline hâkim ol.* Bu aforizma insanın sözünün onu yanlış temsil edebileceğini ve ne söyleneceğinden emin olunmadığı zaman sessizliğin seçilmesi gerektiği konusunda uyarıda bulunmaktadır.

III- *Rüzgâr esiyor, sese tap.* Pisagor burada Tanrı'nın ol kelimesinin elementlerin sesinde işitildiğini ve doğadaki her şeyin uyum, ritim, düzenle Tanrı'nın özelliklerini tezahür ettirdiğini öğrenciye hatırlatıyor.

IV- *İnsana yükünü kaldırmada yardım et, ama onu yere bırakmasına yardım etme.* Öğrenciye gayret gösteren kişiye yardım etmesi, ancak kendi sorumluluğundan kaçmaya çalışanlara asla yardım etmemesi gerektiği ve tembelliği teşvik etmenin büyük bir günah olduğu hatırlatılmaktadır.

V- *Elinde ışık olmadan Pisagorcu konularda konuşma.* Dünya burada, ruhani ve entelektüel bir aydınlanma olmadan gizli bilimler ve Tanrı'nın sırları konusunda yoruma kalkışmama konusunda uyarılmıştır.

VI- *Evinden çıktıktan sonra asla geri dönme, çünkü periler sana yoldaşlık etmektedir.* Pisagor burada takipçisini uyarmaktadır: Hakikati aramaya başlayıp sırrın bir kısmını öğrendikten sonra eski cehalet ve kusur yaşantısına geri dönenler büyük acılar çekeceklerdir; çünkü İlahi dünya hakkında hiçbir şey bilmemek, öğrenmeyi yarıda kesmekten daha iyidir.

VII- *Bir horoz besle, ama asla onu kurban etme. Çünkü o ay ve güneş için kutsaldır.* Bu aforizmada iki büyük ders gizlidir. Birincisi canlıları tanrılara kurban etme konusunda uyarıda bulunmaktadır; çünkü hayat kutsaldır ve Tanrı'ya bir sunu olarak bile yok edilmemelidir. İkincisinde horozun simgelediği insan bedeninin güneş (Tanrı) ve Ay (doğa) için kutsal olduğu konusunda uyarı yapmaktadır. Beden ilahiliğin en değerli ifade aracı olduğu için korunmalı ve ona özen gösterilmelidir.

VIII- *Kırlangıçların evine yuva yapmasına izin verme.* Hakikat arayıcısı, geçici düşünceleri aklından uzaklaştırması ve düzeysiz insanları hayatına sokmaması konusunda uyarılmıştır. Kişi etrafını her zaman ilham veren düşünürler ve çalışkan insanlarla çevirmelidir.

IX- *Sağ elini herkese kolayca verme.* Bu aforizma müridi kendine hâkim olması ve takdir edemeyeceklere hikmetini ve bilgeliğini (sağ elini) sunmaması konusunda uyarmaktadır. Burada el, cehalet yüzünden düşenleri kaldıran Hakikati temsil ediyor; fakat kalbi ve aklı ölü olanların çoğu hikmet istemediği için, onlar kendilerine nezaketle uzatılan eli keseceklerdir. Cahil yığınları ancak zaman tedavi edebilir.

X- *Yataktan çıktığında pijamalarını katla ve çarşaftaki uyku izlerini sil.* Pisagor, cehalet uykusundan uyanan öğrencilerine daha önceki ruhani karanlıklarının izlerini silmeyi öğretmektedir, çünkü yoldan geçen bilge ardında daha akılsız ve kör olanların put yapmak için kalıp olarak kullanacağı izler bırakmaz.

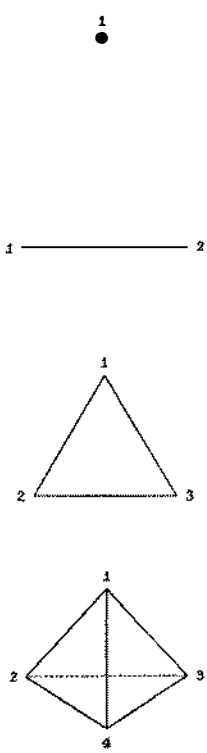

SAYI VE ŞEKİLLER

Pisagor'a göre 1 sayısı noktayı, 2 sayısı çizgiyi, 3 sayısı yüzeyi, 4 sayısı ise katıyı sembolize ediyordu.

Pisagorcu fragmanların en ünlüleri *Altın Dizeler* denilen fragmanlardır, ancak bunların yazarının gerçekte kim olduğu konusunda kuşkular vardır. *Altın Dizeler* Crotona öğretilerinin, ya da daha yaygın ismiyle İtalyan Okul'un temelini oluşturan tüm felsefi sistemin kısa bir açıklamasını içermektedir. Bu dizeler okuyucuya Tanrı'yı sevme, büyük kahramanların ismini aziz tutma, demonlar ile elementsel varlıklara saygı gösterme konularında nasihatle başlar. Sonra insanı, gündelik hayatı konusunda dikkatle ve etkin bir biçimde düşünmeye, aklın ve ruhun hazinelerini, dünyevi faydaların biriktirilmesine yeğlemeye teşvik eder. Dizeler ayrıca insana aşağı maddi doğasının üstüne çıkıp öz-hâkimiyet kazandığı zaman eninde sonunda tanrılar huzuruna kabul edileceği, onlarla bir olacağı, ölümsüzlüklerinden pay alacağı sözünü verir. (Platon'un, Crotona yıkımından kurtulan Pisagor'a ait bazı metinleri almak için çok büyük bir para ödemesi çok dikkat çekici bir ayrıntıdır. Bkz. *Historia Deorum Fatidicorum,* Genova, 1675).

PİSAGORCU ASTRONOMİ

Pisagor'a göre evrendeki her cismin konumu o cismin özsel asaletiyle belirleniyordu. Kendi döneminin yaygın kavrayışına göre dünya, güneş sisteminin ortasındaydı; Güneş ve Ay dahil olmak üzere, gezegenler onun etrafında dönüyordu; dünya kare şeklinde ve düzdü. Pisagor eleştirilere aldırmadan, bu kavrayışın aksine, ateşin en önemli element olduğunu, her cismin ve bedenin en önemli yerinin onun merkezi olduğunu ve tıpkı Vesta'nın ateşinin her evin ortasında olması gibi evrenin ortasında da göksel nurun alevden bir küresinin olduğunu ileri sürmüştür. Merkezdeki bu küreye o, *Jüpiter Kulesi, Birlik Küresi, Yüce Monad* ve *Vesta'nın Sunağı* adlarını vermiştir. Kutsal sayı 10, bütün parçaların toplamını ve tamlıklarını gösterdiği için, Pisagor'un evreni on küreye ayırması ve onları ortak merkezli on çemberle göstermesi sadece doğaldır. Bu çemberler merkezde İlahi Ateş küresiyle başlar, ondan sonra yedi gezegen, dünya ve *Antichthon* denilen gizemli, görünmez bir gezegen gelir.

Antichthon'un doğası konusunda görüş ayrılıkları olsa da, İskenderiyeli Clement onun göklerin kütlesini temsil ettiğine, diğerleri ise onun Ay olduğuna inanmıştır. Büyük bir ihtimalle o kadimlerin gizemli sekizinci küresi, dünyaya tam 180 derece açı içinde olduğu, yani tam karşısında durduğu için, her zaman güneş tarafından gizlenen gizemli gezegendir. Acaba Antichthon astrologların asırlardan beri bahsettiği gizemli Lilith midir? Isaac Myer'e göre, "Pisagorcular her yıldızın etrafını kaplayan geniş bir esîrî atmosfere sahip olduğuna inanıyordu." (Bkz. *The Qabbalah.*)

Pisagor'un müritleri Venüs gezegenine de büyük saygı göstermişlerdir; çünkü Venüs, ışığı gölge yaratacak kadar güçlü tek gezegendir. Venüs çoban yıldızı olarak gündoğumundan önce görünürken, akşam yıldızı olarak gün batımından sonra görünür. Bu niteliklerden dolayı kadimler ona çeşitli isimler vermiştir. Günbatımında görünür olması dolayısıyla ona *vesper* demişler; güneşten önce doğduğunda ise ona *sahte ışık, sabah yıldızı* veya *Lusifer,* yani ışık-taşıyıcısı isimlerini takmışlardır. Güneşle olan bu ilişkisinden dolayı gezegen, ayrıca Venüs, Astarte, Afrodit, İsis ve Tanrıların Anası isimleri verilmiştir. Belli enlemlerde Venüs'ün hilal halinin teleskop yardımı olmadan gözlenmesi mümkündür. Bu durum kadim zamanların ana tanrıçalarının, Ay'ın fazlarına tekabül etmeyen hilal sembolüyle ilişkilerini açıklıyor olabilir. Pisagor'un astronomi konusundaki bilgisi hiç kuşkusuz Mısır tapınaklarından elde edilmiştir. Çünkü Mısırlı rahipler, bu bilgiler inisiye olmayan dünyaya açılmadan binlerce yıl önce göksel cisimlerin gerçek ilişkilerini biliyorlardı. Pisagor'un kanıtlanması için iki bin yıllık gözlem gerektiren astronomi bilgilerini tapınaklarda öğrendiği gerçeği, Platon ve Aristoteles'in kadim gizem okullarına niçin bu kadar saygı duydukla-

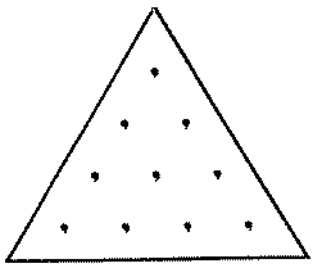

TETRAKTİS

Smyrnalı Theon, Pisagor'un tetraktisi olan on noktanın çok önemli bir sembol olduğunu ileri sürer. Bilen akıl için bu sembol evrensel doğanın gizemini içinde barındırır. Pisagorcular şu şekilde gizlilik yemini ediyorlardı: "Ruhumuza sürekli canlanan doğanın kaynağı ve pınarı olan tetraktisi veren adına yemin ederim ki..."

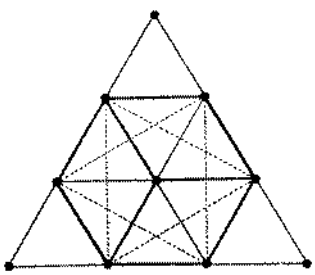

KÜP VE YILDIZ.

Tetraktisin on noktası birleştirilerek dokuz üçgen oluşturulur. Bu üçgenlerden altısı bir küp olur. Aynı üçgenler, çizgiler uygun bir biçimde birleştirilirse merkezinde bir nokta bulunan altı köşeli bir yıldız oluştururlar. Yıldızı ve küpü oluşturmak için yalnızca yedi nokta kullanılmıştır. Kabalistik olarak, kullanılmayan üç köşe nokta, evrenin yüce, görünmez doğasına işaret eder. Küp ve yıldızların çizimine katılan yedi nokta ise Elohim'dir –yedi yaratıcı döngü Ruhlarıdır. Ortadaki nokta yedinci gün, sebt günüdür.

rını açıklar. Dönemin görece bilimsel cehaletinin ortasında ve modern aletlerin yokluğunda rahip-filozoflar evrensel dinamiklerin gerçek esaslarını keşfedebilmişlerdir.

Pisagorcu geometrik katılar öğretisinin Platon tarafından ilginç bir uygulamasına *The Canon* kitabında rastlarız. "Neredeyse bütün eski filozoflar," der isimsiz yazar, "evrenle ilgili bir armonik teori inşa etmiştir ve eski felsefileştirme şekli öldükten sonra bile bu uygulama devam etmiştir. Kepler (1596) Platoncu öğretiyi, evrenin beş eşkenar katıdan oluştuğunu kanıtlamak için aşağıdaki kuralı önermiştir: 'Dünya her şeyin ölçütü olan bir dairedir. Onun etrafında bir onikiyüzlü çizin, içine oturtulan çember Mars'ın yörüngesidir. Bunun etrafına bir dörtyüzlü (üçgen tabanlı piramit) çizin, onu çevreleyen çember Jüpiter'in yörüngesidir. Jüpiter'in yörüngesi etrafına bir küp çizin, bu küpü içine alan çember Satürn'ün yörüngesidir. Dünyanın dış çizgilerine değecek şekilde bir yirmiyüzlü çizin, onun içine alacak çember Venüs'ün yörüngesini verecektir. Venüs'ün yörüngesine değen bir sekizyüzlü çizin, bunu çevreleyen küre Merkür'ün yörüngesini verecektir." (*Mysterium Cosmographicum,* 1956).

Bu kural güneş sistemi oranlarına dair doğru bir yargı olarak kabul edilmemelidir; çünkü altıncı asrın başında Kopernik tarafından yayınlanan oranlarla hiçbir benzerliği yoktur. Oysa Kepler bu formülle gurur duyuyor ve onun Saksonya seçimlerinden daha önemli olduğunu söylüyordu. Ayrıca belli ki onu anlamış olan çok ünlü iki otorite Tycho ile Galileo bu kuralı doğrulamışlardır. Kepler bu değerli kuralın nasıl yorumlanacağı konusunda en ufak bir ipucu vermemektedir. Göksel cisimlerin maddi yapıları veya konumlarıyla ilişkili olmayan Platoncu astronomi, yıldızları ve gezegenleri öncelikle İlahi aklın odaklanma noktaları olarak görüyordu. Felsefi astronomi "gerçekliklerin" bilimiyken, fiziksel astronomi "gölgeler" bilimi olarak kabul edilirdi.

XIV

Pisagorcu Matematik

ayıların gizli anlamlarıyla ilgili birçok spekülasyon mevcuttur. Çok sayıda ilginç keşif yapılmasına rağmen, hataya düşmeden söyleyebiliriz ki Pisagor'un ölümüyle birlikte bu bilimin en büyük anahtarı kaybolmuştur. Yaklaşık iki bin beş yüz yıl boyunca tüm ulusların düşünürleri Pisagorcu sayı yumağını çözmek için uğraşmış, fakat hiçbiri başarılı olamamıştır. Pisagor'un tüm öğretisini yok etmeye yönelik çabalara rağmen, onun felsefesinin daha basit kısımları hakkında ipuçları sağlayan fragmanlar günümüze kadar kalmıştır. Lakin büyük sırlar hiçbir zaman yazıya geçirilmemiş, birkaç seçilmiş müride, sözel olarak nakledilmiştir. Ölüm, sırlarını avama açmamak için yemin eden bu müritlerin dudaklarını mühürlediğinde *arkana* onlarla birlikte ölmüştür.

Günümüzün bazı gizli okulları kadim gizem okullarının devamıdır. Her ne kadar eski sayısal formüllerin bazılarına sahip olsalar da, son beş asırdır bu gruplardan çıkan devasa miktardaki yazılı kaynakta buna dair herhangi bir ipucu yoktur. Bu metinlerde Pisagor'la ilgili tartışmalara sık rastlansa da, onun iç öğretileri hakkında çok konuşan, az bilen, az yazan ve cehaletlerini gizemli ipuçları ve vaatler ardında gizleyen Pisagor sonrası Yunan düşünürlerinden daha bilgili olduklarını gösteren herhangi bir işaret yoktur. Erken döneme ait yazarların ürünleri arasında hiçbir şekilde yorumlamaya kalkmadıkları bulmacamsı ifadeler okuruz. Aşağıdaki örnek Plutarkos'tan alınmıştır. "Pisagorcular kuşkusuz bun-

dan daha derine iner, çift sayıları ve geometrik şekilleri tanrıların isimleri ve unvanlarıyla onurlandırırlar. Böylece eşkenar üçgene Minerva ve Tritogenia adını vermişlerdir, çünkü o her köşeden çizilen üç dikey çizgiyle eşit olarak bölünebilmektedir. Dolayısıyla bire Apollon adını vermişlerdir, iki sayısına mücadele ve cüretkârlık, üçe adalet sıfatlarını layık görmüşlerdir. Çünkü üç, bir uca zarar verip öteki ucun acı çekmesine neden olurken, ikisi arasında bizzat acı çeker. Aynı şekilde otuz altı sayısı, yani Tetraktis ya da kutsal Quaterniyon, ilk dört tek sayının, ilk dört çift sayıya eklenmesiyle oluştuğu için, Pisagorculara göre edebilecekleri en ciddi yemin anlamına geliyordu ve ona Kozmos diyorlardı." (*İsis ve Osiris*)

Aynı çalışmanın başında Plutarkos şunu kaydeder: "Üçgen Plüto, Baküs ve Mars'ın, kare Rhea, Venüs, Ceres, Vesta ve Juno'nun; Dodechedron Jüpiter'in doğasını ifade ettiği için, Exodus'un bize verdiği bilgiye göre, elli altı kenar Typhon'un doğasını ifade eder." Plutarkos sembollerin iç anlamlarını açıklar gibi yapmaya kalkmak yerine Pisagor'un geometrik katılar ile tanrılar arasında kurduğu ilişkinin büyük bilgenin Mısır tapınaklarında gördüğü resimlerin sonucu olduğuna inanmıştı.

Mason sembolizminin büyük uzmanı Albert Pike, birçok noktada güvenilir bir bilgiye veya açıklamaya ulaşamadığını kabul ediyor. *Symbolism* kitabında, 32° ve 33° için şunları yazmıştı: "7 sayısına neden Minerva ya da küpe neden Neptün dendiğini anlamıyorum." Ve devam ediyordu: "Pisagorcuların sayılara verdikleri farklı isimler, hiç kuşkusuz sembolikti ve sırlar içeriyordu ve Plutarkos zamanında bu isimlerin anlamlarının kaybolmuş olduğu konusunda çok az kuşku vardır. Pisagor, sembollerini kendisinin sözel açıklaması olmadan çözülemeyecek sır perdeleri ardına gizlemede başarılı olmuştur."

Konuyla ilgilenen bütün öğrencilerde görülen bu belirsizlik, elimizdeki Pisagorcu matematik felsefe sistemine dair parça parça bilgiye dayanarak kesin yargılara ulaşamayacağımızı kanıtlamaktadır. Aşağıdaki malzeme Pisagor'un öğrencileri veya o günden bu yana onun felsefesiyle ilgilenenlerin geride bıraktıkları dağınık kayıtlardan hareketle birkaç sağlam noktaya ulaşma çabasını göstermektedir.

KELİMELERİN SAYISAL DEĞERLERİNİ BULMA YÖNTEMİ

Bir kelimenin sayısal değerini elde etmek için atılacak ilk adım onu ilk önce orijinal diline çevirmektir. Bu yöntemle sadece Yunan veya İbrani dillerine ait kelimeler başarılı bir şekilde analiz edilebilmektedir ve bütün kelimeler eski biçimlerinde ve eksiksiz olarak yazılmalıdır. Dolayısıyla Eski Ahit'ten gelen isimler İbrani harflere ve Yeni Ahit isimleri Yunancaya çevrilmelidir. Bu ilkeyi göstermek için iki örnek yeterli olacaktır.

Yahudilerin tanrısını Yehovah olarak telaffuz ediyoruz; fakat Yehovah kelimesinin sayısal değerini ararken bu ismi tekrar İbrani harfleriyle yazmamız gerekir. ... Bu isim sağdan sola doğru okunur. İsmi oluşturan İbrani harfler He, Vav, He, Yod harfleridir. Sağdan sola doğru okunuşu Yod-He-Vav-He'dir. Aşağıdaki tablodan harflerin değerlerine baktığımız zaman bu dört harfli ismin aşağıdaki nümerik değere sahip olduğunu görürüz: Yod'in değeri 10'dur; He'nin değeri, 5; Vav'ın değeri 6 ve ikinci He'nin değeri yine 5'tir. Dolayısıyla 10+5+6+5 = 26 Yehovah ile eş değerdir. Bunun yerine İngilizce harfler kullanılsaydı, sayısal değer doğru olmayacaktı.

İkinci örneğimiz Gnostiklerin gizemli Abraxas kelimesidir. Bunun için Yunanca tablo kullanılır. Abraxas Yunancada şu şekilde yazılır: ... A = 1, b=2, a = 1, r = 100, a = 1, x = 60, V = 200, toplam 365. Yıl içindeki günlerin sayısı. Sayı 365 Aeon'un veya Günlerin Ruhları'nın bir araya gelişinin sembolüdür. *Abraxas* beş hayvanın sembolüdür; bir yılı oluşturan dairede 360 derece olduğu için, bu gücün her beşte birinde tecelli eden varlık, yani 72, Eski Ahit'in ve Kabalacı sistemin en kutsal sayılarından biridir. Yunan ve Yahudi tanrı ve tanrıçalarının isimlerinin nümerik değerlerini bulmada aynı yöntem kullanılır.

Bütün yüksek sayılar ilk on sayıdan birine, 10 sayısı da 1 sayısına indirgenebilir. Dolayısıyla tanrıların isimlerinin nümerik değerlerinin bulunmasıyla ortaya çıkan bütün çok haneli sayılar, ilk 10 sayıdan birine tekabül eden bir temele sahiptir. Bu sisteme göre sayılar birbirine eklenir: Örneğin 666 sayısı, 6+6+6, yani 18, bu da 1+8, yani 9 olur. Vahiyler kitabına göre 144,000 insan kurtuluşa erecektir. Bu sayı 1+4+4+0+0+0, yani 9'dur. Böylece hem Babil Canavarı'nı, hem kurtuluşa erecek kişi sayısını gösterdiğini görürüz ki onun da nümerik değeri 9'dur. Bu sistem ancak Yunan ve İbrani harflerin değerleriyle başarılı bir şekilde kullanılabilir.

1	2	3	4	5	6	7	8
Aleph	א	א	1	A α	•	Alpha	A
Beth	ב	בת	2	B β	•	Beta	B
Gimel	ג	ג	3	Γ γ	•	Gamma	G
Daleth	ד	ד	4	Δ δ	•	Delta	D
He	ה	ה	5	E ε	•	Epsilon	E
Vau	ו	ו	6	F	•	Digamma	Fv
Zain	ז	ז	7	Z ζ		Zeta	
Heth	ח	ח	8	H η		Eta	
Teth	ט	ט	9	Θ ϑ θ		Theta	
Jod	י	י	10	I ι	•	Iota	I
Caph	כ	כ	20	K κ	•	Kappa	C
Lamed	ל	ל	30	Λ λ	•	Lambda	L
Mem	מ	מ	40	M μ	•	Mu	M
Nun	נ	נ	50	N ν	•	'Nu	N
Samech	ס	ס	60	Ξ ξ		Xi	
Oin	ע	ע	70	O ο	•	Omicron	O
Pe	פ	פ	80	Π π	•	Pi	P
Tzadi	צ	צ	90	ϟ		Episemonhau	
Koph	ק	ק	100			σπισημον θαυ	
			100	P ρ	•	Rho	R
Resh	ר	ר	200				
			200	Σ σ	•	Sigma	S
Shin	ש	ש	300				
			300	T τ	•	Tau	T
Tau	ת	ת	400				
			400	Υ υ	•	Upsilon	U
			500	Φ φ		Phi	
			600	X χ		Chi	
			700	Ψ ψ		Psi	
			800	Ω ω		Omega	
			900	ϡ		Sanpi	

Higgins'in *Celtic Druids* adlı eserinden.

İBRANİ, YUNAN VE SAMARİTAN HARFLERİN SAYISAL DEĞERLERİ

Sütun:

1- İbrani harflerin isimleri.
2- Samaritan harfler.
3- İbrani ve kıldani harfler.
4- Harflerin sayısal değerleri
5- Büyük ve küçük Yunan harfleri
6- Asterisk işareti olan harfler Yunanistan'a Cadmus tarafından Fenike'den getirilmiştir.
7- Yunan harflerinini isimleri.
8- Latin alfabe karşıklıkları.

NOT: Bir kelimenin sonunda kullanıldığı zaman İbrani Tav harfinin sayısal değeri 440, *kaf* harfinin 500, *Mem* harfinin 600, *Nun* harfinin 700, *Pe* harfinin 800, *Tzaddi* harfinin 900'dür. Noktalı *Alpha* ve üstünlü *Aleph* 1000 değerindedir.

Bugün moda olan, bir ismin veya soy ismin, mizacı veya mali durumu değiştirmek umuduyla titreşimini değiştirme pratiğinin eski Pisagorcu nümerik felsefe sistemiyle alakası yoktur.

Ayrıca İngilizcede bugün kullanılan, fakat doğruluğu tartışma götürür bir hesaplama sistemi daha vardır. Kıyasen modern bir sistemdir ve ne İbrani Kabalacı sistemle ne de Yunan sistemiyle ilişkilidir. Bazılarının bu sistemin Pisagorcu bir sistem olduğuna dair iddiaların destekleyen elle tutulur herhangi bir kanıt yoktur ve böyle bir inancın savunulur olmadığını gösteren çok sebep vardır. Gerçek şu ki Pisagor, hesaplamasına temel olarak 10 sayısını almıştır; bu sistemin kusurlu bir sayı olan 9'u almış olması kendi başına yeterli bir kanıt oluşturmaktadır. Dahası Yunan ve İbrani harflerinin sıralanışı İngilizce harflerin sıralanışıyla pek uyuşmaz, dolayısıyla bir dilin sayı sırasının diğerine tekabül ettirilmesine izin vermez. Sistemle ilgili deneyler yapmaktan fayda elde edilebilir; fakat bunun kadim bir temeli olmayacaktır. Sayılar ile harflerin düzenlenişi aşağıdaki gibidir:

1 2 3 4 5 6 7 8 9
A B C D E F G H I
J K L M N O P Q R
S T U V W X Y Z

Her harf, kendi sütununun başındaki sayısal değeri alır. Buna göre İngilizce "Man" kelimesinin sayısal değeri şu şekildedir: $M = 4$, $A = 1$, $N = 5$, toplam 10. Sayıların anlamları yukarıda verilen Pisagorcu sistemle aynıdır.

PİSAGORCU SAYI TEORİSİNE GİRİŞ

(Pisagorcu sayı teorisine dair aşağıdaki yazı, Pisagor'un aritmetikle ilgili fragmanlarına dair en önemli koleksiyon olan Thomas Taylor'un *Theoretic Arithmetic* kitabının giriş bölümlerinin sadeleştirilmiş halinden ibarettir.)

Pisagorcular aritmetiğin bütün bilimlerin anası olduğunu ileri sürmüştür. Bu durum, geometri, müzik ve astronominin ona bağlı olması, ama aritmetiğin bu bilimlerden bağımsız olması gerçeğiyle kanıtlanır. Yani, geometri kaldırılsa bile, aritmetik kalacaktır. Aynı şekilde müzik de aritmetiğe dayanır, ama müziğin kaldırılması aritmetiğin yalnızca ifadelerinden birini sınırlandırılması anlamına gelecektir. Pisagorcular aritmetiğin astronomiden de önce geldiğini kanıtlamışlardır; çünkü astronomi hem geometri hem müziğe dayanmaktadır. Göksel cisimlerin boyut, biçim ve hareketleri geometriye bağlıdır; armoni ve ritimleri ise müziğin kullanımına. Astronomi olmasaydı ne müzikte ne geometride bir eksiklik olurdu; fakat geometri ve müzik olmasaydı, astronomi olmazdı. Dolayısıyla geometri ve müziğin astronomiye önceliği bu şekilde kanıtlanır. Bununla birlikte aritmetik

hepsinden önce ve hepsinin temelindedir.

Pisagor müritlerine matematik biliminin iki ana kısma ayrıldığını öğretmiştir. Birincisi *çoklukla* (multitude), yani bir şeyi oluşturan parçalarla ve ikincisi *büyüklükle* (magnitude), yani bir şeyin görece boyu veya yoğunluğuyla ilgilidir.

Büyüklük ikiye ayrılır: sabit büyüklük ve hareketli büyüklük. Sabit büyüklük önceliklidir. *Çokluk* da ikiye ayrılır, ya bir şeyin kendisiyle ilgili çokluğu ya da başka şeylerle ilgili çokluğudur. Bunlardan birincisi önceliklidir. Pisagor'a göre aritmetik bilimi kendiyle ilgili çokluktur ve müzik sanatı başka şeylerle ilgili çokluktur. Geometri ise sabit büyüklüktür ve (kısmen astronomide kullanılan) *çevreller* (spherics) ise hareketli büyüklükle ilgilidir. Hem çokluk hem büyüklük aklın sınırıyla sınırlanmıştır. Atom teorisi, boyutun bir sayısallığın sonucu olduğunu kanıtlamıştır; çünkü bir kütle, tek, basit bir maddeden oluşmuş sanılsa da, gerçekte daha küçük birimlerden oluşur.

Pisagor'un öğretilerinden elimize yalnızca parçaların ulaşmış olması, terimleri kesin bir şekilde tanımlamamızı engellemektedir. Ne var ki böyle bir işe kalkışmadan önce sayıların, monadın ve birin anlamı üzerinde biraz durmamız gerekir.

Monad (a) her şeyi kapsayan BİR anlamına gelir. Pisagorcular monada "Soylu sayı, Tanrıların ve insanların atası" demekteydi. Monad ayrıca (b) bir bütün olarak görülen herhangi bir sayı kombinasyonunun toplamıdır. Dolayısıyla evren bir monad olarak düşünülmüştür, fakat evrenin bireysel parçaları (örneğin gezegenler ve elementler) kendilerini oluşturan parçalarla ilişki içinde değerlendirildiğinde yine birer monad olup birleştiklerinde daha büyük bir monadın parçalarıdır. Monad ayrıca (c) bir ağacın tohumuna benzetebilir; ağaç büyüdüğünde birçok dala (sayılar) ayrılır. Başka bir deyişle sayıların monadla ilişkisi, dalların ağacın tohumla ilişkisi gibidir. Leibnitz, Pisagorcu gizemli monadı inceleyerek muhteşem dünyevi atomlar teorisine ulaşmıştır. Leibnitz bizzat bir gizli okul inisiyesi olduğu için, bu teori kadim gizem okullarının öğretileriyle eksiksiz bir uyum içindedir. Bazı Pisagorculara göre monad ayrıca (d) bir ile eşanlamlı kabul edilmiştir.

Sayı bütün sayılar ve onların kombinasyonları için kullanılan bir terimdir (kimi Pisagorcular bu terimi katı bir şekilde yorumlayarak 1 ve 2 sayısını dışarıda tutarlar). Pisagor sayıyı, monadın içinde var olan dölleyici sebeplerin enerjisi ve devamı olarak tanımlamaktadır. Hippasus'un takipçileri, sayının Demiurglar tarafından evrenin oluşumunda kullanılan ilk motif olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Platonculara göre *bir*, "çokluğun doruğudur." Bir monaddan farklıdır. Çünkü *monad* bir birim olarak düşünülen parçaların toplamını göstermek için kullanılırken *bir* bu parçalardan her birine uygulanır.

İki sayı düzeni mevcuttur: *tek* ve *çift*. Birlik, yani 1 hep bölünmez olarak kaldığı için tek sayılar eşit parçalara bölünemezler. Dolayısıyla 9, 4 + 1 + 4'tür, yani ortada bölünmez bir bulunur. Dahası eğer bir tek sayı ikiye bölünürse bir parçası çift, diğer parçası tek sayı olacaktır. Buna göre 9, 5+4, 3+6, 7+2 ya da 8+1 olabilir. Pisagorculara göre monadın prototipini oluşturduğu tek sayı kesin ve erildi. Bununla birlikte birliğin, yani 1'in doğası hakkında fikir birliğine varamamışlardır. Bazılarına göre o pozitiftir, çünkü çift (negatif) sayıya eklendiğinde bir tek (pozitif) sayı üretir. Diğerleri ise birliğin tek sayıya eklenmesi halinde sayının çift olacağını, yani erilin dişile dönüşeceğini kanıt göstermiştir. Birlik, yani 1, dolayısıyla, hem eril hem dişil nitelikleri alan androjen bir sayıdır, yani hem tektir hem çifttir. Bu nedenle Pisagorcular ona *çiftsel-tek* demişlerdir. Pisagorcular yüksek tanrılara her zaman tek sayıda, tanrıçalara ve yeraltı ruhlarına ise çift sayıda sunuda bulunmuştur.

Her çift sayı iki eşit parçaya bölünebilir; bunlar ya tektir ya da çift. Dolayısıyla 10'u iki eşit parçaya böldüğümüzde 5+5'i, tek sayıları elde ederiz. 10 eşit olmayan parçalara bölündüğünde de aynı ilke geçerlidir. Örneğin 6+4'de her iki parça da çifttir; 7+3'te ikisi de tekdir; 8+2'de yine çifttir; 9+1'de yine tekdir. Demek ki bir çift sayı bölündüğünde parçaların ikisi birden ya tek ya çift olacaktır. Pisagorculara *duad*'ın prototipini oluşturduğu çift sayılar belirsiz ve dişildir.

Asal sayılar sadece kendilerine veya birliğe bölünebilir sayılardır, örneğin 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47 vs. Örneğin 7 sadece 7'ye ve 1'e bölünebilir. Yedide yedi bir kere, yedide bir yedi kere vardır.

Bölünebilir sayılar sadece kendilerine ve bire bölünmekle kalmayıp başka sayılara bölünebilen tek sayılardır, örneğin 9, 15, 21, 25, 27, 33, 39, 45, 51, 57 vs. Örneğin 21 sayısı hem kendine hem bire bölünebildiği gibi 3 ve 7'ye de bölünebilir.

Asal-bölünebilir sayılar her biri bölünebilir olmasına rağmen ortak böleni olmayan sayılardır, örneğin 9 ve 25. Çünkü 9 3'e, 25 ise 5'e bölünebilmesine rağmen, birbirinin böleniyle bölünemezler, dolayısıyla ortak bölenleri yoktur. Her birinin kendi böleni olduğu için bunlara bölünebilir denmektedir; fakat ortak bölenleri olmadığı için asal-bölünebilir olarak adlandırılmışlardır.

Çift sayılar ise üç sınıfa ayrılır: *çiftsel-çift*, *çiftsel-tek* ve *teksel-tek*. *Çiftsel-çift* sayıların hepsinin birliğe oranı ikidir, yani:1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 512 ve 1024 vs. Kusursuz *çiftsel-çift* sayısının kanıtı, tekrar tekrar ikiye bölünüp sonunda birliğe indirgenebilmesidir. Örneğin 64/2 = 32, 32/2 = 16, 16/2 = 8, 8/2 = 4, 4/2 = 2 ve 2/2 = 1. Birliğin ötesine gitmek mümkün değildir.

Çiftsel-çift sayılar kendilerine özgü bazı özelliklere sahiptir. Bu sayı dizisinde belli bir son sayıya kadarki sayıların toplamı, her zaman, son sayının bir eksiğini

verir. Örneğin: Birinci ve ikinci sayıların toplamı (1+2) üçüncü sayının (4) eksi biridir. Yine birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sayıların toplamı (1+2+4+8) beşinci sayının (16) eksi biridir.

Bir *çiftsel-çift* sayı dizisinde ilk sayı ile son sayının çarpımı son sayıyı, ikinci sayının sondan ikinciyle çarpımı son sayıyı verir ki ortada bir sayı boş kalana

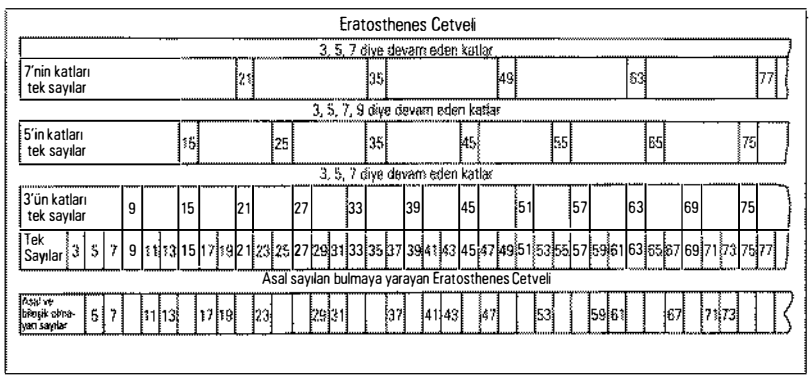

Taylor'un *Theoretic Arithmetic* adlı eserinden.

ERATOSTHENES CETVELİ

Bu cetvel Eratosthenes tarafından MÖ 230 yıllarında bileşik ve asal tek sayıları birbirinden ayırmak için tasarlanmış bir cetveldir. Dayandığı teori bir kez anlaşıldıktan sonra kullanması çok kolaydır. Bütün tek sayılar üzerinde *Tek Sayılar* yazan alttan ikinci panelde görüldüğü gibi doğal sıraları içinde yer alır. Bundan sonra görülecektir ki (3 ile başlayarak) her üçüncü sayı, (5 ile başlayarak) her beşinci sayı, (7 ile başlayarak) her yedinci sayı, (9 ile başlayarak) her dokuzuncu sayı, (11 ile başlayarak) her on birinci sayı (böyle sonsuza kadar gider) bölünebilirdir. Sistemin sonunda Pisagorcuların bileşik olmayan dedikleri, yani kendilerine ve bir dışında hiçbir şeye bölünmeyen asal sayılara ulaşır. *Asal ve bileşik olmayan sayılar* yazan son panelde bu sayıları görebilirsiniz. David Eugene Smith, *History of Mathematics* adlı eserinde Eratosthenes'in İskenderiye'nin büyük akademisyenlerinden biri olduğu ve sevenleri tarafından "İkinci Platon" ismiyle anıldığını dile getirir. Eratosthenes Atina'da eğitim görmüştür ve yukarıdaki cetveli hazırlamasının dışında, çok kendine özgü bir yöntemle dünyanın yarıçapını ölçmüştür. Vardığı sonuç, modern araştırmacıların vardığı kutupsal çaptan yalnızca 50 mil daha azdır. Eratosthenes'in bu ve diğer matematiksel başarıları İsa'nın doğumundan üç asır önce Yunanlıların Dünya'nın küre şeklinde olduğunu bilmekle kalmayıp onun gerçek boyutuna ve Güneş ile Ay'dan gerçek uzaklığına çok yakın tahminlerde bulunabildiğini kanıtlamaktadır. Bir başka büyük Yunan astronomu ve matematikçisi olan ve MÖ 250 yılında yaşayan Samoslu Aristarchus birkaç basit bilimsel aygıt ve felsefi çıkarım yoluyla Dünya'nın Güneş'in etrafında döndüğünü bulmuştur. Copernicus bu keşfin kendisine ait olduğuna inansa da, Aristarchus'un yedi asır önceki bulgularını yeniden dile getirmekten başka bir şey yapmamıştır.

Tek sayılar, "Eratosthenes Cetveli" denilen bir matematiksel tertiple üç genel sınıfa ayrılmıştır: *asal, bölünebilir; asal-bölünebilir.*

kadar böyle devam eder, bu sayının kendi ile çarpımı ise yine son sayıyı verir. Örneğin 1, 2, 4, 8, 16 tekli bir seridir. İlk sayı (1) son sayı (16) ile çarpıldığında sonuç son sayıdır (16). İkinci sayı (2) sondan ikinci sayı (8) ile çarpımı son sayıyı (16) verir. Tekli bir seri olduğu için 4 boş kalır ki kendi ile çarpımı (16) son sayıdır.

Çiftsel-tek sayılar ikiye bölünebilseler bile daha fazla bölünemeyen sayılardır. Bu sayılar bir tek sayı dizisinin 2 ile çarpılmasıyla elde edilir. Bu süreçle 1, 3, 5, 7, 9, 11 tek sayı dizisinden 2, 6, 15, 14, 18, 22 sayı dizisi elde edilir. Buradaki her sayı *çiftsel-tektir.* Bu *çiftsel-tek* sayılar yalnızca bir kez bölünebilirler, böylece 2 bölündüğünde 1 olur ki daha fazla bölünemez, 6 bölündüğünde 3 olur ki daha fazla bölünemez.

Çiftsel-tek sayıların kendilerine özgü başka bir nitelikleri de bölen tek ise bölümün hep çift olması, bölen çift ise bölümün hep tek olmasıdır. Örneğin 18'i 2'ye (çift bölen) bölersek bölüm 9 (tek); 18'i 3'e (tek) bölersek, bölümün 6 (çift) olması.

Çiftsel-tek sayıların başka bir çarpıcı özelliği ise her *çiftsel-tek* sayının bir önceki ve bir sonraki *çiftsel-tek* sayının toplamının yarısı olmasıdır. Örneğin 10, 6 ile 14'ün toplamının yarısıdır; 18, 14 ile 22'nin toplamının yarısıdır ve 6, 2 ile 10'un toplamının yarısıdır.

Teksel-tek sayılar *çiftsel-çift* sayılar ile *çiftsel-tek* sayıların bir uzlaşımıdır. *Çiftsel-çift* sayılardan farklı olarak bire kadar bölünemedikleri gibi, *çiftsel-tek* sayılardan farklı olarak birden çok kere ikiye bölünebilirler. *Teksel-tek* sayılar 2'den sonra gelen *çiftsel-çift* sayılarla 1'den sonra gelen tek sayılarla çarpımından çıkar. 1'den sonraki tek sayılar 3, 5, 7, 9, 11 ve devamıdır. 2'den sonra gelen çiftsel çift sayılar 4, 8, 16, 32, 64 ve devamıdır. Tek sayı dizisinin ilk birimi (3) 4'le (çiftsel çift sayı serisinin ilk terimi) çarpıldığında, ilk *teksel-tek* sayısını elde ederiz. 5, 7, 9, 11 ve devamını 4 ile çarparak *teksel-tek* sayılar elde ederiz.

Geri kalan *teksel-tek* sayılar 3, 5, 7, 9, 11 ve devamındaki sayıların diğer *çiftsel-çift* sayılarla (8, 16, 32, 64 ve devamı) çarpımıyla elde edilir. Aşağıda *teksel-tek* sayıların ikiye bölünmesine örnek verilmiştir: 12/2 = 6, 6/2 = 3'tür ki Pisagorcular birliği bölmediği için daha fazla bölünemez.

Çift sayılar ayrıca bir başka şekilde üçe ayrılabilir: *üstünkusursuz, eksikli ve kusursuz.*

Üstünkusursuz veya *üstünbereketli* sayılar kendisini oluşturan parçaların toplamından küçük olan sayılardır. Örneğin 24/2 = 12, 24/4 = 6, 24/3 = 8, 24/6 = 4, 24/12 = 2 ve 24/1 = 1. Bu parçaların toplamı (12+6+8+4+2+1) 33'tür ki ilk sayıdan (24), daha büyüktür.

Eksikli sayılar, parçalarının toplamı kendinden küçük olan sayılardır. Örneğin 14/2 = 7, 14/7 = 2 ve 14/14 = 1. Bu parçaların toplamı (7+2+1) 10'dur ki bu ilk sayı 14'den küçüktür.

Kusursuz sayılar inanılmaz derecede nadirdir. 1 ile 10 arasında yalnızca bir tane kusursuz sayı vardır ki o 6'dır; 10 ile 100 arasındaki tek kusursuz sayı 28; 100 ile 1000 arasındaki tek kusursuz sayı 496; 1000 ile 10,000 arasındaki tek ku-

sursuz sayı 8,126'dır. Kusursuz sayılar aşağıdaki kuralla bulunur. *Çiftsel-çift* sayılar dizisinin (1, 2, 4, 8, 16, 32 ve devamı) ilk sayısı, dizinin ikinci sayısına eklenir ve sonuç bir asal sayı ise toplamı oluşturan çiftsel-çift dizisinin son sayısı ile çarpılır: Sonuç ilk kusursuz sayıdır. Örneğin *çiftsel-çift* sayı dizisinin ilk sayısı ile ikinci sayısı 1 ve 2'dir; bunların toplamı 3'tür ve bir asal sayıdır ve 3, onu elde etmek için kullanılan çiftsel-çift sayı dizisinin son sayısıyla (yani 2) ile çarpılırsa sonuç 6, ilk kusursuz sayıdır. *Çiftsel-çift* sayıların toplamı bir asal sayı sonucunu vermiyorsa, asal sayı elde edilene kadar serinin bir sonraki *çiftsel-çift* sayısı eklenir. İkinci kusursuz sayı aşağıdaki şekilde bulunur: 1, 2 ve 4 *çiftsel-çift* sayılarının toplamı 7'dir ve bir asal sayıdır. 7 asal sayısını 4'le (yani çiftsel-çift sayı dizisinin son terimiyle) çarparsak sonuç 28, yani ikinci kusursuz sayıdır. Bu hesaplama yöntemi sonsuza kadar sürdürülebilir. Kusursuz sayılar 2 ile çarpıldıklarında *üstünbereketli* sayı ve 2'ye bölündüklerinde *eksikli* sayı elde edilir. Pisagorcular felsefelerini sayı biliminden türetmişlerdir. *Theoretic Aritmetic* adlı kitaptan yapılan aşağıdaki alıntı bu uygulamaya mükemmel bir örnektir: "Kusursuz sayılar, o halde, aşırılık ve eksiklik arasındaki orta nokta olarak erdemlerin harika bir imgesini sunarlardı ve bazı kadim düşünürlerin sandığı gibi doruk noktaları değillerdi. Gerçekten de kötülük kötülüğe karşıdır, her ikisi de iyiliğe karşı. Ne var ki iyilik, asla iyiliğe değil, aynı anda iki kötülüğe karşıdır. Yani, çekingenlik cüretkârlığa karşıdır; her ikisinde de cesaret orta yoldur; fakat hem çekingenlik, hem cüretkârlık tahammüle karşıdır. Kurnazlık ahmaklığa karşıdır; her ikisinde de ortak nokta zekâdır ve her ikisi de basirete karşıdır.

Aynı şekilde müsriflik tamahın karşıtıdır; her ikisinde ortak olan hasisliktir ve bu ikisi de cömertliğe karşıdır. Bütün diğer erdemler de aynı şekildedir; bunlar sayesinde anlıyoruz ki kusursuz sayılar erdemleri canlandırırlar. Fakat aynı zamanda erdemlerin başka bir şeyini de anlatırlar; çünkü sayıca çok az oldukları için çok az bulunurlar ve ancak çok sıkı bir düzenle elde edilebilirler. Oysa üstünbereketli ve kusurlu sayılardan çok vardır, ne düzenli bir seri içinde ortaya çıkarlar ne de belli bir şekilde üretilebilirler. Bunlar kusurları ortaya çıkarırlar ve sayısız, düzensiz ve belirsizdirler."

SAYILARIN EZOTERİK ANLAMLARI

Pisagorcu sayılar üzerine aşağıdaki özet Nicomachus, Smyrnalı Theon, Proclus, Porphyry, Plutarch, İskenderiyeli Clement, Aristoteles ve diğer erken dönem otoritelerin yazdıklarından alınmıştır.

Monad – 1 –

Bu isimle anılır, çünkü her zaman aynı kalır, yani çokluktan ayrıdır. Özellikleri şunlardır; ona akıl denir, çünkü akıl sabit ve hâkimdir; hermafrodit denir, çünkü

hem erkek hem dişidir; tek ve çifttir, çünkü çifte eklenince tek, teke eklenince çift yapar; Tanrı denir, çünkü her şeyin başı ve sonudur, fakat kendinin ne başlangıcı ne de sonu vardır; iyidir, çünkü bu Tanrı'nın doğasıdır, maddenin kabıdır, çünkü esasen maddi olan düadı (ikiyi) üretir.

Pisagorcular Monad'a kaos, gizlilik, uçurum, Tartarus, Styx, Abis [Sonsuz Boşluk], Lethe, Atlas, Axis, Morfo (Venüs'ün ismi), Jüpiter'in tahtı veya kulesi adlarını vermişlerdir; çünkü o evrenin merkezinde ikamet eder ve gezegenlerin kendi etrafındaki dairesel hareketini yönetir. Monad'a ayrıca tohum sebep denir, çünkü evrendeki bütün düşüncelerin kaynağı odur. Ona, her şeyden önce geldiği için şu isimler verilmiştir: Güneş'le ilişkisinden dolayı Apollon; insana ışığı getirdiği için Prometheus; ateşte var olduğu için Pyralios; onsuz hiçbir sayı var olamayacağı için doğum, doğuran; birincil töz olduğu için töz; hakikatin sebebi; senfoninin iskeleti.

Büyük ve küçük Monad'ın ortasında denklik vardır; kasıt ile bırakma arasında ölçü vardır, çokluğun ortasında ortalama vardır ve sonsuzluk ne geçmiş ne gelecek bildiği için odası şimdidir. Ona Jüpiter denir çünkü o tanrıların başı ve babasıdır; O evdeki ocak ateşi Vesta'dır; çünkü evrenin ortasında durur ve tıpkı dairenin merkezindeki nokta gibi hiçbir yere temayül göstermeden orada kalır; formdur, çünkü çevreler, kapsar ve sona erdirir; sevgi, uyum ve merhamettir, çünkü bölünmezdir. Monad için kullanılan diğer sembolik isimler: gemi, savaş arabası, Proteus (şekil değiştirebilen bir tanrı), Mnemosyne ve Polyonymous (birçok ismi olan).

Düad - 2

Aşağıdaki sembolik isimlerin düad'a -2- verilmesinin sebebi, onun bölünmüş olması, bir değil iki olması ve bir yerde iki olduğunda, her birinin birbirine karşıt olmasıdır: deha, şer, karanlık, eşitsizlik, istikrarsızlık, hareket, cesaret, metanet, yarış, madde, benzememe, çokluk ve monad arasında ayrılma, eksiklik, biçimsizlik, belirsizlik, kesin olmama, uyum, tahammül, kök, fikir fışkıran pınarın kökü, Phanes, fikir, hata, değişme, çekinme, güdü, ölüm, hareket, doğum, değişme, bölünme, boylam, artış, kompozisyon, dostluk, talihsizlik, destekleme, yükümlülük, evlilik, ruh ve bilim. W. Wynn Wescott *Sayılar* kitabında düad için: "Ona 'cesaret', 'küstahlık' adları takılmıştır, çünkü İlahi Olan'dan kendini ayıran ilk sayıdır, Kıldani kâhinlerin söyledikleri gibi 'Tanrı'nın en iç odasında sessizlik vardır.'"

Monadın baba oluşu gibi düad anadır; dolayısıyla düadın tanrıça İsis, Rhea (Jove'un anası), Phrygia, Lydia, Dindymene (Kibele), Ceres, Erato (Müzlerden biridir), Ay çatallı olduğu için Diana, Dictynna, Venüs, Dione, Cytherea; Jüpiter'in hem karısı hem kız kardeşi olduğu için Juno ve Merkür'ün annesi Maia ile bazı ortak noktalara sahiptir.

Monad bilgelik sembolü iken düad cehalet sembolüdür. Çünkü onda ayrılık duyusu vardı ve bu da cehaletin başlangıcıdır. Ne var ki düad, ayrıca bilgeliğin de anasıdır, çünkü cehalet –bizatihi kendi doğasından– kaçınılmaz bir şekilde bilgelik doğurur.

Pisagorcular monada saygı duyarken düadı hor görmüşlerdir, çünkü o kutupluluk sembolüdür. Düadın gücüyle göklere karşı derinler yaratılmıştır. Derinler gökleri yansıtır ve yanılsamanın sembolü haline gelir, çünkü aşağısı yalnızca yukarısının yansımasıdır. Aşağıya maya, yanılsama, deniz, *büyük boşluk* denir ve Pers'in Magi'si bunu sembolize etmek için aynalar taşır. Düad'dan tartışma ve rekabet çıkar; bu durum, bir sayı formuna bürünen Kurtarıcı-Tanrı'nın iki hırsızın arasında insanların günahları için çarmıha gerilip düada bir monad getirerek dengeyi tesis etmesine kadar devam eder.

Triad – 3 –

Gerçekte ilk tek sayıdır (monada her zaman sayı gözüyle bakılmaz). O birliğin ilk dengesidir, dolayısıyla Pisagor Apollon'un bu yüzden üçayak üzerinde kehanette bulunduğunu söyleyip üç kere sunu sunulmasını tavsiye etmiştir. Triad'ın niteliklerinin anahtar kelimeleri şunlardır: dostluk, barış, adalet, basiret, merhamet, ölçü ve erdem. Aşağıdaki tanrılar triadın ilkelerinden pay alırlar: Satürn (zamanın yöneticisi), Latona, Cornucopiae, Ophion (Yüce Yılan), Thetis, Hecate, Polyhymnia (bir Müz), Pluton, denizin yöneticisi Triton, Tritogenia, Achelous, Charis, Erinyes. Bu sayıya bilgelik denmektedir, çünkü insan şimdiyi örgütler, geleceği görür ve planlardan faydalanır. Triad bilgeliğin ve kavrayışın sebebidir. Triad bilginin sayısıdır - müzik, geometri, astronomi ile yersel ve göksel bilimler. Pisagor bu sayının küpünün aysal döngü erkine sahip olduğunu öğretmiştir.

Tirad ile onun sembolü olan üçgenin kutsal olmasının sebebi, onun monad ile düaddan yapılmış olmasıdır. Monad İlahi Baba'nın sembolüdür, düad ise Yüce Ana'nın. Bu ikisinden yapılmış olan triad, dolayısıyla androjendir ve yaratıcı yönü her zaman üçgenle gösterilen Tanrı'nın, âlemlerini kendinden yaratmış olduğu gerçeğinin sembolüdür. Monad düad olunca meyveler vermeyi mümkün kılar; çünkü düad Meru'nun rahmidir. Bu rahimde âlem kuluçkaya yatmıştır ve onun içinde bir embriyo vardır.

Tetrad – 4 –

Pisagorculara göre kök sayıdır; bütün her şeyin kökeni, doğanın pınarı ve en kusursuz sayıdır. Bütün tetradlar entelektüeldir; zuhur eden bir düzene sahiptir ve Empyreum içinden geçerken âlemleri çevreler. Pisagorcuların Tanrı'yı bir tetrat olarak görmelerinin sebebi, Pisagor'a atfedilen kutsal bir konuşmada açıklanmıştır; burada Tanrı'ya Sayıların Sayısı denir. Bunun nedeni decadın, yani 10 sayısının, 1,2,3 ve 4 sayılarının toplamı olmasıdır. 4 sayısı Tanrı'nın sembolüdür, çünkü ilk üç dört sayıyı sembolize eder. Dahası tetrad 1 ile 7'nin ortasında ol-

duğu için haftanın ortasıdır. Tetrad ayrıca ilk geometrik katıdır.

Pisagor insan ruhunun bir tetraddan oluştuğuna inanırdı. Ruhun dört kuvveti akıl, bilim, görüş ve duyudur. Tetrad bütün varlıkları, elementleri, sayıları ve mevsimleri birbirine bağlar. Tetraktis olmayan hiçbir şeyin ismi olamaz. O her şeyin sebebi ve yapıcısıdır, zeki Tanrı'dır, göksel ve duyusal iyinin yaratıcısıdır. Plutarch, dünya da denilen bu tetraktisin 36 sayısı olduğunu söyler, çünkü 36 şu şekilde ilk dört tek sayının ilk dört çift sayıya eklenmesinden oluşur:

$$\begin{aligned} 1 + 3 + 5 + 7 &= 16 \\ 2 + 4 + 6 + 8 &= \underline{20} \\ &\quad\; 36 \end{aligned}$$

Tetrad için verilen anahtar kelimeler şunlardır: atılganlık, kuvvet, canlılık, iki analı olma ve onsuz evrensel yapı olamayacağı için doğanın anahtar koruyucusu. Ayrıca ona ilk derinlik ve uyum da denir. Aşağıdaki tanrılar tetradın doğasından pay alırlar: Herkül, Merkür, Volkan, Baküs ve Urania (Müzlerden biri).

Triad temel renkleri ve ana gezegenleri temsil eder, tedrad türevsel renkleri ve küçük gezegenleri temsil eder. İlk üçgenden yedi ruh çıkar ve bu bir üçgen ile bir kare tarafından sembolize edilir.

Pentad – 5 –

Şunlar bir araya gelerek masonik önlüğü oluştururlar. Pentad –5– tek ve çift sayının (3 ve 2) birleşmesidir. Yunanlılar için pentagram ışığın, sağlığın, canlılığın kutsal sembolüdür. Ayrıca dört elementin çalkantısından uzak olduğu için, beşinci elementi –esîr, eter– gösterir. Ona denge denir, çünkü kusursuz 10 sayısını iki eşit parçaya böler.

Pentad doğanın sembolüdür, çünkü kendisiyle çarpıldığında kendisine döner. Tıpkı bir tohum olarak başlayıp doğanın süreçlerinden geçerek, kendi olgunlaşmasının en yüksek biçimi olarak kendi tohumunu üreten buğday gibi. Kendi kendiyle çarpılan diğer tüm sayılar, kendilerinden başka sayılar üretirler, bir tek 5 ve 6 kendileriyle çarpıldığında, ortaya çıkan sonucun son rakamı olarak hep kendilerini korur ve temsil ederler.

Pentad bütün üstün ve aşağı varlıkları temsil eder. Ayrıca ona mistik gelişimin sağlanma aracı olan ruhani esîrlerle bağlantısından dolayı, bazen Hiyerofant, yani Gizemler Rahibi denir. Pentadın anahtar kelimeleri: uzlaşma, birbirinin yerini alma, evlilik, ölümsüzlük, samimiyet, takdir ve sestir. Pentad'ın doğasından pay alanlar tanrılar şunlardır: Pallas, Nemesis, Bubastia (Bast), Venüs, Androgynia, Cytherea ve Jüpiter'in elçileri.

Tetrad (elementler) artı monad pentad olur. Pisagorcular toprak, ateş, hava ve su elementlerine nüfuz eden esîr dedikleri bir tözün olduğunu ve onun hayat

ve canlılığın temeli olduğunu öğretmişlerdir. Dolayısıyla beş köşeli yıldızı, yani pentagramı canlılık, sağlık ve nüfuz etme sembolü olarak kullanmışlardır.

Filozoflar toprak elementini bir ejderha sembolünün ardına gizlerlerdi ve kadim dünyanın birçok kahramanın yola çıkıp ejderhayı öldürdüğü anlatılır. Yani kılıçlarını (monad), ejderhanın bedenine sokarlar (tedrad). Sonuç pentad, yani ruhani doğanın maddi doğaya galip gelmesinin sembolüdür. Dört element, erken dönem kutsal kitap yazılarında Eden Bahçesi'nden akan dört ırmak olarak tarif edilir. Elementlerin kendisi ise Hezeikel'in Kerubları tarafından kontrol edilirler.

Heksad - 6 -

İskenderiyeli Clement'e göre Pisagorcular heksadın -6- hem peygamberlere hem de kadim gizem okullarına göre dünyanın yaratımını temsil ettiğine inanırlardı. Pisagorcular ona bütün parçaların kusursuzlaştırılması adını vermişlerdi. Bu sayı özellikle Orfeus için kutsaldır, ayrıca Kader, Lachesis ve Müz Thalia için de kutsaldır. Ona formların formu, evrenin dili, ruhun yapıcısı denirdi.

Yunanlılar için harmoni ve ruh, benzeri bir doğaya sahiptir, çünkü bütün ruhlar harmoniktir.

Heksad ayrıca evliliğin sembolüdür; çünkü biri eril biri dişil iki üçgenin evliliğinden oluşur. Heksad için verilen anahtar sözcükler arasında şunlar bulunmaktadır: Vaktin ölçüsü olduğu için zaman; sağlık denge olduğu için ve heksad bir denge sayısı olduğu için her derde deva ilaç; harmonik zıtlıkların sık sık gözlemlendiği dünya; parçaları bütünlük için yeterli olduğu için ($3+2+1 = 6$) kendi kendine yeten; yorulmaz, çünkü içinde ölümsüzlük unsurlarını taşır.

Heptad - 7 -

Pisagorcular için heptad -7- "saygıya değer" olarak adlandırılmıştır. Dinin sayısı olduğuna inanılır, çünkü insan sunu sunması gereken yedi semavi varlık tarafından yönetilir. Ayrıca o hayatın sayısıdır, çünkü yedinci ayda doğan ceninler genellikle yaşarken, sekizinci ayda doğan ceninler yaşamazlar. Bir yazara göre o Anasız Bakire, Minerva'dır; çünkü o bir anadan değil, bir taçtan, daha doğrusu Baba'nın, monadın başından doğmuştur. Heptadın anahtar sözcükleri şunlardır: talih, fırsat, gözetim, kontrol, hükümet, yargı, düşler, sesler ve bir şeyi sona erdiren her şey. Heptadın özelliklerini gösteren tanrılar şunlardır: Aegis, Osiris, Mars ve Cleo (Müzlerden biri).

Birçok kadim ulus için heptad kutsal bir sayıdır. Musevilerin Elohim'inin sayısal değeri yedidir. Bunlar Şafak Ruhları veya daha çok bilinen adlarıyla gezegenleri kontrol eden Başmelekler'dir.

Güneş'in üç yönünün idaresini üstlenmiş olan üç ruh ile yedi Başmelek, kutsal Pisagorcu decadı, 10'u oluşturur. Pisagorcu gizemli tetratis, yani 1'den 4'e kadar dört satırlık noktalar, yaratımın sembolik işaretidir. Doğadaki her şeyin decad, yani 10 sayısı ile doğduğuna dair büyük Pisagorcu hakikat, Hürmason-

luk'ta her bir elin beş parmağı olarak 10 parmağın bir tutuşta birleştirilmesinde korunmuştur.

3 (ruh, akıl ve can) 4'e (dünyaya) iner, toplamı 7, yani insanın mistik sayısıdır. Böylece insan üçlü bir ruhani bedene ve dörtlü bir maddi bedene sahiptir. Bunlar altı yüzeyi ve ortasında gizemli yedinci noktası olan bir küple sembolize edilmiştir. Altı yüzey yönleri gösterir: kuzey, doğu, güney, batı, yukarı ve aşağı; veya ön, arka, sağ, sol, yukarı ve aşağı; veyahut toprak, ateş, hava, su, ruh ve madde. Bütün bunların ortasında küpün merkezinde altı primat oluşturan ve ayakta duran insanı sembolize eden 1 sayısı durur. Bu durumdan büyük okült doğru çıkar: "Merkez bütün yönlerin, bütün boyutların ve bütün uzaklıkların babasıdır."

Heptad yasanın sayısıdır; çünkü o Kozmik Yaratıcıların İnşaatçıların, tahtın önündeki yedi ruhun sayısıdır.

Ogdoad – 8 –

Bu sayı kutsaldı, çünkü sekiz köşesiyle ilk küpün sayısıydı, üstelik 10 sayısının altındaki ilk *çiftsel çift* sayıdır (1-2-4-8-2-1). Böylece 8 iki 4'e, 4 iki 2'ye, 2 iki 1'e bölünüp monadı yeniden tesis eder. Ogdoadın anahtar sözcükleri arasında şunlar vardır: sevgi, tavsiye, saflık, yasa ve uygunluk. Ogdoadın doğasından pay alan tanrılar: Panarmonia, Rhea, Kibele, Kadmaea, Dindymene, Orcia, Neptün, Themis ve Euterpe (bir Müz).

Ogdoad, Yunanistan'ın ve Kabiri'nin Eleusis Gizemleri'yle ilişkili gizemli bir sayıydı. Ona küçük kutsal sayı denirdi. Bu kavrayış kısmen Hermes'in kadüsünün birbirine dolanmış yılanlardan oluşan asasından, kısmen göksel cisimlerin yılansı hareketinden ve muhtemelen kısmen Ay Düğümleri'nden gelir.

Eneead – 9 –

İlk tek sayının ilk karesidir (3x3). Başarısızlık ve eksiklikle ilişkilendirilmiştir, çünkü kusursuz sayı 10'dan bir eksiktir. Ona ceninin dokuz aylık ömründen dolayı insanın sayısı da denmiştir. Eneeadın anahtar kavramları arasında okyanus, ufuk kavramları bulunur. Çünkü kadimlere göre bunlar sınırsızdır. Eneead sınırsız bir sayıdır, çünkü onun ardında sadece sonlu 10 vardır. O sınır ve sınırlanmadır, çünkü bütün sayıları içinde tutmuştur. Hava küresidir, çünkü havanın yeryüzünü çevrelemesi gibi o da bütün sayıları çevreler. Eneeadın doğasında az ya da çok pay alan tanrı ve tanrıçalar şunlardır: Prometheus, Volkan, Jüpiter'in karısı ve kız kardeşi Juno, Paean, Aglaia, Tritogenia, Kuretes, Proserpine, Hyperion ve Terpsichore (bir Müz).

Ennead –9– şer bir sayı olarak görülmüştür, çünkü o 6'nın tersidir. Eleusis Gizemleri'ne göre 9, bilincin doğumdan önce geçtiği kürelerin sayısıdır. Sperma hayvancığına benzerliğinden dolayı tohum hayatıyla ilişkilendirilmiştir.

Decad –10 – Pisagorculara göre en yüce sayıdır, bu onun sadece tetraktis (10

nokta) olmasından değil, onun aritmetik ve harmonik oranları kapsıyor olmasındandır. Pisagor 10 sayısının, sayının doğası olduğunu söylemiştir; çünkü bütün uluslar ona doğru koşar ve ona ulaştıklarında tekrar monada dönerler. Decad hem sema hem de dünyadır, çünkü birincisi ikincisini kapsar. Kusursuz bir sayı olarak decad Pisagorcular tarafından yaş, erk, iman, zorunluluk ve hafıza gücüyle ilişkilendirilmiştir. Ayrıca yıpranmayan sıfatıyla da anılmıştır, çünkü Tanrı yorulmazdır. Pisagorcular semavi cisimleri onlu bir düzene sınıflandırmışlardır. Ayrıca bütün sayıların en kusursuzu olan decadın kendi içinde tek ve çift sayıların, hareket edenin ve etmeyenin, iyi ve kötünün doğasını barındırdığını ifade etmişler, onun gücünü aşağıdaki tanrılarla ilişkilendirmişlerdir:

Atlas (sayıları omzunda taşıdığı için), Urania, Mnemosyne, Güneş, Phaneler ve Tek Tanrı.

Desimal sistem parmakların sayı saymak için kullanıldığı zamandan geliyor olabilir, çünkü parmaklar en ilkel sayma araçlarıdırlar.

XV

İnsan Bedeninin Sembolizmi

Bütün sembollerin en eskisi, en evrenseli ve en derini insan bedenidir. Yunanlılar, Persler, Mısırlılar ve Hindular insanın üçlü doğasının felsefi analizini ahlaki ve dini terbiyenin vazgeçilmez bir parçası olarak görmüşlerdir. Her ulusun gizem okulları yasaların, elementlerin ve evrenin güçlerinin insan bedeninde özetlendiğini, insanın dışında var olan her şeyin insanın içinde bir benzere sahip olduğunu öğretmiştir. Devasa boyutlarıyla ölçülemez, derinliğiyle kavranamaz olan evren, insanın idrakinin ötesindedir. Tanrılar bile, onlara kaynak olan ulaşılamaz ihtişamın yalnızca bir kısmını kavrayabilirler. İnsan ilahî cezbe ile dolduğunda, kısa bir süreliğine kişiliğinin sınırlarını aşabilir ve bütün yaratımın içinde yüzdüğü ilahî nura şahit olabilir. Fakat insan en büyük aydınlanmasında bile semavi faaliyetin çok yüzlü kusursuz imgesini akılcı ruhuna kalıcı bir şekilde işlemekten acizdir.

Akli melekelerin kavrayışını aşan şeylerle entelektüel olarak uğraşmanın beyhudeliğini gören ilk filozoflar, dikkatlerini algılanamaz olan Ulûhiyet'ten çekerek insana çevirmişler, onun doğasının sınırlı çerçevesi içinde dışsal âlemlerin gizemlerinin tezahür ettiğini görmüşlerdir. Bu benzeştirmenin doğal bir sonucu olarak Tanrı'yı Büyük İnsan ve insanı Küçük Tanrı olarak gören gizli bir tanrıbilimsel sistem oluşturmuşlardır. Büyük evrene, Büyük Âlem veya Vücut anlamına gelen *Makrokozmos* denmiş, onun işlevlerini kontrol eden ruhsal entiteye,

yani İlahî Hayat'a ise *Makroprosopus* denmiştir. İnsan vücuduna, yani bireysel beşeri evrene ise *Mikrokozmos*, onun işlevlerini idare eden ruhsal entiteye ise *Mikroprosopus* denmiştir. Pagan gizem okulları öncelikle neofitlere *Makrokozmos* ile *Mikrokozmos* arasındaki -yani Tanrı ile insan arasındaki- hakiki ilişkiyi öğretmeyle ilgilenmiştir. Buna göre, *Mikrokozmik* insan ile *Makrokozmik* insanın işlev ve organları arasındaki analojilerin anahtarları, ilk dönem inisiyelerinin en kıymetli mülkü olmuştur.

H. P. Blavatsky *Isis Unveiled* adlı eserinde paganların insan anlayışını şu şekilde açıklamaktadır: "İnsan küçük âlemdir (evrenin içinde küçük bir evren). Tıpkı cenin gibi, üç ruhunun yardımıyla, makrokozmosun rahminde asılı durur. Dünyevi bedeni, onun ebeveyni olan yer ile sürekli bir ilişki içindeyken, astral ruhu yıldızlara ait *anima mundi* ile birlik içinde yaşar. Dünyada her şeye nüfuz eden elementler, uzayı da doldurduğu ve uzay kıyısız ve sonsuz olduğu için, insan ve uzay birbirinin içindedir. İnsanın üçüncü ruhuna gelince, o En Yüksek Sebep, âlemin Ruhani Nuru'ndan yayılan sayısız ışınımlardan biri olarak sonsuz bir ışından başka ne olabilir? Bu organik ve organik olmayan, ruhani ve fiziksel doğanın teslisidir. Bu teslis üçteki birdir. Proclus'un söylediği gibi 'Monad, ilk olarak, Sonsuz Tanrı'dır; ikinci olarak, ebediyettir, üçüncü olarak paradigma evrenin kalıbıdır.' Bu üçü, Akli Triad'ı oluşturur."

Putperestliğin din haline gelmesinden çok önce, ilk rahipler tapınağın kutsal odasına bir insan heykeli koymuşlardı. Bu insan sureti, bütün karmaşıklığı içinde İlahî Kudret'i sembolize ediyordu. Dolayısıyla kadim zamanların rahipleri, ders kitabı olarak gördükleri insanı inceleyerek, bir parçası oldukları semavi planın daha yüce ve soyut gizemlerini öğreniyorlardı. İlkel sunaklar üzerinde duran bu heykeller, tıpkı gizem okullarındaki kimi (amblemsel) el şekilleri gibi rölyef veya boyama hiyerogliflerle kaplıydı. Belki heykelin içi açılabiliyor, organlar, kemikler, kaslar, sinirler ve diğer organların konumları görülebiliyordu. Çağlar süren araştırmaların sonunda manken karmaşık hiyeroglifler ve sembolik glifler yığınıyla kaplanmıştı. Her uzvun kendine ait gizli bir anlamı vardı. Bu uzuvların oranları, kozmosun bütün kısımlarının ölçülerini veriyordu. O bilgelerin ve hiyerofantların sahip oldukları bütün bilgiyi taşıyan muhteşem bir bileşik semboldü.

Fakat sonra putperestlik geldi. Gizem okulları onun içinde çürüdü. Sırlar kayboldu, sunağın üzerinde duran gizemli insanın kimliğini artık hiç kimse bilmiyordu. Tek hatırlanan şey heykelin Evrensel Kudret'in kutsal bir sembolü olduğuydu. Nihayet insanlar onu bir tanrı, insanın ilk sureti olarak görmeye başladı. Mankenin yapılış amacının bilgisi kaybolduktan sonra, rahipler tasvire tapındılar, ta ki ruhani kavrayış eksiklikleri tapınağı başlarına yıkana ve tasvir de onun anlamını unutan medeniyetle birlikte parçalanana kadar.

Geçmiş asırların inisiye akılları, ilk tanrıbilimcileri, insanın aslında Tanrı suretinde yaratıldığına dair varsayımdan hareketle, insan bedeni üzerinde devasa bir teolojik yapı inşa etmişlerdir. Bugünkü dünya dinlerinin çoğu, inançlarının ve öğretilerinin kaynağının biyoloji bilimi olduğu gerçeğini bilmez. Modernlerin, Ulûhiyet'in doğrudan vahiylerine dayandığına inandığı yasalar ve ahlak, gerçekte, beşeri yapının karmaşıklığına dalarak asırlar süren sabırlı araştırmaların ve bu araştırmayla ortaya çıkarılan sonsuz harikaların meyveleridirler.

Dünyanın neredeyse bütün kutsal kitaplarında bir anatomik mecaz bulunabilir. Özellikle yaratım mitlerinde, bu çok belirgindir. Cenin hayatı ve gebelik hakkında bilgi sahibi olan herhangi bir insan, Âdem ile Havva, Eden Bahçesi, Eleusis Gizemleri'nin dokuz derecesi, Brahmanların Vişnu'nun bedenlenmesine dair efsanelerinin mecazi temellerini görmekte zorluk çekmeyecektir. Evrensel Yumurta, İskandinav Ginnungagap miti (dünyanın tohumunun atıldığı uzaydaki karanlık uçurum), ebeveynsel üretme gücünün sembolü olarak balığın kullanılması, tümü, teolojik akıl yürütmelerin gerçek kaynağına işaret eder. Kadim filozoflar, insanın, hayat bulmacasının anahtarı olduğunun farkına varmışlardı; çünkü insan İlahî Plan'ın yaşayan imgesiydi. Gelecek çağlarda insanlık şu kadim sözlerin ciddiyetini bir kez daha tümüyle kavrayacaktır: "İnsan insan olmanın ne demek olduğunu araştırmak demektir."

Tanrı ile insan ikili bir yapıya sahiptir, bu ikili yapının daha üstün olan kısmı gayp âlemindeyken, yani görünmezken, aşağı olan kısmı zuhur âlemindedir, yani görünür. Bu ikisi arasında bir de görünür ve görünmez doğanın birleştiği arabulucu bir alan vardır. Tanrı'nın ruhani doğası, -aslında kristalize bir fikirden başka bir şey olmayan- O'nun nesnel evrensel doğasına nasıl hâkimse, insanın ruhani doğası da, görünür maddi kişiliğinin görünmez sebebi ve hükmeden gücüdür. Dolayısıyla açıktır ki insan ruhunun maddi bedenle ilişkisi Tanrı'nın nesnel evrenle ilişkisine benzer. Gizem okulları, ruhun, yani hayatın formdan üstün ve evvel olduğunu, üstün ve evvel olanın aşağı ve sonra olana egemen olduğunu öğretiyordu. Ruh formdan üstün olduğu için, form ruh âleminin içindedir. İnsanın bedeni içinde bir ruhun var olduğu inancı da yaygındır. Fakat teoloji ve felsefenin sonuçlarına göre bu inanç hatalıdır, çünkü ruh bir şeyin içinde tezahür etmeden önce onu çevreler. Felsefi açıdan, form, ruhtan ayrı olmasına rağmen, ruhun içindedir, bununla birlikte ruh formun toplamından daha fazladır. İnsanın maddi doğası nasıl ruhun bütünselliği içindeyse, Evrensel Doğa da -bütün yıldız sistemleriyle birlikte- her şeye nüfuz eden Tanrısal özün, Evrensel Ruh'un içindedir.

Kadim irfanın başka bir mevhumuna göre, ister ruhani ister maddi olsun, bütün bedenlerin üç merkezi vardır. Yunanlılar bunlara *yukarı* merkez, *orta* merkez ve *aşağı* merkez adlarını vermiştir. Buradaki kasıtlı belirsizliğe dikkat edil-

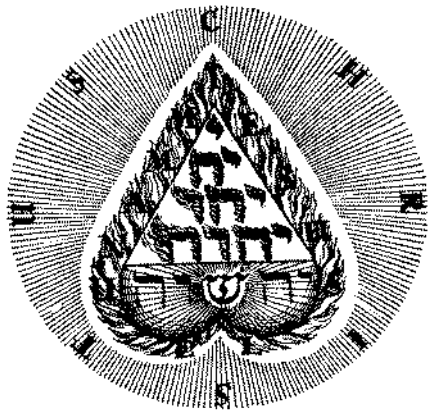

Böhme'nin *Libri Apologetici* adlı eserinden.

İNSAN KALBİNDEKİ TETRAGRAMATON

Tetragrammaton, yani Tanrı'nın dört harfli ismi, burada, ters çevrilmiş insan kalbinde tetraktis olarak düzenlenmiştir. Altında *Jehovah* ismi, İbrani *Şin* harfinin araya girmesiyle *Jehoshua'ya* [İsa] dönüşür. Çizim bütün olarak insanın kalbindeki Tanrı'nın tahtı ve onun hiyerarşilerini gösterir. Jacob Böhme *Libri Apologetici*'nin ilk kitabında sembolün anlamını şu şekilde tarif etmiştir: "Çünkü biz insanların Tanrı'yı işaret eden ortak bir kitabı vardır. O herkesin içindedir ve o Tanrı'nın paha biçilmez ismidir. Onun harfleri aşkın harfleridir ve O bize bu sevgiden İsa'nın mübarek ismini vermiştir. Kalbinizdeki ve ruhunuzdaki bu alfabeyi okuyun, başka kitaba gerek kalmayacaktır. Tanrı çocuklarının bütün yazıları sizi bu kitaba yöneltir, çünkü bütün bilgelik hazineleri orada yatmaktadır. Bu kitap içinizdeki Merih'tir."

melidir. Soyut zihinsel hakikatleri eksiksiz bir biçimde şeklen veya sembolle ifade etmek imkânsızdır, çünkü metafizik ilişkilerin bir özelliğinin şekille temsili, onun diğer bir özelliğiyle çelişebilir. Genellikle yukarıda olan soyluluk ve güç bakımından daha üstün görülür, oysa gerçekte merkezde olan hem yukarıda olduğu söylenene, hem aşağıda olduğu söylenene üstündür. Dolayısıyla aslında yukarıda olan, merkezde olandır, aşağıda olanlar ise onun altındadır. Okuyucu *yukarı* kelimesini kaynağa yakın, *aşağı* kelimesini kaynaktan uzaklık olarak anlarsa ve kaynağı da merkezde görürse sorun kalmaz. Felsefi ve tanrıbilimsel meselelerde *yukarı*, merkeze doğru olan, *aşağı* ise çevreye doğru olan olarak anlaşılabilir. Merkez ruh, çevre ise maddedir. Dolayısıyla *yukarı*, yükselen bir ruhanilik merdiveninde ruha doğru giden, *aşağı* ise maddesel bir alçalma merdiveninde maddeye doğru gidendir. Bu kavrayış bir koninin ucuyla örneklendirilebilir. Koninin ucu yukarıdan bakıldığında dairenin ortasındadır.

Bu üç evrensel merkez –*yukarı, aşağı ve* onları birleştiren *orta*– ışığın kaynağı olan üç güneşi veya güneşin üç yönünü gösterir. Bunun fiziksel bir evrene benzeyen insan bedeninin üç büyük merkeziyle de ilişkisi vardır. "Bunlardan [güneşlerden] ilki," diyor Thomas Taylor, "güneş pınarını destekleyen ışığa, ikincisi güneşten çıkan ışığa, üçüncüsü de bu ışığın diğer doğalara ilettiği ihtişama karşılık gelir."

Üstün (ya da ruhani) merkez, diğer ikisinin ortasında olduğu için, bedendeki karşılığı, en ruhani ve gizemli organ kalptir. İkinci merkez (yukarı ve aşağı âlemlerin bağlantısı) fiziksel olarak en yüksekte duran organ, beyindir. Üçüncü (ya da aşağı) merkez fiziksel olarak en aşağıda olmasına rağmen çok büyük bir fiziksel öneme sahip olan üreme organlarıdır. Böylece sembolik olarak kalp hayatın kaynağı; beyin, akılcı zekâ ile hayat ve formun birleştiği bağlantı ve üreme sistemi -ya da aşağı mertebeden yaratıcı güç- fiziksel organizmaların üretildiği gücün kaynağıdır. Bireylerin idealleri ve umutları kişinin ufkunda ve ifadelerinde bu üç merkezden hangisinin hâkim olduğuna bağlı olacaktır. Maddeci insanlarda en aşağı merkez en güçlüsüdür; entelektüel insanlarda merkez en üsttekidir; fakat inisiyelerde -bu iki ucun ruhani nurun ışığında yıkanmasıyla- hâkim olan, hem bedeni hem aklı kontrol eden kalptir.

Işık, kaynağı olduğu hayata nasıl şahitlik ediyorsa, akıl da ruha şahadet eder ve aşağı planlarda olan faaliyet de akla şahit olur. Demek ki akıl kalbi görür, üreme sistemi de aklı görür. Ruhani doğa uygun şekilde en yaygın olarak bir kalple, zihinsel güç Pagan sistemlerin iki yüzlü Janus'u olan Kiklop gözü ya da beyin epifizini temsil eden bir açık gözle, üreme sistemi de bir çiçek, bir asa, kupa veya bir elle sembolize edilir.

Bütün gizem okulları kalbi, ruhani bilincin merkezi kabul etseler de, sık sık bu kavramı kasıtlı bir şekilde ihmal edip kalbi duygusal doğanın sembolü olarak ekzoterik bir anlamda kullanmışlardır. Bu düzenlemede üreme merkezi fiziksel bedeni, kalp duygusal bedeni ve beyin zihinsel bedeni temsil eder. Beyin üstün merkezi temsil etse de, inisiyeler aşağı mertebelerden üst mertebelere çıkınca, onlara, beynin kalbin en iç odasında ikamet eden ruhani alevin bir sureti olduğu öğretilir. Ezoterizm öğrencileri, kadimlerin sık sık Gizemler'in gerçek yorumlarını perdeler ardına gizlemiş olduklarını keşfederler. Beynin kalp yerine kullanılması bu perdelerden biriydi.

Kadim gizem okullarının üç derecesi, birkaç istisna hariç, beşeri ve evrensel cisimlerin üç büyük merkezini temsil eden üç odada verilirdi. Mümkünse, tapınağın kendisi de insan bedeni şeklinde yapılırdı. Aday bacaklar arasından girer ve en yüksek dereceyi, binanın beyne karşılık gelen bölümünde alırdı. Dolayısıyla ilk derece, maddi gizem ile onun sembolü üreme sistemiydi; bu derece, adayı somut düşüncenin çeşitli mertebelerinde yükseltirdi. İkinci derece kalbe karşılık gelen odada verilir, zihinsel bağlantıyı oluşturan orta gücü sembolize ederdi. Burada aday soyut düşünce sırlarına inisiye edilir, aklı yettiği ölçüde zihinsel olarak yükseltilirdi. Bundan sonra beyne karşılık gelen ve tapınaktaki en yüksek konuma sahip olan üçüncü bir odaya girerdi. Beyin merkezinde sırların özü verilirdi. Burada inisiye ilk defa şu ölümsüz kelimelerin anlamını kavrardı: "İnsan gönlünden geçirdiği şeydir." Beyinde yedi kalp olduğu gibi, kalpte de

Carl Oscar Borg'un lütfüyle eski bir baskıdan alıntı.

İSA MESİH, BAKİRE MERYEM VE ON İKİ HAVARİNİN BÜSTLERİYLE DEKORE EDİLMİŞ EL

Parmakların on iki boğumu üzerinde, her biri kendine özgü sembolle birlikte on iki havarinin tasvirleri görünmektedir. Şehit olanlarda sembol ölüm aletini göstermektedir. Bu yüzden Aziz Andrew'inki bir haç, Aziz Thomas'ınki bir kargı, Aziz James'inki bir sopa, Aziz Philip'inki bir haç, Aziz Bartholomew'inki bir büyük bıçak veya pala, Aziz Matta'nınki bir kılıç veya mızrak, Aziz Simon'unki bir sopa veya testere, Aziz Matthias'ınki bir balta ve Aziz Judas'ınki ise bir teberdir. Sembolleri şehitlikle ilgili olmayan havarilerden Aziz Petrus biri altın biri gümüş iki çapraz anahtar, Büyük Aziz James bir hacı asası ile tarak kabuğu ile temsil edilir. Aziz Yuhanna'nın elinde ise zehrin mucizevi bir şekilde yılan formunda çıkıp uzaklaştığı bir kupa bulunmaktadır. (Bkz. *Handbook of Christian Symbolism.*) Başparmağın ikinci boğumundaki Hz. İsa figürü, bu konuma Yaratıcı Teslis'in ilk kişisini koyan pagan sisteme göre değildir. Baba Tanrı ikinci boğumda, Oğul Tanrı birinci boğumda ve Kutsal Ruh, başparmağın kökünde olmalıdır. Ayrıca, felsefi düzenlemeye göre, ay için kutsal kabul edilen Bakire, başparmağın kökünde olmalıdır.

yedi beyin vardır, ancak bunlar fizik ötesini içerdiği için burada konuşamayacağımız konular.

Proclus, *On the Theology of Platon* [Platon'un Tanrıbilimi Üstüne] adlı eserinin ilk kitabında bu konuda şunları yazmaktadır: "Hakikaten, (ilk) Alkibiades'te Sokrates doğru bir biçimde gözlemlemektedir ki ruh kendi içine girdiği zaman her şeyi ve hatta Ulûhiyeti görecektir. Kendi kendinin, bütün hayatın merkezinin kıyısında, sahip olduğu çeşitli melekeleri bırakarak en yüksek kuleye çıkar. Söylenmiştir ki, sırların en kutsal olanında mistik, ilk olarak, tanrıların huzurundan fışkıran bir çoklu-formla ve birçok şekle sahip türlerle karşılaşır, fakat tapınağa girdikten sonra, heyecansız, mistik ritüellerle korunmuş olarak, sinesine [kalbine] İlahî nuru alır ve onların sözleriyle, kıyafetlerinden soyunarak, bir İlahî doğadan pay alır; bana göre aynı ruh hali, bütünün tefekküründe de yaşanmaktadır. Çünkü ruh kendisinden aşağı olan şeylere baktığı zaman gölgeler ve varlık suretleri görür, fakat o kendini kendine yönelttikten sonra, kendi özünden ve sahip olduğu akıldan işler. İlk başta, hakikaten de sadece kendini görür; fakat kendini bilmede derinleştikçe, kendinde hem aklı hem de diğer varlıkları bulur. Kendi iç odalarına, ruhun âdeta en iç en kutsal odasına girince, gözleri kapalı olarak, [aşağı aklın yardımı olmadan] varlıkları birleştiren tanrısal türleri görür. Çünkü içimizde her şey fiziksel olarak mevcuttur ve bu sayede bizler doğal olarak, bütünün içimizdeki imge ve güçlerini harekete geçirerek her şeyi bilme gücüne sahibiz."

Eski çağların ustaları, müritlerine, bir imgenin gerçeklik olmayıp öznel bir fikrin nesnelleşmesinden ibaret olduğunu öğretiyorlardı. Tanrıların suretleri, tapınmak için tasarlanan nesneler değil, görünmez kuvvetler ve ilkelerin hatırlatıcıları ve mecazları olarak kabul edilmişlerdir. Aynı şekilde insanın bedeni de bireysel bir şey olarak görülmemeli, tıpkı bir tapınağın Tanrı'nın Evi olması gibi bireyin evi olarak görülmelidir. Kabalık ve sapkınlık açısından bakıldığında, insanın bedeni bir İlahî ilkenin hapishanesi veya mezarıdır; fakat yaratıcı kuvvetlerini harekete geçirmiş olanlar için o Tanrı'nın sürekli yenilenen mabedi veya evidir. "Kişilik, varlığın doğasından gelen ipin ucunda sallanır," diyor gizli öğretiler. İnsan özde kalıcı ve ölümsüz olan ilkedir; sadece onun bedenleri ölüm ve doğum döngüsünden geçer. Ölümsüz gerçektir, ölümlü gerçek dışıdır. Her dünya yaşamında gerçeklik, gerçek olmayanın içinde ikamet eder ve ölümle geçici olarak, aydınlanmayla ise kalıcı olarak özgürleşir.

Genel olarak çoktanrılı kabul edilseler de, paganların bu üne sahip olmalarının nedeni, birden çok Tanrı'ya tapınmaları değil, bu Tanrı'nın sıfatlarını kişileştirip, her biri, bir bütün olarak tezahür eden Tek Tanrı'nın sadece belli bir yönünü gösteren, mertebe bakımından daha aşağı tanrılardan bir meclis yaratmış olmalarıdır. Kadim dinlerin çeşitli tanrı meclisleri, aslında Tanrı'nın sınıflandı-

rılmış ve kişileştirilmiş niteliklerini temsil ederler. Bu açıdan Kabalacıların Melekler düzenine tekabül ederler. Kadim zamanların bütün tanrı ve tanrıçalarının, aynı şekilde bu tanrıların onlara layık bir aracı olan elementlerin, gezegenlerin ve takımyıldızlarının insan bedeninde bir karşılığı vardır. Dört beden merkezi elementlere, yedi hayati organ gezegenlere, vücudun on iki kısmı Zodyak'a tekabül eder, insanın İlahî doğasının görünmez kısımları çeşitli dünya ötesi tanrılara ve nihayet gizli Tanrı da kemikteki iliğe tekabül eder.

Pek çok insan kendisinin fiilen var olan evrenlere karşılık geldiğini, fiziksel bedeninin ise bir görünür doğa olduğunu, bu doğanın yapısının, söz konusu evrenlerdeki gizli potansiyellerin ortaya çıkışına aracı olduğunu bilmez. Oysa insanın fiziksel bedeni aracılığıyla sadece mineral, bitkisel ve hayvansal krallıklar tekâmül etmekle kalmaz, aynı zamanda görünmez ruhani hayatın bilinmeyen sınıflanmaları ve bölünmeleri de tekâmül eder. Hücrelerin, insanın yapısında sınırsız birimler olması gibi, insan da evrenin yapısında sınırsız bir birimdir. Bu ilişkilerin bilinip takdir edinmesine dayanan bir teoloji, derin bir hakikat içerir.

İnsanın fiziksel bedeninin birbirinden ayrı beş uzantısı vardır: iki bacak, iki kol ve bir baş. Bunlardan sonuncusu diğer dördünü yönetir. Böylece 5 sayısı insanın sembolü olur. Piramidin dört köşesi kollara ve bacaklara, tepesi başa karşılık gelir ve böylece akli kuvvetin, dört akıl dışı köşeyi kontrol ettiğini gösterir. Eller ve ayaklar dört elementi temsil etmek için kullanılmışlardır, ayaklardan her biri toprak ve suya, eller ise ateş ve havaya karşılık gelir. Beyin diğer dört elementi yöneten ve birleştiren beşinci elemente -esîr- karşılık gelir. Eğer ayaklar birleştirilir ve kollar yanlara açılırsa insan haçı sembolize eder, haçın yukarı ucu, rasyonel akla, insanın başına karşılık gelir.

El ve ayak parmaklarının da özel önemleri vardır. Ayak parmakları on fiziksel yasayı, el parmakları da on spiritüel yasayı temsil eder. Her elin dört parmağı elementleri, her parmaktaki üç boğum elementlerin hallerini gösterir. Böylece bir elde on iki bölüm oluşur ki bunlar Zodyak'a tekabül eder. Başparmağın iki boğumuyla kökü Ulûhiyet'in üçlü doğasını gösterir. İlk boğum yaratıcı yön, ikincisi koruyucu yön, kök ise doğurgan ve yıkıcı yöndür. Eller bir araya getirildiği zaman yirmi iki dört Yaşlı ile Yaratımın Altı Günü ortaya çıkar.

Sembolizmde beden dikey olarak ikiye bölünür, sağ taraf ışık, sol taraf karanlık olarak kabul edilir. Işık ve karanlığın gerçek anlamını bilmeyenler için belirtelim ki, ışık tarafı spiritüel olanı, karanlık ise maddi olanı yönetir. Işık nesnelliğin, karanlık ise öznelliğin sembolüdür. Işık hayatın bir tezahürüdür dolayısıyla hayat ondan üstündür. Işığın altında olan şey karanlıktır, burada ışık geçici olarak var olurken, karanlık kalıcıdır. Hayat ışıktan önce geldiği için onun sembolü karanlıktır ve karanlık soyut, fark âleminin dışındaki varlığın gerçek doğasını ebediyen gizleyen peçedir.

Eski zamanlarda insanlar sağ elleriyle savaşmış ve hayati organlarını sol elleriyle tuttukları bir kalkanla korumuşlardır. Dolayısıyla bedenin sağ tarafı saldırgan, sol tarafı ise savunmacıdır. Bu nedenle bedenin sağ tarafı eril, sol tarafı dişil kabul edilmiştir. Birçok otorite insanlıkta şu anda sağlaklığın egemen olmasını kendini savunmak için sol eli hareketsiz tutma alışkanlının bir sonucu olarak geliştiğini düşünmektedir.

Dahası, varlığın kaynağı, ışıktan önce gelen ilksel karanlık içinde olduğu için, insanın spiritüel doğası da onun varlığının karanlık kısmındadır; çünkü kalp sol taraftadır. Karanlığı kötülükle ilişkilendirmeye dair yanlış uygulamadan çıkan tuhaf kavrayışlardan birine göre birçok eski ulus, yapıcı ve hayırlı işler için sağ eli, tanrıların nazarında kirli olup münasip görünmeyen işler için sol eli kullanmıştır. Aynı nedenle kara büyü, sol el yolu olarak adlandırılmıştır. Cennetin sağ tarafta, cehennemin ise sol tarafta olduğu söylenmiştir. Hatta bazı filozoflar iki tür yazı olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmiştir, ekzoterik yöntem olarak düşünülen soldan sağa ile ezoterik yöntem olarak düşünülen sağdan sola. Buna göre, ekzoterik yazı, kalpten başlayıp uzağa doğru giden, ezoterik yazı ise tıpkı kadim İbranice gibi kalbin yönüne doğru, yani sağdan sola yazılandır.

Gizli öğretiye göre bedenin her uzvu ve azasının beyinde bir karşılığı ve beyinde olan her şeyin kalpte bir karşılığı vardır. Sembolizmde insan başı genellikle aklı ve kendini bilmeyi gösterir. İnsan bedeni yeryüzündeki evrimin bilinen en mükemmel ürünü olduğu için, Ulûhiyeti, en yüksek ruhsal hali temsil etmek için kullanılmıştır. Ulûhiyeti tasvir etmek isteyen ressamlar, onu içi görünmeyen bir bulutu delen bir el şeklinde göstermiştir. Bulut, beşeri sınırlamalarından dolayı insandan saklı kalan, idrak edilemez Ulûhiyeti temsil eder. El ise aşağı duyularla algılanabilen tek şey olan İlahî faaliyettir.

İnsan yüzünde doğal bir teslis mevcuttur: Gözler kavrayış sahibi spiritüel kuvveti; burun delikleri, koruyucu ve canlandırıcı kuvveti ağız ile kulaklar ise, aşağı dünyanın maddi Demiurgsal gücünü temsil eder. Birinci küre ezeli olarak mevcuttur ve yaratıcıdır; ikinci küre yaratıcı açıklığa aittir, üçüncü küre ise yaratıcı Kelamın küresidir. Maddi evren Tanrı'nın Kelamıyla yaratılmıştır ve -kelimenin söylenmesiyle varlığa gelen- yedi sesli harf veya yedi yaratıcı kuvvet, aşağı âlemleri yöneten Tanrılar olan yedi Elohim haline gelmiştir. Ulûhiyet bazen bir göz, bir kulak, bir burun ve bir ağızla sembolize edilir. Birincisi İlahî farkındalığı, ikincisi İlahî ilgiyi, üçüncüsü İlahî canlılığı, dördüncüsü İlahî emri sembolize eder.

Kadimler spiritüelliğin insanı akıllı ve dürüst yapacağına değil, akıllı ve dürüst olmanın insanı spiritüel yapacağına inanıyordu. Gizem okulları ruhani aydınlanmanın ancak aşağı doğanın belli bir saflık ve verimlilik durumuna getirilmesiyle elde edileceğini öğretiyordu. Demek ki gizem okulları, riayet edil-

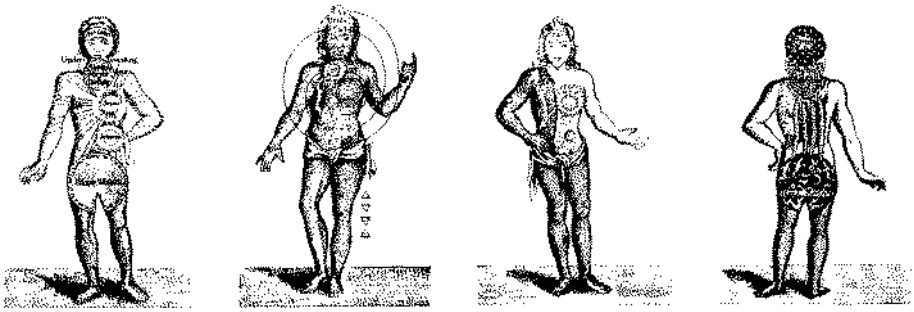

Gichtel'in *Theosophia Practica* adlı eserinden kopya.

İÇSEL İNSANIN ÜÇLÜ HAYATI

Jakop Böhme'nin en parlak müritlerinden biri olan filozof ve mistik Johann Georg Gichtel, yukarıdaki şekli sevdiği dostları ve öğrencileriyle gizlice paylaşmıştır. Gichtel, Böhme'nin yazılarını yeniden yayınlamış ve onları dikkat çekici birçok şekilde resmetmiştir. Gichtel'e göre yukarıdaki şekiller, İlahî (veya içsel) insanın anatomisini temsil eder, grafik olarak onun beşeri, cehennemi ve İlahî hallerini gösterir. Böhme'nin eserlerinin William Law baskısındaki resimler belli ki Gichtel'in şekillerine dayanıyor, çünkü esas noktalarda benzerlikler içermektedirler. Gichtel bu şekillerle ilgili hiçbir ayrıntılı açıklamaya girmez, burada gösterilen şekillerdeki yazılar sadece yorumlara dayanmaktadır.

İki uçtaki figürler aynı şeklin önü ve arkasıdırlar ve Üçüncü Tablet olarak adlandırılmışlardır. "Bütünsel insanın yenilenmiş halinde üç özsel parçası olan Ruh, Can ve Beden'le ilişkisini göstermek için tasarlanmışlardır." Soldan üçüncü figür İkinci Tablet'tir ve "İnsanın yenilenmeye karşı ilgi ve saygısını yitirdiği delalete düşmüş ve yozlaşmış halini" göstermektedir. Ne var ki bu üçüncü figür, William Law'un ilk tabletine tekabül etmez. İlk Tablet muhtemelen insanın Düşüş'ten önceki halini göstermektedir. Fakat Gichtel'in yenilenmiş insanı üçüncü şekildekidir. William Law bu şekillerin amacını ve üzerlerindeki sembolleri şu şekilde açıklamaktadır. "Bu tabletler insanın üç halini temsil etmek için tasarlanmışlardır: Düşüşten önceki saflık, ihtişam içindeki hükümdar halidir; ikincisi düşüşten sonraki Kirlenme ve Azap halidir; üçüncü hâl ise düşüşten sonra ayağa kalktığı, yenilenme, kutsallaşma ve kusursuzlaşma yolundaki halidir." Doğu dinleri öğrencileri, figürler üzerindeki Hindulara özgü çakraları, yani spiritüel kuvvet merkezlerini hemen göreceklerdir. Bu merkezlerin çeşitli hareketleri ve yönleri, müritlerin içsel İlahî doğasının halini göstermektedir.

diği takdirde insan bilincinin yapısını ve gerçek varoluş amacını görebileceği belli bir noktaya yükselten kimi kesin kurallara göre tekâmül sağlamak amacıyla kurulmuştur. İnsanın çok parçalı yapısının en hızlı ve en eksiksiz şekilde ruhani aydınlanma noktasına kadar nasıl yenileneceğinin bilgisi, kadimlerin gizli, ezoterik öğretisini oluşturan temeldi. Sadece fiziksel kısmını gördüğümüz bazı organ ve merkezler, gerçekte, spiritüel merkezlerin perdeleri veya sandıklarıdırlar. Bunların neler olduğu ve nasıl açılacağı avama hiçbir zaman açıklanmamıştır; çünkü insan herhangi bir sistemin nasıl çalıştığını tümüyle anladığı zaman, istediği, ancak kontrol ve idare edemeyeceği sonuçlar yaratabilir. Bu nedenle uzun hazırlık dönemleri şart koşulmuştur, böylece tanrılar gibi olma bilgisi sadece ona layık olanların mülkü olur.

Bu bilgi kaybolsa bile, avam için hiçbir anlam ifade etmeyen, ancak felsefi teolojinin temeli olan kişisel kurtuluş teorisini bilen insanlara apaçık görünen, mesel ve mitlerde gizlenmiştir. Hıristiyanlık bir örnek olarak gösterilebilir. Yeni Ahit'in tamamı insanın yenilenmesine dair gizli süreçlerin dehalara özgü bir bi-

çimde saklı ifadesidir. Uzun zamandan beri tarihte gerçekten yaşadığı düşünülen erkek ve kadın karakterler, insan bilinçli bir şekilde kendini cehalet ve ölüm bağlarından kurtarma işine başladığı anda ortaya çıkacak kimi süreçlerin kişileştirilmesinden başka bir şey değildir.

İNSANDAKİ İLAHİ AĞAÇ

(arka)

Jakop Böhme'den Law'ın şekillerinden.

İnsanın önden görünüşünü resmeden tasvirinin onun içindeki İlahî ilkeleri yenilenmiş halinde resmetmesi gibi, aynı figürün arkadan görünüşü güneşin aşağı, yani "gece" halini gösterir. Astral Zihin Küresi'nden bir hat Akıl Küresi'nden geçerek Duyular Küresi'ne iner. Astral Zihin ile Duyular Küresi onların geceye ait doğalarını göstermek için yıldızlarla süslenmiştir. Akıl küresinde ise aşağı ve yukarı birleşmiştir Ölümlü insandaki Akıl, spiritüel insandaki Aydınlanmış İdrak'a karşılık gelmektedir.

Tanrıların giydikleri düşünülen kıyafetler ve süsler de birer anahtardırlar. Çünkü gizem okulları için kıyafet suretle eşanlamlıdır. Organizmaların maddilik ve ruhanilik derecesi, giyilen kıyafetin kalitesi, güzelliği ve değeriyle ölçülürdü. İnsanın fiziksel bedenine spiritüel kıyafetinin cüppesi olarak bakılırdı; sonuç olarak, onun insanüstü güçleri ne kadar gelişmişse görünüşü de o kadar muhteşem olacaktır. Kuşkusuz öncelikle korunmak için değil süslenmek için giyinilmiştir, birçok ilkel halkta bu uygulama hâlâ hüküm sürmektedir. Gizem okulları insanın tek kalıcı süsünün onun erdemi ve olumlu özellikleri olduğunu, her insanın kendi başarılarını giyip, kendi ulaştıklarını süs olarak taktığını görmüştür. Böylece beyaz cüppe veya entari saflık, kırmızı cüppe fedakârlık ve sevgi, mavi cüppe özgecilik ve bütünlük anlamına geliyordu. Beden ruhun cüppesi olduğuna göre, zihinsel, ahlaki şekilsizlikler bedensel şekilsizlikler olarak resmedilmiştir.

İnsan vücudunun evrenin ölçüsüne bir kural oluşturduğunu gören filozoflar, her şeyin biçim bakımından değilse bile yapı bakımından insan vücuduna benzediğini ileri sürmüşlerdir. Örneğin Yunanlılar Delfi'nin yeryüzünün karnı olduğunu ileri sürmüştür; çünkü fiziksel gezegeni bir top şeklinde kapanmış dev bir insan varlığı olarak görüyorlardı. Hıristiyanlığın dünyanın cansız bir şey olduğuna dair inancının aksine, paganlara göre yalnızca dünya değil, bütün semavi cisimler bireysel zekâya sahip bireysel yaratıklardı. Hatta doğanın çeşitli âlemlerini bireysel varlıklar olarak görme noktasına kadar varmışlardır. Örneğin hayvanlar âlemi, bu âlemi oluşturan bütün yaratıkların toplamı olan, bütünsel, tek bir varlık gibi görülüyordu. Prototipsel hayvan, tıpkı bütün insanların prototipsel Âdem içinde yer alması gibi, bütün hayvani niteliklerin mozaik bir cisimleşmesiydi.

Aynı şekilde ırklar, uluslar, kabileler, dinler, devletler, cemaatler ve kentler her biri değişen derecelerde bireyleri

oluşturan bileşik varlıklar olarak görülüyorlardı. Her topluluğun, sakinlerinin bireysel niteliklerinin toplamı olan bir bireyselliği vardı. Bütün dinler bireysel tapınıcıların hepsinden ve bir hiyerarşiden oluşan bedene sahip bir bireydi. Bir dinin örgütlenmesi onun fiziksel bedeni, üyeleriyse bu organizmayı oluşturan hücrelerdi. Bu yüzden, dinler, ırklar, cemaatler –tıpkı bireyler gibi– Shakespeare'in *Yedi Çağ* eserinde bahsettiği aşamalardan geçiyordu; çünkü insan hayatı, diğer her şeyin sürekliliğini ölçen bir standarttı.

Gizli öğretiye göre insan, araçlarını yavaş yavaş arındırarak ve bu arınmanın sonucu olarak sürekli artan duyarlılık sayesinde maddenin sınırlamalarının üstesinden gelerek kendini ölümlülük girdabından kurtarır. İnsanlık kendi fiziksel evrimini tamamladığı zaman, geride bırakılan içi boş maddilik kabuğu, diğer hayat dalgaları tarafından kendi özgürleşmeleri için bir basamak olarak kullanılacaktır. İnsan tekâmülünün yönü her zaman kendi öz Benlik'ine doğru büyümedir. Dolayısıyla insan ne kadar maddeciyse kendinden o kadar uzaktır. Gizem Öğretilerine göre insanın spiritüel doğasının tümü bedenlenmiyordu. İnsan ruhu aşağı bakan bir üçgen şeklinde gösterilirdi. Üçgenin spiritüel doğanın yalnızca üçte biri olan ama büyüklük bakımından diğer ikisine kıyasen o kadar yüce olmayan aşağı bakan ucu, kısa bir süreliğine maddi varoluş yanılsamasına inerdi. Asla madde kıyafetini giymeyen şey ise Yunan'ın koruyucu demonu Cycloplar, Jakop Böhme'nin meleği ve Emerson'un Üstruhu (Oversoul) olan Hermesçi Anthropos'tu.

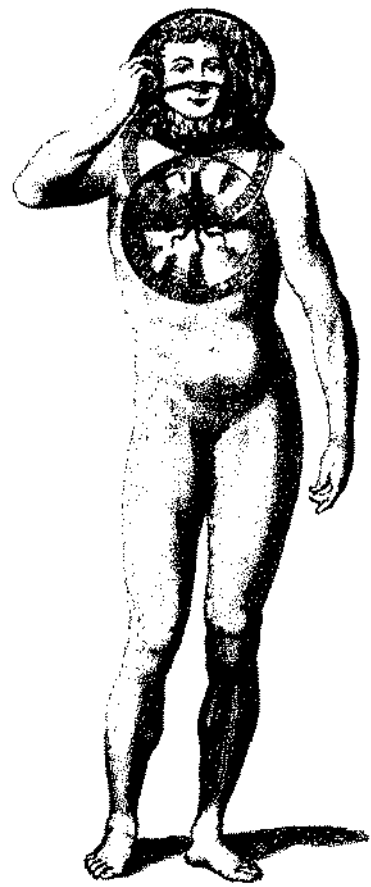

İNSANDAKİ İLAHİ AĞAÇ

(ön)

Jakop Böhme'den Law'ın resimlerinden alıntı Kökü kalpte olan bir ağaç, İdrak Küresi yoluyla Ulûhiyet'in aynasından yükseliyor ve Duyular Küresi'nde dal veriyor. Bu ağacın gövdesi ve kökleri, insanın İlahî doğasını temsil ediyor ve ona *ruhanilik, spiritüellik* adı verilebilir. Ağacın dalları İlahî yapının birbirinden ayrı kısımlarıdır ve bireyselliğe benzetilebilir. Yapraklar kısa ömürlerinden dolayı *kişiliğe* karşılık gelir, bu kişilik kendi İlahî kaynağından hiçbir şey almaz.

Doğum sırasında İlahî Doğa'nın yalnızca üçte biri geçici olarak kendini ölümsüzlükten koparıyor, fiziksel doğum ve varoluş düşüne giriyor, semavi şevkiyle maddi elementlerden oluşmuş, maddi âlemin bir parçası olup ona bağlı olan bir aracı canlandırıyordu. Ölümde bu bedenlenmiş olan kısım fiziksel varoluş düşünden uyanıyor ve bir kez daha kendi ebedi haliyle birleşiyordu. Ruhun maddeye bu dönemsel inişlerine *ölüm ve yaşam çarkı* deniyordu. Bu sürecin ilkeleri filozoflar tarafından *metempsychosis* konusu altında enine boyuna incelenmiştir. Gizem okullarına inisiye olmak ve tatbiki teoloji de-

nilen bir süreç sayesinde söz konusu doğum ve ölüm yasası aşılıyor; fiziksel varoluş sırasında ruhun formun içinde uyku halinde olan parçası kaçınılmaz İnisiyatör olan ölümün müdahalesi olmadan uyandırılıyor ve bilinçli bir biçimde *Anthropos* ile, yani kendi üstünde duran gerçek tözüyle birleşiyordu. Gizem okullarının hem birincil amacı hem de en yüksek meyvesi şuydu: İnsanın fiziksel ölümü tatmadan İlahî kaynağın farkına varması ve bilincini kullanarak onunla tekrar birleşmesi.

HERMES'İN ZÜMRÜT TABLETİ

Dr. Sigismund Bacstrom Hermes'in Zümrüt Tablet'ini şu şekilde tarif eder: "Bu tabletin yarattığı duygu, onun yazarının Doğa'nın Gizli Operasyonları ve Filozofların Gizli Çalışması konusunda bilgi sahibi olduğunu gösteriyor. Yine o, Gerçek Tanrı'yı tanıyor ve ona inanıyordu. Asırlarca bu kadim anıtın yazarının Nuh'un oğlu Cham olduğuna inanıldı. İsmini hatırlamadığım, İsa'dan asırlar önce yaşamış olan bir yazar bu tabletten bahseder ve onu Mısır'da gördüğünü ve onun değerli bir taştan, zümrütten yapılmış ve üzerindeki yazıların rölyef şeklinde olduğunu söyler. Bu yazara göre tabletin o zamanlar 2000 yaşında olduğuna, bu zümrüt tabletin bir zamanlar erimiş cam gibi eriyik halde bulunduğuna, sonradan kalıba döküldüğüne ve Zanaatkâr'ın bu eriyiğe doğal ve gerçek Zümrüt'ün sertliğini Sanat'la verdiğine inanılmaktadır."

TRANSİLVANYA PRENSİ – SAİNT GERMAİN KONTU

Kendine Saint Germain Kontu diyen büyük inisiyeyle aynı isimdeki Fransız general birbirine karıştırılmamalıdır. Onu tanıyanların taktığı adla "Mucize Adam" bir Fransız ailesinin çocuğu değildi. Onun Portekizli bir Yahudi ailenin oğlu olduğu teorisi henüz çürütülmemiştir. Kökeniyle ilgili en makul çıkarım, onun Transilvanya Prensi Franz Leopold'un oğlu olduğu yönündedir; fakat Kont, 1777 yılında Leipzig'de kendini Prens Ragoczy diye tanıtmıştır.

Hesse Prensi Karl'a, Prens Ragoczy'nin oğlu olduğunu ve son Medici Dükü tarafından yetiştirilip eğitildiğini söylemiştir. Birçok tarihsel tutarsızlık, Saint Germain Kontu'yla ilgili bilgilerin çelişkili olduğunu göstermektedir. Bu gizemli ustanın 1710 yılında doğduğu sanılmaktadır. Fakat Gergy Kontes'i o yıl onu Venedik'te gördüğünü ve o zamanlar kırk kırk beş yaşlarında göründüğünü söyler. Eckernförde kilisesinde ölüm kaydı 1784 gibi görünse de, bu tarihten sonra birçok kez görülmüş, 1785 yılında masonların bir toplantısına katılmış, 1788 yılında Venedik'te görülmüştür. Saint Germain Kontu'na dair son kayıt 1822 tarihlidir ve bu sırada güya Hindistan'a bir seyahate hazırlanmaktadır.

ASLANBAŞLI KRONOS SURETİNDE MİTRA

Franz Cumont, "Zervanitik Maji'nin mirasçısı Mitracı tanrıbilim, tanrısal hiyerarşinin zirvesine, bütün her şeyin başına sınırsız Zaman'ı koyar. Ona bazen Alwv veya Saeculum, Kronos veya Satürnüs derler. Fakat bu isimlendirmeler tesadüfidir, çünkü o cinsiyetten, isimden ve tutkulardan azadedir," diye yazar. (Bkz. *The Mysteries of Mithra*). Resimdeki figür, sınırsız Zaman'ın (Sonsuzluğun) bütün şartlar ve yaratıklar üzerindeki kaçınılmaz zaferini temsil eder. Bütün yaratıklar zamanla tamama erer; bütün yanlışlar zamanla düzelir; zamanla herkes kurtuluşa erer. Aslan başı fâni zaman kavrayışının hayvani –veya akıldışı– yaratımın despot yöneticisi olduğunu, mutlak bir güce sahip olduğunu ve içinde geçici olarak hüküm süren bütün küçük erkleri yuttuğunu gösterir. Bedeni saran yılan, semavi kürelerin beden tarafından temsil edilen Zodyak kuşağındaki dolaşımlarını simgeler. Altın anahtar, Zaman'ın insan varoluşunun sırrının anahtarı olduğunu gösterir. Kılıç insan yapımı zamanı katleden silahtır ve onun bedeni geçmiş ve gelecek olarak ikiye ayrılır; tanrılarsa sonsuz şimdinin yöneticisidir. İki çift kanat Zaman'ın dört elementin aşağı doğasından uçarak geçişini, sekiz yıldız Zaman'ın bunun üstünde tuttuğu küreleri simgeler. Mitra mağarasının tavanı, kültün evrenselliğini göstermek için yıldızlarla bezenmiştir. Figürün üstündeki ışık saçan küre evreni temsil eder. Figürün mezarın karanlığından aydınlığa çıkışı, sınırsız sürenin, insan algısının dar sınırlarından çıkışını gösterir. Bu durumda diz çökmüş figürler üç boyutlu dünyanın –uzunluk, genişlik ve kalınlık–, sınırsız Aeon karşısındaki halini gösterir.

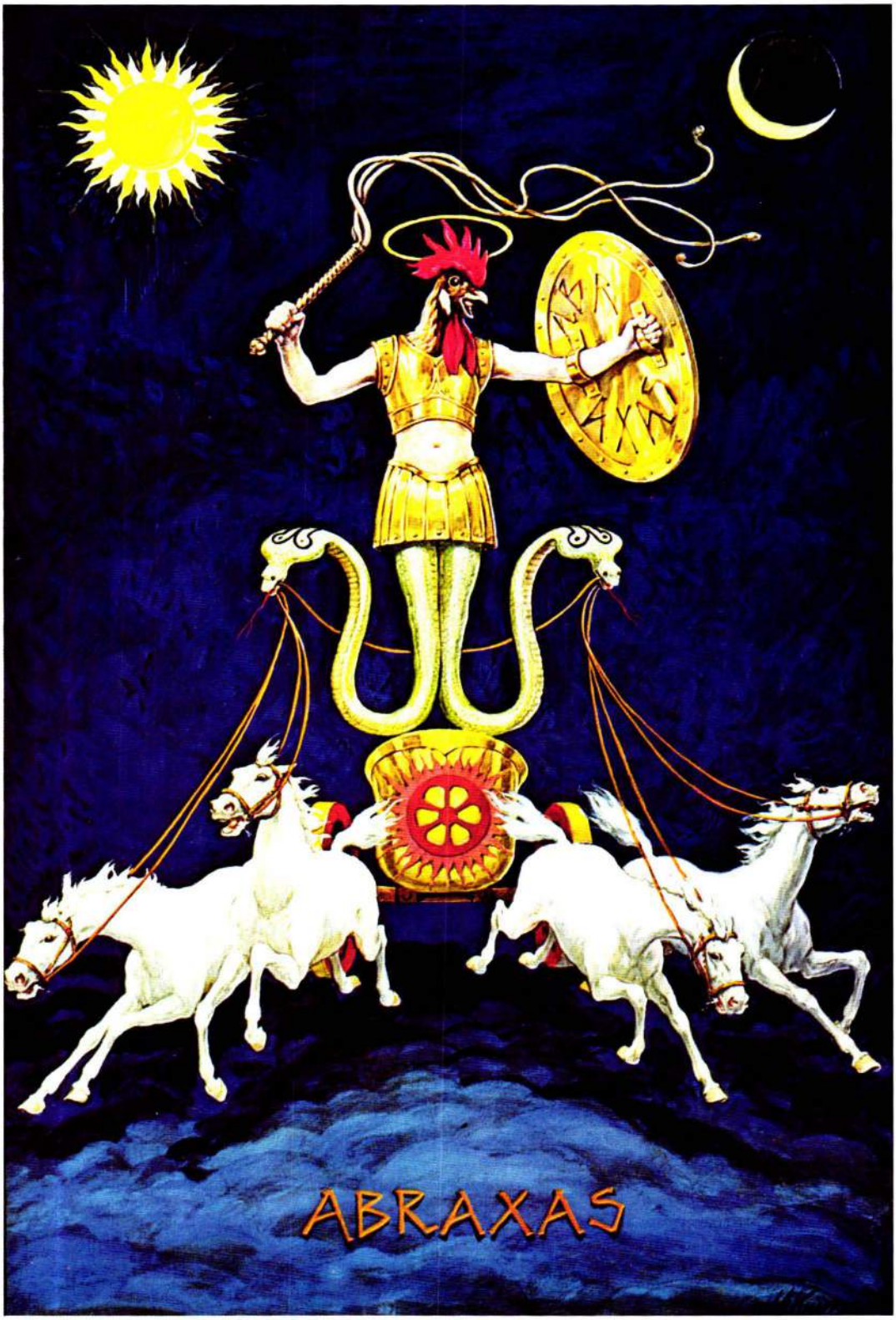
ABRAXAS

ABRAXAS, GNOSTİK TANRI

Mısırlı bir Gnostik olan Basilides ürettiği ABRAXAS ismi, kadimlerin yedi yaratıcı gücü veya yedi gezegensel meleğini gösteren yedi harften oluşan bir sembol kelimedir. Sampson Arnold Mackey, ismin iki kadim kelimeden türetildiği teorisini ileri sürmektedir: Boğa anlamına gelen ABİR kelimesi ile eksen anlamına gelen AXAS kelimesi. Bu inancı desteklemek için, Dünya'nın kutupların yer değiştirmesi diye bilinen hareketi yüzünden Boğa takımyıldızının bir zamanlar kutupta olduğu gerçeğini ileri sürmektedir. ABRAXAS'ın atını çeken dört beyaz at, solar erkin evrenin her yerine ulaşmasını sağlayan dört esîri sembolize etmektedir.

ABRAXAS'ın yedi harfli ismi, sembolik olarak onun yedi ışınlı gücünü gösterir. Modern dünya, kadim Gnostik sembolizmi hakkında bildiği her şeyi, Gnostik felsefenin bütün kayıtlarını yok etme amacıyla yola çıkan, fakat ticari değere sahip şeyleri kendilerine saklamak için üzerinde Gnostik sembollerin olduğu mücevherleri ve değerli eşyaları koruyan fanatik insanların tamahına borçludur. Yukarıdaki resim bir inç büyüklüğündeki bir kıymetli taşın üzerindeki işlemenin büyütülmüş halidir. Gnostik taşlar içeren yüzükler ve diğer değerli takılar, belli ki, kültün üyelerinin birbirini tanımak için kullandığı bir şeydi. Bunlar gizli cemiyetler oldukları için yüzüklerin üzerindeki tasarımlar çok küçük ve sırlıydı.

ELEUSİS GİZEMLERİNE İNİSİYASYON

Aday ve yaşlı inisiyatörü canlıların dünyasını ölülerin dünyasından ayıran bir kanyonun kenarında durmakta ve kanyonda geçmiş ruhlar akmaktadır. Uçurumun öteki tarafında yeraltı tanrısı Hades ölüm sembolleriyle süslü altın tahtında oturuyor. Önündeki üç başlı köpek ölüm kapısının bekçisi Cerberus'tur. Uçurumun ağzının üstünde Ceres, yeraltının kasvetli dünyasını elindeki ışıklarla aydınlatarak uçmaktadır. Ceres, Hades'in kaçırdığı ve kraliçesi olmaya zorladığı kızı Persephone'nin özgürlüğünü istemektedir.

John A. Weisse Eleusis Gizemleri'ni şöyle tarif eder: "Çok geçmeden şimşekler çakar, gök gürültüleri duyulur, tuhaf ve korkutucu nesneler görünür, yer sanki sarsılmakta ve yanmaktadır, binanın içinde korkunç suretlere sahip hayaletler dolaşır, ağlamalar, hıçkırıklar, inlemeler, ulumalar işitilir. Bu hayatın ve Tartarus'un işkencelerini gösteren, Acı, Delilik, Açlık, Hastalık ve Ölüm hayaletleri görünür. Gizemler'e yeni katılanların korkuyla tir tir titreyen kalabalığı bu korkulu görüntüler arasında ilerlerken, hiyerofantın, onlara yüce uluhiyetin sembollerini açıklayan sesini işitirler. Oysa bu ses onların sadece korkularını arttırır. Bundan sonra birdenbire insana sükûnet veren bir ışık ve nurla parıldayan nesneler görünür. Böylece adaylar çok kısa bir süre içerisinde Dünya'nın ve Tartarus'un işkencelerine ve Eleusis'in ilahi mutluluğuna tanık olurlar." (Bkz. *The Obelisk in Freemasonry*).

J.A. KNAPP.

İSKANDİNAV BABA TANRI ODİN

Odin'in kişiliğiyle ilgili olarak tatmin edici bir bilgiye ulaşmak zordur. Gerçekten de o İskandinav Gizemleri'nin temelini atan kişiyse, büyük bir ihtimalle budistik bir Doğu okulunun inisiyesiydi. Odin kelimesinin etimolojisi onun Woden, Wotan, Woutan ve Odinn kelimelerinden gelebileceğini göstermektedir. Bu kelimeler "ağaç" veya "rüzgar" anlamlarında kullanılmıştır. Yorulmaz anlam kaşifi Godfrey Higgins bu konuda bir sürü ilginç keşifte bulunmuştur: "Buradan anlıyoruz ki kuzey tanrısı Woden, tamul dilinde Buda anlamına gelmektedir. (Sir Willam Jones da Buda'nın Woden olduğuna inanır) Bu Woden kelimesinin güney değil, kuzey Hindistan' gelmiş olduğu kuşku götürmez bir gerçektir.

Tamiller (veya Tamullar) Dravidian ırkın bir koludur. Bu ırklar gününüzde Güney Hindistan ile Seylan civarında yaşamaktadır. Woden'ın ismi yoluyla Kuzey Hindistan'daki Aryan kültürün kadim kaynağıyla bağlantılı olması çok ilginçtir. Higgins düşüncelerine şöyle devam eder: "Suriye dilinde Odin, Adonis'tir. Fakat Suriye ve Puşto dillerinde (aynı şekilde Tamul dilinde) O sesi bir artikeldi. Bu durumda Odin, Dn, Dun veya Don olacaktır. Bu sefer de Don kelimesinin bilgelik veya bilgi anlamına geldiğini görüyoruz. Böylece bir kez daha bilgi ağacı veya bilgi bahçesi veyahut Adonis'in bahçesi ile tekrar karşılaşıyoruz." (Bkz. *Anacalypsis*) Woden kelimesi hem ağaç, hem rüzgâr anlamına geldiği için, bu sembolik isimde O-Don'da (E-Don, E-Den) büyüyen bilgi ağacıyla ilişki görmek büyük bir hayal gücü gerektirmiyor.

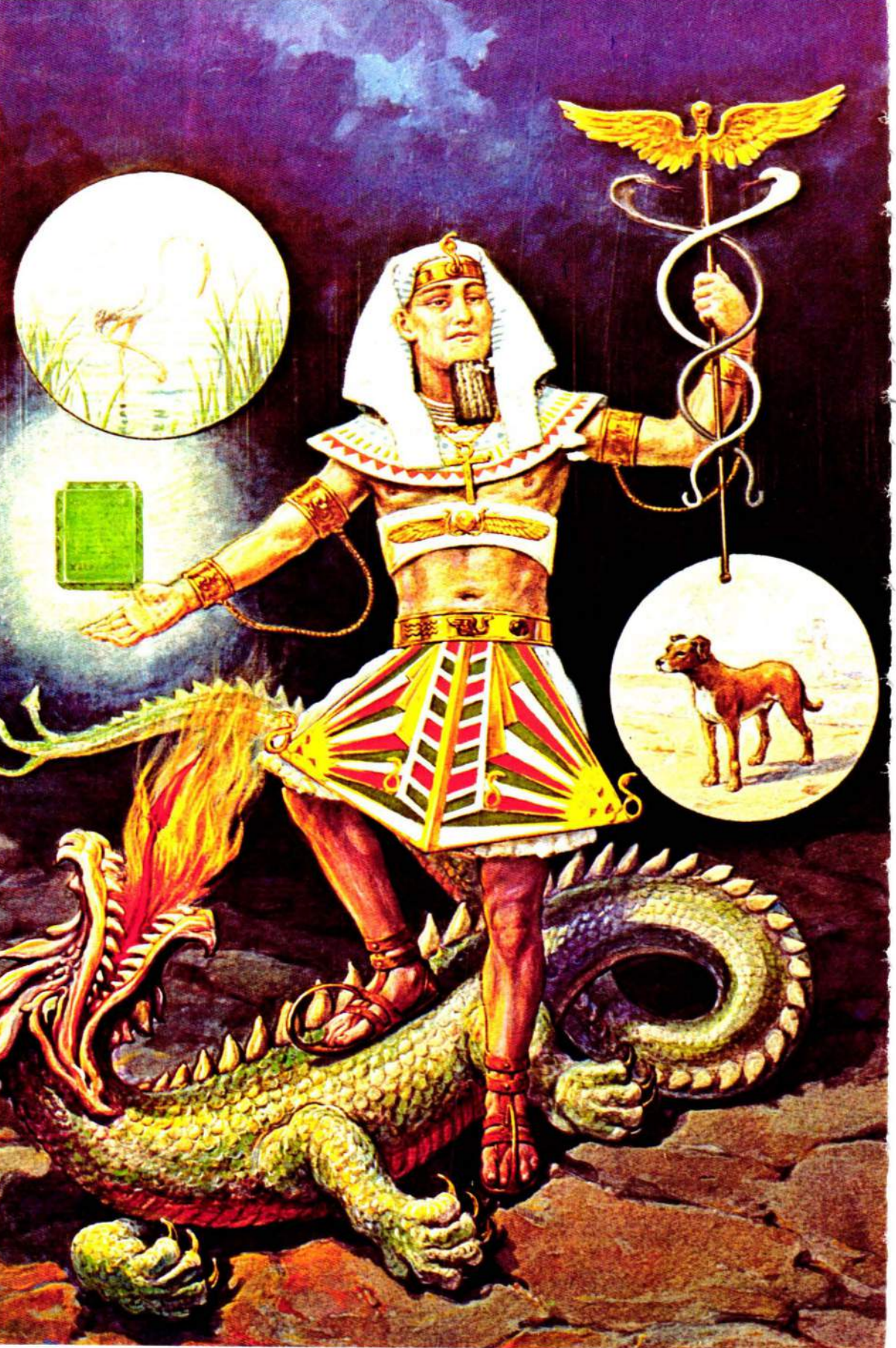

TYPHON'UN ÜSTÜNDE HERMES

Evrensel bilgeliğin kişileştirilmesi olan Hermes, burada, sapkınlığın ve cehaletin yenilmiş ejderhası mağlup Typhon'un üstüne basarken tasvir edilmiştir. Ruhları yutan canavar Typhon, Mısır İnisiyeleri için, kusurları yüzünden yüksek kürelerden aşağı inmeye ve fiziksel evrende doğmaya zorlanan bireylerin ruhani doğalarını yutan aşağı âlemi temsil ediyordu. Dolayısıyla Typhon tarafından yutulmak, insanın ancak ölümlü Muhalif'i alt ederek kurtulabileceği yeniden doğumu simgeliyordu.

Hermes bir elinde birbiriyle savaşan iki yılanın sarıldığı kanatlı bir asa, öteki elinde onun felsefesinin özeti yazılmış zümrüt bir tablet tutmaktadır. Figürün üzerinde meşhur ejiptolog Belzoni tarafından keşfedilen bir mason önlüğü vardır. İki küçük dairenin içinde Hermes'le ilişkili semboller görülür. Yukarıdaki dairenin içinde İbis'i görürüz, bu hayvan tuhaf özelliklerinden dolayı tıpla özdeşleştirilmiştir. Mısır rahipleri inisiyasyon seremonilerinde Tot veya Hermes'in niteliklerini temsil ettiklerini göstermek için İbis başı şeklinde bir maske takarlardı. Aşağıdaki dairede sadakati ve zekası dolayısıyla Hermes'le yakından ilişkili bir hayvan olarak görülen köpek resmi bulunmaktadır. Hermes'in alnının üstünde Akrep takımyıldızının gizli sembolü olan ve ejderha şeklinde Hermes'in ayakları altında çaresiz kıvranan canavarın yeniden dirilmiş halini gösteren Uraeus görünür. Hermes'in kalbinin üstündeki bokböceği, onun ruhundaki ruhani ve yenileyici ışığın varlığına tanıklık eder. Hermes'in yakasındaki çemberler semavi cisimlerin yörüngelerini sembolize eder. Typhon'un üç ok şeklinde sona eren kuyruğu evrensel enerjinin üç yıkıcı ifadesini –zihinsel, ahlaki ve fiziksel bozulmayı gösterir. Resim bütün sembolleriyle birlikte bedenin yenilenmesini, aklın aydınlanmasını ve duyguların dönüşümünü temsil eder.

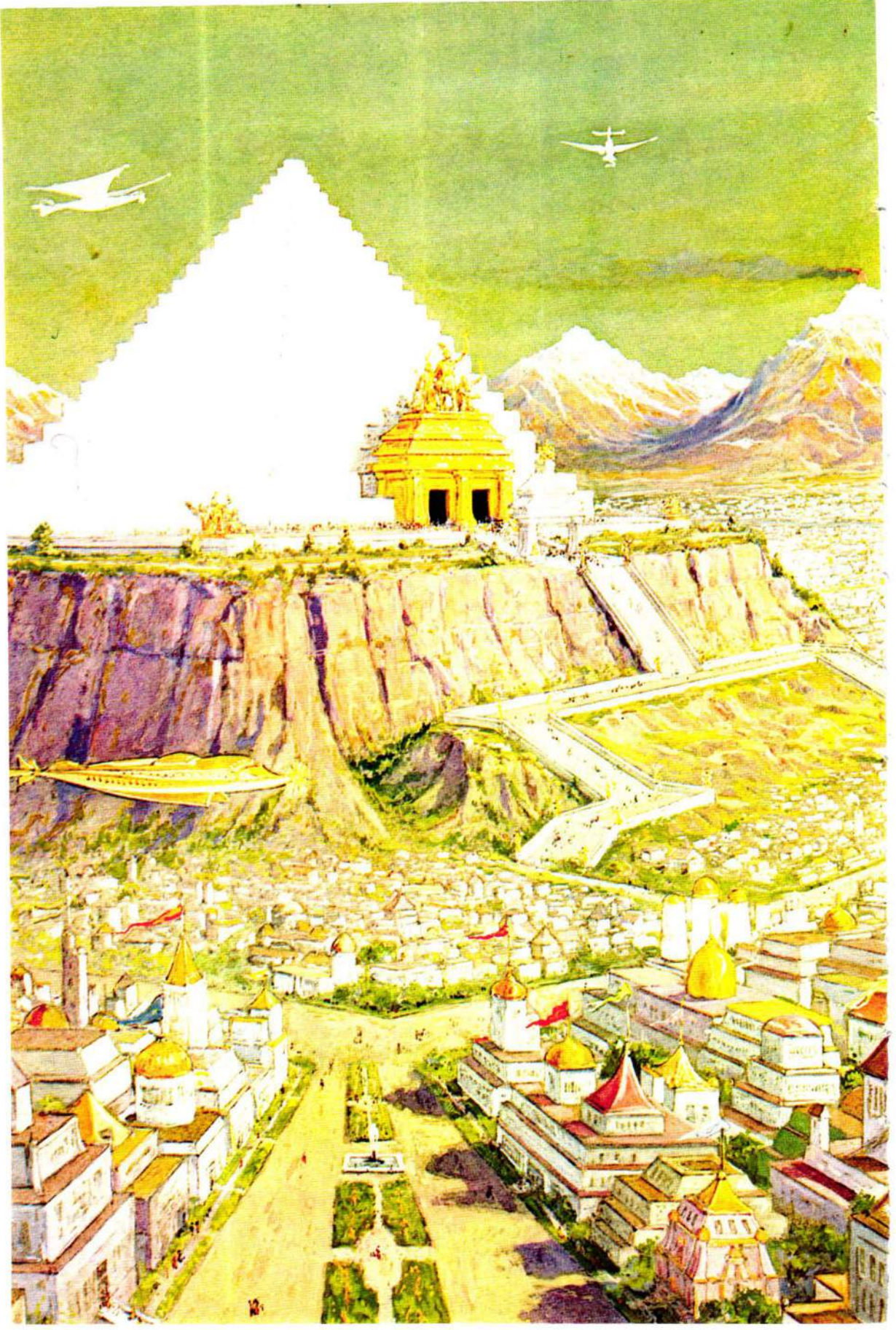

ATLANTİS GİZEM TAPINAĞI'NIN BİR İDEAL TASVİRİ

Platon, Critias diyalogunda eskiden Poseidonis ismiyle bilinen Atlantis İmparatorluğu'nun tanrısal kuruluşunu anlatır. Tanrılarla insanların bir arada olduğu altın çağ, Atlantis medeniyetinin zirvesidir. Kadim dünyanın yarı-tanrıları, birçok ulusun medeniyetini borçlu olduğu Atlantislilerdir. British Museum'da Troano elyazması diye bilinen Yucatan'lı Mayalar tarafından 3500 yıl önce yazılmış ilginç bir metin vardır. Bu metin Atlantis kıtasının batmasına neden olan felaket hakkında orijinal bir anlatıdır. Le Plongeon'un çevirisine göre şu paha biçilmez bilgileri vermektedir: "6. Kan yılı, Zac ayı, 11. Mulac günü korkunç depremler oldu, bu depremler 13. Chuen'e kadar kesintisiz devam etti. Mud'un yüksek tepeli ülkesi ve Mu toprakları kurban edildi; İki kere yükseltilmişken bir gecede gözden kayboldu. Temel volkanik güçlerle sürekli sarsıldı. Ülke bu şekilde birkaç kere batıp çeşitli yerlerde yükseldi. En sonunda yer teslim oldu, on ülke parçalandı ve dağıldı, sarsıntıların şiddetine dayanamayarak 64,000,000 kişilik halklarıyla birlikte battılar."

Atlantis kıtası batmadan önce, Atlantis Gizemleri'nin inisiyeleri, kendilerine emanet edilen gizli öğreti ve bilgilerle birlikte Mısır'a ve önceden tahmin ettikleri felaketlerden korunabilecekleri ülkelere göç ettiler. Böylece, daha sonraki çağlarda son derece değerli olduğunu kanıtlayan gizli öğreti korunmuş oldu.

Rahipler burada bir öğrenim merkezi kurarak, layık olanlara bilgiyi vermek için onu sembollerden bir dilin kıyafeti altına gizlediler.

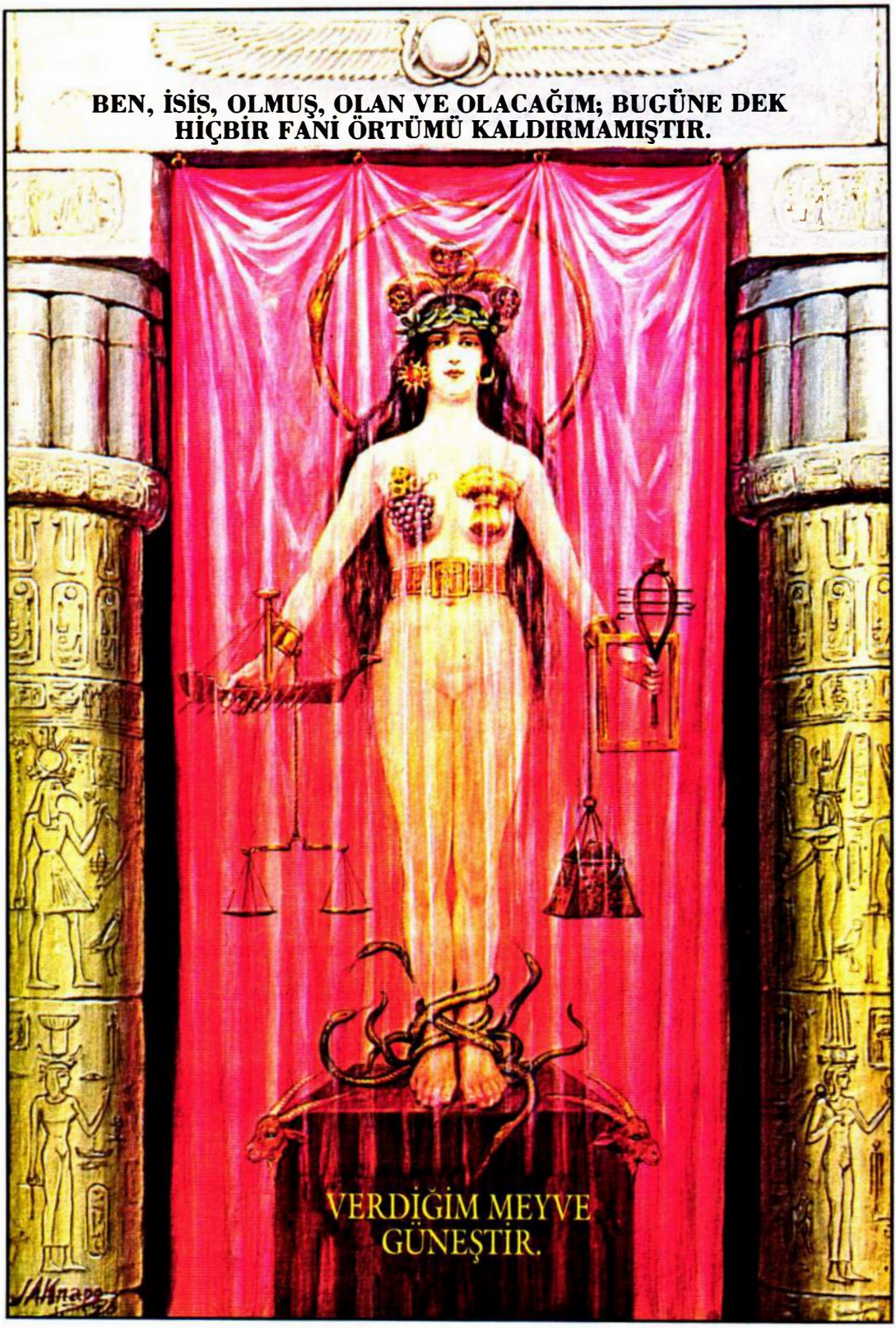
BEN, İSİS, OLMUŞ, OLAN VE OLACAĞIM; BUGÜNE DEK
HİÇBİR FANİ ÖRTÜMÜ KALDIRMAMIŞTIR.
VERDİĞİM MEYVE
GÜNEŞTİR.

İSİS

Ben, İsis, bütün toprakların sevgilisi; Hermes'in öğrencisi oldum ve Hermes'le birlikte, hepsi aynı harflerle yazmasın diye bütün ulusların alfabelerini icat ettim. İnsanlığa yasalarını verdim ve hiç kimsenin değiştiremeyeceğini mukadder kıldım. Ben Kronos'un kızıyım. Osiris'in kız kardeşi ve karısıyım. Kadınların Tanrıçası denen benim... Yeri göklerden ayıran benim. Yıldızlara yollarını ben gösterdim. Denizciliği ben icat ettim... Kadınla erkeği bir araya getirdim... Yaşlıların çocukları tarafından sevilmesini mukadder kıldım. Kardeşim Osiris'le birlikte yamyamlığa son verdim. İnsanlığa Gizem Okulları'nda öğrettim. Tanrısal anıtlara saygıyı öğrettim. Tapınakların yerlerini ben belirledim. Tiranların egemenliklerine son verdim. Erkeğe kadını sevdirttim. Adaleti altın ve gümüşten daha güçlü kıldım. Hakikatin güzel görünmesini sağladım."

(Bkz. Erman'ın *Handbook of Eygptian Religion* adlı eseri.)

İsis'in yüzü ve vücudu insan ile hakikat arasında sonsuza dek çekili olan cehalet ve duygusallığı sembolize eden kırmızı bir örtüyle kaplıdır. İsis, bencillikten uzak, mütevazı ve ciddi bir biçimde kendi çevreleyen evrenin gizemlerini anlamak için gayret eden doğru ve bilge insanlar için peçesini açar ve onlara yüzünü gösterir. Günahkarlar ve avam, gördükleri sırlar konusunda sessiz kalma uyarısı yapılmıştır. Bilge insanların en veciz sözlerinden biri şudur: "Biliyorsan, sus." İsis avama, inançsız ve ilgisiz insanlara yüzünü göstermez, çünkü onlar görünmez âlemlerin gizli süreçlerini anlayamazlar.

KOLLARINDA GÜNEŞ TANRISINI TUTAN SEMAVİ BAKİRE

İlkel insanlar Yaratıcı İlke'yi ya eril ya da dişil cinsiyetin nitelikleriyle ilişkilendirirdi. O vakitler insanoğlu beyin gücünden ziyade kas gücüne dayanıyordu. Tartışmasız bir erkek egemenliği vardı, bu yüzden tanrılar erkekti. Daha sonra insan fiziksel anlamda görece daha güvenli bir konuma geçip kendi ahlaki doğasının kültürüne yöneldi; yüzünü daha ince ve idealist dişil niteliklere çevirdi, sonra bunları Uluhiyet kavramlarına uyguladı. Böylece devletin tanrısı esasen eril, kilisenin tanrısı dişil, felsefenin tanrısı androjen oldu. Modern dünya ise bunlara bir dördüncü kategori ekledi, cinsiyetsiz Yaratıcı Âmil. Tanrıbilimcilere göre İnsan Çocuğu'nu doğuran Meryem, Uluhiyet'in anasal yönünün saflığını temsil eder. Anaya özgü yaratıcı işlev, varlığın en yüksek dışavurumu olarak düşünülür. Figürün içinde durduğu vesica piscis, yani oval hale, Yaratıcı Erk'in annelikte örneklendiği haliyle ihtişamını gösterir. Çocuk Mesih her zaman bilgeliği, Bakire Ana İman'ı gösterir. Dolayısıyla yukarıdaki resme göre, kötülük yılanıyla çevrili dünyayı imandan doğan bilgelik kurtaracaktır.

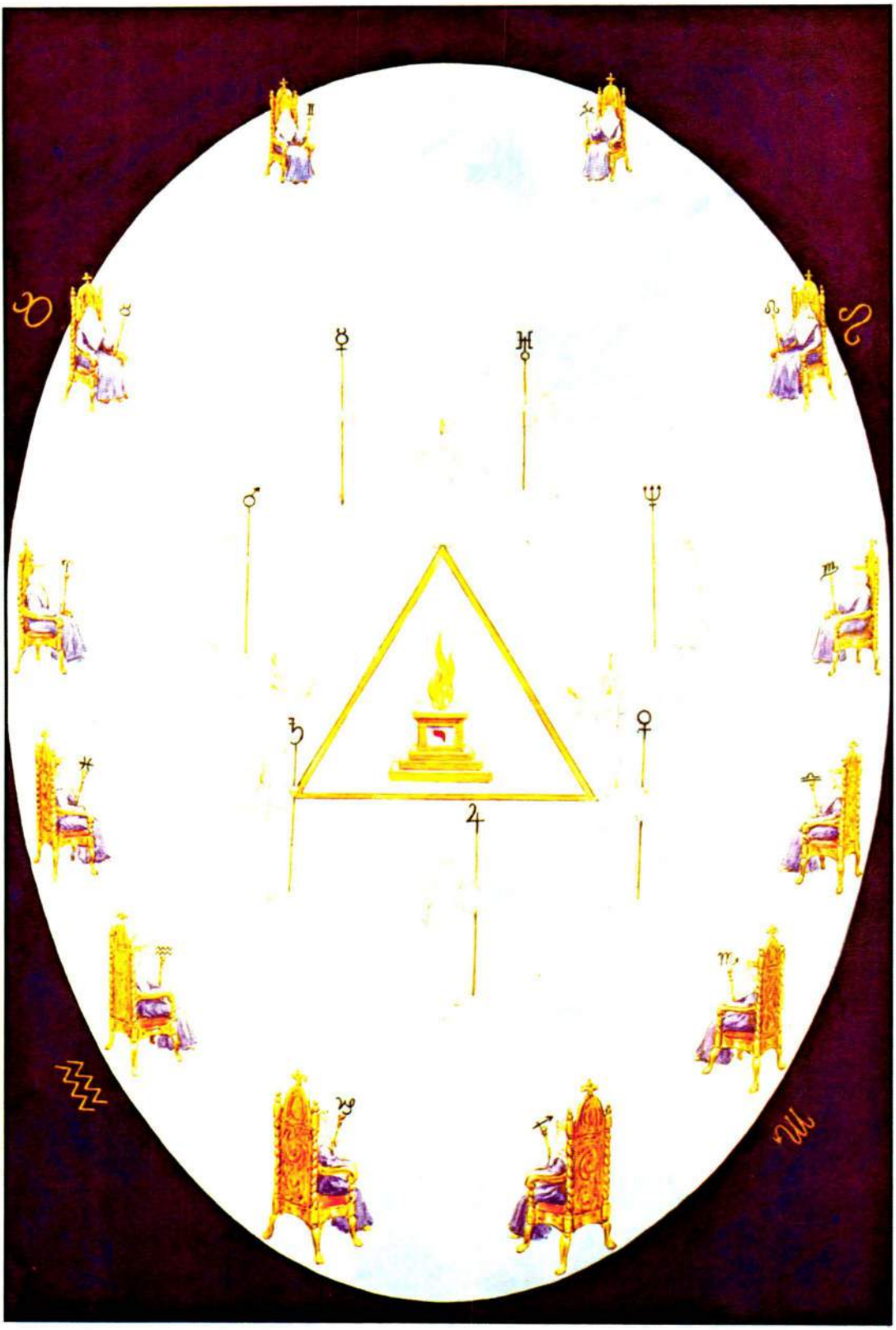

ZODYAK YUMURTASININ İÇİ

En güzel mecazını yumurtanın ortasındaki hayat tohumunda bulan Uluhiyet'in yanan sunağı Kosmos'un ortasında durur. Üç Kutsal Erk –merkezde olanın üç görünümü– başlarının üstünde ateş yanan üç yaşlı adamla temsil edilir. Bunlar sürekli olarak geldikleri kaynağa tapar ve yaratımın huzurunda onun varlığına tanıklık ederler. Her biri kendi erk sembolüne sahip birer asa taşıyan yedi muhterem Yönetici, üçgeni çevreleyen bir dairede dururlar. Yumurtanın dış halkasında yedi yaşlı kral oturur. Zodyak burçları bunların tahtlarıdır ve hep birlikte Evrensel On İki Yüzlü'nün yüzlerini oluştururlar. Zodyak'ın dört sabit burcu –Boğa, Aslan, Akrep ve Kova– yüce Aziz Andrew'in haçı şeklinde gösterilir. Güneş İnsan her yıl bu haç üzerine gerilir; o ölümle birlikte yaratım mezarına girer, öyle ki dünya yumurtasının içinde yaşayan yaratıkları kurtarabilsin. Zodyak burçları Jakop Böhme'nin mistik düzenlemesine göre gösterilmiştir. Üzerine ateş yanan sunak üç basamak üzerinde yükselmiştir. Bu durum, İlk Sebep'e en uygun ikametgahın üçüncü dünya olduğunu gösterir. Başlarının üzerinde alev olan üç figür İbrani alfabenin üç ana harfine, asa tutan yedi figür çift harflere ve on iki oturan figür ise basit harflere benzetilebilir. Buradaki çeşitli figürler evrensel amilleri temsil ederler, böylece tüm resim dünya yumurtasının hiyerarşik yönetime dair kadim kavrayışı ve yumurtanın içeriğini gösterir.

DELFİ KÂHİNİ

Bu resimde kullanılan üç ayak çeşitli yazarların tariflerinden farklı olsa da, Delfi kahini alegorisinin sembolizmini en doğru şekilde yansıtmaya çalışıldı. Delfi Gizemlerin kahini en temel sembolleri kullandı; bu yüzden sembolizm öğrencileri tarihsel ve dolayısıyla önemsiz kısımlarla değil bizzat mistik ezoterik sırla ilgilenir.

Yarıktan dışarı çıkan dumanların içindeki ruh rahibenin vücuduna girince, üç ayak, sanki sürekli vuruluyormuş gibi ritmik olarak sallanmaya başlardı. Ruh, Pythia'yı bırakana kadar titremeler, sarsılmalar sona ermezdi. Tahtın üç ayağı Apollon'un kontrol ettiği üç döneme tekabül ederdi: geçmiş, şimdi ve gelecek. Üç ayağın kapladığı uzam, Pisagorcu kutsal tetrahedrona tekabül ederdi, bu durumda rahibe onun zirvesinde oturuyor olurdu. Delfi rahibesi nasıl kehaneti veren yarığın üstünde, üç ayağın bir pençeyle son bulan ince ayaklarının desteğiyle havada asılı duruyorsa, insanın ruhani doğası da ilahi erkin üç altın ipiyle cehalet uçurumunun üzerinde asılıdır. Üç ayağın üzerinde Apollon'un yüzünü görürüz. Yarığın çevresindeki sarılı yılanlar, derinlerde bedeni çürümekte olan Python'u sembolize ederler.

JA KNAPP 2

PİSAGOR

Pisagor, her ne kadar felsefi çıkarımlarının derinliğinde Platon'u geçmiş olsa da, öğretisindeki aşkın elementler modern düşünürlerin alay konusu olmuştur. Modern dünya, matematik, müzik, astronomisinin temel teoremlerini borçlu olduğu ilk "filozof"un başarılarını hafife almaktadır. Pisagor, günümüzün felsefe öğrencilerine altın incik kemiği ve fasulye yemeyi yasaklaması gibi çocuksu şeylerle tanıtılmaktadır. Ayrıca Pisagor'un derslerine bir perdenin arkasından vermesi, bulmacalar ve mecazlarla konuşması, bilimsel bilgisini yalnızca yıllarca özdisiplin çalışmaları yapmış olan müritlerine ayırması ona karşı kullanılmıştır. Ancak bu skolostik eleştirmenler Pisagor'un devasa boyutlara varan soyut bilgilerini nasıl öğrendiğini göz ardı etmektedir. Yunan, Mısır ve Pers Gizem Okulları kendi inisiyelerini bir gizlilik yeminiyle bağlardı. Bu cemiyetlerin zorunlu tuttuğu şartları kabul eden Pisagor, verdiği sözü tutmak gibi onurlu bir yolun dışına çıkmıyordu. Iamblichus en önemli Pisagorcu filozoflardan 218 erkek ve 17 kadın ismi sayar. Buradan anlaşılıyor ki Pisagor kendi sırlarını hayli önemli sayıda insana açmıştır, muhtemelen bütün bu öğrenciler onun bilgilerini anladıklarını ve bu bilgilerden faydalandıklarını düşündüler. Pisagorcu matematik felsefesi, varoluş bulmacasına doyurucu cevaplar veren düşünce sistemlerinden biridir.

GİZEMLERİN ELİ

Bu resim, Gizem Okulları'na girecek olanlara uzanan eli tasvir eden bir tabletten alınmıştır. Büyük Sanat'ın müridi bu eli ilk tuttuğunda, el kapalıdır. Elin içindeki sırrı ifşa edebilmek için önce eli açacak bir yöntem bulmalıdır. Simyada el, *physicorum* eriyiğinin hazırlanması için gerekli formülü gösterir. Balık cıva, onun içinde yüzdüğü alevle çevrili deniz sülfürdür; her parmakta İlahi Âmil'in bir sembolü vardır. Büyük Çalışma bunların bir arada kullanılmasıyla gerçekleştirilir. Resmin isimsiz ressamı şunları söyler: "Bilgeler bu elin üzerine, bilgileri sadece mecazlarla öğreteceklerine yemin ederler. Kabalacıya göreyse el Tek Kudret'in (taçlı başparmak), dört âlemdeki (diğer parmaklar) işleyişini gösterir. Figür, Kabalacı ve simyasal anlamlarının dışında, İlahi Ev'in şehit düşmüş inşaatçısını 'dirilten' Usta Mason'un elini sembolize eder.

Felsefi açıdan anahtar bizzat Gizemleri temsil eder, insan gizemlerin yardımını almadan kendi iç varlığının sayısız odasının kapısını açamaz. Fener beşeri bilgi, insan tarafından yapılmış bir aletin içine tutsak edilmiş olan Evrensel Ateş kıvılcımıdır. Fener aşağı âlemde yaşayan insanların ışığıdır ve onlar hakikate giden yolu bu ışıkla keşfetmeye çalışır. "Dünyanın ışığı" diye adlandırabileceğimiz Güneş, yaratıkların kendini sayı ve suretlerde gösteren gizemlerin öğrenilmesine yardımcı olan Evrensel Işık'tır. Yıldız kozmik ve semavi gerçekleri gösteren Evrensel Işık'tır. Taç ise Mutlak Işık'tır; mertebe bakımından aşağı diğer bütün ışıkları onun sonsuz yanışından pay alan kıvılcımlardan ibarettir. Bu resim sağ eli, yani Uluhiyet'in etkin ilkesini göstermektedir, onun eserlerinin hepsi "Elinin Ayası" içindedir.

HYPATİA'NIN ŞEHADETİ

Hypatia için, haklı olarak, Yeni-Platonculuk takımyıldızının en parlak yıldızı olduğu ve İskenderiye felsefe okulunun en etkileyici yıldızı olduğu söylenir. Eliphas Levi, Hypatia'nın erdemlerinin onun vaftiz kurnasına götürülmesine yetecek kadar saf olduğunu yazar, fakat o vaftiz kurnasına sürüklenirken bilincin özgürlüğü uğruna şehit düşmüştür. Hypatia düşüncelerin görece değerlerini doğru tahmin edebilen çok az düşünürden biriydi. Görüsünün netliği onun sonunu getirmiştir; çünkü Hakikatin basitliğinden kaynaklanan hiçbir kavramın olmadığı bir çağda yaşamıştı. Dünya kendinden daha hızlı ve daha net düşünen akılları sevmez; kendini korumak için bu tür zihinleri yok eder. Bu yüzden düşünmek, düşünmeyenlerce idam edilmek, görü sahibi olmak görüsüzlerce nefret edilmek, bilge olmak aptalların hakaretine uğramak demektir. Binlerce yıldır insanlar Hakikat'in onu dünyaya vermeye çalışanların yok edilmesiyle yok edileceği yanılsamasıyla yaşamıştır. Fakat felsefenin yüce gerçekleri ölümlülüğün menzilinin ötesindedir ve her çağda onu ileriye taşıyacak kahramanlar doğar. Yeni-Platoncu okul bir kurum olarak ortadan kalksa da, bir ruh olarak yaşamaya devam etmektedir ve artık bir zamanlar onu yok etmeye çalışan güçlerin felsefesi haline gelmiştir. Bir fikri yaymanın en iyi yolu o fikri ilk yaymaya çalışan insanı yok etmektir; çünkü insan kalben, kendi ilkeleri için ölen insanların cesareti ve inancına yakınlık duyar.

Dünyanın büyük dinleri ve felsefeleri, onları kuran insanların hayatı trajik bir sonla bitmeseydi, bugün mevcut olmayabilirdi. Bugün elimizde öğretileri ve hayatı hakkında çok az bilgiye sahip olduğumuz Hypatia, bir şehidin yaşayabileceği en acılı ve zalim ölüme katlanmış biri olarak tarihin sayfalarında dimdik durmaktadır.

33
INRI
VIRTUS
JUNXIT MORS
NON
SEPERABIT
DEUS
MEUM
QUE JUS
33°

ÇİFT BAŞLI KARTAL – YÜCE SEMBOL

Resimde, yukarı ve aşağı âlemlerin ustası Yüce Hiyerofant tasvir edilmiştir. Kadim denge sembolü, tek bir krallık tacı giyen biri erkek, diğeri kadın olmak üzere iki başlı androjen bir bedenden oluşuyordu. Bütün zıtlıkların uzlaştığı bu varlık kusursuz varlıktır. O Felsefe Taşı'nı, ruhun nihai halini, bireyin içindeki uyku halindeki potansiyellerin tümüyle gerçekleştirilmesinden doğan mutlak ve aşkın kusursuzluk durumunu gösterir. Felsefi açıdan, Kadim ve Kabul Edilmiş İskoç Rit'inin otuz üçüncü derecesi, Mason sembolizminin en iç tapınağını sembolize eder. Eğer en üst derecenin sembolü olan çift başlı kartalın dili olsaydı, şunları söylerdi:

"Beni ancak içinde hiç hile olmayan, bütün tutkuları şefkate, bütün doğal cehaleti ilahi bilgeliğe, bütün bencilliği bensizliğe dönüştürmüş olan layıkıyla takabilir. Çünkü ben yüceliğin, kusursuzluğun ve hakikatin kadim ve kutsal sembolüyüm. Ben dünyada ancak çok az insanın ulaştığı ruhani bir hâl, zihinsel ve fiziksel bir durumu temsil ediyorum. Ben yeniden doğup Uluhiyet'in tahtına yaklaşmış olan aydınlanmış ve dönüşmüş ruhun sembolüyüm. Ben eşik bekçisinin sembolüyüm; kapım bir yanda Yaratıcı'mın nurlu simasına, öte yandan yaratmış olduğu evrenin devasa topraklarına açılır. Kanatlarımdaki güçlü sezgi ve akıl tüyleriyle insan yer ile gök arasında asılı bir konuma yükselmiştir. İçinde kanatlarını açtığım kişi bir tanrıdan az olsa da bir insandan fazladır; o tanrı-insandır. Pençelerimin arasında kerubların alevden kılıcını, varoluşun mucizelerinin işlendiği ocağın ateşini taşırım. Ben, asırlar boyunca Ganimedes'i sırtına alıp tanrıların huzuruna çıkaran İnisiyatör'ün sembolüyüm.

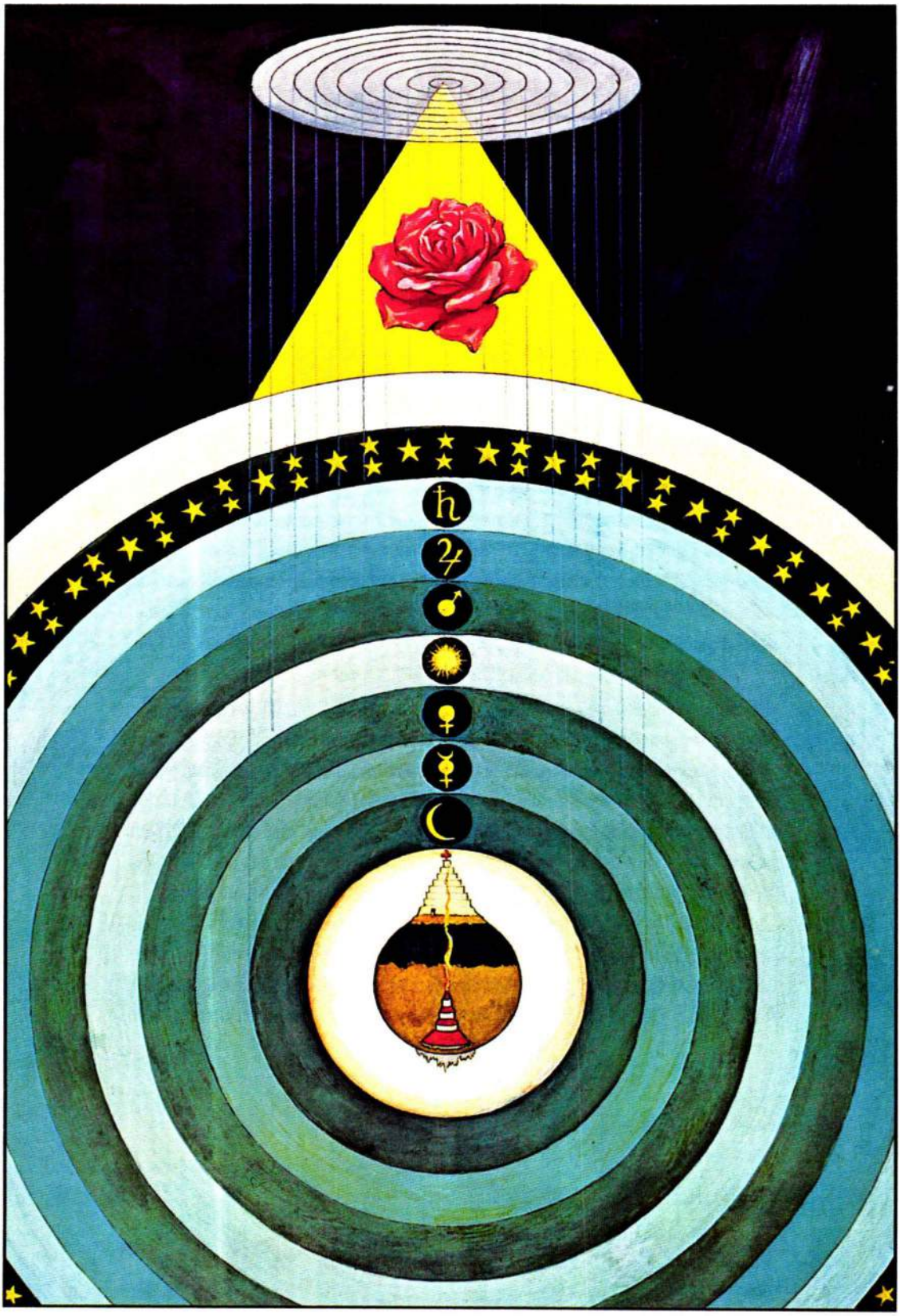

Dante'nin *La Divina Commedia* adlı eserinden alınmıştır.

İLAHİ KOMEDİ'NİN ANAHTARI

Charles Allan Dinsmore, *The Topography of Dante's Spiritual World* [Dante'nin Spiritüel Dünyasının Topografyası] adlı makalesinde şunları yazar: "O [Dante] Dünya'nın yuvarlak olduğu ve ortasında Kudüs denilen yarım küre şeklinde bir ülke olduğu görüşündeydi. Bu ülke başta küre şeklindeydi, ancak Cennet'ten atılan Lucifer onun üzerine düşecekken 'toprak kendini suyla örttü" ve kürenin öteki tarafından dışarı çıktı böylece biri toprak biri sudan oluşan iki yarım küre meydana geldi. Lucifer'in düşmesi sırasında dünyanın içi de geri çekildi ve ardında yerin merkezinden insanların yaşadığı dış kabuğa kadar uzanan koni biçiminde bir boşluk bıraktı. İblis'in dünyada yarattığı boşluk kayıp ruhların ikametgahıdır ve dokuz çembere bölünmüştür. Bu çemberlerden yedincisi üç daha küçük çembere, sekizincisi on kuyuya ve dokuzuncusu dört mıntıkaya bölünmüştür. Dünyanın merkezinde, yani Tanrı'dan en uzak noktada başı bir yarımkürede, ayağı diğer yarımkürede olan Lusifer yaşar. Bu yüzdendir ki Virgil ve Dante onun kalçasından dönerek ağırlık merkezini geride bırakmış ve bir yarımküreden ötekine geçmiştir."

Su yarımküresinin ortasında yedi basamakla yükselen koni biçiminde bir dağ (Araf) bulunur. Bu dağın zirvesinde Dante'nin Beatrice'le karşılaştığı semavi Cennet, yani Eden Bahçesi vardır. İlahi Komedi'ye göre ruh Araf'ın yedi basamağını tırmanırken yedi ölümcül günahından kurtulur ve Ptolemici evrenin yedi küresi boyunca yükselir. Her gezegene yedi erdemden biri tayin edilmiştir. Sekizinci kürede ruh ruhani hakikatlerin bilgisini alır, dokuzuncu ve en yüksek kürede semavi sırlar tarafından çekilir.

ÜZERİNE BACON'UN PORTESİ KONAN SHAKSPERE PORTRESİ

Sir Francis Bacon'un *The Advancement of Learning* adlı eserinde 1640 baskısındaki portresi, Shakspeare oyunlarının ilk dört kitabında görünen Wiliam Shakspere'nin portresi üstü üste konulduğunda ikisinin de aynı yüz olduğu hiçbir kuşkuya yer bırakmadan kanıtlanmaktadır. İki yüz arasında önemli hiçbir yapısal fark yoktur. Benzemeyen yönler sadece yüzeysel gölgeleme çizgileri, şapka ve sakal ilaveleri ve saçın düzenlenişidir. Bacon'un Van Somer imzalı nadir başı açık portresi, Droeshout'un portresinde daha da vurgulanmış olan geniş, vurgulu bir alın resmeder. Shakspeare severlerin yıllarca eleştirisine hedef olan Droeshout portresinin kabalığı, Lord Bacon'un yüz özelliklerini tanınmayan şekilde bozma hilesinin önemli bir parçasını oluşturur görünmektedir. Dr. H.A. W. Speckman, Ben Jonson'un "Okuyucuya" başlıklı şiirinin ikinci dizesindeki "It was" ifadesinin harflerini, üst üste getirme şifre tekniğiyle çözdüğünde ortaya F. Baco ismi çıkmıştır. Bu yöntemde şifre alfabenin 22 alfabesini altı sağdakiyle değiştirme üzerine kuruludur. Aşağı satırdaki harflerle yukarıdaki satırdaki harflerle değiştirildiğinde (V harfini W kabul ederek) şu anlamlı sözlere ulaşırız:

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Z

S T V X Z A B C D E F G H I K L M N O P Q R

Bu şifreleme yöntemine göre Ben Jonson'un açılış dizeleri şöyle olur.

"This figure, that thou, here seest put,

F. Baco for gentle Shakespeare cut."

[Buraya konan gördüğünüz figür,

Shakespeare'in yüzüne gizli F. Baco'dur]

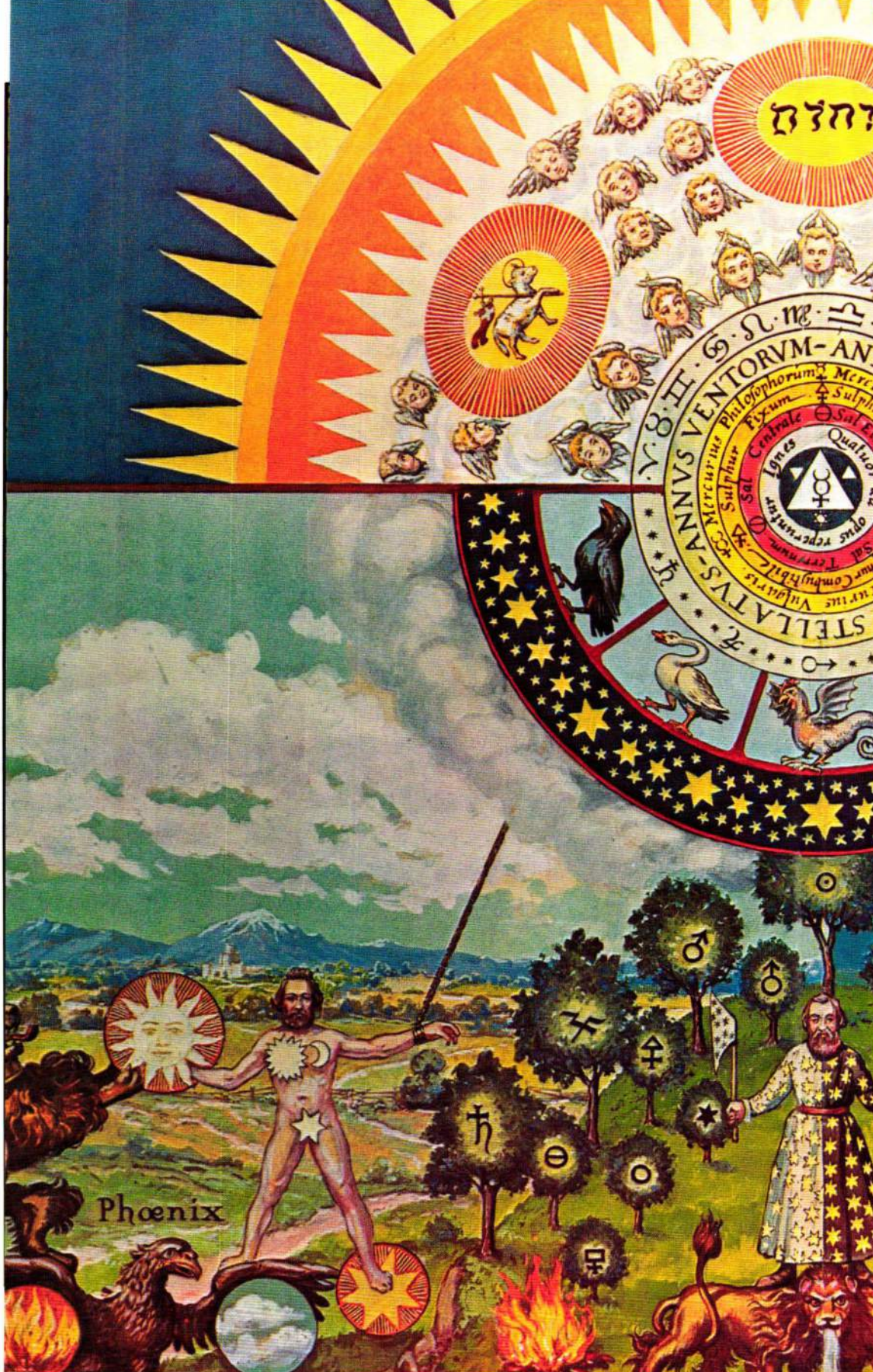
STELLATVS-ANNVS VENTORVM-AN
Mercurius Philosophorum
Sulphur Fixum
Sal Centrale
Ignes
Phœnix

Aquila

BÜYÜK GÜL-HAÇ SİMYA FORMÜLÜ

Gökyüzünde hem dış hem bir iç hale, hem de semavi varlıklarla çevrili olarak Kutsal Teslis'in nurlu sembollerini ..... (Baba), Kuzu (Oğul) ve Güvercin (Kutsal Ruh) görüyoruz. Semavi varlıkların görece asaletleri kanatlarının sayısı ve düzenlenişiyle belirlenmektedir. Uluhiyet'in ve gayp âlemlerinin ihtişamı, aşağı yaratımdan kısmen bir çizgi ile kısmen de bulutlarla örtülmüş yıldızlı göklerle saklanmıştır. Yıldızlı göklerin hemen altındaki halkada beş kuş vardır: Karga (Satürn, kurşun), kuğu (Jüpiter, kalay), horoz (Mars, demir), Pelikan (Venüs, bakır) ve Zümrüdüanka (Merkür, cıva). Gezegen sembollerini gösteren halkanın üst yarısında Zodyak burçları görülmektedir. Yeşil halkada şu kelimeler bulunmaktadır: "Solar yıl, yıldızsal yıl ve rüzgârların yılı." Sarı halkada ise "Bilgelerin cıvası, cisimsel cıva, bildik veya görünür cıva" yazmaktadır. Turuncu halkada, yanıcı sülfür, sabit sülfür, uçuşkan veya esîri sülfür"; kırmızı halkada "Elementsel tuz, dünyevi tuz, merkezi tuz"; mor halkada "Çalışma için dört ateş türü şarttır," diye yazar. Ortadaki beyaz üçgende solar Merkür'ün sembolü bulunmaktadır.

Resmin üst kısmı tümüyle ruhani güneşin üç katlı yapısına ayrılmıştır. Aşağıda üzerinde birçok ağaç yetişen bir tepe bulunmaktadır. Bu ağaçlardan her biri, simyasal bir maddenin sembolünü taşır. (Ayrıntılar için Bkz. Basil Valentine'nin simyasal semboller tablosu). Sağ altta bir gece sahnesiyle aşağı dünya, sol tarafta bir gündüz sahnesiyle yukarı dünya resmedilir. Bu yüzden resmin sağında su, solundaysa ateş sembolize edilmiştir. Zümrüdüankanın kanatları altında ateş ve hava, kartalın kanatları altındaysa su ve toprağın sembollerini taşıyan daireler vardır. Biri erkek biri dişi olan insan figürlerinin ikisi de altın bir zincirle üst dünyaya bağlanmıştır ve bedenlerinde yaratıcı kuvvetlerin her yaratıktaki eril ve dişil ilkeleri gösteren sembollerini taşıyorlar. Ruh ve irade vahşi bir aslan tarafından temsil edilir; ruh ve inisiyasyonsa boynuzları üstünde on iki yıldız veya ışık taşıyan, elinde her şeyin üç ilkesinin sembolü olan üç yapraklı bir çiçek tutan bir geyikle sembolize edilmiştir.

Resmin ortasında felsefi denge ve büyük çalışmanın tamamlanmasını sembolize eden bir figür durur. İki bedenli aslan, inisiyelere, çelişik kısımların nihai birliğinin zorunlu olduğunu ve ayrıca bütün doğal karşıtlıkların sembolü olan aydınlık ve karanlığın tek başta birleşen iki ayrı beden olduğunu hatırlatır. Görünürde bir araya gelmez elementlerin uzlaşmasını sembolize eden bu tuhaf yaratığın üstünde simyager-filozof dikilir. Entarisi üzerindeki yıldızların arınmış ve yenilenmiş aydınlık doğasını gösterdiği usta, elindeki gürzlerle (aydınlanmış akılla) ışık ve karanlık yanılsamasını yok eder ve kozmosun etrafa saçılmış çeşitli parçalarını birleştirerek felsefi androjeni yaratır. Hermetic Museum'da bu resme şu sözler eşlik eder: "Semalar Rabbin sözüyle, melekler onun nefesiyle yaratıldı. Rabbin ruhu dünyayı doldurdu. Ey, Rabbim, her şey senin iyiliğinle doludur. Yüz çevirdiğin mahvolur, Ruhunu çektiğin ölür ve toza döner. Sen Ruh'unu gönderirsin, onlar yaratılır ve dünyanın yüzü yenilenir. Senin yüceliğin sonsuzdur."

Hermetik Museum'da ayrıca Hermes'in Zümrüt Tablet'inin özgür bir çevirisi de bu resme eklenmiştir. Simyasal mistisizmin gerçek ruhu ancak ortaçağ simyasının ilkelerini tanımak ve onlar hakkında derin tefekkürlerde bulunmak suretiyle kavranabilir. Yukarıdaki resimde metallerin değişiminin, dünyeviliğin semavi nura dönüşümünün ve yirminci asrın akademisyenleri tarafından cahilce yanlış anlaşılan yenilenme ve diriliş sırrının anahtarı eksiksiz bir biçimde verilmiştir.

PARSİFAL VE KUTSAL KÂSE

Kutsal Kâse'nin üçüncü ve son kralı Parsifal, Salvat dağındaki yüce tapınakta, bir elindeki mızrağı dimdik tutmuş, öteki eliyle ışıl ışıl parıldayan yeşil Kutsal Kâse'yi kaldırıyor. Mızrağın ucundan kanlar akıyor. Parsifal'in önünde, Klingsor'un büyüsünden kurtulan tapınak rahibesi Kundry (Kundalini), Tutku'nun Kutsal Kâse'sine tapıyor. Kâse Gizemleri için Hargrave Jennigs, şunları yazmaktadır: "Kutsal Kâse Kardeşleri veya Şövalyeleri mistik Gülhaçlıları bir arada tutan bağın sembolüydü. Bu insanlar gerçekten daha büyük bir gizemin bekçileriydiler. 'En Soyluların Garter Tarikatı" –tarihin ilk şövalyeleri– aslında gardiyanlar tarikatı anlamına geliyordu. Yani, (soyut anlamında) Hıristiyanlığın temeli olan yüce dişi kişiliğin Bakire Meryem'in doğaüstü iffetinin en kutsal ve en soylu gardiyanı..." Kutsal Kâse Gizemleri'nin anahtardır." Kutsal mızrağın yukarı doğru projekte edilmiş kendine özgü ucuyla kozalaksı bez olduğu ve Kutsal Kâse'nin gizemli Hayat Suyu'nu içeren sümüksü beden olduğu anlaşılırsa Kâse Gizemleri'ne bir anahtar bulunur. Salvat dağı insan bedeni, üzerindeki kubbeli tapınak beyin, aşağıdaki karanlık vadideki Klingsor kalesi, şövalyeleri (beyin enerjisi) karanlıkta, yanılsama ve sapkınlık bahçesinde uyutan hayvani doğadır. Arınmış aday Parsifal, kutsal emanetlerin ve bunların temsil ettiği kutsal sanatın gardiyanı ve ustası olur. Varoluş amacını yerine getirmiş olan Kundry, şu ölümsüz sözlerle sunağın dibinde canını verir: "Hizmet ederim!"

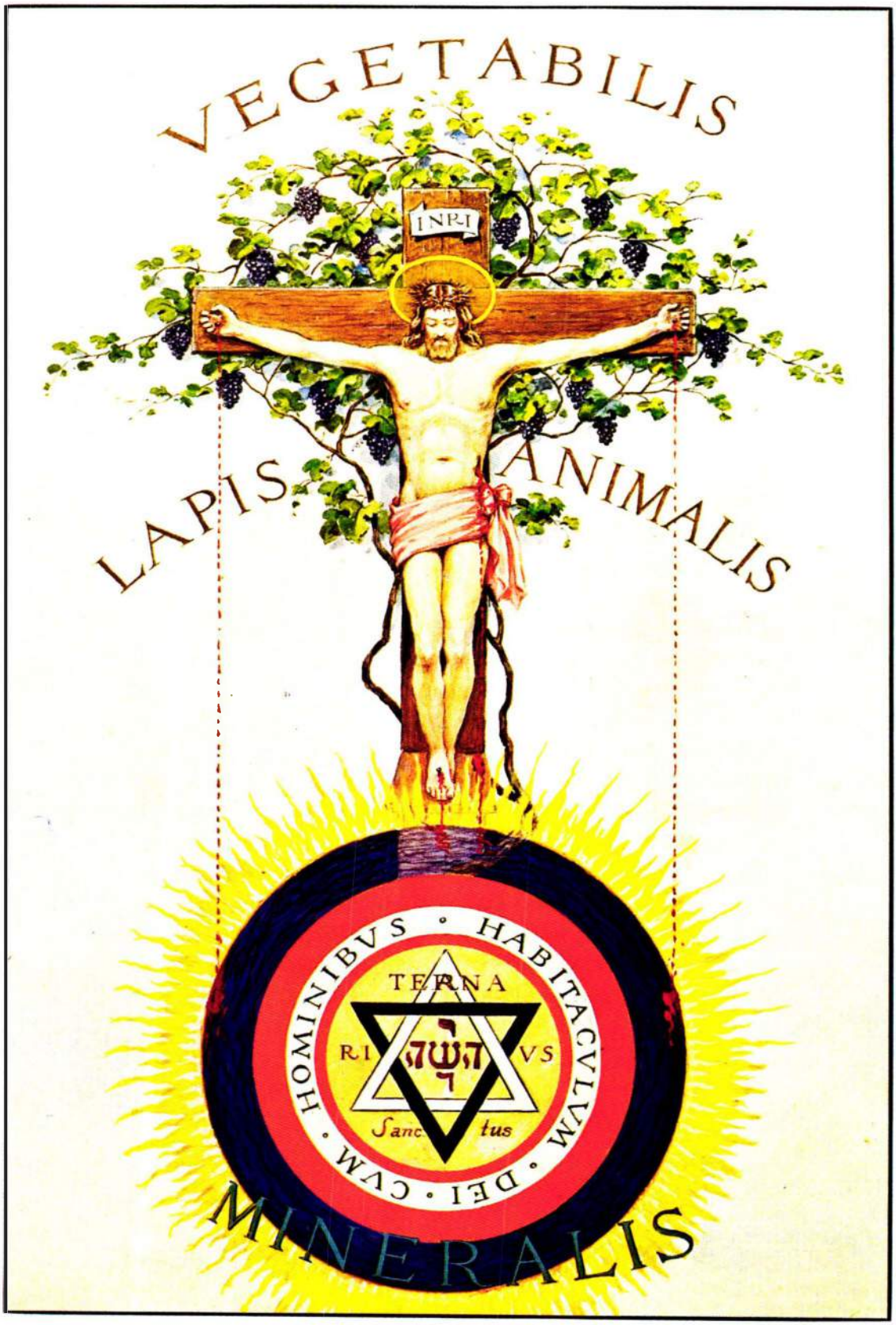
VEGETABILIS
INRI
LAPIS
ANIMALIS
HOMINIBVS · HABITACVLVM · DEI · CVM
TERNA
RI
VS
Sanc
tus
MINERALIS

GÜL-HAÇ ÇARMIHI

Solar çarmıh, tarih öncesi denen dünyanın astronomik bilgisinin çarpıcı bir örneğidir. "Herschel'in evrenin insan suretindeki temel planında," diye yazar Albert Ross Parsons, "güneş sistemimiz göklerin İlahi İnsan'ının kalbine tekabül eder. Ekliptiğin göksel ekvatordan ayrılması demek olan güneş sistemimizin felaketiyse, İlahi İnsan'ın kalbinin yırtılması veya delinmesiyle gösterilir. Artık ekliptik ve ekvator birbirleri üzerine düşmemektedir; bunlar İlahi İnsan'ın uzayda üzerine gerildiği bir haç oluştururlar. Bu fikir Hindulara ve Platon'a yabancı değildi. Tarih öncesi Hıristiyanlık, dünyanın temelinde kurban edilen kuzunun dini, Vahiy Kitabı buradan yükselmiştir." (Bkz. *New Light from the Great Pyramid.)*

Çarmıh hikâyesini gerçekten yaşanmış bir hikâye gibi görmeyen Gnostikler, onu sadece kozmik anlamı açısından değerlendiriyordu. Gül-Haç mistisizminde, Mesih Ruh'un, İsa'nın ellerindeki, ayaklarındaki ve gövdesindeki yaralardan akan kan aracılığıyla yeryüzüyle doğrudan bir bağlantı kurduğu söylenirdi. Gizli öğretinin kadim bir sembolü olan haç, inisiyeler için, semavi insanı hayvani parçasından kurtararak ruhani doğayı Gerçeklik küresine indiren tanrısal kurumu temsil ediyordu. Bu yüzden haçın felsefi ölümün sembolü olduğunu ve Gizem Okulları'nın her neofitin ıstırap, ölüm ve diriliş aşamalarından zaferle geçmesini sağlayamadıkça amacına ulaşamayacağını söyleyebiliriz. Bütün süreç asma sembolizminde saklanmıştır. Bir yazarın gözlemlediği üzere, Gethsemane Bahçesi'ndeki ıstırap, üzümlerin ezilmesi preste ezilmesiyle gösterilir. Bu kutsal kabın sırrını anlayan kişi insanın yenilenmesinin anahtarını elinde tutar. Çarmıha gerilmiş olan insan, hayat sembolü üstünde ölür, ölüm sembolü üstünde hayata ulaşır. Böylece Ben ile ben-olmayan arasındaki uçurum kapatılır ve ruh kozasının boş kabuğunu geride bırakarak dışarı çıkar. Kurtarıcının ıstırabı, dolayısıyla, ölümün ıstırabı değil, doğumun ıstırabıdır. Gizemler, ancak hayatını vererek onu bulanlarca anlaşılabilir.

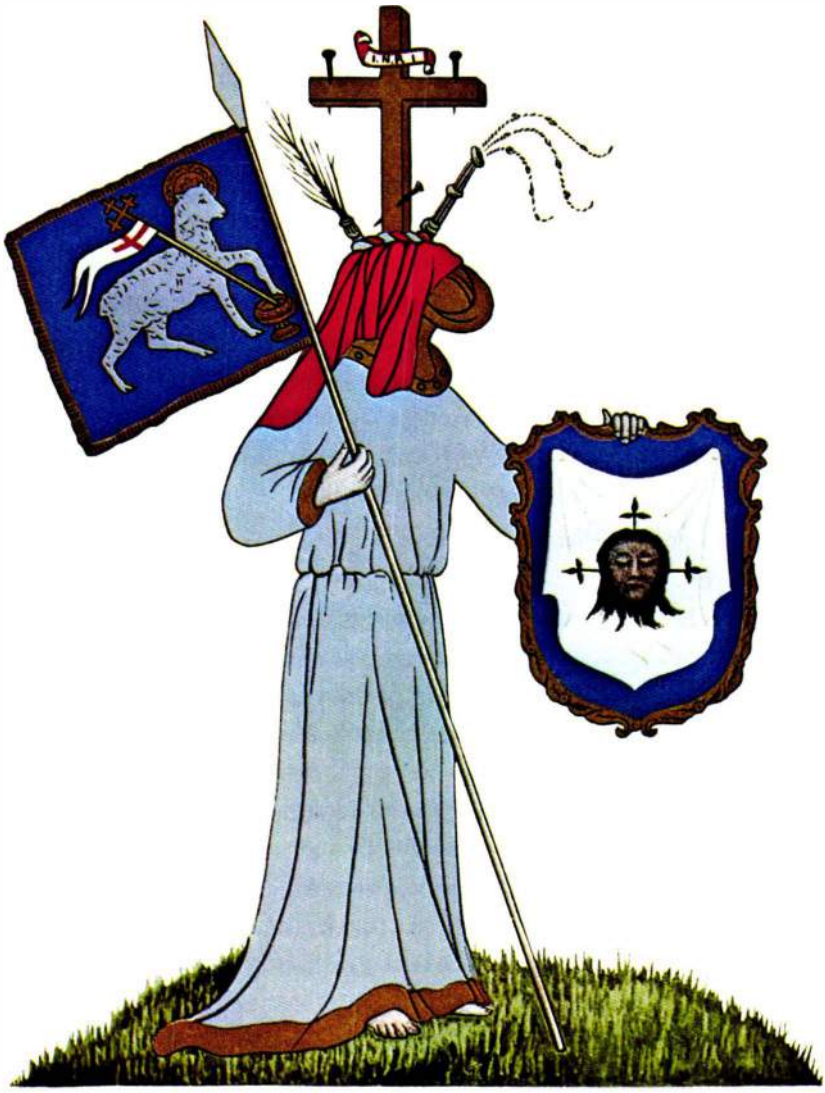

RAB İSA MESİH'İN ARMASI

Londra'daki British Müzesi, bir süre önce, "Harleian Heraldic Manuscript No. 269" adlı, MÖ 1180 tarihli orijinal bir elyazmasını koleksiyonuna kattı. Müzenin katalogunda, bu kendine özgü, eşsiz elyazması için şunlar yazar: "Kral VI. Henry zamanında yapılan küçük yapraklı eski bir arma kitabı." Kitabın 66. sayfasında bir resim bulunur, resmin altında ortaçağ İngilizcesiyle "Rabbimiz İsa Mesih'in Çarmıhtan Sonra Kullandığı Arma" yazar. Bu arma şu şekilde tarif edilir: "Bir tepenin üstünde sola öne dönmüş bir figür, dikişsiz, yekpare bir mintan giyer. Mintan belde bir kemerle toplanmıştır. (Armayı tarif eden kişi şunu ekler) 'Bu elbise Tanrı'nın cüppesinden yapılmıştır.' Sağ elde ucu mızrak ucu gibi olan mavi sancaklı bir değnek vardır (İsa'yı çarmıha götüren askerler genellikle mızrakla temsil edilir), burada başında altın bir haleyle Agnus Dei (Tanrı'nın Kuzusu) resmedilir. Kuzunun ön ayağı ve ucunda bir haç olan asa altın bir kupanın ağzındadır. Kuzunun kolundaki asanın sancağında beyaz zemin üzerinde kırmızı bir haç vardır. Sol elde gümüşi bir bez parçası vardır (Üzerinde Mesih'in başı bulunan, Azize Veronica'nın taşıdığı mendil veya bez), bu baştan üç ağızlı üç mızrak çıkar. Üzerinde kırmızı bir örtü olan altın miğferin üstünde üç çiviyle delinmiş bir haç vardır. Haçın üzerinde I.N.R.I harfleri yazılıdır. Bütün bunlar huş ağacından bir falaka sopası ile bir kamçı arasındadır."

Aile armalarının İsrail'in on iki kabilesiyle başladığına inanılır. Arma sembolizmi kendi başına eksiksiz ve büyüleyici bir konudur. Soy-kütüklerinin çok önemli olduğu bir çağda, birdenbire, İsa'nın bir armasının olmadığı ve bu yüzden bir soylu olamayacağının farkına varılmıştır. Yukarıdaki tasarım bu durumu telafi etme çabasının sonucudur. Arma yasalarına göre, yukarıdaki çizim İsa Mesih'in yeterli sayıda başarısını göstermektedir. Bu arma asırlar önce kayıt altına alınmış olsa da, bildiğim kadarıyla bugüne dek kopyası çıkarılmamıştır. Mr. Wilson bu resmin orijinal olduğunu temin etmektedir; çünkü bu resim "imanın canlı, adanmanın güçlü" olduğu bir çağda çizilmiştir.

KUDÜS LOCASININ ÜÇ BÜYÜK USTASI

Hiram efsanesi kadim Gizem Okulları'nın sembolizmiyle yorumlanırsa, o insan ruhunun kurtuluşuna dair bir anlatıya dönüşür. Üç Büyük Usta, inisiye filozofun varoluşun üçlü temeli olarak gördüğü Sebepsel Üçlü olur. Kral Süleyman (ortada) Evren Locasının Büyük Ustası, Ebedi ve Değişmez Ulûhiyet'i; Surlu Kral Hiram (sağda), sebepler küresinden sonuçlar küresine durmaksızın akan kozmik kaynakları veya enerjileri; Dul'un Oğlu Hiram Abif (solda) evrensel faaliyeti –Dünya'nın Yaratıcısı'nı, Demiurgus'u, Usta İşçi'yi– temsil eder. Hiram'ın çekici, tıpkı Zeus'un şimşekleri gibi, aşağı yaratımın elle tutulur elementleri üzerindeki iktidarının sembolüdür. Hiram'ın kralı, en uygun sembolü ışık deltası olan güneştir. Bu yüzden hataya düşmeden söyleyebiliriz ki Hiram aşağı alemin suretini alır veya benimser; yani o, var olmak için onun faaliyetine ihtiyaç duyan elementlere dağıtılması gereken aktif hayat ilkesidir. Bu dünya üzerinde üç kapı üzerinden parıldar: doğu, güney ve batı. Fakat kuzeyden hiç ışık gelmez, bunun tek istisnası Apuleius benzeri "gece güneşi"ne sahip az sayıda inisiyedir. Demiurgus Hiram yaratım görevini üstlendiği anda kozmik şehitlik dönemine girmiştir. Mesih olarak dört elementin haçında çarmıha gerilmiş, Apis olarak cehalet domuzuyla parçalanmış, Osiris olarak varlığın kurşun sandığına kilitlenmiştir. O tanrısal bedenini mahlukların hayatta kalmasını sağlayacak besin olarak sunmuştur, bizatihi insanın şarap ve ekmeğine dönüşmüştür. Hiram'ın suikastçıları, yaratımı sonsuz hayata uygun bir biçim vermek için gönderilmiş olan boyutsuz ve sınırsız Ruh'u yok eden aşağı âlemin üç boyutudur. Demiurgus, kendi elleriyle uzayda kurduğu Varoluş Çarkı'na bağlanmıştır.

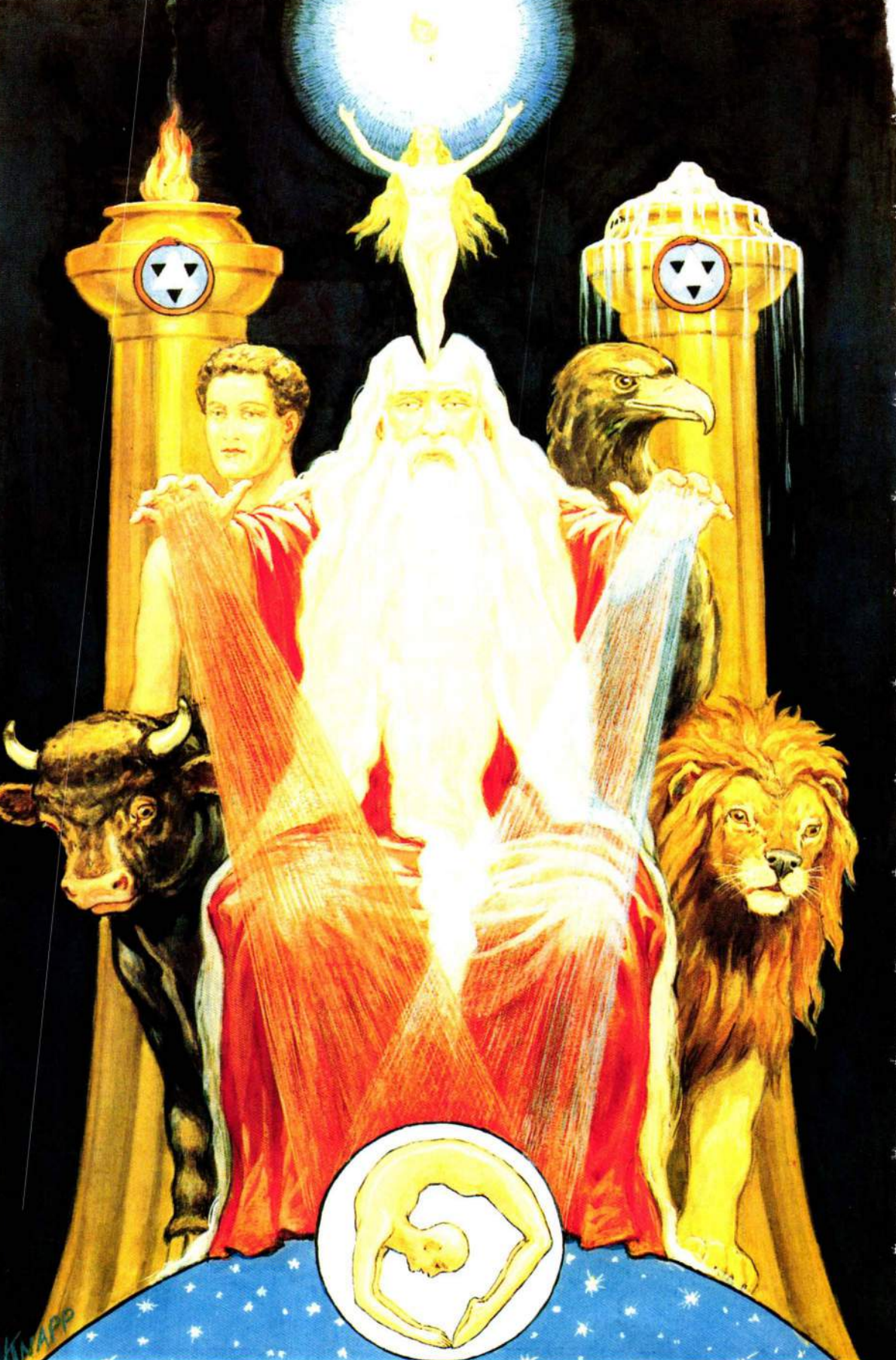
KNAPP

KADİMLERİN KADİMİ

Yüce Kutsal Toplantı'da Kadimlerin Kadimi için, Gizlenmiş Olanların Gizlenmişi, Ebedilerin Ebedi, Gizemlerin Gizemi ve sembolleriyle bilinen ve bilinemeyen, diye yazılır. Zohar'da onun cüppesinin beyaz olduğu söylenir, ancak burada Uluhiyet hırkasının kozmik faaliyetin doğasından pay aldığını göstermek için kırmızı resmedilmiştir. Yüzünün dev, aydınlık ve dehşetengiz olduğu söylenir. Alev alev ışıktan bir taht üzerine oturur ve ateş sütunları onun iradesine tabidir. Başından çıkan beyaz ışık yüz bin dünyayı aydınlatır. (Bazı metinlerde kırk bin üst âlemi aydınlatır diye yazar). Onun ışığının ihtişamı "Sefirot Ağacı'nın kutsal meyveleri" adı verilen erdemli insanlara verilecektir.

Kafatasından çıkan ışıkla on üç bin sayısız âlem aydınlanmış, bu ışıktan, ruhen ölü olanı sonsuz hayata uyandırma gücüne sahip gizemli bir çiy çıkmıştır. "Büyük Yüz"ün uzunluğunun üç yüz yetmiş bin sayısız âlem olduğu söylenir, bu yüzden ona "Uzun Yüz" denir. Kadimlerin Kadimi'nin görünüşü, başlangıçtan önce mevcut olan ve tahtı gök kubbede olan Yaşlıların Yaşlısı'nın yüzüdür. Yaşlıların Yaşlısı "Kıza Yüzü", yani En Kutsalın En Kutsalı'nın savaş arabası yaratımı irade etmiştir.

Kadimlerin Kadimi'nin saçı ve sakalı evrenin en dışlarına kadar uzanır. Kafatasından binlerce ve binlerce yedi bin beş yüz kıvırcık saç dökülür, bu saçlardan hiçbiri birbirine değmez. Saçının her kıvrımında dört yüz on örgü saç vardır. Bu tutamlardaki saçlardan her biri dört yüz on âleme ışık saçar. Kafatasının boşluğunda yüce gizli Bilgelik saklıdır ve beyni otuz iki yolla uzanır ve bu yollardan geçer. Kadimlerin Kadimi'nin sakalından on üç pınar fışkırır ve elinden ana ve baba ışınlar gelir, varlık bunlarla varlığa gelmiştir. Kadimlerin Kadimi'nin başı Zeus'unki gibi, bilgeliğin Athena suretinde çıkmasına izin vermek için yarıktır.

ERİMİŞ DENİZ

Hiram'ın Samuel'in, Ateş Ruhu'nun torunu olduğu ve ataları arasında demir ocağını icat eden ve metalleri ilk eriten ölümsüz Tubal-Kain'in olduğunu ima eden tuhaf bir Kabalacı efsane vardır. Bu efsaneye göre Hiram'in işçiliğinin şaheseri Erimiş Deniz'dir; on iki öküzün sırtında taşınan dev bir arınma kurnası. Çapı otuz kübit olan bu dev leğen tek bir kere dökülmek zorundadır ve işçiler, Kudüs halkı, hatta Kral Süleyman ile Saba Melikesi Belkıs büyük işi görmek için oradadırlar. Fakat Hiram'ın onları terfi ettirmeyişine içerlemiş olan üç zanaatkâr, döküm kalıbının içine gizlice su katarlar. Ocağın kapağı açılıp alev alev metal kalıba döküldüğü zaman büyük bir patlama olur. Buhar bulutları yükselir ve erimiş metal her yöne saldırarak ölüm saçar. Büyük işi başaramadığı için üzüntü olan Hiram akan erimiş metalin önünde durur. Birdenbire bu akıntı ve dumanın içinden bir ses haykırır: "Seni yanmaz kıldım. Kendini alevlere at." Hiram bunun üzerine Erimiş Deniz'in içinden geçerek arzın merkezine, metali eriten ilk işçiler olan ateşsi atalarının yaşadığı yere iner. Albert Stefen'ın *Hieram and Solomon* adlı oyunu bu efsaneye dayanır ve Erimiş Denizi (Felsefe Taşı) oluşturan akıntının çeşitli içeriklerini tarif eder. Hiram Erimiş Deniz'in içine baz metaller haricinde Melcizedek'in altın tacını ve Seba Melikesi'nin gümüş orağını atmıştır.

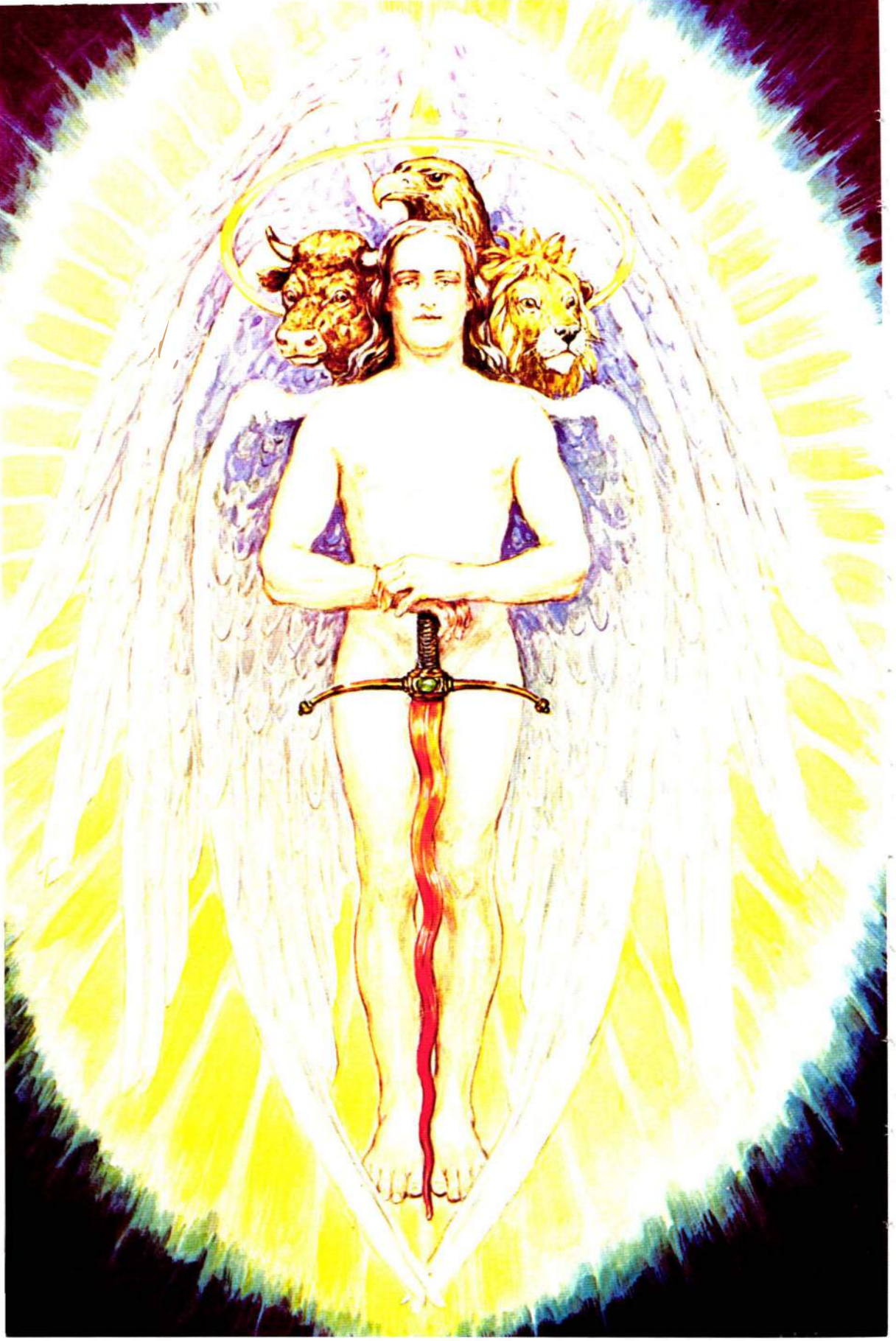

HEZEKİEL'İN KERUBU

Antik çağın Yuhadileri, Hezekiel'i gizli öğretinin sırlarını avama açıklamakla suçladılar (Bkz. Zohar). Vardıkları sonuç, Hezekiel'in görüsünü deliliğin tartışılmaz kanıtı olarak gören Thomas Inman'ınkiler ile ne kadar farklı! Eksiksiz bilgeliğin sembolü olan Keruplar, Yaratan'ın ihtişamından çıkan dört nehrin ruhani bekçileridirler. İsrail'in on iki kabilesi çölde kamp kurduklarında, kampın dört köşesine Reuben (insan), Judah (Aslan), Empraim (Boğa) ve Dan (Kartal) sancakları dikilmişti.

Sir W. Drummond, *The Aedipus Judacius* adlı eserinde, Kircher'den bir figürü kitabına koyar, bu resim İsrail'in çöldeki kampının evrenin sembolik düzenini temsil ettiğini gösterir. Kilise'de de tıpkı Keruplar gibi dört tane sütun olmalıdır, kelam bunların ortasından çıkar. İranaeus da Mesih'i kerupların üzerinde oturan her şeyin Yapıcısı olarak görür, böylece Mesih'i kesin bir biçimde Kabalacı İhtişam, yani Şekinah'la ilişkilendirir. Mistisizmde, Tekvin bölümünde tarif edilen keruplar cennet bahçesini çevreleyip onu gözlerden saklayan ve içinde hayaletsi yaratıklar olan kesif, koyu bulutları gösterir. Eden bahçesini arayanlar, aşağı duyuların bu yaratıkları tarafından yanıltılırlar. İnsan nur küresine girmeden önce dört hayvani doğayı alt etmelidir. Adolph Franck, *The Kabbalah* adlı eserinde şunları yazar: "Bütün insan yüzleri ilk dört tipe kadar takip edilmelidir, bu yüzler ruhların entelektüel ve ahlaki düzen içindeki mertebelerine göre ya yakındır, ya uzaktır. Bu figürler Hezekiel'in gizemli arabasındaki dört yaratık, insan, aslan, boğa ve kartal figürleridir."

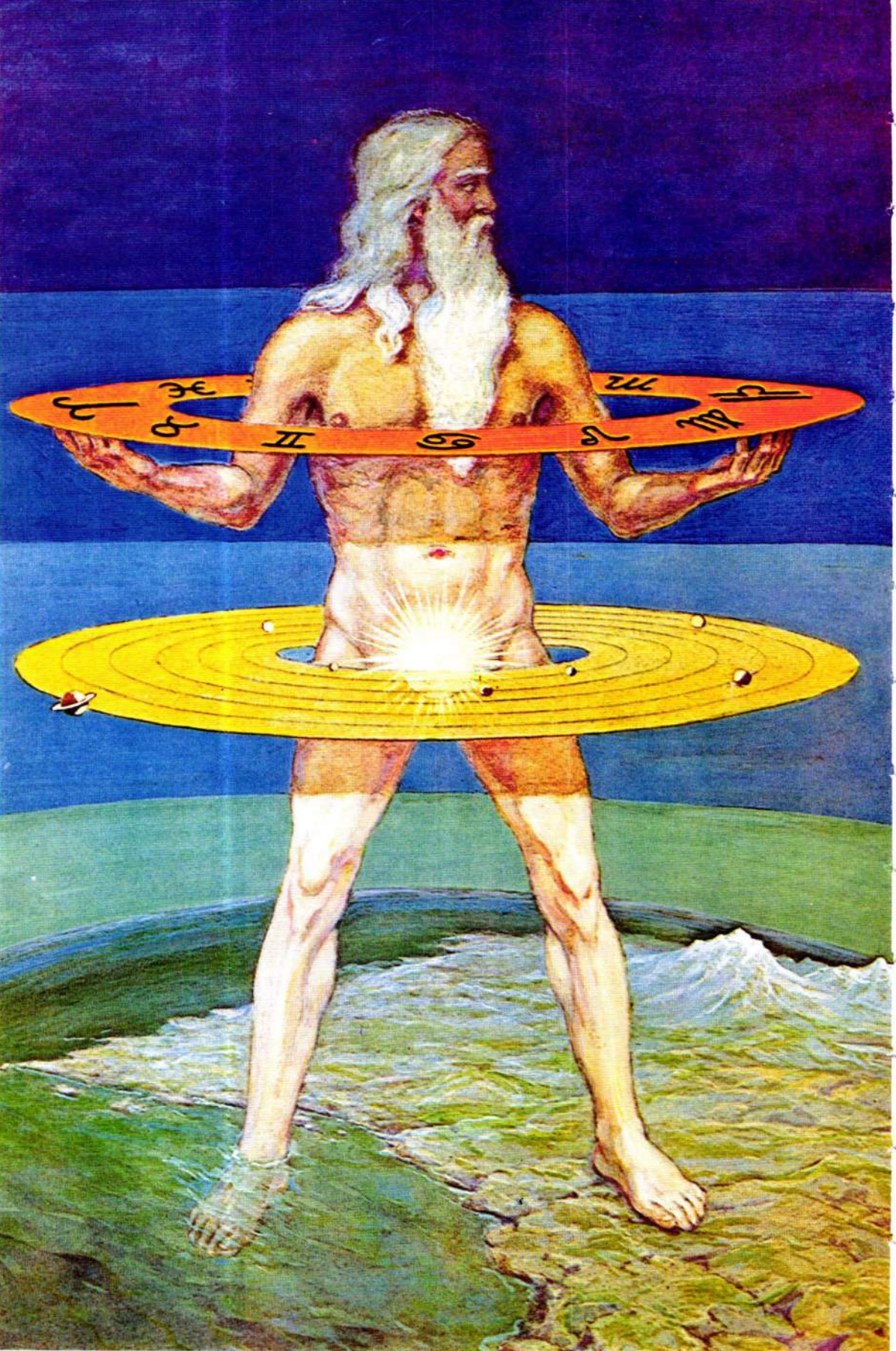

ZOHAR'IN İNSANI KAMİLİ

Eliphas Levi Büyük Protip İnsanı şu şekilde tarif eder: "İnsan figürü tarafından formüle edilen kelamın sentezi yavaş yavaş yükselir, doğan güneş gibi sudan yükselir. Gözler ortaya çıktığında ışık yaratılır; ağız tezahür ettiğinde ruhlar yaratılır ve dünya ifade kazanır. Bütün başın ortaya çıkması yaratımın ilk gününde tamamlanır. Omuzlar, kollar ve göğüs ortaya çıktığında çalışma başlar. İlahi Suret bir eliyle denizi geri iter, diğer eliyle dağları ve kıtaları yükseltir. Suret büyüdükçe büyür; üreme organları ortaya çıkar ve bütün varlıklar çoğalmaya ve artmaya başlar. Suret dimdik ayakta durur, bir ayağı suda bir ayağı yerdedir. Yaratım okyanusunda kendini tümüyle görünce, kendi yansımasına üfler ve kendi suretini hayata çağırır. Söylenmiştir: İnsanı yapalım ve insan yaratılır. Hiçbir şiirde insanlığın prototipi tarafından gerçekleştirilen yaratımın görüsü bu kadar güzel anlatılmamıştır. Burada insan suretin sureti, ama aynı zamanda ilahi kudretin suretidir. O elini doğudan batıya uzatabilir, dünya ona egemen olsun diye verilmiştir. İşte Kabalacıların ilksel Adem'i, Adam Kadmon'u böyledir. İşte o bu anlamda bir devdir ve Kabala'nın hatıralarına düşlerinde yakalanan Swedenborg bu yüzden bütün yaratımın sadece dev bir insan olduğunu ve bizim evrenin suretinde yaratıldığımızı söyler." (*The History of Magic*)

1 LE BATELEUR
2 LA PAPESSE
3 L'IMPERATRICE
4 L'EMPEREUR
5 LE PAPE
6 L'AMOUREUX
7 LE CHARIOT
8 LA JUSTICE
9 L'HERMITE
10 LA ROUE DE FORTUNE
11 LA FORCE
12 LE PENDU
13 LA MORT
14 LA TEMPERANCE
15 LE DIABLE
16 LA MAISON DIEU
17 LES ETOILES
18 LA LUNE
19 LE SOLEIL
20 LE JUGEMENT
21 LE MONDE

LE FOU

MAJÖR KARTLARIN BİR DİZİLİŞ ÖRNEĞİ

Tarot, bilinmeyen bir tarih ve kaynaktan gelen 78 resimli karttan oluşan bir destedir. Deste iki büyük gruba ayrılır: 56 karttan oluşan büyük gruba "küçük sır" kartları, 22 karttan oluşan gruba "büyük sır" kartları adını veriyoruz. Deste dört takıma ayrılmıştır: Asalar (Sinekler), Kılıçlar (maçalar), Kupalar (kupalar) ve Tılsımlar (karolar). Bu takımlar 1'den 10'a kadar on karttan oluşur ve her kartın numarası onun üzerindeki sembol sayısıyla belirlenir. Örneğin 6 asa, 4 kupa, 9 tılsım, 3 kılıç. Her takımın dört tane saray kartı vardır. Bu kartlar Kral, Kraliçe, Prens ve Uşak (veya Vale) olarak adlandırılır. Kral ve kraliçeler genellikle otururken, Prensler at sırtında, valeler ayakta resmedilir. Her biri kendi serisinin sembolünü elinde tutar. Majör kartlar da iki gruba ayrılırlar, bu gruplardan birinde genellikle üzerinde sayısı olan 21 kart, diğerindeyse ya sayısız ya da bir şifreyle belirtilmiş tek bir kart vardır. 21 kartın kabul edilen sırası isimleriyle birlikte şöyledir: (1) Büyücü, (2) Yüksek Rahibe (veya Kadın Papa), (3) İmparatoriçe, (4) İmparator, (5) Papa, (6) Aşıklar (veya evlilik), (7) Araba, (8) Adalet, (9) Münzevi, (10) Kader Çarkı, (11) Güç, (12) Asılı Adam, (13) Ölüm, (14) Ölçü, (15) Şeytan, (16) Kule (Gökten inen ateş), (17) Yıldız, (18) Ay, (19) Güneş, (20) Kıyamet, (21) Dünya. Diğer kartların üzerine açıldığı numarasız kart Abdal kartıdır.

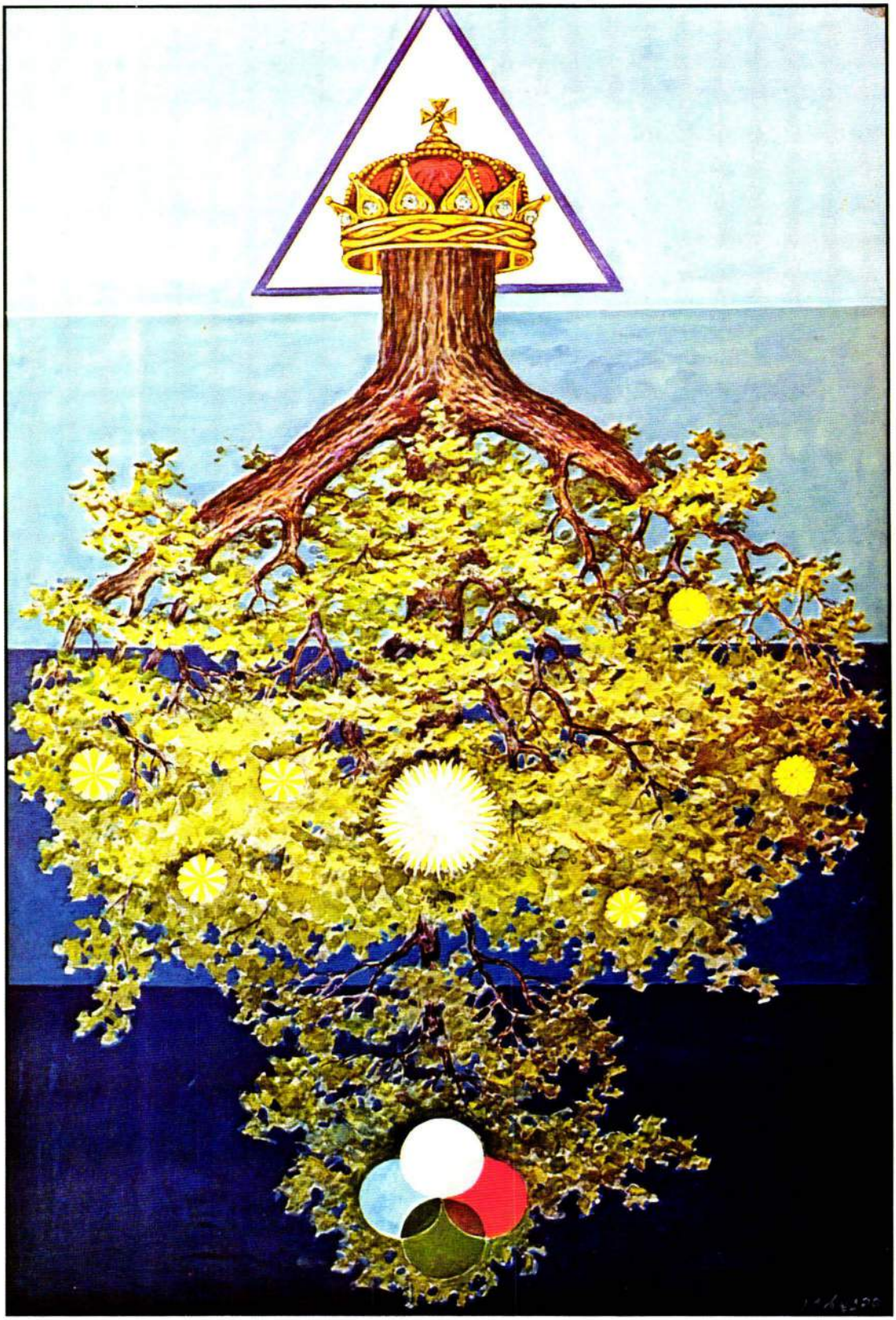

SEFİROT AĞACI

Materyalist için büyüme fenomeni içeriden dışarıya doğru bir hareket, bir tür genişlemedir ve suret bu süreçle varlığa gelir. Filozofa göreyse büyüme dışarıdan içeri doğru bir harekettir; bir çelişme değil, bilincin varlığın merkezine doğru yönelmesidir. Hindu büyücülerin kısa bir süre içinde küçük bir tohumdan erişkin bir mango ağacı çıkarabilmesi, felsefi mistisizmin ruh ağacının mucizevi bir şekilde büyümesine ve normal mevsimi gelmeden asırlar önce meyveler vermesine neden olan süreçlerine benzer. Bu ruh ağacı, neredeyse idrak ötesi bir süreçle, kendi tohumunun kaynağına doğru, içe büyür ve sonunda masaldaki fasulye ağacı gibi iki âlemi birbirine bağlar. Örgütlü tezahürün Kabalacı ağacı, yalnızca makromozmik bir sembol değil, aynı zamanda insanın sembolüdür. Çünkü insanın kökü de ruhtadır. O kusursuzluğa ulaşmak için eninde sonunda dört âlemden kendi esas kaynağına çekilmelidir. İnsan bilinci bir dereceye kadar düşüncelerine karşılık gelen bir varoluş düzeyinde yaşar. Düşünce ve duygular bağlanmanın temelleridir. Bunun bir sonucu olarak, fiziksel şeylere bağlanan kişiye dünyevi denir, çünkü bilinci maddi hırslarının kölesidir. Bilincini kendi düşüncelerinin düzeyine yükseltebileceğine inanan çileci hayatını uluhiyeti temaşa etmeye adar. Bütün çağların çilekeşleri (zühtleri) bu tutumlarını, vecit hallerinde daha yüksek bir hayata dair anlık görülerinin çektikleri bütün çilelere bedel olduğunu ileri sürerek meşrulaştırırlar. Bu tür insanlar geçici ruhani deneyimlerini ete çile çektirme yoluyla ulaşırlarken, felsefe, gizli yeteneklerini ortaya çıkarabilen bütün insanların, eninde sonunda ilahi âlemlerde bilinçle var olabileceğini ileri sürer. Ağaç felsefi büyümenin sembolüdür, oysa yün abalar ve dövünme aletleri daha yüksek bir hayata ulaşma isteğinin samimi, ama doğal olmayan çabasını gösterir.

PEDER C.R.C.'UN TÜRBESİNİN AÇILIŞI

Gül-Haç Kardeşliği üyeleri aydınlanmış kurucularının türbesine girdiklerinde dairesel pirinç sunağın üstünde şu yazıyı bulurlar. "A.C.R.C. Evrenin bu özetini yalnızca kendim için bir türbe yaptım." Aynı pirinç plakanın üstünde, sadece ilki bir dairenin içine alınmış olan beş cümle daha vardır. Birinci cümlede, "Mesih benim her şeyimdir"; ikinci cümlede, "Asla boş değil"; üçüncü cümlede, "Yasa'nın boyunduruğu"; dördüncü cümlede "İncil'in özgürlüğü"; beşinci cümlede "Tanrı'nın bölünmez ihtişamı." Peder C.R.C.'nun elinde bulunan kutsal T kitabı şu çarpıcı cümlelerle biter:

"Mesih'in bağrına bir tohum ekildi. C.R.C. soylu ve aydın bir Alman ailesi olan C.R. ailesinden gelmiştir. O tanrısal ilham sayesinde, semavi ve beşeri gizemlerle uğraşan yüksek bir alim, yorulmaz bir emekçidir. İmparatorlara özgü (Arap ülkeleri ve Afrika seyahatleri sırasında topladığı) sırları, onları anlayacak kadar olgunlaşmamış kendi kuşağından saklamıştır. Sanatının, isminin ve inancın en ateşli müritlerini örgütlemiş, her açıdan yüce kişiliğini yansıtan bir küçük dünya kurmuştur. Geçmiş, şimdi ve geleceğin ilmihalini tamamladıktan sonra, yüz yaşında, (asla yakalanmadığı ve çevresindekilerin asla yakalanmasına izin vermediği) hastalık yüzünden değil, ama Tanrı'nın Ruhları tarafından çağrıldığı için, (kardeşlerine son defa sarılıp onları öperek) nurlu ruhunu Tanrı'ya, güvenli ve sadık Yaratıcı'ya teslim etmiştir. Babaların en yücesi, kardeşlerin en tatlısı, öğretmenlerin en inançlısı, dostların en güveniliri, kendi 120 yılı için buraya gizlenmiştir." Bundan sonra kardeşlerin imzaları gelir ve T kitabı şu sözlerle biter: "Tanrı'dan geldik, Mesih'te ölürüz ve Kutsal Ruh'ta yeniden diriliriz."

AHİT ÇADIRININ BAHÇESİ

İlk dönem İsrail halkının dini ciddi bir biçimde eleştirilse de, onu hor görenler, bu dinin doğal ve mantıklı bir ürünü olduğu şartları ve zamanı hesaba katmada başarısız olmuştur. Modern dünya birçok kadim uygulamanın barbarca ve zalimce olduğunu düşünmekte, ancak kadim halklara eşit ölçüde alçaltıcı gelecek gündelik zalimliklerini unutmaktadır. Tarihte hiçbir zaman düşünen insanlar çoğunlukta olmamıştır. Sadece kendi kaderinin sorunlarını değil, başka insanlarınkine de çözümler arayan bir akıl her zaman nadir bulunur. Her dinin ezoterik, ruhani yanı güzel, insancıl ve aşkın bir tutuma sahiptir ve bu tutum ancak kendini gündelik ve sıradan olanın ötesine yükseltmiş insanlarca anlaşılabilir. Her çağda insanların "yasanın lafına" taparken, "Lafın öldürüp ruhun diriltiğini" fark edememiştir.

Gerçek uzman ve mistik için Eski Ahit, bitmek bilmez bir ilham kaynağıdır. Entelektüel için hiç bitmeyen bir uğraştır, o tarihlerden, yerlerden bahseder, Kutsal Metin'in kaba mecazları altında gizlenmiş olan yüce hakikatleri tümüyle gözden kaçırır. Ahit Çadırı gizemini anlayan insanın başka hiçbir dine ihtiyacı yoktur; çünkü o bütün çağların kahinleriyle bir olacaktır. Gündelik hayatını yaşayan her insan –kendisi bilmese de– Ahit Çadırı'nın bir rahibidir. Tıpkı Yehova'nın atanmış rahiplerinin O'nun evini temiz ve düzenli tutmakla görevli olması gibi, birey de, kendi küçük dünyasını temiz ve düzenli tutmakla görevlidir. Doğa Ahit Çadırı, insan ise rahiptir. Bütün halkların ve ulusların tek Tanrı'sı ise, her insanın ruhunda, Kutsalların Kutsalı'nın işlemeli örtüsünün ardında yaşar.

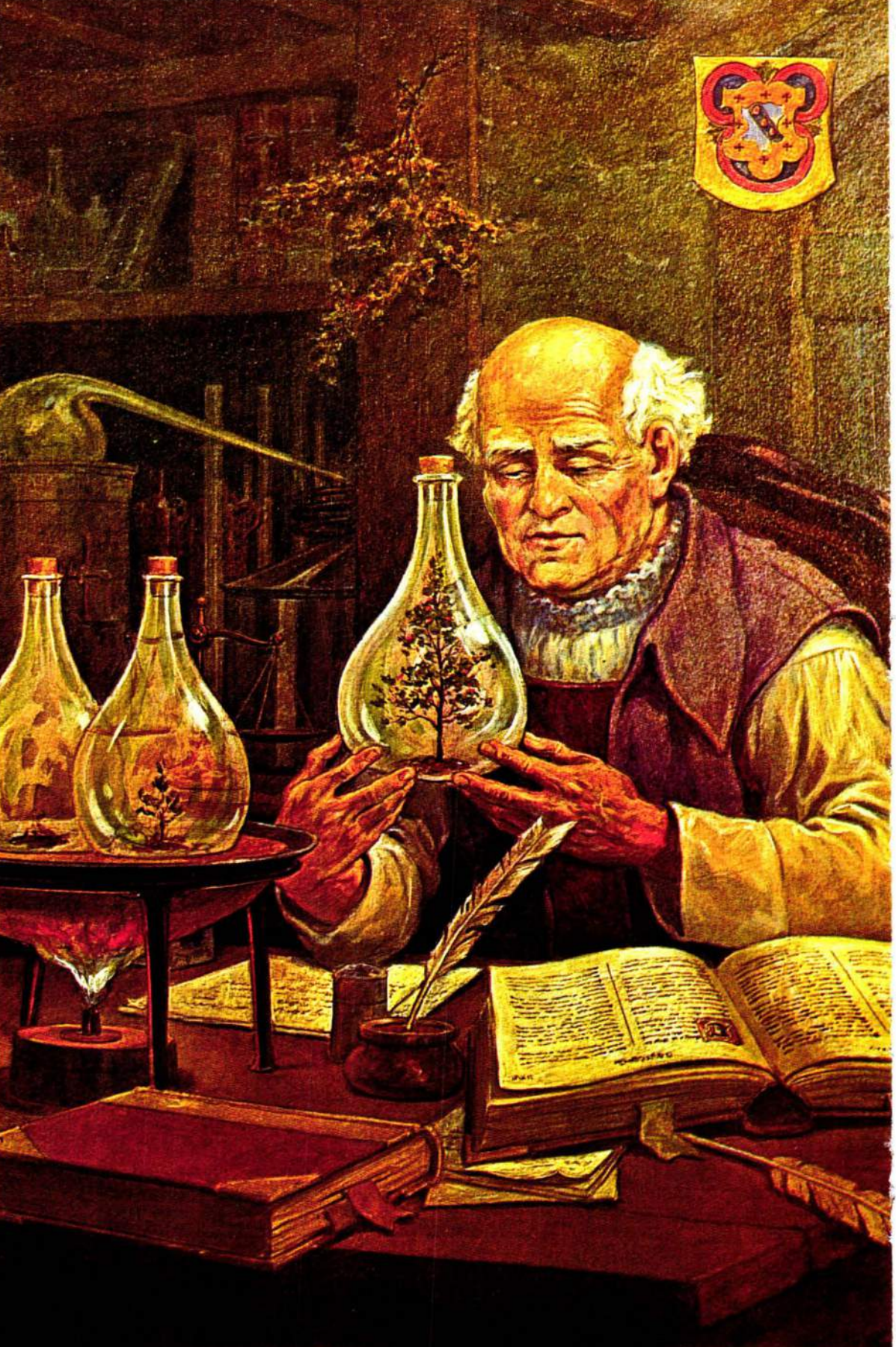

PALİNGENESİS DENEYİNİ GERÇEKLEŞTİREN PARACELSUS

Stoacılar ve Pisgorcular için "palingenesis" terimi başkalaşım ve reenkarnasyonla eşanlamlıydı. Simyacılar bitkileri kendi küllerinden yeniden dirilterek, sadece bilincin ve aklın değil, aynı zamanda fiziksel yapının yok oluşundan sonra hayatta kalmanın mümkün olduğunu kanıtlamaya çalışmıştır. Palingenesis terimi ayrıca evrenin periyodik uykusundan uyanmasını veya dünyanın Tufan gibi büyük bir felaketten sonra yeniden dirilişini anlatmak için de kullanılmıştır. Gezegenleri canlı bir organizma olarak gören kadim filozoflar, bütün suretlerin yaşamak zorunda göründüğü hayatın çeşitli aşamalarını –doğum, büyüme ve çürüme– gezegenlere atfetmişlerdir. Hindistan'da birbirinin yerini alan kozmik faaliyet ve atalet dönemlerinden Brahma'nın Geceleri ve Gündüzleri diye bahsedilir. Schopenhaur palingenesis terimini iradenin hayatta kalması ve onun yeni kişiliklerde tezahür etmesi için kullanmıştır. Hermetik felsefenin kimi öğrencileri, ölümünün üzerinden çok geçmiş olsa bile bir insan cesedini palingenesis yoluyla hayata döndürmenin mümkün olduğunu ileri sürerler. Bu deneyi yapmaya çalışanlar, sorunun üzerine, sürece dahil olan konuları tam anlamadan gitmektedirler; çünkü hiçbir Hermetik formül, lafzi olarak anlaşılmamalıdır. Palingenesis gerçekte ruhani ruhun irrasyonel madde ve organizmadan çıkıp dirilmesidir. İnsan bedeni bir hermetik şişedir. Ruh ağacı beşeri yozlaşmayla yanar; ancak kanıtlanmıştır ki, palingenesis yoluyla insan günah ve yozlaşma çukuruna ne kadar batmış olursa olsun, ruhani elementler asla yok olmaz, simya sanatıyla tekrar bir araya getirilebilir ve insan doğasında Hayat Ağacı yeniden yeşertilebilir.

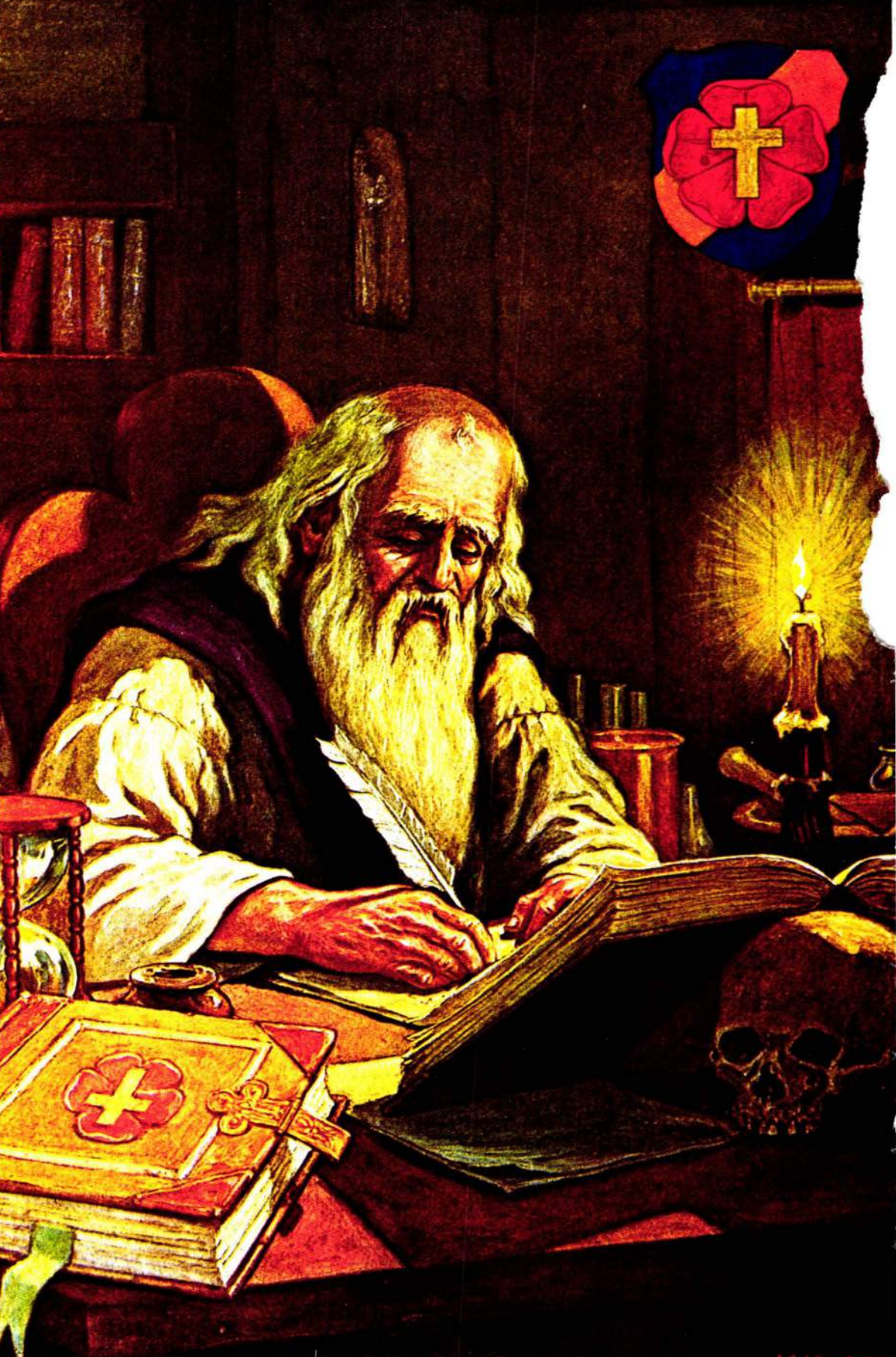

GÜL-HAÇ FİLOZOFU

Peder C.R.C., yalnızca bir kişilik olarak görülmez, aynı zamanda kurduğu söylenen ruhani felsefe sisteminin kişileşmesidir. Bu durum neden onun otantik bir portresinin hiç keşfedilmediğini açıklar. A.E. Waite, The Secret Tradition in Freemasonry adlı eserde, bu aydınlanmış ustanın portresi olduğu söylenen bir resim verir. Ancak Waite resmin otantikliği konusunda hiçbir iddiada bulunmama hususunda çok dikkatlidir. Daha az tutucu olan başka insanlar bu resmin otantik olduğuna inanmıştır. Lizbon Müzesi'nde Albrecht Dürer'in, Waite'in kitabında verdiği resme çok benzeyen bir portresi sergilenir. Okuma masası, pelerinin kıvrımları, şapka, sakal, başın konumu, tapınağa dokunan parmak, bunların hepsi aynıdır. Dürer'in tablosu yaklaşık MS 1500 yıllarında yapılmıştır ve Aziz Jerome'nin idealize edilmiş bir resmidir. Dürer aynı azizin başka birçok resmini yapmıştır ve hepsinde okuma masası ve azizin yakınında bir kafatası bulunur.

Yukarıdaki resim bir portre olma amacından ziyade Gül-Haç ruhunun idealize edilmiş bir kavrayışını temsil etmeye çalışır: masada bir bilge oturmuş, Doğa'nın Kitabı'ndan gizleri kopyalamaktadır. Bu kitabın sayfaları aydınlanmış aklın kandiliyle aydınlanır ve insan kafatasına dayanır. Yüce Gül-Haç Kitabı masanın üzerinde açık durur, yanında duran kum saati her şeyin zamanla ortaya çıkacağını gösterir. gerçek Gül-Haçlılar örgütlü bir inisiyeler ve ustalar topluluğuydu. Mürit, yüce kardeşliğin sırlarını, ancak bir Gül-Haç hayatı sürerek elde edebilir.

ELEMENTSEL VARLIKLARI ÇAĞIRAN MAJİSYEN

Koruyucu çemberini çizmiş olan majisyen, burada, elementsel varlıkları kendi yuvalarından dışarı çağırırken tasvir edilmiştir. Hayalete benzeyen bir yaratık da majisyenin çağrısına uymuştur. Sir Arthur Canon Doyle, *The Coming of the Fairies* adlı eserinde asırlarca hayal gücünün bir uydurması olarak görülen perilerin gerçekten var olduğunu savunur.

Kadim Gizem Okulları'nda elementsel varlıklara hâkim olabilmek için nekromanserin elementlere karşı korkusuz olması gerektiği öğretilir. Ateşten korkan, onun içinde yaşayan semenderi asla kontrol edemez, sudan korkan asla su perilerine egemen olmayı umamaz. Bu yüzden pagan Gizem Okulları'nın birçok ritüeli, farklı elementleri dahil eden sınavlar içerirdi. Böylece, aday toprak inisiyasyonunda karanlık mağaralarda dolaşır; su inisiyasyonunda açık bir teknede gizemli bir denize salınır veya girdaplar, akıntılarla dolu bir suda yüzdürülür; ateş inisiyasyonunda ateşle ve dumanla kaplı bir halkanın içinden geçer ve hava inisiyasyonunda bir uçurum kenarına asılır veya derin bir kanyonun dar patikasından yürütülürdü. Ayrıca elementsel planların karakteristik kusurlarına sahip olan hiç kimsenin elementleri kontrol edemeyeceği ileri sürülmüştür. Tutkularını dizginleyemeyen kişi bir semenderin oyuncağı olur, mal sevdası olan bir insan gnomları yönetemez, çünkü bu varlıklar içinde hiçbir bencillik olmayan insanlara boyun eğerler yalnızca. Gnomlar neşeli bir cömertlikle, su perileri kararlılıkla, semenderler sükûnetle ve silifler tutarlılıkla yönetilebilir. (Bkz. Okült Bilimler, A. E. Waite.)

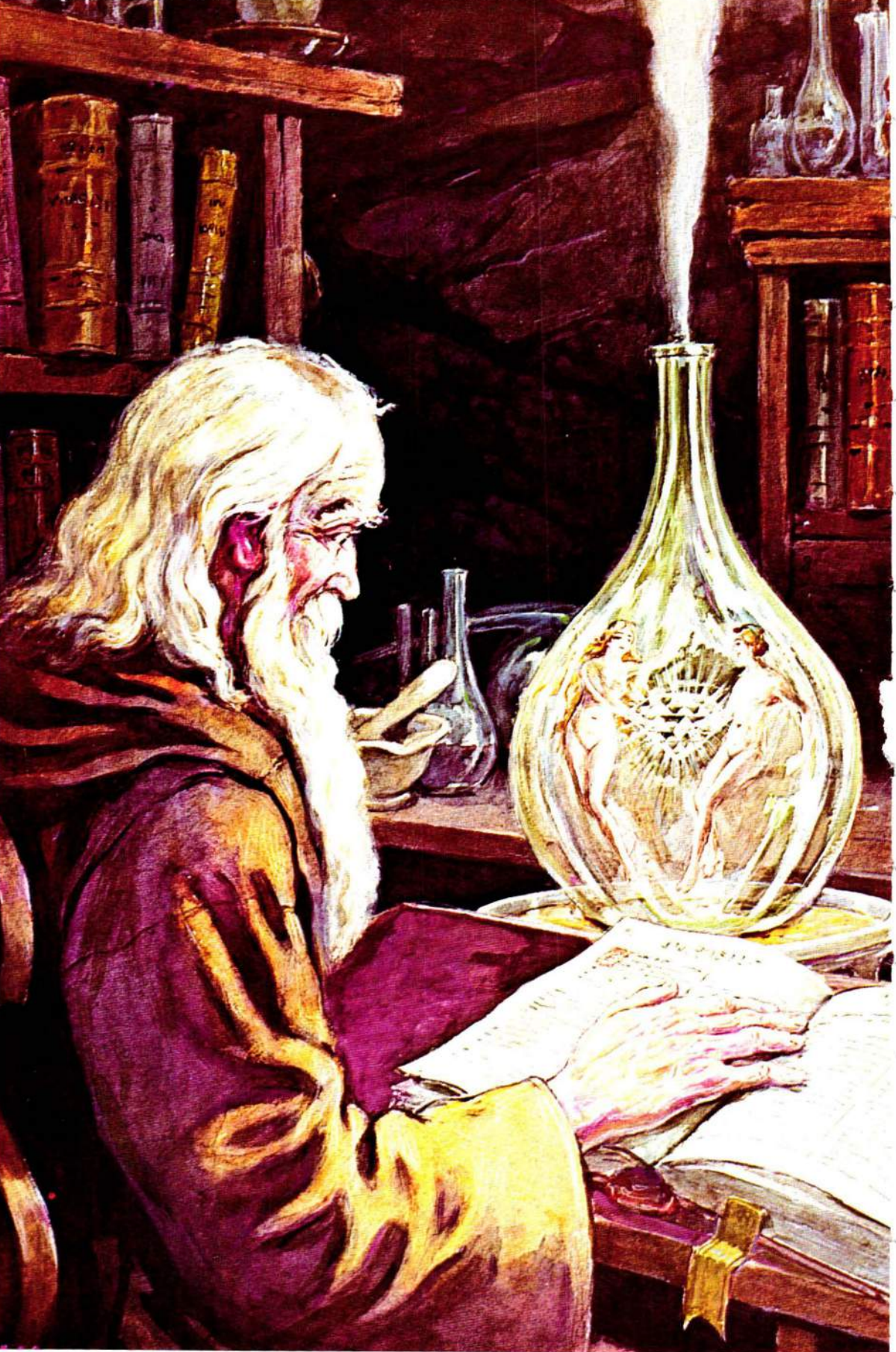

MAGNUS OPUSUN (BÜYÜK ÇALIŞMANIN) TAMAMLANMASI

Büyük Gül-Haçlı Robert Fludd, Kitabı Mukaddes'ten alıntılarla Katolik, yani Evrensel Taş'la ilgili simyasal akıl yürütmelerini desteklediğinde, kızgın rahipler onu aforoz ettikler. On yedinci asrın pedagogları, Fludd'un Kutsal Kitapları kimyasal bir formül haline getirerek yozlaştırdığını ileri sürerek, bu bilgili doktorun varsayımıyla çakışan bütün pratiklerden ellerini çekmişlerdir. Fludd evrenin dev bir kimyasal laboratuar olup ondaki çeşitli hayat tezahürlerinin evrime benzer belli simyasal süreçlerin sonucu olduğunu ileri sürdüğü zaman, Gassendi isminde bir adam, kendini daha fazla tutamamış ve 1630 yılında bir kitap yazarak, aptalca bir çabayla, İncil'de makul, mantıklı ve felsefi hiçbir şeyin olmadığını kanıtlamaya çalışmıştır! Tanrı'nın evreni sadece İlahi emirle hiçten yarattığını kanıtlamaya çalışan bir aklın çocuksuluğuna acıyan Fludd, Gül-Haç simyasının derin ilkelerini açıkladığı çok derin bir inceleme hazırlamıştır.

Bu kitapta Mesih'in simya tapınağının gerçek temel taşı ve temas ettiği her ham maddeyi dönüştüren gizemli toz olduğunu ilan etmiştir. Her insanın ruhunda yaşayan Mesih'in uyanışı, tamamlandığı zaman filozofu Frater C.R.C'nin veya bir Altın Taş Şövalyesi'nin asil konumuna yükselten magnum opus, yani Büyük Çalışma'dır. Yukarıdaki resimde, yaşlı filozof bilgeliğin olgunluğunu, önündeki açık kitap Doğa'yı, kabın içindeki figürler simya sanatının amacına ermesini temsil etmektedir. Başını *lapis philosophorum*'a dayamış olan Yakup üç âlemden geçerek yükselen ve Yehova'nın tahtında son bulan simyasal basamaklar merdivenini görmüştür. Doğa'nın Tanrı'nın somut örneği, insanın doğanın zirvesi olduğunun farkına varan filozoflar, imbiğinde minyatür evrenler yaratır. Bu evrenleri inceleyerek hayatını ve ölümünü yöneten yasaları keşfeder. Bu bilgiyle yalnızca kendi ruhunu özgür kılmakla kalmaz, aynı zamanda dünyanın yenilenmesine katkıda bulunur.

FELSEFE TAŞI

Felsefe Taşı, ilahi doğası arınmış ve açık auralar yoluyla ışıldayan kusursuz ve dirilmiş insanın kadim bir sembolüdür. Kaba elmas kara kömürün içinden çıkarıldığı vakit nasıl cansız ve matsa, insanın ruhani doğası da, miras almış olduğu nurdan, ancak –belki– çok azını yansıtabilir. Tıpkı cevahircinin biçimsiz taşı, her bir yüzünden ateş huzmeleri fışkıran pırıl pırıl bir mücevhere dönüştürmesi gibi, insanın ruhu da, tanrısal cevahir dükkânında her atomunda Yaratıcısı'nın ihtişamını yansıtana kadar zımparalanıp parlatılır. Felsefi-simyasal sanatla Elmas Ruh'un kusursuzlaştırılması Hermesçi Gül-Haççılığın gizli amacıydı.

Albert Mackey, Felsefe Taşı ile Mason Mabedi arasında bir tekabül ilişkisi kurar, çünkü her ikisi de idealin farkına varılıp gerçekleştirilmesini temsil eder. Felsefede, Bilge İnsanın Taşı, "mutlak ve değişmez Akıl'dır. Belirsiz ve ölümlü olanın içinde Baki olanı bulmak, işte Hermes'in Güneş'in Eseri dediği, Bilgelerin Büyük Çalışması, Magnum Opus'tur. (Bkz. Morals and Dogma). Felsefe Taşı'na sahip olan, hazinelerin en büyüğüne, Hakikat'e sahiptir ve insanın aklının alamayacağı kadar zengindir. O ölümüzdür çünkü onun Aklı ölmez ve o bütün hastalıkların en kötüsü cehalet hastalığından kurtulmuştur. Hermesçi Taş, bütün insanların aradığı, ancak geçici olan dünyevi iktidar karşılığında alınabilecek olan İlahi İktidar'dır. Mistik için Felsefe Taşı, kama ve ham olan her şeyi dönüştüren, ölüyü canlandıran gerçek sevgidir.

MEFİSTOTELES'İN DAVETİ

İblislerin en meşhuru Mefistoteles, Dr. Faustus'un macerasıyla çok yakından ilişkilidir. Goethe, Mefistoteles'i "kötülük yapmak için uğraşırken hâlâ iyiliklere vesile olan güç" diye tanımlamaktadır. Büyük Ayartıcı'nın opera izleyicilerinin çok iyi bildiği soylu görünüşü, Grimoreların (ortaçağ büyü kitapları) Mefistoteles'inden farklıdır. Majinin gizli arşivleri bütün elementsel iblislerin tariflerini ve onları kontrol etme yöntemlerini içerir. Mefistoteles hakkında şunlar yazılır: "Jüpiter'in yönetimi altındadır; vekili yüce Yehova'nın taht meleklerinden biri olan Zadkiel'dir. Çarşamba günleri sabah erken saatlerde (Jüpiter'in günü ve saati) veya akşam erken saatlerde çağırılabilir. Öncelikle vahşi bir ayı biçiminde görünür, fakat bir diğer ve daha az nahoş olan tezahürü, siyah bir harmani içinde kısa boylu, kel bir adamdır." Dolayısıyla seremonik majinin Mefistoteles'i, büyücünün talebiyle gayp âleminden gelir ve hilkat garibesine benzeyen bir cüce şeklinde ortaya çıkar. Bu küçük yaratığın kontrolü altına giren gafil majisyene eyvah!

Gilles de Laval –masalların Mavisakalı– gerçekten yaşadığı ve hikayelerde anlatılan bütün kepazelikleri gerçekleştirdiği, bu suçların gerçek nedeninin kara büyü olduğunun gizlendiği birçok kişi tarafından bilinir. Mavisakal'ın kullandığı mabet, çeşitli odalarda bulunan ve üzerlerinde küçük iblis heykellerinin olduğu sunaklar, onun kara büyüde kullandığı seremoni araçlarıdır.

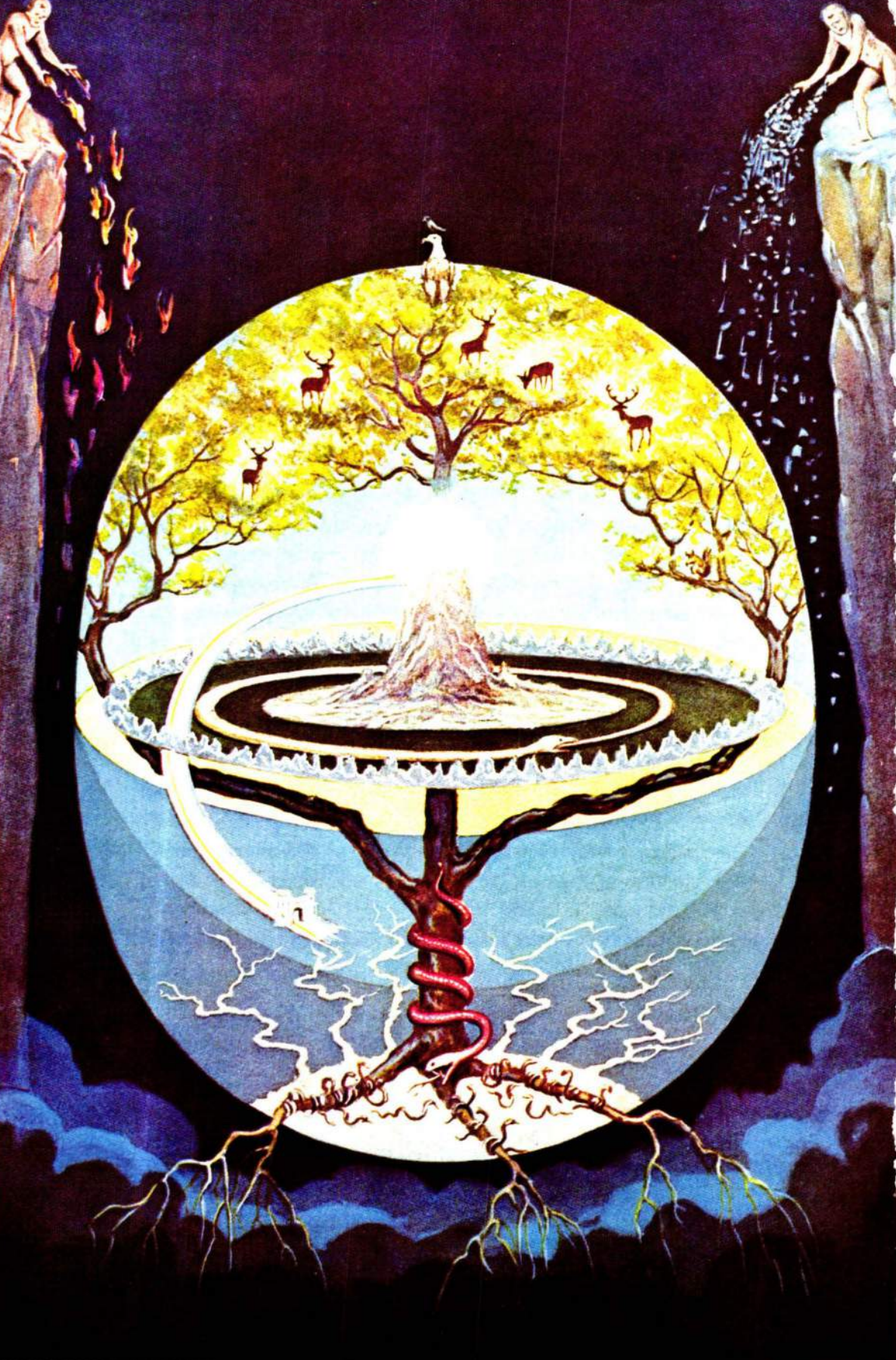

YGGDRASİL AĞACI

Yüce Baba, dünyayı Ginnungagap'ta (uzaydaki büyük uçurum), hayat, zaman ve kaderin sembolü olarak bir dişbudak ağacı (Yggdrasil) yaratmıştır. Bu ağacın üç köküne ruhani, yersel ve cehennemi kökler denir. Clement Shaw'a göre bunlar sırasıyla ruh, örgütlenme ve maddeyi temsil eder. Ruhani kökün kaynağı, Aesir, yani tanrıların evi Asgard'dadır ve Urdar pınarı tarafından sulanır; yersel kökün kaynağı, insanların yaşadığı Midgard'dadır ve Mimir'in kuyusuyla sulanır; cehennemi kökün kaynağı ölüler ülkesi Nifl-heim'dedir ve Hvergelmir pınarıyla sulanır. Ağacın üç dalı Midgard'ı, yani dünyayı destekler. Ağacın ortasında bir dağ vardır ve bu dağın zirvesinde tanrılar kenti bulunur. Dünyayı çevreleyen deniz, kuyruğunu ısıran Midgard yılanı Förmungand'dır. Denizin kenarında uçurumlar vardır ve Y'mir'in kaşlarından buzlar çıkar. Tanrıların yukarıdaki evini insanların yaşadığı yer ve aşağıdaki cehennemi yaratıkların yaşadığı yere bağlayan köprünün adı Bifröst'tür. Ağacın Lerad denilen –barış veren anlamına gelir– en üst dalında büyük kartal oturur. Kartalın gözleri ortasında Vedfolnir denilen şahin oturur, onun delici bakışları evrende meydana gelen her şeyi kaydeder. İlahi ağacın asla solup dökülmeyen yaprakları Odin'in tanrıların içkisini sağlayan keçisi Heidrun'un beslendiği çayırdır. Ayrıca Dain, Dvalin, Duneyr ve Durathor adlı geyikler de ağaçtan beslenir ve bunların boynuzlarından yeryüzüne baldan çiyler damlar. Kırlangıç, Ratatösk, dedikodu ruhunun cisimleşmesidir ve yukarıdaki kartal ile aşağıdaki yılan Nidhug arasında laf taşır ve bunların arasını bozmaya çalışır. Aşağıdaki karanlık dünyada Nidhug sürekli olarak ilahi ağacın köküne saldırır. Ona sayısız solucanlar yardım eder. Hepsi hayat ağacını yok ederlerse tanrıların yönetiminin sona ereceğini bilir. Yüce ağacın iki yanında Ginnungagap'a buzlar ve alevler atan yaradılış öncesi devler durur.

MAKROKOZMOS VE MİKROKOZMOS

Burada, Kabala'nın iki Kadimiyle temsil edilen Süleyman'ın iç içe geçmiş iki yıldızı görülüyor: Bu Kadimler Makroprosophus ile Mikroprosophus'u; Işığın Tanrısı ile Yansımaların Tanrısı'nı; Merhamet ile İntikam'ı; Beyaz Yehova ile Kara Yehova'yı temsil ederler. (Bkz. *Transendental Magic*) Büyük Sonsuzluk Denizi'nden Kadim ve Kutsal Olan'ın başı ve omuzları yükselir, onun ters imgesi Derinler'e yansır. Böylece Doğa'da her zaman Ulûhiyet'in yansıması görülür; fakat insan gölgeyi onun sahibiyle karıştırır. Evren Kadim Olan'ın bi yansıması olduğu gibi insan bedeni de, insan ruhunun bir yansıması, ters imgesidir. İç içe geçmiş üçgenler insanlığın yapısındaki ruhani ve maddi elementlerin kombinasyonunu çok iyi temsil ederler. Kadim Olan'ın iki gözü ve ağzıyla oluşan üçgenden, Demiurgus, yani Dünya'nın Rabbi'nin tek doğasında birleşmiş olan Yedi Yaratıcı Hiyerarşi'nin ışınları çıkar. Ters yüzün gözleri ve ağzıyla oluşan üçgenin tepesinden bunlara tekabül eden yedi ışın çıkar ve bu ışınlar gölge ve özünün birleştiği ufuk çizgisinde Gerçekliğe karışır. Büyük Yüz'ün ağzından çıkan Yedi Nefes, Kozmos'u bölümleri haline gelir ve bunların yansımaları insanın ve doğanın yine yedi kısmına tekabül eder. Yedi Erk kaynak ve tabiat bakımından birdir, ancak Doğa alemindeki ayrılıkları çokluk yanılsamasını yaratır. Birbirinden ayrılan ışınlar insandaki –Küçük Yüz– odak noktasında tekrar birleşirler. O halde insan Doğa'nın amillerinin ve elementlerinin bir özetidir. Hinduların gizli öğretisinde Yedi Kutsal Nefes yedi heceli mantra ile temsil edilir:

A-UM MA-NI PAD-ME HUM

OANNES, BALIK ADAM

Berossus Yunus'u şu şekilde tarif eder: "O vakitler Babil'de, Khalde'de yaşayan çeşitli halklardan oluşan bir topluluk vardı. Bunlar hiçbir kurala saygı göstermeden tıpkı hayvanlar gibi yaşardı. Bir gün Babil'in Erythrae denizi kıyısından Oannes isminde bir yaratık çıktı, (Apollodorus'un anlatısına göre) bu yaratığın bütün vücudu balık vücuduydu. Bayık başının altında bir insan başı, balık kuyruğunun altında insan bacakları vardı. Konuşuyordu ve dili anlaşılıyordu. Onun bugüne kadar gelmiş bir kemsi vardır. Bu varlık gününü insanlar arasında geçiriyor, fakat onların arasında hiçbir şey yemiyor, onlara alfabeyi, bilimleri ve her türlü sanatı öğretiyordu. Onlarla şehirler kurmayı, tapınaklar inşa etmeyi, yasaları bir araya getirmeyi ve geometrik bilginin ilkelerini öğretti. Onlara yerin tohumlarını birbirinden ayırma, meyveleri toplama becerilerini kazandırdı. Kısaca, onları yumuşatıp hayatlarına insanlık kazandıran her ilmi verdi. O zamandan beri, onun öğrettiklerine yeni bir şey eklenmemiştir. Güneş battığında bu Oannes denen Varlık denize döner, geceyi derinlerde geçirirdi, çünkü o bir çift-yaşayışlıydı. Bundan sonra Oannes gibi başka hayvanlar da göründü. (*Ancient Fragments*, Isaac Preston Cory)

ÖKLİT'İN KIRK YEDİNCİ ÖNERMESİ

Felsefi matematiğin doğru anahtarı, yanlışlıkla Öklit'e atfedilen Pisagor'un kırk yedinci önermesidir. Kırk yedinci teorem şudur: Bir dik üçgende hipotenüsün karesi diğer iki kenarın karesinin toplamına eşittir. Plutarch bu problemle ilgili olarak şunları yazar: "Evrensel Doğa, en tam ve eksiksiz haliyle, bu üç şeyden oluşmuş olarak görülebilir: Akıl, Madde ve bu ikisinin sonucu olan ve Yunancada hem güzellik, hem düzen hem de kelime anlamına gelen Kosmos'dan oluşmuştur. Bunlardan birincisi Platon'un İdea, Örnek ve Baba dediği şeydir; ikincisine Anne, Bakıcı, Yer, Doğumun Rahmi denir, üçüncüsü ise Ürün ve Çocuklar'dır. Aynı şekilde Mısırlıların da bu evrensel Doğa'yı, en güzel ve en kusursuz üçgen olarak gördüklerini düşünmek yanlış olmaz. Karelerden oluşan yukarıdaki üçgende dik kenar üç, taban dört ve hipotenüs beş birimdir. Mısırlılar göre dik kenar eril olan, yatay kenar dişil olan ve hipotenüs bu ikisinin soyudur. Yine onlara göre Dik olan, ilk neden Osiris, yatay olan kabul edici kuvvet İsis ve sonuncusu bu ikisinin ortak etkisi Orus'tur. (Horus) Çünkü 3 sayısı tek ve çiftten doğan ilk sayıdır ve dört her kenarı çift sayı ikiye eşit olan bir karedir. Fakat kendinden önceki iki ve üç gibi iki sayıdan üretilmiş olan beş, bu iki sayıya, yani ebeveynlerine eşit bir ilişkiye sahiptir."

(Bkz. *Isis ve Osiris*)

Aynı konuda Kircher şunları yazar: "Cismani doğanın bütün sırları basit çizgiler ve şekillerle ortaya çıkar. Dairenin Teslis'inin (merkez, çap ve çevre) İlahi Teslis'i göstermesi gibi, İlahi Teslis'in işleri de *eşkenar* üçgende ortaya çıkar. Daire sonsuz kenara sahip olup kendi içinde eksiksiz olduğu için hiçbir şey doğurmaz. O poligonların en yücesidir, bu yüzden tek başına bir teslis oluşturur. Fakat bütün kuşakların başlangıcı üçgendir; üçgen, daha önce gösterdiğimiz üzere bütün poligonların ve cisimlerin atasıdır. Sonra toprak ile yıldızlı göğün sembolü olan ikizkenar üçgen gelir. Bundan sonra gelen dik üçgen ise doğurgan doğanın bütün gizemine işaret eder. Bu üçgen, daha önce bahsettiğimiz üzere, her kenarı farklı uzunlukta bir köşesinde dik açı olan üçgendir. Dik açı doğa yasasının değiştirilemez ve kalıcı işleyişini yansıtır, diğer kenarlardan büyük olan ikincisi artan hareketi, küçük olan üçüncüsüyse azalan hareketi gösterir… Kenarlar sırasıyla 3,4 ve 5'tir. Şimdi, 3 + 4 + 5 = 12, yani dodekahedronun doğasını verir. Böylece bütün sayıların bütün sayılarda, bütün çizgilerin bütün çizgilerde, bütün şekillerin bütün şekillerinde, her şeyin her şeyde olduğun görürüz; burada bir sır açığa çıkar." (Bkz. Aedipus Aegyptiacus). Kircher bütün dünyevi cisimlerin ve bütün evrenin dik çeşitkenardan çıktığını sözlerine ekler. Kırk yedinci teorem önemli bir Mason sembolüdür; inşaat zanaatıyla yakın ilişkisi yüzünden ona "marangoz teoremi" denmiştir. Büyük Piramit'in birçok karmaşık matematiksel ayrıntısının, bu teoremin bugün bilinmeyen uygulamalarının bir sonucu olduğuna inanılmaktadır. Kırk yedinci teorem, insanın üç temel parçasının –can, beden ve ruh– ilişkilerinin anahtarını taşır. Bu analojide 3 sayısı cana, 4 sayısı bedene ve 5 sayısı ruha karşılık gelir. Simyaya göre kırk yedinci önerme, Felsefe Taşı için gerekli tuz, sülfür ve cıva oranlarının sırrını içerir. Ayrıca Kudüs Mason Locası'nın Üç Büyük Ustası ile kırk yedinci problemdeki üç kare arasında yakın bir tekabül ilişkisi vardır.

KRAL SÜLEYMAN VE ŞED

Talmud'da, Kral Süleyman'ın tapınağı için düzelttiği *Şamir* adında önemli bir taşla ilgili bir efsane vardır. Şamir, Aaron tarafından Yüksek Rahip'in göğüslüğündeki taşları kesmek için kullandığı majikal bir mücevherdir. Tapınağı çekiç sesi olmadan inşa etmesi emredilen Süleyman, taşları bildik yöntemlerle yontamadı, kayalardan istediği biçim ve büyüklükte taşları ayırt etmek için Şamir'i onların yanına koyarak bu işi başardı. Süleyman'ın çağırdığı elementsel varlıklar ona, Şed'lerin büyük Kralı Aşmedayi'nin istediği bilgiyi verebileceğini söyledi. Bunun üzerine Süleyman Aşmedayi'yi yakalaması için sadık generali Benaihu'yu gönderdi. General bu işi üzerine Tanrı'nın ismi yazılmış bir zincirle başardı. Süleyman, Aşmedayi'den Deniz'in Hakanı'nın Şamir'i vahşi bir horoza verdiğini öğrendi ve vakit kaybetmeden gidip taşı ondan aldı.

Aşmedai Tapınak tamamlanana kadar Süleyman tarafından esir tutuldu, bu yüce elementsel işin bitiminde özgürlüğünü şu zeki yola başvurarak kazandı: Aşmedai'nin majikal güçlerini merak eden Süleyman ona sorular sormaya başlar. Şedlerin Kralı, Süleyman'a, eğer üzerindeki Tanrı'nın ismi yazan zinciri çıkarır ve eskiden giydiği yüzüğü ona verirse, doğaüstü güçlerini sergileyebileceğini söyler. Süleyman isteğini yerine getirince, Kral'ı kapan Aşmedai onu dört yüz kilometre ötedeki bir ülkeye götürür ve Kral Süleyman'ın şekline büründükten sonra onun yerine geçerek İsrail'i yönetir. Bilge Süleyman tahtını ancak birçok maceradan sonra kazanabilir. Aşmedai, kanatlarını açarak, elementsel âlemdeki kendi tahtına yükselir.

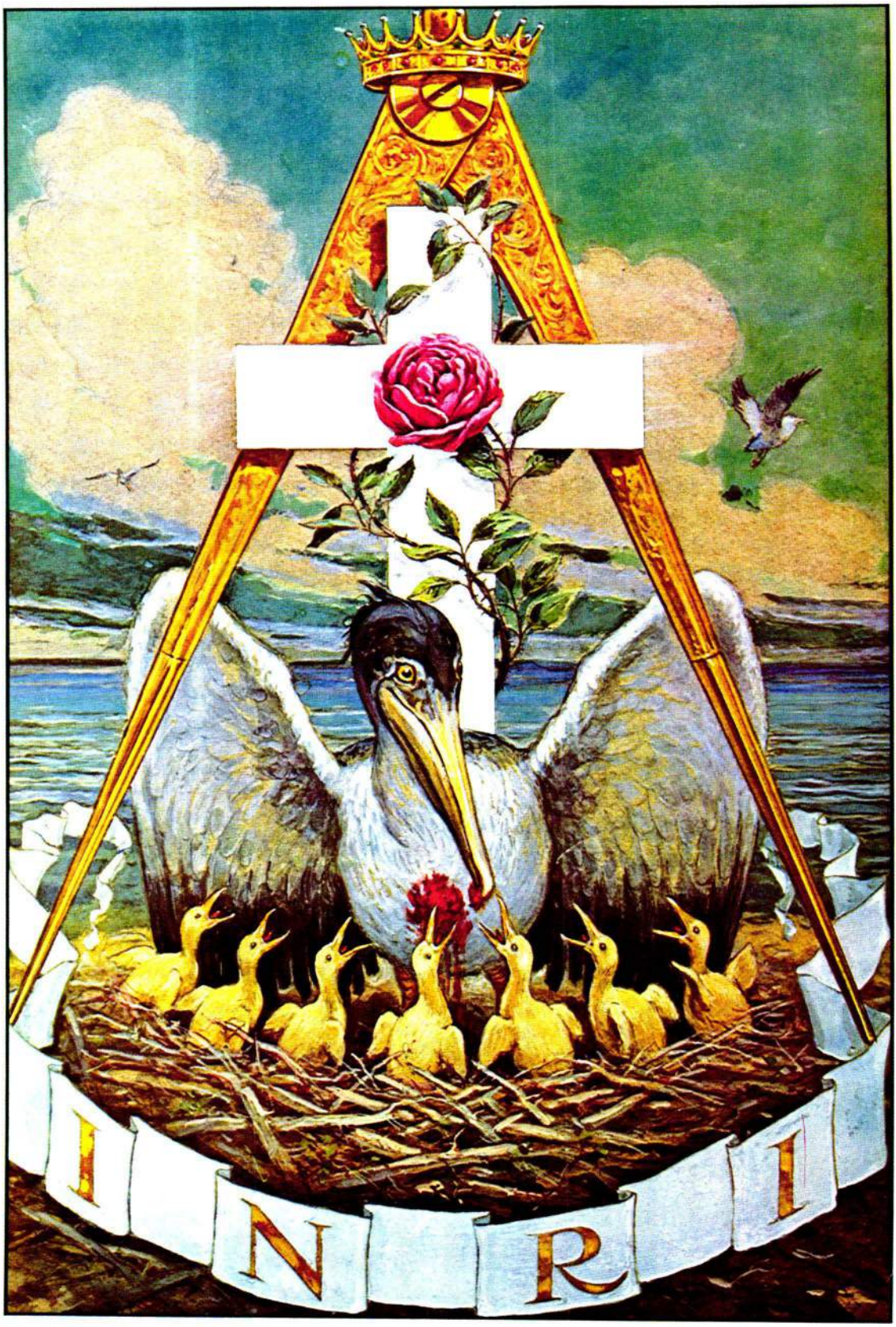
I
N
R
I

GÜL-HAÇ MÜCEVHERİ

Göğsünde kendi kendine açtığı yaradan yavrusunu besleyen pelikan, hem kurban olmaya hem dirilişe uygun bir semboldür: Hıristiyan mistikler için pelikan, insanlığı (yavru kuşlar) kendi kanını feda ederek kurtaran Mesih'i temsil eder. Pelikan ayrıca güneşin sembolü olarak da kabul edilebilir. Güneş ışınları (kan), pelikanın yavruları olarak resmedilen yedi felsefi gezegene hayat verir. Gizem Okulları'nda pelikan adayın ölümden dirilişini sembolize eder. Ana kuş, insanın ruhani hayatına dair sırlara sahip olan kutsal kurumlardır. Eskiler baba pelikanın yavrularını öldürmesinden üç gün sonra ana pelikanın kendini yaralayıp kanını yavruların cesetleri üzerine akıtarak onları dirilttiğine inanırdı. Mason sembolizminde pelikan kanı, cehaletin köleliğinden bilgeliğin özgürlüğüne insanı 'dirilten' Gizli Çalışma'yı gösterir. Gül-Haç mertebeleri Gülhaçlı ve Hermesçi sembolizme dayandığı için, pelikanın simya deneylerinin yapıldığı kaplardan biriyken, kanının baz metalleri (yedi yavru kuş) ruhani altına çeviren gizemli eriyik olduğunu söyleyebiliriz. Hem gül hem de pelikan en yüksek beşeri ve ilahi sevgiyi gösterir. Ana kuşun yavrularına duyduğu sevgi, Tanrı'nın Kutsal Yedi Gün'de yarattığı mahlûklara duyduğu sevgiyi temsil eder. Gül, (Rose) kelimesi basit bir anagramdır. "Rose" kelimesinin harflerinin yerini değiştirdiğimizde Yunan aşk tanrısının ismine ulaşırız: Eros. Pelikanın yerine sık sık zümrüdüanka kuşu kullanılır; kuşun gagasını incelersek bunu hemen fark ederiz.

İSİS'İN BEMBİNE TABLETİ

Mısırlı rahiplerin İsis'in Bembine Tableti'nde sergiledikleri, okült sembollerden oluşan kurban, ritüel ve seremoni felsefi sisteminin theurjik veya majikal anlamıyla ilgili olarak Athanasius Kircher şunları yazar:

"Kadim rahipler doğru ve eksiksiz kurban seremonileriyle büyük bir gücün uyandığına inanıyordu. Tek bir şey eksikse seremoninin tümü bozulur, der İamblichus. Bu yüzden ayrıntılar konusunda çok özenliydiler. Çünkü mantıksal bağlantı zincirinin tümünün ritüele tam anlamıyla uygun olmasının, kesin bir şart olduğuna inanıyorlardı. Yapmakta oldukları ritüellerin gelecekte kullanımıyla ilgili rehberler hazırlamalarının sebebi budur. Ayrıca kendilerinden önceki kâhinlerin de sırlarını göstermek için oluşturdukları bir sembolizm sistemini de öğrenmişlerdi. Bunu İsis Tableti'ne yazdılar ve tableti, Kutsalların Kutsalı odasına, buraya girmeye hak edenlere tanrıların doğasını ve önceden belirlenmiş kurban şekillerini öğretmek için yerleştirdiler. Her Tanrı düzeninin kendine has sembolleri, işaretleri, kostümleri, süsleri olduğu için, tapınma sırasında bunların hepsine birden dikkat edilmesi gerektiğini öğrettiler. Çünkü tanrıların ve kutsal varlıkların lütuflarını kazanmak için daha etkili başka bir şey yoktu... Bu yüzden insanların pek gitmediği tenha yerlerdeki tapınaklarına doğadaki hemen her suretin temsillerini koydular. İlk önce zemin taşlarında, mineraller, taşlar, süs için uygun diğer şeyler ve küçük su kanalları kullanarak dünyanın fiziksel ekonomisini sembolize ettiler. Duvarlar yıldızlar dünyasını, varlıklara ait âlemleri gösteriyordu. Merkezde ise Yüce Akıl'ın tecellilerini akla getirecek şekilde sunak bulunuyordu. Böylece tapınağın iç kısmı Evrensel Âlemlerin resmini oluşturuyordu. Kurban törenini gerçekleştiren rahiplerin elbiselerinde tanrılara atfedilenlere benzer süsler vardı. Rahiplerin vücudu tıpkı tanrılarınki gibi yarı çıplaktı ve bütün dünyevi tasalardan uzakta yaşıyorlardı ve en katı çileci pratikleri uyguluyorlardı...

Başları dünyevi şeylere aldırmazlıklarını göstermek için örtülüydü. Başları ve vücutları tıraş edilmişti; çünkü saçı gereksiz bir uzantı olarak görüyorlardı. Başlarının üstünde tanrılara atfetmiş oldukları işaretlerin aynılarını taşıyorlardı. Bu şekilde sürekli olarak özdeşleşmeye çalıştıkları akla dönüştüklerine inanıyorlardı. Örneğin dünyaya Evren'in canını ve ruhunu çağırmak için, tabletimizin ortasında gösterilen imgenin önünde duruyor, bu figürle aynı sembolleri takıyor, aynı maiyeti kullanıyor ve kurbanlar sunuyorlardı. Bunlar ve bunlara eşlik eden ilahilerle tanrıların dikkatini mutlaka duaya çektiklerine inanıyorlardı. Tabletin diğer kısımlarında gösterilen ritüeller sayesinde de istedikler ilahı çağırabileceklerini düşünüyorlardı. Kehanet sanatlarının kökeni, açık bir biçimde bu ritüellerde yatmaktadır. Vurulan bir akort nasıl vurulmayan bileşik akortların tepki vermesine neden oluyorsa, benzer bir biçimde, ayrıntıları uyumlu eylemleriyle Tanrı'ya taparken temel Fikir ile uyum içine giriyor, akli birlik sayesinde, Fikirlerin Fikrine ulaşıyorlardı. Böylece Fikrin, kehanet hediyesinin ruhlarında yükseldiğine, böylelikle gelecek olayları, yaklaşan kötülükleri vs. bilebileceklerine inanıyorlardı. Çünkü Mutlak Akıl'da her şey eşzamanlı ve mekânsız olarak var olduğu için, gelecek o Akıl'da hazır halde mevcuttur. Beşeri Akıl tefekkür yoluyla Mutlak Akıl'a bağlandığı için, bu birleşme yoluyla geleceği bilebildiklerine inanıyorlardı. Tabletimizde sergilenen her şey, belli koşullar altında, onlara Yüce Erk'in erdemlerini ilham edecek ve onları iyiye yaklaştırıp kötüden uzaklaştıracak tılsımlardan ibarettir.

Bu büyülü süreçte, hastalıkları da iyileştirebileceklerine inanıyorlardı. Söz konusu hastalık üzerinde gücü olan varlık veya tanrının, uykularında onlara görünmesini ve hastalığın çaresini öğretmesini sağlayabilirlerdi. Bu inanışta hemen her kuşku ve zorluk karşısında tanrılara danışılabilirdi. Mistik ritüellerin sunduğu tanrılara benzeme imkânını kullanıp, bilinçli bir şekilde Tanrısal Fikirler'i temaşa ederek, vecit halinde, uykuda veya uyanık oldukları bir zamanda, söz konusu meselenin doğruluğu veya yanlışlığı konusunda Tanrı'nın onlara bir işaret vereceğine inanıyorlardı. Bkz. *Œdipus Ægyptiacus*)

XIBALBA GİZEMLERİ

Popol Vuh'un ikinci kitabının kahramanları Hunahpu ile XBalanque, Xibalba Gizemleri'nde Yarasa Evi'nin sınavlarından geçerken resmedilmiştir. Yarasalar Kralı Camozotz, karanlık ortamdan birdenbire dışarı çıktığında ülkesinin cüretkâr davetsiz misafirleri tarafından bir kılıç darbesiyle öldürülür. İnsanın hayvani ruhu bir yarasaya resmedilmiştir, çünkü tıpkı onun gibi kördür, ruhani ve felsefi Güneş, onun güçlerini elinden alır. İnsanlığın maddecilik ve cehalet gecesinde yaşayan parçası fiziksel olarak hayatta kalma yasasıyla yaşar. Ahlaksız ve tamahkâr yaratıklar, tıpkı vampir yarasalar gibi dünyadan bihaber yaşayanların üzerine atılır, kurbanlarının hayat özünü midelerine indirdikten sonra, tembel tembel, kendilerini günün ışığından sakladıkları mağaraların kasvetine geri dönerler. Duyular dünyasında yaşayıp umutsuzca dünyeviliğe batan, bitmeyen bir gecede yaşayanlar, isteyerek veya istemeyerek kötülük yaparlar. Gecenin yaratıkları, ışık sönüp dünyanın yüzeyine karanlık çöktüğünde dışarı çıkarlar. İlkel akıl karanlıkta korkardı, her korkunç ses ve gölge bilinmeyene duyulan korkuyu canlandırırdı. Geceleri cinlere, hayaletlere ve iblislere insanlara işkence etme gücü verildiğine inanılırdı. İnsan gündüz daha cesurdur, çünkü görebilir. Gece korkar, çünkü göremez. Aynı şey dünyevi varoluş hikâyesi için de geçerlidir. Maddeciliğin karanlık dünyası korku, nefret, tamah ve şehvetle yönetilir. Bu dünyada, beşeri varlık hayaletleri, insan ve erkeklerin gölgeleri cansız bir şekilde duyular denizinde ileri geri sürüklenir. Ancak ruh hayatın ruhani gerçeklerinin farkına vardıktan sonradır ki bu yeraltı dünyasından, Camazotz'un egemenliği altındaki iblisler evinden kaçabilir. Gönlünden bencilliğin ve cehaletin karanlığını kovup, bensizlik ve bilgeliğin ışığına çıkan insanın içinde hakikat güneşi yükselir ve onun sözlerini aydınlatır.

MENSÆ ISIACÆ, SIVE TABVLÆ ÆNEÆ VETVSTISSIMÆ, SACRIS ÆGYP
PRIMVM E MVSEO TORQVATI BEMBI VNDE ET BEMBINA DICITVR, AN. M D LIX. E
HANC DEINDE IN FORMAM COMMOD
SERENISSIMO PRINCIPI LEOPOLDO GVILIELMO ARCHIDVCI AVSTRIÆ, SVPREMO BELGII E
Veluti monimentum ære perennius dicat consecrat, Athanasius Kirch

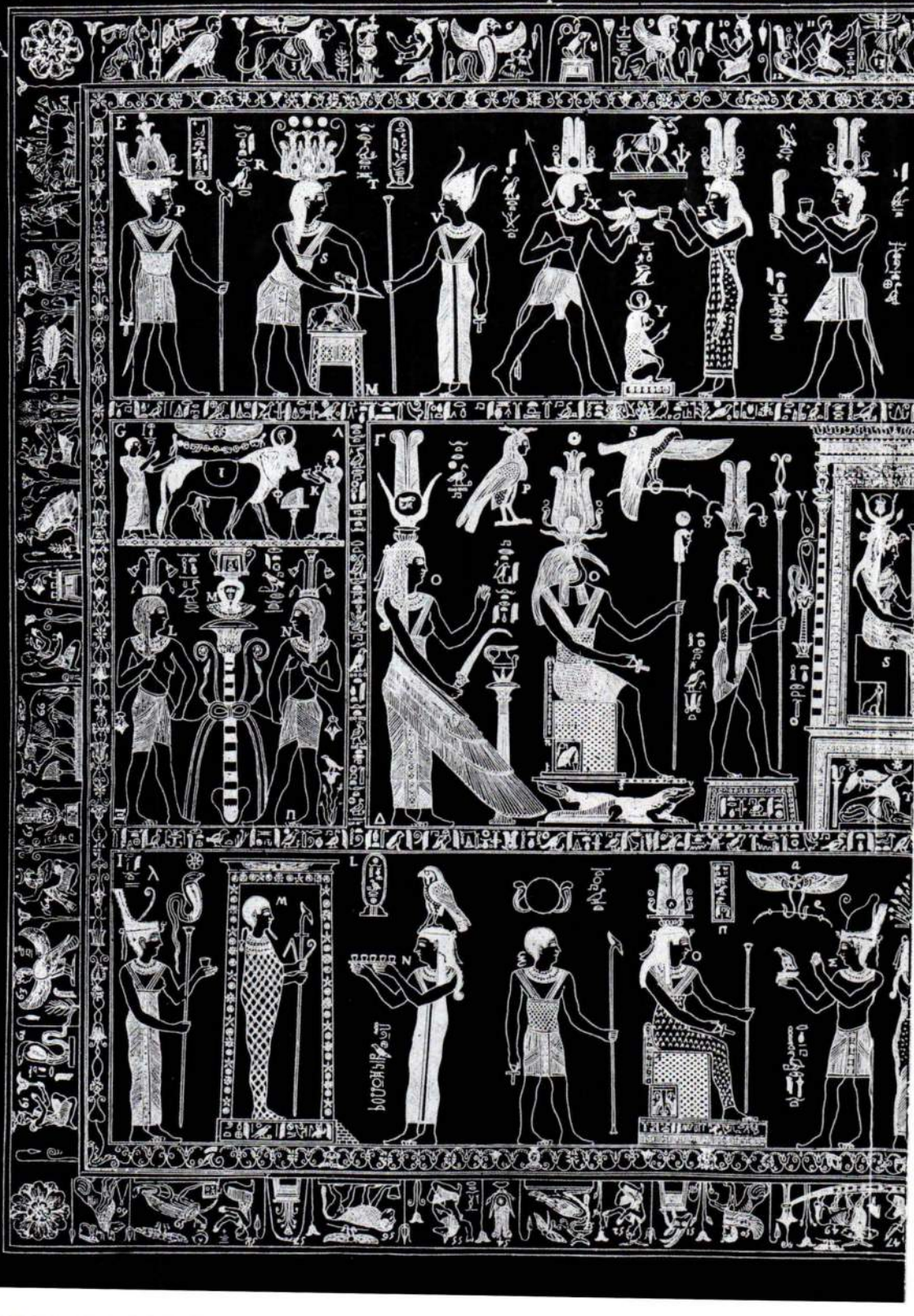

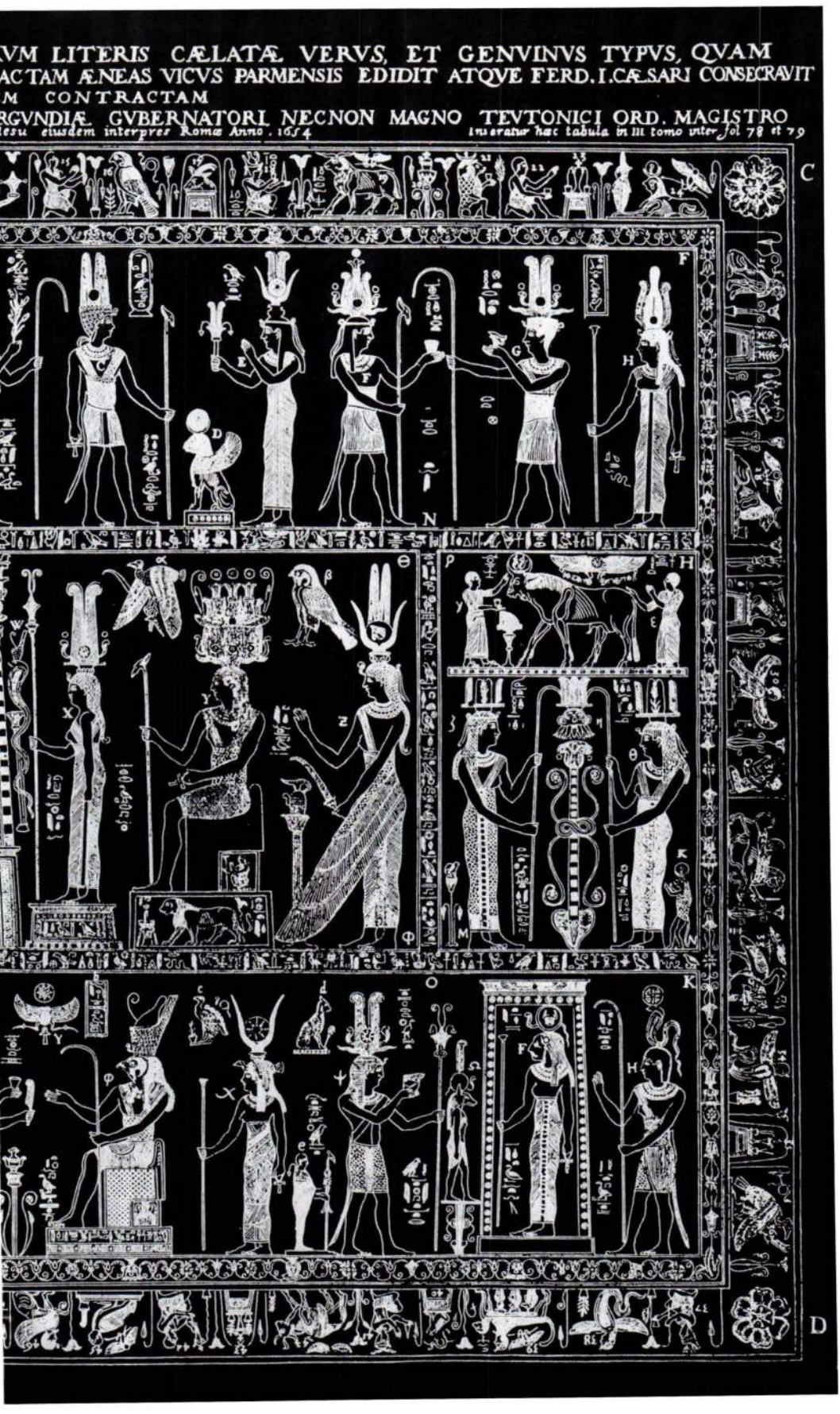
VM LITERIS CÆLATÆ VERVS, ET GENVINVS TYPVS, QVAM
ACTAM ÆNEAS VICVS PARMENSIS EDIDIT ATQVE FERD. I. CÆSARI CONSECRAVIT
M CONTRACTAM
RGVNDIÆ GVBERNATORI NECNON MAGNO TEVTONICI ORD. MAGISTRO
lesu eiusdem interpres Romæ Anno. 1654
Inseratur hæc tabula in III tomo inter fol 78 et 79
C
D

XVI

Hiram Efsanesi

Tanrı'nın sevgilisi, Ebedi Ev'in inşaatçısı, Kudüs Locası'nın Üstadı Muhterem'i Süleyman, babası Davut'un tahtına geçtiği zaman, hayatını Tanrı'ya bir tapınak ve İsrail krallarına bir saray inşa etmeye adadı. Davut'un sadık dostu Sur Kralı Hiram, onun oğlunun İsrail tahtına geçtiğini duyduğu zaman tebrik mesajları gönderdi ve yeni yöneticiye yardım tekliflerini sundu. Josephus, *History of Jews* adlı eserinde iki kral arasında gidip gelen mektupların kopyalarının hem Kudüs hem Sur halkının ellerinde dolaştığını dile getirir. Hiram, Süleyman'ın tapınağın bitirilişinde verdiği yirmi Galile şehrini pek takdir etmese de, iki hükümdar iyi dostlar olarak kaldılar. Her ikisi de zekâları ve bilgelikleriyle ünlüydü ve birbirlerine yazdıkları mektupta diğerinin dehasını yoklamak için bulmacalar gönderiyorlardı. Süleyman, Hiram'a, tapınağın inşasına yardım edecek taş ustaları ve marangozların maaşı için devasa miktarlarda arpa, buğday, mısır, şarap ve yağ gönderme vaadinde bulundu. Hiram da sedir ve kerestesi güzel diğer ağaçları sal haline getirip Joppa (Jaffa) denizinden geçirerek Süleyman'ın tapınağına gönderdi.

Surlu Hiram, Süleyman'a duyduğu muhabbetten dolayı, yeryüzünde ustalıkta dengi bulunmayan Dionizyak Mimarinin Büyük Ustası, Dulun Oğlu Hiram Abif'i de gönderdi. Hiram için kullanılan tariflere göre o "Sur yetiştirmesi, İsrail kökenli" ve "Kral tarafından Baba unvanıyla onurlandırılmış ikinci Bezaleel'dir."

Hürmasonlar Cep Sözlüğü'nde (1771) Hiram için şunlar yazılıdır: "Yeryüzünde yaşamış en zeki, en yetenekli, en becerikli işçi. Yetenekleri yalnızca inşaatla sınırlı değildir; altın, gümüş, tunç ve demir işlemeciliği, kumaş, oymacılık, süsleme sanatları ve heykelde bir benzeri görülmemiştir. Tapınağın ve ilavelerinin bütün o harika mimarisi ve süslemesi, onun planları ve emirleri doğrultusunda başlamış, devam ettirilmiş ve bitirilmiştir. Süleyman, onu kendi yokluğunda Deputy Grand-Master ve kendi var iken Senior Grand-Warden, işin şefi ve Davut'un Sur ve Sidon'dan çağırdıkları ve Hiram'ın göndereceği bütün sanatçıların ustası olarak atamıştır." (Modern mason yazarlar bu son cümlenin doğruluğu konusunda görüş ayrılığı içindedir.)

İnşaatı sırasında devasa bir emek gücü gerektirse de, Süleyman'ın Tapınağı -George Oliver'in sözleriyle dile getirirsek- "ebat bakımından bizim bazı kiliselerimizden daha ufak, küçük bir binaydı." Tapınağa birleşik yapılar ve inşaatta kullanılan devasa altın ve değerli taş miktarı, tapınak bölgesinde çok büyük bir hazinenin yoğunlaşmasına neden oluyordu. Tapınağın ortasında, bazen Kâhin de denilen Kutsalların Kutsalı bulunuyordu. Bir kenarı 10 metre kadar olan bir küp şeklindeydi ve Mısır sembolizminin etkisini gösteriyordu. Tapınağı oluşturan binalar, Paros mermerinden 1450 sütunla ve heykellerle süslenmişti, 2906 adet duvara yapışık sütun başı bulunuyordu. Doğuya bakan geniş bir revakı vardı ve *sanctum sanctorum* [kutsalların kutsalı, en iç oda] batı tarafındaydı. Geleneğin aktarımına göre bu alandaki binalar ve avlular, toplam 300,000 kişiyi içine alabilirdi. Hem mabet hem de Kutsalların Kutsalı, mücevherlerle süslü altın kaplamayla kaplıydı.

Kral Süleyman tapınağın inşasına hükümdarlığının dördüncü yılında, modern hesaplamalara göre, 21 Nisan'da başladı ve hükümdarlığının on birinci yılında 23 Ekimde bitirdi. Tapınak İsrail'in çocuklarının Kızıl Deniz'i geçişinin 480. yılında başladı. İnşaat çalışmasının bir kısmı Moriya dağının yamaçlarında yapıldı. Tapınağın taşları Moriya dağının ocaklarından çıkarılıyordu ve yüzeye çıkarılmadan önce yontuluyordu. Tapınağın tunç ve altın süsleri Sukkot ile Tsereda arasındaki balçık toprakta açılmış kalıplara döküldü ve ahşap parçalar tapınağa taşınmadan çok önce son haline getirildi. Sonuç olarak, bina bütün parçaların birbirine tam uyacak şekilde bir araya gelmesiyle alet kullanmadan, gürültü etmeden, "çekicin yarışı, baltanın bölüşü, kötü bir eylem için kullanılacak herhangi bir aletin müdahalesi" olmadan bitirildi.

Anderson'un 1723 yılında Londra'da yayınlanan ve Benjamin Franklin tarafından 1734 yılında Philadelphia yeniden yayınlanan *Constitutions of the Free-Masons* adlı eseri Ebedi Evin inşasında emeğin dağılımını şöyle tarif ediyor: "Fakat Dagon tapınağı ile Sur ve Sidon'daki en güzel yapılar, Tanrı'nın Kudüs'teki Tapınağı ile kıyaslanamazdı bile... Burada 3600 Prens, yani Usta Mason,

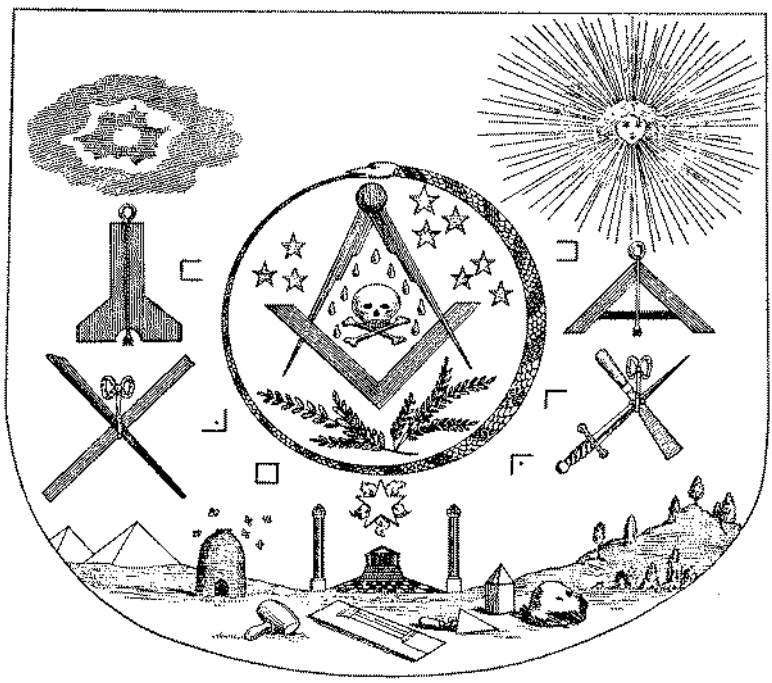

Elle boyanmış eski bir mason önlüğünden çizilmiştir.

ÜZERİNDE SEMBOLİK ŞEKİLLER OLAN MASON ÖNLÜĞÜ

Hürmasonluğun mistik sembolizması, önlüğün beyaz koyun derisinden, kare şeklinde uygun bir cebi olan basit bir önlük olduğunu söylese de, masonların önlükleri sık sık garip, etkileyici şekillerle süslenmiştir. "İpek, pamuk ve naylon giyilmeye başlandığında," diyor Albert Pike, "sembolizm kaybolmuştur. Beyaz önlük yerine üzerinde boyalar, işaretler ve figürler olan önlükler giyilmesinde de aynı şey olmuştur." (Bkz. *Symbolism*)

Süleyman'ın talimatları doğrultusunda çalışmayı yürütmekle görevlendirilmişti. 80,000 yontucu, 70,000 amele, Lübnan dağlarında çalışan 30,000 insanla birlikte 183,600 kişi yönetimleri altındaydı." Daniel Sickels ise 3600 yerine 3300 kalfa sayısı veriyor ve üç Üstadı Muhterem ismi veriyor. Aynı yazar, tapınağın inşaatının bedelini yaklaşık 4 milyar dolar olarak gösteriyor.

Süleyman Tapınağı'nın inşaatına dair masonlara ait efsane Eski Ahit'te anlatılanlarla pek tutmaz, özellikle Hiram Abif'le ilgili bölümlerde. Eski Ahit'e göre bu Usta kendi ülkesine dönmüştür; masonların efsanesinde ise pusuya düşürülerek öldürülmüştür. Bu noktayla ilgili olarak A. E. Waite, *New Encyclopaedia of Freemasonry* adlı eserinde aşağıdaki açıklayıcı yorumda bulunmaktadır:

"İnşaat Ustası efsanesi, masonluğun büyük bir alegorisidir. Tesadüf bu ya bu mecazi hikâye Kitabı Mukaddes'te adı geçen bir kişiliğe dayanmaktadır, fakat bu tarihsel bilgi özsel değil, tesadüfidir; önemli olan mecazdır, onun kaynaklık etmiş olabilecek tarihsel olay değil."

Atlantisli ve Kıldani "yıldız sayanlar", kadim kozmik enerji gezegeni Mars'a gündüz tahtı olarak Koç'u, gece tahtı olarak ise Akrep'i vermişlerdir. İnisiyas-

yonla ruhani hayata yükselmemiş olanlar "akrebin sokmasıyla ölmüş olanlardır", çünkü İlahî kuvvetin gece kısmında dolaşırlar. Paskalya Kuzusu gizemi, yani Altın Post'un elde edilmesiyle, bu ruhlar, Yaratıcı'nın sembolü olan Mars'ın Koç'taki yapıcı gün Kuvvetine ulaşırlar.

Hayvani tutkuları gösteren bölge üzerine giyildiğinde, saf koyun derisi yaratıcı kuvvetlerin yenilenmesini ve Ulûhiyet'in hizmetine verilmesini sembolize eder. Önlüğün kulak kısmı olmadan boyu, onu kurtuluşun sembolü yapar. Çünkü gizem okulları onun 144 inçkare olması gerektiğini söyler.

Yukarıda görülen önlük, sembol bakımından hayli zengindir. Mason locasını gösteren arıkovanı, mala, ağır çekiç, sehpa, kaba ve düzeltilmiş yontma taş, Lübnan tepeleri ve piramitler, sütunlar, tapınak, kareli zemin, sanatın yıldızı ve araçları. Önlüğün ortasında makromozmus ile mikrokozmosu temsil eden pusula ve gönye ile astral ışığın siyah beyaz yılanı bulunur. Altında yedi sürgün vermiş bir akasya dalı, üstün ve aşağı insandaki yedi Hayat Merkezi'ni gösterir. Kafatası ve çapraz kemikler, insanın ruhani doğasının ancak duyusal kişiliğinin felsefi ölümüyle özgürlüğe kavuşacağını sembolize eder.

Hiram, İnşaatçıların Ustası olarak işçilerini üç grubu ayırmıştı: *Çırak, Kalfa* ve *Usta*. Her gruba, grubun üyelerinin neler yapabileceği hemen anlaşılsın diye gizli işaretler ve parolalar vermişti. Herkes yeteneklerine göre sınıflandırılmış olsa da, kimileri hak etmediği mevkileri isteyen bazı kimseler bundan memnun olmamıştı. Diğerlerinden daha cesur olan üç kalfa, Hiram'ı ustalık derecesinin parolasını vermeye zorlamaya karar verdi. Hiram'ın öğle vakti yapımı henüz tamamlanmamış olan *sanctum sanctorum*'a dua etmek için gittiğini bilen bu üç kişi –Jubela, Jubelo ve Jubelum– her biri tapınağın bir ana kapısında durup onu beklediler. Güney kapısından çıkmak isteyen Hiram'ın karşısına birdenbire elinde 24 inçlik bir demir cetvelle Jubela dikildi. Hiram'ın usta parolasını vermeyi reddetmesiyle, hain, elindeki cetvelle Hiram'ın boğazına vurdu. Yaralı Usta batı kapısına kaçtı. Elinde gönye ile onu batı kapısında bekleyen Jubela ondan aynı sırrı ifşa etmesini istedi. Hiram sırrını korudu ve saldırgan gönyeyle onun göğsüne bir darbe indirdi. Bunun üzerine Hiram güçlükle doğu kapısına ilerledi, orada Jubelum elinde bir mala ile onu bekliyordu. Hiram, parolayı vermeyi reddedince Jubelum malayla şakağına vurdu ve Hiram cansız yere yığıldı.

Hiram'ın cesedi katilleri tarafından Moriya dağının yamaçlarına gömüldü ve mezarın üstüne bir akasya dalı dikildi. Katiler cezadan kurtulmak için Etiyopya'ya kaçmak istediler, fakat Etiyopya limanı kapalıydı. Sonunda üçü de yakalandı; suçlarını itiraf ettikten sonra uygun bir biçimde infaz edildiler. Sonra Süleyman üçer kişilik üç grubu cesedi aramaya gönderdi ve gruplardan biri, yeşermiş akasya dalıyla işaretlenmiş olan yeni kapatılmış mezarı buldu. Çıraklar ile Kalfalar, Ustalarını diriltmeyi başaramayınca, sonunda, Usta Mason "Aslan Pen-

çesi'nin güçlü tutuşuyla" onu mezarından kaldırdı.

İnisiye Taş İşçisi için *Hiram Abif* ismi "Babayı, görünüşte üç özde bir Evrensel Ruhu" simgeler. Yani öldürülen Usta bir tür Kozmik Şehit'tir; çarmıha gerilmiş İyilik Tini, *ölen tanrıdır*. Onun Gizemleri dünyanın her yerinde kutlanır. Gerçek bir Gül-Haç inisiyesi olan Dr. Sigismund Bastrom'un elyazmalarında, von Welling'den, Taşişçisi Hiram'ın gerçek felsefi doğasıyla ilgili şu aşağıdaki alıntı bulunur:

"Orijinal Hiram kelimesi... üç sessizden oluşan bir kök kelimeden gelir: *Cheth, Resh* ve *Mem*. (1) *Cheth*, Chamah'ı, Güneş ışığını, Güneş'in çektiği ve *ışık* şeklinde tezahür edip aşağı, bize, güneş sistemine ait her gezegensel cisme gönderilen *doğanın evrensel, görünmez, soğuk* ateşini sembolize eder. (2) *Resh* Ruach'ı, Ruhu, havayı, rüzgârı gösterir, ışığı iletir ve sayısız odakta toplar, burada güneş ışınları kendini Sıcakta ve yanan Ateş'te gösterdiği gibi dairesel hareketle ısınır. (3) *Mem*, *majim*, suyu, nemi daha doğrusu suyun anasını, belli türden bir yoğunlaşmış hava olan Köken Nemi, gösterir. Bu üçü doğanın ateşini veya Evrensel Amili tek kelimeyle gösterir. Yani *Hiram* değil, *Chiram*."

Albert Pike *Hiram* isminin çeşitli versiyonlarından bahseder: *Chiram, Khirm, Khurm ve Khur-Om*. Sonuncusu kutsal Hindu tek hecelisi *OM*'u içerir ki bu hece üç katilin isminde de vardır. Pike, üç haini Terazi takımyıldızındaki üçlü yıldızlarla ilişkilendirir ve Museviler tarafından bir iblise dönüştürülen Khalde tanrısı Bal'in üç katilin isminde de göründüğüne işaret eder: Ju*bel*a, Ju*bel*o ve Ju*bel*um. Hiram efsanesini yorumlayabilmek için hem Pisagorcu hem Kabalistik sayı ve harfler sistemini tanımak, hem de Mısırlıların, Khaldenin ve Brahminlerin felsefi ve astronomik döngülerini bilmek gerekir. Örneğin 33 sayısını ele alalım. Süleyman'ın ilk tapınağı ilk ihtişamıyla 33 yıl ayakta kaldı. Bu sürenin sonunda Mısır Kralı Shishak tarafından yağmalandı ve nihayet MÖ 588 yılında Nebuchadnezzar tarafından tümüyle yıkıldı ve Kudüs halkı Babil sürgününe gönderildi (Bkz. *General History of Freemasons* Robert Macoy.) Ayrıca Kral Davut, Kudüs'te 33 yıl hüküm sürmüştür. Mason tarikatı 33 sembolik dereceye bölünmüştür, insan omurgasında 33 parça vardır ve İsa, hayatının 33. yılında çarmıha gerilmiştir.

Hiram efsanesinin kökenlerini keşfetmeye dair uğraşlar gösteriyor ki efsanenin bugünkü biçimi kıyasen modern dönemlere aitken, altında yatan ilkeler kadim zamanlara kadar ulaşmaktadır. Modern mason uzmanlar, şehit Hiram hikâyesinin, mecazi olarak insanın ruhani ölümünü ve gizem okuluna inisiyasyonuyla yeniden dirilişini gösteren Mısır'ın Osiris ritine tekabül ettiği konusunda fikir birliği içindedirler. Hiram ayrıca Zümrüt Tablet'in üzerinde yazılanlar dolayısıyla Hermes'le de ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilerden açıkça anlaşılıyor ki Hiram insanlığın bir prototipi olarak görülmelidir. Aslında o Platon'un insan idesi, arketipidir.

Düşüşten sonraki Âdem, insanın yozlaşması ideasını gösterirken, Hiram dirilişiyle insan dirilişi ideasını sembolize eder.

Tapınak Şovalyelerinin Büyük Ustası Jacques de Molay, 19 Mart 1314 tarihinde Paris'te, daha sonra üzerine Kral IV. Henry'nin heykeli dikilecek olan Seine nehri üzerindeki küçük bir adacıkta bir odun yığını üstünde yakılarak ölüme mahkûm edildi. (Bkz. *The Indian Religions,* Hargrave Jennings.) "Yakılışı anlatan bazı aktarımlara göre," diye yazıyor Jennings, "Moley, orada, tarikatın fesih fetvasını veren ve Büyük Usta'yı yakılarak ölüme mahkûm eden Papa Clement'i çağırmış, ona kırk gün içinde Yüce Ebedi Jüri'nin önüne çıkarılacağını ve Kral Philip'in de bir yıl içinde aynı korkunç cezayla cezalandırılacağını söylemiştir. Her iki kehanet de doğru çıkmıştır. Hürmasonluk ile Tapınak Şövalyeleri arasındaki yakın ilişki, Hiram hikâyesinin Jacques de Moley'in şehitliğiyle ilişkilendirilmesine neden olmuştur. Bu yoruma göre kendi tarikatının sırlarını ifşa etmeyi reddeden Usta'yı tapınağın kapısında zalimce katleden üç hain Papa, Kral ve cellatlardır. Masumiyetinde ısrar eden de Moley, şövalyelerin felsefi ve majikal gizli bilgilerini ifşa etmeyi reddederek ölmüştür.

Hiram'ı, öldürülen Kral I. Charles'la özdeşleştirmeye çalışanlar, Hiram efsanesini bu amaçla mistik bir filozof ve büyük ihtimalle Gül-Haç Kardeşliği'nin bir üyesi olan Elias Ashmole'un icat ettiğini düşünmektedir. Charles 1647 yılında tahttan indirilmiş ve Soylular partisini başsız bırakarak 1649 yılında öldürülmüştür. Mason tarikatının üyelerinin birbirine sık sık hitap ediş şekli olan "Dulun Oğulları" terimi İngiliz tarihindeki bu olayla ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Çünkü kralının öldürülmesiyle İngiltere bir *Dul* ve bütün İngilizler de *Dulun oğulları* olmuştur.

Mistik Hıristiyan mason için Hiram, beden tapınağını topraktaki kabrinden üç gün (üç derece) sonra ayağa kaldıran Mesih'i temsil eder. Onun üç katili Sezar'ın adamı (devlet), din adamları (kilise) ve galeyana gelmiş halktır (avam). Bu şekilde bakınca Hiram insanın en yüksek doğası, üç katil de cehalet, batıl inanç ve korku olur. İçte yaşayan Mesih, bu dünyada kendini ancak insanın düşünceleri, duyguları ve eylemleri yoluyla dışavurabilir. Doğru düşünme, doğru hissetme ve doğru eylem; bunlar, insanın içindeki Mesih kuvvetinin maddi dünyaya geçebildiği üç kapıyı oluşturur; Mesih burada Evrensel Kardeşlik Tapınağını inşa eder. Cehalet, batıl inanç ve korku İyilik Ruhunun öldürüldüğü üç amildir, sahte krallık ise yanlış düşünme, yanlış duygu ve yanlış eylemle kurulan krallıktır.

Maddi dünyada kötülük hep kazanır gibi görünür. "Bu açıdan," diye yazıyor Daniel Sickels, "Tiran miti, beşeri tarihte sürekli tekrar etmiştir. Orfeus öldürülmüş ve bedeni Hebrus'a fırlatılmıştır; Sokrates'e baldıran zehri içirtilmiştir; bütün çağlarda şer ve kötülüğün geçici olarak zafer kazandığını ve Erdem ile Hakikat'in karalandığını, infaz edildiğini, çarmıha gerildiğini, katledildiğini görü-

rüz. Fakat İlahî Adalet dünyadaki durdurulmaz yürüyüşüne devam etmektedir: Typhonlar, karanlığın çocukları, suçun ve kötülüğün amilleri unutulmuşluk içinde yok olurken Hakikat ve Erdem öne çıkmış, İlahî bir soyluluk edinmiş ve sonsuza kadar hatırlanmıştır!" (Bkz. *General Ahiman Rezon.*)

Modern Hürmason tarikatının, Francis Bacon'ın gizli cemiyetinin doğal bir uzantısı olmasa bile, ondan derinden etkilenmiş olduğundan şüphelenmek makuldür. Masonluğun sembolizmi Bacon'ın iki büyük idealinden çok etkilenmiştir: evrensel eğitim ve evrensel demokrasi. Evrensel eğitimin ölümcül düşmanları cehalet, batıl inanç ve korkudur. Bunlar insan ruhunu en aşağı yanlarında hapis tutarlar. Evrensel demokrasinin meşhur düşmanları her zaman için taht, taç ve meşale olmuştur. Demek ki Hiram insan bencilliğinin sunağında hep kurban edilen üç ideal spiritüel, entelektüel ve fiziksel tecelliyi sembolize eder. Hiram Ebedi Evi Güzelleştiren'dir. Modern faydacılık, güzeli pratik olan uğruna feda eder, aynı anda bencillik, nefret ve uyumsuzluğun pratik olduğuna dair aşikâr yalanı söyler.

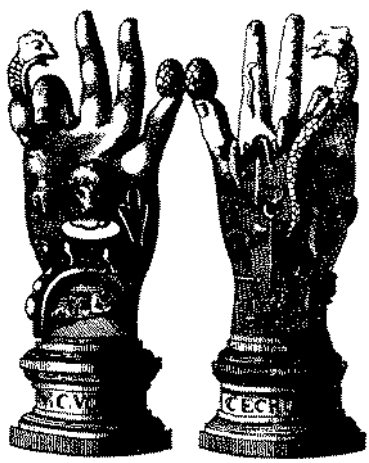

Montfaucon'un *Antiquities* adlı eserinden.

GİZEM OKULLARI'NIN SEMBOLİK ELİ

Neofitler bilgelik tapınağına girdikleri zaman onlara sayısız sembollerle kaplı bir el uzanırdı. Elin üzerine işlenmiş sembolleri kavramak, beraberinde ilahî güç ve yenilenmeyi getirir. Dolayısıyla bu sembolik eller aracılığıyla adaya ölümden dirildiği söylenir.

Dr. Orville Ward Owen, Shakespeare'nin kitaplarında Hürmasonluğun otuz iki derecesinin birçok sembolünün gizlendiğini bulgulamıştır. Mason amblemleri ayrıca Bacon tarafından yayınlanan hemen her kitabın sayfasında görülebilir. Francis Bacon kendini insan ihtiyacı sunağında canlı bir kurban olarak görmüştür, kuşkusuz çabalarının ortasındayken engellenmiştir. Hiçbir ezoterik öğrenci Yeni Atlantis kitabındaki mason sembollerini gözden kaçırmayacaktır. Joseph Fort Newton'un gözlemlerine göre, Bacon'ın ütopyasında tarif ettiği Süleyman Tapınağı bir ev değil, bir ideal haldir. Hürmason Mabedi'nin aynı zamanda toplumun halini sembolize ettiği doğru değil midir? Daha önce söylendiği üzere, ilkeleri çok eskilere dayanan Hiram efsanesinin, bugünkü biçiminin Almanya'da felsefi ölümünü yaşayıp dirilen Bacon'ın hayatındaki olaylara dayanması, ihtimal dışı değildir.

Eski bir elyazması metinde Hürmasonluk tarikatının, onlardan altın yapma sırrını almak isteyen açgözlü kişilerin bildik yöntemlerinden kendilerini korumak için bir araya gelmiş simyacılar ile Hermesçi filozoflardan oluştuğu ileri sürülür. Hiram efsanesinde simyasal bir formül saklı olması gerçeği bu hikâyeye inandırıcılık katmaktadır. Şu halde, Süleyman Tapınağı'nın inşası *magnus*

opus'un başlamasını temsil eder. Bu, Evrensel Ajan Hiram'ın yardımı olmadan gerçekleşemez. Masonluğa özgü sırlar, inisiyeye kendi ruhunda, cehaletten, sapkınlıktan ve uyumsuzluktan oluşmuş bir kütleyi, spiritüel ve felsefi altın külçesine çevirmesini mümkün kılan mucizevi *yansıtma tozunu* nasıl hazırlayacağını öğretir.

Masonların Hiram'ı ile Hindu mistisizminin *Kundalini*'si arasında, Hiram'ın omurga boyunca hareket eden Ateş Ruh'un bir sembolü olarak da görülmesine yetecek kadar benzerlik bulunmaktadır. İnsan yenilenmesine dair kesin bilim, Masonluğun Kayıp Anahtarı'dır; çünkü Ateş Ruh otuz iki derece boyunca veya omurganın omurları boyunca yükseltilince, insan kafatasının kubbeli odasına girer ve orada nihayet sümüksü bedene (İsis) ulaşır ve Ra'yı (kozalaksı bezi) uyandırır ve Kutsal İsmi talep eder. Operatif masonluk, kelimenin tam anlamıyla, Horus'un gözünün açıldığı süreci işaret gösterir. E. A. Wallis Budge, Osiris'in yargı salonuna giren ölülerin ruhlarını gösteren bazı papirüslerde, vefat etmiş kişinin başının üstünde bir çam kozalağı oluşuna dikkat çekmiştir. Yunanlı mistikler de baş kısmı bir çam kozalağı şeklinde olan bir asa taşırlardı, bu kısma Baküs'e ait *thyrsus* derdi. İnsan beyninde kozalaksı beden denilen küçük bir bez vardır, bu bez kadimlerin kutsal gözüdür ve Cyclopların üçüncü gözüne karşılık gelir. Kozalaksı bedenin işleviyle ilgili çok az şey bilinmektedir. Descartes, tahmin ettiğinden daha akıllıca bir varsayımla, buranın insan ruhunun yaşadığı yer olduğunu söyler. İsminin de işaret ettiği üzere kozalaksı bez ancak Hiram (Ateş Ruhu) Asya'nın Yedi Kilisesi diye bilinen yedi mühürden geçtiği zaman açılacak olan insandaki kutsal çam kozalağını, *tek gözü* simgeler.

Doğu'da, insan bedeninden güneş ışınlarının çıkışını gösteren bir resim vardır. Güneşlerden biri başı kaplar, bunun ortasında dört başlı Brahma oturur ve bedeni gizemli bir koyu renktedir. Kalbin –güneş sinir ağır, üst karın bölgesi– üstüne gelen ikinci güneşte bir lotus çiçeği üzerinde, kozmik hareket yılanının kıvrımlarından oluşan bir koltuğun üstünde Vişnu oturur. Yılanın başı tanrının üzerinde bir gölgelik oluşturur. Üçüncü güneş cinsel organlar üzerindedir ve onun ortasında Şiva bulunur. Şiva'nın bedeni griye çalan bir beyazdır ve başının üstünden Ganj Nehri fırlar. Bu resim bir Hindu mistiğe aittir, mistik büyük felsefi ilkeleri sübtil bir şekilde resme gizlemek için yıllarını harcamıştır. Hıristiyan efsaneleri de insan bedeniyle ilişkilendirilebilir, çünkü her iki okulun öğretilerinde gizli olan sırların anlamları aynıdır.

Masonlukla ilişkilendirirsek üç güneş parlaması Hiram'ın öldürüldüğü tapınağın üç kapısını simgeler. Kuzey'de kapı yoktur, çünkü güneş hiçbir zaman gökyüzünün kuzey tarafından parlamaz. Kuzey, buzla (kristalize su) ve bedenle (kristalize ruh) ilişkisinden dolayı fiziksel olanın sembolüdür. İnsanda ışık kuzeye doğru parlar, ama asla kuzeyden ışık gelmez. Bedenin kendine ait bir ışığı yok-

tur, çünkü o ışığını ancak fiziksel tözün içinde saklanmış parçacıklar olarak İlahî hayattan yansıyan nurla parlar. Bu yüzden Ay insanın fiziksel doğasının sembolü olarak kabul edilmiştir.

Hiram gizemli ateşimsi, havamsı sudur; bu su üç basamaklı merdivenle ve bahsedilen Hindu resminde günebakan çiçekleriyle sembolize edilen üç temel merkezden geçerek yükselmelidir. Ayrıca yedi basamaklı merdivenden, omurganın çevresindeki yedi hayati merkezden geçmek zorundadır. Sakrum ve koktisin (kuyruk sokumu kemiği) dokuz parçasını on foramina deler, bunların içinden Hayat Ağacı'nın kökleri geçer. Dokuz, insanın kutsal sayısıdır ve sakrum ile koktis sembolizminde büyük bir sır gizlidir. Bedenin böbreklerden aşağı doğru olan kısmına kabalacılar *Mısır Ülkesi* derler, İsrail'in çocukları esir olarak buraya götürülmüştür. Musa (isminin ima ettiği üzere aydınlanmış akıl) İsrail kabilelerini (on iki melekeyi) parlayan yılanı yaban topraklarda Tav haçı üzerine yükselterek Mısır'dan çıkarmıştır. Sadece Hiram efsanesi değil, hemen her pagan Gizem ritüelinin insan-tanrısı, insanın omurgasındaki Ateş Ruhu'nun kişileştirilmesidir.

Hiram efsanesinin astronomik yanı da gözden kaçırılmamalıdır. Hiram trajedisi her yıl güneşin Zodyak burçlarından geçmesiyle yeniden yaşanır. "Güneş'in on iki burç içindeki seyahatinden Herkül'ün on iki işi ve Vişnu ile Buda'nın bedenlenmeleri efsaneleri çıkmıştır. Aynı şekilde Güneş'i temsil eden Khurum'un [Hiram], Oğlak, Kova ve Balık kış burçlarını temsil eden üç dost zanaatkâr tarafından öldürülmesi efsanesi de gelmiştir. Bunlar ona Sema'nın üç kapısında saldırmış ve onu Kışdönümü'nde öldürmüşlerdir. Yine onu aramaya çıkan, mezarını bulup dirilten diğer dokuz zanaatkâr da geri kalan burçları temsil eder." (Bkz. *Morals and Dogma.*)

Diğer yazarlar da Terazi, Akrep ve Yay'ı Güneş'in üç katili olarak görürler, Çünkü Osiris'i öldüren Typhon'a, Akrep burcunun otuz derecesi tayin edilmiştir. Yine Hıristiyan Gizemler'de Yahuda Akrep'i simgeler. Efendisini uğruna feda ettiği otuz gümüş para bu burçtaki derecelerin sayısıdır. Terazi (devlet), Akrep (kilise) ve Yay'ın (yığınlar) darbesini yiyen Güneş (Hiram), Oğlak, Kova ve Balık burçlarıyla karanlığa doğru yolculuğuna bir tepenin yamacında (kış gündönümü) çıkar. Oğlak burcunun sembolü elinde bir tırpan olan yaylı bir adamdır. Bu figür, masonlukta genç bir kızın buklelerini düzeltir şekilde sembolize edilen Zamanın Babası, yolcudur. Eğer gözyaşı döken Bakire, Başak burcunun ve elinde tırpan tutan Zamanın Babası, Oğlak burcunun sembolüyse, bu iki burç arasındaki doksan derecenin ortasının bu üç katilin yeri olduğunu söyleyebiliriz. Ezoterik açıdan Hiram'ın küllerini taşıyan vazo insan kalbini temsil eder. Kuzey kutbunda yaşayan ve insanın çocuklarına her zaman yeşil kalan bir çiçek (çam ağacı) getiren yaşlı adam Satürn, *Santa Claus* adıyla çocukların çok iyi bildiği bir

karakterdir, çünkü her kış yeni yılı o getirir."

Şehit edilmiş olan Güneş, bir dost zanaatkâr olan Koç tarafından bulunmuştur ve bahar ekinoksunda onu diriltme süreci başlar. Bu süreç nihayet, kadim zamanlarda Göklerin Soylu Kubbesi'nin anahtar konumunda yer alan Yahuda Aslan'ı tarafından bitirilir. Ekinoksların ilerlemesi dünyanın farklı çağlarında katil rolünü farklı burçların oynamasına neden olur; fakat sürecin ilkeleri değişmez. Söylendiği zaman bütün hayata ihtişam ve zafer kazandıran Kayıp Kelamı kendisiyle birlikte mezara götüren İlahî Evin Büyük Mimarı Hiram'ın efsanesi budur. Hıristiyan mistisizmine göre Kayıp Kelam bir ahırda, etrafını hayvanlar çevirmiş, üzerinde bir yıldız parlarken bulunmuştur. "Güneş Aslan burcunu terk ettikten sonra sonbahar ekinoksuna yaklaştıkça günler eşit olmayan vakitlerle kısalmaya başlar ve orada bir kez daha sonbaharın üç ayıyla öldürülür, üç kış ayında ölü kalır. Her yıl büyük trajedi kendini tekrar eder ve muhteşem diriliş yeniden vücut bulur." (Bkz. *Stellar Theology and Masonic Astronomy*.)

Hiram'a *ölü* denmiştir, çünkü ortalama bir bireyde bireysel kozmik kuvvetlerin tezahürü tümüyle fiziksel ve maddesel ifadelerle sınırlandırılmıştır. Gerçekliğe ve fiziksel varoluşun süreliliğine olan inanca saplanmış olan insan, maddi evreni, tapınağın kuzey kapısıyla ilişkilendirmez. Güneş ışığının sembolik olarak kış gündönümünde ölmesi gibi, fiziksel dünya da ruhun kış gündönümüdür. Kış gündönümüne ulaştığı zaman Güneş gökyüzünde üç gün durur gibi olur ve sonra, kış kayasını yuvarlayarak yaz gündönümüne doğru zafer dolu yürüyüşüne başlar. Cahillerin durumu felsefenin kış gündönümüne, ruhani kavrayış ise yaz gündönümüne benzetilebilir. Bu bakış açısından bakıldığı zaman, Gizemlere inisiye olmak, ruhun bahar ekinoksudur, insandaki Hiram bu noktada ölümlülükten ölümsüzlüğe geçer. Sonbahar ekinoksu insanın mitolojik düşüşüne benzer, insan ruhu bu noktada dünyasal varoluşun yanılsamasına gömülerek Hades'in âlemlerine inmiştir.

Plotinus *Güzel Üstüne Bir Deneme* adlı eserinde güzelliğin insanın bilinci üzerindeki arındırıcı etkisinden söz eder. Hiram Abif, Ebedi Evin dekorasyonuyla görevlendirilmiş olduğu için güzelleştirici ilkenin cisimleşmesidir. Güzellik insan ruhunun doğal gelişimi için elzemdir. Gizemler insanın, en azından kısmen, kendi çevresinin ürünü olduğuna inanıyorlardı. Dolayısıyla her insanın en soylu ve en yüksek duyarlılıkları uyandıracak nesnelerle çevrilmesinin şart olduğuna inanmışlardır. İnsanın kendini güzelliklerle çevirerek hayatta güzellik yaratmasının mümkün olduğunu kanıtlamışlardır. Etraflarında devamlı olarak simetrik cisimler olan ruhların simetrik cisimler inşa ettiklerini, zihinsel soyluluk örnekleriyle çevrili akılların soylu düşünceler ürettiklerini kanıtlamışlardır. Yok eğer insan çirkin veya asimetrik bir yapıya bakmaya zorlanırsa, onun içinde onu çirkin eylemlere sokmaya zorlayacak çirkin duygular uyanır. Eğer bir kentin or-

tasında oransız binalar dikilirse, o kentte yaşayan topluluktan oransız ruhlu çocuklar çıkacak, asimetrik yapıya bakan erkek ve kadınlar uyumsuz hayatlar süreceklerdir. Kadim dönemlerin bilgili insanlar, büyük filozofları, onların döneminde tesis edilen mimari, müzik ve sanata ait estetik ideallerinin doğal ürünleri olduklarını fark etmişlerdi.

Güzelin uyumu yerine hayale dayalı uyumsuzluğun geçirilmesi her medeniyetin en büyük trajedisidir. Kadim dünyanın bütün Kurtarıcı Tanrıları yalnız güzel olmakla kalmamış, insanda güzel sevgisini uyandırmaya çalışarak bir güzellik yaratmıştır. Altın meseller çağının dirilişi, ancak güzelliğin hak ettiği onura kavuşturulmasıyla, onun hayatın dini, ahlaki, sosyal, bilimsel ve siyasi kısımlarına nüfuz eden idealleştirici nitelik haline getirilmesiyle mümkün olabilir. Dionizyak Mimari, maddi dünyanın içine gömülmüş olan, şehit düşmüş Güzelleştirici'nin ruhunu uyandıracak majikal bir formülden başka bir şey olmayan bir ihtişam ve simetrinin kusursuz örnekleri binalar dikerek, maddi cehalet ve bencilliğin içinden Usta Ruhlarını –Kozmik Güzellik– tekrar *diriltmek* amacındaydı.

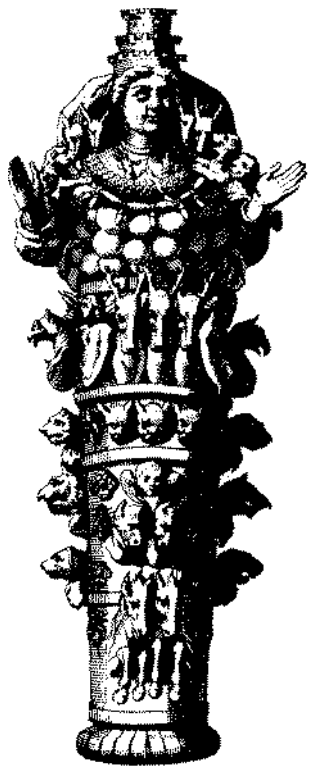

Montfaucon'un *Antiquities* adlı eserinden.

EFESLİ DİANA

Başında kuleye benzer bir taç, spiritüel güçlerini gösteren sembolik yaratıklarla donatılan ve Yüce Çok Memeli'nin memelerinden akan yok edilemez öğretinin kaynağı olarak ayakta dikilen Diana, hayatlarını hakikatin tefekkürüne adamış erkek ve kadınlara ilham veren ruhani yiyeceği sunar. İnsanın fiziksel bedeni besinini Büyük Toprak Ana'dan alıyorsa, insanın ruhani doğası da besinini görünmez dünyalardan akan ve asla bitmeyen Hakikat pınarından alır.

Masonik Gizemlerde insanın üçlü ruhu (Delta) Kudüs Locası'nın Üç Büyük Ustası ile sembolize edilir. Nasıl Tanrı, üç âleme de nüfuz eden etkin ilke ise, insan ruhu da Ulûhiyet'in doğasından pay alarak, üç varlık planında birden ikamet eder: Pisagorcuların Yüce, Üstün ve Aşağı planları. Aşağı âlemin kapısında (yeraltı, yani ölümlü insanların ikametgâhlarında) Hades'in bekçisi, üç başlı köpek Cerberus durur; üç başlı köpek Hiram efsanesinin üç katilini anıştırır. Üçlü ruha dair bu sembolik yoruma göre Hiram üçüncüdür, yani bütün çağlarda En Yüce'ye mabet olacak etten ve kandan canlı tapınaklar diken Usta İnşaatçı'dır. Hiram bir çiçek olarak açar ve koparılır; o maddenin kapılarında ölür, yaratım elementlerine gömülür. Fakat tıpkı Thor gibi güçlü çekicini uzay tarlasında sallar, en başta var olan atomlara hareket verir ve Kaos'un içinden düzeni çıkarır. İnsan ruhunda bulunan kozmik güç potansiyelinin Hiram, insanın içinde, bu potansiyelin hayatın ince ritüelleri aracılığıyla İlahî bir kudrete dönüştürülmesini bekler. Bireyin duyusal algısı geliştikçe, insan çeşitli yönleri üzerinde daha fazla

hâkimiyet kurar ve içerdeki hayat ruhu yavaş yavaş özgürlüğe ulaşır. Üç katil, sürekli olarak İnşaatçı'nın planlarını bozan aşağı dünyanın yasalarını temsil eder: doğum, büyüme ve ölüm. Ortalama insan için fiziksel doğum aslında Hiram'ın ölümünü simgeler ve fiziksel ölüm ise Hiram'ın dirilişini. Ne var ki inisiye için spiritüel doğanın uyanması, fiziksel ölümün müdahalesi olmadan gerçekleşir.

Mısır Büyük Locası'nın Eski Üstadı Muhteremi S.A. Zola, şu anda New York'ta Central Park'ta duran Cleopatra'nın İğnesi'nin kaidesinde bulunan tuhaf sembolleri ilk masonik işaretler olarak yorumlamıştır. Çeşitli kamusal binaların taşlarında görülen masonik işaretler ve sembollere yalnızca İngiltere'de değil, Kıta Avrupası'nda, hatta Asya'da rastlanmaktadır. *Indian Mason's Marks of the Moghul Dynasty* adlı çalışmasında A. Gorham *Taj Mahal, Jama Mescidi* ve meşhur Mosanik yapı *Kutap Minar*'ın duvarlarındaki işaretleri yorumlamaktadır. Masonluğu, binlerce yıl süren bir usta zanaatkârlar kastı oluşturan mimarlar ve inşaatçıların gizli cemiyetinin bir devamı olarak görenlere göre, Hiram Abif, merkezi Sur'da bulunan dünya ölçeğinde bir sanatçı örgütlenmesinin Surlu Büyük Ustası'dır. Felsefeleri, tapınakların, sarayların, mozolelerin, kalelerin ve diğer kamusal binaların ölçülerine ve süslemelerine, evrene hâkim olan yasaların bilgisini işlemekten oluşuyordu. Her inisiye taş işçisine, Evrenin Yüce Mimarı'na adadığı emeğinin kusursuzlaştırılmış ürünlerini işaretlemesi için bir hiyeroglif verilirdi. Mason işaretlerine dair Robert Freke Gould şunları yazmaktadır:

"Bu işaretlerin hemen her ülkede -Giza'daki Büyük Piramit'in odalarında, Kudüs'ün yeraltı duvarlarında, Herculaneum ve Pompey'de, Roma duvarlarında, Yunan tapınaklarında, Hindistan, Meksika, Peru ve Anadolu'da, İngiltere, Fransa, Almanya, İskoçya, İtalya, Portekiz ve İspanya'daki tarihi kalıntılarda- bulunması çok dikkat çekicidir." (Bkz. *A Concise History of Freemasonry)*

Bu bakış açısından Hiram'ın hikâyesi, mimarinin İlahî sırlarının dünyevi binaların fiili boyutlarına ve bölümlerine uygulanmasıdır. Zanaatın üç derecesi Yüce Usta'yı (Yüce Arcanumu) inşa etmiş oldukları fiili binaya gömerler, ancak önce Kozmik Güzelliğin boyutsuz Ruhunu, somut formun sınırlandırmasına indirgeme yoluyla onu inşaatçıların aletleriyle öldürdükten sonra. Mimarinin bu soyut idealleri, Usta Taş İşçisinin yapı üzerine tefekkür etmesi ve o yapıya gömülmüş, işlenmiş olan İlahî ilkeleri serbest bırakmasıyla yeniden diriltilebilir. Demek ki fiziksel bina Yaratıcı İdeal'in mezarından, cisimleşmesinden başka bir şey değildir, maddi boyutlar onun sadece gölgesidir.

Dahası, Hiram efsanesi bizatihi felsefenin değişimlerinin cisimleşmesi olarak da görülebilir. Pagan gizem okulları etik kültürün yayıldığı kurumlar olarak medeniyetin mimarlarıdırlar. Güçleri ve soylulukları Usta İnşaatçı Hiram Abif'te kişileşmiştir; fakat sonunda sürekli karşımıza çıkan devlet, kilise ve avam üçlüsünün katliamlarının kurbanı olmuşlardır. Zenginliklerini ve güçlerini kıskanan

devletçe, bilgeliklerinden korkan kilisece gözden düşürülmüş, hem kilise hem de devletin ayaklandırdığı avamın yağmaları ve saldırılarıyla yıkılmışlardır. Mezarından kalkan Hiram'ın zamansız ölümüyle kaybolan Usta Mason Kelimesi'ni fısıldaması gibi, felsefenin inançlarına göre kadim Gizemler'in yeniden tesis edilip diriltilmesi, onsuz medeniyetin bir ruhani belirsizlik ve kafa karışıklığı içinde devam etmek zorunda olduğu gizli öğretinin yeniden keşfedilmesiyle sonuçlanacaktır.

Yönetim avamın elindeyse insan cehaletle yönetilir, kilisenin elindeyse batıl inançla. Devlet ise korkuyla yönetir. İnsanların uyum ve anlayış içinde yaşayabilmeleri için önce cehalet bilgeliğe, batıl inanç aydınlanmış imana ve korku sevgiye dönüşmelidir. Aksi iddialara rağmen masonluk, insanı Evrenin Yüce Mimarı'nın işlerini berrak bir şekilde görebileceği bir bilinç düzeyine çıkararak, insan ile Tanrı arasındaki birliği tesis etmeye çalışan bir dindir. Her çağda insanoğlu kusursuz medeniyet idealine sarılmıştır. Bu medeniyetin ortasında, felsefi hayatı benimseyenlere hayatın sırlarıyla ilgili kutsal ve laik bilimlerin omuz omuza öğretildiği büyük bir üniversite olmalıdır. Burada dogmaya yer yoktur; yüzeysel olan atılır ve sadece esas olan kalır. Dünya, kendi ürünü olan en aydınlanmış akıllarca yönetilir ve her biri en uygun olduğu konumdadır.

Bu büyük üniversite çeşitli derecelere bölünür; bu derecelere girmek, hazırlık sınavları ve inisiyasyonlarla olur. Burada insana bütün Gizemler'in en gizlisi ve en kalıcı olanı öğretilir: *Sembolizm.* Burada inisiyelere her nesnenin, her soyut düşüncenin, her duygusal tepkinin bir İlahî ilkenin sembolünden başka bir şey olmadığı öğretilecektir. Burada insanoğlu Hiram'ın (Hakikat) Kozmos'un her atomunda gömülü olduğunu öğrenecektir. Spiritüel, zihinsel, ahlaki ve fiziksel eğitim yoluyla insan yaşayan hakikatleri cansız kabuklarından ayırmayı öğrenecektir. Dünyanın kusursuz yönetimi, ancak, evreni düzenleyen İlahî yönetimin bir sureti olmakla mümkündür. Kusursuz düzenin evrensel barış ve iyinin hâkimiyetiyle yeniden kurulduğu o gün, insan artık mutluluk aramayacaktır; çünkü onun içinden taştığını görecektir. Ölüm umutlar, ölü ilhamlar, ölü erdemler mezarlarından çıkacak, cahil insanların tekrar tekrar katlettiği İyilik ve Güzellik Ruhu tekrar Çalışmanın Ustası olacaktır. O zaman bilgeler en güçlü tahtlara oturacak, tanrılar bir kez daha insanlarla kol kola dolaşacaktır.

XVII

Pisagorcu Müzik ve Renk Teorisi

HARMONİ büyük filozoflar tarafından güzelliğin vazgeçilmez şartı olarak görülmüştür. Bileşik unsurlardan oluşan bir şey ancak parçaları *armonikse*, *güzel* olarak kabul edilebilir. Dünyaya güzel denir ve Yaratıcısı *İyi*'dir; iyi, tanımı gereği kendi doğasına uygun davranmak zorundadır ve kendi doğasına uygun davranan iyi, armonidir; çünkü iyi iyiliğiyle uyumu oluşturan şeydir. O halde güzellik, form âleminde kendi doğası gereği tezahür eden armonidir.

Evren çeşitli derecelerde iyiden oluşmuştur. Bu derecelendirme (en az iyi derecesi olan) maddeden başlar ve (en yüksek iyi olan) ruha doğru yükselir. İnsanın üstün doğası onun *summum bonum*'udur. O halde buradan, onun en yüksek doğasının iyiyi en çabuk tanıyan kısmı olduğu sonucu çıkar; çünkü dünyadaki iyilik onun ruhundaki mevcut iyilikle armonik bir oran içindedir. Demek ki insanın *kötü* dediği şey, onun maddeyle ortak olan kendi aksidir. En yüksek iyilik derecesi en yüksek harmoni ve güzellikle ölçülür. Dolayısıyla şekil bozukluğu (kötülük) bireysel birimler olarak doğal bir armoniye sahip elementlerin en az uyumla bir araya gelmesidir. Deformasyon gayri tabiidir; çünkü, bütün varlığın toplamı iyi olduğu için, her şeyin *İyi*'den pay alması ve armonik bileşimlerle bir araya gelmesi doğaldır.

MÜZİK FELSEFESİ

Yunan inisiyelerin müziğin felsefi ve sağaltıcı yönlerine dair bilgiyi Mısır'dan almış olma ihtimali çok yüksektir. Mısırlılara göre bu sanatın kurucusu Hermes'tir. Bir efsaneye göre bu tanrı, bir kaplumbağa kabuğunun oyuğuna teller gererek ilk liri yapmıştır. Hem İsis hem de Osiris, müziğin hamileridirler. Bu sanatların Mısır'da eskiliğinden bahsederken Platon, şarkılar ve şiirlerin Mısır'da en azından on bin yıldır mevcut olduğunu, bunların ilham verme ve insanı yüceltme nitelikleri dolayısıyla ancak tanrılar veya tanrı benzeri insanlar tarafından bestelenmiş olabileceklerini dile getirmektedir. Gizem okullarında lir, insani yapının gizli sembolü olarak görülürdü. Enstrümanın gövdesi fiziksel formu, teller sinirleri ve müzisyen de ruhu temsil ederdi. Ruh sinirleri çalarak normal beşeri işlevin harmonilerini yaratırdı; bunlar insan kirlendiğinde harmonilerini yitirirler.

İlk dönem Çin, Hindu, Pers, Mısır, İsrail ve Yunan hakları dini seremonilerinde hem ses hem de müzikal enstrümanlar kullanmış, şiir ve tiyatroyu müzikle tamamlamışlardır. Bununla birlikte müziğin matematik temellerini kanıtlama onuru Pisagor'a düşmüştür. Kendisinin bir müzisyen olmadığı söylense de, diatonik skala keşfinin ona ait olduğu söylenir. Kabul edilmiş olduğu gizem okullarının rahiplerinden müziğin İlahî teorisini öğrenen Pisagor, yıllarca ses uyumu ve uyumsuzluğu yasaları üzerine kafa yormuştur. Sorunu nasıl çözdüğü bilinmemekle birlikte, aşağıdaki açıklama icat edilmiştir.

Bir gün armoni sorunu üzerine tefekkür ederken, Pisagor örsün üzerinde bir parça metal döven bir demircinin önünden geçmiştir. Büyük çekiçler ile küçük çekiçlerin çıkardığı sesler arasındaki tizlik farklarını görüp, bu seslerin kombinasyonundan oluşan armoni ve ahenksizlikleri dikkatle hesaplayarak müzik aralıklarıyla ilgili ilk ipucuna ulaşmıştır. Dükkâna girmiş, aletleri dikkatle inceleyip ağırlıklarını not ederek evine dönmüş ve evinin duvarından çıkan uzun bir ahşap kol yapmıştır. Bu kol üzerinde düzenli aralıklarla yapı ve ağırlık bakımından birbirinin benzeri olan dört tel germiştir. Birincisine on iki kiloluk, ikincisine dokuz kiloluk ve üçüncüsüne altı kiloluk ağırlıklar asmıştır. Bu farklı ağırlıklar demircinin farklı çekiçlerine tekabül etmektedir.

Pisagor bundan sonra birinci ve dördüncü tellere birlikte vurulduğunda oktavın armonik aralıklarını verdiğini ve ağırlığı artırmanın teli ikiye bölmekle aynı etkiye yol açtığını bulmuştur. Birinci telin gerilimi dördüncü telin gerilime ile aynı olunca, aradaki oran 2:1, yani iki kattır. Benzeri bir deneyle birinci ve üçüncü telin diapente harmonisi, yani beşte bir aralık yarattığını bulmuştur. İlk telin gerilimi üçüncü telin geriliminin yarısı, oran 3:2, yani sesquialter'dir. Aynı şekilde ikinci ve beşinci teller, birinci ve üçüncü teller ile aynı oranlara sahip

olarak bir diapente armoni verir. Araştırmasına devam eden Pisagor birinci ve ikinci tellerin üçte bir aralık, yani deatessaron armoni ürettiğini ve ilk telin gerilimimin ikinci telin geriliminden üç kez daha yüksek olduğunu, oranın 4:3, yani sesquitersiyan olduğunu bulmuştur. Dördüncü ve beşinci teller, birinci ve ikinci tellerle aynı orana sahip olup bir başka diatessaron armonisi üretmektedir. İamblichus'a göre ikinci ve üçüncü tellerin oranı 8:9 veya epogdoandır.

Armonik oranların anahtarı meşhur Pisogorcu tetraktis, yani noktalar piramidinde saklıdır. Tetraktis ilk dört sayıdan oluşur: 1,2,3 ve 4. Bunların birbirlerine oranı oktav, diapente ve diatessaron aralıklarını açığa çıkarır. Armonik aralıklarla ilgili yukarıdaki ileri sürülen yasa doğru olsa da, daha sonra kanıtlanmıştır ki metale vuran çekiçler onlara atfedilen çeşitli tonları çıkarmaz. Pisagor armoni teorisini bir sesölçer –iki akort mandalı arasında gerili tek bir tel ve hareket edebilir mandallardan ibaret bir düzenek– yardımıyla bulmuştur.

Pisagor için müzik kutsal matematik biliminin olmazsa olmazlarından biriydi ve armonileri kesin bir şekilde matematik oranların hükmü altındaydı. Pisagorcular iyinin kendi evrenini tesis edip muhafaza ediş biçimini matematiğin kanıtladığına kesin bir biçimde inanıyordu. Dolayısıyla sayılar armoniden önce geliyordu, çünkü onlar bütün armonik oranları yöneten değişmez yasaydılar. Pisagor bu armonik oranları keşfettikten sonra, müritlerini de Gizemlerin bu yüce *arkanum*una inisiye etti. Yaratımın sayısız kısmını devasa sayıda planlara veya kürelere sınıflandırıp her küreye bir ton, bir armonik aralık, bir sayı, bir isim, renk ve form atadı. Daha sonra çıkarımlarının kesinliğini kanıtlamak için onları en soyut mantıksal öncülden en somut geometrik katıya kadar farklı akıl planlarında kanıtladı. Bu çeşitli kanıt yöntemleri arasında en yaygın olanlarıyla, kimi doğa yasalarının tartışılmaz varlığını gösterdi.

Müziği kesin bir bilim olarak tesis ettikten sonra, Pisagor yeni bulmuş olduğu armonik aralık yasasını doğanın bütün fenomenlerine uyguladı, hatta gezegenlerin, takımyıldızlarının ve elementlerin birbiriyle armonik ilişkisine kadar uzandı. Bu kadim felsefi sonuca modern bir destek, elementlerin armonik oranlara göre ilerlemesinde bulunmaktadır. John. A. Newlands, elementleri atom ağırlıklarındaki artışlara göre listelerken, her sekiz elementte bir, niteliklerin tekrar edişine tanık oldu. Bu keşif modern kimyada oktavlar yasası diye bilinmektedir.

Armoninin duyu algılarıyla değil, akıl ve matematikle belirlendiğine inanan Pisagorcular kendilerine *Kanonikler* dediler, böylece armoninin gerçek belirleyici ilkesinin tat ve içgüdü olduğunu söyleyen *Armonik Okul*'dan kendilerini ayırmış oldular. Bununla birlikte müziğin duyular ve duygular üzerindeki derin etkisini kabul eden Pisagorcular "müzik tıbbı" dedikleri şeyle bedeni ve zihni etkileme konusunda tereddüt etmediler.

Pisagor telli çalgıları öyle üstün tutuyordu ki, müritlerini flüt ve zil sesleriyle

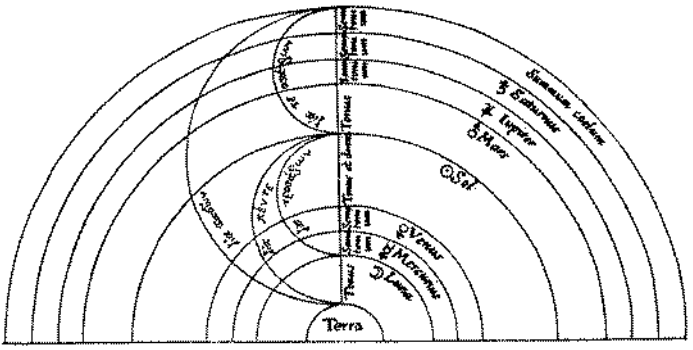

Stanley'in *The History of Philosophy* adlı eserinden.

KÜRELERİN ARALIKLARI VE ARMONİLERİ

Pisagorcu küreler müziği mevhumunda, sabit yıldızlar küresi ile yer küresi arasındaki aralık bir diapason –en kusursuz armonik aralık– olarak kabul edilir. Aşağıdaki düzenleme sabit yıldızlar ile dünya arasındaki gezegenlerin müziksel aralıklarına dair en yaygın şekilde kabul edilen teoridir: Dünya küresinden Ay küresine, bir ton; Ay küresinden Merkür küresine, bir buçuk ton; Merkür'den Venüs'e bir buçuk; Venüs'ten Güneş'e bir buçuk, Güneş'ten Mars'a bir ton, Mars'tan Jüpiter'e bir buçuk ton; Jüpiter'den Satürn'e bir buçuk ton; Satürn'den sabit yıldızlara bir buçuk ton. Bu aralıkların toplamı oktavın altı tam tonuna karşılık gelir.

kulaklarının bozulmalarına izin vermemeleri konusunda uyaracak kadar ileri gidiyordu. Ayrıca ruhun akıldışı etkilerden lirin eşliğinde söylenen soylu şarkılarla arındırılabileceğini ileri sürüyordu. Pisagor armoniklerin sağaltım değerleri üzerine yaptığı araştırmalarda Yunanlıların müzik sisteminin yedi makamının –veya yedi anahtarının– çeşitli duyguları canlandırıp sakinleştirme gücüne sahip olduğunu keşfetmiştir. Bir rivayete göre bir gün yıldızları gözlemlerken güçlü bir içkiyle sersem olmuş, kıskançlıktan gözü dönmüş, sevgilisinin evinin önünde evi yakmak için odunlar yığan bir genç görmüş. Pisagor gencin çılgınlığının az ötede kışkırtıcı bir Frigya müziği çalan flütçünün katkısıyla iyice arttığını anlamış. Müzisyene daha ağır bir hava çalmasını ve ritmik bir müziğe geçmesini söylemiş. Müzisyen filozofun söylediğini yerine getirince genç birden kendine gelmiş, odunları toplayarak evine dönmüş.

Bir de Pisagor'un öğrencisi Empedokles'in, bir şölende çaldığı müziği değiştirerek, ev sahibi Anchitus'un, babasını mâhkum etttiği bir gencin kılıcıyla ölmekten kurtardığına dair bir hikâye daha vardır. Ayrıca Yunanlı hekim Esculapius'un hastanın yanında trompet çalarak siyatik ve diğer sinirsel hastalıkları iyileştirdiği de bilinmektedir.

Pisagor'un özel olarak hazırlanmış besteler çalarak veya Hesiod veya Homeros gibi erken dönem şairlerin şiirlerinden bizzat alıntı yaparak bedenin, canın ve ruhun hastalıklarını iyileştirdiği bilinmektedir. Crotona'daki üniversitesinde, Pisagorcuların güne şarkılarla başlayıp günü şarkılarla kapatmaları, sabahları zihni

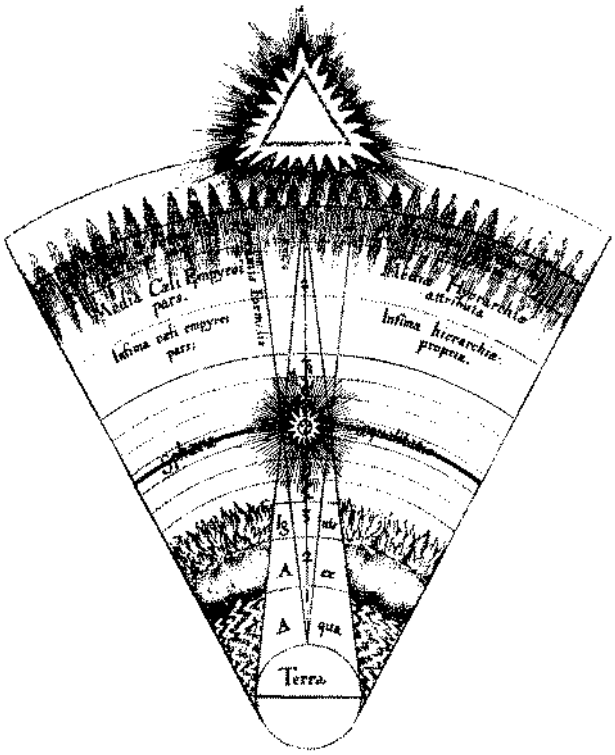

Fludd'un *De Musica Mundana* adlı eserinden.

DÜNYEVİ MONOKORDUN ARMONİLERİ.

Bu şekil, toprak elementi ile mutlak şartsız kuvvet arasındaki enerjiyi ve tözün tedrici aşamalarını göstermektedir. En üstten başlayan on beş tedrici küre, aşağıdaki sırayla iner: Sınırsız ve Ebedi Hayat; Yukarı, orta ve aşağı Empyrean; yedi gezegen ve dört element. Fludd enerjiyi tabanı en üst Empyrean konkav yüzeye değen bir piramit şeklinde, tözü ise tabanı Dünya'nın (gezegeninin değil küresinin) konveks yüzeyine dayanan başka bir piramit olarak sembolize etmiştir. Bu piramitler varlığın on beş planının bileşimine giren enerji ve tözün görece oranlarını göstermektedir. Yükselen töz piramidinin on beşinci küreye dokunduğuna, ama onu delmediğine, aynı şekilde enerjinin inen piramidinin tözün en kaba hali olan ilk küreye değdiğine ancak girmediğine dikkat edin. Güneş planına *denklik küresi* adı verilmiştir, çünkü burada ne enerji ne de töz hâkimdir. Dünyevi monokort (sesölçer) enerji piramidinin tabanından töz piramidinin tabanına uzanan varsayımsal bir telden oluşur.

uykudan arındıran ve önlerindeki günün işlerine onları hazırlayan, akşamları ise sakinleştiren, dinlendiren müzikler çalmaları bir âdetti. Bahar ekinoksunda Pisagor müritlerini bir sayının etrafında halka haline getirtir ve kendi lir çalarken onlara şarkılar söyletirdi.

Pisagor'un terapik müziği İamblichus tarafından şu şekilde tarif edilmektedir: "Ruhun tutkuları, ayrıca umutsuzluk ve yas için Pisagor'un keşfettiği belli melodiler vardı. Ayrıca o kızgınlık, öfke ve ruhun her türlü sapkınlığına karşı da melodiler bestelemişti. Ayrıca genel olarak arzuların şiddetini dindirmek için kullanılan besteler vardı." (Bkz. *The Life of Pythagoras.*)

Pisagorcuların yedi Yunan makamı ile yedi gezegen arasındaki bağlantıyı görmüş olmaları çok yüksek bir ihtimaldir. Örneğin Pliny Satürn'ün Dor makamında, Jüpiter'in ise Frigya makamında hareket ettiğini söylemektedir. Ayrıca mizaçlar ve tutkular da aynı şekilde çeşitli makamlara karşılık geliyordu. Böylece, ateşsi bir tutku olan kızgınlık ateşli bir makamla artarken, gücü suyumsu bir makamla nötrleşiyordu.

Müziğin Yunan kültürü üzerindeki derin etkisi Emil Nauman tarafından şu şekilde özetlenmektedir: "Platon, müziğin yalnızca neşeli, hoş duygular yaratmak için kullanıldığı fikrini küçümsemiş, bunu yerine onun soylu olan her şeye karşı bir sevgi, kötü olan her şeye karşı bir nefret aşılaması gerektiğini ve insanın en

derin duygularını, hiçbir şeyin melodi ve ritimden daha fazla etkileyemeyeceğini savunmuştur. Bunu kesin bir şekilde inanmış olarak müzik öğretmeni Atinalı Damon'la, yeni ve muhtemelen tembelleştirici bir müziğin gelmesinin bütün ulusun geleceğini tehdit edeceği, Devlet'in temellerini sarsmadan tek bir notanın bile değiştirilemeyeceği konusunda hemfikir olmuştur. Platon zihni yücelten müziğin, duyulara hitap eden müzikten çok daha yüksek türden olduğunu kabul etmiş, yönetimin bütün dişil ve şehvetli müzik türlerini yasaklaması, sadece saf ve soylu müziklere izin vermesi, erkeklere cesaret ve şevk veren müzikler, kadınlara hafif ve sakinleştirici müzikler çalınması gerektiği konusunda ısrar etmiştir. Buradan anlaşılmaktadır ki Yunanlı gençlerin eğitiminde müzik önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca enstrümantal müziğin seçimine de çok dikkat edilmiştir, çünkü söz olmadığı zaman müziğin anlamı kuşkulu olmakta ve insanlar üzerinde yararlı mı yoksa zararlı bir etki mi yaratacağını önceden görmek zorlaşmaktadır. Genelde eğlenceye yönelik olup duyusal ve cafcaflı olan halkın beğenileri ise hak ettiği hor görüyle ele alınmalıdır. (Bkz. *The History of Music)*

Bugün bile marşların savaş üzerindeki etkisi kesin bir biçimde bilinmektedir. Dini müzikler ise artık kadim teoriyle uyum içinde geliştirilmiş olmasa da, sıradan dindar halkın duygularını derinden etkilemektedir.

FELEKLERİN MÜZİĞİ

Pisagorcu felsefenin en yüce, fakat en az bilinen kısmı yıldızsal armoniklerdir. Kürelerin, feleklerin müziğini Pisagor'dan başka hiçbir insanoğlunun duymadığı söylenir. Anlaşıldığı kadarıyla semavi cisimlerin gökyüzü boyunca vakur yürüyüşleri sırasında kozmik koroya katılımlarını ilk gören insanlar Khaldelilerdir. Yakup, "sabah yıldızlarıyla şarkı söyledikleri an" diye bir vakti tarif eder ve *Venedik Tüccarı* adlı oyununda Shakespare şöyle yazar: "Gördüklerin arasında hareket ederken bir melek gibi şarkı söylemeyen tek bir küre yoktur." Pisagorcu semavi müzik sistemi hakkında bugün geriye o kadar az bilgi kalmıştır ki, teoriyi ancak yaklaşık olarak kavrayabiliriz.

Pisagor, evreni dev bir monokord olarak algılar, tek teli en yüksekteki mutlak ruh ile en alttaki mutlak maddeyi, yani gökleri ve yeri birbirine bağlar. Pisagor sema feleklerinden içe doğru ilerleyerek, evreni kimi otoritelere göre dokuz, kimi otoritelere göre on iki bölüme ayırır. On ikilili sistem şu şekildedir: İlk bölüme *empyrean* veya sabit yıldızlar feleği denmektedir. Burası ölümsüzlerin yaşadığı yerdir. Diğer bölümler Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Venüs, Merkür ve Ay, ateş, hava, su ve toprak felekleridir. Yedi gezegenin bu düzenlemesi (eski astronomide Güneş ve Ay da gezegen olarak görülürdü) Musevilerin kandil sembolizmleriyle aynıdır; Güneş kandilin asıl gövdesine bağlı olarak merkezde durur, her bir yanında da üç gezegen vardır.

Pisagorcular tarafından diatonik skalanın çeşitli notalarına verilen isimler, Macrobius'a göre, gezegensel cisimlerin hız ve büyüklüklerine dair tahmini bilgilerden esinlenmiştir. Bu devasa kürelerin uzayda hızla yol alırken eterdeki yarattığı dalgalanma ile belli bir ton ürettiğine inanılmıştır. Bu tonlar İlahî düzen ve hareketin tezahürleri oldukları için, kendi kaynaklarının armonisinden pay aldıklarını düşünmek kaçılmazdır. "Gezegenlerin dünya etrafındaki dönüşleri sırasında kendi 'büyüklük, uzaklık ve hızlarına' göre değişen sesler çıkardıkları görüşü Yunan'da çok yaygındır. Bu yüzden en uzak gezegen olan Satürn en kalın notayı, en yakın gezegen olan Ay ise en tiz notayı verir. 'Yedi gezegenlerin bu sesleri ile sabit yıldızlar feleğiyle hemen üstümüzdeki yıldızlar feleği [Antichton], dokuz Müzü oluşturur ve onların senfonisine de *Mnemosyne* denir.'" (Bkz. *The Canon.*) Bu alıntı evrenin daha önce bahsettiğimiz dokuzlu sınıflandırmasına referansta bulunur.

Yunanlı inisiyeler bireysel semalar ya da yedi gezegenin küreleri ile yedi kutsal sesli arasında temel bir ilişki görmüşlerdir. İlk sema kutsal sesli A (Alfa) sesini çıkarır; ikinci sema, kutsal sesli E (Epsilon); üçüncüsü H (Eta); dördüncüsü I (Iota); beşincisi O (Omicron); altıncısı Y (Upsilon); yedincisi de kutsal sesli Ω

DÜNYEVİ MONOKORD, ORANLARI VE ARALIKLARI

Bu şekil, Fludd'un evrensel müzik teorisinin bir özetidir. Toprak elementi ile en yüksek sema arasındaki aralık, bir çift oktav olarak kabul edilmiş, böylece varlığın iki ucu dias-diapason armoni içinde kabul edilmiştir. En yüksek gök, güneş ve dünya aynı zaman aralığındadır, farktizlik farkıdır. Güneş en yüksek semanın alt oktavı, dünya güneşin alt oktavıdır. Alt oktav (Γ ile G aralığı) evrenin maddenin enerjiye hâkim olduğu kısmı gösterir. Dolayısıyla armonileri yüksek oktava göre daha kaba ve kesiftir (G ile g aralığı); burada enerji maddeye hâkimdir. "Daha spiritüel kısma vurulduğunda," diye yazar Fludd, "monokord sonsuz hayatı verecektir; daha maddi kısma vurulduğunda ise geçici bir hayatı verecektir." Fark edilecektir ki bazı elementler, gezgenler ve semavi küreler birbirleriyle armonik bir oranı korumaktadırlar. Fludd buradan doğanın çeşitli kısımları arasındaki empati ve sempati ilişkilerine bir anahtar sunmaktadır.

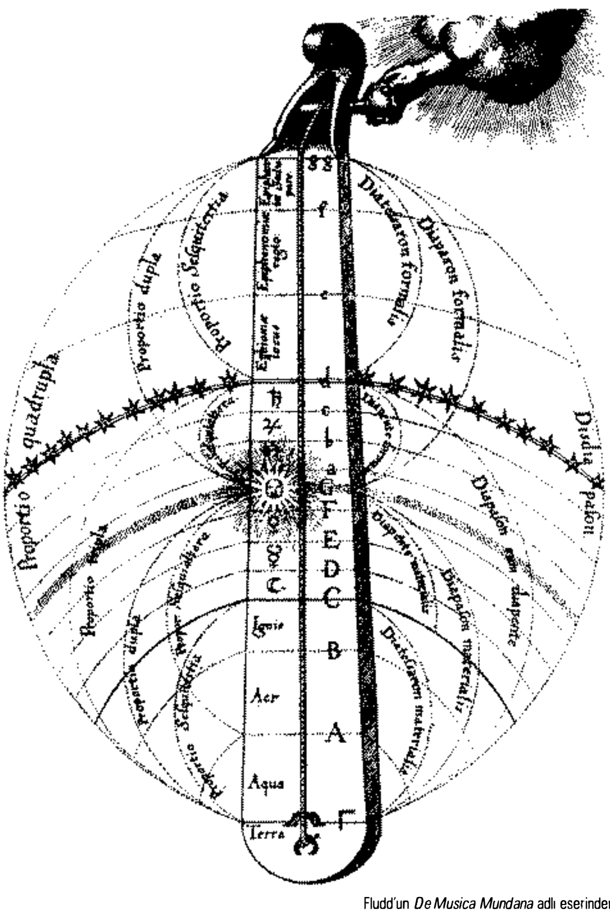

Fludd'un *De Musica Mundana* adlı eserinden

(Omega) sesini çıkarır. Bu yedi sema, birlikte şarkı söylediklerinde Yaratıcı'nın tahtına hiç bitmeyen methiyeler düzen kusursuz bir armoni oluştururlar. (Bkz. İrenaeus, *Against Heresies*.) Açıkça belirtilmemiş olsa da, gezegensel semaların, Pisagorcu evren şemasına göre, ilk sema olan Ay küresiyle başlayarak yükseldiği söylenebilir.

İnsanın ilk yaptığı müzik aletlerinde yedi tel vardı ve genel kanaate göre Terpander lirine sekizinci teli Pisagorcular eklemiştir. Yedi telin her zaman insan bedeninin çeşitli kısımlarına ve yedi gezegene tekabül ettiği düşünülmüştür. Ayrıca Tanrı isimlerinin yine yedi gezegensel armoninin bileşimleriyle oluştuğuna inanılır. Mısırlılar kutsal şarkılarını yedi temel sesle oluşturuyordu, diğerleri tapınak içinde yasaktı. İlahîlerinden birinde şu sözler geçmektedir: "Yedi ses Ey Yüce Tanrı, Senin, evrenin Babası'nın işlerini methüsena eder." Başka bir Tanrı kendini şu şekilde tarif etmektedir: "Ben dünyanın yok edilemez yüce liriyim, semaların şarkılarını çalarım." (Bkz. Nauman, *History of Music*.)

Pisagorcular var olan her şeyin bir sesi olduğuna ve bütün yaratıkların ebediyete dek Yaratıcı'yı övdüğüne inanırdı. İnsanın bu İlahî melodileri duymamasının sebebi, ruhunun maddi varoluş yanılsamasına gömülmüş olmasıdır. Kendini aşağı

ELEMENTSEL MÜZİK TEORİSİ.

Bu şekilde de yine birbirinin içine giren iki piramit kullanılmıştır. Bunlardan biri ateşi, diğeri de toprağı simgeler. Elementsel armoni teorisine göre, ateş toprağın yapısına, toprak da ateşin yapısına girmemektedir. Şekildeki yazılar Fludd ve Pisagorculuğa göre dört temel element arasındaki armonik ilişkiyi göstermektedir. Toprak kendi doğasına ait dört kısım, su üç toprak ve bir ateş içerir. Denklik küresi (Sphere of Equality) toprağın iki kısmıyla ateşin iki kısmı arasında bir dengenin olduğu varsayımsal bir noktadır. Hava, üç ateş kısmından ve bir toprak kısmından oluşur; ateşin dört kısmı da kendi doğasındandır. Bu yüzden toprak ve su birbirleriyle 4'e 3 bir orana, yani diatessaron armoniye sahiptir; su ile denge küresi arasındaki oran 3'e 2, yani diapente armonidir. Diatessaron ile diapentenin toplamı bir diapason veya oktav yaptığı için, hem ateş küresinin hem de toprak küresinin denklik küresi ile diapason armoni içinde olduğu açıktır. Ayrıca ateş ve toprak birbirleriyle disdiapason armoni içindedir.

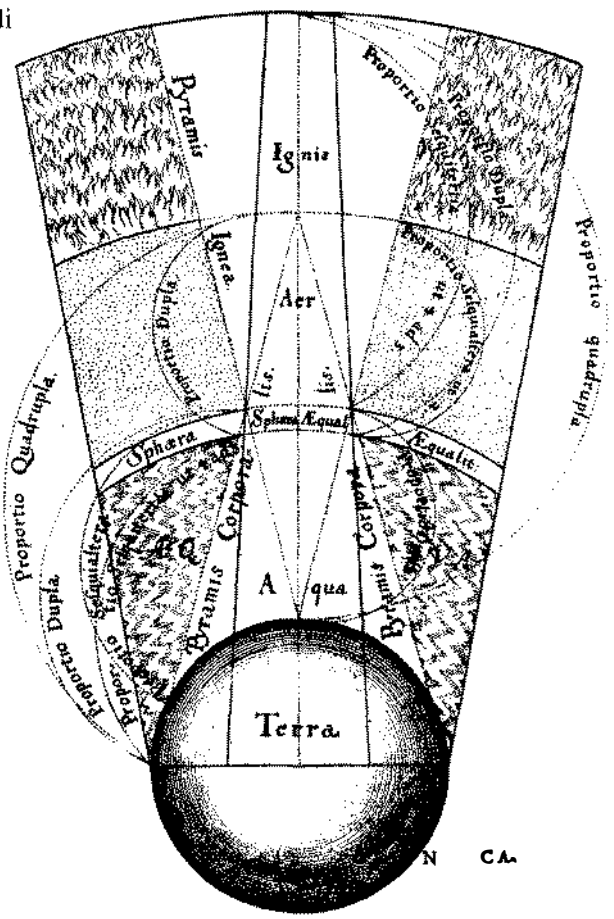

Fludd'un *De Musica Mundana* adlı eserinden.

dünyanın duyusal sınırlamalarından kurtardığı zaman, *kürelerin müziği* Altın Çağ'da yeniden işitilecektir. Uyum uyumu tanır; insan ruhu kendi gerçek mülküne yeniden sahip çıktığı vakit yalnızca semaların korosunu duymayacak, aynı zamanda Varlık'ın sayısız kısım ve çeşidine hâkim olan *Ezeli Tanrı*'ya hiç bitmeyen İlahîler düzen semavi koroya bizzat katılacaktır.

Yunan Gizem Okulları'nın öğretilerinde müzik ile form arasındaki ilişkiye dair devasa bir kavrayış mevcuttu. Örneğin mimarinin elementleri müzik makamları ve notalarıyla karşılaştırılabilirdi. Ya da müziksel bir karşılığa sahipti. Sonuç olarak bir bina belli elementlerle inşa edildiğinde, yapı bir müzikal besteye benzerdi ve ancak armonik aralıkların matematiksel gereklerini tümüyle yerine getiriyorsa armonik, yani uyumlu kabul edilirdi. Ses ile biçim arasındaki bu benzerliğin farkına varmak Goethe'yi "mimari, kristalize olmuş müziktir" demeye itmiştir.

Kadim dönemin rahipleri inisiyasyon tapınaklarını inşa ederken sık sık titreşim diye bilinen fenomenin altında yatan ilkelere dair bilgilerini sergilemişlerdir. Gizem Okulları'nın seremonilerinin önemli bir kısmı şarkı ve müzikten oluşuyordu; bunun için özel ses odaları yapılmıştı. Bu odalardan birinde fısıldanan bir ses öyle büyür ve yoğunlaşırdı ki bütün binayı titreten, sağır edici bir kükreme işitilirdi. Bu kutsal binaların yapımında kullanılan taşlar ve ahşap malzemeler dini seremonilerin ses titreşimleriyle öylesine dolardı ki, vurulduklarında, ritüellerin içlerine tekrar tekrar işlemiş olduğu tonları çıkarırlardı.

Doğadaki her elementin kendine ait bir anahtar notası vardır. Bu elementler bileşik bir yapı içinde bir araya getirilince ortaya bir akort çıkar, bu akort çalındığında onu oluşturan parçalara ayrılır. Aynı şekilde her bireyin bir notası vardır; bu nota çalındığı zaman birey yok olur. İsrail trompetleri çalındığı zaman Eriha şehrinin duvarlarının parçalanması meseli, hiç kuşkusuz, bireysel anahtar nokta veya titreşimin önemine dair bir sırra işaret etmektedir.

RENK FELSEFESİ

"Işık," diye yazıyor Edwin D. Babbitt, "dışsal dünyanın ihtişamını ortaya döker, ama oradaki en muhteşem şeydir. Güzellik verir, güzelliği ortaya çıkarır, ama kendisi en güzelidir. Analizcidir, hakikati söyleyen, hileleri açığa çıkarandır, çünkü her şeyi olduğu gibi gösterir. Onun sonsuz ışınları, evrenin ölçülerini gösterir, katrilyonlarca yıl uzaktaki yıldızlardan teleskoplarımıza akar. Bir yandan da algılanamaz ölçüde küçük nesnelere girer ve mikroskop aracılığıyla çıplak gözle görülebilenden elli milyon kez daha küçük nesneleri ortaya çıkarır. Tıpkı diğer ince güçler gibi o da mucizevi bir yumuşaklıkla hareket eder, ama her şeye nüfuz edecek kadar güçlüdür. Onun canlandırıcı etkisi olmadan bitki, hayvan ve insan hayatı yeryüzünden anında silinir ve her şey yok olur. O halde bu harika

ışık ilkesini ve potansiyelini ve onu oluşturan renkleri tefekkür etmemiz yerinde olur, çünkü onun içsel yasalarına ne kadar derinden nüfuz edebilirsek, insanlığı canlandıracak, arıtacak, sevindirecek, iyileştirecek olan gücünü o kadar önümüze serecektir." (Bkz. *The Principles of Light and Color*.)

Işık hayatın temel fiziksel tezahürü olup bütün yaratımı kendi nuruyla boyadığına göre, onun İlahî tözünün latif doğasını, kısmen de olsa anlamak çok önemlidir. Bizim *Işık* dediğimiz şey, aslında, optik sinir üzerinde belli tepkilere neden olan belli bir titreşim oranıdır. Çok az insan duyu algılarının sınırlandırıcı duvarları içinde yaşadığının bilincindedir. Evrende şimdiye kadar herhangi bir insanın gördüğünden daha fazla ışık olduğu gibi, hiçbir optik aletin yakalayamayacağı, bilinmeyen ışık formları da mevcuttur. Evrende görülemez sayısız renk, işitilemez sayısız ses, koklanamaz sayısız koku, tadılamaz sayısız tat vardır. İnsan, içindeki duyu algı merkezleri, evreni oluşturan daha latif titreşim oranlarına tepki verecek ölçüde gelişkin olmadığı için, hakkında hiçbir şey bilmediği duyular üstü bir evrenle çevrilmiştir.

Hem medeni hem ilkel halklarda renk, dini ve felsefi öğretilerini ifade etmenin doğal dili olarak kabul edilegelmiştir. Herodot'un bahsettiği kadim Ecbatana şehri ve onun yedi gezegene göre

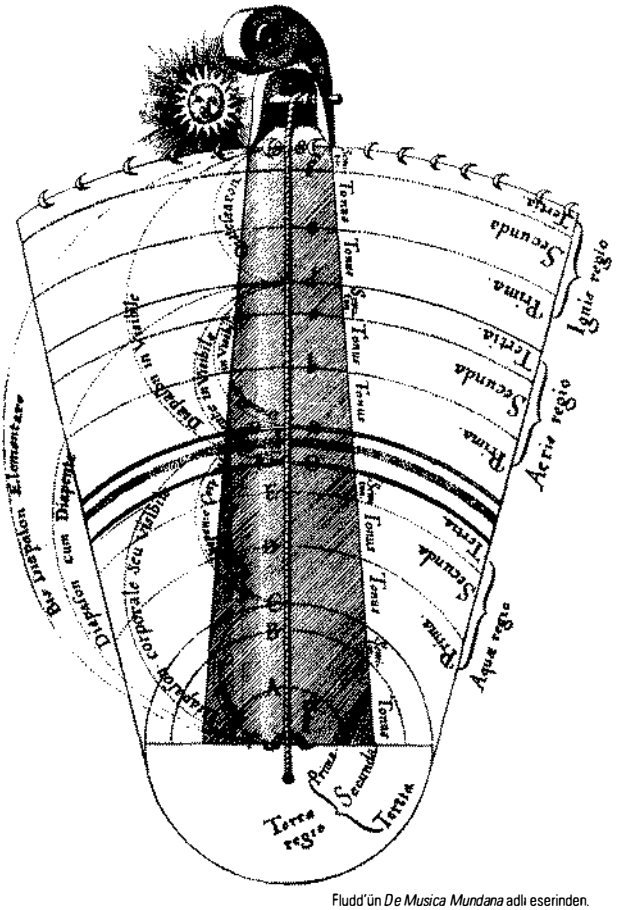

Fludd'ün *De Musica Mundana* adlı eserinden.

DÖRT ELEMENT VE UYUMLU ARALIKLARI

Bu şekilde Fludd dört temel elementin her birini üç bölüme ayırmıştır. Her elementin ilk bölümü onun en kesif kısmıdır ve onun hemen altındaki elementin tözünden pay alır (daha alt elementi olmayan toprak örneğinde bu durum geçerli değildir). İkinci bölümleme elementin kıyasen daha saf halini içerirken, üçüncü bölüm onun üstündeki elementin tözünden pay aldığı yeri gösterir. Örneğin Su elementinin en alt bölümü, içinde toprak elementini barındırdığı için tortuludur; suyun ikinci bölüm onun en yaygın halini (okyanus örneğinde tuzlu halini) gösterirken, suyun en saf (tuzsuz) halini gösterir. Her elementin en aşağı bölümüne tayin edilen armonik aralık bir ton, merkez bölüm bir tondur; fakat en üst bölüm yarım tondur, çünkü hemen üstündeki bölümden pay alır. Fludd, elementler iki ve yarım tonal yükseldikleri için, diatessaronun elementlerin egemen armonik aralığı olduğunu vurgular.

renklendirilmiş yedi duvarı, Persli Magi'nin sahip olduğu bilgiyi ifşa ediyordu. Borsippa'daki tanrı Nebo'nun astronomi kulesi meşhur Zigürat yedi büyük basamak halinde yükselir ve her basamak bir gezegensel renge boyanmıştır. (Bkz. Lenormant, *Chaldean Magic*). Açıkça anlaşılıyor ki Babilliler yedi Yaratıcı Tanrı veya Erk ile ilişkisi içinde yedi tayfı biliyorlardı. Hindistan'da Moğol imparatorlarından birinin yaptırdığı çeşme, yedi kattan oluşuyordu. Su her kattan aşağı özel olarak bu iş için hazırlanmış kanallardan aşağı iniyor, her katta rengini değiştiriyor ve sırasıyla ışığın her tayfını takip ediyordu. Tibet'te renkler sanatçılar tarafından çeşitli ruh hallerini ifade etmek için kullanılır. Kuzey Budist sanatı hakkında yazan L. Austine Waddell, Tibet mitolojisinde "Beyaz ve sarı beniz genellikle ılımlı ruh hallerini, kırmızı, mavi ve siyah beniz, ateşli halleri gösterir. Bazen açık mavi, gökyüzünü gösterdiği için, semavi anlamına da gelir. Genellikle tanrılar beyaz, cinler kırmızı ve iblisler-tıpkı Avrupa'daki kardeşleri gibi- siyah resmedilirler." (Bkz. *Buddhism of Tibet*)

Platon, *Meno* adlı diyalogunda Sokrates vasıtasıyla rengi "görme ve duyuya oranla algılanan bir form taşması" diye tanımlar. *Theaetetus* diyalogunda konu hakkında daha etraflı bir fikir yürütür: "Az önce kabul ettiğimiz ilkeden, hiçbir şeyin kendi kendine dayanarak mevcut olmadığı ilkesinden hareket edelim; o zaman her rengin, beyaz, siyah ve bütün diğer renklerin, gözün belli bir hareketle buluşmasından kaynaklandığını, her rengin maddesi dediğimiz şeyin göz ile nesne arasında geçen bir şey olduğunu ve alıcıya göre değiştiğini görürüz; yoksa çeşitli renklerin her hayvana -örneğin bir köpeğe- tıpkı sana göründüğü gibi göründüğüne mi inanıyorsun?"

Evrensel kuvvetlerin ve süreçlerin en büyük sembolü olan Pisagorcu tetraktiste, renk ve müzikle ilgili Yunan teorilerinin de kapsandığını görürüz. İlk üç nokta Beyaz Işık'ın üçlü doğasını gösterir, ki o [Beyaz Işık] kendi potansiyelliğinde bütün rekleri ve sesleri içerir. Geri kalan yedi nokta tayfın renkleri ve müziğin notalarıdır. Renkler ve notalar İlk Sebep'ten sûdur ederek evreni kuran aktif yaratıcı kuvvetlerdir. Yedi iki gruba ayrılır; tetraktiste de gösterildiği üzere birincisi üç erkten, ikincisi dört erkten oluşur. Daha yüksekte olan grup, yani üçlü grup, yaratılmış evrenin spiritüel doğasıdır; aşağı -dörtlü- grup ise akıl dışı küreyi, yani aşağı âlemi gösterir.

Gizem okullarında Yedi Logi veya Yaratıcı Efendiler, Ebedi Olanın ağzından çıkan kuvvet ışınları olarak gösterilirler. Bu tasvir, tayfın Yüce Tanrı'nın beyaz ışığından çıktığını gösterir. Aşağı kürelerin yedi Yaratıcı kuvvetine Museviler *Elohim* derler. Mısırlılar ise onlara *İnşaatçılar* (Bazen de *Valiler*) derler ve ellerinde evreni ilksel tözünden yontmak için kullandıkları uzun palalarla resmedilirler. Gezegenlere tapınma, onların Tanrı'nın yedi yaratıcı niteliğinin kozmik cisimleşmeleri olarak kabul edilmesine dayanır. Gezegenlerin efendileri güneşin

bedeninde ikamet eder olarak tasvir edilmişlerdir. Çünkü güneşin gerçek doğası beyaz ışığa benzer ve tezahür ettirdiği bütün tonların tohumlarına ve renklerin potansiyellerine sahiptir.

Gezegenlerin, renklerin ve müzikal notaların karşılıklı ilişkilerini ortaya koyan birçok gelişigüzel sınıflandırma mevcuttur. En tatmin edici sistem *oktav yasası*'na dayanan sistemdir. İşitme duyusunun kapsamı görme duyusunun kapsamından daha geniştir, çünkü kulak dokuz ile on bir oktav sesi fark edebilirken, göz yedi temel renk tonunu tanımakla sınırlıdır. Kırmızı, kromatik cetvelde en düşük renk tonu olarak konumlandırıldığında ilk nota olan *do* notasına karşılık gelir. Aynı şekilde devam edersek, turuncu *re* notasına, sarı *mi* notasına, yeşil *fa* notasına, mavi *sol* notasına, mor *la* notasına, eflatun *si* notasına karşılık gelir. Sekizinci nota ise yüksek oktav kırmızı olmalıdır. Yukarıdaki eşleştirmenin doğruluğu iki çarpıcı olguyla kanıtlanmıştır: 1) müzik skalasının üç temel notası -birinci, üçüncü ve beşinci- üç temel renge -kırmızı, sarı ve mavi- karşılık gelir; 2) müzikal skalanın en kusurlu yedinci notası renk skalasının en kusurlu rengi mora tekabül eder.

Edwin D. Babbitt *The Principles of Light and Color* adlı eserinde renk ve müzik skalalarının birbirine tekabül ettiğini doğrulamaktadır. "Tıpkı C'nin en kaba hava dalgalarıyla yapılmış olup müzikal skalanın en altında olması gibi, kırmızı da kromatik skalanın en altındadır ve en kaba eter dalgalarından oluşmuştur. Müzikal nota B'nin [skalanın yedinci notasının], skalanın aşağı ucunda bulunan C notası 24 titreşimine karşılık 45 -veya C'nin yarı katı fazla- titreşim gerektirirken uç mor da saniyede 300 trilyon eter titreşimi gerektirir, oysa uç kırmızı sadece 450 trilyon gerektirir, bu da yine yarım kat fazladır. Nasıl bir müzikal oktav bitip öteki başladığında aynı notayı çıkarmak için ilk oktavda kullanılan titreşimin iki katı gerekiyorsa, gözün görebildiği renk skalası morda bitince, gözle görülemez renklerden oluşan sonraki oktavdaki her renk, birinci oktavdakine göre iki kat titreşim gerektirecek, aynı yasaya boyun eğecektir."

Renkler Zodyak'ın on iki burcuna bölündükleri vakit bir tekerleğin okları olarak düzenlenmişlerdir. Koç'a kızıl, Boğa'ya kırmızı-turuncu, İkizlere tam turuncu, Yengeç'e yeşil, Aslan'a sarı, Başak'a sarımsı yeşil; Terazi'ye tam yeşil, Akrep'e yeşil-mavi; Yay'a tam mavi, Oğlak'a mavi-mor, Kova'ya mor ve Balık'a mor-kızıl verilmiştir.

H. P. Blavatsky, Doğu ezoterik felsefesini açıklarken renkleri insanı yedili yapısı ve maddenin yedi haliyle şu şekilde ilişkilendirir:

RENKLER	İNSANDAKİ İLKE	MADDİ HALİ
Mor	*Çaya*, yani Eterik Duble	Eter, Esîr
Leylak	*Yüksek Manas*, yani Spiritüel Akıl	Hava denilen kritik hal

Mavi	Aurik Zarf	Buhar veya Buğu
Yeşil	*Aşağı Manas*, yani Hayvani Can	Kritik hal
Sarı	*Buddhi*, yani Spirituel Ruh	Su
Turuncu	*Prana*, yani Hayat İlkesi	Kritik hal
Kırmızı	Kama Rupa, yani Hayvani Hayatın Tahtı	Buz

Tayfın renklerinin ve oktavın müzik notalarının bu düzenlemesi uygun tonları ve renk benzeyişlerini korumak için gezegenlerin farklı bir şekilde gruplandırılmasını gerektirmektedir. Böylece *do* Mars olur; re, Güneş; *mi*, Merkür; *fa*, Satürn; *sol*, Jüpiter; *la*, Venüs; *si* (ti), Ay. (Bkz. *The E. S. Instructions*.)

XVIII

Balıklar, Böcekler, Hayvanlar, Sürüngenler ve Kuşlar

I. Bölüm

Su, hava ve toprakta yaşayan yaratıklar, bütün kadim halklardan büyük saygı görmüştür. Zahirdeki, yani görünür âlemdeki bedenlerin gayp, görünmez kuvvetlerin yalnızca sembolleri olduklarının bilincinde olan kadimler, doğanın aşağı krallıkları vasıtasıyla İlahî Kuvvet'e tapınmışlardır; çünkü bu daha az tekâmül edip daha basit bir yapıya sahip olan yaratıklar tanrıların yaratıcı etkilerine daha çabuk yanıt vermektedirler. Eski zamanların bilgeleri, Tanrı'nın en iyi şekilde onun işlerinin -canlı ve cansız doğanın- bilgisiyle kavranabileceğinin bilincinde olarak yaratıkları incelemişlerdir.

Bütün mevcut yaratıklar Ezeli Olan'ın belli bir kuvvetinin veya aklının işaretleridir; Ezeli Olan sadece sayılı, ancak kavranamaz kısımlarının incelenmesi ve takdir edilmesiyle bilinebilir. Dolayısıyla bir yaratık, somut insan zihni için belli bir gizli soyut ilkeyi sembolize ettiği zaman, bunun nedeni onun niteliklerinin bu görünmez ilkeyi görünür bir eylemle dışa vurmasıdır. Balıklar, böcekler, hayvanlar, sürüngenler ve kuşlar neredeyse bütün ulusların dini sembolizminde görünürler; çünkü bu yaratıkların biçimleri, alışkanlıkları ve yaşadıkları ortamlar, onları, Ulûhiyetin her yerde mevcut oluşuna birinci dereceden bir kanıt olarak doğanın çeşitli doğurgan güçleriyle ilişkilendirir.

İlk filozoflar ve bilimadamları hayatın kökeninin suda olduğunu fark ettikleri için, balığı hayat tohumunun sembolü olarak görmüşlerdir. Balıkların çok sayıda

üremesi bu analojiyi daha da güçlendirmiştir. Erken dönem rahipler sperm hayvancığını inceleyecek enstrümanlardan yoksun olsa da, çıkarım yoluyla onun bir balığa benzediği sonucuna varmışlardır.

Balıklar, Afrodit (Venüs) tapınmasıyla ilişkili olduğu için Yunan ve Roma için kutsaldı. Cuma günleri balık yeme alışkanlığında ilginç bir pagan ritüelinin kalıntılarını görürüz. Cuma (Friday) gününün ismini aldığı Freya, İskandinav Venüs'tü ve bugün birçok ulusta güzellik ve doğurganlık tanrıçası için kutsal kabul edilirdi. Bu analoji ayrıca yaratıcılık sırlarıyla ilişkilidir. Cuma günü ayrıca Muhammed peygamberin inananları için de kutsaldır.

Nun kelimesi hem balık hem de büyüme anlamına gelir. İnman'ın sözleriyle dile getirirsek, "Yahudiler Joşua ve Jesus (Mesih) denilen Balık'ın Oğlu tarafından zafere taşınmıştır." Hıristiyanlıkta rahibelere *nun* denir. İlk Hıristiyanlar Teslis'i sembolize etmek için üç balık kullanmıştır; balık ayrıca yüce Buda'nın sekiz kutsal sembolünden biridir. Yunus'un hem Apollo (Güneş Kurtarıcı) hem Neptün için kutsal olması da çok ilginçtir. O vakitler gemi kazasında ölen denizcilerin gökyüzüne yunusların sırtında taşındığına inanılırdı. Yunus ilk Hıristiyanlar tarafından Mesih'in amblemi olarak kabul edilmişti; çünkü paganlar bu güzel yaratığı insan yararına çalışan bir dost olarak görüyorlardı. Fransa tahtının varisi Dauphin bu unvanı, eski paganlara ait kutsal koruyucu güç sembolünden almış olabilir. Hıristiyanlığın ilk savunucuları dine katılanları balıklara benzetmişlerdir; vaftiz töreninde bu kişiler "Mesih'in denizine yeniden dönüyorlardı."

İlkel halklar deniz ve karada tuhaf yaratıklar yaşadığına inanıyordu ve zooloji hakkındaki ilk kitaplar, bu kitapların toplandığı zaman artık var olmayan bileşik hayvanların, sürüngenlerin ve kuşların tuhaf resimleriyle doludur. Pers, Yunan ve Mısır'ın kadim inisiyasyon ritüellerinde rahipler çeşitli hayvanların özelliklerinden oluşmuş bir kıyafete bürünürler, bu şekilde insan bilincinin farklı yönlerini sembolize ederlerdi. Çeşitli tanrılarının amblemleri olarak kuşları ve sürüngenleri kullanmış, sık sık grotesk görünüşlü yaratık formları oluşturmuş, onlara imgesel özellikler, alışkanlıklar ve yaşama yerleri atfetmişlerdir; bunların hepsi belli spiritüel ve aşkın hakikatlerin sembolleriydiler ve bu şekilde avamdan gizleniyorlardı. Zümrüdüanka yuvasını tütsüler ve alevler arasına yapmıştır. Tek boynuzlu at, Unikorn'un gövdesi at, ayakları fil ve kuyruğu yaban domuzudur. Kentur'un vücudunun üst kısmı insan, alt kısmı attır. Hermesçilerin Pelikan'ı yavrusuna meme verir ve bu kuşa ancak mecazi anlamda doğru olabilecek gizemli nitelikler atfedilmiştir.

Ortaçağdaki birçok yazarın fiilen mevcut olduğuna inandığı bu pelikanlardan hiçbirine gizem okullarının sembolizmi dışında rastlanmamıştır. Muhtemelen o zamanlar çok az bilinen hayvanlar hakkında söylentilerden çıkmışlardır. Ne var

ki mabetlerde, insanın çok katlı niteliklerini gösterdikleri için, bir gerçeklik haline gelmişlerdir. Mantikoranın sırtlanla birçok ortak yanı vardır ve tek boynuz da gergedanlardan kaynaklanmış olabilir. Gizli bilgeliğin öğrencileri için bu bileşik hayvanlar ve kuşlar, sadece gayp âlemlerinde aktif halde olan çeşitli kuvvetleri temsil ediyordu. Ortaçağ yaratıkları üzerine yazan birçok yazar bu noktayı gözden kaçırmıştır. (Bkz. Vlyssis Aldrovandi, *Monstrorum Historia*, 1642, ve *Physica Curiosa*, P. Gaspare Schotto, 1697.)

Ayrıca insanoğlunun ortaya çıkışından çok önce, sonradan tanrılar tarafından yok edilen, bileşik varlık türleri olduğuna dair efsaneler de mevcuttur. Kadim zamanların tapınaklarının kendilerine ait tarihi kayıtları vardı ve tarihöncesi dünya hakkında malumatlar içeren bu tarih kayıtlarındaki bilgiler, inisiye olmayanlara açılmazdı. Bu kayıtlara göre insan soyu, bir şekilde amfibi doğaya sahip bir yaratıktan evrilmişti; ilkel insanların solungaçları vardı ve pullarla kaplıydılar. İnsan embriyosu sınırlı bir ölçüde böyle bir şeyin mümkün olduğunu göstermektedir. İnsanın sudan geldiğine dair teorinin bir sonucu olarak balık, insanoğlunun atası kabul edilmiştir. Bu inanışa Khalde, Finike ve Brahminlerde de rastlanır. Amerikalı yerliler göller, nehirler ve okyanuslarda "Su Halkı" denilen gizemli bir halkın yaşadığına inanırlardı.

Balık, lanetin amblemi olarak da kullanılmıştır; fakat Çin halkı için memnuniyet ve iyi talih anlamına geliyordu ve birçok sikkelerinde balık resmi vardı. Mısır'ın kötü varlığı Typhon veya Set, Osiris'in vücudunu on dört parçaya ayırdığı zaman parçalardan birini Nil nehrine atmıştı, Plutarch'a göre üç balık onu yedi: Lepistes, Phagrus ve Turna balığı. Bu nedenle bu balıkları yemenin tanrının etini yemek olduğuna inanan Mısır halkı bu balıkları yemezdi. Balık kötülük sembolü olarak kullanıldığı zaman, toprağı (insanın aşağı doğasını) ve mezarı (gizem okullarının lahitini) temsil ederdi. Bu yüzden Yunus, tıpkı İsa'nın üç gün mezarda kalması gibi, üç gün balinanın karnında kalmıştır.

Birçok erken dönem kilise babası, Yunus'u yutan 'balinanın' Baba Tanrı'nın sembolü olduğuna, talihsiz peygamber güverteden atıldığında Yunus'u güvenli bir yere ulaşılana kadar kendi doğası içine kabul ettiğine inanıyordu. Yunus hikâyesi, gerçekte gizem okullarına inisiyasyonu anlatan bir efsanedir ve buradaki "büyük balık" geminin güvertesinden atılıp (doğan), denize (hayata) düşen insanı çevreleyen cehaletin karanlığını temsil eder. Kadim zamanlarda hayli yaygın olan balık veya kuş şeklinde gemiler hikâyeye kaynaklık etmiş olabilir, belki de talihsiz Yunus yalnızca başka bir gemi tarafından alınıp bir limana götürülmüş ve geminin biçimi ona "büyük balık" denmesine neden olmuştur ("Veritatis simplex oratio est!") Dahası, Yunus'un 'balinası', yarısı at yarısı yunus olan pagan mitolojik yaratık hippokampusa dayanıyor olabilir; çünkü ilk dönem Hıristiyan heykeller ve oyma işler bir balina değil, bileşik bir yaratık göstermektedir.

Maya ve Toltek efsanelerine göre Meksika'ya tanrıları getiren gizemli deniz yılanları, bileşik deniz canavarları veya ejderhaları şeklinde yapılmış olan Viking veya Khalde gemileri olabilirler. H. P. Blavatsky büyük balina anlamına gelen cetus kelimesinin balık tanrı Dagon'un isimlerinden biri olan keto kelimesinden geldiğine ve Yunus'un Fenikeli denizcilerce yakalanıp kentlerine götürülürken dev bir Dagon heykelinin karnında taşındığı teorisini geliştiriyor. Kuşkusuz dev balina ilgili büyük bir sır mevcuttur ve bu sır bir takımyıldızında varlığını bize hatırlatmaya devam etmektedir.

Picart'ın *Religious Ceremonials* adlı eserinden.

VİŞNU'NUN İLK ENKARNASYONU, MATSYA AVATAR

Balık öteden beri dünyanın kurtarıcılarıyla ilişkilendirilmiştir. Evrenin kefaretini ödemek için on sureti üstlenen Hinduların Kurtarıcısı Vişnu, ilk enkarnasyonunda bir balığın ağzından atılmıştır. Horus'u emziren İsis, genellikle başının üstünde bir balıkla tasvir edilmiştir. Brahminlerden ödünç alınan Khaldeli kurtarıcı Oannes bir balığı, başı ve gövdesiyle tasvir edilmiştir. Bu gövdenin birçok yerinden bir insan biçimi çıkar. İsa çok sık olarak bir balıkla sembolize edilmiştir. O havarilerine "ağlarınızla insan avlayacaksınız" der. Ayrıca balık sembolü Hıristiyanların ilk monogramıdır. İsa'nın Yunancadaki ismi, ΙΧΘΥΣ, "bir balık" anlamına gelmektedir. Balık bazı ilk dönem kilise babalarınca Mesih'in sembolü olarak kabul edilmiştir. Aziz Augustinos, Mesihi pişirilmiş bir balığa benzetmiştir, ayrıca bu balığın etinin dindar ve kutsal insanların yiyeceği olduğuna işaret edilmiştir.

Bugün mevcut olmayan dağınık fragmanlara göre, insanın aşağı doğası büyük bir deniz yılanı veya ejderhasına benzeyen vahşi bir yaratık olarak sembolize edilmiştir. Yılan veya hareket sembolü içeren bütün semboller, solar enerjinin birçok biçiminden birini gösterirler. O halde, bu dev deniz yaratığı suda hapsedilmiş olan solar güneş gücünü veya dönüştürülmediği müddetçe, açgözlülüğün, tutkuların ve şehvetin kıvranmalarıyla insana huzur vermeyen bir canavar gibi ortaya çıkan bedendeki ilahî enerjiyi göstermektedir. İnsanlığın kurtarıcısı olarak Mesih sembolleri arasında onun İlahî doğasının İsa'nın kişiliğinde gizlenişi sırrına dair semboller mevcuttur.

Gnostikler Hıristiyan Kurtarıcı'nın doğasını ikiye ayırıyorlardı: Biri ölümlü bir insan olan İsa, öteki ise Kozmik Akıl ilkesi Nous'un bedenlenmesi olan Kristos. Nous, üç yıl boyunca (vaftizden çarmıha kadar) ölümlü insanın etten kıyafetini (İsa) giydi. Bu noktayı göstermek, fakat avamdan gizlemek için, içinde muhteşem bir yaratık saklayıp

dışarıdan çok çirkin görünen birleşik yaratıklar kullanılmıştır. Kenealy, Enok Kitabı'na yazdığı notlarda şu gözlemde bulunmaktadır: "Tırtılın Mesih'in sembolü olmasının nedeni açıktır; çünkü aşağı, sürüngen ve tümüyle yersel bir yönün altında, parlak kanatları, Yılanın, Som balığının, bokböceğinin, tavus kuşunun gökkuşağı renkleriyle ışıklar saçan harika bir kelebek saklıdır..."

BÖCEKLER

1609 yılında Henry Khunrath'ın *Amphitheatrum Sapientiae Aetrnae* adlı eseri yayınlandı. Eliphas Levi, bu kitabın sayfalarında majikal felsefenin bütün büyük sırlarının gizlendiğini ileri sürdü. Bu eserdeki çarpıcı bir resim, on yedinci asrın önyargılı ve cahil pedagoglarının Hermetik bilimlere saldırışını göstermektedir. Khunrath, iftiracılara karşı duyduğu kesin horgörüyü ifade etmek için her birinden bir birleşik yaratık yarattı, birine eşek kulakları ötekine bir kuyruk ekledi. Resmin üst kısmını kimi dedikoduculara onlara münasip şekiller vermek için ayırdı. Bu kompozisyonda hava garip yaratıklarla doludur: Dev yusufçuklar, kanatlı kurbağalar, insan başlı kuşlar ve tarif edilemez diğer garip şekiller; üst üste yığılmış kin, dedikodu, garez, iftira ve bilgelerin gizli arkanumuna yönelik diğer saldırılar. Çizim, saldırıların etkisiz kaldığına işaret etmektedir. Zehirli böcekler genellikle insan dilinin ölümcül gücünü sembolize ederler.

Her tür böcek ayrıca Doğa Ruhları'nın ve demonlarının amblemleri olarak görülmüşlerdir; çünkü her iki türün de havada yaşadığına inanılırdı. Ruhları çağırma işiyle uğraşan majisyenleri gösteren ortaçağ çizimleri, genellikle, öte âlemin gizemli güçlerini, büyücüye bileşik bir böcek şeklinde görünen yaratıklar olarak gösterirdi. Öyle anlaşılıyor ki ilk dönem filozoflar, halklara musallat olan salgın hastalıkların canlı yaratıklar olduğu görüşündeydi, onları sayısız küçük mikrop yerine tek bir birim olarak görüyor ve yıkıcılığını sembolize etmek için tuhaf resimlerle temsil ediyorlardı. Vebanın havadan gelmesi gerçeği, onun sembolü olarak bir böcek veya kuşun kullanılmasına neden olmuştur.

Doğal olarak faydalı durumlar ve güçler için güzel simetrik biçimler kullanılırken, doğadışı, kötücül güçler biçimi bozuk, anormal şekiller olarak gösteriliyordu. Kötü iblisler ya korkunç bir şekilde deforme edilmişti ya da belli hayvanların tabiatına sahipti. Ortaçağ boyunca yaygın bir batıl inanca göre İblis horoz ayaklıydı, Mısır'ın İblisi Typhon ise bir yabandomuzunun bedenine sahipti.

Böceklerin alışkanlıkları dikkatle incelenmişti. Örneğin karıncalar kış için erzak biriktirmeleri ve ayrıca kendi ağırlıklarının birkaç katını taşıyabilmeleri dolayısıyla, uzak görüşlülüğün ve çalışkanlığın sembolüydü. Afrika ve Asya'nın bazı kısımlarında güneşi kapatan kara bulutlar halinde önüne çıkan her yeşili yok eden çekirgeler, tutku, hastalık, nefret ve çatışmanın sembolleriydiler; çünkü

bunlar insan ruhundaki bütün iyi şeyleri yok edip artlarında çıplak bir çöl bırakırlar. Her ulusun folklorunda farklı böceklere özel bir önem atfedilmiştir; fakat böcekler kralı bokböceği, nankör akrep, dönüşümün sembolü kelebek ve çalışkanlığın sembolü arı, bütün dünyada saygı gören böceklerdir.

Mısır'ın bokböceği, insan aklının bugüne kadar hayal ettiği en çarpıcı sembolik figürlerden birini oluşturur. Rahipler kastının bilgeliğiyle basit bir böcek, tuhaf alışkanlıkları ve görünüşünden dolayı, bedenin gücünü, ruhun dirilişini, Ebedi ve Kavranamaz Yaratıcı'nın Güneş'in Efendisi olma yönünü sembolize etmiştir. E. A. Wallis Budge, Mısırlıların bokböceğine tapınmaları hakkında şunları söylemektedir:

"İlkel zamanlarda inanılan başka bir görüşe göre, gökyüzü büyük bir koruluktu, dev bir böcek bu korulukta yürür ve güneş diskini önünde iterdi. Bu böcek Gök Tanrısı'ydı ve arka ayaklarıyla içinde yumurtası olduğuna inanılan bir top yuvarlayan böcek (scarabaeus sacer) örneğinden hareketle, erken dönem Mısırlılar Gök Tanrısı'nın yumurtasını güneş diskinde sakladığına ve güneşin onun yavrusu olduğuna inanırlardı. Meşhur entomolojist Monsieur J. H. Fabre'nin araştırmaları sayesinde, artık Scarabaeus sacer'in önünde yuvarladığı topun içinde yumurtasının olmadığını, ancak güvenli bir yere bıraktığı yumurtası için besin görevi gören gübre olduğunu biliyoruz."

Mısır Gizem Okulları'nın inisiyelerine kimi zaman bokböceği, kimi zaman aslanlar veya panterler deniyordu. Bokböceği güneşin elçisiydi; ışık, hakikat ve yenilenmeyi sembolize ediyordu. Kalp böcekleri denilen yaklaşık on santimetre büyüklüğündeki taş böcekler, mumyalanma sürecinin bir parçası olarak ayrıca mumyalanmak için bedenden çıkarılan kalbin boşluğuna konuyordu. Bazılarıysa bu taştan böceklerin, beden sonsuz bekleyişi için sargılarla sarılırken içeri konduğuna inanmaktadır. Bu konuyla ilgili olan aşağıdaki pasaj Mısır'ın inisiyasyon kitabı olan Ölüler Kitabı'ndan alınmıştır: "Ve bak, yeşil taştan bir bokböceği yap, adamın göğsüne koy, o adam için 'ağzın açılışını' gerçekleştirecektir." Birçok ulusun cenaze ritüelleri Mısır Gizemlerinini inisiyasyon seremonilerine çarpıcı benzerlikler içerir.

Güneş Tanrısı Ra'nın üç önemli niteliği vardır. Evrenin yaratıcısı olarak bir bokböceğinin başıyla sembolize edilir ve ona Khepera denirdi. Tanrı'nın bu yönü ruhun dirilişini ve ölümlülüğü, ömrün sonunda gidilecek yeni hayatı gösterirdi. Mısırlı mumyaların tabutları genellikle bokböcekleriyle süslenirdi. Genellikle bu böceklerden biri tabutun içinde ölünün göğüs hizasına gelecek şekilde kanatları açılmış olarak resmedilirdi. Binlerce taş bokböceği ikonunun bulunması, onun Mısırlıların çok sevdiği bir süsleme aracı olduğunu göstermektedir. Bokböceği güneşle ilişkisinden dolayı insan doğasının tanrısal yönünü gösterirdi. Bu böceğin kanatlarının parlak kabuğunun altında gizli olması, insanın toprak kabuğu al-

tında saklı olan kanatlı ruhunu sembolize ediyordu. Mısırlı askerlere özel sembol olarak bokböceği verilirdi, çünkü kadimler bu böceklerin hepsinin eril cinsiyette olduğuna ve bunun bir sonucu olarak canlılık, kuvvet ve cesaretin sembolü olduğuna inanıyorlardı.

Plutarch, bokböceğinin öne bakarken tuhaf gübre topunu arkaya doğru yuvarladığına işaret eder. Bu durum, böceğin güneş için özellikle uygun bir sembol haline gelmesine neden olmuştur. Çünkü bu küre (Mısır astronomisine göre) batıdan doğuya doğru hareket eder, oysa ters yönde hareket ediyormuş gibi görünür. Bir Mısır anlatısına göre güneşin doğuşu bokböceğinin kanatlarını bedenin her iki yanında muhteşem renklerle açmasıyla olur, kanatlarını topladığı zaman ise günbatımı ve gece gelir. Khepera, Ra'nın bokböceği başlı görünümü, sık sık, Güneş Gemisi denilen harika bir gemi içinde gökyüzünün denizinde giderken sembolize edilmiştir.

Redgrove'un *Bygone Beliefs* adlı kitabından.

MANTICHORA

En çarpıcı masalsı yaratıklardan biri de mantikora'dır; Ctesias onu, ateş renginde, biçim olarak aslanı andıran bir vücuda, üç sıra dişe, insan başına ve kulaklarına, mavi gözlere, akrep benzeri iğneler ve dikenlerle sona eren bir kuyruğa ve trompeti andıran bir sese sahip olarak tarif etmektedir. Bu sentetik dört ayaklı, ortaçağ doğal tarih eserlerinde sık sık karşımıza çıkar; yaşadığına kesin olarak inanılsa da, ulaşılmaz bölgelerde yaşadığı ve sonuç olarak görülmesi çok zor olduğu için hiçbir örneğine rastlanmadığına inanılır.

Akrep hem bilgelik hem de özyıkım sembolüydü. Mısırlılar onun lanetlenmiş bir yaratık olduğuna inanırdı; Güneş'in Akrep burcuna girdiği tarihte Typhon'un egemenliği başlardı. Zodyak'ın on iki burcu, on iki Havariyi temsil etmek için kullanıldığında (aslında bunun tersi doğrudur) Akrep burcu hain Yahuda İskariyot'a tayin edilir.

Akrepler kuyruklarıyla sokarlar, bu nedenle arkadan saldıran, sahte ve yalancı bir şey olarak görülür. Calmet, İncil Sözlüğü'nde, akrebin günahkârlar için uygun bir amblem ve ölüm sembolü olduğunu ileri sürer. Mısır'ın kuru rüzgârlarının, kumlara cehennemin yakıcı sıcaklığını ve akrebin sokuşunu veren Typhon tarafından üretildiği söylenirdi. Bu böcek aynı zamanda omurga ateşinin sembolüydü. Mısır Gizemlerine göre omurganın altında (Akrep'in kuyruğunda) toplanmasına izin verildiği vakit insanı yok ederdi. Akrep takımyıldızının arkasında bulunan Antares, gökyüzünün en kötü yıldızı kabul edilirdi. Kalp al Akrab, yani akrebin kalbine, kadimler, Mars'ın yardımcısı derlerdi. (Bkz. Ptolemy Tetrabiblos'un dipnotu). Antares'in doğum sırasında yükseldiği zaman körlüğe neden olduğuna inanılırdı. Bu yine dikkatsiz yolcuları kör edebilecek kum fırtınalarına işaret ediyor olabilir.

Akrep aynı zamanda bilgeliğin sembolüdür; çünkü kontrol ettiği ateş, tüketici

olduğu kadar aydınlatıcı da olabilir. Paganların gizem okullarına inisiyasyonun yalnızca Akrep burcunda gerçekleştiği söylenir. Ani, papirüsünde (Ölüler Kitabı) ölü ruhunu bir akrebe benzetir ve şunları söyler: "Ben akrebim, Ra'nın kızı!" Elizatbeth Goldsmith, seks sembolizması üzerine incelemesinde akreplerin, Babil ve Asur'un güneş kapısının gardiyanı olarak saygı duydukları, Mısır'ın yazı tanrıçası "Selk'in sembolü" olduğunu ifade eder. "İsis, Set (Typhon) tarafından dağıtılmış Osiris'in parçalarını ararken yedi akrebin ona yardımcı olduğu söylenir."

George Smith, koni biçimli silindirlerden kopya ettiği Khalde'nin Yaradılış Hikâyesi'ni aktarıp kahraman İzdubar (Nemrut) seyahatlerini anlatırken güneşi koruyan akrep tanrı hakkında bilgiler verir. Tercüme ettiği tablette yazılanlar çok net olmasa da, anlamı hayli açıktır: "...o ki her gün güneşi korur. Taçları göklerin kafesine değer, ayakları cehennemin altına (omurga) konmuştur. Kapıyı akrep adam korumaktadır, korkunç bir ateşle yakmakta, ölüm gibi görünmekte ve saldığı korkuyla ormanı titretmektedir. Güneşin batışında ve doğuşunda onu korurlar; İzdubar onları gördü ve yüzü korku ile çarpıldı." Eski Latinlerin akrep denilen bir savaş makineleri vardı. Bu makine ok atmak için kullanılırdı ve muhtemelen ismini bir akrep kuyruğuna benzeyen ve okları atmaya yarayan uzun ahşap kısmından almıştı. Bu makinenin attığı büyük oklara da akrep denirdi.

Kelebek (yanardöner ışıklarla parlayan kanatlarıyla çok güzel bir kız olan Psike ismiyle) uçuş gücünü gerçekleştirmek için geçmek zorunda olduğu aşamalardan dolayı insan ruhunu sembolize eder. Kelebeğin kelebek haline dönüşmesi için geçtiği üç aşama, gizem okullarının insanın tekâmül edişi ve ona gökyüzünde dolaşacak kanatları bahşetmenin amblemleri olan derecelerine çok benzer. Dünyadan bihaber, cahil ve çaresiz insan, yumurtacık ile larva arasındaki aşama tarafından sembolize edilir; hakikati arayan ve vaktini tefekkürle geçiren mürit, larvadan pupaya olan ikinci aşama tarafınan sembolize edilir; bu aşamada böcek krizalite (gizem okullarının mezarına) girer; pupadan imagoya geçiş (kusursuz kelebeğin çıktığı) aşaması ise temel doğasından yükselen inisiyenin aydınlanmış ruhunun ortaya çıkışını gösterir.

Gece kelebekleri, güveler, gizli bilgeliği gösterir; çünkü görülmeleri çok zordur ve karanlık (cehalet) onları saklar. Bazıları ölüm sembolüdür; örneğin üzerinde insan kafatasını andıran bir tür olan Acherontia atropos. Çıkardığı tuhaf tıklama sesiyle yaklaşmakta olan ölümü haber verdiğine inanılan Odun böceği [Death-Watch bettle] insani meselelerle ilgili böceklere başka bir örnektir.

Örümceklerle ilgili görüşler farklıdır. Biçimi onu, insan bedenindeki sinir ağları ve düğümleri için uygun bir sembol haline getirir. Bazı Avrupalılar bir örümcek öldürmeyi son derece büyük bir uğursuzluk sayarlar. Muhtemelen örümceği hiç kimsenin rahatsız etmek istemeyeceği Şeytan'ın bir elçisi olarak görüyorlar.

Bütün zehirli yaratıklarla, özellikle böceklerle ilgili gizemli bir durum vardır. Paracelcus, örümceğin, kara büyücülerin kötü işlerde kullandıkları kötü bir kuvvetin aracı olduğunu öğretiyordu.

Bazı bitkiler, mineraller ve hayvanlar, astral ateşe yönelik özel hassasiyetlerinden dolayı yeryüzünün bütün halklarında kutsal kabul edilirler. Bu astral ateş, bilimsel dünyanın elektrik ve manyetizma gibi tezahürleriyle tanıdığı gizemli bir ajandır. Mineraller âleminde mıknatıs taşı ile radyum ve bitkiler âlemindeki çeşitli parazit bitkiler bu kozmik ateş veya evrensel hayat gücüne karşı çok hassastırlar. Ortaçağın büyücüleri, yarasalar, kediler, örümcekler, yılanlar ve maymunlar ortasında yaşardı, çünkü bu türlerin hayat kuvvetlerini görüp kendi amaçlarına ulaşmak için kullanabiliyorlardı. Bazı kadim bilgelik okulları bütün zehirli böcekler ile sürüngenlerin insanın şeytani doğasından türediğine inanır. İnsan kendi ruhunda nefret beslemeyi bıraktığı zaman artık vahşi hayvanlar, korkunç hastalıklar ve zehirli bitki ve böcekler ona dokunmayacaktır.

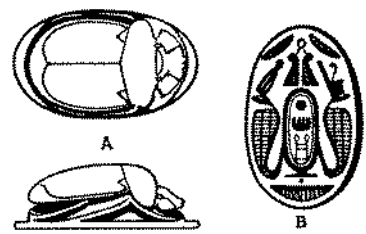

Hall'un British Museum'daki *Catalogue of Egyptian Scarabs* adlı kitaptan

MISIR'IN SOYLU BOKBÖCEĞİ

Bokböceğinin düz karnında genellikle onun yontulduğu dönemdeki hanedanlıkla ilgili yazı bulunur. Bazen mühür olarak kullanılan bokböceklerinin bazıları sıradan bazıları ise değerli taşlardan yontulmuştur, pişmiş ve cilalanmış kilden yapılanları da vardır. Taştan yapılan bokböcekleri de parlak bir renge sahip olabilmektedir. Küçük bokböcekleri tespih tanesi olarak kullanıldıkları için delinirdi de. Bazıları öyle serttir ki camı kesebilir. Yukarıdaki resimde A bokböceğinin üstten ve yandan görünüşünü ve B ise alttan görünüşü göstermektedir. Alt görünüşün orta kısmında Men-ka-Ra ismi yazmaktadır.

Amerikalı Yerliler arasında bir "Örümcek Adam" efsanesi vardır; Örümcek Adam'ın ağı semavi dünyaları yeryüzüne bağlar. Hindistan'ın gizem okulları, evrenin oluşumu sırasında çalışmış olan kimi tanrıların ağlar vasıtasıyla karanlık ve ışığı birbirine bağladığını söyler. Dolayısıyla cenin halindeki evreni, görünmez kuvvet ipleriyle bir arada tutan kozmik sitemin inşaatçılarına bazen Örümcek Tanrılar denir ve bunların yöneticisi Yüce Örümcek'tir.

Masonlukta arı kovanı ortak iyilik, gerçek mutluluk ve refah için azim ve emek harcamanın hatırlatıcısıdır. Arı bilgelik sembolüdür, çünkü bu küçücük böcek çiçeklerden topladığı polenle bal yapar; tıpkı insanın gündelik hayattan topladığı tecrübelerden bilgelik yapması gibi. Arı, tanrıça Venüs için kutsal olan bir hayvandır, bu yüzden mistiklere göre o, milyonlarca yıl önce Venüs gezegeninden dünyaya gelen çeşitli hayat biçimlerinden biridir. Buğday ve muzun da benzeri bir kökene sahip olduğu söylenir. Bu üç hayat biçiminin kökenlerinin bulunamamasının nedeni budur. Arıların kraliçeler tarafından yönetilmesi, bu böceğin neden kutsal bir dişil sembolü olduğunu gösterir.

Hindistan'da tanrı Prana –evrensel hayat kuvvetinin kişileştirilmesi– bazen arılardan bir çemberle çevrilmiş olarak tasvir edilir. Çiçek tozlarını yayması do-

layısıyla arı doğurgan gücün sembolü olarak kabul edilmiştir. Bir zamanlar arı Fransız krallarının da sembolüydü. Arı işlemeli cüppeler giyen Fransız yöneticilerin tahtları bu böceklerin oyma temsilleriyle süslenirdi.

Sinek, hayvanları rahat bırakmadığı için, işkenceciyi sembolize eder. Khalde tanrısı Baal'e sık sık Baal-Zebul, yani yerleşim yerlerinin tanrısı ismiyle seslenilirdi. Zebub ya da zabab kelimesi sinek anlamına gelir ve Baal-Zebul zamanla Baalzebub veya Beelzebub haline gelmiştir, bu kelime dikkatsiz bir çeviriyle Jüpiter sineği olarak çevrilmiştir. Sinek çürüyen maddeleri yok ettiği ve böylece sağlığa katkıda bulunduğu için İlahî gücün bir biçimi olarak görülmüştür. Sineğin Zebub ismini alışına onu kendine has vızıltısı veya uğultusu neden olmuş olabilir. İnman, Musevilerin Sineklerin Tanrısı ismini takarak küçülttüğü Baalzebub'un, gerçekte Vızıldayan, Uğuldayan Tanrı anlamına geldiğini söylemektedir.

İnman bize Mısır çölündeki şarkı söyleyen Memnon'u, başının üstünde Aeolian bir harp olan devasa figürü hatırlatır. Rüzgâr estiği zaman bu büyük heykel vızıldar. Museviler Baalzebub'u, Beelzebub yapmış ve onu daemon [varlık] kavramını "demon" [iblis] olarak yorumlamıştır. Naudaeus, Virgil'i büyücülük suçlamalarına karşı savunurken, Virgil tarafından gerçekleştirildiği düşünülen ve şairin yargılanması için yeterli görünen bütün mucizeleri inkâr etmiştir. Virgil'e atfedilen birçok tuhaf işten biri de bir tuncun içinden sinek çıkarması ve bazı tuhaf seremonilerin ardından onu Naples'in kapılarının üstüne koyması ve sekiz yıl boyunca şehre sineklerin uğramamasıdır.

SÜRÜNGENLER

Yılan, sürüngenler ailesinin başı olarak kabul edilmiştir. Çeşitli biçimlere bürünen yılan tapıncı dünyanın hemen her yerinde görülür: Amerikalı yerlilerin yılan höyükleri; Orta ve Güney Amerika'nın taşa oyulmuş yılanları; Hindistan'ın yassı başlı kobraları; Yunanlıların dev yılanı Python; Druidlerin kutsal yılanı; İskandinavya'nın yılanı Midgard; Burma, Siyam ve Kamboçya'nın Nagaları; Musevilerin tunç yılanı, Orfeus'un mistik yılanı, kehanet tapınaklarının yılanları; Delfi tapınağında rahibenin üzerine oturduğu üçayağın birbirine dolanmış yılanları, Mısır tapınaklarındaki kutsal yılanlar; Firavunların ve rahiplerin başlıklarında çöreklenmiş halde görülen Uraeus. Bütün bunlar yılana duyulan evrensel saygıyı göstermektedir. Kadim gizem okullarında asanın etrafına dolanmış yılan, bir hekimin sembolüdür. Hermes'in yılanlı asası bugün bile tıp mesleğinin işaretidir. Bu kadim halkların neredeyse tümünde yılan bilgelik ve kurtuluş sembolüydü. Hıristiyanlıkta yılana karşı duyulan antipati, Eden Bahçesi meselinin yanlış anlaşılmasından kaynaklanmaktadır.

Yılan gerçek bilgelik ilkesidir; çünkü insanı kendini bilmeye kışkırtır. Ken-

dini bilmek insanın *Demiurgus* Yehova'ya itaatsizliğiyle sonuçlanmıştır. Tanrı'nın yaratımın altı gününde yaratmış olduğu bütün mahlukâtın iyi olduğunu söylemesinin ardından, kötü yılanın Rabbin bahçesine nasıl geldiği sorusuna Kitabı Mukaddes yorumcuları tatmin edici bir cevap verememişlerdir. Bahçenin ortasında büyüyen ağaç, omurganın ateşidir; bu omurga ateşinin kullanım bilgisi ise büyük yılanın hediyesidir. Aksi yöndeki yargılar bir yana, yılan Evrensel Kurtarıcı'nın sembolü ve prototipidir; yaratıma kendinin bilgisini, iyi ve kötü ayrımının farkındalığını vererek âlemleri kurtarandır. Eğer bu doğru değilse, Musa neden çölde pirinç bir yılanı canlandırdı da ona bakanlar diğer yılanların hışmından kurtuldu? Pirinç yılan gelecekte çarmıha gerilecek insana dair bir kehanet değil miydi? Yılan sadece kötüyse, İsa neden müritlerine yılan gibi bilge olun dedi?

Yılanın kötü olduğuna dair kabul edilmiş olan teori desteklenemez. Yılan öte-

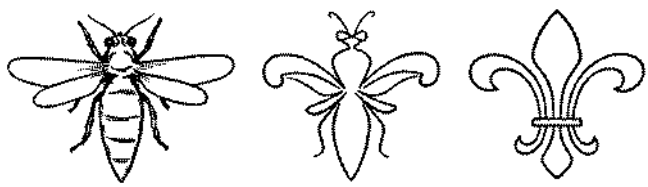

FLEUR – DE – LİS

Arı, meşhur Charlemange'nin asalet sembolüydü. Büyük bir ihtimalle Fransız zambağı fleur-de-lis bir çiçek değil, bir arıdır. Dokuz Müzün bazen arı biçimine büründüğüne dair eski bir Yunan efsanesi vardır.

den beri ölümsüzlük amblemi olarak görülmüştür. O reenkarnasyon veya ruhgöçünün sembolüdür; çünkü her yıl gömlek değiştirir ve âdeta yeni bir bedene bürünür. Kadim bir batıl inanca göre yılanlar şiddet görmedikçe ölmezler, yaralanmadıkları müddetçe sonsuza dek yaşarlar. Ayrıca yılanların kendi kendilerini yuttuklarına inanılmıştır; bu inanış, onların, dönemsel olarak Evreni tekrar kendine çeken Yüce Yaratıcı'nın amblemi olarak kabul edilmelerini sağlamıştır.

Isis Unveiled adlı eserinde Blavatsky, yılan tapıncının kökeniyle ilgili şu çok dikkat çekici yargıda bulunur: "Küremiz yumurta biçimini almadan çok önce tıpkı bir yılan gibi hareket edip kıvrılan ince uzun bir kozmik toz kümesiydi. Bu, açıkçası, Tanrı'nın kaos üzerinde hareket eden Ruhuydu, ta ki nefesi kozmik maddeyi tasarlayana ve onun, kuyruğu ağzında bir yılanın yuvarlak şeklini almasına neden olana dek –spiritüel âlemin ve dünyamızın fiziksel sonsuzluk amblemi."

Yedi başlı yılan, Yüce Tanrı'nın, Evreni yaratmasına yardım eden Yedi Ruh, Elohim aracılığıyla tezahürünü gösterir. Yılanın oluşturduğu halka, paganlar tarafından semavi cisimlerin hareketlerini ve yörüngelerini sembolize etmek için kullanılmıştır. Ayrıca birçok kadim gizem okulunda yaygın olan yumurtanın et-

rafına dolanmış olan yılan sembolü, büyük ihtimalle, hem güneşin dünya etrafındaki görünür hareketini hem de astral ışık huzmelerini, yani gezegeni hiç durmaksızın hareket ettiren yüce majikal amilleri temsil ediyordu.

Elektrik genel olarak hareketinden dolayı yılanla sembolize edilir. İki uç arasındaki boşluktan kıvılcım şeklinde geçen elektrik, hareket halindeki yılandır. Atmosfer içine yansıtılmış olan kuvvete Yüce Yılan denir. Evrensel kuvvetin sembolü olan yılan hem iyi hem de kötünün amblemiydi. Kuvvet, inşa ettiği hızla yıkabilir. Kuyruğunu ağzına almış olan yılan sonsuzluk sembolüdür; çünkü bu pozisyonda sürüngenin bedeninin bir başlangıcı ve sonu yoktur. Baş ve kuyruk kozmik hayat döngüsünün pozitif ve negatif uçlarını temsil eder. Gizem okullarının inisiyelerine sık sık yılanlar diye hitap edilirdi; çünkü bilgelikleri yılanın tanrı vergisi bilgeliğine benzer. Hiç kuşku yok ki "Kanatlı Yılan" (Serapim?) unvanı dünyanın ilk zamanlardaki oluşumunda çalışan gayb âlemlerinin yüce varlıklarından birine verilmiş bir isimdi.

Paracelsus'un *Archidoxes Magica* adlı eserinden.

AKREP TILSIM

Bu akrep ortaçağın tılsım ve muskalarında sık sık görülür. *Arachnida* adındaki bu hiyeroglif, güya hastalıkları iyileştirme gücüne sahipti. Yukarıda görülen akrep, belli gezegensel konfigürasyonlar altında çeşitli metallerden yapılmıştır. Paracelsus cinsel sistemle ilgili herhangi bir sorun yaşayanların takmasını tavsiye etmektedir.

Dünyanın başlangıcında yeryüzünde kanatlı yılanların hüküm sürdüğüne dair bir efsane vardır. Bunlar büyük ihtimalle beşeri medeniyetlerden önce yaşamış olan yarı-tanrılardı. Güneş ile yılan arasındaki sembolik ilişki, hayatın günbatımına kadar yılanın üzerinde kalmış olması gerçeğiyle örtüşür. Hopi Yerlileri, yılanı Dünya Ruhu ile yakın iletişim içinde kabul ederler. Dolayısıyla yıllık yılan dansları kutlamalarında, çok sayıda yılanı kutsayıp onları kabilenin dualarıyla toprağa gitsinler diye serbest bırakarak Dünya Ruhu'na dualarını gönderirler.

Kertenkelelerin çok hızlı hareket etmesi, onların kanatlı sandallarıyla sonsuz uzaklıkları neredeyse anında aşan Tanrıların elçisi Merkür'le ilişkilendirilmesine neden olmuştur. Dr. H. E. Santee, *Anatomy of the Brain and Spinal Cord* adlı eserinde sürüngenlerle ilgili sembolizmalarda gözden kaçırılmaması gereken bir noktaya işaret eder: Sürüngenlerde iki kozalaksı beden vardır, ön ve arka. Bunlardan arka kozalaksı beden gelişmemiş olarak kalır, fakat öndeki kaba, kylopean bir göz oluşturur. Yeni Zelanda, Hatteria kertenkelesinde, yan kafa küçük deliklerinden çıkar ve aksak lensler ve retina, onun uzun sinirlerini temsil eder."

Timsahlar Mısırlılar tarafından Typhon'un sembolleri ve Yüce Ulûhiyet'in amblemleri olarak görülür. Yüce Ulûhiyet'in sembolü olarak görülmelerinin nedeni -Plutarch'ın iddiasına göre- suyun altında gözleri ince bir zarla kaplı olmasına rağmen görmeye devam etmesidir. Mısırlılar, timsahların yumurtalarını nehirden ne kadar uzağa yumurtlarsa yumurtlasın, Nil'in bir sonraki taşkınında mutlaka onlara ulaşacağını ve bu sürüngenin, gerçekleşmeden çok önce taşmanın

boyutlarını bildiğini ileri sürmüşlerdir. Mısırda iki tür timsah vardı. Mısırlılar bunlardan daha büyük ve vahşi olanından nefret ederlerdi ve onu yok edici bir iblis olan Typhon'a benzetirlerdi. Typhon ölülerin yargısından geçmeyi başaramayanları yutmak içi beklerdi. Todd Thomson, Mısır halkının iyinin bedenlenmesi olarak gördüğü küçük ve daha evcil timsahlara nasıl iyi davranıldığını tarif eder: "Onlara her gün yiyecek atılır, bazen boğazlarından aşağı şarap akıtılırdı. Kulaklarına altın bilezikler ve değerli taşlar takılır, ön ayaklarına halhal giydirilirdi."

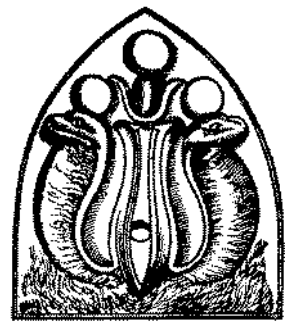

Kircher'in *Aedipus Aegyptiacus* adlı eserinden.

URAEUS

Omurilik bir yılanla sembolize edilir. Mısırlı inisiyelerin alnındaki çöreklenmiş yılan, Hayat Ağacı'na bir yılan gibi tırmanan İlahî Ateş'i temsil eder.

Çinlilere göre kaplumbağa uzun ömrün sembolüydü. Singapur'da bir tapınakta kutsal kaplumbağalar beslenir ve yaşları kabuklarına çentik atarak kaydedilir. Amerikalı Yerliler kaplumbağa kabuğunun sırt kabarıklığını hayat ve ölüm arasındaki Büyük Duvar'ın sembolü olarak görürlerdi. Kaplumbağa bilgelik sembolüdür, çünkü kendi içine çekilir ve kendini korur. Ayrıca uzun ömürle ilişkisinden dolayı bir fallik semboldür. Hindulara göre evren dört büyük filin sırtındadır ve bu filler hiç durmaksızın kaosta yol alan bir kaplumbağanın sırtında dururlar.

Mısırlı Sfenks, Yunanlı Kentur ve Asurlu Boğa-insanın çok ortak yönü vardır. Hepsi de insan ve havyan organlarından meydana gelmiş birleşik yaratıklardır; gizem okullarında bunlar insanın çok bileşenli doğasını gösterirler ve ayrıca sübtil olarak insanlığın kaderini elinde tutan semavi varlık hiyerarşilerini anıştırırlar. Bu hiyerarşiler bugün takımyıldızları olarak bilinen *on iki kutsal hayvandır* – bu yıldız grupları kişiler üstü spiritüel etkilerin sembolleridirler. İnsanlığın öğretmeni Kentur Chiron, güneş (yermerkezli açıdan) İkizler burcundan geçerken gizli öğretinin gardiyanlığını yapan Yay takımyıldızının semavi zekâlarını gösterir. Asur'un beş ayaklı, kartal kanatlı insan başlı insan-boğası, insanın görünmez doğasının bir tanrının kanatlarına, bir insanın başına ve bir hayvanın vücuduna sahip olduğunu hatırlatır. Aynı mevhumu tapınağın kapısında pusuya

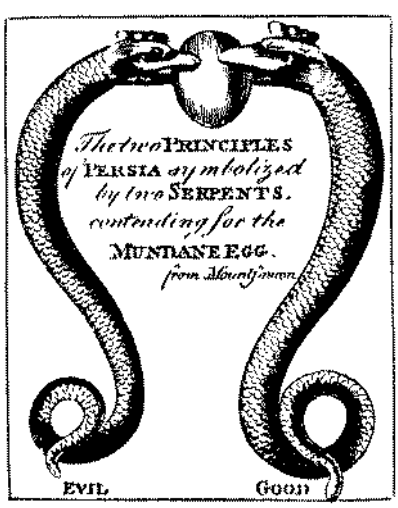

Maurice'in *Indian Antiquities* adlı eserinden.

İYİ VE KÖTÜ EVRENSEL YUMURTA İÇİN SAVAŞIYOR

Hem Persli kurtarıcı Mitra, hem de Mısır'ın Yer Tanrısı Serapis, çöreklenmiş yılanlar olarak sembolize edilir. Bu çarpıcı çizim Persin iyi ve kötü ilkelerinin –Ahura Mazda ile Ahriman– her birinin Dünya yumurtasını ötekinin dişinden kurtararak almak için savaşmasını göstermektedir.

yatıp avamı içeri sokmayan silahlı gardiyan sfenkste görürüz. Ayrıca insan ile onun kutsal olanaklarının ortasında duran sfenks, bizzat gizli öğretiyi temsil eder. Çocukların sembolik canavarlarla dolu masallarının neredeyse tümü kadim mistik halk hikâyelerine dayanırlar.

IXX

Balıklar, Böcekler, Hayvanlar, Sürüngenler ve Kuşlar

II. Bölüm

uhtelif beşeri ve İlahî niteliklerin uygun amblemleri olarak kuşlar hem paganların hem Hıristiyanların dini ve felsefi sembolizmine dahil edilmişlerdir. Zalimlik şahin, cesaret kartal, fedakârlık pelikan ve gurur tavus kuşu tarafından sembolize ediliyordu. Kuşların toprağı terk edebilme ve ışığın kaynağına doğru yükseklere uçabilme becerileri onların umut, saflık ve güzellikle ilişkilendirilmelerini sağlamıştır. Dolayısıyla birçok yer yaratığına onların aşkınlığını göstermek için kanatlar eklenmiştir. Kuşlar, kadim ormanların kalbindeki kutsal ağaçların dallarında yaşadıkları için, bu kutsal koruluklarda yaşayan doğa tanrıları ve ağaç ruhlarının elçiliğine tayin edilmiştir ve tanrıların onların çıkardıkları net notalarla konuştuğuna inanılmıştır. Kuşların parlak ve renkli tüylerini açıklamak için birçok mit yaratılmıştır. Bildik bir örnek, Juno'nun tavus kuşu hikâyesidir, onun kuyruk tüyleri Argos'un gözlerini kapatır. Amerikan Yerlilerin, kuşlarla ve onların çeşitli renklerdeki tüylerinin nereden geldiğiyle ilgili sayısız efsanesi vardır. Navaho'lar bütün canlıların tufandan kaçmak için bambu dalına tırmandığını, yabani hindinin ise en alt dalda kaldığını ve kuyruğunun suda kalıp rengini yitirdiğini anlatırlar.

Gravitasyon (yerçekimi) maddi dünyanın yasasıdır ve maddilik merkezine doğru gidiştir; levitasyon (yükseltme) spiritüel dünyanın yasasıdır ve spiritüelik merkezine doğru gidiştir. Âdeta yerçekimini etkisizleştirme gücüne sahip olan

kuşların yerde yaşayan yaratıklardan üstün bir yaratımdan pay aldıklarına inanılır. Tüyleri, bu yükselme gücünü içlerinde tuttukları için, tanrısallık, cesaret ve başarının sembolleri olarak kabul edilmişlerdir. Bunun en iyi örneklerinden biri Amerikan Yerlilerinin kartal tüylerine atfettikleri onurdur, kartal tüyü onlar için faziletin işaretidir. Meleklere de kanatlar takılmıştır; çünkü kuşlar gibi, onlar da tanrılar ve insanlar arasında aracıdırlar, havada veya yer ile gök arasında bulunan orta dünyada yaşarlar. Gökkubbe Gotik Gizemler'de bir kafatasına benzetildiği için, gökyüzünde uçan kuşlar Tanrı'nın düşünceleri olarak görülmüştür; bu yüzden Odin'in iki elçi kuzgununa Hugin ve Munin (düşünce ve hafıza) denir.

Yunan ve Roma'da kartal, Jüpiter'in kuşuydu ve sonuç olarak Demiurgus'un akışkan bir şekilde hareket eden güçlerine işaret ederdi; dolayısıyla semavi yöneticinin sembolü olan Zümrüdüanka'dan farklı olarak, kuşların kralı olarak görülmüştür. Kartal, maddi fazında güneşi ve Demiurgus'un bütün ölümlü yaratıkların önünde eğilmek zorunda olduğu değiştirilemez yasasını temsil ediyordu. Kartal ayrıca sülfürün Hermesçi sembolüdür ve Zodyak'ın en önemli burcu ve Büyük Gizem'in Kapısı olan Akrep burcunun gizemli ateşini gösterirdi. Akrep burcunun üç sembolünden biri olan kartal, tıpkı Mendes Keçisi gibi, teurji sanatının ve Akrep burcunun cehennem ateşinin, tanrıların ruhani ışık-ateşine dönüştürülmesinin gizli süreçlerinin amblemiydi.

Kimi Amerikan Yerlileri arasında Yıldırım Kuşu'na özel bir saygı duyulurdu. Bu kutsal yaratığın bulutların üzerinde yaşadığı, kanat çırpışının fırtınalara eşlik eden gök gürültülerine neden olduğu ve gözlerinden şimşekler çıktığı rivayet edilirdi. Kuşlar canlılık veren nefesi gösterirdi ve Mısırlılar arasında, pençeleriyle ölümsüzlük sembolünü taşıyan şahine benzeyen insan başlı gizemli kuşlar, genellikle, ölülerin mumyalanmış bedenleri üzerinde süzülen serbest kalmış ruhların amblemi olarak tasvir edilirlerdi. Mısır'da şahin, güneşin kutsal sembolüydü: Ra, Osiris ve Horns sık sık şahin başlı tasvir edilmişlerdir. Samotraki Gizemlerinde horoz, Caşmala'nın (Cadmillus) bir sembolüydü, aynı zamanda güneş için kutsal sayılan bir fallik sembolüydü. Yunanlılar onu Ares'in (Mars) bir amblemi olarak görürlerdi, dikkat ile savunma anlamına gelirdi. Rüzgârgülünün ortasına konduğu vakit, yaratımın dört yönünün ortasındaki güneşi temsil ederdi. Yunanlılar Eleusis Gizemleri'ne giriş vakitlerinde tanrılara bir horoz kurban ederlerdi. Francis Bacon'ın bir kümes hayvanının içini kar doldururken kaptığı soğuk algınlığından öldüğü söylenir. Acaba bu, Bacon'ın onun zamanında bile mevcut olmaya devam eden bir pagan gizemine inisiye olduğunun işareti olabilir mi?

Hem tavus kuşu hem de ibis (Mısır turnası) saygı nesneleriydiler, çünkü genellikle cehennem tanrılarının elçileri olarak görülen zehirli sürüngenleri yok ediyorlardı. Tavus kuşu kuyruğundaki sayısız göz yüzünden, bilgelik sembolü olarak kabul edilmiştir; genel görünüşü yüzünden sık sık gizem okullarının ma-

salsı Zümrdüanka'sıyla karıştırılmıştır. Bir tavus kuşunun etinin, uzun süre bekletilse bile çürümeyeceğine dair tuhaf bir inanış vardı. Bu inanışın bir sonucu olarak tavus kuşu ölümsüzlüğün amblemi olarak kabul edilmiştir; çünkü insanın spiritüel doğası, tıpkı bu kuşun eti, gibi çürümez.

Mısırlılar ibise [Mısır turnası] büyük saygı duyarlardı, bu kuşu kazayla öldürmek bile büyük bir suçtu. İbisin sadece Mısır'da yaşayabileceği ve başka bir ülkeye götürülürse yastan öleceği ileri sürülürdü. Mısırlılar bu kuşun ürünleri koruduğunu ileri sürerdi. İbis saygıya bilhassa layık bir kuştu, çünkü rüzgârların Mısır'a taşıdığı Libya'nın kanatlı yılanlarını uzak tutarlardı. İbis, Tot'un kutsal hayvanıydı ve başı ve boynunu kanatlarının altına koyduğu zaman, görünüşü insan kalbine benzerdi (Bkz. Montfaucon, *Antiquities.*) Siyah beyaz ibis Ay için kutsaldı, fakat bütün türlerine saygı duyulurdu, çünkü onlar nefret edilen Typhon'un sembolü olan timsahların yumurtalarını yok ederlerdi.

Lycosthenes'in *Prodigiorum, ac Ostentorum Chronicon* adlı eserinden.

ALEVDEN YUVASI ÜSTÜNDE ZÜMRÜDÜANKA

Zümrüdüanka, kadim gizem okullarının ezoterik felsefenin çok önemli hakikatlerini gizlemek için uydurduğu sembolik yaratıklar arasında en meşhurudur. Modern doğa tarihi uzmanları Zümrüdüanka'nın tümüyle mitolojik olduğunu ileri sürseler de, Pliny, İmparator Claudius zamanında bu kuşlardan birinin yakalanışını ve Roma Forum alanında sergilenmesini anlatır.

Gece kuşları hem büyücülük hem de gizli kutsal bilimler için çok uygun semboller olmuşlardır, çünkü kara büyü, hakikat ışığında (gündüz) iş göremez ve ancak cehaletle (karanlık) çevrili olduğu zaman güçlüdür; oysa kutsal bilimlerin *arkanasına* sahip olanlar cehalet ve maddiliğin karanlığının içini görebilirdi. Baykuş ve yarasalar ya cadılık ya da bilgelikle ilişkilendirilmiştir. Kaz, âlemlerin kendisinden geldiği, içinde oluştuğu ilk töz veya halin amblemiydi. Gizem Okulları'nda evren Kozmik Kaz'ın uzayda yumurtladığı bir yumurtaya benzetilirdi. Siyah renginden dolayı karga, yaratımın ışığından önce gelen kaosun veya kaotik karanlığın sembolüydü. Kuğunun zarafeti ve saflığı, inisiyenin spiritüel zarafetini ve saflığını gösterirdi. Bu kuş ayrıca insanlıkta bu nitelikleri ortaya çıkaran Gizem Okulları'nı da temsil ederdi. Bu durum tanrıların (gizli bilgi) bir kuğuda (inisiye) bedenlenmesine dair alegorileri açıklar.

Bir leş yiyici olan akbaba türleri, İlahî gücün, hayat ve insan sağlığı için zararlı dışkıyı ve diğer tehlikeli maddeleri atarak aşağı âlemleri temizleyip saflaştıran yönünü sembolize ederdi. Bu kuşlar görünürde yıkıcı olmasına karşın sonunda iyiliğe yol açan çözücü süreçlerin sembolleri olarak benimsenmiştir ve bazı dinler tarafından yanlışlıkla kötü olarak görülmüşlerdir. Kuzgun ve papağana

çok saygı duyulurdu, insan sesini taklit edebildikler için insanlar ile hayvanlar âlemi arasındaki bağlantı olarak görülürlerdi.

Kumru, Hıristiyanlık tarafından Kutsal Ruh'un sembolü olarak kabul edilmiştir, aynı zamanda çok eski ve çok saygı duyulan bir pagan yonik amblemdir. Kadim Gizem Okullarından çoğunda Yaratıcı Teslis'in üçüncü kişisini temsil etmek için kullanılmıştır. Aşağı âlemler bir üreme süreciyle varlığa getirildiği için, kumru bu üretici işlevlerle özdeşleştirilen tanrılarla ilişkilendirilmiştir. Kumru Astarte, Kibele, İsis, Venüs, Juno, Mylitta ve Afrodit için kutsal hayvandır. Yavrusuna bağlılığı ve özenli davranışı yüzünden annelik içgüdüsünün cisimleşmesi olarak görülmüştür. Kumru ayrıca bilgelik sembolüdür, çünkü aşağı âlemleri muhafaza eden güç ve düzeni temsil eder. Çok uzun bir zamandan beri İlahî iradenin elçisi olarak kabul edilmiştir ve Tanrı'nın işlerini gösterir.

Kâhinlere ve peygamberlere kumru denmiştir. "Kumrunun gerçek ismi İonah veya İönas idi; çok kutsal bir amblemdi ve neredeyse evrensel bir kabul görürdü. İbrani halkı da onu bir sembol olarak benimsemiştir; mistik Kumru, Nuh zamanından beri Tanrı'nın kilisesine mensup olan herkes tarafından kutsal kabul edildi. Ninevah'a Tanrı'nın elçisi olarak gönderilen peygamberin ismi Jonah (Yunus), yani Kumru'ydu; Rabbimizin habercisi, Vaftizciye Yunancada İoannes denir; aynı şekilde Sevgi'nin Havarisi, Dördüncü İncil'in ve Vahiy kitabının yazarına da İoannes denirdi." (Bryant, *Analysis of Ancient Mythology.*)

Masonlukta kumru saflık ve masumiyet sembolüdür. Pagan Gizem Okulları'nda Venüs'ün kumrusunun büyük çarkın dört oku üzerine çarmıha gerilmiş olması ve Sevginin Rabbi İsa gizeminden önce gelmesi dikkat çekicidir. Muhammed Mekke'deki mabetten kumruları kovmuş olsa da, zaman zaman İlahî vahyin bir işareti olarak omzunda bir kumruyla otururken resmedilmiştir. Kadim zamanlarda asaların üstüne oyulan kumru şekilleri, onları taşıyan insanların İlahî imtiyaza sahip olduğunu gösterirdi. Ortaçağ sanatında kumru sık sık İlahî iyiliğin bir amblemi olarak kullanılmıştır.

ZÜMRÜDÜANKA

Nisli (İznik) kilise babalarından Clement, İsa'dan sonraki birinci asırda, Zümrüdüanka'nın tuhaf doğasını ve alışkanlıklarını şu şekilde tarif etmektedir: "Zümrüdüanka denilen bir kuş var. Bu kuş emsalsiz bir kuştur ve beş yüz yıl yaşar. Bedensel çözülmesi yaklaşıp ölmek zorunda olduğu zaman, kendine fransisken, mür ve diğer baharatlardan bir yuva yapar ve ölüm vakti geldiğinde bu yuvaya girerek ölür. Fakat eti çürürken içinden bir kurt çıkar, ölü kuşun etiyle beslendikten sonra bu kurttan tüyler çıkar. Kurt gücünü kazanınca annesinin kemiklerinin olduğu yuvayı alır ve bu yuvayı taşıyarak Arap ülkesini geçip Mısır'a, Heliopolis denilen şehre varır. Açık bir günde insanların görebileceği bir yük-

seklikte uçarak bu kemikleri güneşin sunağına bırakır ve bunu yaptıktan sonra hızla eski yerine döner. Rahipler bundan sonra tarihleri kontrol etmiş ve beş yüz yılın tamamlandığı gün geri döndüğünü görmüştür."

Kendisi (o zamanlar yalnızca bir tane olan) Zümrüdüanka'yı hiç görmediğini kabul eden Herodot, Clement'in verdiği açıklamayı genişletiyor: "Bu kuşun yaptıklarına dair bana hiç inandırıcı gelmeyen hikâyeler anlatılıyor: Ta Arabistan'dan geldiği, annesinin kemiklerini mürtle kaplayıp taşıdığı, onu güneşin tapınağına getirdiği, burada bedeni gömdüğü söyleniyor. Rivayet olunur ki kemikleri getirebilmek için taşıyabileceği kadar büyük bir mür topu yapıyor; sonra topun içini boşaltıyor, ebeveyninin kemiklerini bu topun içine koyuyor, deliği taze mürle kapatıyor, eskisiyle aynı ağırlığa sahip bu topu Mısır'a getiriyor ve daha önce söylediğim gibi güneş tapınağına bırakıyor. Bu kuşun işleriyle ilgili işte böyle şeyler söylüyorlar."

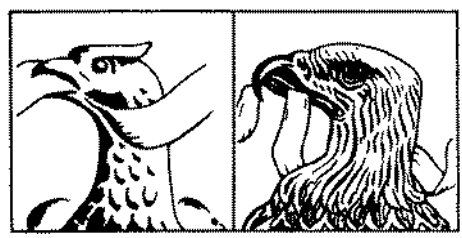

ZÜMRÜDÜANKA MI YOKSA KARTAL MI?

Sol tarafta Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk Büyük Mührü'nün (1782) üstündeki kuş başı, sağ tarafta ise 1902'deki Büyük Mühür üzerindeki kuş başı görülmektedir. İlk Mühür yapıldığı zaman, üzerindeki kuş, şu andaki kartaldan çok farklıydı, boyun kısmı çok daha uzundu ve başın arka kısmındaki sorguç çok daha belirgindi. Gaga kartalınkine pek benzemiyordu ve kuş daha ince, kanatları ise daha kısaydı. Kartal denilen ilk kuşta Zümrüdüanka'nın izlerini görmek için hayal gücünün çok fazla gelişmiş olması gerekmiyor. Dahası, eski bir yönetimin küllerinden çıkan kartal denilen kuşun bir Zümrüdüanka olması çok makuldür. Üstelik Benjamin Franklin kartalın fazla ahlaklı bir kuş olmadığını işaret etmişti.

Hem Herodot hem de Pliny, Zümrüdüanka ila kartal arasındaki genel benzerliğe dikkat çekiyor. Okuyucu bu noktaya dikkat etmeli, çünkü modern masonların kartalının gerçekte bir Zümrüdüanka olduğunu düşünmeleri hayli makul bir çıkarım olur. Zümrüdüanka'nın gövdesinin parlak mor tüylerle kaplı olup kuyruğunda mavi ve kırmızı tüyler olduğu söylenmektedir. Başı açık renklidir ve boynunda altın renkli bir halka vardır. Başının ardında tüylerden tuhaf bir sorguç uzanmaktadır, bu olgu çok açık olmasına rağmen birçok yazar ve sembolist tarafından gözden kaçırılmıştır.

Zümrüdüanka güneş için kutsal bir kuş olarak düşünülürdü ve hayatının uzunluğu (500 ila 1000 yıl) semavi cisimlerin hareketlerini ve gizem okullarında varoluş döngülerinin vaktini ölçmek için kullanılan bir ölçü oluşturuyordu. Kuşun neyle beslendiği bilinmiyor. Bazı yazarlar onun hava ile yaşadığını söylerken, kimileri onun çok az yediğini ve asla insanın huzurunda yemediğini yazmaktadır. Modern masonlar Zümrüdüanka'nın özel masonik öneminin farkına varmalıdırlar, çünkü bu kuşun yuvasını akasya dallarından yaptığı söylenmektedir.

Zümrüdüanka (Pers mitolojisinin *roc'u*) Güney yarımküreye ait bir takımyıldızıdır ve dolayısıyla hem astronomik hem de astrolojik önemi vardır. Büyük bir

ihtimalle Zümrüdüanka Yunanlıların kuğusu, Romalıların kartalı ve Uzakdoğunun tavus kuşudur. Kadim mistikler için Zümrüdüanka insan ruhunun ölümsüzlüğüyle ilgili en uygun sembollerden biriydi, çünkü Zümrüdüanka kendi cesedinden yedi kere yedi kez dirilirdi, tıpkı insanın spiritüel doğasının ölü fiziksel bedeninin içinden zaferle yükselmesi gibi.

Ortaçağlı Hermesçilere göre Zümrüdüanka, insanın yenilenmesi sürecine tekabül eden simyasal dönüşümün başarılmasının sembolüydü. Zümrüdüanka (phoenix) ismi gizli simya formüllerinden birinin de ismiydi. Gül-Haç'ın yavrusunu emziren tuhaf pelikanı aslında bir Zümrüdüanka'dır; bu gerçek kuşun kafa biçiminin incelenmesiyle anlaşılacaktır. Pelikanın gagasının hantal alt kısmı tasvir edilmemiştir, Zümrüdüanka'nın başı ise pelikandan ziyade bir kartalın başını andırır. Gizem okullarında inisiyelerden Zümrüdüanka veya *dirilmiş insan* diye bahsetmek yaygın bir âdetti. Fiziksel doğum insana fiziksel dünyada nasıl bilinç veriyorsa, neofit, gizem okullarının rahminde geçtiği dokuz mertebeden sonra, spiritüel dünyanın bilincine doğar. Bu Mesih'in "İnsan yeniden doğmadıkça, Tanrı'nın Krallığını göremez" (Yuhanna III. 3.) dediği zaman bahsettiği inisiyasyon gizemidir. Zümrüdüanka bu spritüel hakikati çok iyi temsil eden bir semboldür.

Wilkinson'un *Manners and Customs of the Ancient Egyptians* adlı eserinden.

MISIR'IN ZÜMRÜDÜANKASI

Mısırlılar zaman zaman Zümrüdüanka'yı bir insanın vücuduna, bir kuşun kanatlarına sahip olarak tasvir etmişlerdir. Bu yaratığın başının üstünde bir sorguç bulunur ve kolları dua eder şekilde yukarı kalkmıştır. Zümrüdüanka dirilişin sembolü olduğu için, başının ardındaki sorguç tüyleri, kadim rahiplerinin okült işleyişini çok iyi anladıkları kozalaksı bezi, yani üçüncü gözü temsil ediyor olabilir.

Amerika Birleşik Devletleri kurulduğu zaman Avrupa mistisizmi kurumsal varlığını sürdürüyordu. Bu yeni devletin kurulması gizem okullarının kontrolü altında olmuştur. Çünkü Amerika Birleşik Devletleri'nin Büyük Mührü'nde gizem okullarının imzası görülebilir. Mührü dikkatle incelediğimiz zaman bir yığın okült ve masonik sembolle karşılaşırız; bunlardan en önemlisi Amerikan kartalı denilen ve Benjamin Franklin'in büyük, güçlü ve ilerici bir halkın amblemi olamayacak kadar değersiz olduğunu ileri sürdüğü sembol vardır. Burada yine ancak sembolizm öğrencileri aldatmacının gerisine bakabilir ve Büyük Mühür'ün üstündeki Amerikan kartalının değiştirilmiş bir Zümrüdüanka olduğunu görebilir, bu olgu ilk mühür incelediği zaman açıkça görülecektir. *The History of the Seal of the United States* adlı eserinde Gaillard Hunt, ilk mührün ön yüzünde Zümrüdüanka'nın, arka yüzünde ise büyük Giza Piramidi'nin olduğuna dair inancı desteklemek için bir sürü malzeme sunar. William Barton'un 1782 yılında Büyük Mühür için yapmış olduğu renkli bir çizimde Zümrüdüanka alevlerden yuvası içinde oturur. Bunun kendisi bile bu amblemsel kuşa olan eğilimi gösterir.

Büyük Mühür'ün tasarlandığı sırada mason etkiler konusunda bir kuşku varsa, mührün arka yüzündeki bitmemiş piramit ve Her Şeyi Gören Göz üzerine yazan Harvardlı Profesör Charles Eliot Norton'un yorumları okunmalıdır: "Kongrenin kabul etmiş olduğu amblem hiçbir anlam ifade etmediği gibi, sanatsal bir yanı da yoktur, mason kardeşliğinin sıkıcı bir ambleminden başka bir şey değildir." (*The History of the Seal of the United States.*)

Napolyon ile Sezar'ın ve Akrep burcunun kartalı aslında bir Zümrüdü-

Hunt'ın, *History of the Seal of the United States* adlı eserinden.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNİN BÜYÜK MÜHRÜNÜN ÖN VE ARKA YÜZÜ

Amerika Birleşik Devletleri'nin Büyük Mührü üzerinde sık sık görünen mistik 13 sayısı, şu anda ilk kolonilerinin sayısı olarak gösterilmektedir. Kadim inisiyelerin gizli amblemi burada 13 yıldızla gösterilmiştir. Ayrıca bunlar 'kartal'ın üst kısmında durmaktadır. *E Pluribus Umum* sloganı 13 harften oluşur, tıpkı *Annuit Caeptis* sözlerinin 13 harften oluşması gibi. 'Kartal' sağ pençesinde 13 yapraklı bir akasya, sol pençesinde 13 ok tutmaktadır. Piramidin yüzeyinde 72 taş 13 sıra halinde dizilmiştir.

anka'dır; bu kuş spiritüel zaferin ve başarının sembolüdür. Masonlar, hem tek başlı hem çift başlı kartalının aslında Zümrüdüanka olduğunu, bütün inisiyeler ve filozofların, Zümrüdüanka'yı, yaratıcı enerjinin dönüşüm ve yenilenmesinin –Büyük Çalışmanın tamamlanmasının– sembolü olarak gördüklerini anlarsa, ezoterik öğretilerinin birçok sırrını çözebilecek konuma gelir. Zümrüdüanka androjen insanın prototipidir; çünkü gizli öğretilere göre insan vücudunun bir gün iki omuriliği olacaktır, böylece bunlar sayesinde bedende titreşimsel denge korunabilecektir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin kurucularının büyük bir çoğunluğu mason olduğu gibi, bu ülkeyi yalnızca birkaç inisiyenin bildiği belli bir amaç için kurmalarına yardım eden Avrupa'dan gizli bir cemiyetten yardım almışlardır. Büyük Mühür –kimsenin bilmediği– bu yüce kurumun bir işaretidir, mührün arka yüzündeki bitmemiş piramit Amerika Birleşik Devletleri'nin kurulması amacının

onun ilk tohumlarının atıldığı günden itibaren belirlenmiş olduğunu sembolik olarak belirtir.

HAYVANLAR

Aslan, hayvanlar âleminin kralıdır ve her krallığın başı gibi, ışınları aslanın yelesi tarafından sembolize edilen güneş için kutsaldır. Gizem okulları tarafından ebedileştirilen mesellerden biri, örneğin aslanın gizli kitabı açması, güneşsel gücün tohumların kabuğunu delmesi ve içindeki spiritüel hayatı serbest bırakması anlamına gelmektedir. Ayrıca kadimlerin aslanın gözleri açık uyuduğuna dair garip bir inanışları vardı, bu inanış onun uyanıklık sembolü olarak seçilmesine neden olmuştur. Kapıların veya girişlerin iki tarafına konan aslan figürleri, İlahî korumanın amblemleridirler. Kral Süleyman'a sık sık aslan sıfatı takılır. Kedigiller asırlar boyu büyük bir saygı görmüştür. Birçok gizem okulunda, özellikle Mısır'da, rahipler aslan, kaplan, panter, puma veya leopar kürkleri giyerlerdi. Her ikisi de güneş kahramanı olan Herkül ve Samson, Aslan takımyıldızının aslanını öldürmüş ve onun derisini elbise olarak giymiş, böylece arşın en şanlı yerinde, doruğunda duran güneşi temsil etmişlerdir.

Mısır'da Bubastis'te, Ptolemy hanedanlığının meşhur kedi tanrıçası Bast'ın bir tapınağı bulunurdu. Mısırlılar kediye, özellikle tüyleri üç renkten oluşup gözleri farklı renkte oldukları zaman çok büyük bir saygı göstermişlerdir. Rahipler için kediler doğanın manyetik kuvvetlerinin sembolleriydiler ve onların vücutlarından çıkan astral ateş nedeniyle kedilerin ortasında yaşamışlardır. Kedi ayrıca sonsuzluğun işaretidir; çünkü kıvrılarak uyuduğu zaman başı kuyruğuna dokunur. Yunanlılar ve Latinler'e göre kedi, tanrıça Diana için kutsaldı. Hindistan'daki Budistler kediye özel bir önem verirler; fakat farklı bir nedenle. Kedi, Buda'nın ölümü sırasında orada olmayan tek hayvandır, çünkü yolda bir fare görerek onun peşine takılmıştır. Aşağı astral kuvvetlerin Buda'nın özgürleşmesi anında huzurda bulunmaması dikkat çekicidir.

Kedi ile ilgili olarak Herodot şunları söyler: "Ne zaman bir yangın çıksa, kediler bir tür İlahî hareketle canlanırlar. Fakat ne kadar dikkat edilirse edilsin kediler, onları tutmaya çalışan sahiplerinin ellerinden kaçar, hatta üzerlerinden atlar ve kendilerini ateşin içine atarlar. Mısırlılar onların ölümü ardından büyük yas tutarlar. Eğer bir kedi bir evde doğal bir ölümle ölürse, evin bütün ahalisi kaşlarını kazır. Yok, eğer bir köpek ölürse kafalarını ve bütün bedenlerini tıraş ederler. Eskiden ölü kedilerini mumyalar ve onlar kutsal evde defnedilmeleri için Bubastis'te götürürlerdi." (Montfaucon, *Antiquities*).

Sembolik hayvanların en önemlisi Mısır'ın tanrı Osiris'in ruhunu taşıyan kutsal araç olduğuna inanılan Memphis boğası Apis'tir. Apis'in bir şimşekle rahme düştüğüne inanılırdı; Apis boğasının seçilmesi için yapılan seremoni Mısır ritü-

elleri arasında en etkileyici olanıdır. Apis belli bir şekilde seçilmek zorundaydı. Herodot onun alnında kare şeklinde beyaz bir leke olan, sırtında bir kartal (muhtemelen bir akbaba), dilinin üstünde (altında) bir böcek lekesi olup kuyruğunun tüyleri iki farklı yöne büyüyen siyah bir boğa olması gerektiğini söylerdi. Diğer yazarlar kutsal boğanın yirmi dokuz sembolle işaretlenmiş olduğunu yazıyorlar. Gövdesi noktalı ve sağ tarafında hilal biçiminde beyaz bir işaret olurdu. Apis takdis edildikten sonra tapınağın bitişiğindeki bir ahırda tutulur ve ciddi vesilelerde kentin sokaklarında tören alaylarıyla birlikte gezdirilirdi. Mısırlılar arasında yaygın bir inanışa göre boğanın üzerine nefesini solduğu çocuk zekâca çok parlak olurdu. Apis belli bir yaşa eriştikten sonra (yirmi beş) ya Nil nehrine ya da kutsal bir dağa götürülerek (otoriteler bu konuda fikir ayrılığı içindedir) boğulurdu ve bütün halk yas tutardı. Bu yas tutma ve feryatlar yeni Apis bulunana kadar devam ederdi, Osiris'in yeniden bedenlendiği söylendiği anda yasın yerini bayram havası alırdı.

Boğa tapıncı Mısırla sınırlı olmayıp kadim dünyanın birçok ulusunda yaygın bir tapınçtı. Hindistan'da, Siva'nın kutsal beyaz boğası Nandi hâlâ çok büyük bir saygı nesnesidir. Hem Persler hem Museviler boğayı önemli bir dini sembol olarak kabul etmişlerdir. Asurlular, Fenikeliler, Khaldeliler, hatta Yunanlar bu hayvana saygı duymuşlardır; Jüpiter, Europa'yı kaçırmak için beyaz bir boğa cismine bürünmüştür. Boğa, Demiurgus'un ebeveynsel yaratıcı gücünü gösteren güçlü bir fallik amblemdi. Öldüğü zaman genellikle mumyalanır ve özel olarak hazırlanmış bir lahit içinde bir tanrıya özgü merasim ve vakarla gömülürdü. Memphis'teki Serapeum tapınağındaki kazılarda bu kutsal hayvanların altmıştan fazla mezarı bulunmuştur.

Bahar ekinoksunda güneşin yükseldiği burç, güneşin yıllık bedenlenişinin yıldızlı bedenini oluşturduğu için, boğa yalnızca Güneş İnsan'ın göksel sembolü değildir, bahar ekinoksu o vakitler Boğa takımyıldızında gerçekleştiği için, yılı *açan* ve *kapatan* ismini alıyordu. Bu nedenle, astronomik sembolizmde boğa, sık sık yıllık yumurtayı boynuzlarıyla kırarken tasvir edilir. Apis ayrıca Tanrı-Akıl'ın bir hayvanın bedenine enkarne oluşunu gösterir, böylece fiziksel varlığa sahip hayvan biçimi Ulûhiyetin kutsal aracı olur. İnsan'ın aşağı doğası olan kişilik, Osiris'in enkarne olduğu Apis'tir. Sonuç bileşim, irrasyonel maddi bedenin yöneticisi olan maddi ruhun, Sor-Apis'in (Serapis) yaratılmasıydı. Beşin karesi olan yirmi beş yılla belirlenen belli bir dönenin ardından Apis'in bedeni yok edilir ve ruh maddi hayatı boğan suyla serbest kalır. Bu durum, maddi doğanın İlahî ışık ve hakikatin vaftiz suyuyla yıkanmasını işaret eder. Apis'in boğulması ölümün sembolüdür; Osiris'in yeni boğada dirilmesi sonsuz yenilenmenin sembolüdür. Beyaz boğa aynı zamanda insan ile doğanın ruhanileşmiş maddi bedenlerini gösterdiği için inisiyeler için kullanılan kutsal bir semboldür.

Bahar ekinoksu artık Boğa burcunda gerçekleşmemeye başlayınca, Güneş Tanrı Koç burcunda enkarne olmaya başladı ve bundan sonra solar gücün aracı koç oldu. Böylece Semavi Kuzu'nun burcunda yükselen Güneş, sembolik karanlık yılana galebe çalar. Kuzu inceliğinden ve yününün beyazlığından dolayı bildik bir saflık amblemidir. Birçok pagan Gizemlerde o Evrensel Kurtarıcı'yı göstermiştir ve Hıristiyanlıkta Mesih'in en sevilen sembolüdür. İlk dönem kilise resimlerinde küçük bir tepenin üzerinde bir kuzu resmi bulunur; bu kuzunun ayaklarından dört İncil'i sembolize eden dört dere akar. Kuzunun kanı Koç burcundan dünyaya akan güneşsel hayattır.

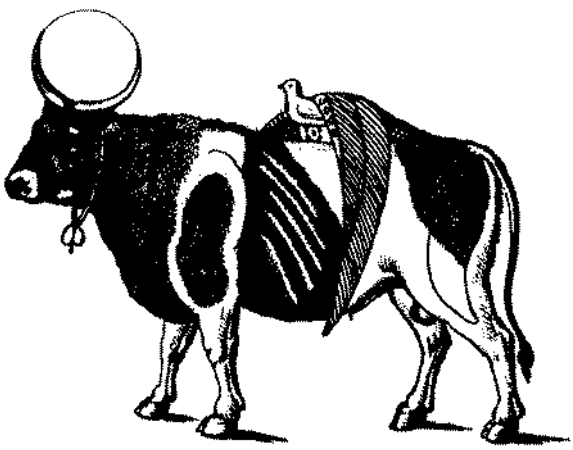

Kircher'in *Sphinx Mystagoga* adlı eserinden.

Keçi hem bir fallik semboldür, hem de -yükseklere tırmanma yeteneğinden ve dengesinin sağlamlığından dolayı- cesaret ve umudun amblemidir. Simyacılarda ise keçi başı, sülfürün sembolüdür. Eski Museviler arasında insanlığın bütün günahlarının yığıldığı bir günah keçisi seçme uygulaması, dünyanın günah keçisi olan ve üzerine semavi evrenin on iki evinin (kavminin) günahları üstlenen Güneş İnsan'ın alegorik bir canlandırılmasından başka bir şey değildi. Pagan dünyada bu dünyanın günahları için kurban edilen kuzuya tapmak çok yaygındı ve zamanın başlangıcından beri bütün dinlerin kurtarıcı Tanrıları bu hakikatin kişileştirilmesi olmuşlardır. Jason'un ele geçirmeye çalıştığı Altın Post ve Argonautlar işte bu spiritüel ve entelektüel güneş, Semavi Kuzu'ydu. Altın Post ayrıca gizli öğretiyi gösteriyordu, Hakikat Güneşi'nin ışınlarını, İlahî Hayat'ın yününü. Suidas, Altın Post'un gerçekte koyun derisine yazılmış bir kitap olduğunu ve içinde simya süreçleriyle altın üretme formüllerinin yazdığını ileri sürmektedir. Gizem okulları temel cahilliği değerli aydınlanmaya dönüştürmek için kurulmuş kurumlardır. Altın Post'u koruyan korkunç canavar, Cehalet Ejderi'ydi ve güneşin ekinokslardan geçerken savaştığı eski

KUTSAL BOĞA, APİS

Boğanın bahar ekinoksundaki güneşin bir sembolü olarak anlamı *Zodyak ve Burçları* adlı bölümde tartışılmıştır. Boğa ve öküz, toprak elementinin, dolayısıyla yeryüzünün kadim amblemidir. Ayrıca insanın hayvani doğasını gösterir. Bu yüzden Musevi ve Druid Gizemleri'nde sunaklar üzerinde kurban edilmişlerdir. Plutarch şunları yazar: "Apis'i, Osiris'in ruhunun hoş ve güzel bir imgesi olarak görmeliyiz." Osiris aşağı dünyanın öldürülen ve fiziksel kürelerin tözüne dağıtılan spiritüel doğasını temsil eder. Apis ise bu spiritüel doğanın –Osiris– içinde bulunduğu maddi dünyanın amblemidir. Apis ayrıca rahiplerin alınlarına taktıkları Uraeus'un temsil ettiği ezoterik (kutsal) öğretinin karşıtı olarak ekzoterik (yüzeysel) öğretiyi temsil eder. Serapis bir anlamda hem Osiris ile onun enkarne olduğu aşağı dünyayı, hem de gizli öğretiyi, yani spiritüel ruhu taşıyan dünyevi kurumlar olan gizem okullarını gösterir.

yılın karanlığını temsil ediyordu.

Geyik, Yunan'ın Baküs Gizem Okulları için kutsal bir hayvandı, Baküs rahibeleri genellikle geyik yavrusu postu giyerlerdi. Geyik ay tanrıçası tapıncıyla ve geceleri tertip edilen Baküs seks ayinleriyle ilişkiliydi. Bu hayvanın zarafeti ve hızı onun çileci münzeviliğin bir sembolü olmasına neden olmuştur. Birçok ulus için geyik, saygı duyulan bir hayvandır. Japonya'da tapınakların yakınlarında hâlâ geyik sürüleri beslenir.

Kurt vahşi doğası ve korkunç uluması nedeniyle genellikle kötülük ilkesiyle ilişkilendirilir. İskandinav mitolojisinde Kurt Fenris, cehennem ateşinin tanrısı Loki'nin oğullarından biridir. Tanrılar Odin'in kumandası altında, alevler içindeki Asgard tapınağıyla, kötülüğün kaotik güçleriyle son savaşlarını vermişlerdir. Ağzı köpükler içinde saldıran Kurt Fenris, Tanrıların Babası Odin'i yutmuş, böylece Odin evrenini yok etmiştir. Burada Kurt Fenris, doğanın ilkel yaratımını deviren akılsız güçlerini temsil eder.

Tek boynuz, kadim inisiyelerin en tuhaf yaratıklarından biridir. Thomas Boreman tarafından şöyle tarif edilmiştir: "Birçok yazarın varlığından şüphe duyduğu bu yaratık, diğer yazarlarca şu şekilde tarif edilir: Sadece tek boynuzu vardır, alnının ortasından büyüyen bu boynuz hayli güçlüdür. Başı bir karaca başı, ayakları fil ayağı kuyruğu yaban domuzu kuyruğudur; bedenin geri kalanı attır. Boynuzu yaklaşık elli santimetre uzunluğundadır. Sesi bir öküzün böğürmesine benzer. Saçı ve yeleleri sarımtıraktır. Boynuzu bir demir gibi serttir, kıvrımlıdır, alevli bir kılıç gibi keskindir, uç kısmı hariç her yeri siyahtır. Bu boynuzun çok faydaları olduğu söylenir. Zehirleri etkisizleştirir ve birçok hastalığı iyileştirir. Bir av hayvanı değildir." (Bkz. Redgrove, *Bygone Beliefs*)

Tek boynuzdan Kutsal Kitap'ta birkaç kere bahsedilmiş olsa da, var olduğunu doğrulayan hiçbir keşifte bulunulmamıştır. Çeşitli müzelerde muhtemelen onun boynuzundan yapılmış boynuz kadehler bulunmaktadır. Bununla birlikte boynuzdan yapılmış bu içki kadehlerinin gerçekte büyük bir memelinin, örneğin bir gergedanın boynuzundan yapılmış olma ihtimali çok yüksektir. J. P. Lundy tekboynuzun boynuzunun Aziz Lukas'ın bahsettiği insanın kalbine işleyen ve onları Mesih yoluyla kurtuluşu tefekkür etmeye iten kurtuluş sözcüğünü sembolize ettiğine inanır. Ortaçağ Hıristiyan mistikleri tekboynuzu Mesih'in bir amblemi olarak kullanmışlardır. Dolayısıyla bu hayvan insandaki ruhani hayatı sembolize ediyor olmalıdır. Tekboynuzun boynuzu beyindeki spiritüel tanıma yeri olan kozalaksı bezi temsil ediyor olabilir. Gizem okulları tek boynuzu, inisiyenin aydınlanmış spiritüel doğasının bir sembolü olarak kullanılıyordu, kendini savunmasına yarayan boynuz ise karşısında hiçbir şeyin dayanamadığı spiritüel öğretinin alevden kılıcıydı.

Book of Lampspring adlı nadir bir Hermetik elyazmasında, bir geyik ile bir

tekboynuzu ormanlık bir alanda birlikte dururken gösteren bir kompozisyon mevcuttur. Resmin yanında şu metin bulunmaktadır: "Bilgeler iki hayvanın ormanda olduğunu söyler. Biri muzaffer, güzel, hızlı ve güçlü geyik; öteki tekboynuzdur... Eğer sanatımızın terimlerini kullanırsak ormana *beden* deriz... Tekboynuz her zaman *ruh* olacaktır. Geyik *ruhtan* başka bir şey istemez... Kim bunları sanatla terbiye eder ve onlara hâkim olur, onları birleştirir ve suretin dışına çıkarıp getirebilirse, o bir Usta'dır."

Mısır'ın iblisi Typhon, genellikle *Set* denilen canavarla sembolize edilirdi. Bu canavarın açık bir kimliği yoktur. Canavarın garip uzun bir burnu, dik kulakları vardı, muhtemelen bildiğimiz sırtlandı. *Set* canavarı kum fırtınalarının içinde yaşardı ve kötülük dağıtarak dünyayı dolaşırdı. Mısırlılar çölün uğuldayan rüzgârlarını sırtlanın ulumasına benzetmişlerdir. Sırtlan gecenin derinlerinde kasvetli sesiyle uluduğu vakit, bunun, Typhon'un pençelerindeki bir ruhun son umutsuz haykırışı olduğuna inanılırdı. Bu şer yaratığın görevlerinden biri de Mısırlı ölüleri mezar soyguncularına karşı korumaktı.

Typhon'un diğer sembollerinden biri de hipopotamdır, bu hayvan Typhon'un evi olan Akrep burcunda asalet kazanan Mars için kutsal kabul edilirdi. Ayrıca bu Mısır iblisi için eşek de kutsal sayılırdı. Mesih'in Kudüs'e eşeğin sırtında girişiyle Hermes'in bitap düşmüş Typhon üzerinde dikilmesi aynı anlama gelir. İlk Hıristiyanlar bir eşek büstüne tapmakla suçlanmışlardır. En tuhaf hayvan sembolü yaban domuzu veya

Virgil'in *Aeneid* adlı eserinden (Dryden çevirisi)

ENEADLAR ve HARPLER

Gizemlerin mitolojik yaratıklarından biri de –Doğanın görünür âlemlerinde mevcut olan varlıkların maddi tözlerinin yansımaları olan– harplerdir. Bileşik varlıklar olarak Yunanlılar tarafından kız başlı, kuş vücutlu olarak tarif edilmişlerdir. Harplerin kanatları metalden yapılmıştır ve uçuşlarına korkunç bir metal sesi eşlik eder. Bir Troya kahramanı olan Aeneas, dolaşırken, harplerin adalarına gelmiş, o ve arkadaşları bu yaratıklarla savaşmışlardır. Bir uçurumun kenarına konmuş olan harplerden biri, Aeneas'a onlara saldırdıkları için Troya'nın felakete uğrayacağı kehanetinde bulunur.

dişi domuzdur. Bu hayvan Diana için kutsaldır ve gizem okullarında sık sık okült sanatın amblemi olarak kullanılır. Apis'i yaralayan vahşi boğa meseli, bu hayvanın gizem okullarındaki kullanımını gösterir.

Gizem okullarına göre maymun, insanın akılcı ruh bünyesine girmeden önceki halini temsil eder. Yani akılsız insanı. Bazılarına göre maymun spiritüel hiyerarşi tarafından kendisine ruh verilmemiş bir hayvandır, kimilerine göre insanın İlahî doğasından tümüyle koparılmış olduğu yozlaşmış, düşmüş halini gösterir. Kadimler, evrimci bir görüş açısına sahip olmalarına rağmen insanın kökenini maymunda bulmamışlardır, onlara göre maymun kendini genel gelişim dalından ayırmış bir türdür. Maymun kimi zaman bir öğrenme sembolü olarak kullanılmıştır. Cynocephalus, köpek başlı maymun, Mısır'ın yazma sembolü olan hiyeroglifti ve Tot'la yakından ilişkiliydi. Cynocephalus Ay ve Tot, yani Merkür gezegenini sembolize ederdi. Çünkü kadimler Ay'ın göklerde Merkür'ü takip ettiğine inandıkları için köpek-maymun Tot'un sadık dostu olarak tarif edilmiştir.

Sadakatinden dolayı köpek, mürit ile usta veya inisiye ile Tanrı arasında olması gereken ilişkiyi gösterir. Çoban köpeği rahipliğin sembollerinden biriydi. Köpeğin kilometrelerce öteden, gözle görünmeyen insanları hissetmesi, filozofların dünyevi hata labirentinde hakikat ipini takip etmelerini sağlayan aşkın güçlerini sembolize ederdi. Köpek yıldızı da Merkür'ün sembollerinden biridir. Köpek Yıldızı, Sirius veya Sothis, Nil'in yıllık taşmalarını önceden haber verdiği için Mısırlılarca kutsal kabul edilirdi.

Bir yük hayvanı olan at, spiritüel yapısının ağırlığını taşımaya zorlanmış olan insan bedenini sembolize ederdi. Ayrıca, tam tersine, insanın maddi kişiliğinin ağırlığını taşımak zorunda kalan spritüel yanını da sembolize ederdi. Achilles'in öğretmeni Kentur Chiron, Berossus'a göre, insanoğlunun atası ve öğretmeni olan ilkel yaratımı temsil ediyordu. Kanatlı at ve sihirli halının her ikisi de gizli öğretiyi ve insanın spiritüelleşmiş bedenini sembolize ediyordu. Kentin ele geçirilmesi için içine bir ordu saklanan Troya'nın tahta atı, içinde daha sonra ortaya çıkıp her şeye hâkim olacak sonsuz potansiyeller saklayan bedeni temsil ediyordu. Yine, tıpkı Nuh'un Gemisi gibi, insanın bir süre sonra etkin hale gelecek uyku halindeki potansiyelleri içeren spiritüel doğasını temsil ediyordu. Troya kuşatması, insan ruhunun (Helena) kişilik tarafından (Paris) kaçırılışını ve gizli öğretiyi –Agememnon'un emri altındaki Yunan ordusu– kullanarak azimli mücadele sonucunda gelen nihai kurtuluşu anlatır.

XX

Çiçekler, Bitkiler Meyveler ve Ağaçlar

Bütün kadim halklar, yoni ve fallusa Tanrı'nın yaratıcı kuvvetine uygun semboller olarak tapmışlardır. Eden Bahçesi, Nuh'un Gemisi, Tapınak Kapısı, Sırlar Perdesi, *vesica piscis* veya oval nimbus, Kutsal Kâse önemli yoni sembolleri iken, piramit, obelisk, koni, mum, kule, Keltlerin monoliti, tepe, çan kulesi, süslü direkler ve Kutsal Mızrak fallusun sembolüdür. Çok fazla sayıda modern yazar Priapus tapıncını ele alırken pagan hayatı kendi ölçüleriyle değerlendiriyor ve kendi yarattıkları bir bayağılık bataklığına saplanıyor. Kadim gizli cemiyetler içinde en büyüğü olan Eleusis Gizemleri bugüne kadar bilinen en yüksek ahlak ölçütlerini tesis etmiştir. Fallus sembolünün kullanımını eleştirenler Kral Edward'ın (III.) *"Honi soit qui mal y pense"* sözünü düşünsünler.

Daha sonraki Baküsçü ve Dionysosçu cemaatler tarafından uygulanan edebe aykırı ritüeller, hiçbir şekilde gizem okullarının koruduğu saflık ölçülerinin temsilcisi olamazlar; tıpkı Hıristiyanlık yanlıları arasında on sekizinci asra kadar zaman zaman gerçekleştirilen toplu seks ayinlerinin gerçek Hıristiyanlıkla alakası olmaması gibi. Napoli Meclisi'nin İngiliz Bakanı Sir Willam Hamilton, 1780 yılında, İtalya'nın İserniya kentinde, bir Hıristiyan cemaatin, Aziz Kozmo adıyla pagan tanrı Priapus'a tapındığını ileri sürer. (Bkz. *Two Essays on the Worship of Priapus*, Richard Payne Knight.)

Baba, ana ve oğul doğal bir üçlü oluşturur. Gizem okulları aileyi, bu teslisin

bir birim olarak işlediği yüce bir kurum olarak görmüştür. Pisagor evreni bir aileye benzetmiş, evrenin yüce ateşinin semavi cisimlerin ortasında yanması gibi, dünyanın yüce ateşinin de evdeki ocaklarda yandığını söylemiştir. Pisagorcu ve diğer felsefe okulları Tanrı'nın bir olan İlahî doğasının kendini Baba, Ana ve Oğul diye üç yönle tezahür ettirdiğine inanıyorlardı. Bu üçlü İlahî Aile'yi oluşturur, bu ailenin yaşama yeri yaratımdır, kendine özgü doğal sembolü ise Euclid'in 47. problemidir. Baba Tanrı ruh, Ana Tanrı madde ve ikisinin bir ürünü olan Oğul Tanrı ise doğayı oluşturan, ölen ve doğan şeyleri temsil ediyordu. Ruhun tohumu maddenin rahmine ekilmiştir, lekesiz (arı) bir döllenmeyle nesiller dünyaya gelmiştir. Bu gizem, gerçekte kollarında kutsal bebeği tutan Meryem gizemi değil midir? Bu sembolizmin ahlaka aykırı olduğunu söylemeye kim cüret ediyor? Hayat gizemi, gizemlerin en yücesidir ve bütün çağların inisiye bilgeleri ve kâhinleri tarafından doğanın en yüksek başarısı olarak İlahî bir onurla yüceltilmiştir.

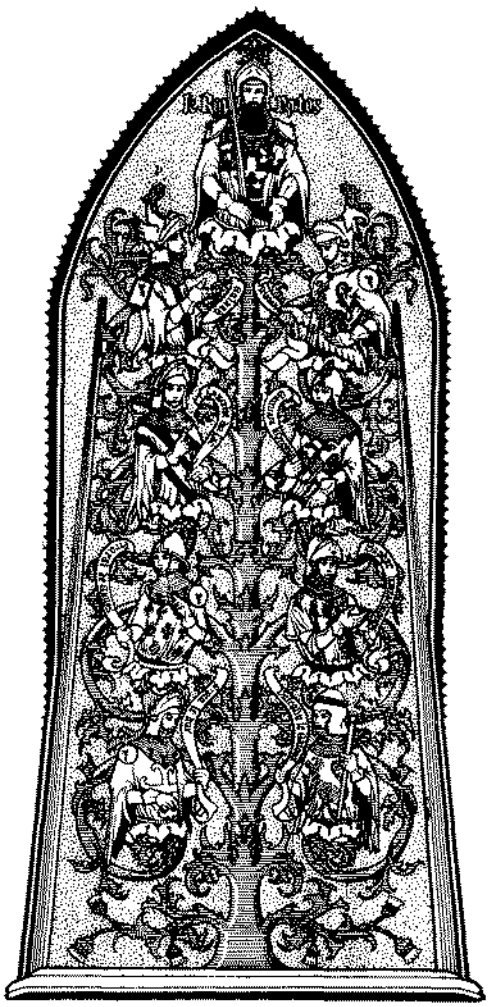

YUVARLAK MASA ŞÖVALYELERİ AĞACI.
Sembolizmde ağaç kullanımının bu çarpıcı örneği Kuzey Fransa'da küçük bir kasaba olan Pierrefonds'un aynı isimli şatosundan alınmıştır. Sekiz yan dal kupayı andıran çiçeklerle sona ermektedir ve her birinden elindeki kurdelede ismi yazılı olan bir şövalye çıkmaktadır. Ağaç hanedan armacılığında en sevilen motiftir. Bir gövdeden çıkan bir sürü dal, onun aile soykütüğü için kullanılmasına neden olmuştur. Soyağacı kelimesi de buradan türemiştir.

İffet taslayan günümüz, bu gizemin kutsal insanların düşünmeyeceği, düşünemeyeceği bir şey olduğunu ileri sürmektedir. Bugün, akıl tersini söylese de, cehaletin masumiyetini bilgiden doğan erdeme tercih eden bir ölçü tesis edilmiştir. İnsan, eninde sonunda hakikatten utanmaması gerektiğini öğrenecektir. O bunu öğrenene kadar, Tanrısına karşı sahte, dünyasına karşı sahte, kendine karşı sahte bir yaratıktır. Bu açıdan bakıldığında ne yazık ki Hıristiyanlık, misyonunda başarısız olmuştur. Bir yandan insan vücudunun Diri Tanrı'nın canlı tapınağı olduğunu ileri sürerken, aynı anda, bu tapınağın işlevlerini kirli görmekte ve bunların incelenmesinin ahlak sahibi

insanların hassasiyetlerine ters düştüğünü iddia etmektedir. Bu toptan yadsıyıcı tutumla insan vücudu -Tanrı'nın evi- gözden düşürülmüş ve alçaltılmıştır. Oysa Haç en eski fallik sembollerden biridir ve katedrallerin baklava biçimli pencereleri yoni sembolizminin pagan gizemlerin yok edilişinden kurtulduğunu göstermektedir. Kilisenin her yeri fallus sembolizmiyle doludur. Hıristiyan kiliseden Priapus tapıncından gelen amblemleri kaldırın, geriye hiçbir şey kalmaz; kilisenin üzerine dikildiği toprak bile bir yoni sembolüdür. Üreme süreçlerinin bu amblemlerini çoğunluk, ya bilmez ya da gözden kaçırır; kimse durumun ironisinin farkında değil. Sadece kadimlerin gizli dili hakkında bir şeyler bilenler bu amblemlerin kutsal anlamlarını anlayabilirler.

Çiçekler birçok nedenle sembol olarak seçilmiştir. Çiçeklerin geniş çeşitliliği, neredeyse her soyut nitelik veya hâl için uygun bir tür bulunmasını mümkün kılar. Bir bitki çeşitli nedenlerle seçilebilir: Defne ve nergiste olduğu gibi kökeniyle ilgili bir mit olduğu için; orkide ve mantarda olduğu gibi yetiştiği ortamın tuhaflığı dolayısıyla; Paskalya zambağında olduğu gibi garip biçiminden dolayı; mineçiçeği ve lavantada olduğu gibi renginden veya kokusundan dolayı; çok eskilerden beri güneş için kutsal kabul edilen günebakan çiçeği ve güneşçiçeğinde olduğu gibi tuhaf özelliklerinden dolayı.

Bitkiler de saygıya değer varlıklar olarak düşünülebilir; çünkü onun ezilmiş yapraklarından, çiçeklerinden, dallarından ve köklerinden iyileştirici özler, kimi kadim kehanet bitkilerinde olduğu gibi insan zekâsını ve bilincini değiştiren ilaçlar veya uyuşturucular yapılabilir. Bitkiler, ayrıca, meyveleri, yaprakları veya kökleri insanın belli organlarına veya uzuvlarına benzediği için, birçok hastalığın iyileştirilmesinde etkili kabul edilebilir. Örneğin belli eğreltiotu türlerinin, meşe ağacı üzerinde yetişen saçı andıran parazit bitkilerin, yine devedikeninin suyunun damıtılmasıyla elde edilen ilacın saçın beslenmesine faydaları vardır; biçim bakımından bir dişi andıran *dentaria* bitkisi diş ağrılarına iyi gelir; *Mesiheli (Palma Christi)* denilen başka bir bitki el biçiminden dolayı tüm el hastalıklarına iyi gelir.

Tomurcuk bir bitkinin üreme sistemidir, dolayısıyla kadim gizem okullarının kesin bir şartı olan cinsel saflık için çok uygun bir semboldür. Böylece çiçek eninde sonunda şehvet ve yozlaşmanın yerini alacak yenilenme ve güzellik idealini gösterir.

Bütün sembolik çiçekler arasında Mısır ve Hindistan'ın lotusu ve Gül-Haçlıların gülü en önemlisidir. Sembolizmleri açısından bu iki çiçek eştir. Doğunun lotusunun tekabül ettiği ezoterik öğretiler modern Avrupa'ya gül biçiminde girmiştir. Gül ve lotus yonik amblemlerdirler; paskalya zambağı fallik bir sembol iken, bu çiçekler anaya ait yaratıcılık gizemlerine işaret ederler.

İnsan vücudunda uyku halinde olan merkezler aracılığıyla kozmik enerjinin

harekete geçirilebildiği spiritüel kültürün gizli sistemlerini eksiksiz bir biçimde kavrayan Brahmin ve Mısır inisiyeleri, omurga üzerindeki çeşitli noktalarda mevcut olan ve Hinduların çakralar veya dönen çarklar dedikleri spiritüel enerjinin dönen burgaçlarını temsil etmek için lotus çiçeğini kullanmıştır. Bunlardan en önemlileri yedi çakradır ve her biri sinir düğüm ve ağlarına tekabül eder. Gizli okullara göre lanfa bezi dört yapraklı lotustur; prostatik ağ altı yapraklı lotustur; epigastrik plexus [Mide hizasında, karın duvarında bulunan sinir ağı] on yapraklı lotustur; kardiyak sinir ağı on iki yapraklı lotustur; yutak sinir ağı on altı yapraklı lotustur; kavernli sinir ağı iki yapraklı lotustur; beyin epifezi veya bitişiğindeki bilinmeyen merkez ise bin yapraklı lotustur. Yaprakların rengi ve her çakranın sembolleri, çok önemli anahtarlardır. Gizem okullarının gizli bilimine göre spiritüel kavrayışın açılışına dair ipuçlarını Aaron'un çiçeklenen asası hikâyesinde veya Wagner'in, Papa'nın çiçeklenen asasını, gizem okullarının kutsal asasını -omurilik-, anlattığı büyük operası *Tannhäuser* eserinde bulabilirsiniz.

Gül-Haçlılar aynı spiritüel merkezleri göstermek için güller kullanmışlardır; bu merkezlere İncil'de kandilin yedi mumu ve Asyanın yedi kilisesi olarak gönderimde bulunulur. Francis Bacon'ın *History of Henry The Seventh* [Yedinci Henry Tarihi] adlı eserinin 1642 tarihli baskısındaki önkapağında, filozofun, ayakkabılarının üstünde Gül-Haç gülleri olan bir resmi bulunur.

Hindu felsefe sisteminde lotusun her yaprağının belli bir sembolü vardır ki bu semboller çiçeğin anlamına yeni ipuçları ilave ederler. Doğulular ayrıca lotus çiçeğini, insanın üç bilinç aşamasından geçtiği tekâmülünü -cehalet, gayret ve kavrayış- göstermek için kullanırlar. Lotusun üç elementin içinde (toprak, su ve ateş) mevcut oluşu gibi insan da üç âlemde birden -maddi, entelektüel ve spiritüel- bulunur. Kökleri çamur ve bataklığın içinde olan bitkinin suyun içinden geçerek büyüyüp sonunda ışıkta ve havada çiçek açması gibi, insanın ruhani tekâmülü de temel arzu ve eylemlerin karanlığından hakikat ve kavrayışın ışığına doğrudur. Su ise ruhun spiritüel aydınlanma aşamasına varmak mücadelesinde, geçmek zorunda olduğu sürekli değişen yanılsama dünyasının bir sembolüdür. Gül ve onun Doğulu karşılığı lotus, bütün güzel çiçekler gibi, kişinin gerçekleşmesini ve ermeyi temsil eder: Doğulu tanrılar işte bu yüzden lotus çiçekleri üzerinde otururken resmedilirler.

Lotus ayrıca Mısır sanat ve mimarisinde evrensel bir motif olarak kullanılırdı. Birçok tapınağın çatıları ebedi bilgeliği gösteren lotus sütunlar üzerinde dururdu; dini törenlerde sık sık kendini gerçekleştirmenin ve İlahî imtiyazın sembolü olan lotus başlı erk asası taşınırdı. Çiçek dokuz yaprağı olduğu zaman insanı, on iki yaprağı olduğu zaman evreni ve tanrıları, yedi yaprağı olduğu zaman gezegenleri ve yasayı, beş yapraklı olduğu zaman duyuları ve gizem okullarını, üç yapraklı olduğu zaman baş tanrıları ve âlemleri gösterirdi. Ortaçağın

hanedan armalarında görülen güllerin genellikle ya beş ya da on yaprağı olurdu, dolayısıyla Pisagorcu pentad ve dekad yoluyla spiritüel gizemle ilişkiyi gösterirdi.

CULTUS ARBORUM

Tanrısallığa yaklaşma olarak ağaç tapıncı bütün kadim dünyada yaygın bir uygulamaydı. Tapınaklar genellikle kutsal koruların tam ortasında inşa edilir, gece seremonileri, koruyucu tanrıların onuruna fantastik bir biçimde donatılmış ve süslenmiş büyük ağaçların geniş dalları altında gerçekleştirilirdi. Birçok örnekte ağaçların bizatihi İlahî güç ve zekânın niteliklerine sahip olduğuna inanılırdı; dolayısıyla dualar genellikle onlara yöneltilirdi. Meşe ağacının, karaağacın ve sedirin güzelliği, soyluluğu, büyüklüğü ve gücü, onların güç, onur, kalıcılık, erlik ve tanrısal koruma sembolleri olmalarını sağlamıştır.

Birçok kadim halk -özellikle Hindular ve İskandinav halkları- Makrokozmosu, yani Büyük Evreni uzaya atılmış tek bir tohumdan büyüyen bir kutsal ağaç olarak görmüşlerdir. Yunan, Pers, Khalde ve Japon halklarının dünyanın etrafında döndüğü bir eksen ağaca dair efsaneleri vardır. Kapila, evreni algılanamaz ve cisimsel olmayan bir tohumdan, maddi monaddan çıkmış olan bir ebedi ağaç, Brahma olarak tarif etmektedir. Ortaçağ Kabalacıları, yaratımı kökleri ruhun gerçekliğinde, dalları ise cisimsel varoluşun yanılsamasında olan bir ağaçla temsil ederler. Kabalanın Sefirot ağacı, demek ki, dalları yeryüzünde kökleri gökyüzünde olan ters çevrilmiş bir ağaçtır. Madam Blavatsky Büyük Piramit'in -kökü piramidin ucunda, dalları ise tabana doğru giden dört akışta olan- bu ters ağacın sembolü olduğunu ileri sürer.

İskandinavların dünya ağacı Yggdrasil'in dalları, Mısırlıların avokadonun dokuz erciği ile sembolize ettiği dokuz küre veya âlemi destekler. Bütün bunlar gizem okullarında -tarif edilemez şifre olan- onuncu küre ya da kozmik yumurtada kapsanır. Musevilerin kabala ağacı ise İlk Sebep veya Taç'tan sûdur eden dokuz dal veya âlemden oluşur; Taç kendi tecellilerini, kabuğun yumurtayı çevrelemesi gibi çevreler. Ağacın yapısı, hayatın tek kaynağı ve onun sayısız dışavurumuna kusursuz bir analoji oluşturmaktadır. Gövde, bütün çeşitliliğin tek kaynağını; karanlık toprağa derinden gömülmüş olan kökler, İlahî beslenmeyi; orta gövdeden fışkıran çok sayıda dal ise tek bir sebepten kaynaklanan etkilerin çokluğunu temsil eder.

Ağaç ayrıca Mikrokozmosun, yani insanın da sembolüdür. Ezoterik öğretiye göre insan önce dünya ağacının vücudunda potansiyel olarak mevcuttur, daha sonra onun dalları üzerinde nesnel tezahüre doğru çiçek açar. Eski bir Yunan Gizemleri mitine göre, tanrı Zeus insanlığın üçüncü soyunu dişbudak ağacından üretmiştir. Sık sık bir ağacın gövdesine tırmanırken gösterilen yılan genellikle

aklı, düşüncenin gücünü sembolize eder. O bütün yaratıkları gerçekliğin nihai keşfine doğru yola çıkaran ve böylece tanrıların egemenliğine son veren ezeli ayartıcı veya etkidir. Evren ağacının yapraklarında gizlenmiş olan yılan, kozmik aklı, insan ağacında ise bireyselleşmiş aklı sembolize eder.

Bütün hayatın tohumlardan gelmiş olması durumu, buğdayın ve çeşitli bitkilerin sperm hayvancığının amblemi olmasına sebep olmuş ve ağaç böylece ilkel tohumundan çıkan örgütlü hayatın sembolü haline gelmiştir. Evrenin ilkel tohumundan büyüyüp serpilmesi, dev bir meşenin küçücük bir meşe tohumundan büyüyüp serpilmesine benzetilebilir. Ağaç görünürde kendi kaynağından daha büyük olsa da, kaynak, daha sonra büyüme süreciyle ortaya çıkacak olan her dalı, her sürgünü ve yaprağı potansiyel olarak içinde barındırır.

İnsanın ağaçlara bilgelik ve bütünlük gibi soyut niteliklerin sembolleri olarak saygı duyması, insanüstü ölçülerde İlahî niteliklere sahip olan bireyleri ağaç biçiminde tasvir etmesine neden olmuştur. Aydınlanmış filozoflar ve rahiplere sık sık *ağaçlar* veya *ağaç adamlar* diye hitap edilir. Örneğin bir yoruma göre isminin anlamı *meşe ağacının insanları* anlamına gelen Druidler veya *Sedir* diye hitap edilen kimi Suriye Gizem Okulları'nın inisiyeleri. Aslına bakılırsa Süleyman'ın tapınağının inşaatı için kesilen meşhur *Lübnan sedirleri*nin aslında aydınlanmış, inisiye bilgeler olması daha mümkün ve inandırıcıdır. Mistikler Tanrı'nın Muhteşem Evi'nin gerçek destekleyicilerinin bir gün çürüyecek olan keresteler değil, ağaç kâhinlerin ölümsüz ve onların yok edilemez akılları olduğunu bilirler.

Hem Eski Ahit'te, hem de Yeni Ahit'te, hem de çeşitli

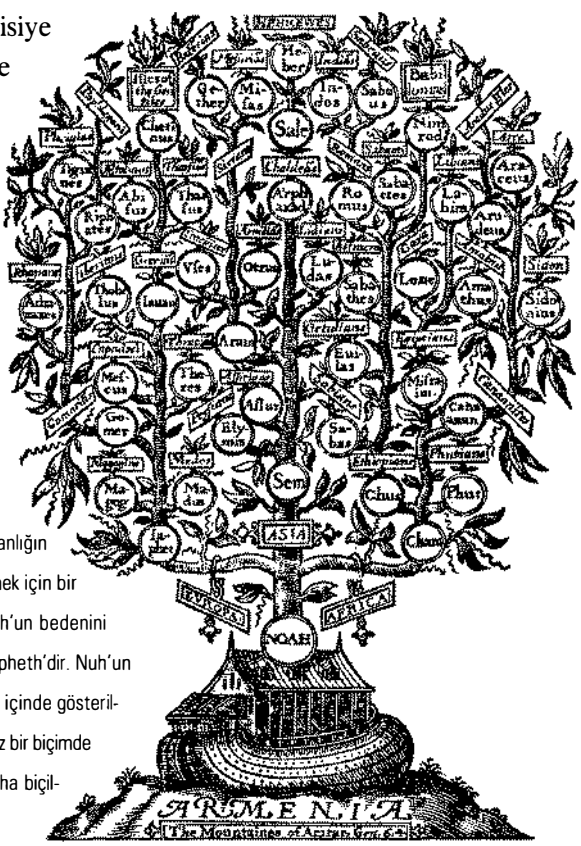

1599 TARİHLİ *"BREECHES"* İNCİL'İNDEN.

Ortaçağda yayınlanan birçok Kutsal Kitap'ta insanlığın Âdem'den İsa Mesih'e kadar gelen soyunu göstermek için bir bölüm ayrılırdı. Nuh'un gemisinden çıkan ağaç, Nuh'un bedenini temsil eder. Üç ana dal ise üç oğlu Şem, Ham ve Japheth'dir. Nuh'un üç oğlundan gelen uluslar ağaç üzerindeki dairelerin içinde gösterilmiştir. Bu tür tablolar, tarihsel bakış açısından umutsuz bir biçimde yanlış olsa da, sembolistler için mecazi yorumları paha biçilmez bir öneme sahiptir.

pagan halkların kutsal metinlerinde sık sık ağaçlardan bahsedilir. Tekvin bölümünde bahsedilen Hayır ve Şerrin Bilgisi Ağacı, Musa'ya meleğin göründüğü yanan çalı, Yeni Ahit'in meşhur asma ve incir ağaçları, İsa'nın dua etmeye gittiği Gethsemane Bahçesi'ndeki zeytin koruluğu, Vahiy kitabının on iki çeşit meyve veren ve yaprakları ulusları iyileştiren mucizevi ağacı... Bütün bu örnekler, Kutsal Yazılarda ağaçlara ne kadar önem verildiğinin işaretidir. Buda, aydınlanmasını Hindistanda Madras yakınlarında bir *bodhi* ağacının altında yaşadı, ayrıca birçok Doğu tanrısı dev ağaçların yayılmış dallarının altında meditasyon yaparken resmedilmişlerdir. Musa ve Harun'un asalarında olduğu gibi, birçok bilge veya kurtarıcı kutsal ağaçlardan kesilmiş asalar taşırlar. Odin'in mızrağı Gungnir Hayat Ağacı'ndan kesilmiştir; Hermes'in kutsal asası üzerinde yılanlar savaşırlar.

Kadimlerin ağaçları ve ürünlerini çeşitli şekillerde kullanımı sembolizmine girmiştir. Ağaç tapıncı belli bir noktaya kadar yararlılığıyla ilgiliydi. J. P. Lundy bu konuda şunları yazar: "Nemi çekme ve muhafaza etme, su kaynaklarını ve toprağı örterek kuraklığı ve çölleşmeyi engelleme gibi özellikleri dolayısıyla doğanın ekonomisinde çok önemli bir yer tutan ağaçlar, gölgesi ve meyvesiyle, ilaç, yakıt, ev, gemi, mobilya olarak ve hayatın hemen her alanında kullanılabilen büyük bir kaynaktır; bunlardan meşe, çam, hurma ve çınar gibi en göze çarpanlarının tapınma için kullanılmış olması şaşırtıcı değildir." (Bkz. *Monumental Christianity*.)

İlk dönem kilise babaları ağacı bazen Mesih'i sembolize etmek için kullanmıştır. Hıristiyanlığın eninde sonunda dev bir meşe halini alacağına ve insanlığın bütün diğer dinlerini gölgede bırakacağına inanıyorlardı. Ağaç her yıl kabuk değiştirdiği için, ayrıca, dirilme ve reenkarnasyonun da amblemi olarak görülmüştür; çünkü ağaç her sonbahar ölür gibi görünse de her baharda yenilenmiş bir tazelikle yeniden hayata döner.

Hayat Ağacı, Hayır ve Şerrin Bilgisi Ağacı gibi isimlerin altında kadimlerin büyük gizemi, *denge* sırrı saklıdır. *Hayat Ağacı* spiritüel denge noktasını, ölümsüzlüğün sırrını temsil eder. İsminden de anlaşılacağı gibi *Hayır ve Şerrin Bilgisi Ağacı* kutupluluğun ve dengesizliğin, ölümlülüğün sırrını temsil eder. Kabalacılar Sefirot şemasındaki merkezi sütunu *Hayat Ağacı*'na, yanlardaki iki sütunu da *Hayır ve Şerrin Bilgisi Ağacı*'na tayin ederek bu gerçeği gösterirler. "Dengelenmemiş kuvvetler boşlukta yok olur," der gizli çalışma ve hepsi açıklanmıştır. Elma, yaratıcı süreçlerin bilgisini temsil eder; bu bilginin uyanmasıyla maddi evren yaratılmıştır. Eden Bahçesi'ndeki Âdem ile Havva meseli, evrensel ve bireysel gerçekleşmenin yöntemlerini anlatan bir kozmik mittir. Düşünme tembeli dünyanın asırlardır inandığı haliyle saçma bir öyküden ibaret olan bu mesel, aslında doğanın derin gereklerinden birini anlatır. Ophites (yılana tapan-

lar) Eden yılanına saygı duyarlardı; çünkü onun bireysel var oluşun sebebi olduğuna inanırlardı. İnsanlık hâlâ bir iyi ve kötü dünyasında yaşıyor olmasına rağmen, eninde sonunda tamamlanacak ve dünyevi şeylerin hayal bahçesinin ortasında büyüyen Hayat Ağacı'nın meyvesini yiyecektir. *Hayat Ağacı* ayrıca gizem okullarının da parçası olan bir semboldür; onun meyvesini yiyecek olan ölümsüzlüğü elde eder.

Meşe, çam, dişbudak servi ve hurma sembolik açıdan en önemli beş ağaçtır. Gizem okullarının Baba Tanrı'sına sık sık bir meşe suretinde; Kurtarıcı Tanrı'ya -veya Şehit Tanrı'ya- bir çam ağacı suretinde; dünyanın ekseni veya insanın içindeki tanrısal doğaya bir dişbudak ağacı suretinde, tanrıça veya analık ilkesine, bir servi suretinde ve üremenin eril ucunda ise hurma ağacının çiçek sapları suretinde tapınılırdı. Çam kozalağı çok eski zamanlarda bir fallus sembolüydü. Baküs'ün thyrsus'u -baş kısmında çam kozalağı veya üzüm salkımı, gövdesinde ise sarmaşık veya asma yaprakları, bazen kurdeleler olan uzun asa veya değnek-, doğanın harikalarının, ancak, üzümlerle veya kozalakla sembolize edilen güneşin canlılığının yardımıyla gerçekleşebileceğini gösterir. Frigya Gizem Okulları'nda Atis -her daim mevcut olan güneşsel kurtarıcı- bir çam ağacının altında ölür (güneş küresinin kış gündönümündeki durumunu anıştırarak) ve bu nedenle bu kült için çam ağacı kutsaldır. Aynı ağaç Dionisos ve Apollon Gizemlerinde de kutsaldır.

Kadim Mısır ve Musevi halklar arasında akasyaya dinsel bir saygı duyulurdu, modern masonlar arasında akasya dalları, sedir, servi her zaman önemli amblemler olarak görülmüşlerdir. İsrailoğullarının Ahit Sandığı ve Mabet için kullandıkları kereste bir akasya türüne aitti. Kutsal ağacı tarih ederken Alpert Pike şunları yazmıştır: "Gerçek akasya, ayrıca dikenlik tamarisk, Osiris'in vücudunun etrafında büyüyen ağaçla aynı ağaçtır. Bu ağaç Araplar arasında kutsaldı ve Muhammed'in yok ettiği El Uzza'nın putu ondan yapılıyordu. Tur çölünde sık rastlanan bir ağaçtır; ayrıca Nasıralı İsa'nın başına konan 'dikenli taç' ondan yapılmıştır. Hayat azmi dolayısıyla ölümsüzlük sembolü için uygun bir ağaçtır, çünkü bilindiği gibi kapıların üstünde ahşap halinde kullanıldığı zaman bile filiz vermektedir." (Bkz. *Morals and Dogma.*)

Akasyaya duyulan saygının büyük bir kısmının kadimlerin aynı ağaç olarak gördükleri *mimoza*nın tuhaf özelliklerinden kaynaklanması hayli olasıdır. Mimozanın bütün çalılar ve ağaçlar arasında Mesih'e ilk tapınan ağaç olduğuna dair bir Kıpti efsane vardır. Akasyanın hızlı büyümesi ve güzelliği, onun ayrıca doğurganlık ve yenilenme amblemi olarak görülmesini sağlamıştır.

Akasya sembolizmi dört farklı yoruma açıktır: (1) o bahar ekinoksunun -güneş tanrının yıllık dirilişinin- sembolüdür; (2) insanın dokunmasıyla geri çekilen duyarlı türüyle, Yunanca isminin ima ettiği üzere, saflık ve masumiyet sem-

bolüdür; (3) insan ölümsüzlüğünü ve yenilenmesini simgeler ve sürekli yeşil kalan türleriyle insanın görünür doğasının yıkımının ardından ayakta kalan ölümsüz yanını gösterir; (4) Gizem okullarının saygı duyulan kadim bir amblemidir, adaylar seremoninin gerçekleştirildiği hollerden geçerken ellerine taşımaları için bu kutsal bitkinin dalları veya kutsanmış küçük çiçek demetleri verilirdi.

Albert G. Mackey, her kadim gizem okulunun, onuruna ritüel tertip ettikleri tanrı veya tanrıça için kutsal olan bir bitkisi olduğunu dikkat çeker. Bu kutsal bitkiler daha sonra kullanıldığı çeşitli mertebe ve derecelerin sembolleri oldular. Dolayısıyla Adonis Gizemlerinde marul kutsaldı; Brahmin ve Mısır ritüellerinde lotus, Druid'ler arasında ökseotu, bazı Yunan Gizem Okulları'nda ise mersin. (Bkz. *Encyclopaedia of Freemasonry)*

Hiram Abif efsanesinin kadim Mısır Gizem Okulları'nın Osiris'in ölüm ve diriliş ritüeline dayanması gibi, akasya filizinin Hiram'ın dirilişinin sembolü olması doğaldır. Osiris'in bedenini taşıyan sandık Biblos kıyılarına vurmuş ve bir akasya dalı öldürülmüş tanrının bedenini sarmıştı. Hiç kuşku yok ki Hiram'ın mezarına büyüyen akasya hikâyesi buradan gelmektedir. Ölü güneş tanrısının mezarını gösteren sürekli yeşil kalan ağaçlarla ilgili gizem Noel ağacı şeklinde devam etmektedir.

Kayısı ve ayva bildik yonik sembollerdendir; üzüm salkımı ve incir ise fallik semboldür. Eleusis Gizemleri'nin mistik meyvesi nardır; Prosperine onun yiyeyerek kendini Pluton'un âlemlerine bağlamıştır. Meyve bu örnekte bir kez tadıldığında geçici olarak insanın ölümsüzlüğünü kaldıran duyusal hayatı temsil etmektedir. Ayrıca sayısız çekirdeğinden dolayı sık sık doğanın bereketini temsil etmek için kullanılmıştır. Aynı nedenden dolayı, Jacob Bryant *Ancient Mythology* adlı eserinde kadimlerin bu meyveyi, yeni insan soyunun tohumunu taşıyan Nuh'un Gemisi'ne uygun bir amblem olarak gördüklerini belirtir. Kadim gizem okullarında nar ayrıca çok kendine özgü bir anlamla bir kutsal sembol olarak kabul edilmiştir ki gerçek anlamını burada açıklayamayız. Cabiri buna, "Yasak Sır" adını vermiştir. Birçok Yunan tanrısı ve tanrıçası ellerinde nar meyvesi tutarken tasvir edilmiştir, belli ki bu tanrı ve tanrıçaların hayat ve bolluk verdikleri gösterilmek istenmiştir. Kral Süleyman'ın tapınağının önündeki Jaşin ve Boaz sütunlarının üzerinde Nar meyvesi asılıdır ve Yehova'nın emriyle rahiplerin ayin kıyafetlerinin üzerine narçiçekleri işlenmiştir.

Üzüm suyundan yapılan etkili şaraba sahte hayat ve evrenin sahte ışığı olarak bakılmıştır; çünkü o yapay bir süreçle –suni fermantasyonla– elde edilir. Bu içkiyle akılcı melekeler bulutlanır; bağlarından kurtulan hayvani doğa bireyi kontrol etmeye başlar, dolayısıyla büyük bir spiritüel önemi vardır. İnsanın aşağı doğası onu hiç bıkmaksızın spiritüel melekeleri öldüren aşırılığa ayarttığı için, üzüm ve ürünleri Muhalif'i [Şeytan] sembolize etmek için kullanılmıştır.

Üzüm suyu Mısır halkına göre diğer bütün maddelerden daha fazla insan kanına benziyordu. Aslına bakılırsa, üzümlerin toprağa gömülmüş olan ölülerin kanıyla beslendiğine inanılırdı. Plutarch'a göre, "Heliopolis'teki güneş rahipleri mabetlerine asla şarap götürmezlerdi, tanrılara sunularında olur da şarap kullanırlarsa, şarabı uygun bir sunu olarak gördüklerinden değil, daha önce onlarla sa-

Kircher'in *Magnes sive de Arte Magnetica Opus Tripartitum* adlı eserinden.

GÜNETAPAN

Yukarıdaki resim Athanasius Kircher'in manyetizmayla ilgili nadide eserindeki birçok deney gibi, bitki manyetizmasıyla ilgili tuhaf bir deneyi göstermektedir. Birçok bitki güneşin onlar üzerindeki etkisinden dolayı Mısır, Yunan ve Hindu halklar için kutsal kabul edilmiştir. İnsanın kör olmadan güneşe bakabilmesi çok zor olduğu için, sürekli güneş küresini izleyen bu bitkilerin çok gelişmiş ruhlara sahip olduğuna inanılmıştır. Güneş, Yüce Ulûhiyet'in kişileşmesi olarak görüldüğü için, üzerinde ciddi etkide bulunduğu bitkiler onun için kutsal kabul edilmiştir. Günebakan çiçeği, güneşle aşikâr ilişkisinden dolayı, kutsal bitkiler arasında önemli bir mevkie sahiptir.

vaşan düşmanların kanı olarak sunakların üzerine akıtmalarındandı. Çünkü üzüm onlara göre, tanrılara karşı savaşta öldürülmüş insanların cesetleriyle beslenerek topraktan çıkar. Çok miktarda şarap içmek, bedenlerini kendi atalarının kanıyla doldurduğu için, insanın kendini unutmasının ve çıldırmasının nedeniydi. (Bkz. *İsis ve Osiris*, Plutarch)

Bazı kültlerde sarhoşluk, vecit haline yakın görülmüştür; kendine şarabı vasıta olarak seçen Evrensel Hayat Ruhu'nun bireyi ele geçirildiğine inanılmıştır. Duygusal moral üzerindeki etkisi dolayısıyla üzüm, gizem okullarında genellikle şehvet ve sefahati sembolize etmek için kullanılmıştır. Bununla birlikte fermantasyonun güneşsel ateşin varlığına kanıt oluşturduğu kabul edilmiş, böylece üzüm, kutsal heyecan veren Güneş Ruhu'na uygun bir sembol olarak kabul edilmiştir. Hıristiyanlar da benzer bir biçimde şarabı Mesih'in kanının amblemi olarak görmüştür. Güneş Ruhu'nun ekzoterik amblemi olan Mesih, "Ben şarabım," demiştir. Bu yüzden pagan protipleri –Baküs ve Dionisos– gibi ona şarabın vecdiyle tapınılmıştır.

Mandragora officinarum veya daha bilinen ismiyle adamotunun çok önemli majikal güçleri olduğuna inanılmıştır. Adamotunu cerrahi operasyonlarda kullanan Yunanlılar onun narkotik özelliklerini biliyorlardı; ayrıca onun Musevilerin iblisleri kovmak için kullandıkları mistik bitki *baaras* olduğu ileri sürülmüştür. *Jewish Wars* adlı kitabında Josephus *baaras* bitkisini koparmanın yollarını anlatmaktadır. İddiasına göre bu bitkiden şimşekler fırlamakta ve Kral Süleyman'ın formüle ettiği düşünülen belli kurallara göre hareket etmeden ona dokunanları öldürmektedir.

Adamotunun okült özellikleri, çok az anlaşılmış olsa da, bitkinin bağlandığı şeyin değerini ve sayısını çoğaltan bir tılsım olarak benimsenmiştir. Fallik bir tılsım olarak adamotu, kısırlığın kesin tedavisi olarak görülürdü. Tapınak Şövalyelerinin tapmakla suçlandığı Priapus sembollerinden biridir. Bitkinin kökleri insan vücudunu andırır ve genellikle insan başı, kol ve bacaklarının hatlarını almıştır. İnsan vücudu ile adamotu arasındaki bu çarpıcı benzerlik, doğal bilimin muammalarından biri ve bu bitkiye duyulan saygının gerçek nedenidir. Madam Blavatsky adamotunun, tıpkı denizdeki zoophitler ve polipler gibi yeryüzünde bitki ile hayvan krallığının buluştuğu yerde olduğunu dikkat çekmektedir. Bu düşünce bu hayvan-bitkinin doğasına dair büyük bir spekülatif alan açmaktadır.

Yaygın bir batıl inanca göre adamotu dokunulduğu zaman kendini çekmekte, bir insan sesiyle çığlık atmakta ve bütün gücüyle gömülmüş olduğu toprağa sarılmaktadır. Onu sökerken çığlığını duyan kimse ya ölür ya çıldırır. Bu trajediyi engellemek için, bitki tamamen topraktan ayrılana kadar kökünün etrafını kazımak ve sonra bitkinin dallarından birine bir ip bağlayıp öteki ucu bir köpeğe bağlamak âdeti vardı. Sahibinin çağrısına uyup harekete geçen köpek, bu şekilde

kökü topraktan koparır ve adamotunun lanetinin kurbanı olurdu. Bitki bir kez topraktan çıkarıldığı zaman hiçbir zarar vermemektedir.

Ortaçağlar boyunca adamotuyla yapılan tılsımlar ve büyüler yüksek meblağlara satılmıştır, ayrıca adamotunun biçimini iyice insana benzeterek yontmayı içeren bir sanat oluşmuştu. Bütün batıl inançlarda olduğu gibi adamotunun kendine has güçlerine dair inanış, aslında, bitkinin gerçek doğasıyla ilgili kadim bir gizli öğretiye dayanmaktadır. "Hafif narkotik," diyor Eliphas Levi bu bitki için, "kadimler onun afrodizyak etkisi olduğuna inanırdı, Selanikli büyücülerin onu aşk iksirleri yapmak için aradıkları söylenirdi. Yoksa bazı majikal mistisizmlerin ileri sürdüğü gibi, bu bitki, gerçekten de yeryüzündeki kökenimizi mi temsil ediyor? Buna ciddi bir biçimde ileri sürmüyoruz; fakat insanın topraktan çıktığı doğrudur ve ilk görünüşü adamotu gibi ayrıntılardan uzak kaba bir biçim olabilir. Doğanın analojileri bu savı, en azından bir olasılık olarak kabul etmeye zorluyor bizi. Bu durumda ilk insan, dev, duyarlı bir adamotu ailesine mensuptu ve güneşle canlandırılarak köklerini topraktan çekip kendini serbest bıraktı." (Bkz. *Trancendental Magic.*)

Musæum Hermeticum Reformatum et Amplificatum'dan

SİMYA AĞACI

Simyacılar, yedi dalın güneşsel hayatın tek gövdesinden çıktığını göstermek için metalleri ağaçla göstermişlerdir. Yedi Ruh ağacın dalları, onların dayandığı Tanrı ise kök, gövde, kökün spiritüel besini aldığı topraktır; böylece İlahî hayatın ve kudretin tek bir gövdesi evreni oluşturan çok çeşitli suretleri besler.

Evde kullandığımız soğana, Mısırlılarca evrenin bir sembolü olarak büyük saygı duyulurdu; iç içe halkaları Hermesçi Gizemlere göre evrenin bölünmüş olduğu eşmerkezli planları temsil ediyordu. Ayrıca tıbbi açıdan çok değerli olduğuna inanılıyordu. Sarmısak ise tadının kendine özgü acılığından ve kokusundan dolayı aşkın majide çok güçlü bir ajandı. Bugüne kadar obsesyon tedavisi için daha iyi bir tedavi hâlâ bulunamamıştır. Vampirizm ve kimi delilik biçimleri

–özellikle medyumluktan ve elementsel larvaların etkileriyle oluşanlar– sarmısak kullanımına anında tepki verirler. Ortaçağda evde sarmısak bulundurmanın bütün şer etkilerden koruduğuna inanılırdı.

Üç yapraklı bitkiler, mesela yonca, birçok dini kült tarafından Teslis ilkesini temsil etmek için kullanılmıştır. Aziz Patrick'in üçlü Ulûhiyet öğretisini açıklamak için yonca kullandığı rivayet edilir. Dördüncü yaprağın özel olarak kutsal kabul edilmesinin sebebi Teslis'in dördüncü ilkesinin insan olmasıdır ve bu yaprağın varlığı insanlığın kurtuluşunu gösterir.

Gizem okullarına inisiyasyon törenleri ve kutsal kitapların okunması sırasında, bu sürecin tanrılar için kutsal olduğunu göstermek için çelenkler giyilirdi. Çelenklerin sembolizmiyle ilgili olarak Richard Payne Knight şunları yazar: "Boncuklar yerine çiçekler, genellikle defne, zeytin, mersin, sarmaşık ve meşe dalları, sikkelerin üstünde sembolik figürleri çevrelerken, bazen de onların başına takılmış olarak görülürdü. Her biri başka bir tanrı için kutsal olan bu bitkiler, bazı özellikleriyle söz konusu tanrıyı işaret ederdi. Örneğin yaprak dökmeyen bitkilerin hemen hepsi dionizyaktı, taç veya tespihlerdeki boncukların var oluşun sürekliliğini göstermesi gibi, bunlar da gençlik ve canlılığın sürekliliğini gösteren, üreme güçleri sembolleriydiler." (*Symbolical Language of Ancient Art and Mythology*.)

Yukarıdaki resmin alındığı *Gloria Mundi* adlı eserde, metallerin bitki benzeri büyüyüşlerine dair şu önemli düşünce kaydedilmiştir: "Bütün ağaçlar, taşlar, metaller ve mineraller insan elinin dokunmasına ihtiyaç duymadan büyür ve kusursuzlaşır: Çünkü tohum sadece doğal etkilerin yardımıyla topraktan çıkar, çiçek açar ve meyve verir. Bunlar doğal yerleri olan toprağın kalbinde yatarlarken büyürler, dört elementin etkisiyle günbegün gelişirler. Ateş onlara Güneş'in ve Ay'ın ışığını verir ve toprak rahminde Güneş'in ışığını taşır, metallerin tohumu da tıpkı tarlalardaki buğdaylar gibi Güneş'in ışığıyla ısınır... Nasıl her ağacın kendine özgü bir biçimi, bir görünüşü ve meyvesi varsa, her dağın da kendine özgü cevheri vardır; bu taşlar ve toprak, metallerin büyüdüğü toprağı oluştururlar."

XXI

Taşlar, Değerli Taşlar ve Metaller

lk filozofların öğretilerine göre dört elementin insanın dünyasal dörtlü yapısında bir karşılığı vardır. Taş ve toprak onun kemiklerine ve etine; su vücuttaki çeşitli sıvılara; hava gazlara, ateş ise vücuttaki ısıya karşılık gelir. Kemikler cesedi ayakta tutan temel iskeleti oluşturdukları için, zihin, ruh ve bedenden oluşan bileşimi ayakta tutan tanrısal temel ruh için uygun bir amblem olarak görülebilir. İnisiye için kemikli parmaklarında bir tırpan tutan ölüm iskeleti, tanrıların babası Kronos'u gösterir; Kronos'un taşıdığı tırpan kendi babası Uranüs'ü öldürürken kullanılmıştır.

Gizem okullarının dilinde *insanoğlunun ruhları Satürn'ün kemik tozlarıdır.* Satürn'e genellikle temel, dayanak sembolleri altında tapınılmıştır; o, yaratımı ayakta tutan altyapı olarak düşünülür. Satürn miti, hakkında Yunanlılar ve Fenikeliler tarafından korunmuş parça parça kayıtlara sahip olduğumuz, kadim kıta Hyperborea'yı yöneten aynı isimde bir kralla ilgili olarak tarihsel bir dayanağa sahiptir. Polaris, Hyperborea ve Atlantis, modern dünyayı oluşturan kıtaların ve okyanusların altında uzandıkları için, geniş yüzeylerinde ülkeleri, halkları ve imparatorlukları taşıyan kayalar olarak sembolize edilmişlerdir. İskandinav gizemlerine göre kayalar ve uçurumlar *kaynayan kilden*, yaratım öncesi devasa bir canavar olan Ymir'in kemiklerinden oluşmuştur. Helen mistiklerine göre ise kayalar Yüce Ana Gaya'nın kemikleridir.

Demir Çağı'nın bitiminde, tanrıların insan neslini yok etmek için gönderdiği tufandan sonra, sadece Deucalion ile Pyrrha hayatta kalmıştı. Dua etmek için yıkılmış bir mabede girdiklerinde, mabet onlara tapınaktan çıkmalarını, başlarını örtüp kıyafetlerini çıkararak arkalarına annelerinin kemiklerini atmalarını söylemiştir. Tanrı'nın şifreli mesajını, toprağın bütün yaratıkların Büyük Anası olduğu anlamında algılayarak, Deucalion yerden büyük bir taş alıp Pyrrha'ya da aynısını yapmasını söyleyerek, atmıştır. Bu taşlardan yeni ve sağlam bir insan nesli çıkmış, Deucalion'un fırlattığı taş erkeklere, Pyrrha'nın fırlattığı taş ise kadınlara dönüşmüştür. Bu alegoride insan evriminin sırrı özetlenmiştir, çünkü ruh, maddeye girerek, minerali yavaş yavaş bitki mertebesine, bitkiyi hayvan mertebesine, hayvanı insan mertebesine, insanı da tanrılar katına yükseltir.

Güneş sistemi, Satürn feleğinin büyük çemberinden içe doğru işleyen güçlerle örgütlenmiştir; her şeyin başlangıcı Satürn'ün hâkimiyeti altında olduğu için, en makul çıkarım, ilk tapınç biçiminin ona ve onun kendine özel sembolüne -taş- yöneltildiğidir. Satürn'ün doğası, demek ki, Güneş Tapınağının kalıcı temeli olan spiritüel kayayla eşanlamlıdır; bu kayanın antitipik, alt oktavı ise kaba yüzeyinde dünya hayatının çeşitli türlerini besleyen yersel kaya, Dünya gezegenidir.

Kökenleri belirsiz olsa da, kaya tapıncı, hiç kuşkusuz ilk din biçimlerinden biridir. "Dünyanın her yerinde," diye yazıyor Godfrey Higgins, "ilk put, doğanın yaratıcı ve koruyucu güçlerinin bir amblemi olan, yere konmuş, sade, kaba bir taştır." (Bkz. *The Celtic Druids.*) Taş tapınıcının kalıntılarına dünyanın birçok yerinde rastlanabilir, İngiltere'nin Carnak yöresindeki, on bir düzenli sıra halinde düzenlenmiş çok sayıda işlenmemiş taşlardan oluşan menhirler, bu dinin, en çarpıcı kalıntılarından biridir. Bu monolitlerden çoğu gömülmüş oldukları kumun içinden 6 metre kadar yükselmektedir ve büyük olanların 125 ton kadar bir ağırlığa sahip olduğu hesaplanmıştır. Kimileri bazı menhirlerin gömülü hazinelerin yerlerini gösterdiklerine inanıyor; fakat en inandırıcı görüş, Carnac harabelerini kadimlerin astronomik bilgisinin bir anıtı sayıyor. Britanya adaları ve Avrupa'nın çeşitli yerlerine dağılmış olan bu dolmenler, menhirler ve dikili taşlar şu anda var olmayan bir insan neslinin başarılarına ve varlığına sessiz, ama onurlu bir tanıktır.

İlk insanların mekanik başarılarını gösteren loganlar, yani sallanan taşlar özellikle ilginçtir. Bu eski taşlar yine bir taşın üstüne yerleştirilmiş, çok küçük bir çabayla sallanabilen, fakat büyük çabaların yerinden edemeyeceği kayalardır. Yunanlılar ve Latinler bunlara *canlı* taşlar diyorlardı, bunlardan en ünlüleri Cebelitarık boğazındaki Gygorian taşıdır. Öyle mükemmel bir şekilde yerleştirilmiştir ki çok hafif bir dokunuşla sallanmaya başlayan bu kayayı yerinden etmeye birçok insanın gücü yetmez. Herkül'ün savaşta öldürdüğü Boreas'ın iki oğlunun

mezarları üzerine bir sallanan taş yerleştirdiğine dair bir efsane vardır. Bu taş öyle ustalıkla yerleştirilmiştir ki rüzgârla ileri geri sallanmasına rağmen, hiçbir güç on tepe taklak edemez. Britanya'da birçok sallanan taş bulunur, Stonehenge'de de artık yerinde durmayan bir sallanan taş bulunmuştur. (Bkz. *The Celtic Druids*). İlginçtir, Stonehenge'in iç halkasını oluşturan yeşil taşların Afrika'dan getirildiğine inanılmaktadır.

Birçok örnekte monolitlerin üzerinde herhangi bir kabartma veya yazı yoktur; çünkü bunlar aletlerin kullanımı ve yazının keşfinden önceye aittirler. Bazı örneklerde taşlar yontularak bir sütun veya obelisk haline getirilmiştir. Örneğin rünik anıtlar ile Hinduların *lingam* ve *sakti* taşları. Başka örneklerde ise Easter Adası heykellerinde veya Orta Amerika yerlilerinin dikkatle yontulmuş figürlerinde veya Kamboçya'nın *Khmer*lerinde gördüğümüz üzere bir insanın şeklini andıracak biçimde yontulmuşlardır. İlk işlenmemiş taşları pek büst olarak kabul edemeyiz; bunlar daha ziyade ilkel insanın soyut Ulûhiyet'in yaratıcı niteliklerini taşın kalıcı yapısına işleme çalışmalarıdır. İlkel insandan modern insana bütün medeniyetlerde, içgüdüsel olarak Tanrı kalıcılık ve istikrarla ilişkilendirilmiştir. Hıristiyan inanışında taş tapıncının hâlâ var olmasına iyi bir kanıt, taşlarla ilgili mecazlara çok başvurulmasıdır: Mesih'in kilisesini üzerine inşa ettiği *kaya*, inşaatçıların reddettiği *köşe taşı*, Yakup'un dikip yağladığı *taş sütunu*, Davut'un *sapan taşı*, Kural Süleyman'ın tapınağında sunağın yapıldığı *Moriah taşı*, Vahiyler bölümündeki *beyaz taş* ve *Çağlar Kayası*.

From Catrari'nin *Imagini degli Dei degli Antichi* adlı eserinden.

JÜPİTER SANDIĞI TAŞI YUTAN SATÜRN

Kendi çocuğu tarafından tahtından indirileceği uyarısı üzerine Satürn, her çocuğunu yutuyordu. Sonunda karısı Rhea, altıncı çocuğu Jüpiter'in hayatını kurtarmak için onun yerine bir taşı kundağa koymuştur. Aldatıldığının farkına varmayan Satürn taşı yutar. Jüpiter, ergenliğe ulaşana kadar Girit adasında saklanır, sonra da babasını yutmuş olduğu beş çocuğu kusmaya zorlar. Satürn tarafından yutulmuş olan taşı ise, büyük bir hürmet gösterilen ve günlük olarak yağlanan Delfi tapınağına koymuştur.

Taşlara ilkel insanların çok saygı duymasının nedeni, onların çok faydalı olmasındandır. Keskin uçlu taşlar, muhtemelen insanın ilk silahıydı, kayalık, sarp uçurumlar onun ilk kalesiydi, bu avantajlı konumdan düşmanlarının başına büyük taşlar ve kayalar fırlatıyordu. İnsanlar kendilerini doğanın dört elementinin zararlarından mağaralarda yaşayarak veya taştan kaba kulübeler yaparak korundular. İlkel başarıların işaretleri ve anıtları

olarak taş dikildi, muhtemelen vahşi hayvanlardan korumak için ölülerin mezarlarına yine taşlar dikip yerleştirdiler. Öyle anlaşılıyor ki göç sırasında, ilkel halklar, eski yerleşimlerinden taşları yanlarında taşıyordu. Bir ırkın doğum yeri kutsal sayıldığı için, bu taşlar, herkesin evrensel olarak saygı gösterdiği kökenlerin sembolüydü. İki taşın birbirine vurulmasıyla ateş çıkarılabileceğini keşfetmek insanın taşa saygısını artırmıştır; fakat bundan sonra yeni keşfedilmiş ateş elementinin açtığı harikalar dünyası, ateş tapıncının taş tapıncına eklenmesine neden olmuştur. Karanlık, soğuk Baba –taş– kendinden parlak, ışıklı, Oğul-ateşi doğurmuştur ve bu yeni doğmuş alev, babasını tahttan indirerek bütün dini semboller arasında en etkileyicisi ve en gizemlisi haline gelmiş, çağlar boyunca devam etmiştir.

Her şeyin vücudu kayaya benzetilirdi, kaya sade bir küp şeklinde veya daha süslü bir biçimde kaide haline getirilirdi; her şeyin ruhu ise bu kaidenin üzerinde duran zarif bir şekilde oyulmuş figürdü. Benzer bir biçimde, sunaklar aşağı dünyanın bir sembolüdür; onlar üzerinde yanar halde tutulan ateşler, taşıdığı bedeni aydınlatan spiritüel özdür. Kare, küpün bir yüzeyidir, onun yüzey geometrisindeki karşılığı ve felsefi sembolüdür. Sonuç olarak Yunanlılar, yerden bir cisim olarak değil de bir element olarak bahsettiklerinde, Brahminler ve Mısırlılar her zaman onun dört köşesinden bahsederler; halbuki gezegenimizin yuvarlak bir şekle sahip olduğunu çok iyi bilirlerdi.

Öğretileri bütün bilginin kesin temeli ve bilinçli ölümsüzlüğün elde edilmesinin ilk adımı olduğu için, gizem okulları sık sık küp veya piramit şeklinde taşlarla temsil edilmişlerdir. Bu taşlar kendiliğinden ulaşılan iyilik halinin de sembolü olmuştur. Taşın değişmezliği onun Tanrı için uygun bir sembol olmasını sağlamıştır – varoluşun hareket ettirilemez, değişmez kaynağı. Taş ayrıca kutsal bilimleri gösterir, Tanrı'nın kendini insanlığa göstermesini. İnsan hayatının gerçek temeli olan Merkür veya Hermes, rasyonel aklın kişileştirilmesi olarak, aynı şekilde sembolize edilmiştir. En üste Hermes'in sakallı bir büstünün konduğu silindir veya kare biçimindeki hermae denilen sütunlar ve yığılı taşlar, kamusal alanlara konurdu. Jüpiter'e sınırların ve yolların tanrısı olarak Terminus denirdi, modern terminal kelimesi de buradan gelir, bu tanrı formu bazen tanrının büstünün de üzerine yerleştirildiği dik bir taşla sembolize edilirdi, bu taşlar kasabaların sınırlarına veya önemli yolların kesişme noktalarına konurdu.

Felsefe taşı gerçekten felsefi bir taştır, çünkü felsefe, dokunuşuyla baz maddeleri kendisi gibi paha biçilmez mücevherlere dönüştüren büyülü bir taşa benzer. O, kendisinden bin kat fazla ağırlıkta cehaleti, değerli aydınlanma tözüne çeviren *korunma tozudur*.

AHİT TABLETLERİ

Musa Sina dağının üstünde Yehova'dan, üzerinde bizzat İsrail'in tanrısının elleriyle On Emirin yazıldığı iki tablet almıştır. Bu tabletler kutsal safir Şethiyâ'dan yapılmıştır; Yücelerin Yücesi, safiri kendi tahtından alıp âlemlerin temeli olsun diye boşluğa atmıştır. Semavi çiğden yapılmış olan bu kutsal taş, Tanrı'nın nefesiyle düzlenmiştir ve iki yüzeyine kara ateşle Yasa yazılmıştır. Semavi ihtişamla parıldayan bu değerli yazılar Tanrı tarafından şabat gününde Musa'nın ellerine verilmiştir; Musa büyük mücevherin şeffaflığından dolayı nurlu yazıları tabletin diğer tarafından okuyabiliyordu.

On Emir, Kutsal Olan'ın varlığın safir denizinde yerleştirdiği on ışıltılı mücevherdir ve maddenin derinlerinde bu mücevherlerin ışıltıları Ayaltı âlemleri yöneten yasalar olarak görülür. Bu yasalar Yüce Ulûhiyet'in iradesini doğanın yüzüne işlediği kutsal onludur. Pisagorcular da –inisiyeye evrenin bütün kozmik şemasını gösteren doğum noktalarının birleşmesiyle oluşmuş bir üçgen olan– tetratiks formu altında bu aynı decadı kutluyorlardı; çünkü on kusursuzluğun sayısıydı, yaratımın anahtarı, Tanrı'nın sembolü, insan ve evrendi.

Musa, İsrail halkının, putperest oldukları için safir tabletleri almayı hak etmediklerini düşündü ve onları yok etti. Böylece Yehova Gizemleri ihlal edilmeyecekti. Orijinal tabletler yerine Musa üzerlerine on kadim harf kazıdığı on taş tablet yaptı. Hayat Ağacı'nın Ulûhiyetinden pay alan ilk tabletler ezeli hakikatlerle ışıldarken, daha sonrakiler –Hayır ve Şerrin Bilgisi Ağacının doğasından pay alarak– sadece geçici hakikatleri gösteriyordu. Böylece İsrail'in kadim tradisyonu göklere dönmüştür ve on iki kavmin çocuklarına sadece gölgesini bırakmıştır.

Yasa koyucunun müritlerine verdiği taş tabletlerden biri Haham okulunun temelini oluşturan sözel tradisyonu, öteki de yazılı tradisyonu temsil ediyordu. Otoriteler bu ikinci tabletlerin boyu ve maddesi hakkında farklı görüşlere sahiptirler. Bazıları onların bir adamın avuç boşluğuna sığacak kadar küçük olduğunu ileri sürerken, kimileri de her tabletin on ile on iki kubit boyunda olup devasa bir ağırlığa sahip olduğu görüşündedir. Hatta birkaç kişi tabletlerin taştan olduğunu reddederek, onların *sedir* denilen ve Müslümanlara göre cennette bolca bulunan bir ağaçtan yapıldığına inanır.

İki tablet sırasıyla üst ve aşağı âlemleri –babasal ve anasal oluşturucu– ilkeleri ve birbirlerinden ayrılmamış hallerinde Kozmik Androjen'i temsil ederler. Tabletlerin kırılması üst ve alt âlemlerin, aynı zamanda cinsiyetlerin birbirinden ayrılmasını temsil eder. Yunan ve Mısır'ın dini törenlerinde içinde taş tabletler, koniler ve yaratıcı süreçlerin amblemi olan çeşitli biçimlerde aletler taşıyan bir sandık veya gemi taşınırdı. İsis Gizemleri'nin kutsal sandıklarına benzer bir bi-

çimde yapılmış olan İsraillilerin sandığında üç kutsal nesne vardır. Bu sembollerden her birinin önemli fallik anlamları vardı: Kudret helvası kabı, filizlenen asa ve Yasa Tabletleri -Yaratıcı Triyad'ın ilk, ikinci ve üçüncü ilkeleri. Kudret helvası, tomurcuklanan asa ve taş tabletler, ayrıca, sırasıyla Kabala, Mişna ve yazılı yasanın-Museviliğin ruh, can ve bedeninin- sembolleridirler. Kral Süleyman'ın Ebedi Evine konduğu zaman Ahit sandığında sadece Yasa Tabletleri vardı. Acaba bu durum, böylesine erken tarihte bile, gizli tradisyonun kaybolduğu ve sadece vahyin sözünün kaldığının işareti olabilir mi?

Kitabı Mukaddes'in eski bir baskısından alınmıştır.

Aşağı, yani Demiurgic küreyi oluşturan gücü temsil ettikleri için taş tabletler Yehova için kutsaldı; oysa safir tabletler daha yüksek, yani semavi küreyi tesis eden potansiyelliği gösteriyordu. Hiç kuşkusuz pagan tapınakların girişinde iki yana yerleştirilen taş sütunlar veya obeliskler Musa'nın tabletlerinin prototipleriydiler. Bu sütunlar, insanın Semavi İkizler'in fallus sütunlarının sembolü olan İkizler burcu aracılığıyla Yaratıcıya taptığı çok eski zamanlardan kalmış olabilir. "On Emir," diye yazıyor Hangrave Jennings, "her tablete beşer emir olarak yazılmıştı. Sağdaki beş (sunaktan bakılınca) 'Yasa' anlamına, soldaki beş ise 'Peygamberler' anlamına geliyordu. Sağ taş eril, sol taş dişildi. Bunlar kafirlerin mabetlerinin önündeki ayrık duran iki taşa, katedrallerin önündeki kulelere karşılık gelirler." (Bkz. *The Rosicrucians: Their Rites and Mysteries.*) Aynı yazar Yasa'nın doğrudan Ulûhiyet'ten geldiği için eril, peygamberler ve kutsal kitapların insan doğası aracılığıyla doğduğu için dişil olduğunu ileri sürmektedir.

MUSA AHİT TABLETLERİNİ ALIYOR

On ikinci asrın büyük Musevi felseficisi Moses Maimonides, Tanrı'nın parmağıyla yazılan Yasa Tabletlerini tarif ederken, bütün yaratımı iki genel sınıfa ayırır: Doğanın eserleri ile sanatın eserleri. *Guide for Perplexed* [Şaşkınlar İçin Rehber] adlı eserinde Tanrı'nın doğa aracılığıyla, insanın ise sanat aracılığıyla çalıştığını ifade eder. Dolayısıyla Rabbin Âlemi, Yaratıcının iradesini Yaratımın yüzüne işlediği el veya etkin ilke olur. On emrin tam olarak bir tek *Tannaim*, yani Musevi Gizem Okulu'nun inisiyeleri anlayabiliyordu. Bu yasalar ezoterik olarak Vecit Yolu'nu oluşturan on tefekkür derecesine tekabül eder. Bu yol dört âlemden geçer ve AYN SOF'a vuslatla sona erer.

Yasanın sağ tableti, ayrıca, beyaz ışık sütunu *Jaşin* sütununu, sol tablet ise karanlığın gölgeli sütunu *Boaz* sütununu temsil etmektedir. Bunlar Kral Süleyman'ın tapınağının revakında tunçtan dökülmüş iki sütunun isimleriydiler. Her

biri on sekiz kübit boyundaydı ve nar dallarından çelenklerle süslenmişlerdi. Her sütunun başında büyük bir çanak vardı (bunlara günümüzde yanlışlıkla küre denmektedir); çanaklardan biri muhtemelen ateş, öteki ise su taşıyordu. Sağ el sütununun üstündeki, esasen bir ateş çanağı olan semavi küre, yersel insanı temsil ediyordu. Bu iki sütun aynı zamanda İlahî Enerjinin aktif ve pasif ilkelerini gösteriyordu: Güneş ve Ay, sülfür ve tuz, iyi ve kötü, ışık ve karanlık. Bunların arasında Tanrı'nın Evine açılan kapı bulunuyordu. Mabedin kapısında duruşlarıyla Yehova'nın hem androjen, hem de insanbiçimli bir tanrı olduğunu gösteriyorlardı. İki paralel sütun olarak, Zodyak burçlarından Yengeç ile Oğlak'ı gösteriyordu, inisiyasyon odasına yerleştirilmiş olan bu burçlar doğum ve ölümü, fiziksel hayatın iki ucunu temsil ediyordu. Bunlar yine yaz ve kış gündönümlerini gösteriyordu, bugün Hürmasonlar onları kıyasen modern bir isim olan "iki Aziz Yuhanna" diye bilmektedir.

Musevilerin gizemli Sefirot ağacında bu iki sütun, Merhamet ve Şiddeti simgeler. Kral Süleyman'ın tapınağının kapısında duran bu sütunlar, Mısır tapınaklarının kapısındaki obelisklerle aynı anlama sahiptir. Kabalistik olarak yorumlandığı zaman iki sütunun isimleri şu anlama gelir. "Evim kuvvetle kurulacaktır." Yüksek Rahip, zihinsel ve spiritüel aydınlanmanın ihtişamıyla, bütün aşırılıklardan eşit uzaklıkta bulunan noktanın, dengenin kusursuz erdemine sessiz bir tanık olarak, bu iki sütun arasında dikilirdi. Bu şekilde bileşik ve karmaşık yapısı içindeki insanın İlahî doğasını, Pisagorcu düadın ortasındaki Monad'ı temsil ederdi. Bir tarafında aklın insana hayretler veren sütunu, diğer tarafından etin şiddetli sütunu yükselirdi. Bu ikisinin tam ortasında bilge insan dururdu, ancak bu iki sütunun birleşmesiyle oluşan haçın üstünde ıstırap çekmeden yüksek varlık durumuna erişemezdi. İlk Museviler Jaşin ve Boaz sütunlarını bazen Yehova'nın bacakları olarak tasvir etmişlerdir; böylece Bilgelik ve Sevgi'nin, en yüce hallerinde, hem dünyevi hem dünya üstü yaratımın düzenini desteklediğini gösterirlerdi.

KUTSAL KÂSE

Başmelek Lusifer'in tacının taşı *Lapis Exilis* [Küçük veya değersiz taş anlamına geliyor], tıpkı safir Şethiyâ gibi gökten düşmüştür. Güneşin başmeleği, İsrail'in Gizli Tanrısı Mikail, melekler ordusunun başında Lusifer'e ve onun asi ruhlarına saldırmıştır. Çatışma sırasında Mikail alevli kılıcıyla, rakibinin parlak *Lapis Exilis*'ine bir darbe indirmiş ve yeşil taş semavi halkalardan geçerek karanlık ve ölçülemez derinliklerdeki uçuruma düşmüştür. Lusifer'in parlak mücevher taşından, İsa'nın Son Yemek'te içkisini içtiği Sangreal, yani Kutsal Kâse yapılmıştır.

Kâse'nin bir kupa mı yoksa bir tabak mı olduğuna dair epey bir fikir ayrılığı

olsa da, sanatta genellikle eşsiz bir güzelliğe sahip büyük bir kadeh olarak resmedilmiştir. Efsaneye göre Arimathealı Joseph, Kutsal Kâse'yi çarmıha getirmiş ve ölmekte olan Nasıralı'nın yaralarından akan kanı doldurmuştur. Daha sonra kutsal eşyaların -Kâse ile Longinus'un Mızrağı- koruyucusu olan Yusuf, onları uzak bir ülkeye götürmüştür. Efsanenin bir versiyonuna göre, torunları, bu kutsal emanetleri İngiltere'deki Glastonbury Abbey'e, bir başka versiyonuna göreyse, İspanya'da Salvat Dağı üzerinde bulunan ve melekler tarafından bir gecede dikildiği söylenen muhteşem kaleye götürmüştür. Kutsal Kâse'nin son kralı Parsifal, Preston John ismiyle Kutsal Kâse'yi Hindistan'a götürmüş ve Kâse orada sonsuza dek Batı dünyasından gizlenmiştir. Daha sonraki tarihlerde rastladığımız Sangreal'in aranması motifi, Arthur efsanelerindeki şövalyelerin görevlerini ve Yuvarlak Masa'nın seremonilerinin ana motifini oluşturdu. (Bkz. *Morte d'Arthur.*)

Kâse gizemleriyle ilgili bugüne kadar herhangi bir doyurucu yorum yapılamamıştır. Bazıları Kutsal Kâse şövalyelerinin Hıristiyan mistiklerin güçlü bir örgütü olduğuna ve bu kehanet kabının ritüelleri ve seremonileri altında Kadim Bilgeliği devam ettirdiklerine inanmaktadır. Kutsal Kâse arayışı ezeli hakikat arayışıdır; Albert G. Mackey bu mitte, zanaatkâr kardeşlerin uzun zamandan beri aradığı Kayıp Dünya efsanesinin bir çeşitlemesini görmektedir. Kâse hikâyesinin, Hıristiyanlık kültünün içine sezdirilmeden işlenmiş eski bir pagan doğa mitinin çeşitlemesi olduğuna dair savı destekleyen kanıtlar da mevcuttur. Bu özel bakış açısından, Kutsal Kâse, dünya hayatının saklandığı bir tür gemi veya vasıtadır; dolayısıyla Yüce Ana'nın -Doğa'nın- vücudunu temsil eder. Yeşil rengi onu Venüs'le ve üreme gizemiyle ilişkilendirir; ayrıca kutsal renkleri yeşil, kutsal günleri Venüs'ün günü cuma günü olan İslami inanışla ilgilidir.

Kutsal Kâse hem insanın fiziksel doğasının hem de aşağı (ya da irrasyonel) âlemin bir sembolüdür. Çünkü her ikisi de üst âlemlerin hayat dolu özlerinin alıcılarıdırlar. İşte bu, ölüm haline inip bütün maddeyi kendi ölümsüzlüğüyle doldurarak son düşmanı da alt eden kurtarıcı kan gizemidir. Mistik inanışı sevgi unsurunu özellikle vurgulayan Hıristiyan için Kutsal Kâse, sürekli olarak ezeli hayatın canlı sularını dolaştıran kalbi gösterir. Dahası, Hıristiyanlar için, Kutsal Kâse arayışı, bulunduğu zaman *magnum opusu*, yani Büyük Çalışmayı, bitirecek olan gerçek Benliğin arayışıdır.

Kutsal Kâse ancak kendini duyusal varoluşun üstüne çıkarmış olanlarca bulunabilir. James Russell Lowell, *The Vision of Sir Launfal* adlı mistik şiirinde, onun sadece belli bir spiritüel bilinç haline göründüğünü anlatarak Kutsal Kâse'nin gerçek doğasını gösterir. Yaşlanmış ve yorgun düşmüş şövalye, ancak kibirli hırsının onu sürüklediği beyhude arayıştan vazgeçtikten sonra, bir cüzanılının tasında, hayatının rüyasını görür. Bazı yazarlar Kâse efsanesi ile şehit düşen, kanı semadan yere inerek madde kabında hapsolan ve daha sonra inisi-

yasyon ritüelleriyle buradan özgürleştirilen şehit Güneş Tanrıları hikâyeleri arasında benzerlikler yakalamaktadır. Kutsal Kâse, ayrıca, kadim gizem okullarında sık sık döllenme ve dirilişin amblemi olarak kullanılan tohum tası da olabilir. Kâse'nin kadehi andıran biçimi bir çiçekten esinlenmişse, o zaman Kâse, insandaki üretken kuvvetlerin yenilenmesini ve spiritüelleşmesini gösterir.

Bileşimlerine giren maddeler ve yapımları sırasında gerçekleştirilen seremoniler dolayısıyla, temsil ettikleri tanrının tanrısallığının içine işlediğine inanılan taştan tasvirler mevcuttur. Bu tasvirlere çeşitli beşeri yetenekler ve güçler atfedilmiş, kiminin konuştuğuna, kiminin düşündüğüne, hatta hareket ettiğine inanılmıştır. Kurnaz rahipler bu inanışın sürmesi için hilelere başvursalar da -Daniel'in Kitabı'nın son kısmından silindiğine inanılan Bel ve Ejderha adlı tuhaf apokiriptik parça da olduğu gibi-, kutsal heykeller ve eşyalarla ilgili kaydedilmiş birçok doğaüstü olayın açıklanması, doğaüstü güçlerin eserleri oldukları kabul edilmedikçe, neredeyse imkânsızdır.

Tarihi kayıtlara göre, dokunulduklarında, işiten herkesi bir cezbe haline sokan taşlar vardır. Ayrıca oda sessizleştikten saatler sonra fısıldamalarına devam eden yankılanan tasvirler ve en tatlı armonileri üretebilen müzikal taşlar mevcuttur. Yunanlılar ve Romalılar taşlara atfettikleri kutsallık nedeniyle, yemin ettikleri zaman ellerini kutsal sütunlara koyarlardı. Kadim zamanlarda taşlar, suçlanan bir insanın kaderini belirlemede önemli bir role sahipti; çünkü yargıçların bir torbaya çakıl taşları düşürerek karar vermeleri âdeti vardı.

Yunanlılar sık sık taşlarla fala bakardı ve Helena'nın Troya'nın yıkılışını lithomansy [taş falı] yoluyla önceden söylediği rivayet edilir. Karanlık Çağ denilen dönemde taşlarla ilgili bir sürü batıl inanç vardı. Bunlardan en önemlisi, Westminster Abbey'deki taç giyme törenlerinde kullanılan kara taştan tahtla ilgilidir; bu tahtın Yusuf'un sütun yapmak için kullandığı kayayla aynı kayadan olduğu söylenir. Dini sembolizmde kara taşa sık sık rastlanır. Bu taşa *Heliogabalus* denir, kelime muhtemelen Suriye-Fenike güneş tanrısı olan *Elagabal*'dan gelmektedir. Bu taş güneş için kutsal kabul edilirdi ve çok çeşitli özelliklerinin olduğuna inanılırdı. Mekke'de bulunan Kabe'deki siyah taş, Müslümanların dünyasında büyük bir saygı görür. Bu taşın eskiden Mekke'den günlerce uzaklıktan görülecek bir parlaklığa sahip beyaz bir taş olduğu, fakat hacıların gözyaşları ve dünyanın günahlarıyla zamanla karardığı rivayet edilir.

METALLERİN VE TAŞLARIN BÜYÜSÜ

Gizem okullarının öğretilerine göre semavi cisimlerin ışınları, aşağı âlemin kristalize edici etkileriyle çarpışarak çeşitli elementlere dönüşür. Geldikleri kaynağın astral faydalarını taşıyan bu elementler, semavi faaliyetin kimi dengesiz formlarını nötralize ederler ve uygun bir şekilde birleştirildiklerinde, insanın sıh-

hatine ve refahına büyük katkıda bulunurlar. Bu elementlerin majikal özellikleri hakkında bugün çok az şey bilinmektedir; fakat modern dünya, bu ilişkileri kapsamlı deneylerle belirlemiş olan ilk filozofların bulgularından hayli kazanç sağlayabilir. Bu söz konusu araştırmalardan, metalleri çeşitli tanrıların kemikleriyle ilişkilendirme uygulaması doğmuştur. Örneğin Monetho'ya göre Mısırlılar için demir Mars'ın kemikleri, mıknatıs taşı Horus'un kemikleriydi. Analojiye devam edersek, kurşun Satürn'ün, bakır Venüs'ün, cıva Merkür'ün, altın Güneş'in, gümüş Ay'ın, antimon Dünya'nın iskeletini oluşturur. İleride Uranyum'un Uranüs, radyumun ise Neptün'le ilişkilendirilmesi mümkündür.

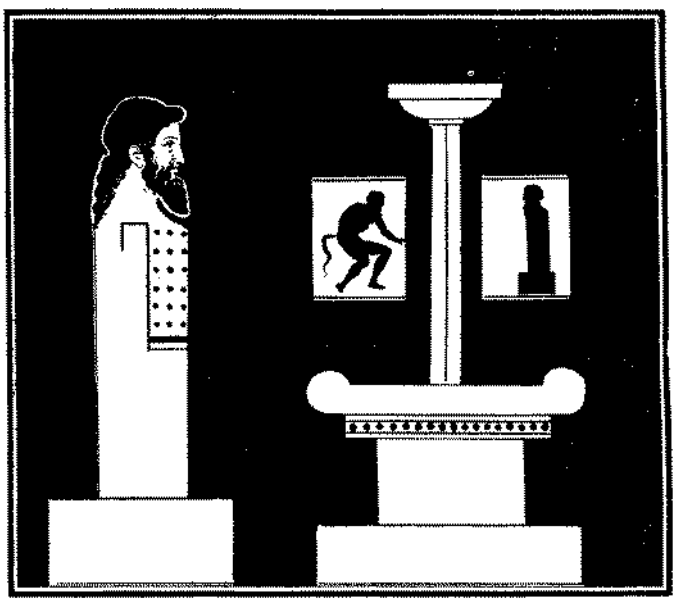

Christie'nin *Disquisitions upon the Painted Greek Vases* adlı eserinden.

HERMES TASVİRLERİ

Taşlara veya taş yığınlarına yönelik ilkel tapınç, tanrıların onuruna fallik sütunlar veya konik taşların dikilmesi uygulamasını doğurmuştur. Bu sütunlar boy ve görünüş bakımından birbirlerinden çok farklıdır. Bazıları devasa boyutlardadır ve üzerlerine tanrılar ile kahramanların suretleri veya sözleri işlenmiştir. Diğerleri ise üzerlerinde hiçbir süsleme olmayan yalnızca birkaç santim boyunda taşlardır. Bazen bu taşların üzerlerinde ilahiler veya küçük dualar bulunur. Kimi küçük kil koniler, sembolik açıdan, yol kenarlarına veya devlete ait binalara dikilen büyük taş yığınlarıyla aynı anlama sahiptir. Daha sonraları sütunun üst kısmına bir insan başı oyulmaya başlanmıştır. Genellikle omuzların yerine iki kabartma konur ve bunlar sunulan çelenkleri destekler. Bu sütunlar bazen tavanları destekleyen direkler olarak da kullanılmıştır ve zengin Romalıların villalarını süsleyen sanatsal nesneler olarak çok yaygındırlar.

Yunanlı mistiklerin dört çağı olan Altın Çağ, Gümüş Çağ, Bronz Çağı ve Demir Çağı, bütün varlıkların ömrünün dört temel aşamasını gösteren metaforlardır. Gün açısından bakıldığında bunlar sırasıyla şafağı, gün ortasını, günbatımını ve gece yarısını gösterirler. Tanrıların, insanların ve evrenlerin ömürleri açısından, doğum, büyüme, olgunluk ve çürüme dönemlerini temsil ederler. Yunan Çağları ayrıca Hinduların dört Yuga'sına karşılık elir: *Krita-Yuga, Treta-*

Yuga, Davapara-Yuga ve *Kali-Yuga*. Hesaplanma yöntemleri Ullamudeian tarafından şu şekilde tarif edilmiştir: "12 burçtan her birinde 1800 dakika vardır; bunları 12 ile çarparsanız 21,600 sayısına ulaşırsınız (1800 x 12 = 21,600). Bu 21,600 sayısını 80 ile çarpın, sonuç 1,728,000 yıl olacaktır ki *Krita-Yuga* denilen ilk çağın süresini verir. Aynı sayı 60 ile çarpılırsa sonuç 1,296,000 olur, bu da ikinci çağ olan *Treta-Yuganın* süresidir. Aynı sayı 40 ile çarpılırsa sonuç 864,000 *Dvapara-Yuga* çağının süresidir. Sayı 20 ile çarpıldığında elde edilen sonuç 432,000 yıl ise dördüncü çağ, *Kali-Yuga'dır.*" (Çarpanların Pisagorcu tetratiksin azalan oranlarıyla –1, 2, 3 ve 4– arttığına dikkat edelim.)

H. P. Blavatsky, Orfeus'un müritlerine mıknatıs taşı kullanarak büyük bir kalabalığı nasıl etkileyeceklerini öğrettiğini ve Pisagor'un değerli taşların renklerine ve tabiatlarına özel bir önem verdiğini ileri sürer. Ayrıca, "Budistlerin iddialarına göre safir zihin huzuru, denge getirir ve insanda sağlıklı bir dolaşım yaratarak bütün kötü düşünceleri kovar. Tıpkı bizim elektrikçilerin söylediği üzere, elektrik pilin doğru yönlendirilmiş akımı gibi. 'Safir,' diyor Budistler, 'terk edilmiş kapıları ve yerleri (insan ruhu için) açacaktır; insanda dua arzusu uyandırır, diğer bütün değerli taşlardan daha fazla huzur getirir, fakat onu giyecek olanlar saf ve kutsal bir hayat sürmelidir.'" (Bkz. *Isis Unveiled.*)

Mitoloji büyülü yüzükler ve tılsımlı mücevherlerle ilgili hikâyelerle doludur. Platon *Devlet* adlı eserinin ikinci kitabında, taşı ters döndürüldüğü zaman takanı görünmez kılan bir yüzükten bahseder. Çoban Gyges, bu yüzükle Lidya tahtını almıştır. Josephus Musa ile Kral Süleyman tarafından tasarlanmış majikal yüzüklerden bahseder. Aristoteles sahibine sevgi ve onur taşıyan bir yüzüğü anlatır. Henry Cornelius Agrippa, kitabının konuyla ilgili bölümünde, aynı yüzükten bahsettiği gibi, Philostratus Jarchus'u referans göstererek, Tyanalı Apollonius'un bir Doğu Hindistan prensi tarafından verilen yedi büyülü yüzüğün yardımıyla hayatını yirmi yıl daha uzattığını ileri sürer. Bu yüzüklerden her biri haftanın yedi yönetici gezegeninden birinin doğasından pay alan bir taş taşırdı ve Apollonius yüzükleri günlük olarak değiştirerek kendini gezegenlerin müdahalesiyle oluşan hastalık ve ölümden kurtarmıştır. Filozof aynı zamanda müritlerine, böylesi bir bilginin teurjistler için paha biçilmez bir değere sahip olduğunu düşünerek bu tılsımlı taşların yararlarını öğretmiştir. Agrippa büyülü yüzüklerin yapılışını aşağıdaki gibi anlatır: "Herhangi bir yıldız (gezegen) talih getirecek şekilde yükseliyorsa, Ay ile iyi bir açı veya kavuşum halindeyse, bu Yıldız'la ilgili taşı ve bitkiyi alıp, bu Yıldız için uygun olan metalden bir yüzük yapar; gerekli resmi, ismi veya karakterleri de koymayı unutmadan bitkiyi taşın altına koyarak yüzüğe yerleştiririz." (Bkz. *Three Books of Occult Philosophy.*)

Yüzük çok uzun zamandan beri erme, kusursuzluk ve ölümsüzlüğün sembolüdür; ölümsüzlüğün sembolü olmasının sebebi yüzüğün halkasının bir başlangıcı

ve sonu olmamasıdır. Gizem okullarında kuyruğu ağzında bir yılan şeklinde yapılmış yüzükler, inisiyeler tarafından tarikat içinde ulaşmış oldukları konumun maddi kanıtı olarak takılırdı. Hiyerofantlar ise üzerlerinde kimi gizli amblemlerin olduğu mühür yüzükleri taşırlardı. Ayrıca bir elçinin, bir prensin veya başka bir soylunun temsilcisi olduğunu, mesajının yanında efendisinin yüzüğünün mührünü veya bizatihi yüzüğü getirerek kanıtlaması nadir bir olay değildi. Evlilik yüzüğü, eskiden, onu giyen kişinin doğasında dengeye ve tamlığa ulaşıldığını gösterirdi. Bu sade altın halka, böylece, Yüksek Benlik (Tanrı) ile aşağı benliğin (Doğa) birliğini gösterir, Ulûhiyet ile beşeriyetin, inisiye mistiğin tek doğasındaki bu çözülmez birliğinin seremonisi ise gizem okullarının *Hermetik evliliğini* oluşturur.

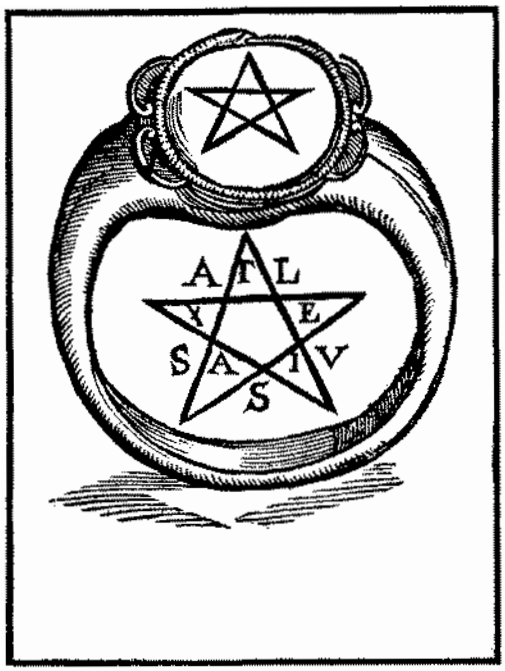

Cartari'nin *Imagini degli Dei degli Antichi* adlı eserinden.

PİSAGORCU MÜHÜR YÜZÜK

Pisagorculara göre beş sayısı şifa sanatıyla ilişkilidir ve beş köşeli yıldız pentagram ise sağlık sembolüdür. Yukarıdaki resim Yunan Alfa harfinin beş farklı konumuyla oluşturulan bir yıldız, diğer adıyla *pentalpha* desenini üzerinde taşıyan tılsımlı taşlı yüzüğü göstermektedir. Mackey bu konuda şunları yazar: "Bu yüzüğün gerçekten icat eden kimseler olan Pisagor'un müritleri, yıldızın iç köşelerine birer harf koyarak Yunanca ΥΓΕΙΑ kelimesini, dışına da Latince SALUS kelimesini yazarlar. Her ikisi de sağlık anlamına gelir. Sağlık tılsımı bu şekilde yapılmıştır. Bunu mektuplarının başına koyar ve böylece onu okuyanda sağlık yaratmak isterlerdi. Bu tılsımın kullanımı Pisagor'un müritleriyle sınırlı kalmamıştır. Bir tılsım olarak Doğu'nun hemen her yerinde kötü ruhları uzak tutmak için kullanılmıştır.

Eliphas Levi, bir majisyenin kıyafetlerini tarif ederken Pazar (Güneş) günü sağ elinde bir altın asa, lal veya sarı yakuttan takılar; Pazartesi (Ay) günü inci, kristaller ve selenitlerden oluşan bir boyun takısı; Salı (Mars) günü manyetize demirden bir asa ve aynı metalden ametist taşlı bir yüzük; Çarşamba (Merkür) günü içinde cıva bulunan inci veya kurşun kolyeler ve akik taşlı bir yüzük; Perşembe (Jüpiter) günü cam veya reçineli bir asa, turkuvaz taşlı bir yüzük ve laciverttaş veya berille dekore edilmiş taç; Cumartesi (Satürn) günü oniks taşı ile süslenmiş bir asa ve oniksli bir yüzük ve boyuna kurşundan bir kolye takmalı ve taşımalıdır. (Bkz. *The Magical Ritual of the Sanctum Regnum.*)

Paracelsus, Agrippa, Kircher, Lilly ve sayısız majisyen ve astrolog çeşitli gezegenlere ve burçlara karşılık gelen taşların, metallerin, değerli taşların listelerini vermişlerdir. Aşağıdaki liste bu yazarların yazılarından toplanmıştır: Güneş'e tayin edilenler lâl taşı, lâl yakut, grena (kırmızı taş) –özellikle pyrope– ve diğer

ateşli, ışıklı taşlar, bazen elmas; Ay'a tayin edilenler inci, selenit ve diğer kristaller; Satürn'e tayin edilenler oniks, yeşim, topaz ve bazen laciver taş; Jüpiter'e tayin edilenler safir, elmas ve mermer; Mars'a tayin edilenler ametist, gök yakut, mıknatıs taşı, bazen elmas; Venüs'e tayin edilenler turkuvaz, beril, elmas ve bazen inci, albatr, mercan ve akik taşı; Merkür'e tayin edilenler sarı yakut (zebercet), akik ve alaca mermerdir.

Aynı otoriteler burçlara şu taşları ve mücevherleri tayin etmiştir: Koç için (Altı kırmızı) Süleymani Taş, kan taşı, ametist ve elmas; Boğa için akik, turkuvaz, gök yakut, safir, yosunlu akik, elmas; İkizler için topaz, agat, yeşilimsi kuvars (chrysoprase), kristal ve akuamarin (gök zümrüt); Yengeç için topaz, Kadıköy taşı, siyah oniks, aytaşı, inci, kedigözü, kristal ve bazen elmas; Aslan için jasp, Süleymani taşı, beril, yakut, sarı yakut, amber, turmalin ve bazen elmas; Başak için elmas, kamelya taşı, yeşim taşı, sarı yakut ve bazen pembe jasp ve gök yakut; Terazi için beril, sard [koyu kırmızı kuvars], mercan, lacivert taş, opal ve bazen elmas; Akrep için ametist, beril, Süleymani taş, akuamarin, lâl taşı, mıknatıs taşı, topaz, malakit; Yay için yemen taşı, topaz, sarı yakut, elmas, lal taşı ve turkuvaz; Oğlak için yeşilimsi kuvars (chrysoprase), yakut, malakit, siyah oniks, beyaz oniks, Erzurum taşı ve ay taşı; Kova için kristal, safir, grena, zirkon ve opal; Balık için safir, jasp, sarı yakut, ay taşı, ametist.

Hem majikal ayna hem de kristal küre çok az anlaşılmış olan sembollerdendir. Bunlarla ilgili etrafta var olan hikâyeleri lafzi anlamlarıyla anlayan cahil ölümlülere ne yazık! Büyücülük ve felsefenin, sık sık birbirine karıştırılsa da, hiçbir ortak yanı olmadığını –çoğu zaman ruhsal ve bedensel sağlığı pahasına– keşfedecektir o kişi. Pers'in Majisi her parçasıyla Ulûhiyet'i yansıtan maddi âlemin bir amblemi olarak aynalar taşırlardı. Uzun zamandan beri psişik güçlerin birikmesi için bir araç olarak kullanılan kristal küre üç katlı bir sembol oluşturur: (1) Şeffaf derinliklerinde yaratımın var olduğu kristal *Evrensel Yumurta*yı gösterir; (2) Tanrı'nın maddeye dahil olmadan önceki haline uygun bir cisimdir; (3) Yarı saydam özlerinin bütün yersel faaliyetin kusursuz imgesini taşıyan ve koruyan dünyanın, esîr (eter) feleğini gösterir.

Meteorlar veya göktaşları İlahî iyiliğin bir işareti olarak görülmüş ve düştüğü toplumlarda tanrılar ile insanlar arasında bir sözleşmenin kanıtı olarak mabet haline getirilmişlerdir. Zaman zaman üzerinde tuhaf işaretler olan veya tuhaf biçime sahip doğal kayalar ve taşlara rastlanır. Çin'de kusursuz yapılmış bir Çin ejderhasına benzeyen bir mermer parçası vardır. Oberammergau taşı, doğanın etkileriyle Mesih'in yüzüne öyle benzemiştir ki Avrupa'nın kralları bile bu taşa sahip olmanın imtiyazı için yarışmışlardır. Bu türden taşlar ilkel insanlar arasında çok büyük saygı görmüştür ve bugün bile insanlar arasında büyük bir etki yaratmaktadır.

XXII

Seremonik (Ritüel) Maji ve Büyücülük

eremonik maji belli bir formülün bilimsel uygulanmasıyla varlıkları çağırıp onlara hükmetme kadim sanatıdır. Kutsanmış kıyafetlere bürünmüş, elinde hiyeroglifler yazılı bir asa tutan majisyen, belli kelimeler ve sembollerde bulunan güçler aracılığıyla elementlerin veya astral dünyanın görünmez sakinlerini kontrol edebilir. Kadimlerin detaylı seremoni majileri her zaman şer olmasa da, ondaki kimi sapkınlıklardan, büyücülük, yani *kara büyü* okulları da çıkmıştır.

Birçok sanat ve bilimin doğum yeri ve büyük bir öğrenim merkezi olan Mısır, aşkın deneyler için ideal bir ortam oluşturmuştur. Atlantis'in kara büyücüleri burada, ilk gizem okullarının ahlakını tümüyle çözüp yozlaştırana kadar insanüstü güçlerini kullanmaya devam etmişlerdir. Bir rahipler kastı oluşturarak daha önce inisiyelerin sahip olduğu mevkilerin ve spiritüel yönetimin iplerini ele geçirmişlerdir. Kara büyü bu şekilde devlet dinini belirlemiş, rahipler kastının formüle ettiği dogmalara kesin ve tereddütsüz bir biçimde boyun eğdirerek insanların entelektüel ve spiritüel faaliyetlerini felce uğratmıştır. Firavun, Kızıl Konsül'ün –rahipler kastı haline gelmiş olan başbüyücüler meclisi– bir kuklası haline gelmiştir.

Bu büyücüler kadim bilgeliğin bütün anahtarlarını sistematik olarak yok etmiştir, böylece onların tarikatının bir üyesi haline gelmeden ustalığa ulaşmak için gerekli bilgiye herhangi bir kimsenin ulaşmasını engellemişlerdir. Onları koru-

Levi'nin *Transcendental Magic* adlı eserinden.

BAPHOMET, MENDES KEÇİSİ.

Kara ya da ak maji uygulaması, ustanın, Eliphas Levi'nin yüce majikal amil veya astral ışık dediği evrensel hayat kuvvetini yönetebilmesine bağlıdır. Bu akışkan özün yönlendirilmesiyle doğaüstü olaylar gerçekleştirilir. Çiftcinsiyetli meşhur Mendes Keçisi astral ışığı sembolize etmek için formüle edilmiş bir yaratıktır. Mendes Keçisi, Tapınak Şövalyeleri'nin mistik tanrılar meclisinin Baphomet'i ile aynı şeydir Mendes Keçisi. Tapınak Şövalyeleri bu tanrıyı muhtemelen Araplardan almıştır.

duklarını ileri sürerek gizem okullarının ritüellerini değiştirmişlerdir, öyle ki bir neofit, mertebeleri geçse de hak ettiği bilgiye ulaşamamıştır. Geçmişte bilgelerin inceleme ve tefekkür sembolleri olarak dikmiş oldukları tasvirlere tapınmayı teşvik ederek putperestliği yaratmışlardır. Gizem okullarının işaret ve sembolleriyle ilgili olarak yanlış yorumlar yaygınlaştırılmış, müritlerin kafasını karıştırmak için karmaşık tanrıbilimler geliştirilmiştir. Doğuştan öğrenme hakları elinden alınıp cehalet içinde yaşayan kitleler, ruhanilik kılığındaki bu kastın acınası köleleri haline dönüşmüştür. Her yerde batıl inançlar egemen olmaya başlamış, kara büyücüler devleti tamamen ele geçirmiştir; sonuç olarak günümüz de bile Atlantis ve Mısır rahipler kastının aldatıcı karmaşıklığıyla uğraşılmaktadır.

Seremonik Majiyi, kutsal kitaplarının kutsal bir uğraş olarak gördüğüne kesin olarak ikna olan ortaçağ Kabalistleri hayatlarını seremonik majiye vakfetmiştir.

Kabalistlerin aşkıncılığı, Musevilerin eskiden beri seremonik majisyenlerin prensi olarak gördüğü Kral Süleyman'ın çok eski majikal formüllerine dayanır.

Ortaçağ Kabalistleri arasında, *Sefer Yezirah*'ın soylu kavrayışından uzaklaşarak vakitlerini iblis, varlık çağırma ve cadılıkla geçiren çok sayıda kara büyücü vardı. Bunlar karmaşık ritüeller veya dünyaaltı (Submundane) yaratıkların yardımı olmadan insanı kesin bir biçimde gerçek bireysel tamamlanmaya taşıyan erdemli hayatın yerine majikal aynaları, kutsanmış hançerleri ve tabut çivilerinden çemberleri koymuşlardır.

Seremonik majiyle elementsel ruhları kontrol etme peşinde olanlar, bunu, daha ziyade, gayp âlemlerinden nadir bilgiler veya doğaüstü güçler elde etme umuduyla yapmışlardır. Napolyon Bonaparte'ın küçük kırmızı iblisi, de Medici'nin meşhur kâhin kafaları, elementlere insanlara nasıl davranacaklarını söyleme hakkı vermenin felaketsi sonuçlarının örnekleridirler. Sokrates'in bilgili ve tanrısal daemonu bir istisna gibi görünse de, bu durum gerçekte, majisyenin entelektüel ve ahlaki halinin onun çağırabildiği element türünü belirlediğini gösterir. Sokrates'in daemonu bile ölüm kararı verildiğinde kaçıp gitmiştir.

Aşkıncılık ve her türden doğaüstü olaylar peşinde koşan büyücülük, Atlantis büyücülüğünden kalma çıkmaz sokaklardır; felsefenin doğru yolundan ayrılan ve buralara gelenler, hemen her zaman, ihtiyatsızlıklarının kurbanı olurlar. Kendi iştihalarına hâkim olamayan insan, vahşi ve değişken elementsel ruhları yönetme görevine uygun değildir.

Birçok majisyen, dünyaaltı yaratıkların faal bir şekilde işlerine katılabilmesinin yolunu açtığı için hayatını yitirmiştir. Eliphas Levi, Tyanalı Apollonius'un ruhunu çağırdığı zaman neyi başarmak istedi? Yalnızca merakını tatmin etmek, koca bir hayatın adanmışlığını, tehlikeli ve faydasız bir uğraş aşkına yitirmek için yeterli bir sebep midir? Eğer Apollonius yaşarken sırlarını avamdan uzak tutmuşsa, onun ölümünden sonra bunları meraklı birine ifşa etme ihtimali var mıdır? Levi ona görünen hayaletin gerçekte büyük filozof olduğunu ileri sürmeye cüret etmedi; çünkü Levi elementsel varlıkların ölmüş insanların biçimini çok kolay alabileceklerini iyi bilirdi. Modern zamanlarda medyumlara görünen hayaletlerin büyük bir kısmı, vefat etmiş insanların ruhlarını çağırmak isteyen kişilerin akıllarındaki düşüncelerden oluşmuş bedenlerin kılığına bürünen elementsel varlıklardan ibarettir.

KARA BÜYÜNÜN TEORİSİ VE UYGULAMASI

Seremonik majinin altta yatan ilkelerini kısaca gözden geçirerek onun teorisi ve uygulaması hakkında bir fikir sahibi olabiliriz.

Bir. Görünür (Zahir) evrenler gibi görünmez (gayp) evrenler vardır. Bu evrenlerin yüksek planlarında iyi ve güzel ruhlar yaşarlar; karanlık ve yasaklı aşağı

planlar ise, Düşmüş Melek ile onun on prensinin liderliği altındaki kötü ruhlar ve iblislerin yaşam yeridir.

İki. Seremonik majinin gizli süreçleri yoluyla bu görünmez yaratıklarla temasa geçmek ve bazı beşeri işlerde onların yardımını almak mümkündür. İyi ruhlar faydalı herhangi bir girişime hemen yardım ederler, kötü ruhlar ise sadece saptırmak ve yok etmek isteyenlere hizmet eder.

Üç. Majisyen, anlaşmaya varılan belirli bir süre boyunca bir elementsel varlığın efendisi olabilir.

Dört. Gerçek kara büyü bir iblisin yardımıyla gerçekleşir. Bu iblis dünyevi hayatı boyunca büyücüye yardım eder, ancak anlaşmaya göre ölümden sonra majisyenin ruhu iblisin hizmetçisi olacaktır. Bu nedenle kara büyücüler, mezardan sonra onları bekleyeni bildikleri için, fiziksel hayatlarını uzatmak için her türlü şeyi yaparlar.

En tehlikeli kara büyü, kişisel arzuları tatmin etmek için okült güçleri sapkın bir biçimde kullanmaktır. Bu insan bencilliğinin daha az karmaşık ve daha yaygın şekilde rastlanan biçiminden başka bir şey değildir; çünkü dünyevi kötülüğün temel sebebi bencilliktir. İnsan dünyevi güç için ölümsüz ruhunu takas eder, asırlar içinde bu mübadeleyi mümkün kılan gizemli bir süreç geliştirilmiştir. Kara sanatın çeşitli dalları hemen bütün seremonik maji biçimlerini kullanır: nekromansi, cadılık, büyücülük ve vampirizm. Mesmerizm ve hipnotizma da bu genel başlığın altına girer; sadece tıbbi amaçlar için kullanıldıkları vakitler hariçtir, böyle durumlarda bile işin içindeki herkes için bir risk unsuru söz konusudur.

Ortaçağın iblislerle çalışma yöntemi ortadan kalkmış gibi görünse de, birçok modern düşünce formu -özellikle 'zenginlik', 'irade güçlendirme' psikolojisi dedikleri türler- sadece kılık değiştirmiş bir kara büyüden ibarettir, ismi farklı olsa da, doğası aynı kalır.

Ortaçağın en tanınmış majisyenlerinden biri Dr. Johannes Faustus'tur, daha çok Dr. Faust olarak bilinir. Majikal eserleri inceleyerek, ona yıllarca çeşitli konularda hizmet eden bir elementsel varlığın hizmetini garantilemiştir. Dr. Faust'un majikal güçleriyle ilgili çok tuhaf efsaneler vardır. Bir örnekte oyuncul bir ruh halinde olan filozof, bir pazarcı kadının yumurta sepetinin üstüne pelerini atarak yumurtalardan hemen civciv çıkmasını sağlamıştır. Başka bir örnekte ise küçük bir saldan düşmüş ve sudan elbiseleri ıslanmamış halde çıkarılmıştır. Fakat neredeyse bütün diğer kara büyücülerde olduğu gibi, Dr. Faust'un hayatı da bir felaketle sonuçlanmış, bir sabah sırtından bıçaklanmış halde bulunmuştur; yaygın bir inanışa göre bunu yapan kendi iblisidir. Goethe'nin Dr. Faust'unu hemen herkes edebi bir karakter olarak görse de, bu eski büyücü on altıncı asırda bizzat yaşamış birisidir. Dr. Faust varlıklarla yaşadıklarını anlatan bir kitap yaz-

mıştır. Aşağıdaki alıntı bu kitaptan bir bölümdür (Dr. Faust ile matbaacı Johann Fust birbirine karıştırılmamalı).

DR. FAUST'UN KİTABINDAN ALINTI, WITTENBERG, 1524

(Yok edilmesi emredilen orijinal Almanca kitaptan kısaltılmış çeviridir.)

"Gençliğimden itibaren bilim ve sanatı takip ettim ve hiç ara vermeden okudum. Elime geçen kitaplar arasında bir tanesi vardı ki, onun içinde birçok majikal formül ve celp türleri bulunuyordu. Bu kitapta, ister ateş, ister su, ister hava ya da topraktan yapılmış olsun, bir varlığı onu kontrol edebilen majisyenin istediklerini yapmaya zorlayacak bilgileri keşfettim. Ayrıca her varlığın ötekinden farklı güçlere sahip olduğunu, her birinin farklı bir operasyon için kullanılabileceğini ve her birinin doğaüstü etkiler yaratabilme gücüne sahip olduğunu keşfettim.

"Bu harika kitabı okuduktan sonra, kitapta bulunan bilgilerin doğruluğunu sınamak arzusuyla çeşitli deneyler yaptım. İlk başta vaat edilenlerin gerçekleşeceğine pek inanmıyordum. Fakat daha ilk celbimde, bana çok güçlü bir varlık göründü ve onu neden çağırdığımı sordu. Gelişi beni öylesine korkutmuştu ki ne söyleyeceğimi bilemedim ve sonunda ona maji araştırmalarım sırasında bana yardım edip edemeyeceğini sordum. O da bazı şartlarda anlaşırsak yapabileceğini söyledi. Bu şart onunla bir anlaşma yapmaktı. Bunu yapmak istemedim, ama cehaletim yüzünden, kendimi bir çemberle korumaya almadığım ve aslında tümüyle onun merhametine kalmış olduğum için, talebini reddetmeye cesaret edemedim, rüzgâra karşı hareket etmemenin en doğru yol olduğunu düşünerek kaçınılmaz olanı kabul ettim.

"Bundan sonra ona arzularım ve ihtiyaçlarım için bir süre hizmet etmesi karşılığında ruhumu satacağımı söyledim. Anlaşma düzenlendikten sonra, adı *Asteroth* olan bu güçlü varlık, hizmetkârım olarak atanan *Marbuel* isminde başka bir varlığı gösterdi. Bundan sonra, *Marbuel'in* amaçlarıma uygun olup olmadığını soruşturdum. Ona ne kadar hızlı olduğunu sordum, 'rüzgâr gibi' diye yanıtladı. Bu cevap beni tatmin etmeyince ona şöyle dedim, 'Sen benim hizmetkârım olamazsın, geldiğin yere geri dön.' Çok geçmeden başka bir varlık geldi, bunun adı *Aniguel* idi. Ona da aynı soruyu sorduğumda bana bir kuş kadar hızlı olduğunu söyledi. Ben de, 'Sen de benim için çok yavaşsın, geldiğin yere geri dön,' dedim. Tam o anda *Aciel* isminde bir varlık önümde zuhur etti. Üçüncü defa aynı soruyu sorunca o 'ben insan düşüncesi kadar hızlıyım' dedi. Ben de, 'Sen bana hizmet edebilirsin,' dedim. Bu varlık uzun süre bana sadık kaldı, ancak bana ne gibi hizmetlerde bulunduğu konusu buraya sığmayacak kadar büyük bir yer tuttuğu için, burada sadece varlıkların nasıl çağrıldığını ve koruma çemberinin nasıl hazırlandığını anlatmakla yetineceğim. İnsan tarafından çağrılmayı kabul edip onun kölesi olacak birçok türden varlık vardır. Bunlardan kimileri şunlardır:

"*Aciel*: İnsana hizmet edenler arasında en güçlüsü. Bir metre boyunda göze hoş görünen bir insan biçiminde tezahür ediyor. Onun için hazırlanmış olan çemberde ortaya çıkmadan önce üç kez çağrılması gerekiyor. Majisyenin isteğine göre zenginlik getirir ve bir göz kırpımlık sürede çok uzaklardan nesneler taşıyabilir.

"*Aniguel*: Oldukça iyi bir hizmetkârdır. On yaşında bir çocuk şeklinde görünür. Üç kez çağrılmalıdır. Özel gücü, toprak altında gizlenmiş hazineleri ve mineralleri keşfetmektir, bunları majisyene getirir.

"*Marbuel*: Dağların gerçek efendisi ve uçan bir kuş kadar hızlı. Sürekli muhalefet eden ve güçlükler çıkaran, kontrol edilmesi zor bir ruhtur. Onu dört kez çağırmalısın. Mars şeklinde (çok iyi silahlanmış bir savaşçı) görünür. Majisyene yerin üstünde ve altında büyüyen şeyleri getirir. Özellikle *bahar kökü* ondan sorulur. [Bahar kökü *spring-root*, ortaçağ büyücülerinin dokunduğu her şeyi açtığını ileri sürdüğü muhtemelen kırmızı renkte gizemli bir bitkidir. Kilitli bir kapıya tutulduğu zaman kapı açılır. Hermesçiler kırmızı başlı ağaçkakanın *bahar kökünü* bulma yeteneğine sahip olduğuna inanırdı, dolayısıyla bu kuşu yuvasına kadar takip eder ve sonra ağaçtaki yavrularının bulunduğu oyuğu tıkaçla kapatırlardı. Ağaçkakan bundan sonra hemen *baharkökü* aramaya çıkar, onu ağaca getirirdi. Bu kök ağaç deliğindeki tıkacı açardı. Majisyen bundan sonra kuştan kökü alırdı. Ayrıca yapısından dolayı, *bahar kökünün* esîr bedeni, özellikle bir şeyin açılmasıyla ortaya çıkan kimi elementsel ruhların zuhurat aracı olarak kullanılabildiği de iddia edilmiştir.]

"*Aciebel*: Denizin güçlü efendisi, suyun üstündeki ve suyun altındaki şeyleri kontrol eder. Batmış gemiler ve hazineler gibi okyanusların, göllerin, nehirlerin altındaki şeyleri getirir. Onu ne kadar keskin bir şekilde çağırırsanız, emirlerinizi o kadar hızlı yerine getirir.

"*Machiel*: Çok güzel bir kadın kılığında gelir ve onun yardımıyla majisyen onur ve mertebe kazanır. Hizmet ettiklerini değerli ve soylu, nazik ve ince kılar; davalarda ve mahkemelerde yardımcı olur. İki kere çağrılmadıkça gelmeyecektir.

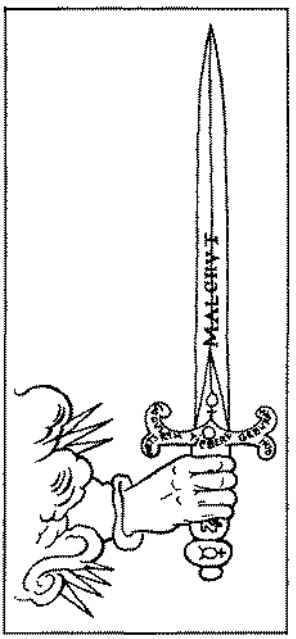

Levi'nin *Magical Ritual* adlı eserinden.

BİR MAJİKAL KILIÇ.
Eliphas Levi bir majikal kılıcın hazırlanmasını özetle aşağıdaki gibi tarif eder. Kılıcın demiri daha önce kullanılmamış aletlerle Mars saatinde dövülmelidir. Kabzanın içi boş olmalıdır ve kurşun karışımlı gümüşten yapılmalıdır. Üzerine Merkür ile Ay sembolleri ve Gabriel ile Samael'in imzaları işlenmelidir. Kabza sapı kalayla kaplı olmalı ve üzerine Jüpiter sembolü ile Michael'in imzası oyulmalıdır. Saptan kılıca doğru bakırdan bir üçgen uzanmalı ve bir tarafta Merkür, diğer tarafta Venüs'ün işareti olmalıdır. Tutacak üzerinde beş Sefirot işlenmelidir. Kılıcın üstünde ise bir tarafta Malkut (Melakut), diğer tarafta Quis ut Deus yazmalıdır. Kılıç bir pazar günü kutsanmalıdır.

"*Baruel*: Bütün sanatların ustası. Usta bir işçi şeklinde zuhur eder ve bir önlük

giyer. Dünyanın bütün ustalarının yirmi yılda gerçekleştirebileceği bir şeyi majisyene bir saniyede yapmayı öğretir. Üç kere çağrılmalıdır.

"İnsana en çok hizmet eden varlıklar bunlardır; fakat burada yer yokluğundan dolayı anlatamadığım sayısız başkaları vardır. Şimdi, eğer şunu veya bunu ele geçirmek için bir varlığın yardımını isterseniz, çağırmak istediğin varlığın işaretini çizmelisin. Şekil gündoğumundan hemen önce yapılmış olan bir çemberin önünde olmalıdır; sen ve yardımcın bu çemberin içinde durun. Eğer para yardımı istiyorsan, *Aciel* adlı varlığı çağırmalısın. Bir çemberin önüne onun işaretini çiz. Başka şeylere ihtiyacın varsa çemberin önünde onları getirecek varlıkların işaretlerini çiz. Çemberi çizmek istediğin yere, daha önce hiç kimseyi incitmek için kullanılmamış olan bir kılıçla bir haç çiz. Bundan sonra iç içe üç tane çember çizmelisin. En içteki çember *haçdikeni* dalından yapılmış on iki haç üzerine asılan el değmemiş parşömenden dar bir çizgi şeklindedir. Bu parşömenler üzerine aşağıdaki örneğe göre isimleri ve sembolleri yazmalısın. Bu ilk çemberin dışına aşağıdaki gibi ikinci çemberi yap:

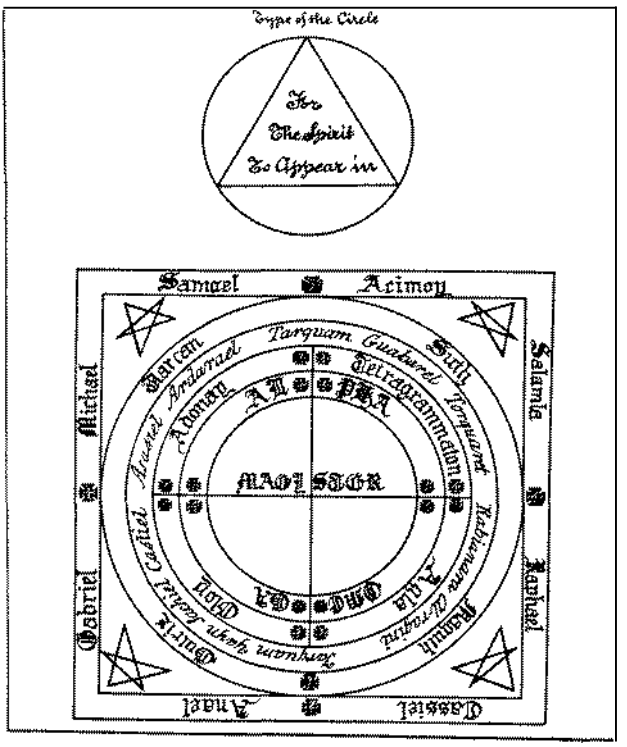

The Complete Book of Magic Science adlı (yayınlanmamış) eserden.

Yukarıdaki şekil ortaçağ büyücülerinin varlık çağırmak için tasarlamış oldukları majikal çemberin aslına uygun bir kopyasıdır. Majisyen, çırağıyla ile birlikte çemberin ortasındaki çizgilerin kesişme noktasında durur. Çemberin üstündeki isimler gayp âlemlerinde yaşayan varlıkların isimleridir. Küçük haçlar ise belli dua ve çağrı sözlerinin söylendiği noktaları gösterir. Dışarıdaki küçük daire ise çağrılacak olan varlık için hazırlanmıştır. Bu daire kullanıldığı zaman içine çağırılan varlığın ismi yazılır.

"Önce sağa değil, sola doğru sarılmış kırmızı bir ipek iplik bul. Bundan sonra yere defne yapraklarından yapılmış on iki haç koy. Ayrıca yeni beyaz kâğıttan uzun bir şerit hazırla. Daha önce hiç kullanılmamış bir kalemle ikinci çemberde görülen karakterleri ve sembolleri yaz. Bu kâğıt şeridi kırmızı ipek iplikle sar ve bunun üzerine defne yaprağından on iki haçı iğnele. Bu ikinci çemberin dışına, yine üzerlerinde takdis edilmiş palmiye yapraklarından on iki haç iliştirilmiş olan hiç kullanılmamış parşömenlerden bir çember çiz. Bu üç çemberi yaptıktan sonra, onların içine gir, ilk olarak

yere çizmiş olduğun haçın ortasına çizilmiş bir pentagramın tam ortasında dur. Güvenliğini böylece sağladıktan sonra, her şeyi tarife göre yap ve kutsal çağrıyı okuduktan sonra görünmesini istediğin varlığın ismini söyle. İsmi çok anlaşılır şekilde söylemen önemlidir. Ayrıca belli ruhlar ancak belli vakitlerde çağırılabildiği için, günü ve saati not etmelisin."

Kara büyücü elementsel iblisle sözleşmesini yaptığı an, emrine verilen güçleri kullanabilecek kadar güçlü olduğunu düşünse de, çok geçmeden yanıldığını görür. Yıllarının büyük bir kısmında, tüm enerjilerini, kendini koruma sorununu çözmek için kullanmalıdır. Çünkü kendi açgözlülüğünün çağırdığı bir dehşetler âlemi ona her gün biraz daha yaklaşır, ta ki her an karanlık derinliklerine düşebileceği köpüren bir girdabın kıyısına gelene kadar. Ölmekten korktuğu için – çünkü iradesi kendi iblisinin hizmetine girmiştir–, majisyen mahvolmuş dünyevi varlığını uzatmak için suç üstüne suç işler. Hayatın, bütün yaratıkların ortak mülkü olan gizemli bir evrensel kuvvetin yardımıyla korunduğunu anlayan kara büyücü, genellikle enerjisini başkalarından çalan bir okült vampire dönüşür. Ortaçağa ait batıl inançlara göre, kara büyücüler kurt adama dönüşürler ve geceleri, kanlarındaki hayat kuvvetini almak için korunmasız kurbanlara saldırarak yeryüzünde dehşet saçarlar.

VARLIKLARI ÇAĞIRMANIN İCRA YÖNTEMİ

Aşağıda özeti verilmiş olan alıntı, seremonik majiyi temsil etmek amacıyla buraya alınmıştır. Alıntı *The Complete Book of Magic Science* [Büyü İlminin Tam İlmihali] adlı kitaptan alınmıştır. Orijinali British Museum'da bulunan bu elyazması yayınlanmamıştır. Alıntıya Francis Barrett'in *Magus* adlı eserinde geçen renkli pentagramlar eklenmiştir.

"*AÇILIŞ DUASI*

"Ey Kadiri Mutlak Ezeli Tanrı, ey ihtişamının görülmesi ve insanın kurtulması için evreni Yaratan, tüm kalbimle senden Jüpiter'in emrinde olan, şu anda feleğin yönetimini vermiş olduğun *Zadkiel*'in elçilerinden birini göndermeni istiyorum. İstediğim şeyleri bana göstersinler ve arzularımı yerine getirsinler. Ey Ulu Tanrım, senin tek oğlun ve efendimiz İsa Mesih yoluyla, benim değil senin iraden olsun. Amin.

ÇAĞRI

[Kıyafetlerini ve aletlerini usulune göre takdis edip çemberler tarafından korunan majsiyen, şimdi, isteklerini yerine getirmesi için varlıkları çağırmaktadır.]

"Ey yardımını talep ettiğim ruhlar, kudretli Tanrı'nın isimlerine ve işaretlerine bakın. Pentagramımızın kudretine boyun eğin; gizlendiğiniz inlerden, karanlık yerlerden çıkın, durmaksızın işkence yaptığınız zavallı fânilerin canını acıtmaya son verin, Tanrısal İyiliğin bizi bir araya getirdiği bu yere gelin; emir-

lerimizi dinleyin ve haklı taleplerimizi bilin ve sakın direnmenizin size bir fayda edeceğine inanmayın. Bize itaat etmenizi hiçbir şey engelleyemez. Gizemli *Elohe Agla Elohim Adonay Gibort* isimleriyle size emrediyoruz. Amin.

"Tarifsiz birlik, kutsanmış Teslis, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına seni çağırıyorum ey Zadkiel.

"Seni çağırıyorum, bugün, bu saatte Tanrı'nın mübarek isimleri *Elohe El Elohim Elion Zebaoth Escerehie İah Adonay Tetragrammaton* ile seni çağırıyorum ey Zadkiel.

"Seni çağırıyor, Şu kutsal isimlerle, *Hagios O Theos Iscyros Athanatos Paracletus Agla on Alpha et Omega Ioth Aglanbroth Abiel Anathiel Tetragrammaton* seni davet ediyorum, ey Ruh Zadkiel. Tanrı'nın diğer yüce, muhteşem, kutsal, telaffuz edilemez, gizemli, güçlü, kudretli ve kavranamaz isimleriyle ağzımdan çıkan sözleri dinle ve bana *Pabiel*'i veya başka bir yardımcını gönder. Bana Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına istediğim şeyleri gösterecek yardımcılarını gönder. Amin.

Levi'nin *Transcendental Magic* adlı eserinden.

PENTAGRAM

Pentagram mikrokozmosun, insanın majikal formülünün sembolüdür. O dörtten yükselen bir, hayvani tabiatın bağlarından kurtulan insandır. O gerçek ışıktır, gerçek Sabah Yıldızı'dır. O beş gizemli hayat merkezinin yerlerini gösterir. Bu hayat merkezlerinin uyandırılması işlemi ak büyünün en büyük sırrıdır.

"Seni çağırıyorum *Pabiel, Semanın kutsal Ruhu, Seraphim, Kerubim, Tahtlar, Egemenler, Tanıklar, Kuvvetler, İlkeler, Başmelekler ve meleklerle;* kutsal, yüce ve muhteşem melekler *Orphaniel Tetra-Dagiel Salamla Acimoy pastor poti* adına, kendini göster görelim, bizimle konuş duyalım, arzularımızı doyur; Jüpiter olan yıldızın adına, Semanın bütün takımyıldızları adına, kime boyun eğiyorsan onun adına, sana verilmiş sembol adına, Yüce Tanrı'ya yaptığım yakarışlar, dualar adına bana elçilerinden birini gönder, isteyerek, hakikatle ve sadakatle bütün arzularımı gerçekleştirecek bir yardımcını gönder. Ona emret, bana güzel, nazik, kibar, iyi huylu, yumuşak bir melek gibi görünsün, benle iletişime geçsin, bana yaklaşacak, beni incitecek, korkutacak veya aldatacak bütün kötü ruhları benden uzak tutsun. Efendimiz İsa Mesih'in aşkına, senin için, senin bana görünmen için bekliyorum. Fiat, fiat, fiat. Amin, Amin, Amin.

SORGULAMA

[Majisyen varlığı huzuruna çağırdıktan sonra onu şu şekilde sorguya çekmelidir:]

"Buraya Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına, barış içinde mi geldin?" [Ve varlık yanıtlamalı:] "Evet."

"Hoş geldin soylu ruh. İsmin nedir?" [Varlık yanıtlamalı:] "*Pabiel*"

"Seni cennette, yeryüzünde ve dünyada herkesin önünde diz çöktüğü Nasıralı İsa adına çağırdım. Her dil İsa'nın ismi gibi bir isim olmadığını ikrar etmelidir, o insana her şeyi Kutsal İsmiyle bağlamak ve serbest bırakma kuvvetini vermiştir ve sen bile kurtuluş için ona muhtaç olanlardansın.

"Zadkiel'in elçisi misin?" [Varlık yanıtlamalı:] "Evet."

"Şu anda bana boyun eğecek, bundan sonra bilmek istediğim her şeyi bana gösterecek, bilgeliğimi ve bilgimi nasıl artıracağımı öğretecek ve Maji sanatının bütün gizlerini bana öğretecek ve böylece Kudretli Tanrı'nın ihtişamını göstermeme yardım edecek misin?" [Varlık yanıtlamalı:] "Evet."

"O zaman bana itimat etmeni ve boyun eğmeni, seni her zaman çağırabilme hakkını, bana bunun için yemin etmeni, Yüce Tanrı'yla anlaşmamı tuttuğum gibi bana göründüğün her zaman hizmetime girmeni talep ediyorum."

Form of Bond of Spirits Given in 1573.

I, Pabiel, ministering Spirit and messenger of the presiding and ruling Spirit of Jupiter, appointed thereunto by the Creator of all things visible and invisible, do swear, promise, and plight my faith and troth unto thee in the presence and before the great יהוה and the whole company and host of Heaven, and by all the Holy Names of God do swear and bind myself unto thee by all the contents of God's Sacred Writ, by the Incarnation, Death, and Passion, by the Resurrection and glorious Ascension of JC, by all the holy Sacraments, by the Mercy of God, by the Glory of Joys of Heaven, by the forgiveness of sin and hope of eternal salvation, by the Great Day of Doom, by all Angels, Archangels, Seraphim, Cherubim, Dominations, Thrones, Principalities, Powers, and Virtues, and all the other blessed and glorious company of Heaven, by all the constellations of Heaven, and by all the several Powers and Virtues, above rehearsed, and by whatsoever else is holy or binding, do I swear, promise, and vow unto thee that I will appear, come, and haste unto thee and at all times and places and in all hours, days, and minutes, from this time forward unto thy life's end wheresoever thou shalt call me by my name or by my office, and I will come unto thee in what form thou shalt desire, either visibly or invisibly, and will answer all thy desires and give testimony thereof and let all the powers of Heaven witness it.

I have hereunto subscribed my hand and confirm my seal and character unto thee. Amen.

The Complete Book of Magic Science adlı eserden.

JÜPİTER RUHU İLE SÖZLEŞME

Yukarıdaki sözleşme, mühür ve gezegensel meleğin imzasıyla birlikte görünen varlığın önüne konmalı ve imzalatılmalıdır. Sözleşme ilk defa kullanılan bir parşömen üzerine yazılmalıdır. Majisyen varlığı çağırırken sabrını yitirmemeli, azimli, cesur ve kararlı olmalıdır. Varlıktan, Tanrı'nın nurunu ve diğer varlıkların iyiliğini istemek dışında bir şey talep etmemelidir. Varlıktan istediklerini alan kişi, sonrasında ona gitme izni vermelidir.

AYRILMA İZNİ

"Talebime cevap verip huzur ve sessizlik içinde ismiyle çağırdığım ve ismiyle geldiğin Yüce Tanrı'ya şükürler olsun, şimdi bana ettiğin yeminle veya isminle veya İlahî düzenle veya Yaratıcı'nın sana vermiş olduğu yöneticinin adıyla, seni her çağırdığımda gelmek üzere huzur içinde ayrılabilirsin, Tanrı'nın kudreti seninle ve benimle olsun, Amin.

"Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'a Şükürler olsun."

[Not:] "Ayrılma iznini okuduktan sonra birkaç dakika çemberin içinde kalma tavsiye edilir, eğer operasyon açık havada yapılmışsa çember ve diğer şeylerin bütün izleri silinsin ve kişi sessizce evine dönsün. Fakat operasyon evin veya başka bir şeyin sessiz bir köşesinde yapılmışsa, ileride benzeri operasyonlarda kullanmak için çember kalabilir, fakat oda veya bina yabancılar girmesin diye kilitlenmelidir."

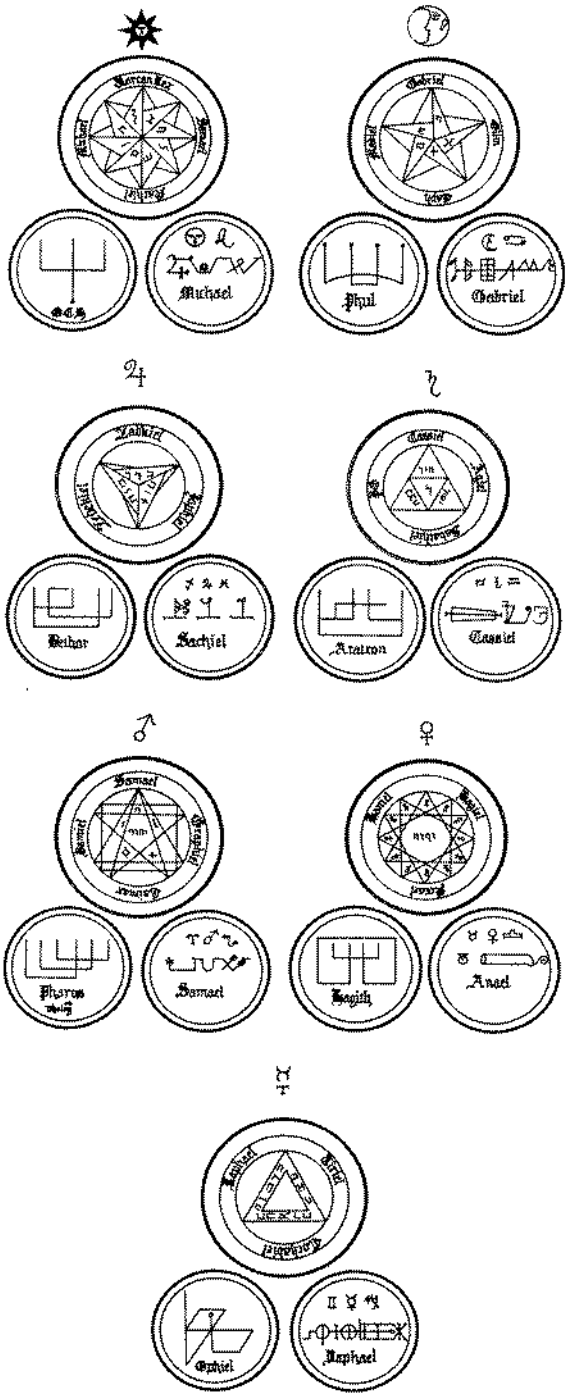

Ortaçağa ait (yayınlanmamış) bir varlıklar kitabından.

YEDİ GEZEGEN YILDIZLARI VE GEZEGENSEL MELEKLERİN MÜHÜRLERİ VE İMZALARI

Yedi büyük çember gezegenlerin işaretidir, her birinin altındaki iki küçük çember ise gezegenin hâkim zekâsını kontrol eden mühür ve karakteri gösteriyor.

Yukarıda bahsedilen anlaşma tümüyle seremonik majidir. Kara büyü örneğinde anlaşmayı imzalayan varlık değil büyücüdür. Bir kara büyücü bir elementsel varlığı kendi hizmetine bağladığı zaman, bir akıl savaşı olur ve varlık sonunda bu savaşı kazanır. Büyücü kendi kanıyla varlık ile arasında bir anlaşma imzalar, çünkü majinin arkanumunda "ruhu kontrol eden kanı kontrol eder" denmiştir. Büyücü hata yapmadığı sürece elementsel varlık anlaşmayla yükümlü olduğu işleri harfiyen yerine getirecektir, fakat varlık sözleşmeden kendi payına düşeni almak için elinden gelen her şeyi yapacaktır. Büyücü çemberinin içine girdiği, kontrol etmek istediği varlığı çağırdığı ve niyetini açıkladığı zaman, ruh onu şu şekilde yanıtlayacaktır. "Elli yıl sonra kendini, bedenini ve ruhunu istediğim şekilde kullanmak üzere bana vermedikçe, talebini yerine getiremem, gerçekleştiremem."

Büyücü bunu reddederse şartlar tartışmaya açılır. Varlık, "Her cuma sabahı halka açık bir sokakta Lusifer adına sunularda bulunduğun müddetçe sana hizmet edeceğim. Bunu yapamadığın anda sen bana aitsin," gibi bir şey söyleyebilir.

Eğer büyücü, varlığın bu işi gerçekleştirmesini imkânsız kılacağını bilerek yine reddederse, bir anlaşmaya varılana kadar başka şartlar tartışılır. Sonunda şu şekilde bir anlaşma yapılabilir: "İşbu sözleşmede İblislerin Prensi Yüce Varlık Lusifuge'e her yıl istediğini yapması için bir insan ruhu getireceğime vaat ediyorum, bunu karşılığında o bana yeryüzünün hazinelerini verecek ve doğal ömrüm yettikçe her arzumu gerçekleştirecektir. Yukarıda bahsettiğim kurbanı ona getirmede başarısız olursam, ruhun kayıtsız şartsız onundur. İmza."

PENTAGRAM

Şekli bozuk veya ters semboller her zaman sapkın kuvveti gösterir. Beş köşeli yıldız ambleminin okült özellikleri olduğu ortalama insanın aklından bile geçmez. Büyük Paracelsus bu konuda şunları yazmıştır: "Hiç kuşkusuz birçok insan mühürlere, onların biçimlerine, kitaplarda bahsedilen kullanma şekillerine gülüp geçecektir, çünkü onlara göre cansız metallerin ve harflerin herhangi bir etkisi veya gücü olma ihtimali yoktur. Yine de hiç kimse bugüne kadar metallerin, harflerin ve sayıların cansız olduğunu kanıtlayabilmiş değildir, çünkü metallerin tuzları, sülfürleri ve özleri insan hayatını en çok koruyan şeylerdendir ve bütün benzeri diğer şeylerden üstündür."

Kara büyücüler ak büyünün sembollerini, ak büyünün kuvvetlerini kendilerine çekmeden kullanamazlar, ki böyle bir şey de onların planlarını mahveder. Dolayısıyla o şekilleri bozmak zorundadırlar, öyle ki sembolün temsil ettiği ilkeyi çarpıtışı belli olsun. Kara büyü temel bir sanat değildir, bir sanatın istismarıdır. Dolayısıyla kendine ait bir sembolü yoktur. O sadece ak büyünün amblemlerini alır ve onları bozarak veya ters çevirerek sol el yoluna ait kılar.

Bu uygulamaya iyi bir örnek birbiriyle temas halinde beş çizgiyle yapılan pentagram, yani beş köşeli yıldızın kullanımıdır. Bu şekil öteden beri majikal sanatların yüksek değere sahip bir sembolüdür ve Büyük Majikal Âmil'in beş özelliğini, insanın beş duyusunu, doğanın beş elementini, insan bedeninin beş uzantısını temsil eder. Kendi ruhundaki pentagram sayesinde insan kendinden aşağı olan bütün yaratıkları kontrol etmekle kalmaz, aynı zamanda kendinden üstün olanlardan yardım isteyebilir.

Kara büyüde pentagram çok kullanılır, fakat kara büyü için kullanıldığı zaman biçimi şu üç şekilde değiştirilmiş olur: Yıldızın bir köşesinde çizgiler birleşmeden açık kalmıştır, bir noktası aşağı iki noktası yukarı bakacak şekilde ters çevrilmiş olabilir ya da köşeleri farklı uzunlukta olacak şekilde oransızdır. Kara büyüde kullanıldığı zaman pentagrama "çatallı toynak işareti" veya İblis'in ayak izi denir. İki köşesi yukarı bakan yıldıza "Mendes Tanrısı" denir, çünkü ters çevrilmiş yıldız bir keçi başıyla aynı şekildedir. Yukarı bakan yıldız aşağı bakacak şekilde çevrildiği zaman Sabah Yıldızı'nın düşüşünü gösterir.

XXIII

Elementler ve Sakinleri

piritüel tözlerle ilgilenen bir felsefe dalı olan Pneumatolojinin bugün var olan en kapsamlı ve açık anlatımını, insanlık simyacıların, Hermetik filozofların prensi ve *Asil Sır*'rın (Felsefe Taşı ve Hayat İksiri) sahibi olan Phillippus Aureolus Paracelsus'a (Theophrastus Bombastus von Hohenneim) borçludur. Paracelsus kadimlerin bildiği her elementin (toprak, ateş, hava ve su) bir sübtil, buğumsu ilke ile bir kaba, cisimsel tözden oluştuğuna inanıyordu.

Bu durumda hava doğadaki cisimsel atmosfer ile *spiritüel* hava diyebileceğimiz cisimsel olmayan, buharımsı bir katmanda oluşur. Ateş görünen ve görünmeyen, hissedilebilen ve hissedilemeyen (maddi, tözsel alev aracılığıyla tezahür eden spiritüel, esîrî alev) ateşten oluşmaktadır. Analojimize devam edersek, su koyu sıvı ile sıvımsı doğanın potansiyel özünden oluşur. Toprak da aynı şekilde iki parçadan oluşur: Aşağı toprak sabit, yersel ve hareketsizdir; yüksek toprak, saf, hareketli ve fiili. Genel olarak elementler terimi, bu dört ilk ilkenin fiziksel aşamalarını, elementsel özler terimi ise bunlara karşılık gelen görünmez, spiritüel yapıları anlatmak için kullanılır. Mineraller, bitkiler, hayvanlar ve insanlar bu dört elementin kaba kısmından oluşmuş bir dünyada yaşarlar; canlı organizmalar bu elementlerin çeşitli bileşimlerinden oluşur.

Henry Drummond, *Natural Law in the Spiritual World* [Doğa Yasası ve Ruhani Dünya] adlı eserinde bu süreci şu şekilde açıklar: "Bütün hayatın başladığı

maddi noktayı analiz edersek, onun albümine, yani yumurta akına benzeyen şeffaf, yapısız, jelimsi bir tözden oluştuğunu görürüz. O karbon, hidrojen, oksijen ve nitrojenden yapılmıştır. O protoplazmadır. Bu protoplazma bütün canlı varlıkların hayata başladığı yapısal birim olmakla kalmaz, aynı zamanda bunların geliştikleri ortamdır da. 'Protoplazma' diyor Huxley, 'basit veya çekirdek halinde, hayatın temelidir. Çömlekçinin kilidir.'"

Kadim filozofların *su* elementi, modern bilimin hidrojenine dönüşmüştür; *hava* oksijen, *ateş* nitrojen, *toprak* karbon olmuştur.

Paracelsus'a göre nasıl doğa sayısız canlı yaratıkla doluysa, görünür elementlerin daha latif kısımlarından oluşan görünür doğanın görünmeyen, spiritüel eşi de, kendisinin elementseller dediği, daha sonraları Doğa Ruhları adı takılan, tuhaf varlıklarla doludur. Paracelsus bu elementsel varlıkları dört gruba ayırmıştır: *gnom*'lar [gnome; toprak cini], *andayn*'lar [undine; su perileri], *silif*'ler [sylph; periler] ve *semender*'ler. Paracelsus'un öğretisine göre canlı varlıklardır, birçoğu insansı bir surette, kendi âlemlerinde yaşarlar; insan tarafından bilinmemelerinin sebebi, duyularının kaba elementlerin sınırlarının ötesinde işlev görecek kadar gelişkin olmamasıdır.

Yunan, Roma, Mısır, Çin ve Hint medeniyetleri örtük olarak satirlerin, sprite'ların ve goblin'lerin varlığına inanmıştır. Denizkızlarını denize, su perilerini nehirlere ve pınarlara, perileri havaya, Lare ve Penate'leri ateşe, faunları, dryadları ve hamadryadları da toprağa yerleştirmişlerdir. Bu doğa ruhlarına büyük saygı duyulmuş ve onlara yatıştırıcı hediyeler sunulmuştur. Bu varlıklar atmosfer şartlarının özel bir durumunda veya bir müridin çok hassas olduğu bir anda görünür hale gelirler. Birçok yazar doğanın daha ince âlemlerinin bu sakinlerini bizzat görmüş gibi yazar. Epey sayıda yazar, paganların taptığı tanrıların büyük bir kısmının elemantaller olduğuna inanmaktadır; çünkü bu *görünmez* varlıklardan bazılarının etkileyici bir görünüşü ve muhteşem bir davranış biçimi vardır.

Yunanlılar bu elementsel varlıklardan bazılarına, özellikle daha yüksek mevkiden olanlara *daemon* adını vermiş ve onlara tapmıştır. Muhtemelen bunlar arasında en ünlüsü Sokrates'e ne yapacağını söyleyen gizemli ruh *daemon*'dur. Sokrates bu varlıktan çok büyük bir saygıyla bahseder. İnsanın görünmez doğasını uzun uzadıya incelemiş olanlar, Sokrates'in daemonu ile Jakob Böhme'nin meleğinin gerçekte elemantaller olmayıp, bu filozofların insanı üstünlüğünün gölgesinde bırakan kendi İlahî doğaları olduğu görüşündedir. *Apuleius on the God of Sokrates* [Sokrates Tanrısı Hakkında Apuleius'un Yorumları] adlı esere düştüğü bir notta Thomas Taylor şöyle yazar:

"Sokrates'in daemonu, Sokrates'in birçok insana göre entelektüel üstünlüğünden çıkarabileceğimiz üzere, yüksek bir varlık olduğuna göre, Apuleius'un onun daemonunu bir Tanrı olarak görmesi meşrudur. Sokrates'in daemonunun

tanrısal olduğuna, Birinci Alcibiades'te bizzat Sokrates tanıklık etmektedir; çünkü diyalogda şu net cümleleri sarf eder: 'Uzun zamandır, Tanrı'nın beni henüz senle sohbet etmeye yönlendirmediği görüşündeydim.' Yine Savunma'da daemonunun İlahî bir aşkınlığa sahip olduğunu, daemonlar hiyerarşisinde yüksek bir konumda olduğunu ifşa eder."

Yeryüzünü çevreleyen ve ona nüfuz eden görünmez elementlerde canlı, zeki varlıkların yaşadığına dair eski zamanlara ait inanç, bugünün yavan zihnine komik görünecektir. Ne var ki bu öğreti dünyanın bugüne kadar görmüş olduğu en büyük zekâlarca desteklenmektedir. Milanlı felsefeci Facius Cardin'in sylph'leri, Benvenuto Celini tarafından görülen semender; Aziz Antony'nin Pan'ı, Napoleon Bonaparte'nin *le petit homme rouge*'si (küçük kırmızı adam, yani gnom) tarihin sayfalarında yerlerini almıştır.

Paracelsus'un *Auslegung von 30 magischen Figuren* adlı eserinden

PARACELSUS'A GÖRE BİR SEMENDER

Mısırlılar, Khaldeliler ve Persler Semenderleri büyük güçlerinden ve saçtıkları ışıklardan dolayı genellikle tanrılarla karıştırmıştır. Yunanlılar kendilerinden önceki ulusların örneğini takip ederek ateş ruhlarını tanrılaştırmış ve sunaklarında sürekli yanan ateşler tutmuşlardır.

Doğa ruhları konusu edebiyata da girmiştir. Shakespeare'in *Yaz Gecesi Rüyası* adlı eserindeki müzik perisi, Alexander Pope'un Gül-Haç şiiri *The Rape of the Lock*'un elementselleri, Lord Lytton'un *Zanoni* adlı eserinin gizemli yaratıkları, James Barrie'nin ölümsüz Tinker Bell'i, Rip Van Winkle'in Catskill Dağları'nda karşılaştığı meşhur kukla oynatıcısı, edebiyat öğrencilerinin çok iyi tanıdığı karakterlerdir. Bütün halkların efsaneleri ve halk hikâyeleri eski kalelerde yaşayan, toprağın derinlerindeki hazineleri koruyan, zehirli mantarların koruması altında evlerini inşa etmiş olan bu gizemli küçük yaratıklarla doludur. Periler çocukların en sevdikleri şeyler arasındadır ve onların var olmadıklarına kolay kolay inanmak istemezler. Dünyanın en büyük zekâları, çok uzak olmayan bir geçmişte perilerin varlığına inanıyorlardı. Platon, Sokrates ve İamblichus gibi isimlerin bu varlıkların mevcut olduklarına dair tanıklıklarında yanılıp yanılmadıkları hâlâ cevaplandırılması gereken bir sorudur.

Paracelsus elemensel varlıkların bedenlerini oluşturan tözleri tarif ederken, eti iki türe ayırır; bunlardan birincisi hepimizin Adem yoluyla miras aldığımız bedendir. Bu görünür, cisimsel ettir. Adem'den gelmeyen ve daha latifleşmiş olan ikincisi birincisi gibi sınırlı değildir. Elementsel varlıkların bedenleri gayri cismi

[transubstantial] etten oluşur. Paracelsus, Doğa Ruhları'nın bedenleri ile insanın bedeni arasında madde ve ruh arasında olduğu kadar ayrım olduğunu ifade eder.

"Yine de," diye ekler, "Elementsel varlıklar ruhlar değildirler; çünkü et, kan ve kemikten oluşurlar; bir ömürleri, bir soyları vardır. Konuşur, sohbet eder, eylemde bulunur ve uyurlar... Dolayısıyla hataya düşmeden onlara 'ruh' diyemeyiz. Bunlar insanlarla ruhlar arasında bir yer işgal ederler, hem insana hem ruha benzerler, suret bakımından bizim erkek ve kadınımıza benzerken, hareketlerinin hızı bakımından ruhlara benzerler." (*Philosophia Occulta*, Franz Hartmann'ın çevirisi.) Aynı yazar daha sonra bu yaratıklara *composita* der, yani madde ve ruhun bir bileşimi. Fikri açıklamak için renkleri kullanır. Örneğin mavi ve kırmızının karışımı yeni bir renk olan moru verir, mor onu oluşturan hiçbir renge benzemez. Doğa Ruhları da böyledir; ne spiritüel varlıklara ne de maddi varlıklara benzerler; oysa bizim *spiritüel madde* veya esîr diyebileceğimiz bir tözden yapılmışlardır.

Paracelsus'a göre insan birçok doğanın (ruh, can, zihin ve beden) tek bir birim halinde birleşmesiyken, elementsel varlıklar tek bir *ilkeden*, esîrden oluşmuşlardır ve esîr içinde yaşarlar. Okuyucu *esîr* teriminden kastın dört elementin spiritüel özü olduğunu unutmamalıdır. Ne kadar element varsa o kadar esîr vardır ve ne kadar esîr varsa, o kadar Doğa Ruhu türü vardır. Bu türler tümüyle kendi esîrlerinde yalıtılmış durumdadır ve öteki esîr âlemleriyle herhangi bir temasları yoktur. Fakat insanın doğası dört elementin de etkilerine duyarlı olduğu için, uygun koşularda dört element krallığıyla da iletişim kurabilir.

Doğa ruhları kaba elementlerle, maddi ateş, toprak, hava ve suyla yok edilemezler; çünkü bu yersel tözlerden daha yüksek bir titreşim oranında iş görürler. Yalnızca tek bir elementin, yani ilkenin esîrinden müteşekkil oldukları için, ölümsüz bir ruha sahip değildirler; ölüm anında ilk olarak içinde bireyselleşmiş oldukları elemente ayrışırlar. Ölümden sonra herhangi bir bireysel bilinç kalmaz; çünkü bu bilinci taşıyacak daha üst bir araçları yoktur. Yalnızca bir tözden yapılmış oldukları için araçlar arasında sürtünme yoktur; dolayısıyla bedensel fonksiyonlarında çok az sorun yaşarlar ve çok uzun ömürlü olurlar. Toprak elementine ait olanlar kısa ömürlüdür, hava ve esîrden yapılmış olanlar en uzun ömürlü olanlarıdır. Ortalama ömürleri üç yüz ila bin yıl arasındadır. Paracelsus dünya ortamına benzer bir ortamda yaşadıklarına ve onların hastalıklara maruz kaldıklarına inanmaktadır. Bu yaratıkların spiritüel gelişim olasılıkları yoktur, ancak çoğu hayli ahlaklı bir karaktere sahiptirler.

Doğa ruhlarının içinde var olduğu elementsel esîrle ilgili olarak Paracelsus şunları yazar: "Dört elementin içinde yaşarlar: Su perileri su elementinin içinde, hava perileri hava elementinin içinde, Pigmieler [toprak cinleri] toprakta ve Semenderler ateşte yaşar. Bunlara ayrıca Undinae, Sylevstres, Gnomi, Vulcani vb.

isimler takılmıştır. Her tür sadece ait olduğu elementin içinde hareket eder ve hiçbiri kendi elementinin dışına çıkamaz. Kendilerine ait element ise hava bizim için neyse, su balık için neyse odur. Hiçbiri başka tür bir elementin içinde yaşayamaz. Her elementsel varlık için, içinde yaşadığı element tıpkı bizim atmosferimiz gibi şeffaf, görünmez ve solunabilirdir." (*Philosophia Occulta* Franz Hartmann'ın çevirisi.)

Okuyucu Doğa Ruhları ile gayp âlemlerinden bize gelen gerçek hayat dalgalarını birbirine karıştırmamalıdır. Elementsel varlıklar yalnızca tek bir *esîrî* (ya da atomsal) özden meydana gelmişken, melekler, başmelekler ve diğer üstün, aşkın entiteler bileşik organizmalardır ve insanınkinden çok uzak olmayan bir biçimde bir spiritüel doğadan bir de bu doğayı tezahür ettirecek bir dizi araçtan oluşurlar. Fakat fiziksel bir bedene ve onun sınırlamalarına maruz değildirler.

Doğa ruhları felsefesinin genellikle Doğu kökenli, muhtemelen Brahmanizm kökenli olduğuna inanılır. Paracelsus bunlarla ilgili bilgisini, bütün hayatı boyunca çıktığı felsefi seyahatleri sırasında temas kurduğu Doğulu bilgelerden almıştır. Mısırlılar ile Yunanlılar bilgilerini aynı kaynaktan toplamıştır. Şimdi Doğa Ruhları'nın dört sınıfını Paracelsus'un, de Abbe de Villars'ın öğretilerine ve konuyla ilgili mevcut nadir eserlere göre ayrı ayrı ele alalım.

GNOMLAR

Toprağın yersel esîr denilen latif kısmında yaşayan elementsel varlıklar, gnom genel başlığı altında toplanırlar. (İsim muhtemelen Yunancada yerde yaşayan anlamına gelen *genomus* kelimesinden türemiştir. Bak. *New English Dictionary*.)

Doğanın nesnel fiziksel elementleri içinde tekâmül eden beşeri varlıklar olduğu gibi, doğanın öznel esîrî bedeninde tekâmül eden gnomlar mevcuttur. Bu toprak ruhları titreşimsel oran bakımından maddi toprağa öyle yakın bir elementte yaşarlar ki, taşlar ve kayalar, bitki örtüsü, hayvanlar ve insanlar âlemindeki mineraller üzerinde devasa bir güce sahiptirler. Bazıları, pigmeler gibi, taşlar, değerli taşlar ve mücevherlerle çalışırlar ve bunların gizli hazinelere bekçilik yaptıklarına inanılır. Mağaralarda yaşarlar, İskandinav ülkelerinde bunların yaşadığı yere Nibelungen ülkesi denir. Wagner'in muhteşem operası *The Ring of Nibelungen*'de, Alberich, Pigmelerin kralı olur ve bu küçük yaratıkları yerin altındaki gizli hazineleri kendisi için toplamaya zorlar.

Pigmelerin dışında başka gnomlarda vardır, bunlara ağaç ve orman perileri denir. Silvestresler, satirler, panlar, dryadlar, hamadriyadlar, durdaliler, elfler, browniler ve ormanın küçük yaşlı adamları bu gruba aittir. Paracelsus gnomların yapı bakımından kaymaktaşı, mermer ve çimentoyu andıran evler yaptıklarını, fakat bu evlerin gerçek maddesinin, fiziksel dünyada bir karşılığı olmadığı için bilinmediğini yazar. Bazı gnom türleri topluluk halinde yaşar, diğerleri ise içinde

yaşadıkları maddelerden ayrılmaz. Örneğin Mamadriyadlar bir parçası oldukları ağaçlar veya bitkilerle birlikte yaşayıp ölürler. Her çalı ve çiçeğin kendi Doğa Ruhu olduğu söylenir; bu ruh bitkinin fiziksel cismini evi olarak kullanır. Zekâ ilkesinin doğanın her yerinde benzer bir şekilde işlediğini gören kadim filozoflar, örgütlü bir zekâ sahibi olmayan yaratıkların gösterdiği doğal seleksiyonun niteliğinin, gerçekte, bizzat doğa ruhlarının kararlarıyla açığa çıktığına inanıyorlardı.

C. M. Gayley, *The Classical Myths* [Klasik Mitler] adlı eserinde, "Paganlarda doğanın her işlevinden belli bir tanrısal amili sorumlu tutmak gibi çok hoş bir özellik vardı. Yunanlıların hayal gücü, toprak ve denizi, bizim felsefemizin doğa yasasının işleyişine bağladığı fenomenlerin sorumlusu olarak gördükleri tanrılarla doldurmuştu." Böylece elementsel varlık birlikte çalıştığı bitki adına, besinsel unsurları kabul veya reddediyor, oraya renklendirici madde atıyor, tohumu koruyor ve birçok başka faydalı işlevi yerine getiriyordu. Her türe farklı, fakat uygun bir Doğa Ruhu hizmet ediyordu. Örneğin zehirli çalılarla çalışanların görünüşleri pek hoş değildi. Baldıran zehrinin doğa ruhunun, içi görülebilen bir etle kaplı küçük insan iskeletlerine benzediği söylenir. Baldıranın içinde yaşarlar ve baldıran kesildiği zaman, kesik parçalar ölene kadar onların içinde kalırlar; çalıdaki en ufak bir hayat belirtisi onun içinde bir elementsel bekçi olduğunu gösterir.

Büyük ağaçların da doğa ruhları vardır, ancak bunlar küçük bitkilerin elementsellerinden daha büyüktür. Pigmelerin çalışmaları kayalardaki kristallerin kesilmesi ve cevher damarlarının geliştirilmesidir. Gnomlar hayvanlarla ve insanlarla çalıştıkları zaman, çalışmaları kendi doğalarına karşılık gelen dokularla sınırlıdır. Dolayısıyla mineraller âlemine ait kemiklerle çalışırlar. Kadimler elementsel varlıkların işbirliği olmadan kırılan bir uzvun tamirinin imkânsız olduğuna inanırlardı.

Çeşitli boylarda olan gnomların çoğu insanlardan daha küçüktür; bununla birlikte bazıları istediği zaman biçim değiştirme yeteneğine sahiptir. Bu durum, içinde işlev gördükleri elementin son derece akışkan olması sayesinde mümkündür. Abbé de Villars bunlarla ilgili olarak, "Yeryüzü ta merkezine kadar Gnomlarla doludur, bunlar küçük yapılı bir halktır ve hazinelerin, minerallerin ve değerli taşların bekçileridirler. İnsanın sadık dostlarıdırlar ve kolay yönetilirler."

Gnomların iyi huylu olmaları konusunda bütün otoriteler aynı fikirde değildirler. Birçok yazar onların hilebaz, kötücül, idare etmesi zor ve hain bir yapıda olduğunu ifade eder. Bununla birlikte, güvenleri kazanıldığı zaman, sadık ve doğru olduklarında fikir birliği vardır. Kadim dünyanın filozofları ve inisiyeleri, bu gizemli küçük halkla ilgili dersler alırdı ve bunlarla iletişime girmeyi, önemli vazifelerde onların yardımını almayı öğrenirlerdi. Bununla birlikte majisyen, ele-

mentsel varlıklara her zaman güvenmemesi konusunda uyarılır. Çünkü güvenirlerse, insanın öznel doğasıyla iş gören bu görünmez yaratıklar, onlara sonsuz acı ve nihayet kesin yok oluş getirebilirler. Mistik, diğer insanlara hizmet ettiği sürece gnomlar da onlara hizmet edecektir, fakat gnomun yardımını dünyevi güç kazanmak için bencilce kullanırlar ya da onu aldatırsa gnom onun karşısına korkunç bir öfkeyle çıkacaktır.

Toprak ruhları yılın belli zamanlarında büyük mağaralarda bir araya gelirler. Shakespeare'in *Yaz Gecesi Rüyası* adlı eserinde ima ettiği üzere, elemantaller burada, doğanın güzelliğini, uyumunu ve yaklaşmakta olan kusursuz hasadı kutlar. Gnomlar çok saygı duyup sevdikleri bir kral tarafından yönetilir. Bu kralın adı *Gob*'tur; dolayısıyla halkına genellikle goblinler denir. Ortaçağ mistikleri dört doğa ruhu krallığından her birine bir yaratım köşesi (ana yönlerden birini) vermiştir, yersel karakterlerinden dolayı gnomlar kuzeye tayin edilmiştir; bu yön kadimler tarafından karanlığın ve ölümün yönü olarak görülmüştür. Dört insani mizaçtan biri de gnomlara tayin edilmiştir, birçokları mağaraların karanlığında, ormanların loş yerlerinde yaşadığı için, mizaçlarının melankolik, endişeli ve kötümser olduğu söylenir. Bununla kasıt, gnomların mizacının böyle olduğu değil, benzeri nitelikler üzerinde özel bir hâkimiyete sahip olduklarıdır.

Gjellerup'un *Den Ældre Eddas Gudesange* adlı eserinden.

GNOMLAR

En sık görülen gnome cinsi ya brownie ya da elftir; bunlar otuz ila yetmiş santimetre boyları arasında yeşil veya toprak rengi giyinmiş olan garip ve kötücül yaratıklardır. Çoğu çok yaşlı görünür. Uzun beyaz sakalları vardır ve tombuldurlar. Ağaçların kovuklarından sallana sallana çıkarken veya ağaç gövdesinde gözden kaybolurken rastlanırlar.

Gnomlar evlenir, aile kurarlar ve dişi gnomlara *gnomide*ler denir. Bazıları içinde yaşadıkları elementten dokunmuş bir kıyafet giyer. Başka örneklerde, tıpkı kürklü hayvanlar gibi, elbiseleri vücutlarının bir parçası olarak büyür. Gnomların doymak bilmeyen bir iştahları olduğu ve vakitlerinin önemli bir kısmını yemek yemekle geçirdikleri söylenir, fakat ekmeklerini uzun, zor ve zahmetli bir çalışmayla çıkarırlar. Bunlardan birçoğu sefil bir mizaca sahiptir ve eşyaları gizli yerlere saklamayı severler. Küçük çocukların gnomları görebildiklerine dair çok fazla kanıt vardır, bu durum doğanın maddi yönüyle temaslarının henüz tam gelişmemiş olup, az çok bilinçli, görünmez âlemlerde işlev görmelerinden kaynaklanmaktadır.

Paracelsus'a göre, "İnsan dışsal elementlerde, elementsel varlıklarsa içsel elementlerde yaşarlar. Elementsel varlıkların kendi evleri, kıyafetleri, tavırları, alışkanlıkları, dilleri ve yönetimleri vardır; tıpkı arıların kraliçelerinin ve belli bir topluluk örgütlenmesinin olması gibi." (*Philosophia Occulta*, Franz Hartmann.)

Paracelsus doğa ruhlarının üzerindeki çevresel sınırlamalar konusunda Yunan mistiklerinden farklı bir görüştedir. İsviçreli filozof onların sübtil, görünmez

esîrlerden meydana geldiğini düşünür. Bu varsayıma göre ancak belli vakitlerde ve kendi esîrî titreşimleriyle *rabıta içinde* olanlara görünürler. Oysa Yunanlılar, öyle anlaşılıyor ki, birçok doğa ruhunun maddi bir yapıya sahip olduğuna ve fiziksel dünyada iş görebilme yeteneğine sahip olduğuna inanmaktadır. Uyandığımız zaman bir rüya bazen öyle canlı gelir ki, kişi fiziksel bir deneyim yaşadığına inanır. Fiziksel olarak görünmenin nerede bitip, esîre ait bir görünün nerede başladığına kesin olarak karar vermenin güçlüğü, bu görüş farklarını açıklayabilir.

Bu açıklama bile Aziz Jerome'ye göre Konstantin zamanında yakalanan ve halka gösterilen satir hikâyesini açıklamaya yeterli değildir. Bu satir keçi boynuzlarına ve ayaklarına sahip bir insan biçimindeydi. Ölümünün ardından tuza yatırılmış ve gerçek olduğunu görsün diye imparatora götürülmüştür. (Bu garip olay, büyük ihtimalle, deforme bir doğumla ilgilidir.)

SU PERİLERİ

Yer cücelerinin işlevlerinin toprak elementiyle sınırlı olması gibi, su perileri de nemli (likit) esîr denilen görünmez, spiritüel özde yaşarlar. Titreşim oranları su elementine yakındır, dolayısıyla su perileri doğadaki bu sıvının akışını ve işlevini büyük ölçüde kontrol edebilirler. Su perilerinin en temel özelliği güzellikleridir. Sanatta veya heykelde tasvir edildikleri her yerde simetri ve zarafet bakımından emsalsizdirler. Her zaman bir dişil sembol olmuş olan su elementini kontrol ettikler için, su perilerinin genellikle dişi olarak sembolize edilmeleri normaldir.

Birçok su perisi türü vardır. Bazıları şelalelerde yaşarlar, buradaki serpintinin içinde görülebilirler; diğerleri hızlı akan nehirlerde, bazıları içinden su çıkan bataklık ve çayırlarda, küçük pınarlarda, kimileri de dağ göllerinde yaşar. Kadim filozoflara göre her pınarın kendi su perisi [nymph], her okyanusun kendi oceanid'i vardır. Su ruhları oreades, nereides, limoniades, naiades, su perileri, denizkızları, su kızları ve potamides isimleriyle bilinirler. Su perileri isimlerini genellikle içinde yaşadıkları nehir veya denizden alırlar.

Onları tarif eden kadimler, ayırt edici belli özellikleri konusunda fikir birliğindedir. Genel olarak, neredeyse bütün su perileri görünüş ve boy bakımından insanlara çok benzerler, bununla birlikte küçük derelerde ve pınarlarda yaşayanlar daha küçük olmaktadır. Bu su perilerinin normal insan kılığına girip erkeklerle ve kadınlarla ilişkiye girebildiklerine inanılmaktadır. Bu ruhların balıkçı aileler tarafından evlat edinildiğine dair bir sürü hikâye vardır; hemen hemen her örnekte su perisi suyun çağrısını işitmiş ve Denizin Kralı Neptün'ün ülkesine geri dönmüştür.

Erkek su perileri hakkında hemen hiçbir şey bilinmemektedir. Su ruhları kendilerine ev yapma konusunda yer cüceleri kadar iyi değildirler, ama okyanusun

altındaki mercan mağaralarda, göllerin ve nehirlerin kıyısındaki kayalıkların arasında yaşarlar. Bir Kelt efsanesine göre İrlanda'da, oraya insanlar yerleşmeden önce yarı tanrısal yaratıklardan garip bir ırk yaşardı; modern Keltlerin gelmesiyle bu ırk çayırlara ve bataklıklara çekilmiştir ve bugün bile buralarda yaşamaya devam etmektedirler. Minik su perileri su zambağının yaprakları altında ve şelalelerin su saçtığı küçük yosun evciklerde yaşarlar. Su perileri bitki, hayvan ve insandaki hayati özler ve sıvılarla yaşarlar, içinde su bulunan her şeyin içindedirler. Su perilerinin görünüşleri genellikle Yunan tanrıçalarına benzer. Suyun içinde sisle kaplı olarak çıkarlar ve bu sisten ayrı olarak uzun süre var olamazlar.

Lycosthenes'in *Prodigiorum ac Ostentorum Chronicon* adlı eserinden.

Birçok su perisi türü ve hepsinin kendine özgü sınırları vardır, dolayısıyla hepsini burada incelemek imkânsızdır. Hükümdarları bıkmak bilmez bir sevgi ve saygıyla bağlandıkları *Necksa*'dır. Mizaçları canlıdır ve yaratımın batı köşesinin tahtı bunlara verilmiştir. Duygusal yaratıklardır, insanları ve insanlara hizmet etmeyi severler. Bazen yunusların veya diğer büyük balıkların üstüne binmiş olarak resmedilirler, çiçekler ve bitkilere karşı âdeta özel bir sevgi beslerler ve en az yer cüceleri kadar itaatkâr ve uslu bir biçimde hizmet ederler. Kadim şairler Batı Rüzgârında su perilerinin şarkılarının işitildiğini ve bu varlıkların hayatlarının maddi dünyayı güzelleştirmeye adanmış olduğunu söylerler.

BİR DENİZ KIZI

Su perilerinin muhtemelen en ünlüsü deniz kızlarıdır. Deniz kızları ilk denizcilerle bilikte Yedi Deniz'de yaşardı. Üst kısmı insan, alt kısmı balık biçiminde olan bu varlıklara inanca, muhtemelen çok uzaklardan görülen penguenler veya foklar neden olmuştur. Deniz kızlarıyla ilgili ortaçağ metinlerinde, bu varlıkların saçlarının yeşil deniz yosunu şeklinde olduğu ve vücutlarında deniz bitki ve hayvanlarından yapılmış süsler olduğu yazılmıştır.

SEMENDERLER

Üçüncü grup elementsel varlıklar, doğanın görünmez ateş elementi olan incelmiş, spiritüel esîrde yaşayan ateş ruhları, semenderlerdir. Bunlar olmadan cisimsel ateş var olamaz, (ortaçağ mistiklerinin inandığı üzere) sürtünmenin olduğu yerde hemen ortaya çıkan semenderlerin yardımı olmadan ne bir kibrit yanabilir ne de çakmaktaşı veya çelik birbirine vurulduğunda kıvılcım çıkarabilir. İçinde yaşadıkları ateş elementi dolayısıyla insanlar semenderlerle iletişim kuramaz, çünkü huzurlarındaki her şey küle dönüşür. Kadim dünyanın filozofları bitki ve koku bileşimlerini kullanarak çeşitli tütsü türleri yaratmışlardır. Bu tütsü yakıldığı zaman, bu elementseller kendilerini göstermelerine uygun buharlar çıkar. Ele-

mentseller tütsü dumanındaki esîrî kısmı ödünç alarak kendilerini gösterirler.

Semenderler tıpkı su perileri ve yer cüceleri gibi çeşitli grup ve türlere ayrılırlar. Bu türler görünüş, boy ve soyluluk bakımından birbirlerinden farklıdırlar. Paracelsus şunları yazar: "Semenderler ateş topları, ateş yalımları şeklinde tarlaların üstünden geçerken veya evlerin içine bakarken görülmüşlerdir." (*Philosophia Occulta*, Franz Hartmann çevirisi.)

Ortaçağda da doğa ruhlarını araştıranlar, en yaygın semender biçiminin bir kertenkele biçiminde olup otuz santim veya daha uzun boyda olduğu ve ateşin ortasında kıvrılıp dönerken görüldüğü görüşündedirler. Başka bir grup, uçuşan pelerinler, alevden koruyucu zırhlar içinde alev devleri olarak tarif edilmişlerdir. Kimi ortaçağ otoriteleri, örneğin Abbé de Villars, Zerdüşt'ün -Nuh'un karısı olduğuna inanılan- Vesta ile büyük semender Oromasis'in oğlu olduğuna inanıyordu. Dolayısıyla onun doğumundan itibaren Zerdüşt'ün alevler içindeki babasının onuruna, Pers ülkesinin sunaklarındaki ateşler hiç sönmemiştir.

En önemli semender türlerinden biri Acthnici idi. Bu yaratıklar sadece küre biçiminde görülüyordu. Geceleri suyun üstünde, bazen gemilerin direklerinde ve armalarında alev çatalları olarak görüldüklerine inanılırdı (Aziz Elmo'nun Ateşi). Semenderler elementsel varlıkların en güçlüsüdür, yöneticileri dev bir ateş ruhu olan Jin'dir ve korkunç bir görüntüye sahiptir. Semenderler tehlikelidirler ve bilgeler onlardan uzak durmayı tavsiye etmişlerdir; çünkü onları araştırmaktan elde edilecek fayda ödenecek bedeli karşılamamaktadır. Kadimler için sıcaklık güneyle ilişkili olduğu için, yaratımın bu köşesi onlara tayin edilmiştir. Semenderlerin ateşsi veya çabuk heyecanlanan türden her varlık üzerinde etkileri olduğuna inanılırdı. Semenderler hayvanlarda ve insanlarda beden ısısı, karaciğer ve kan dolaşımı araçlarını kullanarak duygusal, heyecansal doğa üzerinde etkide bulunurlar. Onların eli değmeden hiçbir ısı ve sıcaklık olamaz.

SİLİFLER [HAVA PERİLERİ]

Bilgeler, elementsel varlıkların dördüncü türünün hava elementinde yaşadığını söylediğinde, bununla dünyanın atmosferini değil, yapı bakımından bizim atmosferimize benzeyen, ancak çok daha sübtil olan, görünmez, cisimsel olmayan, spiritüel ortam olarak bir esîrî tözü kast ediyordu. Platon'un koruduğu Sokrates'in son diyalogu olan *Phaedo*'da, idama mahkûm edilmiş olan felsefeci şunları söyler:

"Dünya üzerinde ise hayvanlar ve insanlar bulunur, orta bölgede ise, başkaları (elementseller) biz denizde nasıl yaşıyorsak o şekilde havada yaşarlar; kimileri ise etrafında havanın dolaştığı adalarda yaşarlar, biz suyu ve denizi nasıl kullanıyorsak onlar da havayı o şekilde kullanır, hava bizim için neyse esîr de

onlar için odur. Dahası, iklimleri öyle ılımlıdır ki hiçbir hastalıkları yoktur [Paracelsus bu konuda farklı fikirdedir], bizden daha uzun yaşarlar, görürler, dokunurlar ve koklarlar, hava nasıl sudan daha saf, esîr nasıl havadan safsa, bu varlıkların duyuları bizimkine göre daha gelişmiştir. Ayrıca içinde tanrıların gerçekten yaşadığı tapınakları ve kutsal yerleri vardır, tanrıların seslerini duyar, onlardan yanıt alır, onların varlığından haberli yaşar ve onlarla sohbet ederler. Güneşi, ayı ve yıldızları gerçekten oldukları gibi görürler." Siliflerin bulutlar arasında yaşadığına inanılsa da, gerçek evleri dağ doruklarıdır.

Salverte'nin *Occult Sciences* adlı kitabına düştüğü dipnotta Todd Thomson şunları söyler: "Bizim Fayes veya Fairies diye kullandığımız kelimeler İskandinav kökenlidir, bununla birlikte Fairy ismi esasen Farsça Peri kelimesinin değişikliğe uğramış halidir. Peri insanları cinlerin kötülüklerinden koruma işini üstlenmiş hayali iyicil varlıklardır. Fakat bir ihtimal Gotça Fagur kelimesinden de türemiş olabilir; tıpkı Elf kelimesinin Alfa kelimesinden türemiş olması gibi. Eğer bizim Fairy kelimesi bu kökenden geliyorsa, İngiltere'deki perilere inancın Danimarka işgalinden kaldığını söyleyebiliriz. Bunlar güya havamsı, güzel, canlı ve iyi varlıklardır; Peri ülkesi, Alf-heinner denilen bir ülkede yaşarlar ve iyilik yapmak amacıyla insanlarla iletişime girerler. Arada bir dünyada görünürler, çiy düşmüş çimenler üzerinde ay ışığı danslarını yapıp geride çok güzel yeşil halkadan izler bırakırlar."

Kadimler siliflere kar tanelerine biçim verme ve bulutları toplama görevini vermiştir. Bu ikincisini nemi tedarik eden su perileriyle işbirliği içinde yerine getirirler. Kendilerine özgü araçları rüzgârdır ve kadimler onlara hava ruhları adını takmıştır. Bunlar elemantellerin en üst sınıfıdır, çünkü içinde yaşadıkları element en yüksek titreşime sahip olan elementtir. Yüzlerce yıl yaşarlar, bin yaşına geldiklerinde bile asla yaşlanmış görünmezler. Siliflerin liderlerinin ismi *Paralda*'dır. Paralda'nın dünyadaki en yüksek dağda yaşadığına inanılır. Dişi Siliflere *silifid* [sylphid] denir.

Siliflerin, semenderlerin ve su perilerinin kadimlerin kehanet tapınaklarıyla yakından ilişkili olduğu söylenir, gerçekten de yerin derinliklerinden veya gökyüzünden sesleri duyulan onlardır.

Silifler bazen, sadece kısa bir süreliğine, insan suretine bürünürler. Boyları çeşit çeşit olsa da, insanlardan daha uzun değillerdir ve genellikle daha küçüktürler. Siliflerin insanları kendi toplumlarına kabul ettikleri, orada epey bir süre yaşamalarına izin verdikleri söylenir; aslına bakılırsa, Paracelsus böyle bir olaydan bahsetmiştir; kuşkusuz bu durum insan fiziksel bedenindeyken gerçekleşemez. Bazılarına göre, Yunanlıların Müzleri gerçekte siliflerdir, çünkü bu varlıkların rüya görenin, şairin ve sanatçının zihninde toplandığına, güzelliklere ve doğanın işlerine dair yakın bilgileriyle onlara ilham verdiğine inanılır. Silif-

lere yaratımın doğu köşesi verilmiştir. Mizaçları neşeli, değişken ve acayiptir. Deha sahibi insanların tuhaf özellikleri onların silif lerle yaptığı işbirliğinden kaynaklanır, çünkü bu işbirliği acayiplikler ve tutarsızlıklar getirir. Silifler insan bedeninin gazlarıyla ve dolaylı olarak tutarsızlığın ortaya çıktığı sinir sistemiyle ilişkilidirler. Belli bir evleri yoktur, bir yerden ötekine dolaşır dururlar; bunlar evrenin zeki faaliyetinde her zaman mevcut olan görünmez kuvvetler, elementsel göçebelerdirler.

GENEL TESPİTLER

Kimi kadimler, Paracelsus'tan farklı olarak, elementsel krallıkların birbirleriyle savaşabildikleri görüşündedir ve doğanın çeşitli elementleri arasındaki savaşı bu Doğa Ruhları krallıkları arasındaki savaş olarak görmüşlerdir. Şimşek çakıp bir kayayı ikiye böldüğü zaman, semenderlerin yer cücelerine saldırdığına inandılar. Bu krallıkları oluşturan dört esîr arasında titreşimsel tekabül ilişkisi olmadığı için kendilerine özgü elementte birbirlerine saldıramayacaklarına göre, bir ortak payda üzerinde, yani, hepsinin de belli bir etki gücüne sahip olduğu fiziksel evren içinde savaşmak zorundadırlar.

Ayrıca kendi içindeki gruplarda da savaş olmaktadır; bir yer cücesi ordusu başka bir yer cücesi ordusuna saldırabilir. Bunlar arasında içsavaşlar çıkabilir. Eski zamanların filozofları doğanın görünür çelişkilerini, onun bütün kuvvetlerini bireyselleştirip kişiselleştirerek, insanlara özgü tipik tutarsızlıklara atfetmektense onlara insanlardan farklı mizaçlar vererek çözmüşlerdir. Zodyakın dört sabit burcu dört elementsel krallığa tekabül ettirilmiştir. Yer cüceleri Boğa burcunun, su perileri Akrep'in, semenderler Aslan'ın ve silifler de Kova'nın doğasına sahiptir.

Hıristiyan kilise bütün elementsel entiteleri *demon* başlığı altında bir araya getirmiştir. Bu, çok geniş sonuçları olan yanlış bir adlandırmadır; çünkü ortalama bir kafa için demon iblis veya ifrit anlamına gelmektedir, oysa doğa ruhları herhangi bir mineral, bitki veya havyandan daha kötü değildir. Birçok ilk dönem Kilise Babaları elementsel varlıklarla karşılaştıklarını ve onlarla tartıştıklarını ileri sürmüştür.

Daha önce ifade edildiği üzere, doğa ruhları ölümsüz olamazlar. Bununla birlikte bazı filozoflar nadir örneklerde, görünmez âlemlerin ilkelerini bilen bazı adeptlerin ve inisiyelerin onlara ölümsüzlük bahşettiğine inanmıştır. Fiziksel dünyada çözülme olduğu gibi, fiziksel maddenin esîrî karşılığında da aynı şey olur. Normal şartlar altında, ölüm sırasında bir doğa ruhu, ayrışarak, başta bireyselleşmiş olduğu şeffaf ilksel öze döner. Gerçekleştirilmiş olan tekâmül, elementsel varlığın geçici bireyselleşmiş entitesine değil, elementin veya söz konusu ilksel özün bilincine kaydedilir. İnsanın bileşik organizmasına ve onun spiritüel

ve entelektüel araçlarına sahip olmayan doğa ruhları, rasyonel zekâ bakımından insanın altındadır; fakat -tek elementle sınırlı olan- işlevleri bakımından, içinde yaşadıkları elemente özgü niteliklerde insan zekâsını kat kat aşan özelleşmiş bir zekâya sahiptirler.

Kilise Babaları elementsel varlıklar için sık sık *incubus* ve *succubus* isimlerini kullanmışlardır. *Incubus* ve *succubus*, şeytani ve doğadışı yaratımlar iken, elementsel varlıklar dört elementsel özün sakinlerini anlatan ortak bir terimdir. Paracelsus'a göre *incubus* ile *succubus* (isim sırasına göre eril ve dişil), astral bedenin kötü düşünceleri ve duygularına musallat olan parazit yaratıklardırlar. Bu terimler ayrıca kara büyücülerin fizik ötesi organizmaları için de kullanılır. Bu *larva*lar hiçbir şekilde hayali varlıklar olmasalar da, hayal gücünün çocuklarıdırlar. Kadim bilgelere göre bunlar kötülüğün görünmez nedenidirler, ahlaken zayıf olan insanların etrafını çevreleyen esîrde yaşarlar ve onları doğalarını daha fazla yozlaştıran aşırılıklara iterler. Bu nedenle, afyon evleri, genelevler, batakhanelerde bol bol bulunurlar. Burada kendilerini tamamen günaha bırakmış talihsizleri avlarlar. Alışkanlık yaratan uyuşturucular ve alkolik uyaranlarla duyularının uyuşturulmasına izin veren birey, astral planın bu varlıklarıyla geçici bir *rabıta* kurar. Esrar ve afyon bağımlılarının gördükleri *houris* denilen varlıklar veya çıldırmış insanlara işkenceler yapan gerçek gibi görünen canavarlar bu yeraltı varlıklarının örnekleridirler. Kötü eylemlerinin bunları mıknatıs gibi kendine çektiği insanlar için görünürdürler sadece.

Howard Wookey'in çizimi

BİR SİLİF

Silifler hızla değişebilen, bir yerden ötekine şimşek hızıyla gidebilen varlıklardır. Gazlar ve yerin esîrleri içinde iş görürler ve mizaç bakımından insanın hoş yanlarına çekmişlerdir. Neredeyse her zaman kanatlı bir biçimde, bazen küçük kerublar bazen de zarif periler şeklinde resmedilmişlerdir.

Paracelsus'un canlı veya ölü (genellikle ikincisi) bir insanın astral bedeni olarak tarif ettiği *incubus* ile *succubus*, vampir yaratıklardır. Vampir varlıklar, canlıların canlılık enerjisini çalıp kendi amaçları için kullanarak fiziksel plandaki varlıklarını uzatmaya çalışırlar.

Paracelsus *De Ente Spirituali* adlı eserinde, bu kötücül varlıklardan bahseder: "Sağlıklı ve arı bir akıl bunlar tarafından obsesyona sokulamaz; çünkü bu tür larvalar insan üzerinde, insan zihninde bunlar için yer açtığı ölçüde eylemde bulunabilir. Sağlıklı bir zihin efendisinin iradesi olmadan içine girilemeyen bir zihindir, fakat bunların girmesine izin verilirse, kadınların ve erkeklerin tutkularını alevlendirir, onlarda açlıklar yaratır, beyne zarar veren kötücül düşünce-

ler üretir, hayvani zekâyı keskinleştirir ve edep duygusunu yıkar. Kötü ruhlar ancak hayvani doğası kendisine egemen olmuş insanları obsesyona sokarlar. Hakikatin ruhuyla aydınlanmış akıllar ele geçirilemez; ancak aşağı itkilerine teslim olmayı âdet edinmiş olanlar bu varlıkların etkilerine maruz kalırlar." (Bkz. *Paracelsus*, Franz Hartmann.)

Count de Gabalis tarafından gelenekten farklı, tuhaf bir mevhum geliştirilmiştir: *kusursuz hamilelik*. Bu terim bir insan ile bir elementsel varlığın birlikteliğini anlatır. Count de Gabalis bu tür birlikteliklerin çocukları arasında Herküles, Achilles, Aeneas, Theseus, Melchizedek, Platon, Tyanalı Apollonius ve Büyücü Merlin'i sayar.

XXIV.

Hermesçi Farmakoloji, Kimya ve Sağaltım

ifa sanatı ilk başta rahipler kastının gizli bilimlerinden biriydi, bu sanatın kaynağı dini inançların ortaya çıkışını gizleyen aynı perdeyle örtülmüştür. Bütün yüksek bilgi formları esasen rahipler kastının elindeydi. Tapınak, medeniyetin beşiğiydi. İlahî imtiyazlarını kullanan rahipler, yasaları koymuş ve yaptırımlar uygulamış; yöneticileri belirlemiş, onları kontrol etmiş; yaşayanların ihtiyaçlarını belirleyip ölülere rehberlik etmiştir. Bütün öğrenim dalları rahiplerin tekelindedir; rahipler akıl ve ahlak bakımından sırlara vâkıf olabilecekleri belli rütbe ve mertebelere ayırmıştır. Platon'un *Devlet Adamı* adlı eserinden yapılan aşağıdaki alıntı konuyu çok iyi anlatmaktadır: "... Mısır'da, Kral, rahiplere özgü erke sahip olmadıkça yönetme hakkına sahip değildi; eğer başka bir sınıftan gelmiş ve iktidarı şiddetle ele geçirmişse, rahipliğe katılmak zorundaydı."

Dini tarikatlara girmek isteyen adaylar, buna layık olduklarını kanıtlamak için sert sınavlardan geçmek zorundaydı. Bu zor sınavlara *inisiyasyon* denirdi. Bunları geçenlere rahipler *kardeş* diye kucak açardı ve gizli öğretileri öğretirdi. Kadimler için felsefe, bilim ve din asla ayrı birimler olarak görülmezdi, her biri bütünün kopmaz bir parçası olarak görülürdü. Felsefe bilimsel ve dini; bilim felsefi ve dini; din felsefi ve bilimseldi. Zihinsel ve ahlaki işlevin bu üç ifadesinin kusursuz bir uyumu sağlanmadıkça eksiksiz bilgeliğe ulaşılamayacağına inanılırdı.

Modern hekimler tıbbın babası olarak Hippocrates'i görseler de, kadim şifa sanatı ölümsüz Hermes'e atfedilirdi, o şifa sanatının kurucusuydu. İskenderiyeli Clement, Hermes'in kaleminden çıkan kitapları anlatırken, kutsal yazıları altı genel sınıflandırmaya ayırır. Bunlardan biri olan *Pastophorus* tıp bilimine ayrılmıştı. Ebron vadisinde bulunan *Smaragdine*, yani Zümrüt Tablet, genel kabule göre, Hermes'e aittir ve gerçekte çok yüksek dereceden gizli bir tarikatın kimyasal formülü anlatır.

Meşhur Yunanlı Hekim Hippocrates, milattan önce beşinci asırda şifa sanatını tapınaklarda öğretilen diğer sanatlardan ayırmış, böylece disiplinler ayrılığını başlatmıştır. Bunun sonuçlarından biri günümüzün yaygın bilimsel kaba maddeciliğidir. Kadimler, bilimleri birbirine bağlı görüyordu, biz modernler öyle görmüyoruz ve bunun bir sonucu olarak eksik öğrenme sistemleri, yalıtılmış birey anlayışını sürdürmeye çalışmaktadır. Günümüzün bilimsel araştırmasının karşı karşıya kaldığı engeller, büyük ölçüde, beş temel insan duyusunun somut algılarını aşan şeylerin varlığını kabul etme isteksizliğinin neden olduğu önyargısal sınırlardır.

PARACELSUSÇU TIP FELSEFESİ

Ortaçağlarda Hermesçi bilgeliğin uzun zamandır ihmal edilen aksiyomları ve formülleri bir kez daha bir araya getirilmiş ve bunların doğruluğunu sınamak için sistematik denemelerde bulunulmuştur. Kendisine *Paracelsus* adını vermiş olan (bu isim "Celsus'dan büyük" anlamına gelir) Hohenheimlı Theophrastus'a göre dünya bugün sahip olduğu bilginin büyük bir kısmını kadim tıp sistemlerine borçludur. Paracelsus bütün hayatını Hermesçi felsefenin incelenmesine ve açıklanmasına harcamıştır. Bütün kavramlar ve teoriler onun değirmenini besleyen tahıllar olmuşlardır. Tıbbi çevrelerin üyeleri, o zamanlar onun sistemine muhalefet ettikleri gibi, hatırasını küçük düşürmeye çalışmaktadırlar; oysa okült dünya Paracelsus'u bütün çağların en büyük hekimi olarak tanır. Paracelsus'un sıra dışı mizacı, düşmanları tarafından ona karşı kullanılırken, yolculuk tutkusu averelik olarak adlandırılmıştır; oysa Paracelsus şifa sanatını paganizmin ve Hıristiyanlığın felsefi ve dini sistemleriyle uzlaştırmaya çalışan çok az beyinden biridir.

Paracelsus yeryüzünün her yerinde, toplumun her kesimi arasında bilgi arayışını savunmak için şunları yazar: "Bu nedenle seyahatlerime devam etmenin benim suçlanmamı değil, övülmemi gerektiren bir şey olduğunu düşünüyorum. Bunun için doğaya saygı duymayı tanık göstereceğim, çünkü onun yollarını öğrenmek isteyenler onun kitaplarını ayaklarıyla dolaşmalıdır. Yazılanları onun harflerine bakarak okuyabiliriz ve bir ülke onun kitabının bir yaprağıdır. Demek ki doğanın kitabında yapraklar çevrilmelidir." (Paracelsus, John Maxson Stillman.)

Paracelsus büyük bir gözlemciydi. Onu iyi tanıyanlar ona "İkinci Hermes" ve "İsviçre'nin Trismegistus'u" unvanlarını vermişlerdir. Avrupayı bir uçtan bir uca dolaşmış, kayıp olduğu sanılan öğretileri bulmak için batıl inançları bir kenara koyarak Doğu ülkelerine gitmiş olabilir. Çingenelerden yabani otların kullanımını ve anlaşıldığı kadarıyla Araplardan tılsım yapmayı ve semavi cisimlerin etkilerini öğrenmiştir. Paracelsus hastayı iyileştirmenin katı tıbbi inançları korumaktan daha önemli olduğunu hissetmiş, bu yüzden çok onurlu bir kariyere sahip olabilecekken, bütün hayatı boyunca aşağılanmayı göze alarak döneminin şifa sistemlerine keskin bir dille saldırmıştır.

Aklında en önemli yer tutan varsayıma göre evrendeki her şey başka bir şey için iyidir. Bu onun mezar taşlarından mantarlar kesip gece yarıları camla çiy toplamasını açıklar. O, doğa sırlarının gerçek bir kâşifidir. Birçok otoriteye göre o mesmerizmi bulan kişidir ve Mesmer bu sanatı İsviçreli büyük hekimin yazılarını etüt ederek geliştirmiştir.

Paracelsus'un kendi döneminde moda olan dar tıp sisteminin yetersizliğine dair hissettikleri, en iyi şekilde, kendi sıra dışı üslubuyla anlatılabilir: "Bilinmeyen sebeplerden kaynaklanan hastalıkların sayısı, mekanik sebeplerden kaynaklananlardan çok daha fazladır ve bu tür hastalıklar için hekimlerimizin hiçbir çaresi yoktur, bu hastalıkların sebebini bilmedikleri için onları tedavi edemiyorlar. Yapabildikleri tek şey hastayı gözlemlemek ve hastalığı hakkında tahmin yürütmektir. Hasta, kendisine verilen ilaç ona zarar vermeyip iyileşmesini engellemiyorsa kendini şanslı saymalıdır. En sevilen hekimlerimizin en iyileri en az zarar verenlerdir. Fakat, ne yazık ki, bunlardan bazıları hastalarını cıva ile zehirlemiş, kimileri de onların hacamat yüzünden kanamadan ölmesine neden olmuştur. Bazıları o kadar bilgilidir ki, bilgileri akıllarından bütün sağduyuyu alıp götürmüştür, diğerleri ise hastaların sağlığından ziyade kendi ceplerini düşünüyorlar. Bir hastalık kendini hekimin bilgisine uydurmak için değişmez, hastalığın sebebini anlamak zorunda olan hekimdir. Bir hekim doğanın hizmetkârıdır, düşmanı değil; doğaya hayat için mücadelesinde rehberlik etmeli, akıldışı müdahalesiyle iyileşmenin önüne yeni engeller çıkarmamalıdır." (*Paragranum,* Franz Hartmann çevirisi).

Neredeyse bütün hastalıkların kökeninin insanın görünmez doğasında yattığına dair inanç, Hermesçi tıbbın temel bir inanışıdır. Hermesçiler fiziksel bedeni hiçbir şekilde göz ardı etmese de, insanın maddi yapısının onun görünmez spiritüel ilkelerinin bir süduru veya bir nesnelleşmesi olarak görüyorlardı. Paracelsus'un Hermesçi ilkelerinin kısa, ama hayli kapsamlı olduğuna inanılan bir özeti şudur:

Doğada her şeyin temelinde bir hayati töz vardır. Buna *arkeus* veya *canlı yaşam gücü* denir ve kadimlerin astral ışığı, yani spiritüel havasıyla eşanlamlıdır. Bu tözle ilgili Eliphas Levi şunları yazmıştır: "Işık, yaratıcı âmil, titreşimi

her şeyin hareketini ve canlılığını belirler; ışık, evrensel esîrde gizli haldedir, merkezlerden etrafa yayılır, orada doyar, hayat ve hareketi yansıtır, böylece yaratıcı akımlar oluşturur; ışık yıldızlarda astrallaşır, hayvanlarda hayvanlaşır, insanlarda insanlaşır; ışık, bütün bitkileri büyütür, metallerde parlar, doğanın bütün suretlerini yaratır, evrensel benzerlik yasalarıyla her şeyi dengeler, bu Paracelsus'un bahsettiği manyetizma fenomenini sergileyen şeydir, havadan serbest kalıp ciğerlere alınınca kanı hafifletir." (*The History of Magic.*)

Bu hayati enerjinin kökeni yeryüzünün spiritüel bedenidir. Bütün mahlûkların iki bedeni vardır, biri görünür ve maddesel, öteki görünmez ve aşkın. Bu ikincisi fiziksel suretin esîrî eşidir; o *arkeus*un aracıdır ve ona *hayati beden* denilebilir. Bu esîrî *gölge, kılıf,* ölümle çözülmez, fiziksel şekil tümüyle çözülene kadar varlığını sürdürür. Mezarlıklarda görülen bu "eterik çift", hayaletlere inanılmasına neden olmuştur. Madde bakımından cisimsel bedenden çok daha latif olduğu için, eterik çift, etkilere ve uyumsuzluklara çok daha açıktır. Hastalıkların çoğunun nedeni bu astral ışık bedenin dengesini yitirmesidir. Paracelsus kötü bir zihinsel tutumu olan kişinin kendi esîrî doğasını zehirleyebileceğini ve bu zehirlenmenin, *canlandırıcı hayat kuvvetinin* doğal akışını engelleyerek fiziksel hastalık olarak ortaya çıkacağını öğretmiştir. Bütün bitkiler ve minerallerin bu "arkeus"tan oluşmuş görünmez bir doğası vardır; ancak hepsi farklı bir biçimde zuhur eder.

James Gaffarel, 1650 yılında, çiçeklerin astral ışık bedenleriyle ilgili olarak, şunları yazmıştır: "Diyorum ki, parça parça kesilseler, dibekte ufalansalar ve hatta yakılıp kül edilseler bile, (Doğanın harika bir gücü ve bir sır yoluyla) hem sıvıda, hem kırıntıda, hem külde eskiden sahip oldukları suretle var olmaya devam ederler. Görünmez olmasalar da, zanaatla görünür kılınabilir. Kitapların yalnızca kapaklarını okuyanlar için bunlar komik hikâyeler gibi görünebilir, fakat isteyenler bu hakikatin doğrulandığını göreceklerdir, yeter ki çağımızın yetiştirdiği en büyük kimyacılar olan M. Du Chesne, S. De la Violette'nin eserlerine baksınlar. De la Violette, neredeyse bilinen bütün bitkilerin küllerini cam kavanozlarda saklayan Cracovialı Büyük Hekimi, işlerine bizzat tanık olduğunu söyler. Eğer olur da bunlardan birinin astral bedenini sadece meraktan görmek isterseniz, hekim, örneğin bir gülün küllerini kavanozdan çıkarır, küçük bir mum ışığına tutar, kül ısıyı hisseder hissetmez hareket etmeye başlar, çok geçmeden yükselir, kavanozun etrafına yayılır, bir Koyu Bulut şekline bürünür, bu bulut küçük kısımlara ayrılır, sonunda bir Gül'e dönüşür. Bu gül öylesine güzel, taze ve kusursuzdur ki, onun tıpkı gül ağaçlarında biten normal bir gül gibi gerçek olduğunu düşünmemeniz mümkün değildir." (Bkz. *Unheard-of Curiosities Concerning Talismanical Sculpture of the Persians.*)

Eterik çiftin bozulmasının hastalığın en önemli sebebi olduğunu gören Para-

celsus, hayat enerjisi gerekli olan elementi sağlayabilecek veya hastanın aurasında mevcut olan hastalık durumunun üstesinden gelecek kadar güçlü diğer cisimlerle temasa sokarak, eterik çifti sağaltmaya çalışır. Hastalığın görünmez sebebi bu şekilde ortadan kaldırılınca, belirtiler hızla ortadan kaybolur.

Arkeusun, yani canlı hayat gücünün aracına Paracelsus *mumia* diyordu. Fiziksel mumianın iyi bir örneği, yarı astral bir virüs olan aşıdır. İster organik, ister inorganik, ister tam anlamıyla fiziksel, ister kısmen spiritüelleştirilmiş olsun, arkeusun iletilmesine aracı görevi gören her şeye mumia denir. En yaygın mumia biçimi esîrdir. Modern bilim esîri, yaşam enerjisi âlemiyle organik ve inorganik maddeler âlemi arasında aracı bir madde olarak varsaymaktadır.

Kaynak: *Musæum Hermeticum Reformatum et Amplificatum*

ALZE KİTABININ İÇ KAPAĞI

Bu iç kapak simya sembolizminin ve Hermesçi sembolizmin örneklerinden biridir. Kutsal metallerin yedi köşeli yıldızının köşelerinden biri aşağı bakar ve bu şekilde Satürn'ü, yok ediciyi sembolize eder. Siyah bölgenin hemen solundan saat yönüne doğru şifreli kelime olan VITRIOL görülür. Bu kelime dış çemberdeki yedi latin kelimenin baş harflerinden oluşmuştur.

Araçlarından birini kullanmadan evrensel enerjiyi yönlendirmek imkânsızdır. Bunun iyi bir örneği yiyeceklerdir. İnsan besinini ölü hayvanlardan veya bitkilerden almaz, aksine, onların yapılarını kendi bedenine kattığı zaman, ilk önce bitkinin mumiasını, yani eterik çiftini kontrolü altına alır. Kontrolü alan insan organizması bundan sonra arkeus akışını kendi kullanımına göre değiştirir. Paracelsus, "Hayatı içeren şey Mumianın içindedir, mumia vererek hayat veririz," der. Tılsımların ve muskaların şifa verici niteliklerinin gizi burada yatar. Çünkü bunların yapılmış oldukları maddelerin mumiası, onları takan kişiyi evrensel canlı hayat gücüyle temasını sağlayan bir kanal görevi görür.

Paracelsus'a göre bitkiler insanlar ve hayvanların soludukları karbondioksitleri alarak atmosferi nasıl arıtıyorlarsa, bitkiler ve hayvanlar aynı şekilde insanlar tarafından onlara geçirilen hastalık unsurlarını alabilirler. Bir organizmaya ve farklı ihtiyaçlara sahip olan aşağı hayat formları, çoğu zaman hiç etkilenmeden bu hastalık maddelerini sindirebilirler. Kimi örneklerde ise daha zeki, dolayısıyla daha yararlı yaratıkların yaşaması için bitki veya hayvan ölür. Paracelsus her iki durumda da hastanın yavaş yavaş hastalığından kurtulduğunu bulgulamıştır. Aşağı hayat formu, hastadan gelen yabancı mumiayı tümüyle sindirdiği veya sindiremeyip öldüğü zaman, tümden bir iyileşme gerçekleşmektedir. Hangi bitki ve hayvanın hangi hastalığın mumiasına iyi geldiğini belirlemek için yıllar süren araştırmalar gerekmektedir.

Paracelsus birçok örnekte, biçimleri belli bir insan organını andıran bitkilerin en etkili bitkiler olduklarını keşfetmiştir. Paracelsus'un tıp sistemi, hastanın

organizmasından hastalıklı eterik mumiayı alıp uzak veya kıyasen önemsiz başka bir şeye taşımakla, hastalığı sürekli olarak besleyip yenileyen arkeus akışını hastadan uzaklaştırmanın mümkün olduğu teorisine dayanır. Ona ifade kazandıran aracı yitiren arkeus, mecburen mumiası ile birlikte gider ve hasta iyileşir.

HASTALIKLARIN NEDENLERİNE DAİR HERMESÇİ TEORİ

Hermesçi filozoflara göre bir hastalığın belli başlı yedi nedeni vardır. Birinci neden kötü ruhlardır. Bunlar yoz eylemlerden doğan, musallat oldukları kişinin yaşam enerjilerinden beslenen yaratıklar olarak görülür. İkinci neden *spiritüel doğa ile maddi doğanın dağılmasıdır*: Bu ikisi birlikte çalışamadıkları zaman zihinsel ve fiziksel normal dışılık yaratırlar. Üçüncü neden *sağlıksız ve normal dışı zihinsel tutumdur*. Melankoli, marazi duygular, tutku, şehvet, tamah, nefret gibi aşırı duygular mumiayı etkiler, buradan fiziksel bedene geçer ve burada ülserlere, tümörlere, kanserlere, ateşli hastalıklara ve tüberküloza neden olurlar. Kadimler hastalık mikrobunu, temasa geçmiş olduğu kötü etkilerin tecellilerinden güç alan bir mumia birimi olarak görürlerdi.

Hastalığın dördüncü nedeni Doğululların *Karma* dedikleri şeydir. Karma bireyin geçmiş münasebetsizlikleri ve kabahatlerini eksiksiz bir şekilde ödemesini gerektiren bir telafi yasasıdır. Bir hekim, İlahî adaletin planını saptırmamak için, bu yasanın işleyişine nasıl müdahale edeceği konusunda çok dikkatli olmak zorundadır. Beşinci neden, *semavi cisimlerin hareketleri ve açıları*dır. Yıldızlar, hastalığı zorunlu kılmaz, ancak eğilim yaratırlar. Hermesçiler güçlü, bilge bir insanın kendi yıldızlarını yönettiğini öğretiyorlardı, fakat negatif, zayıf bir insan onlar tarafından yönetilir. Hastalığın bu beş nedeninin hepsi de doğası itibariyle fizik ötesidir. Bunlara hastanın hayatını ve mizacını dikkatle inceleyerek tümevarım ve tümdengelimci akıl yürütmelerle ulaşılmalıdır.

Hastalığın altıncı nedeni bir azayı aşırı kullanmak veya sinirleri fazla zorlamak gibi *bir melekenin, organın veya işlevin yanlış kullanılmasıdır*. Yedinci neden sistemde *yabancı maddelerin, kirliliğin ve blokajların var olmasıdır*. Diyet, hava, güneş ışığı ve yabancı maddeler bu başlık altında incelenmelidir. Kaza sonucu yaralanmalar, hastalık başlığı altında toplanmadığı için burada açıklanmamıştır. Fakat sık sık Karma Yasası'nın dışavurumuyla ilgilidir.

Hermesçilere göre hastalıkla savaşmanın veya onu engellemenin yedi yolu vardır. Hekim birinci yöntem olan büyü ve kovma ile, hastalığa neden olan kötü ruhu hastayı terk etmeye zorlar. Bu yöntem, muhtemelen İsa'nın cin tutmuş bir adamdaki cinlerin adamı terk edip bir domuz sürüsüne bulaşmasını emretmesini anlatan İncil'deki anlatıya dayanmaktadır. Kötü ruhlar bazen bir insana, ona zarar vermek isteyen başka birinin emriyle musallat olur. Bu durumda hekim iblislere onları gönderene geri dönmeleri emrini verir. Kimi örneklerde iblis ve cinlerin

Von Helmont'un *Ausgang der Artznen-Kunst* adlı eserinden.

JOHANNIS BAPTISTAE VON HELMONT.

Dünyanın diğer hava biçimlerinden farklı olarak gaz kelimesini borçlu olduğu Belçikalı simyacı von Helmont, on yedinci asrın başında, A. kökü ile deney yaparken, ona hiçbir maddesini yutmadan dilinin ucuyla dokundu ve sonucu şu şekilde tanımladı:

"Hemen başım sanki bir iple sıkılmış gibi oldu, ondan sonra üzerime daha önce hiç yaşamadığım bir hal geldi. Şaşkınlık içinde artık başımla düşünmediğimi, karnımdaki bir bölgeyle düşündüğümü gözlemledim. Sanki bilincim artık karın bölgeme geçmişti. Bu garip durumla korkuya kapılıp kendimi dikkatle inceledim; fakat tek vardığım sonuç algı ve kavrama yeteneğimin daha da arttığıydı. Bu zihinsel netliğe büyük bir zevk eşlik ediyordu. Ne uyudum, ne de rüya gördüm; tümüyle uyanıktım ve sağlığım kusursuzdu. Daha önce çeşitli defalar vecit halleri yaşamıştım, ancak karnımda yaşadığım bu şey daha öncekilerden çok farklıydı, karnım beynimin bütün işlevlerini devralmış ve çok daha iyi bir biçimde yerine getiriyordu. Bu sırada arkadaşlarım benim delireceğimden korkuyorlardı. Fakat Tanrı'ya olan inancım ve onun iradesine teslimiyetim sayesinde, korku, kısa bir süre sonra yok oldu. Bu hal iki saat kadar sürdü, halin ardından bir baş dönmesi geldi. Daha sonra A köküne çeşitli defalar tattım, faat aynı duyumları bir daha uyandıramadım." (Von Helmont, *Demens İdea*. P. Davidson'un hazırladığı *The Mistletoe and Its Philosophy* adlı eserdeki yeni baskısından alıntı.)

Von Helmont, erken dönem rahipler kastının sırlarıyla tesadüfen karşılaşmış sayısız insandan biridir. Fakat bu şanslı insanlardan hiçbiri kadim Hermesçi sırları onun kadar iyi kavrayamamıştır. Von Helmont'un verdiği tarife bakarsak, bahsettiği bitkinin cerebrospinal sinir sistemini geçici olarak felç ettiği ve bilincin sempatik sinir sistemi ve onun beyni olan güneş sinir ağı yoluyla işlemek zorunda kaldığı sonucuna varabiliriz.

bazen bir duman halinde insanın ağzından, bazen de alevler halinde burun deliklerinden çıktığı yazılmıştır. İblislerin kuş veya böcek şeklinde de çıkıp gidebileceği söylenmiştir.

İkinci sağaltım yöntemi titreşimdir. Bedendeki uyumsuzluk, büyülü sözlerin tekrarlanması, kutsal isimlerin titreştirilmesi veya müzik aletlerinin çalıp şarkı söylenmesiyle dengelenir. Bazen hastaya çeşitli renkler gösterilir; çünkü kadimler, şu anda yeniden keşfedilmekte olan renk tedavisini, hiç olmazsa kısmen, kabul ediyorlardı.

Üçüncü yöntem, tılsımların, muskaların kullanılmasıdır. Kadimler gezegenlerin insan vücudunun işlevlerini kontrol ettiğine ve farklı metallerden tılsımlar yaparak çeşitli yıldızların kötücül etkileriyle savaşabileceklerine inanırlardı. Dolayısıyla kansızlık çeken hastanın demir ihtiyacı vardır. Demirin Mars kontrolü altında olduğuna inanılır. Hastanın üzerine Mars etkisi çekmek için boyna demirden yapılmış ve üzerinde Mars ruhunu çağırma gücüne sahip kutsal yazıların yazılmış olduğu bir kolye takılır. Eğer sistemde fazla demir varsa, hastaya Mars'a zıt başka bir gezegenin metalinden bir tılsım yapılır. Bu yeni etki Mars enerjisini etkisizleştirecek ve tekrar normale dönmeyi sağlayacaktır.

Dördüncü yöntem şifalı ot ve bitkilerin kullanılmasıdır. Kadim hekimlerin çoğunluğu, metalleri tılsım olarak kullansalar da, mineral ilacın dahili kullanımını pek onaylamıyorlardı. Bitkilerle tedavi en sevdikleri yöntemdi. Metaller gibi her bitki bir gezegene karşılık gelmektedir. Yıldızlara bakarak hastalığı ve sebebini teşhis ettikten sonra, doktor, bitkisel panzehiri verir.

Beşinci iyileşme yöntemi duadır. Bütün kadim halklar Tanrı'nın insan ıstırabını azaltmak için müdahale ettiğine inanırdı. Ne var ki çok az insan bunu sağlayacak imana sahiptir.

Tedaviden ziyade hastalığı engellemeye yarayan altıncı yöntem beslenme ve gündelik hayat alışkanlıklarının düzenlenmesidir. Birey, hastalığa neden olan şeylerden imtina ederek sağlıklı kalır. Kadimler sağlığın insanın normal durumu olduğuna; hastalığın insanın doğayı göz ardı etmesinden kaynaklandığına inanırdı.

Yedinci yöntem "uygulamalı tıp" yöntemiydi. Daha çok hacamat, iltihap alma ve benzeri tedavileri içeriyordu. Ilımlı bir şekilde yapıldığında işe yarayan bu yöntemler, abartılırsa tehlikelidir. Birçok insan korkunç kan alma yöntemi yüzünden kan kaybından ölmüştür.

Paracelsus yedi tedavi yöntemini de kullanmıştır, en azılı düşmanları bile onun mucizevi sonuçlara ulaştığını kabul etmiştir. Hohenheim'deki eski evinde, yılın belli zamanlarında çok çiy yağar ve Paracelsus belli gezegensel konfigürasyonlar altında topladığı çiyle elde ettiği suyun, semavi cisimlerin niteliklerini içeren harika bir ilaç olduğunu keşfetmiştir.

HERMESÇİ BİTKİ VE İLAÇ TEDAVİSİ

Tanrıların tarlalardaki bitkileri insanların iyileşmesi için yarattığına inanan, erken dönem pagan haklar için bitkiler ve otlar kutsaldır. Doğru bir şekilde hazırlanıp uygulandığı zaman her kök ve dal acının azaltılması, ruhani, zihinsel, ahlaki ve fiziksel güçlerin geliştirilmesi için kullanılabilir. *The Mistletoe and Its Philosophy* [Ökçeotu ve Felsefesi] adlı kitabında P. Davidson bitkiler için şu övgüyü düzmektedir: "Çiçeklerin ve bitkilerin dili üzerine kitaplar yazılmıştır, eski çağların şairleri onlarla sohbetlerin en tatlısına girmiştir, krallar onlardan yapılmış parfümleri elde etmekten büyük mutluluk duymuştur; fakat gerçek hekimler – doğanın Yüksek Rahipleri– çok daha yüksek ve yüce bir dille konuşurlar. Niteliklerini bilimadamlarından gizleyen tek bir bitki veya mineral yoktur. Keşfetmiş oldukları her niteliğe karşılık, bitkinin içsel doğasında gizlenmiş olan birçok güç olmadığına nasıl bu kadar emin olabilirler? Çiçeklere 'Yeryüzünün Yıldızları' denmiştir, neden gökyüzündeki dostları kadar güzel olmasınlar? Bilimadamları da onlar gibi doğdukları günden itibaren gündüzleri güneşin ihtişamıyla gülümseyip geceleri yıldızların altında uyumadılar mı? Dünyamıza başka ve daha spiritüel bir âlemden gelmediler mi, orada Tanrı'nın her bitkiyi dünya yaratılmadan önce yarattığını görmediler mi?"

Culpeper'in *Semeiotica Uranica* adlı eserinden.

Birçok ilkel halk, bitkilerle mucizevi sağaltımlar başarmıştır. Çinliler, Mısırlılar ve Amerikalı Yerliler bilimin tedavisini bilmediği hastalıkları iyileştirmiştir. İnsanlığa büyük faydaları dokunan hayatı 1654 yılında sona eren Doktor Nicholas Culperer, herhalde en ünlü bitkibilimcidir. Kendi döneminin tıp sistemini son derece yetersiz bulan Culpeper, dikka-

NICHOLAS CULPEPER.

Bu meşhur simyacı, bitki şifacısı ve astrolog, hayatının en önemli kısmını İngiltere'nin tepelerini ve ormanlarını dolaşarak, yüzlerce bitkisel ilacı sınıflandırmakla geçirmiştir. Çağdaş tıbbın doğadışı yöntemlerini eleştiren Culperer şunları yazar: "Bu kitap ne kulaklara hoş gelmek ne de kâr amacıyla yazılmıştır. Kitabı önce iki kardeşim olan Dr. Akıl ile Dr. Deneyim'e danıştım, ardından anam Doğa'yı ziyaret ettim, onun nasihatleri ve Dr. Çalışkanlık'ın yardımlarıyla sonunda amacıma ulaştım. Günümüz için bir yabancı olan Dr. Dürüstlük'e danıştıktan sonra kitabı yayınlamaya karar verdim. (*The Complete Herbal* adlı eserin 1835 baskısına önsözden alınmıştır.)

tini bitkilere yöneltmiş ve ona ulusal bir ün kazandıran bir şifa aracı bulmuştur.

Doktor Culpeper'ın bitkisel şifa ile astroloji arasında kurduğu ilişkide, her bitki bir gezegenin yönetimi altındadır. Ayrıca hastalığın semavi cisimlerin konumlarıyla kontrol edildiğine inanıyordu. Kendi tedavi sistemini aşağıdaki şekilde özetlemiştir: "Hastalığa sebep olan gezegenin zıddı olan gezegenin bitkisiyle o hastalığı tedavi edebilirsin: Jüpiter hastalıkları Merkür bitkileriyle ve tersi; Işıkların (Ay ve Güneş) hastalıklarını Satürn bitkileriyle ve tersi, Mars hastalıklarını Venüs'le ve tersi... Hastalık bazen de benzerlik ilkesiyle tedavi edilebilir, yani her gezegen kendi hastalığını tedavi eder; Güneş ve Ay bitkileri gözleri, Satürn kemikleri, Jüpiter karaciğeri, Mars ağrıyı ve safrayı, Venüs üreme organlarındaki hastalıkları tedavi eder." (*The Complete Herbal.*)

Ortaçağda Avrupalı bitkibilimciler, kadim Mısır ve Yunanın Hermesçi sırlarının ancak bir kısmını keşfedebilmiştir. Modern disiplinlerin ve bilimlerin neredeyse bütün temellerini bu eski uluslar geliştirmiştir. O zamanlar şifa sanatında kullanılan teknikler sadece gizem okullarının inisiyelerine verilirdi. Merhemler, damlalar, iksirler ve zehirler tuhaf ritüellerle birlikte kullanılırdı. Bu ilaçların etkililiği tarihsel kayıtlarla sabittir. Tütsü ve kokular da çok kullanılmıştır.

Baret, *Magus* adlı eserinde, çalışmalarının dayandığı teoriyi şu şekilde açıklar: "Ruhumuz saf, latif, canlı, havamsı ve kanın elle tutulamaz buharından oluştuğu için, hiçbir merhem, ruhumuza madde bakımından benzeyen buharlar kadar iyi gelmez; o halde benzerlik yasası gereği, bunlar ruhu karıştırır, çeker ve dönüştürür."

Zehirler enine boyuna araştırılmıştır. Bazı toplumlarda zehirli bitki özleri, Sokrates'in örneğinde olduğu gibi ölüme mahkûm edilenlere verilirdi. İtalya'nın meşhur Borgia ailesi, zehirleme sanatını en üst derecesine kadar geliştirmiştir. Asırlar boyunca Borgia ailesinde saklanan kimyaya dair neredeyse insanüstü ölçülere varan bilgi, sayısız erkek ve kadının sessiz ve etkili bir biçimde ortadan kaldırılmasında kullanılmıştır.

Mısırlı rahipler geçici olarak durugörü yaratan bitki özlerini keşfetmiş ve bunları gizem okullarının inisiyasyon ritüllerinde kullanılmışlardır. İlaçlar bazen adaylara verilen yiyeceklere karıştırılır, bazen de yapısı açıklanarak kutsal iksirler olarak içirilirlerdi. İlacı aldıktan hemen sonra Neofit'in başı dönerdi. Başına herhangi bir şey gelmemesi için rahiplerin koruması altında kalan bedeni hiçbir şey hissetmezken, kendini uzayda boşlukta yüzerken bulan aday, bir dizi tuhaf deneyimlerden geçer, bunların ne demek olduğunu ancak bilincini kazandıktan sonra anlardı. Günümüzün bilgisiyle içkiler, kokular ve tütsülerle istenilen herhangi bir zihinsel tutumu anında yaratabilen bu sanat yeterince takdir edilemese de, erken dönem pagan dünyanın rahipleri bu sanatta büyük bir ustalık kazanmışlardı.

On dokuzuncu asrın en büyük okültistlerinden biri olan H. B. Blavatsky bu konuyla ilgili olarak şunları yazar: "Bitkiler şaşırtıcı derecelere varan mistik niteliklere sahiptirler. Düş ve büyü bitkilerine dair sırlar Avrupa biliminin tümüyle yitirdiği bir şeydir; hatta söylemek bile gereksiz, afyon ve esrar dışındaki birkaç örnek hariç, hiçbir bilgiye sahip değiller. Bunların bile insanın sistemi üzerindeki fiziksel etkileri geçici zihinsel bozukluk kanıtı olarak kabul edilmiştir. Sabazius ritüellerinin kadın hiyerofantları Thessaly ile Epirus tapınaklarının yıkılmasının ardından sırlarını korumuşlardır. Bu sırlar hâlâ mevcuttur ve somanın doğası hakkında bilgi sahibi olanlar, diğer bitkilerin niteliklerini de bilirler. (*Isis Unveiled.*)

Geçici durugörü yaratan bitkisel bileşikler kehanet tapınaklarında, özellikle Delfi'de kullanılmıştır. Bu yapay translar sırasında söylenen sözler kehanet değerine sahip sözler olarak kabul edilmişlerdir. Modern medyumlar da, kısmen kendi kendilerinin yaratmış olduğu katalepsi nöbetleri sırasında bir şekilde kadim kâhinlerinkine benzer mesajlar vermektedir, ancak bugünün durugörürü, doğanın gizli kuvvetlerinin bilgisine sahip olmadığı için, eskiler kadar kesin sonuçlara ulaşamamaktadır.

De Monte-Snyders'in *Metamorphosis Planetarum* adlı eserinden.

KİMYA HECELERİ

De Monte-Snyders yukarıdaki karakterlerden her birinin yedi heceli bir kelimenin bir hecesini oluşturduğunu ileri sürer. Bu bileşik kelime ise *materia* prima, yani evrenin ilk maddesi anlamına gelmektedir. Bütün diğer maddeler gibi bu madde de belli kozmik yasalara göre bir araya getirilmiş yedi erkten oluşmuştur. İnsanın ve evrenin yedili yapısında büyük bir gizem saklıdır ve bu kelime söz konusu gizemle ilgilidir. Yukarıdaki yedi karakter için Dr. Monte-Snyder şunları yazar: *Materia prima*'nın gerçek ismini ve karakterini bilmek isteyen kişi, hecelerin yukarıdaki figürlerin bileşiminden oluştuğunu ve bunlardan da *verbum sifnificativum*'un oluşturulduğunu bilmelidir.

Gizem okullarının öğretilerine göre, yüksek inisiyasyon mertebelerinde tanrılar adaylara bizzat öğretir veya en azından öğrenim sırasında orada bulunurlar. Tanrılar görünmez âlemlerde yaşadıkları ve sadece spiritüel bedenleri içinde geldikler için, bilincinin durugörü merkezlerini uyaran (muhtemelen kozalaksı bez) bitkiler olmadan neofit onları tanıyamazdı. Kadim gizem okullarının birçok inisiyesi ölümsüzlerle konuştuklarını ve tanrıları gördüklerini dile getirmişlerdir.

Pagan dünyanın yüksek standartları yozlaşınca, gizem okullarında bir ayrım oluşmuştur. Gerçek anlamda aydınlanmış olan insanlar kendilerini avamdan ayırmış ve en önemli sırlarını muhafaza ederek, herhangi bir iz bırakmadan sırra kadem basmıştır. Geri kalanlar ise dümensiz bir gemi gibi yozlaşma ve bölünmenin kayalarına çarparak yok olmuştur. Çok önemli olmayan bazı gizli formüller avamın eline geçmiş, şarabın bitkilerle karıştırılıp seks âlemlerinde kullanıldığı ortaçağ Baküs ritüellerinde olduğu gibi, saptırılmışlardır.

Dünyanın belli yörelerinde suyun (içinden geçmiş olduğu mineraller sayesinde) kutsal nitelikler kazandığı doğal pınarlar, dereler ve akarsuların kutsal ol-

duğuna inanılır. Tapınaklar genellikle bu yerlerin yakınına inşa edilmiştir. Bazı örneklerde de civardaki mağaralar belli bir tanrı için kutsal kabul edilmiştir.

"İnisiyasyon adayları ve tanrılardan kehanet rüyaları talep etmek için gelenler, genellikle uzun süren bir oruç döneminden geçer, sonra özel olarak hazırlanmış yemeklere katılırlar. Bu yemeklerde Lethe suyu, Trophonius mağaralarındaki Mnemosyne suyu veya Eleusis Gizemleri'ndeki kikayonla hazırlanmış sıvılardan oluşan içkiler içerlerdi. Adayın sokulmak istendiği bilinç durumuna veya edinmek istediği görüye göre yemeklere ve içkilere ilaçlar karıştırılırdı. (Salverte, *The Occult Sciences*). Aynı yazar kimi ilk dönem Hıristiyan mezheplerinin, paganlarla aynı amaçlara ulaşmak için ilaçlar kullanmakla suçlandıklarını ifade eder.

Haşhaşiyunlar veya daha çok bilinen ismiyle Yezidiler, uyuşturucu kullanımına çok ilginç bir örnek oluştururlar. On birinci asırda bu tarikat Alamut kalesini ele geçirerek Irak'ta kendine bir yer edinir. "Dağın Yaşlısı" diye bilinen, tarikatın kurucusu Hasan Sabbah'ın müritlerini narkotik maddelerle kontrol ettiğine inanılmaktadır. Hasana müritlerini ona itaat ettikçe sonsuza kadar yaşayacakları bir cennette olduklarına inandırmıştır. De Quincey, *Confessions of an Opium Eater* [Bir Afyon Bağımlısının İtirafları] adlı eserinde haşhaşın yarattığı garip psikolojik etkileri anlatır. Yezidilerin cennette yaşadıklarını sanımalarına, benzeri bir uyuşturucu sebep olmuş olabilir.

Tüm çağların felsefecileri görünür evrenin, bütün evrenin yalnızca küçük bir parçasını oluşturduğunu, aynı şekilde, insanın fiziksel bedeninin de onun bileşik yapısının en önemsiz parçası olduğunu öğretiyorlardı. Günümüzün tıbbi sistemlerinin neredeyse tamamı fizikötesi insanı tümüyle görmezden gelmektedir. Sebeplere çok az dikkat etmekte, çabalarını iyileştirmeye yöneltmektedirler. Kendi döneminin hekimlerinin de benzeri bir hataya düştüğünü gören Paracelsus şu isabetli yorumu yapar: "Hastalığın görünmez sebeplerini ortadan kaldıran güçle – yani Maji ile– dışsal etkilerin sadece gözden kaybolmasına neden olan fizik, büyücülük ve sahtekârlık arasında çok büyük bir fark vardır." (Franz Hartmann.)

Hastalık doğal değildir; hastalığın aslında organlar veya dokular arasındaki bir uyumsuzluk sorunu olması bunun bir kanıtıdır. Uyum sağlanana kadar kalıcı sağlığa ulaşılamaz. Hermesçi tıbbın en dikkat çekici özelliği, fiziksel hastalık dediğimiz durumun büyük ölçüde psikofiziksel, yani ruhsal bozulma ve dengesizlikten kaynaklandığını görmesidir. Örneğin kadim dünyanın rahip hekimleri telkin tedavisini büyük bir başarıyla kullanmışlardır. Amerikan Yerlilerinin Şamanları –büyücü doktorları– gizemli danslar, İlahîler ve tılsımların yardımıyla hastalıkları tedavi etmektedir. Modern tıp yöntemlerinden bihaber olmalarına rağmen bu büyücülerin birçok hastalığı iyileştirdikleri gerçeği, üzerinde durulmayı hak ediyor.

Mısırlı rahipler tarafından hastalıkların tedavisi için kullanılan majikal ritüel-

ler, insan zihninin karmaşık işleyişlerinin ve onun fiziksel yapı üzerindeki etkisinin derin bir kavrayışına dayanmıştı. Mısır rahipleri ve Brahminler titreşimsel terapinin temel ilkelerini kesin bir şekilde kavramışlardı. Belli sesli ve sessizleri vurgulayan mantralar ve İlahîler aracılığıyla, tıkanıklığı ortadan kaldırarak doğaya bozuk üyelerini yeniden yapma ve tükenmiş organlarını tamir etmesine yardım eden titreşimsel etkiler yaratırlardı. Bu halklar, ayrıca, titreşimi yöneten yasalara dair bilgilerini insanın spritüel yapısına da uygulamışlardır; belli seslerle bilincin uyku halindeki merkezlerini canlandırmış, böylece öznel doğanın hassasiyetini büyük ölçüde artırmışlardır.

Book of Coming Forth by Day adlı kitapta, birçok Mısır sırları bizim kuşağa kadar saklanmıştır. Bu kadim risale çok iyi bir şekilde çevrilmişse de, onun içerdiği sırrı, majikal kısımların önemini çok az kişi anlar. Doğu halkları sesin dinamiklerini keşfetme konusunda çok meraklıydılar. Söylenen her sözün devasa bir gücü olduğunu, kelimeleri belli bir şekilde düzenleyerek etraflarındaki görünmez evrende kuvvet girdapları yaratabileceklerini ve bu sayede fiziksel maddeyi derinden etkileyebileceklerini biliyorlardı. Dünya yaratan *Kutsal Kelam*, masonların hâlâ aradığı *Kayıp Kelime*, Hinduların *A. U. M.* sesinin sembolize ettiği yaratıcı tonu, ses ilkesine duyulan saygının işaretleridir.

Modern bilimin sözde "yeni keşifleri" genellikle kadim pagan dünyanın rahip ve filozoflarının çok iyi bildikleri sırların yeniden keşfedilmesinden başka bir şey değildir. İnsanın insana karşı zalimliği, kayıtların ve formüllerin yitirilmesiyle sonuçlanmıştır. Bunlar günümüze kadar korunmuş olsaydı, medeniyetimizin büyük sorunlarının çoğu çözülürdü. Halklar kılıç ve ateşle atalarının kayıtlarını yok etmiş ve sonunda, kaçınılmaz bir kaderle, bizzat kendi elleriyle yok ettikleri bilgeliği aramaya çıkmışlardır.

XXV

İsrail'in Gizli Öğretisi

Kabala

Albert Pike, *Transcendental Magic* adlı eserden alıntı yaparken Kabalanın mason ezoterizmi için önemini şu şekilde özetler: "Kabalanın sırlarına nüfuz eden insan bu son derece mantıklı, yalın ve tam anlamıyla mutlak öğretiyi görünce hayret ve beğeniyle dolar. İşaretlerin ve fikirlerin zorunlu birlikteliği; en temel hakikatlerin en ilkel karakterlere saklanmış olması; Kelimeler, Harfler ve Sayıların teslisi; abece kadar basit, Tanrı'nın Kelamı kadar derin ve sonsuz bir felsefe; Pisagor'un teorilerinden daha eksiksiz ve daha aydınlatıcı teoremler; bir kişinin parmaklarıyla sayarak yapabileceği bir teoloji; bir bebeğin avuçlarında tutabileceği sonsuzluk; on şifre, yirmi iki harf, bir üçgen, bir dörtgen ve bir daire; bütün bunlar Kabalanın unsurlarını oluşturur. Bunlar yazılı kelamın temel ilkeleri, dünyayı yaratan kelamın yansımalarıdırlar." *(Morals and Dogma.)*

İbrani tanrıbilim üç ayrı sınıfa ayrılmıştı: Birincisi *Yasa* idi, ikincisi *yasanın ruhu* ve üçüncüsü *yasanın ruhunun ruhu.* Yasa İsrail'in bütün çocuklarına öğretilirdi; *Mişna,* yani yasanın ruhu, sadece Hahamlara ve öğretmenlere açıklanırdı; fakat Kabala, yasanın ruhunun ruhu, akıllıca gizlenmiş ve onun gizli ilkeleri Museviler arasında sadece en yüksek inisiyelere öğretilmiştir.

Musevi mistiklere göre Musa Sina dağına üç kere çıkmıştır, her seferinde Tanrı'nın huzurunda kırk gün kalmıştır. İlk kırk gün içinde peygambere yazılı yasanın tabletleri verilmiş, ikinci gün o yasanın ruhunu almış, üçüncü gün ise Tanrı

ona Kabalanın sırlarını, yasanın ruhunun ruhunu öğretmiştir. Musa, Kitabı Hamse'nin ilk dört kitabına Tanrı'nın ona vermiş olduğu sırları saklamış ve Kabala öğrencileri asırlarca orada İsrail'in gizli öğretilerini aramıştır. İnsanın spiritüel doğası fiziksel beden içine nasıl gizlenmişse, yazılmamış olan yasa da –*Mişna* ve *Kabala*– Musa'nın yazılarının içine gizlenmiştir. Kabala *gizli veya saklı gelenek, yazılmamış yasa* anlamına gelir. Eski hahamlara göre o, insana soyut ilkeleri sayesinde, hem etrafındaki hem içindeki evrenin sırrını anlaması için verilmiştir.

Kabalanın kökenleri meşru bir münakaşa konusudur. Kabalacı Gizemlerin ilk inisiyeleri, onun ilkelerinin insanın düşüşünden önce, Tanrı tarafından bir grup meleğe öğretildiğine inanırdı. Melekler, daha sonra, Kabalanın ilkelerini anlayarak kendi kayıp mülkünü kazansın diye, sırları Âdem'e öğretmiştir. Âdem'e Kabala sırlarını öğretmek için Melek Raziel gönderilmiştir. Bu zor bilimi öğretmek için her patriyarka ayrı bir melek gönderilmiştir. Şem'in öğretmeni Tophiel'dir, İshak'ın öğretmeni Rafael'dir, Musa'nın öğretmeni Metatron'dur ve Davut'un öğretmeni Mikhail'dir (Bkz. *Faiths of the World*).

Christian D. Ginsburg şunları yazar: "Âdem'den Nuh'a, Nuh'tan onu yanında Mısır'a götüren İbrahim'e verilmiştir; İbrahim peygamber ise bu sırların bir kısmını açıklamıştır. Bu sayede Mısırlılar Kabalanın sırlarını öğrenmiş, diğer Doğu ulusları ise onu felsefe sistemlerine katmıştır. Mısır gizemlerinin öğretildiği Musa, Kabalaya ilk olarak doğduğu topraklarda inisiye olmuş, ancak, Kabalanın gerçek bilgisini kırk yıl süren çöldeki gezginliği sırasında bütün boş zamanlarını ayırarak ve meleklerden dersler alarak edinmiştir... Musa ayrıca bu gizli öğretiyi yedi Bilge'ye öğretmiş, bunlar da onu elden ele geçirmiştir. Tradisyonun kopmaz zincirinin halkalarını oluşturanlar arasında, Davut ve Süleyman, Kabala konusunda en bilgili inisiyelerdir." (Bkz. *The Kabbalah.*)

Eliphas Levi'ye göre Kabalanın üç büyük kitabı *Sefer Yezirah* (Oluşum Kitabı), *Sefer ha Zohar* (İhtişam Kitabı) ve *Apocalypse* (Vahiyler Kitabı) kitaplarıdır. Bu kitapların ne zaman yazıldıkları henüz kesin olarak tespit edilememiştir. Kabalacılar *Sefer Yezirah*'ın İbrahim tarafından yazıldığına inanırlar. Her ne kadar Kabalacı kitaplar arasında uzak arayla en eskisi olsa da, büyük ihtimalle Rabbi Akiba'nın (MS 120) kaleminden çıkmıştır.

Sefer ha Zohar'ın Akiba'nın bir öğrencisi olan Simon bin Jochai tarafından yazıldığına inanılmaktadır. Rabbi Simon, İmparator Marcus Aurelius Antoninus'un saltanat naibi Lucius Verus tarafından MS 161 yılında ölüme mahkûm edilmiştir. Rabbi Simon oğluyla birlikte kaçıp bir mağaraya saklanmış ve burada zaman zaman kendini ziyaret eden İlyas peygamberin yardımıyla *Zohar'ı* yazıya dökmüştür. Simon mağarada on iki yıl kalmış, bu süre içinde "Büyük Yüz" ile "Küçük Yüz"ün sembolizmlerini tamamlamıştır. Rabbi Simon müritleriyle konuşurken canını teslim etmiş ve İsrail'in ışığı sönmüştür. Ölümüne ve gömülü-

şüne birçok doğaüstü fenomen eşlik etmiştir. Efsaneye göre Kabalanın gizli öğretileri dünyanın yaradılışından beri mevcuttur, ancak Rabbi Simon onları yazıya geçiren ilk kişidir. Onun bir araya getirdiği kitaplar on iki asır sonra keşfedilmiş ve Moses de Leon tarafından insanlığın yararı için yayınlanmıştır. Bir

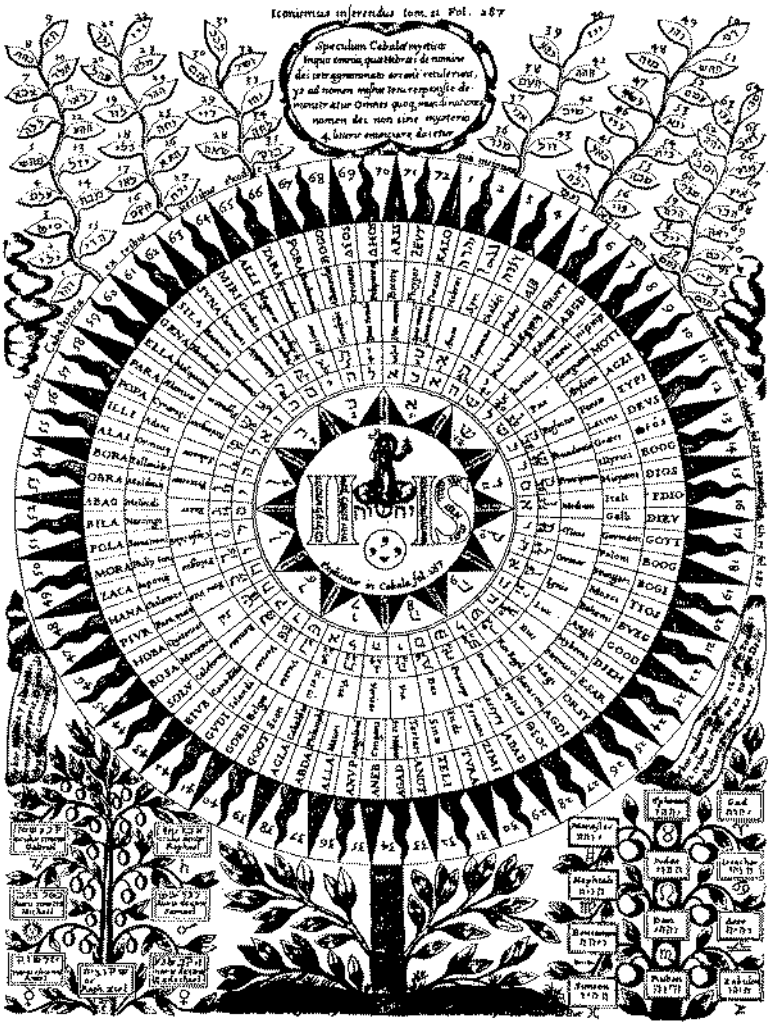

Kircher's *Aedipus Aegyptiacus* adlı eserinden.

TANRI'NIN YETMİŞ İKİ İSMİ

Bu nadide tablo, Tanrı'nın yetmiş iki ismini sembolik bir ayçiçeğinin yaprakları üzerine işlenmiş olarak yetmiş iki dilde verir. Dairenin üstünde İbrani Kabalaya göre Tanrı'nın yetmiş iki erki bulunur. Soldaki ağacın üstünde gezegenlerin sembolleri, sağdakinin üstünde ise Zodyak burçlarının ve İsrail'in on iki kavminin isimleri bulunmaktadır. Kabalanın ezoterik öğretileri felsefenin bütün okullarının gizli öğretileriyle uyum içinde olsa da, sırlarını bilgelere açma ve cahillerden saklama yöntemleri oldukça kendine özgüdür. Dini dünya yirminci asrın eğitiminin verdiği zihinsel güçle kabala metinlerini incelerken kutsal kitapların tarihsel belgeler olmadıkları, Kitabı Mukaddes'e inananların yüzyıllar boyunca inanıp saygı gösterdikleri kralların, peygamberlerin, bilgelerin ve kurtarıcıların gerçekte mevcut kişilikler olmayıp insanın kişileştirilmiş niteliklerinden ibaret oldukları ortaya çıkmaktadır.

ihtimale göre Moses de Leon, 1305 yılında Zohar'ı bir araya getiren kişidir ve kendisinden önceki Musevi mistiklerinin sözlü sırlarını kaynak olarak kullanmıştır. Aziz Yuhanna'ya atfedilen *Apocalypse*'in de tarihi bilinmemektedir ve bu yazarın kimliği hiçbir zaman tam belirlenememiştir.

Kısa ve öz olması, Kabalacı düşünceye bir anahtar teşkil etmesi nedeniyle *Sefer Yezirah* buraya olduğu gibi alınmıştır. *Sefer ha Zohar'ın* ise henüz eksiksiz bir çevirisi yoktur (S. L. MacGregor-Mathers, *Zohar*'ın üç kitabını İngilizceye çevirmiştir). *Zohar* devasa miktarlarda felsefi inançlar içerir, bu çalışmada onun en temel ilkelerini belirttik.

Kabalanın hem Hıristiyan hem Musevi ortaçağ düşüncesi üzerindeki etkisinin çok az kişi farkındadır. Kabala, kutsal metinler içinde, bu metinlerin anlamları için anahtar görevi gören bir gizli öğreti olduğunu öğretir. Papalık tacındaki çapraz anahtarla sembolize edilen şey budur. Bir sürü eğitimli akıl, insanlığı kurtaracak olan bu kadim hakikatleri araştırmış ve daha sonra verdikleri eserlerin kanıtladığı üzere, elleri boş dönmemişlerdir.

Kabala teorileri simyanın, Hermesçiliğin, Gül-Haççılığın ve masonluğun ilkeleriyle kopmaz bir biçimde iç içedir. Kabalacılık ve Hermesçilik, günümüzde, kadimlerin bütün ezoterizmini ve sırlarını kapsayan eşanlamlı terimler olarak görülmektedir. Hıristiyan Çağın basit Kabalacılığı, zamanla karmaşık bir tanrıbilimsel sisteme doğru evrim geçirmiş ve sonunda temeli inançları bile kavramanın imkânsızlaştığı bir karmaşıklığa ulaşmıştır.

Kabalacılar kutsal bilimi beş bölüme ayırmıştır: *Doğal Kabala* sadece insana doğanın sırlarını araştırmalarında yardımcı olması için kullanılır. *Analojik Kabala* doğadaki varlıklar arasındaki ilişkileri göstermek için formüle edilmiş ve bilgelere bütün yaratıkların ve maddelerin öz bakımından bir olduğunu, küçük bir âlem olan insanın bir Büyük Âlem olan Tanrı'nın minyatür bir sureti olduğunu göstermiştir. *Felsefi Kabala* semavi kürelere ait gizemlerin yüksek entelektüel melekeler yoluyla ortaya çıkarılması için kullanılmıştır. Bu disiplinin yardımıyla soyut akıl yürütme melekeleri sonsuzluğun ölçülemez planlarını görmüş ve orada var olan yaratıkları tanımıştır. *Astrolojik Kabala*, bu bilimi etüt edenlere semavi cisimlerin gerçek maddesini, büyüklüğünü ve gücünü öğreterek, gezegenlerin mistik yapılarını ortaya çıkarmayı göstermiştir. Beşincisi olan *Majikal Kabala* ise gayp âlemlerinin varlıkları ve insandan daha aşağı zeki yaratıkları üzerine egemenlik kurmak amacıyla incelenmiştir. Ayrıca bir şifa, tılsımlar, muskalar, büyülü sözler ve zikir yoluyla hastaların iyileştirilmesi yöntemi olarak çok saygı görür.

Adolp Franck'a göre *Sefer Yezirah,* dünyayı Tanrı ideasına dayanan bir zeminde açıklayarak veya mutlak iradenin yorumcusu olarak diğer kutsal kitaplardan ayrılır. Bu kadim eser, Tanrı'yı, onun katman katman eserini ifşa ederek

açıklar. Okuyucuların görmesi için Sefer Yezirah'ı hazırlarken, beş farklı İngilizce çeviri karşılaştırılmıştır. Bütün nüshaların en iyi noktalarını almaya çalışan sonuç eser, herhangi bir İbrani veya Latin metnin doğrudan çevirisi değildir. Amaç bu kadim risalenin sözünden çok ruhunu iletmek olsa da, orijinal eserden fazla ayrılmadım. Bilindiği kadarıyla Sefer Yezirah'ın ilk İngilizce çevirisi Rahip Dr. İsidor Kalisch tarafından 1877 yılında yapılmıştır. (Bkz. Arthur Edward Waite). Bu çeviri de İbrani metin İngilizce metne eşlik eder. Dr. Kalisch'in çalışması aşağıdaki yoruma temel oluşturmuştur, ancak başka otoritelerin eserleri de metne sokulmuş ve genel temayı yalınlaştırmak için birçok pasaj yeniden yazılmıştır.

Elimde ayrıca Doktor John Pistor'un *Book of Cabalistic Art* [Kabalacı Sanat Kitabı] adlı eserinin elyazması kopyası bulunmaktadır. Elyazmasının bir tarihi yoktur; fakat yazının genel üslubundan bu nüshanın on sekizinci asırda yapıldığı anlaşılmaktadır. Sefer Yezirah'a referans olması için kullanılan üçüncü nüsha ise İngiltere Gül-Haç Cemiyeti'nin Büyük Üstadı Wwnn Westcott'un çevirisidir. Profesör Charles F. Horne'nun editörlük yaptığı *Sacred Books and Early Literature of the East* adlı ciltlerde bulunan Sefer Yezirah çevirisi dördüncü nüshamı oluşturmaktadır. Elimdeki beşinci nüsha, Knut Stenring'in Arthur Edward Waite'in girişiyle yakınlarda yayınlamış olduğu *Suretler Kitabı* adı verilmiş olan çeviridir. Ayrıca elimde ikisi Almanca, biri İbranice ve biri Latince dört farklı nüsha daha bulunmaktadır. Sefer Yezirah'ın bazı kısımları diğerlerinden daha eski ve daha orijinal kabul edilir. Fakat bunlarla ilgili tartışmalar buraya dahil etmemizi gerektiren bir fayda temin etmezler. Dolayısıyla kuşkulu pasajlar, doğal olarak, olmaları gereken yerlere eklenmiştir.

SEFER YEZİRAH, OLUŞUM KİTABI

Birinci Bölüm

1. Orduların Rabbi, Hay olan Elohim, Evrenin Hükümdarı, Kadiri Mutlak, Esirgeyen ve Bağışlayan, Mutlak ve Yüce, Ebediyette İkamet Eden Yüksekte Oturan, En Yüce ve En Kutsal Olan YAH, üç Sefarim, yani, O'nda hepsi bir ve aynı olan Sayılar, Harfler ve Seslerle otuz iki bilgelik (bilim) yoluyla (aşamayla) Evren'i ismiyle şekillendirmiş ve yaratmıştır.
2. (İsmi Söylenemez Olan'ın on niteliği) ve yirmi iki harf her şeyin Temel'idir. Bu yirmi iki harften üçüne "Ana", yedisine "Çift" ve on ikisine "Basit" harfler denir.

   Yokluğun on sayısı (Sefirot) on parmak ve on ayak parmağına benzer: beşe karşılık beş. Bunlar arasında, ortada Tek Tanrı ile antlaşma durur. Ruhani dünyada o sesin (kelamın) antlaşmasıdır, cismani dünyada o etin sünnetidir (İbrahim'in ritüelidir).

4. Sefirot'un sayısı ondur, dokuz değil on, on bir değil on. Bu büyük bilgeliği kavra, bu bilgiyi idrak et ve bilge ol. Onun sırrını araştır ve tefekkür et. Her şeyi on Sefirot'la incele. Kelamı sahibine iade et ve Yaratıcı'yı tekrar Tahtına döndür. O tek Şekil verendir ve onun dışında hiç kimse yoktur. Onun nitelikleri ondur ve hiçbir sınırı yoktur.
5. On tarifsiz Sefirot şu on sonsuzluğa sahiptir:
   Sonsuz başlangıç ve sonsuz son;
   Sonsuz iyilik ve sonsuz kötülük;
   Sonsuz yükseklik ve sonsuz derinlik;
   Sonsuz Doğu ve sonsuz Batı;
   Sonsuz Kuzey ve Sonsuz Güney;
   ve onların üstünde Rab, imanlı Hükümdar oturur. Hepsinin üstünde ve içinde asırlardır onları yönetir.
6. Yokluğun On Küresinin görünüşleri bir şimşek çakışını veya alev kıvılcımını andırır, onların sonu ve başlangıcı yoktur. İleri çıkıp geri döndüklerinde Tanrı'nı Kelamı onların içindedir. O'nun emriyle rüzgârın hortumu gibi döner ve kendilerini O'nun tahtının önünde yere atarlar.
   On Sefirot'un sonu başlangıçlarıyla, başlangıçları sonlarıyla bağlıdır, ateş nasıl harlı kömüre bağlıysa (baş ve son) bir arada durur. Çünkü Rab en yüksektedir ve O'na bir ikinci yoktur. Bir'den öncesini sayabilir misin?
8. Yokluğun varlık kürelerinin (Sefirot) sayısıyla ilgili olarak (10) dudaklarını mühürle, onları tefekkür ederken gönlünü tahkim et. Ağzın konuşmak için

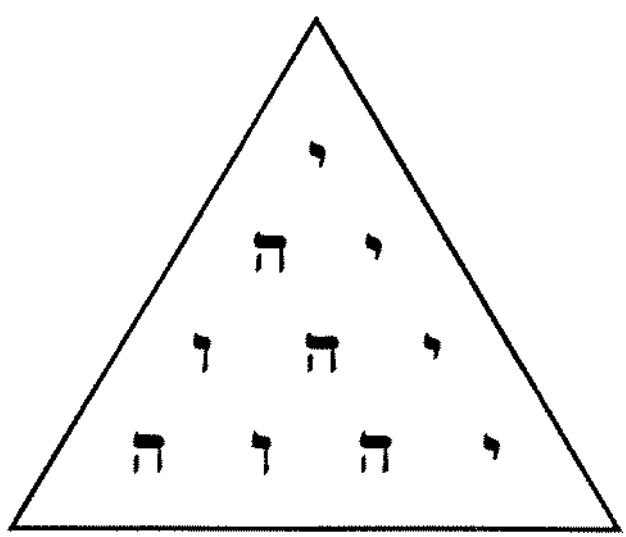

TETRAGRAMMATON

Yüce İsim'in dört י ה ו ה, (*I H V H*) harflerini Pisagorcu Tetraktis şeklinde düzenleyerek Tanrı'nın 72 Yüce İsmi'ne ulaşılır. Bu bulmacanın çözümü aşağıdaki gibidir.

açılır, gönlün düşüncelere kayarsa, onlara hâkim ol ve sükûnete dön. Çünkü yazılmıştır: "Canlı yaratıklar koştu ve O'na döndü." Hezekiel I. 14) Bizimle antlaşma bu bilgelik üzerine yapılmıştır.

9. Şunlar Yokluktan çıkan sayının on tecellisidir:

1. Diri Elohim'in Ruh'u mübarektir ve asırların Diri Elohim'inin ismi daha mübarek olacaktır. Sesi, Ruhu ve Kelamı Kutsal Ruh'tur.

2. Havaya ruhtan yaratmıştır. Yirmi iki sesi –harfi– oluşturmuş ve tesis etmiştir. Onlardan üçü temeldir, yani anadır; yedisi çifttir ve on ikisi basittir (tektir); fakat ilk olan ve hepsinin üstünde olan ruhtur.

3. O, yaşam öncesi suları havadan yaratmıştır. Orada yirmi iki harf oluşturmuştur ve onları çamur ve kilden tesis etmiştir, etraflarını bir sınır gibi yapmış, onları bir duvar gibi dikmiş ve etraflarını tahkim etmiştir. Onların üstüne kar yağdırmıştır ve kar toprak olmuştur, çünkü yazılmıştır. "O kara sen toprak ol dedi." Eyüp XXXVII. 6.)

4. Ateşi (Esîr) sudan çıkarmıştır. Onun üzerinde ve onunla İhtişam Tahtı'nı kurmuştur. Serafim, Ofanim ve Kutsal diri Canlıları (Keruplar?) elçi melekleri olarak yaratmıştır, bu üçüyle kendi ikametgâhını yaratmıştır. Çünkü yazılmıştır: "O ki rüzgârları melekler, ateş alevini hademe eder." (Mezmurlar CIV. 4.)

5. Basitler arasından üç anaya veya ilk elementlere א מ ש (A, M, Ş), hava, su, ateş (esîr) gizli bağı olan şu sessiz harfleri seçmiştir: (I, H, V). Onları Ruhu ile mühürlemiş ve onlardan bir İsmi Azam yaratmış ve bu isimle evrenin altı yönünü mühürlemiştir. Yukarıya dönmüş ve yüksekleri י ה ו (I, H, V) ile mühürlemiştir.

6. Aşağı dönmüş ve derinleri ו י ה (H, I, V) ile mühürlemiştir.

7. Öne dönmüş ve doğuyu ה י ו (V, I, H) ile mühürlemiştir.

8. Ardına dönmüş ve batıyı י ה ו (V H, I) ile mühürlemiştir.

9. Sağa dönmüş ve güneyi ה ו י (I, V, H) ile mühürlemiştir.

10. Sola dönmüş ve kuzeyi י ו ה (H, V, I) ile mühürlemiştir.

Not: İsmi Azam'ın harflerinin bu düzenlemesi Dr. İsidor Kalisch'e göredir.

.	=	I	=	10	=	10
. .	=	H I	=	5+10	=	15
. . .	=	V H I	=	6+5+10	=	21
. . . .	=	H V H I	=	5+6+5+10	=	26
				İSMİ AZAM	=	72

İkinci Bölüm

1. Yirmi iki basit (ses ve) harf vardır. Üçü ilk elementler (su, hava, ateş), temeller veya analardır; yedisi çift harftir ve on ikisi basit harflerdir. Üç temel harf א מ ש denge zemininde durur. Terazinin bir ucunda erdemler, öteki

ucunda kusurlar vardır, bunlar tam dengededir. Temel harflerden מ (M) su gibi sessizdir, ש (Sh) ateş gibi hışıldar, א (A) ikisinin arasındaki arabulucu nefestir.

2. Yirmi iki temel harf Tanrı tarafından tasarlanmış, tayin edilmiş ve tesis edilmiştir. O harfleri birleştirmiş, tartmış ve birbiriyle değiştirmiştir (hepsini bir diğeriyle) ve bunlarla var olan ve var olacak bütün varlıkları oluşturmuştur.
3. Yirmi iki temel harfi sesle oluşturmuş ve onları havaya nefesle işlemiştir. Onları insan ağzının beş farklı yeriyle işitilecek şekilde dile getirilmesi için tasarlamıştır. Yani Gırtlaksılar, א ה ח ע; Damaksıllar, ג י כ ק; Dilseller, ד ט ל נ ת; Dişseller, ז ס ש ר ץ; Dudaksıllar ב ו מ פ.
4. Yirmi iki temel harfi iki yüz otuz bir kapısı olan bir duvar gibi halka şeklinde sabitlemiştir ve halkayı öne arkaya çevirmiştir. Öne dönen küre iyiyi gösterir, tersine dönen kötüyü. Bu harfler bir şeyi açıklayabilir. ג נ ע (O, N, G) saadetten daha iyi bir şey yoktur ve ע ג נ (N, G, O) kederden daha kötü bir şey yoktur.
5. Bütün bunlar nasıl yapıldı? א (A) harfini sırasıyla bütün diğer harflerle ve bütün diğer harflerle tekrar א (A) harfini, yine bütün diğer harflerle ב (B) harfini ve alfabenin bütün harfleriyle diğerlerini birleştirip, tartıp değiştirerek. Demek ki buradan iki yüz otuz bir oluşum, ya da kapı olduğu sonucu çıkar. Harfler bu güçleri bu kapılardan geçer; her yaratık her dil Tek İsim ile onun harflerinin kombinasyonlarından oluşmuştur.
6. Yokluktan bir gerçeklik yarattı. Yokluğu varlığa çağırdı ve elle tutulamaz havadan devasa sütunlar oydu. Bu, א (A) bütün diğer harflerle ve bütün diğer harflerin א (A) harfiyle birleştirilmesi örneğinde gösterilmiştir. Her yaratığı ve her kelimeyi Tek İsim'in gücüyle yaratmıştır. Aydınlatıcı olması için א harfinin ilksel tözünden çıkan yirmi iki elementsel tözü düşün. Her yaratığın yirmi iki harften oluşması gerçekte bir canlı bedenin yirmi iki parçası olduğunun kanıtıdır.
10. Bunlar yokluktan gelen on tarif edilmez var oluştur. Diri Tanrı'nın ruhundan hava çıkmıştır, havadan su, sudan ateş (esîr); ateşten yüksek ve ederin, doğu ve batı, kuzey ve güney çıkmıştır.

Üçüncü Bölüm

1. Üç ilk element (Ana harfler, א מ ש) bir teraziye benzer, bir kefede erdem, öteki kefede kusur vardır, ortadaki dil tam bir dengededir.
2. Üç Ana, א מ ש, yüce, mucizevi ve bilinmeyen bir sırrı saklar ve üç altı kanatla (ya da elementsel dairelerle) mühürlenmişlerdir. Bunlar hava, su ve ateştir. Her biri etkin ve edilgen diye iki kısımdan oluşur. Ana א מ ש, Ba-

baları (ataları) doğurmuştur, bunlarda kuşakları.

3. Tanrı Üç Ana'ya tesis etmiş, birleştirmiş, tartmış, yer değiştirmiş ve onlarla evrende, yılda ve insanda üç Ana'yı oluşturmuştur.
4. Evrendeki Üç Ana (ש מ א), hava, su ve ateştir. Gökler elementsel ateşten (ש, ya da esîr), denizi ve karayı kaplayan toprak elementsel sudan (מ) ve atmosfere özgü elementsel havada (א, ya da ruh) oluşturmuştur ki bu diğer ikisinin dengesini sağlar. Bütün şeyler bu şekilde yaratılmıştır.
5. Üç Ana, ש מ א, yılda sıcak, soğuk ve ılık hali üretirler. Sıcak ateşten, soğuk sudan ve ılık, onları dengeleyen havadan yaratılmıştır.
6. Üç Ana, ש מ א, insanda göğsü, karnı ve başı oluşturur. Baş ateşten ש, karın sudan מ, ortalarında olup onları dengeye getiren göğüs ise havadan א oluşmuştur.
7. Tanrı א (A) harfini ilksel havada egemen kılmış, onu taçlandırmış ve diğer ikisiyle birleştirerek evrende havaya, yıldaki ılık hale ve insanın göğsüne mühürlemiştir.
8. Tanrı מ (M) harfini ilksel suda egemen kılmış, taçlandırmış, diğer ikisiyle birleştirerek evrende (denizde ve karada) toprağa, yılda soğuğa, insanda karına mühürlemiştir.
9. Tanrı ש (Ş) harfini ilksel ateşte egemen kılmış, taçlandırmış, diğer ikisiyle birleştirerek evrende göğe, yılda sıcağa ve insanın başına mühürlemiştir.

Dördüncü bölüm

1. Yedi çift harf, ת ר פ כ ד ג ב (B, G, D, K, P, R, H) iki şekilde telaffuz edilir soluklu ve soluksuz, yani: ת פ, ר ה, פ פ, כ כ, ד ד, ג ג. Bunlar yumuşaklık ve sertlik, kuvvet ve zayıflık modelleri olarak hizmet ederler.
2. Yedi çift harf bilgeliği, zenginliği, hayatı, verimliliği, erki, barışı ve inayeti sembolize eder.
3. Yedi çift harf aynı zamanda insan hayatının maruz kaldığı şeylerin antitezlerini de simgeler. Bilgeliğin tersi aptallık; zenginliğin tersi yoksulluk; bereketin tersi kısırlık, hayatın tersi ölüm, erkin tersi hizmetkârlık, barışın tersi savaş ve güzelliğin tersi çirkinliktir.
4. Yedi çift harf yedi boyutu, yüksekliği, derinliği, batıyı ve doğuyu, kuzeyi ve güneyi ve bunların hepsini bir arada tutan Kutsal Tapınağı gösterir.
5. Yedi çift harf altı değil yedidir, sekiz değil yedidir, bu olgu üzerine tefekkür et, onu araştır, gizli sırrını açığa çıkar ve Yaratıcıyı tekrar Tahtına oturt.
6. Tanrı, tasarladığı, tesis ettiği, saflaştırdığı, tarttığı ve yer değiştirdiği yedi çift harften evrendeki yedi gezegeni, Yıl'daki yedi günü, insandaki yedi duyuyu yaratmıştır. Ayrıca bu yedi harften yedi göğü, yedi dünyayı ve yedi Şabat'ı yaratmıştır. Demek ki yedi sayısını Tahtı'nın altındaki diğer sayıların

hepsinden fazla sevmiştir.

7. Evrendeki yedi gezegen Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Venüs, Merkür ve Ay'dır. Yıldaki yedi gün haftanın yedi günüdür (muhtemelen yedi yaratım gününe işaret ediliyor). İnsandaki yedi kapı iki göz, iki kulak, iki burun deliği bir ağızdır.
8. Not: Knut Stenring, gezegenlerin ve haftanın günlerinin aşağıdaki maddelerde düzenleniş biçimi konusunda diğer otoritelerden farklı düşünür. Kircher'in de başka bir düzeni vardır. Dr. İsidor Kalisch, Wm. Wynn Westcott ve *The Sacred Books and Early Literature of the East* adlı eser, aşağıdaki düzenlemeyi kabul eder.

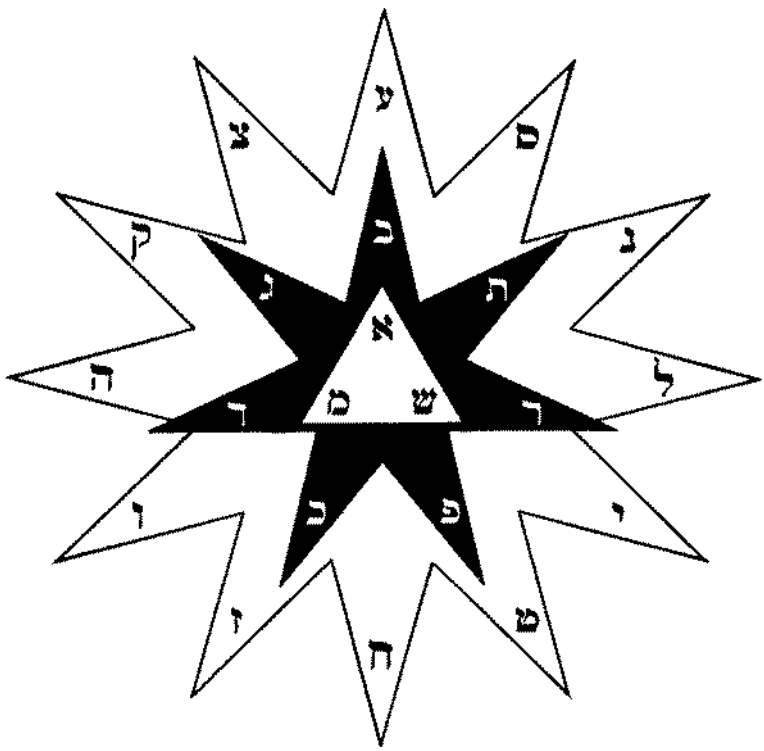

SEFER YEZİRAH'A GÖRE İBRANİ HARFLER

En içteki üçgende üç Ana Harf bulunur. Bunlardan gezegenlerin ve semaların Yedi Çift Harfi çıkar. Siyah yıldızı çevreleyen yıldızda ise Zodyak'ın on iki burcu on iki Basit Harf'le sembolize edilmiştir. Bu yıldızın ortasında Yüce Tarifsiz Yaratıcı, Kadimlerin En Kadimi'nin Görünmez Tahtı bulunur.

1. O, ב (B) harfini bilgelikte egemen kıldı, taçlandırdı, onu diğerleriyle birleştirdi, onlarla evrenin Ay'ını, yılın ilk gününü ve insandaki sağ gözü oluşturdu.

2. O, ג (G) harfini zenginlikte egemen kıldı, taçlandırdı, onu diğerleriyle birleştirdi, onlarla evrenin Mars'ını, yılın ikinci gününü ve insandaki sağ kulağı oluşturdu.

3. O, ד (D) harfini kısırlıkta egemen kıldı, taçlandırdı, onu diğerleriyle birleştirdi, onlarla evrenin Güneş'ini, yılın üçüncü gününü ve insandaki sağ burun deliğini oluşturdu.

4. O, כ (K) harfini hayatta egemen kıldı, taçlandırdı, onu diğerleriyle birleştirdi, onlarla evrenin Venüs'ünü, yılın dördüncü gününü ve insandaki sol gözü oluşturdu.

5. O, פ (P) harfini erkte egemen kıldı, taçlandırdı, onu diğerleriyle birleştirdi, onlarla evrenin Merkür'ünü, yılın beşinci gününü ve insandaki sol kulağı oluşturdu.

6. O, ר (R) harfini barışta egemen kıldı, taçlandırdı, onu diğerleriyle birleştirdi, onlarla evrenin Satürn'nünü, yılın altıncı gününü ve insandaki sol burun deliğini oluşturdu.

7. O, ת (H)harfini lütufta egemen kıldı, taçlandırdı, onu diğerleriyle birleştirdi, onlarla evrenin Jüpiter'ini, yılın yedinci gününü ve insanın ağzını oluşturdu.

9. Yedi çift harfle ayrıca yedi dünyayı, yedi göğü, yedi kıtayı, yedi denizi, yedi ırmağı, yedi çölü, yedi günü ve yedi haftayı (Hamursuz'dan Hamsin Yortusuna kadar ki) ve onların ortasında Kendi Kutsal Sarayını oluşturdu. Yedi yıllık bir döngü vardır, yedi yıl sonunda rahatlama ve kutlama vardır. Bu nedenle Tanrı yedi sayısını göklerin altındaki her şeyden daha fazla sever.
10. Tanrı yedi çift harfi şu şekilde düzenlemiştir. İki taş iki ev yapar, üç taş altı ev yapar, dört taş yirmi dört ev yapar, beş taş 120 ev yapar, altı taş 720 ev yapar, yedi taş 5040 ev yapar. Bu düzenlemeye göre bir başlangıç yap ve dilin söyleyebileceği ve kulağın işitebileceğinden fazlasına ulaş.

Beşinci Bölüm

1. On iki basit harf, ק צ ע ס נ ל י ט ח ז ו ה (H, V, Z, Ch, T, I, L, N, S, O, Tz, Q) on iki temel özelliğimizi sembolize eder: konuşma, düşünme, hareket, görme, işitme, çalışma, çiftleşme, koku, uyku, kızgınlık, tat (veya yutma) ve neşe.
2. Basit harfler on iki yöne karşılık gelir: yukarı doğu, kuzeydoğu, aşağı doğu; yukarı güney, güneydoğu, aşağı güney; yukarı batı, güneybatı, aşağı batı; yukarı kuzey, kuzeybatı, aşağı kuzey. Bu yönler sonsuzluğa yayılır ve evrenin kollarıdırlar.
3. Tanrı basit harfleri tasarladı, tesis etti, tarttı ve birbirleriyle değiştirdi. Onlarla evrendeki Zodyak'ın on iki burcunu, yıldaki on iki ayı, insan bedenindeki on iki temel organı yarattı.
4. Zodyak'ın burçları şunlardır: Koç, Boğa, İkizler, Yengeç, Aslan, Başak, Terazi, Akrep, Yay, Oğlak, Kova ve Balık. Yılın ayları şunlardır: Nisan,

Liar, Sivan, Tammuz, Ab, Elul, Tirsi, Marcheşvan, Kislev, Tebet, Sebat ve Adar. İnsan bedenindeki organlar şunlardır: iki el, iki ayak, iki böbrek, safra, küçük bağırsaklar, karaciğer, yemek borusu, mide ve dalak.

5. NOT: Aşağıdaki on iki maddedeki niteliklerin düzenlenmesi konusunda Knut Stenring farklı düşünmektedir:

1. Tanrı ה (H) harfini konuşmada egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Koç'u, yılda Nisan ayını ve insanın bedeninde sağ ayağı yarattı.

2 Tanrı ו (V) harfini düşüncede egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Boğa'yı, yılda Liar ayını ve insanın bedeninde sağ böbreği yarattı.

3. Tanrı ז (Z) harfini hareket etmede egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende İkizler'i, yılda Sivan ayını ve insanın bedeninde sol ayağı yarattı.

4. Tanrı ח (Ch) harfini görüntüde egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Yengeç'i, yılda Tammuz ayını ve insanın bedeninde sağ eli yarattı.

5. Tanrı ט (T) harfini işitmede egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Aslan'ı, yılda Ab ayını ve insanın bedeninde sol böbreği yarattı.

6. Tanrı י (I) harfini çalışmada egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Başak'ı, yılda Elul ayını ve insanın bedeninde sol eli yarattı.

7. Tanrı ל (L) harfini çifleşmede egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Terazi'yi, yılda Tisri ayını ve insanın bedeninde safra kesesini yarattı.

8. Tanrı נ (N) harfini kokuda egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Akrep'i, yılda Marcheşvan ayını ve insanın bedeninde ince bağırsakları yarattı.

9. Tanrı ס (S) harfini uykuda egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Yay, yılda Kislev ayını ve insanın bedeninde mideyi yarattı.

10. Tanrı ע (O) harfini öfkede egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Oğlak'ı, yılda Tebet ayını ve insanın bedeninde karaciğeri yarattı.

11. Tanrı צ (Tz) harfini tatta egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Kova'yı, yılda Sebat ayını ve insanın bedeninde mide borusunu yarattı.

12. Tanrı ק (Q) harfini neşede egemen kıldı, taçlandırdı, ötekilerle birleştirdi ve onlardan evrende Balık'ı, yılda Adar ayını ve insanın bedeninde dalağı yarattı.

6. Onları bir çatışma içinde yarattı. Kentler gibi düzenledi ve duvarlar çevirdi. Onları silahlandırdı ve birbirleriyle savaşa soktu. (Elohim aynı şeyi dier kürelere de yaptı.)

Altıncı Bölüm

1. Üç Ana veya ilk elementler א מ ש (A, M, Ş) vardır; bunlardan üç Baba (atalar) –ilksel (ruhani) hava, su ve ateş– çıktı, bunlardansa melekleriyle birlikte yedi gezegen (sema) ve on iki eğik nokta (Zodyak) çıktı.
2. Bunu kanıtlayan imanlı tanıklar vardır: evren, yıl ve insan. Onlar on iki, denge ve yedidir. Üstünde Ejderha, altında dünya ve en son insanın kalbi vardır. Tanrı onların ortasında hepsini yönetir.
3. İlk elementler hava, su ve ateştir; ateş yukarıda, su aşağıda ve hava nefesi bunlar arasında bir denge sağlar. Kısaca, ateş suyu taşır. מ (M) harfi sessizdir; ש (Ş) harfi ateş gibi hışıldar (tıslar); א (A) harfi ikisine arabuluculuk yapan bir nefes havadır.
4. Ejderha (Tali) evrende tahtındaki bir kral gibidir; göksel küreler yılda imparatorluğunda bir hükümdar gibidir ve insandaki kalp savaştaki kral gibidir.
5. Tanrı ayrıca zıtları birbirine karşı tutmuştur: iyi kötüye karşı, kötü iyiye karşı. Tanrı iyiden çıkar, kötü kötüden; iyi kötüyü arındırır, kötü iyiyi arındırır. İyi iyiler için, kötü günahkârlar için ayrılmıştır.
6. Bunlar, her biri kendi başına duran, üçlüdür: biri onaylayıcıdır (iyiyle doludur), biri inkârcıdır (kötüyle doludur) ve üçüncüsü onları dengeler.
7. Yedi, birbirine karşı duran iki üçe bölünür; ortalarında onları dengeleyen bir vardır. On iki savaştadır; sevgi veren üç ile nefret veren üç vardır; hayat veren üç ile hayat alan üç vardır.
8. Sevgi veren üç kalp ve iki kulaktır; nefret veren üç karaciğer, safra ve dildir; üç hayat veren iki burun deliği ve dalaktır; üç hayat alan ağız ve vücudun aşağıdaki iki deliğidir. Bütün bunların üzerinde imanlı kral Tanrı oturur. Tanrı üçün üstündeki Bir'dir, üç yedinin üstündedir, yedi on ikinin üstündedir ve hepsi birbirine bağlıdır.
9. Bunlar Orduların Tanrısı, Kadiri Mutlak, Ezeli YAH'ın (BENİM) üç Sefarim'i (Sayılar, Harfler ve Sesler) ve evren tasarlayıp yaratmıştır ve bunlardan mevcut ve gelecek bütün yaratıklara biçim vermiştir.
10. İbrahim yüce hakikatleri gördüğü, onlar üzerine tefekkür edip eksiksiz bir

biçimde anladığı zaman Evrenin Efendisi (Tetragrammaton) ona göründü, ona dostum dedi, onu alnından öptü ve onunla anlaşma yaptı. İlk anlaşma elinin on parmağındaydı, bu dilsel (ruhsal) anlaşmaydı; ikinci anlaşma ayaklarının on parmağı arasındaydı, bu sünnet (cisimsel) antlaşmaydı ve Tanrı ona dedi, "Yirmi iki harfin ruhu (Tora) onun dili üstüne bağlanmıştır ve Tanrı onların sırrını açmıştır. Tanrı harflerin suya girmesine izin verdi, onları ateşte yaktı ve onları rüzgârın üzerine işledi. Onları yedi gezegene dağıttı ve onlara on iki Zodyak burcunu verdi.

XXVI

Kabalacı Kozmogoninin Temelleri

Kabalacılar Mutlak Ulûhiyeti yalnızca bilinen bütün niteliklerinin elenmesi yoluyla ulaşılabilecek bir Kavranamaz İlke olarak görür. Bilinebilen her şey kaldırıldığında geriye kalan şey *Varlığın* ebedi hali olan AYN SOF'tur. Her ne kadar tanımlanamaz olsa da, Mutlak, bütün uzama nüfuz eder. Kavranamaz kadar soyut olan AYN SOF, *her şeyin gayri cüzi halidir.* Maddeler, özler, tözler, zekâlar AYN SOF'un kavranamaz derinliklerinden gelir, fakat Mutlak'ın kendisinin maddesi, tözü ve zekâsı yoktur. AYN SOF sayısız bitkinin çıktığı, toprağı zengin bir tarlaya benzetilebilir; burada bütün bitkiler şekil, renk ve koku bakımından birbirinden farklı olsa da, hepsinin kökü aynı kara kilin içindedir. Bu örnekte "bitkiler" evrenleri, tanrıları, insanı oluşturur. Hepsi AYN SOF ile beslenir ve hepsinin kökü o tek tanımsız özdedir; hepsinin canları, bedenleri ve ruhları bu özden çıkmıştır ve bunlar tıpkı bitkilerin toprağa dönmesi gibi tek ezeli şey olan AYN SOF'a geri döneceklerdir.

Kabalacılar AYN SOF'tan *Bütün Kadimlerin En Kadimi* diye bahsederler. Her zaman cinsiyetsiz olarak düşünülmüştür. AYN SOF'u tanımlamaya çalışmanın onun kutsallığına halel getirmek olduğu söylenebilse de, Hahamlar AYN SOF'un yaradılışları kendinden dışa doğru yansıtmasına dair teoriler geliştirmiş ve Mutlak Yok Varlık haline en azından kısmen onun güçlerini betimlediklerini düşündükleri semboller atfetmişlerdir. Kabalacılar AYN SOF'un doğasını son-

suzluğun amblemi olan bir daire ile gösterirler. Bu varsayımsal daire kavranamaz hayatın boyutsuz alanını çevreler ve bu hayatın dairesel sınırı, soyut ve ölçülemez sonsuzluktur.

Bu kavrama göre Tanrı sadece Merkez değil, aynı zamanda Alan'dır. Merkezileşme sınırlanmaya doğru yönelişin ilk adımıdır. Dolayısıyla AYN SOF'un tözlerinde oluşan merkezler sonludurlar, çünkü AYN SOF her şeyin nihai şartı olarak kendinde sonsuz iken, bu merkezler kendi büyük Sebep'lerine döneceklerdir. AYN SOF'a verilen daire şekli, kristale benzer büyük bir kürenin içinde kapsanmış uzamı işaret eder, bu uzanın dışında hiçbir şey, boşluk bile yoktur. Oluş ve Yok Oluş, AYN SOF'un sembolü olan bu dairenin içinde gerçekleşir. Kozmik doğum, büyüme ve çözülmenin sonsuzluklarındaki bütün ilke ve elementler bu cisimsel olmayan kürenin şeffaf tözünün içindedir. O bütün her şeyin kendi asli sebebine döndüğü, Kader Çarkının sonunda Tanrı'ya dönülecek olan son gününe kadar kırılmadan kalan Kozmik Yumurta'dır.

Yaratım sürecinde, AYN SOF'un her yere nüfuz etmiş olan hayatı, dairenin kenarlarından merkeze doğru yoğunlaşır ve orada bir nokta oluşturur. Bu nokta ilk tezahür eden BİR'dir; her yere nüfuz eden dairenin ilksel sınırlanması. İlahî Öz bu şekilde dairenin sınırından merkeze doğru çekildiğinde, ardında bir Abis (Uçurum) bırakır. Kabalacılar buna Yüce Yoksunluk derler. Böylece AYN SOF'ta, daha önceden tek hâl varken iki hal oluşur. İlk hal merkez noktadır; sonsuzun ilk zuhur eden nuru, öznelleşmiş hayattır. Bu nur, ilk noktayı, evrensel tohumu yaratmak için merkeze çekilmiş olan hayatın yoksunluğunun sebep olduğu bir karanlıkla çevrilidir. O halde, evrensel AYN SOF, artık, uzanın her yerinde değil, fakat tesis edilen ilk noktadan uzama doğru parlayan bir ışıktır. Isaac Myer bu süreci aşağıdaki şekilde tarif eder: "Başlangıçta her şeyi dolduran AYN SOF, mutlak bir yoğunlaşmayla kendine döner ve bu Uçurumu, Derini, yani Uzayı, Aveer Kadmon'u, simyacıların Azot dediği, İlk Hava'yı oluşturur; fakat Kabalada bu kusursuz boşluk veya vakum, kusursuz bir şekilde boş Uzay olarak değil, bütün mahlukları [âlemleri ve varlıkları] yaratan Işık'tan mertebe bakımından aşağı, Sular veya Kristal Kaotik Deniz olarak düşünülür." (Bkz. *The Qabballah.*)

Kabalanın gizli öğretilerinde insan bedeninin Aurik Yumurta denilen, balonsu, uçuşkan bir oval şeyin içinde olduğu öğretilir. Bu hale insanın sebepsel küresidir. AYN SOF küresi, yaratılmış evren için neyse, bu hale de insanın fiziksel bedeni için odur. Daha doğrusu, bu Aurik Yumurta insan denilen varlığın AYN SOF küresidir. Dolayısıyla gerçekte insanın mutlak bilinci her yöne uzanan ve aşağı bedenini tümüyle çevreleyen bu auranın içindedir. Kozmik Yumurta'nın içindeki bilincin merkezi bir noktaya yoğunlaşması gibi, insanın Aurik Yumurtası içindeki bilinç yoğunlaşır ve Ego denilen bilinç noktasını tesis eder. Doğa-

daki evrenlerin Kozmik Yumurta'nın içindeki uyku halindeki kuvvetlerden oluşması gibi, insan tarafından doğanın çeşitli âlemleri içindeki enkarnasyonlarında kullanılan her şey bu Aurik Yumurta'nın içindeki uyku halindeki güçlerden çekilir. İnsan asla bu haleden dışarı çıkmaz, o ölümünde bile kalır. Bütün doğumları, ölümleri ve yeniden doğumları hep onun içinde gerçekleşir ve insanlığın tıpkı evren gibi Kader Çarkı'ndan serbest kalıp aslına döneceği son güne kadar parçalanmadan kalır.

KABALACI ÂLEMLER SİSTEMİ

Şekildeki iç içe geçmiş daireler AYN SOF'tan sûdur eden ve Kabalacıların âlemler dedikleri kırk titreşim oranını göstermektedir. X1 numaralı daire uzayın dış hatlarını gösterir. AYN SOF'un doğası kendi içinde üçe ayrılır; bunlar X1 ile X2, X2 ile X3, X3 ile A1 arasındaki boşluklarca temsil edilir.

X 1'den X 2'ye	אין,	AIN, saf ruhun boşluğu.
X 2'den X 3'e	אין סוף,	AIN SOF, Sınırsız Sınırlı.
X 3'den A 1'e	אין סוף אור,	AIN SOPH AUR, Sınırsız Işık.

Ayrıca akılda tutulmalıdır ki Mutlak Töz AYN'ın başlangıcında dairenin bütün alanına tek başına nüfuz etmiştir ve iç halkalar henüz tezahür etmemiştir. İlahî Öz kendi içinde yoğunlaşınca, X2 ve X3 halkaları kavranır hale gelir; çünkü AYN SOF, AYN'ın sınırlandırılması, AYN SOF OR, yani Işık ise daha büyük bir sınırlamadır. Dolayısıyla Mutlak Bir'in üçlü bir doğaya sahip olduğu düşünülür. Kuvvetler ve elementler bu üçlü doğadan, AYN SOF'un kendi merkezine çekilmesiyle geriye kalan Uçurum'a yansır. AYN SOF'un sürekli olarak kendi merkezine doğru olan hareketinden dairenin ortasındaki nokta vücuda gelir. Nokta Tanrı'dır, çünkü o Evrensel Öz'ün mutlak bireyselleşmesidir. Zohar'da bu konuyla ilgili olarak şunlar yazar:

"Gizlenmişlerin Gizlenmişi kendini göstermek istediğinde önce bir nokta yarattı; sonsuzluk hiç bilinmiyordu, bu nurlu nokta şiddetle zuhur etmeden önce hiç ışık yoktu."

İbranicede *Eheieh* denen bu noktanın adı "Ben Benim" noktasıdır. Kabalacılar bu noktaya birçok isim vermiştir. Konuyla ilgili olarak Christian D. Ginsberg, özetle şunları yazar: "Noktaya ilk taç denir; çünkü o en yüksek konumu işgal eder. Ona kadim denir, çünkü o ilk tezahürdür. Ayrıca ona ilksel veya düzgün nokta denir. Ona beyaz baş, *Uzun Yüz* -Makroprosophus- ve görünmez yükseklikler denir; çünkü bütün diğer tecellilerin üstündedir ve onları yönetir.

Beyaz parlak nokta göründüğünde ona *Taç* anlamına gelen *Keter* denmiştir, bu noktadan dokuz büyük küre ışımış ve bunlar bir ağaç şeklini almıştır. Bu

dokuz küre, ilk taç küreyle birlikte ilk Sefirot sistemini oluşturur. Bu on küre, AYN SOF'un tabiatındaki on soyut noktanın ilk sınırlanmasıdır. AYN SOF'un kudreti bu kürelere inmemiş, daha ziyade, güneşin ışığının dünya ve gezegenler üzerinde yansıması gibi onlar üzerine ışığını yansıtmıştır. Bu on küreye parlayan *safirler* denir, birçok Haham için *safir* kelimesi Sephira (Sefirot'un tekili) kelimesinin kökünü oluşturur. AYN SOF'un bir noktaya, Keter'e çekilmesiyle boş kalan büyük alan, artık âlemler veya küreler denilen eşmerkezli dört küre tarafından doldurulmuştur ve on Sefirot'un ışığı bunların her birinde sırayla parlar. Bu durum dört sembolik ağacın tesis edilmesine neden olur, her ağaç on Sefirot küresinin yansımasını alır. AYN SOF'tan yaratılan 40 küre aşağıdaki dört âleme bölünür:

A 1'den A 10'a, *Atziluth*, İlahî İsimlerin Sınırsız Dünyası.

B 1'den B 10'a, *Briah*, Yaratımın Başmeleklere Ait Âlemi

C 1'den C 10'a, *Yezirah*, Suretlerin Hiyerarşik Dünyası.

D 1'den D 10'a, *Assiah*, Maddelerin Elementsel Dünyası

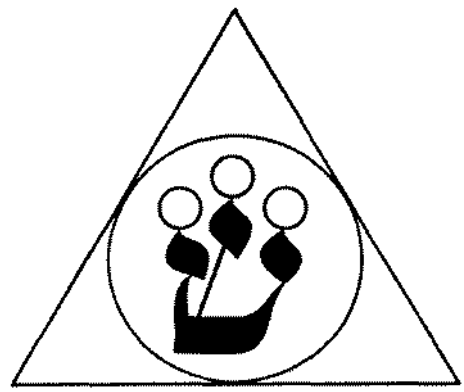

İBRANİ TRİAD

Kabalacılar Şin (ש) harfini, ilk üç Sefirot'un teslisini göstermek için kullanmışlardır. Diğer ikisinin biraz üstünde olan ortadaki küre Keter, Ak Baş, Taç Sefirası'dır. Diğer iki küre *Hokmah*, Baba ile *Binah*, Ana Sefirot'unu gösterir. İlahi Ana ile İlahi Baba'nın birleşmesinden âlemler ve canlı kuşaklar yaratılmıştır. Şin harfinin alevi andıran üç noktası, uzun bir dönem boyunca Kabalacıların Yaratıcı Teslis inanışını gizlemek için kullanılmıştır.

Bu âlemlerin her birinde on kudret – veya küre– vardır: Hepsinin doğduğu bir küre ve ondan sudur eden dokuz diğeri. Her küre bir öncekinden çıkar. Yaratılmış âlemlerin en yükseği ve en kutsalı olan *Atziluth* (A 1'den A 10'a) planında tezahür etmemiş olan AYN SOF ilk noktasını Kutsal Deniz'de tesis eder. X'in ilk üç dairesi. A 1 noktası bütün yaratımı içinde taşır; bu ilk İlahî ve saflığı bozulmamış nokta ilk tezahür edendir. Kabalacılara göre Tanrı, bir kişilik değil, İlahî bir temel veya zemindir. Ona *İlk Taç* denir; Atziluth Âlemi'nin diğer küreleri –A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9 ve A10– ondan çıkar. Üç aşağı dünyada bu daireler, varlıklar, elementselleri oluşturur; ancak ilk kutsal âlemde bunlara *Kutsal İsim Halkaları* denir. AYN SOF'tan taşarak tezahür eden ilk on ışık küresi ve Kabalacıların bunlara tayin etmiş oldukları Tanrı isimleri aşağıdaki gibidir:

AYN SOF'tan A1, İlk Taç çıkar ve Tanrı'nın ilk kudretinin ismi ise *Eheieh*'tir; bu söz *Ben [Benim]* anlamına gelir.

A1'den A2, yani ilk Hikmet çıkar ve Tanrı'nın ikinci kudretinin ismi *Yehova*'dır; *Varlığın Özü* anlamına gelir.

A2'den A3 gelir, ilk Kavrayış ve Tanrı'nın üçüncü kudret ismi *Yehova Elohim*'dir; *Tanrıların Tanrısı* anlamına gelir.

A3'den A4, ilk Merhamet gelir ve Tanrı'nın dördüncü kudret ismi *El*'dir; *Yaratan Tanrı* demektir.

A4'den A5, ilk Şiddet gelir ve Tanrı'nın beşinci kudret ismi *Elohim Gibor*'dur; *Gücü Yeten Tanrı* demektir.

A5'ten A6, ilk Güzellik gelir ve Tanrı'nın altıncı kudret ismi *Eloah Vadaath*'tır; *Kudretli Tanrı* demektir.

A6'dan A7, ilk Zafer gelir ve Tanrı'nın yedinci kudret ismi *Yehova Tzaboath*'tır; *Orduların Tanrısı* demektir.

A7'den A8, ilk İhtişam gelir ve Tanrı'nın sekizinci kudret ismi, *Elohim Tzaboath*'tır; *Ordular Tanrısının Efendisi* demektir.

A8'den A9, ilk Temel gelir ve Tanrı'nın dokuzuncu kudret ismi *Şadday El Hay*'dır; *Kadiri Mutlak* demektir.

A9'dan A10, ilk Krallık gelir ve Tanrı'nın onuncu kudret ismi *Adonay Melekh*'tir; *Tanrı* demektir.

A10'dan B1 gelir, İkinci Taç ve buradan Briah âlemi çıkar.

A1'den A10'a kadarki on tecelliye bütün yaratımların temeli denir. Kabalacılara göre bunlar Hayat Ağacı'nın on kökünü oluşturur. Bunlar bir araya getirildiğinde Adam Kadmon denilen dev bir insan sureti oluşur; bu suret kırmızı çamurdan yapılmış olan ilk insan, prototipik Evrensel İnsan'dır. Atziluth âlemi'nde Tanrı'nın kudreti en saf haliyle tezahür eder. Bu on saf ve kusursuz ışıma, aşağı âlemlere inip surete bürünmez, sadece aşağı âlemlerin maddeleri üzerine yansırlar. Birinci Âlem'den, yani Atziluth âlemi'nden İkinci Âleme, yani Briah Âlemi'ne yansırlar. Bir şeyin yansıması her zaman ilk imgenin parlaklığına sahip olmadığı için, Briah Âlem'indeki on yansıma sonsuz kudretlerinin bir kısmını yitirirler. Bir yansıma her zaman yansıdığı şeye benzer, ama daha küçük ve daha soluktur.

B1'den B10'a doğru giden İkinci Âlem'deki küreler hiyerarşisi tıpkı Atziluth Âlemi'nde olduğu gibi Tanrı'nın isimleridirler; ancak bu on ışık küresi daha az parlak, daha cisimseldir; bu âlemde bunlara evrenin zekâsına ve düzenine yardım eden İlahî yaratıklar, on büyük Ruh denir. Daha önce işaret edildiği üzere B1, A10'dan çıkar ve kendinden üstün bütün kürelerin içinde mevcuttur. B1'den dokuz küre çıkar –B2, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9 ve B10. Bunlar *Briah* Âlemi'ni oluştururlar. Aslına bakılırsa bu on alt küre, gerçekte Briah Âlemi'nin maddesine yansımış olan Atziluth'un on küresinden başka bir şey değildir. Bu âlemin yöneticisi B1'dir; çünkü kendi âlemindeki bütün küreleri ve ayrıca üçüncü ve dördüncü âlem kürelerini içinde taşır. Briah Âlemi'ndeki on ışık küresine *Bri-*

ah'ın Başmelekleri denir. Hiyerarşileri ve güçleri şunlardır:

A10'dan B1, İkinci Taç gelir; ona *Metatron, Mevcudun Meleği* denir.

B1'den B2, İkinci Hikmet gelir; ona *Raziel*, Kabala sırlarını Âdem'e anlatan *Tanrı'nın Elçisi* denir.

B2'den B3, İkinci Kavrayış gelir; ona *Tsaphkiel, Tanrı'nın Tefekkürü* denir.

B3'den B4, İkinci Merhamet gelir; ona *Tsadkiel, Tanrı'nın Adaleti* denir.

B4'den B5, İkinci Şiddet gelir; ona *Samael, Tanrı'nın Celali* denir.

B5'den B6, İkinci Güzellik gelir; ona *Michael, Tanrı Gibi Olan* denir.

B6'dan B7, İkinci Zafer gelir; ona *Haniel, Tanrı'nın İnayeti* denir.

B7'den B8, İkinci İhtişam gelir; ona *Raphael, Kutsal Hekim* denir.

B8'den B9, İkinci Temel gelir; ona *Gabriel, İnsan-Tanrı* denir.

B9'dan B10, İkinci Krallık gelir; ona *Sandalphon, Mesihler* denir.

B10'dan C1, Üçüncü Taç gelir ve Yezirah Âlemi ondan çıkar.

Briah'ın on Başmeleği on yüce ruhani varlık olarak görülür; bunların görevleri Tanrı'nın Atziluth Âlemi'ndeki bütün yaratım âlemini kuşatıp ona nüfuz eden Yüce İsmi'nin on kudretini tezahür ettirmektir. Aşağı âlemlerde mevcut olan her şey ilk önce cisimsel olmayan üst âlemlerde varlığa gelir. Bu durumda yaratım, aslında, cisimsel olmayanın titreşiminin çeşitlenmesiyle cisimselleştirilmesi sürecidir. Briah âleminin on küresi, kendileri birer yansıma olsa da, Yetziratik denilen üçüncü bir âleme yansır; daha sınırlı bir ifadeye büründükleri burada, görünür takımyıldızları kuşağının ardındaki spiritüel ve görünmez Zodyak'a dönüşür. Bu üçüncü âlemde, Atziluth âlemi'nin on küresi, büyük ölçüde sınırlanmış ve solmuştur; fakat insanın içinde yaşadığı maddi dünyaya kıyasla sonsuz derecede güçlü olmaya devam eder. Bu üçüncü âlemde, C1'den C10'a bütün küreler, semavi varlıklar hiyerarşisi haline gelir, bunlara *Yezirah Koroları* denir. Burada da yine C1 küresi Yezirah Âlemi'ne hâkimdir ve bu âlemdeki bütün küreleri ve dördüncü âlemi içinde taşır. Kürelerin sırası ve onları oluşturan isimler şunlardır:

B10'dan C1, Üçüncü Taç gelir; Hiyerarşisi Kerubim, *Chaioth Ha Kadosh*, Kutsal Hayvanlar'dır.

C1'den C2, Üçüncü Hikmet gelir; Hiyerarşisi Kerubim, *Orphanim*, Çarklar'dır.

C2'den C3, Üçüncü Kavrayış gelir; Hiyerarşisi Tahtlar, *Aralim*, Kudretliler'dir.

C3'den C4, Üçüncü Merhamet gelir; Hiyerarşisi Egemenlikler, *Chashmalim*, Nurlu Olanlar'dır.

C4'den C5, Üçüncü Şiddet gelir; Hiyerarşisi Güçler, *Seraphim*, Ateşten Yılanlar'dır.

C5'den C6, Üçüncü Güzellik gelir; Hiyerarşisi Erdemler, *Melachim*, Kral-

lar'dır.

C6'dan C7, Üçüncü Zafer gelir; Hiyerarşisi Yöneticiler, *Elohim*, Tanrılar'dır.

C7'den C8, Üçüncü İhtişam gelir; Hiyerarşisi Başmelekler, *Ben Elohim*, Tanrı Oğulları'dır.

C8'den C 9, Üçüncü Temel gelir; Hiyerarşisi Melekler, *Kerubim*, Oğulların Tohumları'dır.

C9'dan C10, Üçüncü Krallık gelir; Hiyerarşisi İnsanlık, *Ishim*, Adil İnsanların Ruhları'dır.

C1'dan D1, Dördüncü Taç ile Asiyah âlemi gelir.

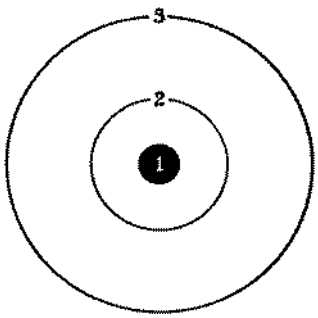

İLAHİ ETKİNLİK PLANI

Kabalacılara göre Yüce Yaratıcı'nın hayatı bütün maddeye, uzama ve zamana nüfuz eder. Fakat açıklayıcı olması amacıyla Mutlak, Herşeyi Kapsayan Hayat 3 no'lu halkayla sınırlandırılmıştır. Bu halkaya, "İlahi Mevcudiyet'in sınır çizgisi" denebilir. 3. halka ile sınırlanmış olan alana nüfuz eden İlahi Hayat 1 no'lu noktada odaklanmış ve bu şekilde kişisel olmayan hayatın sembolü haline gelmiştir. Buraya İlk Taç denir. 1. noktadan dışarı taşan yaratıcı kuvvetler 2. halkada nesnel evren olarak tezahür eder.

On ışık küresi Yezirah Âlemi'nden, dört âlemden en altta bulunan *Assiah* Âlemi'ne yansır. Atziluth Âlemi'nin on orijinal küresi, burada fiziksel madde suretlerine bürünürler, semavi sistem bunun bir sonucudur. Assiah Âlemi, yani maddenin elementsel dünyası, Âdem'in düşüşü sırasında insanlığın indiği dünyadır. Eden Bahçesi üç üst âlemdir ve insanlık günahları yüzünden maddi âleme inmeye ve ten kıyafetini (bedeni) giymeye mecbur bırakılmıştır. A, B, C üst âlemlerinin ruhani kuvvetleri aşağı dünyanın (D) elementlerine çarptığı zaman biçim bozukluğuna uğrar, sapar ve her yüksek âlemdeki iyi ruha karşılık oluşan bir iblisler hiyerarşisinin yaradılışına neden olur. Bütün kadim gizem okullarında, madde bütün kötülüklerin, ruh bütün iyiliklerin kaynağı olarak görülür; çünkü madde sınırlayıp engellerken, içsel algıları bazen öyle bulanıklaştırır ki insan kendi İlahî potansiyellerini fark edemez hale gelir. Madde insanlığı doğuştan hakkı olan şeyi talep etmekten alı koyduğu için ona kötülüğün kuvveti olan Muhalif denir. Dördüncü Âlem D, güneş sistemlerinin âlemidir. Bu sistemler dünyanın bir parçası olduğu güneş sistemiyle sınırla olmayıp bütün evrendeki sistemlerdir.

Bu son âlemin kürelerinin sıralanışı tartışmalıdır. Dördüncü dünyanın yönetici küresi D1'e kimileri *Alevli Sema*, kimileri ise *Primum Mobile*, yani *İlk Hareket* der. Cisimsel yıldız kuşağı Zodyak, D2 tecelli eder; bu Zodyak Yetzirath Âlemi'nin görünmez ruhani Zodyak'ından farklıdır. Zodyak'tan, D2'den, sırayla gezegen küreleri çıkar. Assiah Âlemi'nin on küresi aşağıdaki gibidir:

C10'dan D1, Dördüncü Taç gelir; *Rashith Ha-Galagalum*, *Primum Mobile*, maddi evreni başlatan alevsi nebula.

D1'den D2, Dördüncü Hikmet gelir; *Masloth*, Zodyak, Sabit Yıldızlar Feleği.

D2'den D3, Dördüncü İdrak gelir; *Shabbathai*, Satürn küresi.

D3'den D4, Dördüncü Merhamet gelir; *Tzedeg*, Jüpiter küresi.

D4'den D5, Dördüncü Şiddet gelir; *Madim*, Mars küresi.

D5'den D6, Dördüncü Güzellik; *Shemesh*, Güneş küresi gelir.

D6'dan D7, Dördüncü Zafer gelir; *Nogah*, Venüs küresi.

D7'den D8, Dördüncü İhtişam gelir; *Kokab*, Merkür küresi.

D8'den D9, Dördüncü Temel gelir; *Levanah*, Ay küresi.

D9'dan D10, Dördüncü Krallık gelir; *Cholom Yosodoth*, Dört Element küresi.

Kircher, *Primum Mobile*'dan önceye kendisinin *Empyrean* dediği bir küre ekleyerek, her küreyi bir aşağısına indirir, sonuç olarak elementler küresi kalkar ve yerine D10 Ay küresi olur.

İblisler ve ayartıcı varlıklar Assiah Âlem'inde yaşarlar. Bunlar yine Atziluth'taki on yüce kürenin yansımasıdır. Fakat üzerine yansımış oldukları Assiah Âlemi'nin maddelerinin neden olduğu imgelerdeki bozulma nedeniyle şer yaratıklara dönüşürler, Kabalacılar bunlara *kabuklar* denir. Bu iblislerin Yezirah Âlemi'nin iyi ruhlarına tekabül eden on kötü ruh hiyerarşisi vardır. Ayrıca Briah'ın on Başmeleğine karşılık olarak on Başiblis vardır. Kara büyücüler bu sapkın ruhları kötü emellerine ulaşmak için kullanırlar; fakat iblisler zamanla kendilerini bağlayan kişiyi yok ederler. Assiah Âlemi'nin on Başiblisi şunlardır:

D1, şer Taç; Thaumiel, Tanrı'nın çifti, İki Başlı; Başiblisleri *Şeytan* ve *Molok*'tur.

D1'den D2, kötü Bilgelik gelir; Hiyerarşisine *Chaigidiel*, önleyenler denir; Başiblis *Adam Belial*'dır.

D2'den D3, şer Kavrayış gelir; hiyerarşisine *Satharial*, Tanrı'nın gizlenmesi denir; Başmeleği *Lucifuge*'dir.

D3'den D4, şer Merhamet gelir; Hiyerarşisine *Gamchicoth*, eşyayı bozan denir; Başmeleği *Astaroth*'tur.

D4'den D5, şer Şiddet gelir; hiyerarşisine *Golab*, kundakçılık ve yangın denir; Başmeleği *Asmodeus*'tur.

D5'den D6, kötü Güzellik gelir; hiyerarşisine *Togarini*, kavgacılar denir; Başmeleği *Belphegor*'dur.

D6'dan D7, kötü Zafer gelir; Hiyerarşisine *Harab Serap*, Dağıtan Kuzgun denir; Başmeleği *Baal Chanan*'dır.

D7'den D8, şer İhtişam gelir; Hiyerarşisine *Samael*, işleri karıştıranlar denir; Başmeleği *Adramelek*'tir.

D8'den D9, şer Temel gelir; hiyerarşisine *Gamaliel*, müstehcen denir; Baş-

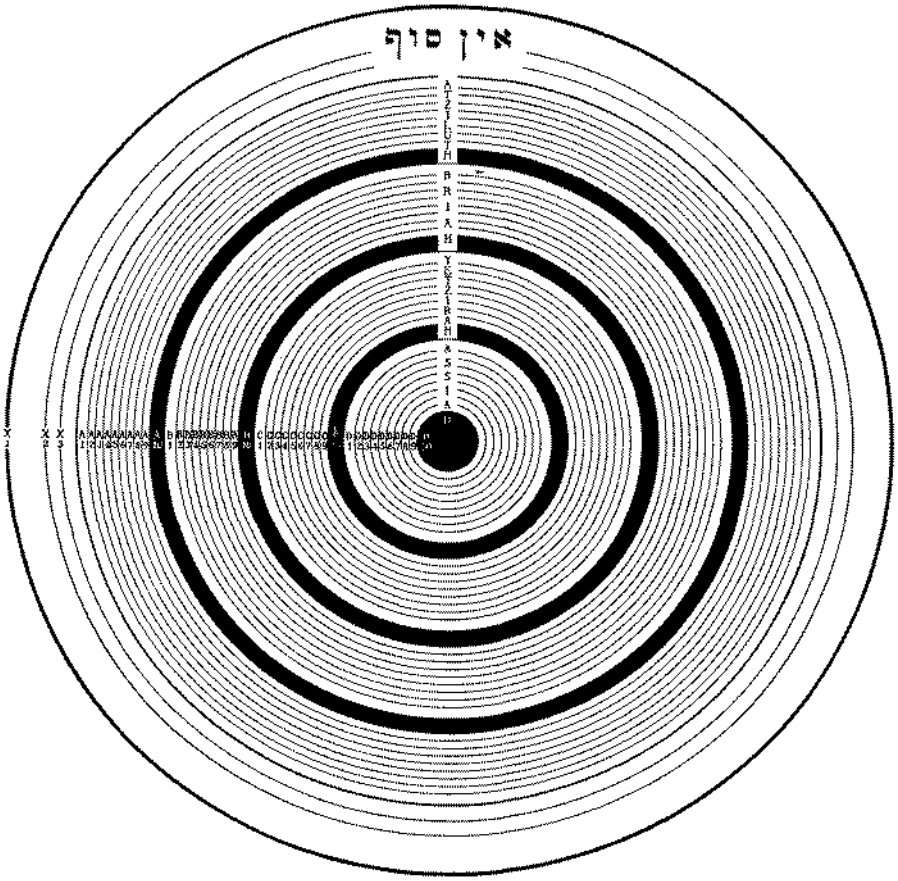

DÖRT ÂLEMİN KABALACI ŞEMASI

Yukarıdaki şekilde X 3 ile A 1 arasındaki koyu çizgi orijinal noktanın sınırlarını oluştururken, bu daha koyu çizginin içindeki eşmerkezli daireler noktadan çıkan tecellileri ve âlemleri gösterir. Bu nokta nasıl dış halkalar olan X 1, X 2 ve X 3 halkaları içinde kalıp bireyselleşmiş varlığın ilk tesis edilişini temsil ediyorsa, noktanın içindeki kırk eşmerkezli halka tarafından sembolize edilen aşağı evren ise ilk Taç'tan evrimleşen, bununla birlikte onun içinde kalan aşağı yaratımı temsil eder. Bu Taç, Tanrı olarak adlandırılabilir ve ilahi erkler, semavi varlıklar, yıldızlara ait âlemler ve insan, onu içinde yaşar, hareket eder ve var olur. A 1 içindeki bütün halkaların ilksel nokta tarafından içerilmesi çok önemlidir. Bu noktada büyük X 1 halkası, yani AYN SOF'un aurik yumurtasıyla çevrelenmiştir.

Her halka kendi doğasında içindeki bütün halkalarda ve dışındaki bütün halkalarda vardır. Böylece A 1 –ilksel nokta– kapsadığı geri kalan otuz dokuz halkaya hükmeder. Bu halkaların hepsi kendi tanrısallıklarıyla orantılı olarak değişen ölçülerde onun doğasından pay alır. Sonuç olarak A 1'den D10'a kadar olan bütün alan noktanın içindedir ve halkalar onun içinde vuku bulan bölünmeleri ve AYN SOF'un soyut doğasının içinde ondan taşan tecellileri gösterir. Halkaların gücü şeklin ortasına doğru zayıflar, çünkü Güç veya Erk hükmedilen şeylerin sayısıyla ölçülür. Her halka, içindeki halkaya hükmederken, dışındaki halkanın hükmüne tabidir. Dolayısıyla, A 1 kendi haricinde otuz dokuz halkaya hükmederken, B 1 kendi haricinde yirmi dokuz halkaya hükmeder. Demek ki A 1, B 1'den çok daha güçlüdür. En yüksek spiritüel sağlamlık, kararlılık çemberin kenarında olduğu için en büyük maddi kesiflik veya süreksizlik, şeklin ortasındadır. Halkalar merkeze yaklaşıp Erk bakımından düştükçe madde ve töz bakımından güçlenir. D 10 fiili toprak elementlerini sembolize eder. Ayrıca merkeze yaklaştıkça titreşim oranı da azalır. Demek ki A 2 halkasının titreşimi A 1 halkasından düşükken A 3 halkasından yüksektir. A 1 yaratımın en yüksek küresiyken D 10 en düşük küresidir. A 1, yaratımın yöneticisi, A, B, C ve D halkalarına hükmederken, AYN SOF'un üç halkasına hükmedemez. Bu yüzden kendisinden çıkmış olduğu dile gelmez, tarif edilemez Yaratıcı'nın önünde eğilir.

meleği *Lilith*'tir.

D9'dan D10, şer Krallık gelir; hiyerarşisi *Nahemoth*, iffetsiz denir; Başmeleği *Nahema*'dır.

Kabalacılar âlemlerin, varlıkların ve varlık hiyerarşilerinin Hezekiel'in görüsüne göre düzenlendiğini ileri sürerler. Ezekiel'in görüsündeki insanla Atziluth Âlemi, tahta ile Briah Âlemi, felekler ile Yezirah Âlemi, canlı yaratıklar ile Assiah Âlemi sembolize edilir. Bu küreler peygamberin bahsettiği çarklar içindeki çarklardır. Kabalacılar bundan sonra âlemlerin her biri için bir insan şekli oluştururlar. *Atziluth* insanını başı A1, ayakları A10'dur; *Briah* insanının başı B1, ayakları B10'dur; *Yezirah* insanının başı C1, ayakları C10'dur; Assiah insanının başı D1, ayakları D10'dur. Bu dörtlüye Âlem İnsan denir. Bunlar androjen olarak ve insanlığın prototipleri olarak düşünülürler.

İnsan bedeni, tıpkı evren gibi, on ışık küresinin maddi dışavurumu olarak görülür. Dolayısıyla insana Mikrokozmos, küçük âlem denir. İnsan, parçası olduğu büyük âlemin suretinde yapılmıştır. Kabalacıların bu gizemli evrensel insanı, İnsanı Kâmil'nin başı A1 küresinde, ayakları D10 küresindedir. Nebuchadnezzar'ın düşündeki dev varlığın anlamı muhtemelen bu düzenlemede gizlidir; onun başı Atziluth Âlemi'nde, kolları ve elleri Briah Âlemi'nde, üreme sistemi Yezirah Âlemi'nde, bacakları ve ayakları Assiah Âlemi'ndedir. Zohar'da bahsedilen Yüce İnsan'dır bu ve Eliphas Levi onun hakkında şunları yazar:

"Zohar'ın daha en başında kavramlarının derinliğini ve imgelerinin mutlak yalınlığını görmek, daha az şaşırtıcı değildir. Zohar'da şunlar yazar: 'Okült bilimin anahtarı, denge bilimidir. Dengesiz kuvvetler boşlukta yok olurlar. Eski âlemlerin kralları, devlerin prensleri bu yüzden yok olmuşlardır. Kökleri olmayan ağaçlar gibi düşmüşlerdir ve onlara artık bir yer yoktur. Çatışan ve dengesiz kuvvetler nedeniyle harap olmuş toprak, boş ve biçimsizdi; ta ki Tanrı'nın ruhu onu kendi için gökyüzünde bir yer haline getirip suyu azaltana kadar. O zaman doğadaki her şey formun birliğini, canlı bir sentezi istedi (dengeli kuvvetler, Tanrı'nın nurlu taçla süslenmiş yüzü, oradaki sulara yansıdı. İki gözü tezahür etti, ihtişamla parladı, onlardan iki ışık sütunu çıktı ve bu sütunlar yansıyan ışıkları kesti. Tanrı'nın alnı ve gözleri gökyüzünde bir üçgen oluşturdu ve onun yansıması sularda ikinci bir üçgen oluşturdu. Evrensel yaratımın sayısı altı işte böyle ortaya çıktı.' Kelimesi kelimesine bakıldığında anlaşılmaz olan metin, buraya yorumlanarak çevrilmiştir. Yazar açık bir şekilde göstermektedir ki insanın Tanrı'ya atfetmiş olduğu insan sureti yalnızca kendine ait bir imgedir ve Tanrı insan düşüncesiyle veya herhangi bir suretle temsil edilemez. Pascal, Tanrı merkezi her yerde, çevresi hiçbir yerde olan bir dairedir demiştir. Fakat bir insan çevresi olmayan bir daireyi nasıl imgeleyebilir? Zohar bu paradoksal imgenin antitezini benimser, Pascal'ın dairesi Zohar'a göre, çevrenin her yerde, merkezin hiçbir yerde oldu-

ğunu söyleyecektir. Bununla birlikte eşyanın evrensel dengesini bir daire ve terazi ile karşılaştırır. Zohara göre denge her yerdedir ve o terazinin asılı olduğu orta noktadır. Burada Zohar'ın daha kuvvetli bir ifadeye sahip olduğunu ve Pascal'dan daha derin olduğunu görüyoruz... Zohar ışığın doğumudur; Sefer Yezirah bir hakikat merdivenidir. Sözün otuz iki mutlak sembolü, sayılar ve harfler olarak burada açıklanır. Her harf bir sayı, bir fikir ve bir surettir; böylece matematik fikirlere ve suretlere de uygulanabilir; hatta kesin oranlar ve kusursuz denklikler dolayısıyla sayılara da uygulanabilir. Sefer Yezirah'ın bilimiyle, insan aklı hakikat ve akıla temel atar; sayıların değerlendirilmesiyle elde edilebilecek aklın bütün ilerlemelerini açıklar. O halde Zohar mutlak hakikati temsil ederken, Sefer Yezirah onun elde ediliş, ortaya çıkarılış ve uygulanış yöntemini sunar." (*History of Magic*).

İnsanı D10 noktasına yerleştirdiğimizde onun gerçek yapısını görürüz. O dört âlemde aynı anda vardır, bunlardan yalnızca biri görünürdür. Bu durumda onun maddi plandaki kısımları ve azaları daha yüksek âlemlerdeki varlık hiyerarşileri ve zekâlardır. Burada, yine iç içelik yasasını görürüz. Bütün evren içinde olsa da, insan onun varlığından bihaberdir; çünkü o kendisinden üstün ve yüce olana hükmedemez. Bununla birlikte bütün yüksek planlar, insanın işlevleri ve fonksiyonlarının kanıtladığı üzere, onun üzerinde bir hükme sahiptir. Ölüm sadece yüksek âlemlerin hayat itkilerinin aşağı bedenden çekilmesidir.

Madde üstü planların kendi maddi yansımaları üzerindeki kontrolüne *hayat* denir ve insan ruhu, gerçekte, kendi içlerinde oluşturdukları *ego* denilen bir nokta vasıtasıyla madde üzerinde odaklanan yüce akıllı varlıklara verilen isimdir. XI insanın aurik yumurtasının dış sınırıdır; bütün diyagram insanın yapısıyla Kozmik yapının bir kesişmesini gösterir. Kabalacı Okulların gizli öğretileriyle insana, nihayet AYN SOF'a dönene kadar, âlemleri nasıl tırmanacağı (bilincini nasıl genişleteceği) öğretilir. Bunun gerçekleştirildiği sürece *Işığın Elli Kapısı* denir. Cizvit Kabalacı Kircher, Musa'nın kapıların kırk dokuzundan geçtiğini, sadece İsa'nın ellinci kapıdan geçtiğini ileri sürer.

Wynn Westcott tarafından İbraniceden çevrilen Sefer Yezirah'ın üçüncü baskısına, ikinci Sefira *Binah'tan* sûdur eden Aklın Elli Kapısı eklenmiştir. Bu bilginin kaynağı Kircher'in *Œdipus Ægyptiacus* adlı eseridir. Kapılar altı sınıfa ayrılır; ilk dördün on alt bölümü, beşincisinin dokuz alt bölümü, altıncısının ise bir alt bölümü vardır.

İlk kapılar düzenine *Elementsel* denir ve bölümleri şunlardır: (1) Kaos, Hyle, İlk Madde; (2) Suretsiz, boşluk, cansız; (3) Uçurum (4) Elementlerin Kökeni; (5) Toprak (tohumsuz); (6) Su, (7) Hava; (8) Ateş; (9) Niteliklerin Ayrışması (10) Karışımlar ve Bileşimler.

İkinci kapılar düzenine *Evrim Dekadları* denir ve aşağıdaki şekilde bölüm-

lenmiştir: (11) Mineral ayrışma; (12) Bitkisel ilkelerin ortaya çıkışı (13) Nemde filizlenen tohumlar; (14) Bitkiler ve Ağaçlar; (15) Bitkisel hayatın meyvelenmesi; (16) Hayvani hayatın aşağı formlarının kökeni; (17) Böceklerin ve Sürüngenlerin ortaya çıkışı; (18) Balıklar, suda omurgalı yaşam; (19) Kuşlar, havada omurgalı yaşam; (20) Dört ayaklılar, toprakta omurgalı yaşam.

Üçüncü Kapılar düzenine *İnsanlık Dekadı* denir ve bölümleri şunlardır: (21) İnsanın ortaya çıkışı; (22) Maddi İnsan Bedeni; (23) İnsana ruhun verilmesi; (24) Âdem ve Havva Gizemi; (25) Mikromozmos olarak eksiksiz insan; (26) Dışsal olarak hareket eden beş insan yüzünün bahşedilmesi; (27) Ruhun beş gücünün bahşedilmesi; (28) Adam Kadmon, Semavi İnsan; (29) Meleksi varlıklar; (30) Tanrı suretindeki İnsan.

Dördüncü Kapılar düzenine *Küreler Âlemi* denir ve bölümleri aşağıdaki gibidir: (31) Ay Feleği; (32) Merkür Feleği; (33) Venüs Feleği; (34) Güneş Feleği; (35) Mars Feleği; (36) Jüpiter Feleği; (37) Satürn Feleği; (38) Sabit Yıldızlar Feleği; (39) İlk Hareket Ettirici, Primum Mobile; (40) Empyrean Sema.

Beşinci Kapılar düzenine *Melekler Âlemi* denir ve bölümleri şunlardır: (41) İşim, Ateşin Oğulları; (42) Orphanim, Kerubim; (43) Aralim, tahtlar; (44) Haşmalim, Egemenlikler; (45) Seraphim, Erdemler; (46) Melakhim, Kudretler; (47) Elohim, Yöneticiler; (48) Ben Elohim, Melekler; (49) Kerubim, Başmelekler. [Melekler düzeni tartışmalı bir meseledir; yukarıdaki düzenleme bu kitabın başka bölümlerinde kabul edilenden farklılık gösterir. Hahamlar meleklerin gerçek düzeninin ne olduğu konusunda tam bir fikir ayrılığı içindedir.]

Altıncı kapılar düzenine *Arketip* denir ve o yalnızca bir kapıdan oluşur: (50) Hiçbir ölümlü gözün görmediği Tanrı, AYN SOF. Ellinci kapı yaratımdan Yaratıcı İlke'ye geçiş kapısıdır ve bu kapıdan geçen Külli'nin gayri cüzi, farklılaşmamış haline geri döner. Elli kapı belli bir tekâmül sürecini gösterir. Hahamlar en yüksek kavrayış mertebesine ulaşmak isteyen kişinin, hayatın bütün bu kapılarından geçmek zorunda olduğunu ve aşağı bir âlemden yüksek bir âleme geçen kişinin, girdiği âlemde daha hassas organizmalar ve yeni ifade alanları bulduğuna inanmaktadır.

XXVII

Sefirot Ağacı

efirot Ağacı Hasidizmin başlangıçta canı ve ruhu olan gizli felsefenin paha biçilmez özeti olarak görülebilir. Kabala İsrail'in eşsiz bir mirasıdır, fakat her yıl onun gerçek ilkelerini anlayanların sayısı giderek azalmaktadır. Kendi halkının öğretilerinin derinliğini kavrayamamış olan bugünün Musevilerinin kafası genellikle en tehlikeli türden bir cehalet ve modernizmle doludur ve Kabalayı ya bir veba mikrobu gibi kaçınılması gereken bir şey ya da ortaçağların kara büyüsünden günümüze kalmış bir batıl inanç gibi görme eğilimindedirler. Oysa Kabalanın sunduğu anahtarlar olmadan, Eski ve Yeni Ahit'in sırları Museviler veya Musevi olmayanlarca çözülmeden kalacaktır.

Sefirot Ağacı üç dikey sütun üzerinde düzenlenmiş 10 ışık küresi ve bunları birbirine bağlayan 22 yoldan oluşur. Bu on küreye *Sefirot* denir ve 1'den 10'a kadar olan sayılar bunlara atfedilmiştir. Üç sütundan sağ sütuna *Merhamet*, sol sütuna *Şiddet* ve sağ sütuna uzlaştırıcı güç olarak *ılımlılık* sütunu denir. Sütunların ayrıca *Bilgeliği, Kuvveti* ve *Güzelliği* temsil ettikleri söylenebilir. Bunlar evrenin üçlü temelini oluşturur; çünkü her şeyin kökeninin *üç* olduğu yazılmıştır. 22 yol, İbrani alfabenin harfleridirler ve tarot destesinin Büyük Sır kartları bunlara tayin edilmiştir.

Eliphas Levi, tarot kartlarını kesin bir düzene sokarak insanın Tanrı'sı, evreni ve kendisiyle ilgili her şeyi keşfedebileceğini ileri sürer. Sefirot'u oluşturan

on sayı, yollara karşılık gelen 22 harfle birleştirilince sonuç 32'dir; bu sayı Kabalacı Bilgelik Yolları'nı temsil eder. Bazen *Büyük Yüz*'ün ağzındaki 32 diş veya İlahî Beyin'den çıkan 32 sinir diye de gösterilebilen bu Yollar, masonluktaki adayı Soylu Sırrın Prensi mertebesine yükselten 32 dereceye tekabül eder. Kabalacılar ayrıca orijinal İbranice Kutsal Kitap'ın ilk bölümü Tekvin'de Tanrı isminin 32 kere geçmesini çok önemli bulurlar. (Kutsal Kitabın İngilizce çevirisinde isim 33 defa görünür.) Hahamlara göre, insan bedeninin mistik analizinde 32 omur, yukarı, Bilgelik Tapınağına, Kafatasına çıkar.

Önceki bölümde bahsedilen dört Kabalacı Ağaç, daha sonraki Musevi uzmanlar tarafından hepsini kapsayan bir ağaçta birleştirilmiştir ve bu ağaca yalnızca Sefirotsal ağaç değil, aynı zamanda *Arketipsel*, yani *Semavi İnsan* ağacı derler. Aynı otoritelere göre Tekvin bölümünün başında dünyevi insanın değil, işte bu semavi insanın yaradılışı anlatılır. Evren bu İlahî insanın maddelerinden yaratılmıştır; onun içinde kalır ve çözülüp yok olmasından sonra da orada kalacaktır. Ulûhiyet hiçbir zaman Sefirot'un içinde kapsanmış olarak düşünülmez, çünkü bunlar Yaratıcı Öz'ün sınırlarını belirlemek için kullanılan tümüyle varsayımsal araçlardırlar. Adolph Franck, Sefirot'u daha ziyade esas doğası aynı kalsa da, kabının rengini alan, saf ışıkla dolu şeffaf cam taslara benzetir.

Prototipik Âdem'in bedenini oluşturan on Sefirot ile, bunlarla ilişkili sayılar ve karşılık geldikleri evrenin kısımları aşağıdaki gibidir:

No.	SEFIROT	EVREN	ALTERNATİF
1	Keter—Taç	İlk Hareket Ettirici	Yıldızlı Gök
2	Hokmah—Hikmet	Zodyak	İlk Hareket
3	Binalı—İdrak	Satürn	Zodyak
4	Hesed—Merhamet	Jüpiter	Satürn
5	Geburah— Şiddet	Mars	Jüpiter
6	Tifaret—Güzellik	Güneş	Mars
7	Netzah—Zafer	Venüs	Güneş
8	Hod—İhtişam	Merkür	Venüs
9	Yesod—Temel	Moon	Merkür
10	Melakut—Krallık	Elementler	Moon

Sefirot'un ve Sefirot'a atfedilen niteliklerin, tıpkı Pisagorcuların tetraktisleri gibi kozmik sistemin parçalı bir bütün olarak birer sembolü olduklarını sürekli vurgulamak gerekir. Bu sembollerin anlamları yazıyla veya sözle açığa çıkarılamazlar; bu anlamlara ancak etüt ve tefekkür yoluyla ulaşılabilir. *Sefer Ha Zohar*'da her insanın gördüğü bir *kıyafet* -yazılı öğreti- olduğu söylenmiştir. İdrak sahibi olanlar kıyafete değil, onun altındaki bedene -entelektüel ve felsefi sis-

teme– bakar. Semavi Kral'ın hizmetkârları olan en bilgeler ise ruh –spiritüel öğreti– dışında hiçbir şeye bakmazlar. Bu öğreti ebedidir ve yasanın sürekli yeşil kalan köküdür. Bu büyük hakikatle ilgili olarak Eliphas Levi, gizli Bilgelik Evi'ne Tyanalı Apollonius'un ağır harmanisini giymeyen ve elinde Hermes'in lambasını taşımayan hiç kimsenin giremeyeceğini yazar. Harmani, arayış içinde olan kişiyi bir güç pelerini gibi sarmalaması gereken kendine hâkim olma, kendine güvenme niteliklerini temsil ederken, bilgenin her zaman yanık olan lambası, asırların gizeminin onsuz çözülemeyeceği aydınlanmış aklı ve kusursuz bir dengeye sahip zekâyı gösterir.

Sefirot Ağacı bazen bir insan bedeni olarak tasvir edilir, bu şekilde ilk veya Semavi İnsanın –Adam Kadmon'un Evren İdeası'nın– gerçek kimliğini daha net bir biçimde gösterir. O halde on İlahî küre (Sefirot), aşağıdaki düzenlemeye göre, *Protogonos*'un on kutsal organ ve azasına tekabül eder. Keter, Prototipik Baş'ın taç kısmıdır ve muhtemelen kozalaksı beze tekabül eder; Hokmah ile Binalı sırasıyla Büyük Beyin'in sağ ve sol yarımküreleridir. Hesed ile Geburah (Peşat) sırasıyla Yüce İnsan'ın etkin yaratıcı azalarını gösteren sağ ve sol kollardır. Tifaret kalptir, veya kimilerine göre bütün içorganlardır; Netzah ile Hod sağ ve sol bacaklar, yani dünyanın destekleridir. Yesod üreme istemi veya suretin temelidir; Malkut veya Melakut ise iki ayağı veya varlığın tabanını gösterir. Kimi yerlerde Yesod eril, Melakut ise dişi üreme gücü olarak görülmüştür. Bu Yüce İnsan bu şekilde, Nebuchadnezzar'ın düşünde gördüğü başı altından, kolları ve göğsü gümüşten, gövdesi tunçtan ve bacakları demirden ve ayakları kilden devdir. Ortaçağ Kabalacıları On Emir'i ve Rabbin Duası'nın on dizesini sırasıyla Sefirot'a tekabül ettirmişlerdir.

Keter'in, *Sefer Ha Zohar*'da, her birinin üç yüzü olan üç baş diye tarif edilen ve kendilerini Yaratıcı Erkler olarak tesis eden tecellileri hakkında H. P. Blavatsky şunları yazar: "Bu [Keter] ilk Sefirot'tur, içinde diğer dokuz Sefirot'u [תוריפס], yani aklı içerir. Toplamda ve bütünde bunlar arketipsel insan *Adam Kadmon*'u temsil ederler. Yunanlıların *Didumos*'u olan Adam Kadmon bütün insanlığın prototipi olduğu için bireysel ve bir olmasına rağmen ikili, yani çift cinsiyetlidir. Böylece elimizde her biri bir 'başın' içinde üç 'teslis' vardır. İlk başta veya yüzde (üç yüzlü Hindu Trimurti), *Sefira* Keter'i, ilk androjeni buluruz. Bir üçgenin üst köşesinde bulunan Keter'den eril, aktif bir potansiyellik olan ve bazen Yalı, הי denilen Hokmah, yani Hikmet ile kimi zaman Yehovah (הוהי) adıyla temsil edilen dişil ve pasif potansiyellik Binalı, İdrak, çıkar. Bunlar ilk Sefirot teslisidir. Bu üçlüden, ayrıca *El* denilen bir etkin eril potansiyellik olan Hesed (דסה), yani merhamet; Hesed'den ise bazen Eloha denilen bir dişil edilgen potansiyellik olan Geburah (הרובג), yani Adalet çıkar. Bu son iki Sefirot'un birleşmesinden Tifaret (תראפט), güzellik, *Elohim* kutsal ismiyle bilinen Spiritüel Güneş çıkar,

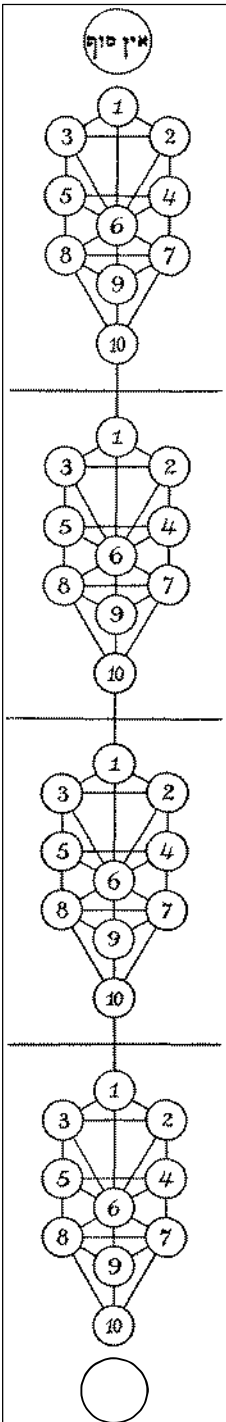

Daha sonraki Kabalacılar Sefirot ağacını ayrıca beş kısma ayırırlar, buna göre küreler aşağıdaki sıraya göre sınıflandırılır.

(1) *Makroprosophus,* yani *Büyük Yüz*, Keter'in adıdır, o ilk ve en yüksek Sefirot'tur ve ondan sûdur eden dokuz Sefirot'u kapsar.

(2) *Abba,* Yüce Baba, genel olarak Hokmah –Evrensel Bilgelik– için kullanılan bir terimdir. Hokmah Keter'in ilk tecellisidir ve İbn Gebirol'a göre Hokmah Oğul'u, Keter ile Binah'ın birleşmesinden doğan Logos'u, yani Kelamı temsil eder.

(3) *Aima, Yüce Ana,* genel olarak üçüncü Sefira Binah'a verilen isimdir. Binah Kutsal Ruh'tur, bütün kuşakların vücudu ondan çıkar. Yaratıcı Teslis'in üçüncü üyesi olarak Demiurgus Yehova'ya karşılık gelir.

(4) *Mikroprosophus*, veya *Küçük Yüz,* altı Sefirot'tan oluşur: Hesed, Geburah, Tifaret, Netzah, Hod ve Yesod. Mikroprosophus'a yaygın olarak *Küçük Âdem* veya Zauir Anpin denir; öte yandan Makroprosophus, *Büyük Âdem, Arikh Anpin*'dir. Küçük Yüz altı köşeli yıldız, Zion'un iç içe iki üçgeni veya küpün altı yüzü ile sembolize edilir. Kuzey, doğu, güney, batı, yukarı ve aşağı yönleri ve yine yaratımın altı gününü temsil eder. MacGregor Mathers, Mikroprosopus'un kısımlarını sayarken Binah'ı, *Küçük Âdem*'in ilk ve en üst kısmı olarak dahil eder, böylece onun yapısını yedili [*septenary*] hale getirir. Eğer Mikroprosopus yedi sayıdan oluşuyorsa, küreleri (Sefirot) altı Yaradılış gününe denk gelir, onuncu küre Melakut ise Şabat, dinlenme günüdür.

(5) Mikroprosopus'un gelini Melakut'tur. Sefirot'un somut örneği olan Melakut küresinin dörtlü yapısı dört elementin karışımından oluşur. Bu, Mikroprosophus'un yanından alınmış ve bütün Kabala Ağacı'nın potansiyellerini tek bir kürede birleştiren İlahî Havva'dır ve ona insan denebilir.

Bir önceki bölümdeki iç içe kırk eş merkezli daire şekli, burada her birinde on küre olan dört ağaç şeklinde gösterilmiştir. Bu ağaçlar tüm yaratımı kontrol eden erklerin örgütlenmesini gösterir. Ağaçlar dört âlemin her birinde aynıdır, ancak kürelerde mevcut olan erkler kendilerini her âlemin maddesi içinde bir varlık şeklinde tezahür ettirir ve böylece sonsuz bir farklılaşma gerçekleşir.

böylece ikinci teslis, yüz veya baş oluşmuş olur. Bunlardan ise eril potansiyellik Netzah (הצנ), Katılık, Yehovah Sabaoth çıkar. Netzah'tan ise dişil edilgen bir potansiyellik olan Hod (דוה), İhtişam, Elohim Sabaoth çıkar; Bu ikisi bir arada Yesod'u (דוסי), Temel'i oluştururlar, Bu kürede yaşayan büyük varlık El Hay'dır; böylece üçüncü teslise veya 'başa' ulaşmış oluruz. Onuncu Sefirot bir tür düaddır ve şekillerde en alttaki küre olarak temsil edilir. Bunun adı Melakut (תוכלמ), yani Krallıktır; tanrı ismine Şekinah (הניכש), bazen de Adonai denir; melekler ordusu Kerublardır. Birinci 'başa' entelektüel âlem; ikinci başa duyusal dünya veya Algı dünyası, üçüncüsüne ise maddi veya Fiziksel âlem denir." (Bkz. *Isis Unveiled.*)

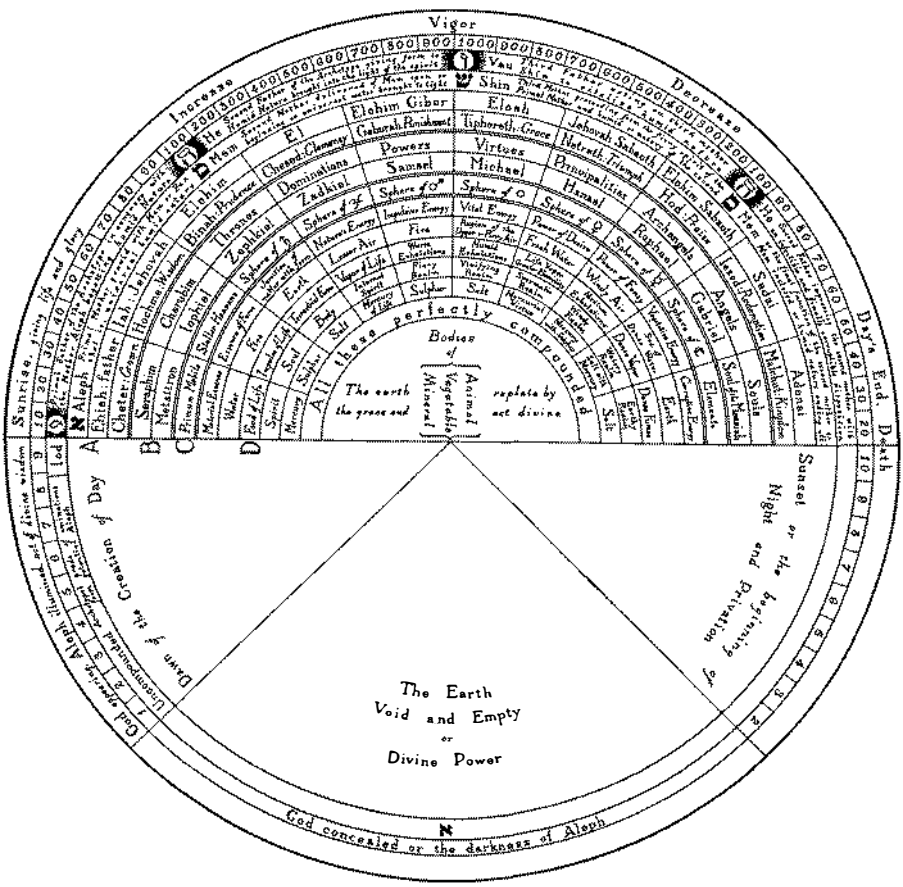

Fludd'un *Collectio Operum* adlı eserinden.

SEFİROT TEKABÜLLERİ TABLOSU

Yukarıdaki tablo Kabala öğrencileri için çok özel bir değere sahip olduğu için Latinceden çevrilmiştir. Bu tablo Robert Fludd'un tekabül tabloları oluşturmaya dair özel yeteneğine tanıklık eder. Robert Fludd en ünlü Gül-Haç ve Hürmasonlardan biridir, hatta ona sık sık "İlk İngiliz Gül-Haçlı" denir. Gül-Haç muammasıyla doğrudan ilgili çeşitli değerli metinler yazmıştır. En önemli eserlerinin Bacon, Shakespeare ve diğer ilk Gül-Haçlı yazarlarla aynı anda ortaya çıkmış olması çok dikkate çekicidir.

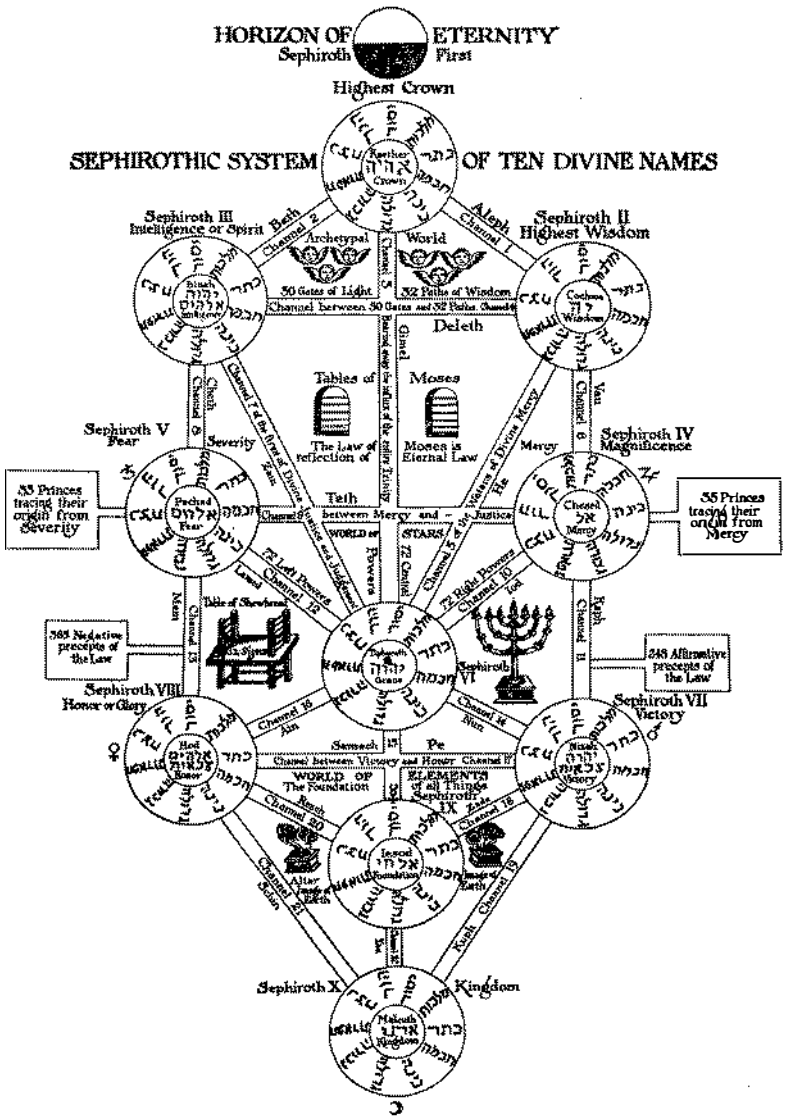

Kircher'in *Œdipus Ægyptiacus* adlı eserinden.

GEÇ DÖNEM KABALACILARIN SEFİROT AĞACI

Kabalacıların evreni dört âleme ve her âlemi on küreye böldüğünü söyledikten sonra, her âlemin on küresinin Sefirot Ağacı üzerinde nasıl düzenlendiğini bilmek gerekir. On küreden oluşan bu ağacın küreleri birbirine İbrani alfabesinin yirmi iki harfini alan yirmi iki yolla bağlanır. Kürelerin sayısı olan 10 sayısı ile yolların sayısı olan 22 sayısının toplamı okült sayı 32 eder. *Mişna*'ya göre bu sayı Otuz İki Bilgelik Yolu'nu gösterir. Kabalacılara göre harfler ve sayılar bütün bilginin anahtarıdır, bunların gizli bir sistemle düzenlenmesi sayesinde bütün yaratım açığa çıkarılabilir. Bu nedenle bunlara Bilgelik Yolları denir. Bu okült gerçek titizlikle masonluğun 32 derecesine gizlenmiştir.

Yukarıdaki şekilde gördüğümüz üzere gerçekte dört ağaç vardır. İlk ağaç Atziluth Âlemi'ndedir ve on küre AYN SOF'un ortasında tesis edilen nur küreleridir. Bu ağacın erkleri ve nitelikleri üç aşağı âleme yansır, ağaç şekli aynı kalsa da kürelerin gücü alt âlemlere indikçe azalır. Kabalacılar öğretilerini daha da karmaşık hale getirmek için, yalnızca on küreden oluşan ama dört âlemdeki ağaçların bütün bilgilerini içeren bir ağaç da yapmışlardır. Yukarıdaki şekil kabala yazınında dağınık halde bulunan birçok karmaşık bilgiyi bir araya getirir.

Sefirot gizemlerine göre, Yaradılış sırası, yani dört âlemden zikzaklar çizerek geçen İlahî Şimşek Çakışı şu şekilde tarif edilebilir: Hiç ve Her şey, Sonsuz ve Gayricüzi Potansiyellikten Makroprosophus, Uzun Yüz gelir. Onun için şöyle yazılmıştır: "O'nun kafatasının içinde on üç bin âlem bulunur, bunlar O'ndan gelir ve O'nunla ayakta durur." (Bkz. The Greater Holy Assembly). AYN SOF'un yönlenmiş iradesi olan Makroprosophus Sefirot'un tacı olan Keter'e karşılık gelir. Keter kendinden dokuz alt küreyi çıkarır ve hepsinin ilk nedenidir. Evrenin yasalarını kombinasyonları sayesinde tesis eden İbranicenin 22 harfi, Makroprosophus'un saltanat asasını temsil eder. Atziluth Âlemi'ndeki alevden tahtında bu asayı elinde tutar.

Bu ezeli ve edebi androjen Keter'den Yüce Baba Hokmah ile Yüce Ana Binah gelir. Bu ikisine genellikle Abba ve Aima denir; cinsiyetlerin prototipleri ilk eril ve ilk dişil. Bunlar kutsal isim Yehova'nın (יהוה, IHVH) ilk iki harfine karşılık gelirler. Baba י, yani *I*, Ana ise ה, yani *H*'dir. Abba ile Aima evrenin yaratıcı faaliyetlerini sembolize eder ve Briah'ın yaratıcı âleminde tesis edilmiştir. *Sefer Ha Zohar*'da şöyle yazar: "Böylece her şey eril ve dişil dengesinde yaratılmıştır; öyle olmasıydı, nasıl var olabilirlerdi? Bu başlangıç her şeyin Babasıdır; bütün Babaların Babası; ve her ikisi birbirine bağlıdır; bir yol ötekine doğru ışıldar; Hokmah, Hikmet, Baba iken Binah, İdrak Ana'dır."

İlk triadın kısımlarının ilişkilerine dair görüş ayrılıkları söz konusudur. İbn Gebirol'ün de dahil olduğu kimi Kabalacılar, Keter'i Baba, Binah'ı Ana ve Hokmah'ı Oğul olarak görürler. Bu ikinci düzenlemede Oğul'un bir özelliği olan Hikmet aşağı kürelerin yaratıcısı haline gelir. Binah'ın sembolü, Evrensel Ana'nın anne içgüdüsüne uygun bir amblem olarak bir kumrudur.

Yaratıcı triadın Hıristiyan Teslis'ine benzemesi dolayısıyla, daha sonraki Kabalacılar üç Sefirot'u yeniden düzenlemiş ve onlara varsayımsal bir on birinci Sefira, Daat denilen bir gizemli nokta eklemişlerdir. Bu yeni Sefira, Hokmah ile Binah'ı birleştiren çizginin Keter ile Tifaret'i birleştiren çizgiyle kesiştiği yere konmuştur. Erken dönem Kabalacılar Daat'tan bahsetmemiş olsa da, bu küre Sefirot Ağacı'na böylesi bir hareketin öneminin tam anlamıyla idrakiyle eklenmiştir. Hokmah, Keter'in etkin, akli enerjisini ve Binah Keter'in alıcı, kabul edici kapasitesini temsil ediyorsa, o zaman Daat Hokmah tarafından yaratılmış olup Binah'a akan düşünceyi temsil eder. Daat küresinin varsayılması Yaratıcı Teslis sorununu çözer. Çünkü burada Hokmah Baba, Binah Ana veya Kutsal Ruh, Daat ise âlemleri kuran Kelam olur. İsaac Myer Daat'ı önemsemez ve onun Yaratıcı Teslis'in gerçek babasının Hokmah değil, Keter olduğu gerçeğini gizlediğini ileri sürer. Bu varsayımsal Sefira'nın sembolizmine dair tatmin edici bir açıklama yapmaya da girişmez.

İlk kavramsallaştırmalara göre, İlahî Baba ile İlahî Ana'nın birleşmesinden,

Yetzira Oluşum Âlemi'nde ortaya çıkan ve ו harfine, yani Yüce İsim'deki *V* harfine karşılık gelen *Mikroprosophus -Küçük Yüz* veya *Kısa Yüz-* meydana gelir. *Mikroprosophus'un* altı erki, *Küçük Âdem'in* Anası Binah'tan çıkar ve Binah'ta kapsanır. Bunlar kutsal gezegenlerin küreleridirler ve isimleri Elohim'dir ve bunlar derinlerin yüzeyinde dolaşırlar. Onuncu Sefira Melakut, Krallık, *Küçük Âdem'in* gelini diye tarif edilir. O eşiyle sırt sırta yaratılmıştır ve Kutsal İsim'in son harfi ה, H ona tayin edilir. Melakut dördüncü âlemde, yani Assiah Âlemi'ndedir. Göksel kürenin elementlerine yansımış olan bütün üstün güçlerin bileşiminden oluşmuştur. Böylece görülecektir ki Kabalacı Ağaç dört âlemi boydan boya kat eder; dalları maddede, kökleri ise Kadimlerin Kadiminde, *Makroprosophus*'tadır.

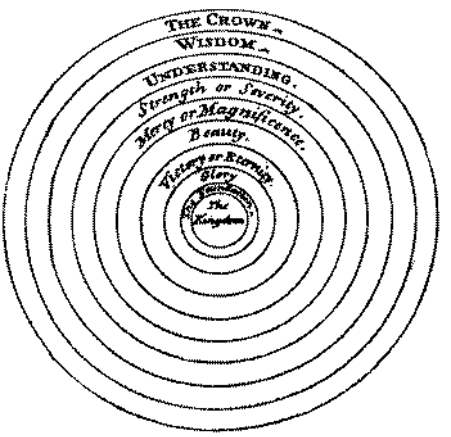

Maurice'un *Indian Antiquities* adlı eserinden.

GÜNEŞ SİSTEMİ ŞEKLİNDE SEFİROT

Thomas Maurice, yukarıdaki ağacı farklı bir şekilde bu tabloda göstermiştir. Burada sefirot üst üste binmiştir, erk ve asalet bakımından aşağı indikçe kürelerin boyutları küçültülmüştür. Böylece Taç küresi hepsini kapsayan küre iken, fiziksel evreni temsil eden Krallık küresi en küçük ve en önemsizi olur.

Üç dikey sütun, Sefirot Ağacı'nın gösterdiği evrensel sistemin destekleridir. Orta Sütun'un temeli, Ebedi Olan'da, Keter'dedir. Bu sütun varsayımsal Sefira *Daat*'tan, Tifaret ve Yesod'dan geçerek kürelerin sonuncusu olan Melekut'un sağlam temeline dayanır. Orta Sütun'un önemi onun dengeyi göstermesidir. Ulûhiyet'in her zaman kendi kendinden bir kutupluluk aracılığıyla tezahür edip, aynı zamanda düalite yanılsamasından azade olmasını gösterir. Bu sütun üzerindeki dört Sefirot'un sayıları toplanırsa (1 +6 +9 +10), toplam 26, Yehova'nın sayısıdır. (Bkz. *Pisagorcu Matematik* Bölümü.)

Jaşin denilen sağdaki sütunun temeli Hokmah'ta, Tanrı'nın Taşan Bilgeliğindedir; bu küreden taşan üç kürenin hepsi de eril kuvvetlerdir. Soldaki sütuna *Boaz* denir. Bu sütun üzerindeki üç küre de alıcı, kabul edici kuvvetlerdir ve bu sütun edilgen, anacıl bir kuvvet olan Kavrayış'a dayanır. Dikkat edilirse *Hikmet* (Bilgelik) ışıyan, dışa taşan bir şey, *Kavrayış*, (İdrak) ise alıcı, Bilgeliğin akışıyla dolan bir şey olarak resmedilmiştir. Üç sütun sonunda, üst âlemlere ait bütün kuvvetlerin tezahür ettiği Melekut'ta birleşirler.

Orta Sütun üzerindeki dört küre yaratıcı kudretin farklı âlemlerdeki işlevlerini gösterirler. İlk âlemde yaratıcı erk İrade, Tek İlahî Sebep'tir; ikinci âlemde varsayımsal Daat – İlahî Düşünceden çıkan Kelam'dır; üçüncü âlemde Tifaret, Güneş, Tanrı ile doğanın odak noktasıdır; dördüncü âlemde üreme sisteminin etkin ve edilgen kutupları olarak ikili bir yapıya sahiptir; burada Melekut dişi,

Yesod erildir.

Kircher'in Sefirot Ağacı'nda, dikkat edilirse, Ahit Sandığı'nın süsleri, şeklin çeşitli kısımlarına yerleştirilmiştir. Bu durum Tanrı'nın Kutsal Evi ile evren arasındaki doğrudan ilişkiyi gösterir. Eylemiyle dünyayı yaratan Ulûhiyet ile Ulûhiyet'in evi veya aracı olması gereken dünya arasındaki her zaman gözetilmesi gereken bir ilişkidir bu. Modern bilimsel dünya bu felsefi çıkarımların gerçek derinliğini bir kavrayabilse, Kabalanın yapısını oluşturan insanların, semavi plana dair her açıdan modern alimlerinkiyle karşılaştırılabilir bir bilgiye sahip olduğunu fark edeceklerdir.

İbranicede יהוה şeklinde yazılan Tanrı'nın dört harfli ismi *Tetragrammaton* Yehova diye okunur. İlk harf י, *Yod*, Tohum, Hayat, Alev, Sebep, Bir anlamlarına gelir ve Musevi fallik semboller arasında çok temel bir öneme sahiptir. Sayısal değeri 10'dur ve 1'in 10'u içerdiği düşünülür. Kabalada bir *Yod'un* gerçekte üç *Yod* olduğu ileri sürülür: birincisi *başlangıç*, ikincisi *orta*, üçüncüsü *son'dur.* Onun tahtı Hokmah Sefira'sıdır (İbn Gebirol'a göre Keter); bu Sefira'dan Binah'ı dölleyen ilk ה, *He* çıkar. Bu birlikteliğin sonucu Tifaret'tir ve harfi ו, *Vav*'dır, Tifaret'in sayısı 6 Küçük Âdem'in altı üyesini sembolize eder. Nihai ה, *He*, Melekut'tur; ilk *He olan Yüce Ana'nın* tesirlerinden kısmen pay alan Aşağı Ana'dır. *Tetragrammaton'un* dört harfini dikey bir halde üst üste yerleştirirsek insan vücudunu andıran bir şekle ulaşırız; bu şekilde *Yod* başı, ilk *He* kolları ve omuzları, *Vav* gövdeyi ve son *He* de kalçaları ve bacakları oluşturur. İbrani harfler yerine İngilizce karşılıklarını koyarsak biçim değişmez. Ayrıca *Yehova* isminin ortasına ש, Şin harfini koyarsak, İbranice Joşhua, yani İsa ismine ulaşırız: יהושהי

Eliphas Levi'ye göre Kabalacı gizem okullarında *Yehova* ismi kimi zaman 24 noktanın –tahtın 24 erkinin– birleştirilmesiyle yazılır ve ayrıca Yehova işaretinin terse veya baş aşağı çevrilmesiyle Şer Erk'in isminin oluşturulduğuna inanılır. (Bkz. *Trancendental Magic.*) Bu Yüce Kelime için Albert Pike şunları yazar: "Bir Mason'un Gerçek Kelimesi Tanrı'nın Musa'ya bildirdiği Ulûhiyetin Söylenemez İsminin derin anlamında gizlidir. Bu ismin anlamı asırlar süren onu gizleme çabalarıyla uzun zaman önce kaybedilmiştir. Bu ismin gerçek telaffuzu hakikatte bir gizdir, ancak anlamında daha büyük bir sır saklıdır. Bu anlamda Tanrı'nın doğasına dair bizim tarafımızdan bilinebilecek bütün hakikat kapsanır." (Bkz. *Morals and Dogma.*)

XXVIII

İnsan Yaradılışıyla İlgili Kabalacı Anahtarlar

Henrie Stephen, 1607 yılında yayınlanan *A World of Wonders* [Harikalarla Dolu Dünya] adlı eserinde Aziz Anthony'den bir rahibin Kudüs'teyken, kentin valisinin ona *ete dönüşen Kelamın* kaburgalarını ve Bethelehem Yıldızı'nın ışınlarını göstermekle kalmayıp, aynı zamanda bir Serap'ın hortumunu, bir Kerub'un tırnağını, Musa'nın boynuzlarını ve İsa Mesih'in nefesini taşıyan bir kutu gösterdiğini ileri sürüşünden bahseder. Bir Serap'ın varlığına inanan insanlar için onun hortumunun görülmesi normal olsa bile, Yahudi felsefesinin daha derin meseleleri kaçınılmaz olarak anlaşılmaz olur. Gerçekten de kadim bir bilge, bir Kerub'un Aziz Augustinus'a göre gezgin vaizler, Yahudalı Philo'ya göre göklerin en dış feleği ve birçok Kilise Babası'na göre Tanrı'nın dileği anlamına geldiğini öğrenseydi, hayretten parmaklarını ısırırdı. İlahî ilkeler ile bu ilkeleri inisiye olmayan insanların sınırlı zihinsel melekelerine gösterebilmek için kullanılan mecazi figürlerin umutsuzca birbirine karıştırılması, ruhani hakikatlere dair son derece saçma kavrayışlara yol açmıştır. Buna benzer saçma kavramlar, bugün bile Eski ve Yeni Ahit'in sembolizminin sahiden kavranmasının önünde aşılması güç engeller oluşturmaktadır. İnsan, akıl yürütme gücünü, asırlardır zihnini hapseden yüce saçmalıkların ağından kurtarmadığı müddetçe, Hakikat nasıl keşfedilebilir ki?

Eski Ahit –özellikle Kitabı Hamse– yalnızca dünyanın ve insanın yaradılışı-

nın geleneksel hikâyesini vermekle kalmaz, orada, aynı zamanda, Musa'nın Mısırlı hocalarının tanrı-insanın (inisiye) doğumu ve onun felsefe yoluyla yeniden doğumu gizemiyle ilgili sırlar saklanmıştır. İsrail'in yasa koyucusunun ona atfedilenlerden daha fazla eser yazdığı genel olarak kabul edilse de, bugün, Musa'nın altıncı ve yedinci kitabı olarak elden ele dolaştırılan nüshalar, gerçekte, ortaçağ boyunca saf insanlara yutturulan saçma kara büyü metinlerinden başka bir şey değildir. Kutsal metinlerin yüz milyonlarca dindar ve düşünceli öğrencisinin arasından, Sod'un (Musevi Adonai Gizemleri) ezoterik öğretilerinin yüceliğini sezen yalnızca bir avuç insan çıkmış olması gerçekten şaşırtıcıdır. Bununla birlikte, *Gematria, Notarikon* ve *Temurah* denilen Kabalacı süreçleri öğrenerek, kadim Musevi üstfiziğin derin hakikatlerinin çoğunu keşfetmek mümkündür.

Gematria yalnızca harfler yerine rakamlar koyma yöntemi değil, aynı zamanda, bir bina veya nesnenin hangi mistik amaçla yapıldığını, onun ölçülerinin analiziyle bulma yöntemidir. S. L. MacGregor-Mathers *Açımlanmış Kabala* adlı eserinde Gematria'nın uygulanmasıyla ilgili şu örneği verir: "Tekvin XVIII. 2. de VHNH ŞLŞH, Vehenna Şalişa, "Hey bak, üç adam,' cümlesi, sayısal olarak ALV MIKAL GBRIAL VRPAL, *Elo Mikhael, Gabriel ve Raphael,* 'Bunlar Mihail, Gabriel ve Rafael' cümlesininkiyle aynıdır, her iki cümlenin de sayısal değeri 701'dir." Bir çeşitkenar üçgenin 11, 9 ve 6 santim olduğunu varsayarsak, bu üçgenin boyutları Yehova için uygun bir sembol olacaktır; çünkü üç kenarının toplamı, İbranice IHVH kelimesinin sayısal değeri olan 26'ya eşittir. Gematria ayrıca bir kelimenin çeşitli harflerinin yazımı sırasında kullanılan fırça vuruşlarının boyu ve düzenlemesine bakarak gizli anlamını keşfetme sistemini de içerir. Gematria yöntemlerini Museviler kadar Yunanlılar da kullanmıştır. Yeni Ahit kitapları, özellikle Aziz Yuhanna'ya ait olanlar, gematria kullanımının birçok örneğini içerir. Nicephorus Callistus, Yuhanna'ya göre İncil'in Kudüs'teki tapınağın altında bulunduğunu ve Hıristiyanlığın çok öncesinde bile bu kitaba büyük saygı duyulduğunu ileri sürmektedir. Dördüncü İncil'deki araya sokulmuş olan kelimelerin varlığı, metnin *İsa isimli insana herhangi somut bir gönderimde bulunulmadan daha önceden yazılmış olup* bu metinde ona atfedilen sözlerin Evrensel Aklın bir kişileştirilmesinin dahil olduğu mistik konuşmalar olduğu inancını desteklemektedir. Geri kalan eserler, Resullerin İşleri ve Vahiy kitapları benzeri bir gizem perdesiyle örtülüdür.

Notarikon ile bir kelimenin her harfi yeni bir kelimenin ilk harfleri yapılabilir. Böylece Tekvin kitabının ilk kelimesi BREŞİT kelimesinden şu anlama gelen altı kelime çıkarılabilir: "Başlangıçta Elohim İsrail'in yasayı kabul edeceğini gördü." MacGregor Mathers, bir ortaçağ Kabalacısı olan Meir Ben Moses'in yukarıdaki kelimeden hareketle ürettiği altı ilave örnekten bahseder. Aziz Agustinus, Erythraean Sibyl'e atfedilen meşhur akrostiş ΙΧΘΥΣ kelimesinden Nota-

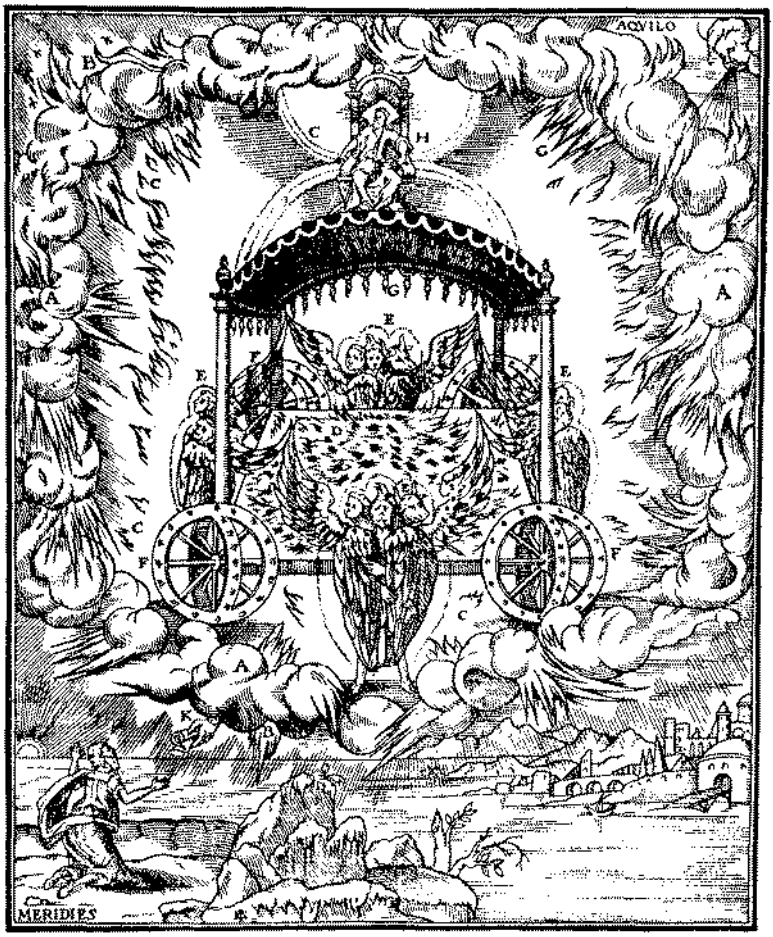

HEZEKİEL'İN GÖRÜSÜ

İspanyolcada yayınlanan ilk Protestan İncil'den alınmış olan bu resim, Hezekiel'e Çebar nehrinde görünen Merkabah'ı, yani Yehova'nın Arabası'nı göstermektedir. Peygamber dört garip yaratık (E) görmüştür; her birinin dört başı, dört kanadı ve bir ineğin yanan toynakları vardır. Ayrıca hepsi gözlelerle kaplı dört teker vardır (F). Kerublar tekerlerin yönünde ilerlemektedir. Kerublar ile tekerler arasındaki boşluk alevlerle kaplıdır. Arabanın üstünde bir taht bulunur, bu tahtın üstünde bir insan sureti bulunmaktadır (H). Hezeikel, dumanlar ve alevlerle çevrili Merkabah'ı gördüğü zaman dizlerinin üstüne çökmüştür (A,B,C). Bir el (K) bulutlardan çıkmış ve peygambere elin uzattığı bir ruloyu yemesi emredilmiştir.

Mistiklere göre, Tanrı'nın tahtını destekleyen tekerler gezegenlerin yörüngelerini temsil eder ve güneş sistemi Merkabah, yani Tanrı'nın arabasıdır. Kabalanın alt kategorilerinden birine – semalardaki planların bilim ve sanatlarıyla ilgilenen kısmına, Merkabah denir. Zohar'da semavi tahtın, yani Hezekiel'in gördüğü şeyin geleneksel yasayı, tahtın üzerinde oturan adam görüsünün ise yazılı yasayı temsil ettiği yazar. Yahudalı Philo, Ahit Sandığı üzerindeki kerubları tarif ederken bu tasvirlerin göklerin bir benzeri olduğunu, kerublardan birinin dış halkayı, diğerinin ise iç planı temsil ettiğini dile getirir. Tekvin bölümünde sözü geçen kerubların alev kılıcı, semavi cisimlerin merkezi hareketidir. Büyük bir ihtimalle aynı zamanda kılıç, güneş ışınını temsil eder.

rikon yoluyla şu cümleyi çıkarır: "Isa Mesih, Tanrı'nın Oğlu, Kurtarıcı." Başka bir Notarikon yöntemi bunun tam tersini yapar. Bir cümlenin ilk, orta ve son kelimelerinin ilk harflerinden yeni kelime veya kelimeler üretir. Örneğin Amin,

ἀμήν kelimesinden זטאנרלמינרא, "Efendimiz imanlı Kraldır," cümlesi çıkarılabilir. Kadim rahipler kutsal yazılara bu şifreleri yerleştirmiş oldukları için kutsal kitapların içeriklerini çevirmeyi, düzeltmeyi ve yeniden yazmayı yasaklamışlardır.

Temurah genel başlığı, çeşitli harflerin önceden belirlenmiş bazı tablolara veya harflerin belli matematiksel düzenlemelerine göre diğer harflerle yer değiştirilmesine dayanan birçok sistemi kapsar. Bu şekilde alfabe iki eşit parçaya bölünebilir ve aşağı satırdaki harflerin üst satırdaki harflerle yer değiştirmesine veya tersine izin verecek şekilde dikey olarak yazılabilir. Bu işlemle *Kuzu* kelimesinin harfleri IHVH harfleriyle değiştirilebilir. Başka bir Temurah sisteminde sadece harflerin yerleri değiştirilir. היתש dünyanın merkezindeki taşın adıdır, dünya bu taşın etrafında her yöne genişler. Bu kelime ikiye bölündüğü zaman תש הי, "Tanrı'nın Yeri" anlamına gelir." (Bkz. *Pekudei Rakov,* 71,72.) Yine Temurah basit bir evirmece içeriyor olabilir. İngilizce hayat anlamına gelen *live* kelimesi, ters çevrildiğinde *evil* (Şer, kötü) anlamına gelir. Temurah'ın çeşitli sistemleri kadim Hahamların en karmaşık ve derin aygıtlarını oluştururlar.

Tanrıbilim uzmanları arasında, Kutsal Kitap'ın şimdiye dek kabul edilen çevirilerinin, ilk metinlerin ruhunu doğru bir biçimde yansıtmadığına dair giderek yaygınlaşan bir inanç vardır.

"*Tanrı Kitabı*'nın ilk kopyası," diye yazıyor H. P. Blavatsky, "Hilkiya tarafından düzeltilip dünyaya verildikten sonra, bu kopya ortadan kaybolur. Ezra yeni bir kutsal kitap oluşturmak zorunda kaldı ve bunu Yahuda Maccabeus; ... rulo halinden kitap haline geldiğinde, artık tanınamayacak kadar bozulmuştu... Masorah tahrip işini tamamladı. Bugün elimizde 900 yıl boyunca eklemeler, çıkarmalar ve üzerine düşünülerek yapılan saptırmalar olan bir metin var." (Bkz. *Isis Unveiled.)*

Harward'dan Prof. Crawford Howell Toy şunları yazıyor: "Metinler kâtipler tarafından tekrar tekrar kopya edilmiştir. Bu kâtipler kimi zaman harflerde ve kelimelerde hata yapmakla kalmamış, metne, herhangi bir işaret koymadan yeni eklemeler yapmakta beis görmemişlerdir. Ayrıca yazılar farklı insanlar tarafından yazılmıştır. Bu tür işlemlerin örneklerine en çok Mika ve Yeremya'da ve İşaya ile Zekârya adları altında toplanan bir grup kehanette rastlanır." (Bkz. *Judaism and Christianity* [Yahudilik ve Hıristiyanlık)

Kutsal Kitap'ın –en azından kısmen– böylesine tahrip edilmiş olması, inisiye olmamış okuyucunun kafasını karıştırmaya ve böylece Musevi *Tannaim'in* sırlarını daha iyi saklamaya yönelik kesin bir çabayı göstermiyor mu? Hıristiyanlık âlemi İsrail'in gizli öğretisini içeren saklı metinlere asla sahip olamamıştır; eğer Kabalacılar Musa Gizemleri'nin kayıp kitaplarının Tevrat'ın içine gizlendiği konusunda haklıysa, o vakit kutsal metinler gerçekten de kitap içinde kitaptır. Ha-

hamlar arasında Hıristiyanlık hiçbir zaman Eski Ahit'i anlamamış ve hiçbir zaman anlayamayacak görüşü hâkimdir. Aslına bakılırsa, en azından bazı yerlerde, Eski Ahit'in Musevi inancına münhasır bir metin olduğu ve ayrıca Hıristiyanlığın, Musevilerin durmak bilmez infazlarının ardından, kesin bir biçimde Musevi olan yazıları kutsal metinlerine dahil etmesinin düşüncesiz bir hareket olduğu duygusu mevcuttur. Fakat bir hahamın dikkat çektiği üzere, Hıristiyanlık Musevi Metinleri kullanmalıdır, en azından biraz akılla böyle yapmaya çalışmalıdır!

Tekvin bölümünün giriş paragrafında, ışığı yaratıp onu karanlıktan ayırdıktan sonra yedi Elohim'in sabit yıldızlar feleğinin altındaki sular ile üstündeki suları birbirinden ayırdığını yazar. Elohim, aşağı evreni, tıpkı Hindu, Mısır, Yunan Gizem Okulları'nın ezoterik öğretilerinde söylendiği gibi kurduklarında, dikkatlerini bitkilerin yaratılmasına ve en son insana çevirmiştir. "Ve Tanrı dedi; Suretimizde, benzeyişimize göre insan yapalım... Ve Tanrı insanı *kendi* suretinde yarattı, *onu* Tanrı'nın suretinde yarattı; *onları* erkek ve dişi olarak yarattı. Ve Tanrı onları mübarek kıldı; ve Tanrı onlara dedi; Semereli olun, ve çoğalın ve yeryüzünü *bir daha* doldurun..."

İngilizcenin en kusursuz örneklerinden biri kabul edilen yukarıdaki çevirideki zamirlerin şaşırtıcı kullanımına bakınız. Çoğul ve cinsiyetsiz kelime *Elohim,* tekil ve cinsiyetsiz kelime Tanrı diye çevrildiğinde, Tekvin'in girişi kıyasen anlamsızlaşmaktadır. Belki kelime doğru bir biçimde "eril ve dişil yaratıcı amiller" olarak çevrilseydi, Hıristiyanlık haklı olarak sürekli tek tanrıcı olduklarını söylemelerine rağmen çok tanrıcı olmakla suçlanacaktı! Tanrı'nın kendinden çoğul bir şekilde söz etmesi, Ulûhiyet'in panteist doğasını kesin bir şekilde göstermeye devam etmektedir. Dahası, Elohim (Tanrı) ikinci ayette insanı kendi imajında erkek ve dişi olarak yarattığını söylemektedir, doğrusu, henüz cinsiyetler arasındaki ayrım gerçekleşmemiştir. Bu örnek, Michelangelo'nun Sistine Şapel'nin tavanında resmettiği çok uzun zamandan beri kabul edilen Tanrı'nın eril bir kuvvet olduğu mevhumuna ölümcül bir darbedir. Elohim daha sonra bu androjen varlıklara *çoğalın* demektedir. Dikkat edelim burada ne eril ne de dişil ilke henüz birbirinden ayrı bir halde değildir. Ve son olarak bir daha doldurun sözlerine dikkat edelim. İngilizce çeviride kullanılan *replenish* kelimesindeki *re* ön eki "tekrar eski veya ilk hale veya konuma dönmek", "tekrar etmek veya tamir olmak" anlamlarına gelmektedir. (Bkz. *Webster's International Dictionary,* 1926.) Tekvin'de insanlığın "insan yaratılmadan önce" mevcut olduğuna dair bu inkâr edilmez ima, en dikkatsiz okuyucunun bile gözünden kaçmaz.

İncil sözlüklerini, ansiklopedi ve yorumlarını incelediğimizde *Elohim* kelimesinin çoğul olmasının bu kitapların yazarlarının ve editörlerinin hiç anlamadığı bir şey olduğu görülür. *New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Know-*

ledge, Elohim kelimesinin çoğul haliyle ilgili tartışmayı şu şekilde özetlemektedir: "İlahî varlığın çoğulluğunu mu gösteriyor ki?" James Hastings'in düzenlemesini yaptığı bir İncil Sözlüğü, İncil'in daha eleştirel bakan etimologlarını çağrıştıran şu sonucu içermektedir: "Elohim çoğul kelimesinin kullanılması da açıklanması zor bir şeydir." Dr. Havernick, çoğul Elohim kelimesinin İlahî Varlık'ta mevcut olan bereket ve zenginliği işaret ettiğini düşünmektedir. *The Popular and Critical Bible Encyclopaedia* bu son derece tehlikeli kelimenin etrafından dolaşma çabalarının bir örneğidir. *International Standart Bible dictionary* –Dr. Havernick'in iyi bir örnek oluşturduğu– modern tanrıbilimcilerin açıklamalarının erken dönem İbranilerin aklına gelmeyecek kadar zekice olduğunu düşünmekte ve kelimenin Samîlerdeki çoktanrıcı bir aşamanın kalıntısını temsil ettiğine inanmaktadır. *The Jewish Encyclopedia* aşağıdaki özlü ifadeyle bu sonraki varsayımı kabul eder: "Soruya yazıtların, geleneklerin ve folklorun ışığında baktığımız zaman Samîlerin çoktanrıcı eğilimleri vardır."

Hem Musevi hem Musevilik dışında, birçok felsefe ekolü, Âdem'in kimliği üzerine açıklama denemelerinde bulunmuştur. Bu ilk insan Yeni-Platonculara göre Platoncu İnsanlık İdeasını –genus homo arketipini– temsil ediyordu. Yahudalı Philo, Âdem'i, etrafındaki yaratıkları anlayabilen (böylece onlara isimler veren) ancak kendi doğasının sırrını anlayamayan (böylece isimsiz kalan) insan zihnini temsil ettiğine inanmaktadır. Âdem, kusursuz bir olma hali sayesinde cennette ikamet edebilen Pisagorcu *Monad'a* benzetilmiştir. Füzyona benzeyen bir süreç vasıtasıyla monad, yanılsama ve uyumsuzluğa uygun bir sembol olan düada dönüşmüş, bu şekilde oluşan varlık, semavi evinden sürgün edilmiştir. Böylece içinde ikilik olan varlık, farksızlık âleminin cennetinden kovulmuştur ve bu âlemin kapısına da kerublar ile bir alev kılıç konmuştur. Sonuç olarak insan, yalnızca baştaki birliği yeniden tesis ettiği vakit başlangıçtaki spiritüel haline ulaşabilir.

İsarim'e göre İsrail'in gizli öğretisi dört Âdem'in varlığını öğretiyordu. Her Âdem başka bir âlemde ikamet ediyordu. Birincisi, Semavi Âdem sadece Atziluth Âlemi'nde yaşıyordu ve bütün spiritüel ve maddi potansiyellikler onun içindeydi. İkinci Âdem Briah Âlemi'nde yaşıyordu, bu varlık androjendi ve vücudunun onuncu kısmı (topuğu, *Melakut*) yılanın başını ezecek olan İsrail kilisesine karşılık geliyordu. Aynı şekilde androjen olan Üçüncü Âdem ise bir ışık bedeni içinde Yezirah Âlemi'nde yaşıyordu. Dördüncü Âdem Üçüncü Âdem'in Assiah Âlemi'ne düşmüş haliydi ve bu düşüş sırasında spiritüel insan hayvani kabuğa, ten kılıfına büründü. Dördüncü Âdem de hâlâ tek bir birey olarak kabul ediliyordu; bununla birlikte doğasında bölünme meydana gelmiş ve iki kabuk veya fiziksel beden oluşmuştur. Bunlardan biri eril diğeri ise dişil kuvvet olarak bedenlenmiştir. (Daha fazla ayrıntı için İsaac Myer'in eserlerine bakınız.)

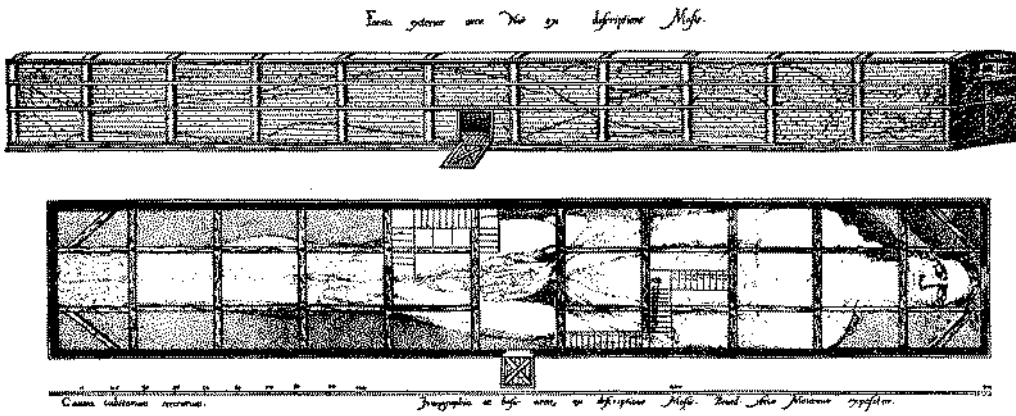

NUH'UN GEMİSİ VE ZODYAK BURÇLARI

İlk dönem Kilise Babaları --özellikle Tertullian, Firmilian, Aziz Cyprian, Aziz Augustinus ve Aziz Chrysostom– Nuh'un Gemisi'nde Kutsal Katolik Kilise'nin bir sembolünü görüyordu. Muhterem Bede, Nuh'un kendi kuşağında Hakk'ı bilen tek kişi olması gibi, Mesih'in de günahsız tek insan olduğunu, Nuh'un her şeyinin Mesih'i işaret ettiğini ileri sürer. Mesih'te yedi latif ruh var iken Nuh'un yedi doğru insanı vardır. Nuh su ve tahta ile kendi ailesini, Mesih vaftiz ve haç ile Hıristiyanları kurtarmıştır. Gemi çürümeyen ahşaptan yapılmıştır, kilise ise sonsuza dek yaşayan insanlardan kurulmuştur. Nuh'un gemisi dünyanın dalgaları üzerinde gezen kilise anlamına gelir.

Yukarıdaki şekil Hargrave Jennings tarafından *The Rosicrucians* kitabına alınmıştır. Yazar, Antiquitatum Judaicarum Libri IX'daki orijinal şekilde Zodyak'ın burçlarının göründüğünü yazar. Baş kısmındaki Koç burcu ile başlar ve geminin beşinci bölümüne denk gelen Aslan'a kadar devam eder. Jennings kapıyı oluşturan kısmı henüz birbirinden ayrılmamış olan Başak-Terazi -Akrep burcuna tekabül ettirir. Geri kalan dört bölüm de Yay'dan Balık'a olan burçlara ayrılmıştır. Resmi incelediğimiz zaman geminin on ana bölüme ayrıldığını, her bölümün üstünde ve altında üç alt bölüm olduğunu görürüz. Böylece hepsi kutsal 33 sayısını oluştururlar. Ayrıca insan bedeninin üreme organı kısmına gelen bölümde üzerinde haç olan kapı görülecektir. Gemiye iki giriş görülmektedir, ana kapı, hayvani hayatların fiziksel var oluşa indiği noktayı temsil eden deliktir. Başın üstüne yakın duran diğer iki küçük pencere kadim gizemlere göre ruhun özgürlük kazandığı noktaları gösterir.

Çift cinsiyetli olan Akrep-Başak burcu ayrıldığı, Uyum ve Denge Akrep'ten ayrılıp eril Akrep ile dişil Başak arasına yerleştirildiği zaman şu andaki otuz iki takım yıldızına ulaştık. Gemi (belki Sema, İnsan ve Dünya'yı) temsil etmek için üç katlıdır. İnsan şeklinde saçın alnın ortasından ayrıldığı yere, sakalın, bıyıkların ve saçın omuzların ve boynun arkasında düzenlenişine dikkat ediniz." (Bkz. *The Qabbalah, İsaac Myer).*

Adem'in evrensel doğası onu oluşturan maddelerle ilgili çeşitli anlatılarda da ortaya çıkar. Âdem'in yaradılışında kullanılan "çamur"un yedi âlemden alındığı söylenir. Ne var ki bu âlemler maddelerini vermeyi reddetmiş, Yaratıcı, Âdem'in yapımında kullanacağı elementleri onlardan zorla almıştır. Aziz Augustinus, Âdem isminde bir Notarikon keşfetmiştir. Âdem'in dört harfinin (A-D-A-M) Yunanca dünyanın dört köşesinin isimlerinin ilk harflerine karşılık geldiğini bulmuştur: *Anotole Dysis Arktos Mesemmria.* Aynı yazar Âdem'de Mesih'in ilk prototipini görür, çünkü şöyle yazar: "Havva yaratılsın diye Âdem uyur: Kilise kurulsun diye Mesih ölür. Âdem uyurken vücudundan Havva yaratılmıştır. Mesih öldüğünde, bir yanı mızrakla delinmiş ve oradan Kilise'yi kuracak olan kutsal kan akmıştır... Âdem gelecekteki Mesih'in ilk örneğidir."

George Foote Moore *Judaism* [Musevilik] adlı eserinde Âdem'in vücudunun oranlarını şu şekilde tarif eder: "Pusulanın dört yönünü dolduran devasa bir bedene sahipti. Onun vücudunu oluşturan tozlar dünyanın her tarafından veya gelecekteki sunaktan toplanmıştı. En önemli şey insanın androjen olarak yaratılmış olduğudur, çünkü büyük ihtimalle Âdem, yabancı bir kültürün benimsenmesiyle ortaya çıkmıştır. R. Samuel bar Nahman (üçüncü asır), Tanrı Âdem'i yarattığında, der, onu her iki yöne bakar halde yarattı (מיפוערפ ויד); sonra onu iki olarak korudu ve her bir vücudu için iki sırt yarattı."

Zohar'da iki Âdem inanışı vardır: Bunlardan birincisi olan İlahî varlık, en yüksek köken karanlıktan dışarı adımını atarak ikinci, Dünyevi Âdem'i kendi suretinde yarattı.

Daha yüce ve göksel olan insan, İlahî potansiyelleri ve kuvvetleriyle devasa bir kişidir; bu kişinin azaları Gnostiklere göre varoluşun temel elementleridir. Bu Âdem iki tarafa bakar şekilde sembolize edilmiş olabilir. O bir yüzüyle kendisini oluşturan Sebep'e bakarken, diğeriyle içinde var olduğu devasa Kozmos denizine bakmıştır.

Felsefi olarak Âdem insanın eksiksiz spiritüel doğasını temsil eder, o androjendir ve çürümeye tabi değildir.

Fâni insan bu eksiksiz doğayı pek kavrayamaz. Ruh nasıl maddeyi kendi içinde içeriyor ve madde denilen halin hem kaynağı hem nihai hali olabiliyorsa, Havva da daha yüce ve eksiksiz spiritüel yaratımdan gelen aşağı, fâni kısmı veya geçici varoluşu temsil etmektedir. Bireyin aşağı kısmını temsil eden Havva ayartıcıdır ve ölümsüz bilginin yılanıyla işbirliği yaparak Âdem'in içindeki yüksek benliğin, bilincini yitirdiği bir hale düşmesine neden olmuştur. Âdem'in uyandığı söylendiğinde, o aslında bir uykuya dalmıştır; çünkü artık ruh değil, beden halindedir; içinde bir bölünme olmuştur; hakiki Âdem Cennet'te dinlenirken onun daha aşağı parçası maddi organizmaya (Havva) bedenlenmiş ve fâni hayatın karanlığında dolaşmaya başlamıştır.

Öyle görünüyor ki Muhammed'in müritleri Cennet'in gerçek mistik önemini diğer mistik mezheplerin inisiye olmayan taraftarlarından daha iyi anlamışlar. Çünkü düşüşten önce insanın ikametinin dünyada herhangi bir yer olmayıp dört mistik nehirle sulanan daha yüksek bir âlemde (melekler katında) olduğunu fark etmişlerdir. Âdem, Cennet'e girmesi yasaklandıktan sonra, Seylan adasına düşmüştür. Bu nokta –muhtemelen bir zamanlar ana karaya bir köprüyle bağlı olan– eski Lanka adası'nı, insan soyunun geldiği Eden Bahçesi olarak gören bazı Hindu mezheplerce kutsal kabul edilir. *Binbir Gece Masalları'na* göre, (Bir Richard Burton'un çevirisi), Âdem'in ayak izi hâlâ Seylan dağının doruğundadır. İslami efsanelere göre Âdem daha sonra tekrar karısıyla birleşmiştir ve vefatının ardından bedeni, Tufan'ın hemen sonrasında Melkizedek tarafından gömülmek üzere

Kudüs'e götürülmüştür. (Bkz. *Kur'an*).

ADM kelimesi bir türü veya ırkı gösterir. Sırf doğru bir kavrayışa sahip olmama yüzünden o bir birey olarak kabul edilmiştir. Makrokozmos olarak Âdem dev bir Androjendir; hatta Demiurgus'tur; Mikrokozmos olarak ise Demiurgus'un ilk üretimidir ve bu Mikrokozmosun içinde Demiurgus kendisinin sahip olduğu bütün nitelikleri ve kuvvetleri inşa etmiştir. Ne var ki Demiurgus ölümsüzlüğe sahip değildir ve dolayısıyla onu Âdem'e verememiştir. Efsaneye göre Demiurgus insanın, kendini yaratanın eksikli olduğunu öğrenmemesi için mücadele eder. Âdem insan, sonuç olarak Demiurgus'un elçileri olan meleklerin niteliklerini ve karakterlerini almıştır. Gnostik Hıristiyanlara göre insanlığın kurtuluşu Nous'un (Evrensel Akıl) inişiyle gerçekleşir. Nous, Demiurgus'tan mertebe bakımından daha üstün olup insanın tabiatına girince, Demiurgus'un binasına bilinçli ölümsüzlüğü getirmiştir.

İlk dönem Musevi mistisizminde fallik sembolizminin önemli bir yer işgal etmesi durumu tartışılmaz bir gerçektir. Hargrave Jennings, Âdem figüründe Şiva'nın yaratıcı gücü temsil eden bir taşla tasvir edilen lingamını görür. "Gregorie'nin eserlerinde ..." diye yazar Jennings, "şu anlamda bir pasaj vardır. 'Noah Gemi'nin içinde Âdem'in vücudunun önünde her gün dua ediyordu.' Burada Âdem ilk Fallus, insan ırkının ilk babasıdır. 'Her gün Âdem'in vücudunun önünde dua edilmesi garip görünebilir,' fakat 'Doğulu insanlar arasında yaygın bir inanışa göre, Tanrı'nın emriyle Âdem'in bedeni, En Yüce Tanrı'nın bir rahibi tarafından *orta dünya*ya gömülene dek toprak üstünde kalmıştır.' Buradaki orta dünya Hindistan'ın Meru'su, Moriah Dağı'dır. 'Âdem'in bedeni mumyalanmış ve sonunda Lamech tarafından Nuh'un ellerine verilene kadar babadan oğula devredilmiştir.'" (Bkz. *Phallicism.*)

Bu yorum, ilk Âdem'in İsrail milletinin bütün ruhlarında içerildiğine dair Kabalacı iddiaya açıklık kazandırmaktadır (Bkz. *Sod.*) *Aurea Legenda*'ya göre Âdem ağzında Bilgi Ağacı'nın üç tohumuyla gömülmüş olsa da, bir bireyin etrafında genellikle çelişik mitlerin oluşturulduğu gerçeği atlanmamalıdır. Kabalanın en derin sırlarından biri Âdem isminin harflerine (ADM) dayanan bir Notarikon'da gizlidir. Bu üç harf üç peygamberin –*Âdem, Davut ve Mesih*– isimleri oluşturur. Bu üç kişinin tek bir ruha sahip olduğu söylenir. Bu ruh insanlığın Dünya Ruhu'nu temsil ettiği için, Âdem içteki ruhu, Mesih tekâmül eden ruhu ve Davut'ta ruhun *epigenesis* denilen halini temsil eder.

Asya'nın belli felsefi kurumlarında olduğu gibi Musevi gizem okullarında da *Tanrıların Gölgeleri* ile ilgili tuhaf bir öğreti vardır. Abis'e (Karanlık Uçuruma) bakan Elohim (İlahlar) kendi gölgelerini görmüşler ve aşağı yaratımlar bu gölgelerden oluşmuştur. Balliol College'in bir hocası, "Gizem okullarında insanın yaradılışının dramatik temsiline göre, Aleim [Elohim] Âdemi oluştururken, onu

kendi gölgelerinin dış hatlarını çizerek veya bir duvara yansıyan kendi gölgelerinin hatlarını belirleyerek yapmışlardır. Çizim sanatı Mısır'da böyle gelişmiştir; Mısır anıtlarına oyulmuş olan hiyeroglif figürler hâlâ bir gölgeyi andırırlar."

Erken dönem Musevi gizem okullarının ritüellerinde yaratım şenlikleri düzenlenirdi, bu şenliklerde Yaratıcı Ajanları çeşitli aktörler kişileştirirdi. Âdem'in yapılmış olduğu *kırmızı toprak*, ateşi gösteriyor olabilir. Çünkü Âdem, kutsal isim *Yehova*'nın ilk harfi olan ve alev yalımını temsil eden *Yod* harfine karşılık gelir. Yuhanna II. 20'de, tapınağın kırk altı yıl da inşa edildiği söylenir. Aziz Augustinus bu ifade de bir sır ve kutsal Gematria görür. Çünkü Yunan sayı felsefesine göre Âdem'in sayısal değeri 46'dır. Âdem böylece bir tür Tapınak olur. Çünkü mikrokozmos, evrenin bir minyatürü olarak Tanrı'nın evidir.

Gizem okullarına göre Âdem spiritüel olarak doğurtma özel yeteneğine sahiptir. Kendi türünü fiziksel üreme süreçleriyle üretmek yerine, kendi gölgesini –ya da daha doğru bir ifadeyle madde üzerinde– tefekkür ederek yaratmıştır. Sonra bu gölgeye ruh vermiş ve gölge canlı bir yaratık olmuştur. Ne var ki bu gölgeler, gölgesi oldukları esas suret var oldukça var olabilirlerdi, onlara esas olanın ortadan kalmasıyla yok oluyorlardı. İşte burada Havva'nın Âdem'in kaburgasından yaratılması meselinin anahtarı vardır. Çünkü İdea'yı veya ilk kalıbı temsil eden Âdem, maddi evrene yansımış ve sonuç olarak ortaya çıkan ruh sahibi imgeler çokluğu Havva olmuştur. Başka bir teoriye göre, cinsiyetlerin ayrışması arketipsel alanda oluşmuştur. Bu yüzden aşağı âlemdeki gölgeler, arketip âlemindeki düzenle tutarlı olarak iki sınıfa bölünmüştür. Bir cinsiyetin diğerine yönelik anlaşılmaz çekimi için Platon bu arketipsel varlığın çeşitli yarıları arasında tekrar birleşmeye dair kozmik bir güdünün varlığını ileri sürmüştür.

Tekvin bölümünde sembolik olarak tasvir edilen cinsiyetlerin ayrışmasından tam olarak hangi çıkarımın yapılması gerektiği, çok tartışılmış bir konudur. İnsanın başlangıçta androjen olması evrensel olarak kabul edilen bir şeydir ve eninde sonunda çift cinsiyetliliğe yeniden ulaşacağını varsaymak makuldür. Bunun nasıl gerçekleşeceği konusunda iki farklı görüş vardır. Bir düşünce ekolüne göre insan ruhu esasen iki kısma (dişi ve erkek) ayrılır ve bu iki kısmı *aşk* dediği duygu aracılığıyla yeniden birleştirilmedikçe insan yarım kalacaktır. Bu kavram, her yarım ruhun asırlar boyunca kendi yarım parçasını aradığını söyleyen çok istismar edilmiş "ruh ikizi" öğretisine yol açmıştır. Modern evlilik mevhumu belli ölçüye kadar bu ideale dayanmaktadır.

Diğer düşünce ekolüne göre cinsiyetler ayrımı denilen şey, androjen varlığın kendi içinden geçen hayati enerjilerin akılsal melekelerin gelişimine çevrilmesi için kutuplardan birinin bastırılmasının sonucudur. Bu bakış açısına göre insan esasen androjendir ve ruhani olarak tamamdır; fakat maddi dünyada erkeğin dişil kısmı ile kadının eril kısmı uyku halindedir. Bununla birlikte ruhani gelişim yo-

luyla ve gizem okullarının verdiği bilgi aracılığıyla her iki doğadaki uyku halindeki elementler faal hale getirilir ve insan bu sayede cinsel dengeye ulaşır. Bu teori kadını ikincil olma konumundan çıkararak erkeğe tam anlamıyla eşit kılar. Bu bakış açısına göre evlilik, zıt kutupları tezahür ettiren iki eksiksiz bireyin arkadaşlığıdır. Bu zıt kutuplar birbiriyle ilişkiye girer ve bu sayede birbirlerine bireysel tamamlanmalarında yardım ederler. Birinci teori evliliği bir sonuç olarak görürken, ikincisi bir araç olarak görür. Daha derin felsefe okulları, yaratımın her iki yönündeki kutsal tamlığın sonsuz potansiyelini kabul ettiği için, bu ikinci teoriye yakın dururlar.

Hıristiyan kilise temelde evliliğe karşıdır; en yüksek ruhanilik derecesine ancak bakireliğini koruyanların ulaşabildiğini ileri sürer. Öyle görünüyor ki bu inanış insan ırkının çoğalmasının Demiurgus'un gücünü artırmak ve sürdürmek olduğunu öğreten erken dönem Gnostik Hıristiyanlıktan gelmektedir. Çünkü Gnostik Hıristiyanlara göre aşağı dünya, ona doğan bütün ruhları kapana kıstıran kötü bir yaratımdı, bu yüzden yeryüzüne bir ruh getirmeye yardım etmek bir suçtu. Dolayısıyla son yargı gününde çocuklar fiziksel varoluş içinde yaşadıkları bütün acıların sebebi olarak talihsiz anne ve babalarını suçlayacaktı. Günahları yüzünden bütün insanlığın cezalandırıldığı Âdem ve Havva meseli bu görüşü kuvvetlendirmişti. Fiziksel varoluşunu Âdem Baba'ya borçlu olan insanlık, atasını kendi mutsuzluğunun ilk sebebi olarak görmektedir. Ahiret gününde güçlü bir nesil olarak kalkıp ortak atasını suçlayacaktır.

Daha akılcı bir yaklaşıma sahip olan Gnostik mezheplerse, bizatihi aşağı âlemlerin varlığının, Mutlak Yaratıcı'nın bunları yaratmada kesin bir amaca sahip olduğu anlamına geldiğini düşünür; dolayısıyla onun kararının doğrulundan kuşkulanmak büyük bir hata olur. Ne var ki kilise, Tanrı'yı bu konuda düzeltme yetkisini kendinde görmüştür; çünkü mümkün olan her yerde zühtlüğü uygulamaya devam etmiş ve bu uygulama endişe verici sayıda nevroza neden olmuştur. Oysa gizem okullarında zühtlük ancak belli bir ruhani gelişim mertebesine gelmiş olan insanlara ayrılmıştı. Ne var ki aydınlanmamış kitleye tavsiye edildiğinde, zühtlük hem dini hem de felsefi açılardan ölümcül sonuçlara yol açan tehlikeli bir sapkınlık haline gelir. Hıristiyanlık nasıl İsa'nın çarmıha gerilmesi yüzünden her Museviyi suçlamışsa, aynı fanatiklikle dişi cinsiyetin her üyesini karalamıştır. Felsefe ise Havva'yı savunurken, bu meselin, yalnızca insanın duygularının onu aklın kesin yolundan ayırmak için ayartmasını gösterdiğini ileri sürmüştür.

İlk dönem Kilise Babaları'nın çoğu Âdem ile İsa arasında doğrudan bir ilişki kurmaya çalışmıştır. Bunu yaparken açık bir biçimde insanın ortak atasının son derece günahkâr doğasını bir kenara bırakmıştır. Aziz Agustinus Âdem'i İsa'ya ve Havva'yı kiliseye benzettiğinde, hiç kuşkusuz, kiliseyi insanın düşüşünün doğ-

rudan nedeni olarak görmüyordu. Bununla birlikte bazı açıklanamayan sebeplerle din, entelektüalizmi, aslında her türlü bilgiyi insanın ruhani gelişimi açısından ölümcül bir hata olarak görmüştür. *Ignaratitine Friars* bu tutumun çok çarpıcı bir örneğini oluşturur.

Muhtemelen Mısır'dan alınan bu ritüel dramda Eden Bahçesi'nden kovulan Âdem, felsefi olarak hakikat âleminden kovulan insanı temsil eder. İnsan cehaletle düşer, bilgelikle kurtulur. Eden Bahçesi ortasında hem Hayat Ağacı'nın hem de Hayır ve Şerrin Bilgisi Ağacı'nın büyüdüğü gizem okullarının Evi'ni temsil eder (Bkz. *The Vision of Enoch* [Enok'un Görüsü]).

İnsan, kovulmuş Âdem, Mabedin avlusundan (dış evren) kutsalların kutsalı olan odaya girmeye çalışır; ancak önünde, yavaş yavaş ama sürekli olarak hareket eden ve elinde alevden kılıcıyla devasa bir daire çizen dev bir yaratık durmaktadır. Âdemsi insan bu "Geçilmez Daire"yi aşamaz.

Keruplar talibe şöyle seslenirler: "Ey İnsan, topraktan geldin ve toprağa döneceksin. Seni bütün suretleri yaratan yarattı; sen şekil âlemine aitsin, içine üflenen ruh bir suretin ruhuydu ve bir mum alevi gibi titreyerek sönecektir. Kendini olduğundan fazla sanma. Sen dış dünyanın bir sakinisin ve senin içeri girmen yasaklanmıştır."

Ve Âdem şöyle yanıtlar: "Kaç kez bu kapının önüne gelip Babamın evine girmek için izin istedim. Beni reddettin ve karanlıkta dolaşmaya geri gönderdin. Doğrudur, çamurdan yapıldım ve Yaratıcım ölümsüzlük kemiğini vücuduma eklemedi. Ama artık beni geri çevirme; çünkü Kadiri Mutlak Olan Tanrı'nın benim kurtuluşumu takdir ettiğini öğrendim. O Demiurgus tarafından yapılan dünyayı omuzlarına alan en gizli Sırrı, Tek Oğlu'nu önderdi. Oğlu bu dünyanın elementlerinde çarmıha gerildi ve O'ndan beni kurtaracak kan fışkırdı. Ve Tanrı, kendi yaratımına girerek, orada kendine giden bir yol yaptı. Beni yapan bana ölümsüzlük veremese de, ölümsüzlük benim çamurumda var. Çünkü Demiurgus Doğa'nın Hakanı olmadan önce, Sonsuz Hayat kendini kozmosun vücuduna işlemiştir. İşte bu onun işaretidir: *Haç*. Artık kendimin sırrını anlamış olan benim girişime şimdi de engel olacak mısın?"

Ve Ses yanıtlar: "Kendini bilen diridir! Bak!"

Âdem etrafına bakınca kendini nurlu bir yerde buldu. Bu nurlu yerin ortasında mücevherler gibi parlayan meyveleri olan bir ağaç vardı. Bu ağacın gövdesine yıldızlardan bir taç giymiş, alevler içinde kanatlı bir yılan sarılmıştı.

"Sen kimsin?" diye sordu Âdem.

"Ben," diye yanıtladı yılan, "taşlanmış olan şeytanım; Ben muhalif olanım; Sana karşı olan Efendi, Sonsuz Yargı'nın önünde senin yok edilmen gerektiğini savunanım. Seni yaratıldığın gün düşmanındım, seni ayarttım, seni kötülüğün ellerine verdim, seni kötü kıldım, hep senin işini bozdum. Ben Bilgi Ağacı'nın

bekçisiyim; yıkıma uğrattığım hiç kimsenin onu meyvesinden yemeyeceğine yemin ettim."

Âdem yanıtladı: "Sayısız çağlar boyunca sana köle oldum. Cehaletim yüzünden senin sözlerini dinledim ve sen beni sefalet yoluna götürdün. Aklıma güç, iktidar düşleri koydun; ne zaman bu düşleri gerçekleştirmek istesem kendi mahvıma sebep oldum. İçime arzu tohumunu attın; ete şehvet duydum, tek aldığım acıydı. Bana sahte peygamberler, sahte akıl gönderdin. Hakikat'in büyüklüğünü anlamak istediğimde senin yasalarının yanlış olduğunu ve uğraşlarımın sadece yıkımımla ödüllendirildiğini öğrendim. Ey Hilebaz Ruh, seninle işim sonsuza dek bitti. Senin yanılsamalar dünyandan bıktım. Artık senin günah bağlarında çalışmayacağım. Yıkıl karşımdan ayartıcı. Senin vaaz ettiğin bencillikte, nefrette ve tutkularda hiçbir iyilik, huzur ve mutluluk yok. Bütün bunları fırlatıp atıyorum. Senin hâkimiyetini sonsuza dek reddediyorum!"

Ve yılan cevaplar: "Ey Âdem, bak Muhalif'in gerçek yüzünü gör!" Yılan gözleri kör eden bir ışıkta kaybolur ve onun yerine ışıklar içinde altın kıyafetler giymiş, dünyanın bir köşesinden ötekine uzanan altın kanatlara sahip bir melek göründü. Âdem şaşkınlık ve hayret içinde bu İlahî yaratığın önünde secdeye vardı.

"Ben sana karşı olan ve böylece seni kurtaran Efendi'yim," diye devam etti ses. "Benden nefret ettin, ama vakit gelince bana saygı duyacaksın, çünkü Demiurgus âleminden dışarı çıkmanda sana rehberlik ettim; seni dünyevi yanılsamalara karşı kıldım; arzularından soğuttum; içinde benden de bir parça olan ölümsüzlük ruhunu uyandırdım. Beni izle Âdem, çünkü Yol, Hayat ve Hakikat benim."

XXIX

Tarot Kartlarının Analizi

yun kartlarının kökeni, niçin icat edildikleri ve Avrupa'ya ne zaman girdikleri konusunda otoriteler fikir ayrılığı içindedir. Samuel Weller Singer oyun kartlarının tarihine dair araştırmasında, kartların Güney Avrupa'ya Arabistan yolu üzerinden Hindistan'dan geldiğini ileri sürer. Tarot kartlarının, Tapınak Şövalyeleri'nin bedevi Araplardan veya Suriye'deki mistik mezheplerden birinden aldıkları majikal ve felsefi bir irfanın parçası olma ihtimali çok yüksektir. Tapınak Şövalyeleri Avrupa'ya döndüklerinde Engizisyon'dan kaçmak için majikal kitaplarının yapraklarını eğlence ve kumar amaçlı bir kart seti şeklinde saklamış olabilirler. John King Van Rensselaer bu görüşün lehinde şunları ifade etmektedir:

"Hayli kabul gören bir görüşe göre, kartlar, ülkelerine Doğu'dan birçok yeni alışkanlık ve âdet getiren şövalyeler tarafından getirilmiştir. Üstelik bu yargı, tam bu vakitlerde Avrupa'da dolaşmaya başlayan çingenelerin kartları kendileriyle birlikte getirdikleri ve bugün olduğu gibi kehanet amaçlı kullandıkları görüşüyle de çelişmez." (Bkz. *The Devil's Picture Books*.)

Çingeneler sayesinde gelmiş ise tarot kartlarının kökeni kadim Mısır'ın dini sembolizmine kadar gider. Samuel Roberts, *The Gypsies* adlı çarpıcı eserinde Mısırlı kökene dair yeterince kanıt sunar. Kitabın bir yerinde şunları yazar: "Çingenelerin İngiltere'ye ilk ne zaman geldikleri bilinmiyor. Tek bildiğimiz VIII. Henry zamanında birçok bölgede haklarında yasalar çıkmış olmasıdır. Bu yasa-

larda Çingeneler herhangi belli bir işle meşgul olmayıp kasabadan kasabaya dolaşan ve kendilerine Mısırlı diyen topraksız bir halk diye tanımlanmaktadır." İlginç bir efsaneye göre, İskenderiye'deki Serapeum tapınağının yıkılışının ardından büyük bir grup rahip Serapis sırlarını saklamak için bir araya gelmiştir. Bunların torunları (Çingeneler) yanan kütüphanenin en değerli ciltlerini –Enok (veya Tot) Kitabı– alarak dünyada gezen, kadim bir dille ve çocuklukta öğretilen maji ve sırlarla ayrı bir halk oluşturmuşlardır.

Court de Gebelin, tarot kelimesinin iki Mısır kelimesinden türetildiğine inanır: "Yol" anlamına gelen *Tar* ile soylu anlamına gelen *Ro*. Böylece tarot *Soylu Bilgelik Yolu* anlamına gelir. (Bkz. *Le Monde Primitif*.) Bir Fransız Gizli Cemiyeti'nin sözcüsü olan P. Christian *History of Magic* adlı eserinde, Mısır Gizem Okulları'yla ilgili hayli inanılmaz bir tasvir verir. Bu gizem okullarında tarotun 22 majör kartı büyük bir salonda devasa boyutlarda bir öğretim panelidir. İnisiye her kartın önünde durur ve kartın sembolizmini adaya anlatır. P. Christian ile benzeri bilgi kaynaklarına sahip olan Edouard Schuré, Hermesçi gizem okullarına inisiyasyon ile ilgili bölümünde (Bkz. *The Great İnitiates*.) aynı seremoniden bahseder. Mısırlılar tarot kartlarını ritüelleri sırasında kullanmış olsa da, Fransız mistikler teorilerini desteklemek için kendi iddialarında başka bir şey göstermezler. Üstelik şu anda dolaşımda olan kartların Mısırlı bir kökene sahip oldukları teorisi bugüne dek yeterli bir kesinlikle doğrulanmamıştır. Çizimler hayli modern olmakla kalmaz, sembolizmi Mısır'dan ziyade Fransız etkisini gösterir.

Tarot, Gül-Haç sembolizminde hiç kuşkusuz hayati bir unsurdu ve büyük ihtimalle tarikatın üyelerinin sahip olduklarını iddia ettikleri evrensel bilgi kitabının kendisiydi. Gül-Haç Kardeşliği'nin ilk manifestolarında *Rota Mundi* terimi sık sık karşımıza çıkar. *Rota* kelimesi harflerinin yerleri değiştirildiğinde, bu kartların kadim ismi olan *Taro* kelimesine dönüşür. W. F. C. Wigston, Francis Bacon'ın tarot sembolizmini şifre olarak kullandığını iddia eder. Tarotun çeşitli bölümleriyle doğrudan ilişkili olan 21, 56, 78 sayıları Bacon'ın şifrelemesinde sık sık karşımıza çıkar. Shakespear'in 1623 baskılı kitabında Lord Bacon'ın ilk ismi sayfa 56'da 21 defa geçer. (Bkz. *The Colombus of Literature*.)

Tarot kartları üzerinde görünen birçok sembol, masonların ilgisini kesinlikle çeker. Pisagorcu nümerologlar kartlar üzerindeki sayılar ile sayılara eşlik eden resimler arasında çarpıcı ilişkiler bulacaklardır. Kabalacılar kartların art arda geliş biçiminden etkilenecek, simyacılar tarot kartlarında dönüşümün ve yenilenmenin İlahî kimyasında öğrenim görmemiş olanlar için anlamsız kalacak semboller göreceklerdir. Tıpkı Yunanlıların alfabelerinin harflerini –ve onlara karşılık gelen sayıları– insan biçiminde temsil ettikleri *Logos*'un çeşitli azaları üstüne yerleştirmiş olması gibi, tarot kartları da sadece evrenin üyeleri ve kısımlarıyla ilgili değil, aynı zamanda insan bedeninin çeşitli bölümleriyle ilişkilidir. Bu

kartlar insanın majikal yapısının anahtarlarıdırlar.

Tarot kartları üç farklı şekilde değerlendirilmelidir: (1) Her doğadaki ayrı ve farklı bir ilkeyi, yasayı, gücü veya unsuru temsil eden hiyeroglifler, (2) Birbirleri üzerinde etkide bulunan birer âmil olarak, (3) Bir felsefi alfabenin sesli ve sessiz harfleri olarak. Doğanın fenomenlerini yöneten yasalar tarot kartları üzerindeki sembollerle temsil edilir; bu sembollerin nümerik değeri fenomenlerin nümerik değerlerine eşittir. Her yapının belli unsurlardan oluşması gibi, tarot kartları da bir felsefi yapının bileşenlerini temsil ederler. Öğrencinin üzerine çalıştığı bilim veya felsefe dalı ne olursa olsun, tarot kartları konunun esas bileşenlerini temsil eder; her kart matematik ve felsefi yasalara göre belli bir kısımla ilgilidir. "Elinde tarottan başka hiçbir kitap olmayan hapisteki bir insan," diye yazar Eliphas Levi, "bu kartları nasıl kullanacağını bilirse, birkaç yıl içinde evrensel bilgiye ulaşır ve her konuda emsalsiz bir bilgi ve tükenmez bir kaynakla konuşur." (Bkz. *Transcendental Magic).*

Tarot sembolizmi konusunda önemli otoritelerin çok farklı görüşleri, birbirleriyle çelişmektedir. Konuyla ilgili ilk uzmanlar olan Court de Gébelin ile gizemli Etteila'nın çıkarımları, çok önemli bir isim olan Levi'nin görüşlerinden kökten farklı olduğu gibi, onun tarafından bir kenara atılmışlardır. Arthur Edward Waite ile Paul Case ise bu sefer Levi'nin majör kart sıralamasını öğrenciyi kasıtlı yanlış yönlendirme olarak reddetmiştir. Levi'nin takipçileri -özellikle Papus, Christian, Westcott ve Schuré gibi isimler- Waite'in düzeltmenliğini yaptığı Pamela Coleman Smith'in yeni tarot destesine sahip olmadıkları için karanlıkta dolaşan, dürüst ama bilgisiz insanlar olarak "reformist tarotçular" adıyla anılmıştır.

Tarot hakkında yazan birçok yazar (Waite dikkate değer bir istisnadır) 22 majör kartın İbrani alfabesinin harflerini temsil ettiği varsayımı üzerinden hareket etmiştir. Bu varsayım her ikisinin de 22 parçadan oluşması dışında herhangi bir temele sahip değildir. Postel, St. Martin ve Levi'nin, majör kartlara tekabül eden bölümlere ayrılmış kitaplar yazmış olmaları konuyla ilgili ilginç bir yan bilgidir. Majör tarot kartları Vahiy kitabından olayları temsil eder; Aziz Yuhanna'nın mektupları yine 22 bölüme ayrılmıştır. Araştırmacılar, Kabalanın, tarot bulmacalarının çözümünü içerdiği varsayımıyla, sık sık diğer araştırma hatlarını gözden kaçırmıştır. Öte yandan majör tarot kartları ile İbrani alfabesi ve Bilgelik Yolları arasında işe yarar bir ilişki geliştirme görevi, henüz çok başarılı bir şekilde yerine getirilmemiştir. Majör tarot kartları ile İbrani alfabesinin 22 harfi, herhangi bir numarası olmayan, sıfır, *Le Mat*, Abdal kartına doğru bir yer bulmadan eşleştirilemezler. Levi bu kartı 20 ile 21 tarot kartları arasına yerleştirir ve ona İbrani Şin (ש) harfini tekabül ettirir. Papus, Christian ve Waite'de aynı sırayı takip etmiştir; ancak Waite, bu düzenlemenin yanlış olduğunu ileri sürm-

üştür. Westcott'a göre ise sıfır kartı 22. karttır. Oysa Court de Gébelin ile Paul Case bu numarasız kartı numaralı majör kartların başına koyar. Çünkü hem Pisagorcu hem de Kabalacı sisteme göre sayıların doğal sırasına bağlı kalındığında sıfır kartı doğal olarak 1 numaralı karttan önce gelmelidir.

Fakat sorun bu şekilde ortadan kalkmaz, çünkü her kartı bir İbrani harfine tekabül ettirme çabaları ikna edici olmaktan uzak sonuçlar üretmektedir. Tarot kartlarını yeniden düzenleyen Waite bu konuda şunları dile getirir: "İbrani harfleri ile majör tarot sembolleri arasında sağlam bir tekabüliyet ilişkisinin var olduğuna ikna olmuş insanlardan biri sayılmam." (Bkz. Knut Stenring'in *The Book of Formation* adlı esere giriş yazısı.) Belki de hakiki açıklamaya göre Hermes'in kutsal kitabının sayfaları oluşturulurken kullanılan sırayla artık aynı sırada değildir; çünkü Mısırlılar –aynı şekilde onların Arap halefleri– sırların korunması için kartların sırasını kasıtlı olarak karıştırmış olabilirler. Paul Case başka birçok sisteme kıyasla daha üstün bir sistem geliştirmiştir; ancak bu sistem büyük ölçüde tartışmalı noktalara dayanmakta, Waite'in gözden geçirilmiş tarotunu ve İbrani alfabenin ilk harfini numarasız, sıfır kartına tayin etmesini doğru kabul etmektedir. Oysa İbrani alfabesinin ilk harfi *Alef'in* sayısal değeri 1'dir ve onun sıfır kartına tayin edilmesi sıfırın *Alef* harfine ve dolayısıyla sıfırın bire denk olması anlamına gelir.

Court de Gebelin, nadir rastlanan bir içgörüyle sıfır kartını AYN SOF'a, Bilinemez İlk Sebep'e tayin etmiştir. İsis Tableti'nin orta panelinin, tezahür etmiş Ulûhiyetlerin yedi triyadı tarafından çevrilmiş Yaratıcı Kudreti temsil etmesi gibi, sıfır kartı da diğer 21 kartın, kendine sı-

Chatto'nun *Origin and History of Playing Cards* adlı eserinden.

İLK DÖNEM PORTEKİZ KARTLARI

Buraya dört oğlanını aldığımız desteyle ilgili olarak William Andrew Chatto şunları yazmaktadır: " 'Jeux de Cartes, Tarots et de Cartes Numérales' adlı eserlerde verilen kimi Portekiz kart örnekleri, doğrudan kopyalanmış olmasa bile, Doğulu bir kaynağa benzer şekilde yapıldıklarını akla getiren bir tarza sahiptir. Özellikle Dinarlar ve Bastonlar, yani Paralar ve Asalar serileri. Bu destelerde Dinarı, yani Para'yı temsil ettiği düşünülen yuvarlak şekiller kesinlikle Çakralar'a benzemekte ve akla bir bozuk paradan ziyade Vişnu'nun halkalarını getirmektedir. Asaların üstündeki elmas ise yine aynı tanrıya ait başka bir özellikten ibarettir."

Ayrıca birçok ortaçağ destesinde Gül-Haç ve masonlara ait amblemlerin olması dikkate değerdir. Bu örgütlerin sırları genellikle şifreli resimlere saklanmış olduğu için, çeşitli destelerin kartları üzerindeki bilmecemsi şekillerin, bu tarikatların felsefi ve siyasi inançlarını hem gizlemek hem anlatmak için kullandığı düşüncesi akla yakındır. Bay Chatto'nun kitabının kapağındaki kupa prensi, elinde Gül-Haç gülünden arması olan bir kalkan tutar.

nırlı ifadeler bularak tezahür eden ikincil yanların merkezindeki Ezeli Kudret'i gösterebilir. Eğer 21 majör kart sıfır kartının soyut maddesinde var olan sınırlı suretler olarak görülürse, o zaman sıfır kartı onların ortak paydası haline gelir. Acaba İbrani alfabenin hangi harfi geri kalan harflerin kökenidir? Cevap açıktır: Yod. Bu konuyla ilgili öylesine çok spekülasyon var ki, yeni bir akıl yürütme o kadar ters düşmez. Sıfır kartı -*Le Mat*, Abdal kartı- maddi evrene benzetilmiştir; çünkü ölümlü âlem hayal âlemidir. Aşağı evren, tıpkı insanın ölümlü cesedi gibi bir elbise, rengârenk bir kıyafettir. Abdal kıyafetinin altında İlahî öz bulunur. Bununla birlikte soytarı sadece bir gölgedir; dünya bir Mardi Gras'tır - Abdallar kıyafeti altına gizlenmiş İlahî kıvılcımlardan debdebeli bir şölen. Acaba bu sıfır (Abdal kartı) aldanmaların ötesine nüfuz edemeyen insanlar için konmuş olamaz mı?

Tarot kartları gizem okullarının aydınlanmış kâhinleri tarafından aptal ve cahillerin eline verilmiş ve böylece oyun araçlarına -birçok örnekte de günahların aracına- dönüşmüştür. İnsanın kötü alışkanlıkları bu sayede onun felsefi ilkelerini kalıcılaştıran bilinçdışı unsurlar haline gelmiştir. "Günahları kullanıp onları yararlı sonuçlar elde etmek için kullanan inisiyelerin zekâsı bizi hayran bırakıyor," diye yazar Papus. Kadim rahiplerin bu eylemi, tarotun bütün sırrının sıfır kartının sembolizmi çevresinde döndüğüne dair bir kanıt oluşturmaz mı?

Eğer *Le Mat* kartı, tarot destesinin başına yerleştirilir ve diğer majör kartlar soldan sağa yatay bir şekilde yanına konursa, Abdal, diğer kartların sanki içinden geçip gidecekmiş gibi görünür. Tıpkı gözleri ve elleri ruhen bağlı neofit gibi, *Le Mat* da yüce maceraya, İlahî Hikmet'in kapılarından geçtiği yolculuğa atılmak üzeredir. Eğer sıfır kartı majör kartların dışında kabul edilirse, bu durumda, bir harf tarot kartsız kalarak kartlar ile İbrani harfler arasındaki sayısal ilişkiyi yıkar. Bu durumda boş kalan harfe varsayımsal bir kart tayin etmek gerekir. Bu kart belki de diğer 56 minör kartı oluşturmak için bölünmüştür. Hatta her majör kart aynı şekilde bölümlenebilir.

Numaralı majör kartlardan ilki *Le Bateleur*, Hokkabaz kartıdır ve Court de Gébelin'e göre bu kart bütün yaratımın bir düş, varoluşun İlahî elementlerinin cambazlığı ve hayatın tehlikeli bir oyundan başka bir şey olmadığı anlamına gelir. Doğanın mucize gibi görünen işleri, aslında sadece bir kozmik hokkabazlık gösterisidir. İnsan hokkabazın elindeki küçük bir top gibidir, onun elinin küçük bir hareketiyle, top yok oluverir! Ona bakan dünya, kaybolan topun hâlâ cambazın avucunda gizli olduğunu göremez. Bu cambaz, Ömer Hayyam'ın "gösteri ustası" dediği kişidir. Bu sözle o, bilgelerin doğa fenomenlerini yönettiğini ve asla onların aldatmasına kapılmadığını anlatır.

Majisyen bir masanın ardında durur. Önünde bir dizi nesne vardır. Bu nesnelerden biri kupadır - Kutsal Kâse ve Yusuf tarafından kardeşi Benyamin'in

torbasına konan Kâse; bir para – Usta İnşacının maaşı ve katkı parası; bir kılıç, Golyat'ın kılıcı ve yanlışı doğrudan ayıran filozofun mistik palası. Majisyenin kozmik sonsuzluk işareti şeklindeki şapkası, yaratımın ilk hareketini sembolize eder. Sağ eli yeri işaret eder, sol elinde ise Yakup'un asası, çiçeklenmiş değnek, yaratıcı zekâyla taçlanmış insan omurgası durur. Sözde Mısır tarot destesinde majisyenin alnında bir *uraeus*, yani yılan biçiminde altından bir bant vardır. Majisyenin önündeki masa tam bir küptür ve kemeri kendi kuyruğunu ısıran sonsuzluk yılanıdır.

İkinci majör kartın adı *La Papesse*, Kadın Papa'dır ve papalık tahtında oturan tek kadına dair efsaneyle ilişkilidir. Papa Joan'un erkek kıyafetleri giyerek kendini bu şekilde gizlediğine ve hilesi ortaya çıkınca taşlanarak öldürüldüğüne inanılır. Bu kartta üzerinde hilal olan üç katlı bir papalık tacı giymiş bir kadın görürüz. Kucağında *Tora*, yani yasa kitabı (genellikle yarısı kapalı halde) bulunur ve sol elinde gizli öğretinin anahtarları vardır. Bu anahtarlardan biri gümüş, öteki altındır. Ardında iki sütun yükselir (Yakin ve Boaz). İki sütunun arasında alacalı bir perde vardır. Tahtı siyah beyaz damalı bir zeminde durur. Bazen La Papesse'nin yerine Juno isimli bir kadın figürü konur. Kibele Gizemleri'nin kadın kâhinleri gibi bu sembolik figür Şekinah'ı, yani İlahî Bilgeliği sembolize eder. Sözde Mısır tarot destesine göre rahip peçelidir. Peçe, inisiye olmayanların hakikatin bütün yüzünü göremediğini anıştırır. Ayrıca elindeki kitabın yarısı kapalıdır; burada da varlığın sırrının ancak yarısının kavranabileceği ima edilir.

Üç numaralı majör kartın adı *L'Impératrice*, İmparatoriçedir ve bu kadın Vahiy'de adı geçen "güneşi giymiş kadın" figürüne benzetilir. Bu kartın üzerinde bir taht üstünde oturan kanatlı bir kadın figürü vardır. Kadın sağ eliyle zümrüdüanka amblemi olan bir kalkana dayanır, sol elindeyse üzerinde bir küre veya üç yapraklı bir çiçek olan saltanat asası tutar. Bazen sol ayağının altında bir hilal bulunur. İmparatoriçenin başında bazen bir taç bulunur bazen yıldızlardan bir halka, bazen ikisi birden bulunur. Ona *Doğum* denir ve dört elementli maddi dünyanın içinden çıktığı üç katlı spritüel âlemi temsil eder. Gizem okullarından mezun olanlar için o, *Alma Matter*'dir; İnisiye onun bedeninden çıkarak "tekrar doğar." Sözde Mısır tarot destesinde İmparatoriçe, üzerinde gözler bulunan bir küpün üzerinde oturur ve sol elinin orta parmağının üstüne bir kuş tünemiştir. Bedeninin üst kısmı altın bir haleyle çevrilidir. Bütün cisimsel evrenin sûdur ettiği gücün amblemi olan İmparatoriçe genellikle hamile olarak gösterilir.

Dört numaralı majör kart *L'Empereur*, İmparator kartıdır, nümerik değeri dolayısıyla Pisagorcuların tetrat suretiyle tapındıkları yüce Ulûhiyet ile doğrudan ilişkilidir. Sembollerine bakılırsa İmparator bir Demiurgus'tur, aşağı âlemin Büyük Kralı. İmparator zırhlar giymiştir ve tahtı küp biçiminde bir taştır, bu tahtın üzerinde zümrüdüanka kuşu görünür. Kral haşmetli bir şekilde bağdaş kur-

muştur veya üzerinde bir küre bulunan bir saltanat asası taşır ya da sağ elinde bir saltana asası ve sol elinde bir küre taşır. Sağ ve sol göğsünün üstünde sırasıyla güneş ve ay sembolleri vardır. Bu sembollerden Büyük Kral'ın gözleri diye bahsedilir. Bedenin ve bacakların biçimi, kadim simya kralının işaretini, sülfür sembolünü oluşturur. Sözde Mısır tarot destesinde yandan gösterilen aynı figür masonlara özgü bir önlük giyer ve eteği dik açılı bir üçgen oluşturur. Başının üstünde Kuzey Tacı vardır ve alnında çöreklenmiş *Uraeus* görünür.

Beş numaralı karta *Le Pape,* Papa (Aziz) deniyor. Bu kart paganların veya Hıristiyan gizem okullarının yüksek rahibini temsil eder. Bu kartta hiyerofant (kahin) üç katlı papalık tacını giyer ve sol elinde dünya küresinin üstünde üçlü haçı taşır. Sağ elinin üstünde bir haç yarası vardır ve bu eliyle "ezoterik rahiplerin işaretini" yapar. Önünde iki ricacı veya rahip yardımcısı diz çökmüştür. Papalık tahtının arkası bir semavi ve yerel sütun biçimindedir. Bu kart hayat gizeminin ustası veya inisiyeyi gösterir. Pisagorculara göre karttaki figür spiritüel hekimdir. Bilincini spiritüel idrak ve gerçeklik seviyesine yükseltmiş olan bu inisiyenin önünde, hayal âlemi, iki (kutupluluk) insan şeklinde diz çökmüştür. Sözde Mısır tarotunda bu Usta'nın başında Uraeus vardır. Önünde siyah beyaz bir figür –hayat ve ölüm, ışık ve karanlık, iyi ve kötü– diz çökmüştür. İnsiyenin hayal âlemine egemenliği üç katlı taç ve üçlü haç ile gösterilir. Bu amblemler Bilinemez İlk Sebep'ten çıkan üç âlemi gösterir.

Altı numaralı majör karta *L'Amoureux,* Âşıklar kartı denir. Bu kartın iki farklı biçimi vardır. Bunlardan birinde bir rahip, bir delikanlı ile bir kızı (Âdem ile Havva?) kutsal bir evlilikle birleştirir. Bazen yukarıda duran kanatlı bir figür âşıkları okuyla vurmuştur. Kartın ikinci çeşidinde genç erkek ve dişi figürler iki yanda durur. Bu figürlerden birinin başında altın bir taç vardır ve figür kanatlıdır; diğeri ise bir Baküs rahibesinin bol hırkası içindedir ve başında asma yapraklarından bir taç vardır. Genç kızlar insanın ikili ruhunu temsil eder (spiritüel ve hayvansal), birincisi koruyucu melek, ikincisi ise hep var olan iblistir. Gençler, fâni ile baki olan, erdem ile günah arasında bir seçim yapmak zorunda oldukları "Çatallanan Yol"un girişinde, olgun hayatın başlangıcında dururlar. Yukarıda bir ışık halesi içinde Kader (yıldızı) durur, bilgisiz insanlar onu Kupid (aşk tanrıçası) ile karıştırırlar. Kör talihin oku akılsızca bir seçim yapan gence saplanacaktır. Sözde Mısır tarot destesinde okun ucu kötülük figürüne yönelmiştir, böylece onun yolunun sonunun yıkım olduğunu işaret etmektedir. Bu kart özgür iradenin bedelinin –veya daha doğru bir deyişle seçim gücünün– bedelinin sorumluluk olduğunu hatırlatır.

Yedi numaralı majör tarot kartı *Le Chariot,* Araba kartıdır. Bu kart siyah beyaz sfenklerin veya atların çektiği savaş arabasını süren ve başında bir taç olan muzaffer bir savaşçıyı gösterir. Savaş arabasının yıldızlı tentesi dört direk üze-

rinde durur. Bu kart yaratım arabasını süren Yücelmiş Kişi'yi gösterir. Solar enerjinin vasıtasının yedinci kart olması, yedi gezegenin solar erkin zaferle yol alan savaş arabaları olduğuna dair kadim bilgiye işaret eder. Tenteyi destekleyen dört direk, üzerine yıldızlar işlenmiş tentenin temsil ettiği âlemleri ayakta tutan dört Kudretli Olanı (Mighty Ones) temsil eder. Figür, elinde solar enerji küresini taşır ve omuzları yarım aylarla -Urim ve Thummim- süslenmiştir. Arabayı çeken sfenksler muzaffer yöneticinin kendi evreninin çeşitli kısımları içinde hareket etmek için kullandığı gizli ve bilinmez gücü temsil eder. Bazı tarot destelerinde Muzaffer asker yenilenmiş, dirilmiş insanı gösterir ve arabanın biçimi küp biçiminde bir taştır. Zırhlar içindeki adam arabanın içinde durmaz, küpün içinden yükselir. Böylece 3'ün 4'ün içinden yükselmesini -Usta Mason'un önlüğünün üst kulağını- temsil eder. Sözde Mısır destesinde savaşçı Luna'nın eğri kılıcını tutar, olgunluğunu göstermek için sakallıdır ve gezegenleri gösteren bir yaka taşır. Üç katlı evreni temsil eden asasının üstünde bir kare, onun üstünde bir daire ve onun üstünde bir üçgen bulunur.

Sekiz numaralı kart *La Justice,* Adalet kartıdır ve bir tahtın üstünde oturan figür gösterir. Bu tahtın arkasında iki sütun yükselir. Adaletin başında bir taç, sağ elinde bir kılıç, sol elinde ise iki gözlü bir terazi vardır. Bu kart ruhun Osiris odasında yargılanmasını gösterir. Ancak dengeli kuvvetin yaşayacağını, İlahî adaletin dengesiz kuvveti kılıcıyla yok edeceğini işaret eder. Bazen adalet figürünün örülü saçı, asılmış bir adamın ilmeği gibi boynuna sarılmıştır. Bu, insanın kendi kendinin mahvına sebep olduğunu, (saçları tarafından sembolize edilen) eyleminin kendi kendini yok etmesinin aracı oluşunu betimlenir. Sözde Mısır destesinde üç basamaklı bir kürsünün üstünde gösterilir; çünkü adalet ancak üçüncü mertebeye yükselmiş olanlarca eksiksiz bir biçimde sağlanabilir. Adalet kördür; yani görünüş onun kararını etkilemez Okuyucunun bilgisini aşan nedenlerden dolayı Waite sekizinci ve on birinci kartların yerini değiştirmiştir.)

Dokuz numaralı kart *L'Hermite,* Münzevi kartıdır. Bu kartta rahiplere özgü kukuletalı bir cüppe giymiş yaşlı bir adam resmedilir. Bu kartın dürüst bir insan arayan Diogenes'i gösterdiğine inanılır. Sağ elinde kısmen cüppesinin altında kalmış bir lamba taşır. Münzevi böylece sayısız asırlar boyunca kadim bilgeliğin ışığını özenle avamdan saklayan gizli örgütleri kişileştirir. Münzevinin asası, insanın tek kalıcı desteği olan bilgiyi gösterir. Bazen bu mistik asa çentiklerle yedi kısma ayrılmıştır ve insan omurgasındaki yedi kutsal merkeze işaret eder. Sözde Mısır tarot destesinde münzevinin lambasının dörtgen bir korumalığı vardır ve bilgeliğin, cehaletin öfkesiyle karşılaştığında, fırtınaya yakalanmış korunmasız bir mum alevi gibi söneceğini gösterir. İnsan bedeni, tıpkı kısmen saklanmış fenerin ışığı gibi, zar zor görünen tanrısal doğayı saklayan bir cüppedir. Terk yoluyla -Münzevi hayatla- insan karakter derinliğine ve ruh sükûnetine kavuşur.

On numaralı tarot kartı *La Roue de Fortune*, Kader Çarkı kartıdır ve sekiz oklu gizemli teker, Budistlerin Zorunluluk Çarkını gösterir. Çarkın dış çemberine Anubis ile Typhon -iyilik ve kötülük ilkeleri- tünemiştir. En üstte elinde Adalet kılıcını taşıyan hareketsiz sfenks oturur ve Evrensel Bilgeliğin kusursuz dengesini gösterir. Anubis yukarı doğru çıkarken, Typhon aşağı doğru iner; fakat Typhon en aşağı indiğinde tekrar yükselir, Anubis en üste çıktığında tekrar alçalmaya başlar. Kader Çarkı aşağı evreni, iyi ve kötü arasındaki ebedi hakem olan İlahî Bilgelik (sfenks) ile bir bütün olarak gösterir. Hindistan'da çakra, yani çark, bir âlemin veya bireyin hayat merkeziyle ilişkilendirilir. Sözde Mısır tarot destesinde sfenks elinde bir mızrak taşır ve Typhon çarktan atılmış olarak gösterilir. Çarkı dikey sütunlar destekler, bu sütunlar öyle bir şekilde yerleştirilmiştir ki yalnızca biri görünür ve esrarlı sfenksin kuzey kutbunda oturduğu dünya eksenini gösterir. Bazı kartlarda çark, destek sütunlarıyla birlikte suyun içinde bir tekneden yükselir. Su Yanılsama Okyanusu'nu gösterir ki bu okyanus Zorunluluk Çarkı'nın tek temelidir.

On bir numaralı kart *La Force,* Kuvvet kartıdır. Bu kartta sonsuzluk işareti şeklinde bir şapka giyen ve elleriyle vahşi bir aslanın ağzını tutan bir genç kız gösterilir. Kızın aslanının ağzını gerçekte açıyor mu yoksa kapatıyor mu olduğu konusunda hayli fikir ayrılığı vardır. Birçok yazar, aslanın ağzını kapattığı görüşündedir; ancak dikkatli bir inceleme aksi görüşü desteklemektedir. Genç kadın spiritüel gücü sembolize eder ve aslan ya kızın hâkim olduğu hayvani âlemi veya hizmetkârı olduğu gizli bilgeliği sembolize eder. Aslan ayrıca yaz gündönümünü, Aslan'dan gücünü alan Başak (Bakire) burcunu sembolize eder. Kral Süleyman'ın tahtı aslanlarla süslenmişti ve aslan da ağzının içinde bilgelik anahtarını tutan hayvanlar kralıdır. Bu açıdan bakarsak, kız belki de anahtarı bulmak için aslanın ağzını açmaktadır. Çünkü bilginin elde edilmesinin ilk şartı cesarettir. Sözde Mısır tarot destesinde aynı sembolizm vardır, tek fark, bu destede kızın işlemeli taç giymiş bir rahibe olarak resmedilmesidir. Tacın üstünde yılanlar ve bir ibis vardır.

On iki numaralı tarot kartına *Le Pendu*, Asılı Adam denir. Yatay bir kiriş üstüne sol ayağından asılmış bir genç adamı resmeder; kiriş, her birinin altı dalı kesilmiş iki ağaç gövdesi üzerine durur. Genç figürün sağ ayağı sol ayağının arkasına kıvrılmıştır; kolları arkasında birleştirilmiştir. Vücudun tamamı, ucunda bir üçgen bulunan ters çevrilmiş bir haç şeklindedir. Figür bu şekilde ters çevrilmiş bir sülfür sembolü oluşturur ve Levi'ye göre *magnum opus*un, yani Büyük Çalışma'nın tamamlanmasını gösterir. Bazı tarot destelerinde asılan adamın her kolunda birer para kesesi vardır ve bu keselerin içinden paralar dökülür. Halk arasında yaygın bir inanışa göre bu kart Yahuda İskaryot'u temsil eder. Çünkü o kendini bir ağaca asmıştır ve para torbaları da İsa'yı ele vermenin ödülüdür.

Levi'ye göre Asılı Adam Prometheus'tur, Ezeli Kurban. Ayrıca ters çevrilmenin aşağı doğanın spiritüelleştirilmesi olduğunu ileri sürer. Ters çevrilmiş figürün spiritüel yeteneklerin yitirilmesi anlamına gelmesi mümkündür; çünkü baş bedenin altındadır. On iki dal pozitif ve negatif olarak ikiye ayrılmış Zodyak'ın on iki burcunu işaret eder. Dolayısıyla resim, kutupsallığın, spiritüel denge ilkesine geçici olarak galebe çalmasını gösterir. Demek ki insan felsefi yükseklere ulaşmak için, hayatın düzenini tersine çevirmelidir. O zaman insan sahip olma duygusunu yitirir, çünkü altın kural aşkına altının krallığını reddetmiştir. Sözde Mısır tarotunda asılı adam, iki palmiye ağacı arasında havada asılıdır ve bu dünya için her yıl ölen Güneş Tanrısını gösterir.

On dört numaralı tarot kartı *La Mort,* Ölüm kartıdır ve elinde başları, ayakları ve elleri kestiği büyük bir tırpan tutan bir iskeleti gösterir, bu vücut parçaları topraktan çıkar. Öyle görünüyor ki iskelet çalışırken kendi ayaklarından birini de kesmiştir. Bu özel durum bütün tarot kartlarında görünmez; fakat bu nokta dengesizlik ve yıkıcılığın aynı şey olduğuna dair felsefi hakikati çok iyi vurgular. İskelet ilk ve mutlak Ulûhiyet için çok uygun bir amblemdir, çünkü iskeletin bedenin temeli olması gibi Mutlak da yaratımın temelidir. Elinde tırpan olan iskelet, fiziksel anlamda ölümü simgeler, ancak felsefi olarak bütün varlıkların, hayal âlemi var olmadan önce zuhur etmiş olan İlahî duruma eninde sonunda dönmesine sebep olan kaçınılmaz itkiyi gösterir. Tırpanın bıçağı Ay'ı ve onun kristalize gücünü gösterir. Ölümün tırpanla girdiği tarla evrendir, kart topraktan gelen her şeyin sonunda toprağa düşeceğini gösterir.

Krallar, kraliçeler, nedimeler, uşaklar hepsi ölecektir, ölüm görünür evrenin efendisi ve bütün mahlukların babasıdır. Bazı tarot destelerinde ölüm, genç yaşlı demeden herkesi ayakları altında ezen beyaz bir ata binmiş zırhlı bir figür halinde sembolize edilir. Sözde Mısır tarot destesinde ölüm figürünün ardında bir gökkuşağı görülür. Bu durum bedenin ölümüyle ruhun ölümsüzlüğe ulaşmasını anlatır. Ölüm, her ne kadar sureti yok etse de, kendini sürekli yenileyen hayatı yok edemez. Bu kart evrenin sürekli yenilenmesinin, çözülme ve yok olmanın daha yüksek bir âlemde bir doğuş olmasının sembolüdür.

On dört numaralı kart *La Temperance,* Denge (Ölçülülük) kartıdır ve alnında bir güneş parlayan meleksi bir figürü resmeder. Elinde taşıdığı iki vazodan biri boş öteki doludur ve suyu yukarıdaki sürahiden aşağıdaki sürahiye aktarır. Bazı tarot destelerinde sürahiden sürahiye akan su, Kova burcunun sembolü şeklinde gösterilir. Yukarıdaki kaptan aşağıdaki kaba doğru olan sonsuz akışta tek bir damla bile yitirilmez. Aşağıdaki sürahi dolduğu zaman sürahilerin yeri değişir, böylece kart, hayatın önce gayp âleminden zuhur âlemine aktığı, ardından tekrar gayp âlemine aktığını gösterir. Bu akışı kontrol eden varlık yüce Yehova'nın bir elçisi, bu dünyanın Demiurgus'udur. Kadının alnından çıkan ışık veya güneş

ışınları suyun akışını temsil eder. Çünkü su sonsuza dek güneş ışınlarıyla yukarı çekilip yağmur olarak aşağı iner. Burada ayrıca yaratıcı sistemin artı ve eksi kutupları arasında gidip gelen insan hayatının kuvvetlerinin akışını sembolize eder. Sözde Mısır tarot destesinde sembolizm aynıdır, tek fark kanatlı figürün kadın değil erkek olmasıdır. Bu figür bir solar haleyle çevrilidir ve altın sürahiden gümüş sürahiye su aktarır. Bu durum, semavi kuvvetlerin ayaltı âlemine nüzulünü (inişini) gösterir.

On beşinci tarot kartı *Le Diable,* İblis kartıdır ve bir koçun veya geyiğin boynuzlarına, bir insanın bedenine ve kollarına, bir keçinin veya ejderhanın ayaklarına sahip Pan'a benzer bir figürü resmeder. Figür küp biçiminde bir taşa bağlıdır; bu taşa zincirlenmiş iki satir görünür. İblis denilen bu figür, asa yerine yanan bir meşale veya mum taşır. Figür İlahî kuvvetlerin ters veya cehennemi bir halde yansıdığı evrensel aynayı veya astral ışığın majikal güçlerini sembolize eder. İblisin kanatları bir yarasının kanatlarını andırır; bu durum, onun geceye ait olduğunu veya aşağı âlemin gölgesi olduğunu gösterir. İnsanın aşağı doğası bir dişi ve erkek elementsel varlık biçiminde onun ayakucuna zincirlenmiştir. Meşale aydınlanmamış ruhları kendi mahvoluşlarına taşıyan sahte ışıktır. Mısır Tarotu denilen destede Typhon –yaban domuzu, insan, yarasa, timsah ve gergedan karışımı bir yaratık– kendi yıkıcılığının ortasında durur ve elinde fesat ateşini tutar. Typhon insanın kendi kötü amelleriyle yaratılır. Bu eylemler insana karşı döner ve onu yok eder.

On altı numaralı tarot kartı *Le Feu du Ciel*, Göklerin Ateşi (Kule) kartıdır. Bu kart *Güneş'ten gelen* bir yıldırımla taç biçimindeki kubbesi yıkılan bir kuleyi resmeder. Taç, kubbelik yaptığı kuleden hayli küçüktür; muhtemelen yıkımın yetersizliğin bir sonucu olduğunu göstermektedir. Şimşek bazen Akrep burcunun sembolü şeklinde gösterilir. Kule de fallik bir amblem olarak görülebilir. Kuleden iki kişi düşer, biri önden biri arkadan. Bu kart yaygın olarak insanın düşüşüyle ilişkilendirilmiştir. İnsanı İlahî doğası bir kule şeklinde gösterilmiştir. Taçı yıkıldığında insan aşağı dünyaya düşer ve maddenin hayaline kapılır. Burada ayrıca seksle ilgili bir sır vardır. Kuleyi dolduran ve şimşeğin çakmasıyla yerlere dökülen altın paralar potansiyel kuvvetleri gösterir. Sözde Mısır tarot destesinde kule bir piramittir ve ucu şimşekle yıkılır. Burada Evrensel Ev'in kayıp tepe taşına bir anıştırma söz konusudur. Kuleden düşen figür, bu kartın İbrani *Ayin* harfiyle ilişkili olduğunu ileri süren Levi'nin görüşünü desteklercesine genel görünüş olarak bu harfe benzer.

On yedinci tarot kartı *Les Etoiles*, Yıldızlar kartıdır. Bir ayağı suda bir ayağı dışarıda diz çökmüş bir genç kızı resmeder. Bedeni bir şekilde svastikayı, gamalı haçı andırır. Elinde iki sürahi vardır ve bunların içindekileri suya ve toprağa boşaltır. Kızın başının üstünde sekiz tane yıldız vardır, bunlardan biri istisnai öl-

çüde büyük ve parlaktır. Count de Gébelin bu büyük yıldızın Sothis veya Sirius olduğunu düşünmektedir; diğer yedi yıldız kadimleri yedi kutsal gezegenidir. Gébelin, dişi figürün İsis olduğuna inanır; İsis, Köpek Yıldızı'nın yükselişiyle birlikte Nil'in taşmasına neden olmaktadır. Çıplak İsis figürü, gerçekten de, Nil'in sularının yükselişi bitkilerin ve çiçeklerin tohumlarını getirmediği sürece yeşil kıyafetini bürünmeyen doğayı anlatıyor olabilir. Çalı veya kuş (veya kelebek) suların yükselişine eşlik eden büyüme ve dirilişi sembolize eder. Sözde Mısır tarotu destesinde büyük yıldızın içinde siyah ve beyaz üçgenlerden oluşmuş bir elmas bulunur ve çiçekler açan çalının üç yapraklı bir çiçeği vardır, bu çiçeğin üstünde bir kelebek uçar. Burada İsis yukarı bakan üçgen suretindedir ve sürahiler yayvan kaplara dönüşür. Onun ayakları altındaki su ve toprak elementleri İlahî bereketten kısmi paylar alan doğadaki zıtları temsil eder.

On sekizinci tarot kartı *La Luna,* Ay kartıdır ve iki kule arasından yükselen Ay'ı gösterir. Kulelerden biri karanlıkken diğerinde ışık vardır. Bir köpekle bir kurt doğan ayın önünde ulur ve ön taraftaki suyun içinden bir ıstakoz çıkar. Kulelerin arasından bir yol kıvrılır ve uzaklarda kaybolur. Court de Gébelin bu kartta Nil'in taşmasıyla ilgili başka bir anıştırma görür ve Pausanius'un otoritesine dayanarak Mısırlıların Nil nehrinin taşmalarının nehre düşerek suyun taşmasına neden olan Ay Tanrıçası'nın gözyaşlarından kaynaklandığına inandığını ileri sürer. Bu gözyaşları aydan düşen yedi damladır. Court de Gébelin, ayrıca kuleleri Herkül Sütunları'na benzetir ve Mısırlılara göre Işıklar'dan hiçbiri (ay veya güneş) bu sütunların ötesine geçmez. Ayrıca Mısırlıların tropik kuşakları, ay ve güneşin kutuplara çok yaklaşmalarını engelleyen sadık bekçi köpekleri olarak resmettiklerini söy-

Taylor'un *The History of Playing Cards* adlı eserinden.

MANTEGNA DESTESİNDEN BİR KART

Oyun kartları arasında en ilgi çekici olanlarından biri Mantegne destesidir. 1820 yılında elli kartlık mükemmel bir deste o zamanın çok büyük bir parası olan elli sterline satın alındı. Mantegne destesini oluşturan 50 konu, her konuya uygun bir figürle temsil edilmiştir: (1) Dilenci, (2) Oğlan, (3) Kuyumcu, (4) Tüccar, (5) Beyefendi, (6) Şövalye, (7) Köpek, (8) Kral, (9) İmparator, (10) Papa, (11) Org, (12) Urania, (13) Dans perisi, (14) Erato, (15) Polyhymnia, (16) Thalia, (17) Melpomene, (18) Euterpe, (19) Clio, (20) Apollo, (21) Gramer, (22) Mantık, (23) Retorik, (24) Geometri, (25) Aritmetik, (26) Müzik, (27) Şiir, (28) Felsefe, (29) Astroloji, (30) Teoloji, (31) Astronomi, (32) Kronoloji (33) Kosmogoni, (34) Ölçülülük, (35) Saflık, (36) Sağlamlık, (37) Adalet, (38) Hayır, (39) Kesinlik, (40) İman, (41) Ay, (42) Merkür, (43) Venüs, (45) Güneş, (45) Mars, (46) Jüpiter, (47) Satürn, (48) Sekiz Küre, (49) İlk Hareket, (50) İlk Sebep. Görüldüğü gibi kartların Kabalacı anlamları bulunur, bu kartların Kabalacı yazında bahsi geçen elli kapıyla ilişkili olma ihtimali vardır.

lerler. Yengeç veya istakoz ayın geri hareketini sembolize eder.

Bu kart ayrıca bilgelik yolunu işaret eder. Hakikat arayışındaki insan, yanılsama havuzundan çıkar. Bilgelik yolunun bekçilerini eğittikten sonra bilim ve tanrıbilim kalelerinin arasından geçerer spiritüel özgürlüğe giden yolu izler. Yolu, İlahî bilgeliğin bir yansımasından başka bir şey olmayan insan aklı (ay) tarafından loş bir şekilde aydınlatılmıştır. Sözde Mısır tarot destesinde kuleler piramit şeklindedir ve köpekler siyah ve beyaz olup ay kısmen bulutlarla kapatılmıştır. Manzara, gizem okullarının Küçük Sır Ritüelleri'nin gerçekleştirildiği korkutucu, tenha bir yeri akla getirir.

On dokuz numaralı kart, *Le Soleil*, Güneş kartıdır; bu kartta Güneş ve iki çocuk –muhtemelen İkizler– resmedilir. Çocuklar çiçeklerden oluşan büyülü bir halkanın ortasında bir bahçededirler. Bu çocuklardan biri erkek, diğeri kız çocuğu olmalıdır. Arkalarında bahçenin duvarı görünmektedir. Arkalarında yükselen güneşin ışınları bir düz, bir kıvrıktır. Güneş'ten on üç gözyaşı dökülür. İki çocuğu, geçici evren var oldukça bir arada bulunacak olan Akıl ve İman olarak gören Levi şunları yazar: "İnsan, dengede durması için iki ayak, dünyaların dengede durması için iki kuvvet, doğum için iki cinsiyet gereklidir. Süleyman'ın Yakin ve Boaz sütunlarıyla temsil edilen sırrı budur." (Bkz. *Transcendental Magic.*) Edebi güçlerin kişileştirilmesi olan iki çocuğun oynadığı bahçeye Hakikat güneşi vurmaktadır. Dünyanın dengesi tüm çağlarda akıl ve kalp olarak sembolize edilen iki niteliğin uyumuna bağlıdır. Sözde Mısır tarot destesinde çocukların yerini bir delikanlı ile bir genç kız alır. Onların üstünde güneşsel halenin içinde daireyi delen bir çizgi, doğumun sembolü bir fallik amblem bulunur. İkizler burcu Merkür tarafından yönetilir ve iki çocuk onun asasına dolanmış olan iki yılanı temsil eder.

Yirminci tarot kartı *Le Jugement*, Kıyam kartıdır ve tabutlarından çıkan üç kişiyi gösterir, ancak tabutlardan yalnızca birini görebiliriz. Onların üstünde nurun içinden çıkmış kanatlı bir figür (muhtemelen Cebrail) bir boru çalar. Bu tarot kartı insanın üçlü spiritüel doğasının maddi yapısının mezarından kurtuluşunu gösterir. Ruhun üç kısmından yalnızca biri fiziksel bedene girmiş olduğu için, diğer ikisi Hermesçi *anthropos* veya *üstinsanı* oluşturur ve bunlardan yalnızca biri gerçekten tabutundan çıkıyordur. Cour de Gébelin, tabutun sonradan ekleme olduğuna ve kartın dirilişten ziyade yaratımı sembolize ettiğine inanmaktadır. Felsefede bu iki âlem pratik açıdan aslında aynı âlemdir. Borunun çalması Yaratıcı âlemi sembolize eder; insan kendini bu âlemle uyumlanarak yersel sınırlamalardan kurtulur. Sözde Mısır tarot destesinde üç figür tek bir varlığın parçalarıdır; çünkü tek bir mumya sandığından üç tane mumya çıkar.

Yirmi birinci kart *Le Monde,* Dünya kartıdır ve rüzgârın esmesiyle İbrani kaf harfi şeklini almış, bir örtüyle örtünmüş genç bir kızı gösterir. Her biri bir

asa tutan yana açılmış elleri ve sağ ayağın ardına kırılmış olan sol bacağıyla figür simyadaki sülfür sembolünün şeklini almıştır. Ortadaki Figür *vesica piscis'i* andıran bir çelenkle çevrelenmiştir, Levi bu çelengi Kabalanın *Keter* sefirasına benzetir. Kartın köşelerinde Hezeikel'in görüsündeki Kerublar görünür. Bu tarot kartına hem Mikrokozmos hem Makrokozmos denmiştir; çünkü bu kart yaratımın yapılışına katkıda bulunan bütün amilleri gösterir. Sülfür amblemi şeklindeki insan figürü, kutsal ateşi ve Büyük Sırların kalbini gösterir. Örtü bu İlahî ateşi çevreleyen, örten doğadır. Kerublar, hayatın kutsal ateş merkezinden çıkan elementleri, âlemleri, kuvvetleri ve planları gösterir. Çelenk dört bekçinin üstesinden gelen ve peçesiz Hakikat'in huzuruna çıkan inisiyenin başına takılan taca işaret eder. Sözde Mısır tarot destesinde çelenk, on iki tane üç yapraklı çiçekten -Zodyak'ın dekanlarından- oluşturulmuştur. Bu çelengin önünde, diz çökmüş bir insan üç telli bir harp çalar. Çünkü ruh solar ölümsüzlük tacını giymeden önce üçlü aşağı doğasında bir uyuma ulaşmalıdır.

Minör kartlar dört elemente, yaratımın dört köşesine, Kabalacıların dört âlemine bölünmüştür. Küçük sır kartlarının anahtarı büyük ihtimalle *Yehovanın* dört harfli ismi IHVH, *tetragrammaton*'dur. Küçük sır kartları ayrıca toplumun temel sınıflarını gösterir: *Kupalar* rahipleri, *kılıçlar* askerleri, *paralar* tüccarları, *asalar* çiftçileri gösterir. Court de Gébelin'in "siyasi coğrafya" diye adlandırdığı bakış açısından *kupalar* kuzey ülkelerini, *kılıçlar* doğuyu, *Paralar* batıyı, *asalar* güneyi gösterir. Resimli kartlar ise ülkelerin yönetim sınıflandırmasını gösterir. *Krallar* hükümetleri, *kraliçeler* dinleri, *prensler* tarihi ve ulusal özellikleri, *uşaklar* ise sanatları ve bilimleri gösterir. Tarot kartlarının kehanet amaçlı kullanımları için ayrıntılı eserler yazılmıştır, ancak bu pratik tarotun esas amacına aykırıdır ve söz konusu tartışmadan herhangi bir fayda elde edilemez.

Avrupa müzelerinde birçok erken dönem oyun kartı örnekleri bulunmaktadır; ayrıca özel koleksiyoncuların elinde de dikkate değer örnekler vardır. Son derece sanatsal olan, elle boyanmış birkaç deste vardır. Bu destelerde kendi dönemlerinin ünlü şahsiyetleri resmedilir. Bazı destelerde dönemin kraliyet ailesinin resimleri görülür. İngiltere'de kabartma kartlar halk tarafından çok sevilmiştir; British Museum stensil kartlar bakımından çok zengindir. Hanedan desteleri de çok popülerdir. Chatto, *Origin and History of Playing Cards* adlı eserinde dört hanedan destesi vermiştir. Bunlardan birinde Papa IX. Clement görünür. Ayrıca Yunan ve Roma mitolojisinden amblemlerle süslenmiş felsefi kartları olan desteler, haritalar, meşhur tarihi olaylar ve yerlerin resimlerini içeren eğitim amaçlı desteler de yapılmıştır. Çok eski kitapların içinde çok eski oyun kartları desteleri vardır. Japonya'da başarılı bir şekilde oynayabilmek için o ulusun bütün edebi şaheserlerini bilmeyi gerektiren desteler vardır. Hindistan'da Doğu mitolojilerinden olaylar içeren yuvarlak kartlar vardır. Bazı oyun kartla-

rına kart bile denemez, çünkü tahta, fildişi veya metalden yapılmışlardır. Sevilmeyen insanların ve yerlerin karikatürlerinden oluşan desteler, beşeri başarıları anmak için yapılmış desteler vardır. Amerikan İçsavaşı sırasında yurtseverlere ait bir deste yapılmıştır; bu destede yıldızlar, kartallar, çapalar ve Amerikan bayrakları element kartlarının yerine geçmiş ve resimli kartlara generallerin resimleri konmuştur.

Modern iskambil destesi, tarotun küçük sır kartlarından oluşmuştur, destenin her grubundan prens veya prenses çıkarılmış, geriye 13 kart bırakılmıştır. Bu kısaltılmış halinde bile modern iskambil destesi sembolik bir öneme sahiptir, çünkü yılın bölümlemeleriyle uyum içindedir. İki renk kırmızı ve siyah yılın en önemli iki bölümünü gösterir: Güneş'in ekvatorun kuzeyinde olduğu dönemi ve güneşin ekvatorun güneyinde olduğu dönemi. Dört koz dört mevsimi, kadim Yunan'ın çağlarını, Hinduların *Yugalarını* temsil eder. On iki resimli kart, İsis Tableti'nin üst paneline göre Baba, Kudret ve Akıl üçlüsü olarak temsil edilmiş Zodyak burçlarıdır. Birden ona kadar olan kartlar dört âlemde var olan Sefirot ağacını gösterir. Her grubun 13 kartı her yılın on üç ayını gösterir. Destedeki 52 kart yıldaki 52 haftadır. Resimli kartları resimli kartlara ilave ederek 11, 12 ve 13 diye sayarsak, 52 kartın toplamı 364 eder. Joker kartı tek sayı olarak kabul edilirse toplam 365 olur. Milton Pottenger, Amerika Birleşik Devletleri'nin bir iskambil destesinin düzenine sahip olduğunu ve devletin eninde sonunda 52 eyalet ve bir tane de isimsiz eyaletten –Kolombiya bölgesi– oluşacağını ileri sürmektedir.

Resimli kartlar hayli önemli mason sembolleri içermektedir. Dokuz karttaki figürlerin yüzünü önden görürüz, üçünü yandan görünür. Burada kırılmış "Yasa Çarkı'nı buluruz; anne karnındaki dokuz aylık dönemi ve kusursuz insanı üretmek için gerekli üç ayı. Silahlı dört kral Mısırlıların bıçaklarıyla evreni oyup çıkaran Ammonialı Mimarlar'dır. Ayrıca bunlar Zodyak'ın kardinal (başlangıç) burçlarıdırlar. Hz. İsa'yı sembolize eden sekiz yapraklı çiekler taşıyan Dört kraliçe (kızlar), Zodyak'ın sabit burçlarıdırlar. Akasya yaprakları taşıyan –kupaların oğlanı elinde, sineklerin oğlanı ise şapkasında taşır– dört Vale (oğlan) ise Zodyak'ın değişken burçlarını gösterir. Ayrıca maça serisinin resimli kartları köşedeki sayıya değil, ondan uzağa bakarlar, sanki bu ölüm ambleminden korkar gibidirler. Bütün Kartların Büyük Ustası, sinek papazıdır; elinde soyluluğunu gösteren bir küre taşır.

Sembolizm açısından satranç bütün oyunlar arasında en önemlisidir. Ona Kralların Oyunu denmiştir. Tıpkı tarot kartları gibi satranç taşları hayat ve felsefenin çeşitli unsurlarını gösterirler. Oyun Avrupa'ya getirilmeden çok önceleri Hindistan ve Çin'de oynanmıştır. Doğu Hint prensleri saraylarının balkonunda oturur ve aşağıdaki avluda siyah beyaz mermerler üzerinde dikilen

gerçek insanlardan bir takımla satranç oynardı. Yaygın inanışa göre Mısır Firavunları bu oyunu oynardı, ancak Mısır heykelleri ile tasvirlerini incelediğimiz zaman onların bir tür dama oynadıklarını görürüz. Çin'de sık sık çeşitli hanedanlıkların temsili satranç takımları yapılırdı, örneğin Mançu ve Ming hanedanlıkları. Siyah ve beyaz 64 kareden oluşan satranç tahtası, gizem okullarının zeminini sembolize eder. Bu varlık zemini üzerinde farklı biçimlere sahip bir dizi taş, kesin kurallara göre hareket ederler. Beyazların Veziri Hürmüz, siyahların veziri Ahriman'dır; Kozmos düzlemi üzerinde Işık ve Karanlık güçleri karşı karşıya gelirler. İnsanın felsefi yapısı açısından Şahlar ruhu, Vezirler aklı, Filler duyguları, atlar canlılığı, kaleler fiziksel bedeni temsil eder. Vezir kanadındaki taşlar pozitif, şah kanadındaki taşlar negatiftir. Piyonlar duyusal itkiler ile algı melekelerini oluştururlar; insan ruhunun sekiz parçasını. Beyaz Şah ile büyük taşlar Benlik'i ve araçlarını simgelerken Siyah Şah ile büyük taşlar Benlik olmayanı, sahte Ego'yu ve onun ordularını gösterir. Böylece satranç oyunu, insanın bileşik doğasındaki her parçanın kendi gölgesiyle savaşmasını anlatır. Her taşın doğasını onun hareketi gösterir. Burada geometri yorumun anahtarıdır. Örneğin kale (beden) dikey ve yatay olarak hareket eder; filler (çapraz) olarak hareket eder; şah (ruh) alınamaz, ancak kaçamayacağı bir şekilde çevrelendiği zaman savaşı yitirir.

XXX

Çöldeki Ahit Çadırı

Eski Ahit'in ilk beş kitabında kayıtlı malzemenin büyük bir kısmının Mısır Gizem Okulları'nın erginleme ritüellerinden geldiği kuşkusuzdur. İsis rahipleri okült bilimi çok iyi biliyorlardı ve İsrailliler Mısır'daki esaretleri sırasında onlardan Ulûhiyet'in anlamı ve ona tapınma biçimleriyle ilgili çok şey öğrenmişlerdi. Eski Ahit'in ilk beş kitabı, yaygın inanışa göre Musa tarafından yazılmıştır; ancak O'nun gerçek yazar olup olmadığı konusu tartışmalıdır. Kitabı Hamse'nin (Tevratın ilk beş kitabı) çok daha sonra, sözlü anlatılardan derlendiğini ileri süren hipotezi destekleyen dikkate değer miktarda kanıt vardır. Bu kitapların yazarıyla ilgili olarak Thomas Inman şaşırtıcı bir tez ileri sürer: "Doğru, elimizde Musa'nın yazdığı söylenen kitaplar var, tıpkı Homeros, Orfeus, Hanok, Mormon ve Junius'un yazdığı söylenen kitaplar olduğu gibi. Bu metinlerin taşıdıkları imzalar tarafından yazıldığına dair inanç, bu isimle çağrılan insanların gerçekten yaşayıp yaşamadığına bir kanıt oluşturmamaktadır. Kudüs'ün ilk krallıkları zamanında Musa'dan bahsedildiği doğrudur, ancak bu pasajların daha sonraki bir el tarafından yazıldıkları ve sonradan eklendikleri ve bu eklemenin yasa koyucular olan Davut ve Süleyman tarafından da bilindiği görüntüsü yaratma amacıyla yapıldığı kesindir." (Bkz. *Ancient Faiths Embodied in Ancient Names.*)

Bu çok önemli uzmanın inancını destekleyecek bir sürü kanıtın var olduğu

kuşku götürmez ise de, bu yargı fazla geneldir. Göründüğü kadarıyla tez, Thomas Inman'ın tarihte Musa diye bir kişiliğin yaşamadığı inancına dayanmaktadır. Bu kuşku, Musa kelimesinin güneş için kullanılan kadim bir isme etimolojik olarak benzemesine dayanmaktadır. Inman çıkarımlarının sonucu olarak, İsrail'in yasa koyucusunun kadirimutlak solar tanrı mitolojisinin bir parçasından başka bir şey olmadığını kanıtlamaya çalışmıştır. Inman, Musa'nın (השמ) ismini oluşturan kadim harflerden ikisinin yer değiştirmesiyle semavi küre anlamına gelen Şemmah (המש) ismine ulaşıldığını kanıtlamış olsa da, kadim gizem okulları inisiyelerine, onların kendi tabiatlarındaki solar gücü yeniden diriltmeyi başarıp kurtuluşa erdiklerini göstermek için sık sık güneşle ilgili isimler verildiği gerçeğini atlamaktadır. Musa ismiyle bildiğimiz insanın, tıpkı ölümsüz ruhların gizemlerini ilkel insanlara öğretme işini üstlenmiş birçok başka elçi gibi, gizli okulların önemli bir temsilcisi olması daha olasıdır.

Tarihin Musa diye kaydettiği İsrail'in babasının gerçek kimliğini muhtemelen hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz. Musa kelimesi, Mısırlı ezoterik anlamda anlaşıldığında, Bilgelik Okuluna kabul edilip, İsis, Osiris ve Serapis tapınaklarında öğretildiği gibi, cahillere tanrıların iradelerini ve hayatın gizemlerini öğretme görevini üstlenmiş olan kişi anlamına gelir. Musa'nın hangi milletten olduğuna dair birçok çelişik görüş vardır. Bazıları onun Mısır sarayı tarafından evlat edinilerek yetiştirilen bir Yahudi olduğunu ileri sürerken, diğerleri onun anadan babadan bir Mısırlı olduğu görüşündedir. Hatta onun bizzat ölümsüz Hermes olduğuna inanan insanlar da vardır. Çünkü her iki aydınlanmış insan da din kurucularıdır ve gökyüzünden inen Tanrı'nın eliyle yazılmış tabletleri almışlardır. Musa'nın Firavun'un kızı tarafından çalıların arasında bulunması, Mısır'ın soylu ailesine kabulü, daha sonra Mısır aristokrasisine karşı isyanı hikâyesi, Mısır Gizem Okulları adaylarının hakikat ve kavrayış arayışlarında geçmek zorunda oldukları ritüelistik seyahatleri neredeyse eksiksiz olarak tarif etmektedir. Semavi cisimlerin hareketleriyle ilgili olarak da benzer bir meselin kullanılışına rastlayabiliriz.

Mısır'da inisiye olmuş bir âlim olarak Musa'nın Yahudilere Mısır ezoterizminin en önemli ilkelerini içeren bir felsefe öğretmesinde tuhaf bir şey yoktur. İsraillilerin köle oldukları vakitte Mısırlıların dinleri, kendilerinin bildiğinden bile daha eskiydi. O günlerde tarihsel kayıt tutulmuyordu ve kendi ırklarının, tanrıların yeryüzünde yürüyüp Nil'in iki imparatorluğunu birleştirdikleri mitolojik bir tarihten geldiklerini düşünmek Mısırlılara yetiyordu. Bu İlahî ataların yaşadıkları yedi adayı volkanik felaketler nedeniyle terk edip, o vakitler bir Atlantis kolonisi olan Mısır'a göç etmek zorunda kalmış Atlantisliler olduğu ve Atlantislilerin burada daha sonra sayısız halkı çok derinden etkileyecek bir felsefi ve edebi medeniyet kurduğu düşüncesi Mısırlıların aklının köşesinden bile geçmi-

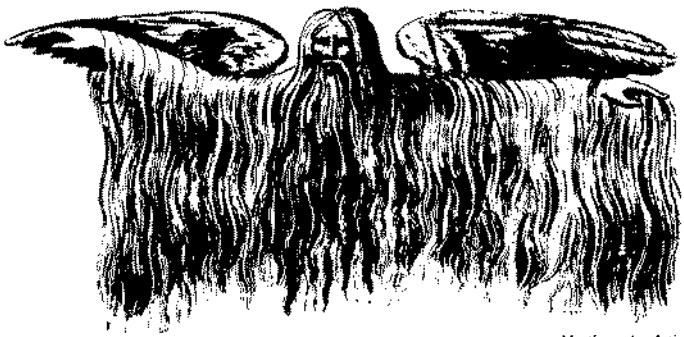

Montfaucon'un *Antiquities* adlı eserinden.

GÜNLERİN ESKİSİ

Yehova, Kabalacılar tarafından genellikle bu surette resmedilir. Bu çizim, Yunanlıların Zeus, Ölümsüz Ölümlü ve İbranilerin "IHVH" dedikleri Demiurgus'u temsil etme amacındadır.

yordu. Bugün Mısır artık unutulmuştur; fakat felsefesi ve mimarisiyle ölümsüz olmaya devam etmektedir.

Tıpkı Odin'in İskandinavya'da, Quexalcoatl'ın Meksika'da kendi gizem okullarını kurması gibi, Musa da, İsrail'in o zamanlar göçebe olan on iki kavminin ortasında zamanla Ahit Çadırı Gizemleri diye bilinmeye başlayan gizli ve sembolik okulu inşa etmiştir. Musevilerin Ahit Çadırı, tıpkı bir Mısır tapınağı gibidir, ancak İsrail kavimlerinin meşhur kavgalarını çözüme ulaştırmak için taşınabilir bir tapınak olarak yapılmıştır. Ahit Çadırı ve Sandığının her parçası büyük bir doğal ve felsefi hakikatin sembolüdür. Cahil halk için burası sunularda bulunulan, kurbanların kesildiği bir yer iken, bilgeler için o Evrensel Bilgelik Ruhu'na adanmış bir öğrenme yeridir.

Musevi ve Hıristiyan dünyanın büyük zekâları, Kutsal Kitabın bir mecazlar kitabı olduğunu anlamalarına rağmen, onun içindeki mecazları ve sembolleri inceleme zahmetini çok az insan üstlenmiştir. Musa'nın, Gizemler kurumunu oluşturduğunda, seçmiş olduğu birkaç kişiye sözlü öğretiler verdiği ve bu öğretilerin hiçbir zaman yazılmayıp ağızdan ağıza kuşaklara aktarılması şartını koyduğu rivayet edilir. Bu öğretiler, Kutsal Kitap'taki mecazların gizli anlamlarını açıklayan felsefi anahtarlar şeklindedir. Museviler kutsal metinlerin bu mistik anahtarlarına Kabala (Qabbalah, Cabala, Kaballah) derler.

Modern dünya yazılı metinlerdeki zahiri çelişkileri açıklayan bu sözlü öğretilerin varlığını unutmuş gibidir. Paganların iki yüzlü Janus'u Bilgelik Tapınağı'nın gardiyanı olarak atamış olduklarını da hatırlamaz. Janus, birçok yerde elinde cennetin anahtarlarını tutarken tasvir edilen Aziz Petrus'a dönüştürülmüştür. Tanrı'nın Yeryüzündeki Gölgesi olan Papa'nın elindeki altın ve gümüş anahtarlar bu gizli öğretiyi sembolize eder, bu öğreti doğru bir şekilde anlaşıldığında Hıristiyan ve Musevi Kabalanın hazine sandığının kilidini açan anahtarlar

haline gelirler.

Ahit sandığının kopya ettiği Mısır mistisizminin tapınakları -kendi rahiplerine göre- evrenin minyatür bir temsiliydi. Güneş sistemi, adayların doğum kapısından girip dünyanın işkence dolu varoluş pasajlarından geçerek nihayet Büyük Sır'ın (Ölüm) perdesinin önüne geldikleri -bu kapı ötedeki gayp dünyalarına açılıyordu- büyük bir erginleme tapınağı olarak görülüyordu. Sokrates müritlerine Ölüm'ün gerçekte büyük bir erginleme olduğunu hatırlatmıştır. Çünkü onun son sözleri şunlardır: "Crito, Asclepius'a bir horoz borcum var, borcumu ödemeyi unutmazsın değil mi?" (Horoz tanrılar için kutsaldı ve adayların gizem okullarına girişlerinde horoz kurban edilirdi, Sokrates böylece büyük bir erginlemeye girmek üzere olduğunu ima ediyordu.)

Hayat büyük bir gizemdir; sadece onun sınav ve imtihanlarını doğru yorumlayıp oradaki tecrübenin özünü kavrayan insanlar mezun olabilir. Dolayısıyla tapınaklar dünya suretinde yapılmıştır ve ritüeller, hayata ve onun sayısız sorununa dayanır. Ahit Çadırı sadece Mısır mistisizmine göre tasarlanmış değildi, çadırdaki eşyalar da yerleşik kadim usullere göre yapılmıştı. Ahit Sandığı Mısırlı Sandık'ın bir adaptasyonundan ibaretti, hata onun kapağındaki diz çökmüş figürler bile. Philae'deki Tapınaktaki rölyefler, Mısırlı rahipleri -Musevilerin sandığına çok benzeyen- Sandık'ı, tıpkı Çıkış cüzünde tarif edildiği gibi sopalar üzerinde omuzda taşınırken resmeder.

Ahit Çadırı'nın ve rahiplerinin aşağıdaki tarifi, Josephus'un *Antiquities of the Jews* adlı eserinin üçüncü cildinde kaydedilmiş olan, onun yapımı ve seremonileriyle ilgili anlatısına dayanmaktadır.

AHİT ÇADIRININ YAPILMASI

İsrail'in Tanrısı Yehova adına konuşan Musa, çadırın yapımı için iki mimari görevlendirdi. Bunlar Yahuda kabilesinden Uri'nin oğlu Besaleel ile Dan kabilesinden Ahisamach'ın oğlu Aholiab idi. Bu kişiler öyle çok seviliyorlardı ki, zaten herkes bu görevi onların yapmasını istemişti. Yakup ölüm döşeğinde oğullarını takdis etmiş (Bkz. Tekvin, 49) ve her birine bir sembol vermiştir. Yahuda'nınki bir aslan, Dan'ınki bir yılan veya bir kuştur (muhtemelen bir kartal). Aslan ile kartal dört Kerub hayvanından (Zodyak'ın sabit burçlarından) ikisini oluşturur ve Gül-Haçlı simyacılar gizemli Bilgeler Taşı (Ruh), Kızıl Aslan'ın kanı ve Beyaz Kartal'ın Zamkının birleşmesiyle yapılıyordu. Büyük ihtimalle ateş (Kızıl Aslan) ile su (Beyaz Kartal) arasında, okült kimyada kullanımları açısından, gizli, bir mistik ilişki vardı ve bu iki kabilenin temsilcilerinin sembolleri bu simyasal elementlerle aynıydı.

Ahit Çadırı, Tanrı'nın insanlar arasındaki meskeniydi, tıpkı ruhun, insandaki İlahî doğanın meskeni olması gibi. Bu ruhun etrafında on iki maddi yapı (Zod-

yak) bulunuyordu, aynı şekilde İsrail'in on iki kavmi Yehova'nın kutsal meskeninin etrafında toplanmıştı. Ahit Çadırı'nın gerçekte İsraillilerin kavrayışını aşan görünmez bir ruhani hakikatin sembolü olması, İbranilere Mektup'un sekizinci babında açıkça vurgulanır: "Çadırı yapmak üzere iken Musaya Allah tarafından ihtar olunduğu gibi, bunlar semaviyatın örneğine ve gölgesine hizmet ediyorlar." Burada maddi fiziksel tapınma yerine bir "gölge" dendiğini, yani onun görünmez, kadiri mutlak spiritüel yapının bir sembolü olduğunu görüyoruz.

Ahit Çadırı'nın özellikleri Çıkış cüzünün yirmi beşinci babında anlatılır: "Ve Rab Musaya söyleyip dedi: İsrail oğullarına, bana takdime getirsinler, diye söyle; yüreğinden veren her adamdan benim takdimemi alacaksınız. Ve onlardan alacağınız takdimeler şudur: Altın, ve gümüş, ve tunç, ve lacivert, ve erguvani, ve kırmızı ve ince keten, ve keçi kılı, ve kırmızı boyalı koç derileri, ve yunus derileri, ve akasya ağaçları ve kandil için yağ, mesh yağı için, ve hoş kokulu günlük için baharat, akik taşları ve efod için, ve göğüslük için kakılacak taşlar. Ve aralarında oturayım diye benim için takdis yapsınlar Meskenin örneğine, ve bütün takımlarının örneğine, sana göstermekte olduğum şeye göre, öyle yapacaksınız."

Çadır'ın etrafını çeviren avlu, elli kübit genişliğinde, yüz kübit uzunluğundaydı ve birbirinden beş kübit uzaklıkta sütunlar arasına gerilmiş kumaşlarla çevrilmişti. (Kübit kadim bir ölçü birimidir ve dirsekten işaret parmağının ucuna kadarki uzunluğu gösterir). Avlunun uzun kenarında yirmi ve kısa kenarında on sütun vardı. Her sütunun kaidesi tunçtan, başlığı gümüştendi. Çadır her zaman uzun kenarı kuzey-güney hattında, kısa kenarı doğu-batı hattında duracak şekilde kurulurdu ve girişi, ilkel güneş tapıncını akla getirircesine doğudaydı.

Bahçe duvarları, öncelikle bahçenin ortasında duran Çadır'ı yalıtma işini görüyordu. Dikdörtgenin doğu kenarındaki bahçenin girişinde, ahşaptan yapılmış tunç plakalarla kaplı olup boğa ve koç boynuzlarıyla süslü olan Yakılmış Takdimeler Sunağı bulunuyordu. Daha içeride, bu sunakla aynı hizada rahiplerin gusletmesi amacıyla içinde su tutulan Arınma Kurnası duruyordu. Kurna iki parçadan oluşuyordu, üst kısmı su deposuydu ve rahiplerin yıkandığı alttaki kurnaya su sağlıyordu. Bu kurnanın İsrail'in on iki kabilesini sembolize eden kadın tasvirleriyle süslenmiş metal aynalarla kaplı olduğu varsayılır.

Ahit Çadırı'nın boyutları şöyleydi: "Kurulduğu zaman uzunluğu otuz kübit, genişliği on kübitti. Duvarlarından biri güneye, diğeri kuzeye bakıyordu, arkası batıya dönüktü. Yüksekliğinin genişliğiyle aynı olması şarttı. (on kübit)" (Josephus.)

Çadır'ın iç kısmını iki odaya ayırmak İncil bilimcileri arasında âdettendir: Odalardan biri on kübit uzunluğunda, on kübit genişliğinde ve on kübit yüksekliğindeydi ve bu odaya Kutsal Yer adı veriliyordu. Odada üç özel eşya bulunuyordu: Yedi Kollu Şamdan, Mayasız Ekmek Masası ve Yanmış Tütsü Altarı.

Diğer oda on kübit genişliğinde, on kübit uzunluğunda ve on kübit yüksekliğindeydi ve ona Kutsalların Kutsalı deniyordu. İçinde eşya namına tek bir şey vardı: Ahit Sandığı. İki oda birbirinden desenli bir perdeyle ayrılıyordu. Perdenin üstünde birçok çiçek deseni vardı, ancak hiçbir hayvan veya insan figürü yoktu.

Josephus, Kutsal Yerin bölünmesiyle oluşmuş üçüncü bir oda olduğunu ima eder. Musevi tarihçi bu üçüncü oda konusunda pek açık değildir ve diğer yazarların büyük bir çoğunluğu bu noktayı tümüyle göz ardı etmiş gibidir, oysa Josephus Musa'nın iç çadırı üç bölgeye ayırdığını vurgular. Kutsal Yer ile Kutsalların Kutsalı'nı birbirinden ayıran perde, dört sütun arasına asılmıştır; bu dört sütun muhtemelen dört elementi akla getirmek içindi. Oysa çadırın girişine Museviler yedi sütun yerleştirmişti. Bu yedi sütun yedi duyuya ve Kutsal İsmin yedi seslisine karşılık geliyordu. Daha sonra sadece beş sütundan söz edilmesi insanın artık yalnızca beş etkin duyusu olmasına ve dildeki beş etkin sesliye yorulabilir. *The Baraitha* adlı eserin erken dönem Musevi yazarı, perdeler konusunda şunları söyler:

"Çok ince kumaştan on mavi, mor ve kırmızı perde vardı. Tıpkı söylendiği gibi 'Dahası çadırda ince kumaştan on mavi, mor ve kırmızı perde bulunduracaksın.'.. ayrıca on bir tane keçe perde vardı ve her perdenin uzunluğu otuz kübitti... Rabbi Judah şöyle söyler, 'iki örtü vardı, aşağıdaki örtü kırmızıya boyalı koyun postundan, öteki de porsuk [badger] postundandı.'"

Calmet, İbrani "badger" kelimesinin gerçekte "koyu mor" anlamına geldiği görüşündedir, dolayısıyla herhangi bir hayvandan değil, koyu renkte işlemesinden dolayı su geçirmez bir kumaştan söz ediliyordu. İsrail halkının çöldeki gezmeleri sırasında Çadır'ın üstünde geceleri bir alev sütunu, gündüzleri ise bir duman sütunu olduğu söylenir. Museviler bu buluta *Şekinah* derler. Şekinah Rabbin orada bulunmasının sembolüdür. Eski Musevi kitaplardan biri Talmud'un toplanması sırasında Şekinah'ın şu tarifini reddetmiştir:

"Sonra toplanma çadırını bir bulut kapladı ve Tanrı'nın ihtişamı çadırı doldurdu. Ve bu İsrail halkına çöldeki kırk yıl boyunca hizmet eden ihtişam bulutlarıydı. Sağlarında bir tane, sollarında bir tane, önlerinde bir tane ve arkalarında bir tane. Ve üstlerinde bir tane, bunların ortasında ise bir bulut duruyordu (ve bulut, Şekinah, çadırın içindeydi). Onların önünde bir bulut yürüyordu, alçak yerlerde bu bulut yükseliyor, yüksek yerlerde alçalıyordu. Yılanları ve akrepleri öldürüyor, dikenleri ve fundaları yakıyor ve dosdoğru bir yol üstüne onlara rehberlik ediyordu." (*The Braitha*, Çadır Kitabı).

ÇADIRIN EŞYALARI

Hiç kuşku yok ki Çadır, eşyaları ve Çadır'da gerçekleşen seremoniler, ezoterik açıdan bakıldığında, insan bedeninin yapısına, organlarına ve işlevlerine benze-

mektedir. Çadır'ın bahçesine girişteki Yanmış Takdimeler Sunağı beş kübit uzunluğunda, beş kübit genişliğinde ve sadece üç kübit yüksekliğindeydi. Üst kısmı kurbanın konduğu döküm mazgaldan oluşuyordu, mazgalın altında ateş yeri vardı. Sunak, adayın mabede ilk girişinde yalnızca temiz bir boğa veya koç kurban etmesi değil, aynı zamanda kendi doğasında bunlara karşılık gelen şeyi kurban etmesi anlamına geliyordu. Dünyeviliğin sembolü olan boğa, adayın Ulûhiyet ateşinde yakılması gereken cismani yapısını gösteriyordu (Pagan sunaklarda hayvan ve bazen insan kurban edilmesi, kurbanın temel ilkesini anlamayan cehaletin bir sonucudur. Çünkü takdimelerin kabul edilebilmesi için yüreklerinden bir parça olarak verilmesi gerektiğini anlamamışlardır).

Yakma Sunağıyla aynı hizada, batıda, daha önce bahsettiğimiz Arınma Kurnası vardı. Bedence ve gönülce temiz olmayan hiç kimse Ulûhiyet'in huzuruna çıkıp yaşayamayacağı için, bu kurna rahipler için, bedeni ve ruhu bütün lekelerden temizleme anlamına geliyordu. Arınma Kurnası'nın ardında Çadır'ın girişi vardı. Bu giriş, doğan güneşin ilk ışıkları içeri girebilsin diye doğuya bakıyordu. Kaplama sütunlar arasından Kutsal Yer görünüyordu. Bu gizemli odanın duvarlarından Kerubların yüzleriyle işlenmiş muhteşem perdeler sarkıyordu.

Kutsal Yer'in güney duvarında bir altın Şamdan vardı, bu şamdanın dört yüz kilo kadar ağır olduğuna inanılır. Şamdanın gövdesinden altı kol çıkıyordu ve her kol bir yağ lambasının durduğu bir çanakla sona eriyordu. Üçü sağ, üçü sol kola, biri ana gövdeye bağlı yedi kol vardı. Şamdan yetmiş iki badem, yumru ve çiçekle süslenmişti. Josephus'un verdiği sayı yetmiştir, ancak İbraniler ne zaman yetmiş sayısını kullansa, gerçekte yetmiş iki demek isterler. Şamdanın karşısında, kuzey duvarında her birinde altı ekmek bulunan iki çuvalda toplam on iki mayasız ekmek taşıyan bir masa bulunurdu. (Calmet, ekmeğin çuvala doldurulmayıp altılı iki sıra halinde masanın üzerine yayıldığı görüşündedir). Bu masada ayrıca iki tane tütsülük bulunurdu ve bunlar mayasız ekmeklerin üzerinde dururdu. Bu tütsü mayasız ekmeğin ruhunu Rabbe taşır, onun kabul etmesi için hoş koku yayardı.

Odanın ortasında, Kutsalların Kutsalı'na açılan kapının hemen önünde Yanmış Tütsü Sunağı bulunurdu. Ahşap sunak altın kaplıydı. Genişliği ve uzunluğu bir kübit, yüksekliği ise iki kübitti. Bu sunak insanın gırtlağını sembolize ediyordu. Buradan insanın ağzındaki kelimeler münasip takdimeler olarak Rabbe yükselirdi, çünkü gırtlak insanın yapısında Kutsal Yer olan insan gövdesi ile Kutsalların Kutsalı olan başın içindekiler arasında, geçiş yerinde durur.

Kutsalların Kutsalı'na ancak Yüksek Rahip, o da ancak önceden belirlenmiş vakitlerde girebilirdi. Odada, girişin tam karşısında batı duvarına dayalı Ahit Sandığı dışında hiçbir eşya yoktu. Çıkış cüzünde Sandık iki buçuk kübit uzunluğunda, bir buçuk kübit genişliğinde ve bir buçuk kübit yüksekliğinde diye tarif

edilir. Sedir ağacından yapılmış, içi ve dışı altınla kaplanmıştı ve Sandığın içinde Musa'ya Sina dağında verilen kutsal Yasa tabletleri vardı. Sandığın altın plakayla kaplı kapağının üzerinde diz çökmüş gizemli yaratıklar olan Keruplar bulunuyordu. Keruplar yüz yüze bakıyordu ve kanatları başlarının üzerinden birbirine değiyordu. İsrail'in Rabbi, Yüksek Rahibi ile iletişime girmeyi istediğinde, semavi varlıkların kanatlarının birleşmesinin oluşturduğu işte bu merhamet yerine oturmuştu.

Çadırın mobilyaları kolayca taşınacak şekilde yapılmıştı. Her sunak halkalardan geçirilecek çubuklarla taşınabilirdi, çubukların yardımıyla dört kişi bunları taşıyabiliyordu. Çubuklar Ahit Sandığından uzun süre ayrılmadı, ta ki Kral Süleyman'ın Tapınağı, Ebedi Evin Kutsalların Kutsalı'na konan kadar.

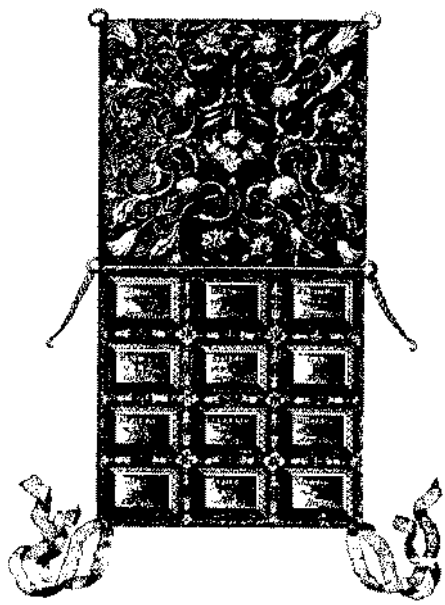

Calmet'in *Dictionary of the Holy Bible* adlı eserinden alınmıştır.

YÜKSEK RAHİPLERİN GÖĞÜSLÜĞÜ

Taşların ve her bir taşın temsil ettiği kavimlerin sırası Calmet'e göre yukarıdaki şekildeki gibidir. Bu taşlar, Gül-Haçlılara göre on iki büyük nitelik veya erdemin sembolüydü: Aydınlık, Sevgi, Bilgelik, Hakikat, Adalet, Barış, Denge, Mutevazılık, İman, Kuvvet, Sevinç ve Zafer.

O dönemlerin Musevilerinin, Çadır'ın sembolik bir bina olduğunu, en azından kısmen idrak etmiş oldukları konusunda hiçbir kuşku yoktur. Josephus bunun farkındaydı ve ciddi bir biçimde eleştirilmiş olmasına rağmen Çadır sembolizmini Mısır ve Yunan paganizmine göre yorumlamıştı. Onun eşyaların, perdelerin ve örtülerin gizli anlamlarına dair yorumu, üzerine düşünülmeyi hak eder. Şunları söylemektedir:

"Musa çadırı üçe bölüp ikisini rahiplerin gidip gelebileceği bir yer olarak açtığında, karayı ve denizi herkesin ulaşabileceği yer olarak açmıştı; fakat üçüncü bölmeyi Tanrı'ya ayırdı, çünkü gökyüzü insanların ulaşamayacağı bir yerdi. Ve masanın üzerine on iki ekmek konmasını emrettiği zaman, aylara bölünmüş haliyle yılı işaret ediyordu. Şamdanı ise yedi kollu yaptırarak, gizlice Dekani'yi, yani gezegenlerin yedili bölümlemesine işaret ediyordu, şamdanın üzerindeki yedi kandil veya mum ise sayısı yedi olan gezegenlerin yörüngeleriydi. Dört parçadan oluşan perdeler de, dört elementin varlığını gösteriyordu, desensiz keten örtü toprağı gösteriyordu, çünkü keten toprakta yetişiyordu; mor denizi gösteriyordu, çünkü bu renk, kumaşın denizden çıkarılan kabuklu hayvanların kanıyla boyanmasıyla elde ediliyordu. Mavi hava için uygun bir renkti ve kırmızı doğal olarak ateşi işaret ediyordu.

"Keten kumaştan yapılan yüksek rahibin kıyafeti toprağı gösteriyordu, kumaşın üzerindeki nar desenleri şimşekleri, çan desenleri ise gök gürültülerini işaret ediyordu. Çünkü Efod (rahip kıyafeti) Tanrı'nın evreni dört elementten yarattığını gösteriyordu, kumaşa işlenen altın ise her şeyi aydınlatan ihtişamla ilişkiliydi. Ayrıca Efod'un ortasına dünyayı simgelemesi için bir göğüslük konmasını emretmişti, çünkü burası dünyanın ortasıydı. Yüksek rahibi saran kuşak ise okyanusu gösteriyordu, çünkü okyanus etrafımızı ve evreni sarar. Sardoniksler (Süleymani Taşlar) güneş ve ayı işaret eder, bunlar yüksek rahibin omuzlarındaki düğmelerin doğası içindedirler. On iki taşı ise yılın içindeki aylar veya Yunanlıların Zodyak dedikleri burçlar olarak yorumlarsak anlamları konusunda hata yapmış sayılmayız. Mavi renkte olan taç ise bana göre cenneti gösterir; aksi takdirde üzerine Tanrı'nın ismi yazılabilir miydi? Bu isim bir taçta durur ve ayrıca altından yapılmıştır; çünkü bu Tanrı'nın hoşlandığı ihtişama yakındır." Bunlardan başka Çadır'ın yedi ayda yapılıp yeni ay zamanında Tanrı'ya armağan edilmiş olması da sembolik açıdan çok önemlidir.

Çadırın yapımında kullanılan metallerin hepsi sembolik bir anlam taşır. Altın ruhaniyeti temsil ediyordu, sedir ağacını kaplayan altınlar, tahtanın sembolize ettiği insan doğasını taçlandıran ruhani doğanın amblemiydi. Mistikler insanın fiziksel bedeninin çeşitli renklerde bir dizi görünmez bedenle ve büyük bir ihtişamla çevrildiğini öğretmişlerdir. İnsanların büyük bir çoğunluğunda ruhani doğa, maddi doğanın içinde gizlenmiş ve hapsolmuştur, fakat az sayıda insanda içsel hâl dışsallaştırılmış ve ruhani doğa dışarı çıkmış, insanın kişiliğini bir nur halesiyle sarmıştır.

Sütun başları için kullanılan gümüş, hem Museviler hem Mısırlılar için kutsal olan Ay'la ilişkilidir. Rahipler gizli seremonilerini, her ikisi de Yehova için kutsal olan yeni ay ve dolunayda yaparlardı. Bu yüzden kadimlerin öğretisine göre gümüş, güneş ışınları dışa yansımak yerine içe dönmüş olan altını simgelerdi. Altın spiritüelleşmiş ruhu gösterirken, gümüş insanın saflaşmış ve yenilenmiş beşeri doğasını işaret ederdi.

Dış sunaklarda kullanılan pirinç değerli metallerle baz metallerin alaşımından oluşan bir maddeydi ve bu nedenle yüksek ve aşağı unsurların bir bileşimi olan ortalama bireyin doğasını işaret ediyordu.

Çadırın üç odası Hürmasonlar için özel bir önem taşımalıdır. Çünkü onlar Mavi Loca'nın üç derecesini temsil ederlerdi. Modern masonlukta Çadır sembolizmi Çırak, Kalfa ve Usta Mason olarak yaşamaktadır. Havaili insanlar Musevilerinkinden çok farklı olmayan bir çadır yapmışlardır. Ancak buradaki odalar birbirinin ardında değil, üstündedir. Üç oda ayrıca Büyük Giza Piramidi'nin üç önemli odasına tekabül eder.

İHTİŞAM CÜPPELERİ

Josephus'tan yapılan alıntıda açıklandığı üzere, Musevi rahiplerin cüppe ve süsleri gizli anlamlar içerir. Bugün bile sadece Hıristiyan ve Musevi rahiplerin değil, pagan dinlerin din adamlarının kıyafetlerinde bile dini şifreler saklıdır. Çadır'daki rahiplerin kıyafetine *Cahanæ* denirdi, yüksek rahiplerin kıyafetinin ismi ise *Cahanæ Rabbæ* idi. Kısa pantolonu andıran bir kıyafet olan *Machanese* üzerine, ince pamuk kumaştan yapılmış olup yere kadar uzanan ve uzun kolları kıyafeti giyenin omuzlarına bağlanan *Chethone* giyilirdi. Göğüs kısmına parlak oyalarla bezenmiş bir kuşak (normalden biraz yukarıda) sarılır ve kuşağın bir ucu önden sarkardı, sıradan rahiplerin kıyafetini ise *Masnaemphthes* denilen ve başı iyice saran bir sarık tamamlardı.

Yüksek Rahipler'in kıyafetleri aşağı mertebelerden diğer rahiplerinkiyle aynıydı, sadece belli ilave kıyafetler ve süsler eklenmişti. Özel olarak işlenmiş bir kumaştan yapılmış hırka üstüne Yüksek Rahip, dikişsiz ve kolsuz bir cüppe giyerdi. Gök mavisi renkte olan bu cüppe yere değerdi. Bu cüppenin adı *Meeir* idi ve altın çanlar ve nar taneleriyle süslü bir saçağa sahipti. Modern İncil'e alınmayan kitaplardan biri olan Ecclesiasticus cüzünde bu çanlar ve amaçları aşağıdaki şekilde tarif edilir: "Ve onu nar taneleri ve birçok altın çanla çepeçevre doladı, o böyle gitti, ki İsrail halkının hatırlanması için tapınakta işitilecek sesler olsun." *Meeir* ayrıca bir kuşakla bağlanırdı. Bu kuşak işlemeliydi ve işlemelerde sırma kullanılırdı.

Meeir'in üst kısmına Josephus'un tarif ettiği kısa bir ceketi andıran bir kıyafet olan Efot giyilirdi. Efot birçok renkte iplikle işlenirdi, bu iplikler muhtemelen Çadır'ın kaplamasında ve perdelerinde kullanılan kırmızı, mavi, mor ve beyaz renklerdeydi. Ayrıca kumaşın içine sırmalar da işlenirdi. Efot her iki omuzda düğme şeklinde büyük somaki taşlarla bağlanırdı. Efodun üstündeki göğüslüğün her bir yanında altı tane olan taşların üstünde Yakup'un on iki oğlunun isimleri yazılırdı. Omuzlardaki somaki taşların kehanet güçleri olduğuna inanılırdı ve Yüksek Rahip bazı soruları sorduğunda göksel bir ışıkla parlarlardı. Sağ omuzdaki somaki parladığı zaman, bu, Yehova'nın Yüksek Rahibin sorusunu olumlu cevaplandırdığı anlamına gelirdi, sol parladığında ise cevap olumsuzdu.

Efot'un ön kısmında *Essen* veya *Doğruluğun ve Kehanetin Göğüslüğü* denilen bir parça bulunurdu, isminin de ima ettiği gibi bu göğüslükte kehanet gücü vardı. Bu parça kare şeklindeydi ve işlemeli kenarları vardı. Bu göğüslükte her biri altın bir yuvanın içinde on iki taş bulunurdu. Hayli büyük ve değerli olan bu taşların ağırlığı dolayısıyla, göğüslük yerine özel altın zincirler ve kurdelelerle tutturulurdu. Göğüslükteki on iki taş, tıpkı omuzlardaki somakiler gibi İlahî Nurla parlama ve böylece kehanette bulunma gibi mistik bir güce sahipti. İsrail'in on

iki kabilesinin sembolleri olan bu parlayan taşların tuhaf gücüyle ilgili olarak Josephus şunları yazar:

"Şimdi çok daha şaşırtıcı bir şeyden bahsedeceğim: Yüksek Rahibin göğüslüğüne yerleştirilmiş olan bu on iki taş aracılığıyla Tanrı bir savaşa girmeden önce zaferi haber verirdi. Ordu harekete geçmeden önce bu taşlardan öyle güçlü bir ışık çıkardı ki bütün insanlar Tanrı'nın onların yardımı için geldiğini anlardı. Bu taşlar, yasalarımıza büyük saygı duyan Yunanlılara geçtiği zaman, bu olaya karşı çıkamadıkları için taşlara 'Kehanet Taşları' adını vermişlerdir." Yazar kitabı yazmaya başlamadan yirmi yıl kadar önce taşların parlamayı bıraktığını yazmıştır; çünkü Yahudiler Yehova'nın yasalarını çiğnemişti ve İsrail'in Tanrısı artık halkından razı değildi.

Museviler astronomiyi Mısırlılardan öğrendiği için göğüslükteki on iki mücevher taşının Zodyak'ın on iki takımyıldızını sembolize ediyor olması ihtimal dışı değildir. Bu semavi hiyerarşiler, Zohar'da Günlerin Eskisi diye bahsedilen Makroprosopus, yani Evrensel İnsanın göğüslüğünü süsleyen mücevherler olarak görülürlerdi. On iki sayısı kadim halklarda sık rastlanılan bir rakamdır, hemen her örnekte tanrılar meclisi kendisi de İdrak Ötesi Baba'ya tabi olan Yenilmez Tanrı tarafından yönetilen on iki yarı-tanrı veya tanrıçadan oluşurdu. Musevi ve Hıristiyan metinlerde on iki sayısı özellikle dikkat çekicidir. On iki peygamber, on iki patriyark, on iki kabile ve on iki Havari... Her grubun belli bir okült anlamı vardı. Çünkü her biri tecellileri on iki bireyselleşmiş kanal yoluyla yaratılmış cisimsel Evreni tezahür ettiren On İki Yönlü Tanrı'ya gönderimde bulunur. Ayrıca rahiplere öğretilen gizli öğretiye göre bu mücevherler onların kendi içlerindeki hayat merkezlerini temsil ediyordu ve Tapınak'ın ezoterik talimatlarına göre açıldıklarında Ulûhiyet'in Tanrısal Nuru'nu kendilerine çekip yansıtabiliyorlardı. (Doğu Hint lotus çiçekleri benzeri bir anlama sahiptir). Hahamlar Çadır'ın perdelerinde ve süslerinin dokumasında kullanılan her kumaşın yirmi dört ayrı iplikle dokunduğunu öğretmişlerdir. Bu yirmi dört iplik, masonlukta yirmi dört inçlik cetvelle sembolize edilen günün yirmi dört saatinde kazanılmış olan tecrübenin İhtişam Kıyafetlerinin dokunduğu ipliklere dönüşür.

Essen, yani göğüslüğün arka tarafında gizemli

İHTİŞAM CÜPPESİ

İsrail'in Yüksek Rahipleri'nin kıyafetlerine genellikle "İhtişam Cüppesi" denirdi, çünkü bu kıyafetler ve süsler, Melchizedek gibi Yüksek Rahip olabilmek için erdem ve karakter sağlamlığıyla örmek zorunda oldukları bir kıyafetle sembolize edilen insanın yenilenmiş ve ruhanileşmiş doğasını gösterirdi.

Mosaize Historie der Hebreeuwse Kerke'den alınmıştır.

nesneler *Urim* ile *Tummim*'in olduğu bir cep vardır. Kehanette kullanılmaları dışında, bu nesneler hakkında çok az şey biliniyor. Bazı yazarlar (bazı ilkel toplumların tapınmaya devam ettikleri fetişler olan) küçük taşlar oldukları, İsraillilerin onları Mısır'dan tanrısal bir güce sahip olduklarına inandıkları için getirdikleri görüşündedir. Diğerleri ise *Urim* ile *Tummim*'in yere atılarak olaylara karar vermede kullanılan bir zar olduğuna inanır. Kimileri ise bunların altın levhalar üzerine yazılıp tılsım niyetine taşınan kutsal isimlerden ibaret olduğu görüşündedir. "Kimilerine göre *Urim* ve *Tummim* "ışık ve kusursuzluk" ya da "ışık ve hakikat" anlamına gelmektedir. Bu kelimeler Mısırlıların giydiği göğüslüklerdeki Re (Ra) ve Themi harflerine çarpıcı bir biçimde benzer." (Gardner'ın *The Faiths of the World*)

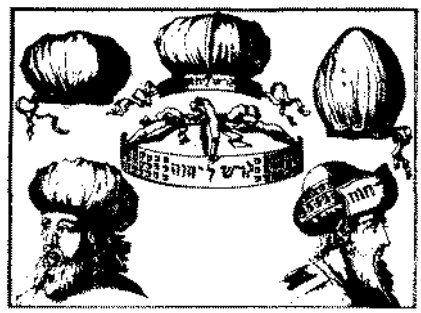

Mosaize Historie der Hebreeuwse Kerke'den.

RAHİP BAŞLIĞI

Yüksek Rahip, sıradan rahiplerin beyaz sarığının üzerine mavi kumaştan ve altın bir banttan oluşan bir başlık takardı. Altın tacın ön kısmında "Rabbi İçin Kutsal" yazardı. Yukarıdaki resim, başlığı altın taçsız ve taçlı olarak göstermektedir.

Yüksek Rahibin çarpıcı kıyafetlerinden sonuncusu, onun başlığını oluşturan sarıktır. Yüksek Rahip, sıradan rahiplerin sade beyaz sarıklarının üzerine mavi kumaştan ve altından yapılmış bir taç giyer. Taç, tıpkı Persli Magi'ninki gibi üç katlıdır. Bu taç Yüksek Rahibin yalnızca kadimlerin üç âlemini (cennet, yer ve cehennem) yönetmekle kalmayıp, evrenin ve insanın üç âlemini de –ruhani, entelektüel ve maddi– yönetmesini sembolize eder. Bu bölümlemeler ayrıca bizzat Çadır'ın üç odası tarafından da sembolize edilir.

Sarığın tepesinde çiçek şeklinde küçük bir altın kap vardır. Bu kap rahibin doğasının alıcı olduğunu, onun ruhunun bir tasa benzediğini ve semadan onun üzerine boşalan sonsuz hayat sularını içine doldurmaya muktedir olduğunu işaret eder. Sarığın

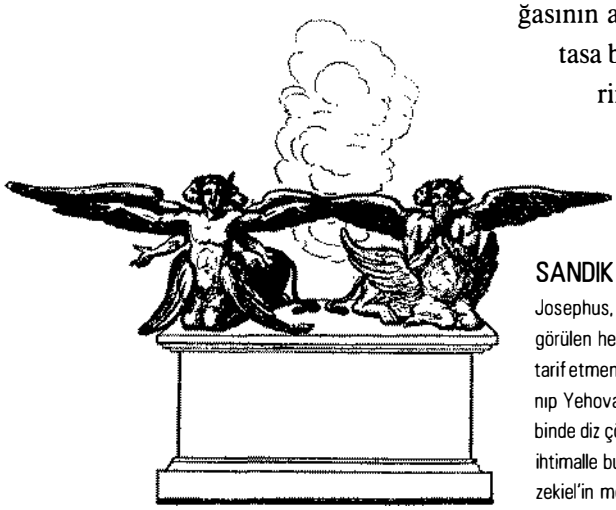

Calmet's *Dictionary of the Holy Bible* adlı eserinden.

SANDIK VE KERUPLAR

Josephus, Kerubların uçan yaratıklar olup dünya yüzeyinde görülen herhangi bir şeyden çok farklı olduğunu, dolayısıyla tarif etmenin imkânsız olduğunu söyler. Musa'nın, yerden alınıp Yehova'nın huzuruna çıkarıldığında Tanrı'nın ayakları dibinde diz çökmüş olan bu yaratıkları gördüğüne inanılır. Büyük ihtimalle bu figürler, en azından genel görünüş açısından, Hezekiel'in meşhur Kerublarına benzemektedir.

üstündeki bu çiçek ezoterik anlamı açısından Tapınak Şövalyelerinin sembolojisindeki bir iskeletin içinden çıkan ünlü güle benzer. Kadimler bedenden çıkan ruhani doğanın başın üstünden yükseldiğine inanırdı, dolayısıyla, çiçeğe benzeyen kap ayrıca spiritüel bilinci sembolize eder. Altın tacın ön kısmında İbranice harflerle *Yüce Rabbin Kutsalı* yazar.

Cübbeler ve süsler İsraillilerin Yüksek Rahiplerine duydukları saygıyı çok artırsa da, bu tür süsler Yehova için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Bu yüzden Yüksek Rahip, Kutsalların Kutsalı'na, İsrail'in Rabbinin huzuruna çıplak girerdi. Burada sadece erdemlerini kıyafet olarak giyinirdi ve onu süsleyen kıyafet ruhaniliğinden ibaretti.

Kutsalların Kutsalı'na temizlenmeden giren herkesin Merhamet Yerinden gelecek bir İlahî Ateşle yok edildiğine dair bir efsane vardır. Yüksek Rahibin aklında tek bir bencil düşünce varsa, onun düşüp ölmesi beklenirdi. Hiç kimse aklından değersiz ve kirli bir düşüncenin ne zaman geçeceğini bilmediği için, Yüksek Rahibin Yehova'nın huzurunda ölmesi ihtimaline karşı hazırlık yapılırdı. Diğer rahipler kutsalların kutsalına giremezdi. Bu yüzden liderleri içeriye Rabbin emirlerini almaya girdiğinde onun ayaklarından birine bir zincir bağlarlardı; böylece, eğer olur da perdenin arkasında düşüp ölürse bu zinciri cesedi dışarı çekmek için kullanacaklardı.

XXXI

Gül-Haç Kardeşliği

Gül-Haçlılar kimdi? Kendi zamanlarının engizisyona özgü dini ve felsefi sınırlamalarına isyan eden derin düşünürlerin bir örgütlenmesi miydiler, yoksa bakış açıları ve akıl yürütmelerinin benzerliği nedeniyle birleşen yalıtılmış aşkıncılardan mı (transcendentalists) oluşuyorlardı? Manifestolarına göre tarikatlarının gelecekteki faaliyetlerini planlamak için yılda bir toplandıkları "Kutsal Ruhun Evi" neredeydi? "Aydınlanmış Babamız ve Kardeşimiz C.R.C" dedikleri gizemli kişilik kimdi? Bu kelimeler gerçekte Christian Rosie Cross isminin baş harfleri miydi? *Cymical Nuptials* adlı eserin yazarı olduğu belirtilen Christian Rosencreutz ile diğer üç kişiyle birlikte "Gül-Haç Kardeşliği Cemiyetini" kuran kişi aynı kişi miydi?

Ortaçağ masonluğu ile Gül-Haç Kardeşliği arasında ne gibi bir ilişki mevcuttu? Bu iki örgütlenmenin kaderi neden bu kadar iç içe geçmişti? Gül-Haç Kardeşliği, ortaçağın Hürmasonluğunun herkes tarafından aranan kadim dünyanın mistisizmi ve sembolizmiyle bağlantısını mı oluşturuyordu, masonlar kadim sırlara nüfuz etmiş miydi? İlk Gül-Haç Cemiyeti on sekizinci asrın ikinci yarısında dağıldı mı, yoksa onu ünlü yapan gizliliğiyle Cemiyet bugün var olmaya devam ediyor mu? Gül-Haç Kardeşliği'nin oluşturulmasının ardındaki gerçek amaç neydi? Gül-Haçlılar, kendilerinin ileri sürdüğü gibi, dini ve felsefi bir kardeşlik miydi, yoksa ilan edilmiş olan bu inançları, muhtemelen Avrupa'nın siyasi kont-

rolünden başka bir şey olmayan gerçek amaçlarını saklamak için kullanılan bir perde miydi? Bunlar Gül-Haç Kardeşliği'ne dair araştırmanın karşılaştığı güç sorulardan yalnızca birkaçını oluşturur.

Gül-Haç muammasıyla ilgili birbirinden farklı dört teori vardır. Bu teorilerden her biri Hermesçi irfanın arşivlerinin altını üstüne getirmeye bütün ömürlerini adamış uzmanların ellerindeki kanıtları dikkatle değerlendirmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Ulaşılan sonuçlar, açık bir biçimde, Gül-Haç Kardeşliği Cemiyeti'nin ortaya çıkışı ve ilk faaliyetleriyle ilgili mevcut kayıtların yetersizliğini gösterir.

BİRİNCİ VARSAYIM

Gül-Haç cemiyetinin, 1610'da yazılıp 1614'e kadar basılmayan, kimi otoritelerin daha erken bir baskısının da var olduğuna inandığı *Fama Fraternitatis*'te bahsedilen ilkeler çerçevesinde kurulup faaliyet gösteren gerçek bir cemiyet olduğu kabul edilir. Gül-Haç Kardeşliği'nin kökenine dair araştırmada, onun ilk ve en önemli metnini çok iyi bilmek gerekir. *Fama Fraternitatis* dünyaya Tanrı'nın iyiliğini ve merhametini hatırlatıp, aydınları, bencillik ve tamahkârlıklarının sahte peygamberlerin peşinden koşmalarına ve Tanrı'nın onlara ifşa ettiği gerçek bilgiyi göz ardı etmelerine neden olduğu konusunda bir uyarıyla başlar. Dolayısıyla bir reform gerekmektedir ve bu amaç için Tanrı, filozofları ve bilgeleri görevlendirmiştir.

Reformun gerçekleşmesine yardımcı olmak için "Yüksek Ölçüde Aydınlanmış Peder C.R.C," diye adlandırılan, soylu bir Alman aileden gelip yoksulluk içinde yaşayan biri, Gizli Gül-Haç Kardeşliği Cemiyeti'ni kurmuştur. C.R.C henüz beş yaşındayken manastıra verilmiş, ancak daha sonra manastırın eğitim sisteminden memnun olmadığı için, Kutsal Topraklar'a haç yapmak amacıyla yola çıkmış olan Kutsal Tarikatlar'dan bir kardeş ile temasa geçmiştir. Birlikte yola çıkmışlar, ancak kardeş Kıbrıs'ta vefat etmiş ve C.R.C. Şam yolculuğuna tek başına devam etmiştir. Hastalık nedeniyle Kudüs'e gidememiş ve Şam'da orada yaşayan filozoflarla birlikte çalışmaya başlamıştır.

Araştırmalarını sürdürürken mistik Arap kenti Damkar'da ikamet eden bir grup mistik ve Kabalacıdan haberdar olmuştur. Kudüs'ü ziyaret etme isteğinden vazgeçerek, Araplardan Damkar'a gitmek için yardım almıştır. C.R.C. Damkar'a geldiğinde yalnızca on altı yaşındadır. Orada uzun zamandan beri beklenen biri, bir dost ve bir filozof olarak karşılanmış ve Arap ustalar ona kendi sırlarını öğretmiştir. C.R.C. oradayken Arapça öğrenmiş kutsal *M* kitabını Latinceye çevirmiştir ve Avrupa'ya dönerken bu çok önemli kitabı beraberinde getirmiştir.

C.R.C. yıllarca Damkar'da eğitim gördükten sonra, Arap majisyenlerin ona daha ileri bilgiler alabileceğini söylediği Fes kentine gitmiştir. Fes'te Element-

sel varlıklarla [Muhtemelen Doğa Ruhları'yla] nasıl iletişime geçeceğini öğrenmiştir ve bu sayede birçok büyük doğa sırrını öğrenmiştir. Fes'teki filozoflar Damkar'dakiler kadar iyi olmasa da, C.R.C. daha önce yaşadıkları sayesinde iyiyi kötüden ayırmada ustalaşmış olduğu için bilgi hazinesini iyice zenginleştirebilmiştir.

Fes'te geçirilen iki yılın ardından, C.R.C, birçok hazineler, seyahatleri sıra-

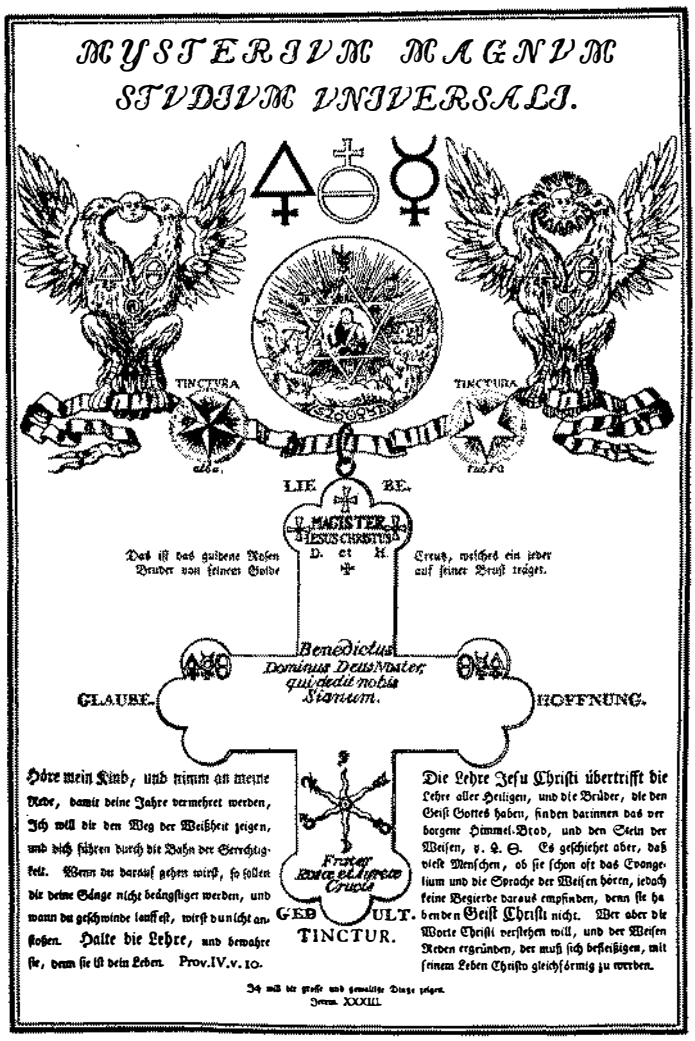

Geheime Figuren der Rosenkreuzer'dan

ALTIN GÜL-HAÇ.

Bu haçın spiritüel altından yapıldığı ve her kardeşin onu göğsünde taşıdığı söylenir. Üzerinde simyasal tuz, sülfür ve Merkür (cıva) sembolleri, ayrıca gezegenlerden oluşturulmuş bir yıldız ve onların etrafında dört kelime ardır: İMAN, UMUT, SEVGİ ve SABIR. Çiftbaşlı Kartal veya Anka kuşu, beşeri yaratıkların nihai androjen durumunu gizler. Gül-Haç simyası sadece metallerle ilgili değildir. İnsanın kendi bedeni bir simya laboratuvarıdır ve hiç kimse cehaletin baz metalini hikmet ve kavrayışın saf altınına dönüştüren nihai deneyi gerçekleştirmedikçe Gül-Haç ustası olamaz.

sında topladığı nadir bitkiler ve hayvanlarla birlikte gemiyle İspanya'ya geçmiştir. Avrupalı âlimlerin, getirmiş olduğu nadir entelektüel ve maddi hazineleri minnettarlıkla kabul edeceğine inanmıştır. Fakat sadece alaylarla karşılaşmıştır; çünkü bilge diye adlandırılan insanlar cehaletlerini kabul etmek ve imtiyazlarını kaybetmek istememişlerdir. Anlatının bu kısmında yazar araya girer ve Paracelsus'un Gül-Haç Kardeşliği Cemiyeti'nin bir üyesi olmasa da, *M* kitabını okuduğunu ve bu kitapta yazılanlar üzerine tefekkürlerde bulunarak onu ortaçağ Avrupa'sının en önemli hekimi yapan bilgilere ulaştığını belirtir.

Hiçbir meyve vermeyen çabalarının sonucunda cesareti kırılmasa da yorgun düşen C.R.C. Almanya'ya dönmüş ve burada çalışmalarına devam edebileceği bir ev inşa etmiştir. Ayrıca araştırma amaçlı olarak çok nadir kimi bilimsel aygıtlar geliştirmiştir. Bilgisini ticari olarak kullanıp meşhur olmak varken, Tanrı'nın dostluğunu insanların saygısına tercih etmiştir.

Beş yıllık inzivadan sonra kendi döneminin sanatlarını ve bilimlerini reformdan geçirme mücadelesini, bu kez az sayıda güvenilir dostuyla birlikte yenilemeye karar vermiştir. İlk eğitimini almış olduğu manastıra giderek üç kardeşi yanına çağırmış ve bilgi kaybolmasın diye onlara vereceği sırları ifşa etmemeleri için bu kardeşlerden yemin almıştır. Bu dört kişi Gül-Haç Kardeşliği Cemiyeti'ni kurmuştur. Birlikte şifreli bir dil yaratıp *Fama Fraternitatis*'te yazılanlara göre her türlü bilgeliğin Tanrı'nın ihtişamına göre sınıflandırıldığı büyük bir sözlük yazmışlardır. Ayrıca *M* kitabını yazmaya başlamışlar, ancak onlara şifa için gelen hastaların sayısının çokluğu yüzünden vakit bulamamışlardır.

"Kutsal Ruhun Evi" dedikleri yeni ve daha büyük bir evin inşaatını tamamladıktan sonra, Kardeşlik'e dört yeni üye daha almaya karar vermişlerdir. Böylece sayısı sekize çıkan üyelerden yedisi Alman ve hepsi bekârdır. Birlikte hiç dinlenmeden çalışarak, son hızla Tarikat'ın metinlerini, talimatlarını ve arkanasını tamamlamışlardır. Ayrıca tarikat içinde "Sancti Spiritus" dedikleri bir ev inşa etmişlerdir.

Bundan sonra, sadece bilgilerini ona layık olanlara taşımak için değil, aynı zamanda kendi bilgilerinde var olan hataları düzeltmek için ayrılıp ülkeleri dolaşmaya karar vermişlerdir. Ayrılmadan önce Kardeşler riayet etmeye yemin ettikleri altı kural hazırlamışlardır. Birinci kural, hastaları iyileştirmek için para, onur veya herhangi başka bir fayda kabul etmemektir. İkinci kural özel bir kıyafet veya cüppe giymeyip gittikleri ülkelerde adet olan kıyafetleri giymektir. Üçüncü kural ise her yıl belli bir günde Kutsal Ruhun Evi'nde bir araya gelmeleri, gelemezlerse bir elçi göndermeleri üzerinedir. Dördüncü kural her üyenin kendine, ölümünden sonra bilgiyi yaşatacak bir halef seçmesidir. Beşinci kural "R.C." harflerinin o andan itibaren ortak mühür, işaret ve sembol olarak kullanılmasıdır. Altıncı kural Kardeşlik'in yüz yıl boyunca dünyadan saklanmasını emreder.

Bu kurallara uyacaklarına yemin ettikten sonra Kardeşler'den beşi uzak ülkelere yola çıkmış ve bir yıl sonra iki kişi daha seyahate başlamış, Baba C.R.C. Kutsal Ruhun Evi'nde kalmıştır. Öğretilerini dünyanın bilgeleri arasında sessizce ve samimi bir biçimde yaydıkları için, her yıl neşeyle bir araya gelmişlerdir.

Tarikatin ilk üyesi İngiltere'de vefat ettiğinde üyelerin gömüldükleri yerlerin gizlenmesine karar verilmiştir. Kısa bir süre sonra Peder C.R.C geri kalan altı kişiyi bir araya toplamış ve tahminlere göre kendi sembolik mezarını hazırlamıştır. Fama'da yazılana göre, metnin hazırlandığı tarihte kardeşlerden hiçbiri Peder C.R.C.'nin ölüp ölmediğini ve öldüyse nereye gömüldüğünü bilmemektedir. Ölümünden 120 yıl sonra, mimari konusunda usta olan kardeşlerden biri, Kutsal Ruhun Evi'nde bazı değişiklikler yapmaya karar verdiğinde pederin cesedini bulmuştur [Mezarın bu binanın içinde olduğundan hep kuşkulanılmıştır].

Kutsal Ruhun Evi'nde değişiklikler yapan Kardeş, Tarikat'ın ilk üyelerinin yazılı olduğu bir hatıra tableti bulmuştur. Bu tableti daha güzel bir şapele taşımaya karar vermiş ve o zamanlar Peder C.R.C.'nin hangi ülkede öldüğü bilinmediği için bu bilgi üyelerden saklanmıştır. Büyük bir çiviyle yerine tutturulmuş bu hatıra tabletini çıkarmaya çalışırken duvardan sıvalar dökülüp bazı taşlar yıkılmış ve gizlenmiş olan bir kapı açığa çıkmıştır. Tarikat üyeleri hemen yığıntıyı temizlemiş ve bir mahzenin girişini açığa çıkarmıştır. Mahzenin kapısında şu harfler yazılmıştır: POST CXX ANNOS PATEBO. Kardeşlerin mistik yorumuna göre bu cümle "120 yılda geleceğim" anlamını taşımaktadır.

Ertesi sabah kapı açılmış ve üyeler her bir kenarı beş ayak genişliğinde sekiz ayak yüksekliğinde olan yedi kenarlı bir odaya girmişlerdir. Oda güneş ışığı almasa da, tavandan gelen gizemli bir ışıkla aydınlıktır. Odanın ortasında çember şeklinde bir sunak ve sunağın üzerinde garip harflerle yazılmış yazılar vardır. Yedi kenarın her birinde küçük bir kapı vardır ve kapı açıldığında kitaplarla, gizli talimatlarla dolu kutular çıkmıştır. Bunlar, anlaşıldığına göre, kardeşliğin kayıp sırlarıdır.

Sunak kenara çekildiğinde tunç bir kapakla karşılaşılmıştır. Bu kapağın açılmasıyla, C.R.C.'ye ait olduğu sanılan bir ceset bulunmuştur. Ölümünün üstünden 120 yıl geçmiş olmasına rağmen beden, daha yeni gömülmüş gibidir. Beden, Tarikat'ın cüppe ve kıyafetleriyle süslenmiştir. Bir elinde Kutsal Kitap'tan sonra Cemiyet'in en değerli malı olan gizemli bir parşömen tutmaktadır. Gizli odanın içindekiler dikkatle incelendikten sonra, tunç kapak ve sunak yerine konmuş, mezarın kapısı yeniden duvarla kapatılmış ve kardeşler tekrar kendi yollarına gitmişlerdir. Karşılaştıkları mucize onların imanını tazelemiş ve morallerini yükseltmiştir.

Bu metin şu anlama gelen kelimelerle biter: "*Fama Fraternitatis* Peder C.R.C.'nin vasiyetine uygun olarak, kutsal kardeşliği bilsinler ve sırlarını anla-

sınlar diye, beş dilde hazırlanarak Avrupa'nın bilgelerine ve âlimlerine gönderilmiştir. Tanrı'nın ihtişamı için çalışan bütün samimi ruhlar Kardeşlik'le temasa geçmeye davet edilmiş ve onlara, nerede olursa olsunlar, mesajlarını nasıl gönderirse göndersinler, yakarışlarına yanıt alacakları sözü verilmiştir. Aynı zamanda bencil ve gizli amaçlar güdenler ise, Kardeşliği arınmamış bir kalp ve temiz olmayan bir zihinle araştırmaya çalışanları sadece sefalet ve mutsuzluğun beklediği uyarısı yapılmıştır."

İşte *Fama Fraternitatis*'in kısa hikâyesi budur. Bu hikâyeyi lafzi anlamıyla alanlar Peder C.R.C.'yi, yaklaşık 1400'lü yıllarda kurulmuş olan Kardeşliğin fiili kurucusu olarak görmektedir. *Fama*'da bahsedilen önemli noktaları destekleyecek tarihsel kanıtların hiçbir zaman keşfedilmemiş olması gerçeği, bu teorinin karşısına çıkarılmıştır. Peder C.R.C.'nin İspanyalı âlimlerle buluştuğuna dair hiçbir kanıt yoktur. Gizemli Damkar şehri bulunamamıştır ve Almanya'da hasta yığınların gidip gizemli bir şekilde iyileştirildiği bir yere dair hiçbir kayıt yoktur. A. E. Waite'in *The Secret Tradition in Freemasonry* adlı eserinde Peder C.R.C.'nin bir resmi verilir. Bu resimde pederin göğsüne kadar inen bir sakalı vardır ve üstünde mum yanan bir masanın önünde oturur. Bir eliyle başını desteklemektedir ve diğer elinin işaret parmağı bir insan iskeletinin şakağına dayanmıştır. Ne var ki resim (bölüm başındaki resim) hiçbir şey kanıtlamıyor. Peder C.R.C. kendi Tarikat'ının üyeleri tarafından hiçbir zaman görülmemiştir ve tarikat içinde ona ait bir resim yoktur. İsminin Christian Rosencreutz olması ihtimali çok düşüktür, çünkü *Cymical Nuptials* yazılana kadar bu ikisi asla ilişkilendirilmemiştir.

İKİNCİ VARSAYIM

Konuyu araştıran mason kardeşler, Gül-Haç Kardeşliği'nin tarihte var olduğu konusunda fikir birliğine varsalar da, Tarikat'ın kökeni konusunda fikir ayrılığı içindedirler. Bir grup cemiyetin simyasal spekülasyonların bir uzantısı olarak ortaçağ Avrupa'sında ortaya çıktığına inanmaktadır. Robert Macoy, 33°, bir Alman tanrıbilimci olan Valentin Andrae'nin gerçek kurucu olduğuna inanmaktadır, ayrıca bu kutsal kişiliğin, sadece, Sir Henry Cornelius Agrippa tarafından kurulmuş olan eski bir cemiyeti yenilediğine inanmaktadır. Kimileri Gül-Haççılığın Budist ve Brahmin kültürlerinin Avrupa'yı ilk işgali olduğuna inanmaktadır. Kimileriyse Gül-Haç Kardeşliği'nin Mısır krallığının felsefi zirvelerini yaşadığı bir dönemde kurulduğuna, ayrıca onun Fars ve Khalde kadim gizemlerini etkilediğine inanmaktadır.

Gofrey Higgins *Anacallypsis* adlı eserinde şunları yazar: "Alman Gül-Haçlıları kendi kökenleri hakkında hemen hiçbir şey bilmezler; fakat geleneklerinde, kendilerini kadim Mısır, Khalde, Maji ve Gymnosophistlerin (Bu isim Hindis-

tan'da nehir kenarlarında meditasyon yapar halde buldukları çıplak Bilge İnsanlar kastına, Büyük İskender'in takipçileri tarafından verilen isimdir) halefi olarak görürler. Bu üyeler, Peder C.R.C hikâyesinin, tıpkı masonların Hiram Abif efsanesi gibi, bir mesel olup gerçek kabul edilmemesi gerektiği konusunda hemfikirdirler. İncil'i araştıran ve kutsal metinleri tarihsel verilerle desteklemenin imkânsız olduğunu gören öğrenciler de benzeri bir durum içindedir."

Gül-Haçlıların hem felsefi hem de siyasi amaçları olan bir gizli cemiyet olduğunu kabul edersek, Avrupa'nın her yerinde üyeleri olan bir örgütlenmenin asırlar boyunca mutlak bir gizliliği korumuş olması dikkate değerdir. Öyle anlaşılıyor ki Gül-Haç Kardeşliği üyeleri bunu başarmışlardır. Sir Francis Bacon ve Wolfgang von Goethe gibi isimlerin de Tarikat'la bağlantılı olduğundan şüphelenilmektedir, ancak tarihçiler bu isimlerin bağlantısını kesin olarak ispatlayamamıştır. Her yerde sözde Gül-Haçlılar ortaya çıkmışsa da, "Bilinmeyen Filozofların Kadim ve Gizli Tarikatının" gerçek üyeleri bugüne kadar isimleri bilinmeden kalmışlardır.

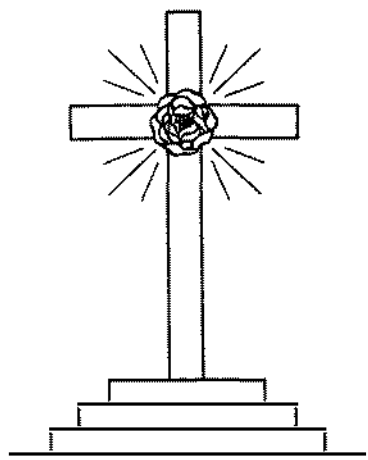

ÇARMIHTAKİ GÜL

Gül-Haç Kardeşliği'nin orijinal sembolü, bir haç üzerine çarmıha gerilmiş gül şeklindeki hiyerogliftir. Çarmıh çoğu zaman üç basamaklı bir zemin üzerinde yükselirdi. Zaman zaman gülün içinden çıkan bir çarmıh da sembol olarak kullanılmıştır. Gül-Haç gülü, Kral Arthur'un Yuvarlak Masası üzerine işlenmişti ve Garter Tarikatı'nın merkezi motiflerinden biridir. Hargrave Jennigns söz konusu tarikatın Gül-Haç'la ilişkili olduğuna inanır.

Ortaçağda birçok elyazması ortaya çıkmış ve bunların Gül-Haçlıların kaleminden çıktığı ileri sürülmüştür. Ne var ki bu metinlerin büyük bir kısmı, çok saygı duyulan büyülü Gül-Haç ismini, dini ve siyasi güç kazanma umuduyla kullanan ilkesiz insanların kendileri olduğundan büyük gösterme çabalarından başka bir şey değildir. Bu durum, cemiyet çalışmalarına dair araştırmayı iyice zor hale getirmiştir. Bir grup sözde Gül-Haçlılar o kadar ileri gitmişlerdir ki üyelerine siyah bir ip vermiş ve gizlilik yeminini bozanların bu iple boğulacaklarını ileri sürmüşlerdir. Orijinal cemiyet kendi ilke ve faaliyetlerine dair sadece parça parça metinler yayınlamış olduğu için, Gül-Haççılığın ilkelerine dair bugün elimizde çok az metin vardır.

Dr. Franz Hartmann *Secret Symbols of the Rosicruians* [Gül-Haçlıların Gizli Sembolleri] adlı eserinde Gül-Haç Kardeşliği hakkında, doğaüstü değilse bile insanüstü güçlere sahip insanların oluşturduğu gizli bir cemiyettir; bu insanların geleceği gördükleri, doğanın en derin sırlarına nüfuz ettikleri, demiri, bakırı, kurşunu veya cıvayı altına çevirebildikleri, Hayat İksiri'ni veya her derde deva ilacı hazırladıkları, bununla genç kaldıkları, en önemlisi doğadaki elementsel varlıklara hükmettikleri ve onları çok güçlü, ölümsüz ve son derece bilge yapan Fel-

sefe Taşı'nın sırrını bildikleri rivayet edilir, diye yazar

Aynı yazar bir Gül-Haçlıyı "Spiritüel aydınlanma sayesinde Gül ve Haç'ın gizli anlamının pratik bilgisine ulaşmış kişi," olarak tanımlar. "Bir insanın kendine Hıristiyanım demesi nasıl onu Mesih yapmazsa, Bir kişinin kendine Gül-Haçlı demesi de onu Gül-Haçlı yapmaz. Kimse kimseyi mason veya Gül-Haçlı yapamaz; kişi ancak kendi kalbindeki İlahî kuvveti açarak ve genişleterek bu mertebelere erebilir. Bu hakikati göz ardı etmeleri yüzünden, birçok kilise ve gizli cemiyet, adlarının ima ettiği şeyden çok uzaktır."

Gül-Haçlıların sembolik ilkeleri öyle derindir ki bugün bile çok az anlaşılmışlardır. Felsefi bir kavrayışla ele aldıkları tabloları ve şekilleri ağır kozmik ilkeleri işler ve günümüzün hâkim ortodoks dar kafalılığıyla karşılaştırıldığında insana tazelik aşılarlar. Kayıtlara göre Gül-Haçlılar birbirlerine kardeşlik cemiyetinin yasalarından ziyade sevgiyle bağlıdırlar. Gül-Haçlı kardeşlerin, mesleklerinde yorulmadan çalışıp en iyisini yapmaya çalışan, gizli üyeliklerini hiç kimseye, birçok örnekte kendi ailelerine bile açmayan insanlar olduğuna inanılır. C.R.C.'nin ölümünden sonra, öyle anlaşılıyor ki, birçok kardeşin ortak bir buluşma yeri kalmamıştır. Kesin bir şekilde korunan ve hiç kimse tarafından öğrenilemeyen tarikata giriş töreni, kuşkusuz simyasal terminoloji kılıfı altına saklanmıştır.

Öyle anlaşılıyor ki Tarikat'a katılma uğraşları hep boşa çıkmıştır. Çünkü Gül-Haçlılar kendi müritlerini kendileri seçmektedirler. Aydınlanmışlar cemiyetine onur getireceklerine inandıkları kişi üzerinde fikir birliğine vardıklarında, birçok gizemli yol kullanarak bu kişiyle iletişime geçmişlerdir. Bu kişi ya isimsiz ya da üzerinde C.R.C veya R.C harflerinin göründüğü bir mühürle imzalanmış bir mektup alırdı. Ondan belli bir vakitte önceden belirlenmiş bir yerde olması istenirdi. Bu kişi ona ifşa edileni asla açıklamamıştır. Fakat C.R.C.'nin daha sonraki yazıları onun hayatına yeni etkilerin girdiğini, idrakini derinleştirip kavrayışını genişlettiğini göstermektedir. Birkaç kişi Gül-Haç kardeşlerinin huzurundayken cemiyetin inançları konusunda alegorik metinler yazmıştır.

Simyacıların, laboratuvarlarında bazen gizemli yabancılar tarafından ziyaret edildikleri olur. Bu kişiler Hermetik sanatların gizli süreçleriyle ilgili bilgiler vererek, hiçbir iz bırakmadan tekrar ortadan kaybolmuşlardır. Kimi insanlar ise Gül-Haç Kardeşliği'nin onlarla rüyalar ve görüler aracılığıyla iletişime geçtiğini ve uyurken kendilerine Hermesçi bilgeliğin sırlarının ifşa edildiğini ileri sürmüştür. Aday kendisine verilen talimatları aldıktan sonra, ona ifşa edilen kimyasal formül ve bu formülü alış şekliyle ilgili olarak sessizlik yemini etmek zorunda kalmıştır. Bu isimsiz ustaların Gül-Haç Kardeşliği üyesi olduğundan kuşkulanılsa da, onların gerçekte öyle olup olmadıkları hiçbir zaman kanıtlanamamıştır.

Birçok kişi Gül-Haç gülünün Mısır ve Hindistan'a ait lotus çiçeğinin inançlara uygun bir biçimde düzeltilmiş hali olduğuna ve gül sembolünün bu çok eski sembolle aynı anlama sahip olduğuna inanmaktadır. İlahî Komedi, Dante Alighieri'nin Gül-Haç teorisini bildiğini göstermektedir. Bu noktayla ilgili olarak Albert Pike *Morals and Dogmas* adlı eserinde şu sonuca varır: "Dante'nin cehennemi bir negatif Araf'tır. Cenneti ise tıpkı Heizekel'in beş köşeli yıldızı gibi bir haçla bölünmüş bir dizi Kabalistik çemberden oluşur. Bu haçın ortasında bir gül açar ve Gül-Haç ustalarının sembolünün ilk defa halka açıldığını ve neredeyse tümüyle açıklandığını görürüz."

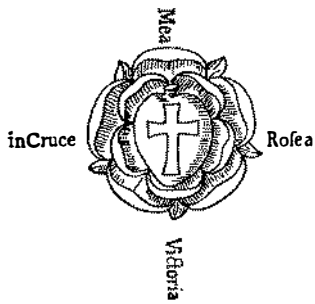

Geheime Figuren der Rosenkreuzer.

Gül-Haç (Rosicrucian) isminin gül ve haç (rose and cross) sembolünden mi geldiği, yoksa bunun Tarikat'ın gerçek anlamını gizlemek için kullanılan bir perde mi olduğu konusu asla neticelenmemiştir. Godfrey Higgins *Rosicrucian* kelimesinin bir çiçeği gösteren *Rose* kelimesinden değil, çiy anlamına gelen *Ros* kelimesinden geldiğini ileri sürer. Ayrıca *Ras* kelimesinin bilgelik, *Rus* kelimesinin ise gizlenmek anlamına gelmesi ilginçtir. Kuşkusuz bütün bu anlamlar Gül-Haç sembolizmine katkıda bulunmuştur.

A. E. Waite, tıpkı Godfrey Higgins gibi Gül-Haç isminde, çiy kullanarak Felsefe Taşı'nın oluşturulması sürecinin gizli olduğuna inanır. Burada bahsedilen çiyin, simyacıların bahsettiği ve gökyüzünden düşerek yeri kurtaran çiye benzeyen, insan beynindeki gizemli bir madde olması mümkündür. Haç insan bedeninin sembolüdür ve bu iki sembol bir arada insan ruhunun bedende çarmıha gerilmesini ve üç çiviyle çarmıhta tutulmasını gösteriyor olabilir.

Gül-Haç sembolizminin Mısırlı Hermes'in gizli inançlarının bir devamı olması ve Bilinmeyen Filozoflar Cemiyeti'nin, bütün sembolizmiyle birlikte bu sembolizmin kaynağı olan kadim Mısır Hermesçiliğiyle modern masonluğu birbirine bağlayan gerçek bağlantıyı oluşturması mümkündür. *Doctrine and Literature of the Kabalah* 'da A. E. Waite şu önemli gözlemde bulunur: "Masonluk ile Gül-Haççılık arasında olası bağlantılara dair işaretler vardır ve bu bağlantı kabul edilirse masonluğun geçmişle olan ilk bağlantısını oluşturur. Ne var ki elimizde

GÜL-HAÇ GÜLÜ

Gül doğum, bereket ve saflıkla ilgili yonik bir semboldür. Çiçeğin açılarak ortaya çıkması onun ruhani açılmanın bir sembolü olarak kullanılmasını doğurmuştur. Gülün kırmızısı Mesih'in kanını akla getirir. Çiçeğin ortasındaki altın kalp ise insan doğasında saklı olan ruhani altındır. Gülün taç yapraklarının on olması, akla Pisagorcu kusursuz sayıyı getirmektedir. Gül kalbi sembolize eder ve kalp Hıristiyanlar tarafından her zaman aşk, şefkat ve bu erdemlerin kişileşmesi olan Mesih'i ima etmek için kullanılmıştır. Gül çok eski zamanlardan beri bir dini sembol olmuştur. Yunanlılara göre o gündoğumunun sembolü ve şafağın söküşüdür. Altın Eşek adlı eserde Apuleius aptallığı yüzünden bir eşeğe dönüşmüş ve insanlığını ona Mısırlı rahipler tarafından verilen kutsal bir gülü yiyerek kurtulmuştur.

Martin Luther'in mezarındaki gül hiyeroglifi onun Reform hareketi ile Gül-Haç Cemiyeti'nin faaliyetleri arasında bir bağlantı olup olmadığına dair birçok spekülasyona neden olmuştur.

kesin bir sonuca varmamızı sağlayacak kanıtlar yoktur. Hürmasonluk, yukarıda bahsettiğim mistisizmle bağlantısına rağmen, hiçbir zaman mistik bir nitelik göstermemiştir ve sembollerinin nasıl ortaya çıktığına dair net bir kavrayışa da sahip olmamıştır."

Hürmasonluğun gelişimiyle ilgili olan birçok insanın aynı zamanda Gül-Haç üyesi olduğundan kuşkulanılır. Tıpkı bu örgütlenmeyi savunmak için yazılar yazan Robert Fludd örneğinde olduğu gibi. Mason sembolizminin modern bir yorumcusu olan Frank C. Higgins şunları yazar: "Masonlar, bu kardeşliğin [Gül-Haçın] bir üyesi olan Doktor Ashmole'a Londra Büyük Locası'nın kurucularından biri olarak saygı duyarlar." (Bkz. Ancient Freemasonry [Kadim Hürmasonluk]) Elias Ashmole, Gül-Haççılığı Hürmasonluğun ortaya çıkışıyla ilişkilendiren birçok aydından biridir. *Encyclopaedia Brittanica*, Elias Ashmole'un Hürmasonlar Tarikatına 1646 yılında inisiye edildiğini belirtir ve ayrıca onun "masonluğa 'kabul edilen' ilk beyefendi olduğunu" ekler.

Papus, *Tarot of Bohemians* adlı kitabında aynı konuda şunları yazar: "Gül-Haççıların Leibnitz İnisiyatörleri olduğunu ve Ashmole aracılığıyla operatif Hürmasonluğun kurucuları olduğunu unutmamalıyız." Hürmasonluğun kurucuları Mısır'ın Büyük Sırlar Öğretisine inisiye edilmişse –modern masonluğun sembolizmi böyle bir şeyin olduğunu işaret eder– bu kişilerin bilgilerini, varlığını kabul ettikleri ve kendilerine bu sembolleri ve alegorileri öğretme konusunda yetkili gördükleri bir cemiyetten aldıklarını varsaymak mantıklıdır.

İki tarikatla ilgili teorilerden birine göre Hürmasonluk Gül-Haççılığın bir uzantısıdır; başka bir deyişle "Bilinmeyen Filozoflar" onlara maddi dünyada yardım edecek bir örgütlenme aracılığıyla bilinir hale gelmiştir. Ayrıca bu teoriye göre Gül-Haç ustaları haleflerini bir süre sonra beğenmemiş, sembolizmi ve alegorileri geride bırakıp, sembollerin gizli anlamlarını açacak anahtarları kendileriyle birlikte götürerek masonik hiyerarşiyi terk etmiştir. Bu çizgide akıl yürüten insanlar, modern Hürmasonluğun Gül-Haççılığı tamamen sindirdiğini ve dünyanın en büyük gizli cemiyeti olarak başarıya ulaştığını söyleyecek kadar ileri giderler. Eşit ölçüde konusunda uzman diğer otoriteler ise Gül-Haç Kardeşliği'nin hâlâ mevcut olduğunu ve mason tarikatından çekilerek kendi bireyselliklerini koruduklarını ileri sürer.

Çok yaygın şekilde kabul edilen bir sözlü geleneğe göre, Gül-Haç tarikatının merkezi Avusturya, Carlsbad'dadır (Bkz. Doktor Franz Hartmann). Başka bir versiyona göre genel ilkeleri açısından Gül-Haç Kardeşliği'ne benzeyen ve kendilerine "Bohemyalı Kardeşler" diyen bir mistik okul, Almanya'nın Kara Ormanlar bölgesinde bireyselliğini korumaktadır. Fakat bir şey kesindir: Hürmasonluğun yükselişiyle birlikte Gül-Haç tarikatı Avrupa'da kaybolmuştur. Aksi konudaki görüşlere rağmen masonluğun 18. derecesi (genellikle Gül-Haç

derecesi olarak bilinir) Gül-Haççı Ateş Simyacılarının birçok sembolünü sürdürmektedir.

Gül-Haç Kabalizmi işaretleri taşıyan on sekizinci asra ait yayınlanmamış bir elyazmasında şu ifade bulunmaktadır: "Bununla birlikte bilge dünyaya çözülmesi gereken bir soru sormak isterim. Şöyle ki: Bazı aydınlanmış insanlar Avrupa'da bir bilgelik okulu kurma vazifesini üstlenmişler ve bilemediğimiz bir nedenle kendilerine Gül-Haç Kardeşliği ismini vermişlerdir. Fakat çok geçmeden sahte okullar ortaya çıkmış ve bu bilge insanların başlangıçtaki niyetlerini istismar etmişlerdir. Demek ki Tarikat, bildiğimiz anlamda artık var olmuyor, çünkü *Seculo Fili* denilen Kardeşlik kendilerine Gül-Haç Kardeşler derken, Seculo Spiritis Sancti ise kendilerine *Zambak Haç Kardeşliği* ve *Beyaz Aslan Kardeşliği* adını vermişlerdir. Bilgelik Okulları buradan yeniden yeşermeye başlamıştır; birinciler kendilerine belli bir adı seçerken, diğerlerinin neden başka bir ad seçtiğiyse, ancak kavrayışları doğaya dayananların çözebileceği bir bulmacadır."

Sir Francis Bacon, Saint Germain Kontu ve Cagliostro Kontu gibi isimlerin faaliyetlerinde Gül-Haç Cemiyeti'nin siyasi amaçlarını görebiliriz. Listedeki son ismin, Eliphas Levi'nin dikkat çektiği üzere, aşkıncı felsefeye derinden dalmış bir cemiyet olan Tapınak Şövalyeleri'nin bir elçisi olduğundan kuşkulanılmaktadır. Gül-Haç Cemiyeti'nin en azından kısmen de olsa Fransız İhtilali'nin başlatıcılarından olduğuna inanılmaktadır (Lord Bulwer-Lytton'un Gül-Haç romanı *Zanoni*'nin önsözüne bakınız.)

ÜÇÜNCÜ VARSAYIM

Üçüncü teori Gül-Haççılığın varlığını tümden inkâr eder ve bu sözde Tarikat'ın hiçbir zaman kurulmadığını ve tümüyle hayali olduğunu ileri sürer. Bu seçkin metafizikçi grubu araştıran insanların sorduğu bir dizi soru, bu görüş açısını çok iyi özetler: "Gül-Haç Kardeşliği" Hermesçi bilimlerle alay etmek amacıyla, bazı yetenekli edebi kalemlerin yarattıkları hayali bir mistik kurum olabilir mi? Kutsal Ruhun Evi, kimi ortaçağ mistiklerinin imgelemi dışında hiç var oldu mu? Gül-Haç hikâyesi skolastik Avrupa'nın safdilliğiyle alay eden bir hikâye midir? Gizemli Peder C.R.C., bir edebiyat dehası olan Johann Valentin Andrae'nin veya benzeri bir zekânın ürünü mü yoksa? Simyasal ve hermetik felsefeyi iyice alaya almak isteyen bu kişi veya kişiler istemeden bu bilimlerin saygınlığının daha da artmasını sağlamış olabilirler mi? Gerçekten de Gül-Haçlıların ilk metinlerinden en azından biri kesinlikle Andreae'nin kaleminden çıkmıştır; bunu hangi amaçla yazmış olduğu ise hâlâ tartışma konusudur. Andrae bilinmeyen bir kişi veya kişilerden yerine getirilmesi gereken talimatlar mı aldı? *Cymical Nuptials of Christian Rosencreutz*'u sadece on beş yaşındayken yazdıysa, bu kitabın hazırlanmasında ona yardım eden birileri var mıydı?

Bu can alıcı sorulara hiçbir yanıt verilememektedir. Bazı insanlar Andreae'nin bu büyük sahtekârlığı teorisini doğru olarak kabul etmiştir. Bu kişilere göre, bunun bir sonucu olarak sayısız sözde cemiyet ortaya çıkmış ve her biri kendisinin Fama Fraternitatis ile Confessio Fraternitatis adlı eserlerin çıktığı örgüt olduğunu ileri sürmüştür. Hiç kuşkusuz bugün birçok sahte örgüt mevcuttur. Bunlardan çok azı tarikatlarının on dokuzuncu asrın başından daha eskilere gittiği iddiasını destekleyebilir.

Gül-Haç Kardeşliği'yle ilgili gizem birçok sonuçsuz tartışmaya neden olmuştur. Çok sayıda akıllı insan, örneğin Eugenius Philalethes, Michael Maier, John Heydon ve Robert Fludd, Bilinmeyen Filozoflar Cemiyeti'nin kesin olarak var olduğunu ileri sürmüştür. Eşit ölçüde bilgili diğer insanlar ise onun sahte bir kökene sahip olduğunu ve böyle bir örgütün mevcut olmadığını söylemiştir. Eugenius Philalethes, bütün kitaplarını bu tarikata adayıp, onun ilkelerini uzun uzun açıkladıktan sonra kişisel bir bağlantıyı inkâr etmiştir. Onun gibi yapan birçok isim vardır.

Bazıları Sir Francis Bacon'ın *Fama Fraternitatis* ile *Confession Fraternitatis*'in yazımına yardım ettiği görüşündedir; çünkü bu eserlerin retoriği Bacon'ın *Yeni Atlantis* adlı eserinin üslubunu andırmaktadır. Ayrıca Yeni Atlantis'teki bazı ifadelerin Gül-Haç sembolizmine ait bilgiye işaret ettiğini ileri sürmektedirler. Gül-Haç konusundaki anlaşmazlık birçok edebi esere ilham kaynağı olmuştur. Bu cemiyet etrafında dönen romanlar arasında en göze çarpanı *Zanoni*'dir. Yazar Lord Bulwer-Lytton, kimileri tarafından Tarikat'ın bir üyesi olarak görülürken, diğerleri onun üyelik için başvurup reddedildiğini iddia etmiştir. Abbé de Vilars'ın *Pope's Rape of the Lock* ve *Comte de Gabalis* adlı eserleriyle, De Quincy, Hartmann, Jennings, Mackenzie ve diğerlerinin makaleleri Gül-Haç edebiyatının örneklerini oluşturur. Bir yandan, bu ortaçağ Gül-Haç üyelerinin var olduklarını kanıtlamak çok zor olsa da, öte yandan, Almanya'da ve daha sonra Fransa, İtalya, İngiltere ve diğer Avrupa ülkelerinde, beşeri bilgiye büyük katkıda bulunan, ancak kim oldukları ve örgütleri hakkında gizliliklerini koruyan bir grup aydınlanmış insanın oluşturduğu gizli bir cemiyete dair elimizde bir sürü kanıt vardır.

DÖRDÜNCÜ VARSAYIM

Gül-Haç cemiyetinin varlığı ve yapısı konusundaki fikirlerin uyumsuzluğu, tümüyle aşkıncı bir açıklama için de zemin oluşturmuştur. İlk dönem yazarların bu tür bir teoriden haberdar olduğuna dair kanıtlar olsa da, bu teori Teozofi'nin desteğini aldıktan sonra yaygınlaşmıştır. Bu teoriye göre Gül-Haçlılar onlara atfedilen bütün doğaüstü güçlere sahiptirler; onlar aslında iki âlemde birden ikamet etmektedirler: Bir yanda maddi planda kendilerini ifade etmek için fiziksel be-

denlere sahipken, öte yandan Kardeşlik'ten aldıkları bilgiler sayesinde zaman ve mekân sınırlamasına tabi olmayan gizemli bir esîr bedenle iş görebiliyorlardı. Bu astral form sayesinde, doğanın görünmez âlemlerinde iş görebiliyorlardı ve tapınakları avamın ulaşamayacağı bu âlemde bulunuyordu.

Bu bakış açısına göre gerçek Gül-Haç Kardeşliği çok gelişmiş ustalar veya inisiyelerden oluşan çok küçük bir gruptu ve bu ustaların mertebeleri öyle yüksekti ki fâni yasalarla sınırlı değillerdi. Adaylar tarikata ancak uzun hazırlık dönemlerinin ardından alınıyorlardı; ustalar Felsefe Taşı'nın ve baz metalleri altına çevirmenin sırrını biliyor, ancak bunların sadece alegorik terimler olduklarını, bu terimlerin, insanın aşağı doğasının "baz elementlerini" entelektüel ve spiritüel aydınlanmanın "altınına" dönüştürebilecek beşeri dönüşüm sırrını gizlediklerini öğretiyorlardı. Bu teoriye göre, Gül-Haç tartışmasıyla ilgili olarak önemli olayları araştıran insanlar, konuya tümüyle fiziksel ve maddi açıdan yaklaştıkları için tatmin edici bir açıklamaya ulaşmakta her zaman başarısız olmuşlardır.

Chymische Hochzeit adlı eserden.

JOHANN VALENTIN ANDREÆ.'NIN ARMASI

Christian Rosencreutz'un Simyasal Evliliği adlı eserindeki dört kırmızı gül ve bir beyaz haça yapılan gönderme, Johann Valentin Andreae'nin aile arması olması dolayısıyla yazar olduğunu akla getirmektedir.

Bu ustaların insanlara istedikleri zaman fiziksel bedenlerinden uzakta iş görmeyi öğreterek "gülü haçtan ayırmada" yardımcı olduklarına inanılmaktadır. Spiritüel bedenin fiziksel bedene çarmıhtaki çivilerle sembolize edilen belli noktalarda bağlı olduğunu; fakat ruhani dünyada, gerçek Gül-Haç Tapınağı'nda gerçekleşen üç simyasal inisiyasyon sayesinde bu çivilerin "söküldüğünü" ve insanın İlahî doğasının haçtan kurtulduğunu öğretmişlerdir. Bu süreci şu türden simyasal benzetme ifadelerinin ardına gizlemişlerdir: "Ergimiş Denizin Dökümü", "Gül Elmasın Yapılması" ve "Felsefe Taşına Ulaşma."

Entelektüeller zıt teoriler arasında dolaşırken, mistikler sorunu tümüyle farklı bir biçimde ele almaktadır. Mistikler gerçek Gül-Haç Kardeşliği'nin, (Hindistan'ın Mahatma'larından çok farklı olmayan) üstinsanlardan oluşan bir okul olarak görünür dünyada değil, spiritüel dünyada, yani "Doğanın iç planlarında" var olduğuna ve Kardeşler'e yalnızca maddi dünyanın sınırlarını aşabilen insanların ulaşabildiklerine inanmaktadır. Bu bakış açısını desteklemek için mistikler *Confession Fraternitatis*'ten şu önemli ifadeleri kullanır: "Layık olmayanlar binlerce kez yaygara koparabilirler, binlerce kez öne çıkabilirler; Tanrı onları işitmemiz için kulaklarımıza emir vermiştir ve bizi, onun sadık hizmetçilerini, öyle bir bulutla çevirmiştir ki hiçbir güç geçerli değildir, burada kartalın gücünü almamış hiçbir insan gözü bizi göremez." Misti-

sizmde kartal inisiyasyon sembolüdür (omurgadaki Ateş Ruhu) ve bu terimle Gizli Gül-Haç tarikatını ölü dünyanın anlamasının asla mümkün olmayışını anlatırlar.

Bu teoriyi savunanlar Saint Germain Kontu'nu en yüksek ustaları olarak görürler ve onun Christian Rosencreutz ile aynı kişi olduğuna inanırlar. Ateşi evrensel sembolleri olarak kabul ederler, çünkü metaller ancak bu element aracılığıyla kontrol edebilir. Bu kişilere göre onlar Tubal-kain'in ve Hiram Abif'in soyundan gelirler ve var oluşlarının amacı maddecilik çağlarında insanın ruhaniliğini korumaktır. "Gnostik mezheler, Araplar, Simyacılar, Tapınak Şövalyeleri, Gül-Haçlılar ve nihayet Hürmasonlar okült bilimlerin Batı zincirini oluşturur." (Bkz. *The Tarot of the Bohemians* A.E. Waite tarafından Papus'un Fransızca kitabından çevrilmiştir.)

Hıristiyan Mistik Max Heindel Gül-Haç Tapınağını Avrupalı bir beyefendinin evinin etrafında yer alan "esîrî bir yapı" olarak tarif eder. Heindel, bu görünmez binanın eninde sonunda Amerika kıtasına taşınacağına inanmıştı. Heindel Gül-Haçlı İnisiyelerden ayrıca hayat biliminde öyle ustalaştırmışlardı ki "ölüm onları unutmuştu" diye söz eder.

XXXII

Gül-Haç Öğretileri ve İnançları

ül-Haç Kardeşliği'nin insani faaliyetleri, siyasi umutları ve felsefi inançlarıyla ilgili olarak güvenilir bir bilgiye sahip değiliz. Cemiyetin sırları bugün de, eskisi kadar, kendi yapısının doğal bir uzantısı olarak sırlı kalmıştır; Gül-Haç felsefesini yorumlama çalışmaları, istisnalar bir yana, spekülasyonlardan ibarettir.

Kanıtlar gösteriyor ki iki Gül-Haç cemiyeti vardır: Kimliklerini ve öğretilerini asla ifşa etmeyen üyelerden oluşan bir iç örgütlenme ile iç grubun nezareti altında hareket eden bir dış cemiyet. Altın Taş Şövalyesi Christian Rosencreutz'un sembolik mezarı, büyük bir ihtimalle dış cemiyeti gösteriyordu ve onun ardında daha yüksek bir ruh gizliydi. 1614 yılından sonra bir asırdan fazla süren bir dönem boyunca dış cemiyet kendi adı veya inisiye üyelerin adı altında elyazmaları ve manifestolar yayınlamıştır. Bu yazıların amacı, öyle görünüyor ki cemiyeti araştıran insanların kafalarını karıştırıp onları yanlış yönlendirmek ve böylece Kardeşliğin asıl işleyişini etkili bir şekilde gizlemekti.

Gül-Haçlılık on yedinci asrın felsefi "modası" haline geldiğinde, konuyla ilgili olarak, cemiyetin popülerliğinden para kazanmak isteyen sahtekârların tümüyle ticari olan amaçlarına hizmet eden sayısız metin ortaya çıktı. Bizzat kardeşliğin yayınlamış olduğu çok zeki bir biçimde gerçeği gizleyen bilgiler ile şarlatanların sahte metinleri ikili bir perde yaratmış, örgüt, bu perdenin arkasında halkın bildiği ilkeler ve amaçların tümüyle dışında olan faaliyetlerine ra-

hatsız edilmeden devam etmiştir. Gül-Haç Kardeşliği üyeleri, ardına saklanıp içinde çalıştıkları 'bulutların' oluşmasında, kendileriyle ilgili müsaade ettikleri yanlış kavrayışların yayılmasında sakınca görmemişlerdir.

Ancak Gül-Haç Kardeşliği'nin asıl gövdesine –ezoterik öğretilerine– dair bir ipucuna, onun gölgesinin –ekzoterik öğretilerin– bir analizi yoluyla ulaşabiliriz. En önemli 'perdelerden' biri olan *Confessio Fraternitatis* adlı eserde *Gül-Haç Kardeşliği'nden Bir Kardeş* neden var olduklarını ve tarikatın amacı ve faaliyetlerini açıklamaya (?) çalışır. *Confessio* [İtiraf] on dört bölümden oluşur. Bölümler aşağıda özetlenmiştir.

FRATERNİTATİS R.C. AD ERUDİTOS EUROPAE'NİN İTİRAFLARI

1. Bölüm: Daha önceki amentümüz olan *Fama Fraternitatis*'teki ifadeler konusunda karar vermek için acele etme ve yanlış bir yargıya varma. Medeniyetin yozlaşmasını gören Yehova, hazır olanlara bilgileri açarak ve yalnızca seçilmişler için sakladığı sırları ifşa ederek insanlığı kurtarmayı diledi. Bu hikmet Tanrı'ya yakın olanları koruyacak, O'ndan uzak olanların üzüntüsünü artıracaktır. Tarikatımızın gerçek amacı Fama Fraternitatis'te dile getirilmiş olsa da, yanlış anlaşılmalar olmuş ve bizi sapkınlık ve hainlikle suçlamışlardır. Bu belgede konumumuzu netleştirmek ve böylece aydınlanmış kurucumuzun isteği doğrultusunda Avrupa'nın bilgili insanlarının ilahi bilginin yayılmasa katılmasını umut ediyoruz.

2. Bölüm: Birçok insana göre günümüzün felsefi tutumu doğru olsa da, biz onun yanlış olduğunu ve kısa süre içinde kendi doğasındaki zayıflık nedeniyle öleceğini ileri sürüyoruz. Doğa tezahür eden her hastalık için nasıl bir çare sunuyorsa, kardeşliğimiz de, dünyanın felsefi sisteminin zayıflıkları ve hastalıkları için bir çare sunmaktadır. Gül-Haç'ın gizli felsefesi bütün melekelerin, bilimlerin ve sanatların toplamı ve başı olan bir bilgiye dayanır. Tanrı'nın bize bahşettiği –epey teoloji ve tıp, çok az hukuk barındıran– sistemimizle, semaları ve yerleri inceliyoruz. Fakat en çok insanı inceliyoruz; çünkü onun içinde en yüce sır saklıdır. Eğer günümüzün bilgili insanları davetimizi kabul eder ve kardeşliğimize katılırlarsa, onlara doğanın saklı işleyişleriyle ilgili olarak aklı hayallerine gelmeyecek sırlar ve mucizeler öğreteceğiz.

3. Bölüm: Bu kısa metinde tartışılan sırların bizim tarafımızdan hafife alındığını düşünmeyin. Kardeşliğimizin mucizelerini tam olarak açıklayamayız, çünkü bilgisiz insanlar şaşırtıcı iddialarımızla ezilebilirler ve avam, anlamadığı şeylerle alay etme yolunu seçer. Ayrıca iddialarımızın beklenmedik cömertliğiyle birçok insanın kafasının karışmasından korkuyoruz, çünkü bu kişiler, içinde bulunduğumuz bu altıncı çağın harikalarını anlamayarak, yaşamak üzere oldu-

ğumuz büyük değişimleri göremiyorlar. Her yeri ışık dolu bir dünyada yaşayan kör insanlar gibi, onlar ancak duygularıyla hareket ediyorlar. [*görmek* kelimesiyle ruhani tanıma, *duygu* kelimesiyle maddi duyular kast edilmektedir.]

4. Bölüm: Kesin inancımız odur ki muhterem Hıristiyan Babamız C.R.C. insan zihninin icatları ve hayatın sırları üzerine derin tefekkürle ve ruhların ve meleklerin yardımıyla, Tanrı'nın bilgeliğinde eksiksiz bir şekilde aydınlanmıştır; dünyanın bütün kitapları ve yazıları kaybolsa, bilimin bütün temeli yerle bir olsa bile Gül-Haç Kardeşliği dünyadaki bilgiyi ilahi hakikat ve bütünlük temeli üstünde yeniden tesis edebilir. Bilgimizin derinliği ve eksiksizliği nedeniyle Gül-Haç Kardeşliği'nin sırlarını anlamak isteyenler hikmete hemen ulaşamaz, önce bilgi ve kavrayış bakımından gelişmek zorundadır. Bu yüzden, Yüce Arkanum'u, yani Büyük Sır'ı öğrenmek isteyenler adım adım düzenlenmiş olan mertebelerden geçmelidir. O Tanrı, altı kollu şamdanını yakmıştır, bu durumda, dünyevi cehaletin labirentlerinde dolaşmak yerine hakikati bu şekilde aramak daha doğru değil midir?

Nadir bir baskıdan.

JOHANN VALENTIN ANDREÆ

Kimi ezoterik çevrelerde Johann Valentin Andreae'nin mütevazı kişiliğini bir Gül-Haç elçisiyle birleştiren belirsiz söylentiler vardır. Andreae isminde bir Alman tanrıbilimcisinin yaşamış olduğuna dair yeterli kanıt mevcut olsa da, söz konusu kişinin biyografisinde araştırmacıların tatmin olmasını engelleyen tutarsızlıklar bulunmaktadır. Yukarıdaki resimle Sir Francis Bacon'ın resmi karşılaştırıldığında, aradaki çağ farkına rağmen çarpıcı bir benzerlik görülür. Eğer Bacon, William Spakspere'nin ismini ve kimliğini ödünç almışsa, İngiltere'deki sahte cenazesinin ardından Johann Valentin Andreae'nin kişiliğine bürünmüş olabilir. Büstün altındaki hilal oldukça anlamlıdır, aynı hilali Bacon'ın mezarında görürüz. Mezardaki hilal onun Sir Nicholas Bacon'ın ikinci oğlu olduğunu göstermek içindir. Ayrıca çerçevenin alt sağ köşesindeki dört harf (O MDC) çok temel bir Bacon şifresidir. Bu harflerin toplamı 33 sayısını verir ve bu da Bacon isminin sayısal karşılığıdır. Bu çeşitli ilginç noktalar bir arada düşünüldüğünde, ilk Gül-Haç manifestolarının yazarını çevreleyen gizemi yeterince iyi aydınlatmaktadır.

Üstelik, bu bilgiyi alanlar bütün sanat ve zanaatların ustası olur, onlara sır yoktur; geçmişin, şimdinin ve geleceğin bütün iyi amelleri onlara açık olur. Bütün

dünya tek bir kitaba dönüşür ve bilim ile teolojinin çelişkileri uzlaşır. Sevin ey insanlık, Tanrı sevinçle üstlendiğimiz bir vazife olan kardeşlerimizin sayısını artırmamıza izin vermiştir. Bilgelik kapıları artık dünyaya açılmıştır; fakat kardeşlerimiz ancak ayrıcalıklı olanlara görünecektir. Çünkü bilgimizi kendi çocuklarımıza bile açmamız yasaklanmıştır. Ruhani hakikati alma hakkı babadan oğla geçmez, bu hak önce insanın kendi ruhunda kemale ermelidir.

5. Bölüm: Hazinelerimizi serbestçe ve düşüncesizce –dindar, bilge, soylu, köylü ayrımı yapmadan– sunmakla suçlanmış olsak da, emanete hıyanet etmedik. *Fama* beş dilde yayınlanmış olsa da, onu ancak layık olanlar anlayabilir. Cemiyetimize meraklı araştırmacılar değil, ciddi ve kutsanmış düşünürler ulaşabilirler. Yine de ulusların bilgelerine, uzman olmasalar bile bizi tanıma hakkını vermek için amentümüzü beş dilde yayınladık. Layık olmayanlar binlerce kez kapılarımıza gelebilir, gürültü edebilir. Ancak Tanrı, biz Gül-Haç Kardeşliği'ne onların sesini duymayı yasaklamış ve bizi bulutlarla çevrelemiştir. O'nun koruması altında bize hiçbir zarar gelmez ve kartalın gücü verilmeyen hiç kimse bizi ölümlü gözlerle göremez. Ayrıca Avrupa hükümetlerini reformdan geçireceğimizi ve onları Damkar filozoflarının uyguladığı sisteme göre şekillendireceğimizi bildirmek isteriz. Bilgiye ulaşmak isteyen her insan, ona kendi kavrayışının izin verdiği ölçüde ulaşabilir. Yanlış tanrıbilim yönetimi yıkılacak ve Tanrı seçilmiş filozoflar aracılığıyla iradesini bildirecektir.

6. Bölüm: Kısaca bilgi vermemiz gerekirse Babamız C.R.C. 1378 yılında doğmuş, 106 yaşında Hakk'a yürümüş ve bize felsefi din öğretisini bütün dünyaya yayma vazifesini bırakmıştır. Kardeşliğimiz samimiyetle hakikati arayan herkese açıktır; fakat sahtekârları ve temiz niyetlere sahip olmayanları baştan uyarıyoruz, bizi aldatamaz ve bize zarar veremezler; çünkü kardeşliğimiz Tanrı'nın koruması altındadır ve bize zarar vermek isteyenlerin şerleri kendilerine dönecek, onları mahvedecektir. O'nun krallığındaki Aslan'ın yönetiminde kardeşliğimiz el değmeden kalacaktır.

7. Bölüm: Dünyanın sonu gelmeden önce Tanrı'nın insanlığın ıstıraplarını dindirmek için büyük bir ruhani ışık seli yaratacağını ileri sürüyoruz. Bilge insanların bile doğruluk yolunu bulmalarını zorlaştıran, insanlığın sanatlarına, bilimlerine, dinlerine ve yönetimlerine sızan sahtelik ve yanlışlık, sonsuza dek silinecek ve herkes hakikat meyvelerinden yesin diye tek bir ölçü belirlenecektir. Bizler bu değişimin sorumluları olarak görülmeyeceğiz, halk bunun çağın ilerlemesinin bir parçası olduğunu ileri sürecektir. Çok büyük reformlar başlamak üzeredir, fakat biz Gül-Haç Kardeşliği olarak bu ilahi reformun yapma şerefini kendimize bahşetmiyoruz, çünkü dünyada kardeşliğimizin üyesi olmayan, ancak tam anlamıyla dürüst, doğru ve bilge insanlar vardır ki bu kişiler akılları ve yazıları sayesinde onun gelişini hızlandıracaktır. Taşların yakında yükselerek

insanlığa hizmetlerini sunacağına, Tanrı'nın yeryüzünde iradesini gerçekleştirecek dürüst insan yokluğu çekilmeyeceğine şahitlik ederiz.

8. Bölüm: Tanrı, kuşkusu olanlar için insanlığa elçilerini, gökyüzüne ise işaretlerini göndermiştir. O yüce Seçilmişler Meclisi'nin kurulmak üzere olduğunu göstermek için *Serpentarius* ve *Cygnus* takımyıldızlarında yeni yıldızlar çıkarmıştır. Tanrı, görünür doğada, onu anlayabilecek çok az insan için, gelecek olan her şeyi gösteren işaretler ve sembolleri ifşa etmiştir. Tanrı insana iki göz, iki burun deliği, iki kulak ve bir dil vermiştir. Gözler, burun delikleri ve kulaklar doğanın bilgeliğini alırken, dil onu verir. Çeşitli asırlarda Tanrı'nın iradesini işiten, tadan, koklayan ve gören insanlar olmuştur; fakat görenlerin, tadanların, koklayanların ve işitenlerin konuşacağı ve hakikatin açığa çıkacağı gün artık çok yakındır. Ne var ki doğru insanların hakikati açıklamasından önce, dünya tanrıbilimsel şarabın sahte hayatıyla dolmuş olan kadehindeki zehirleri temizlemeli, kalbini erdeme ve kavrayışa açarak Hakikat'in yükselen güneşini selamlamalıdır.

9. Bölüm: Tanrı'nın göksel ve yersel doğaya yazdığı ilahi alfabeyi kopyalayan büyülü yazılarımız var. Bu yeni dille Tanrı'nın yaratıklarına dair iradesini okuyoruz, astronomların güneş tutulmalarını öngörmesi gibi, kilisenin engellemelerini ve bunların ne kadar süreceğini görüyoruz. Bizim dilimiz Âdem'in ve Hanok'un düşüşten önceki dilidir, sırlarımızı bu kutsal dilde anlayıp açıklayabilmemize rağmen, bunu Latincede yapamıyoruz. Çünkü bu dil, Babil'den miras kalan kafa karışıklığıyla kirlenmiştir.

10. Bölüm: Yeryüzünde hâlâ bize muhalefet edip bizi engelleyebilecek insanlar var olsa da -bu insanlar yüzünden gizli kalmak zorundayız- kardeşimiz olacaklara hiç ara vermeden kutsal metinleri incelemelerini tavsiye ediyoruz, bunu yapanlar bizden uzak olamazlar. İnsanların İncil'i dilinden düşürmemesini söylemiyoruz, fakat onun gerçek ve ebedi anlamını bulmaya çalışmayı tavsiye ediyoruz. Bu anlam tanrıbilimciler, bilimadamları veya matematikçiler tarafından nadiren görülür. Çünkü onlar kendi mezheplerinin görüşleriyle kör olmuşlardır. Dünyanın kuruluşundan beri insana Kutsal İncil kadar kusursuz bir kitap verilmediğine şahadet ederiz. Ona sahip olan, onu okuyan, onu anlayan ne mutludur, ona itaat eden ise Tanrı benzeridir.

11. Bölüm: *Fama Fraternitatis*'te metallerin dönüşümü ve her derde deva ilacın yapımıyla ilgili söylediklerimizin doğru anlaşılmasını diliyoruz. İnsan her ikisini de yapabilecek güçte olsa da, araştırmalarını metallerin dönüşümüyle sınırlandıran birçok zekâ yüzünden gerçek bilgi ve kavrayış yolundan uzak düşmesinden korkuyoruz. İnsana hastalıkları iyileştirme, yoksulluğu alt etme gücü ve dünyevi yükseklere çıkma fırsatı verildiği zaman, onun karşısına yüzlerce ayartı çıkar; gerçek bilgi ve eksiksiz bir kavrayışa sahip olmadıkça, elindeki fırsat insanlık için korkunç bir belaya dönüşür. Metallerin dönüşümünü gerçekleş-

tirebilen bir simyacı, kendi elleriyle yaratmış olduğu zenginliğe denk bir kavrayış gücüne sahip olmadığı vakit, her türlü kötülüğü yapabilir. Bu yüzden insanın ilk olarak bilgi, erdem ve kavrayışa ulaşması gerektiğini söylüyoruz, bundan sonra bilgisine istediğini ekleyebilir. Hıristiyan kiliseyi büyük bir iktidara sahip olup, bu iktidarı kötü bir amaçla kullanma günahıyla suçluyoruz. Onun kendi günahlarının ağırlığıyla çökeceğini ve tacının yerlerde sürüneceğini müjdeliyoruz.

12. Bölüm: İtirafımız sonuna gelirken, Kutsal Teslis'i hafife alıp saf insanları anlamsız bulmacalarla kandıran sözde simyacıların ve günümüzde sayısı hiç de az olmayan düşünürlerin değersiz kitaplarını bir kenara atmanızı tüm içtenliğimizle tavsiye ediyoruz. Bu sahte filozoflardan biri de sahtekârlık için yeterli dehaya sahip bir sahne oyuncusudur. Bu tür insanlar, iyiyi arayanlara karşı, insanlığın refahının düşmanıyla işbirliği ederek Hakikat'in keşfedilmesini güçleştirirler. Bize inanın, Hakikat basit ve açıktır; oysa yanlışlık karmaşıktır, iyi gizlenmiştir ve gururludur. Hatanın uydurma dünyevi bilgisi, dindar bir cilanın parlaklığı yüzünden genellikle ilahi bilgelikle karıştırılır. Aranızdaki bilgeler bu sahte öğretilere yüz çevirip sizin paranızı istemeyen, ama en büyük hazineleri size veren bizlere gelecektir. Biz sizin mallarınızı istemiyoruz, bizim eşyalarımızı paylaşmanızı istiyoruz. Bizi misafir etmenizi istemiyoruz, gelip bizim krallara layık evlerimizde ve saraylarımızda kalmanızı istiyoruz. Bunu da kendimiz için değil, Tanrı'nın ruhunun emri, Azizi Babamız C.R.C.'nin isteği ve günün ihtiyaçları yüzünden yapıyoruz.

De Bry'nin aşağıdaki tablosu kendi kendini açıklar. Yıldızlı semanın dışında, empyreumun üç ateşli halkası görülür – semavi varlıkların yaşadığı, Yüce Yaratıcı'nın üçlü ateşi. Bunun içinde gezegenlerin ve elementlerin planları vardır. Hava elementinin ardından dünya çemberi (toprak) gelir. Hayvanlar çemberini bitkiler çemberi izler. Onun ardından ise mineraller çemberi gelir. Daha sonra çok çeşitli figürlerin olduğu halkalar gelir. Bunların ortasında da elindeki küreyi bir pergelle ölçen ve yersel kürenin üzerinde oturan bir maymun-insan figürü görülür. Bu küçük figür, hayvani yaratımı temsil eder. Dıştaki ateş halkasının üstünde Yehova'nın kutsal ismi bulutlarla çevrelenmiştir. Bu bulutlardan zincir tutan bir el çıkar. İlahi küre ile maymun tarafından sembolize edilen aşağı dünya arasında bir kadın figürü vardır. Dişi figürün onu aşağı dünyaya bağlayan zinciri elinde tuttuğuna, ancak onu yüksek dünyaya bağlayan zincirin bileğindeki bir prangayla sona erdiğine dikkat edelim. Bu kadın figürü çok farklı şekillerde yorumlanabilir. Tanrısallık ile hayvanlık arasında asılı olan insanlığı edebileceği gibi, Tanrı ile aşağı dünyanın bağlantısı olan doğa olarak da yorumlanabilir veya belki aşağı ile yukarı arasında bir aracı olan insan ruhunu sembolize ediyordur.

13. Bölüm: Konumumuzu açıkladığımıza göre, şimdi açıkça Mesih'e bağlılığımızı itiraf ediyoruz: Papalığı reddediyor, hayatımızı gerçek felsefeye ve ona ya-

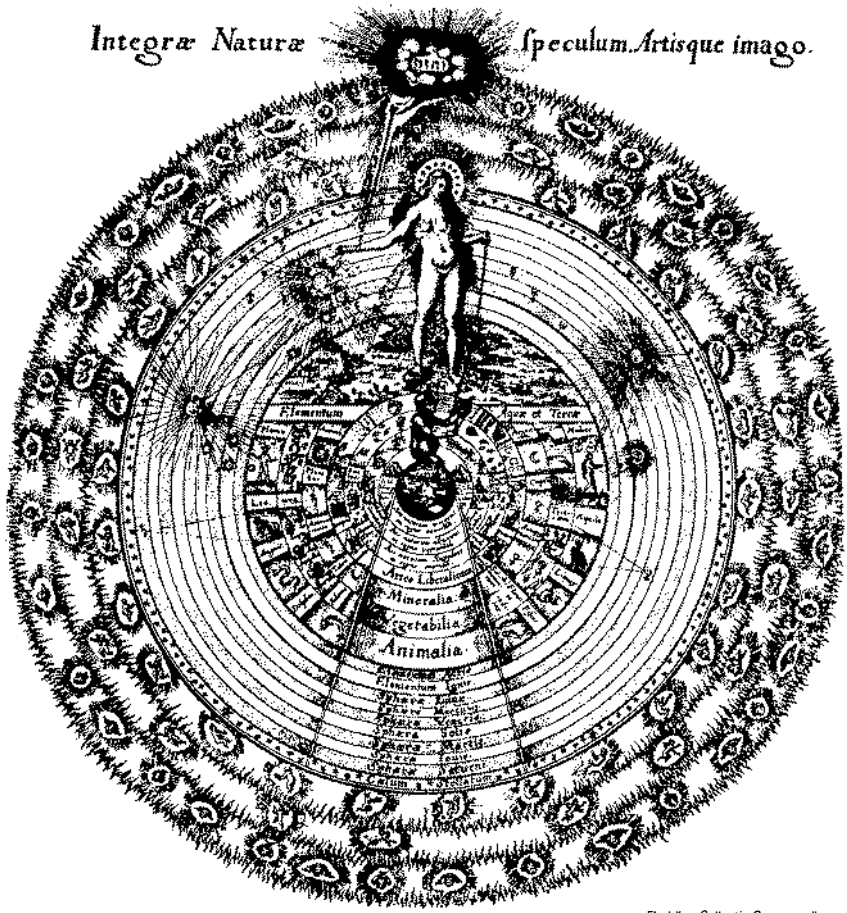

Fludd'un *Collectio Operum* adlı eserinden.

DOĞANIN İŞLEYİŞİNİN SEMBOLİK BİR TABLOSU

Bry tarafından çizilen bu tablo, Robert Fludd'un (Robertus de Fluctibus) felsefi ilkelerini gösteren en ünlü tablodur. Tabloda görülen üç kişi Gül-Haç ile masonluk arasındaki çarpıcı bağlantıları gösterir: Michael Maier, Elias Ashmole ve Robert Fludd. De Quincey, Robert Fludd'un masonluğun babası olduğunu düşünür. (Bkz. *The Rosicrucians and Freemasons*). Edward Waite'e göre Robert Fludd, Paracelsus'un en üstün mürididir. Hatta Fludd'un ustasını geçtiğini bile ileri sürer. Ayrıca şunları ekler: "Magnus Opum'un şarlatan filozofları, teosofistleri ve mistikleri arasında, doğrudan veya dolaylı olarak gizemli kardeşlik örgütüyle bağlantılı olan entelektüel bir dev yükselir. Bu kişi, yazılarından anlaşıldığı üzere, bilgi dağarcığı son derece gelişmiş bir deha olan, on yedinci asrın mistik filozofu Roberntus de Fluctibus'tan başkası değildir." (Bkz. *The Real History of the Rosicrucians*.) Robert Fludd 1574 yılında doğdu ve 1637 yılında öldü.

kışır hayata adıyoruz; bütün ulusların en değerlilerini kardeşliğimize çağırıyor ve kabul ediyoruz. Bu kişi kardeşimiz olduktan sonra bizimle birlikte Tanrı'nın Nuru'nu paylaşıyor. Kendinizi kusursuzlaştırmak, sanatlarda ve dünyanın hizmetinde gelişmek için bize katılmayacak mısınız? Bu adımı atarsanız, dünyanın her yerindeki hazineler sizin olacak, maddeci sanat ve bilimlerin boş yere uğraşmasına neden olan insanı saran karanlık, sonsuza dek dağılacaktır.

14. Bölüm: Altının parlaklığıyla gözleri kamaşarak sefahat dalıp Tanrı'ya arkasını dönenleri, kutsal bilimimizi boş laflarıyla rahatsız etmemeleri için uyarıyoruz. Kutsal bilimimiz bütün hastalıkları iyileştiren ve bütün insanlara bilgelik veren bir ilaç, çare olsa da, insanın buna erdem, emek ve onurlu bir yol dışında herhangi bir şekilde ulaşması Tanrı'nın iradesiyle yasaklanmıştır. Tanrı'nın iradesinin emretmediği hiç kimseye kendimizi göstermeye izinli değiliz. Ruhani zenginliğimize Tanrı'nın iradesine rağmen veya onun kutsaması olmadan ortak olacaklarını düşününler, bizi bularak mutluluğa ermek yerine, bizi ararken hayatlarını yitireceklerdir.

FRATERNİTAS R.C.

Johann Valentin Andreae'nin *Confessio*'nun yazarı olduğuna inanılır. Bununla birlikte Andreae'nın, isminin Sir Francis Bacon tarafından takma ad olarak kullanılmasına izin verip vermediği de epey tartışılan bir sorudur. Çarpıcı bir toplama eser olan *The Anatomy of Melancholy*'de bu konudan iki yerde bahseder. Democritus lakaplı yazarın ismiyle ilk defa 1621 yılında görünen bu kitabın yazarının daha sonra Robert Burton olduğu ortaya çıkmıştır. Onun da Sir Francis Bacon'ın bir yakını olduğundan kuşkulanılmaktadır. Bir yerde ince bir referansla *The Anatomy of Melancholy* adlı eserin yayınlandığı 1621 yılında Gül-Haç Kardeşliği'nin kurucusunun hâlâ hayatta olduğu ima edilir. Metnin içine yedirilmiş olan bu ima, birçok Gül-Haç öğrencisinin gözünden kaçmıştır. Aynı eserde ayrıca çok önemli kısa bir dipnot görürüz. Bu dipnotta şu kelimeler bulunur: "Job. Valent Andreas, Lord Verulam." Bu satır kesinlikle Johann Valentin Andreae'yı Sir Francis Bacon'la ilişkilendirir. Verulam lordu olan odur. Ve noktalama işaretleri bu kişilerin bir ve aynı insan olduğunu gösterir.

Ünlü Gül-Haç savunucularından biri de kendini "Tanrı'nın Hizmetkârı ve Doğa'nın Katibi" olarak tanımlayan John Heydon'dur. *The Rosie Cross Uncovered* adlı eserinde Gül-Haç Kardeşliği'yle ilgili olarak, şu aşağıdaki sözlerle, bulmacaya benzeyen ama çok değerli bilgileri verir.

"Dünyada kendilerine Rosie Crucians [Gül-Haçlılar] diyen ve semada yaşayan bir ilahi kardeşlik var. Bunlar dünyanın *Generalissimo*'sunun subayları, yüce Kral'ın gözleri ve kulaklarıdırlar; her şeyi görür ve işitirler. Gül-Haçlıların melekler vasıtasıyla aydınlandıkları söylenir. Tıpkı Musa gibi. Bu tarikatın element düzenine göre toprak saflaşarak su, su saflaşarak hava, hava saflaşarak ateş olur." Yazar ayrıca bu gizemli kardeşlik üyelerinin istedikleri kılığa girebilme gücüne sahip olduğunu ileri sürer. Aynı eserin önsözünde, Gül-Haç ustalarının garip güçlerini şu şekilde sıralar:

"Size Gül-Haçlıların kimler olduğunu söyleyeyim. Musa onların babasıdır ve o bir Θεοῦ παῖς idi. Kimileri onların Eliyah tarikatından olduğunu, kimileri ise

Hezekiel'in müritleri olduğunu söyler. Gül-Haçlılar sadece Musa'nın öğretisine inisiye edilmemişlerdir, ayrıca Musa, Eliyah, Hezekiel ve diğer peygamberler gibi mucizeler yaratmayı öğrenmişlerdir. Habakkuk'un Yahuda'dan Babil'e gidişi gibi istedikleri yere gidebilirler. Bu kardeşliğin üyelerinden biri, benim Devonshire'daki evimden dört günlük yol olan Londra'ya bir günde gidip gelmiştir. Bana kusursuz astrolojik kehanetlerde bulundular. Onlar şehirlerdeki vebayı durdurabiliyor, rüzgârı ve fırtınaları dindirebiliyor, denizin ve nehirlerin öfkesini yatıştırabiliyor, havada yürüyor, cadıların büyülerini bozabiliyor, bütün hastalıları iyileştirebiliyorlar."

Turbæ Philosophorum adlı eserden.

John Heydon'un yazıları Gül-Haç edebiyatına en önemli katkı olarak görülür. John Heydon büyük ihtimalle Sir Christopher Heydon'un bir yakınıydı. F. Leigh Gardner, yazarın Gül-Haç Kardeşliği'ne dair bilgileri buradan aldığına inanmaktadır. *Bibliotheca Rosicruciana* adlı eserinde John Heydon'la ilgili olarak şu yargıda bulunur: "Yazılarının bütününe baktığımızda onun Gül-Haç tarikatının alt derecelerini geçmiş olduğunu ve bilgilerinin çoğunu dünyayla paylaştığını söyleyebiliriz." John Heydon çok seyahat etmiş, Arabistan, Mısır, Pers ülkesi ve Avrupa'nın çeşitli yerlerine gitmiştir. Bu konuyla ilgili bilgileri, eserinin bibliyografi bölümünde bulabiliriz. Eserin adı *The Wise Mans Crown, Set with Angels, Planets Metals etc., or The Glory of the Rosie Cross*'tur. Yazar bu eserin Christian Rosencreutz tarafından Araplardan getirilen gizemli *M* kitabının İngilizceye çevirisi olduğunu ileri sürer.

SİMYANIN ANDROJEN İNSANI

Kaynağı kesin olarak bilinmeyen *Turbæ Philosophorum* Latincedeki bilinen ilk simya belgelerini oluşturur. Bazen bu metne *The Third Pythagorical Synod* da [Üçüncü Pisagorcu Meclis] denir. İsminden de anlaşılacağı üzere bilgelerin bir toplantısıdır ve birçok eski Yunan filozofunun simyayla ilgili görüşlerini açıklar. Yukarıdaki sembol, *Turbæ Philosophorum'un* 1750 yılında Almanya'da yayınlanan nadir bir baskısından alınmıştır ve *magnum opumu* tamamlama anlamına gelen hermafrodit figürü gösterir. Doğanın aktif ve pasif ilkeleri sık sık kadın ve erkek figürlerle gösterilmiştir. Bu iki ilke herhangi bir doğada veya bedende uyumla birleştirildiğinde, bu kusursuz denge halini yukarıdaki bileşik figürle gösterme âdeti vardı.

Tarikatın başka bir savunucusu olan Thomas Vaughan (Eugenius Philalethes), John Heydon'un Gül-Haçlı inisiyelerin kendilerini görünmez kılabildikleri yargısıyla ilgili olarak şunları söyler: "Gül-Haç kardeşleri şu beyaz sisin içinde hareket edebilirler. 'Bizimle iletişime geçebilecek olanların bu ışıkta görebilmesi gerekir, aksi takdirde biz istemeden bizi göremezler.'"

Gül-Haç Kardeşliği güçlü, saygıdeğer bir cemiyetti ve simya, kabala, astro-

loji ve maji sembollerini kendi amaçları doğrultusunda iç içe kullanıyorlardı. Fakat bu terimlere, terminolojisini aldıkları kültlerden tümüyle bağımsız anlamlar veriyorlardı. Kardeşliğin üç temel amacı şunlardı:

1. *Bütün kraliyet yönetim biçimlerini yıkmak ve yerine felsefi seçkinler yönetimini geçirmek.* Günümüzün demokrasileri, Gül-Haçlıların kitleleri despotizmin egemenliğinden kurtarmaya yönelik doğrudan çabalarının ürünüdür. On sekizinci asrın başında Gül-Haçlılar dikkatlerini yeni Amerika kolonilerine çevirmiş ve böylece Yeni Dünya'da büyük bir ulusun çekirdeğini oluşturmuşlardır. Onların ilk büyük siyasi deneylerini gösteren Amerikan Bağımsızlık Savaşı, ilahi ve doğal yasanın temel ilkeleriyle şekillenen ulus devletinin kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Kardeşliğin yeraltı faaliyetlerinin unutulmaz hatırası Birleşik Devletler'in Büyük Mührü'dür. Gül-Haçlılar ayrıca Fransız Devrimi'ni başlatanlardır. Fakat söz konusu örnekte, devrimcilerin fanatizmine ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan Terör Yönetimi'ne hâkim olamadıkları için tümüyle başarılı olamamışlardır.

2. *Bilim, felsefe ve ahlakın reformdan geçirilmesi.* Gül-Haçlılar maddi sanat ve bilimlerin ilahi bilgeliğin bir gölgesinden ibaret olduğunu ve insanın ancak doğanın en içlerine nüfuz ederek gerçekliğe ulaşabileceğini ileri sürer. Kendilerine Hıristiyan demelerine rağmen Gül-Haçlılar, açıkça anlaşılıyor ki aslında Platoncuydular ve ilk dönem İbrani ve Hindu teolojisi eğitimi almışlardı. Gül-Haçlıların insanlığı gizli ve ebedi öğretide eğitmek için kadim gizem okullarını diriltmek istediklerine dair inkâr edilemez kanıtlar mevcuttur. Gül-Haçlılar, büyük bir ihtimalle, gerçekten kadim gizem okullarının halefleriydiler ve kendilerini dogmatik Hıristiyanlığın yok edici güçlerinden ancak mutlak bir gizlilik ve ince zekâları sayesinde kurtarmışlardır. Yüce Sır'ı öyle dikkatle korumuş ve muhafaza etmişlerdir ki kendi rızalarıyla sırrı açmadıkları hiç kimse tarikatın varlığı veya amacı hakkında yeterli herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır. Gül-Haç Kardeşliği, dışsal örgütlenmesi yoluyla, Aydınlanmış Kardeş C.R.C.'nin sonunda enkarne olup Kardeşliğin maddi ve ruhani emeklerini insanlıkla paylaşabileceği bir bünye yaratmaya çalışmışlardır.

3. *Bütün hastalıkları iyileştirecek olan Evrensel Çare veya İlacın keşfedilmesi.* Gül-Haçlıların Abu Hayat'ı arayışlarında başarılı olduklarına dair yeterli kanıt mevcuttur. Elias Ashmole *Theatrum Chemicum Britannicum* adlı eserinde Gül-Haçlıların İngiltere'de takdir edilmedikleri için Kıta Avrupası'na geçtiklerini söyler. Ayrıca Kraliçe Elizabeth'in çiçek hastalığının iki kez Gül-Haç Kardeşliği tarafından iyileştirildiğini, Norfolk Dükü'nün cüzam

salgınını bir Gül-Haçlı hekimle durdurduğunu ileri sürer. Aşağıdaki alıntıda John Heydon, Gül-Haç Kardeşliği'nin insan ömrünü, Tanrı'nın belirlemiş olduğu mühletin ötesine, sonsuza dek uzatacak bir sırra vâkıf olduklarını ileri sürer:

"Nihayet aynı çareyle, ölen bütün kardeşlerini tekrar hayata getirip asırlarca yaşamasını sağlayabiliyorlardı. Bunun kurallarını dördüncü kitapta bulabilirsiniz... Gül-Haç Kardeşliği ilk olarak dört kişi tarafından kurulmuştur. Bunlar ölmüş ve Mesih'in döneminde tekrar dirilmiştir. Onlara rehberlik eden Yıldız'ı takip ederek Rabbimizin anasının kollarında olduğu Betlehem'e gelmişlerdir. Burada hazinelerini açmışlar ve O'na altın, günlük ve mür hediye etmişler ve Tanrı'nın emriyle evlerine dönmüşlerdir. Bu dört yaşlanmayan genç yine asırlarca hayatta kalmış, majikal bir dil ve yazılar keşfetmiş, hâlâ günlük olarak kullandığımız ve içinde büyük bir bilgelik bulduğumuz çok büyük bir sözlük hazırlamışlardır... Kardeşimiz C.R.C. kendisine uygun bir rahimdeyken, tarikata başkalarını da katma ve çekmeye karar vermişlerdir."

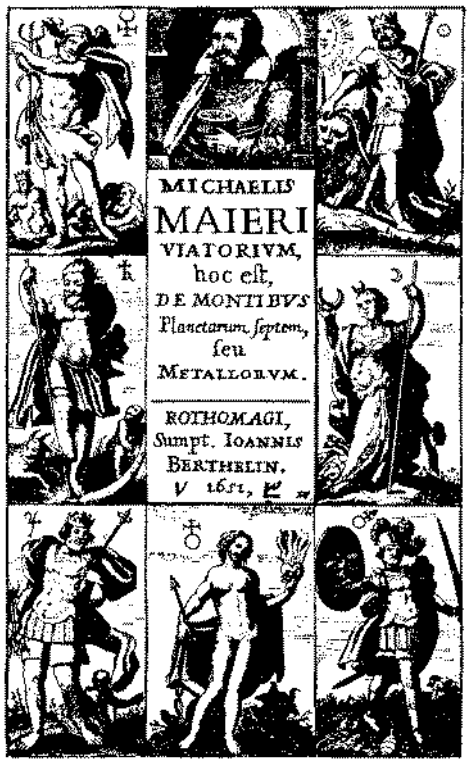

Maier'in *Viatoriu* adlı eserinden.

II. Rudolph'un hekimi olan Kont Michael Maier, Gül-Haç tartışmasının göze çarpan isimlerinden biridir. Gül-Haç Kardeşliği'nin inisiye bir üyesi olduğu konusunda çok az kuşku vardır. Tarikatın sırlarını Avrupa'nın felsefi seçkinleriyle paylaşma kararıyla ismi öne çıkmıştır. Yukarıdaki kapak sayfası yedi gezegeni sembolize eden yedi figürden oluşur. Her figürün ardında gezegenin yönettiği Zodyak burcunun sembolü bulunur. Kapak yazısının üstünde bizzat Maier'in resmi görülür. Kapak sayfasını gördüğümüz bu cilt, doğanın ve yedi gezegenin etkilerinin analizine ayrılmıştır ve her sayfa simya terminolojisiyle kaplıdır. Michael Maier bilgisini öyle ustaca gizlemiştir ki sahip olduğu sırrı yazılarından çıkarmak neredeyse imkânsızdır. Amblemlerin kullanılmasında tam bir ustadır ve felsefi bilgisinin büyük bir kısmı kitaplarındaki resimlere saklanmıştır.

Buradaki *rahim* kelimesi, anlaşıldığı kadarıyla, kardeşlerin gömüldüğü cam kap veya tabut anlamına gelmektedir. *Felsefi Yumurta* denilen şeydir bu. Belli bir vaktin ardından, filozof, yumurtasının kabuğunu kırarak doğar ve belli bir süre iş gördükten sonra, tekrar cam kabuğunda istirahata çekilir. Gül-Haçlıların bahsettiği her derde deva olan ilaç, bahsedilen fiziksel etkiyi yaratan kimyasal bir madde olarak da anlaşılabilir, insana öğrendiği zaman hakikati açan ruhani kavrayış olarak da anlaşılabilir. Cehalet en büyük hastalıktır ve cehaletini iyileştiren kişi en güçlü çareye kavuşmuştur. Kusursuz Gül-Haç ilacı, ulusların, ırk-

ların ve bireylerin iyileşmesi içindi.

Yayınlanmamış eski bir elyazmasında, isimsiz bir filozof, simya, kabala, astroloji ve majinin esasen ilahi bilimler olduğunu ve sapkınlık nedeniyle yanlış öğretilere dönüştüklerini, şimdiki halleriyle bu bilimlerin hakikat arayıcısını amacından son derece uzaklaştırdığını ileri sürer. Aynı yazar ruhani aydınlanma yolunu, kendisinin *dağlar* diye adlandırdığı üç adıma veya okula böler. Bu dağların ilki ve en alçağı *Sophia Dağı,* ikincisi ve orta büyüklükte olanı *Kabala Dağı,* üçüncüsü ise *Maji Dağı*'dır. Bu üç dağ, ruhani büyümenin birbirini takip eden aşamalarıdır. İsimsiz yazar bundan sonra şunları ifade eder:

"Felsefe ile kast edilen şey doğanın işleyişinin bilgisidir. İnsan bu bilgiyle duyu sınırlarının ötesindeki daha yüksek dağlara tırmanır. Kabala ile kast edilen

Musæum Hermeticum Reformatum et Amplificatum'dan

ELEMENTSEL DÜNYA

Dış halka Zodyak figürlerini gösteriyor. İkinci halka mizaçlarla ilgili küçük açıklamalarla birlikte burçları, yönettikleri beden kısmını ve yılın aylarını gösteriyor. Dördüncü halka sembolleriyle birlikte elementleri gösteriyor. Ardından gelen yedi halka, gezegenlerin yörüngelerini ve ayrıca Evrensel İnsan'ın yedi ana azası olan gezegensel melekleri gösteriyor. Ayrıca dördüncü dairedeki elementsel isimlere göre yedi metal görülüyor. On ikinci dairede şu sözler yazılı: "Üç İlke, Üç Âlem, Üç Çağ ve Üç Krallık vardır." On üçüncü dairede, ruhani gelişme için vazgeçilmez olan on iki sanat ve bilimin adı görülüyor. On dördüncü halkadaki kelime doğa anlamına geliyor. On beşinci dairede şu yazılar görülüyor: "İman sahibi ruhlara ne mutlu, daha doğdukları anda her birine bir melek tayin edilmiştir."

melekler ve semavi varlıkların dilidir. Bu dilde ustalaşan kişi Tanrı'nın elçileriyle diyalog kurabilir. Bu dağların en yükseği ise Maji Okulu'dur (İlahi Maji, Tanrı'nın dilidir). Burada insana bizzat Tanrı tarafından her şeyin gerçek doğası öğretilir.

Eğer Gül-Haççılığın gerçek doğası anlaşılsaydı, en azından büyük bir şaşkınlığa sebep olurdu, diye düşünenlerin sayısı giderek artmaktadır. Gül-Haç sembollerinin birçok anlamı vardır, ancak bu sembollere Gül-Haç üyelerinin verdiği anlamlar henüz bilinmemektedir. Gül-Haç Evi'nin üzerinde durduğu dağ, hâlâ bulutlarla gizlidir, burada kardeşler hem kendilerini hem de sırlarını saklarlar. Michael Maier konuyla ilgili şunları yazmaktadır: "*Fama* ile *Confessio* adlı eserlerde yazılanlar doğrudur. Kardeşliğin çok fazla vaatte bulunup çok az şey gerçekleştirdiği itirazında bulunmak çocukçadır. Başka yerlerde olduğu gibi, onlarda da, çok kişi çağrılmış, ancak çok az kişi seçilmiştir. Tarikatın ustaları içeri girenlere uzakta tuttukları gül yerine, haçı sunmuşlardır." (Bkz. *Silentum post Clamores,* Maier ve *The Rosicrucians and the Freemasons*, De Quincey).

Walter Conrad Arensberg, vitray penceresinde gül ve haç işlemesi görülen Lichtfield Chapter House'da Lort Bacon ile annesinin gömülü olduğuna inanmaktadır. Robert Burton'un *Anatomy of Melancoly* adlı eserinin 1628 baskısının atıf sayfasında çarmıha gerilmiş bir gül vardır.

En temel Gül-Haç sembolü gül ve haçtı. Gül dişi, haç ise eril ilkeyi gösteriyordu. Her ikisi de evrensel fallus amblemleridir. Thomas Inman, Hargrave Jenning ve Richard Payne Knight gibi uzmanlar, gül ve haçın, üreme süreçlerini sembolize ettiğini doğru bir biçimde gözlemlemiş olsa da, öyle görünüyor ki sembolizmin perdesini aşamamışlar, dünyadaki yaratım sırrının ruhani dünyanın ilahi yaratıcılığının bir gölgesi olduğunu fark edememişlerdir. Sembollerinin fallusa ait anlamları yüzünden hem Gül-Haçlılar hem de Tapınak Şövalyeleri gizli seremonilerinde ahlaka aykırı ritüeller düzenlemekle suçlanmışlardır. Simyadaki imbiğin rahmi sembolize ettiği doğru olsa da, ikinci doğum mecazında çok daha önemli gizli bir anlam vardır. Üreme maddi varoluşun anahtarı olduğu için, Gül-Haç Kardeşliği'nin kendilerine esas sembol olarak doğum süreçlerinin sembollerini seçmeleri sadece doğaldır. Ruhani varoluş için yenilenme veya yeniden doğum, anahtar bir aşama olduğu için, sembolizmlerini, insanın geçici aşağı doğasının ebedi doğasıyla birleşerek kurtuluşunu sembolize eden gül ve haç üzerine inşa etmişlerdir. Gül-Haç aynı zamanda Evrensel İlaç'ın formülünü temsil eden hiyeroglif figürdür.

XXXIII

On Beş Gül-Haç ve Kabala Tablosu

Hargrave Jennings, meşhur eseri *The Rosicrucians, Their Rites and Mysteries* adlı eserinde beş tane Kabala tablosu verip bunların gerçek Gül-Haç çizimleri olduğunu ileri sürerken, ne bunların kökenine dair bir bilgi verir ne de sembolizmlerini değerlendirmeye kalkar. Bu tablolardan birini yeniden yayınlayan çağdaş bir yazar, onu Peder C.R.C.'nin mezarıyla ilişkilendirir ve böylece Christian Rosencreutz'un gerçek kimliğini açıklamış olur.

Hargrave Jennings'in kitabında verilen beş şekil *The Magical, Qabbalistical, and Theosophical Writings of Georgius von Welling, on the Subject of Salt, Sulphur, and Mercury* adlı eserde bulunan on beş şekillik serinin ilk beş şeklidir. Bu son derece zor bulunan eser Frankfurt ve Leipzig'de 1735 ve 1760 yıllarında yayınlanmıştır. Tablolar üzerindeki sayılar ve şekiller elyazmasının bölümlerine ve kısımlarına referans verir. Bu on beş tablo otantik Kabala ve Gül-Haç şekillerine yapılan çarpıcı ve paha biçilmez bir ektir.

Lusifer, sembolizm içindeki en büyük gizemdir. Gül-Haçlıların Lusifer'le ilgili gizli bilgisi hiçbir yerde bu tablolarda olduğu kadar açık bir şekilde verilmemiştir. Bu tablolar onun, hakkında çok az şey yazılmış olup çok dikkatli saklanmış olan gerçek kimliğini ifşa eder. Lusifer 741 sayısıyla temsil edilir.

Von Welling on beş tabloyu tümüyle açıklamaz, bunu yapmak Kabalacı felsefenin ilkelerini aykırı olurdu. Sembollerin daha derin anlamları ancak derin bir

etüt ve tefekkürle elde edilebilir.

I. Tablo 1-11. şekiller. 1. şekil ilksel elementler arasında mevcut gerçek ilişkiyi gösteren Ptolemik bir haritadır. Gizli anlamı aşağıdaki gibidir: A ve B çizgileriyle kapanan en dıştaki halka *Şamayim* bölgesidir. Yüce Ulûhiyet için kullanılan Kabalistik bir isim olan *Şamayim* göklerin veya spiritüel ateşsi suyun genişlemesini anlatır. Şamayim ruhun okyanusudur ki bütün yaratılmış ve yaratılmamış şeyler onun içinde mevcuttur ve bunlar şamayimle canlanır. Alt âlemlerde Şamayim astral ışık haline gelir.

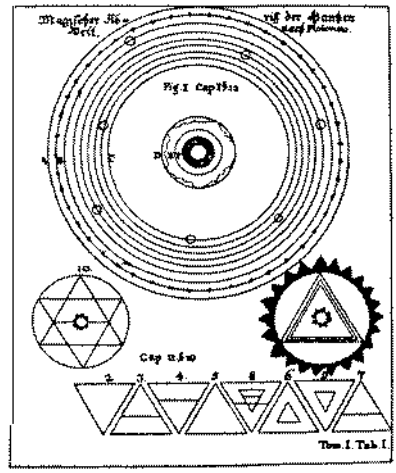

I. TABLO: 1-11. ŞEKİL.

B ile C arasındaki alan İlahî Gezegenler (görünen gezegenler değil) denilen yedi spiritüel aklın yörüngelerini veya planlarını gösterir. Gizem okullarına göre insanların ruhları alt âlemlere sabit yıldızları gösteren B halkasından geçerek girer. Bütün yaratım Şamayim'in ihtişamını, yıldızların ve gezegenlerin pencerelerinden geçen elementlerin kürelerinden süzülen enerjisini yansıtır. C ile D arasında esîrin bir bölümü olan sübtil, spiritüel hava bölgesi uzanır. D ile E yerin ve denizin yüzeyini gösterir, bununla yine esîrin mertebeleri kast edilmiştir. E ile F "Suların Toplanması ve Bakire Yer'in Üretilmesi" veya "Ares" denilen aşağı bölgeyi gösterir. Simyacılar buraya "batan kum" demişlerdir. Burası katı dünyanın gerçek mistik temelidir. F ile G arasındaki alan dış uzayda C ile D arasında olandan daha koyu ve kesif olan yeraltı hava çemberini gösterir. Bu daha kesif atmosferde takımyıldızlarının etkileri ile semavi itkiler cisimsel ruhlara kristalize olur, böylece kendi ateşsi kaynaklarının bilgisi dışında mevcut olan suretler çokluğunu oluştururlar. G, İlahî ince ateş olan Şamayim'in zıttı olarak kesif bir ateş olan toprak elementinin merkezi ateşinin bölgesidir. Yıldızlı semalar küresinin zıddı ise aynı şekilde yeraltı hava küresindedir ve yukarı hava (ya da latif buharsı su) küresinin zıddı ise E ile F küresindedir. Üç yukarı küre ile üç aşağı küre arasındaki odak noktası D ile E küresine "Rezervuar" denir. Burası hem üst hem alt âlemlerden etkiler alır ve her ikisinde ortaktır.

2. şekil su elementinin Kabalistik sembolüdür; 9. şekil spiritüel görünmez suyu temsil eder. 3. şekil hava elementinin Kabalistik sembolüdür; 7. şekil spiritüel ve görünmez havayı temsil eder. 4. şekil toprak elementinin Kabalistik sembolüdür. 8. şekil spiritüel ve görünmez toprağı sembolize eder. 5. şekil ateş elementinin Kabalistik sembolüdür. 6. şekil ise spiritüel ve görünmez ateşi temsil eder. 6., 7. ve 9. semboller Lusifer'in düşüşünden önceki elementleri sembolize ederler. Bunlar Tekvin bölümünde bahsedilen dört nehirdir ve kökleri tek

bir nehirdedir. 10. şekil üst üste binmiş elementleri temsil eder. Şamayim'in merkezindeki altın top, elementlerin ateşsi kaynağıdır. 11. şekil, bütün mahlûkların başlangıcını ve sonunu gösteren amblemdir. Her şey ondan çıkmıştır ve İlahî kavrayışın ateşsi suyuyla bir olmak için, her şey ona dönmek zorundadır.

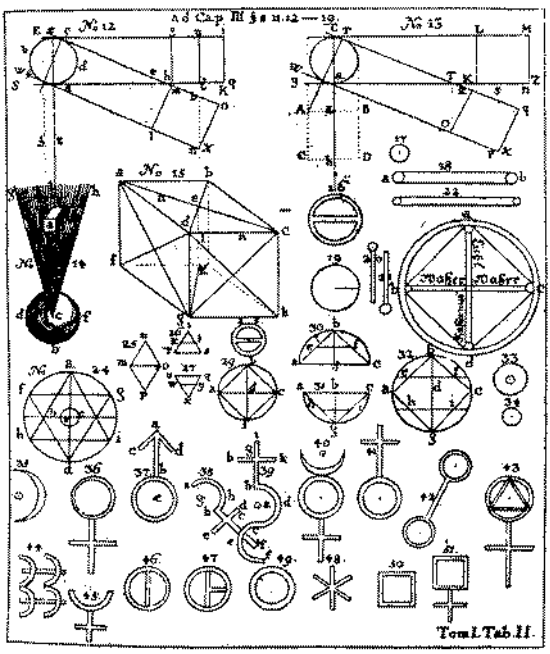

II. TABLO 12-51. ŞEKİLLER.

II. Tablo 12-51. şekiller. 12., 13., 14. şekiller ateş, su ve havanın amblemleri olarak küre sembolünü, toprağın amblemi olarak küp sembolünü kullanır. Küre bir noktaya, küp ise bir yüzeye dayanır. Dolayısıyla küre ruhu, küp ise maddeyi sembolize etmek için kullanılmıştır. 14. şekil, atmosferin düşen bir nesnenin ardından hücum edip onun ivmesini arttırarak ağırlığını çoğaltmasını gösterir. Her elementin özsel doğası, okült açıdan, belli bir sembol ve ona tayin edilen karakterle anlatılmıştır.

Tuz sembolü olan 15. şekil için von Welling özetle şunları yazar: Küpün, yaratımın altı gününe tekabül eden altı yüzeyi ve küpün merkezinde bir dayanak noktası (yedinci gün) vardır. Küpün her yüzeyinde dört elementin sembolleri (üçgenler) görünür. Simyacılar tuzun Tanrı'dan çıkan ateşin (şamayim) ürettiği ilk yaratılmış madde olduğunu ileri sürerler. Bütün yaratım tuzda somutlaşmıştır, her şeyin başlangıcı ve sonu tuzdadır. Küp, dahası, her biri altı kenara sahip olan on iki cisimden oluşur. Bu cisimler gerçek görünmez kilisenin on iki temel sütunudur ve bu on iki beden, altı kenarla çarpıldığında sonuç majikal sayı 72 olur. Bilgeler, çözünüp, ayrışıp tekrar birleşerek küp gibi on iki cisimden oluşan bir bedene dönüşmeyen her şeyin kusurlu olduğunu söylemiştir. Küp ayrıca her yüzeyinden yükselen bir piramitle altı piramitten oluşur. Altı piramidin birleşme noktaları küpün merkezindedir. Her biri dört üçgenden oluşan bu altı piramit, elementleri gösterir ve toplamları Tahtın önündeki Yaşlılara (Elders) gönderimde bulunan majikal sayı 24 sayısını oluşturur. Altı yüzey ve merkezdeki nokta, majikal 7 sayısını verir. 7 tekrar 7 ile çarpılır ve böyle 7 kez devam edilirse, cevap kadimlerin sonsuzluğun dönemlerini ölçmek için kullandığı yöntemi verir: (1) 7 X 7 = 49; (2) 49 X 7 = 343; (3) 343 X 7 = 2,401; (4) 2,401 X 7 = 16,807; (5):16,807 X 7 = 117,649; (6) 117,649 X 7 =

823,543; (7) 823,543 X 7 = 5,764,801. (Bunlar dünya yılı olarak alınmazlar.) 5.000,000 sayısı büyük yılı, 700,000 sayısı büyük Şabat yılını gösterir. Büyük Şabat yılı bütün insanların gerçek kavrayışa ulaşıp başlangıçta kendilerine verilmiş olan ve elementlere karıştıklarında yitirdikleri ebedi mirasa tekrar mirasçı oldukları zamanı gösterir. 64,800 ise düşmüş meleklerin sayısıdır ve son kalan yıl ise Lusifer'in özgürleşip eski haline dönmesini gösterir.

16. şekil başka bir tuz sembolü iken, 17. şekil (nokta) ruhun, altının, güneşin veya hayat tohumunun sembolüdür. Nokta kendi önünde hareket ettiği zaman bir çizgi, 18. şekil olur. Noktanın bu hareketi ilk harekettir. Her çizginin başı ve sonu bir noktadır. 19. şekil bir dairedir, ikinci harekettir ve bütün çizgiler arasında en kusursuzudur. Olası bütün bedenler ve şekiller ondan oluşmuştur. 20. şekil üstsel, spiritüel hayatın tezahür âlemine akışını sembolize eder. 21. şekil karanlığı sembolize eder, çünkü o yeraltı âleminin yıkıcı ilkesinin gevşemesini gösterir. 20. şekil ayrıca günün sembolü, 21. şekil ise gecenin sembolüdür.

22. şekil suyun bir sembolüdür. 23. şekil ışık ve karanlık eksiksiz evrensel karakteridir. Yukarı bakan üçgen Şamayim'i temsil eder, ters üçgen ise cehennemi, dünyaaltı ateşi hapseden karanlık yeri gösterir. O "Yaratımın İlk Günü," yani Şamayim ve Ares'in ayrışma vaktidir. 24. şekil yaratımın altı gününü temsil eder ve elementlerin İlahî Ateş'in dışa akışı olduğunu kanıtlar. Bu ateş bölünerek 25. şeklin temsil ettiği cisimsel evrenin maddelerine dönüşür.

26. şekil hava karakteridir ve havanın Ebedi ışık ile esîrî sudan doğduğunu gösterir. 27. şekil su karakteridir. 26. şekildeki karakterin ters çevrilmesinden oluşmuştur ve kökeninin üstsel ateş değil, aşağı ateş olduğunu gösterir. Şeklin üst kısmı suda İlahî elementin eksik olmadığını fakat evrensel ayna olarak semavi etkileri yansıttığını gösterir. 28. ve 29. şekil tuz sembolleridir ve ateşi ve suyu birlik içinde gösterir. 30. şekil bütün nitelikleriyle birlikte ateş karakteridir. 31. şekil (bir öncekinin ters çevrilmiş hali) bütün güçleriyle sudur. 32. şekil bütün nitelikleriyle tuz karakteridir. 33. şekil hem altını hem de güneşi sembolize eder. Bunların özsel doğası aynıdır, çünkü Şamayim'den çıkan ilk ateşle yaratılmışlardır. Sembollerinin gösterdiği üzere bunlar kusursuzdur, çünkü nokta ile daireden daha kusursuz bir şekil üretilemez.

34. şekil yukarı ve aşağı âlemlerin karakteridir, noktanın bir daireyle çevrilmesi gibi, bu dünya da Şamayim'le çevrilmiştir. İnsan (Küçük Âlem) bu sembolde içerilir, çünkü onun içsel doğası potansiyel altındır (Aphar, Min Haadamah), bu altın onun yok edilemez ruhani bedenidir. Altın, evrenin eril ilkesidir.

35. şekil gümüş ve ay sembolüdür. Gümüş'ün altın gibi kusursuz bir metal olduğunu gösterir, tek istisna onun doğasının kırmızı parçasının içe dönmüş olmasıdır. Gümüş, evrenin dişi ilkesidir.

36. şekil bakır ve Venüs sembolü, 37. şekil demir ve Mars'ın sembolü, 38. şekil kalay ve Jüpiter'in, 39. şekil kurşun ve Satürn'ün, 40. şekil Merkür ve cıvanın; 41. şekil toprağın anahtar metali antinominin; 42. şekil arseniğin; 43. şekil sülfürün, 44. şekil sülüğenin, 45. şekil kalsiyum oksidin; 46. şekil güherçilenin; 47. sembol kezzabın; 48. sembol amonyak tuzunun sembolüdür. Bu element, ismini bir Mısır çölündeki Jüpiter Ammon tapınağından almıştır. 49. şekil şap karakteridir; 50. şekil Arapça kökene sahip bir isim olan alkali ve 51. şekil ise büyük bir okült öneme sahip tartarat asidinin sembolüdür.

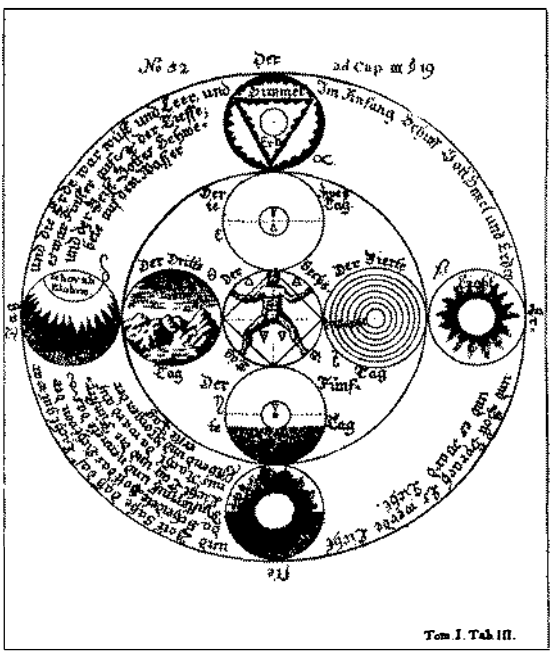

III.TABLO, 52. ŞEKİL.

III. Tablo, 52. şekil. Şekildeki sekiz küre ile ortadaki kare yaratımın yedi günün temsil eder. Yaratımın gerçekleştiği üç âlem ortak merkezli üç daire ile sembolize edilmiştir. Dış halkadaki Almanca cümleler Tekvin cüzünün ilk bölümünden alıntıdır. Dış halkanın dışındaki kelimeler: *İlk Gün.* Dış halkanın içindeki dört küçük küre, yaratımın soyut aşamalarıdır. İçinde üçgen olan üstteki kürenin içindeki kelimeler: Sema ve Yer. Sağdaki kürenin içendeki kelime: Işık. Soldaki kürenin içindeki üstteki kelime Yehovah Elohim, alttaki kelime Karanlık. Alttaki kürenin içindeki üstteki kelime Gün, alttaki kelime Gece'dir.

İkinci halkanın içindeki dört küre yaratımın ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci günlerini anlatır. Noktalı çizgiyle ikiye ayrılmış üstteki kürenin üzerinde *İkinci Gün*; üzerinde dağlar olan soldaki kürenin içinde *Üçüncü Gün*; gezegensel halkaların olduğu sağdaki kürede *Dördüncü Gün* ve noktalı çizgiyle ayrılmış olan alttaki kürenin içinde *Beşinci Gün* yazar. Ortadaki insan formunun olduğu karede *Altıncı Gün* diye yazar. Bu harita makromozmik ve mikrokozmik aurik yumurtanın üç katmanının şekilsel açıklamasıdır ve bunlar içindeki etkin güçleri gösterir.

IV. Tablo, 53. şekil. Bu şekil Christian Rosencreutz'un sembolik kabridir. Üstteki halka üst âlemi, Tanrı'nın İlahî Küresi'ni gösterir. Merkezdeki üçgen Tanrı'nın tahtıdır. Yıldızın uç noktalarındaki küçük daireler, Vahiy cüzünde bahsedilen, ortalarında Tanrı'nın Oğlu'nun, Alfa ve Omega'nın yürüdüğü, tahtın

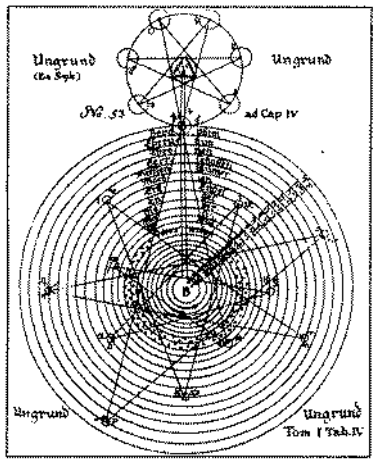

IV. TABLO, 53. ŞEKİL.

önündeki yedi yüce Ruhu sembolize eder. Merkezdeki üçgen üç alevi, İlahî Teslis'i gösterir. En alttaki alevden ilk İlahî taşma (sûdur) gerçekleşir. Bu taşma, Satürn (Tanrı'nın kendini gösterdiği Ruh Orifelis'in) tahtından aşağı doğru inen iki paralel çizgiyle gösterilmiştir. Semavi evrenin sınırlarından ve aşağı sistemin 22 küresinden geçen çizgiler, İlahî Taşma'nın yoğunlaşıp yansıdığı Lusifer'in tahtı olan B noktasında sona erer. İlahî ışık ondan sırayla d'ye (Oğlak), e'ye (İkizler), f'ye (Terazi), g'ye (Boğa), h'ye (Balık), i'ye (Kova), k'ya (Yengeç), l'ye (Başak), m'ye (Koç), n'ye (Aslan), o'ya (Akrep), p'ye (Yay) saçılır ve buradan tekrar d'ye döner. Zodyak halkaları yüce iyicil Ruhların on ikili düzenini temsil eder. Sabit yıldızlar halkasının içindeki küçük dairlere ise kutsal gezegenlerin yörüngeleridir.

V. Tablo, 54. şekil. Bu şekil 53. şekle çok benzer, ancak ondan farklı olarak, Tanrı'nın Jüpiter, Ruh Saşasiel aracılığıyla tezahür ettiği andaki evreni temsil eder. Von Welling on iki ruh düzenine akışın düzenindeki değişiklik, üçüncü âlem, ilave halka, üst âlemdeki iç içe geçmiş üçgenler ve Y ile Z harfleri için herhangi bir açıklama yapmaz. Üst üçgendeki A, Baba ilkesini temsil eder, F İlahî sûduru, G on iki ruh düzenine (muhtemelen Yay'a) akış noktasını temsil eder. H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, S ve T harfleri bir âlemden ötekine ışımayı, W ve X Tanrı'nın Oğulları'nı, B, C, D ve E Lusifer âlemini gösterir. Bu tablo evrenin Lusifer'in maddeye düşüşünden sonraki halini gösterir. Von Welling'e göre, Lusifer erke hâkim olmak istediğinde, İlahî ışığın akışı anında durmuştur. Lusifer'in âlemi (daha sonra güneş sistemi olmuştur), özlerinde Şamayim'den başka bir şey olmayan ruhların bütün bölgeleriyle birlikte onun fikirlerini yansıtır ve İlahî ışığı ters çevirerek karanlığa dönüşür. Lusifer'in Şamayim'i bu noktadan itibaren bir disk şeklinde, cisimsel madde halinde yoğunlaşmış ve Kaos, varlığa gelmiştir.

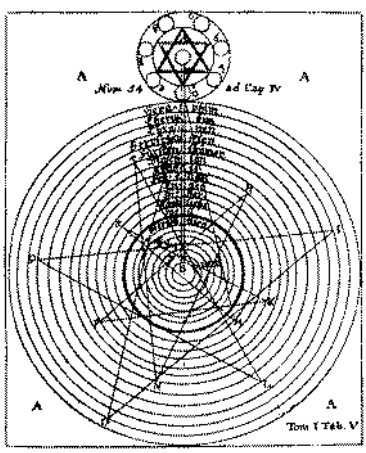

V. TABLO, 54. ŞEKİL.

VI. Tablo, 55-59. şekiller. 55. şekil Lusifer'in Kaos'unu simgeler; 56. şekil karanlıktan ışığın ayrılmasını; 57. şekil karanlığın ortasındaki ışığı ve 58. şekil elementsel bölgeleri ve sakinlerini temsil eder. Dört A bütün her şeyi çevreleyen uçurumu (abis) gösterir. A B Lusifer'in ateşten

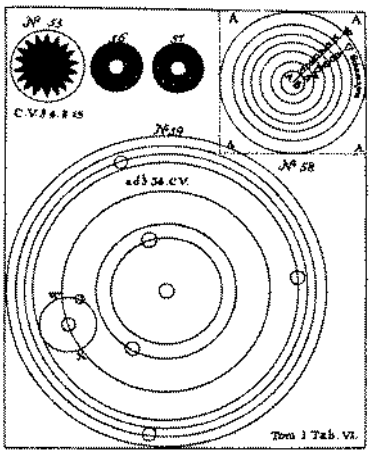

VI. TABLO, 55-59. ŞEKİL.

tahtıdır. g ile gösterilen plan dünyaaltı havayı; f, dünyaaltı suyu; c, dünya bölgesini; d, dışsal suyu, e, dışsal havayı W ve X ise Şamayim bölgesini gösterir. Planların elementsel sakinleri Günahkârlık merkezine (A B) yakınlıklarına göre iyilik bakımından farklılık gösterir. Dünyanın yüzeyi (c) dünyaaltı elementsel varlıkları, dışarıdaki suda, havada ve ateşte (d, c ve X) yaşayanlardan ayırır. Üst katmanların elementsel varlıkları (c'nin üst kısmı, d, e ve X'in tamamı) yükselen erdemler mertebesini gösterirken, aşağı katmanın elementsel varlıkları (c'nin alt kısmı, g ve AB'nin tümü) alçalan alçaklık mertebelerini gösterir.

Hava bölgesi (e) bu düzene kısmi bir istisna oluşturur. Hava ışığa daha yakın olup güzel ruhlarla dolu olmasına rağmen, aynı zamanda, havanın Şer Ruhu Beelzebub ile onun elementsel iblislerinin yaşama yeridir. Sübtil hava elementi üzerine yıldızların etkileri; düşünceler, kelimeler ve insanın amelleri ile doğanın çeşitli planlarından gelen sayısız gizemli etki işlenir. İnsan bu etkileri solur ve bunlar onun zihninde çeşitli etkiler yaratır. Ayrıca havada suyun dölleyip organik ve inorganik hayatın suretlerini üretme yeteneğini bahşettiği tohumlar bulunur. Kristal mağaralarda ve buzdan şekillerde görülen grotesk figürler bu havasal izlenimlerle oluşturulmuştur. Hava elementi varlıklarının iyi ve bilge varlıklar olsa da, hem iyi hem de kötü tesirlere açık olduklarından güvenilmez ve kafası karışık elementselledir. X bölgesinin susal ışık ateşinde yaşayan güçlü elementsel varlıklar karanlık ruhlarca aldatılamazlar. Su yaratıklarını severler, çünkü su elementi (d) ateşsi sudan (X) çıkar. Ölümlü insan bu ateşsi ruhlar cemaatine dayanamaz, ancak sürekli onları yansıtan su yaratıklarından bilgelik kazanırlar. 59. şekil bu güneş sistemini temsil eder, X X Eden Bahçesi'nin yeridir.

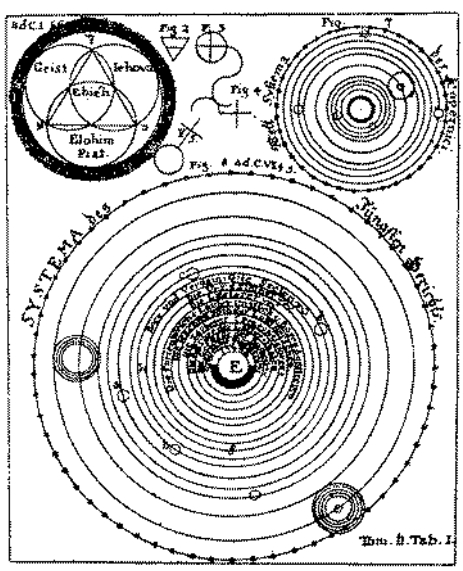

VII. TABLO , 1-5, 7-8. ŞEKİL

VII. Tablo, 1-5, 7-8. şekiller (6. şekil, VII. Tablo'da). 1. şekil Her Şeyi Kusursuz Olandan Çıkan Her Şeyi Kusursuz Olan, yaratıkların Ruh'u, üçlü İlahî sülfürdür. Üçlü İlahî Bir, simyasal tuz, sülfür ve cıva işaretleri olan üç dai-

renin iç içe geçmesiyle sembolize edilmiştir. Ortadaki üçgende tanrı ismi Ehieh yazar. *Geist*, Ruh demektir. Diğer kelimelerin çevirisine gerek yok. 2. şekil bildiğimiz yıkıcı sülfürdür. Üçgenin üzerine çekilmiş çizgi, onu toprak karakteri yapar. 3. şekil gerçek vitriyol yağıdır, iki çapı olan bir daire ile ondan aşağı sarkan iki ters yarım daireden oluşur. Bu alana metal karakterleri gizlenmiştir. Kalay 4. şekil, demir ise 5. şekil tarafından sembolize edilmiştir. 7. şekil Copernicus'a göre Solar sistemi gösterir. 8. şekil Son Yargı günüdür. Güneş, güneş sisteminin merkezinden çıkarılmış, yerine dünya konmuştur. Bu durum kendi yörüngelerini koruyan Mars, Jüpiter ve Satürn dışındaki diğer gezegenlerin konumları değiştirir. a harfi Güneş'in yörüngesini, b harfi Merkür'ün yörüngesini, c harfi Venüs'ün yörüngesini, d ayın ve E dünyanın yörüngesini gösterir. H küresiden içe doğru olanlar, lanetlenmenin büyük daireleridirler.

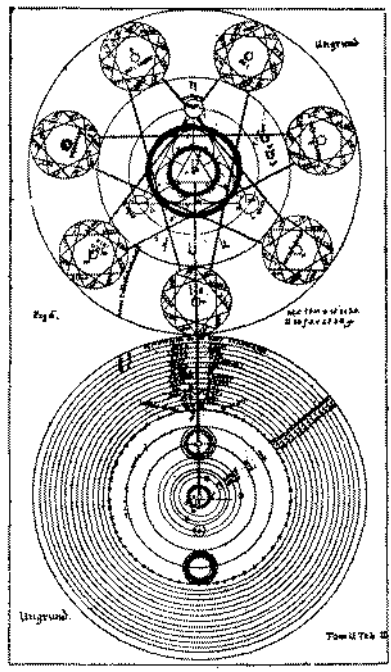

VIII. TABLO, 6. ŞEKİL

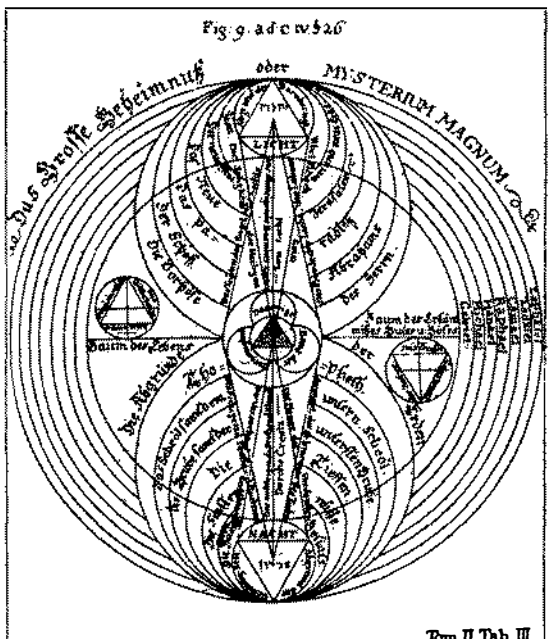

IX. TABLO, 9. Şekil.

VIII. Tablo, 6. şekil. Şekildeki a harfi sonsuzluğun merkezini gösterir. Işınların b, d ve c'ye doğru hareketi ilk İlahî tezahürdür ve b, d, c eşkenar üçgenle sembolize edilmiştir. İç dairenin içindeki sonsuz dünya, arketipsel âlemin suyunda (tuz), ışığında (cıva) ve ateşinde (sülfür) zahir hale gelmiştir. Arketipsel âlem, yüksek tahtın dairesi ile çevrili eşkenar üçgenin (h, i, k) içinde üç daire (f,e,g) tarafından sembolize edilmiştir. F dairesinin adı *kavrayış*; e dairesi *bilgelik*; g dairesi *akıl* olarak adlandırılmıştır. i dairesinin içinde *Baba*, h dairesinin içinde *Oğul*, k dairesinin içinde *Ruh* kelime-

leri bulunur. Yedi dışsal daire tahtın önündeki yedi ruhtur. Şeklin aşağı kısmı 53. ve 54. şekle çok benzer. Dış daireler Tanrı Oğulları'nın bilinebilir dünyasında sona eren melekler âlemidir. Bundan sonra görünür takımyıldızlar ve sabit yıldızlar küresi gelir; bunun içinde ise merkezinde *(1)* güneş bulunan güneş sistemi gelir. *Ungrund*, Uçurum (Abis) anlamına gelir.

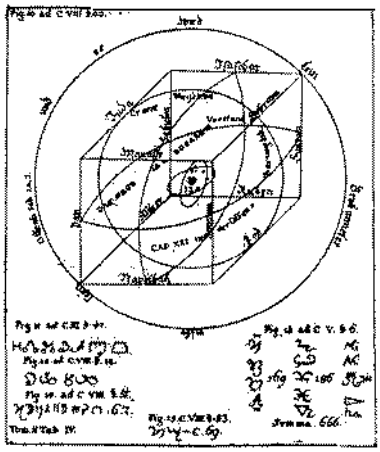

X. TABLO, 10-15. ŞEKİL.

IX. TABLO, 9. Şekil. 9. şekil Eski ve Yeni Ahit'in sentezidir ve iç içe geçmiş varlık planlarını temsil eder. Yedi dış çember, sağ tarafta gezegensel meleklerin isimlerini içerir. Üstteki üçgenden aşama aşama inen çemberlerdeki kelimeler şu anlamlar gelir: (1) *Merhamet Uçurumu*, *(2) Zion*, *(3) Yeni Cennet ve Yeni Dünya*, (4) *Yeni Kudüs*, (5) *Cennet*, (6) *İbrahim'in Sinesi*, (7) *Rabbin Dış Bahçeleri*. Aşağıdan karanlıklar daireleri yukarı uzanır ve her İlahî ilkeye cehennemi bir ilke muhalefet eder. Solda içinde bir üçgen ve haç bulunan küçük dairenin ismi *Hayat Ağacı*, sağdakinin ise *Hayır ve Şerrin Bilgisinin Ağacı* olarak isimlendirilmiştir. Şeklin ortasında Teslis vardır. Teslis, etkinlik hatlarıyla üst ve alt planlarla bağlanmıştır.

X. TABLO, 10-15. şekiller. 10. şekil küp şeklinde Yeni Kudüs'ü gösterir, küpün on iki çizgisi üzerine İsrail'in on iki kavminin adı yazılmıştır. Ortada Tanrı'nın gözü vardır. Dış çemberin etrafındaki kelimeler Vahiy kitabından alıntıdır. 11, 12, 13, 14, 15. şekiller, büyük ihtimalle veba melekleri, Deccal'in ismi, Babil canavarının imzası, günah hayvanını süren kadının isminin şifreli sembolleridir.

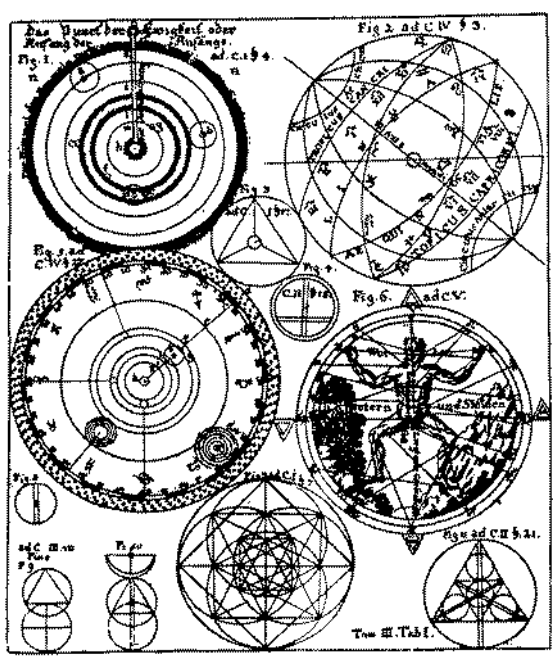

XI. TABLO, 1-11. ŞEKİLLER.

XI. TABLO, 1-11. şekiller. 1. şekil Tekvin'e göre güneş sistemidir. Çemberin çapı üzerindeki o işareti Sonsuzluk noktası – Başlangıçların Başlangıcı'dır. Bütün çap Tanrı'nın sûdurudur. İlk önce göklerin göğü Şamayim'te tezahür etmiştir ki bu bölgede insan kav-

rayışı iş göremez. *k* ile *i* arasındaki boşluk Satürn, Jüpiter ve Mars feleklerini içerir; *l* ile *m* arası, Venüs ve Merkür felekleridir; *m* ile *h* arası, Güneş felekleridir. *e* harfi Ay, dünya feleğidir.

2. şekil yeryüzü küresidir ve Zodyak'ın evlerini ve burçlarını gösterir. 3. şekil *cıva, sülfür* ve *tuz* olarak üç yönüyle Evrensel Merkür'ün (İlahî Hayat'ın) karakteridir. 4. şekil kalsiyum oksit ile alkalinin yardımıyla saflaştırılmış gerçek güherçileyi gösterir. 5. şekil gezegenlerin yerlerinin kesin derece ve açılarını ve Zodyak'taki belli başlı sabit yıldızları gösterir. *a* harfi Güneş ve *b* harfi Dünya'dır. *k* ile i Merkür ve Venüs felekleri; *g* ile *h* Dünya ve Ay; *f* ile *e* ve *e* ile c, Jüpiter ve Satürn felekleri, *c ile d* yıldızlı kuşak, yani Zodyak'tır. 6. şekil Mikrokozmostur, gezegenler ile Zodyak burçları onun farklı kısımlarına tekabül eder. İnsan resminin üstündeki kelimeler şu anlama gelir: *Kendini Bil.* Kelimelerde, bitkilerde ve taşlarda büyük bir güç vardır. 7. şekil bütün diğer karakterlerin alındığı evrensel karakterdir. 8., 9. ve 10. şekillerin çözümü okuyucuya bırakılmıştır. 11. şekil ışıklar saçan Evrensel Merkür'dür.

XII. TABLO, 12-19. şekiller. 12. şekle *A Mirror of Astrological Aspects* denmektedir. Şeklin altında astrolojik çark bulunmaktadır. 13. şekil, 12. şekle benzerdir. 14. şekil gizli bir simyasal formüldür. Dairenin etrafındaki kelimelerde şunlar yazar: "Birden çıkan her şey her şeyin içindedir. 15. şekil Güneş ve gezegenlerin görece uzaklıkları ve büyüklüklerini göstermeye yönelik yeterli olmayan bir çabayı gösteriyor. 16. şekil içsel ve spiritüel semalarıyla birlikte solar sistemdir. A B solar sistem; C sabit yıldızlar feleği; D, E, F, G spiritüel âlemler sistemi; H Yaşayan Tanrı'nın tahtı; J, K, L, M ve N ölçülemez Büyük Öte'dir.

17. şekil İlahî Sonsuzluk halkasından güneş sisteminin yaradılışını temsil ediyor. Dört A (Abis, Uçurum) kelimesinin baş harfini gösterir, B Tanrı'nın Uçurum'dan sonraki ilk vahyidir ve Vahiy'den C, D, E, F ve G yaratılmıştır. C ve D spiritüel hiyerarşileri, D ve E üst âlemleri, yani takımyıldızlarını; E ve F Jüpiter ile üst âlemler arasındaki uzaklığı, F ve G gezegenleri ve semalarıyla güneş sistemini; B ve C Mesih'in tahtını gösterir.

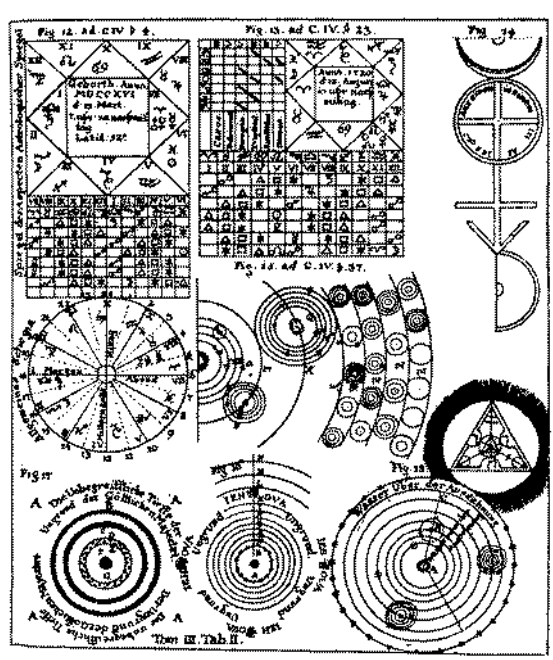

XII. TABLO, 12-19. ŞEKİL

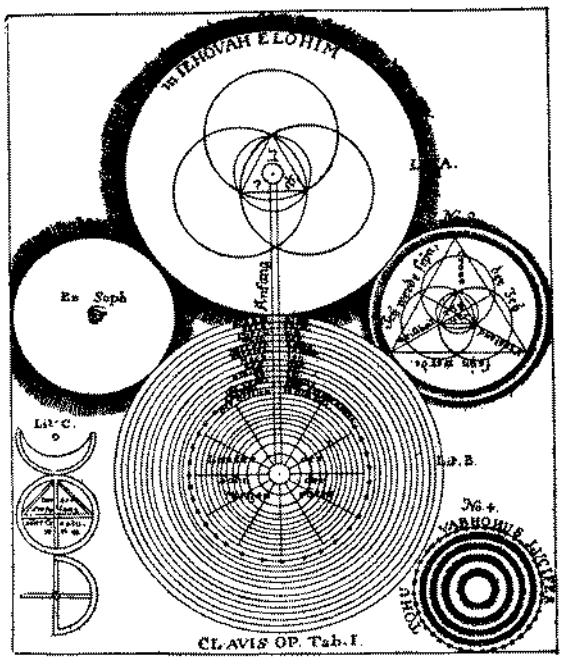

XIII. TABLO 1-4. ŞEKİL.

XIII. TABLO 1-4. şekiller. 1. şekil İlahî İhtişamın Kavranamaz Uçurumu, zamanı ve mekânı sınırsız sonsuz bir şişme olan *Ayn Sof*'tur. 2. şekil üç İlahî İlke'yi – Baba, Oğul ve Kutsal Ruh– gösterir. Üçgen etrafında şunlar yazılmıştır: *Olacak Olacağım* [I shall be That I shall be]. Üçgenin tepesindeki kelime *Taç*, sol köşesinde *Bilgelik*, sağ köşesinde *İdrak* yazar. 3. şekil taşan Teslis'i gösterir. Üstteki dairenin üstünde *İlahî İhtişamın Yehovah Elohim'deki Vahyi* yazmaktadır. Alttaki daireler aşağı âlemlere hükmeden hiyerarşilerin [Melekler Düzeninin] isimlerini içerir. Yıldız çemberinin içinde şunlar yazar: *Lusifer, Sabah Halesinin Oğlu.* C harfi Evrensel Merkür'ü [cıvayı] temsil eder. Dairenin içinde şunlar yazar: *Bütün mahlukların ilk başlangıcı.* 4. şekil Lusifer ile meleklerin, Tekvin cüzünde bahsedilen ikametgahını temsil etmektedir.

XIV TABLOLAR, 5, 7, 8. Şekiller. 5. şekil Haçın ortasındaki üçlü Ulûhiyet üçgenini gösterir. Soldaki küçük üçgende *Elohim'in Sırları*, sağdaki üçgende ise *Doğanın Sırları* yazmaktadır. Haçın yatay kollarında şu kelimeler bulunur: *Hayat Ağacı* ve *Haşır ve Şer Bilgisinin Ağacı.* Tablo, evrenin yaradılışında spiritüel ve cehennemi güçlerin karışımını açıklar. 7. Şeklin adı *Cennet Yolu*'dur. Muhtemelen Güneş, Ay ve gezegenlerin yaradılış anındaki konumlarını göstermektedir. 8. şekil tufandan ön-

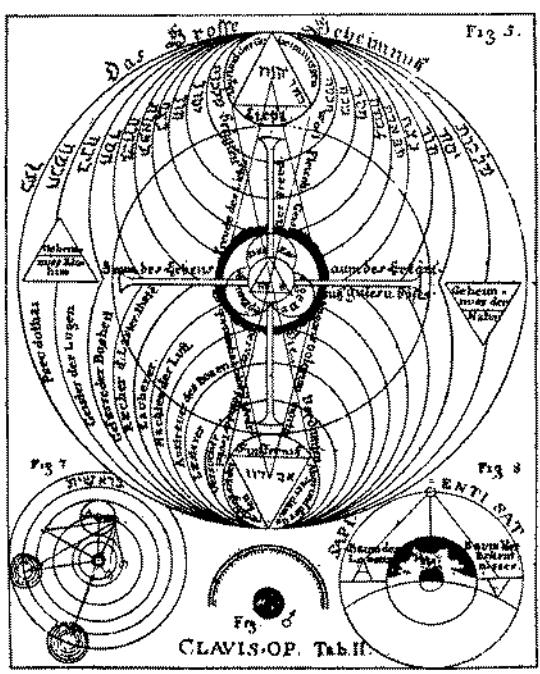

XIV TABLOLAR, 5, 7, 8. ŞEKİL.

ceki dünyadır, bu vakitte dünya sis veya buharla sulanmıştır. Soldaki kelimeler *Hayat Ağacı*, sağdaki kelimeler ise *Haşır ve Şer Bilgisinin Ağacı* anlamına gelir. Mars sembolü olan şekil, gökkuşağının tefekkürü için kullanılan bir şekildir.

XV. TABLO, 6, 9, 10. Şekiller. 6. şekil, 5. şekle benzerdir. Şeklin adı *Doğanın Sırları*'dır. Ortadaki şeklin her iki kenarında ilginç birer şekil vardır. Her iki şeklin içinde tepe noktalarından daireler çıkan birer üçgen bulunur. Soldaki şekil *Üst âlemlerin Sırları*, sağdaki *Yeraltının Sırları* adını taşımaktadır.

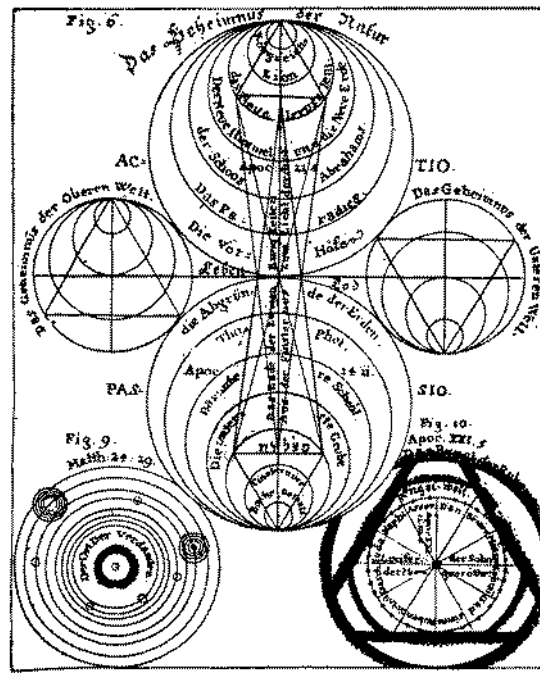

XV. TABLO, 6, 9, 10. ŞEKİL.

9. şekil güneş sistemini gösteriyor. Ortasında şunlar yazmaktadır: *Lanetlilerin Yeri*. 10. şekil noktayı, yani dayanak noktasını gösterir. Bu noktanın etrafında bir daire, daireyi kapatan bir üçgen bulunur. Dairenin içinde İsrail'in on iki kavminin adı bulunur. Bu şekil yenilenme, dirilme sürecini ve Büyük Çalışma'nın tamamlanmasını gösterir.

XXXIV

Simya ve Simyacılar

az metallerin altına dönüştürülmesi mümkün müdür? Bu fikir, eğitimli modern dünyanın hemen alaya alabileceği bir fikir midir? Ölümsüz Hermes'in zamanından beri simyacılar (destekleyici kanıtlarla birlikte) kalay, gümüş, kurşun ve cıvadan altın yapabildiklerini iddia ediyorlar. İki bin yıl boyunca metallerin dönüştürülüp çoğaltılabileceğini söyleyen, bilimsel ve felsefi anlamda parlak bir akla sahip binlerce dehanın her konuda haklı olup bu konuda yanılmış olması fikri savunulamaz. Ne de metallerin altına dönüştürülmesine bizzat şahit olduğunu söyleyen yüzlerce insanın hepsi saf, aptal veya yalancı olabilir.

Bütün simyacıların akıl bozukluğu yaşadığını söylediğimiz zaman kadim zamanların ve ortaçağın neredeyse bütün bilimadamları ve filozoflarını buna dahil etmek zorunda kalırız. Oysa metalin mucizevî bir şekilde dönüştürülmesine tanık olan insanlar arasında sadece sıradan halk değil, krallar, prensler ve rahipler de vardır. Mevcut tanıklıklara rağmen insan ikna olmayabilir, ancak fikirle alay edenler, dikkate değer kanıtları görmezlikten gelmektedir. Bugün büyük simyacıların ve hermesçi filozofların adını herkes bilirken, onunla alay eden güruhtan geriye tek bir isim kalmamıştır. Doğanın bu büyük sırrını samimiyetle araştıranların hepsinin ismini vermek burada imkânsızdır. Birkaç tane örnek bu soyut konuyla ilgilenen üstün zekâlara dair okuyucuya bir bilgi vermekte yeterli olacaktır.

En önemli isimler şunlardır: Thomas Norton, Hollandalı Isaac, (antimon madenini keşfettiği söylenen kişi), Basil Valentine, Jeand de Meung, Rager Bacon, Albertus Magnus, Quercetanus Gerber (yazılarıyla Avrupa'ya simyayı taşıyan Arap bilgin), Paracelcus, Nicholas Flammel, John Frederick Helvetius, Raymond Lully, Alexander Sethon, Michael Sendivogius, Trevisolu Kont Bernard, Sir George Ripley, Picus de Mirandola, John Dee, Henry Khunrath, Michael Maier, Thomas Vaughan, J. B. von Helmont, John Heydon, Lascaris, Thomas Charnock, Synesius (Ptolemais Piskoposu), Kont Morieu di Cagliostro ve Saint Germain Kontu. Kral Süleyman ile Pisagor'un da simyacı olduğuna ve Süleyman'ın simya yoluyla tapınağında altın yaptığına dair efsaneler vardır.

Paracelsus'un Tüm Eserleri'nden alınmıştır.

PARACELSUS

Francis Barrett *Biographia Antiqua* adlı eserinde Paracelsus için şu sıfatları kullanır: "Hekimlerin ve Filozofların Prensi, Büyük Paradoksal Hekim, İsviçre'nin Trismegistus'u, Kimya Felsefesinin İlk Reformcusu, Simya, Maji ve Kabala Ustası, Doğanın İnançlı Sekreteri, Abu Hayat ve Felsefe Taşı Ustası.

Albert Pike, Hermesçi altının gerçek olduğunu ileri sürerek simya filozofların tarafını tutar. "Hermesçi bilimler, tıpkı diğer bilimler gibi matematiksel olarak kanıtlanabilirdir. Sonuçları, eksiksiz bir denklem kadar doğru ve canlıdır. Hermesçi Altın gerçek bir dogma, Gölgesiz bir ışık, içinde yanlış olmayan bir hakikat olmakla kalmaz; o aynı zamanda toprağın altında bulunabileceklerden çok daha değerli, gerçek, saf, maddi altındır." Masonların bakış açısı böyle.

William ve Mary, 1689 yılında birlikte İngiltere tahtına çıktılar; tam bu dönemde ülkede simyacılardan geçilmiyor olmalıdır. Çünkü iktidarlarının ilk yılında, Kral IV. Henry tarafından çıkarılmış olan ve metallerin çoğaltılmasını suç ilan eden yasayı feshetmişlerdir. Dr. Sigismund Bacstrom'un *Collection of Alchemical Manuscripts* adlı eserinde, William ve Mary tarafından kabul edilmiş olan kanunun elyazması bir kopyası vardır. Yasada şunlar yazmaktadır: "Merhum Kral IV. Henry tarafından kabul edilen ve başka yasalarla birlikte yürürlüğe sokulan ve 'bugünden itibaren Altın ve Gümüş'ü çoğaltılamaz, çoğaltma sanatları kullanılamaz, bunu yapanlar ölümle cezalandırılır,' diyen yasa kaldırılmıştır. İşbu yasanın yürürlüğe girmesinden itibaren metalleri eritme ve saflaştırma alanında kendi öğrenmeleri ve çalışkanlıklarıyla büyük bir ustalık elde etmiş olup metallerin kalitelerini arttırmayı, cevherlerden çok miktarda metal çıkarmayı, bunlardan altın ve gümüş yapmayı bilen fakat yukarıdaki yasanın cezalandırmasından korkan ustalar sanatlarını yabancı ülkelerde icra etmişler ve bu yüzden ülkemiz büyük kayıp yaşamıştır. Kral ve Kraliçe'nin kusursuz haşmeti, ruhani ve dünyevi otoritelerin rızası, nasihati ve toplanmış olan meclisin kanaatiyle, bugünden itibaren yukarıda bahsi geçen yasada bahsi geçen her söz, yasa ve ceza kaldırılmıştır.

İş bu yasanın yürürlüğe girmesinden itibaren yukarıda bahsi geçen sanatla eritilen, saflaştırılan metaller ya da bunların ve cevherlerinin geliştirilmesi ve çoğaltılması sadece paranın çoğaltılması amacı için kullanılacak ve bugünden itibaren Majestelerinin Londra kulesindeki darphanesine getirilecek, orada ağırlığına ve saflığına göre, kanun tarafından belirlenmiş vakitlerde, eksiksiz değeri üzerinden satın alınacaktır. Yukarıda zikredilen sanatla çoğaltılmış veya saflaştırılmış hiçbir altın veya gümüş, majestelerinin hükümranlığı altında olan başka hiçbir yere götürülemez ve başka hiçbir amaç için kullanılamaz." Bu yasanın yürürlüğe girmesiyle, William ve Mary simya araştırmalarını geliştirilmesini teşvik etmişlerdir.

Dr. Franz Hartmann baz metalleri birçok defa altına çeviren dört simyacıyla ilgili güvenilir kanıtlar toplamıştır. Bu anlatılardan biri, manastırında küçük bir miktar kırmızı toz bulan Aziz Augustinus tarikatından Wenzel Seiler adında bir rahiple ilgilidir. Rahip, Almanya Macaristan ve Bohemya İmparatoru I. Leopold'un huzurunda kalay parçalarını altına çevirmiştir. Bu gizemli tozun içine batırdığı şeylerden biri de büyük bir gümüş madalyadır. Gümüş madalyanın, altın üreten bu maddeyle temas eden kısmı en yüksek kalite saf altına dönüşmüştür. Madalyonun gerisi gümüş olarak kalmıştır. Dr. Hartmann bu madalyayla ilgili olarak şunları yazar:

"Eğer görünüş kanıtlamaya yeterse, baz metalleri altına çevirmenin en tartışmasız kanıtını Viyana'yı ziyaret eden herkes görebilir. Bu madalya imparatorluk hazinesinde korunmaktadır ve altında eskiden gümüş olan bu madalyanın simya yöntemleriyle kısmen altına dönüştürüldüğü yazar. Madalyonu altına dönüştüren kişi, bu olay sonrasında İmparator I. Leopold tarafından Wenzeslaus Ritter von Reinburg unvanıyla şövalye yapılan Wenzel Seiler isminde bir rahiptir." (*In the Pronaus of the Temple of Wisdom.*)

Yer darlığı dolayısıyla simyacıları enine boyuna işleyemiyoruz. Dört simyacının hayatlarının kısa bir özeti, onların genel çalışma ilkeleri, bilgiyi edinme yöntemleri ve bu bilgiyi nasıl kullandıkları hakkında okuyucuya bir fikir vermek için yeterli olacaktır. Bu dört isim simya sanatının büyük ustalarıdırlar. Bizzat kendi kalemlerinden çıkan veya Hermesçi sanatın kendi dönemlerindeki müritleri tarafından yazılan uğraşlarının ve seyahatlerinin hikâyesi, bir macera romanı kadar büyüleyicidir.

HOHENHEIMLI PARACELSUS

Hermesçi filozof simyacıların en ünlüsü Philippus Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim'dır. Kendine Paracelsus diyen bu adam, bir gün Avrupa'nın bütün doktorlarının diğer ekollerden yüz çevirip onu izleyeceğini ve ona bütün hekimlerin üstünde bir yer vereceğini ileri sürmüştür. Paracelsus için kabul

edilen ölüm tarihi 17 Aralık 1493'tür. Paracelsus ailesinin tek çocuğuydu. Hem annesi hem babası tıp ve kimyayla ilgiliydi. Babası bir doktor, annesi ise bir hastanenin idarecisiydi. Paracelsus henüz çok gençken Hollandalı Isaac'in yazılarıyla ilgilenmiş ve gününün tıbbında reform yapmaya karar vermiştir.

Yirmi yaşına geldiğinde on iki yıl sürecek olan seyahatlerine başlamıştır. Birçok Avrupa ülkesini ve Rusya'yı ziyaret etmiştir. Büyük ihtimalle Asya'ya da gitmiştir. Hermesçi sanatın büyük sırları ona Arap ustalar tarafından İstanbul'da verilmiştir. Doğa Ruhları ile gayp âlemlerinde yaşayan varlıklara dair bilgisini, büyük ihtimalle doğrudan veya müritleri aracılığıyla temas ettiği Hint Brahminlerinden almıştır. Orduda hekimlik yapmış, tıp bilgisi ve yeteneği ona çok büyük bir ün kazandırmıştır.

Almanya'ya dönünce uzun zamandır düşünü gördüğü tıp sanatları ve diğer bilimlerin reformuna girişmiştir. İstisnasız herkes ona karşı çıkmış ve çok acımasızca eleştirmiştir. Sinirli mizacı ve son derece güçlü kişiliği, daha az sert biri olsaydı yaşamayacağı birçok fırtına yaşamasına neden olmuştur. Reçetelerinde doğru içerikleri kullanmadıkları, hastaların sağlıklarını düşünmeyip sadece büyük ücretler koparmaya çalıştıkları için eczacıları ve doktorları çok sert eleştirmiştir.

Paracelsus'un mucizevi sağaltımları, benzeri bir başarıyı gösteremeyen düşmanlarının ondan daha fazla nefret etmesine neden olmuştur. Kendi döneminin yaygın hastalıklarını tedavi etmekle kalmamış, cüzamı, kolerayı ve kanseri iyileştirmiştir. Dostları onun için ölüler dışında herkesi iyileştirebilen adam demiştir. Şifa sistemi öylesine çizgi dışıydı ki, düşmanları tekrar tekrar tartışma üstünlüğünü ele geçirmiş ve onu tıp alanından uzaklaşıp isminin bilinmediği alanlara girmeye zorlamışlardır.

Bugün Paracelsus'un kişiliğiyle ilgili çok fazla tartışma vardır. Çabuk parlayan bir kişiliği olduğu konusunda ise pek kuşku yok. Çünkü hekimler ile kadınlar konusundaki ağır eleştirileri son derece acımasızdır, onun için bunların hayatlarında istismar dışında hiçbir şey yoktur. Bildiğimiz kadarıyla hayatında herhangi bir aşk meselesi yaşanmamıştır. Tuhaf görünüşü ve garip yaşantısı her zaman rakipleri tarafından karşısına çıkarılmıştır. Fiziksel anormalliklerinin, sert ve fırtınalı hayatı boyunca kendisiyle birlikte her yere taşıdığı topluma yönelik içerlemesinin bir sonucu olduğuna inanılır.

Dillere destan dengesiz hayatı yüzünden de çok belalara uğramıştır; Basel Üniversitesi'ndeki profesörlüğü sırasında nadiren ayık olarak dolaştığı ileri sürülmüştür. Hayatının her dönemindeki vizyon netliğini düşündüğümüz zaman böyle bir suçlama mesnetsiz görünmektedir. Hayatı boyunca tamamlamış olduğu devasa boyutlardaki yazılar koleksiyonu (Toplu eserlerinin Strassburg baskısı her biri yedi yüz sayfa tutan üç büyük ciltte toplanabilmiştir) onun aşırı derecede alkol kullandığı iddiasıyla çok büyük bir çelişki oluşturmaktadır.

Onu yöneltilen suçlamaların büyük bir kısmının düşmanlarının icadından başka bir şey olmadığı açıktır; çünkü suikastçılar kiralayarak Paracelsus'un hayatını sona erdirmekle kalmamış, ölümünden sonra onun hatırasını silmek için her şeyi yapmışlardır.

Paracelsus'un ölüm biçimi belirsizdir; ancak hilelerini açığa çıkardığı mesleki düşmanlarının kiraladığı saldırganlarca öldürüldüğü teorisi en inandırıcı teoridir.

Günümüze Paracelsus'un kendi elyazısıyla yazdığı yalnızca birkaç metin kalmıştır; çünkü eserlerinin çoğunu müritlerine yazdırmıştır. Stanford Üniversite-

Jovius'un *Vitae Illustrium Virorum* adlı eserinden.

ALBERTUS MAGNUS

Albert de Groot 1206 yılında doğdu ve 1274 yılında öldü. Onun "majide magnus, felsefede majör, teolojide maximus" olduğu rivayet edilir. Dominik tarikatının bir üyesiydi ve Aziz Thomas Aquinas'ın simya ve felsefe öğretmeniydi. Albertus Magnus'un işgal ettiği mevkilerden biri de Resenburg Piskoposluğudur. 1622 yılında azizlik mertebesine çıkarılmıştır. Albertus Aristotelesçi bir felsefeci, bir astrolog, tıp ve fiziğin dahi bir öğrencisiydi. Gençliğinde zekâ kusuru olduğuna inanılmıştır, fakat hizmeti Bakire Meryem'in ona görünüp büyük bir felsefi ve entelektüel güç verdiği görüsüyle ödüllendirilmiştir. Albertus, majikal bilimlerde usta olduktan sonra, konuşma ve düşünme güçlerini aktardığı tuhaf bir otomat yapmıştır. *Android* denilen bu otomat, yıldızların konumuna göre seçilmiş metallerden ve bilinmeyen maddelerden yapılmış, majikal formüllerle spiritüel nitelikler kazanmıştır ve yapılması otuz yıl sürmüştür. Aygıtın şeytanın işi olduğunu düşünen Aziz Thomas Aquinas onu yok etmiş ve bir ömür süren emeği heba etmiştir. Albertus Magnus bu hareketine rağmen Aziz Thomas Aquinas'a (efsaneye göre felsefe taşı da dahil olmak üzere) simya formüllerini miras bırakmıştır.

Bir keresinde Albertus Magnus kışın Holland Kontu Roma Kralı II. William'ı bir bahçe partisine çağırmıştır. Yerler karla kaplıdır, Albertus, Cologne'deki manastırının açık avlusunda muhteşem bir ziyafet hazırlatmıştır. Filozofun tedbirsizliğine hayret eden misafirler, sofraya oturdukları zaman, Albertus bir iki kelime mırıldanmış ve kar birdenbire yok olmuş, yerini çiçekler, ötüşen kuşlar ve sıcak bir yaz yeli almıştır. Şölen biter bitmez, kalabalığın şaşkın bakışları altında karlar geri dönmüştür. (Ayrıntı için bkz. *The Lives of Alchemystical Philosophers*.)

si'nden Profesör John Maxson Stillman onun için şunları yazar: "Paracelsus'un tıp biliminin kuruluşundaki görece katkısı hakkındaki nihai fikrimiz ne olursa olsun, onun kariyerine Basel'de büyük bir hakikatten ilham alan bir insanın özgüveni ve enerjisiyle başladığını, bilim ve tıp uygulamasında büyük ilerlemeler gerçekleştireceği inancında olduğunu inkâr edemeyiz. Paracelsus tabiatı gereği açık zihinli ve çok dikkatli bir gözlemciydi, belki gözlemlediği fenomenlere karşı fazla eleştirel değildi. Açıkça anlıyoruz ki son derece kendine güvenen bağımsız bir düşünürdü; bununla birlikte düşüncelerindeki kendine özgülüğün boyutu anlaşılır tartışmalara neden olmuştur. Ne var ki, kimlerin tesiri altında olursa olsun Paracelsus, Aristoteles, Galen ve Avicenna gibi otoritelerin kutsallığını reddedip, yeni-Platoncu felsefenin kendine özgü versiyonuyla kadim dogmaların yerine, kendisinin yeterli gördüğünü geçirmiş ve ardındaki gemileri yakarken gözünü kırpmamıştır.

"Kendi döneminin egemen düşüncesi Galenizm'le bağlarını kopardıktan sonra, gelecekteki tıp biliminin temelinin, sahipleri asırlar önce ölmüş dogmalar değil, doğanın incelenmesi, hastanın gözlemlenmesi, deney ve tecrübe olması gerektiğini vaaz ederek öğretmiştir. Gençlik heyecanının ona verdiği gurur ve kendine güvenle, eleştirdiği muhafazakârlığın devasa gücünü doğru tahmin edememiştir. Durum buysa bile Basel'deki tecrübesi onu yanıltmamış olmalıdır. Paracelsus dönem dönem tekrar yollara düşmüş, bazen büyük bir yoksulluk, bazen ortalama bir rahatlık içinde seyahatler yapmış, bu seyahatlerde, yeni teorileri ve uygulamaları Tanrı'nın iradesinin bir ifadesinden başka bir şey olmayan doğanın kuvvetleriyle uyumlu olduğu için nihai başarısından asla kuşku duymasa da başarının yakınlığı konusundaki hayallerinden sıyrılmıştır."

Kişiliği devasa çelişkiler içeren, ortaçağ Avrupa'sının felsefi ve bilimsel karanlığında bir yıldız gibi parlayan muhteşem zekâsıyla bu tuhaf adam, hem meslektaşlarının kıskançlığı hem kendi sinirsel zayıflıklarıyla mücadele ederek, birkaç kişinin egemenliği yerine çoğunluğun iyiliğini geçirmek için savaşmıştır. Paracelsus halk okusun diye onların konuştuğu dilde bilimsel eser veren ilk kişidir.

Paracelsus'a ölümünden sonra bile huzur verilmemiş, mezarı kazılarak kemikleri başka bir yere taşınmıştır. Mezarının üzerindeki mermerde şunlar yazar: "Burada yatan kişi, cüzamı, gut hastalığını, yaraları ve bedenin diğer tedavi edilmez marazlarını sonsuz bilgisiyle tedavi eden meşhur hekim Philip Theophrastus'tur. Bütün varlığını yoksullara miras bırakmıştır. 1545 yılının 24. günü hayata gözlerini yummuştur. Sonsuz huzur ve esenlik üstüne olsun."

A. M. Stoddart, *Life of Paracelsus* adlı eserinde halkın bu büyük hekime duyduğu sevginin çarpıcı örneklerini verir. Mezarıyla ilgili olarak şunları yazar: "Bugün bile yoksul insanlar orada dua eder. Hohenheim'ın hatırası tozun içinde azizlik çiçeği olarak açmıştır; çünkü yoksullar onun hatırasını devleştirmiştir.

Kolera hastalığı 1830 yılında Salzburg'u vurduğunda halk onun mezarına haç ziyareti yapıp bu korkunç hastalığı evlerinden uzaklaştırması için dualar etmiştir. Tanrı'nın bu korkunç kamçısı onları bırakmış ve Almanya ile Avusturya'nın diğer bölgelerine gitmiştir." Paracelsus'un ilk öğretmenlerinden birinin, kendine Solomon Trismosin diyen gizemli bir simyacı olduğu söylenir. Bu kişiyle ilgili olarak elimizdeki tek bilgi, birkaç yıllık seyahatinin ardından dönüşüm formülünü elde ettiğini ve çok büyük miktarlarda altın yaptığını ileri sürdüğüne dairdir. Bu yazara ait son derece güzel resimlerin bulunduğu Splendor Solis denilen 1582 tarihli elyazması British Museum'dadır. Trismosin'in simya bilgisiyle 150 yaşına kadar yaşadığı rivayet edilir. Felsefe Taşı'nı arayışına dair anlatılar içeren *Alchemical Wanderings* [Simya Seyahatleri] adlı eserinde şu çarpıcı düşünceler yer alır: "Kendini tanı, neyin bir parçası olduğunu ve bu bilimden ne bildiğini anla, çünkü bu sensin. Dışındaki her şey içindedir, böyle yazdı Trismosin."

RAYMOND LULLY

İspanyol simyacıların en ünlüsü Raymond Lully, 1235 yılı dolaylarında doğdu. Babası, Aragonlu Birinci James'in kâhyasıydı ve genç Raymond, sarayda, böyle yerlerde çok rastlanan ayartıcı şeyler ve sefahat âlemleri içinde yetişti. Daha sonra babasının yerine geçti. Zengin bir kadınla evliliği sayesinde hayli iyi bir maddi duruma erişip varsıllık içinde yaşadı.

Aragon sarayının en güzel kadını Dona Ambrosia Eleanora Di Castello adında, erdemleri ve güzelliğiyle ünlü bir kadındı. Kadın evliydi ve genç Lully'nin ona bir tutku beslemeye başladığını öğrenmekten pek hoşnut olmadı. Raymond kadını gittiği her yerde takip etti, sonunda önemsiz bir vesileyi değerlendirerek onun için yazdığı aşk şiirlerini kadına vermeyi başardı. Bu şiirler beklediğinden çok farklı bir etki yarattı. Güzel Eleanora'dan onu ziyaret etmesine izin veren bir mesaj aldı. Gecikmeden ziyarete gitti. Kadın ona, hakkında böylesi şiirler yazdığı güzelliğin daha fazlasını görmeyi hak ettiğini söyleyerek vücudunu örten elbiseyi araladı ve kanserin yiyip bitirdiği vücudunu ona gösterdi. Raymond bu şokun üstesinden hiçbir zaman gelemedi. Bu olay bütün hayatını değiştirdi. Sarayın sefahat âlemlerinden yüz çevirdi ve bir münzevi olarak yaşamaya başladı.

Yıllar sonra bir gün, dünyevi günahları için tövbe etmeye devam ederken bir görü gördü. Bu görüde Hz. İsa ona kendisini takip etmesini söyledi. Görüler daha sonra da tekrar etti. Raymond sonunda tereddüdünü bir kenara bırakıp tüm varlığını ailesi arasında paylaştırarak bir tepenin yamancına kurulmuş bir barakaya taşındı ve orada kafirleri dine döndürmek için Arapça öğrenmeye başladı. Altı yıllık inziva hayatının ardından Müslüman bir uşakla yola çıktı. Raymond'un amacını öğrenen uşak, bıçağını efendisinin sırtına gömdü. Raymond saldırganın

infaz edilmesini reddetti, ancak adam daha sonra kendini hapiste astı.

Raymond sağlığına kavuşur kavuşmaz Kutsal Topraklar'da seyahat etmek isteyenlere Arapça öğretmenliği yapmaya başladı. Bu işi sırasında Villa Novalı Arnold ile tanıştı, bu kişi ona simya sırlarını öğretti. Raymond, simya eğitimiyle metallerin dönüşümünü ve çoğaltılmasını öğrendi. Bu sırada seyahatlerine devam etti ve Tunus'a geldi, burada Müslüman öğretmenlerle tartışmaları esnasında İslam dinine yönelik fanatik saldırıları yüzünden öldürülme tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Geri döndüğünde ölümle cezalandırılmak üzere ülke dışına kovuldu. Raymond tehditleri ciddiye almayarak Tunus'u bir kez daha ziyaret etti. Fakat Tunuslular bu sefer de onu öldürmeyip İtalya'ya götürüp bıraktı.

Charles Dickens'ın çıkardığı *Household Words* adlı derginin 273. sayısında imzasız bir makale Lully'nin simya yeteneklerine hayli ışık tutar: "Lully Viyana'dayken İngiltere kralı II. Edward'dan ve İskoçya kralı Robert Bruce'dan ülkelerini ziyarete davet eden onur verici mektuplar almıştır. Ayrıca seyahatleri sırasında Westminster Piskopos'u John Cremer'le tanışmış ve uzun süren bir dostluk kurmuştur. İngiltere'ye kraldan ziyade Cremer için gitmeye razı olmuştur. [Hermetik Eserler Müzesi'nde John Cremer imzalı bir elyazması bulunmaktadır, ancak Westminster'de bu isimde bir kişiyle ilgili herhangi bir kayıt yoktur.] Cremer simyanın büyük sırrını, dönüşüm tozunu bulmayı çok istiyordu ve Raymond çok yakın dostluklarına rağmen bu sırrı henüz ona vermemişti. Ne var ki Cremer araştırmayı bırakmadı ve Raymond'un hayatındaki en büyük arzuyu, kafirlerin dine döndürülmesi muradını öğrendi. Krala Raymond'un sanatının yapabildiği harikaları anlattı ve Raymond'da Kral Edward'ın gücü olduğu zaman İslam âlemine karşı bir haçlı seferi düzenlemekten çekinmeyeceğini söyledi.

"Raymond krallara ve papalara öyle çok başvurmuştu ki sonunda onlara olan tüm inancını yitirmişti; son umut olarak dostu Cremer'le birlikte İngiltere'ye gitti. Cremer onu manastırına yerleştirdi ve ona özel bir ihtimam gösterdi. Lully bu manastırda ona Cremer'in uzun zamandır öğrenmek istediği sırrı, dönüşüm tozunun formülünü öğretti. Toz kusursuz hale getirildiğinde Cremer onu krala sundu. Kral bu hediyeyi kendisine sınırsız zenginlik vaat eden bir hediyeyi kabul eden birinin sevinciyle aldı. Raymond'un tek şartı vardı, yapılacak olan altın ne sarayın lüksleri için ne de Hıristiyan bir kralla yapılacak savaşta kullanılacaktı ve Edward kafirlerin üzerine gönderilecek olan ordunun başına geçecekti. Edward her şeyi yapacağına söz verdi.

"Raymond, Londra Kulesi'nde kendisine ayrılan odalarda çalışmaya başladı. Yirmi bin kilo kurşun, kalay ve cıvayı saf altına çevirdiği, bunların darphanede altı milyon altın sikkeye dönüştürüldüğü kaydedilmiştir. Bu altından yapılmış olan bazı sikkelerin bugün bile bazı koleksiyonlarda yer aldığı söylenir. [Bu sözlerin yanlış olduğu boş yere kanıtlanmaya çalışılmıştır, mevcut kanıtlar iki olasılığa da

eşit şans vermektedir.] Robert Bruce'a ise *Of the Art of Transmuting Metals* [Metalleri Dönüştürme Sanatı Üstüne] adlı küçük bir risale göndermiştir. Dr. Edmund Dickenson, Raymond'un Westminster sarayında kaldığı oda boşaltıldığı zaman bazı işçileri sonraları çok zengin yapan bir toz bulunduğunu anlatır.

"Lully İngiltere'deki ikameti sırasında Roger Bacon'ın arkadaşı oldu. Kuşkusuz Kral Edward'ın bir haçlı seferine çıkmak gibi bir niyeti yoktu ve Raymond, Londra Kulesi'nin onurlu bir mahkûmundan başka bir şey değildi, çok geçmeden o da gerçeği gördü. Edward'ın imansızlığı yüzünden kötü talih ve mutsuzluk dışında bir şeyle karşılaşmayacağını ileri sürdü. İngiltere'den 1315 yılında kaçmayı başardı ve bir kez daha kafirleri dine döndürmek için yola çıktı. Artık çok yaşlı bir adamdı ve arkadaşlarından hiçbiri onun yüzünü bir daha göremeyecekti.

"İlk önce Mısır'a, ardından Kudüs'e ve son olarak üçüncü defa Tunus'a gitti. Orada uzun zamandan beri aradığı şehitlik mertebesine kavuştu. Taşlanarak öldürüldü. Cenevizli tüccarlar bedenini uzaklaştırırlarken, hâlâ yaşadığını gösteren zayıf işaretler vardı. Raymond'u gemiyle götürdüler, ancak 1315 yılının 28 Haziranında, Majorca sahillerinin göründüğü gün, Raymond ruhunu teslim etti. Genel vali ve tüm soyluların katıldığı büyük bir cenaze töreniyle ailesine ait St. Ulma şapeline defnedildi."

NICHOLAS FLAMMEL

On dördüncü asrın ikinci yarısında Paris'te, metinleri açıklamak, dilekçeler ve belgeler hazırlama işiyle meşgul olan bir insan yaşadı. Nicholas Flammel'den başkası olmayan bu kişiye dünya, noterlik mesleği sayesinde tanıştığı bir kitapçıdan çok küçük bir meblağa satın aldığı çok önemli bir kitap hakkındaki bilgisi yüzünden borçludur. Musevi İbrahim'in Kitabı denilen bu ilginç belgeyi, en iyi şekilde, *Hieroglyphical Figures* adlı kitabındaki kendi sözleriyle anlatabiliriz: "Ben Noter Nicholas Flammel, anne ve babamın ölümünün ardından nafakamı envanter çıkarmak, muhasebe hesaplarını denklemek, öğretmen ve öğrencilerin masraflarını yazmakla çıkarmaya başladım. Bu işi yaparken elime iki florine satın aldığım çok eski ve büyük, ciltli bir kitap geçti. Bu kitap diğer kitaplar gibi ne parşömen ne de kâğıttan yapılmıştı; sayfaları anladığım kadarıyla ağaç kabuklarındandı. Kitabın kapağı pirinçti, cildi çok sağlamdı ve kitabın üstünde harfler, tuhaf şekiller vardı. Önce bunların Yunan harfleri veya onun gibi eski bir dil olduğunu düşündüm. Okuyamadığım bir dildi bu. Ancak daha sonra bu yazıların Latin ve Gal alfabeleriyle yazılmış, bilmediğim bir dile ait olduğunu anladım.

"Kitabın ağaç kabukları veya dilimlerinden oluşan yapraklarına ise demir bir uçla zarif Latin harfleri, resimler kazılmış ve renklendirilmişti. Kitabın üç kere yedi sayfası vardı. İlk yedi yaprağın başında bir bakire ile onu yutan bir yılan

resmi çizilmişti. İkinci yedi yaprağın üstünde bir haç ve haçın üzerinde çarmıha gerilmiş bir yılan resmi vardı.

Üçüncü yedi yaprağa ise çöller, yabani kırlar çizilmişti, bunların ortasında çok güzel pınarlar vardı ve bu pınarlardan oraya buraya yönelmiş yılanlar çıkıyordu. İlk sayfada büyük altın harflerle şunlar yazılmıştı: *Musevi İbrahim, Prens, Rahip, Levi, Astrolog, Filozof, Tanrı'nın Galler'e Gazabına karşılık Sağlık getiren Hekim.* Bu yazıdan sonra (sık sık tekrar eden *Maranatha* kelimesiyle birlikte), bu kitabı eline geçiren ve varlığından feragat etmemiş veya bir kâtip olmayan herkese lanetler yağdırıyordu.

Hermetik Eserler Müzesi'nden alınmıştır.

"Bu kitabı bana satan kişi, tıpkı onu satın alan benim gibi gerçek değerinden habersizdi. Bu kitabın zavallı bir Yahudi'den çalındığına veya Musevilere ait harabelerden birinden çıkarıldığına inanıyorum. Kitabın ikinci sayfasında yazar halkına sesleniyor, onları günahlardan ve her şeyden önce putperestlikten uzaklaşmaya, Mesih'in gelişini tatlı bir sabırla beklemeye davet ediyordu. Mesih'in yeryüzündeki bütün krallıkları sona erdireceğini ve sonsuza dek insanlarına önderlik edeceğini ileri sürüyordu. Bu kitap hiç kuşkusuz bilge ve arif bir insan tarafından yazılmıştı.

"Üçüncü yaprak ve takip eden tüm sayfalarda, esaret altında olan halkının Roma imparatorlarına vergilerini ödemelerinde ve burada bahsetmeyeceğim diğer şeylerde yardımcı olmak için herkesin anlayabileceği bir dille metallerin dönüştürülmesini öğretmektedir. Sayfaların kenarlarına cihaz resimleri çizmiş, onları renklendirmiştir. Burada 'ilk âmil' haricindeki her şeyi vermiş, onu da dördüncü ve beşinci yapraklarda büyük bir ustalık ve kurnazlıkla vermiştir: Çok anlaşılır bir şekilde yazılmış ve resimlenmiş olmasına rağmen, ancak

JOHN CREMER'İN YAZDIĞI SÖYLENEN KİTABIN KAPAĞI

Westminster'in efsanevi başkeşişi John Cremer, on dördüncü asrın simyaya dair karmaşık bilgilerinde önemli bir şahsiyetin ismidir. Westminster'de bu isimde bir keşişin yaşayıp yaşamadığı tespit edilemediği için şu sorunun ortaya çıkması çok doğaldır: "John Cremer maslahını kullanan kişi gerçekte kimdi?" John Cremer gibi uydurma şahsiyetler ortaçağa simyacılarının iki davranışını açık bir biçimde ortaya serer: (1) Siyasi ve dini kesimden çok önemli isimler Hermetik kimya bilimiyle ilgilenmiş, fakat yargılanmaktan veya alaya alınmaktan korkarak, bulgularını çeşitli maslaklarla yayınlamışlardır. (2) Büyük Hermesçi sırrın gerçek anahtarını elinde tutan inisiyeler binlerce yıl boyunca bilgilerini korumak için hayali karakterler yaratmış, onları çağın tarihi kişiliklerinden biri gibi göstermiş, hatta bazı örneklerde bu amaca ulaşmak için koca bir soyağacı yaratmışlardır. Bu sahte kişiliklerin isimleri, inisiye olmayan insanlara hiçbir bilgi vermez. Ne var ki inisiye olanlar ismi duyar duymaz, onun sembolik bir isimden başka bir şey olmadığını hemen anlar. Bu inisiye tarihçiler, sırlarını bu hayali kişiliklerin eylemlerine, düşüncelerine ve sözlerine işlemiş, böylece okültizmin en derin sırlarını bilgisi olmayanlar için basit bir hayat hikâyesinden başka bir şey olmayan yazılarla gelecek kuşaklara taşımışlardır.

sözel olarak öğretilen Kabalayı çok iyi bilmeyen ve Musevilerin kitaplarını iyice etüt etmemiş hiç kimsenin kitabı anlaması mümkün değildir.

"Dördüncü ve beşinci yapraklarda hiçbir yazı yoktur. Bu yapraklarda ustalıkla çizilmiş ulvi varlıklar haricinde hiçbir şey yoktur. İlk olarak topuklarında kanatlar olan genç bir adam çizmiştir. Bu genç adamın elinde Kadüs asası vardır. İki yılanın sarıldığı asayı miğferli başına dayamıştır. Naçizane bilgim bu resmin pagan Tanrı Merkür olduğunu söylüyor: Onun karşısında açık kanatlarıyla ona doğru uçan büyük bir yaşlı adam vardır, yaşlı adamın başının üstünde bir kum

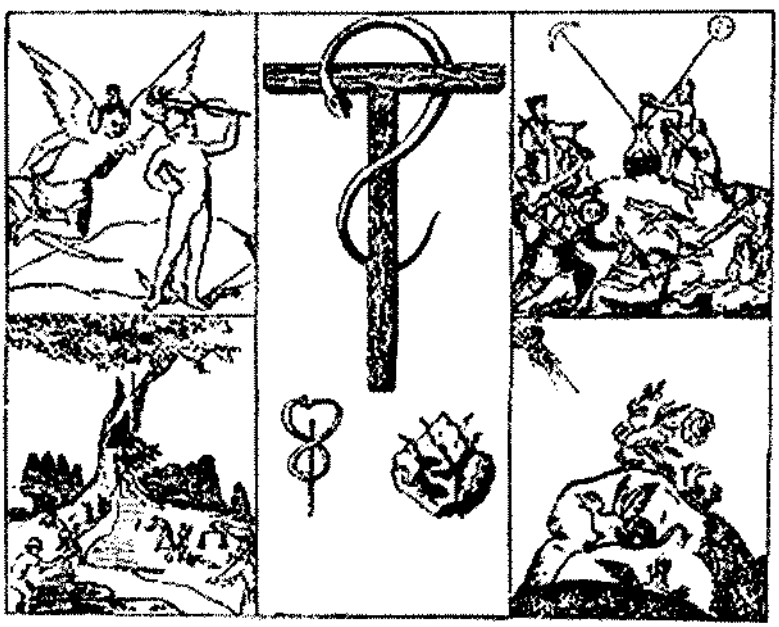

Nicholas Flammel'in *Hieroglyphical Figures* adlı eserinden.

MUSEVİ İBRAHİM'İN SEMBOLLERİ.

Robert H. Fryar, Nicholas Flammel'in *Hieroglyphical Figures* adlı eserinin kendisi tarafından yapılan yeni baskısına eklediği bir dipnotta şunları söyler: "Bu hikâyenin doğru olduğunu tartışmasız bir şekilde kanıtlayan şey, Nicholas Flammel'in söz konusu hekimden öğrendikleriyle şerhler düşmüş olduğu Musevi İbrahim Kitabı'nın bizzat kendisidir. Onu kendi gözleriyle görmüş olan Count de Cabrines, Borel'e, kitabın Piskopos Richelieu'nun elinde olduğunu söylemiştir.

saati, elinde de tıpkı ölüm meleğinde olduğu gibi bir tırpan vardır. Bu tırpanla Merkür'ün ayaklarını kesecek gibidir. Dördüncü yaprağın diğer yüzünde bir dağın tepesinde kuzey rüzgârıyla eğilmiş çok güzel bir çiçek resmi bulunmaktadır. Bitkinin mavi bir sapı vardır ve çiçekleri kırmızı beyaz renktedir, yaprakları ise altın gibi parlamaktadır. Çiçeğin çevresinde yuva kurmuş ejderhalar görünmektedir.

"Beşinci yaprakta çok güzel bir bahçenin ortasında çiçekler açmış bir gül ağacı resmi vardır; bu ağaç içi boş bir meşe ağacına tırmanmaktadır; dibinden ise bembeyaz köpükleri olan bir pınar fışkırmaktadır. Dosdoğru derinlere akan bu

pınar, toprağı kazarak onu keşfetmiş görünen inisiyelerin ellerinden geçmiştir. Hepsi kör olduğu için hiç kimse suyun aktığını bilmez. Beşinci yaprağın sonunda elinde büyük bir kılıç olan bir kral resmi vardır. Bu kralın çevresindeki askerler kralın etrafını bebek cesetleriyle doldurmuştur. Bebeklerin anneleri acımasız askerlerin ayaklarına sarılmış ağlamaktadır. Bebeklerin kanı, başka askerlerin olduğu bir yerde toplanmış ve büyük bir kazanın içinde toplanmıştır. Bu kazanın içinde ay ve güneş banyo ederken görülmektedir.

"Tarih, kral Herod'un buna benzer bir katliamını anlattığı ve sanatın büyük bir kısmını bu kitaptan öğrendiğim için, gizli bilimin bu Hiyeroglif Sembolleri'ni bir kilisede sakladım. İşte beşinci yaprakta olanlar bunlardır.

"Diğer yazılı sayfalarda güzel ve anlaşılır bir Latinceyle yazılmış olanları size aktarmayacağım. Yoksa Tanrı beni cezalandırır. Çünkü o zaman, (rivayet edildiği üzere) dünyadaki bütün insanların kafalarını tek bir darbede koparmak istediğini söyleyen kişiden daha büyük bir günaha girerim. Bu kitabı bulduktan sonra gecemi gündüzümü kitabı incelemekle geçirdim. Kitapta bahsedilen bütün işlemleri bilsem de hangi maddeyle başlayacağımı bilmiyordum. Bu yüzden bir buhrana girdim, sürekli iç çekiyordum. Kendim kadar sevdiğim karım Perrenella, bu duruma şaşırıp beni teselli etmeye çalışıyor ve ısrarla beni bu sıkıntıdan çıkarmak için elinden bir şey gelip gelemeyeceğini soruyordu. Dilimi tutamadım ve ona her şeyi anlatıp kitabı gösterdim. Kitabı görür görmez en az benim kadar ilgilendi, kitabın içindekileri benim gibi o da pek anlamasa da, büyük bir zevkle sayfaları ve resimleri inceledi. Bundan sonra bu resimleri nasıl yorumlamamız gerektiği konusunda uzun sohbetlerimiz beni bir nebze olsun teskin etti ve yalnızlıktan kurtardı."

Nicholas Flammel birçok yılını bu gizemli kitabı incelemekle geçirdi. Hatta resimleri evinin bütün duvarlarına astı; karşılaştığı bilgili insanlara göstermek üzere bir sürü kopyalar çıkardı, ancak hiç kimse bunların gizli anlamları hakkında bir şey söyleyemiyordu. Sonunda bir usta veya bilge insan arayışı içinde yola çıktı, yıllar süren seyahatlerinin ardından Usta Canches adında bir hekime rastladı. Resimlerle ilgilenen usta hemen kitabı görmek istedi. Birlikte Paris'e doğru yola koyuldular, yolda Usta Canches, Flammel'e elindeki kitaptaki resimlerle ilgili birçok bilgi verdi, fakat yolculuklarının sonunda gelmeden Usta Canches hastalanarak öldü. Flammel onu Orleans'ta defnetti. Fakat bu kısa karşılaşma içerisinde elde ettiği bilgiler üzerine tefekkür ederek, karısıyla birlikte metalleri altına çeviren formülü bulmayı başardı. Eksiksiz başarıyla sonuçlanan birçok deney yaptı. Ölümünden önce resimlerden birkaçını Paris'teki Aziz Innocent kilisesindeki kubbelerden birine resmettirerek. *Musevi İbrahim'in Kitabından* öğrendiği formülü buraya gizledi.

TREVİSOLU KONT BERNARD

Abu Hayat'ı ve Felsefe Taşı'nı arayanlar arasında çok az insan Kont Bernard'ın yaşadığı hüsranların sınavından geçmiştir. Kont Bernard, 1406 yılında Padua'da doğdu ve 1490 yılında öldü. Felsefe Taşı'nı ve metallerin dönüştürülmesinin gizemini araştırmaya henüz on dört yaşındayken başladı. Hayatını ve bütün servetini bu arayış için harcadı. Kont Bernard bir simyacı ve filozoftan ötekine gitti, onların verdiği formülleri hemen alıp deneyler yaptı ve hiçbir seferinde istediği sonuca ulaşamadı. Onun deli olduğuna inanan ailesi, bütün parasını harcadığı deneyler yüzünden isimlerini kirlettiğini söylüyordu. Uzak ülkelerde ona yardım edebilecek bilge bir insan arayışıyla birçok ülkeyi dolaştı. Sonunda, altmış yedi yaşına yaklaşırken, başarıyla ödüllendirildi. Abu Hayat, Felsefe Taşı, metallerin dönüştürülmesinin sırrı ona açıklandı. Çalışmalarının sonuçlarını anlatan küçük bir kitap yazdı. Başarılı keşfinin meyvelerini devşirmek ona yalnızca birkaç yıl nasip olduysa da, bulduğu hazinenin, onu aramak için harcadığı hayattan daha değerli olduğunu söylüyordu. Çalışkanlığı ve azmiyle ilgili çok güzel bir örnek, bir sahtekârın yönlendirmesiyle yirmi yılını yumurta kabuklarından kalsiyum çıkarmaya, neredeyse eşit bir süreyi de alkol ve diğer maddeleri damıtmaya harcamış olmasıdır. Simya araştırması tarihinde Büyük Sırlar'ın daha sabırlı ve azimli bir müridi olmamıştır.

Bernard, simyanın en büyük sırrının, çözünme sürecinin ateşle değil, cıvayla yapılması olduğunu ileri sürmüştür.

XXXV

Simya Teorisi ve Uygulaması

I. Kısım

Ahem ülkesinin gizli sanatı olan simya (EL KEMİ), dünyanın bildiği en eski sanatlardan biridir. Diğeri astrolojidir. Her ikisinin başladığı dönemler, tarih öncesi devirlerin bilinmezliklerine uzanır. Elimizde mevcut en eski kayıtlar, simya ve astrolojinin insana tanrılar tarafından verildiğini ve insanın onlar sayesinde kendi kayıp mülkünü yeniden kazanacağını söyler. Hahamlar arasında muhafaza edilen eski efsanelere göre, Eden Bahçesi'nin meleği, Âdem'e Kabala, simya ve astroloji sırlarını öğretmiştir. Efsaneye göre insanoğlu, kendine vahiy edilen bu sanatlarda gizlenen gizli bilgelikte ustalaştığı zaman, yasaklanmış meyvenin laneti kalkacak ve insan tekrar Rabbin bahçesine girme hakkı kazanacaktır. İnsanın düşüşü sırasında "deriden kıyafetler" fiziksel bedenler giyinmiş olması gibi, bu kutsal bilimler de onunla birlikte aşağı âlemlere getirilmiştir. Bu yüzden söz konusu bilimlerin spiritüel aşkın doğası artık açıkça tezahür etmez. Dolayısıyla bunlar kayıp veya ölü bilimler olarak görülürler.

Simyanın dünyevi kısmı kimyadır. Kimyacılar *Torah Kitabı*'nın yarısının İsis'in örtüsünün ardında sonsuza dek gizlenmiş olduğunu (Bkz. *Tarot*) artık fark etmez ve sadece maddi elementleri incelediği müddetçe, sırrın en fazla yarısını keşfedebilir. Astroloji zamanla astronomiye dönüşmüştür; astronominin ateşli taraftarları kadim kâhinlerin görülerini alaya almış ve onların sembollerini batıl inancın anlamsız ürünleri olarak görmüşlerdir. Oysa modern dünyanın enteli-

jansiyesi görünen ile görünmezi birbirinden ayıran perdeyi ancak bir tek yolla aralayabilirler: Gizem okulları.

Hayat nedir? *Akıl* nedir? *Kuvvet* nedir? Bunlar kadimlerin öğrenim tapınaklarında hayatlarını adadıkları sorulardır. Bu soruların cevaplarını bulmadıklarını kim söyleyebilir? Kim bir cevapla karşılaştığında onun doğru cevap olduğunu anlayabilir? Simya ve astroloji sembollerinin ardında, bu ırkın aklının, ilkelerini anlama kapasitesine sahip olmadığı bir bilgeliğin gizlenmiş olması mümkündür.

Kıldaniler, Fenikeliler, Babilliler birçok diğer kadim Doğu halkları gibi simya ilkelerini biliyorlardı. Yunan ve Roma'da uygulanan bu sanat Mısırlıların en önemli bilimidir. *Khem* Mısır topraklarının eski ismiydi ve hem *alkemi* hem de kimya kelimesi bize sürekli olarak Mısır'ın bilimsel bilgisinin önceliğini hatırlatırlar. Bu kadim halklardan kalan parça parça yazılara bakarsak, simya onlar için spekülatif bir sanat değildir. Bu halklar, metallerin çoğaltılabileceğine kesinlikle inanıyorlardı; hem akademisyenler hem maddeciler simya teoremlerini değerlendirirken daha saygılı olmalılar. Evrimciler sanatların ve bilimlerin ortaya çıkışını tarih öncesi insanın gelişen aklının bir sonucu olarak görürken, daha aşkın bir bakış açısından bakan diğerlerine göre bilimler, Tanrı'nın doğrudan vahyine dayanır.

Simyanın kökenine dair birçok ilginç çözüm önerilmiştir. Bu çözümlerden birine göre Simya bilimi insana gizemli bir Mısırlı yarı-tanrı olan Hermes Trismegistus tarafından verilmiştir. Elinde taşıdığı ölümsüz zümrüt tabletle zamanın karanlıklarından günümüze gelen bu yüce şahsiyet, Mısırlılara göre bütün sanatların ve bilimlerin kurucusudur. Bilimsel bilgi onun onuruna Hermetik Bilimler başlığı altında toplanmıştır. Hermes'in bedeni Ebron (veya Hebron) vadisine defnedildiği zaman, onunla birlikte gömülen kutsal Zümrüt Tablet, asırlar sonra tekrar bulunmuştur. Bir teoriye göre bir Arap inisiye tarafından, başka bir teoriye göre ise Makedonya Kralı Büyük İskender tarafından bulunmuştur. Bu tabletin üstünde yazılan Üç Kere Yüce Hermes'in on üç cümlesiyle Büyük İskender o zamanlar bilinen bütün dünyayı fethetmiştir. Ne var ki kendini fethetmemiş biri olarak, sonunda başarısız olmuştur. Zafere ve gücüne rağmen konuşan ağaçların kehaneti gerçekleşmiş ve İskender zaferinin ortasında alt edilmiştir. (İskender'in çok yüksek düzeyden bir inisiye olup iktidar ayartısına direnemediği için başarısız olduğunu ısrarla söyleyen bir rivayet vardır.)

E. Y. Kenealy, *Cosmodromium of Doctor Gobelin Persona* adlı eserden alıntı yaparak İskender'in Konuşan Ağaçlar olayını anlatır. İskender bu ağacın huzuruna Hindistan seferinde çıkmıştır: "Şimdiye dek İskender eşit ölçüde tehlikeli topraklara ayak basmıştı. Dağları tepeleri aşmış, ordusuna vahşi hayvanların ve yılanların saldırdığı karanlık vadilerden geçmişti. Üç yüz gün sonra çok güzel bir dağın eteklerine geldi. Bu dağın kenarlarından altın zincirler, altın ipler sarkı-

yordu. Bu dağda hepsi de en saf safirden iki bin elli basamaklı bir merdiven vardı. Bu merdiven dağın zirvesine kadar çıkıyordu. İskender bu merdivenin yanına kamp kurdu. Bir gün İskender, on iki prensini yanına alarak merdivenlerden dağın tepesine çıktı ve orada muhteşem bir sarayla karşılaştı. Sarayın on iki kapısı vardı, bütün pencereleri altındandı ve ona Güneş Sarayı adı verilmişti. Sarayın içinde tümüyle altından yapılmış bir tapınak vardı, tapınağın önündeki asma ağaçlarından lal taşları ve inciler sarkıyordu. İskender ve prensleri saraya girdiklerinde altın bir yatak üzerinde yatan bir adam gördüler. Adamın çok güzel bir vücudu ve güzel bir yüzü vardı. Saçları ve sakalı kar beyazıydı. İskender ve prensleri bu bilgenin önünde diz çöktü. Bilge şunları söyledi: 'İskender, şimdi dünyada hiçbir insanın bugüne kadar görmediği bir şey göreceksin.' İskender şöyle dedi: 'Ey Bilge, mutluların mutlusu, benim ismimi nereden biliyorsun?' Bilge yanıtladı: 'Tufan dalgası yeryüzünü kaplamadan önce senin işlerini biliyordum.' Ve ekledi: 'Gelecekte olacak her şeyi söyleyen Güneş ve Ay Ağaçları'nı görmek ister misin?' İskender yanıtladı: "Ey ulu bilge, onu görmeyi çok isteriz.'

"O zaman bilge, 'Yüzüklerini, süslerini, ayakkabılarını çıkar ve beni takip et,' dedi. İskender öyle yaptı. Prenslerinden üçünü seçip diğerlerine beklemelerini söyleyerek bilgeyi takip etti ve Güneş ve Ay Ağaçları'nın önüne geldi. Güneş Ağacı'nın yaprakları kızıl altından, Ay Ağacı'nın yaprakları ise gümüştendi. Bilgenin nasihatine uyan İskender ağaçlara Makedonya'ya zaferle dönüp dönemeyeceğini

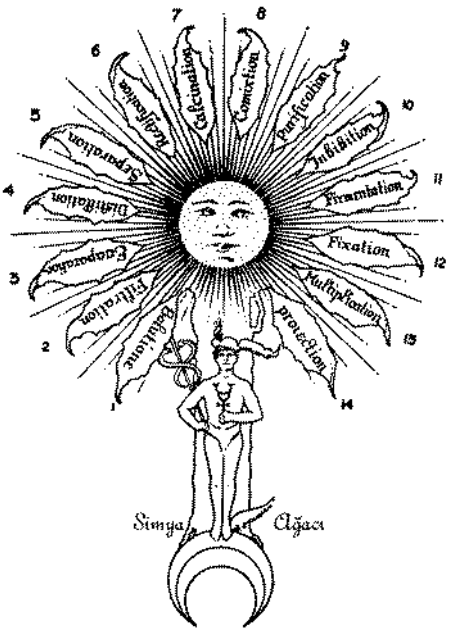

1577 tarihli bir elyazmasından alınmıştır.

HERMES'İN KUTSAL AĞACI

Samuel Norton *Key to Alchemy* [Simyanın Anahtarı] adlı eserde, bitkiler, mineraller ve insanlar için ilaç haline dönüştürülürken simya maddelerinin laboratuvara ilk girdiği andan itibaren geçirdiği süreçleri on dört aşamada özetler:

1. *Solüsyon*, gaz veya katı halden sıvı hale geçme.
2. *Filtre*, bir sıvının içindeki çözünmemiş parçacıkları mekanik yolla ayırma.
3. *Buharlaşma*, ısının yardımıyla sıvı veya katıyı gaz haline dönüştürme.
4. *Damıtma*, uçucu sıvının çözeltinin içinden çıkarılması işlemi.
5. *Ayrıştırma*, aynı olmayan veya çürüyen maddeleri ayırma işlemi.
6. *Rektifikasyon*, sürekli damıtma yöntemiyle bir maddeyi saflaştırma veya arıtma süreci.
7. *Kalsinasyon*, ısı yoluyla toza veya küle dönüştürme; uçucu maddenin dışa çıkarılması.
8. *Birleştirme*, yeni bir bileşik veya maddeye farklı içeriklerin karıştırılması.
9. *Arıtma (çürütme yoluyla)*, kendiliğinden çürüme ve bozulma yoluyla veya yapay yollarla çürüterek ayrıştırma.
10. *Tutuklama*, geri tutma veya sınırlandırma süreci.
11. *Fermantasyon*, maya kullanarak organik maddelerin yeni bileşikleri dönüştürülmesi süreci.
12. *Sabitleme*, sabit olma hali, sıvı halden çıkarıp katılaştırma süreci veya eylemi.
13. *Çoğaltma*, sayıca çoğaltma eylemi veya süreci.
14. *Yansıtma*, baz metalleri altına çevirme eylemi.

sordu. Buna Hayır diye yanıt veren ağaçlar, onun bir yıl sekiz ay daha yaşayacağını ve bu sürenin bitiminde zehirli bir içecekle öleceğini söylediler. İskender onu kimin zehirleyeceğini sordu ve bu sorusuna yanıt alamadı. Ay Ağacı ona annesinin utanç dolu ve mutsuz bir ölümden sonra uzun zaman gömülmeyeceğini söyledi, fakat kız kardeşleri mutlu olacaktı." (Bkz. *The Book of Enoch, The Second Messenger of God.*)

Büyük bir ihtimalle konuşan ağaçlar, üzerinde harfler olan ağaç tabletlerdi, bu harflere bakarak kehanette bulunuyorlardı. Çünkü bir zamanlar yazılı ahşap tabletlere "konuşan ağaçlar" deniyordu.

Simyanın kökenine dair karar vermedeki güçlük, kayıp kıta Atlantis efsanesini göz ardı etmekten kaynaklanmaktadır. Büyük Sırlar öğretisi Atlantisli rahipler kastının en önemli gizini oluşturuyordu. Atlas kıtası battığında, Ateş Gizemleri'nin başrahipleri formülleri Mısır'a getirdi; formüller burada asırlarca bilgelerin ve filozofların koruması altında kaldı. Sonra yavaş yavaş Avrupa'ya geçti, bu sırlar hâlâ burada eksiksiz olarak korunmaktadırlar.

Hermes ve Zümrüt Tablet efsanesine inanmayanlar Peygamber Hanok'un tarif ettiği üzere dağın üstüne inen 200 meleği simya sanatının ilk öğretmenleri olarak görürler. Simya bilimini ilk bulan kim olursa olsun, öğreti modern dünya için Mısırlılar tarafından saklanmıştır. Mısır'a toprağının renginden dolayı "kara imparatorluk" denirdi ve Eski Ahit'te Mısır'dan "karanlıklar ülkesi" diye bahsedilir. Mısırlı olası kökeninden dolayı simyaya "kara sanat" denirdi, ama bu isim kötülüğü çağrıştırmak için değil, onun gizli süreçlerinin her zaman karanlıkta kalmasını belirtmek için verilmiştir.

Ortaçağlar boyunca simya yalnızca bir felsefe ve bilim değil, aynı zamanda bir dindi. Kendi dönemlerinin dini kısıtlamalarına isyan edenler, felsefi öğretilerini altın yapma kılıfı altında gizlemiştir. Bu şekilde kendilerine bir kişisel özgürlük yaratmışlar ve idam edilmek yerine aşağılanmışlardır. Simya üç aşamalı bir sanattır ve üçgenle sembolize edilir. Sembolü 3 kere 3'tür. Üç âlemdeki veya plandaki üç element veya işlem anlamına gelir. 3 kere 3 Hürmasonluğun 33. derecesindeki sırrın bir parçasıdır, çünkü 33, 3 kere 3'tür ki, 9 eder, 9 sayısı ağacın kökünden çıkan dokuz tecelliyi gösterir ve insanın ezoterik sayısıdır. İlahî Ağız'dan *verbum fiat* –ol– sözü olarak çıkan dört nehirle beslenen âlemlerin sayısıdır. Simya sembolizminin altında muhteşem kavramlar saklıdır; bu alaya alınıp hor görülmüş olan sanat, sonsuz hayatın kapılarının üçlü anahtarını hâlâ elinde tutmaktadır. Simya'nın üç âlemin –spiritüel, beşeri ve elementsel– sırrını gördüğümüz zaman, bilgelerin ve filozofların bilgeliklerini neden gizemli benzetmelerin ardına sakladıklarını anlayabiliriz.

Simya bir çoğaltma bilimidir ve doğal büyüme fenomenine dayanır. "Hiçten hiçbir şey çıkmaz," son derece kadim bir özdeyiştir. Simya hiçten bir şey yapma

sanatı değil, zaten mevcut olanı çoğaltma ve geliştirme sanatıdır. Bir filozof, taşı bir insana çevireceğini söylerse, "imkânsız!" diye bağıracak olan aydınlanmış dünya, cehaletini gösterecektir, çünkü arifler bilir ki her taşın içinde bir insan tohumu vardır. Bir filozof, bir insandan bir evren yaratılabileceğini ileri sürebilir, fakat aptallar bunun imkânsız olduğunu düşünecek, insanın bir evrenin içinden çıkabileceği bir tohum olduğunu görmeyecektir.

Tanrı her şeyin "içinde" ve "dışında"dır. Yüce Olan, içerden dışa doğru, kendini ifade ve tezahür için bir itki olan büyüme yoluyla zuhur ettirir. Altının büyüme ve çoğaltılmasında, küçücük bir hardal tohumundan ondan binlerce kez büyük bir çalının çıkmasından daha mucizevî bir şey yoktur. Bir hardal tohumu tümüyle başka bir maddenin (toprağın) içine konduğu zaman boy ve ağırlık olarak kendisinin binlerce katını üretebiliyorsa, altın tohumunun yere (baz metallere) ekildiğinde yüz binlerce katına çıkması, gizli simya süreçleriyle serpilmesi neden imkânsız olsun?

Simya, Tanrı'nın her şeyin içinde olduğunu, onun sonsuz suretler içinde tezahür eden Tek Evrensel Tin olduğunu ileri sürer. O halde Tanrı kara toprağa (maddi evren) ekilmiş olan spiritüel tohumdur. Sanat yoluyla bu tohumu büyütmek ve geliştirmek, bütün evrenin maddesinin onunla *boyanmasını* sağlayıp onu tohum gibi -saf altın- yapmak mümkündür. İnsanın spiritüel doğası söz konusu olduğunda buna *yenilenme* denir, elementlerin maddi bedeni için, buna *dönüşüm* denir. Spiritüel ve maddi dünyada olan şey, entelektüel dünyada da olur. Bir aptala bilgelik veremezsiniz, çünkü onun içinde bilgelik tohumu yoktur; ama bilgelik cahil bir insana verilebilir, çünkü onun içindeki bilgelik tohumu sanat ve kültürle geliştirilebilir. Demek ki filozof, doğası içinde bir projeksiyonun gerçekleştiği, cahil bir adamdır yalnızca.

Sanat (öğrenme süreci) yoluyla baz metaller kütlesi (cahilin zihinsel bedeni) saf altına (bilgelik) dönüştürülür, çünkü o idrak ile *boyanmıştır*. Eğer durum buysa, iman ve Tanrı'ya yaklaşma yoluyla insan bilinci (gezegensel metallerle temsil edilen) temel hayvani arzulardan saf altın ve tanrısal bilince dönüştürülebilir, aydınlatılabilir ve kurtuluşa erdirilebilir. Bu kişinin içindeki Tanrı küçük bir kıvılcımdan bir Nur Varlık'a dönüşür. Eğer zihinsel cehaletin baz metalleri, uygun bir çaba ve eğitimle aşkın bir dehaya ve bilgeliğe dönüştürülebiliyorsa, zihinsel ve spiritüel âlemlerde yapılabilen bir şey neden üçüncü âlemde yapılamasın? Eğer evrenin spiritüel ve zihinsel elementlerinin ifadeleri çoğaltılabiliyorsa, analoji yasası gereği evrenin maddi elementleri de gerekli süreçlerin uygulanması durumunda çoğaltılabilir.

Yukarı Âlem için geçerli olanlar *Aşağı Âlem* için de geçerlidir. Eğer simya spiritüel bir gerçek ise aynı zamanda maddi bir gerçektir. Eğer evrende böyle bir şey olabiliyorsa, insanın içinde de olabilir; insanın içinde olabiliyorsa, bitkiler ve

minerallerde de olabilir. Eğer evrendeki tek bir şey büyüyorsa, her şey büyüyordur. Bir şey çoğaltılabilirse, her şey çoğaltılabilir. "Çünkü aşağıda olan ile yukarıda olan birdir." Fakat ruhun kurtuluşunun yolu gizem okullarınca gizlenmişse, metallerin kurtuluşunun yolu da gizlenmiştir. Avamın elinde düşmesin ve bu yüzden saptırılmasın diye.

Bir insanın metalleri çoğaltmak için önce onların sırrını öğrenmelidir: Bütün metallerin -tıpkı bütün taşlar, bitkiler, hayvanlar ve evrenler gibi- bir tohumdan çıktığını ve tohumun halihazırda Madde'nin bedeninde (Dünya Bakiresi'nin rahminde) olduğunu bilmelidir; çünkü insanın tohumu daha o doğmadan (veya büyümeden) önce evrene atılmıştır. Bitki sadece belli bir süre yaşasa da tohumunun her zaman mevcut olması gibi, spiritüel altın ve maddi altın tohumları da her an her şeyin içinde mevcuttur. Metaller güneşin onlara sunduğu hayat yoluyla asırlar içinde, algılanamaz ince küçük cevherler halinde büyürler, tıpkı geri kalan her şeyin büyümesi gibi. Bir şeyin büyümesi sadece onun türüne ve büyüklüğüne göre değişir.

En önemli kadim özdeyişlerden biri "Her şeyin içinde her şeyin tohumu vardır," özdeyişidir. Bununla birlikte tohum doğanın basit süreçleriyle yüzyıllarca uyku halinde kalabilir veya büyümesi son derece yavaş olabilir. Demek ki, bir kum tanesinin içinde yalnızca değerli metaller ve taşların tohumları değil, aynı zamanda Güneş, Ay ve yıldızların tohumları bulunmaktadır. Bütün evrenin insan doğasında bir minyatür olarak yansıması gibi, her kum tanesinde, her su damlasında, her kozmik toz parçacığında, kozmosun bütün kısımları ve elementleri tohum halinde saklıdır ve bu tohumlar öylesine küçüktür ki en güçlü mikroskoplar bile onları göremez. İyon veya elektrondan trilyonlarca küçük -anlaşılmaz ve kavranamaz- olan bu tohumlar, büyümek ve kendilerini dışavurmak için tayin edilmiş vakti beklerler. (Leibnitz'in *monad*larını düşünün.)

Büyüme iki şekilde gerçekleştirilebilir. Birincisi doğa yoluyladır; çünkü doğa sürekli olarak imkânsızı başaran bir simyacıdır. İkincisi *sanat* yoluyladır. Sanat, doğanın neredeyse sonsuz bir zamanda gerçekleştirdiği şeyi daha kısa sürede gerçekleştirebilir. *Magnum Opus*'u gerçekleştirmek isteyen gerçek felsefeci, kendi davranışlarını doğa yasalarına göre belirler ve simya sanatının doğayı kopya eden bir yöntem olduğunu ve yoğunlaştırılması nedeniyle süreyi kısaltan formülleri de doğadan aldığını bilir. Doğa, mucizelerini gerçekleştirmek için ya genişleme ya da yoğunlaşma yolunu tutar. Doğanın genişleyici süreci, kömürün elmasa dönüştürülmesinde kullanılır ki bu süreç milyonlarca süren bir doğal sertleşme gerektirir. Yoğun süreç ise sanattır, doğanın inançlı hizmetçileri (Dr. A. Dee'nin sözleriyle) ona her adımında eşlik eder ve her şekilde onunla işbirliğine girer. "Demek ki her felsefi çalışmada, Doğa ve *Sanat* birbirini sevgiyle kucaklamalıdır; çünkü *Sanat* doğanın reddettiğini isteyemez, doğa da sanatla kusursuzlaştı-

rılanı reddetmez. Doğa her sanatçıya itaatkâr bir biçimde boyun eğer, onların emekleri ise doğaya engel olmayıp ona yardım eder." (Dr. A. Dee *Chemical Collections* [Simyasal Koleksiyonlar])

Bu sanat yoluyla bir taşın ruhunun içinde bulunan tohum öyle şiddetli bir biçimde filiz verir ki bir anda taşın içindeki tohum büyür ve elmasa dönüşür. Eğer elmasın tohumu mermerin, granitin veya kumun içinde olmasaydı, o bunlardan büyüyemezdi. Fakat her şeyin tohumu her şeyin içinde olduğu için, evrendeki herhangi bir maddenin içinden elmas çıkabilir. Bazı maddeler söz konusu olduğunda bu mucizeyi gerçekleştirmek daha kolaydır, çünkü bunların içindeki tohumlar çoktan filizlenme sürecine başlamıştır ve sanatın canlandırıcı süreçlerine hazırdırlar. Aynı şekilde bazı insanlara bilgelik öğretmek diğerlerine öğretmekten daha kolaydır, çünkü bazılarında üzerine çalışılacak bir temel halihazırda mevcuttur, ötekilerde ise düşünme kabiliyetleri hâlâ uyku halindedir. Demek ki simya, bir tohumu çoğaltma ve büyüterek kusursuz çiçek açmasını sağlama sanatıdır. Doğa istenilen sonuca ulaşabildiği gibi, bir elementin ötekine yönelik yıkıcılığı yüzünden ulaşamayabilir de. Fakat gerçek sanatın yardımıyla, doğa her zaman amacına ulaşır, çünkü sanat ne zaman kaybeder ne de elementsel tepkilerin vandalizmine izin verir.

Liverpool Üniversitesi Kimya Profesörü, James Campbell Brown, *History of Chemistry* [Kimya Tarihi] adlı eserinde simyacıların ulaşmaya çalıştıkları amacı aşağıdaki cümlelerle özetler:

"Demek ki bu simyacıların genel amacıydı: Doğanın, yeryüzünün derinliklerinde gerçekleşen süreçlerini mümkün olduğunca laboratuvarda gerçekleştirmek. Bu amaçlarında belli başlı yedi engelle karşı karşıya kalmışlardır:

"1. İksir, magisterium medicine, yani felsefe taşı denilen bileşiğin hazırlanması. Bu bileşik baz metalleri altın ve gümüşe çevirip birçok başka mucizevî operasyon gerçekleştirebilir.

"2. Birçok harika ama inanılmaz hikâyenin anlattığı gibi *homunculi,* yani canlı varlıklar yaratmak.

"3. İçine konduğu her şeyi eriten alkahest, yani evrensel çözücünün hazırlanması.

"4. Palingenesis, yani bir bitkiyi küllerinden tekrar diriltmek. Eğer bunu başarırlarsa, ölüyü diriltebilirler. [Profesör Grant, çok fazla şeyi olmuş bitmiş görüyor.]

"5. *Spiritus mundinin* [dünya ruhu] hazırlanması. Bu maddenin birçok gücü vardır, bunlardan en önemlisi altını çözündürmesidir.

"6. Beşinci elementi, yani bütün maddelerin etkin ilkesini elde etmek.

"7. *Aurum potabile*, yani sıvı altının hazırlanması. Bu madde her derde devadır, çünkü altın kusursuz olduğu için insanda da kusursuzluk üretebilir."

SİMYA SEMBOLİZMİ

Simyada sembolik maddeler vardır: cıva, sülfür ve tuz. Bunlara dördüncü bir gizemli hayat ilkesi olan *Azot* eklenir. İlk üçüyle ilgili olarak Herr von Welling şunları yazmıştır: "Filozofların tuz, sülfür ve cıva dediği temel kimyasal maddeler vardır. Ancak bunlar hiçbir şekilde topraktan veya eczaneden alınan kaba tuz, sülfür ve cıva ile karıştırılmamalıdır. Tuz, sülfür ve civanın üçlü bir doğası vardır, bilgelerin kutsal gizlerine göre bu maddelerin her biri gerçekte diğer iki maddeyi içerir. Dolayısıyla tuzun bedeni tuz, sülfür ve cıva olmak üzere üçlüdür; fakat tuzun bedeninde bu maddelerden biri -tuz- egemendir. Aynı şekilde civanın içinde de tuz, sülfür ve cıva vardır ve egemen olan madde cıvadır. Sülfür de benzer bir şekilde tuz, sülfür ve cıvadan oluşur ve sülfür egemendir. Bu dokuz kısım -3 kere 3- gizemli evrensel hayat gücü Azot'un eklenmesiyle, Pythagoras'ın kutsal dekadı, 10 eder. Azotun doğasıyla ilgili hayli anlaşmazlık vardır. Kimilerine göre o görünmez, sonsuz ateş, diğerlerine göre elektrik, bazılarına göre manyetizmadır. Aşkıncı felsefe ondan astral ışık diye bahseder.

"Evren yıldızlar küresiyle çevrilidir. Bu kürenin ötesinde *Şamayim* vardır. Şamayim Tanrısal ateşsi sudur, Tanrı Kelam'ın ilk dışa akışı, Ezeli Olan'ın huzurundan taşan ateş nehridir. Şamayim, ateşsi androjen su, bölünür. Ateş Güneşsel ateşe, su Aysal suya dönüşür. Şamayim evrensel cıvadır -bazen ona Azot da denir-, hayatın ölçülemez tinidir. Spiritüel ateşsi su -Şamayim- Eden (İbranice *buhar*) Bahçesinden geçerek gelir ve dört ana nehre (elementlere) bölünür. Bu, Tanrı'nın ve Kuzu'nun tahtından çıkan canlı su nehridir - *Azot* [ateşsi cıva özü]. Eden'de [buharsı öz veya sis] gayri cismi ve kavranılamaz olan spiritüel toprak, başka bir deyişle, Tanrı'nın, insanın bir gün ortaya çıkacak olan spiritüel bedeni olarak *Adam min Haadamah*'ı yarattığı toz *Afar*'dır."

Von Welling yazılarının başka bir yerinde, kozmik simyayı gerçekleştirmeye çalışan, *Şamayim* veya İlahî Ateş'i yanlış kullanan Lusifer ortaya çıkana kadar herhangi bir maddi evrenin olmadığını da söyler. Bu evren, sapkın amaçlar için kullandığı *Şamayim*'i tekrar tesis etmek için, Lusifer'in onu kontrol etme çabasının başarısızlığa uğramasıyla karanlık bir bulutla sarılmış olan evreni kurtarmak için yaratılmıştır. Bu ifade, ilk filozofların Kutsal Kitabı, kimyasal ve simyasal formüllerin olduğu bir kitap olarak gördüğünü gösterir. Bu noktanın sürekli akılda tutulması çok önemlidir. Simyacıların kafa karıştıran benzetmelerini lafzi anlamıyla algılayanlara yazık olur. Böyle biri asla hakikatin iç odasına giremeyecektir. Elias Ashmole *Teatrum Chemicum Britannicum* adlı eserinde simyacıların gerçek öğretilerini saklamak için kullandıkları yöntemleri şu şekilde anlatır: "En önemli uğraşları *Sırları*, *Meseller* ardına saklamak ve yaptıkları işleri gölgeler ve peçelerle örtmektir. Kullandıkları dil birbirinden son derece farklılıklar

göstermektedir, oysa bu dillerin *ortak merkezi* aynıdır ve tek bir şeye işaret eder."

Alegorik olarak bakıldığında kutsal metinlerin gizli bilgi içerdiği gerçeği, Kral Süleyman'ı, karılarını, cariyelerini ve bakireleri içeren bir meselin değerlendirilmesiyle gözler önüne serilmektedir. Bu mesel 1785 yılında Ultona'da yayınlanmış olan *Geheime Figuren der Rosenkreuzer* adlı eserde görünür. Bu metnin bir kısmını İngilizceye çeviren Dr. Hartmann, Süleyman'ın karılarının sanatları, cariyelerinin bilimleri ve bakire kızların ise doğanın henüz kendini ifşa etmeyen sırları olduğunu ileri sürer. Kral'ın emriyle bakireler peçelerini açmaya mecbur edilirler, bunun anlamı bilgelik (Süleyman) yoluyla mistik sanatların gizli yerlerini filozofa göstermesidir. Oysa inisiye olmayan dünya için yalnızca dış kıyafetler görünür haldedir (İsis'in peçesinin sırrı budur).

Simyacı, *Magnum Opus*'a ulaşmak istiyorsa dört âlemde birden çalışmalıdır. Dört âlemin üç ilkesinin analojilerini gösteren bir tablo, çeşitli kısımların birbirleriyle ilişkisine ışık tutabilir. Simya sembolizmi sanatının ilk ustaları, semboller ve terimlere belli bir ölçü getirmemişlerdir. Bu yüzden, onların bulmacaya benzer cümlelerini anlamak için konu hakkında güçlü bir sezginin eşlik ettiği bir bilgiye sahip olmak gerekmektedir. Aşağıdaki tablonun üçüncü ve dördüncü bölümleri alternatif sınıflandırmalar vermektedir; çünkü bazı yazarlar *can* ile *ruh* arasında bir ayrım yapmamıştır. Kutsal Metinlere göre *ruh* yok olmaz, fakat *can* yok olur. O halde, bunların eşanlamlı olduğu söylenemez. Açıkça ifade edilmiştir ki "Günah işleyen can (nefs) ölecektir, fakat ruh onu veren Tanrı'ya geri dönecektir." Mümkün olduğunca sağlam bir şekilde kurduğumuz analojiler tablosu aşağıdaki gibidir:

Dört Alemin Üç Kuvveti

DÜNYALAR	*BABA*	*OĞUL*	*ANA*
1. Tanrı	Baba	Oğul	Kutsal Ruh
2. İnsan	Ruh	Can	Beden
3. Elementler	Hava	Ateş	Su
4. Kimyasallar	Cıva	Sülfür	Tuz

3. ve 4. sütunun alternatif sınıflandırması:

DÜNYALAR	*BABA*	*OĞUL*	*ANA*
3. Elementler	Ateş	Hava	Su
4. Kimyasallar	Sülfür	Cıva	Tuz

Paracelsus, bir şekilde Aristotelesçi olan ve Tanrısal Teslis'in üç aşamasını ihmal eden başka bir düzenleme yapar. Bu düzenlemede ikinci, üçüncü ve dör-

düncü dünyanın elementlerini birleştirir.

DÜNYALAR	*BABA*	*OĞUL*	*ANA*
2. İnsan	Ruh	Can	Beden
3. Elementler	Hava	Su	Toprak
4. Kimyasallar	Sülfür	Cıva	Tuz

Aşağıdaki tablo, üçer kişiden oluşan grubun (tuz, sülfür ve cıva), Hiram'ı aradığı dört yönü göstermektedir:

Yaratımın Dört "Köşesi"	*Doğu*	*Güney*	*Batı*	*Kuzey*
Zodyak'ın Sabit Burçları	Kova	Aslan	Akrep	Boğa
Kerub'un kısımları	İnsan	Aslan	Kartal	Boğa
Dört Mevsim	Bahar	Yaz	Sonbahar	Kış
İnsanın Çağları	Çocukluk	Gençlik	Olgunluk	Yaşlılık
Varoluş Aşamaları	Doğum	Büyüme	Olgunluk	Çürüme
İnsanın Yapısının Kısımları	Ruh	Can	Zihin	Beden
Dört Element	Hava	Ateş	Su	Toprak

Masonluk araştırmanları için aşağıdaki tablo ilginç olabilir. Bu tablo üç madde tuz, sülfür ve cıva ile masonların bildikleri kimi semboller arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Bu tablo ayrıca, kronolojik bir düzen içinde birbirinden ayrılması -imkânsız değilse bile- çok zor olan felsefi ilkelerin farklı bir araya gelişlerini göstermektedir.

1. Üç Işık	Yıldızsal Ateş	Şemsi Ateş	Kameri Ateş
2. Üç Büyük Usta	Hiram	Süleyman	Surlu Hiram
3. Geometrik Katılar	Küre	Piramit	Küp
4. Simyasal Maddeler	Cıva	Sülfür	Tuz

İkinci sıranın farklı bir sınıflandırması:

2. Üç Büyük Usta	Süleyman	Hiram	Surlu Hiram

Simyada Evrensel Gizem'in tekrar ortaya çıktığına tanık oluruz; tıpkı İsa'nın çarmıhta, Hiram'ın tapınağın batı kapısında, Orfeus'un Hebros nehrinin kıyısında, Krişna'nın Ganj nehrinin kıyısında, Osiris'in Typhon tarafından hazırlanmış tabutta ölmesi gibi, simya da elementler ölmedikçe, *Büyük Çalışma* tamamlanamaz. Simyasal süreçlerin aşamaları dünyaya kurtarıcı olarak gelenlerin ve büyük öğretmenlerin hayatlarında ve ayrıca birçok ulusun mitolojisinde açıkça görülebilir. Yeni Ahit'te, "Yeniden doğmayan insan, Tanrı'nın Krallığını göremez," denmektedir. Simya'da çürüme olmadan *Büyük Çalışma*'nın gerçek-

Valentine'nin *The Last Will and Testament* adlı eserinden.

ORTAÇAĞ SİMYA SEMBOLLERİ TABLOSU

Hermesçiler çeşitli kimyasal elementleri ve simya süreçlerini temsil etmek için bu nadir tabloda görülen garip sembolleri kullanmışlardır. Bu garip şekillerin tam anlamı hiçbir zaman ifşa edilmemiştir. Semboller kendi şekilleri içinde temsil ettikleri metallerin ve elementlerin spiritüel doğasına dair okült sırlar saklarlar.

Simyacılar mesellerinde insan, hayvan, bitki amblemleri, hatta bazen ejderha, kanatlı yılan, tek boynuz ve Zümrüdüanka gibi garip yaratıklar kullanmışlardır. Neredeyse bütün örneklerde altını, başında tacı elinde saltanat asası olan bir kral olarak resmetmişlerdir. Bazen onu başının üstünde güneş ışıkları parlarken betimlemişlerdir. Gümüş ise kraliçe dedikleri bir kadınla gösterilmiştir. Kraliçenin başında taç olmasa da, tıpkı bazı Meryem resimlerinde olduğu bir hilalin üzerine basarken resmedilmiştir. Cıva ise kanatlı, çoğu zaman iki başlı bir delikanlı olarak resmedilir, elinde yılanlar, bazen de kadüs denilen asası vardır. Kurşun, elinde bir tırpan olan yaşlı bir adamla sembolize edilir. Demir ise zırhları içinde bir asker şeklindedir. *Aqua Fortis*'e ise tuhaf bir isim verilmiştir. "Devekuşunun Karnı". *Büyük Çalışma*'nın tamamlanmasını ise ateşten yuvası içinde oturan bir Zümrüdüanka ile tasvir etmişlerdir. Elementlerin birleşmesini evlilikle, çürütme işlemini kafatasıyla, antinomiyi ise bir ejderhayla temsil etmişlerdir.

Bununla birlikte ana nokta kanıtlanmıştır: Simya filozofları tuz, sülfür ve cıva sembollerini sadece kimyasalları değil, aynı zamanda Tanrı'nın, insanın ve evrenin spiritüel, görünmez ilkelerini temsil etmek için kullanmıştır. Dört âlemde var olan bu üç maddenin, tabloda gösterildiği üzere, toplamı kutsal sayı 12 eder. Bunlar Vahiy kitabında kutsal kentin on iki temel taşı olarak geçen, *Büyük Çalışma*'nın temelleridirler. Pisagor da aynı şekilde on iki yüzlü simetrik geometrik katı olan dodekahedron'un evrenin temeli olduğunu ileri sürmüştür. Bu 3 kere 4 ile Hürmasonluğun üçüncü derecesine ait, dört parçadan oluşan birleşik yaratıklar olan kerublar efsanesi, ilişkili olamazlar mı?

leştirilemeyeceği söylenmektedir. Çarmıhta ölüp, gizem okullarının mezarına gömülen, imbikte ölüp çürümeyle simsiyah olan nedir? Ayrıca insanın tabiatında aynı şeye neden olup onun Zümrüdüanka kuşu gibi kendi küllerinden (*caput mortum)* dirilmesini sağlayan şey nedir?

Simyasal imbikteki çözelti, belli bir süre boyunca hazmedilince, yani bekletilince, *evrensel çare* denilen kırmızı bir iksire dönüşür. Bu iksir ateşsi bir suya benzer ve karanlıkta parıldar. Hazım süresinde birçok renge bürünür, belli bir anda alaca bir renge büründüğü için ona tavus kuşu adı verilir. Eğer çok fazla güçlenmesine izin verilirse, maddeyi taşıyan tüp patlayacak ve toz haline gelecektir. İlaçların hazırlanmasında ve metallerin dönüşümünde sık rastlanan bir şeydir. Eğer çok geliştirilirse, camı delecektir; çünkü onu tutacak kadar güçlü bir fiziksel kap yoktur. Bunun nedeni, söz konusu maddenin artık madde olmaktan çıkıp Ulûhiyet'in gücünden pay almasıdır. Evrensel çözünür sıvısı, uygun bir şekilde geliştirildiğinde, bütün diğer metalleri kendi içinde eritecektir. Bu yüksek halde evrensel tuz bir likit ateştir. Herhangi bir metalle uygun miktarda çözündürülen bu tuz, çeşitli hazım, döndürme, çoğaltma süreçlerinden geçirildikten sonra, sonunda daha aşağı metalleri dönüştürecek iksire dönüşür.

Bir Hürmason (I.C.H.) tarafından yayınlanan, Hermes Trismegistus'un *The True Way of Nature* [Doğa'nın Gerçek Yolu] adlı eserinde, evrensel tuzu aşırı güçlendirmenin tehlikeleri anlatılır: "Bu çoğaltma sonsuza kadar sürdürülemez, dokuzuncu döndürmede o tamama erer. Dokusu dokuz kez döndürüldüğünde, daha fazla yükseltilemez, çünkü daha fazla ayrışmaya izin vermeyecektir. Çünkü çok küçük bir maddi ateşle karşılaştığı anda akışkanlaşır ve sıcak yağın kâğıdın içinden geçmesi gibi camın içinden geçer gider."

Kimyasal elementlerin Hermesçi ilacın üretiminde geçtiği aşamaların sınıflandırılması konusunda bir terminoloji birliği sorunu vardır. *The True Way of Nature* adlı eserde yedi aşamadan söz edilirken, *Dictionnaire Mytho-Hermétique* [Hermetik Mitler Sözlüğü] adlı eserde on iki aşamadan söz edilir. Bu on iki aşama dikkate değer bir biçimde on iki Zodyak burcuyla ilişkilidir.

1. Koç, Kalsinasyon	5. Aslan, Sindirme	9. Yay, Yakma
2. Boğa, Pıhtılaştırma	6. Başak, Damıtma	10. Oğlak, Fermantasyon
3. İkizler, Sabitleme	7. Terazi, Yüceltme	11. Kova, Çoğaltma
4. Yengeç, Eritme	8. Akrep, Ayrıştırma	12. Balık, Yansıtma

Bu düzenleme, mantıklı bir şekilde takip edildiğinde hayli verimli olabilecek bir akıl yürütmenin önünü açar. *Magnus Opus*'a götüren on iki adım, kadim Gül-Haç Gizemleri'nin on iki mertebesini hatırlatır. Gül-Haç bir noktaya kadar, tanrıbilimselleştirilmiş kimya ve felsefileştirilmiş simyadır. Bu gizem okullarına göre insan, semanın on iki konağından geçişiyle kurtuluşa erer. "Gizli Öz"ün

keşfedildiği on iki süreç, öğrenciye, katledilmiş olan Evrenin İnşacısı, yani Evrensel Cıva'yı aramak için gönderilen on iki Usta'yı hatırlatır.

Solomon Trismosin'e göre maddenin kusursuzlaşma yolunda geçmiş olduğu on iki aşamanın her biri ikiye bölünür, bu aşamalardan her biri yazar tarafından bir çizimle temsil edilmiştir. Trismosin'in on iki resmi ile tarotun on iki kartı ve İbrani alfabesinin on iki harfi arasında çok önemli bir bağlantı vardır. Bu gizemli tarot kartları, doğru bir şekilde yorumlandıklarında, kendi başlarına bir simya formülü oluştururlar. Dr. Franz Hartmann, ortaçağ filozoflarının Kral Süleyman'ın bir simyacı olduğuna dair teorilerini destekler nitelikte bir tutumla, çok yanlış anlaşılıp istismar edilmiş olan *Süleyman'ın Neşidesi*'nin aslında bir simya formülü olduğunu ileri sürer. Doğa felsefesi öğrencileri "Kudüs'ün kara bakiresi" sözünün bir kişiyi değil, bilgeler için kutsal olan bir *maddeyi* gösterdiğini hemen fark edecektir. Dr. Hartmann şunları yazmaktadır: "Eski Ahit'teki *Süleyman'ın Neşidesi* simya süreçlerini tarif eder. Bu neşidede *Subjectum* Kıta i., dize 5.'te; *Lilium artis* K ii., d.1.'de; *Hazırlık ve arıtma* K.ii., d.4.'de; *Ateş* K.ii., d.7 ile K. iv., D.16'da; *Çürütme* K.iii., d.1.'de; *Yüceltme ve Damıtma*, K.iii., d.6.'da; *Çökertme ve Renk değiştirme*, K.v., d.9 ile 14'de; *Sabitleme,* K.ii, 12 ile C. Viii., d.12'de; *Çoğaltma,* K.vi., d.7'de; *Güçlendirme ve Yansıtma*, K. viii., d.8'de vb... anlatılır."

Evrensel Tuz ile ilgili Herr von Welling'in çalışmasındaki eke göre, Felsefe Taşı'ndan çok küçük bir parça suyun yüzeyine konduğu zaman evrenin oluşum aşamalarını minyatür bir örnekte tekrar eden bir süreç başlar. Çünkü eriyik -tıpkı Elohim'in ruhu gibi- suyun üzerinde hareket eder. Küçük bir evren oluşur; filozoflara göre bu evren sudan yükselir, havada uçmaya başlar ve burada kozmik gerçekleşmenin bütün aşamalarından geçerek nihayet tekrar toz haline dönüşür. Yalnızca metaller için değil, mineraller için de eriyik hazırlamak mümkündür. Bu eriyik sayesinde granit ve mermer parçaları değerli taşlara dönüştürülebilir veya taşın kalitesi yükseltilebilir.

Büyük bir simyacının yerinde bir gözlemle belirttiği üzere, insanın altın arayışı onun kendi mezarını kazmasından başka bir şey değildir, çünkü o simyasal süreçleri tümüyle maddi süreçler sanarak yanılmaktadır. Felsefe Taşı, Filozofların Altını, Filozofların İlacı denilen şeyin, dört âlemde aynı anda var olduğunu, deneyin tek bir formül çerçevesinde dört âlemde birden gerçekleştirilmediği müddetçe başarıya ulaşamayacağını anlayamaz. Dahası, simya formülünün bileşenlerinden biri bizzat insanın doğasında mevcut bir şeydir ki, o olmadan kimyasallar etkileşime girmeyecektir, bütün hayatını ve parasını kimyasal deneylere adasa bile istediği sonuca ulaşamayacaktır. Maddeci bilimciler, simyacıların her adımını dikkatle ve kesin bir biçimde takip etseler bile, yenilenmiş simya filozofunun veya aydınlanmış insanın doğasından gelen sübtil elemente sahip olmadıkları için

onların başarılarına ulaşamazlar.

Dr. Frantz Hartmann *Paracelsus* adlı eserden çevirdiği parçalara eklediği bir dipnotta konuyla ilgili olarak, simya literatürünün modern araştırmanlarının sonuçlarına dair şunları söyler: "Simya reçetelerini denemek isteyen okuyucuları uyarmak isterim... bir simyacı değillerse bu işe kalkışmasınlar, bu reçetelerin yalnızca alegorik olmayıp bir simyacının elinde gerçekten başarılı olduklarını tecrübeyle bilsem de, gerekli niteliklere sahip olmayanların eline para ve zaman kaybından başka bir şey geçmeyecektir. Simyacı olmak isteyen kişide bir 'magnezya', yani görünmez astral unsurları kendine çekip toplayacak manyetik bir güç olmalıdır."

Aşağıdaki sayfalardaki formülleri değerlendirirken, kişi bizzat bir Magus olmadığı müddetçe deneyler başarılı bir şekilde yerine getirilemezler. Eğer bir inisiye ile aydınlanmamış bir kişi bu yüce sanatta iş görseler, yan yana aynı yerde, aynı araçlarla, aynı maddelerle ve aynı süreçlerde çalışsalar, inisiye altın üretirken öteki üretemeyecektir. İnsan ruhundaki daha yüce simya gerçekleşmediği sürece imbikteki küçük simya başarılamaz. Bu değişmez bir kuraldır. Ne var ki bu kural hermesçi felsefenin benzetmelerinin ve sembollerinin ardına saklanmıştır. Bir insan "yeniden doğmadıkça" *Büyük Çalışma* gerçekleştirilemez. Eğer simya formüllerini deneyen bir insan bunu unutmazsa, birçok üzüntü ve hüsrandan kurtulur. İnsan tabiatındaki gizli ilkeyle ilgili olarak konuşmak yasaklanmıştır, çünkü sanatın ustaları herkesin bu gizi kendi başına keşfetmek zorunda olduğunu ve onun hakkında uzun boylu konuşmanın yasak olduğunu bildirmiştir.

XXXVI

Simya Teorisi ve Uygulaması

II. Kısım

ütün hakiki doğa filozofları veya Hermesçi filozoflar çalışmalarına Evren'in yüce simyacısına dua edip Magnum Opus'u tamamlaması için yardım dilenerek başlarlar. Yüz yıl önce yöresel bir Almancayla, ismi bilinmeyen bir usta tarafından yazılan aşağıdaki dua buna bir örnektir: "Ey Kutsal, Mukaddes Teslis, Ey Bölünemez Üçlü Birlik. Sen sonu olmayan bir Ateş'sin, Bu ateştir ki beşerin ölümlü doğasını yerin tozuna çevirir, tozun birleşmesinden doğan yeni bedeni ise ışıkta bırakır. Senin bu kutsal ateşinde beni erit ve dönüştür, Kutsal Ruh'un emriyle beni karanlık tozun içinden çıkar, bana yeni bir doğum bağışla ve onun nefesiyle beni dirilt. Beni oğlunun mütevazılığıyla yücelt, O'nun yardımıyla bu toz ve küllerin içinden çıkayım ve tabiatım tıpkı cennetin lekesiz, kristale benzer altınları gibi, önümdeki bu tüpler ve şişelerdeki elementler gibi saflaşsın. Süleyman'ın mahzenindeki şaraplar gibi beni olgunlaştır. Aşkının ateşi öyle bir enerjiyle parlasın ki hiçbir nefes onu söndüremesin. Bu ateşin yardımıyla ismim erenlerin sohbetinde anılsın. Sonra yeni dünyanın ışığıyla mühürleneyim, karanlık ve ışık arasında gidip gelme olmayan ölümsüzlük ve ihtişama geçeyim. Amin."

SİMYA FORMÜLLERİNİN KÖKENİ

Öyle anlaşılıyor ki ortaçağ simyacıları arasında ancak birkaç tanesi Büyük Sırrı

kendi başına keşfetmiştir. Kimileri bir usta veya öğretmenin yardımı olmadan istenilen sonuca kimsenin ulaşamayacağını ileri sürer. Hemen her örnekte bu ustaların kimliği dikkatle gizlenmiştir; ortaçağlarda onlarla ilgili birçok söylenti hâkimdi. Bu aydınlanmış bilgelere, İngilizcede Ehil (Usta) anlamına gelen adept denmiştir. Bu unvan onların dönüşüm ve çoğaltmaya dair sırları bildiklerine işaret eder. Bu ustalar birçok isme sahip olup hiç beklenmedik bir anda ortaya çıkan veya sırra kadem basan insanlardır ve nerede oldukları hakkında hiçbir bilgi yoktur. Bu durum, aralarında belli bir örgütlülük olduğuna işaret eder. En güçlü simya örgütleri Gül-Haç, Illuminati ve kimi Arap ve Suriyeli mezheplerdir.

Aşağıdaki metinde erkek ve kız kardeşlerden bahsedilmiştir. Bu sözler *Magnus Opus'u* gerçekleştirmiş olan ve yalnızca kendilerinin bildiği, şifreler, gizli işaretler ve sembollerle birbirine bağlı bir grup insanı ima eder. Öyle anlaşılıyor ki bu aydınlanmış ustaların epey bir kısmı Araplar arasındadır, çünkü birçok büyük Avrupalı simyacı Anadolu'da inisiye olmuştur. Simya sanatlarının öğrencisi yüce sırrı öğrendiği zaman onu kıskançlıkla saklar, bu paha biçilmez hazineyi kimseyle paylaşmaz. Kendi ailesinden en yakın insanlara bile bu sırrı açmaya izinli değildir.

Yıllar geçtikçe sırrı keşfeden, daha doğrusu kendisine sır açılan kişiler formülü güvenle emanet edeceği genç insanlar aramıştır. Filozof sırları ancak ve ancak bu kişiye açar. Genç adam yaşlı bilgenin "felsefi oğlu" olur ve ona sırlar verilir. Zaman zaman bir usta, samimi ve ciddi bir şekilde arayış içinde olan bir kişi bulduğunda ona sanatın temel ilkelerini öğretir ve mürit azmederse, sessizce kardeşlik örgütüne inisiye edilir. Simyasal süreçler işte bu şekilde muhafaza edilir, ancak bunları bilenlerin sayısı hiçbir zaman çok artmamıştır.

On altıncı, on yedinci ve on sekizinci asırlarda, önemli sayıda simya ustası Avrupa'nın her yerini dolaşmış, kendi iradeleriyle çeşitli yerlerde görünüp kaybolmuşlardır. Yaygın inanca göre bu ustalar ölümsüzdür ve simya amaçlarından biri olan gizemli bir ilaç sayesinde kendilerini hayatta tutmuşlardır. Kimileri yüzlerce yıl yaşar, yemek yerine birkaç damlasıyla yıllarca genç kaldıkları bu iksiri içerler. Bu gizemli insanların gerçekten mevcut olup olmadıkları konusunda çok az kuşkumuz vardır, çünkü hayli güvenilir şahitler onların mevcut olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Üstelik, onlarla temasa geçme ehliyetine sahip kişiler tarafından hâlâ bulunabilecekleri ileri sürülmektedir. Filozoflar benzer benzeri çeker diye öğretmiştir. Bir mürit, ustaların kabul ettiği bir erdem veya bütünlüğü ulaştığında, ustalar ona görünürler ve yardımsız keşfedilemeyecek olan gizli süreçleri ona açıklarlar. "Bilgelik öyle bir çiçektir ki örümcek ondan zehir, arı ondan bal yapar." (İsimsiz bir ustanın sözü.)

Okuyucu simya formülleri ile sembollerinin öncelikle mecazi semboller ola-

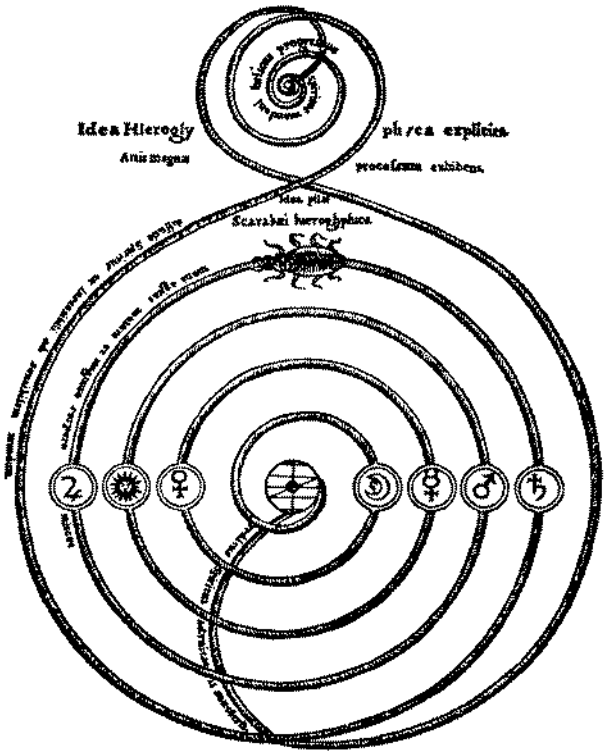

Kircher'in *Œdipus Ægyptiacus* adlı eserinden.

MISIRLILARA GÖRE SİMYANIN ANAHTARI

Mısırlı rahipler bokböceğini yalnızca bir yenilenme ve diriliş sembolü olarak görmezler, aynı zamanda onun alışkanlıklarında baz metalleri altına çevirmenin gizli süreçleriyle birçok benzerlik bulmuşlar, bokböceğinin yumurtasında metallerin tohumunu görmüşlerdir. Yukarıdaki resim bu tohumun çeşitli gezegensel cisimlerden geçerek, sonunda merkeze ulaşıp kusursuzlaşmasını ve ardından tekrar kendi kaynağına dönmesini anlatır. Küçük spiralin üstündeki kelimeler şu anlamdadır: "Dünyevi ruhun spiral yükselişi." Bokböceği spiral şeklinde dönerek resmin aşağı kısmındaki merkeze doğru yolunu bulduktan sonra şu kelimelerle gösterilen yolla üst âleme döner: "Ruhun birlik merkezine dönüşü."

rak yorumlanması gerektiğini asla aklından çıkarmamalıdır; çünkü ezoterik anlamları iyice anlaşılana kadar sözel yorumlarının hiçbir değeri yoktur. Hemen her simyasal formülde kasıtlı olarak belirtilmeyen bir içerik veya unsur bulunur. Çünkü simya filozoflarına göre, kendi zekâlarıyla eksik unsuru veya süreci keşfedemeyenler, insanlar üzerinde ve benzer bir biçimde doğanın elementsel güçleri üzerinde hâkimiyet kazandıracak sırları emanet almayı hak etmezler.

HERMES'İN ZÜMRÜT TABLETİ

Simya formülleri arasında en eski olup en fazla saygı duyulanı Hermes'in Zümrüt Tablet'tir. Otoriteler bu Tabletin gerçekliği konusunda fikir ayrılığı içindedir; kimileri onun Hıristiyanlık sonrasına ait bir düzenbazlık olduğunu söylese de, yazarı kim olursa olsun, tabletin çok eski olduğuna dair kanıtlar bulunmaktadır.

Zümrüt Tablet sembolü masonlar için özel bir öneme sahip olsa da –çünkü Hiram'la ilgilidir–, o her şeyden önce hem baz metallerin simyasıyla hem de insan yenilenmesinin İlahî simyasıyla ilişkili simyasal bir formüldür.

Dr. Sigismund Bacstrom'un simya elyazmaları koleksiyonunda bu çok önemli tabletin çevirisi ve yorumları bulunur. Eskiler bu tabletten *Tabula Smaragdina* diye bahsederler. Dr. Bacstrom, Mauritius adasında, o zamanlar kendine *Comte de Chazal* diyen, bilinmeyen bir usta tarafından Gül-Haç Kardeşliği'ne inisiye edilmiştir. Dr. Bacstrom'un Zümrüt Tablet çevirisi ve notları aşağıdadır. Asıl metin büyük harflerle verilmiştir:

"*Kıldanilerin Lapis Philosophorum (Felsefe Taşı) ile ilgili En Eski Anıtı Zümrüt Tablet.*

"Zümrüt Tablet Kral Hiram'ın (ya da Çiram) alegorik tarihinin kökenine dair bilgi verir. Kıldaniler, Mısırlılar ve İbraniler Hiram'la ilgili olarak bilgilerini tek ve aynı kaynaktan almışlardır; *Homeros* bu tarihi olayı farklı bir şekilde aktarır. Buradan hareket eden Virgil, Homeros ile Hesiodos'u takip eder ve teogoni konusunu sürdürür, Ovidius ise *Metamorphosis* adlı eserinde aynı entelektüel hattı takip eder. Doğanın gizli işleyişlerinin bilgisi bu kadim yazıların hepsinin temel motifini oluşturur. Fakat cehalet dışsal olanı, örtülmüş mitolojiyi lafzi anlamında almış ve avam bu bilgiyi putperestliğe dönüştürmüştür.

"*Çok eski bir Kıldaniceden yapılan doğru bir çeviri aşağıdaki gibidir:*

"HİRAM'IN GİZLİ İŞLERİ ÖZDE BİR, GÖRÜNÜŞTE ÜÇTÜR.

"(İlk üç kelime *Gizli Çalışma* anlamına gelmektedir.)

(Büyük harflerle yazılmış ikinci satır, Chiram Telat Machasot diye okunur. Hiram, *Evrensel Âmil, Özde Bir, Görünüşte Üçtür.*)

"YALANSIZ DOLANSIZ, KESİN VE GÜVENİLİR OLARAK DOĞRUDUR, YUKARI AŞAĞI İLE UYUM İÇİNDERİR VE AŞAĞI OLAN YUKARI İLE UYUM İÇİNDEDİR, ÖYLE Kİ BİR OLAN, MUCİZEVİ BİR BİÇİMDE İŞLER. HER ŞEY MEVCUDİYETİNİ *TEK OLANIN* İRADESİNE BORÇLU OLDUĞU İÇİN, HER ŞEYİN KÖKENİ BİR OLANIN, EN GİZLENMİŞ OLAN, TEK TANRI'NIN YAPTIĞINDAN GELİR. BU TEK OLAN ŞEYİN BABASI GÜNEŞ, ANNESİ AY'DIR; RÜZGÂR ONU KARNINDA TAŞIR; FAKAT GIDASI TOPRAK RUHUDUR. O TEK OLAN ŞEY (TANRI'DAN

SONRA) EVRENDEKİ HER ŞEYİN BABASIDIR. O BİR TOPRAK RUHU İLE BİRLEŞTİKTEN SONRA KUDRETİ KUSURSUZDUR.

"(Süreç – İlk Damıtma.) NAZİK ISI VE TİTİZLİKLE TOPRAK RUHUNU KABA VE KESİF OLANDAN AYIR.

"(Son Hazım.) BÜYÜK MİKTARLARDA YERDEN GÖĞE ÇIKAR, ARDINDAN AŞAĞI İNER, YERDE YENİDEN DOĞAR VE AŞAĞI OLANLA YUKARI OLANIN KUDRETİ ARTAR. Azot, Yer'den, cam kabın dibinden yükselir, cam borularla yeniden aşağı iner ve Yer'e damlar. Azot bu şekilde çevrimden geçerek latifleşir; kendisiyle birlikte buharlaştırdığı solar atomları *Solar Azot* haline veya üçüncü, gerçek Sofik Cıva haline gelir. Solar Azot'un bu çevrimi o kendi olmaktan çıkana kadar sürmelidir. Yer onu emer ve onun Müz'ü zifir karası bir maddeye, *Toad*'a dönüşür [Simya imbiğindeki madde veya insan bedenindeki aşağı elementler] bu durum Bileşiğin Tam Ölümünü veya çürümesini gösterir.

"BUNUNLA BÜTÜN DÜNYANIN ŞANINA KAVUŞURSUN. Bu zifiri siyah madde, kesin ve zaruri olarak *Kırmızı* ve *Beyaz* olacaktır. *Kırmızı* hem metaller için hem de *tıbbi anlamda* kusursuz olduktan sonra, ömrünün sonuna kadar *mentem sanam in corpore sano* halini tümüyle muhafaza etmeye muktedirdir ve bize sonsuza dek çoğalmayı, bitmez kaynaklarımızda herhangi bir azalma olmadan faydalı ve yararlı olmayı vaat eder, dolayısıyla ona *Bütün Dünyanın Şanı* (Onuru) demek doğru olur. Çünkü L.P. [Lapis Philosophorum] üzerine tefekkür edip onu etüt etmek, aklı, merhametli Babamız Yaratıcı Tanrı'ya yaklaştırır. Ve O bize Felsefe Taşı'na sahip olmayı nasip ederse, bizden tamahı, kıskançlığı, şeytani temayülleri siler ve bize karşı böylesine iyi olduğu için kalbimizin minnettarlık içinde erimesine neden olur! Dolayısıyla filozoflar çok doğru olarak şöyle söylemiştir: Felsefe Taşı ya kendine iyi bir insan bulur ya da iyi bir insan yaratır.

"VE KARANLIK SENDEN UZAKLAŞACAKTIR. Ruh, organları dinçleştirerek dışsal nesnelerle iletişime geçer. Ruh sadece kavramada değil, aynı zamanda hafızada tutmada çok büyük güçler elde eder. O halde, organlar ve fiziksel hayatın gizli pınarları mucizevî bir biçimde güçlendirilmiş ve yenilenmiş olarak Ruh –daha da fazla bilgi isteyerek özellikle Tanrı'ya bilgi için yakarır, dualarımızı inançla desteklersek– , idrak ve kavrayışta yeni güçler elde eder ve bütün belirsizlik, bulanıklık yok olur. Eğer Felsefe Taşı'na sahip olan kişilere böyle bir şey olmuyorsa, bu kendilerinin hatasıdır, çünkü onlar Metallerin Dönüştürülmesi ile yetinmişlerdir.

"(Kullanım) BÜTÜN GÜÇLERİN KUVVETİ BUDUR. Bu çok önemlidir.

F.T.'nin doğada gizli olan bütün güçlere sahip olduğunu, doğanın üç bölümünde de hem yıkım hem de yenilenme ve yüceltme güçlerine sahip olduğunu işaret eder.

"BUNUNLA HER ŞEYİN ÜSTESİNDEN GELEBİLİR VE KESİF (♄ ♀ ♂ ☿) VE LATİF HER ŞEYİ DÖNÜŞTÜREBİLİRSİN. Kuşkusuz o en latif şeylere bile hâkim olacaktır. Çünkü en latif oksijeni kendi *ateşsi doğasına* sabitleyecektir. Bunu her çoğaltmada, on kat daha fazla etki ve nüfuzla daha kısa sürede yapacaktır. Ta ki gücü hesaplanamaz hale gelene dek. Onun artmış gücü bütün *Katı Şeylere* nüfuz edecektir (fethedecektir); *fethedilemez Altın ve Gümüş'e, değiştirilemez cıvaya bile.* Kristaller ve Cam Akışkanları doğal sertliğini ve sabitliğini verecektir. Tıpkı Philaletha'nın ispat ettiği gibi. Babamın vaktinde *Viyanalı Prens Lichtenstein*'ın sahip olduğu ve beş yüz bin duka değerindeki Felsefe Taşı'nın tespit ettiği Elmas'ın kanıtladığı üzere.

"DÜNYA BU ŞEKİLDE YARATILMIŞTIR; BU YOL GİZLENMİŞ YOLDUR. BU NEDENLE BANA HİRAM TELAT MECHASOT, ÖZDE BİR GÖRÜNÜŞTE ÜÇ DENİR. BU TESLİSTE BÜTÜN DÜNYANIN BİLGELİĞİ SAKLIDIR." Hermes'in Zerdüşt veya Musa olduğu düşünülmüştür. Hermes başka yerlerde bir *Yılan* şeklinde gösterilir ve Yılan bilgi veya bilgeliğin amblemi olarak kullanılmıştır. Kadim Mısırlıların hiyerogliflerinde Yılan'a hemen yer yerde rastlanır. *Kanatlı Küre* ve *Güneş ile Ay diskine, Ejderhalara, Grifonlara* da aynı sıklıkla rastlanır. Mısırlılar bu sembollerle Lapis Philosophorum'un yüce bilgisini işaret etmişlerdir.

"BURADA BİTMİŞTİR. GÜNEŞİN ETKİLERİYLE İLGİLİ SÖYLEDİKLERİMLE ZÜMRÜT TABLET SONA ERER. *Solar* Çalışmayla ilgili söylediklerim burada sona erdi. Kusursuz Tohum çoğalmaya hazırdır.

"Bunun benim bildiğim gerçek *Tabula Smaragdina Hermetis* olduğuna tanıklık ederim."

G.H. (GÜL-HAÇ) KARDEŞLİĞİNDEN BİR MEKTUP

Eugenius Philalethes, Gül-Haç Kardeşliği'ne üye olduğunu reddetse de, söz konusu tarikata birkaç yıl başkanlık ettiğine inanılır. Londra'da 1651 yılında yayınlanan, *Lumen de Lumine*, ya da *A New Magical Light Discovered and Communicated to the World* adlı kısa çalışmada, Eugenius Philalethes, muhtemelen Gül-Haç tarikatından çarpıcı bir risale örneğini verirken Felsefe Taşı formüllerini ve sürecini sembolik olarak gösteren bir resim de risaleye eşlik eder. Bu risale, Gül-Haç'ın tanrıbilimsel spekülasyonları somut kimyasal formüllerle birleştiren sistemine iyi bir örnek oluşturur. Elinizdeki kitabın çeşitli yerlerindeki

malzemenin yardımıyla öğrenciler, bu hiyeroglifteki gizli bulmacayı çözmek için yola koyulabilirler.

"Görünmez, Majikal Dağ ile Onun İçindeki Hazinelere Dair.
G.H. Kardeşliğinden Bir Mektup

"Her insan doğal olarak üstün olmak ister. Altın ve Gümüş [Akıl ve Ruh] ister, dünyanın gözünde büyük olmak ister. Tanrı gerçekten de her şeyi insanın kullanımı için yaratmıştır, insan onları yönetsin diye. O halde Tanrı'nın tekliğine ve kadiri mutlaklığına şahadet et, O'na verdiği nimetler için şükret, O'nu öv ve üstün tut. Fakat bu şeyleri arayan hiç kimse yoktur, insan günlerini boşa harcar, hiçbir çaba göstermeden, kendilerini tehlikeye atmadan keyif çatarlar. Tanrı'nın bu hazineleri sakladığı yere bakmazlar. Tanrı insandan bu hazineyi aramasını istemiş ve arayana hazineyi vermeyi vaat etmiştir. Fakat orada mülk edinmek için çabalayan yoktur, dolayısıyla bu zenginlikler bulunmaz: Çünkü bu yere giden yol ve yerin kendisi, uzun zamandan beri bilinmiyordu ve dünyanın büyük bir kısmından saklanmıştı. Bu yolu ve yeri bulmanın zahmetine rağmen bu yer aranmalıdır.

"Fakat Tanrı kendisine ait hiçbir şeyi bunlardan gizlemez ve son çağ geldiğinde, karar gününden önce, bütün bu şeyler hak edenlere gösterilecektir. Bizzat kendisi (hak etmeyenler anlamasınlar diye gizleyerek) belli bir yerde söylemiştir: Ortaya çıkmayacak hiçbir şey örtülmemiştir, bilinmeyecek hiçbir şey gizlenmemiştir. O halde biz dünyaya Tanrı'nın iradesini açıklamak için Tanrı'nın ruhuyla hareket ederiz, nitekim birçok dilde öyle yaptık. Fakat birçok insan ya küfür ya yanlış içindedir; Manifestomuz (*Fama* ve *Confessio Fraternitatis*) Tanrı'nın Ruhu'nu gösterir; onlar bizden bir açıklama bekler, onlara Sanatla nasıl altın yapılacağını öğretmemizi ister, onlara hazineler vermemizi bekler, öyle ki dünyanın yüzeyinde gösteriş içinde yaşasınlar, savaşlara girsinler, tefecilere dönüşsünler, caka satsınlar, oburlaşsınlar, sarhoş olsunlar, düşkün hayatlar yaşayıp birçok başka günahla, Tanrı'nın mukaddes isteklerine karşı, Hayat'ı kirletsinler. Bu insanlar, aksi takdirde ne olacağını, (aptal olan beşinin lambaları için yağ isteyen) On Bakireden öğrensinler.

"Her insan, kendi araştırması, çalışkanlığı ve Tanrı'nın yardımıyla bu hazine için çaba sarf etmektedir. Fakat öyle insanlar var ki Tanrı'nın ilhamı ve lütfüyle onların yazılarından sapkın niyetlerini görebiliyoruz. Altın için beyhude yere böğüren bu insanların çığlıklarını ve ulumalarını duymamak için kulaklarımızı kapatıyor, kendimizi âdeta bulutlarla örtüyoruz. Gerçekten de bir süre sonra bize sonu gelmez iftiralar atıyor, kara çalıyorlar; bunlara içerlemiyoruz, çünkü Tanrı vakti gelince onları bunun için yargılayacak. Fakat Kutsal Kitapları dikkatle mütalaa etmeye başladığınızı, Tanrı'nın gerçek bilgisini aradığınızı binlerce olan

biz (siz bizi görmeseniz de) gördüğümüzde, bazı cevapları almaya hak ettiğinize inanır, Tanrı'nın izni ve Kutsal Ruh'un tembihleri çerçevesinde o kadarını size gösteririz.

"Dünyanın ortasında veya merkezinde hem çok küçük hem çok büyük olan bir dağ vardır. Bu dağ hem yumuşacık, hem de taştan kayadan serttir. O Tanrı'nın lütfüyle çok uzak, ama aynı zamanda çok yakın ve görünmezdir. Onun içinde dünyanın değerini bilemeyeceği büyük hazineler saklıdır. Bu dağ, Tanrı'nın ihtişamına ve insanın mutluluğuna muhalefet eden şeytanın kıskançlığı yüzünden zalim hayvanlarla, leş yiyen kuşlarla çevrilmiştir; bunlar yolu çok zor ve tehlikeli hale getirirler. O yüzden vakti gelmemişse oraya giden yol ne aranabilir ne de bulunabilir. Fakat artık yol her insanın mücadelesi ve gayreti sayesinde hak edenlerce bulunacaktır.

"Bu dağa belli bir gecede gideceksin (Bu gece uzun ve karanlık bir gecedir); kendini buna dua ile hazırla. Dağa giden yolda ısrar et, hiç kimseye yolun nerede olduğunu sorma, sadece kendi Rehberini izle, o karşına çıkacak, yolda seninle buluşacaktır, fakat sen onu bilmeyeceksin. Bu Rehber seni dağa her şeyin sessiz ve karanlık olduğu gece yarısı getirecektir. Düşmemek, olacak şeylerden korkmamak için kahramanlara özgü kararlı bir cesarete sahip olmalısın. Ne kılıca ne de başka bir silaha ihtiyacın vardır; sadece samimiyetle ve kalpten Tanrı'ya yakarmalısın.

"Dağı keşfettiğin zaman karşına çıkacak olan ilk mucize şudur: Devasa ve çok güçlü bir rüzgâr dağı sallayacak ve kayaları un ufak edecektir. Ayrıca aslanlar, ejderhalar ve başka korkunç yaratıklarla karşılaşabilirsin; bunların hiçbirinden korkma. Kararlı ol, seni oraya getiren Rehber'in sana hiçbir kötülüğün gelmesine müsaade etmeyeceğini bilerek geri dönmeyeceğine ant iç. Hazine ise henüz keşfedilmemiş olsa da çok yakındadır. Bu rüzgârdan sonra bir zelzele olacaktır, bu zelzele rüzgârın geride bıraktıklarını dümdüz edecektir. Sen de dümdüz olmamak için tüm gücünle gayret et.

"Zelzele geçince ardından bir ateş gelecektir. Bu ateş bütün dünyevi çöpü yok edecek ve sen görmesen de hazineyi ortaya çıkaracaktır. Bütün bu şeylerden sonra gün doğarken büyük bir sükûnet olacaktır, Sabahyıldızı yükselirken ve şafak sökerken orada büyük bir hazine göreceksin. Bu hazinenin en önemli ve en kusursuz parçası bir eriyiktir. Eğer Tanrı'ya hizmete devam edilir ve bu tür şeylere hak kazanılırsa bu eriyikle dünya boyanabilir ve en saf altına dönüştürülebilir.

"Bu eriyiği kullandığında Rehber'in sana ulaşacaktır, yaşlıysan seni genç yapacaktır, vücudunda hastalıktan eser kalmayacaktır. Bu eriyik sayesinde aklı hayaline gelmeyecek kusursuz inciler bulacaksın. Eline geçen kuvvetten dolayı —kendine pay biçme ve daha fazlasını isteme, Rehber'inin sana verdiğine razı ol.

Gece gündüz Tanrı'ya lütfünden dolayı şükret ve dikkat et onu dünyevi gurur için kullanma, dünyadan olmayan işlere kullan. Doğru bir biçimde kullan ve sanki o sende hiç yokmuş gibi davran. Ölçülü bir hayat sür, tüm günahlara karşı uyanık ol, aksi takdirde Rehber'in seni terk edecek ve bu mutluluk elinden alınacaktır. Şunu bir hakikat bil ki, her kim bu eriyiği kötüye kullanır, insanların huzurunda saf, örnek ve adanmış bir hayat sürmezse, onun faydasını görmeyecek ve bundan sonra onu tekrar elde etme umudu kalmayacaktır."

Eğer, aşkıncıların inandığı gibi, Gül-Haç Kardeşliği'ne inisiyasyonlar, görünür evreni çevreleyen ve onu nüfuz eden görünmez âlemlerde veriliyorsa, bu alegorinin bir simya formülü olduğu gibi, inisiyatik bir ritüel olarak da düşünülmesi mümkündür.

Daha önce de belirttiğimiz üzere, herhangi bir simya operasyonunun formülünü eksiksiz olarak bulmak çok zordur. Buradaki formül, mevcut formüller arasında en eksiksizidir. Paracelsus büyük bir başarıyla çiy damlalarında biriken semavi cisimlerin ışınlarını ve enerjilerini topluyordu. Fakat kesinlikle unutmayın ki bu süreçler yalnızca *gizli sanat*ta eğitim almış insanlar içindir.

"HALK ARASINDA "FELSEFE TAŞI" DİYE BİLİNEN EVRENSEL İLACIN YAPILMASI İÇİN DOĞRU BİR REHBER." Milattan sonra 1662 yılında kendi ailesinin tanıklığı huzurunda Leydenli meşhur filozof tarafından yazılmıştır. Sevgili kuzenim ve gerçek bir hermetik filozof olan oğlum için...

"Sevgili Kuzenim ve Oğlum

"Kadim Bilgelerin sırrını hiç kimseye açmayacağıma kararlı olsam da, size duyduğum özel sevgi ve muhabbetle ve yakınlığımızdan dolayı, özellikle bu geçici hayatın kısalığı ve Sanat'ın karanlıklarla dolu olup ömrünün istediğin sonuca ulaşmana yetmemesi ihtimali yüzünden ve ey Oğlum böylesine değerli bir mücevher bir domuza verilemeyeceği için ve Tanrı'nın bu armağanının dikkatle ve Hıristiyanlara yakışır bir biçimde ele alınması gerektiği için, sırlarımın büyük bir kısmını size açıyorum.

"Ellerimi uzatarak ve ağzımla size kutsal bildiğiniz her şey adına yalvarıyorum;

1. Bu vereceklerimi bütün günahkârlardan, şehvet düşkünlerinden ve suçlulardan imanla uzak tutun.

2. Hiçbir konuda kendinizi üstün görmeyin.

3. Her şeyde Yaratıcınızın adını yüceltme peşinde olun, komşunuzun iyiliğini düşünün ve bu sırrı çok dikkatle koruyun ki Tanrı, yargı gününde sizden memnun olsun. Burada size Göklerin Krallığının bir parçasını anlatıyorum, bu çalışmayı bizzat kendi başıma yaptım ve Leyden'de ölüm döşeğinde yatana kadar tüm canımı ve kanımı ona verdim.

"SÜREÇ - Tanrı'nın ismiyle, güneş tarafından yapıldığı için en saf ve temiz olan tuzu, deniz tuzunu alın. İspanya'dan getirilenler olabilir (ben St. Uber'den gelen tuzu kullandım). Onu sıcak bir ocakta kurutun, taş bir değirmende öğütün. Kolayca çözünebilmesi için çok ince tuz haline getirin. Tuzu, mayıs veya haziran aylarında çiy suyunda eritin: Dolunay vaktinde Doğu ve Güneydoğu rüzgârıyla düşen çiyi bekleyin. Elli santimetre yüksekliğinde bir çubuğu toprağa saplayarak dikin. Böyle iki veya üç çubuğun üzerine camdan yapılmış dört köşe tabaklar yerleştirin, çiy düşer düşmez buharlaşabilir, dolayısıyla kaplarınızı hazır edin. Çiy cam tabakların kenarından kaplarınıza dolsun. Yeterli çiy elde edene kadar devam edin. Dolunay iyi bir vakittir, sonrasında daha zahmetli olur."

Güneşten gelen güneş ışınları kendileriyle birlikte solar sülfürü - İlahî Ateşi taşırlar. Bu ışınlar ay ışınlarıyla temas edince kristalize olur. Güneş ışınları ayrıca yerin yüzeyinden yukarı doğru çıkan tecellilerle karşılaşır ve bunlar da saf suda çözünebilen, kısmen cisimsel maddeden oluşur. Bu madde "Gül-Haç risalesinde bahsedilen Ay'ın Majikal Dağı"dır. Güneş ve Ay ışınlarının suda (çiyde) kristalleşmesi bakire toprağı -cisimsel maddeyle kirlenmemiş saf, görünmez tözü- üretir. Bakire toprak kristalleri ıslak olduğunda yeşil, kuru olduğunda beyaz görünür.

Von Velling solar hayatın beklemiş sudan çıkarılmasını önerir, fakat çıkarılacak maddenin adı ve bu maddenin saf ve güçlenmiş bir şekilde elde edilmesi için geçmesi gereken çeşitli süreçler konusunda ketum davranır. Bununla birlikte verdiği ipucu alışılmadık ve değerlidir:

"Tatlı suyu büyük bir şişenin içine koy, şişenin dörtte birini boş bırak. Şişeyi birkaç hafta boyunca, çürüyene, dipte tortular oluşana kadar güneşin altında beklet. Bu tortu, düzgün bir biçimde damıtıldığı zaman berrak, ateşsi, yanıcı bir yağ üretir; bu yağın içeriğini ve kullanımını sadece bilgeler bilir."

Leydenli filozof devam ediyor: "Yeterince çiy biriktirdiğinde cam kapları tam olarak kapat ve kullanana kadar kapalı tut. Bu suyun ruhunun uçmamasını sağla. Onu serin bir yere koy, hiçbir sıcaklık değmesin, yoksa latif ruhu yükselecek ve uçacaktır; şişelerini iyice çiyle doldurup bal mumuyla iyice kapatırsan böyle bir şey olmaz.

"Şimdi Tanrı'nın ismiyle bu çiyden istediğin kadar al, temiz, camdan bir eritme kabının içine koy, sonra daha önceden hazırlamış olduğun tuzu erimesi için bu kaba koy. Çiyin artık onu eritemeyeceği noktaya gelene kadar tuz eklemeye devam et, tuz orada dört gün çözünmeden kalmalı. Bu bileşik sudan istediğin kadar al, (ben yarım kilo kadar alırım), sonra onu dar boğazlı ufak bir şişenin içine koy. Şişeyi ağzına kadar doldur, kille veya bir kapak veya tıkaçla iyice kapat ki çiyin canlı ruhu uçup gitmesin. Eğer uçarsa, tuzun ruhu asla karıştırılamaz ve çalışma hiçbir zaman istenilen sonuca ulaşamaz. Şişenin ağzındaki

kil iyice kurusun ve onu çürütmek için bir B.M. fırınına koy. Az ateş olsun, onun kırk veya elli gün sindirilmesini sağla, suyun buğusu sürekli olarak şişenin içinde dolaşacaktır ve maddenin siyaha dönüştüğünü göreceksin, bu onun çürüdüğünün işaretidir.

"Onu çıkardığında kuru fırının hazır olsun. İçinde madde olan cam kabı pıhtılaşması için iç küreye yerleştir, az bir ateşle ısıt, aynı şekilde on iki on beş gün devam et. Madden pıhtılaşmaya başlayacak ve gri bir tuz gibi camın çeperlerine yapışacaktır, bunu görür görmez, üzerinden iki gün geçmeden ateşi söndür ve kendi kendine soğumasını sağla. Sonra çürütme fırınını önceki gibi hazırla. Cam kabı oraya koy ve eskisiyle aynı ısıyı ayarla. Onu orada on iki gün bırak, maddenin tekrar çözündüğünü, eskisi gibi açıldığını göreceksin. Ama her seferinde kilin ve şişenin zarar görmediğinden emin olmalısın. Şişeyi çürütme fırınına koyduktan sonra, şişenin boynunun ona tam olarak uyan bir ahşap veya cam tıpayla kapandığından emin ol ki suyun nemi kaçmasın.

"Karardığını görünce şişeyi önceki gibi pıhtılaşmaya koy ve tekrar gri veya beyaz rengi aldığında yine üçüncü defa çürüt ve beşinci defa pıhtılaştır, ta ki çözeltindeki su, eritilmiş kar gibi temiz, net, berrak bir beyaz hale gelene dek. Bundan sonra o sabit Tuz olarak hazırdır ve gümüş sıcak bir kapta balmumu gibi erir. Fakat bu tuzu çıkarmadan önce yine çürütme fırınına koy ki kendi kendine erisin, sonra bırak soğusun. Camı açtığında maddenin üçte birinin kaybolduğunu gö-

Philalethes'in *Lumen de Lumin* adlı eserinden.

GÖRÜNMEZ MAJİKAL DAĞ

"Thalia'nın görünmez Guiana'da bana verdiği sembolik majikal resimdir bu. Bu resmin ilk ve üst kısmı Ay Dağları'nı gösterir. Filozoflar bunlara Hint Dağları derler. Bunların tepesinde meşhur gizemli Lunaria yetişir. Bu kolayca bulunan bir bitkidir, ancak insan onu göremez, o kendini gösterir ve geceleri inci gibi parlar. Bu dağların toprakları tarif edilemeyecek kadar kırmızı ve yumuşaktır. Dağın her yerinde kristal kayalar vardır, filozoflar kuşların ve balıkların kendilerine bu camları ve taşları getirdiklerini söylerler. Yazarlar arasında en akıllısı olan Arap Hali, bu dağ dorukları için şunları söyler: 'Git Oğlum, Hint Dağları'na git, onların madenlerine ve mağaralarına gir, oralardan suda eriyen ve çözülen değerli taşları al.' Gerçekten de eğer onların sırlarıyla ilgili konuşmaya izin olsaydı, bu dağlarla ilgili çok şey anlatılabilirdi, ancak bir şeyi söylemeden edemeyeceğim. Geceleri çok tehlikeli yerleri vardır, çünkü ateşlerle ve (Magi'nin bana anlattığına göre) belli ruhların hayaletleriyle doludur. Bu hayaletler dünyanın spermiyle şehvetle çoğalırlar ve kendi izlerini insana nakşederler ve birçok kuşak boyunca korkunç hilkat garibelerinin doğmasına neden olurlar. Bu yere ulaşmak veya burayı hac etmenin yolu ve yolda karşılaşılan güçlükler Gül-Haç Kardeşliği tarafından aslına uygun ve hâkimane surette anlatılmıştır."

rürsün. Fakat baştaki Tuzlu Su yerine şimdi elinde çok Tatlı, her şeye nüfuz eden ve filozofların harika isimler altına sakladığı su vardır. Bu bütün gerçek filozofların cıvası, Altın ve Gümüş yapılan sudur. Çünkü onun Babasının Güneş, Anasının Ay olduğunu söylerler. Böylece her iki Işık'ın gücünü bu Su'da birleştirmiş oldun.

"*Reçete.* Bu sudan alınan beş damla, kavrayışı ve hafızayı güçlendirir, bugüne kadar hiçbir insanın işitmemiş olduğu harika ve güzel şeyleri gösterir, Tanrı'ya ettiğim yeminden dolayı bu şeylerden daha fazla bahsedemem. Zaman ve bu suyun kutsal kullanımı bize öğretecektir, çünkü onu alır almaz öyle bir tesir altına gireceksin ki sanki bütün sema ve yıldızlar tüm güçleriyle içinde çalışıyormuş gibi olacak. Tüm bilgi ve gizli sanatlar sanki bir düşün içindeymişsin gibi sana görünecektir, fakat bunlardan daha en önemlisi, bütün varlıkları kendi doğalarıyla eksiksiz bir biçimde tanıyacaksın. Canlı Su pınarının bilgeliğinin tıpkı Süleyman'a ve kardeşliğimize ve Davut ve Musa'nın Allah'ın Velilerine öğrettiği gibi, Cenneti, Dünyayı ve bizi Yaratanı daha iyi tanıyacaksın."

Von Welling, *Salt, Sulphur and Mercury* [Tuz, Sülfür ve Merkür] adlı nadir bulunan elyazmasında simya metinlerinde pek açıklanmayan bir sırrı ifşa eder. Simyacıların yalnızca metallerin dönüşümüyle ilgilenmediklerini, onların, Kabalaya dayanan eksiksiz bir kozmobiyolojik ve felsefi sisteme sahip olduklarını söyler.

Von Welling'e göre evrensel tuz (sulu şeklinde) insanlığın bütün fiziksel hastalıklarının çaresidir; o her canlı şeyin içindedir, ancak bazı şeylerden elde etmek diğerlerinden elde etmekten daha kolaydır; bu bakire toprak için özellikle doğrudur; o evrensel çözünür, alkahesttir. Aynı yazar, ayrıca hazırlanmasının ilk aşamasında bu tuzun kalbin bütün hastalıklarını iyileştireceğini söyler. Leydenli isimsiz filozof devam ediyor:

"Bu kutsal suyla yukarıda bahsettiğim, Metaller İçin Eriyik'i hazırlamaya devam edersen, ey oğlum, bizzat kendi gözlerinle göreceksin...

"Bu cennet suyundan, cıvanın semavi suyundan Tanrı'nın ismiyle istediğin kadar al, onu erimesi için bir tuzun içine koy ve küllerin düşük ateşinde ısıt, sadece ısıyı hissetsin yeter, böylece Altın için kırmızı, veya Gümüş için Beyaz İksir olmaya hazırdır, çünkü her iki işlemde aynıdır. Altın veya Gümüşü bir yaprak gibi incelt, kutsal suyun olduğu eritme kabının içine az az koy, tıpkı tuzda olduğu gibi metal sıcak suyun içinde eriyen buz gibi eriyecektir, bunu altın veya gümüş orada dört gün boyunca erimeden duracağı kadar yapmaya devam et, o zaman gerekli oranı almış olur. Sonra bu çözeltiyi önceki gibi yuvarlak bir şişenin içine koy, şişenin üçte ikisi dolsun, önceki gibi bu şişeyi de hava almayacak şekilde mühürle, sonra bu mührün iyice kurumasını bekle. Sonra bunu Balneum Vapori fırınına koy ve bir ateş yak, orada kırk gün beklet, o zaman Altın ve Gümüş

kesin bir biçimde eriyecektir ve dünyadaki en kara renge bürünecektir, bunu görür görmez diğer kurutma fırınını hazırla."

Devam ediyor: "Filozoflar, daha önce ruh pıhtılaşmamışsa gerçek bir beden solüsyonu yoktur derler; çünkü bunlar birbirinin yerine geçecek şekilde uygun oranda karışmışlardır, burada bedensel öz, spiritüel, nüfuz edici bir doğaya bürünür. Öte yandan anlaşılmaz spiritüel özsel erdem, ateşle cisimsel hale gelir, çünkü onlar arasında, tıpkı semanın Yer'in en derinlerinde iş görmesi ve dünyanın madenlerini ve zenginliklerini üretmesi gibi, çok yakın bir ilişki ve dostluk vardır.

"*Admirandum Naturae Operationem in Archiodoxes Cognitam.*

"*Bu tozla...* metalleri aşağıdaki gibi dönüştürebilirsin. İsteğine göre Altın veya Gümüş parçalar alıp bunları bir potada erit. İksirini bal mumuna sar, oraya koy ve bir saat boyunca kızgın ateşte pişir, ondan sonra potayı al, kusurlu metallerin onda birini ona ekle. Bu metal bir anda madenlerden çıkarılan ve erime sonucu üretilenden daha saf metale dönüşecektir. Onun pıhtılaştırma yoluyla gücünü ve erdemini artırdığın zaman, beşince defasında üç gün içinde inanılmaz berraklıkta bir Taş'a veya Kırmızı Parıltılı yanan bir Kömür'e dönüşecektir. Beyaz ise şimşek beyazı olacaktır.

"Bu son pıhtılaşmadan bir parça al, beş bin erimiş altın veya gümüşün üzerine koy. Bunları hemen kusursuz İksir'e dönüştürecektir. Bunun bir parçası yüz binlerce eritilmiş metal parçasını en saf Altın veya Gümüş'e dönüştürecektir. Buraya kadar anlattım, bundan sonrasını anlatmayacağım. Bu madde yirmi dört saat içinde altı kez damıtıldığında, öyle latifleşir ki (bakması çok hoştur), Camı delip geçer ve tarifi imkânsız bir hoş koku yayar. Böyle bir şeyin başına gelmemesi için önlem al.

"Bu kutsal sanatla birçok başka mucizeler, örneğin her türden değerli taşlar yapılabilir. Ancak bütün bunları anlatmak için çok büyük bir kitap gerekir. Üstelik sanat sonsuzdur ve tek bakışla kavranamaz. Benim amacım ey sevgili kuzenim ve oğlum, sizi doğanın sırlarına ve imanla çalıştığım bu kutsal bilime yönlendirmektir."

Mektubunun sonunda şunları söyler: Senden önce yaptığım gibi yap işini, Tanrı'dan kork, komşunu ruhunun en derinlerinden gelen samimi bir sevgiyle sev. Sanatını icra ederken de öyle ol, her şeyi sev, bu sanatı icra ederken kutsal tarikatımızdan birçok kardeşin kendini sana gösterecektir. Ben kendi payıma düşeni yaptım, dualar ve doğanın sırrını araştırmayla bulduğum, gözlerimle görüp ellerimle yaptığım şeyleri anlattım. Bu tanıklığı, ölüm döşeğimde, ömrümün son gününde kendi kanımla imzalıyorum. Actum Leyden, 27 Mart 1662."

XXXIV

Claudius de Dominico Celento Vallis Novi'nin, 1606 Yılında Naples'te Yazılmış ve Resmedilmiş Elyazmasındaki Hermetik ve Simyasal Figürler

Sembolik felsefenin öğrencisine "Soylu Sanatı" tanıtmanın, onun eline simya yazılarından gerçek bir örnek vermekten daha iyi bir yolu yoktur. Bu elyazmasının metni en az resimleri kadar bilmecemsidir, ancak resimlerin ve yazıların derin anlamları üzerine tefekkür edenler için, mistisizmin derin meseleleri vakti gelince aydınlanacaktır. Bu elyazmasını bize aktaran isimsiz kişi şunları yazmıştır:

"Elyazması resimli açıklamaları nedeniyle, Gül-Haçlılar ve çağın Hürmason tarikatı için çok önemlidir. Baştaki büyük resimler Hermesçi felsefe, onun öğretileri ve ilkelerini ele alır. Bunların arasına büyük öğretmenlerin, meseleyi anlamaktan uzak insanların ve onların görüşlerinin alaycı temsilleri serpiştirilmiştir. Sistematik olarak düzenlenmiş kısım, eksiksiz bir netlikle simyasal süreçlerin mavi-altın renginden siyah, beyaz ve gül pembesine doğru renk gelişimini gösterir. *Elyazmasının tamamı altın yapımını değil, insandaki değişimleri de ele alır.* Kara dereceleri (yeni yaratımların mümkün olduğu Kaos'a dönüş) Neofit dereceleri ve etkileyici bir netlikle sık sık tekrar edilen Yeni Doğum takip eder. Kara aşama her zamanki gibi ateşin içinde vuku bulur. Bu sayfaları açılmamış ve yayınlanmamış elyazması Gül-Haçlıların ve Hürmasonların en önemli metinleri arasındadır. Almanya kütüphaneleri ve müzelerindeki koleksiyonlara dair bir araştırma, benzeri bir elyazması bulamamıştır."

Burada 26 levhaya ek olarak, her biri çeşitli renklerde maddelerde yarı yarıya dolu on şişe veya imbik resmi çizilmiştir. Bu şişeleri tarif etmek o kadar kolaydır ki onların resimlerini vermeye gerek yoktur. İlk şişe (ağzından üç yaprak açan altın bir dal çıkar) maviye çalan gri bir sıvı içerir ve şeklin altında "Cıvamız" yazar. Şişenin altında ayrıca şu önemli kelimeleri içeren bir dize bulunur: "Beyaz kıyafetler yerine siyah, sonra da kırmızı giyecektir." İkinci şişe de (ağzından dört altın yaprak çıkar) yine cıva adı verilmiş mavimsi gri bir madde içerir. Şişenin altında şu nasihat yer alır: Bedenin ruhunu ve kesif olanın letafetini yarat ki cisimsel olan gayri cismi olsun."

Üçüncü şişe tümüyle siyahtır. İçinden altı budanmış dalı olan ve bu budanmış dalların her biri beş dalda biten bir ağaç çıkar. Bu dalların başları topuzlarla sona erer. Maddenin hali için şöyle yazılmıştır: "Kuzgunun Başında görülen Siyahlık." Şişenin altında şu ifade bulunur: "Filozofların mahlûlü, tıpkı bedende saklanan ruh gibi havada saklıdır." Dördüncü şişe zifiri siyahtır ve ismi "Kuzgunun Başı"dır. Şişenin ağzından hiçbir şey çıkmaz. Çünkü toprak (içerikleri) "Kaos'a gömülü" diye tarif edilmiştir. Beşinci şişenin dibinde mavimsi gri renkte noktalı bir sıvı vardır. Şişenin üst kısmında tuğla renginde bir madde bulunur. Üstünde şu kelimeler yazar: "Altıncı Kuzgun Başı"; altına şunlar eklenmiştir: "Şişenin dibinde solucanlar doğar."

Altıncı şişenin alt kısmında mavimsi gri bir sıvı vardır, üst kısmı siyahtır ve bütün resme "Yedinci Kuzgun Başı" denir. Şişenin yanında bir çocuk oturur, çocuk için şunlar yazar: "Bu yeni doğandır; kara çocuğa İksir denir ve o kusursuz beyaz yapılacaktır." Yedinci şişenin altı siyah, üst kısmı ise kırmızı noktalı siyahtır. Süreç şu şekilde tarif edilmiştir: "Karadan daha kara, birçok farklı renk ortaya çıkar. Bu kara bulutlar geldikleri yerden bedene inecektir ve bedenin, canın ve ruhun birleşme yerleri tamamlanır ve kül olur."

Sekizinci şişe altın bir bantla dikey olarak bölünmüştür. Bu altın banttan şişenin ağzından dışarı çıkan beş yapraklı altın bir dal yükselir. Şişenin içindeki madde şeffaftır ve onun için şöyle yazılmıştır: "Kara bulutlar geçti, yüce beyazlık tamamlandı." Dokuzuncu şişe (boynundan altın bir gül çıkar), yine yarı yarıya şeffaf bir sıvıyla doludur. Güle şu söyletilmiştir. "Beni beyazlatan beni kırmızı yapar." Onuncu ve son şişe Büyük Çalışma'nın tamamlanmasını temsil eder. Şişenin alt kısmı kan kırmızısı bir iksirle doludur ve şişenin ağzından son derece güzel, birçok yaprağı olan kırmızı bir gül çıkar. Bütün gezegenlerin Büyük Çalışma'nın tamamlanmasında huzurda bulunduğunu ileri süren metnin yazarı şu cümlelerle bitirir: "Ustaya [Ruha] öyle çok gümüş ve altın verdim ki asla yoksul olamaz."

Elyazmasının yazarı ve ressamı olan kişi, atıf kısmında Büyük Çalışma'nın bütün operasyonlarını gösterdiğini ileri sürer. Kutsal Ruh'a bilimlerin bu en soy-

lusuyla uğraşan kişilerin arasında isminin geçmesi ve doğru yoldan ayırmaması için dua eder. Kendi araştırmaları bir yana, yazarın ana kaynaklarının Aziz Thomas Aquinas, Raymond Lully ve Villa Novalı Arnold olduğu yazar.

Ortaçağa simyacıları kendilerini despot tanrıbilimin infazlarından korumak için felsefelerini Hıristiyan terminolojisinin örtüsüyle örtmüşlerdir, oysa Sanat'ın en önemli sırları Mısırlı ustalardan ve Araplardan alınmıştır. Müslümanlar Hermetik Bilimlerin ustalarıydılar, büyük Paracelsus bile bilgisinin büyük bir kısmını onlardan almıştır. Gül-Haç tarikatı, manifestolarında bile gizli öğretilerinin Arap kaynağını ifşa ederler. Dolayısıyla simya öğretilerini İncil sembolizmiyle ilişkilendirmenin zamanın beklentilerine uymak için yapılan bir jest olduğunu unutmamalıyız. Kabalacılar İsrail'in gizli bilgilerini Kutsal Metinler'de ararken İncil'in simyasal yorumlarını çok güçlendirmişlerdir, çünkü simyanın ruhu Kabala ile birdir. Her iki okulun da amacı ortaktır; sembolizmlerindeki açık farklılıklarına rağmen her ikisi de insanın yenilenişi ve dirilişiyle ilgilidir.

Bu elyazmasının yayınlanması öğrencilere Hermesçi Sanatın en derin sırlarını vermektedir. Metnin şifresini çözmek, ilk başta umutsuzca bir amaç gibi görünebilir; yüzeysel bir zihne sahip olanlar böylesine sıra dışı bir şekilde gerçek bir bilgi elde edilebileceği olasılığına burun kıvırabilirler. Burun kıvıran kişi, metnin amaçlarından birinin okuyucusunu alay etmeye zorlamak ve böylece sırrı avamdan etkili bir şekilde saklamak olduğunu anlamayacaktır. Burada yeniden üretilen birkaç sayfa, Dünya Bakiresi'nin örtüsünü yırtıp açma işine hayatını adamış bir insanın çalışmasını temsil etmektedir. Başarı, yıllar süren araştırma ve deney, gece gündüz devam eden çalışma, sabahlara kadar sürdürülen dua ve meditasyon sonucu gelmiştir. Kurtların yemiş olduğu bu soluk sayfalardaki garip figürlerin anlattığı şey gerçek bir hikâyedir. Daha yüce hakikatlerle bir anlık da olsa karşılaşmış olan insanlar, hayatın temel gerçeklerinin, en iyi durumda bile, fiziksel semboller aracılığıyla kendilerinde ancak eksikli bir ifade bulduğunu bilirler. Sadece spiritüel doğumun şiddetli sancılarını yaşamış olanlar, bilen bir insanın kalbinde kilitli olan bilgiyi, başkalarına patetik bir şekilde anlatma çabasının ne olduğunu tam olarak anlayıp buna gerekli saygıyı gösterebilir.

1. Levha. En üstteki satırda şu yazar: "İlk ilaçlarımız doğal nesnelerden yapılmıştı." Kral ve kraliçenin etrafında, onlardan "iki asma ağacında" bir oğul olacağı, oğlun babasına benzeyeceği ve dünyada emsali olmayacağı yazılmıştır. Vazonun etrafında ise "Yeşil ve Beyaz" yazılıdır. "Vazo alev rengi, çiçekler yeşildir." "Suyumuz, gümüştür." Aşağıdaki satırlarda şunlar yazar: "Felsefe Taşı'nın malzemesi koyu, yapışkan bir sudur, sıcakta veya soğukta pıhtılaşır. O kaynatılmış ve koyulaştırılmış, sülfürün sıcağıyla nötr toprakta pişirilmiş cıvadır. Ona metallerin Esas Malzemesi denir. Karanlık mağaralarda, yasaklanmış dağlarda, doğanın binlerce yıl önce meyvelerinden yapmış olduğu bir taş bulunursa, o, kişiyi sıkıntılarından kurtaracaktır. Bütün sözlerimi dikkatle dinleyin, çünkü onlarda ne bir örtü ne de bir aldatma vardır."

2. Levha. Üstte Thomas Aquinas'tan Felsefe Taşı'nın bileşimiyle ilgili bir alıntı vardır. Bu alıntıda, o, içinde bütün elementlerin ve zıtlıklarının göründüğü en saf şeffaflık olarak tanımlanır. Aziz Thomas Aquinas figürünün altında Felsefe Taşı'nın kusursuzluğunu öven bir paragraf bulunur, bu paragrafta bir tözden üç töz, üçten iki töz elde edildiği ileri sürülür. Aziz Thomas Aquinas'ın yanında, inziva yerinin kapısında oturan Raymond Lully'e benzeyen bir figür vardır. Ayağının altında bu meşhur simyacıdan bir soruyla başlayan bir alıntı vardır: "Felsefe Taşı Nedir?" Onun kırmızıya çalan, katı Merkür olduğunu ileri sürdükten sonra Lully, Tanrı'nın adını vererek doğruyu söylediğine ve daha fazlasını söylemeye izinli olmadığına yemin eder. (Orijinal elyazması burada bozulmuştur.)

3. Levha. Sayfanın üstündeki yazı şöyledir: "Satürn'ün ölümü, Merkür'ün yaşamı." Satürnyen maddelerin kullanımını tarif ettikten sonra, sürecin anahtarının aşağıda verildiği ileri sürülür. Cümlede şunlar yazar: "Bu [Taş] dört elementten yapılmıştır. Bu, doğadaki her şey için doğrudur. Eline al, parlak ve ışıklı, bütün titizliğin ve dikkatinle hepsini emniyetle birleştirmeye çalış, böylece alev paniğe neden olur." İnsan figürü üzerinde şunlar yazılmıştır: "Satürn neredeyse öldü." Ağzını açıp insanı yutmaya çalışan yılanın sağında Albertus Magnus'un Satürn ile Merkür'ün Taş'ın ilk ilkeleri olduğuna dair bir ifadesi vardır. Ayrıca Doğa'nın elementleri bilgelikle karıştırdığını, bu yüzden toprağın kuruluğunu ateşe, ateşin sıcağını havaya, havanın nemini suya ve suyun soğukluğunu toprağa verdiği yazılıdır. (Vazonun üstündeki yazı orijinalinde silinmiştir.)

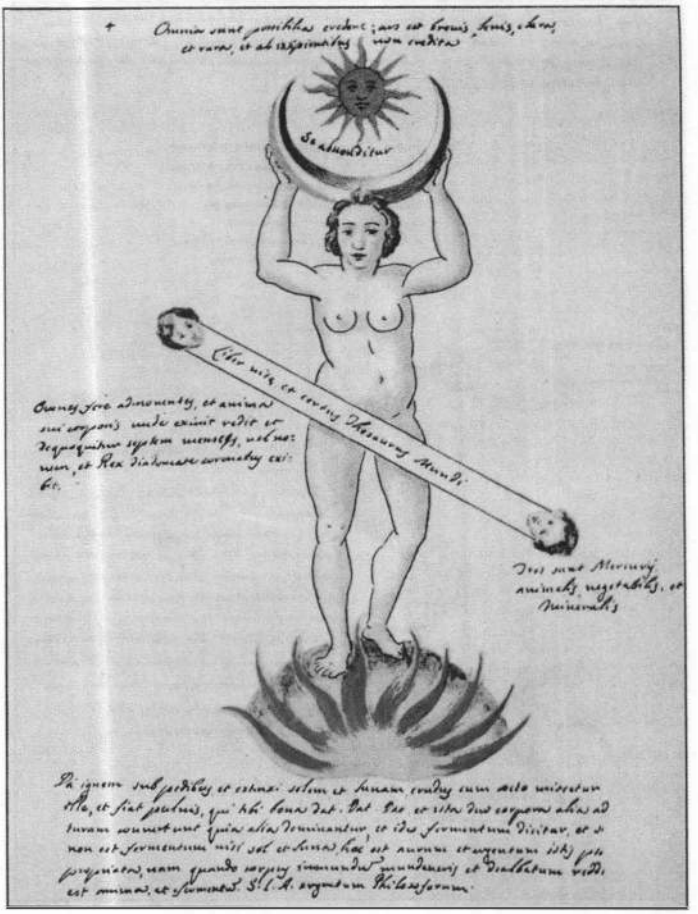

4. Levha. Yukarıda yazan: "Onları her şeyin mümkün olduğuna inandır. Sanat nadir, nurlu ve akışkandır ve aptallar ona inanmaz." Güneş ve Hilal arasında, "Saklıdır," bedenin üstündeki panelde "Hayat kitabı ve Dünyanın Gerçek Hazinesi," yazıyor. Figürün solundaki panelde şöyle yazmaktadır: "Hemen her şeyi hareket ettirerek, bedenin ruhu kaçmış olduğu yere geri döner, yedi veya dokuz ayda olgunlaşır ve başında tacı olan Kral görünür." Sağdaki panelde, "Üç Merkür vardır: hayvan, bitki ve mineral." Aşağıdaki metin ise öyle çok şifre içerir ki çevirmek neredeyse imkânsızdır. Sembolik figürün ayakları altına ateş koyarak, resimde insanın üzerinde görülen, Ay ve Güneşi üretmenin mümkün olduğunu ifade etmektedir.

5. Levha. Üst panelde güneş-kuşunun toprak-yılanıyla savaştığını ileri sürer. Toprak yılanı kendi iç organlarını yırtarak kuşa verir. Ruh canlanmış ve Lazarus sevinçle mezardan kalkmıştır. Kuşun üstünde, "Bu bir kuş şeklinde Güneştir," ve ejderhanın üstünde, "Bu kuşu yutan ejderhadır. İlk operasyon," yazmaktadır. Metnin aşağı solunda özetle şunlar yazar: "Spermimiz (cıva) elementlerin anasıyla (toprak) karıştığında, bu eyleme *coitus* denir. Toprağın bir parça cıvayı alıkoymasına "gebe kalma" denir. Toprak büyür, çoğalır ve operasyona *dölleme* denir. Toprak su ile beyazlaşıp her yerde aynı rengi ve görünüşü alınca ona *doğum* denir ve Kral ateşten doğar." Sağ aşağıdaki metin, açılmış olan sırrı saklamak için kasıtlı olarak tahrip edilmiştir.

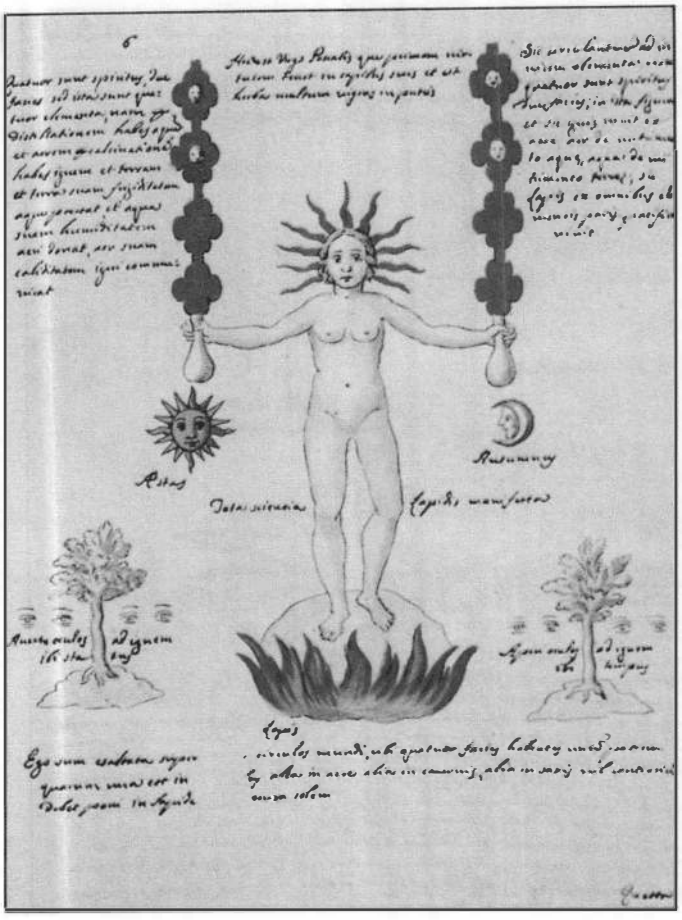

6. Levha. Bu levha yüce Taş'ın bütün sırlarını gösterir. Ortada Paskalya Bakiresi durur, saçında kuyularda açan bir bitki olduğu söylenen ilksel erdem vardır. El spiritüel ve maddi elementlerin sembollerini tutar. Yukarıdaki ifade her birinin iki yüzü olan dört ruh olduğunu ve bunlara element dendiğini belirtir. Sağ üstte, "ateş havada, hava suda, su toprakta ve böylece Taş bütün saf elementlerde mutluluk içinde yaşar" yazmaktadır. Güneş'in altındaki kelime *Yaz*, ayın altındaki kelime *sonbahardır*. Soldaki ağacın üstünde gözlerle birlikte şu kelimeler vardır: "Gözlerini ateş[ten?] çevir. Orada uzay [?]." Sağdaki ağacın üstünde, "Gözlerini ateşe çevir. Orada zaman var." Aşağı panel şu cümleyle açılır: "Dünyanın çevrimlerinin ötesine yüceltildim."

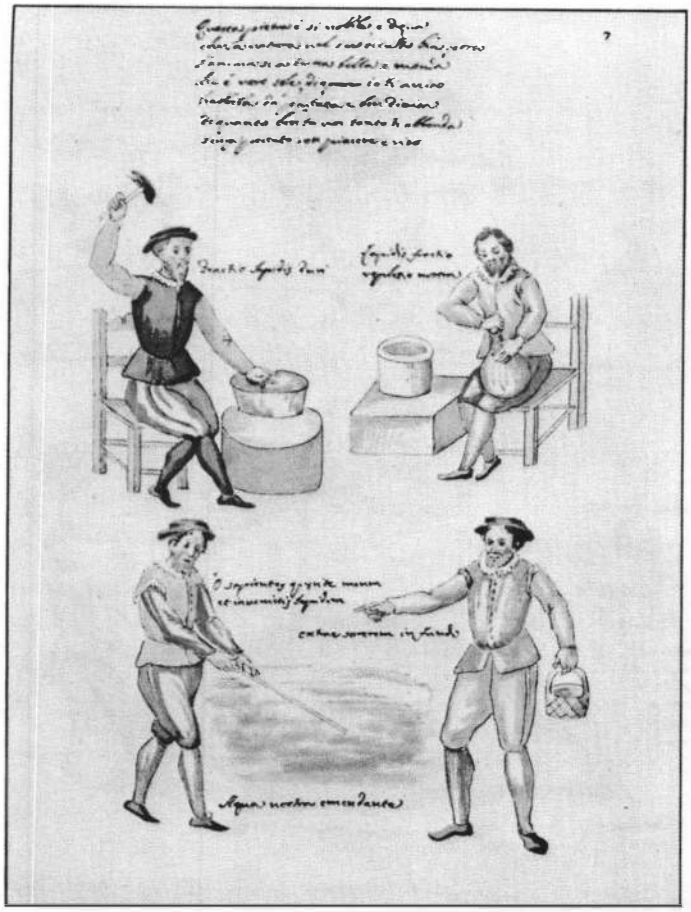

7. Levha. En üstteki cümle de şunlar yazıyor: "Bu taş öylesine soylu ve değerlidir ki doğa onu en gizli yerlerine saklamıştır. Ruhu ince ve saftır, çünkü o gerçek güneştir. Size bunu bildiriyorum. Onu kaldırın, ayrı ve uzak bir yere koyun. İstediğin ödül ne ise, o sana günah olmadan, sevinç ve neşeyle bol bol gelecektir." Sol tarafta oturan ve bir çekici havaya kaldırmış olan figürün sert taşlar kırdığı yazıyor. Elinde imbik olan adamın yanındaki kelimeler ise şu anlama geliyor: "Taşı kırmak bizim tazelenmemizdir." Aşağıda ayakta duran figürler arasında şu nida yazmaktadır: "Ey Bilgeler, arayın, Taşı bulacaksınız!" Bir elinde sepet tutup diğer elini öne uzatan adamın altıda şunlar yazıyor: "Dipteki *sorerem* dışarı çıkar." Soldaki adamın karıştırdığı su birikintisinin altında şu basit ifade bulunmaktadır: "Şifa suyumuz." Dört adamın yüzleri son derece ayrıntılı çizilmiştir.

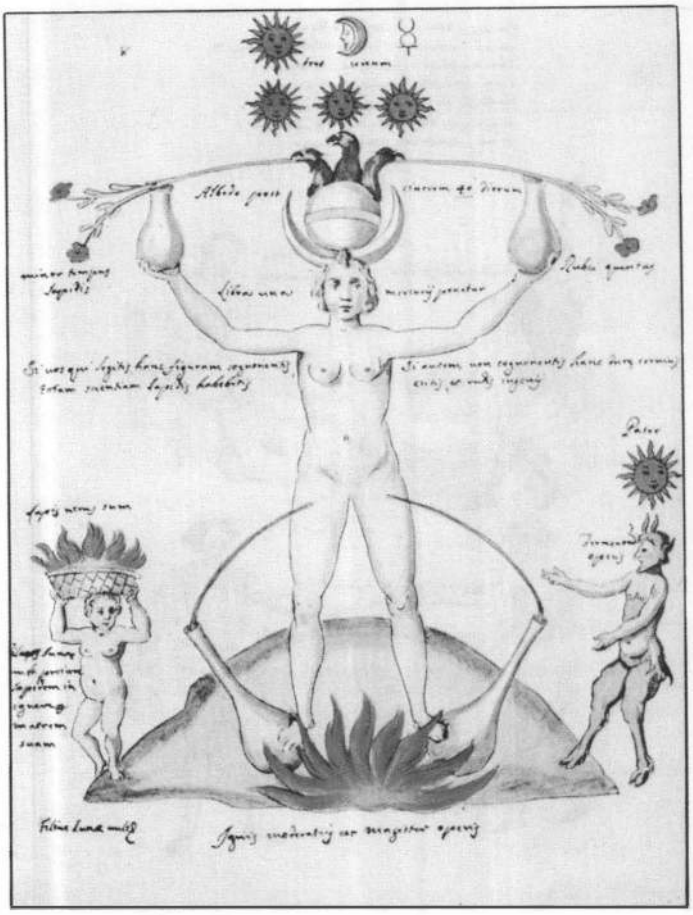

8. Levha. Güneş, ay ve Merkür'ün altında şunlar yazıyor: *Üç ve Bir.* Buradan üçün bir olduğu sonucuna varılıyor. Çiçek saplarının altındaki cümle şu anlamdadır: "Küllerden sonra kırk gün beyazlık." Çiçeklerin altında solda, "Taşın küçük zamanı," sağda, "Seçilmiş kırmızı," yazıyor. Ortadaki figürün kolları arasında, "Bir paund [400 gram] Merkür'ü koy," yazıyor. Solda ise şöyle yazıyor: "Eğer burada yazılanları okursan Taş'ın bütün bilimine sahip olursun", sağda ise, "Onu kabul etmezsen sıkıcı ve burnu büyük olursun." Güneş'in üstündeki kelime: *Baba.* Satir'in üstündeki kelimeler, "İşin mayası." Çocuğun yanındaki cümle: "Ay'ın oğlu Taş'ı ateşe –anasına– atar." Alev almış sepetin üstünde şöyle yazıyor: "Ben gerçek Taşım." Ortadaki figürün altında şunlar yazar: "Ilımlı ateş, çalışmanın ustasıdır."

9. Levha. Üst solda Ay'ın ışığı olmadan Güneş'in yeryüzünü ısıtmadığı ve Güneş'in meyvelerini Ay'a neşrettiği yazıyor. Üst sağda filozofların gerçek bitkisi tarif edilmiştir ve ona inanan kişinin [ruhen] zengin olacağı ileri sürülmüştür. Panel şu cümleyle sona ermektedir: "Aydınlanmak istiyorsan insanın her bir elinde ne olduğunu tam olarak öğren." Güneş'in sol üst köşesindeki metinde şunlar yazıyor: "Tümüyle Güneşsiz ve Aysız, boya, erit ve pıhtılaştır, benzer benzeri üretir." Filozofların bitkisini tutan adamın sağındaki kelimeler yüceltmenin Büyük Çalışmanın başlangıcı, ortası ve sonu olduğunu ileri sürüyor. Son cümlede şunlar yazıyor: "Güneş ve Ay'dan eşit parçalı bir şey yap ve onların birleşmesiyle, Tanrı'nın izniyle, Felsefe Taşı yapılsın."

10. Levha. Metnin sol üst köşesindeki iki kısa cümlede şu yazıyor: "Bazıları yeni bir taş alıyor." Mars (demir) sembolünün sağındaki satırlar, öğrenciyi iştahını kontrol etme ve zihnini bilginin biriktirilmesine yönlendirmesi konularında uyarıyor. Ağacın üst kısmını tutan adamın uzanmış kolunun altındaki kelimelerin tatmin edici bir çevirisi yapılamamıştır. Aşağı panelde şunlar yazar: "Taş iyice saflaştırıldıktan sonra, iyice nüfuz ettiği görülecektir. O kabına suyuyla birlikte konmalıdır. Küçük bir ateşle iyice kapat ve doğanın mucizelerini bekle." Sayfanın aşağı kısmındaki büyük kırmızı oval biçim açıkça Bilgelerin yumurtası veya kabını gösteriyor. Ağaç kutsal metallerin büyümesinin sembolüdür; çünkü simyacılar metallerin bitkiler gibi olduğunu, kayalarda büyüdüklerini ve dallarını (damarlarını) çatlaklara uzattığını söylerler.

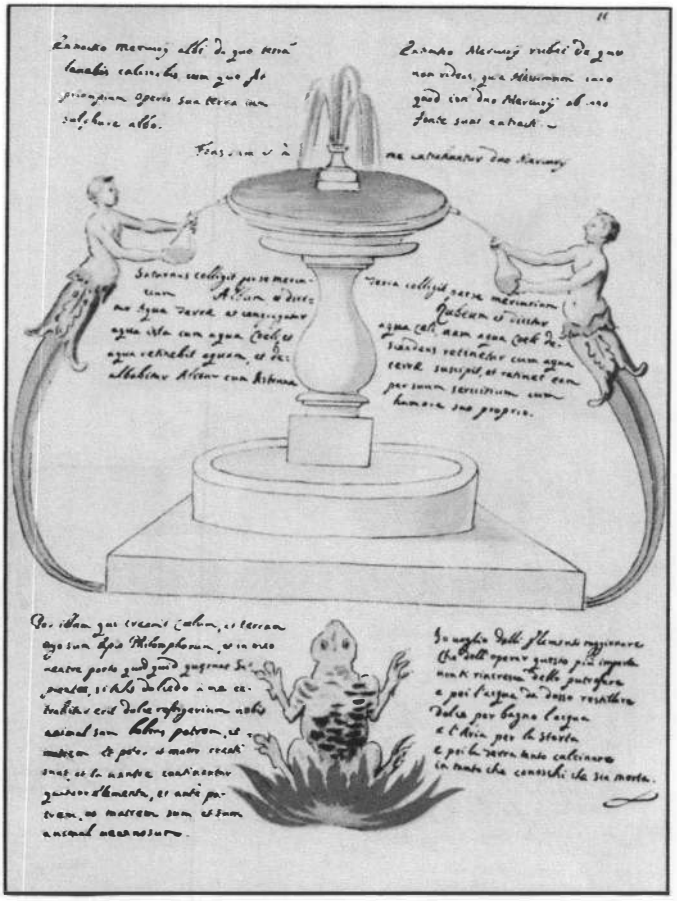

11. Levha. Fıskiye, filozofların iki Merkür'ünün (Cıvasının) çıkarıldığı yer olarak tanımlanmıştır. Üst solda beyaz Merkür, sağda ise kırmızı Merkür tarif edilmiştir. Fıskiyenin üstündeki metin Satürn'ün, Toprağın Suyu denilen beyaz Merkür topladığını ve Toprağın, Göklerin Suyu denilen kırmızı Merkür topladığını ileri sürmektedir. "Semaları ve Yeri yaratan vasıtasıyla ben Felsefe Taşı'yım ve bedenimde bilgelerin aradığı şeyi taşıyorum. Bu büyü benden çıkarılırsa, senin için hoş bir diriliş olacaktır. Ben anası ve babası olan bir hayvanım ve baba ile ana yaratılmıştır ve bedenim dört element içerir, ben ana ve babadan önceyim ve ben zehirli bir hayvanım." Sağdaki satırlar damıtma ve yakarak toz haline getirme süreçlerini tarif etmektedir.

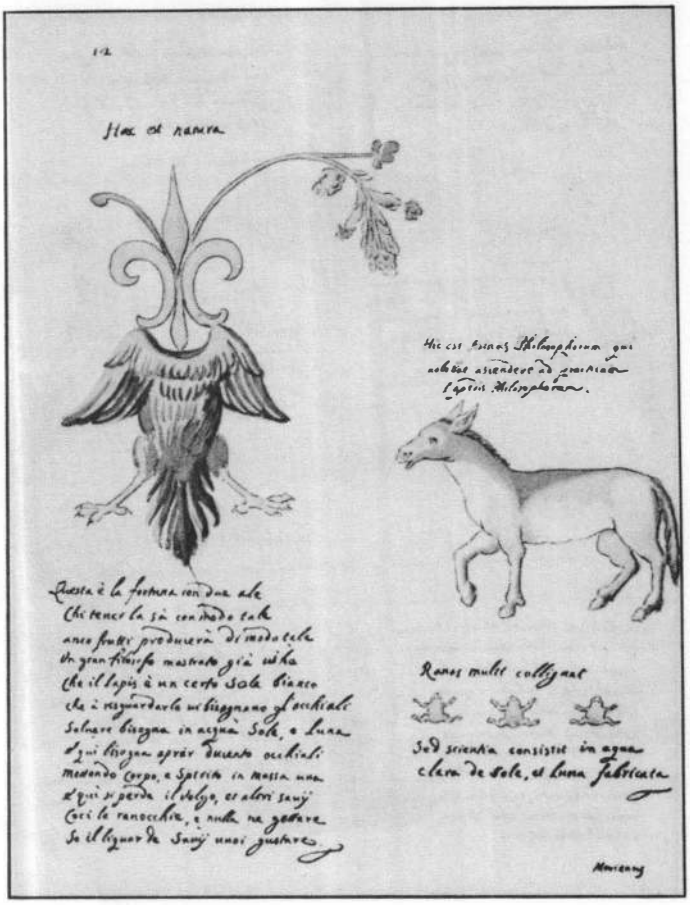

12. Levha. En üstteki üç kelime: "Bu doğadır." Eşeğin üstündeki satırlar: "Bu Felsefe Taşı uygulamasını yükselteme isteyen filozofların eşeğidir." Hayvanın altındaki üç satır şu şekilde tercüme edilir: "Kurbağalar kalabalık halinde toplanır; ancak bilim Ay ve Güneş'ten yapılmış berrak su içerir." Sembolik kuşun altındaki metinde şunlar yazar: "Bu iki kanadı olan talihtir. Ona sahip olan meyvenin üreyeceğini bilir. Büyük bir filozof taşın belli bir beyaz güneş olduğunu, onu görmek için teleskop gerektiğini söylemiştir. Suda çözmek için Ay ve Güneş gerekir ve burada kişi 200 teleskop açmalı, beden ve ruhu tek bir kütlenin içine koymalıdır. Ve bir de kütlenin kaybı vardır; diğer bilgeler kurbağaları pişirir ve hiçbir şey eklemez; tabii istediğin Bilgelerin suyuysa." Yunanlılara göre kurbağa hem başkalaşımı hem de dünyevi nemi sembolize ederdi.

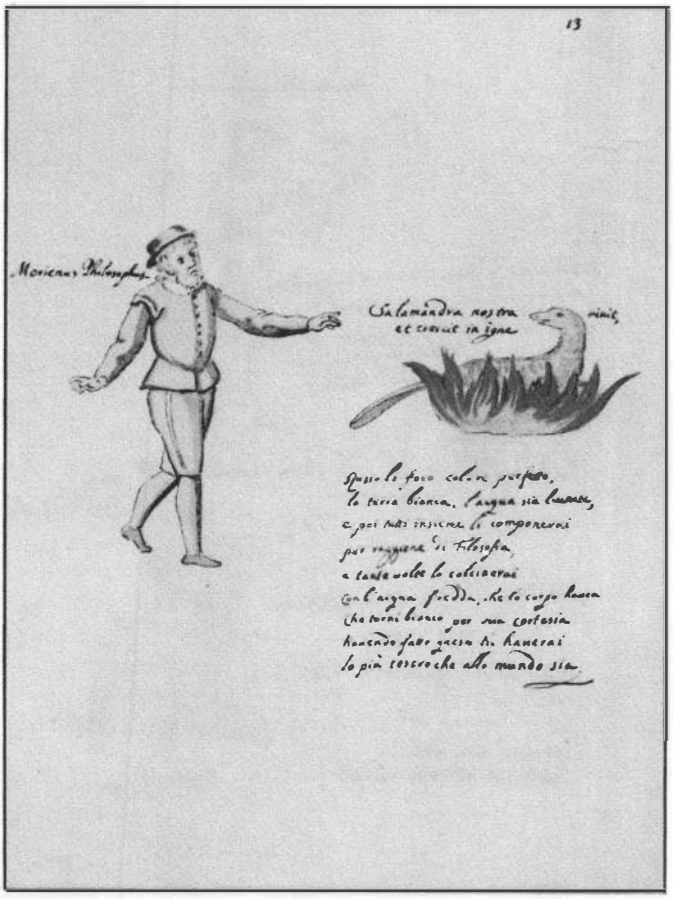

13. Levha. Bu sayfada yalnızca iki figür görmekteyiz. Sol tarafta Filozof Morienus durmakta ve "ateşte yaşayıp büyüyen" semenderi işaret etmektedir. On ikinci asırda doğan Morienus büyük bir Arap simyacı olan Adfar'ın öğrencisi olmuş ve ondan Hermetik sanatları öğrenmiştir. Ömrünün büyük bir kısmını Kudüs yakınlarında inzivada geçiren Morienus, Mısır sultanı için Felsefi İksiri hazırlamış ve bu değerli maddeyi koyduğu sürahinin üzerine şu sözleri yazmıştır: "Buna sahip olan başkalarına ihtiyaç duymaz." Semenderin altındaki satırlar şu anlamdadır: "Ateş kusursuz bir kırmızı renk alsın, toprak beyaz ve su berrak. Sonra bunları felsefi yollarla birleştir, onu su ile cismi beyaza dönüşene kadar toz haline getir. Bunu yaptığında dünyanın en büyük hazinesi senindir."

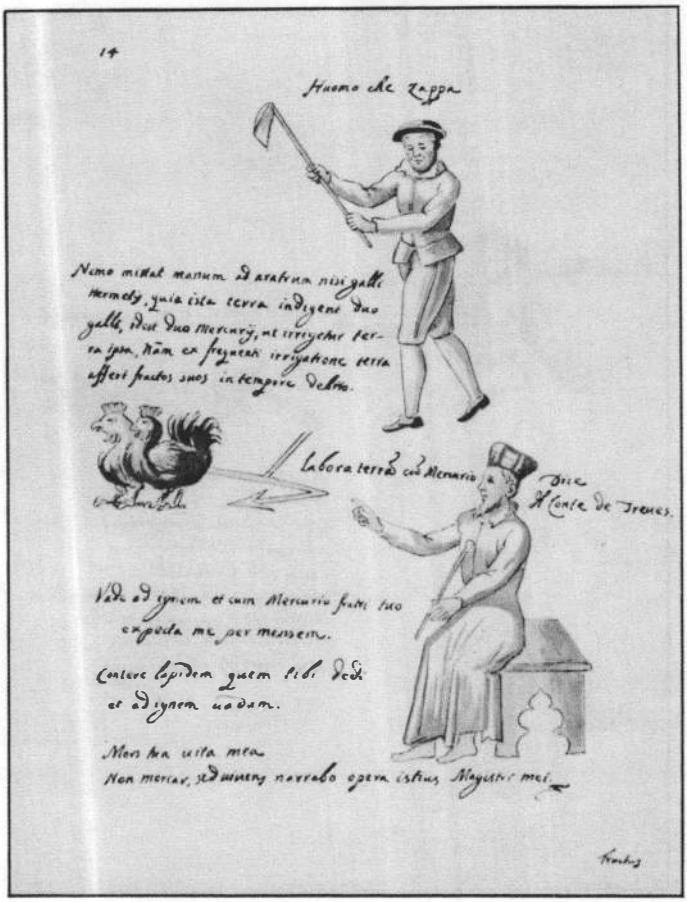

14. Levha. Sol sayfanın üstündeki üç kelime şu anlama gelir: "Kazan insan." Kuşların üstünde onların Hermes'in horozlarından başka bir şey olmadığı ileri sürülmüştür. İki Merkür sabana el vermelidir; fakat ancak sulamadan sonra toprak meyve verecektir. Oturan adam Trevisolu Kont Bernard'dır ve şunları söyler: "Toprağı Merkür ile işle." (Bkz. *Simya ve Simyacılar* bölümü.) Kont'un solundaki üç cümlede şunlar yazar: "Ateşe git, kardeşim ve Merkür ile bir ay bekle. Sana verdiğim taşı ufala ve ben ateşe gideceğim. Senin ölümün, benim hayatım. Asla ölmeyecek, yaşayacağım, bu çalışmaları anlat, ustam." Trevisolu Bernard, simya yazılarında kimyasal deneyler yapmaktan ziyade, büyük ustaların felsefi yazıları üzerine tefekkürde bulunmayı öğütler. O sonunda "Taş"ı keşfetmiştir.

15. Levha. İlk cümlede şunlar yazar: "Güneş'in erdemiyle bitkilerin meyvesi, bizim Taş." Tabağı tutan çocuğa şöyle söyletilmiştir: "Buradaki her şeyi içsen yine de susuzsun. Bana gel ve suya koş. Buradan bedelsiz iç, kısmetini iç. Gözlerini aç ve yeryüzünün mucizelerini gör. Öğreniyorlar, susuzluğum yirmi dört." Çocuğun altında şu sözler vardır: "Başlangıçta Tanrı Gökleri ve Yeri yarattı ve suları sulardan ayırdı. Göklerin üstündeki suları kutsadı." Dairenin içinde şu ifade bulunmaktadır: "Yerde biçim ve boşluk yoktu. Yıldızlardan yağmurlar geldi." Sol aşağıdaki panel, simya süreçlerini anlatmaya devam eder ve dünyevi varoluşun sefaletinden el çekmeyi tavsiye ederek biter. Yukarıda ise Bakire Meryem'e yönelik bir dua vardır. Dua şöyle başlar: "Selam Üzerine Olsun, Ey Lütuf Dolu Meryem, Rab seninle olsun. Ey kadınların en kutlusu."

16. Levha. İlk cümlede şunlar yazar: "Cesetler kalır; beden ölünce ruhlar serbest kalır. Ölünce elinde tırpan olan ölümle, Güneş, Ay ve Sabit Yıldızların ışığıyla uçacaksın." Tırpanın üstünde şöyle yazar: "Güneş'e, Ay'a ve Azot'a tabi ol, Çalışmayı tamamla." Tırpanın bıçağının kavisindeki dört kelime şu anlama gelir: "İnsanın başı, kuzgunun başıdır." Sağdaki üç cümle şu şekilde yorumlanmıştır: "Bu şekle Laton denir; çünkü o bir kabın içinde siyah görünür ve o çürümenin başlangıcıdır." Merdivenin altındaki metinde şunlar yazar: "Bu ilkel madde merdivenidir, bir kabın içine konduğunda siyaha dönüşür, sindirim aşamasına ve ısının derecesine göre tedricen beyaza dönüşür." Burada merdiven, maddenin tam anlamıyla ruhani bir hale gelmesi için atması gereken adımları göstermek için kullanılmıştır.

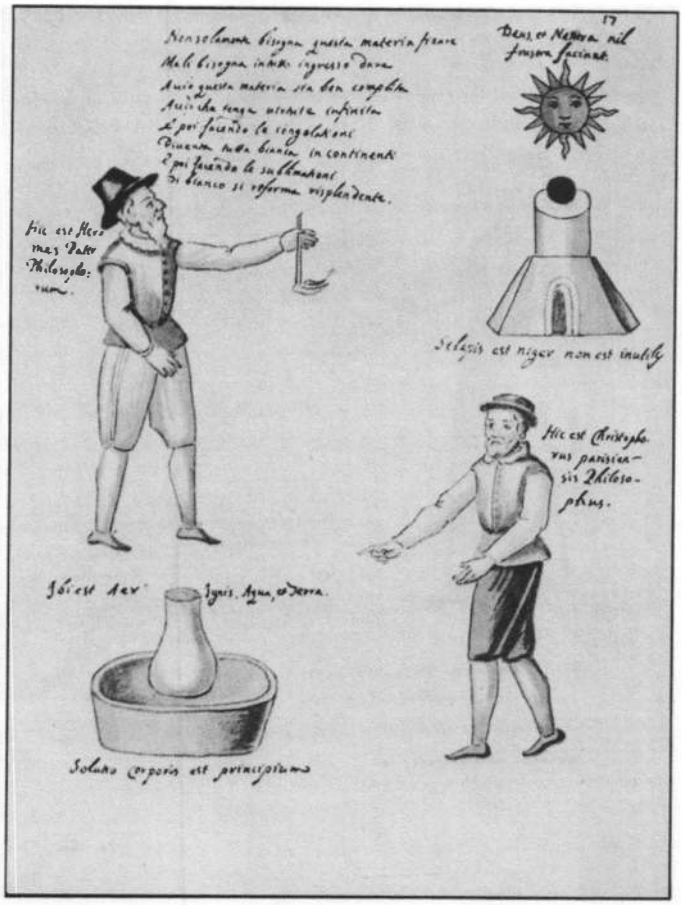

17. Levha. Sayfanın üstündeki cümlede şunlar yazar: "Bu madde sadece sabitlenmemeli (katılaştırılmamalı), aynı zamanda onun her şeye girmesini sağlamalı. Öyle ki malzeme eksiksiz tamamlansın ve sonsuz erdeme sahip olsun. Sonra onu koyu yapınca birden bire beyaz olur. Beyazdan yüceltince parlak hale gelir." Güneşin üstündeki kelimeler şunlardır: "Tanrı ve doğa boşa bir şey yapmaz." Soldaki adam ortaçağın Mısırlı filozof Hermes tasviridir; sağdaki ise Parisli filozof Christopher'dır. Bu ikincisinin üstünde şunlar yazar: "Taş siyahsa, faydasız değildir." İmbiğin üstündeki kelimeler: "Hava, ateş, su ve toprak vardır." Altındakiler: "Bedenin çözülmesi ilk adımdır." Sayfadaki tuhaf kimya aparatı bu çalışmada tümüyle sembolik olarak kabul edilmelidir, bizzat yazarın söylediği gibi sadece "Sanat"la ilgili bir ipucu vermek niyetiyle çizilmiştir.

18. Levha. Sol tarafta elinde bir kitap tutan figür, Yunanlıların en bilgili kişisi Aristoteles'tir. Ağacın üzerinde Güneş ve Ay figürlerine şu cümleler eşlik eder: "Taş öldüğünde, suya dönüşür, bunun içinde çiçekler üretecektir." Aristoteles'in altındaki içinden çiçek açan ağacın çıktığı takatsiz insan figürünün altında şu cümleler yazar: "Her şeyin gökten yere inmesini ve sonra yerden göğe çıkmasını sağlayan kişi Taş'ı bilir. Çünkü Merkür'de bilgelerin aradığı bir şey vardır ki beyaz ve kırmızı maya dışında hiçbir şeyle canlanmaz." Bu alıntının ilk kısmı Hermes'in Zümrüt Tableti'ne dayanır. Sıradan insanda ruh, mecazi anlamda beden tarafından yutulmuştur; ama gerçek filozofta ruhun gücü öylesine artmıştır ki kendi kendince sindirilmiştir ve insanın cisimsel bedeniyle beslenir.

19. Levha. Sayfanın üstünde yazan: "Bu figürü öğrenen, Taş'ın bilgisini edinir." Oturan adam muhtemelen Paracelsus'u temsil ediyor. Onun sağında şu kelimeleri görüyoruz: "Ben ne ağacım, ne hayvan, ne taşım ne de bitkiyim, ben Felsefe Taşıyım, insan tarafından çiğnenen, babamın ateşe attığı taşım. Ateşte haz duyuyorum." Soldaki dört kelime: "Taş kuruluktadır." İnsan figürünün altında Felsefi Yumurta'nın üzerinde şu kelimeler görünmektedir: "Başlangıcın durduğu yer sondur." Büyük harf T, "Tincture" [mahlûl] anlamına geliyor. Sağ taraftaki metin, "Gerber'in çok bilgili bir şekilde kitabında belirttiği gibi, Taş'ta biçimlenir, taşın doğasından öyle çok pay almış olarak net, canlı suya dönüşür; o insanı zengin, tatminkâr, bütün dertlerden serbest yapar. Kim aklıyla sırrı keşfederse her zaman mutlu olacaktır."

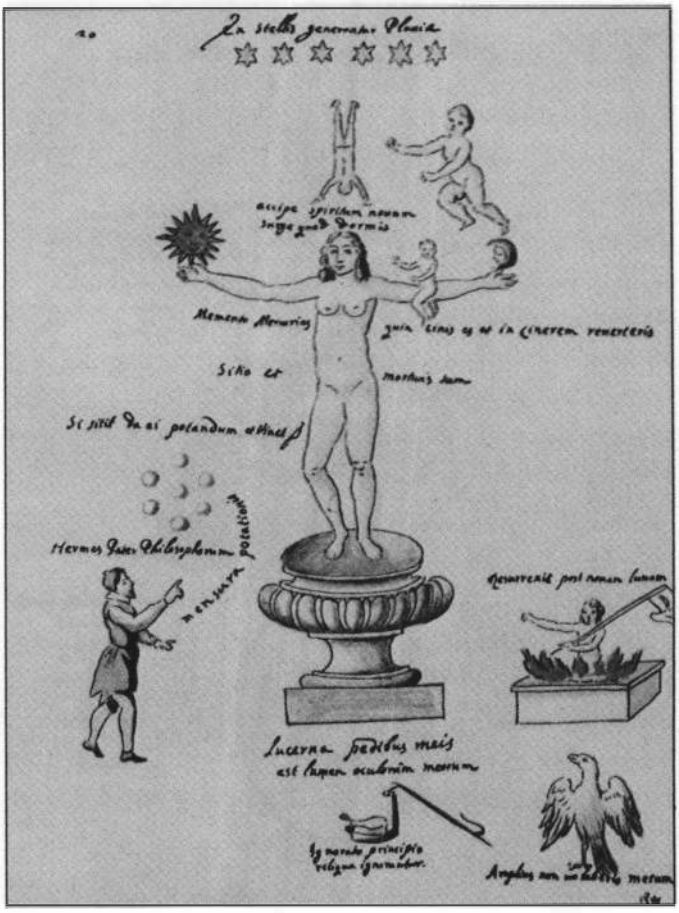

20. Levha. En üstte şunlar yazar: "Yağmurlar, altı yıldızla yapılır." Ters duran adamın altında şunlar yazar: "Yeni ruhu al. Ayağa kalk, çünkü uykudasın." Büyük figürün üstündeki iki cümle şöyledir: "Merkür'ü hatırla, külden geldin, küle döneceksin. Susuzum ve ölüyüm." Soldaki yedi kürenin üstünde şu nasihat vardır. "Susamışsa ona içecek ver ve o yaşar." Küçük adamın üzerinde şunlar yazılıdır: "Hermes, filozofların babası." Kavis çizen satırda Hermes şunu söyler: "İçkinin ölçüsü." Ortadaki kaidenin altında şöyle yazar: "Gözlerimin ışığı ayaklarıma fenerdir." Altında eklenir: "Başlangıç bilinmiyorsa, gerisi de bilinmez." Sağda alevlerin içinden çıkan figürün üstünde şu yargı bulunur: "Yeni aydan sonra dirilmiştir," ve kartalın altında, "Benimle daha uzağa uçamazsın," yazar.

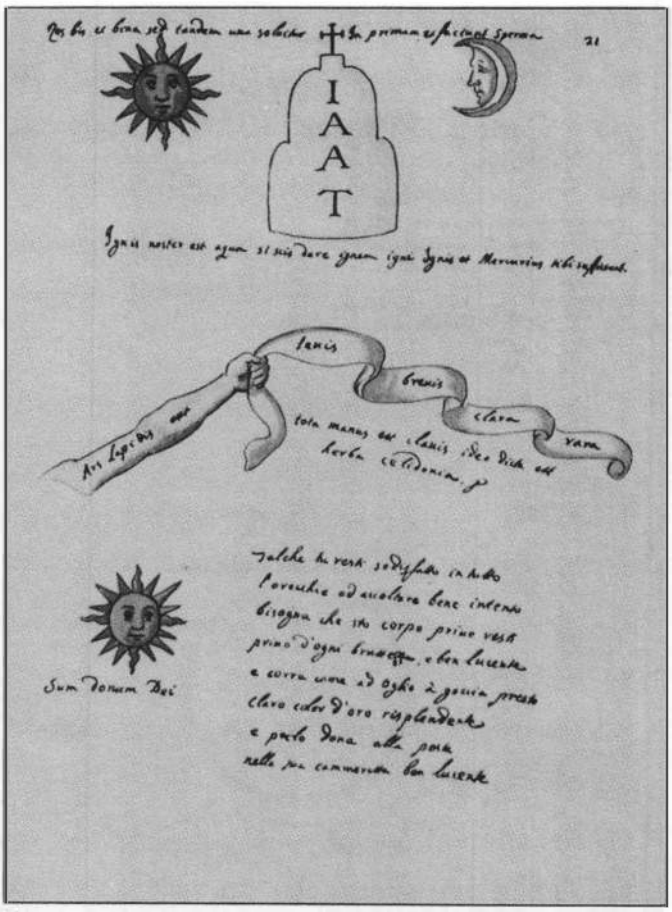

21. Levha. En üstte şunlar yazar: "İki şey ve çift, fakat sonunda biri ötekinin içinde erir ve sperm olur." Dört büyük harf, *I A A T*, element isimlerinin ilk harfleridir: *Ignis, Aer, Aqua* ve *Terra*. Onların altındaki yazıda şunlar vardır: "Ateşimiz sudur; ateşe ateş verebilirsen, ateş ve Merkür yeterli olur." Kolun üzerinde şu kelimeler görünür: "Taş Sanatı," ve kurdelenin üstünde, "Hızlı, kısa, parlak ve nadir." Kurdelenin altındaki iki satırda şunlar yazar: "Her el bir anahtardır, çünkü ona kırlangıç otu denir"; Güneş'in altında: "Ben Tanrı'nın bağışıyım" Dizelerde şunlar yazar: "Bütün meselelerde memnun olmak için, dikkatle dinlemeliyim. Bedenim çıplak, temiz ve parıldıyor. Ve ben düşmeye hazır yağ gibiyim, parlak altın gibi harikayım, sonra parlak ve neşeli küçük odada [imbik] vebaya teslim ol."

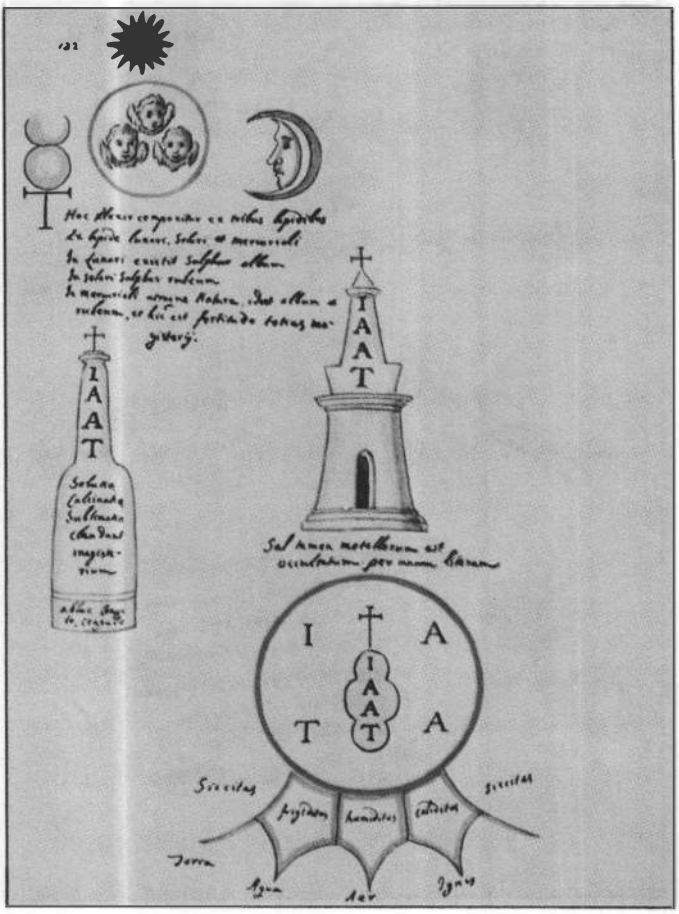

22. Levha. Sol üstteki dizede şunlar yazar: "Bu grup üç taştan ibarettir: lunar (aysal), solar ve Merküryel. Lunarda beyaz sülfür vardır, solarda kırmızı sülfür, merküryelde her ikisi. Beyaz ve kırmızı ve bu bütün talimatın gücüdür." Soldaki şişenin üstünde, "Çöz, yak, yücelt ve talimatı tamamla"; şişenin dibinde, "Yıka, dondur ve pıhtılaştır," yazar. Ortadaki kulenin altında şunlar yazar: "Metalik tuzlar, ne var ki bir harfle saklanmıştır"; kırmızı dairenin altında, "Kuruluk, soğukluk, nem, ısı ve kuruluk" yazar. Aşağıdaki uçların üzerinde *I A A T* harfleri yukarıda verilen anlamda dört kez görünür. Felsefe Taşı'nın üç gücü, üst soldaki dairede bulunan kerubların başlarıyla sembolize edilmiştir.

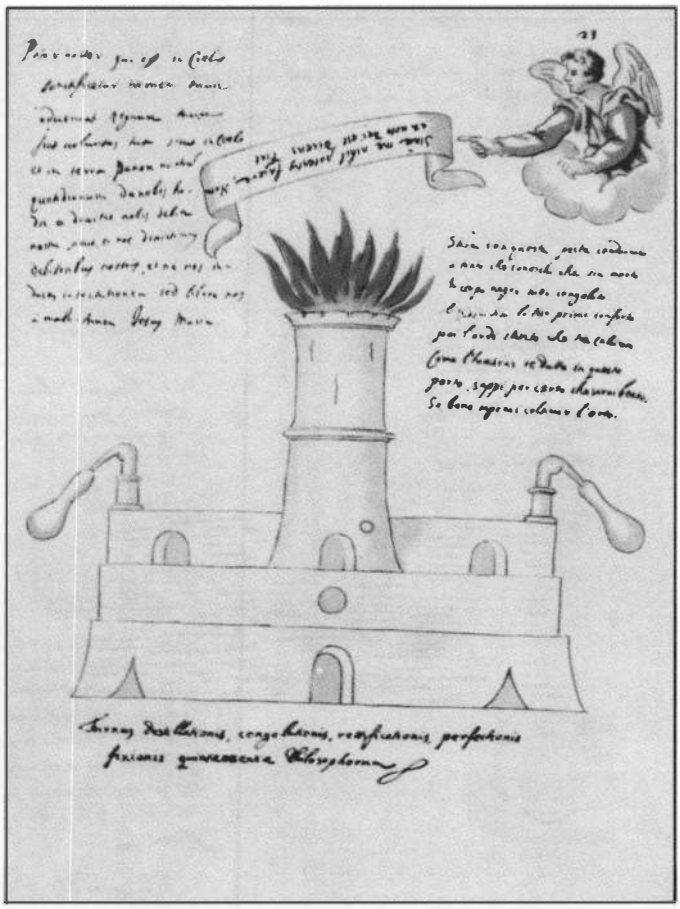

23. Levha. Sol üstteki yazı, Rabbin Duası'nın özetidir; sona şu kelimeler eklenmiştir. *İsa ve Meryem.* Kuşağın üzerinde ters yazılar şu anlama gelir: "Bensiz bir şey yapamazsın, çünkü Tanrı, 'ol' diyerek, böyle buyurmuştur." Meleğin altındaki metinde şunlar yazar: "Bu vebayla ölü olduğunu ve kara bedende sopsoğuk olduğunu bilen lanetlenecektir. Bu senin ilk teskin eden şey olsun: Sonra o yakıp toz haline getirilecektir. Onu kapının ağzında azalttığımda, emin ol kutsanacağım, bahçenin nasıl işleneceğini biliyorsam." Levhanın ana kısmı simya aygıtının ayrıntılı sembolik çizimine ayrılmıştır, bunun altında şu kelimeler bulunur: "Damıtma, çökertme, rektifikasyon, tamlama, sabitleme: Filozofların özü." Öz ile en bilgelerin beşinci elementi kast edilmektedir.

24. Levha. En üstteki kelimeler: "Ben, Kuş [Usta], senin kulaklarına Güneş'ten, Ay'dan ve Azot'tan sesleniyorum. Çalışma emekle kusursuz hale gelir. Soldaki panel ilksel maddenin doğasını ve filozofların içkisini tarif etmektedir. Sağdaki metinde şunlar yazar: Bu gördüğüm ve sevdiğim benim sevgili oğlumdur. Diriltilecekse, evinde kalmalıdır; bu evde ruh can ve beden olacaktır, çünkü Merkür'e Ay ve Güneş'in oğlu denebilir." Çocuk figürünün altına şunlar eklenmiştir: "Ölü değilse, ben onun anası olmuş olamam, ben onu ölümden sonra, o dünyaya gelmeden önce doğurdum; ayağımın altında onun bir zamanlar olduğu şey durur, benden ve oğlumdan ve ayaklarımın temelinden felsefe taşı yapılmıştır." Alt solda, Taş'ın üç bileşeni, yüceliklerini göstermek için kaidenin üstünde yükseltilmiş halde gösterilirler.

25. Levha. Kraliçe figürünün üstündeki üç satırda, özetle, kitabın başında Kraliçe için, Güneş'i analık göğsünden beslediğinin yazıldığı söylenmektedir ve onu ilksel maddeye dönüştürmeye muktedir olan kişinin nadir bir yeteneğe sahip olduğu belirtilir. Kraliçenin başının karşısında şu kelimeler bulunur: "Bu su en yüksek dağdadır" ve "Ben filozofların ışığıyım." Kraliçenin solunda çocukları öldürmek öğütlenir. Kraliçe kendinden şöyle bahseder: "Güneş'in anası, Ay'ın kız kardeşi, Merkür'ün eşi ve hizmetçisi." Sağ tarafta haykırır: "Oğullarım kül olana kadar tacımı giyemem." Oğullar hemen aşağıda gösterilmiştir. Kraliçenin altındaki dize simyasal süreci anlatmaya devam eder ve tözden dışa sızanların muhafaza edilme yöntemini anlatır.

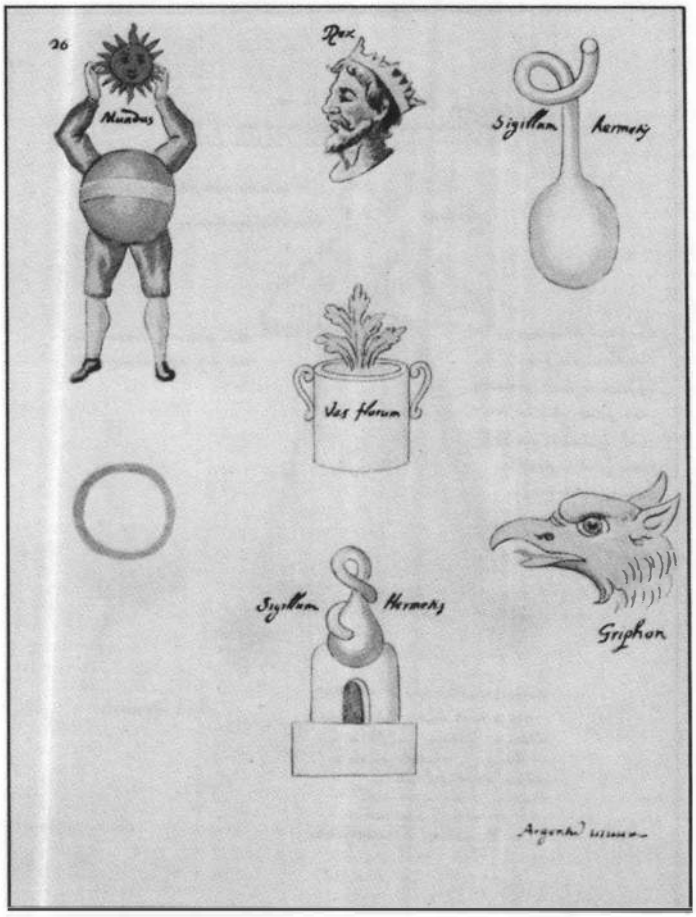

26. Levha. Bu levha, Gizli Çalışma'nın sembolünü taşıyan Hermetik el yazmasını sona erdirir ve doğrudan ilişkili olmayan bir dizi amblem içerir. Üstte, en yaygın simya figürlerinden biri olan Kral'ın başı vardır. Kralın sağında ise Hermetik Mühür denen simyasal aygıt çizilmiştir. Aşağıda ise yırtıcı bir kuş başı vardır, burada bir griffon çizilmiştir. Kralın solunda Güneş'i, ya da spiritüel yüzü yukarı kaldıran başsız bir figür vardır. Bu figür dünyayı gösterir, spiritüel ve akli kısım maddi olmadığı ve bu yüzden görünmez olduğu için başsız olmalıdır. Aşağıda ise maddeyi gösteren bir daire vardır. Kral başının tam altındaki vazodaki çiçek filozofların altın çiçeğidir. Sayfanın altında ek bir simyasal aygıt resmi çizilir. Bu aygıtın adı da Hermetik Mühür'dür.

XXXVIII

Simyasal Evlilik

imyasal evliliği yazdığını itiraf eden John Valentin Andrae, 1586 yılında Württemberg'de doğmuştur. Eserin ilk yayınlandığı tarihte yirmi sekiz yaşındadır. Eser büyük ihtimalle yayımlanmasından yaklaşık yirmi yıl önce veya yazar on beş ile on altı yaşlarındayken yazılmıştır. Böylesine genç bir insanın, satırlar arasında gizlenmiş zengin sembolik düşünce ve felsefeyle dopdolu bir eser olan Simyasal Evlilik'i yazmış olması imkânsız görünmektedir. Bu kitap Christian Rosencreutz'tan bahseden bilinen ilk eserdir ve genellikle orijinal Gülhaç manifestolarının üçüncüsü olarak kabul edilir. Sembolik bir eser olarak kitap Andrae'nin onunla ilgili dile getirdiği görüşlerle hiçbir şekilde uyuşmaz. Simyasal Evlilik'in hikâyesi, büyük ihtimalle Fama Fraternitatis ile Confessio'da adı geçen, Peder C.R.C. adlı yaşlı bir adamın başından geçen bir dizi olaya anlatır. Eğer Confessio'da yazıldığı gibi, Peder C.R.C. gerçekten de 1378 yılında doğduysa ve Simyasal Evlilik'teki Christian Rosencreutz ile aynı kişiyse, seksen bir yaşındayken (1459 yılında) Altın Taş şövalyesi mertebesine yükseltilmiştir. Kendi ifadelerine bakarsak Andrae'nin bizzat Peder Rosy Cross olması ihtimal dahilindedir.

On yedinci asrın ilk yarısında yayınlanan sembolizm hakkındaki birçok kitaptaki karakterler Simyasal Evlilik'teki karakterlere, olaylar da

bu kitaptaki olaylara çarpıcı bir benzerlik içerir. Simyasal evlilik Baconcu Gül-haç bulmacasının anahtarını içeriyor olabilir. Simyasal Evlilik'in Almanca metnindeki bazı İngilizce kelimeler yazarın bu dili de bildiğini gösterir. Simyasal Evlilik yedi gününü ana olaylarına dair aşağıdaki özet, kitabın sembolizminin derinliği konusunda okuyucuya iyi bir fikir verecektir.

BİRİNCİ GÜN

Ocakta Paskalya kuzusunu, bir parça mayasız ekmekle birlikte hazırlayan Christian Rosencreutz'un yüreği, Paskalya arifesinde dua ederken, sadece küçük evini değil, evin durduğu tepeyi de söküp götürecek kadar şiddetli bir fırtınayla korku dolar. Fırtına şiddetle devam ederken sırtına bir el dokunur ve dönüp baktığında kanatlı bir kadın görür. Kadının kanatlarının her yeri gözlerle doludur ve üzerinde yıldızlar parıldayan mavi bir elbise giymiştir. Bir elinde bir trompet, öteki elinde birçok dilde yazılmış mektuplar vardır. C.R.C.'ye bir mektup uzatarak göğe yükselir, aynı zamanda elindeki trompeti bütün evi sallayacak bir şiddetle çalmaktadır. Mektubun mührü üzerinde tuhaf bir haç ve şu kelimeler vardır: *In hoc signo vinces.* İçinde ise gök mavisi bir kâğıdın üzeride altın harflerle bir saray düğünü davetiyesi vardır.

C.R.C. bu davetten son derece etkilenmiştir, çünkü bu olay yedi yıl önce yapılan bir kehanetin yerine gelmesidir; fakat kendini buna layık görmemektedir ve öylesine değersiz hissetmektedir ki korkuyla kaskatı kesilir. Sonunda dualar ederken uyuyakalır. Rüyasında kendini sayısız birçok adamla birlikte korkunç bir zindanda bulur, adamların elleri ve kolları prangalıdır. Adamlar karanlıkta hareket etmek isterken birbirlerinin üzerine basarak daha da mutsuz olmaktadırlar. Birdenbire yukarıdan trompet sesleri duyulur, hücrenin üstü açılır ve bir ışık sütunu karanlığı deler. Işığın içinde ak saçlı bir adam belirir ve bir hırkanın yedi kez indirileceğini ve ona tutunanın özgürlüğüne kavuşacağını anlatır.

Bunu üzerine büyük bir karışıklık yaşanır. Herkes hırkayı tutmaya ve ötekilerin elinden kurtarmaya çalışır. C.R.C. kurtulmaktan ümidi kesmişken hırkanın kendisine doğru salındığını görür ve onu tutmayı başarınca yükselerek hücreden çıkmaya başlar. "Kadim Bekçi" denilen yaşlı bir kadın, altın sarısı bir kitabın üzerine, tutunan insanların ismini yazmaktadır ve kurtulanlara hatıra olsun diye üzerinde güneş sembolü ve *D L S* harfleri olan bir altın para verir. İpe tırmanırken yaralanan C.R.C. yürürken güçlük çekmektedir. Yaşlı kadın ona kaygılanmamasını, böylesine bir ışığa gelmesine izin verildiği için Tanrıya şükretmesini söyler. Bunun üzerine trompetler çalar ve C.R.C uyanır. Rüyası ona öyle gerçek gelmiştir ki uykuda aldığı yaralardan canı acımaktadır.

C.R.C. yeni bir inançla yataktan kalkar ve kendini *Hermetik Düğüne* hazır-

lar. Üzerine beyaz bir pamuk hırka giyer ve omuzları üzerine kırmızı kurdeleden bir haç bağlar. Şapkasına dört gül takar ve azık olarak yanına ekmek, su ve tuz alır. Kulübesinden ayrılmadan önce, diz çöküp kendisine ne bilgi verilirse verilsin, onu komşularının hizmetinde kullanacağına yemin eder. Bunun ardından evinden sevinçle ayrılır.

İKİNCİ GÜN

Küçük evini çevreleyen ormana girdiğinde, C.R.C âdeta bütün doğanın kendini sevinçle düğüne hazırladığını görür. Neşeyle şarkı söyleyerek yürürken üç büyük sedirin olduğu yemyeşil bir meraya gelir. Sedirlerin birinin üstünde Kral'ın sarayına giden dört yolu tarif eden bir tabela asılıdır: Birinci yol tehlikeli ve kısa, ikinci yol dolambaçlı, üçüncüsü hoş ve soylu bir yolken, dördüncüsü ise sadece yozlaştırılamaz bedenler içindir. Yorgun ve şaşkın C.R.C dinlenmeye karar verir ve bir dilim ekmek kesip tam yiyecekken bir kumru ondan ekmek ister. Birdenbire bu kumruya bir kuzgun saldırır. C.R.C. kuşları birbirinde ayırayım derken dört yoldan birine, güneye gidene, girip iyice ilerlemiş olur. Korkunç bir rüzgâr geri dönmesini engeller, düğün davetlisi sonunda ekmeğini yitirmiş olduğunu kabul eder ve çok uzakta büyük bir kapı görünene kadar yola devam eder. Güneş batmak üzere olduğu için kapıya doğru hızla yürür. Kapının üzerinde birçok başka şeklin yanında şu kelimeler yazmaktadır: *Procul hinc procul ite profani.*

Gök mavisi renginde bir cüppe giymiş kapıcı, C.R.C.'den davet mektubunu sorar ve mektubu alınca onu içeri bırakarak bir altın almasını söyler. C.R.C. kendini Kırmızı Gül-Haç Kardeşi olarak tanıttıktan sonra matarası karşılığında üzerinde S C harfleri bulunan altın bir disk satın alır. Akşam yaklaştığı için yolcu bir aslan tarafından korunan ikinci kapıya seğirtir, bunun üzerinde *Date et dabitur volis* yazan bir tablet vardır. Burada kendisine ilk kapıdan verilen mektubu uzatır. Üzerinde S M harfleri olan bir para almasında ısrar edilince, yolcu, küçük tuz kesesini uzatır ve saray kapıları gece kapanmadan önce girebilmek için acele eder.

C.R.C. kapıya yaklaştığında *Virgo Lusifera* adında çok güzel bir bakire, kalenin ışıklarını söndürmektedir, kapanmakta olan kapıdan son anda geçmeyi başarır. Kapı kapandığında cüppesinin bir parçası kapıya sıkışır ve C.R.C. bu parçayı geride bırakmak zorunda kalır. Burada Lord Bridgegroom'un küçük parşömen kitabında isminin yazılı olduğunu görür ve kendine yeni bir çift ayakkabı ile üzerinde *S P N* harfleri yazılı bir para verilir. Uşaklar onu küçük bir odaya alırlar, bu odada görünmez berberler tarafından başının üstünden "gri tutamlar" kesilir, bundan sonra çok sayıda kralın, prensin ve sıradan insanın olduğu büyük bir hole alınır. Trompetler çalınca herkes kendi mevkisine uygun bir koltuğa oturur, C.R.C.'ye hayli mütevazı bir yer düşer. Birçok sözde filozof birer sahte-

kârdan ibaret olduğu için toplantı bir içki âlemine dönüşür. Fakat bu âlem etkileyici, ilham veren bir müzikle birdenbire sona erer. Yaklaşık yarım saat boyunca hiç kimse tek kelime etmez. Sonra büyük bir gürültüyle yemek salonunun kapısı sonuna kadar açılır ve görünmez ellerin taşıdığı binlerce yanan mum içeri girer. Bunları kendi kendine hareket eden bir tahtın üzerinde oturmuş olan *Virgo Lusifero* ve iki uşak takip eder. Beyaz ve altın renkli bir elbise giymiş olan Bakire, ayağa kalkar ve mistik düğüne layık olmayanların girmesini engellemek için ertesi gün bir tartı konacağını ve her misafirin erdeminin bu tartıda tartılacağını duyurur. Bu sınavdan geçmek istemeyenlerin yemek salonunda kalmasını söyler. Sonra çekilir, fakat mumların bir kısmı gece için odalarına giden misafirlere ışık olması için söndürülmez.

Orada bulunan insanların çoğu bu tartı işleminden sağ salim kurtulacağına inanacak kadar mağrurdur, ancak C.R.C. ile birlikte dokuz kişi, diğer insanlar odalarına götürülürken, sonuçtan korktukları için salonda kalırlar. Bu dokuz kişi iple bağlanır ve karanlıkta bırakılır. C.R.C. bundan sonra rüyasında yerin üstünde iplerle havada asılı birçok adam görür. Yaşlı bir adam bu asılı adamların arasında uçuyor, kimini iplerini kesiyor ve onların yere düşmesine neden oluyordur. Kibirli olanlar en yükseğe çıkmış oldukları için daha yüksekten düşüyorlar ve sonuç olarak ağır hasarlar alıyorlardır, mütevazı olanlar ise kısa bir mesafeden düşüyor, çoğu zaman yere hiçbir hasar almadan iniyordur. Rüyasının iyiye alamet olduğunu düşünen C.R.C onu orada bulunan birine anlatıp onunla şafak sökene kadar süren bir sohbete girişir.

ÜÇÜNCÜ GÜN

Şafak söktükten hemen sona trompetler çalar ve *Virgo Lusifera* üstünde omzundan sarkan beyaz bir atkıyla kırmızı kadifeden bir elbisenin içinde görünür, başında defne yapraklarından bir taç vardır. Bakireye kırmızı ve beyaz üniformalar içinde iki yüz adam eşlik etmektedir. C.R.C. ve onun sekiz arkadaşına, kendine çok güvenen diğer sekiz kişiden çok daha iyi sonuç alabileceklerini söyler. Bundan sonra altın teraziler salonun ortasına asılır ve onların yanına sekiz ağırlık konur. Bunlardan biri normal büyüklükte, dördü çok küçük ve ikisi de çok büyüktür. Her biri kınından çekilmiş bir kılıç ile kalın bir ip taşıyan üniformalı adamlar yedişerli gruplara bölünür ve her grubun başına ağırlıklardan sorumlu bir şef verilir. *Virgo Lusifero* yüksek tahtına oturur ve seremoninin başlamasını emreder. Terazilere ilk çıkan erdemli bir imparatordur ve onu kaldırabilmek için altı ağırlığın hepsi terazinin öteki kefesine konur. Zengin ve yoksul aynı terazilerde tartılır; bunlardan ancak bir ikisi sınavı başarıyla geçer. Başarılı olanlara kadife cüppeler ve defne tacı verilir, bunları giydikten sonra *Virgo Lusifera*'nın tahtına çıkan merdivenlere oturtulurlar. Başarısız olanlarla alay edilir ve kamçı

cezası verilir.

"Soruşturma" bittikten sonra, şeflerden biri *Virgo Lusifera*'ya, kendilerini değersiz olduğunu söyleyen adamların da tartılmasına izin vermesi için ricada bulunur. Bu rica C.R.C.'nin içini kaygı ve korkuyla doldurur. İlk yedi kişi sınavı başarıyla atlatır ve çok sevinir. C.R.C. sekizinci sırada tartılır ve terazinin diğer kefesine konan bütün ağırlıklara ek olarak üç adamda kefeye asıldığı halde yerinden kıpırdatılamaz. Uşaklardan biri haykırır: "İşte O!" C.R.C. hemen iplerinden çözülür ve diğer bağlı kişilerden birini serbest bırakmasına izin verilir. O, ilk tartılan imparatoru seçer. *Virgo Lusifera*, C.R.C.nin şapkasındaki gülleri ister, C.R.C. hemen gülleri çıkarıp verir. Tartı seremonisi öğleye doğru saat onda sona erer.

Yetersizlikleri kesinleşenlere verilecek olan cezalara karar verildikten sonra, herkese yemek verilir. Birkaç başarılı "zanaatkâr" ve C.R.C.'ye en önemli koltuklar ayrılır, bundan sonra Sağdıç adına onlara Altın Post ile Uçan Aslan unvanları verilir. *Virgo Lusifera* konuklara muhteşem bir kadeh uzatır ve Kral'ın, kadehin içindekileri herkesin paylaşmasını emrettiğini belirtir. C.R.C. ve yanındakiler bundan sonra, başarısız olanlara verilen çeşitli cezaları seyrettikleri yüksek bir sehpaya çıkarılır. Reddedilen konuklara sarayı terk etmeden önce bir unutkanlık içkisi içirilir. Seçilmiş olanlar bundan sonra kaleye döner ve her birine onlara kalenin çeşitli yerlerini gösteren bilgili uşaklar tahsis edilir. C.R.C. yanındakilerin görme imtiyazına sahip olmadığı birçok şey görür. Bunlar arasında mevcut bütün kitaplardaki bilgilerden daha fazla şey bilen Saray Mezarcısı vardır. Ayrıca büyük bir kütüphane ile otuz ayak çapında, üzerinde ülkelerin işaretlendiği büyük bir kürenin olduğu bir rasathane görür.

Akşam yemeğinde çeşitli konuklara bilmeceler sorulur. C.R.C. *Virgo Lusifera*'nın kendi kimliğine dair sorduğu bilmeceyi çözer. Bundan sonra yemek salonuna harika kıyafetler içinde iki delikanlı ile altı bakire girer, bunları başında süslü bir taç taşıyan yedinci bir bakire takip eder. Bu sonuncusuna Düşes diye hitap edilmektedir ve herkes onu Hermetik Gelin zanneder. Düşes C.R.C.'ye ötekilerden daha değerli çıktığını ve dolayısıyla daha fazla şey alması gerektiğini söyler. Bundan sonra diğer bakirelerden hâlâ büyük odada olan yedi ağırlıktan birer tane almalarını ister. *Virgo Lusifera* en büyük ağırlığı alır ve bir İlahî eşliğinde bu ağırlığı Kraliçe odasına asar. İkinci odada ilk bakire, benzeri bir seremoni eşliğinde kendi ağırlığını asar, bütün ağırlıkları bitirene kadar odadan odaya bu şekilde devam edilir. Düşes bundan sonra C.R.C ile yanındakilere elini uzatır ve ardından bakirelerle birlikte çekilir. Uşaklar bundan sonra misafirleri yatak odalarına götürür. C.R.C.'ye verilen yatak odası nadir kumaşlardan perdeler ve çok güzel resimlerle süslenmiştir.

DÖRDÜNCÜ GÜN

Bahçe, üzerinde çeşitli yazılar bulunan -ve bu yazılardan birinde "İç kardeş ve yaşa" yazan- bir pınarda yıkanıp su içtikten sonra, konuklar, *Virgo Lusifera*'yı takip ederek kıvrılarak çıkan 365 basamaklı saray merdivenini tırmanırlar. Konukların başına defne yapraklarından birer taç takılır ve bir perdenin kaldırılmasıyla kendilerini Kral ve Kraliçe'nin huzurunda bulurlar. C.R.C. taht odasının ihtişamıyla hayrete düşer, özellikle Kraliçe'nin kıyafetleri öyle bir ışık saçar ki ona bakamaz. Her konuk bir bakire tarafından Kral'a tanıtılır. Bu seremoninin ardından *Virgo Lusifera* kısa bir konuşma yapar ve dürüst "zanaatkârların" başarılarından bahsederek herkesten vazifesinde yerine getirmede bir kusur işleyip işlemediğine tanıklık etmesini ister. Yaşlı Atlas öne çıkıp Soylu Majesteleri adına cesur filozoflar grubunu selamlar ve *Virgo Lusifera*'yı överek, ona sarayın hediyelerine layık olduğunu söyler.

Taht odasının uzunluğu, genişliğinin beş katıdır. Batı tarafında büyük bir verandanın üstünde üç tane taht vardır ve ortadaki taht diğerlerinden daha yüksektedir. Her tahtta iki kişi oturmaktadır: Birincisinde genç eşiyle kadim bir kral, ikincisinde yaşlı bir kadınla birlikte bir zenci kral ve ortadaki tahtta iki genç oturmaktadır, bu gençlerin başının üstünde çok değerli büyük bir taç asılıdır. Bu tacın yanında bir küçük Cupid vardır ve Cupid oklarını önce iki âşığa, ardından odanın çeşitli yerlerine fırlatır. Kraliçe'nin önündeki küçük sunağın üstünde siyah kadife kaplı bir kitap vardır, kitabın üzerinde altın işlemeler görünür. Kitabın yanında yanar halde bir mum, bir semavi küre, küçük, dikkat çekici bir saat, küçük kristal bir boru, borunun içinde kan kırmızısı bir sıvı, bir kafatası ve kafatasının etrafında dolaşan bir yılan vardır. Misafirler kendilerini tanıttıktan sonra dönen merdivenlerden aşağı, büyük salona inerler.

Daha sonra *Virgo Lusifera*, Güneşin Evi isimli binada altı soylu konuk onuruna bir komedi tertip edildiğini söyler. C.R.C. ve yanındakiler saray maiyetine katılır ve uzun bir yürüyüşün ardından tiyatroya gelir. Oyun yedi perdeden oluşmuştur. Mutlu bir sonla biten oyundan sonra herkes bahçeden ve kıvrılarak yükselen merdivenlerden çıkarak taht odasına döner. C.R.C. genç Kral'ın çok üzgün olduğunu ve ziyafet sırasında kafatasının etrafındaki beyaz yılana sürekli et verdiğini görür. Ziyafet bitince genç Kral, sunaktaki küçük siyah kitabı eline alarak, konuklardan iyi günde ve kötü günde onun yanında olup olmayacaklarını sorar. Korku ve titreme içinde konuklar onun yanında olacaklarını bildirdiğinde, genç Kral herkesten biatlarının kanıtı olarak isimlerini küçük kitaba yazmalarını ister. Bundan sonra saray ahalisi küçük bir kristal pınardan su içer, ötekiler de onlar gibi yapar. Bu pınara "Sessizlik Çeşmesi" deniyordu. Bundan sonra saray ahalisi üzüntüyle orada olanlarla el sıkışır. Sonra, birdenbire küçük bir çan çalar ve

kral ve kraliçeler hemen üzerlerindeki beyaz kıyafetleri çıkarıp siyah elbiseler giyerler, odaya matem örtüleri asılarak masalar kaldırılır. Taht üzerindeki soylu insanların gözleri altı siyah tafta ile bağlanır ve odanın ortasına altı tabut konur. Siyahlar giymiş bir Arap cellat elinde bir baltayla içeri girer. Tahtaki soylu insanların sırayla boyunlarını vurur. Her birinin kanı altın bir kâseye doldurulur ve bu kâse cesetle birlikte tabuta konur. Celladın da başı vurulup küçük bir sandığa konur.

Virgo Lusifera C.R.C. ve yanındakileri, sadık ve doğru kaldıkları müddetçe onlar için her şeyin iyi olacağını söyleyerek teskin eder ve uşaklara misafirlere odalarına kadar eşlik etmeyi emreder, kendisi ise ölülerin yanında kalır. C.R.C. gece yarısı birdenbire uyanır ve pencereden baktığında bir gölün üstünde yedi gemi görür. Her birinin üstünde bir alev sütunu vardır, bu alev sütunlarının başı kesilenlerin ruhu olduğuna inanır. Gemiler kıyıya vardıklarında *Virgo Lusifera* onları karşılar ve altı geminin her birine ağzı kapatılmış bir tabut konur. Mezarlar bu şekilde gemilere yüklenir yüklenmez ışıklar kaybolur ve alevler gölün üzerinden geçerek uzakta birleşerek öyle kalır. Bu tuhaf seremoniyi seyrettikten sonra, C.R.C. yatağına döner ve sabaha kadar uyur.

BEŞİNCİ GÜN

Sabahın ilk ışıklarıyla kalkan C.R.C. uşağından ona sarayın diğer hazinelerini göstermesini rica eder. Uşak onu birçok merdivenden indirerek üzerinde garip yazıların olduğu demir bir kapının önüne getirir. C.R.C. kapıda yazılanları kopya ettikten sonra, içeri girince, kendini saray hazinesinde bulur. Odanın ışığı bazı dev lal taşlarından gelmektedir. Hazine odasının ortasında Lady Venüs'ün üçgen mezarı durmaktadır. Uşak yerdeki bakır bir kapıyı açarak C.R.C.'yi kemerli bir bodruma sokar, burada büyük bir yatak vardır. Rehberi yatak örtülerini kaldırdığı zaman C.R.C. Venüs'ün bedenini görür. C.R.C. bundan sonra uşağının önderliğinde arkadaşlarına katılır ve yaşadığı şeyler hakkında kimseye bir şey söylemez.

Siyah kadife elbiseler giymiş olan *Virgo Lusifera* bakireleriyle birlikte misafirleri altı tabutun beklediği bahçeye çıkarır. Her tabutun üzerindeki örtü, sekiz kişi tarafından tutulmaktadır. C.R.C. "zanaatkârlar" grubu arasında, tabutların içinde artık ceset olmadığını bilen tek kişidir. Tabutlar mezarlara indirilir ve mezarlar büyük taşlar atılarak kapatılır. *Virgo Lusifera* kısa bir konuşma yapar ve herkesin soyluları tekrar hayata gelmelerinde yardımcı olmaları gerektiğini ve bunun için Olimpos Kulesi'ne birlikte kısa bir yolculuk yapacaklarını, altı soylu kişinin dirilmesi için gerekli olan ilacın burada bulunduğunu söyler. C.R.C. ve arkadaşları *Virgo Lusifera*'yı kıyıya kadar takip edip orada tuhaf bir sıralama düzeni içinde bekleyen yedi gemiye binerler. Gemiler göle açılarak dar bir ka-

naldan açık denize çıkar. Onlara sirenler, Müzler ve deniz tanrıçaları eşlik eder, bunlar soylu evliliğin şerefine Kral ve Kraliçe'ye çok büyük ve güzel inciler hediye ederler. Gemiler Olimpos Kulesi'nin önüne gelince, *Virgo Lusifera* gelişlerini bildirmek için bir top atılmasını emreder. Topun hemen ardından kulenin üstünde beyaz bir bayrak görünür ve küçük bir filika gemiye yaklaşır, filikanın içinde beyaz üniformalar giymiş maiyetiyle birlikte yaşlı bir adam -kulenin bekçisi- vardır.

Olimpos kulesi tam kare şeklinde bir adanın üzerinde durmaktadır ve ada büyük bir duvarla çevrilidir. Grup kapıdan girdikten sonra ortadaki kulenin bodrumuna götürülür. Burada her türlü aygıtın olduğu bir laboratuvarda bitkileri, değerli taşları ve bir sürü başka şeyi yıkama, dövme, onların özünü ve suyunu çıkarma ve bunları da şişelere doldurma işlerini yaparlar. *Virgo Lusifera* "zanaatkârları" öyle acımasızca çalıştırıyordur ki misafirler kendilerini köle gibi hisseder. Günün işi bittiğinde her birine taş zemin üzerinde bir yatak açılır. C.R.C. uyuyamaz ve yıldızları seyrederek dolaşmaya başlar. Tesadüf eseri, duvarların üstüne çıkan birtakım merdivenlere rastlar. Merdivenleri tırmanıp duvarın üstünden denize bakar. Bir süre bu şekilde denizi seyreder, gece yarısına doğru denizin üstünden ona doğru gelen ve kulenin sivri ucunda bir araya gelen yedi alev görünür. Bunun ardından hemen bir rüzgâr çıkar ve deniz köpürmeye başlar. Ay bulutlarla kaplanmıştır. C.R.C. korkarak merdivenlerden aşağı koşar ve aşağı inip kuleye döner. Yatağına uzanır ve laboratuvardaki fıskiyenin dinlendirici sesiyle uykuya dalar.

ALTINCI GÜN

Ertesi sabah, kulenin yaşlı bekçisi, düğün misafirlerinin laboratuvarda yaptıkları çalışmaları değerlendirip yeterli bulduktan sonra, içeri merdivenler, ipler ve kanatlar taşıtarak orada toplanan "zanaatkârlara" şöyle seslenir: "Sevgili oğullarım bu üç şeyden birini bundan sonra sonsuza kadar taşıyacaksınız." Bu üç şey bundan sonra aralarına paylaşılır ve C.R.C. hayal kırıklığıyla kendi payına ağır bir merdivenin düştüğünü görür. Payına kanat düşenler bunları sırtlarına öyle bir şekilde bağlatırlar ki suni olduklarını ayırt etmek neredeyse imkânsızdır. Yaşlı bekçi, bunun ardından "zanaatkârları" kulenin alt odasına kilitler, fakat kısa bir süre sonra tavanda küçük bir delik açılır ve *Virgo Lusifera* herkesi bu delikten çıkmaya davet eder. Kanatları olanlar kolayca uçarak delikten çıkar, ipi olanlar bin bir güçlükle tırmanır ve C.R.C. ise merdiveniyle normal bir hızda çıkar. İkinci katta düğün misafirleri, müzisyenler ve *Virgo Lusifera* altı soylu kişinin cesetlerinin olduğu fıskiyeye benzer bir aygıtın etrafında toplanırlar.

Virfo Lusifera bundan sonra Arap'ın başını fıskiyenin üst kısmında çaydanlığı andıran bir kabın içine koyarak bir gün önce laboratuvarda hazırlanan mad-

deleri onun üzerine boşaltır. Bakireler de onun altına lambalar koyarlar. Maddeler kaynayınca çaydanlığın kenarındaki delikten geçip fıskiyenin altındaki cesetlerin üzerine düşerek onları eritir. Soylulara ait altı ceset bu şekilde sıvı hale getirilir. Fıskiyenin altında bulunan musluk açılır ve sıvı muazzam bir ağırlıkta dev bir altın kürenin içine doldurulur. Düğün misafirleri dışında herkes odadan çıkar ve çok geçmeden tıpkı öncekiler gibi tavanda bir kapı açılır, misafirler apar topar üçüncü kata çıkarılırlar. Burada küre sağlam bir zincirin ucunda havada asılı durmaktadır. Odanın duvarları camdan yapılmıştır ve içerideki aynalar öyle bir şekilde ayarlanmıştır ki güneş ışınları ortadaki kürenin üstüne düşüp onu ısıtmaktadır. Daha sonra güneş ışınları kesilir ve küre soğumaya bırakılır, küre bundan sonra bir elmasla yarılır ve içinden çok güzel bir beyaz yumurta çıkar. *Virgo Lusifera* bu yumurtayı yanında alarak odadan çıkar.

Misafirler yine bir kapıdan dördüncü kata çıkar ve burada gümüşi kumlarla dolu kare şeklinde bir kazan görürler. Kazanın altında hafif bir ateş yanmaktadır. Büyük beyaz yumurta olgunlaşması için sıcak kumun içine konmuştur. Kısa bir süre sonra yumurta çatlar ve içinden çirkin, huysuz bir kuş çıkar. Bu kuş, başı kesilmiş olan soyluların sulandırılmış kanıyla beslenir. Her beslenmede tüylerinin rengi değişir. Siyahken beyaz olur ve sonunda alaca bir renge bürünür, aynı zamanda kuşun huysuzluğu da dinmektedir. Bundan sonra yemek yenilir. Misafirler ipler, merdivenler ve kanatlar yardımıyla beşinci kata çıkarlar ve burada kuş için içinde ince bir beyaz tozla renklendirilmiş suyun olduğu bir küvet hazırlandığını görürler. Kuş bu tozun içinde eğlenerek kendini temizler, ancak daha sonra su, küvetin altına konan lambalarla kuşu rahatsız edecek derecede ısınır. Kuş ve sıcaklık yüzünden dökülen tüyleri sudan alınır, fakat suyu ısıtmaya devam edilir. Bir süre sonra mavi bir taş haricinde küvetin içinde hiçbir şey kalmaz. Bu taş daha sonra öğütülür ve bir boya maddesine dönüştürülür. Kuşun başı haricindeki her yeri, bu boya maddesiyle boyanır.

Konuklar bundan sonra altıncı kata çıkar ve burada Kral'ın taht odasındakine benzeyen küçük bir sunak görürler. Kuş küçük fıskiyeden su içer ve kafatasının deliklerinde dolaşan beyaz yılanın kanıyla beslenir. Sunağın yanındaki küre sürekli olarak dönmektedir. Saat biri, ikiyi ve nihayet üçü gösterir, saat üç olunca kuş boynunu kitabın üzerine uzatarak, kafasının kesilmesini bekler. Kuşun gövdesi kül haline getirilecek şekilde yakılır ve bu kül sedir ağacından bir kutunun içine konur. *Virgo Lusifera* C.R.C ile üç arkadaşına tembel ve sakar laboratuvar çalışanları olarak yedinci odaya giremeyeceklerini söyler. Müzisyenler gelir ve bu dört kişi kornalarla alaya alınarak odadan çıkarılır. C.R.C. ve üç arkadaşı çok üzülürler, fakat sonra müzisyenler onlara neşelenmelerini söyler ve merdivenlerden onları kulenin hemen çatısının altındaki sekizinci odaya çıkarırlar. Burada yuvarlak bir ocağın başında duran yaşlı bekçi onları *Virgo Lusifera*

tarafından bu daha yüce çalışmaya seçildikleri için kutsar. Sonra *Virgo Lusifera* içeri girer, misafirlerinin şaşkınlığına gülüp, kuş küllerini başka bir kabın içine boşaltarak sedir kutuyu yararsız maddelerle doldurur. Bundan sonra yedinci kata gelir, büyük ihtimalle burada bulunanlara yanlış külü vererek kandıracaktır.

C.R.C. ve üç arkadaşı çalışmaya koyulur, kuşun küllerini özel olarak hazırlanmış bir suda hamur haline gelene dek yumuşatırlar, bundan sonra hamur ısıtılır ve ona iki minyatür insan şekli verilir. Sonra bu kalıplar açılır ve içinden dört inç boyunda, biri erkek biri dişi, şeffaflık derecesinde parlak iki insan heykeli çıkar. Bu küçük heykeller saten yastıklar üzerine yatırılır ve normal bir boya gelip çok güzel bedenlere dönüşene kadar kuşun kanıyla beslenir. Bedenler tam bir insan bedeni olmalarına rağmen, içlerinde ruh olmadığı için hiçbir hayat belirtisi göstermezler. Bundan sonra bedenlerin etrafı meşalelerle çevrilir ve yüzleri bir ipek kumaşla örtülür. *Virgo Lusifera* elinde iki tane garip beyaz elbiseyle gelir. Bakireler de odaya gelir, bunlardan altısı ellerinde büyük trompetler taşımaktadır. İki figürden birinin ağzına trompetlerden biri yerleştirilir ve C.R.C. kulenin kubbesinde küçük bir deliğin açıldığını ve buradan bir ışının trompetin borusundan geçerek bedene girdiğini görür. Bu süreç her beden üzerinde üçer kez tekrarlanır. Bundan sonra yeni ruh kazanan suretler taşınır yataklar üzerine konur. Yaklaşık yarım saat sonra genç Kral ve Kraliçe uyanır ve *Virgo Lusifera* beyaz elbiseleri onlara verir. Suretler bu kıyafetleri giydikten sonra, Kral, C.R.C. ve arkadaşlarına minnettarlığını dile getirirler. Soylular bundan sonra bir gemi ile yola çıkarlar. C.R.C. ve üç imtiyazlı arkadaşı diğer "zanaatkârlara" katılırlar ve gördükleri şeylerden hiç kimseye bahsetmezler. Bundan sonra herkes çok güzel odalara götürülür ve burada sabaha kadar dinlenir.

YEDİNCİ GÜN

Sabahleyin *Virgo Lusifera* düğün misafirlerine her birinin "Altın Taş Şövalyesi" olduklarını ilan eder. Ardından yaşlı bekçi her adama altın bir madalyon verir. Madalyonun bir yüzünde "At. Nat. Mi." ve diğer yüzünde, "Tem. Na. F." yazmaktadır. Herkes on iki gemiyle Kral'ın sarayına geri döner. Gemilerin sancakları Zodyak burçlarının işaretleridir ve C.R.C.'nin gemisi ise Terazi sancağını taşır. Göle girerken onları karşılamaya birçok gemi, Kral ve Kraliçe gelir, onlarla birlikte Lordlar, hanımları, bakireler de altın bir mavnanın üstünden, dönen misafirleri selamlar. Bundan sonra Atlas, Kral adına kısa bir konuşma yapar ve ayrıca saray hediyelerinin gelmesini ister. Bunun üzerine yaşlı bekçi, daha önce soylu çiftin üstünde görülen Cupid'e tuhaf biçimli bir şapka verir. C.R.C ve yaşlı lord, her birinin üzerinde kar beyazının üstüne kızıl haç çizilmiş bir bayrakla Kral'ın arabasına biner. İlk kapıda mavi kıyafetler içindeki kapıcı görünür, kapıcı C.R.C.'yi görünce ona Kral'dan kendisini hizmetten azat etmesini rica et-

mesini söyler. Kral, kapıcının ünlü bir astrolog olduğunu ve divanı üstünde dinlenmekte olan Venüs'ü gözlemek suçundan dolayı kapıcı olmaya mahkûm edildiğini söyler. Ayrıca kapıcının ancak aynı suçu işleyen başka birinin bulunması halinde salınabileceğini söyler. Bunu duyan C.R.C.'nin yüreği yerinden oynar, çünkü bu suçlunun kendisi olduğunu anlar, ancak o an ses çıkarmaz.

Yeni Altın Taş Şövalyeleri Majestelerinin beş maddelik emrine uymak zorundadır: (1) Tarikatları sadece Tanrı'ya ve onun nedimesi doğaya hizmet edecektir. (2) Bütün kirlerinden ve kötülüklerinden arınacaklardır. (3) Muhtaç ve layık olanlara her zaman yardıma hazır olacaklardır. (4) Güçlerini ve bilgilerini asla dünyevi bir onur kazanmak için kullanmayacaklardır. (5) Tanrı'nın onlar için belirlemiş olduğu zamandan fazla yaşamaya çalışmayacaklardır. Bundan sonra küçük bir şapelde Şövalye yapılırlar. C.R.C. buradaki şapele Altın Postunu ve şapkasını hatıra olarak bırakır ve aşağıdaki şu metni imzalar: "*Suma Scientia nihil Scire, Fr. Christianus Rosencreutz. Eques aurei Lapidis.* İ.S. 1459.

Seremoninin ardından C.R.C. Venüs'ü gördüğünü ve dolayısıyla kapıcı olması gerektiğini itiraf eder. Kral onu sevgiyle kucaklar. Sonra kendisine üç yataklı bir oda verilir. Yataklardan biri kendi, diğeri yaşlı bekçi, üçüncüsü ise yaşlı Atlas içindir...

Simyasal Evlilik burada aniden biter ve C.R.C.'nin ertesi sabah görevine kapıcı olarak devam ettiği izlenimini bırakır. Kitap cümlenin ortasında, muhtemelen editörün italik harflerle yazılmış bir notuyla sona erer.

Ortaçağ filozofları Simyasal Evlilik sembolizmi altına hem beşeri, hem sosyal organizmaların disjecta membra'sını [dağınık parçalarını] tekrar bir araya getirme umuduyla spiritüel kültürün gizli sistemlerini saklamışlardır. Toplumun üçlü bir yapısı olduğuna ve bunun insanın üçlü yapısına tekabül ettiğine inanıyorlardı. İnsan nasıl ruh, akıl ve bedenden oluşuyorsa, toplum da kilise, devlet ve halktan oluşuyordu. Kilisenin dogmatikliği, devletin tiranlığı ve halkın öfkesi, masonik Hiram Abif efsanesinde anlatıldığı üzere, Hakikat'i yok etmeye çalışan üç eli kanlı amildir. Simyasal Evliliğin ilk altı günü, her organizmanın geçmek zorunda olduğu felsefi süreçleri anlatır. Üç kral insanın üçlü ruhani yapısını ve eşleri ise bunların aşağı âlemdeki ifade araçlarını gösterir. Cellat akıldır; başla sembolize edilen yüksek akıl, felsefi çalışmanın başarıya ulaşması için şarttır. Böylece simyacıların çeşitli gezegenler ve elementlerle sembolize ettiği insanın parçaları belli bir tanrısal formüle göre karıştırılmalıdır, sonuç olarak elde edilen ve simyasal kuşun kanıyla beslenen iki felsefi "bebek" dünyanın yöneticileri haline gelir.

Ahlaki bir bakış açısından, genç Kral ve Kraliçe kulenin tepesinde diriltilmiş ve İlahî Hayatla ruhla donatılmıştır. Eninde sonunda topluma rehberlik etmesi ge-

reken akıl ve aşkın sembolleridir. Akıl ve aşk dünyanın iki büyük ahlaki ışığıdır ve aydınlanmış ruh ile dirilmiş bedene tekabül eder. Damat gerçekliktir. Gelin ise ölümlü kısımların kendi ölümsüz Kaynağı ile birleştiği kozmik bir evlilik yoluyla gerçeklikle evlenerek kusursuzluğa erişen yenilenmiş varlıktır. Hermetik Düğün eserinde beşeri ve tanrısal bilinçler kutsal bir izdivaçla birleşir ve içinde kutsal düğün gerçekleşen insan "Altın Taşın Şövalyesi" unvanını alarak kutsal bir felsefi elmasa dönüşür. Bu elmas onun yedili doğasının özünden (beşinci elementi) yapılmıştır.

"Kuzunun gelini" olma mistik sürecinin gerçek yorumu budur. Tanrı'nın kuzusu Jason'un krallığını ilan etmeden önce ele geçirmek zorunda olduğu Altın Post'la sembolize edilmiştir. Uçan Aslan aydınlanmış iradedir, Büyük Çalışma'nın gerçekleşmesi için mutlak şarttır. İnsanların ruhlarının tartıldığı bölümün bir benzerine Mısırlı Ölüler Kitabı'nda tarif edilen bir seremonide rastlarız. C.R.C.'nin girdiği yüksek duvarlı kale, dünyanın gerçek yöneticilerinin, inisiye filozofların yaşadığı bilgelik mabedidir.

Gül-Haç tarikatı, tıpkı devamı olduğu kadim gizem okulları gibi, adayın cemiyetin iç mertebelerine girmeye hak kazanmadan önce, önceden belirlenmiş birkaç yıllık süre boyunca yaşamak zorunda olduğu gizli bir ritüele sahipti. Olimpos Kulesi'nin çeşitli katları gezegenlerin yörüngelerini sembolize eder. filozofların bir kattan ötekine çıkmaları, yine Eleusis Gizem Okulları ve Mitra ritlerindeki belli ritüelleri hatırlatmaktadır. Bu ritüellerde aday, Gezegensen Yöneticilerin etkilerinden kurtulmak için yedi basamaklı bir merdiven veya piramit tırmanırdı. İnsan ancak gezegenlerden aldığı etkileri dönüştürmeyi başarınca yedi kürenin hâkimi olabilir. Yedi dünyaya hâkim olan kişi kendi doğasındaki İlahî Kaynakla bir olmayı başarmış ve Hermetik Evliliği gerçekleştirmiş olan kişidir.

XXXIX

Bacon, Shakspere ve Gül-Haçlılar

Bacon, Shakspere ve Gül-Haçlılar tartışmasını tekrar canlandırmamızın nedeni, çoktan ölüp gitmiş insanların kemiklerini sızlatmak değil, net bir analizin, kâhinler sustuğundan beri dünya için kayıp olan bir bilgiyi yeniden keşfetmemize yardımcı olacağı umududur. W.F.C. Wigston, Avon Ozanından "hayalet Kaptan Shakespeare bir Gül-Haç maskesidir" diye bahsediyordu. Bu cümle Bacon-Shakspere tartışmasındaki en önemli yargılardan birini oluşturur.

Willam Shakspere'in imzasını taşıyan ölümsüz yazıları yardımsız yazamayacağı hayli kesindir. Yetişmiş olduğu Stratford kasabası, ona atfedilen yazılardan yansıyan yüksek bilgiyi verecek herhangi bir okul olmadığı için, gereken edebi bilgiye sahip değildi. Anne ve babasının okuma yazması yoktu ve hayatının ilk döneminde okumayla hiç ilgilenmemişti. Elimizde Shakspere'e ait altı elyazısı örneği vardır. Bunların hepsi de imzasıdır ve üçü vasiyetnamesinde bulunmaktadır. Yasal mührün altındaki isim karalaması Shakspere'nin kalem kullanmayı bilmediğini veya kalemi kullanırken elini başka bir elin tuttuğunu göstermektedir. Shakespere'e ait hiçbir bir oyun veya sonenin elyazması bulunamadığı gibi, *Great Folio*'nun önsözünde görülen fantastik ve imkânsız yargıyı doğrulayacak herhangi bir gelenek de mevcut değildir.

Edebi eserlerinden birçok asrın edebiyatını çok iyi bildiği anlaşılan bir yazarın en önemli araçlarından biri zengin bir kütüphanedir; oysa Shakspere'in kü-

tüphanesi olduğuna dair hiçbir kayıt yoktur ve vasiyetinde kitaplardan hiçbir şekilde bahsetmez. Ignatius Donnelly, Shakspere'nin kızı Judith'in herkesçe bilinen okuma yazma yokluğuna ve yirmi yedi yaşında olmasına rağmen imzasını zar zor atabilmesine bakarak, Willam Shakspere'in, o oyunları yazan insansa, kızının, kendisini zengin ve ünlü yapan oyunlardan tek satır okuyamadan olgun bir yaşa gelmesine asla izin vermeyeceği yargısında bulunmaktadır.

Cevaplanması gereken bir değer soru da şudur: "Willam Shakspere, klasik Latince ve Yunanca bir yana, modern Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Danca dillerini nereden öğrendi?" Shakspeare'in oyunlarında görülen yüksek derecede Latince bilgisine rağmen, Shakspere'i yakından tanıyan Ben Jonson, Stratfordlu aktörün Latincesinin çok az, Yunancasınınsa ondan da az olduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca Willam Shakspere'in kendi başına veya başkalarıyla birlikte yazdığı düşünülen oyunlardan herhangi birinde başrolü oynadığına dair hiçbir kanıt olmaması garip değil midir? Kuşkusuz sahneye çıkmayı sevmeyen bir aktör olabilir. Öyle anlaşılıyor ki aktörlük kariyerinin en büyük başarısı Hamlet'teki Hayalet'i oynamaktır!

Shakspere, çok iyi bilinen tamahkârlığına rağmen, yaşarken, kendi adını taşıyan ve birçoğu isimsiz olarak yayınlanan oyunlardan hiçbirinin sahneye konmasını kontrol etmeye veya onlardan para kazanmaya çalışmamıştır. Anladığımız kadarıyla mirasçılarından hiçbiri *First Folio*'nun ölümünden sonra yayınlanmasına veya ondan para kazanma işine katılmamıştır. Eğer Shakspere, kendi adını taşıyan elyazmalarının ve yayınlanmamış oyunlarının yazarı olsaydı, bunlar onun en değerli varlıkları olurdu; oysa vasiyetnamesinde en iyi ikinci yatağı ile büyük gümüş çanağından özel olarak bahsetmesine rağmen herhangi bir kitap ismi geçmez.

Birçok kitap "William Shakespeare" diye imzalanmış olsa da, Stratfordlu aktörün bilinen tüm imzalarında "William Shakspere" yazıyordu. İmladaki bu gözden kaçan farklılık acaba bir anlama mı sahipti? İlk Shakespeare kitabının yayıncıları söz konusu aktöre gerçekten kitapta bahsettikleri kadar büyük bir saygı duyuyorlarsa, sanki bir aldatmacaya açık, alaycı gönderme yapar gibi kapağa onun bir karikatürünü neden koydular?

Ayrıca Shakspere'in özel hayatındaki bazı noktalar anlaşılmaz saçmalıklar gibi görünmektedir. Edebi kariyerinin doruk noktasında olması gereken bir dönemde alkol üretmek için malt ticaretine girmeye çalışmaktadır! *Venedik Tüccarı* adlı oyunun meşhur yazarının bir tefeci olduğunu düşünün! Shakspere'in hemşerileri arasında Philip Rogers adında, onun iki şilinini almak için dava ettiği bir adam da vardır! Kısaca Shakspere'in hayatında onun yazınsal dehasını destekleyecek tek bir örnek bulamıyoruz.

Shakespeare oyunlarında savunulan felsefi idealler, açık bir biçimde yazarın

SHAKESPEARE'İN *KRAL II. RİCHARD* KİTABININ 1597 TARİHLİ BASKISINDAN BİR SÜSLEME.

Yukarıdaki süs, uzun zamandan beri Bacon'a veya Gül-Haçlılara ait bir süsleme olarak kabul edilir. Koyu ve açık renkli A harfleri Gül-Haç sözcülerinin yayınladığı kitaplarda sık sık karşımıza çıkar.

Gül-Haçlılara özgü kimi öğretileri ve inançları çok iyi bildiğini göstermektedir. Aslına bakılırsa Shakspeare'in oyunlarının felsefi derinliği, yazarı, çağının aydınlanmış insanları arasına sokmaktadır. Bacon – Shakspere tartışmasına bir çözüm arayan insanları, çoğunluğunu entelektüeller oluşturur. Bu insanlar akademik başarılarına rağmen, çağın felsefi başarıları arasındaki aşkıncılığın oynadığı önemli rolü hesaba katmamışlardır. Üstfiziğin [superphysics] gizemleri maddeciler için açıklanamazdır, bu kişilerin eğitimi onları söz konusu bilimin karmaşık alanlarına girmesini engeller. *Fırtına, Macbeth, Hamlet* veya *Kış Masalı* oyunlarını Platoncu, Kabalacı, Pisagorcu bir insandan başkası yazabilir mi? *Bir Yaz Gecesi Rüyası* adlı oyunu Paracelsusçu yazını çok iyi bilen bir insandan başkası yazabilir mi?

Modern bilimin babası, modern hukuku yeniden biçimleyen kişi, modern İncil'in editörü, modern demokrasinin öncüsü ve modern Hürmasonluğun kurcusu Sir Francis Bacon, birçok amacı ve hedefi olan bir insandı. O bir Gül-Haçlı'ydı, kimilerine göreyse Gül-Haç hareketini başlatan kişiydi. Bacon, Gül-Haç manifestolarında bahsedilen Aydınlanmış Baba C.R.C. değilse bile, kesinlikle Gül-Haç tarikatının yüksek derecede bir inisiyesiydi. Eserleri, sembolizm, felsefe ve edebiyat öğrencileri için, ancak onun bu gizli cemiyetle bağlantısı içinde anlam kazanabilir.

Genel inanışa göre William Spakspere'nin yazdığı düşünülen sonelerin ve oyunların gerçek yazarının Sir Francis Bacon olduğunu kanıtlamaya çalışan ciltlerce kitap yazılmıştır. Bu metinleri tarafsız bir gözle inceleyen kişi, Baconcı teoriyi desteklemekten başka bir yargıya varamaz. Aslına bakılırsa yıllarını Sir Francis Bacon'ın gerçek Avon Ozanı olduğunu kanıtlamaya çalışmakla geçirenler, en önemli noktayı, yani bir Gül-Haç inisiyesi olan Sir Francis Bacon'ın Spakespeare'e ait oyunların içine Gül-Haç Kardeşliği'nin gizli öğretilerini ve kurucularından biri olduğu Hürmason tarikatının gerçek ritüellerini yedirmiş olduğunu vurgulamış olsalardı, davalarını çok önceden kazanırlardı. Bununla birlikte halk, bir yanlışı düzeltmek, bir sorunu çözmektense geleneksel kahramanlarını korumak ister. Bununla birlikte, düğüm çözüldüğü zaman insanlık için uygulamalı faydası olan bilgilerin keşfedileceği kanıtlanabilirse, dünyanın en zeki insanları bu girişime gönüllü olacaktır. Bacon-Shakspere karşıtlığı, en yetenekli savunucularının zaten fark ettiği üzere, bilim, din ve ahlak alanlarını derinden ilgilendirmektedir. Bu sırrı çözen kişi, orada, kadimlerin kayıp ol-

duğu düşünülen bilgeliğine bir anahtar bulabilir.

King James, Bacon'ın entelektüel başarılarını takdir ettiği için bugün Kral James İncili diye bildiğimiz metnin çeviri metinlerini, düzeltme, tashih ve gözden geçirmesi için ona teslim etmiştir. Bu metinler onun elinde bir yıl kadar kalmıştır. Fakat bu süre içinde neler olduğuna dair elimizde hiçbir bilgi yoktur. Bu eserle ilgili olarak William T. Smedley şunları yazmaktadır: "Onaylı İncil Versiyonu'nun Francis Bacon'a ait olduğu eninde sonunda kanıtlanacaktır." (Bkz. *The Mystery of Francis Bacon.*) Kral James İncili'nin ilk baskısında şifreli bir Baconcı başlık süslemesi vardır. Acaba Bacon, Onaylı İncil'e, açık bir biçimde metne koymaya cesaret edemediği mistik ve masonik Hıristiyanlığın gizli Gül-

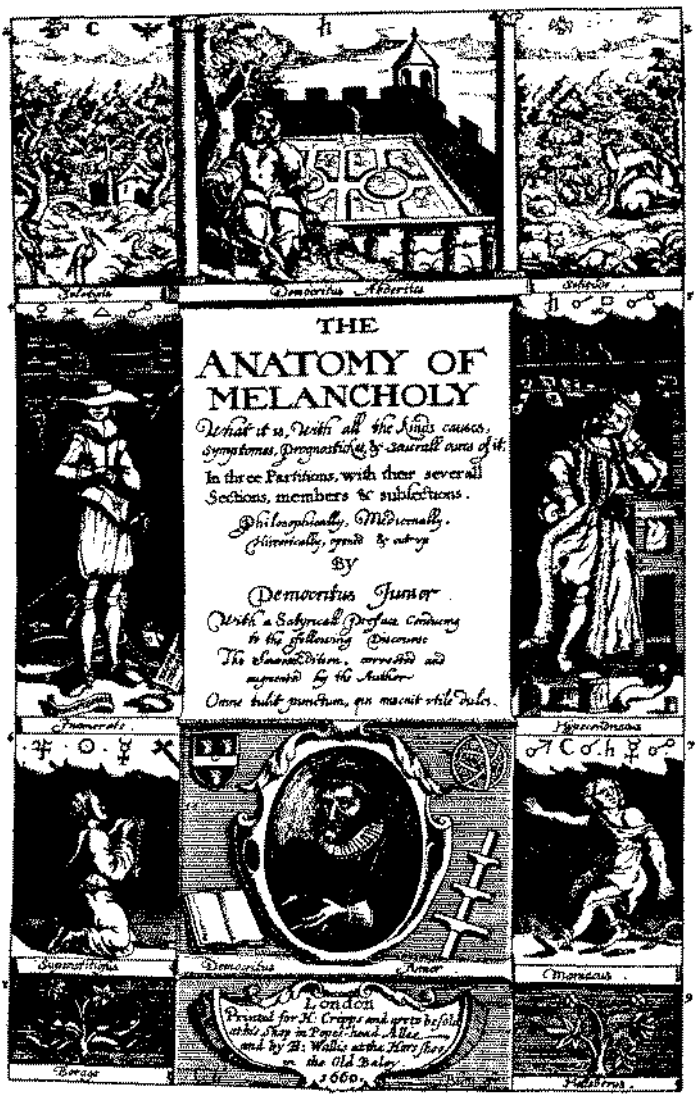

Burton'un *Anatomy of Melancholy* [Melankolinin Anatomisi] adlı eserinden.

BURTON'UN *ANATOMY OF MELANCHOLY* ADLI KİTABININ KAPAK SAYFASI

Baconcı uzmanlar, Burton'un *Anatomy of Melancholy* adlı eserinin, gerçekte Bacon'ın olaylı hayatı süresince toplamış olduğu tuhaf ve nadir bilgilerin not alındığı bir kitap olduğunu ileri sürüyor. Bu kapak sayfasının şifreli bir mesaj içerdiğine inanılmaktadır. Bu şifrenin anahtarı sağ alt köşedeki eliyle işaret eden deli figürüdür. Elizabeth Wells Gallup'a göre, figürün işaretettiği semavi küre, Francis Bacon'ın şifreli bir sembolüdür. Bulutların içinde görünen gezegensel işaretler kitapta anlatılan deliliği üreten gezegensel konumları göstermektedir. Başı eline dayalı oturan adam figürünün ise Francis Bacon olduğuna inanılmaktadır.

Haç anahtarını gizlemiş olabilir mi?

Sir Francis Bacon, Shakespeare imzalı oyunları ve soneleri yazmak için gerekli felsefi ve genel bilgiye sahipti. Herkes onun bir besteci, avukat ve dilbilimci olduğunu biliyordu. Rahibi Doktor William Rawley ile Ben Johnson, onun felsefi ve şiirsel başarılarına tanıklık etmektedirler. Rawley, Bacon için şu dikkate değer sözleri söyler: "Bu modern zamanlarda bir insanın üzerine Tanrı'nın bilgisinin bir ışık halinde indiğine inanacak şekilde eğitildim, bu insan Bacon'dan başkası değildir. Çünkü son derece iyi bir okuyucu olmasına rağmen, bilgilerini kitaplardan değil, içinden bir yerlerden alıyordu." (Bkz. *Resuscitado*'nun giriş bölümü.)

Sir Francis Bacon sadece iyi bir avukat değil, aynı zamanda dikkatleri üzerine toplayan bir saray nedimiydi. Shakespeare imzalı oyunlarda görülen soylulara ait görgü kuralları ve yasaları, Stratfordlu bir aktörün mütevazı konumuyla bilebileceğinden çok daha iyi biliyordu. Üstelik Verulam Kontu birçok yabancı ülkeyi ziyaret ederek oyunların arka planını oluşturan bilgiyi almıştır, dolayısıyla buralardaki otantik yerel atmosferi yeniden yaratabilecek konumdaydı, oysa William Shakspere'in İngiltere dışına seyahat ettiğine dair hiçbir kayıt bulunmamaktadır.

Sir Francis Bacon tarafından bir araya getirilen devasa kütüphane, Shakespeare imzalı oyunlardaki alıntı ve anekdotlar için gerekli ciltleri de kapsıyordu. Gerçekten de birçok oyun, o zamanlar İngilizce çevirisi olmayan daha eski metinlerden alınmıştı. Akademik yetenekleri sayesinde Verulam Lordu orijinal kitapları okuyabilirdi; William Shakspere'in bunu yapabilme ihtimali ise çok düşüktür.

Shakspeare imzalı oyunların yazılmasında Bacon'ın parmağı olduğuna dair çok sayıda şifreli kanıt mevcuttur. Sir Francis Bacon'ın şifreli sayısı 33 idi. Kral Dördüncü Henry'nin birinci perdesinde, Francis kelimesi tek sayfada tam 33 kez görünür. Bu amaca ulaşmak için çok tuhaf cümleler kurmak gerekmiştir: "Anon Francis? No Francis, but tomorrow Francis: or Francis, on Thursday: or indeed Francis when thou wilt. But Francis."

Shakspere imzalı oyunlarda birçok akrostiş imzalar bulunur. En basit akrostişte satırların ilk harflerinde Bacon ismi gizlidir. *Fırtına* adlı oyunun 1. Perde, 2. Sahne'sinde bir Bacon akrostişi dikkat çeker.

"**B**egun to tell me what I am, but stopt
And left me to a bootelesse Inquisition,
Concluding, stay: not yet."

İlk ve ikinci satırın ilk harfleri ile üçüncü satırın ilk üç harfi *BACon* kelime-

sini oluşturur. Bacon imzalı yazılarda da aynı akrostiş sık sık karşımıza çıkar.

Shakespear oyunlarının yazarı her kimse, Sir Francis Bacon'ın siyasi görüşleriyle tam bir anlaşma içindedir, ayrıca oyunlarda onun siyasi rakiplerinin karikatürlerini görürüz. Dolayısıyla bu yazar ve yazarların dini, felsefi görüşleri ve eğitim hakkındaki fikirleri de Bacon'ın kişisel görüşleriyle birebir örtüşür. Bacon'ın yazıları ile Shakespeare'in oyunları arasında dikkat çekici stil ve terminoloji benzerliğinin dışında, ayrıca, her ikisinde de ortak tarihsel ve felsefi hatalar vardır. Örneğin her iki yazarın da kullandığı Aristoteles'ten yanlış alıntılar.

Alciati Emblemata adlı eserden.

BACON'IN BİR İMZASI

Resmin alındığı garip kitap 1648 yılında Paris'te yayınlanmıştır. Resmin ön tarafındaki iri yaban domuzu Bacon araştırmanlarının dikkatini hemen çekecektir. Bacon bu hayvanı kendi ismiyle yaptığı bir kelime oyunu yüzünden seçmiştir. Resmin arka kısmındaki iki sütun bir mason sembolizmini akla getirmektedir. Resmin neredeyse tam ortasındaki –biri parlak diğeri gölgeli– iki A harfi, tek başına Baconcı etkiyi göstermek için yeterlidir. Bununla birlikte en önemli kanıt Bacon'ın isminin Latince harflerle yazılışının (F. Baco) toplamının 17 sayısına tekabül etmesidir. Resimde görülen üç kelimedeyse toplam 17 harf vardır.

"Geleceğin tüm dehasını ortaya çıkaracağının bilincinde olan Verulam Lordu, vasiyetinde, Mesih'in huzurunda ruhunu Tanrı'ya bağışlar ve bedeninin bilinmez bir yere gömülmesini, isminin ve hatırasının insanların hayırlı konuşmalarına, yabancı uluslara, sonraki çağlara ve *bir vakit sonra kendi ülkesinin insanlarına* kalmasını diler. Bacon, italikle vurguladığımız kısmı, muhtemelen çok fazla şeyi ifşa ettiği korkusuyla vasiyetinden silmiştir.

Sir Francis Bacon'ın oyununun kendi döneminde birkaç kişi tarafından bilindiğine dair kesin kanıtlar mevcuttur. On yedinci asırda yayınlanan birçok kitapta Shakespeare imzalı oyunların gerçek yazarına dair sayısız ipucu bulabiliriz. Robert Cawdry'nin *Treasuri or Storehouse of Similes* [Meseller Deposu ve Sözlüğü] adlı eserinin 1609 baskısının 33. sayfasında (Bacon'ın şifresidir) şu önemli imaya rastlarız: "Değerli bir kıyafete bürünmesine, sahnede onurlu bir insanı oynamasına ve oyun bittiğinde kıyafetine sahip çıkıp onunla övünmesine izin verilen zavallı bir adama yalnızca gülünür."

Dönemin çeşitli metinlerinin 33. sayfasında *hog* kelimesine veya şifresel ifadelere rastlıyor olmamız, Bacon'ın şifresinin anahtarının kendi ismi veya bu isimle aynı sayısal değere sahip kelimeler olduğunu gösteriyor. *Windsor'un Şen Kadınları* adlı eserdeki Bavyan Quickly'nin repliği çok çarpıcıdır: "... *hog*, sizi uyarırım, Bacon'ın kuzusudur." *The Countess of Pembroke's Arcadia*'nın ve Edmund Spenser'ın *Faerie Queene* adlı eserlerinin başlık sayfalarıyla, Alciatus ile Wither'in eserlerindeki amblemler hep aynıdır. Üstelik Love's Labour'un *Lost* adlı oyunun beşinci sahnesinde görünen *honorificabilitudinitatibus* kelimesi, sayısal değerinin (287) gösterdiği üzere bir Gül-Haç imzasıdır.

Bacon'ın *Advancement of Learning* adlı eserinden.

FRANCIS BACON, BARON VERULAM, VISCOUNT ST. ALBANS

Lort Bacon 1561 yılında doğmuş, kayıtlara göre 1626 yılında ölmüştür. Bununla birlikte cenazesinin uydurma bir cenaze olduğu, onun İngiltere'den ayrılarak yıllarca başka bir isimle Almanya'da yaşadığı, burada hayatını adadığı gizli cemiyetin öğretilerini yaymaya devam ettiğine dair birçok kanıt vardır. Tarafsız araştırmacıların zihninde, Lort Bacon'ın Kraliçe Elizabeth ile Leicester Kontu'nun oğlu olduğuna dair çok az kuşku vardır.

Yine Sir Francis Bacon'ın *Yeni Atlantis* adlı eserinin başlık sayfasında, Zamanın Babası, bir mağaranın karanlığından dişi bir figür çıkarırken tasvir edilir. Bu tasvirin etrafında Latince bir ifade vardır: "Vakti geldiğinde, gizli hakikat ortaya çıkacaktır." On yedinci asrın özellikle ikinci yarısında yayınlanan kitap-

ların üzerindeki desenler ve vurgulu kelimeler belli bir plana göre hareket edildiğini göstermektedir.

Öyle anlaşılıyor ki Shakespeare ismini taşıyan *Varak*ların ve diğer kitapların yanlış sayfalanması da Baconcı şifrelere bir anahtar oluşturur; çünkü farklı matbaalar tarafından yapılan farklı basımlarda da aynı sayfa hatalarına rastlarız. Örneğin Shakespeare'in *Birinci ve İkinci Varakları* dokuz yıl aralıkla tümüyle farklı iki tipoda ve matbaada basıldığı halde, her iki *Comedies* baskısının 153. sayfası 151, 249 ile 250. sayfalar, sırayla 250 ile 251 olarak numaralandırılmıştır. Yine Bacon'ın *The Advancement and Profience of Learning* adlı eserinin 353 ile 354. sayfaları, sırayla 351 ve 352 olarak numaralandırılmıştır. *Du Bartas' Divine Weeks* adlı kitabın 346 ve 350. sayfaları yerinde yoktur, 450. sayfa ise 442 olarak numaralandırılmıştır. Sayfaların 50, 51, 52, 53 ve 54 sayılarıyla bitiyor olması dikkatinizi çekmiş olmalı.

Verulam Lordu'nun iki harfli şifreleme ihtiyacı 1590 ile 1650 yılları arasında basılmış sayısız kitapta layıkıyla yerine getirilmiştir. "Yazar Üstat W. Shakespeare'e" atfedilmiş L. Digges'in dizeleri hem büyük hem küçük harfler için iki farklı font kullanımı içerir. Fark büyük T, N ve A harflerinde açıkça görülür. Şifre daha sonraki baskılardan silinmiştir.

Metinde gizli malzemelerin varlığı, genellikle kelimelerle gereksiz oynamalar ve fazladan süslemelerde kendini gösterir. *Du Bartas' Divine Weeks* adlı eserin 1641 baskısında on altıncı sayfada eski bir metne bakan bir domuz resmedilmiştir. Metin anlamsız kelimelerden oluşur. Açıkça şifreli olduğu anlaşılan bu metin Bacon'ın imzasını -*Hog*- taşır. Shakespeare'in oyunlarının 1623'teki *Birinci Varağının* yayınlanmasının hemen ardından Gustavus Selenus ismiyle şifreleme üzerine dikkat çekici bir eser yayınlanmıştır. Bu kitabın Shakespeare'in Toplu Eserleri'nin şifre anahtarını taşıdığına dair güçlü bir kanaat vardır.

Ayrıca tuhaf kitaplar üzerindeki tuhaf yazı tura işlemeleri de şifrenin varlığını göstermektedir. Eski kitaplarda da bu tür amblemlerin basılması âdetten olsa da, kimi amblemler Bacon'ın Gül-Haç şifrelerine özeldir. Koyu ve açık tonlu A ilginç bir örnektir. Baconcı sembolizmde koyu ve açık tonlu A ve hog üzerine sayısız referansı hatırladığımız zaman, onun *Interpretation of Nature* [Doğanın Yorumu] adlı eserindeki şu ifade çok çarpıcıdır: "Domuzdan düşen sümük, olur da yerde A harfini oluşturursa, onun bu harfi yazdığı gibi, koca bir trajediyi de yazabileceğine inanır mısınız?"

On yedinci asrın diğer gizli cemiyetlerinin yaptığı gibi Gül-Haç cemiyeti de şifreli mesajlarını iletmek için süslemeleri kullanmıştır. Baconcı şifreler içerdiği düşünülen eserler, genellikle Gül-Haç ve mason süs ve amblemleri içerecek şekilde basılmıştır. Genellikle tek bir kitapta, Gül-Haç, vazolar, üzüm salkımları

Ralegh'in *History of the World* adlı eserinden.

ŞİFRELİ BİR SÜSLEME

Baconcı felsefeden etkilenen kitapların bölüm başlarında ve sonlarında, inisiyelere kitap içinde gizli bilginin varlığını göstermek –veya Baconcı, Gül-Haççı şifreleri saklama amaçlı– için bazı geleneksel süslemeler kullanılırdı. Yukarıdaki başlık süslemesinin Baconcı bir şifre olduğu artık kesin olarak bilinmektedir ve sadece sayılı kitapta bulunur. Bu şifreli mesajlar, kitaplara ya bizzat Bacon tarafından ya da Bacon'ın şifre ve bulmaca konusundaki müthiş bilgisiyle hizmet ettiği cemiyetin üyesi olan başka yazarlar tarafından eklenmiştir. Bu süslemenin çeşitlemelerini Shakespeare'in Toplu Eserleri'nin ilk baskısında (1623), Bacon'ın Novum Organum adlı eserinde (1620), Kral James İncili'nde (1611), Spencer'ın Faerie Queene adlı eserinde (1611), Sir Walter Ralegh'in History of the World eserinde (1614) görebiliriz. (Bkz. *American Baconiana.*)

ve benzeri semboller bir arada bulunmaktadır.

The Tragedy of Cymbeline adlı eserle başlayan şifreye, çarpıcı bir anahtar görevi gören bir belge mevcuttur. Bildiğimiz kadarıyla bu metin asla yayınlanmamıştır ve Shakespeare oyunlarının yalnızca 1623 baskısına uygulanabilmektedir. Şifre imla işaretleri, özellikle uzun ve kısa nida işaretleri, dik veya eğri soru işaretlerini dahil eden bir kelime ve satır sayma şifresidir. Bu şifre 1900 yılında Henry William Bearse tarafından keşfedilmiş, enine boyuna kontrol edildikten sonra halka açıklanmıştır.

Mason tarikatının ortaçağın gizli cemiyetlerinin doğrudan bir devamı olduğu konusunda hiçbir kuşku yoktur. Hürmasonluğun, kadim çağların ve ortaçağın sembolizmi ve mistisizmiyle dolu olduğu da inkâr edilemez. Sir Francis Bacon, masonların kökenine dair gerçek sırrı biliyordu ve bu bilgiyi şifrelerle kitaplara işlediğini düşünmemiz için pek çok nedenimiz vardır. Bacon, elçiyle mesajını birbirinden hiçbir zaman ayıramamış olan bir dünya ile gizli bir kurum arasındaki odak noktasıdır. Kadim çağların kayıp bilgisini keşfeden söz konusu gizli cemiyet, bilginin tekrar kaybolacağından korkarak onu iki şekilde devam ettirmiştir: (1) inisiyelere bilgeliğini semboller şeklinde ifşa eden bir örgütlenme yoluyla (Hürmasonluk); (2) ustaca şifre ve bulmacalarla sırları günün edebiyatına gizleyerek.

Kanıtlar, kadimlerin gizli eserlerinden bir seçkiyi, bizzat kendilerinin hazırladıkları kimi başka metinlerle birlikte yayınlama görevini üstlenmiş olan bilge ve aydın bir gruba işaret etmektedir. Bu kişiler, cemiyetin gelecekteki üyelerinin bu kitapları tanımakla kalmayıp, aynı zamanda önemli pasajları, kelimeleri, bölümleri hemen görebilmeleri için şifreli desenlerden sembolik bir alfabe yaratmışlardır. Kavrayışı keskin birkaç insan, bir anahtar ve sıra kullanarak bilgelikle

aydınlanmış bir hayata uyanacaklardır.

Bacon gizeminin devasa önemi gün geçtikçe aydınlanmaktadır. Sir Francis Bacon kadimlerin gizli öğretisini başından sonuna kadar öğrenen büyük zekâlar zincirinin bir halkasıdır. Bu gizli öğreti onun şifreli yazılarına saklanmıştır. Onun şifrelerini çözmeye çalışmanın tek meşru sebebi bu ilahi bilgeliği arayıştır.

Mason araştırmanlar, on altıncı ve on yedinci asırda yayınlanmış birçok kitapta, modern masonluğu kuran, fakat dış grubu kontrol edip yönlendirmekle yetinip ortaya çıkmayan gizli bir cemiyetin mühürlerini ve imzasını taşıyan kitaplardan çok şey öğrenebilir. *Hürmasonluğun kayıp ritüelleri ve tarihi, ortaçağın sembolizminde ve şifrelerinde yeniden keşfedilebilir.* Hürmasonluk sırlı ve saklanmış babamızın parlak ve ihtişamlı oğludur. Onun kendi soyunun nereden geldiğini bilmemesinin nedeni, kökeninin süperfiziksel ve mistik olanın perdesiyle örtülmüş olmasıdır. 1623 tarihli Toplu Eserler [Great Folio] Masonik bilgi ve sembolizm açısından bir hazinedir. Büyük Çalışma'nın gerektirdiği araştırmaların yapılacağı gün de giderek yaklaşmaktadır.

Hıristiyanlık, pagan gizem okullarının cisimsel örgütlenmesini dağıtmış olsa da, paganların sahip oldukları doğa ötesi bilgisini yok edemezdi. Yunan ve Mısır Gizem Okulları, kilisenin ilk yıllarında ona nüfuz etmiş, Hıristiyanlık kıyafetine bürünerek Hıristiyan inancın unsurları haline gelmiştir. Sir Francis Bacon, eskiden pagan kâhinlerin sahip oldukları sırlara nüfuz edip onu yayma vazifesi verilen insanlardan biriydi. Bu amaca ulaşmak için ya Gül-Haç Kardeşliği'ni kurdu, ya da bu isimle halihazırda mevcut bir cemiyete girerek onun önemli üyelerinden biri haline geldi.

İnisiye olmayanların açıkça anlayamayacağı bazı nedenlerden dolayı, Bacon bulmacasının çözülmesini engellemeye yönelik sürekli ve ısrarlı bir çaba söz konusudur. Araştırmanların çabalarını sürekli engelleyen güç her ne olursa olsun, soru bugün de Bacon'ın döneminde olduğu kadar canlıdır ve bulmacayı çözmeye çalışanlar hâlâ bu engelleyici gücün direncini hissediyorlar.

Her şeyi yanlış anlamaya yatkın olan dünya, doğanın gizli işleyişini anlayanları yargılamaya ve bu bilgeliğin bekçilerini yok etmek için her yolu denemeye devam etmektedir. Sir Francis Bacon'ın siyasi prestiji, sonunda gözden düşmüş ve Sir Walter Ralegh'in aşkın bilgisi tehlikeli görüldüğü için utanç verici bir şekilde son bulmuştur.

Shakspere'nin elyazısını taklit etmek, saf halka sahte portreler sunmak, uydurma biyografiler yazmak, metinleri ve kitapları tahrip etmek, şifreli mesajlar taşıyan şekil ve yazıları anlaşılmaz hale getirmek, hepsi birden Bacon-Shakspere-Gül-Haç bulmacasını çözmeye çalışanların önünde büyük engeller yaratıyor. Nitekim İrlanda'da yapılan sahtekârlıklar, uzmanları yıllarca uğraştırmıştır.

Elimizdeki malzemeye göre, Gül-Haç Kardeşliği'nin yüce meclisi, "felsefi

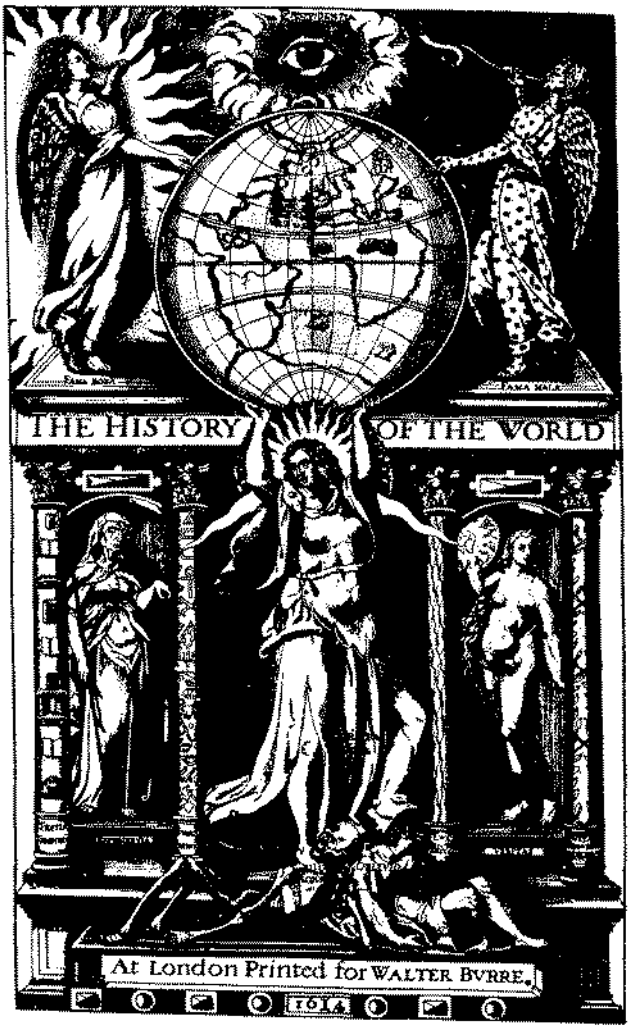

Ralegh'in *History of the World* adlı eserinden.

SIR WALTER RALEGH'İN HISTORY OF THE WORLD ADLI ESERİNİN İLK SAYFASI

Sir Walter Ralegh'in elindeki, İngiliz Hükümetine zarar vereceğini düşündüğü bilgi neydi? Ona yöneltilen suçlamalar kanıtlanamadığı halde neden idam edildi. Yoksa o Avrupa'yı siyasi ve dini olarak neredeyse yerle bir eden, şu çok korkulan ve nefret edilen gizli cemiyetlerden birinin üyesi miydi? Sir Walter Ralegh, Bacon-Shakspere-Gül-Haç-mason bulmacasının önemli bir unsuru muydu? Bu büyük soruyu araştıranlar, öyle anlaşılıyor ki onun rolünü tümüyle gözden kaçırmışlar. Çağdaşlarının zekâsını sürekli övdükleri Ralegh, epey zamandan beri İngiltere'nin en parlak çocuklarından biri olarak görülmektedir.

Asker, devlet adamı, yazar, şair, felsefeci ve kâşif olan Sir Walter Ralegh, Kraliçe Elizabeth'in maiyetinin parlak üyelerinden biriydi. Kral James, Elizabeth'in ölümünden sonra bu adamın üstüne mümkün bütün onursuzlukları yıkmaya çalıştı. Silahların adını duyduğunda titreyen, haç çıkarıldığında ağlayan korkak James, bu parlak saray adamını son derece kıskanıyordu. Kralın zaafını kullanan Ralegh'in düşmanları, o asılana, kafası kopmuş bedeni ayaklar altına alınana dek durmadılar.

Yukarıdaki kapak sayfası Ralegh'in düşmanları tarafından ona karşı güçlü bir silah olarak kullanılmıştır. Kral James'i, elinde küre taşıyan ortadaki insanın kendisinin bir karikatürü olduğuna inandırmışlar, öfkelenen kral resmin bütün kopyalarının yok edilmesini emretmiştir. Fakat birkaç kopya sarayın gazabından kurtulabilmiştir. Bu yüzden resim çok nadirdir. Resim, Gül-Haç ve mason sembolleriyle doludur, sütunlardaki figürler muhtemelen bir şifre saklamaktadır. En önemlisi de, bu sayfanın karşısındaki sayfada kullanılan başlık süslemesi Shakespeare'in 1623 tarihli toplu eserler baskısındaki ve yine Bacon'ın *Novum Organum*'undaki başlık süslemesiyle aynıdır.

ölüm" denilen şeyle ölen belli sayıda insanlardan oluşmaktadır. Bir inisiyenin Tarikat için çalışma vakti geldiğinde, her zaman olan şey, onun bir sır perdesi altında ölmesidir. Gerçekteyse ismini, yaşadığı yeri değiştirmektedir; sahte cenaze töreninde onun yerine taşla doldurulmuş bir tabut gömülmektedir. Gizem okullarının bütün diğer hizmetkârları gibi kişisel ünü tümüyle reddeden, başka insanların kendisinin yazdığı veya ilham verdiği metinlerin yazarı gibi görünmesine izin veren Sir Francis Bacon örneğinde de aynı şey olmuştur.

Francis Bacon'ın şifreli yazıları, aşkıncılık ve sembolik felsefenin en güçlü, elle tutulur unsurlarını oluşturur. Öyle anlaşılıyor ki *Novum Organum*'u yazan, küçük gemisiyle, Herkül Sütunları'nın arasından geçerek keşfedilmemiş denizlere açılan, yeni bir medeniyet ideallerini *Yeni Atlantis* ütopyasında muhteşem bir şekilde dile getiren bir adamın dehasını dünyanın tam olarak kavraması için daha çok zaman geçmesi gerekiyor. Sir Francis Bacon acaba ikinci bir Prometheus muydu? Dünyadaki insanlara duyduğu büyük sevgi ve onların cehaletine duyduğu acıma hissi, gökyüzünden semavi ateşi indirip matbu kâğıdın içine saklamasına mı neden oldu?

Bacon bulmacasının anahtarı büyük bir ihtimalle klasik mitolojide bulunacaktır. Yedi Işınlı Tanrı sırrını anlayan kişi Bacon'ın anıtsal emeklerini gerçekleştirmek için kullandığı yöntemi anlayacaktır. Gezegensel sistemin üyelerinin düzenine ve niteliklerine göre o çeşitli isimler kullanmıştır. Bacon bulmacasının en az bilinen, ama en önemli anahtarlarından biri, Blaise de Vigenère tarafından Paris'te yayınlanan *Les Images ou Tableaux de platte peinture des deux Philostrates sophistes grecs et les statues de Callistrate* adlı eserin 1637 tarihli 3. baskısıdır. Yazar isminin oluşturduğu şifrenin çözülmesiyle açıkça anlaşıldığı üzere Bacon tarafından veya onun ya da cemiyetin talimatlarıyla yazılan bu kitap, masonik ve Gül-Haççı sembolizme dair en önemli bilgeleri verir. Kitabın 486. sayfasında "Hercules Furieux" isimli bir resim vardır. Resimdeki devasa figür bir mızrakla zelzeleler yaratır ve önündeki topraktan tuhaf semboller fışkırır. Alfred Freund, *Das Bild des Speershüttlers die Lösung des Shakespeare-Rätsels* isimli çalışmasında bu kitaptaki Baconcı sembolizmi açıklamayı dener. Felsefi bir Herkül olan Bacon, der, mızrağı asıl sallayan kişiydi: Shakespeare [Spear (mızrak) –Shaker (sallayan)].

XL

Sembolik Felsefede Bir Unsur Olarak Kriptogram

embolizm hakkında herhangi bir çalışma, kriptogramları değerlendiren bir bölüm olmazsa eksik kalır. Askeri ve diplomatik çevrelerde şifre mecburen kullanılır, ancak modern dünya kriptografinin edebiyat ve felsefede oynadığı önemli rolü gözden kaçırır. Kriptogramların şifresini çözme sanatı daha bilinen bir sanat haline gelseydi, kadim filozoflarda ve ortaçağ düşünürlerinde şu ana kadar farkında olduğumuzdan daha fazla bilgi keşfedilir; laf kalabalığı yapar, sayıklar gibi görünen birçok yazarın, kimi kelimeleri saklamak amacıyla böyle davrandığı ortaya çıkardı. Şifreler, anlaşılması çok zor şekillerde metne sokulurlar: Sayfa süslemesine gizlenir, eski kitapların ciltlerine saklanır, sayfa hatası olarak görünebilir, kelimelerin ilk harflerinde veya cümlelerin ilk kelimelerinde olabilir, belki sanatkârane bir biçimde matematiksel denklemlere veya anlaşılmaz karakterlere saklanır, saçma sapan konuşan karakterlere söyletilebilir, özel bir mürekkep kullanıldığı için ancak ısıtılınca ortaya çıkacak şekilde yazılmış olabilirler. Bunun dışında kelime, harf şifreleri olabilir, ancak birkaç kez dikkatle okununca anlaşılan belirsiz ifadeler halinde olabilir, kelimeleri veya harfleri sayarak bulunabilecek şekilde tasarlanmış olabilirler. Hürmasonluk hakkında araştırma yapmak isteyenler, bu konuyu ciddiye almalıdır. Çünkü kadim dünyanın gizem okulları ile son üç asırın operatif masonluğu arasındaki boşluğu aşmak için gerekli bilgiyi bulabilecekleri on altıncı ve on yedinci

asra ait kitaplar ve elyazmaları şifrelerle doludur.

Kadim gizem okullarının sırları, halka sadece semboller aracılığıyla açılmıştır. Sembolizm hem inisiye olmayanlardan kutsal hakikatleri saklamak, hem de sembolizmi anlama ehliyetine sahip olanlara hakikati ifşa etmek gibi ikili bir görevi yerine getirir. Şekiller ve semboller, şekilsiz ilahi ilkelerin sembolleridir; sembolizm doğanın dilidir. Bilge, saygıyla onun peçesini açar ve gerçekliği daha net bir görüyle temaşa eder; doğruyla yanlışı birbirinden ayıramayan cahilse, sadece bir semboller evreni görür. Doğa -Yüce Ana- için, eşyanın yüzeyine sürekli garip karakterler çizdiği söylenebilir; o bu çizgilerin anlamını çözmeye yarayacak anahtarları ancak hayatlarını ona adamış olan en tecrübeli ve bilge oğullarına verir.

Kadim gizem okulları kendi kutsal dillerini geliştirmişlerdir. Bu dil sadece inisiyeler tarafından bilinirdi ve asla tapınak dışında konuşulmazdı. Aydınlanmış rahipler münakaşa etmek için kullandıkları kaba dili kullanarak doğanın ilahi hakikatlerini veya yüksek dünyalara dair kutsal hakikatleri konuşmayı günah olarak görmüşlerdir. Kutsal bir bilim, kutsal bir dille yürütülmelidir. Ayrıca gizli alfabeler de yaratılmıştır; bilgelerin sırları ne zaman bir yere yazılsa, alfabeyi bilmeyenlerin anlayamayacağı garip karakterler kullanılmıştır. Bu karakterlere kutsal veya Hermetik alfabe denir. Bazıları, örneğin meşhur *meleksel yazı* masonluğun yüksek derecelerinde hâlâ muhafaza edilmektedir.

Ne var ki gizli alfabeler tam anlamıyla yeterli değildi, her ne kadar yazılanların anlaşılmasını imkânsız kılsalar da, bir şeylerin gizlendiği anlaşılıyordu. Oysa rahipler bunun da anlaşılmasını istemiyordu. Sabır ve azimle bu alfabelerin anahtarları eninde sonunda elde ediliyor, metinlerin içeriği bu bilgiye layık olmayanlar tarafından öğreniliyordu. Bu durum, ilahi hakikatleri daha ince yöntemlerle gizleme ihtiyacını doğurdu. Sonuç hem mesajı hem de bir mesaj olduğu gerçeğini gizleyen şifreli yazı sistemleridir. Sırlarını bu şekilde bir sonraki nesle aktaracak yöntemi bulan kadimler, mistisizmin ve felsefenin en derin sırlarını içeren şifreler yerleştirdikleri kimi metinlerin yayılmasını teşvik etti. Bu şifreli metinler çok ciddi bir incelemede bile içindeki gizli mesajı ele vermediği için, ortaçağ filozofları hiç kuşku çekmeden teorilerini Avrupa'nın her yerine yayabildi.

Ortaçağ boyunca, gizli siyasi ve dini örgütlere üye olan birçok yazar, şifreler içeren kitaplar yayınladı. Gizli yazı bir moda haline geldi. Avrupa'daki her sarayın kendi şifrecisi oldu, entelektüel kesim tuhaf ve karmaşık kriptogramlar geliştirmek için birbirleriyle yarışmaya başladı. On beş, on altı ve on yedinci asrın edebiyatı şifrelerle doludur ve bunlardan ancak birkaç tanesinin şifresi çözülebilmiştir. Bu dönemde birçok büyük bilimadamı ve filozof, çağlarının dini hoşgörüsüzlüğü nedeniyle bulgularını ve düşüncelerini yazamamıştır. Bu öncü insanlar çalışmalarının meyvelerini insanlığa saklamak için keşiflerini şifrelerle

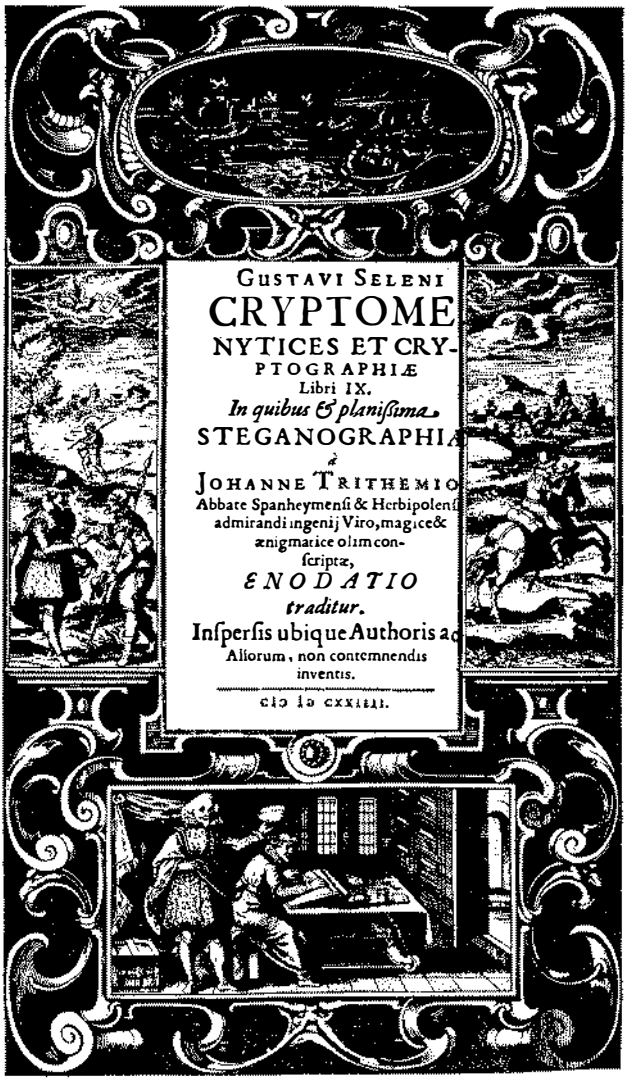

Selenus'un *Cryptomenytices et Cryptographiæ* adlı eserinden.

MEŞHUR BİR ŞİFRELİ KAPAK SAYFASI

Shakespeare'in Toplu Eserleri'nin yayınlanmasından bir yıl sonra kriptogram ve şifreler üzerine dikkat çekici bir kitap yayınlanmıştır. Yukarıda çalışmanın kapak sayfası görülmektedir. Yayınlandığı yıl Gül-Haç muhalefeti yılıdır. Kapak yazısının çevirisi şu şekildedir:

"Gustavus Selenus'un dokuz kitaplık Kriptomenisis ve Kriptografisi. Buna büyük bir şifre dehası olan Spanheim Başkeşişi John Trithemius'un Stenografi sisteminin açıklaması eklenmiştir. Kitaba yazarın ve diğer kişilerin kendi icatları eklenmiştir, 1624." Kitabın yazarının Brunswick Dükü Augustus olduğuna inanılır. Bununla birlikte kapak sayfasını süsleyen semboller ve amblemler, kitabın ardında bir Gül-Haç eli olduğuna açık kanıt teşkil ediyor. Kitabın en altında elini başka bir adamın başına koyan soylu bir adam görülmektedir (Bacon?). Yukarıdaki oval alandaki fener tasvirleri (beacon), muhtemelen Bacon ismi üzerine bir oyundur. Yanlardaki kısımlarda çarpıcı Shakespeare referansları görülüyor. Solda bir soylu (muhtemelen Bacon) bir elinde mızrak taşıyan, öteki eliyle bir boru öttüren aktör kıyafetleri içinde payandalı bir adama bir kâğıt uzatmaktadır. Çaldığı boru onun aktör olduğunu gösterirken, mızrak (spear) taşıması akla Shakespeare ismini getiriyor.

saklamış, gelecek kuşakların bunları keşfedip takdir edeceğini umut etmiştir.

Birçok kilise adamının da, bilimsel araştırmalarının ortaya çıkması halinde aforoz edilmekten veya daha kötü bir kaderle karşılaşmaktan korkarak kriptogram kullanması ilginçtir. Yakın zamanlarda Roger Bacon'a ait karmaşık bir şifre çözülmüş ve ilk bilimadamlarının hücre teorisi konusunda hayli bilgili olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Rahibin kullandığı metnin şifresini çözen Dr. William Romaine Newbold, Amerika Felsefe Cemiyeti'nde yaptığı konuşmada şu iddialarda bulunur: "Kimi resimler belli resimleri öyle gerçeğe uygun bir şekilde tasvir ediyor ki Bacon'ın bu nesnelere mikroskopla baktığı sonucunu çıkarmak zorunda kalıyoruz... Bunlar spermatozoit, vücut hücreleri ve eril tohum hücreleri, çekirdek kısmı açıkça görünecek biçimde ovumdur. Kitapta dokuz büyük resim vardır ve bunlardan en az biri döllenmiş bir hücrenin gelişiminin belli bir aşamasına çok benzemektedir." (Bkz. *Review of Reviews*, Temmuz, 1921.) Roger Bacon bu keşfi karmaşık bir şifrenin ardına gizlememiş olsaydı, sapkın olarak yargılanır ve muhtemelen daha önceki özgür düşünürlerle aynı kaderi paylaşırdı. Bilim, son iki yüz elli yıldır gerçekleştirdiği hızlı gelişime rağmen, ortaçağdaki araştırmanların keşifleri konusunda tam bir bilgisizlik içindedir. Bu önemli bulgularla ilgili tek kayıt, yayınladıkları kitapların kriptogramlarında saklıdır. Kriptografi hakkında birçok kitap yazılmış olsa da, felsefe ve din öğrencilerinin işine en çok yarayacak olan kitaplar şunlardır: Spanheim Başkeşişi Trithemius'un *Polygraphia and Steganographia* adlı eseri; Chester Piskoposu John Wilkins'in *Mercury, or The Secret and Swift Messenger* adlı eseri; Athanasius Kircher'in *Œdipus Ægyptiacus* ve diğer eserleri ve Gustavus Selenus'un *Cryptomenytices et Cryptographiæ* adlı eseri.

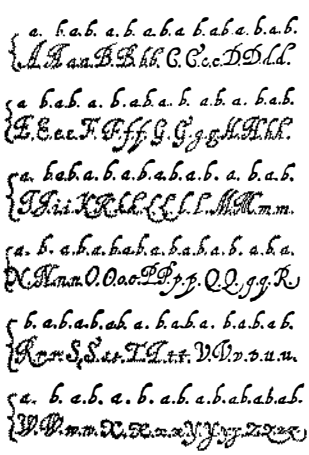

Bacon'ın *De Augmentis Scientiarum* adlı eserinden.

İKİ HARFLİ ALFABE

Bacon'ın *De Augmentis Scientiarum* adlı eserinden kopyalanan bu tablo, şifreleme amacıyla onun tarafından tasarlanmış iki fontu gösteriyor. Her büyük ve küçük harfin, a ve b fontları için tasarlanmış iki şekli mevcuttur. İkili harf sistemi, her zaman, aradaki farkların yukarıdaki kadar kolay görüldüğü fontlar kullanmaz. Ama her zaman iki farklı font vardır. Bazen aradaki farklar öylesine küçüktür ki "a" ve "b" fontları arasıdaki farkı görebilmek için güçlü bir mercek kullanmak gerekir.

Şifreler, yapılış ve kullanışlarındaki temel farkları göstermek için burada yedi başlık altında toplanmıştır:

1. Harfî şifreler: Harfi şifrelerinin en ünlüsü Sir Francis Bacon'ın *De Augmentis Scientiarum* adlı eserinde anlattığı iki harfli şifredir. Bacon, bu şifre sistemini Paris'te yaşayan genç bir adamken keşfetmiştir. İki harfli şifre için biri normal, öteki özel olarak hazırlanmış iki farklı font gereklidir. İki font arasındaki fark bazen öyle küçüktür ki, farkı görebilmek için büyüteç kullanmak gerekir. Eskiden şifreli mesajlar sadece italik kelimelere, cümlelere veya paragraflara gizlenirdi, çünkü düz harflerden daha süslü olan italik harfler,

küçük farklarla yaratılan çeşitli varyasyonlara izin verirdi. Bazen harflerin boyları, bazen kalınlıkları, bazen de küçük süslemeleriyle oynardı eklemelerindeki farklılıklar kullanılırdı. Bacon'ın, aralarındaki farkı bir uzmanın bile ayırmakta güçlük çekeceği iki farklı font yarattığı söylenir.

Shakespeare'in toplu eserlerinin ilk dört baskısını dikkatle incelediğimizde, kitaplarda kullanılan stiller arasında küçük ayrıntı farkları görürüz. Shakespeare'in kitaplarının tümünün metnin bütününe yayılmış bir şifre içermesi de muhtemeldir. Bu şifreler, oyunlara sonradan eklenmiş olabilir. Zaten bu oyunların daha sonraki baskıları, orijinal varaklardakinden daha uzundur.

Ne var ki iki harfli şifre sadece Bacon ile Shakespeare'in kitaplarıyla sınırlı değildir; Bacon'ın döneminde ve ondan neredeyse yüz yıl sonraya kadar basılan birçok kitapta aynı şifreyi görürüz. Bacon, şifresine *omnia per omnia* ismini vermiştir. Bu şifre kitabın bütününe konabilir, yazarın haberi olmadan baskı sırasında eklenebilirdi; çünkü kelimeleri veya imlayı değiştirmeyi gerektirmiyordu. Bu şifrenin on yedinci asırda yayınlanmış birçok metin veya kitaba eklenmesinin nedeni siyasi de olabilir. Şifrelerin İznik Konsülü döneminde de aynı amaçlarla kullanıldığını biliyoruz.

Bugün tiponun standartlaşması ve çok az kitabın elde dizilmesi nedeniyle Baconcı harf şifresini kullanmak zordur. Bu bölümde Bacon'ın *De Augmentis Scientiarum* adlı eserin İngilizce çevirisinin 1640 baskısındaki ikili harf şifre sisteminin bir örneğini görüyorsunuz. Bu metinde dört farklı font kullanılmıştır: Bunlardan ikisi büyük harfler, diğer ikisi de küçük harfler içindir. Bu dört font arasındaki farkları dikkatle inceleyin ve harfleri *a* veya *b* harflerinin üsleri gibi değerlendirin. İkili şifrede tek bir harfi gizlemek için beş harf gerektiği için, bir metnin içine gizlenmiş olan mesajdaki harfler beş

Wisdom and understanding are more to be desired than riches

İKİLİ HARF ŞİFRESİ ÖRNEĞİ

Yukarıdaki cümledeki harflerin biçimine dikkat ediniz. Bu harfleri Bacon'ın *De Augmentis Scientiarum* adlı eserinden alınan ikili harf tablosundaki harflerle karşılaştırın. "Wisdom" kelimesindeki "d" harfiyle, "and" kelimesindeki "d" harfinin karşılaştırması, birincisinin sapında büyük bir çengel olduğunu, ikincisinde ise olmadığını ortaya çıkaracaktır. Aynı şekilde "Wisdom" kelimesindeki "i" harfi ile "understanding" kelimesindeki "i" harfini karşılaştırın. Birincisinde kıvrımlar yuvarlakken, ikincisinde keskindir. Aynı şekilde "more" kelimesindeki "o" ile "Wisdom" kelimesindeki "o" harfi farklıdır. "More" kelimesindeki "o" harfinin üstünde çok ufak bir kıvrım vardır. Yine "than" kelimesindeki "a", "are" kelimesindeki "a" harfinden daha ince ve daha köşelidir. Cümleyi oluşturan harfler arasıdaki küçük farklar iki farklı alfabenin kullanıldığını gösteriyor.

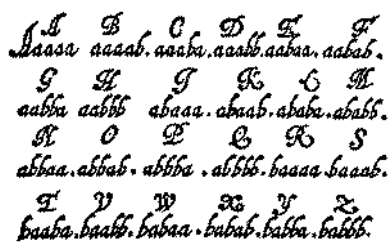

Bacon'ın *De Augmentis Scientiarum* adlı eserinden.

İKİ HARFLİ ŞİFRENİN ANAHTARI

Şifresi çözülecek metin "a" ve "b" harflerine indirgendikten sonra, beş harfli gruplara ayrılır ve elde edilen mesaj yukarıdaki tablonun yardımıyla çözülür.

kez görünmelidir. İkili harf şifresi, harflerin nokta veya çizgiyle yer değiştirdiği telgraf kodlamasına benzer biraz. Ancak ikili şifre sisteminde nokta veya çizgiler yerine *a* ve *b* harflerini koyarız. Şifreye *İkili harf sistemi* denmesinin nedeni, bu sistemde alfabedeki bütün harflerin *a* veya *b* harfine indirgenebilmesidir. Bölümdeki şekillerden biri, ikili harf sisteminin bir örneğini sergilemektedir. Bu şifrenin işleyişini göstermek için, "Wisdom and understanding are more to be desired than riches" [Zenginlik isteyeceğine bilgelik ve kavrayış iste] cümlesine saklanmış olan mesajın nasıl deşifre edileceğini göstereceğiz.

İlk adım farklı alfabelere ait harfleri bulmak ve Bacon'ın ikili harf sistemine dair açıklamasına uyarak onları *a* veya *b* harfine indirgemektir. Wisdom kelimesindeki *W* harfi b alfabesindendir, dolayısıyla onun yerine *b* koyarız; *i* a alfabesinden, demek ki onun yerine bir *a* harfi koyacağız. *s* harfi de a alfabesindendir, fakat *d,* b alfabesindendir. *o* ve *m* harflerinin ikisi de a alfabesine ait oldukları için onların yerine a koyarız. Bu işlemle WISDOM kelimesi *baabaa* kelimesine dönüşmüştür. Cümlenin diğer kelimelerini de aynı şekilde deşifre ettiğimiz zaman AND kelimesi *aba*, UNDERSTANDING kelimesi *aaaba-aaaaabab*, ARE kelimesi *aba*, MORE kelimesi *abbb*, TO kelimesi *ab,* DESIRED kelimesi *abaabaa*, THAN kelimesi *aaba*, RICHES kelimesi *aaaaaa* kelimesine dönüşür.

Bundan sonraki adım bütün harfleri şu şekilde birleşik yazmaktır: *baabaaa-baaaabaaaaaababababbbababababaabaaaabaaaaaaa.* Baconcı ikili harf sistemi beş harfli gruplardan oluşur. Dolayısıyla bu tek kelimeyi beşli gruplara ayırmamız gerekiyor: *baaba aabaa aabaa aaaab ababa abbba babab aabaa aabaa aaaaa.* Bu beşli harf gruplarından her biri, alfabenin bir harfine karşılık gelir. Yani her grubun yerine alfabenin bir harfini koyabiliriz. *De Augmentis Scientiarum* adlı eserdeki İki Harfli Şifre'nin anahtarını kullanacak olursak, *baba* = T, *aabaa* = E, *aabaa* = E, *aaaab* = B, *ababa* = L, *abbba* = P, *babab* = X, *aabaa* = E, *aabaa* = E, *aaaaa* = A olur. Fakat cümlenin sonundaki *riches* kelimesindeki *r* harfi noktayla kelimenin geri kalanından ayrıldığı için, son *a*'lar şifrede sayılmazlar. Bu şekilde çıkardığımız kelimeleri bir araya getirdiğimiz zaman TEEBLPEXEE kelimesine ulaşırız.

Okuyucu bu noktada anlaşılır kelimeler beklememelidir. Yoksa hayal kırıklığına uğrar. Çünkü yukarıdaki örnekte olduğu gibi şifreyle ortaya çıkarılan kelimeler de bir kriptogram oluşturur. Amaç iki harf sistemini tesadüfen bilen kişiyi aradan çıkarmaktır. Bundan sonraki adım genellikle şifre çarkı denilen ve iki farklı alfabeden oluşmuş bir aracı kullanmaktır. Üzerinde alfabe olan çarklardan biri diğerinin etrafında döndürülerek, hangi harfin hangi harfe karşılık geldiği bulunur. Resimdeki çarka göre, içteki alfabenin A'sı, dıştaki alfabenin H harfinin karşısındadır. Yani bu harflerden biri ötekiyle yer değiştirir. F, M, P, Y, W, ve D, as-

lında bütün harfler iki halkanın gösterdiği harflerle değiştirilebilir. Şifrenin bize gösterdiği dokuz harf, bu şekilde dokuz başka harfle değiştirilir. Dokuz harfi çarkın içindeki alfabeye koyarsak onları dış halkadaki harflerle değiştirebiliriz. Bu işlemle T harfi A, iki E harfi iki L, B harfi I, L harfi S; P harfi W, X harfi E ve iki E harfi iki L harfiyle değiştirilir. Sonuç ALLISWELL kelimesidir. Bu kelimeyi böldüğümüz zaman şu cümle olur: "All is well." [Her şey yolunda]

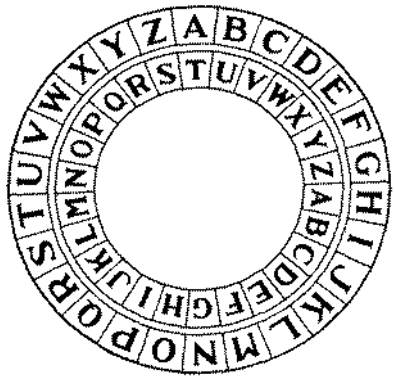

MODERN BİR ŞİFRE ÇARKI

Yukarıdaki şekil bir şifre çarkını gösteriyor. İçerideki küçük halka, harfleri, dışarıdaki halkanın harflerine karşılık gelecek şekilde çevrilebilir. Bazı örneklerde içerdeki alfabe tersten yazılmıştır. Fakat elimizdeki örnekte her iki alfabede düz yazılmıştır.

Kuşkusuz şifre çarkındaki iç halkayı çevirerek, yukarıda verilenden farklı bir çeşitleme yapılabilir. Fakat verdiğimiz örnek, anlamlı bir cümleye ulaşan tek örnektir. Şifreci mantıksal ve anlaşılabilir bir mesaja ulaşana kadar deneye devam etmelidir. Ancak bundan sonra sistemi çözdüğü sonucuna varabilir. Bacon bile alfabe şifrelerini çok çeşitli biçimlerde kullanmıştır. Sadece Shakespeare'in toplu eserlerinde bir dizi farklı sistem kullanılmış olabilir, bunlardan bazıları öyle karışık olabilir ki çözmeye çalışanları şaşırtmaya devam edebilir. Sonuca yaklaşan şifre çözme sistemlerinde bazen *a* ve *b*'lerin yerlerini değiştirmek gerekir; bazen de gizlenmiş olan mesaj ters yazılmıştır, yine harfler bir var bir yok diye sayma yöntemi vs. de vardır.

A B C D E F G H I K L M N
Z Y X W U T S R Q P O N M
O P Q R S T U W X Y Z
L K I H G F E D C B A

Harflerin önceden belirlenmiş bir sistemle birbirinin yerini aldığı çok farklı alfabe şifreleri vardır. Bu sistemin en basit örneklerinden birinde iki alfabe şu şekilde yazılır:

Alttaki harflerle üstteki harflerin yerini değiştirdiğimiz zaman anlamsız bir harf kümesine ulaşırız. Burada gizli mesaj süreci tersine çevirerek çözülür. Ayrıca kullanılan kriptogramın metne yedirildiği bir harfî şifre daha vardır. Fakat önemli kelimelerin arasında, önceden belirlenmiş bir düzene göre, önemsiz kelimeler sıkıştırılır. Harfî şifreler arasında ayrıca akrostiş imza dediğimiz türden olanları vardır. Yani her satırın ilk harfine veya –daha karmaşık sistemlerde– paragraf ve bölümlere dağıtılan önemli kelimelerin ilk harflerine gizlenen mesajlar. Metinde gördüğünüz iki simya kriptogramı başka bir harfî şifreleme sistemini göstermektedir. Bu sistemde her kelimenin ilk harfi alınır. Harflerin

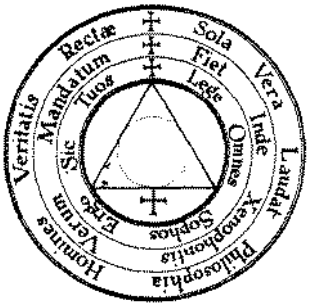

Brown'ın *History of Chemistry* adlı eserinden.

BİR SİMYA KRİPTOGRAMI

James Campbell Brown, Kircher'den tuhaf bir şifre çarkını kitabına alır. Dış halkadaki yedi kelimenin baş harflerinin saat yönünde okunmasıyla SVLPHVR kelimesi elde edilir. İkinci halkadaki kelimeler aynı şekilde okunduğunda baş harflerden FIXVM kelimesi oluşur. İç halkadaki kelimelerin baş harfleri de doğru okunma bulunursa ESTSOL kelimesini verir. Bu şekilde aşağıdaki şifre ortaya çıkar: "Sulphur Fixum Est Sol" [Sabitlenmiş Sülfür Altındır.]

kombinasyonuna veya düzenlenmelerine dayanan bütün şifreleme sistemlerine harfî şifreleme denir.

2. *Resimsel şifre.* Açık anlamı dışında başka bir anlamı olan bütün resimler ve çizimler resimsel şifre olarak görülebilir. Mısır sembolizminde ve erken döneme ait dini sanatlarda sık sık resimsel şifre örneklerine rastlarız. Simyacıların ve Hermesçi filozofların şekilleri değişmez bir biçimde resimsel şifrelerdir. Basit resimsel şifrelere ek olarak, bir duvarın taşlarının sayısıyla, uçan kuşların kanatlarının açılış biçimleriyle, suyun üzerindeki dalgalarla ve gölgeleme için kullanılan çizgilerin uzunluğu veya düzeniyle kelime ve harfleri resmin içine gizleyen şifreler vardır. Bu tür kriptogramlar kendilerini hemen ele vermezler, muhtelif uzunluklar bir cetvelle ölçülmeli, kelime veya harfi, çizgilerin uzunluğuna göre bulunmalıdır. Bir binanın biçimi veya oranları, bir kulenin yüksekliği, bir penceredeki parmaklıkların sayısı, bir adamın kıyafetindeki katlar, hatta insan bedeninin oranları ve duruşu, şifreyi bilen bir kişi tarafından kelime veya harflerle değiştirilebilen kesin sayı veya karakterlere denk gelirler.

Mimari kemer ve boşluklarda (spans) isimlerin ilk harfleri gizlenir. Montaigne'nin *Denemeler* adlı eserinin üçüncü baskısının kapak sayfasında bu uygulamanın dikkat çekici bir örneğine rastlarız. Burada iki kemerle, ismin ilk harfi olan B, kırık bir kemerle de F harfi gösterilir. Resimsel şifrelere bazen, onu deşifre edilmesini sağlayacak anahtar da eklenir. Bu, şifrenin başladığı yeri işaret eden bir insan figürü veya onun elinde tuttuğu, kullanılan ölçüleri gösteren bir alet de olabilir. Ayrıca resme şifreyi ekleyen kişinin çizim sırasında, şapkasını ters giydirerek, kılıcı ters tarafa taktırarak, kalkanı yanlış kolda taşıtarak veya benzeri bir araç kullandırtarak bir figürü uygunsuz bir şekilde giydirdiği örnekler de vardır. Raphael'in *Sistine Modana* adlı eserindeki Papa'nın çok tartışılan beşinci parmağı ve aynı sanatçının *Bakire'nin Evliliği* adlı tablosundaki Yusuf'un ayağındaki altıncı parmak kurnazca gizlenmiş şifrelerdir.

3. *Akroamatik* şifre. Bütün halkların felsefi ve dini

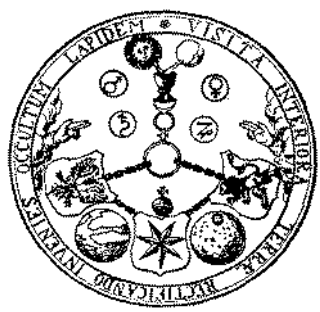

Geheime Figuren der Rosenkreuzer adlı eserden.

BİR SİMYA KRİPTOGRAMI

VISITA kelimesiyle başlayarak yedi kelimenin baş harfi saat yönünde VITRIOL kelimesini üretir. Bu tablet basit bir simya bulmacasıdır. Fakat aynı zamanda Hermesçilik, Gül-Haççılık, Simya ve Hürmasonluk konularında araştırma yapanlara meseller, mecazlar, sayılar, harfler ve kelimelerde her zaman şifre araması gerektiğini hatırlatır.

Selenus'un *Cryptomenytices et Cryptographiæ* adlı eserinden.

İLAHİ ADALETİN ŞİFRELİ BİR TEMSİLİ

Birinci halka adaletin tanrısal halifelerini, ikinci halka adaletin evrensel ölçeğini, üçüncü halkaysa insanların adalet uygulamalarını gösterir. Demek ki ilk halka ilahi ilkeler, ikinci halka dünyevi işler, üçüncü halkaysa beşeri meselelerle ilgilidir. Resmin en üstünde, hâkim yasa ruhunu temsil eden Themis oturur, onun ayakları altında üç kraliçe –Juno, Minerva ve Venüs– oturmaktadır. Kraliçelerin kıyafetleri geometrik figürlerle süslenmiştir. Yasa ekseni, ilahi adalet tahtını resmin altındaki beşeri adaletin tahtıyla birleştirir. Bu sonraki tahtın üstünde elinde bir erk asası olan bir kraliçe oturmuştur. Onun önünde kanatlı tanrıça Nemesis –adalet tanrıçası– oturur.

İkinci halka iki yatay çizgiyle üçe bölünür. Yukarıdaki açık kısma Yüce Bölge denir. Burası tanrıların, iyi ruhların ve kahramanların yaşadığı yerdir. Aşağıdaki koyu kısım şehvet, günah ve cehalet bölgesidir. Bu iki bölge arasında yukarı ve aşağı bölgelerin etki ve güçlerinin birbirine karıştığı orta kısım bulunur.

Üçüncü ve en içteki halkada on katlı bir yapıya sahip insan durur. Üçü ruha, üçü akla, üçü de cana ait dokuz kısım ile hepsini birleştiren bünye. Selenus'a göre insanın üç cansal niteliği düşünce, konuşma ve eylemdir. Üç akli yeteneği hafıza, zekâ ve iradedir ve üç ruhani yeteneği ise anlayış, cesaret ve arzudur. Üçüncü halka ayrıca çağlar denilen üç kısma ayrılır. En üst kısım ruhani hakikatin Altın Çağ'ını, alttaki koyu kısım ruhani karanlığın Demir Çağ'ını ve kendisi de üçe bölünmüş olup iç halkanın sol kısmını kaplayan alan Bronz Çağ'ı gösterir. Bronz Çağ'ın en alt kısmı güçle hareket eden cahil insanı, orta kısmı adaletle hareket eden bilinçli insanı, üst kısımsa sevgiyle hareket eden ruhani insanı gösterir. İkinci ve üçüncü halkalar da yasa ekseni etrafında döner. Fakat yasanın ilahi kaynağı –Semavi Adalet– bulutlarla gizlenmiştir. Resimdeki bütün sembol ve figürler, burada bahsettiğimiz ilkelerin ayrıntılı bir açıklamasıdır.

yazıları akroamatik kriptogramlarla, yani meseller ve mecazlarla doludur. Akroamatik şifrede, onu içeren metnin kriptogramı bozmadan çevrilip yeniden basılabilir olması gibi özel bir durum vardır. Mecazlar ve meseller çok eski zamanlardan beri ölümsüz hakikatleri çekici ve anlaşılır bir şekilde sunmanın yolu olarak kullanılmıştır. Akroamatik kriptogram kelimelerle çizilmiş resimsel

şifredir ve sembolizmi bu şekilde yorumlanmalıdır. Eski ve Yeni Ahit, Platon ve Aristoteles'in yazıları, Homeros'un *Odyssey* ile *İlliad*, Virgil'in *Aeneid*, Apuleius'un *Metamorphosis* ve Ezop'un *Fabllar* adlı eserleri akroamatik kriptografinin en göze çarpan örneklerini oluştururlar. Bu metinler kadim mistik felsefenin en derin ve en yüce hakikatlerini içerirler.

Akroamatik şifre diğer şifrelere göre daha çok incelik ister. Çünkü mecazlar ve meseller çeşitli şekillerde yorumlanmaya açıktır. Kutsal kitapları inceleyen öğrenciler asırlardır bu sorunla karşı karşıyadırlar. Genellikle bir meselin ahlaki yorumuyla yetinirler, ancak her mecaz veya meselin yedi farklı şekilde yorumlanabileceğini, bunlardan yedincisinin en yüksek ve eksiksiz yorum olduğunu, diğer altı yorumun parçalı olup sırrın yalnızca bir yönünü açmakla kaldığını unuturlar. Dünyanın yaradılışa dair mitolojiler acroamatik kriptogramlardırlar. Çeşitli panteonlara ait tanrılar, doğru anlaşıldığında, ilahi bir alfabenin bileşenlerine dönüşen şifreli karakterlerdirler. Ancak inisiye edilmiş az sayıda insan bu alfabenin doğasını anlayabilir, inisiye olmayanlar bu harflerin her birine tanrı diye tapar.

4. *Sayısal şifre.* Çeşitli sıralama düzenlerine sahip sayıların harfler, kelimeler ve bazen bütün cümlelerle değiştirildiği birçok kriptogram vardır. Sayısal şifrelerin okunması genellikle özel olarak hazırlanmış bir tekabül cetveliyle mümkündür. Eski Ahit'in sayısal kriptografisi öylesine karmaşıktır ki, haham irfanında eğitilmiş birkaç uzmandan başkası onun sırlarını öğrenmeye çalışmamıştır. Athanasius Kircher, *Œdipus Ægyptiacus* adlı eserinde çeşitli Kabalacı Arap teorilerini tarif eder. Pisagorcu gizemlerin büyük bir kısmıysa Yunan mistikleri arasında moda olan ve harflerle sayıların yer değiştirilmesine dayanan gizli bir yöntemle saklanmıştır.

En basit sayısal şifrede alfabenin harfleri, normal sıra düzenine göre sayılarla değiştirilir. Böylece A harfi 1, B harfi 2, C harfi 3 olarak devam eder. Bu sistemde I ve J birlikte 9, U ve V 20 sayısına tekabül eder. Bu sisteme göre İngilizce *yes* kelimesi 23-5-18 şeklinde yazılabilir. Bu şifre alfabenin tersine çevrilmesiyle daha güçleştirilebilir. Böylece Z harfi 1, Y harfi 2, X harfi 3 vs. olur. Her önemli sayıdan sonra, anlamsız veya önemsiz bir sayı koyarak şifre çok daha iyi gizlenebilir. Böylece *yes* kelimesi 23-16-5-9-18 şeklinde yazılabilir. İkinci ve dördüncü sayıyı çıkararak *yes* kelimesine ulaşılır. 23, 5 ve 18 sayılarını topladığımız zaman toplam 46 olur. Demek ki *yes* kelimesinin sayısal karşılığı 46'dır. Basit sayısal şifreye göre 138 sayısının karşılığı *Note carefully* [dikkatle tespit et kelimeleridir. Dolayısıyla bu yöntemi kullanan bir kitapta 138. satır, 138. sayfa veya 138. paragraf, gizli bir mesaj içerebilir. Bu basit sayısal şifreden başka, anahtarı olmayan hiç kimsenin çözmeyi umut edemeyeceği sayısız karmaşık sayısal şifre mevcuttur.

Yazarlar bazen kriptogramlarını kendi isimlerinin sayısal değerine dayandırırlar. Örneğin Sir Francis Bacon, kendi isminin sayısal değeri olan 33 sayısını sık kullanmıştır. Sayısal şifreler genellikle sayfa sayılarını kullanırlar. Genellikle dikkatsizlik gibi görünen yanlış sayfalama, sık sık, önemli sırlar saklar. Shakespeare'in Toplu Eserleri'nin 1823 tarihli baskısında sayfa numarasında hatalar vardır ve aynı dönemde basılan birçok farklı kitapta aynı hataların olması, şifre uzmanlarını çok düşündüren bir konudur. Baconcı şifrede 89 ile biten bütün sayfalar özel bir anlama sahip gibi görünmektedir. Shakespeare'in 1623 toplu eserler baskısının *Comedies* bölümünde bulunan 89. sayfanın sayfa sayısında 9 rakamı 8 rakamından dikkate değer bir biçimde daha küçüktür. 189. sayfa ise yerinde yoktur, onun yerine iki sayfa 187 olarak numaralandırılmıştır ve 188. sayfa numarasının ikinci 8'i birincisinin neredeyse yarı boyundadır. 289. sayfada herhangi bir hata görülmez, ancak *Histories* adlı kitabın 89. sayfası yerinde yoktur. Bacon tarafından yayınlanan çeşitli kitaplarda benzer hatalar vardır ve bu hatalar genellikle 89. sayfadadır.

Şifreli mesajın her on, on iki veya on beş kelimeden birini saymakla elde edildiği sayısal şifreler vardır. Bazı örneklerde sayma işlemi düzensizdir. İlk önemli kelime belki 100 kelime sayarak bulunurken, ikinci önemli kelime 90, üçüncü 80 diye 10 kelime saymaya kadar devam eder. Kelime sayma bu noktada tekrar 100'e çıkar.

5. Müziksel şifre. Daha sonra Chester piskoposu olan John Wilkins 1641 yılında *Mercury, or the Secret and Swift Messenger* isimli yazarı belli olmayan bir metnin dolaşımını sağlamıştır. Trihemius ile Selenus'un çok daha hacimli incelemelerinden faydalanmış olan bu küçük kitapta, yazar, müzisyenlerin müzik notalarını alfabenin harflerine tekabül ettiren bir sistemle mesajlaşabildikleri bir yöntemi anlatır. Aynı şifreyi bilen iki kişi piyano veya başka bir enstrümanla çeşitli notaları çalarak anlaşabilirler. Müziksel şifreler çok karmaşık olabilirler. Kimi müziksel sistemlerle, mevcut bir müzikal temaya, kompozisyonu hiç değiştirmeden şifreli mesajlar eklenebilir. Şifre, notaların üzerindeki flamalara gizlenebilir veya notaların gerçek sesleri benzer heceler veya seslerle değiştirilebilir. Bu ikinci yöntem etkili olmakla birlikte biraz sınırlıdır. Elimizde Sir Francis Bacon'a ait kimi müzikal kompozisyonlar vardır. Bacon bir şifre uzmanı olduğu için, bunları incelediğimiz zaman müziksel şifreler bulabiliriz.

6. Rastlantısal şifre. Alfabenin harfleriyle hiyeroglif şekilleri birbiriyle değiştirme sistemi, kolay deşifre edilebilmesi yüzünden pek yaygınlaşmamıştır. Albert Pike, Tapınak Şövalyeleri'nin haçına dayanan ve haçın her kısmının bir harfi temsil ettiği bir tesadüfi şifreyi tarif eder. Şifre için geliştirilmiş olan birçok tuhaf alfabe, sıklık cetveli yüzünden, hiçbir şifresel değer arz etmemektedir. Büyük bir kriptogram olan Edgar Allan Poe'ya göre, İngiliz dilinin en çok kullanılan

harfi E'dir. Kullanılma sıklığı açısından geri kalan harfler şu sırayı takip eder: *A, O, I, D, H, N, R, S, T, V, Y, C, F, Q L, M, W, B, K, P, Q, X, Z.* Başka yazarlar göre tekrar cetveli şu şekildedir: *E, T, A, O, N, I, R, S, H, D, L, C, W, U, M, F, Y, G, P, B, V, K, X, Q, J, Z.* Garip alfabeyi içeren bir mesajdaki her karakterin hangi sıklıkla göründüğünü saymak, o harfin karşılık durduğu Latin harfini ortaya çıkarır. Ayrıca kriptogram kelimeler şeklinde ayrılmışsa, İngilizce de tek başına bir kelime oluşturan yalnızca üç harfin olması (A, O, I) gerçeği işi daha da kolaylaştırmaktadır. Yani, metnin geri kalanından ayrı duran herhangi bir harf varsa, o harf bu üç harften biri olmalıdır. (Bu sistemin ayrıntıları için bkz Edgar Allan Poe *The Gold Bug*)

Ne var ki gelişigüzel şifrelerin çözülmesini güçleştirmek için mesaj nadiren kelimelere bölünür. Ayrıca bir harfin karşılığı olarak iki veya daha fazla karakter kullanmak sıklık cetvelini kullanılmaz hale getirir. Dolayısıyla, alfabenin her

Barrett'in *Magus* adlı eserinden.

KABALİSTİK VE MAJİKAL ALFABELER

Kadim dönem ve ortaçağ filozofları öğretilerini ve inançlarını avamdan saklamak için tuhaf alfabeler geliştirmişlerdir. Bu alfabelerden bazıları Hürmasonluk yüksek derecelerinde hâlâ kullanılmaktadır. Bu alfabeler arasında en ilginci meleklerin yazısı denilen ve yukarıdaki resimde "The Writing called Malachim" diye adlandırılmış olan alfabedir. Bu şekiller güya takımyıldızlarından alınmıştır. Okült felsefenin ileri aşama öğrencileri bu alfabeyle yazılmış birçok değerli metinle karşılaşacaktır. İlk alfabenin her harfinin altında İngilizce harf karşılıkları bulunmaktadır. Diğer üç alfabenin her harfinin altında ise İbrani karşılıkları görülmektedir.

harfi için ne kadar çok karakter kullanıyorsa şifreyi çözmek o kadar zor olmaktadır. Kadimlerin gizli alfabelerini çözmek kıyasen kolaydır; gereken şey bir sıklık cetveli, kriptogramın yazılmış olduğu orijinal dili bilmek, biraz sabır ve zekâdan ibarettir.

8. Kod şifresi. En modern şifreleme yöntemi kod sistemidir. Bu sistemin en bilinen örneği kablosuz iletişimde kullanılan Mors alfabesidir. Bu tür bir şifreleme sistemi bir metnin içindeki imla işaretlerini, Mors alfabesindeki nokta veya çizgileri temsil edecek şekilde bölümlemeyerek kullanma yoluyla daha da karmaşık hale getirilebilir. Böyle bir sistemde örneğin nokta ve iki noktalar nokta kabul edilirken, virgül ve noktalı virgüller çizgi olabilir. Ayrıca iş dünyasının kullandığı ve ancak bir kod kitabı kullanılarak çözülebilen şifreler vardır. Bunlar gizli bilgileri iletmekte etkili ve ekonomik bir yöntem oluşturdukları için, bu tür kodlar, tahmin edeceğinizden daha yaygın kullanılmaktadır.

Yukarıdaki sınıflandırmaya ilaveten, bir dizi başka gizli yazı sistemi daha vardır. Bunların bir kısmı mekanik aygıtlar kullanırken diğerleri renkleri kullanır. Birtakım nesneler belli kelimeleri ve hatta tüm bir düşünceyi temsil edebilirler. Fakat bu karmaşık aygıtlar kadim düşünürler, ortaçağ filozofları ve simyacılar tarafından pek kullanılmadıkları için, din ve felsefe alanlarıyla ilgili değildir. Ortaçağ mistikleri çeşitli sanatların, bilimlerin terminolojilerini ödünç alarak, genellikle kimyada, biyolojide, astronomide, botanikte ve psikolojide kullanılan terimler altında insan ruhunun sırlarını saklamışlardır. Bu tür şifreler ancak ortaçağ filozoflarının hayatlarını vakfetmiş oldukları derin felsefi sistemleri bilen bireyler tarafından çözülebilir. İnsan ruhunun görünmez doğasıyla ilgili birçok malumat, kimyasal deneyler veya bilimsel spekülasyonlar gibi görünen uygulamaların ardına gizlenmiştir. Bu yüzden sembolizm ve felsefe konusunda bilgi edinmek isteyen her öğrenci kriptografinin temel prensiplerini yeterli derecede bilmelidir. Bu sanat, ona araştırmalarında yardımcı olmanın haricinde, zihinsel yetenekleri de keskinleştirir. Gözlemde bulunma ve ayrım yapma, bilgiyi arayan kişinin vazgeçemeyeceği şeylerdir. Bu güçleri kriptografi kadar geliştiren başka bir şey yoktur.

XLI

Hürmason Sembolizmi

rken dönem birçok mason elyazmasında –örneğin Harleian, Sloane, Lansdowne ve Edinburgh-Kilwinnig metinlerinde– inisiye inşaatçılar loncasının Tufan'dan önce mevcut olup Babil Kulesi'nin inşasında çalıştıkları ileri sürülür. 1701 tarihli bir Mason Nizamnamesi, mason sembolizminin büyük bir kısmının alındığı bilimler, sanatlar ve zanaatlar hakkında şu naif sözleri söyler:

"Bu değerli bilimin nasıl başladığını size anlatacağım. Tekvin'in 4. Babında yazdığı gibi, Nuh'un Tufanı'ndan önce Lamek isminde bir adam vardı. Ve bu Lamek'in iki karısı vardı. Karılarından birinin adı Adalı idi ve öteki Zillah idi. İlk karısı Adah'tan iki oğlu oldu. Bu oğullardan birinin adı Jabal, ötekinin adı ise Jubal idi ve diğer karısı Zillah'tan bir oğlu ve bir kızı oldu, ve bu dört çocuk dünyadaki bütün zanaatları kurdu. En büyük oğul Jabal geometri sanatını buldu, tarlalardaki sürüleri koyunlar ve kuzular diye ayırdı, taştan ve ağaçtan evler yaptı, daha önce söylediğimiz gibi Tekvin'de yazdığı üzere kardeşi Jubal müzik sanatını, Şarkıları, orgu ve harpı yaptı. Üçüncü kardeş Tubal-cain demircilik sanatlarını buldu ve kız kardeşleri Naamah dokuma sanatını buldu. Bu çocuklar tanrının günahları için ya ateş ya da su ile intikam alacağını biliyorlardı. Kurmuş oldukları bilimleri tufandan sonra kaybolmasın diye iki sütun üzerine yazdılar. Marbell denilen sütun ateşle yanmıyordu ve Laturus denilen öteki sütun da suda batmıyordu."

Bu nizamnamenin yazarı sütunlardan birinin daha sonra Hermes tarafından bulunduğunu ve onun da orada yazılı sırları insanlığa verdiğini ilave eder.

Josephus *Antiquities of the Jews* adlı eserinde, Adem'in, torunlarını insanlığın bir tuhaf tarafından yok edileceği konusunda uyardığını yazar. Bilimsel ve felsefi bilgilerini korumak için Set'in çocukları üzerine bilgileri yazdıkları, biri taştan öteki tuğladan iki sütun yaparlar. İsmi inisiye eden anlamına gelen Enok, açık bir biçimde güneşin kişileştirilmesidir, çünkü 365 yıl yaşamıştır. O da ayrıca dokuz katlı bir yeraltı tapınağı inşa eder. En alt kattaki tapınağa Tanrı'nın mutlak ve söylenmez ismini yazdığı üçgen şeklinde altın bir tablet koyar. Başka anlatılara göre Enok iki altın *delta* yapmıştır. Büyük olanı en alt tapınaktaki küp biçimindeki beyaz sunağa koyup, küçük olanı oğlu Methuseleh'e emanet eder. Methuseleh, Yüceler Yücesi'nin babasına rüyasında gösterdiği plana uygun olarak en alttaki tapınağı inşa eden kişidir. Bu tapınakların biçimleri ve düzenlenişleriyle Enok, kadim gizem okullarının dokuz küresini, inisiyenin kendi özünde ikamet ederek yanan Ruha ulaşmak için geçmek zorunda olduğu dokuz kutsal katmanı özetlemiştir.

Mason sembolizmine göre, kutsal Gizemlerin bilgisinin Tufan'da yok olacağından korkan Enok, yukarıdaki alıntıda bahsedilen iki sütunu yapar. Demir sütun üzerine uygun sembollerle gizli öğretiyi işleyip, mermer sütun üzerineyse kısa bir mesafe ötede yeraltında paha biçilmez bir hazinenin keşfedileceğini söyleyen bir yazı yazar. Enok, vazifesini bu şekilde yerine getirdikten sonra Moriah dağında göğe çekilir. Zamanla bu gizli tapınakların yeri kaybolmuştur, fakat aradan asırlar geçtikten sonra Enok'un tarikatından bir inisiye olan başka bir inşaatçı gelmiş, Evrenin Büyük Mimarı için başka bir tapınağın temellerini atarken uzun zaman önce kaybolan tapınakları ve oraya gizlenen sırları bulmuş.

John Leylande, Kral VIII. Henry tarafından, kralın dağıttığı çeşitli dini kuruluşların arşivlerini araştırıp önemli kitap ve elyazmalarını korumak üzere almakla görevlendirilmişti. Leylande tarafından kopya edilen eserler arasında masonluğun sırlarıyla ilgili Kral VI. Henry tarafından yazılan soru cevap şeklinde bir metin vardır. "Masonluk İngiltere'ye nasıl geldi?" sorusuna cevaben metin, Peter Gower adında bir Yunanlının Mısır, Suriye ve Fenikelilerin masonluğu götürdüğü bütün topraklara giderek bütün mason localarına girme iznini aldığını ve bu seyahatlerden sonra ömrünün geri kalanını geçirmek üzere Yunanistan'a döndüğünü anlatır. Peter Gower, Yunanistan'da bilgeliğiyle ün salar, Groton'da büyük bir loca kurar, birçok masonu locaya inisiye eder. Öğrencisi olan bu masonlardan bazıları Fransa'ya giderek masonluğu orada yayar. Masonluk zamanla Fransa'dan İngiltere'ye gelmiştir.

Konuyla ilgilenip sadece yüzeysel bilgilere sahip bir öğrenci bile *Peter Gower* isminin, Pisagor'un Anglikanlaşmış biçimi olduğunu hemen anlayacaktır. Sonuç

olarak locasının kurulduğu söylenen Groton şehri de Cronona'dan başka bir yer değildir. Bu şekilde Yunanistan'ın felsefi gizemleriyle ortaçağ masonluğu arasında bir bağlantı buluruz. William Preston, Kral Henry'nin soru ve cevaplarına

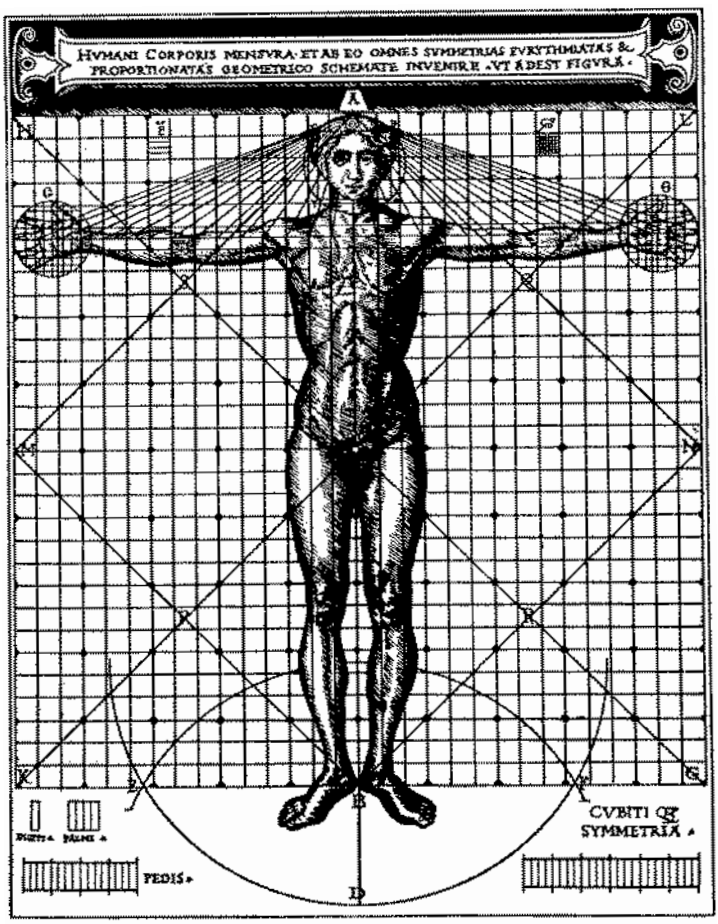

Vitruvius'un Cesariano baskısından yeniden çizilmiştir.

MAKROKOZMOS GİZEMİ

İnsan bedeni ile mimari teori arasındaki ilişkiyi özetleyen Vitruvius şöyle yazar:

"Doğa insan bedenini, azaları ve bütünsel yapı arasında belli sabit oranlarla tasarladığı için, kadimlerin, kusursuz bir binada farklı unsurların bütün tasarımla kesin bir simetrik ilişkiye sahip olması gerektiğine dair kuralı, sağlam bir temele dayanmaktadır. Her türden binanın doğru düzenlemelerini bize iletirken, tanrılara adanan, hataları ve sevapları sonsuza kadar bizimle kalacak tapınakların inşaatı hususunda bilhassa titizdirler... Şu halde, sayılar insan parmaklarından çıkmışsa, bedenin bütünsel formu ile onun azaları arasında, belli bir aza standart kabul edildiğinde, simetrik bir tekabül ilişkisi ortaya çıkıyorsa, ölümsüz tanrılara tapınaklar inşa ederken, eseri, bütünü ve parçaları oran ve simetri bakımından uyumlu olacak şekilde tasarlayan kadimlere saygı duymamız gerekir." (Bkz. *The Ten Books on Architecture*)

Kimi otoriteler Aziz Pavlus'un Dionisosçu Gizem Okulları'na inisiye edildiğine inanır. Korintoslulara Birinci Mektup'un üçüncü babının onuncu ayetinde kendisinden "usta inşaatçı" ve ehil diye bahseder: "Bana göre verilen Allah'ın inayetine göre, irfana sahip mimar olarak, temel koydum, başkası da üzerine bina ediyor." Kadim Dionisosçu ritüellerden kalmış olan Cesariano'nun bu bölümdeki iki şekli, modern mistik mimari için paha biçilemez bir değere sahiptir.

eklediği notlarda, kadim inisiyelerin uyguladıkları gizlilik yemini üzerine yazar. Pliny'nin otoritesine dayanarak, Anaxarchus'un, dilini ısırarak kendisine emanet edilen bilgileri işkenceyle almak isteyen Kıbrıs tiranı Nicocreon'un yüzüne tükürüşünü anlatır. Preston, Atinalıların yeminle bağlı oldukları sırların korunmasına saygılarını göstermek için dilsiz bir bronz heykele taptıklarını da ekler. Ayrıca Kral Henry'nin elyazmasına göre, masonluğun kökeni Doğu'dur ve ilkel Batı halklarına medeni sanat ve bilimleri, masonluk getirmiştir.

Masonluğun sembolleri arasında en göze çarpanı yedi özgür sanat ve bilimdir. *Gramer* bilimiyle insana en derin düşünce ve ideallerini yeterli ve soylu bir dille ifade etme öğretilir; *retorik* sayesinde insan ideallerini belirsiz bir dil ve mecazların ardına gizleyebilir; *mantıkla* sahip olduğu akli melekeleri düzenlemeyi öğrenir; *aritmetik* sayesindeyse sadece evrensel düzenin sırlarını öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda çokluk, büyüklük ve oranlarla ilgili sırları açan bir anahtar kazanmış olur; *geometri* bilimiyle suretlerin, armoninin matematiğini, açıların ritmini ve örgütlenme felsefesini öğrenir; *müzik* sayesindeyse evrenin semavi armoniler yasasının üzerine inşa edildiğini ve armoni ile ritmin her yere nüfuz ettiğini öğrenir; *astronomi* bilimiyle de zaman ve mekânın devasalıklarını kavramayı, evrenle kendi arasında doğru bir ilişki kurmayı ve gök kubbenin sayısız yıldızlarını sınırsız uzayda dolaştıran Bilinmeyen Kudret'e hayran olmayı öğrenir. Özgür sanatlar ve bilimlerdeki uğraşıyla edineceği bilgi sayesinde çalışkan bir Hürmasonun baş edemeyeceği çok az problem vardır.

DİONİSOSÇU MİMARİ

Kadim sanatçıların kurduğu en ünlü kardeşlik Dionisosçu Mimarlar'ın kardeşliğidir. Bu örgütlenme sadece Baküs-Dionisos kültünün inisiyelerine açık olup yalnızca inşaat ve dekorasyon sanatıyla uğraşıyordu. Mimarinin gizli ve kutsal bilgilerine sahip oldukları için alkışlanan üyelerine kamusal bina ve anıtların tasarımı ve inşaatı emanet ediliyordu. Eserlerinin yüceliği ve kusursuzluğu, birliğin üyelerine yüksek, onurlu bir statü kazandırıyordu; onlar yeryüzünün en büyük inşaat ustaları olarak görülüyorlardı. Sahnedeki ilk danslar Dionisos onuruna yapıldığı için, tanrı, tiyatronun kurucu ve yönetici tanrısı olarak görülüyordu. Dionisosçular da dramatik gösterilerin gerçekleştirildiği binaların yapımında uzmanlaşmıştı. Daire veya yarı daire şeklindeki orkestra alanına, her zaman Aeschylus'a bir sunak koyarlardı. Ünlü Yunan şairi Aeschylus kendi oyunlarından birinde sahneye çıktığında, kızgın bir seyirci grubu onu gizem okullarının derin sırlarından birini ifşa etmekle suçlamış ve şair Dionisos sunağına sığınmak zorunda kalmıştı.

Dionisosçu Mimarlar kendi sanatlarının sırlarını öyle özenle korumuşlardır ki bugün onların ezetorik öğretileri hakkında elimizde yalnızca parça parça bilgiler

bulunmaktadır. John A. Weisse, tarikatla ilgili elimizdeki çok az bilgiyi şu şekilde özetler:

"MÖ 1000 yıllarında ortaya çıktılar, anlaşıldığı kadarıyla belli imtiyazları ve dokunulmazlıkları vardı. Ayrıca birbirlerini birtakım gizli işaretlerle tanıyorlardı ve aralarında sadece kendilerinin bildiği özel bir bağ vardı. Bu kardeşlik örgütünün zengin üyeleri yoksul üyelerine yardım ederdi. Bir Usta veya Kalfa tarafından yönetilen gruplara bölünmüşlerdi, bu gruplara γυνοικιαι (birleşik evler) deniyordu. Her yıl büyük bir festival yaparlardı ve bu festivale hemen herkes katılırdı. Seremonileri kutsal sayılmıştır. Süleyman'ın Sur kralı Hiram'ın desteğiyle, onları tapınakların ve sarayların yapımında görevlendirdiği söylenir. Ayrıca Efes'teki Diana Tapınağı'nın yapımında çalışmışlardır. O zamanlar bilinen bütün dünyayla iletişim içindeydiler ve hiç kuşkusuz ortaçağlarda Seyyah Taş İşçileri denilen örgüt bunlardan çıkmıştır." (Bkz. *The Obelisk and Freemasonry.*)

Dionisosçu Mimarlar kardeşliği, bütün Anadolu'ya yayılmıştı, hatta Mısır ve Hindistan'a kadar uzanıyordu. Akdeniz'i çevreleyen hemen her ülkede örgütlüydüler ve Roma İmparatorluğu'nun yükselişiyle birlikte Orta Avrupa'ya, hatta İngiltere'ye geldiler. İstanbul, Rodos, Atina ve Roma'daki asırları aşan binaların büyük bir kısmı bu usta inşaatçılar tarafından yapılmıştır. Bu örgütlenmenin meşhur üyelerinden biri, *De Architectura Libri Decem* [Mimari Hakkında On Kitap] adlı eseriyle meşhur büyük mimar Vitruvius'tu. Kitabının çeşitli bölümlerinde Vitruvius, insan bedeninin kısımları ve organları arasında doğanın tesis ettiği oranlar üzerine tefekkür ederek ulaşılan Dionisosçu simetri ilkesinin altında yatan felsefeye dair çeşitli ipuçları verir. Simetri konusunda Vitruvius'tan yapılan aşağıdaki alıntı buna bir örnektir:

"Bir tapınağın tasarımı, mimarın çok dikkat etmesi gereken simetri yasasına dayanır. Bu simetri çeşitli oranlardan oluşur. Oran eserin, kısımlarının ölçüleri ve standart olarak seçilen belli bir kısım ile bütünün tekabül ilişkisidir. Simetri ilkeleri buradan çıkar. Simetri ve oran yoksa bir tapınağın tasarımında hiçbir prensip olmaz. Eğer tapınağın çeşitli kısımları arasında düzgün bir şekle sahip bir insanda olduğu gibi kesin ilişkiler yoksa simetri yok demektir. İnsan bedeni doğa tarafından öyle tasarlanmıştır ki çeneden alnın üstüne, saçların bittiği yere kadar olan kısım, yani yüz, insanın boyunun onda biridir. Yine açık bir elin bilekten orta parmağın dibine kadar olan kısmı da onda birdir. Çeneden başın tepe noktasına kadar olan kısım boyun sekizde biridir, göğsün üst kısmından itibaren boyun ve omuzlardan saçların köküne kadar olan kısım altıda birdir; göğsün ortasından başın üst kısmına kadar olan kısım dörtte bir oranındadır. Sadece yüzün yüksekliğini ele alırsak, çeneden burun deliklerinin altına kadar olan kısımla, yine bu noktayla kaşlar arasındaki mesafe aynıdır. Buradan saç bitimine kadar olan kısım da aynıdır. Ayağın uzunluğu boyun altıda biri, önkol dörtte biri, göğ-

sün genişliği yine dörtte biridir. Vücudun diğer azaları da kendilerine ait bir simetrik orana sahiptir. Kadimlerin büyük ressamları ve heykeltıraşları bunları kullanarak yüce, sonsuz bir üne kavuşmuşlardır."

Dionisosçu Mimarlar tarafından dikilen eserler gerçekten de "taşın içinde bir seremoni"dir. İnsana özgü deha ve çalışkanlığın bu şaheserlerinde cisimleşen kozmik ilkeler tümüyle anlaşılmasa da, inisiye olmayanlar bile, sütunların, boşlukların, kemerlerin ve kubbelerin kusursuz koordinasyonundan çıkan simetri ve ulvilik duygusuyla dolmuşlardır. Tanrısal bir ilhamla hareket eden bu mimarlar, boy, malzeme, tip, düzenleme ve renklerin ayrıntılarındaki çeşitlemeyle bakanların doğasında belli zihinsel ve duygusal tepkilerin uyandırılabileceğine inanıyorlardı. Örneğin Vitruvius, bir odadaki vazoların, insan sesinin niteliğinde ve tonunda belli değişiklikler yaratacak şekilde yerleştirilmesini tarif ediyordu. Gizem okullarındaki adayların geçtiği her oda da kendine özgü bir akustiğe sahipti. Bir odada rahibin sesi bütün odayı sallayacak kadar yükselirken, başka bir odada ses emiliyor ve gümüş çanların uzakta çınlaması gibi yumuşacık bir fısıltıya dönüşüyordu. Yine, öyle görünüyor ki bazı yeraltı odalarında adaydan bütün konuşma gücü alınıyordu, ne kadar bağırırsa bağırsın hiçbir ses işitilmiyordu. Oysa birkaç adım attıktan sonraysa, ufak bir iç çekişin bile yüz kat güçte yankılandığını görüyordu.

Dionisosçu Mimarların en büyük amacı, yapının kullanım amacına uygun kesin etkileri yaratacak binalar yapmaktı. Pisagorcular gibi, düz çizgilerin ve kavislerin belli bir şekilde bir araya gelişleriyle istenilen her zihinsel ve duygusal halin yaratılabileceğine inanıyorlardı. Dolayısıyla evrenin yapısıyla kusursuz bir uyuma sahip bir bina yapmak için uğraşıyorlardı. Hatta bu şekilde inşa edilen bir eserin, mevcut gerçeklikle hiçbir şekilde çatışmadığı için yok olmayacağına, ölümsüz olacağına inanıyor olabilirler. Ayrıca felsefi düşüncelerinin mantıksal bir sonucu olarak, kozmosla bu şekilde rabıta halinde olan bir binanın ayrıca bir kâhin olacağına inanıyor olmalılar. Gerçekten de majikal felsefe üzerine erken dönem çalışmalar Ahit Çadırı'nın, özel olarak hazırlanmış odaları nedeniyle kâhinsel bir niteliğe sahip olduğunu ima ederler. Bu eserler, biçimleri ve düzenlemeleri sebebiyle gayp âlemlerinin titreşimleriyle öyle uyumluydular ki astral ışığın maddesine işlenmiş asırların sesini yakalayıp insan kulağıyla duyulacak bir titreşime kadar yükseltiyorlardı.

Mesleklerinin bu kadim inceliklerini bilmeyen modern mimarlar sık sık, ortaya çıkan sembolik anlamı bilseler utançtan kıpkırmızı olacakları mimari saçmalıklar üretmektedir. Örneğin bankaların, ofis binalarının ve mağazaların süslemelerinde bilmeden fallik semboller kullanmaktadırlar. Yine Hıristiyan kiliselere Brahminlere veya Müslümanlara özgü kubbeler eklendiğini görüyoruz. Ya da bunlar bir kiliseden ziyade bir Musevi sinagog veya Plüton için kutsal bir

Yunan tapınağı şeklinde tasarlanmış olabiliyorlar. Bu uyumsuzluklar modern tasarımcı tarafından önemsiz ayrıntılar olarak görülebilir, ancak bilgili bir psikoloğa göre bu türden mimari uyumsuzluklar binanın yapılma amacıyla büyük ölçüde çelişmektedir. Vitruvius, Dionisosçuların algıladığı ve uyguladığı şekliyle yakışırlık ilkesini şu şekilde tanımlamaktadır:

"Yakışırlık şudur: Bir eserin kabul edilen bir ilke üzerine inşa edilmesiyle ortaya çıkan stilin kusursuzluğu. Belli bir kural, kullanım veya doğadan çıkar. Kural, örneğin Jüpiter'in Şimşekleri, Sema, Güneş ve Ay için yapılmış binaların gökyüzüne açık olmasıdır; çünkü bu tanrıların tezahürlerini, bulutsuz ve parlak havalarda gökyüzünde görürüz. Minerva, Mars ve Herkül'e ait tapınaklar Dorik olmalıdır, bu tanrıların erkeksi gücü, zarafeti uygunsuz hale getirmektedir. Venüs, Flora, Proserpine, Su Perileri için yapılan eserler Korint üslubunda olmalıdır, çünkü bunlar zarif tanrı ve tanrıçalardır, dolayısıyla binaya ince dış çizgiler, çiçekler, yapraklar, süslemeler yakışır. Juno, Diana, Baküs ve aynı türden diğer tanrılar için İon üslubunda tapınaklar yapılmalıdır. Çünkü bu tanrılar orta bir konuma sahiptirler, onlara özgü binalar da Dor üslubunun şiddeti ve yalınlığı ile Korint üslubunun nezaketi arasında bir orta yol bulmalıdır."

İyon mimarlar cemiyetini anlatan Joseph Da Costa, Dionisos ritüellerinin astronomi bilimine dayandığını ve bu tarikatın inisiyelerinin astrolojiyi inşaat sanatıyla ilişkilendirdiğini ileri sürer. Mimarinin kökeniyle ilgili birçok eski metinde, bu inisiye zanaatçılar tarafından inşa edilen büyük binaların takımyıldızlarından alınan geometrik desenlere dayandığı ima edilir. Böylece örneğin bir tapınak Pegasus takımyıldızına göre tasarlanırken, bir adliye binası Terazi takımyıldızına göre inşa edilir. Dionisosçular birbirleriyle karanlıkta iletişim kurabilecekleri özel bir şifre geliştirmişlerdi. Tarikatlarının hem sembolleri hem terminolojileri, esasen mimari unsurlardan alınmıştı.

Bu Dionisosçu zanaatkârlar, felsefi inançları yüzünden pagan olarak damgalanmış olmalarına rağmen, neredeyse hemen her yerde ilk dönem Hıristiyan katedrallerin ve manastırların inşaatında çalıştırılmışlardır. Bu eserlerin taşları, hâlâ, aydınlanmış inşaatçılarının ayırt edici işaretleri ve sembolleriyle doludur. Eski Dünya'nın büyük kiliselerinin ön cephelerindeki oyma işlerinde, ustaca duvar süslemeleri içine yedirilmiş, hatta yüksek nişlerde duran azizlerin ve peygamberlerin heykellerinin ellerine verilmiş halde pergel, kare, cetvel, çekiç gibi inşaatçı aletlerini görürüz. Notre Dame Katetrali'nin Fransız Devrimi sırasında yıkılan kadim kapılarında büyük bir sır saklıydı. Çünkü bu kapıdaki oymalarda sayısız Gül-Haç ve mason amblem vardı. Baz rölyefi inceleyen simyacıların sakladıkları kayıtlara göre, grotesk figürler, metal dönüşümünün gizli sürecini anlatıyordu.

Modern Hürmason locasının siyah beyaz kareli zemini, Dionisosçu Mimarların eski bir inşaat aracıydı. Modern örgütlenme artık işçi birliği olmakla sınırlı

kalmasa da, sembollerinde, kendisinin bir dalı olduğu kadim cemiyetin metafizik öğretilerini saklamaktadır. Hürmason sembolizminin kökenini araştıran ve tarikatın asırlar içinde gelişimini görmek isteyen biri, Charlse W. Heckethorn'un aşağıdaki ifadesinde pratik bir öneri bulacaktır:

"Fakat Hürmasonluğu, kökü birçok toprağa yayılmış bir ağaç olarak görürsek, meyvesinin bu toprakların izini taşıması gerektiği, kullandığı dilde ve ritüellerinde bugünkü haline gelene kadar içinden geçtiği çeşitli kurum ve mezheplerin izini taşıması gerektiği sonucuna varırız. Masonlukta Hindu, Mısırlı, Musevi ve Hıristiyan fikirleri ve terimleri görür; sanat ve sembollerinin buralardan edinilmiş yüce amacını keşfederiz. (Bkz. *The Secret Societies of All Ages and Countries*)

Usta mimarların Roma'daki *Collegia*'sı (kuruluşu), öyle görünüyor ki bir İyon cemiyetin dalıydı. Bu kuruluşun ilkeleri ve örgütlenmesi pratik açıdan eski İyon kuruluşuyla aynıydı. Dionisosçu Mimarlar'ın erken dönem İslam kültürünü de etkilediği düşünülmektedir. Çünkü sembollerinin bir kısmı dervişlerin gizem okullarına nüfuz etmiştir. Dionisosçular, belli bir dönemde, kendilerinden Süleyman'ın Oğulları diye bahsediyorlardı ve önemli sembollerinden biri Süleyman'ın Mührü'ydü (İç içe iki üçgen). Bu motif Muhammedi camilerin önemli yerlerinde sık sık görülen bir motiftir. Her yerde ve her şeyde parmağı olduğu düşünülen Tapınak Şövalyeleri'nin, bu Dionisosçu Mimarlar'la temas ettikleri ve onların birçok sembol ve öğretisini ortaçağ Avrupası'na taşıdığına inanılır. Fakat hürmasonluk, sembol ve ritüellerinin mimariyle ilişkili büyük bir kısmını her şeyden çok Dionisosçu külte borçludur. En önemlisi de, bu aydınlanmış kadim sanatçılardan, inisiye işçilerin kardeşliklerinin başlangıcından itibaren sürekli olarak hizmet etikleri Medeniyet Tapınağı'nı tamamlama vazifesini miras almışlardır. Moriah Dağı'ndaki tapınağın sadece bir sembol oluşturduğu gerçek Yıkılmayan Ev, temelleri sarsılmadan kaldığı halde zaman zaman yıkılan ve yeniden inşa edilen medeniyet dediğimiz bu devasa anıttır.

Dionisosçu Mimarlar, operatif yönlerinin dışında felsefi inançlara sahiptiler. Beşeri cemiyetler onlar göre, elementsel doğanın bağrındaki ocaktan yeni çıkmış, kaba ve yontulmamış bir yapı taşıdır. Usta işçiler işte bu ham taş blok üzerinde çalışır, onu parlatır, yontar, ince işleme yöntemleriyle onu bir güzellik abidesine dönüştürür. Mistikler tefekkür yoluyla ruhlarını maddenin bağlarından koparır, filozoflar düşüncenin derinliklerinde hayatlarının en büyük zevkini bulurken, bu usta işçiler, Hayat ve Ölüm Çarkı'ndan kurtulmanın yolunu, çekiçlerini Kosmos'un burgaç halindeki kuvvetlerinin akışıyla aynı ritimde sallamakta bulmuştur. Mabud'a Büyük Mimar kılığında tapmışlardır ve Usta Taş İşçisi sonsuza kadar uzayın ocağından gelen işlenmemiş taşları düzeltip yontarak evrene düzgün bir taş olarak iade etme görevini üstlenmiştir. Yapıcılığı ruhun en yüce ifadesi olarak

gören Dionisosçu ustalar, çevrelerinde hiç durmaksızın devam eden doğanın yapıcı süreçlerine uyum gösterme yoluyla doğanın yaratıcı amillerinin bir parçası haline geleceklerine ve bu şekilde ölümsüzlüğe ulaşılabileceklerine inanmışlardır.

EVRENSEL BİLGELİĞİN SEMBOLÜ SÜLEYMAN

Süleyman ismi, sırasıyla ve bir arada, ışık, ihtişam ve hakikat anlamına gelen üç heceye bölünebilir: SOL-OM-ON. Şu halde, Moriah Dağı'nın yamacındaki taştan tapınak, Süleyman Tapınağı, Sonsuz Işığın Evi'nin dünyasal sembolüdür. Gizem öğretilerine göre Süleyman'ın üç tapınağı vardır; tıpkı Üç Usta, Üç Tanık ve Üç Dönüşüm Çadırı olduğu gibi. İlk tapınak Evrenin Büyük Evi'dir, bunun ortasında güneş (SOL) altın tahtında oturur. Zodyak'ın on iki burcu Kalfalar olarak, ışıldayan efendilerinin etrafında toplanır. Bu kozmik tapınağı üç ışık –yıldızsal, güneşsel ve aysal ışıklar– aydınlatır. Hiçbir dünyevi imparatorluğun, ihtişamına asla ulaşamayacağı İlahi Kral (Süleyman) gezegenlerden, aylardan ve asteroitlerden oluşan maiyetiyle uzayın topraklarında gururla dolaşır. Hiram etkin fiziksel ışığı temsil ederken, SOLomon, görünmez, ama kadiri mutlak, ruhani, akli ışığı temsil eder.

İkinci sembolik tapınak, Büyük Evrensel Ev'in suretinde yapılmış olan insan bedeni, yani Küçük Ev'dir. "Bilmez misiniz," diye sormuştu Havari Pavlus, "sizler Tanrı'nın tapınağısınız ve Tanrı'nın Ruhu içinizde ikamet ediyor." Taştan bir tapınağın içindeki Hürmasonluğun spekülatif olmaktan başka şansı yoktur, fakat bedenin yaşayan tapınağındaki Hürmasonluk operatiftir. Üçüncü sembolik tapınak *Soular* (Ruhsal) Ev'dir. O görünmeyen yapıdır, onu anlamak yüce Hürmasonluk sırrıdır. Bu elli tutulmaz anıtın gizemi, Aziz Pavlus tarafından tarif edilen *Soma Psuchicon*, yani Düğün Kıyafeti'dir: İsrail'in yüksek rahiplerinin İhtişam Cüppesi, Budist rahiplerin Sarı Cüppesi, Albert Pike'ın *Symbolism* kitabında bahsettiği Mavi ve Altın cüppedir. Görünmez ateşsi bir tözden çıkarılan ve alev alev altın bir metal olarak Usta Taş İşçisi Hiram Abif tarafından kilden bir kalıba (Fiziksel Bedene) dökülen Ruh'a, Ergimiş Deniz denir. İnsan ruhunun tapınağı Bilgelik, Sevgi ve Hizmet'i temsil eden üç Usta Mason tarafından inşa edilir. Hayat Yasası'na göre inşa edildiği zaman, o içinde Tanrı'nın ikamet ettiği Kutsal Yer haline gelir. *Soular* Tapınak gerçek Kalıcı Ev'dir. Onu yükseltip kalıba döken kişi gerçekten de Usta'dır. En bilgili mason yazarlar Süleyman'ın Tapınağı'nın Evrensel Tapınak'ın minyatür bir temsili olduğunu anlamıştır. A.E. Waite, *A New Encyclopædia of Freemasonry* adlı eserinde bu noktayla ilgili olarak şöyle yazar: "O yapısı gereği makromozmiktir, öyleyse Tapınak evrenin bir sembolü, bizatihi bir tezahür türüdür."

Evrensel Aydınlamanın Ruhu –zihinsel, ruhsal, ahlaki ve fiziksel– olan Süleyman dünyadaki bir ulusun kralı olarak temsil edilmiştir. Bu isme sahip büyük

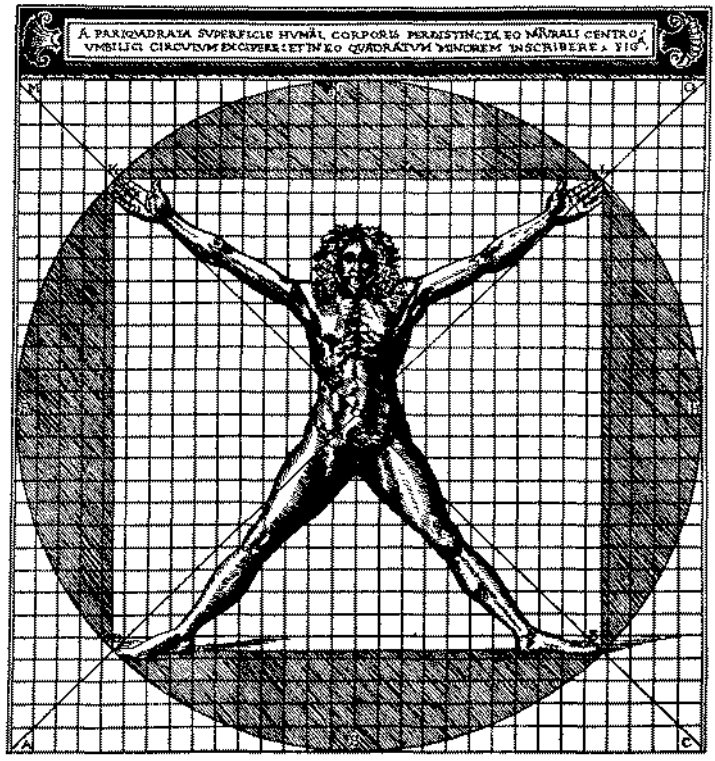

Vitruvius'un Cesariano baskısından yeniden çizilmiştir.

MİKROKOZMOS GİZEMİ

Burada Platon'un gizemli *Kelam*'ı tasvir edilmiştir. Kelam, dünyanın temeli önünde uzayda çarmıha gerilmiştir. Bu eserin isimsiz yazarı şunları dile getirir:

"Platon'a göre Logos, yani dünyanın ruhu, Yunanlı Hermes'le, Hıristiyan Gnostiklere göre ise Mesih'le aynıdır, hepsi de Kabalistik triyadın ikinci kişisi olan İbrani Adam Kadmon'la aynıdır. Hippolitus'un tasvir ettiği Kyllini dağındaki Hermes ile Cesariano'nun Vitruvius baskısındaki *insana* öyle benzer ki ikisinin aynı kişi olduğunu düşünmek yanlış olmaz."

Saçındaki asma yapraklarından dolayı bu figürü Dionisos'a atfettikten sonra aynı yazar şu sonuca varır: "Burada ortaçağın kaba ressamlarının kopyalarken bozduğu, ama her şeye rağmen tanınabilen kozmik Yunan tanrısını net bir biçimde görebiliriz." Agrippa'nın *De Occulta Philosophia* adlı eserinde benzer figürler mevcuttur. Fakat tıpkı Cesariano'nun şekli gibi, bunların yorumları için verilen anahtar pek doğru değildir. Agrippa, aşağı âleme ait bir varlık olarak insanın içinde bütün sayılar, ölçüler, ağırlıklar, hareketler ve elementlerin var olduğunu söyler. Hürmasonluğun gizli öğretisi, tıpkı Dionisosçu Mimarlar'ın öğretisi gibi, mikrokozmosun çeşitli kısımlarını ve bunların oranlarını felsefi olarak ölçme ve tahmin etmeyle özel olarak ilgileniyordu. Öyle ki buradan elde edilecek bilgiyle sanatlarının en yüce amacı, kusursuz insanın yaradılışı gerçekleştirilebilecekti.

kral gerçekten de bir tapınak inşa etmiş olsa da, bu hikâyeyi sadece tarihsel açıdan değerlendiren kişi, gizli dehlizleri kapatan yığıntıları asla temizleyemeyecektir. *Yığıntı*, esas Hürmason Gizemleri'nin hiçbir şekilde meşru bir parçası olmayan yüzeysel semboller, mecazlar ve dereceler şeklindeki maddedir. Mason sırlarının kayıp ezoterik anahtarıyla ilgili olarak Albert Pike şunları yazar:

"Artık hiç kimse Cabaon'un yüksek yerlerinden Yebusi Ornan'ın harman yerine inmiyor, ne kimse Efendi'sini, 'maviye ve altına' bürünmüş görüyor, ne çı-

raklar ve kalfalar kendi sütunlarında yövmiyelerini alıyor, ne Usta'lar çalışma tablolarıyla iş görüyor, ne işinde 'tebeşir, kömür ve toprak kap kullanıyor', ne de Kalfa olan Çırak gönyeden pergele geçiyor; çünkü bu ifadelerin sembolik anlamları, çok uzun zaman önce yitirildi."

Kadim Hahamlara göre Süleyman, gizem okullarının bir inisiyesiydi ve inşa ettiği tapınaksa paganlara ait felsefi ve fallik amblemlerle dolu bir evdi. Narlar, palmiye başlıklı direkler, kapının önündeki sütunlar, Babil kerubları, odaların düzenlenmesi, perdeler, hepsi de tapınağın Mısır ve Atlantis tapınaklarına benzer bir şekilde yapıldığını işaret eder. Isaac Myer, *The Qabbalah* adlı eserinde aşağıdaki gözlemde bulunur:

"Sözde Romalı Clement şunları yazar: 'Tanrı insanı erkek ve dişi olarak yarattı. Erkek Mesih, dişi Kilise'dir. Kabalacılar Kutsal Ruh'a ana, İsrail Kilisesi'ne Kız derler. Süleyman bu gizemi akla getirmek için tapınağın duvarlarına eril ve dişil ilkelerin tasvirlerini oydurmuştur. Kerubların bunlar olduğu söylenir. Ne var ki bu, Torah'ın sözüne uymuyordu. Bunlar yüksek, ruhani, biçimleyici, yapıcı, etkin, yani eril olan ile aşağı, edilgen, olumsuz, yani dişil olanı, birincisi tarafından şekil verileni veya yapılanı gösteriyordu."

Masonluk Kuzey Afrika ile Anadolu'ya kayıp Atlantis kıtasından geldi. Başta bu isimle anılmıyor, daha genel Güneş ve Ateş Tapıncı olarak biliniyordu. Hıristiyanlık dünyanın en güçlü dini haline geldiği zaman kadim gizem okulları birdenbire ortadan kalkmadı. Yüce Pan ölmedi! Hürmasonluk onun hayatta kalmasının kanıtıdır. Hıristiyanlık öncesi gizem okulları yeni inancın sembolizmini benimsedi, onun amblemleri ve mecazları yoluyla, dünyanın başlangıcından beri bilgelerin mülkü olan aynı hakikatleri anlatmaya devam etti. Pagan felsefenin gizli sembolleri olmaları dışında, Hıristiyan semboller için bir açıklama yoktur. Mısır, Brahmin, Pers kültlerinin kâhinlerinin taşıdıkları gizemli anahtarlar olmadan, Bilgelik kapıları açılamaz. Bu yüzden Tapınak ve İnşaatçıları yüce mecazını hürmetle tefekkür edin ve onun sözel yorumunun altında bir Soylu Sır'ın saklı olduğunu görün.

Talmud efsanelerine göre Süleyman, Kabalanın sırlarına vakıftı. İblisleri kontrol edebilen bir simyacı, bir nekromanser idi. Bilgeliğinin büyük bir kısmını iblislerden ve gayp âlemlerinin diğer varlıklarından almıştır. Güya Süleyman tarafından bir araya getirilen majikal sırları açıklayan, kendisi tarafından varlık çağırmak için kullanılan ve Frank C. Higgins'e göre masonların inisiyasyon ritüelleriyle ilgili birçok bilgi içeren *Clavicula Salomonis*, yani *Kral Süleymanın Anahtarı* adlı eserin çevirisinde S. L. MacGregor-Mathers, Kral Süleyman'ın kelimenin tam anlamıyla bir majisyen olma ihtimalini kabul eder. " 'Anahtar' kitabını Süleyman'a atfeden gelenekten kuşkulanmak için hiçbir neden görmüyorum. Birçok başka kişinin arasında Yahudi tarihçi Josephus da, Kral Sülayman'a

atfedilen majikal eserlerden özel olarak bahseder. Bu olgu birçok Doğu geleneği tarafından doğru kabul edilir ve 1001 Gece Masalları'nda sık sık onun majikal yeteneklerinden bahsedilir.

Süleyman'ın doğaüstü güçleriyle ilgili olarak Josephus, *The Antiquities of the Jews* adlı eserinin sekizinci kitabında şunları yazar:

"Süleyman'a Allah'ın bahşettiği sağduyu ve bilgelik öyle büyüktü ki bütün kadim bilgeleri geçti. Kavrayış bakımından en üstün insanlar olarak bilinen Mısırlılardan hiçbir şekilde daha aşağı değildi; ... Allah ayrıca ona cin çıkarma hünerini verdi, bu bilim ona yararlı oldu ve onu iyileştirdi. Hastalıkları da vücuttan kovan efsunlar keşfetti. Ardında da bütün iblisleri bir daha gelmemek üzere kovacak cin kovma yöntemleri bıraktı Bu yöntem bugün bile çok büyük bir güce sahiptir."

Ortaçağ simyacıları Kral Süleyman'ın metalleri çoğaltmayı mümkün kılan Hermes'in gizli süreçlerini bildiği kanaatindedir. Dr. Bacsctrom *Evrensel Ruh*'un (Hiram) Kral Süleyman'a tapınağı inşa etmesinde yardımcı olduğunu yazar. Çünkü simya irfanında bir bilge olan Süleyman, bu cisimsel olmayan özü kontrol edebiliyordu ve onu kendi hizmetine koşarak, görünmeyen gayp âleminden, birçok insanın doğal yollarla madenden çıkarıldığına inandığı devasa miktarlarda altın ve gümüş tedarik edilmesini sağlamıştı.

İslam inancının gizemleri şimdi dervişlerin elindedir. Derviş dünyayı terk ederek 1001 gece devam eden ayartıya teslim olmamış kişidir. Büyük Acem Sufi şair ve filozof Celaleddin Rumi'nin, Mevlevi Tarikatı'nın, yani "sema eden dervişler" tarikatının kurucusu olduğu söylenir. Ekzoterik olarak semavi cisimlerin hareketlerini sembolize eden bu dervişlerin seması, semazenin bedeninde ruhani bilinç merkezlerini canlandıran bir ritim kurar.

"Sufi mistik edebiyata göre, yeryüzünde, Mabud'la mahrem yakınlıkta olan belli sayıda insan vardır. Çağdaşları arasında en yakın konumda olan kişiye zamanın ekseni veya kutbu (Kutb) denir. Kutbun sağında ve solundaki "İmanan" denilen iki veli yer alır. Bunların altındaysa dört iklimi yöneten dört direk (Evtadı Erba) bulunur. Daha aşağı planlarda beş "Işık" (Envar) ve yedi "Çok İyi" (Abdal, Ahyar) bulunur. Bundan sonraki mertebe halka yardım eden kırklar (Nüceba) tarafından doldurulur. Bunlara ayrıca Şüheda, yani şehitler de denir. Bir Kutup dünyevi hayattan göçtüğünde yerine imanan'dan sağda oturanı geçer. Bu mübarek insanların hepsi için "Ruhların Efendileri" veya "İdareciler" anlamlarına gelen isimler kullanılır. Bu insanların ruhaniyatını yönetirler ve dünyevi yöneticilerin geçici otoritesinden üstün bir yetkiye sahiptirler." (Bkz. *Mysticism and Magic in Turkey*, by L. M. J. Garnett.)

Kutup, bilinmeyen, sırlı bir şekilde insanların arasında dolaşır ve geleneğe göre onun oturmayı en çok sevdiği yer Kabe'nin üstüdür. J.P. Brown, *The Der-*

vishes adlı eserinde bu Yüksek Ruhlar'ı anlatır.

HÜRMASONLUĞUN PAHA BİÇİLMEZ MİRASI

Hürmasonluğun *sanctum sanctorum*'u binlerce yılın Gnostik mücevherleriyle süslenmiştir. Ritüelleri bilgelerin ve azizlerin ilahi ilhamlarının sözleriyle yankılanır. Yüzlerce din onun sunağına bilgelik hediyeleri getirmiştir; sayısız sanat ve bilim onun sembolizmine katkıda bulunmuştur. Hürmasonluk, onun sözlerine kulak veren ruhlara, özgür sanat ve bilimleri öğreten dünya çapında bir üniversitedir. Onun sehpaları okul sıralarıdır ve sütunları evrensel eğitim kubbesini ayakta tutar. Sehpalarının ayaklarında, tüm çağların ölümsüz hakikatleri yazılıdır ve onun derinliğini anlayanlar Hürmason Gizemlerinde, insan aklının doğuşundan beri aranan kayıp sırların gizli olduğunu bilir.

Hürmasonluğun felsefi gücü onun sembolizminde yatar. Bu sembolizm masonluğun kadim dünyanın gizem okullarından aldığı paha biçilmez mirastır. Albert Pike, Robert Freke Gould'a yazdığı bir mektupta şunları söyler:

"Entelektüel vizyonumda çok daha güçlü ve soylu, tam anlamıyla gizemli ve yüce bambaşka bir şey şekil almaya başladı. Tıpkı gelecek kuşakların aydınlanması için içindeki gizli odaların keşfedilmesini bekleyen yalnız piramitler gibi, tıpkı çölde yarı yarıya gömülü sfenks gibi, tıpkı Mısırın çok uzun zamandan beri kayıp kutsal kitapları gibi. Hürmasonluk, onun özü olan sembolizm ve kardeşliğiyle, dünyanın bugünkü dinlerinin hepsinden daha eskidir. O Zerdüşt'ün öğrettiği ve ondan daha eski olan sembollere ve öğretilere sahiptir. Bu sembolizm bana sonsuza kadar temaşa edilecek kadar yüce görünüyor. Atalarımızın kadim inancı bir zamanlar son derece zarif olan sembollerini bize uzatıyor, fakat sessiz ve beyhude yere onları yorumlayacak birini arattırarak. İşte zamanla Hürmasonluğun bu sembollere sahip olmasındaki gerçek büyüklüğü ve soyluluğu, sembolizmin onun ruhu olduğunu gördüm."

Themes ve Karnak tapınakları bugün kırık ve zamanın tahrip ettiği bir taş yığınından ibaret olsa da, Mısır felsefesinin ruhu asırlar içinde zafer dolu yürüyüşüne devam etmektedir. Kadim Brahminlerin kayalara oyulmuş tapınakları artık terk edilmiş, bu tapınakların işlemeleri un ufak olmuş olsa da, Vedaların bilgeliği hâlâ ayaktadır. Kâhinler susmuş, gizem okullarının evlerinden geriye artık sadece hayaletimsi sütunlar kalmışsa da, Hellas'ın ruhani ihtişamı hiç azalmadan nur saçmaya devam etmektedir. Zerdüşt, Hermes, Pisagor, Platon ve Aristoteles, bir zamanlar entelektüel dehalarının aşkınlığıyla sarstıkları dünyada artık soluk hatıralara dönüşmüş olsa da, Hürmasonluğun mistik tapınağında bu iyi insanlar sözleri ve sembolleriyle yaşamaya devam etmektedir. İnisiyasyondan geçen adaylar kendilerini çok eski zamanların bu aydınlanmış kâhinleriyle karşılaşmış gibi hissederler.

XLII

Mistik Hıristiyanlık

asıralı İsa'nın gerçek hayat hikâyesi, ne kabul edilen İncil'lerde, ne de Apokrifik eserlerde dünyaya anlatılmıştır; bununla birlikte İznik öncesi Kilise Babalarının eserlerinde bazı dağınık ipuçları bulunabilir. Asıl kimliği ve misyonuyla ilgili olgular bugün bile "Kardeşler Evi"nin gizli mahzenlerinde saklanan paha biçilmez gizemlerden biridir. Drusus, Nasıra, Essene, Yahyacılar ve Kutsal Topraklar'ın uzak ve ulaşılmaz sığınaklarındaki diğer mezheplerin gizem okullarının sırlarına inisiye edilen kimi Tapınak Şövalyeleri arasında tuhaf bir hikâye anlatılır. Tapınak Şövalyeleri'nin yok edilmesinin nedeni, hiç kuşkusuz, Hıristiyanlığın ilk dönemiyle ilgili sahip oldukları bilgilerdir. Erken dönem Kilise Babalarının yazıları arasındaki tutarsızlıklar sadece anlaşılmaz olmakla kalmaz, aynı zamanda İsa'dan sonraki ilk beş asırda bile bu bilgili insanların yazılarının rivayetler ve halk hikâyelerinden daha sağlam bir zemine dayanmadığını açık bir biçimde kanıtlar. Her şeye inanan okuyucu için her şey mümkündür ve hiçbir sorun yoktur. Ancak olgular peşinde koşup olaya duygusal yaklaşmayan insanlar, belirsiz öğelerle ilgili bir dizi soruyla karşı karşıyadır. Aşağıdakiler bu sorulardan sadece bazılarıdır:

Yaygın inanışa göre İsa, vaftiz edildikten sonra başladığı vazifesinin üçüncü yılında, otuz üç yaşında çarmıha gerilmiştir. MS 180 yılında İznik öncesi tanrıbilimcilerin en meşhurlarından biri olan Lyons Piskoposu Aziz İrenaeus, Gnos-

tik öğretilere karşı bir saldırı olarak *Sapkınlığa Karşı* adlı eserini yazmıştır. Bu eserde İranaeus, bizzat Havarilerin otoritelerine dayanarak İsa'nın yaşlılık yıllarına kadar yaşadığını ileri sürmüştür. Alıntılarsak: "Bunlar yanlış görüşlerini, yazılmış olan, 'Rabbin makbul bir yılını' sözüne dayandırarak kanıtlamaya, yani sadece bir yıl vaaz ettiği ve on ikinci ayda öldüğü inancını kanıtlamaya çalışabilirler. [Bunu söylediklerinde] kendilerini nasıl zor bir duruma soktuklarını unutuyorlar, O'nun eserini yok ediyor ve O'nu bütün yaşlardan daha onurlu ve gerekli olan yaştan, yaşlılıktan, yani bir öğretmen olarak bütün diğer herkesi geçtiği yıllardan mahrum ediyorlar. Eğer öğretmediyse, nasıl müritleri olabilir ki? Ayrıca bir Usta'nın yaşına ulaşmadıysa nasıl öğretebilir ki? Vaftiz olmaya geldiğinde henüz otuz yaşını tamamlamıştı, henüz girmişti (bu yüzden Lukas, vaftiz olmaya geldiğinde, 'İsa otuz yaşına giriyordu,' diye yazmıştır). [Bunlara göre] O vaftizinin ardından sadece bir yıl öğretmiştir, otuzuncu yılını tamamlayınca genç bir adam olup ileri yaşlara geçmeden çarmıha gerilmiştir. Herkes kabul eder ki hayatın ilk dönemi otuz yaşına kadar olan ve kırk yaşına kadar uzayan kısmıdır. Kırk yaşından ve elli yaşından sonra insan yaşlılığa doğru gider. Ki bu Rabbimizin hâlâ Öğretmenlik mevkiini koruyarak yaşadığı yıllardır, İnciller ve büyüklerimiz böyle tanıklık ederler. Rabbimizin bir öğrencisi olan Yuhanna'yla Anadolu'da tanışanlar bunu bilirler, Yuhanna onlara bu bilgiyi vermiştir. O onlar arasında Travan dönemine kadar yaşamıştır. Dahası bazıları, sadece Yuhanna'yı değil, diğer havarileri de görmüş ve onlardan aynı hikâyeyi ve söylediğimiz şeyin doğruluğuna tanıklıklarını duymuştur. Biz kime inanalım? Böylesi insanlara mı, yoksa rüyalarında bile Havarilerin esamesini görmeyen Ptolemaeus'a mı?"

Yukarıdaki pasaj hakkında yorumda bulanan Godfrey Higgins, onun, bu tür ifadeleri yok ederek İncil'deki anlatıları tutarlı hale getirmeye çalışan ellerden talihin yardımıyla kurtulmuş olduğunu söyler. Ayrıca çarmıh öğretisinin ikinci asırda Hıristiyanlar arasında bir *vexata questio* [tartışmalı sorun] olduğuna da dikkat çeker. İrenaeus'un kanıtı," der, "dokunulmazdır. Sağlam eleştirinin her ölçütü ve muhtemel olanla olmayan açısından, şüphe götürmezdir."

Dikkat edilirse İrenaeus'un yukarıdaki ifadesi, açıkça anlaşıldığı üzere kendi döneminde hâkim olan İsa'nın peygamberliğinin yalnızca bir yıl sürdüğüne dair görüşe muhalefet etmek için yazılmıştır. Yazılarını vaiz Aziz Yuhanna'nın ölümünden sonraki seksen yıl içinde yazmış olan İrenaeus, erken dönem kilise babaları arasında en doğru bilgiye ulaşabilecek konumdadır. Eğer İsa'nın öğrencileri onun bedensel olarak yaşlılık yıllarına kadar yaşadığını bizzat söylemişlerse, O'nun hayatını sembolize etmek için neden mistik 33 sayısı seçilmiştir? Yoksa İsa'nın hayatındaki olaylar, O'ndan önce gelen sayısız Kurtarıcı-Tanrı'nın hayatlarıyla ilgili bilinen olaylara uysun diye kasıtlı olarak değiştirildi mi? Çünkü bu benzerliklerden Yunanlılar ile Romalıları Hıristiyanlaş-

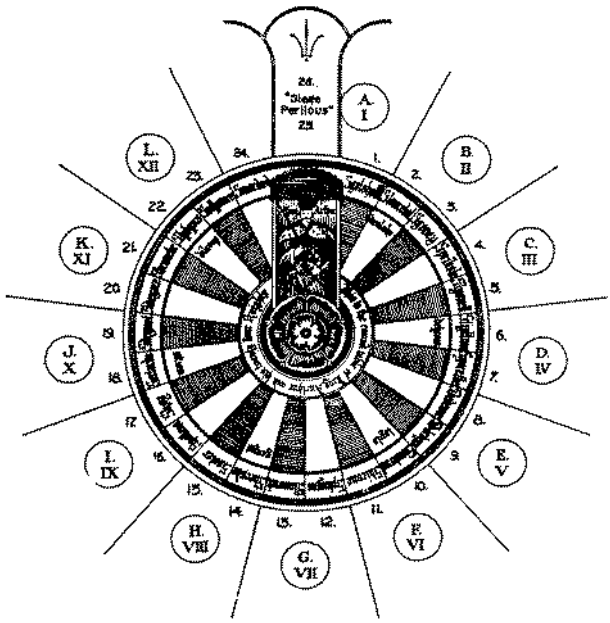

Jennings'in *The Rosicrucians, Their Rites and Mysteries* adlı kitabından

YUVARLAK MASA

Tradisyona göre Arthur, MS 516 yılında, on beş yaşındayken Britanya Krallığı tacını takmıştır. Tahta geçtikten hemen sonra Windsor'da Yuvarlak Masa Şövalyeleri Tarikatı'nı kurmuştur. Şövalyeler daha sonra hamsin yortusunu kutlamak için her yıl Carleon, Winchester veya Camelot'ta toplanmıştır. Bu Britanya şövalyeliğine katılmak için Avrupa'nın her yerinden cesur ve yiğit insanlar gelmişlerdir. Tarikatın katılmak için aradığı şartlar, soyluluk, sadakat ve mertliktir; belli bir dereceye kadar bu özelliklere sahip olanlar Kral Arthur'un Camelot'taki maiyetine kabul edildiler. Avrupa'nın en cesur ve soylu şövalyelerini etrafında toplayan Kral Arthur cesaret ve erdem bakımından herkesi geçen yirmi dört şövalyeyi seçmiş, onlarla Yuvarlak Masa Şövalyeleri'ni oluşturmuştur. Efsaneye göre bu şövalyeler soyluluk ve güç bakımından öyle üstündür ki birbirlerini geçemedikleri için, bir arada oturduklarında hiç kimse diğerinden daha üstün bir yere oturamazmış. Şövalyelerin eşitliğini vurgulamak için yuvarlak masanın kullanılması şart olmuştur.

Yuvarlak Masa Tarikatı büyük bir ihtimalle kendine ait ritüellere ve sembollere sahip olsa da, bu bilgi asırların sınamasını geçememiştir. Elias Ashmole, Garter Tarikatı üzerine yazdığı eserde bütün şövalyelerin armalarını gösteren iki sayfa boyutunda bir tablo vermiştir. Yuvarlak Masa'nın sembolü ise siyah bırakılmıştır. Yuvarlak Masa sembolizminin kaybolmasının birincil nedeni, Kral Arthur'un kırk bir yaşındayken, ani ve beklenmedik bir şekilde, Kamblan savaş alanında (MS 542) ölümüdür. Bu savaşta can düşmanı Mordred'i yok etmeyi başarsa da, kendi hayatıyla birlikte, kumandanlarını ölümüne savunan neredeyse bütün Yuvarlak Masa Şövalyeleri'ni de yitirmiştir.

tırmada kullanılmış olması durumu, başka bir ikinci asır otoritesi olan Justin Martyr'nin yazılarında açıkça kanıtlanır. *Apology* adlı eserinde Justin paganlara şöyle hitap eder:

"Tanrı'nın ilk doğanı olan Kelam'ın cinsel birleşme olmadan yaratıldığını, Öğretmenimiz, Mesih İsa'nın çarmıha gerilip ölüp dirildiğini ve gökyüzüne yükseldiğini söylediğimiz zaman, sizin Jüpiter'in oğlu olarak taptıklarınızla ilgili inandıklarınızdan farklı bir şey söylemiyoruz... Ve biz Tanrı'nın Kelamı'nın, Tanrı'dan, yukarıda söylediğimiz gibi, sıradan doğumdan farklı, kendine özgü bir

biçimde gerçekleştiğini söylediğimizde, Merkür'ün Tanrı'nın meleksi kelimesi olduğunu söyleyen sizlere göre olağanüstü bir şey söylemiş olmuyoruz. Yok, eğer onun çarmıha gerilmiş olmasına karşı çıkıyorsanız, burada da sizin meşhur Jüpiter oğullarının yaşadığına inandığınız aynı şeyi örnek gösterebiliriz."

Buradan anlaşılıyor ki Hıristiyan kilisenin ilk misyonerleri kendi inançları ile paganların inançları arasındaki benzerlikleri itiraf etme konusunda, onların asırlar sonraki haleflerinden daha isteklidirler.

İsa'nın hayatını doğru bir biçimde tarihlemede ortaya çıkan sorunları çözme çabalarından birinde, o dönemde Suriye'de Jesus, Jehoşua veya Joşua isimlerinde birçok dini öğretmenin yaşadığı ve bu insanların hayatlarının İncil'deki hikâyelere girmiş olabileceği savı ileri sürülmüştür. Bir mason yazar olan Bernard H. Springett, *Secret Sects of Syria and the Lebanon*, isimli eserinde masonluğun gizli bir ritüeliyle bağlantısından dolayı burada adını ifşa edemediğim bir yazarın eserinden alıntı yapar. Bu alıntının son kısmı sözünü ettiğimiz konuyla alakalıdır:

"Fakat Yehova, birçok kuşak boyunca Esene tohumlarını zenginleştirmiştir. Sonra Tanrı'nın emirleri doğrultusunda bir baş melek Yehova'nın sesini yükseltmek için gelmiştir. Dört kuşak sonra bir mirasçı doğmuştur ve adı Joşuadır, o Yehova'nın Eseniler arasında göze çarpan sadık kulları olan Yusuf ile Mara'nın oğludur. Ve bu Nasıralı Joşua, Yehova'nın sözünü tekrar egemen kılmış, birçok kayıp ritüeli ve seremoniyi yeniden canlandırmıştır. Otuz altı yaşında Kudüs'te taşlanarak öldürülmüştür."

Şu son yüzyılda İncillerin İsa ve onun peygamberliği hakkındaki yetersiz tariflerini desteklemek için birçok kitap yayınlanmıştır. Bu metinlerden bazıları son zamanlarda bulunan eski metinlere, bazıları da doğrudan vahye dayandıklarını ileri sürmektedir. Bu metinlerin bir kısmı hayli inanılırken, diğerleri fantastiktir. İsa'nın hem Yunan'da hem Hindistan'da eğitim aldığı ve ilk asırda ziyaret ettiği Hindistan'da onun onuruna bir para basıldığına dair ısrarlı söylentiler mevcuttur. Tibet'te erken dönem Hıristiyan metinlerin var olduğu bilinmektedir. Ceylon'daki bir Budist tapınağında, İsa'nın onlara misafir olup felsefelerini öğrendiğine dair bir kayıt mevcuttur.

İlk dönem Hıristiyanlık, Doğu etkisine dair birçok belirti gösterse de, bu, modern kilisenin tartışmayı reddettiği bir konudur. İsa'nın pagan Yunan veya Asya Gizem Okulları'nın bir inisiyesi olduğu tartışmasız bir şekilde kanıtlanırsa, bunun Hıristiyan inancın üyeleri üzerindeki etkisi bir yıkım olur. Eğer İsa Kilise Babaları'nın söylediği gibi gerçekten de Tanrı'nın cisme bürünmesi ise, onunla ilgili olarak Yeni Ahit'te o zaman neden Melkizedek tarikatından resmi görevli olarak Tanrı'nın çağırdığı" deniyor? Tarikatın üyesi olması İsa'yı, onunla eşit veya ondan üstün başka insanların olduğu bir yerin üyesi yapar. Eğer "Melkize-

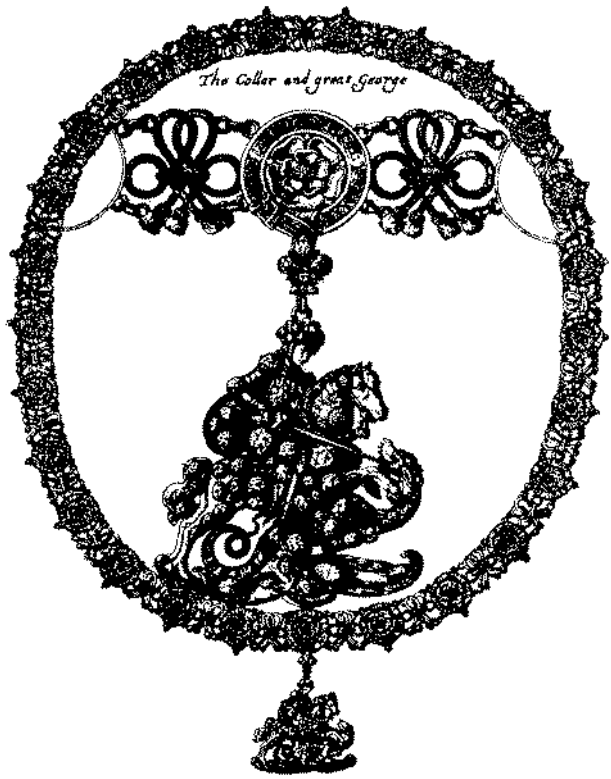

Ashmole'un *Order of the Garter* adlı eserinden.

GARTER TARİKATININ AMBLEMİ

Garter tarikatı, büyük bir ihtimalle III. Edward tarafından Kral Arthur'un Yuvarlak Masa Şövalyeleri'ni taklit ederek kurulmuştur. Tarikat Kamblan savaşının ardından umutsuzca dağılmıştır. Tarikatın kökeni tam olarak bilinmemektedir ve Salisbury Kontesi tarafından başlatıldığına inanılmaktadır. Tarikatın sloganı şu sözlerden oluşmaktadır: "Honi soit qui mal y pense" (Kötülük düşünen ondan utansın.) Aziz George'un tarikatın piri olduğuna inanılır, çünkü o kendi aşağı doğasının ejderhasını alt eden insanın yüksek doğasını sembolize eder. Aziz George'un on üçüncü, asırda yaşadığı düşünülse de, mitolojik bir kişilik olması ihtimali yüksektir.

dekler" dünyevi yöneticilerin hâkimiyet kazanmasından önce yeryüzünde krallık yapan rahipler anlamına geliyorsa, o zaman Aziz Pavlus'un yukarıdaki yargısı İsa'nın bu eski tanrısal düzeni kurmaya çalışan "felsefi seçkinlerden" biri olduğu sonucunu getirir. Ayrıca hatırlarsanız, Melkizedek, İsa'nın son akşam yemeğindeki su, şarap ve ekmek mucizesini gerçekleştirmişti.

George Faber, İsa'nın gerçek isminin Jeşua Hammassiah olduğunu ileri sürüyor. Godfrey Higgins hem *Midraşjoholet*'te, hem de *Abodazara*'da (Kutsal metinlerle ilgili ilk dönem Musevi yorumlar), Yusuf'un aile isminin *Panther* olduğu anlamına gelen yazılar keşfetmiştir; çünkü bu iki eserde de "İsa bin Panther isminde" bir adamın iyileştirildiğini söyler. *Panther* ismi, panterler tarafından beslenen ve bazı tasvirlerde bu hayvanların üstüne binmiş veya bu hayvanların çektiği bir arabanın içinde gösterilen Baküs ile İsa arasında doğrudan bir bağlantı

kurar. Ayrıca Panter derisi kimi Mısır inisiyasyon seremonilerinde kullanılan kutsal bir malzemedir. Bugün *Iesus Hominum Salvator* (İsa, insanlığın kurtarıcısı) olarak yorumlanan IHS harflerinden oluşan monogram, Hıristiyan ve Baküsçü ritüeller arasındaki başka bir doğrudan bağı oluşturur. IHS, Yunanca ΥΗΣ kelimesinden türemiştir. Bu kelime sayısal değerinin (608) gösterdiği üzere, güneş sembolü, Baküs'ün gizli ve kutsal ismidir. (Bkz. *The Celtic Druids*, Godfery Higgins.) Bu durumda akla şu soru gelmektedir. Roma Hıristiyanlığı, iki inanç arasındaki sayısız paralellikten dolayı Baküs tapıncıyla mı karıştırılmıştır? Eğer bunun doğru olduğu kanıtlanırsa, Yeni Ahit'in bugüne kadar çözülemeyen birçok sorunu çözülecektir.

Hz. İsa'nın kozmik faaliyetleri anlattığı mecazların daha sonra onun hayatıyla karıştırıldığına neredeyse hiç kuşku yoktur. Örneğin Χριστός, *Christos,* (Mesih) kelimesinin kadim dünyanın bütün uluslarının tapındığı bir güneşsel erki temsil ettiği aşikârdır. Eğer Hz. İsa bu güneşsel erkin doğasını ve amacını *Christos* ismi ve kişiliği altında ifşa ettiyse ve bu sayede bu soyut güce bir tanrı-insanın özeliklerini verdiyse, aslında kendisinden önce gelmiş olan bir dizi Dünya Öğretmeni'nin örneğini takip etmekten başka bir şey yapmamıştır. Ulûhiyet'in bütün nitelikleriyle donanmış olan bu tanrı-insan, her insandaki uyku halindeki tanrısallığı sembolize eder. Fâni insan, ancak ilahi Benlik ile uyum ve bir olma yoluyla tanrısallığa erebilir. Ölümsüz Benlik ile birlik ölümsüzlüğü getirir. Kendi gerçek benliğini bulmuş olan kişi, "kurtarılmıştır." Bu *Hristos* ya da insandaki ilahi insan, insanın tek kurtuluş umudu, soyut Ulûhiyet ile fâni insanlık arasındaki Arabulucu'dur. Tıpkı Atis, Adonis, Baküs ve Orpheus'un söz konusu ilahi erkin kişileşmesi olarak yaratmış oldukları sembolik kişiliklerle karıştırılan aydınlanmış insanlar olması gibi, İsa da mucizelerini vaaz ettiği bu *Hristos*, yani tanrı-insan ile karıştırılmıştır. *Hristos*, her yaratığın içinde hapsolmuş tanrı-insan olduğu için, insiyenin ilk görevi, içindeki bu Ezeli Olanı özgürleştirmek veya "diriltmektir." *Hristos* ile tekrar birleşene, Hıristiyan, yani "Hıristoslaşmış" insan denirdi.

Pagan filozofların derin öğretilerinden biri de, dirilmiş insanların ruhlarını kendi doğasından alıp cennete götüren bu Evrensel Kurtarıcı Tanrı'yla ilgilidir. Bu kavrayış, Hz. İsa'nın şu sözlerine ilham olmuştur: "Yol benim, hakikat benim, hayat benim; Rabbe ancak benden geçerek ulaşılır." Hıristiyan yazarlar, Hıristiyanlığın gerçek anlamı ortaya çıkarılmak isteniyorsa, Hz. İsa ile onun *Hristos* varlığından tek kişi yaratma çabasıyla aslına döndürülmesi gereken yamalı bir öğreti oluşturmuşlardır. İncillerde anlatıldığı haliyle *Hristos*, 33 yaşının sembolize ettiği üzere, "Dünya Sefaleti"nin çeşitli aşamalarından geçip semaya çekilerek Ebedi Baba'yla tekrar birleşen kusursuz insanı sembolize eder. Bugünkü haliyle Hz. İsa'nın hikâyesi –tıpkı masonların Hiram Abif efsanesi gibi– erken

dönem Hıristiyanlık ve Pagan gizem okullarına ait gizli bir erginleme ritüelinin parçasıdır.

Hıristiyanlıktan hemen önceki asırda pagan gizem okullarının sırları avamın eline düşmüştü. Karşılaştırmalı din öğrencileri için, küçük bir grup imanlı filozof ve mistiğin bir araya getirdiği bu sırların yeni sembolik kıyafetlere büründürüldüğü ve geri kalan asırlarda *Mistik Hıristiyanlık* adı altında muhafaza edildiği açıktır. Genelde bu gizli bilginin muhafızlarının ve Hz. İsa'nın öğretmenlerinin, Eseniler denilen grup olduğuna inanılır. Bu inanç doğruysa, Hz. İsa, altı asır önce Pisagor'un eğitim aldığı aynı Melkizedek tapınağında erdirilmiştir.

Erken dönem Suriye mezhepleri arasında en dikkat çeken mezhep olan Eseniler, hayatlarını zühtlük kurallarına göre yaşamış, günlerini basit işlerle uğraşarak, gecelerini dua ederek geçirmişlerdir. Büyük Musevi tarihçi Josephus onlardan büyük övgüyle bahseder. "Ruhun ölümsüzlüğüne inanırlar, doğruluğun mükâfatının, doğruluk için çabalamaya değer olduğunu öğretirler." Başka bir yerde şunları ilave eder: "Birçok halktan daha erdemli yaşadıkları hayatlarını tümüyle çiftçilikle sınırlandırırlar." Eseniler isminin "hekimler" anlamında eski bir Suriye kelimesinden geldiği varsayılmaktadır. Bu düşünceli halkın zihinsel, ruhsal ve bedensel hastaları iyileştirme işini kendilerine varoluş amacı edindiğine inanılmaktadır. Edouard Schuré'ye göre iki büyük cemaatleri vardı. Bunlardan biri Filistin'de, Ölü Deniz yakınlarında, Engaddi'de, öteki ise Mısır'da Maoris Gölü kıyılarında bulunmaktaydı. Bazı otoriteler Esenilerin Peygamber Samuel'in cemaatinden geldiğine inansa da, birçoğu Mısır veya Doğu kökenli oldukları konusunda hem fikirdir. Bu halkın dua, meditasyon ve oruç yöntemleri Uzakdoğu'nun bilge insanlarınkinden çok farklı değildir. Eseni Gizem Okulu'na girmek için, büyük ihtimalle bir yıllık bir hazırlık döneminden geçmek gerekiyordu. Bu gizem okulunda, birçok diğer okul gibi, üç mertebe vardı ve yalnızca birkaç aday bu mertebelerden hepsini geçebiliyordu. Eseniler iki farklı cemaatten oluşuyordu, bekârlar ve evli üyeler.

Eseniler asla ticaretle uğraşmadı veya kentlerin ticari hayatlarına katılmadılar. Kendilerini tarımla, yün için hayvan beslemekle ve ayrıca çömlekçilik ve marangozluk gibi işlerle sınırlandırdılar. İncillerde ve Apokrifal metinlerde, İsa'nın babası Yusuf'tan hem çömlekçi hem de marangoz diye bahsedilir. Thomas İncil'i ile Matta'ya ait olduğu söylenen İncil'de, çocuk İsa'nın çamurdan ebabil kuşları yaptığı ve bir el çırpmasıyla bu kuşların uçup gittiği söylenir. Eseniler, Musevilerin en eğitimli sınıfını oluşturuyordu, Suriye'de yaşayan Romalı subayların çocuklarına öğretmenlik yapmak için seçildiklerine dair anlatılar mevcuttur. Esenilerin Hürmasonluğun kökeni kabul edilmesinin nedeni, onlardaki zanaatkâr sayısına dair bilgilerle ilgilidir. Eseni sembolleri arasında inşaat araçları bulunmaktadır ve yaşayan Tanrı'nın ikametgahı olarak ruhani ve felsefi bir

tapınak inşa etme gizli işiyle meşgullerdi.

Gnostikler gibi Eseniler de tecelli öğretisine inanıyorlardı. Bu halkın en önemli amaçlarından biri Musa'nın yasasını, tarikatlarının kurulduğu günden itibaren muhafaza ettikleri belli gizli spiritüel anahtarlara göre yeniden yorumlamaktı. Buradan Eseniler'in Kabalacı oldukları ve Suriye'de o zamanlar ortaya çıkan birçok başka mezhep gibi Kutsal Metinler'de vaat edilen Mesih'in gelişini bekledikleri anlaşılmaktadır. İsa'nın anne ve babası Meryem ile Yusuf'un Eseni Tarikatı'nın üyesi olduğuna inanılır. Yusuf, Meryem'den yaşça epey büyüktü. *Protevangelium*'a göre Meryem yetişkin oğulları olan bir duldu ve sözde *Sözde Matta İncili*'ne göre Meryem kendi torunundan yaşça küçük bir kız çocuğuydu. Meryem çocukluk yaşlarından itibaren Rabbe adanmıştı. Apokrifal İncillere göre çocukluğunda birçok mucize göstermiştir. On iki yaşına geldiğinde, rahipler meclisi, kendini Rabbe adamış olan bu çocuğun geleceğini belirlemek üzere toplanmış ve Yüksek Rahip, göğüslüğünü takınmış olarak Kutsalların Kutsalı'na girdiğinde ona bir melek görünerek şunları söylemiştir: "Zekeriya, git ve halkından dulları topla, ellerinde bir asayla gelsinler, Rab, onun kimin karısı olacağına dair bir alamet gösterecektir." Dulların başı olarak rahiplerle buluşmaya giden Yusuf, bütün erkeklerin asalarını toplayıp onları rahiplere teslim etmiştir. Yusuf'un asası diğerlerinin yarısı uzunluğunda olduğu için, dullara asalarını geri veren rahipler Yusuf"un asasına dikkat etmemiş ve onu Kutsalların Kutsalı'nda bırakmıştır.

Bütün dullar asalarını aldıktan sonra rahipler gökyüzünden bir alamet gelmesini beklemiş, ancak hiçbir şey olmamıştır. Yusuf, ilerlemiş yaşı dolayısıyla asasını geri istememiştir; çünkü kendisinin seçilebileceği aklına gelmemiştir. Fakat bir melek yüksek rahibe görünerek, Kutsalların Kutsalı'nda gözden kaçmış olan kısa asayı ona vermesini emretmiştir. Yüksek Rahip asasını Yusuf'a verirken, asanın ucundan beyaz bir kumru çıkarak yaşlı marangozun başına konmuş ve çocuk ona verilmiştir.

The Sacred Books and Early Literature of the East serisinin editörü, Yeni Ahit'in Apokrifal eserlerinin çoğunda, özellikle Thomas'a atfedilen ve bilinen en erken Yunanca versiyonu MS 200 yılına ait olan İncil'de, İsa'nın çocukluğunun ele alınışındaki kendine özgülüğe işaret eder: "Çocuk Mesih, onu kızdıranları lanetleyip yok eden küçük bir iblistir âdeta." Okuyucularda korku yaratma amacını taşıyan bu Apokrifal eser, ortaçağlarda çok popülerdi; çünkü ortaçağ Hıristiyanlığının zalim ve infazcı ruhuyla uyumluydu. Erken dönem birçok kutsal metin gibi Thomas İncili de birbirine yakın iki amaç için uydurulmuştu: İlk olarak mucize yaratma konusunda paganları geride bırakmak, ikinci olarak bütün inanmayanların kalbine 'Allah korkusunu' yerleştirmek. Böylesi Apokrifal metinlerin hiçbir gerçek temeli yoktur.

Bir dönem Hıristiyanlığın mucizeleri onun güvenilirliğinin en önemli işareti sayılmıştır. Batıl inançların hâkim olduğu bir çağda cahil halkı etkilemek için kullanılan bir metin, çağımızda sadece aklın yabancılaşmasına neden olmuştur.

Nicodemus adlı Yunanca İncil'de, Hz. İsa Romalı General Pilate'nin huzuruna getirildiğinde, askerlerin bütün engellemelerine rağmen Romalı muhafızların sancaklarının saygıyla eğildiği anlatılır. Ayrıca aynı Pilate'nin mektuplarında, Sezar'ın haksız yere idam edilen bir adam yüzünden onu görevden aldığı belirtilir. Tanrı'dan yaptıkları için af dileyen Pilate, Rabbin bir meleği tarafından ziyaret edilmiş ve melek onu Mesih ikinci defa halkını yargılamak için geldiğinde ona tanıklık edeceğini ve Hıristiyanlığın onun ismini asla unutmayacağını söyleyip onu teskin etmiştir.

Yukarıdaki gibi hikâyeler Hıristiyanlığı asırlar içinde saran kabuğa iyi bir örnektir. Sıradan halk bu efsaneleri kıskançlıkla korumuş ve yaymıştır. Halk söylenceleri genellikle belli bir doğruluğa sahip olsa da, bu doğru kısımlar tanınamayacak kadar çarpıtılmıştır. Hikâyenin genel özellikleri doğru olsa da, ayrıntılarda büyük yanlışlar yapılmıştır. Oysa hakikat, tıpkı güzellik gibi çıplakken daha güzeldir. Hıristiyan inancının gerçek temelini bulandıran fantastik hikâyelerin ardında, keskin bir bakışa sahip çok az sayıda insan için, yüce ve soylu bir ruh tarafından insanlığa armağan edilmiş soylu bir öğreti vardır. Adanmış, kutlu zihinlere sahip olan Yusuf ile Meryem, İsrail'e hizmet etmek için gelecek olan Mesih'in düşlerini görürken, Eseniler'in yüksek rahibinin emrine itaat etmiş ve büyük bir ruhun gelişine bir beden hazırlamıştır. Böylece İsa temiz bir birleşmeyle doğmuştur. Burada *temiz* birleşme ile doğaüstü bir birleşme kastedilmemektedir. Hz. İsa Eseni cemaati tarafından yetiştirilip eğitilmiş, en derin Gizemler'e inisiye edilmiştir. Bütün büyük inisiyeler gibi İsa da önce Doğu'ya yolculuk etmiş olmalı. Hiç kuşkusuz hayatının sessiz yıllarında daha sonra dünyaya öğreteceği sırları öğrenmiş, kendi tarikatının çileci uygulamalarını öğrendikten sonra, Mesihlik mertebesine ulaşmıştır. Kendini kendi spiritüel kaynağıyla bu şekilde birleştirerek, dünyanın kuruluşundan önce çarmıha gerilmiş olan Bir adına öne çıkmış ve etrafına müritleri ve havarileri toplamış, onlara, İsrail öğretilerinde –en azından kısmen– kaybedilmiş olan gizli öğretiyi öğretmiştir. İsa'nın neler yaşadığını bilmiyoruz, ancak büyük ihtimalle çağın ahlaki, felsefi ve dini sistemini yeniden inşa etmeye çalışanların başına geldiği gibi o da idam edilmiştir.

İsa yığınlara mesellerle konuştu, müritlerine de mesellerle konuştu, ancak bu ikinci meseller daha felsefi bir doğaya sahipti. Voltaire, Platon'a Hıristiyan kilisenin sahip çıkmış olması gerektiğini ileri sürmüştü. Çünkü o Mesih (Hristos) gizeminin ilk savunucusuydu ve Hıristiyanlığın temel öğretilerine diğer birçok kişiden daha fazla katkıda bulunmuştu. İsa öğrencilerine alt âlemlerin yüce bir ru-

hani varlığın hâkimiyeti altında olduğunu ve bu varlığın Ebedi Baba'nın iradesine göre davrandığını öğretti. Bu yüce meleğin aklı hem dünyanın aklı hem de dünyevi akıldır. İnsan dünyevilikten ölmesin diye Ebedi Baba kendisinin en yüce gücünü, İlahi Aklı göndermiştir. Bu İlahi Akıl kendini canlı bir kurban olarak sunmuş, dünya tarafından bölünüp yenmiştir. Bedenini ve ruhunu gizli ve kutsal bir yemekte on iki akıl sahibi yaratığa paylaştıran bu İlahi Akıl her canlının bir par-

William Law'ın *The Works of Jakob Böhme* adlı eserin çevirisinden.

CERMEN TEOSOFİST JAKOB BÖHME.

Jakop Böhme, 1575 yılında Gorlitz yakınlarında bir köyde doğdu ve 1624 yılında Silesia'da öldü. Çok az bir okul eğitimi aldı ve bir ayakkabıcının yanında çırak olarak çalıştı. Daha sonra seyyar ayakkabıcı olarak dolaştı ve evlenip dört çocuk sahibi oldu. Bir gün ustasının dükkânındayken içeri gizemli bir insan girdi. Bu kişi dünyevi anlamda çok fakir olmasına rağmen ruhani aydınlanma açısından bilge ve soylu biri gibi görünüyordu. Yabancı, bir çift ayakkabının fiyatını sordu, fakat genç Böhme kendi ustasını kızdırmamak için bir fiyat söylemeye çekindi. Yabancı ısrar edince Böhme, ustasının bu tür bir çift ayakkabı için almayı umut edeceği en yüksek rakamı söyledi. Yabancı ayakkabıları alıp gitti. Sokağın biraz ötesinde bu yabancı durdu ve haykırdı, "Jakob, Jakob, buraya gel." Böhme şaşkınlık ve korku içinde oraya koştu. Tuhaf adam ilahi ışıkla alev alev yanar gibi görünen gözlerini delikanlıya dikti. Sağ elini tutarak ona şöyle hitap etti: "Jakob sen şimdi küçüksün, ama ileride yüce, başka bir insan olacakın, dünya sana bakıp hayret edecek. Bu yüzden temiz kal, Tanrı'dan kork ve onun kelamına saygı göster. Kutsal metinleri dikkatle oku, orada kendin için öğrenme ve selamet bulacaksın. Büyük sefalet ve yoksulluk çekecek, infazlardan mustarip olacaksın, ama Tanrı seni seviyorsa, bu onun bir inayetidir." Bu kehanetten çok etkilenen Böhme hakikat arayışına çok daha büyük bir gayretle devam etti. Sonunda emekleri ödüllendirildi ve o insanlığa simyanın en derin sırlarını ifşa etti. Etrafını çevreleyen ailesinin yanında vefat etti, son sözleri, "Şimdi buradan cennete giriyorum," oldu.

çası haline gelmiştir. İnsan bu gücü üzerinden geçerek ölümsüzlüğü elde edebileceği bir köprü olarak kullanmıştır. Kendi ruhunu İlahi Akla bağlayan kişi, doğruluğa hizmet etmiş, bu şekilde doğruluğa ulaşarak İlahi Aklını özgürleştirmiş ve böylece kendi ilahi kökeninin ihtişamına geri dönmüştür. İsa bu bilgiyi getirdiği için müritleri birbirlerine şöyle demiştir. "O bu aklın vücut bulmuş halidir."

KRAL ARTHUR VE KUTSAL KÂSE EFSANESİ

Efsaneye göre Hristos'un bedeni (Ruhani Yasa), İncillerin sadece kısaca bahsettiği iki insana emanet edilir. Bu kişiler Nicodemus ile Arimathealı Joseph (Yusuf). Bu iki adanmış insan, isimleri Hristos'un havarileri veya müritleri arasında sayılmasa da, bütün insanlar arasından Hristos'un kutsal emanetlerini saklamaya layık görülmüşlerdir. Arimathealı Joseph için A.E. Waite, *A New Encyclopaedia of Freemasonry* adlı eserinde, "Hıristiyanlığın ilk piskoposu" der. Kutsal Deniz'in dünyevi (veya zahirdeki) iktidarının Aziz Petrus tarafından kurulması gibi, ruhani (veya gaybî) iman vücudu "Gizli Kutsal Kâse Kilisesi"ne verilmiştir. Joseph ve halefleri kutsal emanetleri –sürekli taşan kap ile kanayan mızrak– kuşaktan kuşağa aktarmışlardır. Aritmathealı Joseph, büyük ihtimalle Aziz Fillippos'un emirlerine uyarak, kutsal eşyaları, birçok zorluklardan geçtiği seyahatlerinin sonucunda Britanya adasına getirmiştir. Kendisine burada bir kilise kurma hakkı verilmiş ve o da Glastonbury Abbey'i inşa etmiştir. Joseph asasını toprağa gömmüş, asa toprağa kök salarak yılda iki kez açan ve bugün Glastonbury dikeni diye adlandırılan mucizevî bir dikenli çalıya dönüşmüştür. Arimathealı Joseph'in hayatının sonu hakkında bilgimiz yoktur. Kimilerine göre o tıpkı Hanok gibi gökyüzüne çekilmiş, kimilerine göre ise Glastonbury Manastırı'nda defnedilmiştir.

Manastırın altındaki odalardan birinde saklı olduğuna inanılan Kutsal Kâse'yi bulmak için birçok girişimde bulunulmuştur. Yakın zamanlarda Glastonbury'de bir kâse bulunmuş, inançlı insanların orijinal Kutsal Kâse olduğuna inandığı bu kabın, eleştirel bir incelemenin ardından sahici olduğuna inanmak çok zordur.

Tıpkı ünlü Antakya kâsesi gibi, kutsal bir eşya olması dışında, hiçbir şey kanıtlanamamaktadır, çünkü Hıristiyan Gizemleri hakkında on sekiz asır önce de bugünkü kadar az şey bilinmekteydi.

Büyük hayat dramının bütün unsurları gibi Kutsal Kâse efsanesinin nereden kaynaklandığı da belirsizdir.

Britanya Adaları'nın büyülü kupa, kâse, çanak, boynuz, kadehlerden bahseden halk hikâyelerinden yeterli bir temel belki çıkarılabilir. En eski Kâse efsanesi bir bereket boynuzuyla ilgilidir. Boynuzun içindeki asla bitmemektedir ve ondan içenler bir daha susamamakta ve acıkmamaktadır. Hikâyelerden birine göre, insan ne kadar hasta olursa olsun, kâseyi tuttuktan sonraki sekiz gün içinde

ölmez. Kimi otoriteler Kutsal Kâse efsanesinin Adonis ve Atis ritüellerinde kullanılan kutsal kabın bir devamı olduğuna inanıyor. Kadim gizem okullarının birçoğunda bir ayin kabı veya kadehi kullanılırdı ve tanrı Baküs sık sık bir kâse, bir vazo şeklinde tasvir edilir.

Doğa tapıncında sürekli taşan Kâse, insanların ihtiyaçlarını karşılayan bereketli hasadı temsil eder. Merkür'ün kovası gibi, o da doğal kaynakların tükenmez pınarını gösterir. Elimizdeki kanıtlara bakarsak Kutsal Kâse sembolizminin, tümüyle Hıristiyan kökenli olduğunu söyleyemeyiz.

Arthur efsanesinde tuhaf ve gizemli bir şahıs görünür: Büyücü Merlin. Onunla ilgili efsanelerden birine göre, İsa dünyayı kötülük zincirlerinden kurtarmak için gönderildiğinde, Büyük Muhalif Şeytan'ın onun emeklerini boşa çıkarmak için bir Deccal gönderdiğinden bahsedilir. Şeytan korkunç bir ejderha şekline bürünerek, ailesini yok eden iblisten kaçmak için tapınağa sığınan bir kadına yaklaşmıştır. Kadının doğurduğu çocuk, Merlin, iblis babası ile insan annesinin özelliklerini almıştır. Ne var ki Merlin karanlık güçlere hizmet etmemiş, ışığa çekilmiş ve babasından aldığı güçlerden yalnızca ikisini korunmuştur: Kehanet ve mucize yapma yeteneği. Merlin'in cehennemi babasıyla ilgili hikâye, onun bir yılan veya ejderhanın "felsefi oğlu" olduğuna dair bir mecaz olarak anlaşılmalıdır. Bu unvan bütün gizem okulları inisiyeleri için geçerlidir ve doğanın onların ölümlü anası, yılan veya ejderhanın sembolize ettiği bilgeliğin de onların ölümsüz babaları olduğunu gösterir. Ejderha veya yılanın şer güçlerle karıştırılması Tekvin'in ilk bölümlerinin yanlış yorumlanmasına neden olmuştur.

Arthur küçük bir çocukken Büyücü Merlin'in yanına verilmiştir. Merlin ona gizli öğretiyi öğretmiş ve büyük ihtimalle onu doğal büyünün en derin gizemlerine inisiye etmiştir. Arthur, Branstock'taki kılıcı demirin içinden çekerek kutsal liderlik hakkını ilan ettikten sonra, Merlin, Gölün Hanımefendisi'nden kutsal kılıç Ekskalibur'u almasında ona yardım etmiştir. Merlin, Yuvarlak Masa'yı kurup vazifesini yerine getirdikten sonra sırra kadem basmıştır. Kimilerine göre o buharlaşarak havaya karışmıştır ve buradan hâlâ ölümlü insanlarla iletişime geçmektedir. Başka bir efsaneye göre ise yeraltında, girişini içeriden kapadığı büyük bir odaya çekilmiştir.

Charlemangne'la ilgili birçok efsanenin daha sonraları, Winchester'da Yuvarlak Masa Şövalyeleri Tarikatı'nı kurmasıyla ünlü Arthur'la ilişkilendirilmiş olabileceğini söylemek abartı olmaz. Yuvarlak Masa'nın seremonileri ve inisiyasyon ritüelleriyle ilgili elimizde güvenilir bir bilgi bulunmamaktadır. Hikâyeye göre masa, ihtiyaç duyulduğunda on beş, elli veya yüz elli kişinin oturabileceği kadar genişlemektedir. Bir oturumda masada bulunan şövalyelere dair en çok karşımıza çıkan sayı, on iki veya yirmi dörttür. On iki, Zodyak'ın on iki burcuna ve İsa'nın on iki havarisine işaret eder. Şövalyelerin isimleri ve armaları onların

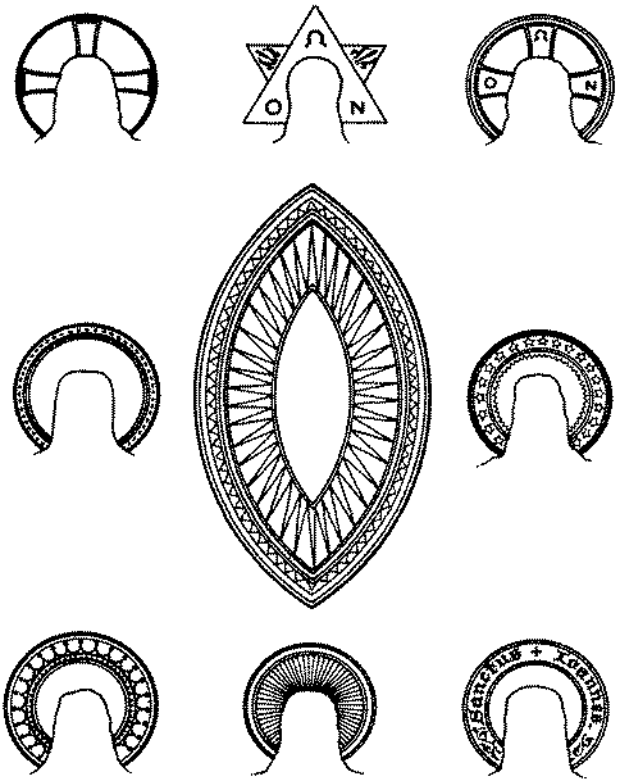

Audsley'in *Handbook of Christian Symbolism* adlı eserinden.

NIMBUS VE AURA SEMBOLLERİ

Pagan tanrılar ile Hıristiyan azizlerin başlarının etrafındaki altın haleler, onların hem güneşin ihtişamında yıkandıklarını, hem de içlerindeki ruhani güneşin ışıldayarak onları bir nur halesine büründürdüğünü gösterir. Nimbus düz parlak çizgilerden oluşuyorsa, bu onun güneşsel olduğu anlamına gelir. Kavisliyse lunar (kameri) doğadan pay alıyordur. Bunlar bir arada göründüğü zaman bu iki ilkenin uyumlu bir bileşimi var demektir. Dairesel nimbus solar ve eril, baklava veya *vesica piscis* şeklinde olanı ise lunar yani dişildir. Aynı sembolizm katedrallerin dairesel veya baklava şeklindeki pencerelerinde de görülür. Azizlerin ve şehitlerin halelerinin süslemeleri, rengi ve biçimi başlı başına bir bilimdir. Kilisenin kabul ettiği azizlerin başlarının etrafı genellikle altın renkli sade bir haleyle çevriliyken, Baba Tanrı ve Oğul Tanrı haleleri, genellikle çiçeklenmiş veya zambaklar açmış bir Aziz George Haçı'nın yalnızca üç kolu görülecek şekilde süslenmiştir.

sandalyelerine yazılmıştır. Masaya yirmi dört kişi oturduğundaysa, Zodyak'ın on iki burcu kendi içinde aydınlık ve karanlık olmak üzere ikiye bölünür. Bu bölümleme, burçların gece ve gündüz yüzlerini temsil eder. Zodyak'ın bütün burçları ufuktan yirmi dört saat içinde geçer, dolayısıyla yirmi dört şövalye yirmi dört saate, *Vahiy* kitabındaki yirmi dört yaşlıya, Pers gizemlerinde günün bölümlerinin ruhlarını temsil eden yirmi dört tanrıya tekabül eder. Masanın ortasında Efendimiz İsa Mesih'in Çilesi'nin sembolü olan gül bulunur, bu sembol onun ölümden dirilişini sembolize eder. Ayrıca *Siege Perilous* denilen gizemli bir boş koltuk vardır, bu koltuğu Kutsal Kâse'nin arayışında başarılı olan kişiden başkası oturamaz.

Arthur'un kişiliğinde sürekli kendini tekrar eden bir kozmik mitin yeni bir biçimini buluruz. Bu Britanya prensi Güneş'i, şövalyeleri, burçları ve onun kılıcı ise Güneş'in karanlığın ejderhalarıyla savaşmak ve onları yok etmek için kullandığı güneş ışınlarını veya dünyanın eksenini gösteriyor olabilir. Arthur'un Yuvarlak Masası evrendir; *Boş Koltuk* insani kâmilin tahtıdır. Dünyevi anlamda Arthur, kendilerine Şövalyeler diyen felsefi mistiklerin bir kardeşliği olan gizli bir Hıristiyan Mason Cemiyetin Büyük Ustası'dır. Arthur'un bu şövalyelerin Büyük Ustası olmayı hak etmesinin nedeni, onun kılıcını (ruhunu) baz metallerin kayasından (nefsinden) çekip çıkarmış olmasıdır.

Her zaman olduğu gibi, tarihte yaşamış olan gerçek Arthur ile onun tarikatının mecazları ve efsaneleri zamanla ayrılmaz bir şekilde birbirine girmiştir. Arthur'un Kamblan meydanındaki ölümünün ardından gizemleri de yok olmuş ve Tennyson'un *Morte d'Arthur* eserinde harika bir şekilde tasvir ettiği üzere kara geminin içinde yeniden doğmuştur. Yüce Kılıç Ekskalibur da tekrar sonsuzluk denizine gömülmüştür. Bütün hikâye Evrensel Tezahür Günü'nün sonunda gelen kozmik gecenin çöküşünün canlı bir tasviridir. Tarihte yaşamış gerçek Arthur'un bedeni, büyük bir ihtimalle, hem Arthur hem de Kutsal Kâse efsaneleriyle bir tutulan bir bina olan Glastonbury Manastırı'na defnedilmiştir.

Hiç kuşku yok ki ortaçağ Gül-Haçlıları Arthur ve Kutsal Kâse efsanesinin gerçek sırlarını ellerinde tutuyorlardı, çünkü bu sembolizmler tarikatlarında hayli yoğun bir biçimde kullanılıyordu. Bununla birlikte Hristos gizemleri arasında en belirgini olmasına rağmen, Kutsal Kâse efsanesi en az ilgi görmüş olanıdır.

XLIII

Haç ve Çarmıh

Haç gizemleriyle ilgili en ilginç efsanelerden biri, Jacobus de Vorgaine'nin *Aurea Legenda* adlı eserinde bulunur. Efsaneye göre günlerinin sayılı olduğunu hisseden Adem, oğlu Şit'e Eden Bahçesi'ne hacca çıkmasını ve kapıdaki melekten Tanrı'nın insanoğluna vaat ettiği *Merhamet Yağı'nı* almasını emreder. Şit yolu bilmemektedir, ancak babası ona yolun doğu yönünde olduğunu ve kolayca bulanabileceğini söyler; çünkü Adem ile Havva Rabbin bahçesinden kovulduğunda, çiğnedikleri yolda bir daha asla ot bitmemiştir.

Babasının tarifini takip eden Şit, Eden Bahçesi'ni kolayca bulur. Kapıdaki melek içeri girmesine izin verir ve Şit, bahçenin ortasında, dalları gökyüzüne değen bir ağaç görür. Ağaç bir haç şeklindedir ve cehennem çukurunun kıyısında bir uçurum kenarında dikilidir. Ağacın gövdeleri arasında kardeşi Kabil'i görür, Kabil vücuduna dolanmış köklerle bağlanmıştır. Melek, Şit'e *Merhamet Yağı'nı* vermeyi reddeder, fakat yerine Hayat Ağacı'nın (bazıları onun bilgi ağacı olduğunu söyler) üç tohumunu verir. Şit bunlarla babasının yanına döner, Adem tohumları görünce öyle sevinir ki, daha fazla yaşamak istemez. Vefat eder ve üç tohum, meleğin söylediği gibi onun ağzına konur. Tohumlar tek gövdede birleşen üç fidan haline gelir. Bu ağaç Adem'in kanıyla beslenmiş, böylece Adem'in hayatı ağaca girmiştir. Nuh bu ağacı kökünden sökmüş ve onu gemisine taşımıştır. Sular çekildikten sonra Adem'in kafatasını Calvary Dağı'na, ağacı ise

Lübnan Dağı'na gömmüştür.

Musa yüce varlığı bu ağacın ortasında (yanan çalı) görür ve taştan su çıkarabilen kendi büyülü asasını bu ağaçtan keser. Asayı taşa ikinci kez vururken Tanrı'nın ismini söylememesi yüzünden bu kutsal asayı Vaat Edilen Topraklar'a götürmesi yasaklandığı için onu Moab tepelerine eker. Kral Davut, epey bir araştırmanın ardından ağacı bulur, Davut'un oğlu Süleyman'sa onu tapınağında bir direk olarak kullanmak ister. Ancak marangozlar onu düzgün bir biçimde kesemezler. Ağaç ya kısa kalır ya uzun gelir. Süleyman sonunda yenilgiyi kabullenir ve onu Kudüs'ü etrafındaki tepelerle birleştiren bir köprüye diker. Seba Melikesi Kral Süleyman'ı ziyaret ettiği vakit, bu köprünün üstünden geçmesi gerekirken, ağacı görünce, onun üzerine basmayı reddeder, diz çöküp dua ettikten sonra, sandallarını çıkarıp nehirden geçer. Bu hareket Kral Süleyman'ı öylesine etkiler ki ağacın altın plakalarla kaplanmasını emreder ve onu tapınağının kapısına koyar. Korkak torunu altını çalıp suçu anlaşılmasın diye ağacı gömene kadar, kutsal ağaç burada kalır.

Ağacın gömüldüğü yerden bir pınar fışkırır, pınara Bethesda adı verilir ve Suriye'nin çeşitli kentlerinden hastalar bu pınara şifa aramaya gelir. Havuzun meleği ağacın muhafızı haline gelir ve ağaç burada yıllarca rahatsız edilmeden kalır. Ağaç sonunda yüzeye çıkar ve tekrar köprü yapımında kullanılır. Bu sefer köprü Calvary ile Kudüs arasında kurulmuştur ve İsa çarmıha giderken bu köprünün üstünden geçer. Calvary'de ağaç olmadığı için bu ağaç ikiye kesilir ve bu iki parça İnsanoğlu'nun infaz edildiği çarmıh haline getirilir. Haç tam olarak Adem'in kafatasının gömülü olduğu noktaya dikilir. Haç daha sonra imparatoriçe Helena tarafından bulunduğu vakit, tek bir ağaçta (elementleri temsil edecek şekilde) dört farklı özellik bulunduğu görülür, haç bundan sonra ona dokunan hastaları iyileştirmeye devam eder.

Haçı kutsal bir şey olarak görmenin yalnızca Hıristiyanlık âlemine ait olduğuna dair egemen görüş, onun dini sembolizmler içerisindeki yerine dair yüzeysel bir inceleme tarafından bile çürütülebilir. İlk Hıristiyanlar sembollerinin, öğretilerinin ve ritüellerinin pagan kökenlerini saklamak için ellerinden gelen her şeyi yapmışlardır. Diğer halkların kutsal kitaplarını yok etmişler veya en azından bu konulara meraklı insanların ulaşamayacağı şekilde gizlemişlerdir. Anlaşılan o ki, bu şekilde davranarak kendi öğretilerinin Hıristiyanlık öncesi köklerini saklayabileceklerine inanmışlardır. Bazı örneklerde çeşitli kadim ustaların yazıları tahrip edilmiş, eserlerden pasajlar çıkarılmış, metinlere ilaveler yapılmıştır. Josephus'un İsa'ya ilgili olduğu söylenen pasajı, bu sahtekârlığın örneklerinden biridir.

İSKENDERİYE'NİN KAYIP KÜTÜPHANESİ

Hıristiyan dönemden önce, parşömen, papirüs, deri, balmumu, taş, ahşap ve kil üzerine yazılmış çok değerli yedi yüz bin kitap, kadim dünyanın çeşitli yerlerinden toplanarak İskenderiye'ye getirilmiş ve özel olarak bu amaç için hazırlanmış olan binalarda korunmuştur. Bu muhteşem bilgi deposu peş peşe üç yangınla yok edilmiştir. Sezar'ın limandaki donanmayı yakma emriyle başlatılan yangından kurtulan kitaplar, Serapis için kutsal kabul edilen ve içinde çok değerli ciltlerin olduğu Serapeum tapınağının yıkılmasını emreden Theodosius'un emrine uyan Hıristiyanlar tarafından MS 389 yılında yok edilmiştir. Bu yangının Marcus Antonius'un, MÖ 51 yılındaki yangında yanan kitapları telafi etmek için Cleopatra'ya hediye ettiği kütüphaneyi yok ettiğine inanılır. Bu konuyla ilgili olarak H.P. Blavatsky, *Isis Unveiled* adlı eserinde şöyle yazar: "Onlar [Filistinli Hahamlar ile bilgeler], yaygın inanışın aksine, tarihte bahsedilen Sezar'ın yangınıyla, 389'daki Hıristiyanların yangınıyla ve Arap Emir Ömer'in çıkardığı yangınla kütüphanenin tümüyle yok edilmediğine inanır. Aksine şu hikâyeyi anlatırlar: Cleopatra ile erkek kardeşi Dionysius Ptolemy arasındaki taht rekabeti döneminde, MÖ 51 yılında, yanmaz parşömenler ve ahşap tabletlerden oluşan yedi yüz bin kitap onarımdan geçirilmektedir. Kopyası çıkarılmamış olup en değerli eserler arasında kabul edilen kitaplar kütüphanecilerden birinin evine konmuştur... Sezar'ın emriyle donanmanın yakılması ile limana yakın ilk binaların yangına yakalanması arasında epey bir zaman geçmiştir ve kütüphaneciler müzede çalışan yüzlerce kölenin yardımıyla en değerli ruloları kurtarmayı başarmıştır." Büyük bir ihtimalle, kurtarılan kitaplar ya Mısır'da ya da Hindistan'da gömülü halde durmaktadır. Bu kitaplar keşfedilene kadar modern dünya birçok felsefi ve dini hakikatten mahrum kalacaktır. Kadim dünya bu kayıp bağlantıları, pagan gizemlerinin Hıristiyanlıkta devam eden yanlarını çok daha net bir şekilde görebiliyordu.

PAGAN SEMBOLİZMİNDE HAÇ

Britannica Ansiklopedisindeki *Cross and Crucifixion* [Haç ve Çarmıh] adlı makalesinde Macall Fallow, bu şeklin, eskiliğine ışık tutar. "Hıristiyanlık öncesi zamanlarda ve Hıristiyan olmayan toplumlarda haç kullanımı neredeyse evrenseldir ve hemen her örnekte bir doğa tapıncıyla ilişkilidir."

Haç bütün ulusların sanatlarında sık sık ortaya çıkan bir sembol olmakla kalmaz, aynı zamanda insanlığın büyük bir kısmı için bir tapınma nesnesidir. Kuzey, Orta ve Güney Amerikalı yerlilerin ortak sembolüdür. William W. Seymour konuyla ilgili şunları yazar: "Azteklerin yağmur tanrısı elinde bir haç tutar ve Toltekler tanrıları Quetzalcoatl'ın, onlara haç işaretini ve ritüelini öğrettiğini ileri

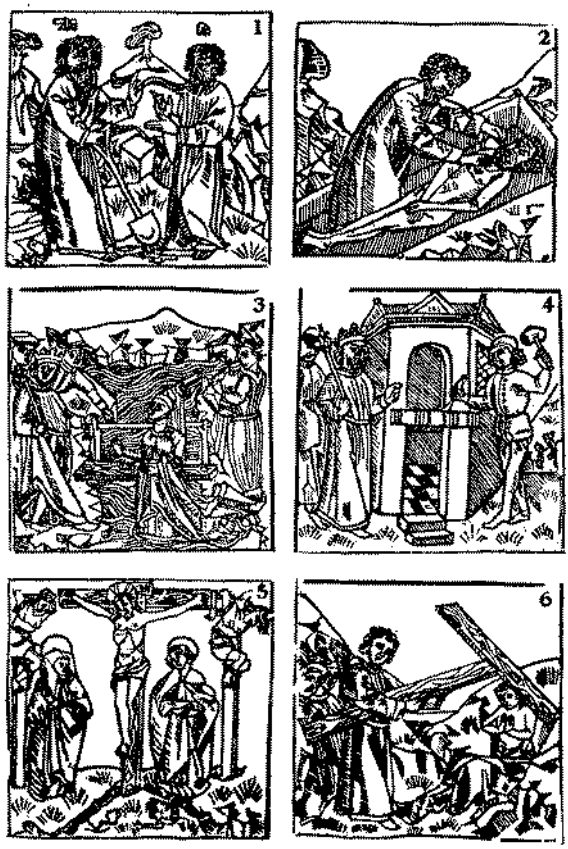

Berjeau'un *History of the Holy Cross* adlı eserinden.

KUTSAL HAÇIN TARİHİ

(1) Adem, oğlu Şit'e Eden Bahçesi'ne nasıl gideceğini tarif ediyor. (2) Şit Hayat Ağacı'nın üç tohumunu ölü Adem'in dilinin altına yerleştiriyor. (3) Seba Melikesi, kutsal ağaca basmayı reddedip nehirden geçiyor. (4) Kutsal ağaç Süleyman'ın tapınağının kapısının üstüne konuyor. (5) Mesih kutsal ağaçtan yapılmış çarmıha geriliyor. (6) Bir ölüyü diriltme gücünü sınayarak kutsal haç, diğer iki sahte haçtan ayırt ediliyor.

sürer, çünkü bu tanrının erk asası bir haçı andırır ve cüppesinde kırmızı haçlar vardır." (*The Cross in Tradition, History and Art* [Geleneklerde, Tarihte ve Sanatta Haç])

Japonlar ve Çinliler de haça büyük saygı gösterirler. Pisagorcular için en kutsal sayı 10'dur ve işareti X, yani bir haçtır. Hem Japoncada hem Çincede 10 rakamı bir haçla gösterilir. Budistlerin hayat çarkı, üst üste binmiş iki haçtan oluşur ve bu sekiz nokta Hıristiyanlıkta Tapınak Şövalyeleri'nin garip biçimli haçında muhafaza edilmiştir. Hindistan'da haç yalnızca resim ve oymalarda değil, aynı zamanda mimaride görülür. Hindistan'daki tapınakların büyük bir kısmı -tıpkı Hıristiyanlıktaki kiliseler ve katedraller gibi- haç şeklinde bir temelin üstünde yükselir.

Tibetlilerin *mandala*larında gökyüzü bir haç şeklinde gösterilir. Dört kapının her biri bir iblis kral tarafından korunur. Bombay limanındaki Elephanta mağaralarında çok eski bir haç bulunmuştur. Khalde, Fenike, Mısır ve Asur sanatlarında çeşitli türlerde haçlar en çok kullanılan desenlerdendir. Yunan'ın Eleusis Gizem Okulları'nın inisiyelerinin boynuna, inisiyasyon töreni sırasında bir zincir veya iple bağlanan bir haç takılırdı. Gül-Haçlılar, Simyacılar ve İlluminati için haç, ışığın sembolüdür; çünkü LVX harflerinden her biri haçtan alınmıştır.

TAV HAÇI

Birbirinden farklı üç haç şekli vardır. Birincisi Tau, daha doğrusu Tav haçıdır. Modern T harfine çok benzer. Dikey bir çizgi üzerinde yatay bir çizgiden oluşur ve iki kol eşit uzunluktadır. Druid'lerin tanrısı *Hu*'nun sembolü bir meşe ağacının gövdesinin kesilip bu şekilde tekrar birleştirilmesiyle oluşturulurdu. Bu sembolün Mısır'da bir boğa veya koç başının (Boğa veya Koç burçlarının sembolü) yüzünün dikey çizgisi ile boynuzlardan kaynaklandığına inanılmaktadır. Bu haça bazen *çekiç haç* denir. Çünkü tıpkı bir balyoz veya çekiç gibi dikey sapından tutulur. Masonlara ait efsanelerden birine göre, Hiram Abif'e atası Tubal-cain tarafından TAV şeklinde bir çekiç verilmiştir. TAV haçı, modern masonlukta T cetveli sembolüyle korunmuştur. Anlaşıldığı kadarıyla bu haç en eski haç şeklidir. Mitra Gizem Okulları'na kabul edilen herkesin alnına bir TAV haçı çizilirdi. Bir Kral Mısır Gizem Okulları'na inisiye edildiğinde, dudakları arasında bir TAV haçı konurdu. Kimi Amerika Yerlileri Gizemleri'nde adayın bedenine nakşedilirdi. Kabalacılara göre TAV semanın ve Pisagorcu *tetraktisin* işaretidir. Hermes'in *Kadüseus*u, yani yılanlı asası, bir TAV haçından gelir.

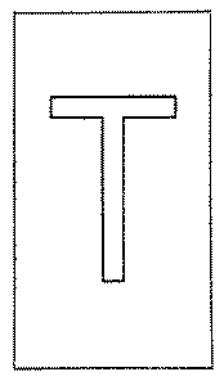

TAV HAÇI

TAV haçı, Peygamber Hezekiel'e aktarışına göre, Rabbinin Kudüs halkına alınlarında taşımasını söylediği haçtır. Ayrıca suçlarından beraat edenlerin özgürleşme sembolü olarak alınlara konurdu.

ANSATA HAÇI (CRUX ANSATA)

İkinci tip haçta T veya TAV haçının üstüne bir çember eklenmiştir. Kadimler bu şekle Crux Ansata veya Hayat Haçı derlerdi. Bu haç kadim dönemlerin gizemlerinin anahtarıydı ve Aziz Petrus'un gökyüzünün altın anahtarına dair modern hikâyenin kökeni muhtemelen buraya dayanmaktadır. Mısır Gizemlerinde adaylar çeşitli fiili ve hayali tehlikelerden geçerlerken başlarının üzerinde karanlığı dağıttıklarına inandıkları bir Ansata Haçı taşırlardı. Öğrenciye *In hoc signo vinces* sözünü hatırlatırız. Richard Payne Knight'ın işaret ettiği üzere, TAV şeklindeki haç, Venüs'ün mühründen çok farklı değildir. "Bu şekildeki haçları bazen eski paralar üzerinde görebiliriz. İmparator Theodosius'un emriyle yıkılan binalar-

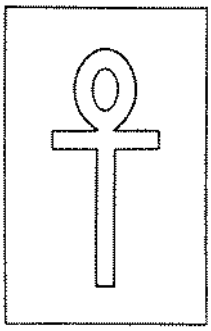

ANSATA HAÇI (CRUX ANSATA)

Hem haç hem de daire fallik sembollerdir, çünkü kadim dünya, Ulûhiyet'in yaratıcı niteliğinin bir yansıması olarak doğanın üreme güçlerine taparlardı. Eril TAV ile dişil daireyi birleştiren Ansata haçı üreme ilkesini sembolize ederdi.

dan biri olan bir Serapis tapınağında onlardan çok sayıda bulunmuştur. Zamanın Hıristiyan tarihçileri bunların gelecekteki hayatı işaret ettiklerini söylemiştir."

Augustus Le Plongeon, *Sacred Mysteries Among the Mayas and Quiches* [Quicheler ve Mayaların Kutsal Gizemleri] adlı eserinde, kendisinin Nil'in Anahtarı ve Sembollerin Sembolü adını verdiği Ansata Haçı'nın, Palenque'de, Copan'da ve Orta Amerika'nın hemen her yerindeki taban rölyeflerinde ya basit TAV haçı şeklinde veya eksiksiz biçimiyle görüldüğünü not ederek bu haçın hemen her zaman suyla ilişkili olduğuna dikkat çeker. O, Babillilere göre su tanrılarının, İskandinavlara göre semanın ve ölümsüzlüğün, Mayalara göre yenilenmenin, dirilişin ve fiziksel ıstıraptan kurtuluşun sembolüdür.

Bu sembolün *hayat suları* ile ilişkisine dair, Count Goblet d'Alviella, *Migration of Symbols* [Sembollerin Göçü] adlı eserinde, kadim Mısırlıların Nil'in taşmalarını ölçmek ve düzenlemek için Ansata Haçı'na benzeyen bir alet kullandıklarına işaret eder. Mısır, yeterli tahıl üretimini sağlayacak sulama için bütünüyle taşmalara bağımlı olduğu için, bu sembolün Nil'le ilişkisi, büyük ihtimalle, onun hayat sembolü olarak görülmesini sağlamıştır. Papirüs rulolarda Ansata Haçı, düşmanlarını bağışlayan Mısır krallarının ağzında gösterilir. Ruhun ölümsüzlüğünü göstermek için krallar bu haçla birlikte gömülürdü. Haç birçok tanrı ve tanrıça tarafından taşınırdı ve anlaşılan onların ilahi lütufkârlığının ve hayat verme güçlerinin sembolüydü. Kahire Müzesi'nde çok farklı biçim, büyüklük ve tasarımlarda birçok haç bulunmaktadır; bu durum onun Mısırlılar arasında yaygın bir sembol olduğunu kanıtlar.

ROMA VE YUNAN KATOLİK HAÇLARI

Üçüncü bir haç şekli, bildiğimiz Roma ve Yunan tipi haçlardır ve İsa Mesih'in çarmıha gerilmesiyle yakından ilişkilidir. Bununla birlikte bugün kullanılan haçlar modernize edilmişlerdir. Dikey ve yatay çizgileri farklı uzunlukta ve oranda olan çok çeşitli haçlar vardır. Farklı kuşaklara ait gizli tarikatlarda bileşik haçlar görürüz: Örneğin Hürmasonluğun Royal Arch'ındaki üçlü TAV haçı, masonların ve Roma Katoliklerinin çift veya üçlü haçı.

Hıristiyanlar için haç, ikili bir anlama sahipti. İlk olarak o, Kurtarıcı'nın sembolüydü, O şehitliği sayesinde Tanrı'nın ihtişamından pay alıyordu; ikinci olarak haç, tevazünün, sabrın ve hayat yükünün sembolüydü. Haçın hem hayat sembolü hem ölüm sembolü olması çok ilginçtir. Birçok ulus, dinin astronomik yönlerini derinden incelemiştir; Perslerin, Yunanlıların, Hinduların haçı ekinoksların

ve gündönümlerinin bir sembolü olarak görmüş olmaları muhtemeldir; çünkü yılın belli mevsimlerinde güneş sembolik olarak bu hayali semavi köşelerde çarmıha gerilir.

Birçok ulusun Kurtarıcı kahramanlarının güneş küresinin kişileştirilmesi olması, haçın astronomik bir unsur olarak pagan mecazlarda mevcut olduğunun ikna edici bir kanıtını oluşturur. Augustus Le Plongeon, haç tapıncının Güney Haçı denilen takımyıldızının yükselmesiyle ilişkili olduğunu düşünmektedir, çünkü bu takımyıldızının görünmesinin hemen ardından yıllık yağmurlar başlar ve bu enlemlerde yaşayan halklar ürünler için tümüyle bu yağmurlara bağlıdır. Dolayısıyla haçı, onlar için hayat anlamına gelen fırtınaların yıllık alameti olarak görmüşlerdir.

Hem kadim felsefeye hem de modern bilime göre dört element vardır. Kadimler bu elementleri haçın dört koluyla sembolize etmiş ve elementlerin gücünü göstermek için her kolun üstüne gizemli bir yaratık oturtmuştur. Böylece toprak elementini bir boğayla, su elementini bir akrep, yılan veya kartalla, ateş elementini bir aslanla, hava elementini kanatlar taşıyan bir insan başıyla sembolize etmişlerdir. Parşömen (kimilerine göre tahta) üzerine yazılıp çarmıhın üstüne konan dört harfin, elementlerin İbranice karşılığı olan kelimelerin ilk harfleri olması ilginçtir: "Deniz veya su anlamına gelen, *İammin*; Ateş anlamına gelen *Nour*; hava anlamına gelen *Rouach*; ve kuru toprak anlamına gelen *Iebeschah*." (*Morals and Dogma*, Albert Pike.)

Küpün açılmasıyla bir haç oluşması durumu, sembolü toprakla ilişkilendirmiştir. Dairenin içindeki bir haç sembolü, çok eskiden beri Yeryüzünün işareti olarak görülse de, aslında bileşik toprak elementinin sembolü olarak görülmelidir. Çünkü o elementlerin dört üçgeniyle sembolize edilir. Dört bin yıl boyunca haç insanlığın kurtuluşuyla ilişkilendirilmiştir. Simyada Felsefe Taşı'nın yapılmasında kullanılan elementler –sülfür, tuz, cıva ve Azot– sık sık bir haçla sembolize edilmiştir. Dört ana yönün haçı da ayrıca gizli bir anlama sahiptir. Kayıp Kelamı arayan üç mason grup, pusulanın dört yönünü arar.

Haçın yapıldığı madde onun sembolizminin esas bir parçası olarak görülmüştür. Bu yüzden bir altın haç aydınlanmayı, gümüş haç arınmayı, baz metallerden haç tevazuu, ahşap haç ilhamı gösterir. Kadim halkların dua ederken kollarını iki yana açması durumu, haçın zamanla insan vücudunu sembolize etmesine neden olmuştur. İnsan vücudunun dört önemli bileşimi, kemikler, kaslar, sinirler ve damarların haç sembolizmine katkıda bulunduğuna inanılır. Ayrıca omurga sinirlerinin, omurganın tabanında kesişmesi, "Rabbimiz ayrıca Mısır'da çarmıha gerilmişti," sözünün hatırlatıcısıdır.

İnsanda, ruhani benliğin dışsal evrenle temas etmesine aracı olan dört araç (veya ortam) vardır: fiziksel doğa, yaşamsal doğa, duygusal doğa ve zihinsel

doğa. Bunlardan her biri ilksel elementlerden birinin doğasından pay alır. Kabalacıların bunlara tayin ettiği dört yaratık, haçın insanın bileşik doğasının sembolü olması neticesini doğurmuştur.

BİR KOZMİK MECAZ – ÇARMIHA GERİLME

Sayısız kurtarıcı, insanın günahları için insanların elleriyle ölmüş ve ölümleri yoluyla semada kendi katillerinin şefaatini istemişlerdir. *Tanrı-İnsan*'ın şehitliği, O'nun kanıyla dünyanın kefaretinin ödenmesi inancı, birçok dinin önemli bir parçasını oluşturur. Bu hikâyelerin hemen hepsinin kökeni Güneş tapıncına kadar izlenebilir; çünkü evrendeki bütün yaratıklar için her yıl ölen günün nurlu küresi Kurtarıcı, yine her yıl kışın mezarından zaferle ayağa kalkar. Hiç kuşku yok ki çarmıh öğretisi kadim irfanın gizli tradisyonlarına dayanmaktadır, insanın ilahi doğasının hiç durmaksızın hayvani organizmanın üstünde çarmıha gerildiğini hatırlatır. Kimi Pagan gizem okullarında kabul seremonileri adayların bir çarmıh veya çarmıh şeklindeki bir sunak üzerine yatırılmasından oluşur. Tyanalı Apollonius'un (Deccal) Mısır'ın Arkanum'una inisiye edildiği, burada şuurunu yitirene kadar bir haça asıldığı ve ardından üç gün boyunca bir lahitin içinde kaldığı söylenir. Bedeni baygınken, ruhunun ölümsüzlerin âlemlerine (ölüm âlemine) uçtuğu söylenir. Hayatın sonsuz olduğunu görüp ölümü yendikten sonra bedenine geri dönmüştür. Lahitten çıkınca, onun ölüler ülkesinden döndüğüne inanan rahipler tarafından bir kardeş olarak selamlanmıştır. Bu ritüel, gizem okullarının öğretisinin özüdür.

ÇARMIHA GERİLEN KURTARICILAR

Sonsuz hayatta ödülünü almak için insanların ıstırabını çeken ölümsüz fânilerin listesi ihmal edilemeyecek kadar uzundur. Çarmıhla tarihsel veya mecazi olarak ilişkili kişiler arasında Prometheus, Adonis, Apollon, Aris, Baküs, Buda, Krişna, Horus, Indra, Ixion, Mitra, Osiris, Pisagor, Quetzalcoatl, Semiramis ve Jüpiter gibi isimler bulunur. Elimizdeki parça parça bilgilere göre bütün bu kahramanlar insanlığın hizmeti için hayatların vermiş, bir iki istisna hariç hepsi, insanlığın ilerlemesi için şehit olmuştur. Ölüm şekilleri gizemli yollarla saklanmıştır, ancak bunların çoğunun bir çarmıha veya ağaca gerilmiş olması hayli ihtimal dahilindedir. İnsanın ilk dostu ölümsüz Prometheus, Caucasus Dağı'nda bir zirvede çarmıha gerilmiştir. Ciğeri, etini pençeleriyle yırtan bir akbaba tarafından sonsuza dek yenmektedir. Prometheus insana ateşi ve ölümsüzlüğü getirerek Zeus'un emrine karşı çıkmış ve Hercules gelip onu bu işkenceden kurtarana kadar acı çekmiştir.

J. P. Lundy, Persli Mitra'nın çarmıha gerilişiyle ilgili olarak şunları yazar: "Dupuis bize Mitra'nın çarmıhta öldürüldüğünü ve 25 Martta tekrar dirildiğini

yazar. Pers Gizemlerinde genç bir adamın ölü gibi görünen bedeni sergilenir, bayıltılmış olan genç, bir süre sonra ayıltılır. Bu acı çekmeyle onun herkesin günahlarının bedelini ödediğine inanılır ve bu yüzden ona Kurtarıcı denir. Rahipler 25 Mart yortu arifesinin gece yarısı onun mezarını seyreder, her taraftan meşaleler getirildiğinde haykırırlar: 'Sevin, Ey kutsal inisiye, Tanrın dirildi. O'nun ölümü, acıları ve ıstırapları senin kurtuluşunu getirdi.'" (Bkz. *Monumental Christianity.)*

Bazı örneklerde, örneğin Buda örneğinde çarmıh mitosu lafzi değil mecazi olarak anlaşılmalıdır. Çünkü Buda'nın ölüm biçimi müritleri tarafından *Büyük Vefatın Kitabı* adlı eserde ayrıntılarıyla anlatılmıştır. Bununla birlikte, bir ağacın üstünde öldüğüne dair sembolik referans, çarmıh hikâyesinin evrenselliğini kanıtlamaya yeterlidir.

Mesih'in Doğu Hindistan karşılığı, ölümsüz ormanda yaşayan, flütünü çalarak kuşları ve hayvanları büyüleyen Krişna'dır. İnsanlığın kurtarıcısı bu ilahi varlığın düşmanları tarafından bir ağacın üstüne çarmıha gerildiğine inanılır; ancak bu yönü işaret eden bütün kanıtların yok edilmesi konusunda titiz davranılmıştır. Louis Jacolliot, *The Bible in India* adlı eserinde Krişna'nın ölümünü şu şekilde tarif eder: "Krişna yeryüzünü terk etme ve onu gönderenin sinesine geri dönme vaktinin geldiğini anlar. Müritlerine onu takip etmeyi yasaklayarak, Ganj nehrine yıkanmaya gider... Kutsal nehre geldiğinde, üç küre suya battıktan sonra, diz çöküp gökyüzüne bakarak ölümünün gelmesi için yalvarır. Tanrı bu haldeyken, onun Ganj nehrine geleceğini duyarak takip eden, daha önce suçlarını açıklamış olduğu için ona kin besleyen birinin topladığı müfrezeyle ok yağmuruna tutulur... Tanrı-insan'ın cesedi, akbabalara yem olsun diye bir ağacın dallarına asılır. Ölüm haberi yayılınca her taraftan yığınlar halinde insanlar gelir. Yığınların başında Krişna'nın en sevdiği müridi Arjuna vardır. Arjuna ondan artakalan kutsal bedeni almaya gelmektedir. Fakat kurtarıcının fâni bedeni yok olmuştur; hiç kuşku yok ki semadaki ikametgâhına çekilmiştir... cesedi taşıyan ağaç ise çok hoş kırmızı çiçekler açmıştır. Bu çiçeklerden kokuların en güzeli çıkmaktadır." Krişna'nın ölümüne dair diğer anlatılar, onun oklara hedef olmadan önce haç biçimli bir ağaçta çarmıha gerildiğini aktarır.

Moor'un *The Hindu Pantheon* [Hindu Tanrılar Meclisi] adlı eserindeki bir resimde Krişna'nın ellerinde ve ayaklarında çivi yaraları olması, yine Inman'ın *Ancient Faiths* adlı eserindeki bir kesimde bir Doğu tanrısının ayaklarından birinde çivi yarasına benzeyen bir yara olması durumu, önyargılı olmayan zihinleri konunun daha derin araştırmasına teşvik etmek için yeterli olmalıdır. Bu meyanda yapılabilecek şaşırtıcı keşiflerle ilgili olarak, J. P. Lund, *Monumental Christianity* adlı eserinde aşağıdaki bilgiyi verir: "Persler Mesih'e saygı duyma ve O'nun çarmıhta göstermiş olduğu merhamet ve sevgi motiflerini nereden almış

Historia Deorum Fatidicorum adlı eserden.

TYANALI APOLLONIUS

Franciss Barrett, *Biographia Antiqua* adlı eserinde Apollonius'un çarpıcı güçleriyle ilgili olarak, onun bir halk isyanını tek kelime söylemeden bastırmasını anlattıktan sonra sözlerine şu şekilde devam eder: "Çok seyahat etmiş ve kendini bir avukat olarak tanıtmıştır. Birçok dili çok iyi konuşur ve çok uzak mesafelerde olanları görebilir. İmparator Domitian'ın bıçaklanarak öldürüldüğü vakitte uzaklardaki bir şehrin pazar yerinde olan Apollonius, "Vur! Vur! Tiranın yıkılma vakti geldi!" diye haykırmıştır. Apollonius kuşdilini bilir, dans vs. gibi eğlenceleri hor görür, hayırseverliği ve zühtlüğü tavsiye ederdi. Dünyanın neredeyse bütün ülkelerine gitti ve çok uzun bir ömür yaşadı.

olabilirler? Hem sembol hem de fiili çarmıha gerilme olarak onların bütün anıtlarında bunu görüyoruz. Hindistan'dan geldiyse, oraya nasıl gitti? Bütün ilksel ve saf dinlerin ortak kaynağından gelmiş olabilir mi? Bütün konuyu aydınlatacak ve Hıristiyanlıktan öncesine dayandığına inandığım bir tablet mevcuttur. Bu tablet Moor'un *The Hindu Pantheon* adlı eserinden kopyalanmıştır. Bu kopyalama meraktan değil, çarmıh gizemiyle ilgili çok çarpıcı bir tasvir olduğu için yapılmıştır. İsim vermek istemiyorum, ona *uzamda çarmıha gerilme* diyebiliriz... Kendini âlemlere kurban olarak sunan kişi Hint mitolojisinin Kurban-İnsanı mıdır, yoksa aynı anda Kurban ve Rahip insanı mıdır? O kendini evrene bir çarmıh şeklinde tezahür ettiren Platon'un ikinci tanrısı olabilir mi? Yoksa onun işkence gören, lime lime edilen, gözleri ateşle dağlanan ve bütün kötülüklerin acısını çektikten sonra çarmıha gerilen ilahi insanı mı? Platon, tanrıbilimini Mısır'dan ve Doğu'dan aldı. Dolayısıyla Krişna, Buda ve Mitra'nın çarmıh hikâyelerini biliyordu. Her durumda Hindistan'ın dini, Hıristiyanlıktan çok önce kendi çarmıha gerilmiş kurbanına sahipti ve bu tabletteki figürün de o olduğuna inanmaya meyilliyim."

Modern dünya putperest tanrılar denilen ilahlar konusunda yanlış yönlendirilmiş ve zamanla bu tanrıları gerçek karakter ve anlamlardan bambaşka bir ışık altında görmeye başlamıştır. Hıristiyanlığın Krişna ve Baküs'ün üzerine yığdığı alaylar ve kara çalmalar, söz konusu mecazların gizli anlamlarını anlamayanların ölümsüz ilkeleri yok edişlerinin eksiksiz örneğidir. Yunanistan'ın hakkında belirsiz söylentiler dolaşan çarmıha gerilmiş insanı kimdi? Higgins, onun Pisagor olduğunu düşünür. Pisagor'un ölümüne dair gerçek hikâye ilk dönem Hıristiyan yazarlar tarafından, kendi öğretileriyle çeliştiği için örtbas edilmiştir.

Romalı lejyonların savaşa giderken kalkanlarının üstünde çarmıha gerilmiş Güneş İnsan haçlarını taşıdıkları da doğru muydu?

QUETZALCOATL'IN ÇARMIHA GERİLİŞİ

Çarmıha gerilen en dikkat çekici Kurtarıcılar'dan biri de, Orta Amerika'nın rüzgârlar veya Güneş tanrısı Quetzalcoatl'dır. Bu tanrının faaliyetleriyle ilgili olarak Meksika ve Orta Amerika rahipleri büyük sırlara sahiptir. İsmi *tüylü yılan* anlamına gelen bu tuhaf ölümsüz, anlaşıldığı kadarıyla, denizden çıkmış ve beraberinde garip bir haç getirmiştir. Kıyafetleri üzerine bulutlar ve kırmızı haçlar işlenmiştir. Onun onuruna Meksika'nın çeşitli yerlerine yılan şeklinde oyulmuş taşlar dikilmiştir.

Quetzalcoatl haçı, Mayalar arasında kutsal bir sembol haline gelmiştir. Mevcut kayıtlara göre, Maya yerlilerinin meleklerinin alınlarında çeşitli renklerde haçlar bulunur. Maya Gizemlerine inisiye olanların gözlerinin üstüne de benzeri haçlar konur. Cortez, Meksika'ya geldiğinde beraberinde haçı da getirir. Bunu gören yerliler onun geri dönen Quetzalcoatl olduğuna inanır. Çünkü Quetzalcoatl sonsuz geleceğin bir vaktinde geri gelerek halkını kurtaracağını vaat etmiştir.

Godfrey Higgins, *Anacalypsis* adlı eserinde haçın Amerika'daki sembolizmine ışık tutar: "İnkalar çok kaliteli bir mermerden veya yeşim taşından iyice parlatılmış, tek parça bir haça sahipti. Bu haçın uzunluğu üç arşındı, genişliği ve kalınlığı üç parmaktı. Bir sarayın kutsal odasında saklanır ve ona büyük saygı duyulurdu. İspanyollar bu haçı altın ve mücevherlerle kaplayıp Cuzco'daki katedrallerine koydular. Meksika tapınakları haç şeklinde olup haçın kolları dört ana yöne bakar. Quetzalcoatl, Borgianus Kodeksi resimlerinde haça çivilenmiş olarak tasvir edilir. Hatta bazen onunla birlikte iki hırsız da çarmıha gerilmiştir. II. ciltteki 75 numaralı resimde, Tanrı gökyüzünde çarmıha gerilmiş-

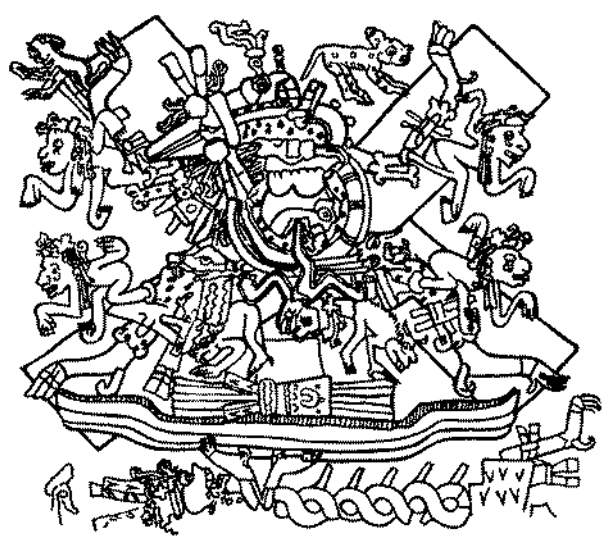

(Borgianus Kodeksinden)
Kingsborough'un *Antiquities of Mexico* adlı eserden.

QUETZALCOATL'IN ÇARMIHA GERİLİŞİ

Lord Kinsborough şunları yazar: Borgianus'un kitabının yetmiş üçüncü sayfasına baktığımız zaman Quetzalcoatl'ın çarmıha gerildiğini görürüz. Yeni Dünya'nın Musevileri (Lord Kinsborough Meksikalıların aslında Musevilerin soyundan geldiğini kanıtlamaya çalışıyordu) kendi Mesihlerine Eski Ahit'te Mesih'le ilgili kehanetleri uygulamakla kalmayıp O'nunla ilgili İncillerde sözü edilen birçok benzeri olayı da kendi Mesihleriyle ilişkilendirirler.

tir ve etrafında bir daire şeklinde metonik döngünün sayısı olan 19 adet figür resmedilmiştir. Bir yılan onun üreme organını almaktadır. Borgianus Kodeksinde (Sayfa 4,72,73,75), Meksikalı Tanrı bir haça çivilenerek çarmıha gerilmiştir, başka yerlerde elinde bir haçla ona sarılmış olarak tasvir edilir. Bir örnekte figürün sadece dış hatları çizilmekle kalmamıştır; haç kırmızı, kıyafetler renkli, figürün yüzü ve elleri ise siyahtır. Eğer bunlar Alman Nestorius'un Hıristiyanlık inancından kaynaklanıyorsa, Kurtarıcıyı nasıl olur da bir siyah olarak resmeder? Çarmıha gerilmiş olan tanrının ismi Quetzalcoatl'dır."

Kelamın uzayda çarmıha gerilmesi, güvercinin çarmıha gerilmesi sembolizminde sık sık karşımıza çıkar. Bunların her ikisi de pagan izleri hatırlatırlar. Kanatları açılmış bir kuşun bir haç şeklini oluşturması, hiç kuşku yok ki, Mısırlıların insanın ölümsüz doğasını sembolize etmek için bir kuş seçmelerinin gerçek nedenidir. Bu kuş sık sık ölünün mumyalanmış bedenine doğru süzülürken gösterilir. Kuşun bir pençesinde hayat, ötekindeyse nefes işareti vardır.

ELEM ÇİVİLERİ

Üç elem çivisi, birçok halkın ve dinin sembolizmine girmeyi başarmıştır. Bu çivilerle ilgili birçok efsane vardır. Bu efsanelerden birine göre gerçekte dört çivi vardır ve çivilerden biri Efendi'nin ayağına çakılırken İbrani bir kabalacı majisyen tarafından maddesizleştirilmiştir. Ayakları işte bu yüzden çapraz koymak zorunda kalmışlardır. Başka bir efsaneye göre bir çivi de taca çakılmıştır ve Avrupa'da bir imparatorluk sarayına saklanmıştır. Başka bir hikâye göreyse Constantine'nin atının geminde bu çivilerden biri kullanılmıştır. Ne var ki çivilerin demir çiviler olması ihtimali çok düşüktür. Çünkü o dönemde sivri ahşap çiviler kullanılıyordu. Hargrave Jennings,'in *Rosicrucians, Their Rites and Mysteries* adlı eserindeki, İngiltere'de saraya ait anlamına gelen ve geniş ok denilen işaret, çarmıhın bir araya getirilmiş çivilerinden başka bir şey değildir ve bunlar uçları değecek şekilde tekrar bir araya getirildiğinde Mısır'ın kadim sembolü TAV ortaya çıkar.

Frank C. Higgins, *Ancient Freemasonry* adlı eserinde Quirigua, Guetemala'daki dev bir taş heykelin mason önlüğünün resmini verir. Önlüğün ortasındaki sembol, tıpkı İngilizlerin geniş oku gibi düzenlenmiş üç çividir. İsa'yı çarmıha germek için üç çivinin kullanılması, Hiram Abif'i üç katilin öldürmesi, Meksika Yerlilerinin Osiris'i olan Prens Coh'u üç yaranın öldürmesi gerçekten dikkat çekicidir.

C. W. King, *Gnostics and Their Remains* adlı eserinde bir Gnostik mücevheri tarif eder: "Gnostik Pleroma, yani bütün eonların bileşimi, elinde bir rulo tutan bir adamın dış hatlarıyla sembolize edilir. Sol el üç kıvrılmış *mızrak* veya *çivi* şekliyle oluşturulmuştur. Belus'un Babil silindirlerinde sıkça karşımıza çıkan

bir tasvirinde, öne uzattığı elinde tuttuğu şey bu semboldür. Aynı sembol Musevi Kabalacılar tarafından Şin harfinde, ortaçağ mistikleri tarafından ise Çarmıh'ın üç çivisinde yeniden keşfedilmiştir." Hargrave Higgins, bu noktadan alarak King'in akıl yürütmelerine devam eder ve çivinin bir sütuna veya obeliske ne kadar benzediğine dikkat çekerek İbrani Şin harfinin kabalacı değerinin her çivi için 100 olmak kaydıyla 300 olduğunu ifade eder.

Elem çivileri, özellikle ezoterik kültür sistemlerinde avuç içinde ve ayak tabanında belli gizli kuvvet merkezleri olduğunu fark ettiğimiz zaman çok önemli hale gelir.

Çivilerin çakılması ve yaralardan kan ve su fışkırması, tapınağın kimi gizli felsefi uygulamalarını sembolize eder. Birçok Doğu tanrısının ellerinde ve ayaklarında gizemli semboller bulunur. Buda'nın ayak izi denilen işaret, tam da Mesih'in ayağına çivinin çakıldığı yerde bir güneş parlaması olarak tasvir edilir.

Dr. Franz Hartmann, Jakob Böhme'nin tanrıbilimi üzerine notlarında mistik çarmıh sembolizmini şu şekilde özetler: "Haç dünyevi hayatı, dikenlerden taç ise elementsel bedendeki ıstırapları, aynı zamanda ruhun elementsel beden üzerindeki zaferini sembolize eder. Beden, ölümsüzlük adayının kendini bütün dünyevi tutkulardan koparmasını göstermek için çıplaktır. İradenin ölümünü ve teslimini ve kendi gücüyle hiçbir şey yapmaya kalkmayıp sadece İlahi İrade'nin gerçekleşmesine aracı olmayı sembolize etmek için çarmıha gerilmiştir. Başın üstünde I.N.R.J. harfleri yazılmıştır ki anlamı şudur: In Nobis Regnat Jesus (İçimizdeki Hakan Mesih'tir). Fakat bu yazının anlamını, ancak dünyevi arzular açısından ölmüş ve kişisel varoluş ayartısından kurtulmuş, yani Mesih'te tekrar dirilen ve Mesih'in krallığını (Tanrı'nın kalbinden neşet eden kutsal aşk-iradeyi) kuran insan tam olarak bilebilir." Çarmıh mecazının en ilginç yorumlarından biri, Mesih'in beşeri yönünü bireyin kişisel bilinciyle özdeşleştirir. Ayrılık gören ve bu duyguda yaşayan şey işte bu kişisel bilinçtir. Kaynağına dönmeye can atan ruh her yerde mevcut, her yere nüfuz eden Baba ile yeniden birleşebilmesi için bu kişilik kurban edilmeli ve Evrensel Bilinç özgür bırakılmalıdır.

XLIV

Mahşer Gizemleri

iana Tapınağı'nın Efes'te bulunması, bu şehrin Gizemler dini için kutsal olduğunu gösterir; çünkü kadim dünyanın Yedi Harikası, gizli bilgi hazinelerini işaret etmek için yapılmıştır. Efes'le ilgili olarak H.P. Blavatsky şunları söyler:

"Burası evrensel 'gizli' öğretinin odak noktası, Budistik, Zerdüştçü, Khaldeci felsefenin özünün Yunan'ın zarif anlatım tarzıyla tekrar ortaya çıktığı garip laboratuvardı. Teosofisel panteistik soyutlamaların dev somut sembolü, Efes yazılarının tanrıçası, büyük ana androjen Artemis, [diğer adıyla] *Multimamma*, Pavlus tarafından fethedilmiştir. Havarilerin aşka gelmiş yeni öğrencileri tuhaf sanatlar üzerine yazılmış bütün kitapları yaktıklarını söyleseler de, geriye, ilk aşkları dinip sakinleştiklerinde incelemelerine yetecek kadar kitap kalmıştı." (Bkz. *Isis Unveiled.*)

Pagan öğrenimin büyük bir merkezi olan Efes, birçok ilk dönem Hıristiyan mitin ortaya çıkığı yerdir. Burasının Bakire Meryem'in son evi olduğu, üstelik Aziz Yuhanna'nın mezarının da burada olduğu ileri sürülmüştür. Aziz Yuhanna, bu hayatı herkesle aynı şekilde terk etmemiş, kendisi için bir kabir seçerek, bu kabre henüz hayattayken girmiş, arkasından girişi kapatmış ve ölümlülerin gözüne bir daha görünmemiştir. Aziz Yuhanna'nın Mesih'in gelişine kadar mezarında uyuyacağı ve mezarında döndüğü zaman üzerindeki toprağın bir yatağın örtüleri gibi hareket edip sallandığı rivayet edilir.

Yeni Ahit'e eklenen diğer birçok kitaptan çok daha fazla eleştiriye maruz kalan ve genellikle Aziz Yuhanna'ya atfedilen Vahiy kitabı, Gnostik Hıristiyanlığın en az anlaşılan metinlerinden biridir. Her ne kadar Justin Martyr Vahiy kitabının "Mesih'in havarilerinden Aziz Yuhanna" tarafından yazıldığını ileri sürse de, milattan sonra ikinci asır gibi erken bir tarihte bile, metni kimin yazdığı tartışılır. Üçüncü asıra gelindiğinde bu tartışmalar çok keskinleşir. İskenderiyeli Dionysius ile Eusebius bile, Vahiy kitabı ile Yuhanna İncili'nin kendi öğretilerini Hıristiyanlara daha iyi yamamak için büyük havarinin ismini ödünç alan Cerithus isminde biri tarafından yazıldığına dair Johannine'nin teorisine karşı çıkmışlardır. Daha sonraki tarihlerde Jerome, Vahiy'in yazarlığını tartışma konusu yapmış, Reform sırasında, Luther ve Erasmus onun itirazlarını yeniden gündeme getirmiştir. Vahiy kitabının o sıralar Parmos adasında sürgünde olan Aziz Yuhanna'nın başına gelen bir *mistik deneyimin* kaydı olduğuna dair yaygın kabul gören teoriye, eleştirel bir bakış açısına sahip uzmanlar artık pek sıcak bakmıyor. Bu metnin her yerinde görülen sembolizm ve onun yazılma amacına dair başka açıklamalar ileri sürülmüştür. Bu teoriler arasında en makul olanları şu şekilde özetlenebilir:

İlk olarak, içeriğindeki kanıtların ağırlığı dolayısıyla Vahiy kitabının pagan bir metin, Eleusis veya Pisagor Gizem Okulları'nın kutsal kitaplarından biri olduğu söylenebilir. Bir eserin yazarı Mısır ve Yunan mistisizmin derinliklerini açıklayabiliyorsa, bunun mantıksal sonucu olarak, kendisinin de bir inisiye olup gizem okullarının sembolik dilinde yazmak zorunda olduğu yargısına varabiliriz.

İkinci olarak, Vahiy kitabı ilk Hıristiyan felsefe ile paganların dini felsefeleri arasındaki görünür çelişkileri uzlaştırma amacıyla yazılmış olabilir. İlk Hıristiyanların ateşli taraftarları pagan dünyayı Hıristiyanlaştırmaya çalışınca, pagan inisiyeler de buna Hıristiyanlığı paganlaştırmaya yönelik güçlü bir hamleyle yanıt vermiş olabilir. Hıristiyanlar başarısız olurken, paganlar başarılı olmuştur. Paganizmin düşüşe geçmesiyle, inisiye pagan rahipler kendi çalışma zeminlerini ilkel Hıristiyanlığın yeni aracına kaydırmış ve öteden beri bilgelerin eşsiz mülkü olan sonsuz hakikatleri gizlemek için yeni kültün sembollerini kullanmıştır. Vahiy kitabı açık bir biçimde pagan ve Hıristiyan sembolizmin birleşmesinin sonucudur ve bu haliyle ilk Hıristiyanlık içinde iş gören inisiye zihinlerin faaliyetlerinin tartışılmaz kanıtıdır.

Üçüncü olarak, Vahiy kitabının belli bir dini tarikatın üyelerinin hiciv yoluyla Hıristiyan Gizemlerinin altını oyma çabasını temsil ettiğine dair bir teori ileri sürülmüştür. Söz konusu tarikatın üyeleri bu alçak emellerine, yeni inancın kadim pagan öğretilerin yeniden ifadesinden başka bir şey olmadığını gösterip Hıristiyanlığı komik duruma düşürerek ve Hıristiyan sembolleri, kendi kendilerini gözden düşürecek şekilde kullanarak ulaşacaklarını umuyorlardı. Örneğin yer-

yüzüne düşen yıldız (Vahiy VIII. 10-11) Betlehem Yıldızı olarak yorumlanabilir ve insanlığı zehirleyen *Helak Edici* denilen bu yıldızın acılığı, Hıristiyan kilisenin 'sahte' öğretilerini gösteriyor olabilir. Bu son teori belli bir yaygınlık kazanmış olsa da, zeki okuyucular kaçınılmaz olarak, üç varsayım arasında en az inandırıcı olanın bu teori olduğu yargısına ulaşırlar. Kitabın sembolizm perdesine nüfuz edebilenler için, metnin esinsel kaynağı hiçbir destekleyici kanıt gerektirmez.

Gerçek felsefe, son tahlilde, ne inançla ne hizipleşmeyle sınırlanabilir; o insan düşüncesinin bütün yapay sınırlamalarıyla uyumsuzdur. Dolayısıyla Vahiy kitabının kökenini Hıristiyan mı yoksa pagan mı olduğu tartışmasının hiçbir önemi yoktur. Kitabın vazgeçilmez değeri, onun Evrensel Gizem'in fevkalade bir özeti olmasından kaynaklanır. Aziz Jerome bu duruma bakarak metnin birbirinden tümüyle farklı yedi şekilde yorumlanabileceğini ileri sürmüştür. Kadim düşüncenin hazinelerinden bihaber olan modern tanrıbilimci, Vahiy kitabının karmaşıklığıyla hiçbir şekilde baş edemez; bu mistik metin onun için, nadiren sorgulamaya kalktığı ilahi ilhamın bir hayal oyunundan başka bir şey değildir. Elimizdeki sınırlı alan içerisinde, Patmoslu kâhinin görüsünün bariz niteliklerinden birkaçını kabaca gözden geçirebiliriz. Çeşitli pagan Gizemlerinin incelenmesi, buradaki özette kaçınılmaz olarak ortaya çıkan boşlukları dolduracak malzemeyi sunacaktır.

Vahiy kitabının açılış bölümünde Aziz Yuhanna yedi altın şamdanın ortasında duran Alfa ve Omega'yı tarif eder. Bu alevden gezegensel saltanat naipleri arasında duran Yüce Olan, insanlığın evrimsel gelişiminin -geçmişinin, şimdisinin ve geleceğinin- bütününü tek bir etkili ve gizemli figürde özetler.

"İnsanın yeryüzündeki gelişiminin ilk aşamaları," diye yazıyor Dr. Rudolf Steiner, "yeryüzü henüz 'yanar halde' iken yaşanmıştır ve ilk insan bedenlenmeleri ateş elementinden oluşmuştur; insan dünyadaki kariyerinin sonunda iç varlığını ateş elementinin gücüyle yaratıcı bir biçimde dışa doğru yansıtacaktır. Dünyanın baştan sona bu kesintisiz gelişimi, astral planda tekâmül eden insan arketipini gören kâhine kendini gösterir. Dünyasal tekâmülün başlangıcı ateşsi ayaklarla başlar, ateşsi vücutla son bulur ve 'yaratıcı kelamın' nihayet galip gelişi ağızdan çıkan ateşsi kaynakta görülür. (Bkz. *Occult Seals and Columns.*)

James Morgan Pryse, *Restored New Testament* [Eski Haliyle Yeni Ahit] adlı eserinde Alfa ve Omega'nın çeşitli kısımları ile kadimlerin yedi kutsal gezegeni arasındaki ilişkileri anlatır:

"Logos karakteri, yedi kutsal gezegenin bileşik bir resmidir: O Kronos'un (Zaman Babası'nın) kar beyazı başına, 'öteyi gören' Zeus'un alevden gözlerine, Aries'in kılıcına, Helios'un parlayan yüzüne ve Afrodit'in kuşağına sahiptir; ayakları Hermes için kutsal kabul edilen cıvadan yapılmıştır ve sesi dört mevsi-

Jacob Böhme'in Eserleri kitabından.

TANRI'NIN TAHTI VE KUZU

Tanrı'nın tahtının önünde, semanın üstündeki diri suları, *Şamayim*'i temsil eden kristal deniz uzanmaktadır. Ayrıca tahtın önünde dört yaratık, boğa, aslan, kartal ve insan durmaktadır. Bunlar yaratımın dört köşesini ve onları kaplayan sayısız göz ise sabit semanın yıldızlarını gösterir. Yirmi dört yaşlı, Büyük Eleusis Ritüelinde Ceres'in heykeli veya Pers Genii'nin etrafında toplanan rahiplerle veya günün saatlerinin tanrılarıyla aynı anlamdadır. Bunlar başlarındaki taçları atarak Kutsal Zat'ı terennüm ederler. Zamanın bölümlerinin sembolleri olan yaşlılar, ortalarında duran zamansıza ve kalıcı Ruh'a taparlar.

min ve suların yöneticisi Ay Tanrıçası Selene'ye gönderimde bulunmaktadır.

Bu devasa Varlık'ın sağ elinde tuttuğu yedi yıldız dünyanın Yöneticileri; ağzından çıkan alevden kılıç maddi süreklilik yanılsamasını yok eden Yaratıcı İrade veya Kudret Kelamı'dır. Yine burada, bütün sembolik ihtişamıyla, Phrygian Gizemleri'nin kâhini görünür, çeşitli işaretler onun ilahi niteliklerinin sembolleridir. Elinde fener taşıyan yedi rahip onun maiyetidir ve elinde taşıdığı yıldızlarsa kendisinin yönettiği yedi gizem okuludur. Ruhani karanlıktan kusursuz bilgeliğin içine *tekrar doğan* kişi olarak bu yüce Usta'ya şunlar söylettirilmiştir: "Diri olan benim; ve ölü idim, ve işte, ebetler ebedince diriyim, ve ölümün ve ölüler diyarının anahtarları bendedir."

İkinci ve üçüncü baplarda Aziz Yuhanna, Alfa ve Omega'dan aldığı emirleri "Asya'daki yedi kiliseye" götürür. Buradaki kiliseler mecazen Mitracı merdivenin basamaklarını anlatır, "ruhun içinde" olan Yuhanna ise, yedi kutsal gezege-

nin yörüngelerinden geçerek *Empyrean*'ın iç yüzeyine ulaşır.

Mankind: Their Origin and Destiny [İnsanlık Kökeni ve Kaderi] adlı eserin isimsiz yazarı "Peygamberin ruhu, vecit halindeyken yedi küreden, ay küresinden Satürn küresine, yani insanın kapısı olan Yengeç burcuna tekabül eden gezegenden tanrıların kapısı olan Oğlak burcuna tekabül eden gezegene hızla geçtikten sonra, altında yedi gezegenin döndüğü Zodyak'ta, kadimlerin *crystallinum primum*, yani *kristal sema* dedikleri yer olan en yüksek semada onun için yeni bir kapı açılır."

Bu kiliseler Doğu metafizik sistemiyle ilişkilendirildiği zaman insan omurgasının üstündeki çakraları, yani sinir ağlarını gösterirler. "Semanın kapısı" ise omurganın içindeki ruh ateşinin özgürleştiği kapıyı, *brahmarandra* çakrayı, yani kafatasının üstündeki noktayı (Golgota) gösterir. Efes kilisesi *muladhara* çakrayı, yani kuyruk sokumundaki sinir düğümünü gösterir. Diğer kiliseler de Vahiy kitabında verilen sırayla daha yukarıdaki sinir düğümlerini temsil ederler. Dr. Steiner yedi kilise ile Aryan ırkının yedi kısmı arasında bir ilişki keşfeder. Böylece Efes kilisesi Hint dalına, Smyrna (İzmir) kilisesi Pers dalına, Pergamos (Bergama) kilisesi Khalde, Mısır ve Semitik dalına, Thyatira (Akhisar) kilisesi Yunan-Latin-Roma dalına, Sardis (Sart) kilisesi Töton-Anglosakson dala, Philadelphia kilisesi (Alaşehir) Slav dala ve Laodicea (Goncalı) kilisesi Maniheist dala tekabül eder. Yedi kilise ayrıca Yunanca sesli harflere tekabül eder. *Alfa* ve Omega ilk ve son harflerdir. Yedi gezegenin hangi kiliselere tekabül ettiğine dair görüş ayrılıkları vardır. Bir görüş Satürn gezegeninin Efes kilisesine tekabül ettiği varsayımından hareket eder. Ancak kentin ay tanrıçası için kutsal kabul edilmesi ve ay küresinin dünyanın üstündeki ilk küre olması gerçeği dolayısıyla, gezegenler de kadim sıralarına göre Ay'dan Satürn'e doğru yükselmelidir. Ruh, doğal olarak *Empyrean*'daki kapıya Satürn'den sonra ulaşacaktır.

Aziz Yuhanna dördüncü ve beşinci baplarda 'her daim var olup gelecek olan' Kutsal Zat'ın oturduğu Tanrı'nın tahtını tarif eder. Tahtın etrafında yirmi dört küçük taht vardır ve tahtların üzerinde altın taçlar takıp beyaz esvaplar giyinmiş yirmi dört ihtiyar oturur.

"Ve tahttan şimşekler ve sesler ve gök gürlemeleri çıkıyordu. Ve tahtın önünde yanan yedi ateş meşalesi vardı, onlar Allah'ın yedi ruhudur." Ve tahtın üzerinde oturanın sağ elinden, içerden ve arkadan yedi mühürle mühürlenmiş bir kitap uzanır. Ne gökte ne yeryüzünde onu açmaya layık bir insan vardır. Sonra boğazlanmış bir kuzu (Zodyak burçlarının öncüsü ve ilki) ortaya çıkar. Yedi boynuzu (ışınlar) ve yedi gözü (ışıklar) vardır. Kuzu gelir ve tahta oturanın sağ elinden kitabı alır. Onu aldığı zaman dört canlı mahlûk ve yirmi dört ihtiyar kuzunun önünde yere kapanıp ona taparlar. Hıristiyan kilisenin ilk asırlarında kuzu herkes tarafından Mesih'in sembolü olarak kabul edilirdi, İstanbul'daki beşinci ra-

Klauber'in *Historiae Biblicae Veteris et Novi Testamenti* adlı eserinden.

MAHŞER GİZEMLERİNDEN SAHNELER

Ortada ve önde Aziz Yuhanna, yedi ışığın, dumanlar ve alevlerden bir halenin ortasında dikilen Alfa ve Omega'nın sureti önünde diz çökmüştür. Yukarıdaki göklerde yirmi dört yaşlı, ellerinde harplar ve buhurdanlıklarla Kadim Olan'ın tahtının önünde eğilirler. Kuzu, Kadim Olan'ın elinden yedi mühürle mühürlenmiş bir kitap almaktadır. Kadim Olan'ın başının etrafında içlerinden alevden diller çıkan yedi tas bulunmaktadır. Dört yaratık (keruplar) tahtının köşelerinde diz çökmüştür. Üst sol köşede, ellerinde trompetler olan yedi melek gösterilmiştir. Ayrıca Tanrı'nın sunağı ve elinde buhurdanlık olan bir melek vardır. Sağ üstte rüzgârların ruhları bulunmaktadır. Onların altında bakire güneşe bürünmüştür. Ormana uçması için ona kanatlar verilmiştir. Onun sağında kötü yılanı dipsiz kuyuya iten Tanrı'nın ruhları görülmektedir. Sol alt kısımda Aziz Yuhanna meleksi bir varlıkla görüşür. Bu varlığın bacakları ateş sütunları, yüzü parlayan güneş şeklindedir. Aynı yerde, ruhani hayatın sırlarına vakıf olmak istiyorsa yemesi söylenen kitapta görülmektedir.

Bu resimde bir dizi başka sembol de bulunur. Bunlar arasında dünyanın sonu ile Tanrı'nın tahtından çıkan kristal deniz vardır. Bu tür sembolik kavramların ritüeller ve dramatik epizotlar olarak sunulmasıyla Phrygian Gizem Okulları'nın sırlarının yaşaması sağlanırdı. Kutsal gizemler ayrım yapılmadan bu şekilde bütün insanlığa açıldığında, her insan ruhuna felsefi hayatın kutsal ritüeli için kendi inisiyatörü tayin edilmiştir. Bu ödül erkekler ve kadınlar, ruhun sırlarına daha açık olmayı öğrenecek şekilde olgunlaşmadıkça değeri tam olarak takdir edilemeyecek bir hediyedir.

hipler meclisine kadar (MS 692, "Quinisext Synod,") Agnus Dei'nin (Allah'ın Kuzusu) yerini çarmıhtaki insan almamıştı. Konu hakkında yazan bir yazarın zekice belirttiği üzere, kuzunun sembol olarak kullanılması Hıristiyanlığın Pers kökenine işaret eder. Çünkü Persler Zodyak'ın ilk burcunu bir kuzuyla sembolize eden tek halktır.

Kuzu kadim paganların günahlarının kefareti için verdikleri bir sunu olduğu için, erken dönem mistik Hıristiyanlar, bu hayvanın, dünyanın günahları için bir sunu olan Mesih'e uygun bir sembol olduğunu düşünmüşlerdir. Yunanlılar ve Mısırlılar kuzu veya koça çok saygı göstermişler ve onun boynuzlarını tanrıların alınlarına yerleştirmişlerdir. İskandinav tanrısı Tor, koç boynuzlarından yapılmış bir balyoz taşır. Kuzu saflığından ve korunmasızlığından dolayı koça tercih edil-

miştir. Ayrıca Yaratıcı, Koç'la sembolize edildiği için, Oğlu küçük koç veya kuzu olmalıdır. Masonlar tarafından Typhon veya Yahuda tarafından temsil edilen beden kısmına giyilen önlük gerçek ruhaniliğin ön şartı olan üreme süreçlerinin arındırılmasını anıştırır. Bu mecazda kuzu arınmış adayı gösterir, yedi boynuzu aydınlanmış aklın yedi bölümünü ve yedi göz de yedi çakrayı, kusursuzlaştırılmış duyu algılarını gösterir.

Altıncı ve on birinci baplar, tümüyle, kuzunun elindeki kitabın yedi mührünün açılmasına ayrılmıştır. İlk mühür açıldığında, bir kır atın üzerine binmiş atlı çıkar, adamın başında bir taç vardır ve elinde bir yay tutar. İkinci mühür açıldığında bir al atın üstünde atlı çıkar; adamın elinde büyük bir kılıç vardır. Üçüncü mühür açıldığında siyah bir atın üstünde bir atlı çıkar ve elinde bir terazi vardır. Dördüncü mühür açıldığında kula bir atın üzerinde Ölüm görünür ve onu cehennem takip eder. Mahşerin dört atlısı insan hayatının dört bölümünü işaret ediyor olabilir. *Doğum* kır at üzerindeki sürücü tarafından sembolize edilir, o fethetmek için öne çıkar. *Gençlik* döneminin tez canlılığı, yeryüzünden huzuru kaldıran, al atın sürücüsüyle tarif edilir. Her şeyi akıl terazisinde tartan siyah atın üstündeki sürücüyse *olgunluk* dönemini temsil eder. Kendisine yeryüzünün dördüncü kısmı üzerinde egemenlik verilen kula atın sürücüsüyse *ölümü* temsil eder. Doğu felsefesinde bu atlılar dünyanın dört *yuga*'sını (çağını) temsil ederler. Bunlar kendilerine tahsis edilmiş vakitlerde öne çıkarak belli bir dönem için yaratımın yöneticisi olurlar.

The Origin of all Religious Worship [Bütün Dini Tapınmaların Kökeni] adlı eserinde, Chrysostom'un yirmi dört hitabesi üzerine yorumda bulunan Dupuis, dört elementten her birinin "element üzerinde oturan" tanrının ismiyle temsil edildiğini not eder. Ateşsel esîri sembolize eden ilk atlı Jüpiter'dir ve elementler hiyerarşisi içinde en yüksek yer ona aittir. Bu at, kanatlı ve hızlıdır; bütün diğerlerini saran en büyük daireyi gösterir. En saf ışıkla parlar ve bedeninin üstünde Güneş, Ay, yıldızlar ve esîri bölgenin bütün cisimlerinin imgeleri bulunur. Hava elementini gösteren ikinci atlı Juno'dur. O Jüpiter atından sonra gelir ve daha küçük daireyi gösterir; rengi siyahtır, ancak Güneş'e maruz kalan kısım aydınlıktır; dolayısıyla havanın gündüz ve gece (diurnal ve nocturnal) yanlarını gösterir. Su elementini gösteren üçüncü atlı, Neptün için kutsaldır. Ağır bir yürüyüşü vardır ve küçük bir daireyi temsil eder. Durağan toprak elementi olan dördüncü at hareketsiz ve gemini ısırırken tasvir edilir ve Vesta'nın küheylanıdır. Aralarındaki ısı farklarına rağmen bu dört at birlikte uyum içinde yaşarlar. Bu durum, dünyanın, elementlerin işbirliği ve uyumuyla ayakta durduğunu söyleyen kadim filozofların görüşleriyle aynı yöndedir. Ne var ki zamanla Jüpiter'in hızlı atı, toprak atının yelesini yakmış, Neptün'ün şimşekler çakan küheylanı terle kaplanmış, bu ter Vesta'nın hareketsiz atını sulara gömerek Deucalion'un tufanına

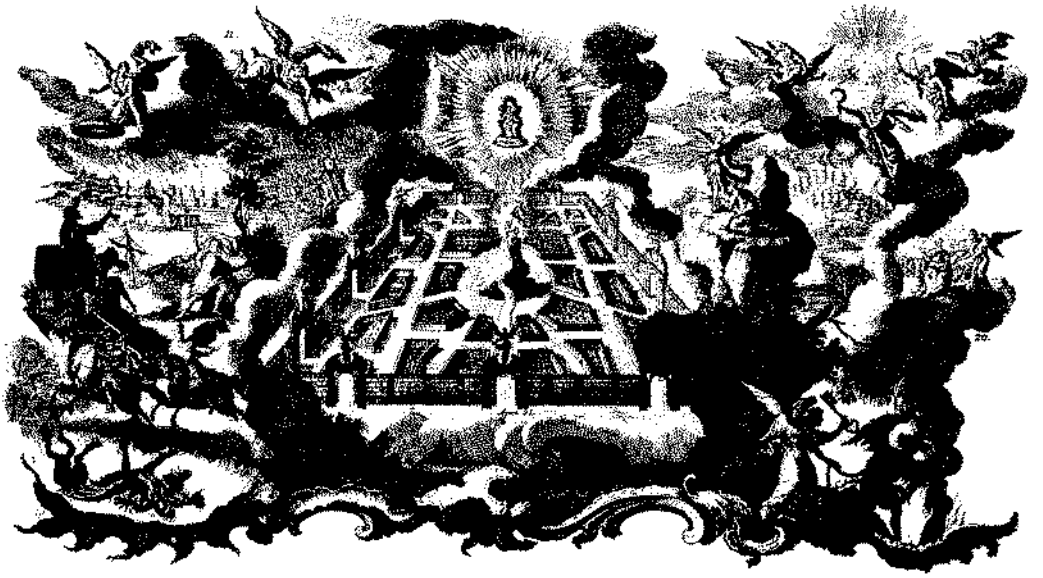

Klauber'in Historiae Biblicae Veteris et Novi Testamenti adlı eserinden.

AZİZ YUHANNA'NIN YENİ KUDÜS GÖRÜSÜ

Sol üst köşede Babil'in yıkımı ve ayrıca "İşte büyük Babil kenti böyle şiddetle yıkıldı ve bir daha var olmayacak," diyerek büyük değirmen taşını denize atan melek gösterilmiştir. Altında İmanlı ve Sadık denilen atlı, canavarı dipsiz kuyuya atmaktadır. Sağ alt köşede dipsiz kuyunun anahtarlarına sahip olan melek, büyük bir zincirle Şeytan'ı bin yıl için bağlar. Yukarıdaki göklerde İnsanoğlu'nun benzeri temsil edilmiştir ve elinde dünyanın ekinlerini biçtiği büyük bir orak taşır. Resmin ortasında on iki kapısıyla Kutsal Şehir, Yeni Kudüs bulunur. Şehrin ortasında Kuzu'nun dağı yükselir. Kuzu'nun tahtından ruhani öğretiyi temsil eden büyük kristal nehir, diri sular çıkar. Bu suyu bulan ve ondan içen ölümsüz olur. Yüksek bir uçurumun kıyısında diz çöken Aziz Yuhanna, aşağıya, gelecek olan kusursuz medeniyetin arketipi olan mistik şehre bakar. Yeni Kudüs'ün üstünde, büyük bir ihtişamla Kadim Olan'ın tahtı görülür. Bu ışık ruhun eşsiz imparatorluğunda yaşayanların ışığıdır. İnisiye olmayan dünyanın bilgisinin ötesinde sürekli çoğalan bir ruhani seçkinler grubu vardır. Dünyada sıradan ölümlüler gibi yürümelerine rağmen, Tanrı'nın krallığı onların yılmak bilmeyen çabalarıyla yavaş yavaş, ama kesin bir biçimde dünyada kurulacaktır. Bu aydınlanmış ruhlar Yeni Kudüs'ün inşaatçılarıdırlar ve onların vücutları duvarlardaki canlı taşlardır. Hakikat ışığıyla aydınlanmış olarak çalışmalarını sürdürürler. *Altın çağ* onların çabalarıyla gelecek, günah ve ölümün hükümranlığı son erecektir. Bu yüzden, erdemli ve aydınlanmış insanların cennete gitmek yerine, cenneti dünyaya getirecekleri söylenir.

sebep olmuştur. Jüpiter'in ateş atı geri kalanları tüketecek ve ateşsel esîre emilerek arınan üç aşağı element, yenilenmiş bir şekilde tekrar ortaya çıkacak ve "yeni bir gök ile yeni bir dünya" oluşturacaklardır.

Beşinci mühür açıldığı vakit Aziz Yuhanna Tanrı'nın kelamı için ölenleri görür. Altıncı mühür açıldığında büyük bir deprem olur, Güneş kararır ve Ay kızıla keser. Rüzgârların melekleri ortaya çıkar. Onlarla birlikte İsrail'in 144,000 çocuğunun alınlarını, korkunç hesap günü dokunulmasın diye mühürleyen bir melek daha çıkar. Pisagorcu sayı felsefesi sitemine göre topladığımızda, 144,000, insanın mistik sayısı 9 sayısına indirgenir. Bu sayı aynı zamanda inisiyenin sayısıdır. Çünkü inisiye, gizem okullarının dokuz mertebesini geçer, kendi aşağı ve cehennemî doğasından özgürleşmesinin ve dirilişinin sembolü olarak haç işare-

tini alır. Orijinal 144 sayısındaki her bir sayı tek tek görülürse, gizem okulunda üçüncü küreye yükselmeyi sembolize eder.

Yedinci mühür açıldığında yarım saatlik bir süre boyunca sessizlik olur. Bundan sonra her birinin elinde bir trompet olan yedi melek çıkar. Tonları Logos'un yedi harfli ismini temsil eden yedi trompet melekler tarafından öttürülünce, büyük bir karmaşa meydana gelir. Gökyüzünden *Helak Edici* denilen bir yıldız düşer. Bu yıldız kadimlerin gizli öğretisini kirleten insanların Tanrı'nın bilgeliğinin, yıkıcı bir âmil haline gelmesine neden oluşunu anlatır. Ve sonra başka bir yıldız daha düşer. İnisiyenin ilahi aklından farklı olarak beşeri aklın sahte ışığını sembolize eden bu yıldıza dipsiz kuyunun (Doğa) anahtarı (maddeci akıl) verilir. Bu kuyu açıldığında her türlü şer yaratık dışarı çıkar. Bundan sonraysa yüzü güneş gibi, ayakları ve bacakları ateş sütunları gibi olup bir ayağıyla sulara, bir ayağıyla karaya basan (Hermetik *Anthropos*) kudretli bir melek daha çıkar. Bu semavi varlık Aziz Yuhanna'ya bir kitap verir ve onu yemesini söyler. Kâhin kitabı yer. Kitap ruhun ruhani besinini temsil eden gizli öğretiyi gösterir. Ruhta olan Aziz Yuhanna Allah'ın bilgeliğinden kendi kısmetini yer ve ruhunun açlığı diner.

On ikinci bap gökyüzündeki büyük bir mucizeyi tarif eder. Semada, ayağının altında Ay, başının üstünde on iki yıldızdan bir taç olan, Güneş'i giyinmiş bir kadın belirir. Bu kadın Başak (Bakire) burcunu ve Mısırlı İsis'i temsil eder. Oğlu Horus'u doğurmak üzere olan İsis, Typhon'un saldırısına uğrar. Typhon tanrılar tarafından Kötü Ruh'u yok edeceği yazılmış olan çocuğu yok etmeye çalışıyordur. Gökyüzündeki savaş, Ragnarok gezegeninin yok edilmesini ve meleklerin düşüşünü anlatır. Bakire, gizli öğretiyi, oğluysa Gizemlerin rahminden doğan inisiye oğlu gösterir. Kötülük ruhu burada, yorulmaksızın dünyanın kurtuluşu için uğraşan aydınlanmış ruhların analarını yok ederek insanlığı kontrol etmeye çalışan büyük ejderha şeklinde kişileştirilmiştir. Gizem okullarına (Bakire) kanatlar verilmiştir; kötü ejderha onları bir tufanla (sahte öğretiyle) yok etmeye çalışır; fakat dünya (bilgisizlik) sahte öğretileri yutar ve Gizemler varlığını sürdürür.

On üçüncü bap denizden yükselen yedi başlı, on boynuzlu dev yaratığı anlatır. Faber, bu amfibi yaratığın Demiurgus, yani Kaos Okyanusu'ndan çıkan Dünyanın Yaratıcısı olduğunu söyler. Vahiy kitabının birçok yorumcusu burada tarif edilen çeşitli yaratıkları, tipik şer amiller olarak tarif ederlerse de, bu bakış açısı, kitabın faydalandığı kadim öğretilerin sembolizmine aşina olmayışlarının kaçınılmaz bir sonucudur. Astronomik açıdan denizden çıkan dev yaratık Cetus (Balina) takımyıldızıdır. Dini çilekeşler, evreni kötü bir tuzak olarak gördükleri için onun Yaratıcısı'nı da bir yanılsama dokuyucusu olarak görürler. Böylece dev deniz yaratığı (dünya) ve gücünü Kozmik Kudret Ejderhası'ndan alan dünyanın Yaratıcısı (Demiurus), insan doğasının ölümsüz yanını yutmaya çalışarak dehşet

ve yıkım saçan bir canavar olarak kişileştirilmiştir. Canavarın yedi başı Hinduların Rişiler, yani Kozmik Yaratıcı Ruhlar dedikleri Büyük Ayı'nın yedi yıldızını gösterir. Faber'a göre on boynuz, on ilksel patriyarkı gösterir. Bunlar ayrıca kadim Zodyak'ın on burcuna tekabül ediyor olabilir.

Canavarın sayısı 666 Yeni Ahit'te ve ilk dönem Hıristiyan mistikler arasında Kabala kullanımının ilginç bir örneğidir. Aşağıdaki tabloda Kircher, Deccal'a Iranaeus tarafından verilen bütün isimlerin nümerik karşılığının 666 olduğunu göstermektedir.

T	300	Λ	30	Λ	1	Λ	30
ε	5	α	1	ν	50	α	1
ι	10	μ	40	τ	300	τ	300
τ	300	π	80	ε	5	ε	5
α	1	ε	5	μ	40	ι	10
ν	50	τ	300	ο	70	υ	50
		ι	10	ς	200	ο	70
		ς	200			ς	200
	666		666		666		666

James Morgan Pryse, bu numaralandırma yöntemine göre Yunanca ἡ φρην terimin de nümerolojik karşılığı 666 olduğunu not eder. Ayrıca Kabalacılar çok iyi bilir ki Ἰησους (Mesih) isminin karşılığının başka bir gizli ve kutsal sayı olan 888'dir. Bu sayının toplamına 666 sayısının toplamını eklediğimiz zaman, yine ıslah edilmemiş haliyle insanın ve ayrıca diriliş yolunun sembolü kutsal 9 sayısına ulaşırız.

On dördüncü bap, Zion Dağı'nda (doğu ufkunda) duran kuzuyla açılır. Kuzunun etrafında, alınlarında Tanrı'nın ismi yazan 144,000 kişi vardır. Bir melek burada kafa karışıklığı ve dünyevilik kenti Babil'in yıkılışını ilan eder. Dünyeviliği yenemeyenler maddenin değil, ruhun kalıcı olduğunu fark ederler. Maddi olanlardan başka hiçbir şeyle ilgilenmemiş oldukları için maddi dünyayla birlikte yok edileceklerdir. Aziz Yuhanna, İnsanoğlu'nun (Perseus) benzeri O'nu görür. İnsanoğlu bir bulutu sürmekte (gayp âleminin tözleri) ve elinde keskin bir orak tutmaktadır. Bu Nurlu Zat, elindeki orakla yeryüzünü buğdaylarını biçer. Bu, olgun buğdaylarla sembolize edilen ve özgürlüğe ulaşmış olanların yüksek doğasını gerçeklik âlemine salan İnisiyatör'ün bir sembolüdür. Bundan sonra başka bir melek (Boötes) -Ölüm- çıkar. Bu meleğin elinde de bir orak (karma) vardır ve yeryüzünün asmalarını (sahte ışıkla yaşayanları) biçer ve onları Tanrı'nın gazabının üzüm cenderesine (Araf'a) fırlatır.

On beşinci baptan on sekizinci baba olan bölümler, tümüyle, ellerindeki tas-

ları yeryüzüne boşaltan yedi meleğe (Pleiades) ayrılmıştır. Tasların içindeki (Kozmik Boğa'nın gevşemiş enerjisi) son yedi veba diye adlandırılır. Ayrıca burada "Babil Fahişesi" diye adlandırılan sembolik bir figürden bahsedilir. Bu kadın, yedi başı, on boynuzu olan ve küfür isimleriyle dolu kırmızı canavarın üstüne binmiş olarak tarif edilir. Elinde mekruh şeylerle dolu altın bir kâse olan kadın, erguvani ve kırmızı renkler giyinmiş, altın, kıymetli taş ve incilerle bezenmiştir. Muhtemelen metne sonradan eklenmiş olan bu figür, kadimlerin tanrıçası Büyük Ana Artemis veya Kibele'ye kara çalma çabasını gösteriyor olabilir. Paganlar *Mater Deorum*'a dişil üreme ilkesine uygun semboller aracılığıyla taptıkları için, ilk Hıristiyanlar tarafından bir fahişeye tapmakla suçlanmışlardır. Kadim gizem okullarının neredeyse tümünde, neofitin ahlakını sınamak için kullanılan ayartıcı (hayvani ruh) burada bir pagan tanrıça olarak tasvir edilmiştir.

On dokuzuncu ve yirminci baplarda Kuzu'nun evliliği denilen mistik törene hazırlanma anlatılır. Gelin, kendi ruhani kaynağıyla birleşerek bilinçli ölümsüzlüğe ulaşan neofitin ruhudur. Gökyüzü bir kez daha açılır ve Aziz Yuhanna bir kır at görür. Atın üstünde *İman sahibi* (Emin) veya *Sıddık* denilen bir sürücü (aydınlanmış akıl) vardır. Sürücünün ağzından keskin bir kılıç çıkar, peşinden de cennetin savaşçıları gelir. Sema düzlüklerinde mistik Armageddon savaşı –ışık ve karanlık arasındaki son büyük savaş– olur. Persli Ahriman komutasındaki kötü güçlerle Ahura-Mazda komutasındaki iyi güçler savaşırlar. Kötülük yenilir ve canavar ile sahte peygamber alevli kükürt taşı gölüne fırlatılır. Satan bin yıl için bağlanır. Sonra son hüküm gelir; hayat kitabı da dahil olmak üzere bütün kitaplar açılır. Ölüler amellerine göre yargılanır ve hayat kitabında ismi geçmeyenler ateş denizine atılır. Neofit için Armagedon, dünyayı nihayet yenen aydınlanmış ruhun kendi ruhani benliğiyle birleşmek için yükselmesinden önce, ruh ile et arasında meydana gelen son mücadeleyi temsil eder. Ruhun tartıldığı hüküm veya yargı, Osiris Gizemleri'nden alınmıştır. Ölülerin mezarlarından, yanılsama denizinden yükselişi insanın yenilenme sürecinin doruk noktasını gösterir. İnisiyasyon sınavında başarısız olanların atıldığı ateş denizi, hayvani dünyanın yakıcı âlemidir.

Yirmi birinci ve yirmi ikinci baplarda Ahriman'ın hükümranlığı yaklaşırken kurulan yeni sema ile yeni yeryüzü resmedilir. Aziz Yuhanna ruhta taşınarak yüksek, büyük bir dağa (beyin) getirilir. Yeni Kudüs'ün kocası için süslenmiş bir gelin olarak aşağı inişini seyreder. Kutsal Şehir, yenilenmiş ve kusursuz dünyayı, masonun düzeltilme işi biten yontma taşını temsil eder. Çünkü şehir "boyu, genişliği ve yüksekliği eşitti" diye yazıldığına göre tam bir küptür. Kutsal Şehir'in temeli on iki sıra halinde 144 sıradan oluşur. Buradan Yeni Kudüs'ün büyük âleme benzer bir şekilde inşa edilen küçük âlemi temsil ettiği sonucuna varırız. Bu sembolik on iki kenarının on iki kapısı, Zodyak'ın, semavi etkilerin aşağı

Solis'in Biblische Figuren adlı eserinden.

MAHŞERİN DÖRT ATLISI

Felsefi gizemlere göre dört atlı mecazı insanın dünyadaki varoluşunun aşamalarını anlatır. İlk ve ruhani aşamada başında bir taç vardır. Deneyim âlemine inerken elinde bir kılıç taşır. Kendine fiziksel bir ifade kazandığı en düşük ruhani halinde terazi taşır. Felsefi ölümüyle birlikte tekrar yüksek kürelere doğru serbest kalır. Kadim Roma oyunlarında güneşin savaş arabası farklı renklerde dört atla çekilirdi. Mahşerin Atlıları da kendisine ifade aracı olan dört elementi süren güneş enerjisi olarak yorumlanabilir.

dünyaya inmesine aracılık yapan burçlarıdır. Mücevherler Zodyak burçlarının değerli taşları, şeffaf altın sokaklar inisiyenin güneşe doğru yolculuğunda geçtiği ruhani ışık huzmeleridir. Bu şehirde maddi bir tapınak yoktur, çünkü tapınak Tanrı ile Kuzu'sudur; çünkü Tanrı ile Kuzu ışıktır. Nur içindeki ruhanileşmiş inisiye burada bir şehir olarak tasvir edilir. Bu şehir eninde sonunda Tanrı'nın ruhuyla bir olacak ve İlahi Nur'a karışacaktır.

Aziz Yuhanna bundan sonra, Kuzu'nun tahtından çıkan bir nehir, Hayat Suyu'nu görür. Her şeyin yaşamı ve bütün yaratımın etkin nedeni olan İlk Logos'tan taşan dereyi temsil eder. Ayrıca aynı yerde Hayat Ağacı'nı da görür. Ağacın (ruh) tam on iki çeşit meyvesi vardır ve yaprakları uluslara şifa olur. Fakat ağaç aynı zamanda yılı temsil eder, çünkü yılın her ayı mevcut yaratıkların yaşaması için kimi iyilikler getirir. Bundan sonra Mesih, Aziz Yuhanna'ya Zat'ının Davut'un ve parlak sabahyıldızının (Venüs) torunu ve kökü olduğunu söyler. Aziz Yuhanna şu sözlerle bitirir: "Rab İsa Mesih'in inayeti sizinle olsun. Amin."

XLV

İslam İnancı*

slam dininin peygamberi, "halkların sevgilisi" Muhammed, MS 570'de Mekke'de doğmuş ve MS 632'de ya da Hicretten sonra on birinci yılda Medine'de vefat etmiştir.** Washington Irving, peygamberin doğumuna eşlik eden işaret ve mucizeleri şöyle anlatıyor:

"Annesi hiç doğum sancısı çekmemişti. Dünyaya geliş anında semavi bir ışık ortalığı aydınlatmış, yeni doğan çocuk gözlerini gökyüzüne kaldırarak haykırmıştı: "Allahu Ekber! Allah'tan başka ilah yoktur ve ben onun peygamberiyim!" Gökyüzü ve yeryüzünün onun gelişiyle çalkalandığı söylenir. Save Gölü gizli kaynaklarına geri çekilip kurumuş; Dicle kabarıp taşmıştır. İran Kralı Kisra'nın sarayı temellerinden sarsılmış, birçok kubbesi yıkılmıştır... Aynı olaylı gecede Mecusilerin koruduğu neredeye bin yıldır kesintisiz yanan zerdüştün kutsal ateşi aniden sönmüş ve dünyadaki bütün putlar yere devrilmiştir" (Bkz. *Mahommed and His Successors*).

Muhammed, henüz emekleyen bir çocukken yetmiş kanatlı Cebrail ona gelmiş ve göğsünü yarıp kalbini çıkarmış. Cebrail, Adem'in suçu nedeniyle tüm insanların kalbinde bulunan ilk günahın kara lekesini temizleyip peygamberin

*Çev. Ela Gürdemir

**Bölüm başındaki iki paragraf dini hassasiyetler dikkate alınarak Türkçe metinden çıkarılmıştır. Metnin aslı için bkz. http://www.sacred-texts.com/eso/sta/sta47.htm

vücudundaki yerine geri koymuş (E.H. Palmer'ın Kuran çevirisinin dipnotuna bakınız).

Muhammed, gençliğinde Mekkeli kervanlarla seyahatler ediyordu, bir keresinde amcasının zırh taşıyıcısı oldu ve Bedeviler arasında epey zaman geçirerek bunlardan eski Arap dinlerini ve felsefi geleneklerini öğrendi. Amcası Ebu Talip'le seyahat eden Muhammed'in kervanı bir gece bir manastırın yanında kamp yapınca, burada Nesturi Hıristiyanlarıyla görüştü. Geleceğin peygamberi, Hıristiyan inancının kaynağı ve doktrinleri hakkındaki bilgisinin çoğunu burada edindi.

Yıllar geçtikçe Muhammed ticarette başarılı oldu ve yaklaşık yirmi altı yaşındayken işverenlerinden biri olan kendisinden on beş yaş büyük zengin bir dul kadınla evlendi. İsmi Hatice olan dul kadın ticaretle uğraşıyordu; genç yöneticinin işinde çok iyi olduğunu görüp, onu yaşam boyu bu görevde tutmanın yolunu bulmuştu! Hatice olağanüstü zeki bir kadındı; İslami davanın ilk başarısı onun bağlılık ve adanmışlığına atfedilebilir. Bu evlilikle Muhammed, kıyasen yoksul konumundan oldukça zengin ve güçlü bir konuma yükseldi. Öylesine örnek davranış ve tutumları vardı ki tüm Mekke'de 'emin ve sıddık' kişi olarak bilinir oldu.

Muhammed, Ramazan ayında Hira Dağı'nda bir mağarada tefekküre dalmışken vahiy aldığı Allah'ın hizmetinde servetini ve sosyal konumunu gözünü kırpmadan kurban etmeseydi, şerefli ve saygın bir Mekkeli olarak yaşayıp ölürdü. Muhammed, yıllarca Hira Dağı'nın kayalık ve ıssız tepelerine tırmanmış (o zamandan beri bu dağa Cebel Nur, Işık Dağı denir) ve Allah'a, Adem'in saf dinini, dinsel hizip kavgaları yüzünden kaybolan o ruhsal öğretiyi yeniden bildirmesi için yakarmıştı. Kocasının fiziksel sağlığını bozan münzeviliğinden endişe duyan Hatice, bazen yorucu nöbetlerinde ona yoldaşlık etmiş, kadınlara özgü sezgisiyle ruhundaki sancıları hissetmişti. Sonunda, kırk yaşında, bir gece mağarada yerde cüppesine sarınmış uzanırken üzerini bir ışık kapladı.

Dehşet içinde titreyen Muhammed aceleyle Hatice'nin yanına koştu. Rüyetin, hor gördüğü putperest büyücülere hizmet eden iblisler tarafından esinlenmiş olmasından korkuyordu. Hatice, erdemli hayatının onu koruyacağına, kötülükten korkmaması gerektiğine onu ikna etti. Böylece teskin olan Muhammed, Cebrail'in sonraki ziyaretlerini beklemeye başladı. Ziyaretler gerçekleşmeyince ruhunu öyle bir umutsuzluk kapladı ki canına kıymaya teşebbüs etti; kendini bir uçurumdan aşağı atacakken Cebrail'in yeniden belirivermesiyle durdu. Cebrail, halkının ihtiyaç duyduğu vahiylerin ihtiyaç doğdukça indirileceğini Muhammed'e bildirdi.

Muhtemelen yalnız geçen tefekkürlerin bir sonucu olarak Muhammed cezbe anları yaşıyordu. Kuran'ın çeşitli sureleri yazdırılırken bilincini kaybettiği ve etraftaki hava ne kadar soğuk olursa olsun boncuk boncuk terle kaplandığı söylenir. Bu nöbetler hiçbir işaret vermeden geliyorlardı; bazen de bir battaniyeye

sarınmış olarak açıkça bilinçsiz bir vaziyette çeşitli pasajları güvenilir arkadaşlardan oluşan küçük bir gruba dikte ettiriyordu, onlar da söylenenleri ya hafızalarına kaydediyor ya da yazıya döküyordu. Yaşamının daha sonraki yıllarında Ebu Bekir sakalındaki beyazlardan bahsettiğinde Muhammed sakalının ucunu kaldırıp bakmış ve beyazlığının vahiy anlarında yaşadığı fiziksel ıstıraptan kaynaklandığını açıklamıştı.

Muhammed'e atfedilen yazıları sadece bir sara hastasının halüsinasyonları olarak değerlendiren –ve bu yüzden küçümseyen– Hıristiyan iftiracılar, dikkat etsinler çünkü Peygamberin öğretilerini yıkayım derken kendi öğretilerini de yıkarlar. İlk kilisenin çoğu müridinin, havarisinin ve azizin bu tür haller yaşadığı bilinen bir gerçektir.

Muhammed'in ilk din değiştiren müridi kendi karısı Hatice'ydi; onu yakın çevresinden diğer insanlar izledi. Sir William Muir, bu konuda şunları yazıyor:

'İslam'a ilk geçen sağlam karakterli insanların, aynı zamanda yakın arkadaşları ve hane halkı olması Muhammed'in sahiciliğini gösteriyor. Bu insanlar onun özel yaşamına bizzat tanık oluyorlardı; riyakâr, sahtekâr biri olsaydı, kendi yaşantısı ve eylemleri ile başkalarına vaaz ettikleri arasında var olan çelişkileri gözden kaçırmaları mümkün değildi.' (Bkz *The Life of Mohammad.*)

Ebu Bekir İslam dinini ilk kabul edenlerdendi, Muhammed'in en yakın ve en inançlı arkadaşı, aslında onun alter egosu oldu. Başarılı bir adam olan Ebu Bekir, peygamberin girişimine maddi olarak katkıda bulundu. Ebu Bekir'in kızı Ayşe daha sonra Muhammed'in karısı oldu, böylece iki erkek arasındaki kardeşlik bağı daha da pekişti. Muhammed sakin, ama gayret göstererek öğretilerini güçlü dostlardan oluşan ufak bir çevreye yaydı. Müritlerinin şevkiyle iş hızlanıp, nihayet misyonunu açıkladığında çoktan güçlü ve iyi örgütlenmiş bir grubun başı olmuştu. Muhammed'in artan etkisinden korkan Mekke halkı, kutsal şehirde kan akıtılmayacağı yolundaki eski geleneği bir kenara bırakıp peygamberi öldürerek İslamiyet'e son vermeye karar verdi. Bu teşebbüse tüm farklı gruplar katıldı, böylece suçun günahı kimseye kalmayacaktı. Tehlikeyi zamanında fark eden Muhammed, yakını Ali'yi yatağında bırakıp Ebu Bekir'le şehirden kaçtı ve ustaca Mekkelileri atlattıktan sonra kendisinden önce Yathrib'e (daha sonra Medine olarak adlandırılmıştır) giden esas mürit topluluğuyla birleşti. İslami takvim sistemi bu olay –Hicret, göç– üzerine kurulmuştur.

Hicretten sonra peygamberin gücü gittikçe arttı ve sekizinci yılda Muhammed fazla kan akıtmadan zaferle Mekke'ye girdi ve burayı dininin ruhsal merkezi haline getirdi. Yönünü Mekke'nin kuzeyine çevirerek şehre girmiş, kutsal Kâbe'nin etrafında yedi kez döndükten sonra, içindeki 360 putun yıkılmasını emretmişti. Sonra Kâbe'ye girmiş, içerisini putlardan arındırmış ve yapıyı İslamiyet'in tek tanrısı Allah'a yeniden adamıştı. Sonra Muhammed kendisini yok

etmeye çalışan tüm düşmanları affetti. Onun koruması altında görkemi artan Mekke, bugün hâlâ çöllerde yapılan ve yüz binlerce insanın katıldığı yıllık büyük haccın merkezi noktası oldu.

Hicretin onuncu yılında Muhammed veda haccının başındaydı. Son defa iman sahiplerinin başında Mekke'ye ve Kara Taş'a giden kutsal yolu kat etti. Ölümün yaklaştığını hissettiğinden, bu haccın daha sonra gerçekleşecek binlercesi için kusursuz bir örnek teşkil etmesini arzu ediyordu.

"Muhammed sonun yaklaşmakta olduğunun bilinciyle," diye yazıyor Washington Irving, "kutsal şehirdeki bu son ikametinde müritlerinin zihinlerine ve kalplerine öğretilerini derinden işlemeye çalıştı. Bu amaçla Kâbe'deki kürsüde veya devesinin sırtında açık havada vaaz verdi. "İyi dinleyin," diyordu, "çünkü gelecek yıl bir daha karşılaşır mıyız bilmiyorum. Ey beni dinleyenler ben de sizler gibi bir insanım; Azrail her an ortaya çıkabilir ve ben onun çağrısına uymak zorundayım." Böyle vaaz verirken gökyüzünün açıldığı ve Tanrı'nın sesinin duyulduğu söylenir: "Bugün dinini kusursuzlaştırdım ve inayetimi seninle tamamladım." Bu sözler söylendiğinde kalabalık cezbeye gelerek yere yıkılmış ve Muhammed'in devesi dizlerinin üstüne çökmüştü. (bkz *Mahomet and His Successors*). Veda haccını tamamlayan Muhammed Medine'ye döndü.

Hicretten yedi yıl sonra (HS 7) peygamberi Hayber'de zehirleme girişiminde bulunulmuştu. Muhammed zehirli yemekten bir ağız dolusu aldığında ya etin tadından ya da müritlerinin inandığı gibi Allah'ın bildirmesiyle fena niyeti sezdi. Fakat yemekten küçük bir lokmayı çoktan yutmuştu ve yaşamının sonuna kadar zehrin etkilerinden mustarip oldu. HS 11'de son kez hastalandığında, Muhammed, zehrin hastalığının gizli etkenlerinden biri olduğunda ısrar etti. Son hastalığında bir gece kalkıp Medine dışındaki mezarlığa gittiği, açıkça yakında kendisinin de ölülerle orada olacağına inandığı anlatılır. Yanında bulunanlara kendisine fiziksel yaşamını sürdürme ve Rabb'in yanına gitme arasında seçme fırsatı sunulduğunu ve kendisinin Yaratıcıya kavuşmayı tercih ettiğini söylediğine inanılır.

Muhammed büyük bir baş ağrısı çekiyordu ve aynı zamanda ateşi vardı. Ama 8 Haziranda iyileşmiş görünüyordu. İbadet eden müritlerine katıldı ve avluda otururken berrak ve güçlü bir sesle müminlere bir konuşma yaptı. Görünüşe göre gücünü fazla zorlamıştı; çünkü Ayşe'nin caminin avlusuna açılan evine dönerken yardıma gereksinim duymuştu. Burada İslamiyet'in peygamberi yeryüzündeki son iki saatini çıplak zemine yerleştirilmiş sert bir minderde geçirdi.

O zamanlar henüz yirmi yaşında bir genç kız olan ve yaşlı kocasının acı çektiğini gören Ayşe, çocukluğundan beri tanıdığı ve ona bir kocadan çok bir baba gibi görünen adamın gri saçlı başını kaldırdı ve ölene kadar kollarında tuttu. Ölümün üstüne çöktüğünü hisseden Muhammed dua etti: "Ulu Tanrım sana yalva-

rıyorum, acılarımı dindir." Sonra neredeyse fısıltıyla üç defa tekrarladı: 'Cebrail, gel bana' (Ayrıntılar için bkz *The Life of Mohammad*, Sir William Muir). *The Hero as Prophet* adlı eserinde, Thomas Carlyle, Muhammed'in ölümü hakkında şunları yazar: 'Son sözleri bir duaydı, Yaratıcısına doğru titreyen bir ümitle mücadele eden yüreğin haykırışları."

Muhammed içinde öldüğü binanın altına gömüldü. Mezarın şimdiki hali şöyle tarif ediliyor: "Hujrah'ın üzerinde tepesinde yaldızlı bir hilal bulunan bir dizi kürenin içinden çıkan bir kubbe bulunmaktadır. Binanın içinde Muhammed'in, Ebu Bekir'in ve Ömer'in türbeleri vardır, ayrıca içerinde Müslümanların dünyayı bir daha ziyaret edeceği, ölünce buraya gömüleceğine inandıkları Hz. İsa için ayrılmış bir yer de vardır. Bazıları Peygamber'in kızı Fatma'nın mezarının binada ayrı bir yerde olduğunu, bazıları ise onun Baq'da gömülü olduğunu söyler." Peygamberin vücudu sağ tarafına yatırılmıştır, sağ avucu sağ yanağını destekler, yüzü Mekke'ye bakar. Tam arkasına, yüzü Muhammed'in omuzuna bakan Ebu Bekir ve daha sonra atasına saygıyla aynı pozisyonda Ömer yatmaktadır. Hıristiyan tarihçiler arasında Muhammed taraftarlarının peygamberlerinin tabutunun havada asılı durduğuna inandıkları yolunda popüler bir hikâye var, ama eserlerde buna dair bir şey yoktur. Niebhur, bu hikâyenin yabancılara satılan kaba resimlerden kaynaklandığı fikrindedir. (Bkz. *A Dictionary of Islam*)

Muhammed'in kişiliğiyle ilgili epey yanlış anlama var. Aşırı vahşet ve şehvet düşkünlüğü suçlamalarına dair delil yoktur. Öte yandan Muhammed'in hayatı tarafsız araştırmacılar tarafından incelendiğinde mizacının iyi tarafları daha da açık hale gelir. Carlyle şöyle diyor:

"Hakkında söylenebilecek onca şeye rağmen Muhammed'in kendisi duyarlı bir adamdı. Onun yalnız ilkel zevklerin, her çeşitten eğlencenin peşinde biri olduğunu düşünmek hata olur. Evi çok sadeydi, yemeği yulaf ekmeği ve sudan oluşuyordu. Bazen aylarca ocakta bir kez ateş yanmazdı... yoksul, çalışkan, geçimini zor temin eden bir adam; sıradan insanların açlık çekip uğruna didindiği şeylere karşı ilgisizdi... Ona neden peygamber diyorlar mı dediniz? Onlara yüz yüzeydi; orada herhangi bir gizemle kuşatılmamış, açıkça kendi cüppesini yamıyor, kendi ayakkabılarını tamir ediyor, savaşıyor, akıl veriyor, aralarında emirler veriyordu; onun nasıl bir adam olduğunu anlamış olmalılar, ne derseniz deyin! Altın taçlar giyen hükümdarlara bile, kendi eliyle yamadığı hırkasının içindeki bu adama olduğu kadar itaat edilmedi."

Peygamberin hayatını gerçek olarak kabul edilen saçma açıklamalarla bağdaştırmak gibi düpedüz ümitsiz girişimle kafası karışan Washington Irving, Muhammed'i hakkaniyet terazisinde tartıyor:

"Askeri zaferlerini bencil bir amaç uğruna yapılmış savaşlardan kazanmış biri gibi değildi; gurur ve kibirden uzaktı. En güçlü olduğu zamanlarda, sıkıntı çek-

tiği günlerdeki gibi sade görünümü ve davranışlarını korudu... Kaderinin çeşitli aşamalarında devam eden içten bir merhamet ve sevgiyle bu şekilde vazgeçiş, insanın Muhammed'in kişiliği hakkında kesin bir tahmin oluşturmasını zorlaştırıyor... Küçük yaşta ölen oğlu İbrahim'in tabutunu taşırken Allah'ın iradesine teslimiyetini bu acıyı yaşarken bile sergilemişti ve çocuğunun yakında Cennette kavuşacağıyla teselli oluyordu." (*Mahomet and His Succesors*)

Ölümünden sonra peygamberin alışkanlıkları sorulduğunda Ayşe onun kendi kıyafetlerini yamadığını, ayakkabılarını tamir ettiğini ve ev işlerinde kendisine yardım ettiğini söylemiş. Ayşe'nin onun en çok sevdiği şeyin dikiş dikmek olduğunu söylemesi, Batı'nın Muhammed'in kana susamış tasvirinden ne kadar uzak! Ayrıca kölelerin davetlerini kabul edip hizmetçilerle oturup yemek yer, kendisinin de bir hizmetçi olduğunu söylermiş. En nefret ettiği kusur yalancılıkmış. Ölümünden önce tüm kölelerini azat etmiş. Ailesinin, halkın verdiği sadaka ve aşarı şahsi sebeplerle kullanmasına izin vermemiş. Tatlı yiyecekleri sever ve içmek için yağmur suyu kullanırmış. Zamanını üçe ayırırmış: İlk önce Allah'a, ikinci olarak ailesine ve üçünü de kendisine. Fakat daha sonra bu son kısmı halkına hizmet etmeye feda etmiştir. Çoğunlukla beyaz giyerdi ama kırmızı, sarı ve yeşil de giyerdi. Muhammed Mekke'ye üzerinde siyah bir türban, elinde siyah bir sancakla girmişti. En sade şekilde giyinir, zengin ve şatafatlı giyimin dindarca olmadığını söylerdi ve ibadet ederken ayakkabılarını çıkarmazdı. Dişlerinin temizliğiyle bilhassa ilgilenirdi; ölüm döşeğinde konuşmaya mecali yokken misvakı eliyle işaret edip istemişti. Bir şeyi unutmaktan korktuğunda peygamber yüzüğüne bir ip bağlardı. Çok güzel bir yüzüğü vardı, müritlerinin onu taklit etmek için benzer yüzükler taktığını fark edince müminler sadelikten uzaklaşmasın diye, kendisininkini çıkarıp attı. (Bkz *The Life of Mohammad*)

Muhammed'e karşı en sık yöneltilen ve görünüşe göre en yıkıcı suçlama çok eşliliktir. Haremin tinsellikle uyuşmadığına inananlar Davut'un Mezmurları ve Süleyman'ın Mesellerini ilham verici okumalar listesinden çıkarmalıdır; çünkü İslamiyet'in peygamberinin haremi İsrail'in en erdemli kralının ve kutlu kişisinin haremiyle kıyaslandığında hiç kalır. Muhammed'in kadınların kendilerine ait bir ruha sahip olmadıkları ve ancak evlilikle cennete vasıl olabileceklerini söylediği yolundaki popüler düşünce peygamberin sözleri ve tavrı ile bağdaşmamaktadır. 1893'te Dünya Dinler Parlementosunda okunan *The Influence of İslam on Social Conditions* adlı eserde Mohammed Webb, suçlamaları ve cevapları verir:

"Muhammed'in ve Kur'an'ın kadına ruhu esirgediği ve onu hayvanlarla bir tuttuğu söylenmiştir. Kur'an kadına erkekle tam ve eksiksiz bir eşitlik verir ve peygamberin öğretileri bazı hususlarda kadını erkekten daha üstün bir yere koyar." Bay Webb, kanısını Kur'an'ın otuz üçüncü suresinin otuz beşinci ayetinden alıntı yaparak destekler:

"Şüphesiz müslüman erkeklerle müslüman kadınlar, mü'min erkeklerle mü'min kadınlar, itaatkâr erkeklerle itaatkâr kadınlar, doğru erkeklerle doğru kadınlar, sabreden erkeklerle sabreden kadınlar, Allah'a derinden saygı duyan erkeklerle derinden saygı duyan kadınlar, oruç tutan erkeklerle oruç tutan kadınlar, namuslarını koruyan erkeklerle namuslarını koruyan kadınlar, Allah'ı çokça anan erkeklerle çokça anan kadınlar var ya, işte onlar için Allah bağışlanma ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır." Burada cennete vasıl olmak sorunu, yalnızca bireysel erdem yoluyla çözülebilecek bir şey olarak konmuştur.

Öldüğü gün Muhammed, sevgili kızı Fatma'ya ve teyzesi Safiye'ye "Hanginizin Allah katına kabul edileceğini kendi aranızda halledin: Çünkü size onun nezdinde şefaat edecek kudretten yoksunum," demiştir. Peygamber kadınlara kocalarının erdemlerine dayanmalarını salık vermemiştir, ne de kadının kurtuluşunun eşinin insani zaafına bağlı olduğunu herhangi bir davranışıyla göstermiştir.

Bütün tersi iddialara rağmen Muhammed, Kur'an'daki zıtlıklardan ve tutarsızlıklardan sorumlu değildir, çünkü kitap ölümünden yirmi yıldan fazla zaman sonra ancak toparlanmış ve şimdiki halini almıştır. Şimdiki haliyle Kur'an'ın önemli bir kısmı rivayete dayalıdır, ara sıra da gerçek bir esin örneği parıldar. Muhammed hakkında bilinenlerden, bu daha yüce ve hoş kısımların, peygamberin gerçek öğretilerini temsil ettiğini farz etmek makuldür; geri kalanlardan bir kısmı yanlış anlamalara dayanırken, bir kısmı da bir askeri zaferden ötekine koşan peygamber sonrası İslam imparatorluğunun geçici arzularını tatmin etmek için düpedüz bazı sahtekârlıklara başvurmasından kaynaklanmıştır. Bu konuda Godfrey Higgins her zamanki keskin zekâsıyla şöyle konuşuyor:

"Bir Muhammed'in ve içten, gayretkeş ilk dört halifenin Kur'an'ı var, bir de zaferler kazanan görkemli, gurur ve kibirle şişinen Arapların Kur'an'ı vardır. Eklektik felsefecilerin Kur'an'ı Asya'nın fatihlerine pek uymuyordu. Kötülüklerini haklı çıkarmak için ona yeni şeyler eklemek zorundaydılar." (Bkz. *Anacalypsis*)

Sezgi sahibi bir azınlık için Muhammed'in herhangi bir büyük felsefi, dini veya etik kurumun özünü oluşturması gereken gizli öğretisi hakkında bilgi sahibi olduğu açıktır. Muhammed, eski gizemli öğretilerle olası dört yoldan temasa geçmiş olabilir: (1) Gayp âlemindeki Büyük Okul'la doğrudan temas yoluyla; (2) Nesturi Hıristiyan keşişleri aracılığıyla (3) Kur'an'ın surelerinin vahyedildiği dönemlerde sık aralıklarla görünüp yok olan gizemli kutsal adam aracılığıyla; (4) Putperestliğe dönmesine rağmen hâlâ Kadim Bilgelik kültünün gizlerini barındıran Arabistan'daki gözden düşmüş bir okul aracılığıyla. İslamiyet muammasının peygamberin doğumundan yüzyıllarca önce Kabe'de icra edilen eski pagan gizemleri üzerine kurulduğu gösterilebilir; aslında genel olarak İslam Gizemleri'nde var olan ayinlerin çoğunun pagan Arabistan'dan geriye kalan ayinler

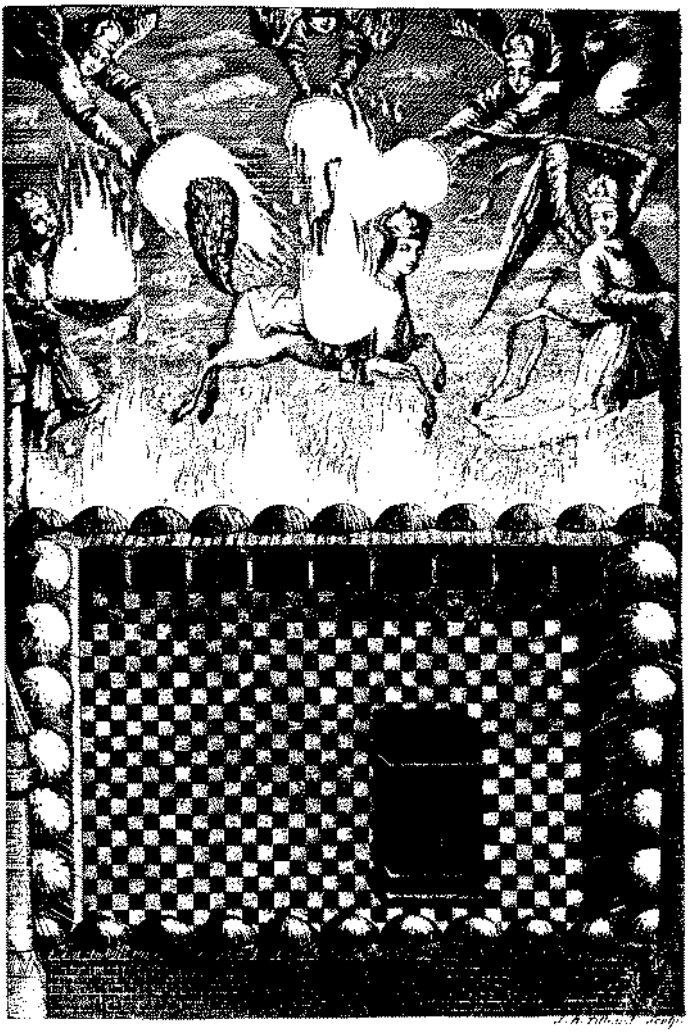

D'Ohsson'un Tableau General de l'Empire Othoman adlı eserden.

MUHAMMED'İN CENNETE GECE YOLCULUĞU

Kuran'ın yedinci suresinde Muhammed'in bir gece Mekke'deki tapınaktan Kudüs'tekine nakledildiği yazar, ama bu garip yolculuk hakkında ayrıntıya girilmez. *Mişkatü'l Masabih*'te Muhammed'in aynı gece gökyüzünün yedi katı boyunca yükselerek Allah'ın huzuruna çıkışı ve daha sonra kendi yatağına geri dönüşü anlatılır. Muhammed gece Melek Cebrail tarafından uyandırılır. Bu melek, peygamberin kalbini çıkarıp zemzem suyuyla yıkayan ve kalbi iman ve bilimle dolduran Cebrail'dir. Peygamberi taşımak üzere Burak yani Şimşek adında garip bir yaratık getirilmiştir. Burak katır şeklinde ve boyutunda, bir kadın kafasına ve bir tavus kuşunun kuyruğuna sahip beyaz bir hayvan olarak tarif edilir. Bazı versiyonlara göre Muhammed Burak'ı sürmüş ve Moriah Dağı'nda indiğinde cennetten sarkıtılan altından bir merdivenin alt basamağına tutunarak yanında Cebrail'le birlikte yeryüzünü semanın iç yüzeyinden ayıran yedi kat boyunca yükselmiştir. Her bir katın kapısında Muhammed'in girerken selam verdiği saygın bir kişi bulunuyormuş. İlk cennetin kapısında Adem; ikincisinde Yahya ve İsa (teyze çocuklarıdır), üçüncüsünde Yusuf, dördüncüsünde İdris, beşincisinde Harun, altıncısında Musa ve yedincisinde İbrahim duruyormuş. Bu saygın kişi ve peygamberlerin başka bir sıralanışında İsa yedinci göğün kapısındadır ve bu noktaya ulaştığında Muhammed'in Tanrı'nın tahtı önünde İsa'dan kendisi için arabuluculuk etmesini rica ettiği söylenir.

olduğu kabul edilir:

İslam sembolizminde dişi prensip ısrarla vurgulanır. Örneğin Venüs gezegenine adanan Cuma günü Müslümanların kutsal günüdür; yeşil peygamberin rengidir ve bitkileri sembolize eder, kaçınılmaz bir şekilde Toprak Ana'yla bağlantılıdır ve İslam'ın hilali ve kılıcı Ay'ın veya Venüs'ün hilal şeklini ifade ediyor olarak yorumlanabilir.

"İman sahipleri tarafından öylesine sofuca öpülen Mekke'deki 'Siyah Taş' bir tılsımdır. Venüs'ün şeklinin bugüne kadar üzerinde bir hilal ile oyulmuş olduğu söylenir. Kâbe eskiden putperest bir tapınaktı, Araplar burada Al-Uzza'ya (Tanrı ve İssa) yani Venüs'e tapınırlardı." (Bkz. Kenealy's Enoch, *The Second Messenger of God*)

Sir William Jones, "Müslümanlar aslında bir çeşit sapkın Hıristiyanlardır," diye yazar, "çünkü mesihin asıl günah olmadan ana rahmine düşen mesihin, ilahi kişiliğine ve mucizelerine sıkı bir şekilde inanırlar; ama onun Tanrı'nın oğlu, dolayısıyla O'nunla denkliğini kabul etmediklerinden sapkındırlar; bizim öğretimizin kutsal şeylere tam bir saygısızlık olduğunu düşünür, kutsal kitaplarımızın hem Yahudiler hem de Hıristiyanlarca bozulduğunda ısrar ederler."

Peygamberin müritleri aşağıdaki satırların İncillerden silindiğini söylerler: "Ve Meryem'in oğlu İsa, Ey İsrail'in Çocukları, şüphesiz ben Allah'ın size gönderilmiş elçisiyim, benden önce gönderilen yasayı teyit etmek üzere ve benden sonra gelecek ismi AHMED olan elçinin müjdesini getirmek üzere sizlere gönderildim..." dediğinde İsa'nın kendinden sonra selâmet getirecek kişiyle ilgili kehanetini içeren bu metinde, daha sonra selâmet getiren kişinin şanlı olarak tercüme edildiği ve gerçekle Muhammed'e atıfta bulunulduğu iddia edilmiştir. Hamsin yortusu gününde havarilerin üzerlerine inen alevler hiçbir şekilde vaat edilmiş salih kişinin işareti olarak yorumlanamaz. Fakat orijinal yazılarda sansür edildiği iddia edilen Muhammed'le ilgili ifadeler için delil istendiğinde Müslümanlar karşı bir talepte bulunarak Hıristiyanlığın üzerine kurulduğu esas metinlerin ortaya çıkarılmasını isterler. Söz konusu yazılar keşfedilene kadar ihtilaflı konu tartışma sebebi olmaya devem edecektir.

İslam'dan alınan kültür mirasını inkâr etmek affedilemez bir yanılgı olacaktır; çünkü Güney Avrupa'da hilal hacı fethettiğinde, bu, zamanında emsali olmayan bir medeniyetin habercisiydi. *Studies in A Mosque* adlı eserinde Stanlet Lane Poole şöyle yazıyor:

"İspanya, Muhammetçi yöneticiler altında yaklaşık sekiz asır boyunca Avrupa'ya medeni ve aydınlanmış devletin ışıldayan örneğini gösterdi... Sanat, edebiyat ve bilim o zamanlar Avrupa'nın hiçbir yerinde ulaşamadığı yükseklikteydi. Fransa, Almanya ve İngiltere'den öğrenciler, yalnız Mağribîlerin şehirlerinde akan öğrenme pınarlarından içmek üzere sürüler halinde akın ettiler. Endülüs'ün

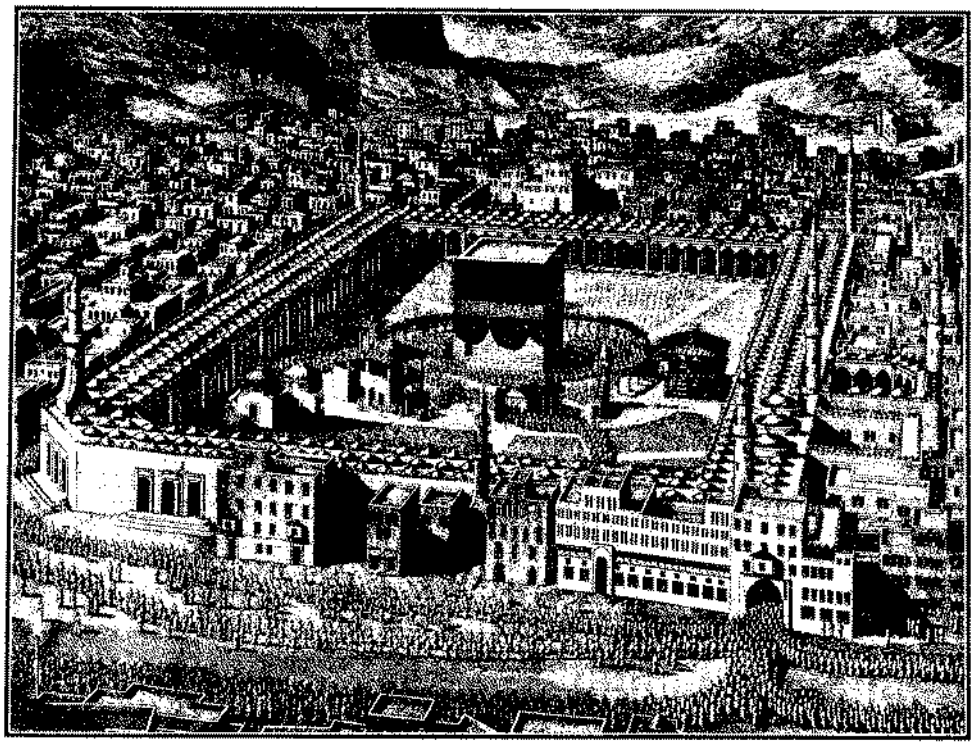

D'Ohsson'un Tableau General de l'Empire Othoman adlı eserden.

İSLAMIN KUTSAL MEKÂNI KÂBE,

Kâbe ya da Mekke'deki caminin büyük avlusunun ortasındaki küp şeklindeki bina, İslam dünyasının en kutsal yeridir. Peygamberin müritleri ibadet saatlerinde günde beş defa yüzlerini ona dönerler. Neredeyse tüm diğer inançlara kendilerini adayanlar gibi Müslümanlar da ibadet ederken aslen Doğu'ya bakarlardı; ama daha sonra yüzlerini Mekke'ye dönmeleri buyruldu.

Kâbe'nin tarihi hakkında İslami bir mabede dönüştürülmeden önce putperest bir tapınak olması dışında, çok az şey biliniyor. Peygamber, Mekke'yi aldığında Kâbe ve onu çevreleyen avluda 360 tane put vardı; bunlar Kâbe'ye girilmeden önce parçalanmıştır. "Eski Ev" denilen Kâbe yaklaşık 12 metre uzunluğunda, 11 metre yüksekliğinde ve 10 metre genişliğinde düzensiz bir küptür. Yan duvarların uzunluğu az çok değişiktir, kuzeydoğu ve güneybatı duvarları arasındaki fark otuz santimden fazladır. Duvarın güneydoğu köşesinde yerden makul bir yükseklikte, kutsal ve gizli siyah taş ya da İbrahim'in göktaşı yer almaktadır. Melek Cebrail tarafından bu saygın kişiye verildiğinde taş öylesine beyazmış ki ışıltısı dünyanın her yerinden görünebiliyormuş, ama sonra insanların günahlarıyla siyahlaşmış. Bu oval şekilli siyah taşın çapı yaklaşık yedi inçtir, yedinci yüzyılda kırılmıştır ve şimdi gümüş bir destekle bir arada tutulmaktadır.

Geleneğe göre dünyanın yaratılmasından 2000 yıl önce Kâbe ilkin cennette inşa edilmiştir, orada bir modeli hâlâ vardır. Adem cennetteki yerinin tam altında Kabe'yi dikmiş ve taşları kutsal beş dağdan, Sina, Cudi, Hira, Zeytin ve Lübnan dağlarından seçmiştir. Tufan sırasında kutsal ev yıkılmış, ama sonra İbrahim ve oğlu İsmail tarafından yeniden inşa edilmiştir (ayrıntılar için bkz. *A Dictionary of Islam*). Kâbe'nin bulunduğu alanda aslen tarih öncesi taştan bir sunak veya Stonehenge'dekilere benzer kesilmemiş monolitlerden bir daire bulunması ihtimali var. Kudüs'teki tapınak gibi Kâbe de birçok değişiklikten geçmiştir ve şimdiki yapı milattan sonra yedinci asırdan öteye gitmez. Mekke M.S 930'da yağmalandığında ünlü siyah taş Karmatiler tarafından alınmış ve yirmi yıldan fazla ellerinde kalmıştır; hatırı sayılır bir fidye karşılığında geri verilen taşın asıl taş olup olmadığı ise tartışmalıdır.

Kâbe'nin yanında Hacer ve İsmail'in mezarlarının olduğu varsayılır ve yerden on santim kadar yüksek olan kapının yanında Kâbe'yi yeniden inşa ederken İbrahim'in üzerine bastığı taş yer alır. Küp şeklindeki yapının üzerine her zaman çeşitli örtüler örtülmüştür; şimdiki örtü altın işlemeli siyah brokardır. Örtüden küçük parçalar hacılar tarafından kutsal emanetler olarak saygıyla korunur.

Kâbe'ye taşınabilir merdivenle girilir. İçerisi rengârenk mermer, gümüş ve yaldızla kaplıdır. Her ne kadar genellikle binanın penceresiz olduğu düşünülse de bu nokta ihtilaflıdır. Çatıya gümüş kaplı bir kapıyla çıkılır. Kutsal kitapların yanı sıra Kâbe'de on üç lamba vardır. Binanın çevresindeki büyük avlu bir dizi kutsal nesne içerir ve 360 adet sütunla çevrilidir. Avluya on dokuz kapı açılır, metonik döngünün kutsal ve önemli sayısı olan yedi, binayla bağlantılı kutsal seremonilerden birinde göksel varlıkların hareketini temsilen Kâbe'nin etrafında yedi kez tavaf etmek şeklinde yer almıştır.

cerrahları ve doktorları bilimin öncüsüydü. Kadınların kendilerini ciddi bir şekilde öğrenmeye adamaları teşvik edilirdi ve Kordoba halkı arasında kadın doktorlara rastlamak mümkündü. Matematik, astronomi ve botanik, tarih, felsefe ve hukuk yalnız ve yalnız İspanya'da öğrenilirdi.'

The Library of Original Sources adlı eser, İslam'ın etkilerini şu şekilde özetliyor:

"Muhammediliğin sonuçları büyük ölçüde küçümsenmiştir. Muhammed'in ölümünden sonraki yüzyılda Anadolu'yu, Afrika'yı ve İspanya'yı Hıristiyanlıktan çekip aldı, medeni dünyanın yarısından fazlasında ve karanlık çağlarını yaşayan topraklarda dünyanın en yüksek medeniyetini kurdu. Arap ırkı medeniyetin zirvesini yaşadı, Doğu'da kadının konumu yükseldi, çokeşliliğin mevcudiyetine rağmen Araplar kesin bir şeklide tek tanrıcıydı ve Türkler çoğunluğun kontrolünü ele geçirene kadar ilerlemeyi teşvik etti.'

Aynı eserde beşeri bilgiye esaslı katkılarda bulunan İslam bilimadamları ve filozofları arasında dokuzuncu yüzyılda modern kimyanın temellerini atan Cabir, onuncu yüzyılda cebir teorisini ortaya atan Ben Musa, on birinci yüzyılda optik bilimiyle ilgili mükemmel bir çalışma yapan ve dışbükey lenslerin büyütücü gücünü keşfeden Alhaze ve on birinci yüzyılda tıp ansiklopedisi çağının standardı olan İbni Sina ve büyük Kabbalist İbn Gebirol sayılır.

"Muhammedilerin bilimine bakıldığında" der yukarıdaki eser, "kimyanın ilk temellerini attıkları, matematik ve optikte büyük ilerlemeler kaydettikleri görülebilir. Keşifleriyle Avrupa medeniyetinin akışında gereken etkiyi gösterememişlerdir; ama bunun sebebi Avrupa'nın bunları anlayıp kullanacak düzeyde olmamasıydı. Cabir'in oksitlenmiş demirin oksitlenme öncesine göre daha ağır çektiğine dair gözlemin tekrar yapılması gerekmiştir. Aynı şey optik ve coğrafi keşiflerinin çoğu için de geçerlidir. Vasco de Gama'dan önce Afrika'yı dolaşmışlardı. Barutun bileşimi Kuzey Avrupa'ya onlardan gelmiştir. Hıristiyan Avrupa karanlık çağlarını yaşarken Muhammedi dünyada ışıldayan bir medeniyet olduğunu unutmamalıyız. Felsefe alanında Araplar Avrupa'da buldukları yeni Platonculuktan başladılar ve aşama aşama Aristo'ya kadar geri gittiler."

Zümrüdüanka'nın her altı yüzyılda bir yeniden doğması hakkındaki gizemin anlamı nedir? Dünya Gizemlerinin tapınağından cevap zayıf bir şekilde fısıldanıyor. İsa'dan altı yüz yıl önce erdem kuşu (Pisagor?) kanatlarını açtı ve insanlık sunağında öldü, kutsal ateş tarafından yutuldu. Nazareth'de kuş küllerinden tekrar doğdu, ancak Adem'in kafatasında kök salan ağacın üzerinde tekrar ölmek üzere. MS 600'de Ahmed (Muhammed) ortaya çıktı. Yine kuş acı çekti, bu sefer Hayber zehrinden ve onun küllerinden Moğolistan'a doğru kanat açtı. On ikinci yüzyılda Cengiz Han erdem yasasını kurdu. Büyük Gobi çölünü dönerek kuş tekrar şeklini bıraktı, şimdi Gizemlerin tarifsiz figürlerini üzerinde taşıyarak bir pi-

ramidin altında cam bir lahitin içinde gömülü yatıyor. Cengiz Han'ın ölümünden altı yüz yıl sonra Napolyon Bonaparte, -kendisinin kaderin adamı olduğuna inanan- gezintilerinde erdemin bu sürekli periyodik yeniden doğuşuyla ile temasa geçmiş miydi? İçinde Zümrüdüanka'nın kanatlarını açtığını hissetmiş miydi, dünyanın umudunun içinde ete kemiğe büründüğüne inanmış mıydı? Sancağındaki kartal bir Zümrüdüanka olabilir. Bu, onun yazgısının dünyada İsa'nın krallığını kurmak olduğuna neden inandığını açıklayabilir ve belki Müslümanlara karşı, sebebini anlamakta güçlük çektiğimiz dostça tutumu hakkında ipucu verebilir.

XLVI

Amerikan Yerlilerinin Sembolizmi*

Kuzey Amerika Yerlisi tabiatı gereği sembolist, mistik ve filozoftu. Çoğu aborijinal insan gibi, ruhu kendisi hakkında açıklamalar yapan kozmik etkilerle barışıktı. Onun Manido'ları yalnız bulutların üstündeki yüksek tahtlarından yaratılışı kontrol etmiyor, aynı zamanda insanların dünyasına inip kızıl çocuklarının arasına karışıyorlardı. Ufuktaki gri bulutlar, tanrıların *calumet*lerinden (barış çubukları) tüten dumandı, tanrılar taşlaşmış odundan ateş yakabiliyor, kuyrukluyıldızı alev olarak kullanabiliyorlardı. Amerikan Yerlisi ormanları, nehirleri ve gökyüzünü doğaüstü ve görünmez şeylerle doldurmuştu. Göl diplerinde yaşayan Kızılderili kabilelerine, gündüz görünmeyen, yalnız geceleri gizli mağaralarından çıkıp etrafta dolaşarak gezginlerin yolunu kesen ırklara dair efsaneler vardır; bir de yarasa benzeri kanatları olan, ormanların diplerinde ve erişilmez tepelerde yaşayan, dallardan ve dışarı fırlamış kayalardan baş aşağı sallanarak uyuyan yarasa Kızılderililer vardı. Görünüşe göre, Kızıl adamın ilkel yaratıklar felsefesi ve akıl sır erdirilmez mucizeleri, böylesi metafizik spekülasyonları doğuran doğayla yakın temasının sonucudur.

İlk İskandinavlar gibi Kuzey Amerika yerlileri de yeryüzünü (Yüce Ana) ara kat olarak düşünmüşlerdir; burası yukarıda göksel kat (Ulu Ruh'un yaşadığı yer) ve aşağıda karanlık, korkutucu bir yeraltı dünyasıyla çevrelenmiştir (gölgeler ve

*Çev. Ela Gürdemir.

yeraltı dünyasına ait diğer güçlerle dolu). Kıldaniler gibi onlar da dünyanın yüzeyiyle cennetin arasını çeşitli katlara ayırmışlardı; bu katlardan biri bulutlardan, biri diğeri göksel varlıkların yollarından vs. oluşurdu. Yeraltı da benzer

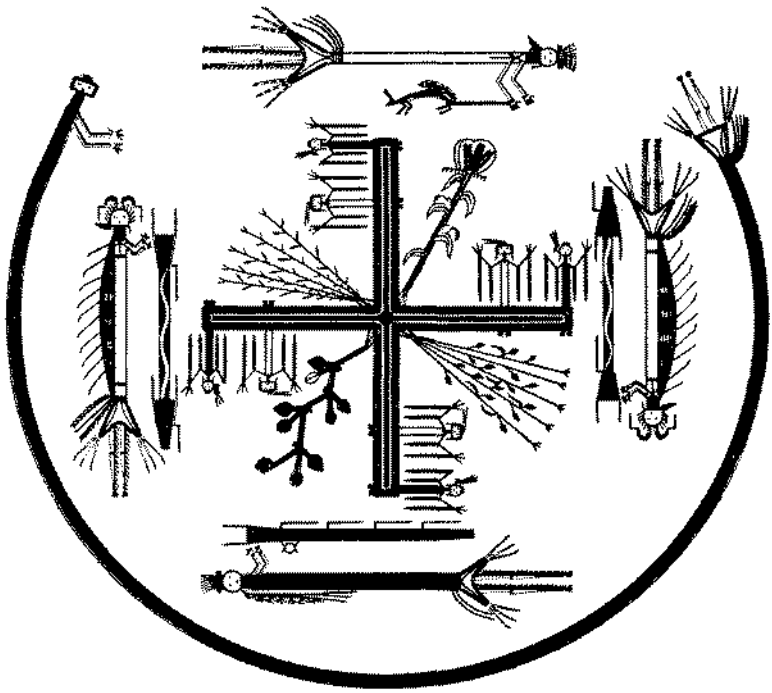

NAVAHO KUM RESMİ

Navaho'nun kuru veya kum resimleri, pürüzsüz kum bir zemine çeşitli renklerde toprak pigmentlerin serpilmesiyle yapılır. Yukarıda görünen resim gökkuşağı tanrıçasıyla çevrelenmiştir ve Navaho kozmogonisinden bir olayı anlatır. Bu resmi tasarlayan kum rahibi Hasteen Klah'a göre Navaho'lar putperest değildir, bu yüzden tanrılarının tasvirlerini yapmazlar; ama onların zihinsel kavramlarını ölümsüzleştirirler. Tıpkı hareket eden bulutların üzerinde resim çizen tanrılar gibi rahipler de kum üzerinde resim yaparlar ve resim, amacı yerine geldiğinde bir el hareketiyle silinir. Bu bilgiyi veren kaynağa göre Zuni, Hopi ve Navaho uluslarının ortak bir yaratılışı vardır; hepsi de topraktan çıkmış ve sonra üç ulusa ayrılmışlardır.

Navaho'lar yaklaşık 3000 yıl önce Kolorado'daki şimdi La Platte dağı adı verilen yerde ortaya çıkmışlardır. Navaho'lar için kutsal olan dört dağ La Plattte dağı, Taylor dağı, Navaho dağı ve San Fancisco dağıdır. Bu dört ulus yeryüzünün altındayken dört dağ sırası aşağıda onlarlaymış. Doğu dağları beyaz, güney mavi, batı sarı ve kuzey siyahmış. Bu dağların yükselip alçalması gündüz ve gecenin oluşmasına sebep oluyormuş. Beyaz dağlar yükseldiğinde yeryüzünün altında gündüz imiş; sarı olanlar yükseldiğinde alacakaranlık, siyah dağlar yükseldiğinde gece ve mavilerde şafak oluyormuş. Navaho'ların yedi önemli tanrısı vardı, ama Hasteen Kalh Kızılderililerin bu tanrıları gezegenlerle bağdaştırıp bağdaştırmadığı hakkında bir şey söyleyemedi. Bu önemli tanrılardan Bakochiddy açık kırmızı renkli saçları ve gri gözleriyle beyazdı. Babası güneş ışını ve annesi gün ışığı idi. Göğe çekilmiştir ve bazı açılardan yaşamı İsa'nınkine benzer. Çocuğunun kaçırılmasının öcünü almak için Kahothsode, balık tanrı, büyük bir sel baskınına sebep oldu. Yıkımdan kaçmak için Zuniler, Hopiler ve Navaholar dünyanın yüzeyine çıktılar.

Yukarıdaki kum resim, hastalıkların sağaltımı için hazırlanan tedavi serisinin bir parçasıdır. Sağaltım seremonisinde hasta resmin üzerine yerleştirilir, resim takdis edilmiş hogan'ın üzerine yapılmıştır. Herkes dışarı çıkarılır. Çizimin ortasındaki kutsal svastika belki de neredeyse evrensel olan dini bir amblemdir ve dünyanın dört köşesini temsil eder. Sağ ve sol taraflardaki iki kambur tanrının bu görüntüsünün sebebi sırtlarındaki bulutlardır. Navaho dinsel sanatında erkek tanrılar her zaman yuvarlak kafalı ve dişi tanrılar kare kafalı olarak gösterilir.

şekilde bölünmüştü ve Yunanlıların sistemi gibi inisiye için daha alt seviyedeki Gizemlerin Evi'ni temsil ediyorlardı. İki veya daha fazla elementte bulunabilme yeteneğine sahip yaratıklarsa, çeşitli katların ruhları arasında habercilik yaparlardı. Ölülerin yurdu uzak bir yerdeydi; yukarıdaki göklerde, aşağıdaki dünyada, dünyanın uzak köşelerinde veya engin denizlerde. Kimi efsanelere göre ölüler dünyası ile yaşayanlarınki arasında bir nehir akardı; bu motif Mısır, Yunan ve Hıristiyan teolojisinde de görülür. Kızılderili için dört sayısının garip bir kutsallığı vardı; çünkü Yüce Ruh evreni kare biçiminde yaratmıştı. Bu Pisagorcuların tetrad'a gösterdikleri saygıyı hatırlatır, onlar da bunun Yaratıcıya uyan sembol olduğu kanısındaydılar. Fiziksel bedenlerinin içindeyken ölülerin bölgelerine nüfuz eden gözü pek kahramanların garip hikâyelerine dair efsanevi söylentiler, Kuzey Amerika yerlileri arasında Gizem kültlerinin varlığını kesin bir biçimde kanıtlar. Gizemler, kuruldukları yerlerde ölümün felsefi eşitleri olarak bilindiler çünkü ritüellerden geçenler henüz fiziksel bedenleri içindeyken bütün ölüm sonrası halleri yaşarlardı. Ritüelin sonunda inisiye, iradesiyle fiziksel bedenine girip çıkma yeteneğini kazanırdı. Yerlilerin, Gölge Ülkesi veya Hayaletler Dünyası'ndaki maceralara dair efsanelerinin felsefi temeli budur.

Hartly Burr Alexander "Bir kıyıdan diğerine kutsal barış çubuğu, Kızılderililin sunağıdır ve duman cennete uygun sunudur," diyor. (Bkz. *Mythology of All Paces*). Aynı eserin Notlar bölümünde çubuk tüttürme seremonisi şu şekilde anlatılır:

"Seremonilerin ustası tekrar ayaklarının üzerinde durarak barış çubuğunu doldurdu ve kendi ateşiyle yaktı. Birbiri ardına üç nefes aldı, ilk nefesi yukarı, ikincisini yere, üçüncüsünü güneşe üfledi. İlk hareketle Yüce Ruh'a geçen yılki yaşamında kendisini koruduğu ve bu konseyde bulunmasına izin verildiği için teşekkür etti. İkinci hareketiyle, varlığını sürdürmesine yardımcı olan çeşitli ürünleri için Yüce Ana'ya, Dünya'ya teşekkür etti. Ve üçüncüsüyle Güneş'e, ışığı sönmediği, her şeyin üzerinde her zaman parladığı için teşekkür etti."

Kızılderili, barış çubuğunun kırmızı taşını, Yüce Ruh'un çok eski zamanlarda gelip yaratımının dört köşesine doğru üfleyip kutsal seremoniyi başlatmak için kullandığı çubuğu kendi elleriyle oyduğu taşocağından temin etmesi gerekiyordu. Çok sayıda Kızılderili kabilesi kutsal taşı bu tek taşocağından alıyordu, burada Yüce Ruh'un fermanı sonsuz barışın hâkimiyetini buyurmuştu.

Kızılderililer güneşe tapmaz, ama bu parlayan kürenin kızıl çocuklarına sonsuza dek yaşam yayan Yüce ve İyi Ruh'a uygun bir sembol olduğunu düşünürler. Kızılderili sembolizminde yılan –özellikle Yüce Yılan– Kuzey Amerika Kıtasında Gizemlerin varlığına işaret eden diğer delilleri destekler. Uçan yılan inisiyenin Atlantisli işaretidir; yedi başlı yılan yedi büyük Atlantis adasını temsil eder (Chibola şehirleri?), ayrıca ezoterik felsefenin yedi büyük tarih öncesi

okulunu. Dahası, devasa sürüngenin Varoluş Yumurtasını kusarken tasvir edildiği Adams, Ohio'daki Yüce Yılan höyüğünü seyrederken, Amerika'daki gizli doktrinin varlığından kim şüphe edebilir ki? Çoğu Kızılderili kabilesi reenkarnasyona, bazısı ruh göçüne inanır. Hatta çocuklarına daha önceki yaşamlarında taşıdıkları varsayılan isimleri vermişlerdir. Bir ebeveynin çocuğuna dikkatsizlikle yanlış ismi verdiği, çocuğun yanlış düzeltilene kadar hiç susmadan ağladığı olmuştur. Reenkarnasyon inancı Eskimolar arasında da yaygındır. Yaşlı Eskimoların yeni evlenmiş sevdiklerinin ailelerinde tekrar dünyaya gelmek için kendilerini öldürmelerine sıkça rastlanır.

Amerikan Yerlileri bir hayalet ile ölmüş bir insanın ruhu arasındaki farkı bilirler, Gizemlerin inisiyelerine mahsus bir bilgidir bu. Platoncular arasında yaygın olduğu üzere dünya düzleminde kendilerini gösteren tüm formların kalıplarını barındıran arketipsel bir tabakanın prensiplerini de anlamışlardır. Hayvan türleri üzerinde kontrol sahibi Yaşlı Ruhlar veya Grup Ruhlar teorisi de onlar tarafından paylaşılmaktadır. Yerlilerin bekçi ruhlar inancını Paraselsus duysaydı çok severdi. Bütün bir kabile veya klanın koruyucusu olacak kadar önem kazandıklarında bu bekçilere *totem* denir. Bazı kabilelerde genç erkekler oruç tutup ibadet etmek üzere ormana gönderilirler ve bekçi ruhları kendilerini gösterene dek ormanda kalırlar. Burada karşılaştıkları yaratık onlara ait olur ve zor zamanlarda ona başvururlar.

Kuzey Amerika yerlilerinin folklorunda göze çarpan kahraman Hiawatha'dır, Lewis Spence'e göre "wampum-kemerini arayan" anlamına gelen bir ad. Hiawatha, Woodrow Wilson'ın Ulusların Birliği rüyasını yüzyıllar önce öngörme özelliğine sahiptir. Schoolcraft'ın adımlarını takip eden Longfellow, Iroquois'lerin Hiawatha'sını Algonquin'lerin ve Ojibwa'ların mitolojik kahramanı Manabozho'yla karıştırmıştır. Iroquois'lerin şefi Hiawatha birçok aksilik ve hayal kırıklığından sonra Iroquoi'lerin beş büyük ulusunu 'Beş Ulus Birliği'nde birleştirmeyi başarmıştır. Birliğin asıl amacı –hakem kurulları oluşturarak savaşa son vermek– tam olarak başarılı değildi; ama 'Gümüş Zincir'in gücü Iroquois'ler arasında hiçbir Kuzey Amerika Kızılderilileri konfederasyonunun elde edemediği bir dayanışma sağladı. Şamanlar büyülerini ona yönelttiler ve bir efsaneye göre kötü bir kuş yarattılar, bu kuş gökyüzünden süzülüp gözlerinin önünde Hiawatha'nın biricik kızını paramparça etti. Misyonunu tamamladıktan sonra Hiawatha gün batımı boyunca kanosuyla uzaklara yelken açtı. Halkı kendilerine iyilik yapan şahsın gerçek büyüklüğünü fark edip onu yarı tanrı konumuna yükseltti. Şair Longfellow, *Song of Hiawatha* adlı eserinde, büyük Kızılderili devlet adamını sihir ve büyü ortamına koyar, sembol ve mecaz labirenti arasında inisiye Hiawatha figürü zar zor seçilir- kızıl adamın ve felsefesinin çok fazla kişileştirilmesi.

POPOL VUH

Hiçbir kutsal kitap mistik felsefenin büyük bir okulunun giriş ritüellerini *Popol Vuh* kadar eksiksiz ortaya koymaz. Bu kitap tek başına kızıl ırkın felsefi mükemmelliğini tartışmasız göstermeye yeterlidir.

"Güneşin Kızıl Çocukları" diye yazıyor James Morgan Pryse, "Tek bir tanrıya tapmazlar. Onlar için Tek Tanrı mutlak olarak kişiliksizdir ve Tek Tanrı'dan yayılan tüm Kuvvetler, bir kişiliğe sahiptir. Bu kişisel Tanrılar ve tabiattaki kişiliksiz kuvvetler hakkındaki popüler Batı düşüncesinin tam tersidir. Bu inançlardan hangisinin daha felsefi olduğuna kendiniz karar verin. Güneşin Çocukları Tüylü Yılan'a taparlar, O, Güneşin habercisidir. Meksika'da Tanrı Quetzalcoatl, Kişe'de Gucumatz ve Peru'da Amaru olarak adlandırılır. Bu son isimden bizim Amerika kelimemiz gelmektedir. Amaruca 'Tüylü Yılanın Ülkesi' anlamına gelir. Bu Barış Tanrısı'nın rahipleri Cordilleras'taki merkezlerinden bir zamanlar her iki Amerika'yı da yönetmişlerdi. Eski dine bağlı tüm kızıl insanlar hâlâ onların nüfuzu altındadır. En güçlü merkezlerinden biri Guatemala'daydı ve Popol Vuh'un yazarı onların tarikatındandı. Kişe dilinde Gucumatz, Nahuatl dilindeki Quetzalcoatl'un tam karşılığıdır; quetzal Cennet kuşu, coatl ise yılandır. Tüm kelime 'Cennet kuşunun tüyleri arasına saklanmış yılan' anlamına gelir."

Popol Vuh on yedinci asırda Peder Ximinez tarafından keşfedilmiştir. Fransızcaya Brassuer de Bourbourb tarafından çevrilmiş ve 1861'de yayınlanmıştır. Eksiksiz tek İngilizce çevirisi Kenneth Sylvan Guthrie'ye ait olup *The Word* dergisinin ilk sayılarında yayınlandı ve bu yazıda da aynı çeviri kullanıldı. Popol Vuh'un bir kısmı çok değerli yorumlarla James Morgan Pryse tarafından İngilizceye çevrildi; ama maalesef bu çeviri asla tamamlanmadı. Popol Vuh'un ikinci kitabı Kişe ulusunun giriş ritüellerine adanmıştır. Bu seremoniler masonik semboller ve mistik felsefe üzerinde çalışan öğrenciler için son derece önemlidir; çünkü Amerika kıtasındaki tanrısal ilhamla kurulmuş eski gizem okullarının varlığını şüpheye yer bırakmayacak şekilde kanıtlarlar.

Popol Vuh'u tarif ederken Lewis Spencer elyazmasının isminin bir dizi çevirisini veriyor. "Minderin Kitabı" ve "Cemaatin Kaydı" gibi çevirileri geçip kitabın isminin tam karşılığının "Yazılı Yapraklar Koleksiyonu" olduğunu düşünüyor. "Popol 'hazırlanmış kabuk' ve uoch fiilinden vuh, 'kâğıt veya kitap' anlamına gelir," diye yazıyor. Dr. Guthrie, Popol Vuh kelimelerini 'Meclis Kitabı" ya da "Kutsal Meclisin Kitabı" olarak yorumluyor; Brasseur de Bourbourg kitaba "Kutsal Kitap" diyor ve Peder Ximinez ona "Ulusal Kitap" adını yakıştırıyor. *Lucifer*'in on beşinci sayısında çıkan Popol Vuh hakkındaki yazısında James Morgan Pryse, konuya mistik açıdan yaklaşıp esere "Azure Perde'nin Kitabı" diyor. Popol Vuh'ta onu bir araya getiren Hıristiyan Kızılderilinin malze-

melerini çıkardığı eski kayıtlara "Gölgeler Ülkesinde İnsan Varlığının Öyküsü ve İnsan Işığı ve Yaşamı Görüşü" diye bahsediliyor.

Yerlilere ait eldeki yetersiz kayıtlar, Orta ve Güney Amerika'nın daha sonraki medeniyetlerinin, papazların kara sanatları tarafından yönetildiğine dair çokça delil içerir. Mıknatıslı aynalarının dışbükeyliğiyle Kızılderili büyücüler ilksel varlıklardan haber alarak bu aletlerin derinliklerine bakıp sonunda insanlara boyun eğdirdiler. Koyu renkli kıyafetleriyle, neofitlere, gerçeği arayışlarında, ölü çağırma ayinlerinin karmaşık yollarında uğursuz rehberleriyle birlikte yol gösterdiler. Sol el yolundan cehennemin kasvetli derinliklerine indiler; burada taşlara konuşma yeteneği vermeyi ve insanların akıllarını efsun ve tılsımlarla gizlice tuzağa düşürmeyi öğrendiler. Sapkınlıklarda görünen tipik bir durum olarak, hiç kimse, elleriyle bir insanı kurban etmeden ve kurbanın kanayan kalbini öfkeyle bakan taş putun önünde yukarı kaldırmadan, Büyük Sırlara vakıf olamıyordu. Orta Amerika Kızılderilileri tarafından uygulanan kanlı ve korkunç törenler, eski güneş Gizemlerinin daha sonraki Atlantislilerce sapkınlaştırılmasının izlerini taşır. Gizli geleneğe göre, daha sonraki Atlantis döneminde kara büyü ve büyücülük ezoterik okullarda egemen olmuş, Atlantis imparatorluğunu sonunda yıkan ve hatta Hint Avrupa din dünyasına nüfuz eden kanlı kurban törenlerini ve tüyler ürpertici putperestliği doğurmuştur.

XIBALBA GİZEMLERİ

Xibalba prensleri (Popol Vuh'un anlattığına göre) habercileri dört baykuşu Hunhun-ahpu ve Vukub-hunhun-ahpu'ya göndererek, derhal Guatemala dağlarının ücra bir noktasındaki inisiyasyon yerine gelmelerini emrederler. Xibalba prenslerinin sınavlarında başarısız olan iki kardeşi -eski geleneğe göre- bu zaaflarını yaşamlarıyla öderler. Hunhun-ahpu ve Vukup-hunhun-ahpu birlikte gömülür; ama Hunhun-ahpu'nun kafası Xibalba'nın korkunç gizem okuluna giden yolun ortasında büyüyen kutsal sukabağı ağacının dalları arasına konur. Sukabağı ağacı hemen meyve verir, Hunhun-ahpu'nun kafası "artık görünmüyordur; çünkü sukabağı ağacının diğer meyveleriyle birleşmiştir." Xquiq, Cuchumaquiq'in bakire kızıdır. Babasından olağanüstü sukabağı ağacını öğrenir ve meyvelerinden almak arzusuyla ağacın büyüdüğü karanlık yere yalnız başına gider. Xquiq ağaçtan meyve almak için elini uzattığında Hunhun-ahpu'nun ağzından bir parça tükürük eline akar ve kafa Xquiq ile konuşarak şunları söyler: "Bu tükürük ve köpük şimdi sana verdiğim dölümdür. Artık kafam konuşmayacak çünkü o eti olmayan bir ceset başı artık."

Hunhun-ahpu'nun öğütlerine uyan genç kız evine geri döner. Babası Cuchumaquiq, daha sonra kızın hamile olduğunu fark edince çocuğun babası hakkında kıza sorular sorar. Qquiq, sukabağı ağacına bakarken gebe kaldığını ve hiçbir

erkekle ilişkisinin olmadığını söyler. Cuchumaquiq hikâyeye inanmayı reddedip Xibalba prenslerinin kışkırtmasıyla kızın kalbinin bir kavanoza konmasını emreder. Qquiq, cellatları tarafından götürülürken onlardan yaşamını bağışlamalarını ister onlar da kabul ederler; kalbinin yerine öz suyu kırmızı ve kıvamı kanınki gibi olan belirli bir ağacın (lastik ağacı) meyvesini koyarlar. Xibalba prensleri sunaktaki kömürlerin üzerine kalp diye o şeyi koyduklarında yükselen güzel kokuya şaşarlar, çünkü hoş bir bitkinin meyvesini yaktıklarını bilmezler.

Xquiq, ikiz oğlanlar doğurur; isimleri Hunahpu ve Xbalanque konur; bu çocuklar hayatlarını Hunhun-ahpu ve Vukup-hunhun-ahpu'nun intikamını almaya adarlar. Yıllar geçer, oğlanlar büyüyüp erkek olur ve büyük işler başarır. Özellikle tennis denilen, ama hokeyi andıran bir oyunda çok ustalaşırlar. Gençlerin kahramanlıklarını duyan Xibalba prensleri sorar: "Kimlerdir bu yine tepemizde oynamaya başlayan ve yeryüzünü sarsmaktan çekinmeyenler? Bizim önümüzde kendilerini yüceltmek isteyen Hunhun-ahpu ve Vukup-hunhun-ahpu ölmediler mi?" Böylece Xibalba prensleri, Gizem kutlamalarının yedi günü içinde yok etmeyi planlayarak Hunahpu ve Xbalanque'yi davet ederler. İki kardeş yola çıkmadan önce büyükanneleriyle vedalaşıp evin ortasına birer şeker kamışı dikerler. Kamış yaşadıkça onların da sağ olduklarını bileceklerini söylerler. "Ah büyükannemiz Ah annemiz ağlamayın, size bıraktığımız işarete bakın." Hunahpu ve Xbalanque daha sonra evden ayrılır, her biri kendi *sabarcanıyla* (üfleyerek ok atılan boru), günlerce tehlikeli yollardan, dolambaçlı geçitlerden ve sarp kayalıklardan geçerler, tuhaf görünümlü kuşları ve kaynar suların kaynadığı pınarları geride bırakıp Xibalba'nın sığınağına doğru yol alırlar.

Xibalba Gizemleri'nin yedi tane sınavı vardır. İlkinde iki maceracı çamur akan bir nehir ile kan akan bir nehirden geçerler, *sabarcanlarını* köprü olarak kullanıp bu zor işin üstesinden gelirler. Yollarına devam edip bir dört yol ağzına ulaşırlar: siyah yol, beyaz yol, kırmızı yol ve yeşil yol. Hunahpu ve Xbalanque, ilk deneyin Xibalba prenslerini ve onlara benzer şekilde giydirilmiş ahşap heykelleri ayırt etmek olduğunu önceden bilmektedirler, ayrıca kendilerine hiçbir bilgi verilmeden her prense doğru ismiyle hitap etmeleri de gerekmektedir. Bu bilgiyi almak için Hunahpu bacağından bir kıl koparır, bu kıl Xan adında garip bir böceğe dönüşür; siyah yoldan vızıldayarak uçan Xan, Xibalba prenslerinin konsey odasına girerek kapının en yakınındaki figürü bacağından sokar, bunun bir heykel olduğu ortaya çıkar. Aynı yolla ikinci figürün de tahtadan yapılmış olduğu anlaşılır, ama üçüncüsü ısırıldığında hemen tepki verir. Sırasıyla on iki prensi de ısıran böcek sayesinde hepsinin ismi öğrenilir; çünkü prensler bu gizemli ısırıkların sebebini tartışırken birbirlerine isimleriyle hitap ederler. İstenen bilgiyi böyle tuhaf bir şekilde elde ettikten sonra böcek Hunahpu ve Xbalanque'nin yanına uçar Böylece cesareti artan iki kardeş korkusuzca Xibal-

ba'nın eşiğine yaklaşıp kendilerini on iki prense takdim ederler.

Kralın önünde eğilmeleri istendiğinde Hunahpu ve Xbalanque gülerler; çünkü kendilerine gösterilen figür cansız bir mankendir. Bundan sonra genç maceracılar on iki prensi isimleriyle selamlarlar: "Selam Hun-came; selam Vykub-came; selam Xiquiripat; selam Cuchumaquiq; selam Ahalpuh; selam Ahalcama; selam Chamiabak; selam Chamiaholona; selam Quiqxic; selam Patarı; selam Quiqre; selam Quiqrixqaq." Xibalba prensleri tarafından taştan, büyük bir sıraya oturmak üzere davet edildiklerinde Hunahpu ve Xbalanque bunu redderler, taşın ısıtıldığını, üzerine oturduklarında yanarak ölceklerini bildiklerini söylerler. Xibalba prensleri daha sonra Hunahpu ve Xbalanque'ye gece Gölgeler Evinde dinlenmelerini buyururlar. Böylece Xibalba Gizemleri'nin ilk derecesi tamamlanmış olur.

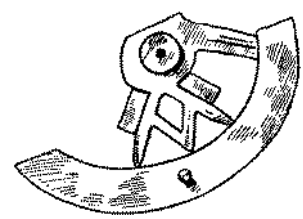

Alice Palmer Henderson'un özel koleksiyonundan.

YERLİLERE AİT BİR ÇÖMLEK MOTİFİ

Bu ilginç parça Arizona'daki Casa Grande harabelerinin yakınlarında yerlilere ait bir çömlek yığını içinde bulunmuştur. Masonların pergel ve gönyesiyle şaşırtıcı bir benzerliği vardır. Yerli sepet çömlekçiliği ve battaniyeleri, sık sık özellikle masonik ve felsefi süslemeler taşır.

İkinci sınav Gölgeler Evinde meydana gelir; adaylardan her birine birer meşale ve bir puro verilir, bunların bütün gece yakılması, ama ertesi sabah bitmemiş olarak geri verilmesi istenir. Sınavda başarısız olmanın ölüm demek olduğunu bilen genç adamlar, çam yerine aras tüyü yakar (birbirlerine çok benzerler), puronun üzerine de ateş böceği koyarlar. Işıkları görenler Hunahpu ve Xbaklanque'nin tuzağa düştüğüne inanır, ama sabah meşale ve purolar muhafızlara tükenmemiş ve yanar vaziyette iade edilir. Xibalba prensleri şaşkınlık ve hayranlıkla bakakalırlar; çünkü bunlar ilk defa eksiksiz geri veriliyordur.

Üçüncü sınav Mızrak Evi denen mağarada gerçekleşir. Burada gençler saatlerce mızraklarla donanmış güçlü ve becerikli savaşçılara karşı kendilerini savunurlar. Hunahpu ve Xbalanque mızraklı adamları geri püskürtür, onlar da bir daha saldırmaz. Daha sonra dikkatlerini deneyin ikinci ve en zor kısmına çevirirler: Tapınaktan çıkmalarına izin verilmeden önce oradaki dört vazoyu en nadir çiçeklerle doldurmaları gerekmektedir. Muhafızları geçmeyi başaramayan iki genç adam karıncalardan yardım alırlar. Bu küçük yaratıklar tapınağın bahçesine gidip çiçekleri toplarlar; vazolar sabaha kadar dolar. Hunahpu ve Xbalanque çiçekleri takdim ettiklerinde prensler çiçeklerin kendi bahçelerinden toplandığını görünce şaşırırlar. Hayretler içindeki Xinalba prensleri, bu yılmak bilmeyen acemileri yok etmenin bir yolunu bulmak için kafa kafaya verip bir sonraki sınavı hazırlarlar.

Dördüncü deneyde iki kardeş Soğuk Eve sokulur ve bütün gece burada kalırlar. Xibalba prensleri, buz gibi mağaraya hiç kimsenin dayanamayacağına inanmaktadır. Buraya gerçekten de "Kuzeyin donmuş rüzgârlarının evi" denmektedir.

Ama Hunahpu ve Xbalanque dondurucu havanın öldürücü etkisinden çam kozalaklarıyla ateş yakarak korunur, kozalakların sıcaklığı soğuğun ruhunun mağarayı terk etmesine sebep olur; böylece gençler şafak söktüğünde ölümden uzak, yaşamla doludurlar. Hunahpu ve Xbalanque, muhafızların eşliğinde tekrar meclis odasına girdiklerinde Xibalba prenslerinin şaşkınlığı eskisinden de fazladır.

Beşinci sınav da geceleyindir. Hunahpu ve Xbalanque büyük bir odaya sokulur ve çok geçmeden içeriye vahşi kaplanlar doluşur. Burada bütün gece kalmaları gerekmektedir. Genç erkekler kaplanlara kemikler atar. Kaplanlar kuvvetli

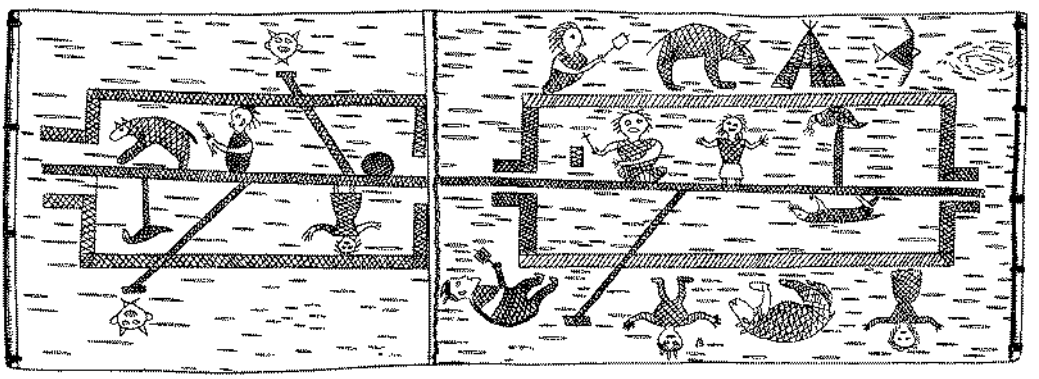

Alice Palmer Henderson'un özel koleksiyonundan.

HUŞ AĞACI ÜZERİNDE MİDEWİWİN KAYITLARI

Huş ağacı kabuğu rulosu, Ojibwa'ların Midewiwin ya da Büyük Tıp Toplumu inisiyesi için en kutsal malvarlığıdır. Bu rulolarla ilgili olarak Albay Carrick Mallery şöyle yazıyor: "Gizli topluluklara aşina birisi için Midewiwin yazmaları masonlardaki levhalarla kıyaslanabilir, bunlar basılır, yayınlanır ve tarikatın herhangi bir sırrı açıklanmadan halka ifşa edilir; ezoterizm öğrencisine seremonin ayrıntılarını aklında tutmasında yardımcı olur." Midewiwin hakkında en eksiksiz ve güvenilir bilgi W. J. Hoffman tarafından Etnoloji Bürosunun Yedinci Yıllık Raporunda verilendir. Şöyle yazmıştır:

Midewiwin –Mide veya Şaman Topluluğu –her iki cinsiyetten belirsiz sayıda Mide'den oluşur. Topluluk dört ayrı ve farklı dereceye ayrılmıştır, ama birincisi dışındaki derecelerin pratik açıdan yalnızca tekrar olduğu yolunda genel bir kanı vardır. Bir kişinin ilerleme kaydederken edindiği en büyük güç, ayini yöneten rahiplerin ellerinde "ilaç çuvallarıyla vurulmaya" sunulmasına bağlıdır. Mide rahipleri arasında huşu ağacı kayıtları tutma geleneği vardır, kaydın sahibinin hak kazandığı derecelerin sayısının temel planı resimsel olarak bunların üzerine kazınmıştır. Bu kayıtlar veya haritalar kutsaldır ve asla halka gösterilmezler.'

İki dikdörtgen şekil, Mide loncasının iki derecesini temsil eder ve merkezden geçen düz çizgi ruhani yolu veya "düz ve dar yolu" gösterir. Merkez yola teğet olan çizgiler ayartıları gösterir. Çizgilerin sonundaki yüzler manido'lar ya da güçlü ruhlardır. Amerikan Yerlileri konusunda bir otorite olan Schoolcraft, Midewiwin'le ilgili şunları söyler: "Midewiwin topluluğunda amaç, ruhsal varoluşun daha yüksek öğretilerini, tabiatını ve yaşayış biçimini, insanlar üzerindeki etkisini öğretmektir. Kabilelerin bildiği en yüksek bilgiye sahip olanların birliğidir."

Efsaneye göre İyi Ruh Dzhe Manido'nun hizmetkârı olan yüce Tavşan Manabozho, yukarıdan Ojibwa'ların atalarına baktı ve ruhsal bilgileri olmadığını algıladı, Midewiwin gizemlerinde bir su samuruna talimat verdi. Manabozho bir Midewigan inşa etti ve kutsal Migis'i (Mide'nin kutsal sembolü küçük bir kabuklu türü) su samurunun bedenine sokarak su samurunu gizem okuluna soktu. Daha sonra hayvanı ölümsüzleştirdi ve ona Yüce Tıp Topluluğunun sırlarını verdi. Seremoninin inisiyasyonları terletici banyolarla devam etti ve aslen kötü manido'ların etkilerini yenmekten oluşuyordu. İnisiyeye ayrıca şifa sanatı öğretildi ve (Bay Hoffman'ın yazısının III.Levhasından anlaşıldığına göre) insan vücudunun yaşamsal merkezleri boyunca hareket eden kuvvetleri yönetme bilgisi verildi. Her ne kadar Midewiwin törenlerinde haç önemli bir sembolse de Mide rahiplerinin dinlerinden vazgeçmeyi ve Hıristiyanlığa geçmeyi kesinlikle reddettiklerini belirtmekte fayda var.

çeneleriyle bunları hemen paramparça ederler. Kaplanlar evine bakan Xibalba prensleri hayvanların kemik çiğnediğini görünce birbirlerine şöyle derler: "Sonunda (Xibalba'nın gücünü) öğrendiler ve canavarlara teslim oldular." Ama gün doğduğunda Hunahpu ve Xbalanque Kaplanlar Evinden zarar görmemiş olarak çıkınca Xibalbalılar "Ne biçim bir ırk bu?" diye haykırırlar, çünkü bir insanın kaplanların gazabından nasıl kurtulduğunu anlayamazlar. Xibalba prensleri bundan sonra iki kardeş için yeni bir sınav hazırladılar.

Altıncı deney gün batımından doğumuna kadar Ateş Evinde kalmaktır. Hunahpu ve Xbalanque bir ocak şeklinde düzenlenmiş kocaman bir binaya sokulur. Her taraftan alevler yükselmektedir; içerideki hava boğucudur. Burası öyle sıcak bir yerdir ki içeri girenler birkaç dakikadan fazla hayatta kalamazlar. Ama gün doğumunda ocağın kapıları açıldığında Hunahpu ve Xbalanque alevlerden hiç etkilenmemiş şekilde dışarı çıkarlar. Xibalba prensleri, bu iki gencin onları yok etmek üzere hazırlanmış sınavlardan kurtulmaları karşısında, bütün Xibalba sırlarının Hunahpu ve Xbalanque'nin ellerine düşmesinden korkarlar. Böylece en son sınavı hazırlarlar. Bu sınav öncekilerin hepsinden daha korkunçtur, gençlerin bu öldürücü deneye dayanamayacakları kesindir.

Yedinci sınav Yarasalar Evinde geçer. Burada karanlık bir yeraltı labirentinde bir sürü garip ve iğrenç öldürücü yaratık vardır. Devasa yarasalar kasvetle koridorlarda kanat çırpıp uçar, kanatlarını katlamış halde duvarlardaki ve tavanlardaki oyuklardan sarkarlar. Yarasaların Tanrısı Camazotz burada yaşamaktadır; vücudu insan, kanatları ve kafası yarasa şeklinde bir yaratıktır. Camazotz büyük bir kılıç taşır, karanlıkta kükrer, tehlike dolu odalarda yollarını bulmaya çalışan gafillerin başını bir kılıç darbesiyle koparır. Xbalanque bu ürkütücü deneyden başarıyla geçer, ama kendini koruyamayan Hunahpu'nun kafası Camazotz tarafından gövdesinden ayrılır.

Hunahpu daha sonra sihirle tekrar hayata döndürülür; iki kardeş Xibalbalıların hayatlarına kast eden tüm girişimlerini boşa çıkardıktan sonra Hunhun-ahpu ve Vukup-hunhun-ahpu'nun intikamlarını daha iyi almak için yakılmalarına izin verirler. Daha sonra toz haline gelmiş küller bir ırmağa atılır, orada küller hemen iki büyük insan-balık halini aldılar. Sonra da yaşlı bir gezgin şekline bürünerek Xibalbalılar için dans eder, garip mucizeler gösterdiler. Bunlardan birinde, biri diğerinin başını kesip sonra tek bir sözcükle yeniden canlandırır; bir başkasında büyü kullanarak evleri yakar, sonra aynı evleri küllerinden tekrar inşa ederler. İki dansçının ünü –aslında Hunahpu ve Xbalanque'dir onlar– sonunda Xibalbanın on iki prensine ulaşır, prensler mucizeler yapan bu iki dansçının garip sihirlerini önlerinde icra etmelerini isterler. Hunahpu ve Xbalanque, prenslerin köpeğini öldürüp tekrar dirilttikten, kraliyet sarayını yakıp derhal yeniden inşa ettikten ve sihirli güçleriyle ilgili başka gösteriler yaptıktan sonra, Xibalba hü-

kümdarları büyücülerden kendilerini öldürmelerini ve tekrar hayata döndürmelerini ister. Böylece Hunahpu ve Xbalanque, Xibalba prenslerini öldürür ama diriltmezler. Böylece Hunhun-ahpu ve Vukup-hunhun-ahpu'nun öcünü almış olurlar. Bu kahramanlar daha sonra göğe yükselir ve orada iki semavi ışık haline gelirler.

XIBALBA GİZEMLERİNİN ANAHTARLARI

Le Plongeon. "Bu inisiyasyonlar Enok'un (İdris) gördüğü vizyonu akla getirmiyor mu?" diye yazıyor, "o parıldayan kristal evi, yakıcı sıcak ve dondurucu soğuk, -ateşten yay, ok kılıfı, ateş kılıcının olduğu yer- o çağıldayan ırmak ve ateş nehrini geçmek zorunda kaldıkları yer -ve yeryüzünün dev kuşlar ve canavarlarla dolu şu aşırılıkları- ya da büyük şeref kaynaklarından birisinin güneş küresinin üzerinde oturur göründüğü kısım -ve son olarak ona Bilgi Ağacı olduğu söylenen dünyanın ortasındaki hurma ağacı- , Xibalbalıların inisiyasyonun ilk sınavında başarısız olduğu için kurban ettikleri Hunhun-ahpu'nun kafasını yerleştirdikleri yolun ortasındaki sukabağı ağacına benzemiyor mu? Xibalba'da kutsal gizemlere inisiyasyon için adayların geçmesi gereken korkunç sınavlardı bunlar. Eleusinian gizemlerine girişte daha hafif bir şekilde benzerlerini görmüyor muyuz? Ve Eleusis Gizemleri'nin kaynağı Mısır'ın Büyük Gizemleri'nin? Xibalba gizemlerine aday olan kişinin kabul edilmek için bilmesi gerekenlere dair söylenenler, Hindistan'daki Mahatmalar tarafından icra edildiği söylenen marifetleri, yine Kıldaniler, veya Maji'nin gizemlerine girmiş olan Daniel'in kitabından birçok pasajı akla getirmiyor mu?" (Bkz *Sacred Mysteries among Mayas and the Quiches*).

Popol Vuh'a giriş notlarında Dr.Guthrie, Kişelerin bu kutsal kitabıyla diğer büyük medeniyetlerin kutsal metinleri arasında bir dizi önemli paralelliğe işaret eder. Hunahpu ve Xbalanque'nin geçmesi gereken sınavlarda, Mısırlıların, Keldanilerin ve Yunanlıların Gizemlerinde uygulandığı şekliyle Zodyak'ın burçları arasında aşağıdaki benzerliği bulur:

"Çamur nehrinden geçen Koç. Kan nehrinden geçen Boğa. İki kukla kralı teşhis eden İkizler. Karanlık Ev, Yengeç. Oklar Evi, Aslan. Soğuk Ev Başak (bildiğimiz Cehennem yolculuğu), Kaplanlar Evi Terazi (feline poise). Ateş Evi Akrep. Yarasalar Evi Yay, Camazotz'un kahramanlardan birisinin kafasını kopardığı yer. Darağacında yanma, Oğlak (ikili Phoenix). Küllerinin suya atılması, Aquarius. Küllerinin balık-adamlara dönüşüp sonra tekrar insan şekline girmesi, Balık."

Kan nehrini Koç burcuna, çamur nehriniyse Boğa'ya atfetmek daha uygun görünüyor; efsanenin eski biçiminde nehirlerin aksi sırada olması ihtimali vardır. Dr.Guthri'nin vardığı en şaşırtıcı sonuç Xibalba'yı eski Atlantis kıtasıyla özdeş-

leştirmesidir. Xibalba'nın on iki prensindeyse Atlantis imparatorluğunun yöneticilerini görür ve bu prenslerin Hunahpu ve Xbalanque'nin yaptığı gibi büyüyle yok edilmelerinde de Atlantis'in trajik sonunun mecazi bir tasvirini görür. Ama inisiye için Atlantis'in kaynak, kök gizemini gösteren sembolik bir şey olduğu açıktır.

Aslen mistik anatomi konularıyla ilgilenen Bay Pryse, Popol Vuh'ta tarif edilen çeşitli sembolleri insan bedenindeki okült bilinç merkezleriyle ilişkilendirir. Buna göre, elastik topta beyin epifezini, Hunahpu ve Xbalanque'deyse belkemiği boyunca ilerleyen ikili elektrik akımını görür. Maalesef Bay Pryse, Popol Vuh'un doğrudan inisiyasyon seremonileriyle ilgili bölümünü tercüme etmemiştir. Xibalba'nın ise Gizem öğretilerine göre gezegenin içinde bulunan gölgeli veya eterik tabaka olduğunu düşünüyor. Popol Vuh, krallığa ait bir tapınağın kurulmasıyla ilgili bir hikâyeyle sona erer, tamamen beyaz olan tapınakta kare şeklinde siyah kutsal bir taş saklanmaktadır. Gucumatz (veya Quetzalcoatl) Kral Süleyman'ın birçok özelliğini taşır: Popol Vuh'ta tapınak inşa etme hikâyesi Süleyman'ın Tapınağının hikâyesine benzer ve şüphesiz benzer bir önemi vardır. Brasseur de Bourgbourg, Popol Vuh'taki dini paralellikleri incelemeye ilkin içinde siyah taş olan tapınağın isminin Caabaha olmasıyla çekilmiştir. Bu isim İslamiyet'in kutsal siyah taşını barındıran mabedi Kabe'ye şaşırtıcı derecede benzer.

Hunahpu ve Xbalanque'nin başarıları insan ırkının asıl yaratılmasından önce gerçekleşirler ve bu yüzden esasen tinsel gizemler olarak ele alınmalıdırlar. Xibalba şüphesiz Keldani ve Pisagor felsefesinin aşağı evrenini ifade eder; Xibalba prensleri aşağı evrenin on iki yöneticisidir; ortalarındaki iki kukla veya manken, astronomik Gizemlerin avamdan saklanabilmesi için semaya eklenmiş iki sahte Zodyak burcu olarak yorumlanabilir. Hunahpu ve Xbalanque'nin boru şeklindeki silahlarından yaptıkları köprülerle nehirleri geçerek Xibalba'nın yeraltı krallığına girişleri, insanın tinsel tabiatının boru şeklindeki silahlar veya tüplere benzetilebilecek belirli fizik ötesi kanallarla fiziksel bedene girişini akla getirmektedir. *Sabarcan* aynı zamanda bel kemiğini ve onun merkezindeki ufak açıklıkta bulunan güce uygun bir simgedir. İki genç, Ölüm Tanrılarıyla 'Yaşam Oyunu' oynamaya davet edilirler ve bu karanlık efendilere karşı ancak 'Bilgeler' tarafından kendilerine verilen doğaüstü gücün yardımıyla zafer kazanırlar. Sınavlar, yaratılmış evrenin alt Zodyak alanlarında başıboş gezinen ruhu temsil eder. Ölüm Tanrılarına karşı son zafer, ruhani ve aydınlanmış bilincin ruhsal arınma ateşi tarafından tamamen tüketilen doğadan yükselişini temsil eder.

Kişe'lerin diriliş gizeminin anahtarlarına sahip oldukları, rahiplerinin ve tanrılarının tasvirleri üzerinde görünen sembollerin analizinden kolayca anlaşılır. *Anales del Museo Nacional de Mexico* adlı eserin II. cildinde, genel olarak Quetzalcoatl'ı temsil ettiği düşünülen bir tasvirin başı resmedilmiştir. Yontu tarzı be-

lirgin bir şekilde oryantaldir ve başın tepesinde tinsel aydınlanmanın bin yapraklı güneşi ile özgürleşmiş omurgasal ateşin yılanı görünmektedir. Hindulara ait çakrayı burada fark etmemek imkânsızdır ki bu Kuzey, Orta ve Güney Amerika'nın dinsel sanatında sık sık ortaya çıkar. Orta Amerika'nın yontulmuş monolitlerinden birisi, üzerinde sürücüleri olan iki fil kafasıyla süslenmiştir. Bu hayvanlar tarih öncesi zamanlardan beri kıtada yoktur; yontuların uzak Asya kıtasıyla temasın sonucu olduğu açıktır. Orta Amerika Kızılderililerinin Gizemleri arasında kutsal kaftanlarla –ya da Avrupa'da adlandırıldıkları gibi büyülü pelerinlerle– ilgili dikkate değer bir öğreti vardır. Tanrılar inisiye rahiplere görünürken, ihtişamları fânilere zarar vermesin diye bu kaftanları kuşanırdı. Mecaz ve fabl da benzer şekilde gizli öğretinin büründüğü kaftanlardır. Popol Vuh işte böyle büyülü bir gizlenme pelerinidir. Onun katları arasında Kişe felsefesinin tanrısı oturur. Orta Amerika'nın devasa piramitleri, tapınak ve monolitleri, aynı zamanda, tanrıların üst kısmı görünmezliğin büyülü kaftanına sarınmış ayaklarına da benzetilebilir.

XLVII

Gizemler ve Elçileri

agan rahiplerin kastının en değerli varlığını oluşturan ilahi bilgi, mabetleri yıkıldıktan sonra da yaşamaya devam etti mi? İnsanlığın ulaşabileceği bir yerdeler mi, yoksa bir zamanlar ihtişamlarını gösteren mabetler, onlara mezar olmuş da asırların enkazının altında gömülü mü yatıyorlar? "Mısır'da," diye yazıyor Origen, "filozoflar Tanrı'nın doğasıyla ilgili bir yüce ve gizli bilgiye sahipti. Ruhları kendi doğaları aracılığıyla Yedi Işınlı Tanrı'nın kutsal gizemlerine gizli inisiyasyonlardan bahseden Julian neyi ima ediyordu? Julian'ın bahsetmeye cesaret edemediği derin sırları anlayan mukaddes teurjistler kimlerdi? Bu içsel öğreti, anlayacakları daha basit bir öğreti verilen avamdan her zaman gizlenmişse, modern medeniyetin çeşitli -felsefi, ahlaki, dini ve bilimsel- öncülerinin inançlarının dayandığı teorilerin ve ilkelerin gerçek anlamlarını bilmiyor olması yüksek bir ihtimal değil mi? Bugünkü insan ırkının daha eski halklardan aldığı sanatlar ve bilimlerin kabuğu altında sadece en aydınlanmış akılların önemini kavrayabileceği büyük bir gizem saklı olmasın? *Gerçekten de durum budur.*

Gizem okullarının yaydığı öğretilerin mükemmelliğini gösteren sayısız kanıt toplamış olan Albert Pike, iddialarını desteklemek için ağız birliği etmişçesine hep birden bu kuruluşların yüksek ideallerini metheden İskenderiyeli Clement, Platon, Epiktetus, Proclus, Aristophanes ve Cicero'nun yazılarından alıntılar

yapar. Böylesine tartışılmaz otoritelerin kesin tanıklıkları karşısında, Yunan, Mısır ve diğer kadim ülkelerin inisiyelerinin, yirminci asırda insanlığın karşı karşıya kalıp çözemediği büyük kültürel, entelektüel, ahlaki ve sosyal sorunlar için doğru çözümlere sahip olduğuna dair hiçbir makul kuşku ayakta duramaz. Okuyucu bu cümleden kadimlerin bizim kuşağımızı bütün karmaşıklığıyla önceden görüp analiz ettiği sonucunu değil, gizem okullarının, aklı, ortaya çıkacak herhangi bir acil sorunla zekice baş edecek şekilde hayatın temel gerçeklerinde eğiten bir yöntem geliştirmiş olduğu sonucunu çıkarmalıdır. Akıl yürütme melekeleri basit bir zihinsel kültür süreciyle işte böyle düzenlenmişti. Çünkü akıl en büyük yönetici olduğunda hiçbir çelişkinin var olamayacağı ileri sürülürdü. Bu inanca göre bilgelik, beşeriyeti tanrısal bir mertebeye yükseltiyordu. Bu durum, gizem okullarının "böğüren bir hayvanı bir ilaha" dönüştürdüğüne dair bilmecemsi ifadesini açıklar.

Herhangi bir felsefi sistemin önemi sadece onun ürünlerinin kusursuzluğuyla ölçülebilir. Gizem okulları kendi kültürlerinin üstünlüğünü, aradan geçen asırlara rağmen insanoğlunun bugünkü ruhani, entelektüel ve ahlaki standartlarını belirleyen, insanı huşu içinde bırakacak kadar akıllı ve güzel eserler verip, örnek aldığımız kusursuz hayatlar süren bireyler yaratarak kanıtlamıştır. Geçmiş çağların çeşitli gizem okullarının inisiyeleri, gökyüzünü ve yeryüzünü birleştiren elle tutulur bir altın zincirin halkaları olan erkekler ve kadınlar yaratmıştır. Bu insanlar Homer'in bahsettiği, Zeus'un evreni Olimpus zirvesine bağlayabileceğini söyleyerek övündüğü "altın zincir"in halkaları olmuşlardır. İsis'in kızları ve oğulları gerçekten de aydınlanmış bir silsiledir. Tanrısal kudretlerinin yüceliğiyle onlara bir saygı anıtı gibi dikilen dünya dinlerini destekleyen bilimlerin ve felsefelerin kurucusu, sanatların ve zanaatların yöneticisi olmuşlardır. Sayısız kuşağın hayatını biçimleyen öğretilerin kurucusu bu İnisiye-Öğretmenler, insanın dünyasında ilahi bir kurum olarak her zaman mevcut olmuş –ve her zaman mevcut olacak– ruhani bir kültüre tanıklık ediyorlar.

Yığınların kavrayışının ötesinde bir ideali temsil eden insanlar, ilerlemeye engel olan ve hata yapmadan doğruyu yanlıştan ayıklayan akılcı melekelere ilham veren tanrısal idealizme sahip olmayan beyinsiz yığınların infazlarıyla karşılaşmak zorunda kalmışlardır. Bu yüzden İnisiye-Öğretmen'in kısmeti neredeyse her zaman mutsuz bir kısmet olmuştur. Pisagor çarmıha gerilmiş, akademisi yakılmış; Hypatia arabasından indirilip lime lime edilmiş; Jacques de Molay bedenini alevlerde bırakmış; Savonarola, Floransa meydanında yakılmış; Galileo dizlerinin üstüne çökertilip af diletilmiş; Giordino Bruno engisizyonun emriyle yakılmış; Roger Bacon deneylerini bir hücrede gizlice devam edip bilgisini geleceğe şifreleyerek bırakmak zorunda kalmış; Dante Alighieri en sevdiği şehirden sürgün edilerek ölmüş; Francis Bacon infazların yüküyle hasta düşmüş; Cagliostro

Vœnius'un *Theatro Moral de la Vida Humana* adlı eserinden.

CEBES TABLETİ

Cebes ile Gerundio arasındaki bir diyaloga dayanan Cebes Tableti'nin, Atina veya Thebes'teki Kronos Tapınağı'nda bulunan, insan hayatının bütün aşamalarını anlatan bir resimden alındığı mealinde bir rivayet vardır. Cebes Tableti'nin yazarı Sokrates'in müridiydi ve MÖ 390 yıllarında yaşadı. Bu tablette dünya büyük bir dağ olarak resmedilir. Dağın altındaki topraktan hakikat ve ölümsüzlük arayışı içinde ona tırmanmak isteyen sayısız insan çıkmaktadır. Dağın doruğunu gizleyen bulutların üstünde insani çabanın amacı, hakiki mutluluk vardır. İnsanlar ve gruplar şu şekilde bölünmüştür: (1) Hayat duvarının kapısı, (2) deha veya Zekâ, (3) aldatma, (4) görüşler, arzular ve hazlar, (5) talih, (6) güç, (7) aşırı cinsel istek, dengesizlik ve yaltaklanma, (8) keder, (9) üzüntü, (10) mutsuzluk, (11) elem, (12) öfke veya umutsuzluk, (13) talihsizlik evi, (14) tövbe, (15) doğru görüş, (16) yanlış görüş, (17) sahte öğreti, (18) şairler, hatipler, geometriciler vs. (19) kendine hâkim olamama, cinsel düşkünlük ve sabit görüş, (20) doğru öğretinin yolu, (21) azim ve sabır, (22) gerçek gerçek öğreti, (23) hakikat ve itikat, (24) bilim ve erdemler, (25) mutluluk, (26) bilgenin en yüksek (ilk) hazzı, (27) tembel ve avare.

çağımızın en çok iftiraya uğramış ismi olmuştur. Bu aydınlanmış silsile, insanın insana insanlık dışı davranışının ölümsüz tanıklarıdırlar. Dünya her zaman aptalları yüceltiyor, düşünürlere kara çalıyor. Yalnız, arada sırada dikkat çekici istisnalar yaşanmaktadır. Örneği engisizyonu atlatan ve dehasının yüksekliği

sayesinde kıyasen dokunulmaz bir konuma yükselen bir filozof olan Saint Germain Kontu. Ne var ki aydın zihni dünyanın saygısını kazanmış olan Kont bile bir şarlatan, bir maceraperest olarak damgalanmaktan kaçamamıştır. Dünyanın huzurunda kadim öğretiyi temsil eden bu ölümsüz kadın ve erkeklerin uzun listesinden, daha ayrıntılı bir bakış için birkaç isim seçtik: Bu isimlerden birincisi bütün çağların ilk ve en önemli kadın filozofu; ikincisi Hıristiyanlığın başından beri en fazla hakarete ve iftiraya uğrayan kişi, üçüncüsüyse kadim bilgeliğin en zeki ve en başarılı modern savunucusudur.

HYPATİA

Daha önce babası matematikçi Theon'un oturduğu felsefe kürsüsünde oturan ölümsüz Hypatia, İskenderiyeli Yeni Platoncu Okulun yıllarca en önemli şahsiyeti oldu. Bilgisinin derinliği, davranışlarının inceliğiyle ünlü, İskenderiye vatandaşlarının sevgilisi, kentin yöneticilerinin sık sık başvurdukları bir danışman olan bu soylu kadın, tarih sayfalarında pagan şehitlerin en yücesi olarak ayrı bir yerde durur. Majisyen Plutarch'ın öğrencisi olup Platoncu Okul'un en derin bilgilerine sahip olan Hypatia, Kuzey Mısır'da, Hıristiyan öğretinin bütün savunucuların tartışmalarda alt etmiş ve halkın saygısını yitirmelerine neden olmuştur. İskenderiye'deki kütüphanenin Muhammediler tarafından yakılmasıyla birlikte yazıları yok olsa da, çağdaşı yazarların ifadelerine bakarak ne tür şeyler yazdığı hakkında bir fikir sahibi olabiliyoruz. Öyle anlaşılıyor ki Hypatia, Diophantus'un *Arithmetic* adlı eserine, Ptolemy'nin *Astronomical Canon* adlı eserine, Pergalı Apollonius'un *Conics* adlı eserine yorumlar yazmıştır. En yakın arkadaşı Ptolemais Piskoposu, Hypatia'ya bir usturlap ve hidroskop yaparken yardımcılık yaptığını anlatır. Hypatia'nın zekâsının büyüklüğünü duyan birçok ulusun bilgeleri akın akın onun derslerine gitmiştir.

Bazı yazarlar Hypatia'nın öğretilerinin özünde Hıristiyan olduğunu ileri sürmüştür. Gerçekteyse o yeni kültün büründüğü gizem peçesini kaldırmış, onun en önemli ilkeleri üzerine öylesine net bir konuşma başlatmıştır ki Hıristiyan inanca yeni katılan birçok kişi, onun müridi olmak için bu dini bırakmıştır. Hypatia, Hıristiyan inancın pagan kökenini açık bir biçimde kanıtlamakla kalmamış, Hıristiyanların ilahi mevcudiyetin varlığına kanıt olarak gösterdikleri mucizeleri, artlarındaki doğal yasaları açıklayarak ifşa etmiştir.

Daha sonra Hıristiyan Teslis öğretisinin kurucusu olmakla ve fanatik inancıyla adı duyulan Cyril, o vakitler İskenderiye piskoposudur. Hypatia'ın şahsında, Hıristiyanlığın yayılmasının önünde büyük bir engel gören Cyril, en azından dolaylı olarak, onun trajik sonunun sebebidir. Daha sonraki tarihlerde ondan Hypatia'nın katili damgasını silmeye çalışan bütün çabalara rağmen, bu aptalca ve zalimce suçu engellemek için hiçbir şey yapmadığı gerçeği ortadadır.

Onun adına yapılabilecek tek savunma, fanatizmin ateşiyle körleşen Cyril'in Hypatia'yı İblis'le aynı kefede görmüş olmasıdır. Charles Kingsley, diğer edebi eserlerindeki marifetine rağmen, Hypatia ismini verdiği kitabında onun karakteri hakkında fazlasıyla naif değerlendirmeler yapmıştır. Oysa bütün tarihsel referanslar hiç istisnasız bu bakire filozofun erdeminden, edebinin yüceliğinden ve hakikat ve doğruluk ilkelerine tam bir bağlanışla adanmışlığından bahseder.

Bu dönemde Hıristiyanlığın en yüksek aydınları suça iştirak etme lekesinden aklanabilse bile, Cyril'in dinmez nefreti, hiç kuşkusuz kendi inancının daha fanatik üyelerini özellikle Nitrian çölündeki bir grup rahibi harekete geçiren kuvvetlerden biridir. Peter adında cahil ve vahşi bir adam liderliğindeki bu grup akademiden evine gittiği bir caddede saldırır. Savunmasız kadını arabasından indirerek onu bir Sezar Kilise'sine götürürler. Elbiselerini yırtarak onu sopalayarak öldürür, ardından istiridye kabuklarıyla etini kemiklerinden ayırır, kalan ceset yığınını Cindron denilen bir yere götürerek yakarlar.

Kadim dünyanın en büyük kadın inisiyenin hayatı, MS. 415 yılında işte böyle son bulur. Onunla birlikte İskenderiye'nin Yeni-Platoncu Okulu'da sona erer. Hypatia'nın anısı büyük ihtimalle İskenderiyeli Aziz Catherine'nin kişiliğine bürünerek, Roma Katolik Kilisesinin aziz tapıncına nüfuz etmiştir.

KONT CAGLİOSTO

Bir gün Paris'in idolü, başka bir gün Engizisyon zindanlarında yalnız bir mahkûm olan tanrısal Cagliosto, Fransa'dan bir meteor gibi geçip gitti. Bastille'deki mahkûmiyeti sırasında yazdığı hatıralarına bakarsak, Alessandro Cagliosto Malta'da, pek tanınmayan soylu bir ailenin çocuğuydu. Arabistan da (Arap ülkelerinden birinde) felsefe ve bilimin çeşitli alanlarını çok iyi bilen, ayrıca gizli ilimlerde bir üstat olan Altotas adında bir öğretmenin yanında yetiştirildi. Cagliostro'nun hayat hikâyesini yazanlar bu bilgiyi alaya alsa da, devasa bilgisinin nereden geldiği konusuna mantıklı bir açıklama da getiremezler.

Bir sahtekâr ve şarlatan olarak damgalanan, mucizeleri hokkabazlık olarak görülen ve cömertliği bile gizli bencil amaçlara yorulan Kont Cagliostro, modern tarihin tartışılmasız en fazla iftiraya uğramış şahsiyetidir. Cagliostro'nun büyüleyici kişiliğinin her zaman gizemlerden ve majiden ilham almış olması," diye yazar W. H. K. Trowbridge, "ona hep bir kara çalma nedeni olmuştur. İsmine tanınmaz hale gelene kadar kara çalındıktan sonra, iftiranın kardeşi önyargı onu, deyim yerindeyse, linç etmeye yöneldi. Yüz yıldan uzun bir süre ismi iftiraların darağacında asılı kaldı, boynundaki ipi kesmek isteyen herkesi de kara bir lanet bekliyordu. Tarihte onu yaptıklarıyla değil, ona yapılanlarla hatırlıyoruz." (Bkz. Cagliostro, *The Splendour and Misery of a Master of Magic.*)

Yaygın inanışa göre Cagliostro'nun gerçek ismi, bir Sicilyalı Giuseppe Bal-

som'du. Ne var ki son yılarda bu inanışın gerçeklerle uyuşmadığına yönelik kuşkular doğmuştur. Bugün bile, kısmen de olsa, talihsiz Kont'a yöneltilen suçlamaların yanlış adama yöneltilmiş olduğu kanıtlanabilir. Namuslu ve mütevazı bir ailede doğan ve gençliğinde şımarık ve serseri bir tutumu sürdüren Guiseppe Balsamo, bir dizi aptalca maceradan sonra ortadan kaybolmuştur. Trowbridge, Cagliostro'nun, Giuseppe Balsamo olmadığını kanıtlayarak, ona yönelik en kötü suçlamadan kurtarır. Cagliostro, Bastille'de altı aylık hapisten sonra çıkarıldığı mahkemede "Kraliçe'nin Kolyesi"nin çalınmasıyla hiçbir ilişkisinin olmadığını kanıtlamıştır. Daha sonra da ortaya çıkmıştır ki Rohan Kardinalini söz konusu suç konusunda önceden uyarmıştır. Fransız mahkemesi tarafından suçsuz bulunmasına rağmen, Cagliostro, aklı sanatından kıt bir ressam tarafından kraliçenin kolyesiyle birlikte resmedilerek alçaltıldı. Cagliostro'nun mahkemesi birçok kişi tarafından Fransız Devrimi'nin başlangıcı olarak görülür. Marie Antoinette ile VXI. Louis'e bu mahkemeyle artan kızgınlık, cerahatini Terör Yönetimi'nin katliamlarıyla boşaltmıştır. Henry R. Evans, *Cagliostro and His Egyptian Rite of Freemasonry* adlı broşüründe, onu ismiyle ilişkili kötü şöhretten ustaca aklar.

Cagliostro'nun hayatını ve gizemli ölümünü çevreleyen gerçeklerin samimi araştırmanları, ona karşı çıkarılan hikâyelerin, kendi suçlamalarını haklı göstermeye çalışan engizisyonun entrikalarından kaynaklandığı sonucuna ulaşmaktadır. Cagliostro'ya yönelik temel suçlama Roma'da bir mason locası kurmaya çalıştığı yönündedir; başka bir şey değil. Bütün diğer suçlamalar bu ilk suçlamanın ardından gelmiştir. Papa, bilinmeyen nedenlerle, Cagliostro'nun ölüm cezasını ömür boyu hapse çevirmiştir. Sadece bu olay bile Cagliostro'nun düşmanları tarafından dahi nasıl bir saygıyla karşılandığını gösteriyor. Yıllar sonra San Leo'daki bir engizisyon zindanında öldüğüne inanılır, gerçekten de böyle olması ihtimali yüksektir. Onun kaçtığına dair söylentiler vardır, çok önemli bir hikâyeye göre Cagliostro Hindistan'a kaçmış, yetenekleri, siyasetle kavrulan Avrupa'da görmediği bir takdir görmüştür.

Cagliostro, Mısır ritüelini yarattıktan sonra, kadınların, kadim gizem okullarına kabul edildiğine göre modern tarikatlara da alınmaması için hiçbir neden olmadığını ileri sürmüştür. De Lamballe Prensesini gizli cemiyetine Onur Üyesi olarak kabul etmiş, Prenses'in inisiyasyon akşamı Fransız sarayının en önemli üyeleri hazır bulunmuştur. Onun bu hareketi Paris'teki mason locasının dikkatini çeker. Bu locanın temsilcileri Mason Gizemleri'ni anlamaya dair samimi bir arzuyla, oryantalist Court de Gebelin'i sözcüleri seçerek, mason felsefesiyle ilgili bir dizi önemli soruyu aydınlatmada yardımcı olması için Cagliostro Kontu'nu bir konferansa çağırırlar.

10 Mayıs 1785 tarihinde Cagliostro, bu amaçla toplanan konferansa katılarak yalınlığı ve entelektüel gücüyle orada bulunan herkesin kalbini kazanır. Court

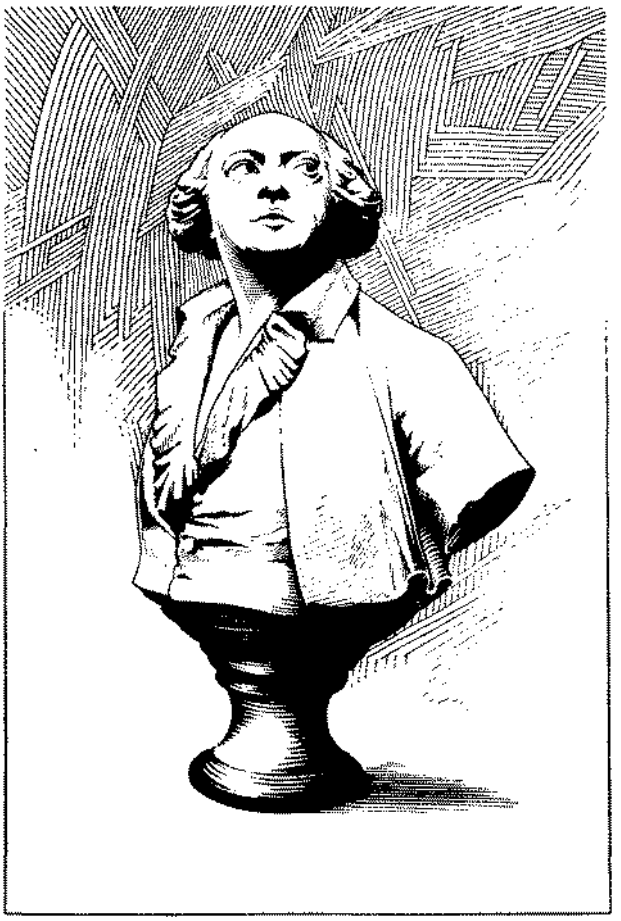

Houdon'un Cagliostro Büstünden

TANRISAL CAGLIOSTRO

Cagliostro Kontu pek uzun olmayan, geniş omuzlu ve sağlam yapılı bir adam olarak tarif edilir. Büyük başı, geniş ve soylu alnından arkaya doğru taradığı gür siyah saçlarla kaplıdır. Gözleri siyah ve çok parlaktır, konuşması derinleştikçe göz bebekleri büyür, kaşları kalkar ve başını yeleli bir aslan gibi sallarmış. Elleri ve ayakları küçüktür (soylu bir aileden geldiğinin kanıtı). Bütün varlığıyla onur ve sağlamlık aşılar. Enerjik bir insan olup çok büyük miktarlarda iş yapabilir. Biraz fantastik bir biçimde giyindiği söylenir. Hiç bitmeyen parasını sürekli dağıttığı için ona "Fukara Babası" denmiştir. Yaptığı hiçbir şey için bir karşılık beklemeyen bu adam, bir tapınakla saray karışımı olan Rued la Surdiere'de otururdu. Kendi sözlerine göre, gizem okuluna bizzat Saint Germain Kontu tarafından inisiye edilmiştir. Dünyanın hemen yerine seyahatler etmiş, kadim Babil ve Nineveh enkazlarında insan hayatının bütün sırlarını bilen bilge insanlarla karşılaşmıştır.

de Gebelin'in kendisi gibi bir uzman olan, fakat kendisinden kat kat üstün olan bir insanla konuştuğunu anlaması için yalnızca birkaç cümlelik sohbet yeter. Cagliostro, orada bulunanların şimdiye kadar işittiklerinden tümüyle farklı öylesine bir konuşma yapar ki dinleyicilerin nutku tutulur. Cagliostro Gül-Haç sembolünün gizem okullarının gerçek sembolü olduğunu ileri sürerek, orijinal sembolizm hakkında kısa bir açıklamanın ardından, harflerin sembolik anlamlarını

değerlendirmeye başlar ve orada çok net sözlerle Fransa'nın geleceği hakkında kehanette bulunur. Öyle ki dinleyicilerin konuşmacının büyük bir içgörüye ve doğaüstü bir güce sahip bir insan olduğu konusunda hiçbir kuşkuları kalmaz. Alfabenin harflerinin tuhaf bir düzenlemesiyle Cagliostro, yaklaşan devrimin dehşetengiz olaylarını, kraliyet ailesinin çeşitli üyelerinin kaderlerini ayrıntılarıyla vererek monarşinin yıkılışını anlatır. Ayrıca Napolyon'un ve Birinci İmparatorluğun yükselişi kehanetinde bulunur. Bütün bunları yapmasının nedeni ise daha üstün bilgiyle yapılabilecekleri göstermektir.

Cagliostro daha sonra tutuklanıp Bastille'e gönderildiğinde hücresinin duvarına şifresi çözüldüğü zaman aşağıdaki anlama gelen mesajı yazar: "1789 yılında etrafı çevrilen Bastille, 14 Haziranda sizin elinizle yerle bir edilecektir." Cagliostro, Tapınak Şövalyeleri'nin gizemli bir üyesiydi, onun devasa bilgi birikimi Hürmasonluğun Mısır Ritüelinin derinliğiyle kanıtlanır. Cagliostro Kontu, tarihin en tuhaf karakterlerinden biridir. Arkadaşları onun ezelden beri yaşadığına, Kana'daki düğüne katıldığına ve düşmanları tarafından İblis'in bedenlenmesi olarak suçladığını inanırlar! Alexandre Dumas *The Queen's Necklace* adlı eserinde onun kehanet gücünü ustaca betimler. Hizmet etmeye çalıştığı dünya onu kabul etmemiş, aksine, ona ardı arkası kesilmeyen suçlamalarla yanıt vermiş ve aradan asırlar geçtikten sonra bile bu aydın ustanın hatırasına saldırmaya devam etmiştir. Vazifesini tamamlayamayan Cagliostro Kontu, çok daha başarılı olan vatandaşı Saint Germain Kontu için kenara çekilmiştir.

SAİNT GERMAİN KONTU

On sekizinci asrın başında Avrupa'nın diplomatik çevrelerinde tarihin en şaşırtıcı şahsiyeti ortaya çıkmıştır. Bu adamın hayatı öyle büyük bir gizem perdesiyle örtülüdür ki gerçek kimliği tarihçiler için olduğu kadar çağdaşları için de tam bir muammadır. Saint Germain kendi döneminin göze çarpan bir bilgini ve dilbilimcisidir. Çok yönlü başarıları kimyadan, tarihe, şiire ve müziğe kadar uzanır. Kont, çeşitli müzikal aletlerinin büyük bir ustalıkla çalardı, sayısız besteleri arasında kısa bir opera da bulunmaktadır. Ayrıca nadir rastlanan yetenekleri olan bir ressamdır ve tuval üzerinde yarattığı şaşırtıcı ışık etkisinin, boyalarıyla inci tozunun karıştırılmasından oluştuğuna inanılırdı. Resimlerine konu olan şahsiyetlerin üzerindeki değerli taşları orijinal ışıltılarıyla yeniden üretebilmesi yeteneği tüm dünyaca takdir edilirdi. Dil konusundaki ustalığı neredeyse doğaüstüydü. Almanca, İngilizce, İtalyanca, Portekizce, İspanyolca, Piedmontese aksanıyla Fransızca, Yunanca, Latince, Sanskrit, Arapça ve Çinceyi ziyaret ettiği her ülkede oranın bir yerlisi sanılacak kadar iyi konuşurdu. İki elini de öyle iyi kullanırdı ki bir makaleyi aynı anda iki eliyle birden yazabilirdi. Bu iki sayfa, yazının bitiminden sonra üst üste konduğunda her iki sayfadaki yazılar birbirle-

rinin üstünü tam olarak örterdi.

Saint Germain Kontu, bir tarihçi olarak son iki bin yıllık dönemde meydana gelmiş olaylara dair şaşırtıcı bir bilgiye sahipti, anılarında önemli roller oynadığı bir asır önceki olayları en ince ayrıntısına kadar tarif edebiliyordu. Mesmer'e, mesmerizm teorisini geliştirmede yardım etti, hatta büyük ihtimalle bu bilimi keşfeden bizzat kendisiydi. Kimya bilgisi öyle yüksekti ki elmaslardan ve diğer değerli taşlardan kusurları kaldırabiliyordu, hatta 1757 yılında VX. Louis'in şahsen rica etmesiyle bu yeteneğini onun için sergiledi. Ayrıca emsalsiz bir sanat eleştirmeni kabul edilir, büyük ustalara ait olduğu söylenen resimler için ona sık sık danışmaya gelinirdi. Masallara ait *Ab-u Hayat* suyuna sahip olduğu iddiasının doğruluğuna Madame de Pompadour tarafından bizzat tanık olunmuştu. Madam, kontun sosyeteden bir kadına gençliğin canlılığını ve güzelliğini her kullanıldığında yirmi beş yıl uzatma etkisine sahip bir sıvı verdiğini keşfettiğini ileri sürmüştür.

Kehanetlerin şaşırtıcı kesinliği ona azımsanmayacak bir ün kazandırmıştır. Marie Antoinette için Fransız monarşisinin yıkılışını öngörmüştür, ayrıca ihtilal gerçekleşmeden yıllar önce kraliyet ailesinin başına gelecek talihsiz olayları da bildiği görülmektedir. Bununla birlikte Kont'un dehası, en çok, Avrupa'nın politik durumunu çok iyi kavramasından ve diplomatik rakiplerinin saldırılarını son derece ustaca bertaraf etmesinden geliyordu. Fransız hükümeti de dahil olmak üzere birçok Avrupa hükümeti adına casusluk yapmış ve en seçkin çevrelere girmesini sağlayacak unvanları hayatının sonuna kadar korumuştur.

Bayan Cooper-Oakley, *The Comte de St.-Germain, the Secret of Kings*, adlı harika monografisinde, 1710 ila 1822 yılları arasında büründüğü kılıkların en önemlilerinden bir liste verir. "Bu süre boyunca," diye yazar, "Saint Germain Kontunu, Venedik'te Montferrat Markizi, Bellamarre ve Aymar Kontu, Pisa'da Şövalye Shoening, Milan ve Leipzig'de Şövalye Eldon, Genova ve Leghorn'da Soltikoff Kontu, Schwalbach ve Triesdorf'da Graf Tzarogy, Dresden'de Prens Ragoczy, Paris'te Saint Germain Kontu olarak görürüz." Kontun bu çeşitli isimleri, tarihçilerin hayatının en önemli misyonu olarak gördüğü siyasi gizli servis işleri nedeniyle aldığı açıktır.

Saint Germain Kontu orta boyda, bedeni oranlı, simetrik ve hoş bir yüze sahip biri olarak tarif edilir. Esmer tenlidir; saçı, çoğu zaman pudralı olsa da, siyahtır. Genellikle siyah renkte ve yalın giyinir; bununla birlikte elbiseleri üstüne tam oturur ve en iyi kalitededir. Öyle anlaşılıyor ki elmasa karşı aşırı bir sevgisi vardır. Yalnızca yüzüklerde değil, saatinde ve saatin zincirinde, hatta tokalarında elmas bulunmaktadır. Bir kuyumcu, ayakkabı tokalarındaki elmasların değerini 200,000 frank olarak tahmin etmiştir. Kont genellikle orta yaşlı, yüzünde hiçbir kırışıklık, vücudunda herhangi bir sakatlık olmayan biri olarak tarif edilir. Et

yemez ve şarap içmez; aslına yemek yediği çok nadir görülmüştür. Fransız sarayındaki birkaç soylu onu bir şarlatan olarak görse de, VX. Louis'in, saray nedimelerinden birini, onunla ilgili küçültücü bir imasından dolayı fena azarladığı rivayet edilir. Davranışlarındaki nezaket ve soyluluk ve her durumda sükûnetini koruyabilmesi onun adabı muaşeret örneği olarak gösterilmesine sebep olmuştur. Bu şaşırtıcı insan aynı zamanda müthiş bir kehanet yeteneğine sahiptir, kendisine yönelik soruları daha sorulmadan en ince ayrıntısına kadar yanıtlayabilmektedir. Telepatiye benzer bir yetiyle bir evde veya bir şehirde kendisine ihtiyaç duyulduğunu önceden bilir gibidir; kendi evinde ve arkadaşlarının evinde kapıyı kullanmadan birden beliriverdiği ve yine kapıyı kullanmadan evin içinde yok olduğu söylenir.

Saint Germain Kontu birçok ülkeye seyahat etmiştir. III. Peter'in çarlığı vaktinde Rusya'da bulunmuş, 1737 ila1742 yılları arasında Pers şahının sarayında onur konuğu olmuştur. Una Birch, bu seyahatler konusunda şunları yazar: "Saint Germain Kontu'nun yıllar süren seyahatleri birçok ülkeyi kapsar. Pers ülkesinden Fransa'ya, Kalküta'dan Roma'ya her yerde bilinir ve ismi saygıyla anılır. Horace Walpole 1745 yılında Londra'da onunla konuşmuştur; Clive 1756 yılında onu Hindistan'da görmüştür; Mademe d'Adhemar 1789 yılında, yani ölümünden beş yıl sonra, onunla Paris'te buluştuğunu ileri sürer. On dokuzuncu asrın başında birçok insan onunla sohbet ettiği iddiasında bulunur. Saint Germain Kontu'nun Avrupa'nın taçlı başlarıyla çok yakın bir ilişkisi vardı, birçok ulusun önemli şahsiyetlerinin saygı duydukları bir dostuydu. Çağın mektuplarında ve hatıratlarında ondan gizemli bir adam diye bahsedilir. Büyük Frederick, Voltaire, Madame de Pompadour, Rousseau, Chatham ve Walpole, hepsi de onu şahsen tanır ve onun nereden geldiği konusunda tartışma içindedirler. Dünyanın huzurunda geçirdiği onlarca yıl boyunca hiç kimse onun neden Londra'da bir II. James yanlısı, Petersburgda bir suikastçı, Paris'te bir simyager ve resim uzmanı, Naple'de bir Rus general olarak göründüğünü çözememiştir. Ara sıra onu çevreleyen gizem perdesi aralanır gibi olur ve onu Versailles'te bir müzik odasında, Londra'da Horace Walpole'la sohbet ederken, Berlin'de Büyük Frederick'in kütüphanesinde otururken, Ren mağaralarında gizli cemiyet toplantıları yaparken görürüz." (Bkz. *The Nineteenth Century*, Ocak, 1908.)

Saint Germain Kontu genellikle Hürmasonların ilk faaliyetlerinde önemli rol oynayan bir şahsiyet olarak kabul edilir. Bununla birlikte bilinmeyen amaçlarla tekrar tekrar masonlarla herhangi bir ilişkisi olmadığını kanıtlamaya çalışanlar olmuştur. Bu çabalara bir örnek Arthur Edward Waite'in *The Secret Tradition in Freemasonry* adlı eseridir. Bu yazar, onunla ilgili küçük düşürücü birkaç yorumun ardından yanlış Saint Germain Kontu'na ait bir resimle makalesini taçlandırır. Öyle anlaşılıyor ki bu büyük aydınlanmış insan ile bir Fransız generalini

birbirine karıştırmaktadır. Oysa Saint Germain Kontu'nun hem bir mason hem de bir Tapınak Şövalyesi olduğu çok geçmeden kanıtlanacaktır, nitekim Cagliostro'nun hatıralarında Tapınak Şövalyeleri tarikatına bizzat Saint Germain Kontu'nun elleriyle inisiye olduğu yazar. Saint Germain Kontu'nun yakın olduğu birçok önemli şahsiyet yüksek dereceden masondu ve elimizde onun Hürmason irfanının ustası olduğunu kanıtlamak için girdikleri tartışmalara dair yeterli kayıt bulunmaktadır. Ayrıca onun Gül-Haçlılarla da bağlantıda olma -hatta onların başı olma- ihtimali çok yüksektir.

Saint Germain Kontu, Doğu ezoterizminin ilkelerini çok iyi bilirdi. Doğu meditasyon ve konsantrasyon sistemlerini kullanmıştır, birçok kereler bir Hindu gibi bağdaş kurup otururken görülmüştür. Belli dönemlerde dünyadan kaybolarak Himalayalar'da inzivaya çekilmiştir. Bir keresinde Hindistan'da seksen beş yıl kalacağını ve sonra Avrupa'daki işlerine devam etmek için geri döneceğini söylemiştir. Çeşitli kereler kendisinden daha büyük güçlerin emirlerine uyduğunu kabul etmiştir. Söylemediği şey ise bu üstün güçlerin onu dünyaya kesin bir vazifeyi yerine getirmek için gönderen bir gizem okulu olduğudur. Saint Germain Kontu ve Francis Bacon, gizli kardeşliğin son iki bin yıl içinde dünyaya gönderdiği en büyük elçilerdirler.

Teosofik bir yazar olan E. Francis Udny, Saint Germain Kontu'nun, Transilvanya Prensi Rákóczy'nin oğlu değil, bizzat kendi olduğu görüşündedir. Yaşından dolayı, derin bir felsefi ve mistik karaktere sahip olduğu bilinen prensten başkası olamaz o. Aynı yazar, Saint Germain Kontu'nun tıpkı Francis Bacon'ın 1626, Francois Rákóczy'nin 1735'te olduğu gibi, 1784 yılında 'felsefi ölüm'ü yaşadığını ileri sürer. Ayrıca Saint Germain Kontu'nun meşhur Gabalis Kontu olduğu ve Malta'daki Tapınak Şövalyeleri'nin son Büyük Üstadı Hompesch Kontu olduğu inancındadır. Avrupa'daki gizli cemiyetlerin birçok üyesinin çeşitli amaçlarla kendini ölmüş gibi gösterdiği çok iyi bilinen bir olgudur. Örneğin, Bilinmeyen Filozoflar Cemiyeti'nin bir üyesi olan Mareşal Ney, kurşuna dizilmekten kaçmış ve Peter Stuart Ney, ismiyle Kuzey Carolina'daki bir okulda öğretmenlik yapmıştır. P.S. Ney ölüm döşeğinde doktoruna, kendisinin Mareşal Ney olduğunu itiraf etmiştir.

Andrew Lang, Saint Germain Kontu'nun gerçek kimliğiyle ilgili bir makalesini şu sözlerle bitirir: "Saint Germain gerçekten de yaklaşık 1780–1785? yılları arasında Hesseli Prens Charles'ın sarayında mı öldü? Yoksa Fansız ihtilali sırasında, Grosley'in onu gördüğünü söylediği gibi, Fransız hapishanesinden kaçan insanlar arasında mıydı? Lort Lytton 1860 yıllarında onu tanıyor muydu? Dalai Lama'nın gizemli Moskovalı danışmanı o muydu? Kim bilir? O, on sekizinci asrın tarihçilerinin ve hatırat yazarlarının orman perisidir." (Bkz. *Historical Mysteries*.)

AMERİKAN TARİHİNDEN İKİ GARİP OLAY

Birçok kez sorulan bir soru vardır: Francis Bacon'ın "Yeni Atlantis" görüsü, çok kısa bir süre sonra Yeni Dünya'nın toprağında yükselecek büyük bir medeniyete dair kehanetsi bir düş müydü? Avrupa'nın gizli cemiyetlerinin Amerika kıtasında "bütün insanlar özgür doğar ve eşit yaratılmıştır varsayımına adanmış yeni bir ulus" kurulması için tarihe müdahale etmeye çalıştıkları konusunda hiçbir kuşku olamaz. Amerika Birleşik Devletleri'nin başlangıç tarihindeki iki olay, uzun zamandan beri halkların ve dinlerin kaderlerini yönlendiren *sessiz cemiyet*'in açık kanıtıdır. Uluslar *Sessiz Cemiyet* tarafından ideallerin yaşatılması için araçlar olarak yaratılmıştır. Uluslar bu ideallere bağlı kaldıkça hayatta kalacak, bu ideallerden uzaklaşınca tıpkı tanrıları tanımayan eski Atlantis gibi yok olacaktırlar.

Robert Allen Campbell, *Our Flag* [Bayrağımız] adlı küçük incelemesinde Amerika tarihinin en belirsiz, fakat en önemli olaylardan birinin, Koloni bayrağının 1775 yılında tasarlanmasının ayrıntılarını ele alır. Bu anlatı hakkında, hiçbir şey bilmediğimiz, ancak hem General George Washington hem de Dr. Benjamin Franklin'in tanıdığı gizemli bir adamla başlar. Bu adama dair aşağıdaki tarif Campbell'in incelemesinden alınmıştır:

"Anladığımız kadarıyla bu beyefendiyle ilgili çok az şey biliniyor, bu anlatıyı devşirdiğimiz metinlerden adından bir kez bile bahsedilmemektedir, herkes ona 'Profesör' diye hitap etmektedir. Öyle anlaşılıyor ki bu adam yetmiş yaşının çok üstündedir, bir asırdan fazla bir zaman önce gerçekleşmiş tarihsel olaylardan sanki onlara bizzat tanık olmuş gibi söz etmektedir, hâlâ dimdik ayakta, canlı ve etkin bir insandır; sanki hayatının baharındaymış gibi yaşam dolu ve enerjiktir; uzun boyludur ve güzel bir vücuda sahiptir; hareketleri aynı anda soylu, nazik ve otoriterdir. Sömürgecilerin o vakitlerde ki yaşam biçimleri düşünüldüğünde çok garip bir biçimde yaşamaktadır, et, süt ürünleri ve balık yemeyen biridir. Hiçbir 'yeşil şey'i, kökü, veya ham bir şeyi ağzına sokmamaktadır. Likör, bira veya şarap içmemektedir. Sadece tahıllar ve tahıl ürünleri, güneş ışığında olgunlaştırılmış meyve, çerez, açık çay, bal ve pekmezle beslenmektedir.

"Bu kişi çok eğitimli, çok kültürlü, çeşitli konularda derin bilgiye sahip ve araştırmacı biriydi. Vaktinin büyük bir kısmını sabırla ve azimle çok eski birkaç nadir kitapla veya eski elyazmalarıyla geçiriyordu. Sanki bu metinlerin şifresini çözüyor, çeviriyor veya yeniden yazıyordu. Bu kitapları, elyazmalarını ve kendi yazılarını asla hiç kimseye göstermedi. Sohbetlerinde bile bu konudan asla bahsetmiyordu. Odasından yemek için bile dışarı çıksa, onları küp biçiminde, büyük, eski, ağır, demirle kaplı ağır bir sandığın içinde saklıyordu. Sık sık yalnız başına uzun yürüyüşlere çıkıyor, komşu tepelerin yamaçlarında oturuyor, çiçeklenmiş,

yeşil korularda oyalanıyordu. Hayli çok görünen parasını harcarken çok rahattı, ama kesinlikle müsrif değildi. Sessiz biriydi, bununla birlikte güler yüzlü ve ilginçti. Sohbetlerde ortaya atılan hemen her konuyu bilir gibiydi. Bu adam, kısaca herkesin hemen fark edip saygı duyacağı, hiç kimsenin nereden geldin, ne yapıyorsun, nereye gidiyorsun diye sormaya kalkmayacağı bir insandı."

Sömürge Meclisi tarafından atanan komite Cambridge'deyken Profesör'ün birlikte kaldığı ailenin davetini kabul etmesi küçük bir rastlantıdan öte bir şeydir. General Washington uygun bir bayrak tasarımına karar vermek üzere onlara burada katılmıştır. Profesör ile General Washington ve Doktor Franklin arasındaki ilişkinin doğası bu insanların birbirlerini tanıdıklarını göstermektedir. İsimsiz bir onay ile Profesör, komitenin aktif üyesi olmak için davet edildi. Bundan sonraki süreçte, Profesör'e çok saygılı davranılmış ve bütün önerileri hemen gerçekleştirilmiştir. Bayrak için uygun olacağını düşündüğü bir tasarım sunmuş, bu tasarım komitenin diğer altı üyesi tarafından hemen kabul edilmişti. Bayrak kararı verildikten sonra Profesör sessizce ortadan kayboldu ve bir daha onunla ilgili hiçbir haber duyulmadı.

General Washington ile Doktor Franklin, Profesör'ü, uzun zamandan beri gezegenimizin siyasi kaderini kontrol eden bir gizem okulunun elçisi olarak mı kabul etmişti? Benjamin Franklin bir filozof ve bir Hürmason -muhtemelen bir Gül-Haç inisiyesiydi. O ve başka bir gizemli adam olan Marquis de Lafayette, orijinal on üç Amerika kolonisinin özgür ve bağımsız bir ulus olarak kurulmasına ön ayak olan şartlar zincirinde en önemli iki halkayı oluşturur. Franklin'in felsefi başarısı, onun Richard Sounders adıyla yıllar sonra yayınlamış olduğu *Poor Richard's Almanac* [Fakir Richard'ın Almanağı] adıyla yayınlanan kitapla kendini kanıtlamıştır. Ayrıca Anderson'un *Constitutions of Freemasonry* [Hürmason Tüzükleri] adlı kitabı yeniden yayınlaması da onun masonlukla ilişkisini gösterir.

4 Temmuz 1776 yılında bu garip olaylardan ikincisi meydana geldi. Philadelphia'daki eski Hükümet Binası'nda eski ve yeni ülke arasındaki son bağı koparma gibi anıtsal bir görevi yerine getirmek için bir grup insan toplanmıştı. Çok ciddi bir andı ve orada bulananlardan bazıları bu cüretkâr hareketten dolayı hayatını yitirmekten korkuyordu. Tartışmaların ortasında korkunç bir haykırış duyuldu. Münakaşa eden insanlar birden sustular ve dönüp yabancıya baktılar. Birdenbire ortalarında beliriveren ve konuşmasıyla onları donduruveren bu adam kimdi? Onu daha önce hiç görmemişlerdi, içeri nasıl ve ne zaman girdiğini kimse bilmiyordu, fakat uzun boyu ve solgun yüzü onları korku ve saygıyla doldurmuştu. Yabancı kutsal bir heyecanla çınlayan sesiyle onları ruhlarına kadar sarstı. Konuşmasının kapanış sözleri bütün binanın içinde yankılandı: "Tanrı Amerika'ya özgürlük vermiştir!" Yabancı yorgun bir biçimde koltuğuna otururken,

vahşi bir heyecan yaşanıyordu. Bağımsızlık Bildirgesi'ne birbiri ardına isimler ekleniyor, imzalar atılıyordu. Fakat bu ölümsüz vazifenin gerçekleşmesini sağlayan, meclisin gözlerinden örtüleri bir an için kaldıran ve yeni ulusun ortaya çıkış amacını onlara gösteren bu adam neredeydi? Adam ortadan kaybolmuştu, ne bir daha göründü, ne de kimliği tespit edilebildi. Her devletin kuruluşuna katılan insanlarla ilgili bu tür garip olayları kadim tarihçiler de kaydetmiştir. Bütün bunlar bir rastlantı mı, yoksa bu insanlar hâlâ dünyada var olmaya devam eden kadim gizem okullarının tanrısal bilgeliğini kanıtlıyor ve insanlığa tıpkı kendinden öncekiler gibi hizmet etmeye devam mı ediyorlar?

XLVIII

Sonuç

n dört yaşındaki oğlu İskender'e yüksek öğrenimi en iyi şekilde verecek bir öğretmen bulmak isteyen Makedonya Kralı Philip, prense öğretmen olacak kişinin büyük filozofların en ünlüsü ve en bilgilisi olması gerektiğine karar vererek Aristoteles'le iletişime geçer. Büyük Bilgeye aşağıdaki şu mektubu yazar: PHİLİP'TEN ARİSTOTELES'E, SAĞLIKLA: Bir oğlum var ve onun için tanrılara şükran borçluyum; *minnettarlığım onun doğumunun senin vaktine yetişmiş olmasındandır*, çünkü senin tarafından eğitilip terbiye edilerek hem bize hem de miras alacağı krallığa layık bir insan olacağını umut ediyorum." Philip'in davetini kabul eden Aristoteles 108. Olimpiyatların dördüncü yılında Makedonya'ya gitti ve orada sekiz yıl kaldı. Genç prens, öğretmenini kendi öz babası gibi sevdi. Babasının ona *var olmayı*, öğretmenininse *iyi olmayı* verdiğini söylüyordu. Aristoteles, Büyük İskender'e kadim bilgeliğin temel ilkelerini öğretti. Makedonyalı genç, filozofun dizinin dibinde, Platon'un ölümsüz müridinde kişileşmiş olan Yunan öğreniminin büyüklüğünü gördü. Aydınlanmış öğretmeninin felsefi âlemin eşiğine kadar yükselttiği genç prens, bilgelerin dünyasını gördü. Kendi ruhunun sınırları ve kader onu bu âlemi fethetmekten alı koydu.

Aristoteles boş vakitlerinde Homeros'un *İlyada* adlı eserini düzeltiyor ve ona açıklamalar yazıyordu. Kitabı bitirdiği zaman onu İskender'e hediye etti. Genç fatih bu kitabı öyle sevdi ki hiçbir zaman yanından ayırmadı. Darius'u yendi-

ğinde, hazineler arasında içi mücevherlerle dolu dışı değerli taşlarla işlenmiş bir sandık bulduğunda, sandığın içindekileri yere dökerek, sonunda Aristoteles'in *İlyada*'sına layık bir kutu bulduğunu söyledi.

İskender Asya seferi sırasında Aristoteles'in en önemli tartışmalardan birini yayınladığını duydu; bu olay genç kralı büyük üzüntüye boğdu. Böylece Bilinenin Fatihi İskender, Bilinmeyenin Fatihi Aristoteles'e, dünyevi saltanatın yetersizliğinin kabulünden başka bir şey olmayan şu şikâyet mektubunu gönderdi: "İSKENDER'DEN ARİSTOTELES'E, SAĞLIKLA: Sadece sözlü aktarılması gereken bilim dallarıyla ilgili yayının bir hataydı. Senden edinmiş olduğum daha derin bilgi bütün herkese dağıtılıyorsa, benim onlara üstünlüğüm nerede kaldı? *Kendi adıma, insanlığın büyük bir kısmını egemenlik ve iktidarda geçmektense yüce öğrenim alanlarında geçmeyi yeğlerim.* Elveda."

Bu mektubu almak Aristoteles'in sakin hayatında hiçbir kıpırtı yaratmadı. İskender'e, tartışma yığınlara açılsa da, dersi işitenler arasında (ruhani kavrayıştan yoksun olan) hiç kimsenin onun gerçek anlamını kavramadığı yanıtını verdi. Birkaç yıl gibi kısa bir süre sonra Büyük İskender etin yolunu seçti ve kişiliğiyle kurduğu imparatorluğu bedeniyle parçaladı. Bundan bir yıl sonra Aristoteles de, Lise'de müritleriyle sık sık gizemlerini tartıştığı daha yüce âleme göç etti. Aristoteles İskender'i hayatta geçtiği gibi, ölümde de geçti. Büyük filozof, bedeni bilinmeyen bir mezar da çürüse de, entelektüel başarılarıyla yaşamaya devam etti. Çağlar birbiri ardına ona minnettarlığını sundu; İskender'in kılıcıyla egemen olmaya çalıştığı, fakat Dante'nin "âlimlerin alimi" dediği Aristoteles'in sırf akli yeteneklerinin yüksekliğiyle fethettiği dünya, onun teorilerini tefekkür etti.

Böylece kanıtlandı ki bir insana egemen olmak için onun bedenini köleleştirmek yeterli değildir, onun aklına da boyun eğdirmek gereklidir. Özgür bir insan için ayaklarındaki prangaları parçalamak yeterli değildir, aklı da kendi cehaletinin bağından kurtulmalıdır. Fiziksel fetih her zaman başarısız olmak zorundadır; çünkü nefret ve ihtilaf yaratarak bedeni bir intikam makinesine dönüştürene kadar zihni mahmuzlar; oysa bütün insanlar kendisiden üstün olduğunu gördüğü akla ve erdemlere istese de istemese de teslim olur.

Kadim Yunan, Mısır ve Hindistan'ın felsefi kültürünün modern kültürün çok üstünde olduğu herkes tarafından kabul edilir, hatta en konformist modernistler tarafından bile. Yunan mistisizmi, entelektüalizmi ve ahlakçılığı, bugüne kadar henüz geçilememiştir. Gerçek filozof insanların en soylu sınıfına aittir: Aydınlanmış düşünürlerin armağan edildiği uluslar ve ırklar gerçekten de çok şanslıdır; çünkü söz konusu ulus bu bilgelerin yüzü suyu hürmetine asla unutulmayacaktır.

Crotona'daki meşhur Pisagorcu okulda felsefe insan hayatının vazgeçilmez bir unsuru olarak görülür. *Akıl yürütme gücünün soyluluğunu kavrayamayan in-*

sanın yaşadığı söylenemez. Bu yüzden, bir üye bu felsefi kardeşlikten sapkınlığı nedeniyle gönüllü olarak ayrıldığında veya zorla atıldığında Pisagorcular, topluluğun mezarlığına onun için bir taş koyarlardı. Maddenin sahte hırs ve duyu yanılsamalarıyla dolu dünyasına dönmek üzere, ahlaki ve akli amaçları terk eden kişi Hakikat âlemi için bir ölüdür. Duyuların debdebesiyle geçen bir hayat, Pisagorculara göre, ruhani ölüm demekti. Duyu dünyasına ölümüyse ruhani hayat olarak görüyorlardı.

Felsefe hayat verir; çünkü o hayata asalet ve anlam kazandırır. Maddecilik ölüm getirir; çünkü o insan ruhunun yaratıcı düşüncenin canlandırıcı etkilerine ve yüceltici erdeme açık olması gereken melekelerini uyuşturur ve sisle örter. İnsanın yirminci yüzyılda yaşamını yöneten yasalar, eski günlerin bu ölçütleri karşısında ne kadar da aşağı! Kendini geliştirme konusunda sonsuz bir kapasiteye sahip olan insan, bugün, sahte ölçütlere kendini uydurmak için doğuştan hakkı olan anlama kapasitesinden -sonuçlarını bile fark etmeden- yüzünü çeviriyor ve kendini maddi yanılsamanın akıntısına bırakıyor. Dünyada geçirdiği bu değerli vakitleri, hastalıklı bir biçimde, geçici şeylerden oluşmuş bir âlemde kendine kalıcı bir iktidar kurmak için beyhude çabalarla tüketiyor. Ruhani bir varlık olarak hayata dair hafızası nesnel aklından yavaş yavaş siliniyor ve kısmen uyanmış melekelerinin hepsini, âlemdeki tek faaliyet olarak görmeye başladığı hayatın hiç durmayan arı kovanına odaklıyor. Bu kişi, yavaş yavaş, içindeki yüce benliğin baş döndürücü yükseklerinden fâniliğin kasvetli derinlerine gömülür. Hayvan düzeyine düşer, İlahi Tasarım'a dair yetersiz bilgisinden kaynaklanan sorunların üzerine barbarca gider. Bu büyük ticari, siyasi ve endüstriyel cehennemin dehşetli hengâmesi içinde kendi kendine yaratmış olduğu acıyla kıvranır ve önündeki sisten burgaca uzanarak başarı ve güç hayaletlerinin üzerindeki paçavralara tutunmaya çalışır.

Hayatın sebebinden bihaber, hayatın amacından bihaber, ölüm sırrının ardında ne yattığından bihaber, fakat kendine göre bütün bu soruların cevabını bilen insan, içindeki ve dışındaki bütün iyi ve güzel şeyleri dünyevi hırsın kanlı sunağında kurban etmeyi ister. Bilgelerin kardeşlik bağlarıyla bir arada vakit geçirdiği o güzel düşünce bahçesi felsefi dünya, giderek solar. Onun yerini taştan, çelikten, dumandan ve nefretten bir imparatorluk, insan olma potansiyeline sahip milyonlarca yaratığın hem var olmak hem kendi elleriyle dikmiş oldukları ve onları güçlü bir canavar gibi bilinmeyen bir sona doğru kükreyerek sürükleyen devasa mekanizmayı korumak için, telaşla oraya buraya koşuşturdukları bir dünya alır. İnsanın gökyüzünün krallıklarını geçeceğini söyleyen boş inancıyla dikmiş olduğu bu fiziksel imparatorlukta her şey taşlaşmıştır. Kazancın pırıltısıyla büyülenmiş olan insan tamahın Medusa benzeri yüzüne bakar ve kalbi taşa keser.

Bu ticari çağda bilim, kendini yalnızca fiziksel bilginin sınıflandırması ve do-

ğanın geçici ve yanılsamalı kısmını soruşturmakla sınırlıyor. Pratik keşifler denilen şeyler insanı fiziksel sınırlamanın zincirleriyle daha sıkı bağlıyor. Din bile maddeci olmuştur: İmanın yüceliği ve güzelliği büyük taş yığınlarıyla, mülkle veya muhasebe defterleriyle ölçülür olmuştur. Üst basamaklarında hakikatin diri varlığına tırmanmış olan velilerin yaşadığı dev bir merdiven gibi gökyüzünü ve yeryüzün birbirine bağlayan felsefe bile yavanlaşmış ve çelişik kavramların çorbasına dönüşmüştür. Artık onun güzelliğini, asaletini ve aşkınlığını göremiyoruz. İnsan düşüncesinin diğer dalları gibi o da maddecileştirilmiş, pratikleştirilmiştir. Onun faaliyetleri de artık bu modern taş ve çelik dünyasının inşasına katkıda bulunmaya vakfedilmiştir.

Kendine eğitimli diyen insanlar arasından yeni bir düşünürler grubu yükseliyor. Bu düşünürlere *Dünyevi Bilgeler Okulu* adını verebiliriz. Harflerin esiri bu beyefendiler, kendilerinin dünyanın aklî tuzu olduğu şaşırtıcı sonucuna vardıktan sonra, zatıâlilerini beşeri ve ilahi bütün bilginin nihai yargıçlığına tayin etmişlerdir. Bu güruh, bütün mistiklerin sara hastası ve bütün velilerin nörotik olduğu sonucuna varıyor. Onlara göre Tanrı ilkel batıl inancın bir uydurmasıdır, evren belli bir amaçtan yoksundur, ölümsüzlük hayal gücünün bir uydurmasıdır ve seçkin bir birey hücrelerin tesadüfi bir kombinasyonudur! Pisagor'un fasulyenin neden olduğu bir hastalıktan mustarip olduğunu, Sokrates'in meşhur bir ayyaş olduğunu, Aziz Pavlus'un nöbetler geçirdiğini, Paracelsus'un ünlü bir şarlatan, Cagliostro Kontu'nun gezgin bir üçkâğıtçı, Saint Germain Kontu'nun tarihin önemli bir dolandırıcısı olduğunu ileri sürüyorlar!

Dünyanın aydınlanmış ustalarının yüksek kavramlarının, çağımızın "gerçekçiliğinin" bu çarpık, bodur ürünleriyle ortak bir yanı var mı? Günümüzün ruhsuz kültürel sistemleriyle ezilmiş olan dünyanın her yerinden kadınlar ve erkekler, yasaklanmış güzellik ve aydınlanma çağının, kelimenin en yüksek anlamıyla daha *pratik* bir şeyin geri gelmesi için haykırıyor. Çok az kişi medeniyet dediğimiz şu yığıntının sonunu yakın olduğunu, soğukluğun, kalpsizliğin, tecimselliğin ve maddi verimliliğin pratik *olmadığını*, sadece sevgiyi ve idealizmi ifade eden şeylerin yaşamaya değer olduğunu hissediyor. Bütün dünya mutluluk arıyor, ama onu nerede araması gerektiğini bilmiyor. İnsan bilmelidir; mutluluk, idrak arayan ruhların tacıdır. İç benliğin huzuruna ancak sonsuz iyilik ve sonsuz başarının gerçekleştirilmesiyle ulaşılabilir. İnsanın dünya merkezliliğine rağmen, insan gönlünde onu felsefeye –şu ya da bu felsefeye değil, kelimenin en geniş anlamıyla felsefeye– meylettiren bir şey vardır.

Geçmişin büyük felsefi kurumları tekrar yükselmelidir, sebepler dünyasını sonuçlar dünyasından ayıran perde ancak böyle yırtılabilir. Çırpınan insanlığa, insan denilen ruhani varlığın gerçek evi olan daha yüce ve nurlu evrenin kapısını ancak gizem okulları –o kutsal bilgelik üniversiteleri– açabilir. Modern felsefe

düşünceyi sadece *akli* bir süreç olarak gördüğü noktada yanılmıştır. Maddeci düşünce en az tecimsellik kadar umutsuz bir yaşam biçimidir. İnsanlığın kurtuluşu *doğru düşünme* gücündedir. Her çağın mitolojik ve tarihsel kurtarıcıları bu gücün vücut bulmuş halleridir. Komşusundan akılsız olan, komşusundan aşağıdır. Dünyanın geri kalanına göre daha yüksek bir akılsallık planında var olan kişiye büyük düşünür denir. Daha aşağı planda var olanaysa barbar denir. Bireyin tekâmül aşamasını ölçen gerçek terazi, işte bu izafi akılsal gelişimdir.

Kadim felsefenin amacı, kısaca, insanın akli doğasını, doğanın yavaş süreçlerini beklemeden hızla geliştirecek bir yöntem keşfetmektir. Bu yüce güç kaynağı, bu gerçek bilgiye erme, içimizdeki Tanrı'nın uyandırılması, *felsefi hayat* denilen veciz terimle gizlenmiştir. Yüce Çalışma'nın anahtarı, Felsefe Taşı'nın sırrı budur. Çünkü bu terim simyasal dönüşümün tamamlandığı anlamına gelir. Demek ki kadim felsefe, her şeyden önce bir *hayat yaşamaktır*; o bundan sonra akli bir yöntemdir. Sadece *felsefi bir hayat süren* kişi, en yüce anlamda bir felsefeci olabilir. İnsan ne yaşadığını *bilme* mertebesine ulaşır. Demek ki gerçek filozof, üçlü -fiziksel, akli ve ruhani- hayatını bu akılsallığa tümüyle adanmış ve tümüyle ona teslim olmuş olarak yaşayan insandır.

İnsanların fiziksel, duygusal ve akli doğaları karşılıklı olarak birbirlerine ya fayda ya zarar verir. Fiziksel doğa, zihinsel doğanın yakın çevresi olduğu için, sadece rasyonel düşünme yeteneğine sahip olan akıl uyumlu ve yüksek ölçüde arınmış bir maddi yapıya sahiptir. Bu yüzden "doğru bilme"nin şartı, *doğru eylem*, *doğru hissetme* ve *doğru düşünmedir*. Felsefi güce ulaşmanın yoluysa ancak düşünme biçimlerini yaşam biçimleriyle uyumlu kılmış insanlar için mümkündür. Dolayısıyla bilgeler yaşama biliminde en yükseğe ermiş olan kişinin ancak bilme biliminde en yükseğe çıkabileceğini söylerler. *Felsefi güç, felsefi hayatın doğal ürünüdür*. Fiziksel şiddetin var oluşu nasıl fiziksel şeylere vurgu yapıyorsa veya keşiş hayatı tanrısal cezbeyi nasıl çekici kılıyorsa, tümüyle felsefeye gömülmüş bir hayatta düşünürün bilincini bütün kürelerin en yükseği ve soylusuna, salt felsefi, yani akılcı dünyaya yükseltir.

Filozof, öncelikle dünyevi etkinliğin doruklarına ulaşmak isteyen bir medeniyette, kültürel gelişmeyi tahmin edip ona rehberlik etme yeteneğine sahip dengeleyici aklı temsil eder. Bir bireyin doğasında felsefi ritmi tesis etmek, genellikle on beş yirmi yıl sürer. Eski öğrenciler bu dönem boyunca en şiddetli disipline tabiydiler. Hayatın tüm faaliyetleri yavaş yavaş diğer ilgilerden çekilir ve sadece akli kısım üzerine odaklanır. Kadim dünyada rasyonel akılları üretmek için işin içine, modern dünyanın kavrayışının ötesinde, başka ve can alıcı öneme sahip bir etken girerdi: Felsefi Gizemlere inisiyasyon. Zihinsel ve ruhsal olarak yeterli olduğunu gösteren insanlar bir grup bilgili insanın arasına kabul edilir ve ona kuşaktan kuşağa aktarılan kadim irfanın paha biçilmez mirası verilirdi. Bu felsefi hakikat mi-

rası bütün çağların emsalsiz hazinesidir. Bilgelerin kardeşliğine kabul edilen her mürit de bu sınıflandırılmış bilgi dağarcığına kendi katkısını yapmıştır.

Dünyanın tek umudu felsefedir, çünkü modern hayatın bütün üzüntüleri doğru bir felsefi kurallar manzumesine sahip olmamaktan kaynaklanmaktadır. Hayatın soyluluğunu azıcık da olsa fark etmiş olan insanlar, bu çağın işlerindeki açık yüzeyselliğin farkına varmadan edemez. Zaten hiçbir insanın felsefi hayatını geliştirene kadar başarılı olamayacağı söylenmiştir. Bir ırk veya ulus da kendisine uygun bir felsefe geliştirip varlığını bu felsefeyle uyumlu bir siyasete adamadıkça gerçek büyüklüğü yakalayamaz. Medeniyet dediğimiz şu dünyanın bir yarısı Dünya Savaş'ında diğer yarısı üzerine nefretten çıldırmış olarak saldırdığında insan hayatından daha değerli bir şeyi yok etmiştir: İnsan düşüncesinin hayatın akli olarak düzenlenmesini sağlayabilecek kayıtları yok edilmiştir. Muhammed âlimin mürekkebi şehidin kanı gibidir lafını boşuna etmemiştir. Paha biçilmez belgeler, emsalsiz başarı kayıtları, asırların sabırlı gözlemine dayanan bilgi ve dünyanın en seçkin insanlarının deneylerinin sonuçları, çok az bir pişmanlık duyarak yok edilmiştir. Bilgi, hakikat, güzellik, aşk, idealizm, felsefe ve din, insanın Kozmos tarlasında çok küçük bir noktayı, son derece küçük bir vakit elde tutmak için savrulup atılmıştır. İnsan sadece küçük bir kaprisini gerçekleştirmek, hırsını doyurmak için evreni yerinden oynatmakta sakınca görmez ve bunu yaparken zengin olmak için gasp ettiği her şeyi, birkaç yıl gibi kısa bir süre içinde, yeni bir savaşa eski bir neden olmak üzere geride bırakarak bu dünyadan ayrılacağını da bilir.

Akılsızlığın tartışmasız kanıtı olan Dünya Savaşı'nın dumanları hâlâ insanların kalbinde tütmeye devam etmektedir; bu ateş insanın bencilliği bitmedikçe sönmez. Çeşit çeşit icatla ve yıkıcı araçlarla donanan medeniyet, gelecek çağlarda da kardeş kardeşe savaşına devam edecektir. Fakat nihayet insanın şafağında büyük bir korku doğmuştur; medeniyetin bir büyük son savaşta kendini tümüyle yok edebileceği korkusu. İşte o zaman yeniden yapılanmanın sonsuz dramı tekrar sahne alacaktır. İdealizminin ölmesiyle ölen medeniyetin enkazlarından, kaderin rahminden gelen bir ilkel halk, yeni bir dünya inşa etmek zorundadır. Bu günün ihtiyaçlarını önceden gören geçmiş çağların filozofları, bu yeni dünyaya daha önce yaşananların en iyisini ve en doğrusunu katmak istediler. Geçmiş başarıların toplamının her yeni düzenin temeli olması evrensel bir yasadır. İnsanlığın büyük felsefi hazineleri korunmalıdır. Yüzeysel olan yok olmaya bırakılmalı, temel ve özsel olansa, bedeli ne olursa olsun, korunmalıdır.

Platonculara göre iki tür cehalet vardı: temel cehalet ve karmaşık cehalet. Temel cehalet sadece bilgi eksikliğidir ve İlk Sebep'ten sonra var olan bütün yaratıklarda ortaktır. Temel cehalet her zaman etkin bir âmil olarak ruhu sürekli bilgi edinmeye iter. Akılda, bu el değmemiş farkında olmama halinden bir far-

kında olma arzusu uyanır. İnsan aklı, kısmen gelişmiş melekelerinin kavrayışının ötesinde varlık suretleriyle çevrilidir. Bu anlaşılmayan nesneler âleminde anlama isteği, asla yakıtı bitmeyen bir zihinsel uyarandır. Böylece bilgelik, her zaman, bilinmeyen sorunuyla akli olarak baş etme çabasından doğar.

Son tahlilde sadece Mutlak Neden'e bilge denilebilir; daha basit deyişle, yalnızca Tanrı iyidir. Sokrates bilgi, erdem ve faydalılığın iyinin içsel doğasıyla bir olmak olduğunu ileri sürmüştü. Bilgi *bilme* hali, erdem *olma* hali, faydalılık ise *yapma* halidir. Bilgeliğin zihinsel tamlık olduğunu düşünürsek, böylesi bir hâlin yalnızca *Külli*'de olabileceği aşikârdır. Külli'den az olan O'nun tamlığına sahip olamaz. Yaratımın hiçbir parçası tam değildir; bu yüzden her parça, bütünlükten ne kadar yoksunsa o kadar kusurludur. Tamamlanmanın eksik olduğu yerde, cehalet de var olmak zorundadır; çünkü her parça, kendini bilmeye muktedir olsa da, diğer parçalardaki Ben'i bilemez.

Demek ki bütün yaratıklar görece bilge, görece cahildir, çünkü görece her şey, görece hiçbir şeydirler. Mikroskoptan bakınca insan büyük ve önemlidir; teleskoptan bakınca küçülür. Varoluşun sonsuzluğunda insan giderek bilgelik ve idrak açısından yükselmektedir; sürekli genişleyen bilinci, daha fazla dışarıyı içeri taşıyor. Şu andaki kusurlu ve eksikli halinde bile kusurlarından arınmadığı müddetçe mutlu olamayacağının, kendini kusursuzlaştırmasına yardım eden melekeleri arasında hiçbirinin rasyonel akıl kadar önemli olmadığının farkına varmaya başlamıştır. İnsan idrak ediyor ki kesred (çokluk) labirentinde ruhu vahdetin (birliğin) kusursuz nuruna bir tek aydınlanmış akıl götürebilir.

Zihinsel gelişimde en önemli etken olan temel cehalete ilaveten, çok daha gizli ve tehlikeli başka bir cehalet türü daha vardır. Bu cehalet türüne *ikili* veya *karmaşık* cehalet denir ve ona kısaca *cehaletinden bihaber olmak* diyebiliriz. İlkel insanlar güneşe, aya ve yıldızlara tapıp rüzgârlara sunular sunarak, bilinmeyen tanrıları yatıştırmak için kaba fetişlere yöneldi. Anlamadığı mucizelerle dolu bir dünyada yaşadı. Bir zamanlar ellerinde kemiklerle kükreyen insanların yaşadığı yerlerde şimdi büyük kentler yükseldi. İnsanlık kendini artık ilkel görmüyor. Şaşkınlık ve hayret ruhunu bir karmaşıklaşma ruhu takip etmiştir. Bugün insan artık kendi başarılarına tapıyor; zaman ve mekânın devasalığını ya bilincinin arkasına atıyor ya da onları tümüyle yok sayıyor.

Yirminci asır medeniyeti bir fetiş haline getirmiş ve kendi ürünleriyle ağzına kadar dolup taşmıştır, o artık kendi tanrılarını kendi yaratmaktadır. İnsanlık kendinin aslında ne kadar sonlu, geçici ve cahil olduğunu unutmuştur. Dünyayı evrenin merkezi gördüğü için Ptolemy ile dalga geçen modern medeniyet, dünya gezegenini semavi cisimler arasında en kalıcı ve en önemli gezegen olduğu, yıldızlı tahtlardaki tanrıların kaos içindeki bu karınca tepesinde meydana gelen büyük olaylarla ve dikilen büyük anıtlarla büyülendiği varsayımı üzerine kurulmuştur.

Sanki bir altın şerit veya on milyon tebaaya sahip olmak insanı kendi düşüncelerinin asaletinin üstüne yükseltirmiş ve erk asasının ışıltıları uzak yıldızlardan görünebilirmiş gibi, insan hemen her çağda gösteriş ve güçle yöneteceği şehirler kurmak için çabalamıştır. Bu küçük gezegen uzaydaki yörüngesinde yuvarlanırken, üzerinde, yaşadıkları küçük kürenin ötesindeki ölçülemez var oluştan bihaber olarak yaşayan ve ölen iki milyar insan taşımaktadır. Zaman ve mekânın sonsuzluğuyla ölçüldüğünde endüstrinin yöneticileri, finansın efendileri nasıl görünür? Bu kalantorlardan biri bütün dünyayı yönetecek bir güce gelse, kozmik bir toz tanesi üzerinde oturan kibirli bir despottan başka ne olabilir?

Felsefe insana *Küll* ile birliğini öğretir. O gökyüzünde gördüğümüz güneşlerin kardeşi olduğunu öğretir, onu bir vergi mükellefinden Kozmos'un bir vatandaşı haline getirir. Ona bir yandan fiziksel dünyaya bağlı (kanının ve kemiklerinin bu dünyaya ait) olduğunu öğretirken, öte yandan içinde bir ruhani güç, daha yüce bir Ben var olduğunu ve onun sayesinde *Küll*'ün senfonisiyle bir olabileceğini öğretir. O halde, *kara cahil*, insanın fiziksel duyularının sınırlı alanının ötesinde hiçbir şey tanımadığı, göğsünü şişirerek bilinecek başka bir şey olmadığını ilan ettiği kendi kendinden memnun bir bilinçsizlik halidir. Fiziksel hayat dışında başka bir şey bilmeyen kişi bir cahildir; fiziksel hayatın her şeyden daha önemli olduğunu ileri süren ve onu mutlak gerçeklik konumuna yükselten kişiyse kara cahildir.

Eğer Mutlak ve Sonsuz Olan insanın bilge olmasını istemeseydi, ona bilme melekesini ihsan etmezdi. İnsanın erdemli olmasını dilememiş olsaydı, insanın kalbine erdemin tohumunu ekmezdi. İnsanın kaderini kendi dar fiziksel hayatıyla sınırlamak isteseydi, ona, en azından kısmen dış evrenin devasalıklarını kavrama yeteneğine sahip algılar ve duyarlılıklar vermezdi. Felsefenin çığlığı bütün insanları ruh yoldaşlığına, düşünce kardeşliğine yüce Benlikler meclisine çağırır. Felsefe insanı bencilliğin beyhudeliğinden, cehaletin kederinden, dünyeviliğin umutsuzluğundan, hırs denilen hilkati garibenin ıstıraklarından, aç gözlülüğün zalim kıyafetlerinden, nefretin kızıl cehenneminden ve ölü idealizmin soğuk mezarından dışarı çağırır.

Felsefe bütün insanları hakikatin geniş, serin ve sakin manzarasına çağırır. Çünkü felsefenin dünyası, her insanın ruhunda tutuklu kalmış daha latif özelliklere ortaya çıkma imkânı sunan bir huzur ülkesidir. Burada insana otların ve bitkilerin mucizeleri öğretilir; her taş ve çöp bir dile sahiptir ve bize kendi varlığının sırlarını fısıldar. İdrakin ışığına boyanmış olan bütün hayat, güzel, mucizevî bir gerçekliğe dönüşür. Yaratımın dört bir köşesinden insana tazelik veren bir ilahi yükselir, çünkü burada, felsefenin ışığında var oluşun amacı ifşa olur; Küll'ün her yerinde var olan iyilik ve bilgelik, insanın cüzi aklına bile görünür hale gelir. İnsanlığın birliğin arzusuyla çarpan kalbi, burada, ruhunun en derinlerinde, çok

derin bir damarda saklı değerli bir metale benzeyen iyilik hazinesini çıkarmasına yardım eden bir dost bulur.

Bilgelerin işaret ettiği yolu takip eden hakikat arayıcısı eninde sonunda bilgelik dağının doruğuna çıkar ve aşağı bakarak hayat manzarasını seyreder. Ovalardaki şehirler küçük siyah noktalardan ibarettir, ufuk her yanda Bilinmeyen'in sisiyle kapalıdır. O zaman ruh bilgeliğin görme mesafesiyle ilgili olduğunu ve görülen manzaranın büyüklüğüyle arttığını anlar. İnsanın düşüncesi semaya yükselirken sokaklar şehrin, şehirler devletlerin, devletler kıtaların, kıtalar dünyanın, dünya uzayın ve uzay sonsuzluğun içinde yitip giderken geriye yalnızca iki şey kalır: Benlik ve Tanrı'nın iyiliği.

İnsanın fiziksel bedeni onunla kalıp amaçsız kalabalığa karışmışken, içsel doğasının derinlikleriyle bir olmayı keşfettiği kendine ait bir dünyada yaşadığını anlamak çok zordur. İnsan iki hayat yaşayabilir. Biri rahimden mezara mücadeledir. Süresi insanın kendi yaratımıyla –zamanla– ölçülür. Buna önemsiz hayat denebilir. Öteki hayat idrakten sonsuzluğa olan yolculuktur. Kavrayışla başlar ve süresi sonsuzdur ve sonsuzluk planında o tamama erer. Buna felsefi hayat denir. Filozoflar ne doğarlar ne de ölürler, bir kez ölümsüzlük bilincine varınca, artık ölümsüzdürler. İçlerindeki Yüce Benlik'le hem dem olduktan sonra, asla yıkılmayacak ölümsüz bir temele sahip olur, bu diri ve canlı temel üzerine güneş, ay ve yıldızlar söndükten sonra bile mevcut olmaya devam edecek bir medeniyet kurarlar. Aptal yalnızca bugün yaşar, filozof sonsuza kadar.

İnsanın rasyonel bilinç mezarını kapatan taşı kenara devirip dışarı çıktığında, bir daha ölmez. Çünkü bu ikinci veya felsefi doğum için ölüm yoktur. Buradan onun fiziksel olarak ölümsüz olduğu sonucu çıkarmamalıdır; bu filozofun fiziksel bedeninin, fiziksel dünyanın kendi dünyası olmaması gibi, gerçek Benliği olmadığını öğrenmesi anlamına gelir. Kendisinin bedeni olmadığını –suret bozulsa da hayatın devam ettiğini– anladığı zaman bilinçli ölümsüzlüğe ulaşabilir. Sokrates, "Anytus ve Melitus beni öldürtebilir, ancak hayatıma son veremez," dediği zaman kast ettiği şey işte budur. Bilge için fiziksel var oluş hayat denilen evin bir dış odasıdır. Bu odanın kapılarını sonuna kadar açan aydınlanmış insan daha büyük ve daha kusursuz bir varoluşa ulaşır. Cahil zaman ve mekânla sınırlı bir dünyada yaşar. Fakat Varlık'ın önemini ve asaletini idrak edenler, bunlar hayaletlerden, duyuların yanılsamalarından, beşeri cehaletin Ulûhiyet'in süresine getirdiği keyfi sınırlamalardan ibaret olduğunu görürler. Filozof bu süreyi görerek titrer; çünkü onun için bu sonsuz süre, bütün başarıların en büyüğü olarak Alimi Mutlak Sebep tarafından yaratılmıştır.

İnsan göründüğü kadar önemsiz bir yaratık değildir; fiziksel bedeni onun gerçek benliğinin ölçüsü değildir. İnsanın görünmeyen doğası onun bilinci gibi geniş, düşünceleri gibi ölçüsüzdür. Onun bilincinin parmakları yıldızlara kadar uzanıp

onları tutar, ruhu bizzat Kozmos'un nabız atışıyla titrer. Kendi idrak seviyesini bu noktaya kadar yükseltmiş olan kişinin bilme kapasitesi öyle artar ki o evrenin çeşitli unsurlarını yavaş yavaş kendi içine alır. Bilinmeyen dediğimiz şey, hakikat arayıcısının bilincine henüz katılmamış şeydir. Felsefe insana takdir edebilme yeteneğini kazandırır; çünkü ona bilginin ihtişamını ve yeterliliğini gösterir, ayrıca insanın yedi kürenin sırlarının efendisi olmasını sağlayacak uyku halindeki güçleri ve melekeleri ortaya çıkarır.

Eski inisiyeler müritlerini fiziksel dünyanın uğraşlarından zihnin ve ruhun hayatına çağırırlar. Gizem okulları asırlar boyunca Gerçekliğin kapısında, numen ile fenomen, Töz ile gölgesi arasındaki o varsayımsal noktada durmuşlardır. Gizem okullarının kapısı her zaman sonsuza kadar açıktır, oradan geçenler ruhun geniş evine konuk olurlar. Felsefenin dünyası ne solda ne sağda, ne yukarıda ne aşağıdadır. Bütün tözlere ve bütün uzaya işlemiş bir öz gibi her yerdedir; bütün varlığın en içine ve en dışına kadar nüfuz eder. Her kadın ve erkekte iç ve dış dediğimiz bu iki âlem, ben olmayan ile ben olan arasındaki bir kapıyla birbirine bağlanır. Mistikte bu kapı kalptir; o, duygularını ruhanileştirme yoluyla bir kez hissedilip bilindiğinde, uğruna yapılan her şeyin haklı çıktığı daha yüksek bir varoluş seviyesine çıkar. Filozofta iç ve dış dünyaların kapısı akıldır; aydınlanmış akıl cisimsel olan ile cisimsel olmayan arasındaki uçurumun üzerine bir köprü kurar. Böylece gören kişinin içinde tanrılık doğar, o insanların işleriyle ilgilenmeyi bırakıp tanrıların işleriyle uğraşır.

Bu "pratik" şeyler çağında insan Tanrı'nın varlığıyla bile dalga geçmektedir. İyiliği alayla alırlar, oysa şaşkın akılları maddeciliğin hayalet tiyatrosunda dolanıp durur. Onları yıldızların ötesine götüren yolu unutmuşlardır. İnsanı kendi tanrısal mirasına girmeye davet eden kadim dönemlerin büyük mistik kurumları yıkılmış ve bir zamanların kadim öğrenim evlerinin yerini şimdi beşeri kuruluşlar almıştır. Dünyaya kültür ve güzellik ideallerini veren beyaz entarili bilgeler eteklerini toplayıp insanın ufkundan çekilmiştir. Bütün bunlara rağmen bu küçük dünya, tıpkı eski dünya gibi Tanrı'nın ihsanına naildir. Gözleri sonuna kadar açık gençler ruhlar, fiziksel varoluşun gizemleriyle karşı karşıya kalmaya devam etmektedir. İnsan gülmeye, ağlamaya, sevmeye ve nefret etmeye devam etmektedir; kimileriyse hâlâ daha soylu bir dünya, daha dolu bir hayat, daha eksiksiz bir kavrayışın düşünü görmektedir. İnsanın hem kalbindeki hem aklındaki fânilik ve ebediyet arasındaki kapılar hâlâ sonuna kadar açıktır. Erdem, sevgi ve idealizm hâlâ insanlığı harekete geçiren güçlerdir. Tanrı sevmeye devam etmekte ve mahlûklarına rehberlik etmektedir. Yukarıya, başarıya giden yol hâlâ açıktır. İnsan ruhunun kanatları henüz koparılmamıştır, onlar sadece etin altına katlanmıştır. Felsefe, kil kabı güneşe tutarak ruhu alışkanlık ve sapkınlık zincirlerinden kurtaran o büyülü güç olmaya devam etmektedir. Ruh, tıpkı eskiden olduğu

gibi, yine kanatlarını açabilir ve kendi kaynağına süzülebilir.

Gizem okullarının çığlığı yine duyuluyor, bu ses insanı Işık Evi'ne davet ediyor. Maddeciliğin büyük binası yıkıktır. İnsanın yaratmış olduğu sahte medeniyet, tıpkı Frankenstein'ın yaratığı gibi, kendi yaratıcısını yok etmeye yönelmiştir. Din tanrıbilimsel spekülasyonların labirentinde kaybolmuştur. Bilim tüm iktidarını yitirerek bilinmeyenin sınırlarına çarpıp durmaktadır. Sadece aşkın felsefe yolu bilir. Sadece aydınlanmış akıl insanın idrakini yukarı, ışığa taşıyabilir. Sadece felsefe insana iyi doğmayı, iyi yaşamayı ve iyi ölmeyi ve tekrar kusursuzca doğmayı öğretebilir. Bilgili hayatı, erdemli hayatı, faydalı hayatı seçen tüm çağların filozofları, bu seçkin topluluk, şimdi, aralarına davet ediyor SİZİ!

Yararlanılan Kaynaklar

Gizli öğretiler kitabının hazırlanmasında başvurulan veya alıntılar yapılan kitapların listesi

ADAMS. W. MARSHAM
The Book of the Master, (New York and London, 1898)
The House of the Hidden Places, (Londra, 1895)

AGRIPPA, HENRY CORNELIUS
De Occulta Philosophia, Libri tres (1531)
Magische Werke (Berlin, 1916)
Three Books of Occult Philosophy or Magic (Chicago, 1898)
Vanities of the Arts and Sciences (Paris?, 1537)
Works of Henry Cornelia Agrippa, (Lugduni, circa 1531)

ALCIAT, ANDRAE
Emblemata (Antwerp, 1608; (Paris. 1618)

ALEXANDER, HARTLEY BURR
Mythology of All Races, (Boston, 1916)

ANDERSON. JAMES
The Constitutions of the Free-Masons. (Londra,1723)
ANDREAE(?), JOHANN VALENTIN
Confessio Fraternitatis (Frankfurt, 1615)
Fame Fraternitatis (Frankfurt. 1615)

ANDREWS. W. S. AND CARUS, PAUL
Magic Squares and Cubes (Chicago. 1908)

ANONİM
A Miscellaneous Metaphysical Essay (Londra,1748)
An Enquire into the Constitution, Discipline, Unity and Worship of the Primitive Church (Londra,1713)
A Philosophicall Epitaph in Hierogliphicall Figures (Londra, 1673)
The Book Sealed with Seven Seals. (Manuscript in German, circa 1750)
The Canon, (Londra, 1897)
Codex: Nuttall. Facsimile of ancient Mexican Codex (Cambridge, 1902)
Complete Book of Magic Science (Londra, 1575). (Copy British Museum Mannuscript)
Freemasons Pocket Companion, (Glasgow, 1771)
Goetia, The Lesser Key of Solomon (Chicago, ...)
Hermetical Triumph, The Ancient War of the Knights (Londra, 1723)
History of Friar Bacon (Londra, 1796)
Mysteries of the Rosie Cross (Londra, 1891)
On Mankind their Origin and Destiny (Londra, 1872)
Turbae Philosophorum (Vienna, 1750)

AQUINAS, ST. THOMAS
Summa Theologica (Londra. 1912)

ASHMOLE, ELIAS
The Institution, Laws & Ceremonies of the Most Noble Order of the Garter. (Londra, 1693)
Theatrum Chemicura Britannicum (Londra. 1652)

AUBREY, JOHN
Letters Written by Eminent Persons of the Seventeen and Eighteen Centuries (Londra, 1813)

AUDSLEY, W. & G.
Handbook of Christian Symbolism (Londra, 1865)

AUGUSTINE, ST.
The City of God, (Londra, 1009?)
Homilies on the Gospel according to St. John (Oxford,1849)

AVALON, ARTHUR
The Serpent Power (Madras, 1924)

BABBITT, EDWIN D.
The Principles of Light and Color (Londra, 1878)

BACON, SIR FRANCIS
The Advancement of Learning (Londra, 1640);
Latin (Amsterdam, 1694); İlk Baskı, iki bölüm, (Londra, 1605)
Essays on Counsels, Civill and Morall (Londra, 1639)
Historia Regni Henrici Septimi (Amsterdam, 1695)
Historia Vitae et Mortis (Amsterdam, 1663); İngilizce baskı (Londra, 1638)
The History of the Reign of King Henry the Seventh, (Londra, 1641)
The History of Winds, (Londra, 1671) Novum Organum Scientiarum (Amsterdam, 1694)
Opuscula Historico-Politica (Amsterdam, 1695)
Resuscitatio, .etc. (Londra. 1661) Scripta in Naturali et Universali Philosophia, (Amsterdam, 1653)
Sermones Fideles (Amsterdam, 1685)
Sylva Sylvarum, and the New Atlantis (Londra, 1627)
Sylva Sylvarum, Sıve Hist. Naturalis, et Nova Atlantis (Amsterdam, 1661]

BACSTROM'S (DR. SIGISMUND) COLLECTION OF ALCHEMICAL MANUSCRIPTS
Nadir simya yazmalarından kopyalanan ve birkaç orijinal belge içeren 18 ciltlik koleksiyon. A. E. Waite'in "Brotherhood of the Rosy Cross," sayfa 549-560'da bahsettiği üzere bunların bir kısmı Bacstrom Koleksiyonuna aittir.

1. Cilt
The Great Work of the Lapis Sophorum according to Lambspring's Process.
The Work of the Jewish Rabbi, by Rabbi Isaac Calvo of Jerusalem.
The Work with Wolfram, by a Venetian Nobleman.
Three Processes for Obtaining The Tincture, by Baron de Welling.
A Treatise Concerning the Tincture of Antimony. communicated to his friend
Theodore in 1536, by Theophrastus Paracelsus.
Of the Tincture of Antimony, by Roger Bacon.
A Process for Obtaining the Tincture from Urine, by an American Clergyman, with remarks by Dr. Bacstrom.
The Process of the American Adept. (Manuscript in German.)

2. Cilt
The work of Philope Ponia for accomplishing the Elixer, copied from Manuscript dated 1587.
The Process of Philip Pony for accomplishing the Tincture, as practised by Quercitan's Daughter.
The Work of Neptıs, communicated by him to Quercitarnus.
The Theory and Practice of the Philosopher's Stone, described by Quercitan's Daughter.

3. Cilt
Count Bernardus Trevisan on the Transmutation of Metals.
A Treatise of Bemard Earl of Trevisan of the Philosopher Stone. Printed copy with note by Dr. Bacstrom.
The Answer of Bernardus Trevisanus to the Epistle of Thomas of Bononia, Physician to King Charles the Eighth. Printed copy with many notes by Dr. Bacstrom.

4. Cilt

The Way to Operate the Elixir, tarihsiz ve imzasız eski bir elyazmasından kopya.

Some Curious Processes extracted from an old manuscript entitled The Loving Mite, with remarks by Dr. Bacstrom. The Work with the Butter of Antimony, as communicated verbally to Mr. Hand by a possessor.

Curious practical experiments on some metals. (Eski bir elyazması)

5. Cilt

A Short Process Indicated, translated from the German.

On a Short Process for Regenerating Metals.

Extracts from Paracelsus.

Remarks on the Work entitled Zoroasters Cave, and also on Astromagus's Magical Gold.

The Process of Alexis Piemontese. Alchemical Aphorisms.

Several Ancient Manuscripts.

6. Cilt

The Chemist's Key, by Henry Nollius.

Monsr. de la Brie's Process for accomplishing the Tincture, translated from the French.

Remarks on the above by Dr. Bacstrom.

Another Process for accomplishing the same, copied from a manuscript of Dr. Bacstrom.

Some Thoughts on a Hint Given by Basil Valentine: of a Via Sicca Regenereationis Principiorum, by Dr. Bacstrom.

Copy of an Anonymous Letter sent to Mr. Ford, concerning the Lapis Philosophorum.

Process for the Lapis with Nitre and Gold.

Thoughts on Nynsicht's Letter to Hartman, from the Latin.

Anonymous Letter sent to Dr. Bacstrom in 1788, Original letter with Envelope.

7. Cilt

Fifty-five Letters of Michael Sendivogius to the Rosey-Crucian Society with description of their Seal. From old Manuscript.

8. Cilt

Remarks on the Fountain of Bernhard, by Albert Beyer.

On the Lapis Philosophorum, copied from a Manuscript.

Extracts from Metallurgia, or the Generation of Metals, translated from the German.

The Process of Leona Constantia, Abbess, from the German work. The Sun-flower of the Wise.

Multum in Parvo. From a Latin Manuscript.

Opus Maximum, the Science of Alchemy.

9. Cilt

The Archbishop of Roane's Questions on Alchemy answered by William de Cones, copied From a manuscript dated 1216.

The Practice of Philosophers.

Lully's Theory of the Philosophers Fires explained by Ripley.

An Alchemical Dialogue between a Disciple and His Master.

A Process by the aid of which a Woman supported her Family.

The Work of the Great Elixir.

The Science of Alchemy

Copy of an Act by William and Mary permitting the multiplying of Metals.

An Original ancient Manuscript entitled The Book of Alchemy.

10. Cilt

The Processes of Mr. John Yardley of Worcester.

The Work of St. Dunstan.

The Work of Johannes Gier.

Dedication prefixed from the German Edition of Trevisan's Works.

Aphorisms Respecting the Philosophical Metallic Work.

The Philosophical Processes of Charas Stella.

A Process upon Lead

Letter of Dr. Dippelius concerning the Sophic Tincture.

Curious Anecdote Copied from the French Expedition to Egypt.

The Pontic, or Mercurial Water of the Wise, by Chrysogonus de Puris Uranapolita.

Remarks on Pontanus.

Extracts from Metallurgia.

Concordantia Philosophorum.

Explanation of the Allegorical Description of the Principles of the Great Work in D'Espagret's Hermetic Secrets.

A Letter from Dr. Bacstrom.

Another Letter from Dr. Bacstrom.

11. Cilt

A treatise of the Animal Stone, by Samuel Nordon.
Fundamental Doctrine concerning the First Root of the Philosopher's Stone, By Frier Vincentius Koffsky.
Gloria Mundi, A Collection of Wisdom from Ancient Philosophers.
A Process, by Baron de Welling.
A treatise of Aristotle the Alchemist, to Alexander Magnus, concerning the Stone of the Philosophers.
Extracts from the Key to the Hermetic Sciences, From the French.

12 Cilt

Letters to the Curious, Discovering Secrets of Great Moment, by Joel Langelotus, M.D.
Coelum Philosophorum, or Faithful Directions how to obtain the Hermetical Treasure.
Archidoxorum, seu de Secretis Natura Libri decemitem Manualia, by Paracelsus.
The Canons of Aphorisms of Alexander von Suchten.
Instructions respecting Antimonial Labours for the Sophic Mercury, by von Suchten, M.D.
An Ancient Manuscript concerning Avicene on the First Matter.
Observation collected from the conversation of Dr. Helvetus and the Brass-Founder who turned lead into gold.
Remarks on the Second Book of Henry von Batsdorff, called Filum Ariadnes, by Dr. Bacstronm.

13. Cilt

The Golden Chain of Homer. (Aurea Contena Homeri.)
Instructions respecting the Art of Transmuting and Ameliorating the Metals by William Brano von Shroeder, F.R.S.
Johannis de Monde Raphaim, the forerunner of Aurora.
Aphorisms concerning the Universal Salt.
A True Revelation of the Manual Operation for the Universal Medicine, by the Philosopher of Leyden.
Two short manuscripts in the form of notes.

14. Cilt

The Hermetical Signification of the Symbols and Attributes of Isis.
Egyptian Hieroglyphics from the most remote Antiquity.
The Hermetical Signification of the Hieroglyphical Symbols cut in stone over the Doors of Notre Dame at Paris.
The Mineral Gluten, by Dorothea Juliana Wallachin, a female Adept.
The Mysteries Contained in Sendivogius, explained, copied from a rare manuscript.
Extracts from Letters supposed to be by Sendivogius, from a rare manuscript.
The Practice of William Blomefeeld of the Noble Science of Alchemy.
Two Ancient Manuscripts.

15. Cilt

Chemical Moon-Shine, by a Lover of Truth. From the German.
Philosophical c onsideration of the Cold Fire.
Experiments by Modestin Fachsen, Director of the Mint at Leipzig.
Particular Processes of David Beuther M.D., written while he was in Prison.
On the Sphaera Saturni by Paracelsus
Sal Alembrot or Aqua Mercurii of Paracelsus
The War of the Knights, by John Sternhals Bishop of Bamberg.
The Key of Alchemy, by Samuel Norton, 1577.

16. Cilt

The Emerald Tablet, with Notes by Dr. Bacstrom.
The Allegory of King Solomon's Navigations and King Hiram's Ships explained by Dr. Bacstrom.
Processes from the John Gottfried Jugel's Experimental Chemistry.
Neuman on the Nature and Difference of Salt-Petre.
Sir Kenelm Digby's Sal Enixum and Abbé Rousseau's Primum Ens Salis.
Extracts from Seventy-Nine Wonders of Certain Subject.
Extracts from the Concordantia Chymica, by John Joachim Becker.
A Particular Process on Silver from Bacon Kunkel von Lowenstern.
The Epistle of Arnoldus de Villa Nove to the King of Naples, and Myriam's Instructions to King Aros.

Schroeder's Hint, respecting the Spirit of Mercury, also the work of Leona Constantia.
Ancient Manuscript.
Another Ancient Manuscript.

17. Cilt
Alchemy – A select collection of Testimonies respecting the Doctrines and Practices of the ancient Alchemists. In several Parts.

18. Cilt
Collection of Manuscripts on Magic, the Qabbalah, etc.

BALLARD, ROBERT
Solution of the Pyramid Problem (New York, 1883)

BANIER (ABBÉ)
Mythology and Fables of the Ancients (Londra, 1739)

BARCLAY, JOHN
Loves of Polyarchus & Argenis, (Londra, 1636).
Satyricon (Hackiana, 1674)

BARRETT, FRANCIS
Magus, or Celestial Intelligencer (Londra, 1801)

BATCHELOR, H. CROUCH
Francis Bacon Wrote Shakespeare (Londra, 1912)

BAULDWIN, WILLIAM
A Treatise of Moral Philosophy (Londra, 1651)

BAYLEY, HORALD
A New Light on the Renaissance (Londra, 1909)
Lost Language of Symbolism, (Londra, 1912)
Shakespeare Symphony, (Londra, 1906)

BEAUMONT, JOHN
Gleanings of Antiquities (Londra, 1724)

BELZONI, G.
Narrative of the Operation and Recent Discoveries in Egypt and Nubia (Londra, 1820)

BENN. ALPHRED WILLIAM
Greek Philosophers, The (Londra, 1724)

BERGERAC, CYRANO
Comical History of the States and Empires of the World of the Moon, The (Londra, 1687)

BESANT, MRS. ANNIE (WOOD)
Ancient Wisdom (Londra, 1922]
A Study in Consciousness (Londra, 1907)

BLAKE, WILLIAM
Marriagc of Heaven and Hell, The. (Hand-colored copy from original in Britisli Museum.)

BLAVATSKY, HELENE PETROVNA
Esoteric Instructions of The Theosophical Society, The Isis Unveiled (New York, 1877)
Secret Doctrine, The (Londra, 1888)

BLOCH, STELLA
Astronomy for All (Londra, 1911)

BÖHME, JAKOB
Von der Menschwerdung Jesus Christi (Amsterdam, 1682)
XL Questions Concerning the Soule (Londra, 1647)
Theosophia Revelata (Hamburg, 1715)
The Works of Jacob Behmen, The Teutonic Theosopher (Londra, 1764)

BOND, FREDBRICK BLIGH, AND LEA, THOMAS SIMCOX
Cabala contained in the Coptik Gnostic Books.(Oxford, 1917)

BONUS OF FERRARIA
New Pearl of Great Price, The (Londra. 1894)

BOOTH, WILLIAM STONE
Some Acrostic Signatures of Francis Bacon (Boston, 1909)

BOUTELLE, CLARENCE MILES
The Man of Mt. Moriah, (Chicago, 1898)

BOYLAN, PATRICK
Thoth, the Hermes of Egypt (Londra, 1922)

BOYSE, SAMUEL
The New Pantheon, (Dublin 1786)

BREITHAUPT, CHRISTIANUS
Ars Decifratoria sive scientia occultas Scripturas Solvendi et Legendi preamissa est disquisition historica de variis modis Occulte Schribendi (Helmstadii, 1783)

BROWN, JAMES COMPBELL
A History of Chemistry (Philadelphia, 1920)

BROWN, JOHN P.
The Dervishes (Philadelphia, 1868)

BROWN ROBERT HEWITT
Stellar Theology and Masonic Astronomy (New York, 1882)

BROWN II, SANGER
Sex Worship and Symbolism (Boston, 1922)

BRYANT, JACOB
A New System, or, an Analysis of Ancient Mythology (Londra, 1774)

BUDGE, E. A. WALLIS
The Book of the Dead, (Londra, 1913)
The Gods of the Egyptians, (Londra, 1904)
Oris and the Egyptian Resurrection (Londra ve New York, 1911)

BURTON, ROBERT
The Anatomy of Melancholy (Oxford, 1628)

CALCOTT, WELLINS
A Candid Disquisition of the Principles and Practices of the most Ancient and Honourable Society of Free and Accepted Masons (Londra, 1769)

CALMET
The Dictionary of the Holy Bible (Londra, 1800)

CAMDEN, WILLIAM
Remaines Concerning Britain (Londra, 1657)

CAMPBELL, ROBERT ALLEN
Our Flag (Chicago, 1890)

CARDONUS, HIERONYMUS
In Cl. Ptolemaei de Astrorum Iudiciis (Basil, 1578)

CARLYLE, THOMAS
The Hero as Prophet (Boston, 1901)

ARTARI, VINCENZO
Le Imagini degli Dei degli Antichi (Venezia, 1609)
Le Imagini degli Del degli Antichi (Padova, 1626)

CARUS, POUL
The History of the Devil and the Idea of Evil (Chicago, 1900)

CASSOU, CHARLES,
Religions de la Perse, de la Chaldée et de l'Egypte

CAUSEUS, MICHAEL ANGELUS
Romanum Museum (Roma, 1746)

CAWDRY, ROBERT
The Treasurie or Storehouse of Similes (Londra, 1609)

CHARLETON WALTER,
A Ternary of Paradoxes (Londra, 1650)

CHATTO, WILLIAM ANDREW
Facts and Speculations on the Origin and History of Playing Cards (Londra, 1848)

CHRISTIAN, P.
Histoire de la Magie (Paris, 1876)

CHRISTIE, JAMES
Disquisitions upon the Painted Greek Vases (Londra, 1825)

CHURCHWARD, ALBERT
The Arcana of Freemasonry, (Londra, 1915)
The Signs and Symbols of Primordial Man (Londra, 1910)

CLARKE, JAMES FREEMAN
Ten Great Religions (Boston and New York, 1883)

CLARKE, NATALIE RICE
Bacon's Dial in Shakespeare (Cincinnati, 1922)

CLEMENT OF ALEXANDRIA
Writings contained in the Ante-Nicene Fathers (New York 1926)

JOHN, COLE
A Treatise on the Circular Zodiac of Tentyra (Londra, 1824)

COLUMNA, FRANCISCO
Hypnerotomachia, ubi humana omnia non nisi Somnium esse ostendit, atque obiter plurima scitu sane puma digna commemorate (Venedik, 1499)

COOK, ARTHUR BERNARD
Zeus, A Study in Ancient Religion (Cambridge, 1925)

CORNFORD, FRANCIS MACDONALD
From Religion to Philosophy (Londra, 1922)

CORY, ALEXANDER TURNER
The Hieroglyphics of Horapollo Nilous (Londra, 1840)

CORY, ISAAC PRESTON
Ancient Fragments (Londra, 1832)

CRAVEN, J.B.
Doctor Robert Fludd the English Rosicrucian (Kirkwall, 1902)

CROLLI, OSWALD
Basilica Chymica.

CROSS, R.W. JEREMY L.
The True Masonic Chart, or Hieroglyphic Monitor (New York, 1854)

CULLEN, CHARLES
The History of Mexico (Philadelphia, 1804)

CUMONT, FRANZ
Astrology and Religion among the Greeks and Romans (New York ve Londra 1912)
The Mysteries of Mithra (Chicago, 1910)

CULPEPER, NICHOLAS
The Complete Herbal, (Londra, 1835)
Semeiotica Uranica (Londra, ----)

CUNINGHAM GRANVILLE
Bacon's Secret Disclosed in Contemporary Books (Londra, 1901)

D'ALVIELLA, COUNT GOBLET
The Migration of Symbols (Westminster, 1894)

DANTE ALIGHIERI
La Divina Commedia (Torino 1891)
La Vita Nuova (New York, 1901)

DAVIDSON D., VE ALDERSMTH, H.
The Great Phyramid, Its Divine Message (Londra, 1925)

DAVIDSON, P.
The Mistletoe and Its Philosophy (Glasgow, 1892)

DAVIES, EDWARD
The Mythology and Rites of the British Druids (Londra, 1809)

DEANE, JOHN BATHURST
The Worship of the Serpent, (Londra, 1835)

DE BOURBOURG, L'ABBE BRASSEUR (ÇEVİRMEN)
Popol Vuh (Paris 1861)

DEE, A.
The Chemical Collection, (Londra, 1629)

DE MONTE-SNYDERS
Metamorphosis Planetarum

DE QUINCEY, THOMAS
Historico-Critical Inquiry into the Origin of the Rosicrucians and the Freemasons (Londra, 1886)

DERMOTT, LAU
The True Ahiman Rezon (New York, 1805)

DE VIGENERE, BLAISE
Les Images ou Tableaux de platte peinture des deux Philostrates sophists Grecs et les statues de Callistarte (Paris, 1637)

DIGBY, SIR KENELM
Of Bodies, and of Mans Soul (Londra, 1669)

DINSMORE, CHARLES ALLEN
The Teachings of Dance (Boston ve New York, 1910)

D'OHSSON, DE M
Tableau General de l'Empire Othoman (Paris 1787)

D'OLIVET, FABRE
The Hebrew Tongue Restored (New York, 1921)

DONNELY, IGNATIUS
Atlantis, the Antediluvian World (New York ve Londra, 1882)
The Cipher in the Plays and on the Tombstone (Minneapolis, 1899)
The Great Cryptogram (Chicago, New York ve Londra, 1888)
Ragnarok: The Age of Fire and Gravel (New York, 1886)

DOYLE, SIR ARTHUR CONAN
The Coming of the Fairies, (New York, 1883)

DRUMMOND, HENRY
Natural Law in the Spiritual World (New York, 1883)

DRUMMOND, SIR W.
The Oedipus Judaicus (Londra, 1866)

DUMAS, ALEXANDER
The Queen's Necklace (Boston, 1890)
Joseph Balsamo (Boston, 1890)

DUNLAP, S.F.
Sod, The Mysteries of Adoni (Londra, 1861)

DUPUIS, CHARLES FRANÇOIS
The Origin of Religious Worship (New Orleans, 1872)

DURANT, W.J.
The Story of Philosophy (New York, 1926)

DURNING LAWRENCE, SIR EDWIN
Bacon is Shake-Speare (New York, 1910)
The Shakespeare Myth, (Londra, 1912)

DU RYER, SIEUR
The Alcoran of Mahomet, (Londra, 1649)

DWIGHT, M.A.
Grecian and Roman Mythology (New York, 1849)

ECKARTSHAUSEN, KARL VON
The Cloud upon the Sanctuary (Londra, 1919)

EDGAR, JOHN AND MORTON
The Great Pyramid Passages and Chambers (Glasgow, 1923)

EDWARDS, CHILPERIC
The Hammurabi Code (Londra, 1921)

ERMAN, ADOLF
A Handbook of Egyptian Rite of Freemasonry (Londra, 1907)

EVANS, HENRY R.
Cagliostro and his Egyptian Rite of Freemasonry (Washington, 1919)

EVERARD, DR. (ÇEVİRMEN)
The Divine Pymander of Hermes Mercurius Trismegistus (Londra, 1650)
The Divine Pymander, Hargrave Jennings'in önsözüyle yeniden basım (1884)

FABER, GEORGE STANLEY
The Origin of Pagan Idolatry (Londra, 1816)

FABRICIUS,. JO. ALBERTUS
Codex Pseudepigraphus Veteris Testamenti (Hamburg, 1722)

FAIRHOLT, W.F.
Gog and Magog, The Giants of Guildhall (Londra, 1859)

FALCONER, JOHN
Cryptomenysis Patefacta, or the Art of Secret Information disclosed without a Key (Londra, 1685)

FALLOS, SAMUEL
The Popular and Critical Bible Encyclopaedia (Chicago, 1919)

FANCOURT, CHARLES ST. JOHN
The History of Yucatan (Londra, 1854)

FARNELL, LEWIS R.
Greece and Babylon (Edinburgh, 1911)

FAXARDO, DON DIEGO SAAVEDRA
Idea de Un Principe Politico Christiano (Amsterdam, 1659)

FELLOWS, JOHN
The Mysteries of Freemasonry (Londra, 1877)

FIGULUS, BENEDICTUS
The Golden and Blessed Casket of Nature's Marvels (Londra, 1893)

FLAMMEL, NICHOLAS
Hieroglyphical Figures, and Theory and Practise of the Philosophers Stone (Londra, 1624)

FLUDD, ROBERT
Collectio Operum (Oppenhemi, 1617)
Philosophia Moysaica (Goudae, 1638)
Responsum ad Hoplocrisma-Spongum (Goudae, 1638)

FERGUSSON, JAMES
Tree and Serpent Worship (Londra, 1873)

FOSBROKE, THOMAS DUDLEY
Encylopaedia of Antiquities (Londra, 1825)

FRANCK, ADOLPH
The Kabbalah (New York, 1926)

FRAZER, SIR JAMES GEORGE
The Golden Bough, (Londra, 1917)

FREUND, ADLER
Das Bild des Speershüttlers die Lösung des Shakespeare-Rätsels (Hamburg, 1921)

GAFFAREL, JAMES
Unheard-of Curiosities (Londra, 1650)

GALLUP, MRS. ELIZABETH WELLS
The Bi-literal Cypher of Sir Francis Bacon (Londra, 1900); do (Detroit, 1910)

GARDNER, JAMES
The Faiths of the World (Londra, 1858-60)

GADRNER, F. LEIGH
Bibliotheca Rosicruciana (Londra, 1903)

GARNETT, LUCY M. J.
Mysticsm and Magic in Turkey (Londra, 1912)

GARVER, W. L.
The Brother of the Third Degree (Chicago, 1894)

GASKELL, G.A.
Dictionary of the Sacred Language of All Scriptures and Myths (Londan, 1923)

GAYLEY, CHARLES MILLS
The Classic Myths (New York, 1911)

GEBELIN, M. COURT DE
Monde Primitif, Analysé et Comparé avec le Monde Moderne (Paris, 1776)

GICHTEL, JOHANN GEORG
Theosophia Practica (-----, 1736)

GINSBURG, CHRISTIAN D.
The Kabbalah, (Londra,1920)

GLAUBER, JOHN RUDOLPH
Works of the Highly Experienced and Famous Chymist (Londra, 1689)

GODWIN, WILLIAM
Lives of the Necromancers (Londra, 1834)

GOLDSMITH, ELİZABETH E.
Life Symbols as Related to Sex Symbolism (New York, 1924)

GORHAM, A.
Indian Masons' Marks of the Moghul Dynasty (Londra, 1911)

GOULD, ROBERT FREKE
A Concise History of Freemasonry (Londra, 1904)

GREEN, HENRY
Shakespeare and The Emblem Writers (Londra, 1870)

GREGORY (SAINT AND POPE)
Morals on the Book of Job (Oxford, 1850)

GRIMM, JACOB
Teutonic Mythology (Londra, 1882)

GUERBER, H. A.
Myths of Northern Lands (New York, 1895)

HAECKEL, ERNST
The Riddle of the Universe (New York, 1900)

HALL, FRANCIS
An Explication of the Diall Sett Up in the Kings Garden at London, an. 1669 (Liège, 1673)

HAMILTON, SIR WILLIAM
Lectures on Metaphysics and Logic (Boston, 1865)

HARTMANN, FRANZ
In the Pronaos of the Temple of Wisdom (Londra, 1890)
The Life and Doctrines of Jacob Boehme (Londra, 1891)
Occult Science in Medicine (Londra, 1893)
Paracelsus and The Substance of His Teachings (Londra, 1887)
The Secret Symbols of the Rosicrucians (Boston, 1888)

HASTING JAMES
A Dictionary of the Bible (Edinburgh, 1899)
Encyclopaedia of Religion and Ethics (New York ve Edinburgh, 1915)

HAVEN, DR. MARC
La Maître Inconnu Cogliostro (Paris, 1912)

HEAD, R.
The Life and Death of Mother Shipton (Londra, 1687)

HECKETHORN, CHARLES WILLIAM
The Secret Societies of All Ages and Countries (Londra, 1897)

HEINDEL, MAX
Freemasonry and Catholicism (Oceanside, 1919)
The Rosicrucian Cosmo-Conception (Seattle, 1909)
Unpublished manuscripts (Courtesy of Mrs. Heindel)

HEINDEL, MAX VE AUGUSTA FOSS
The Message of the Stars (Mount Ecclesia, 1922)

HELMONT, JOHANNIS BAPTISTAE VON
Ausgang der Artznen-Kunst (Sulzbach, 1683)

HELHOLDTZ, HERMANN L. F. VON
Sensations of Tone (Londra, 1912)

HESIOD
Compositions from the Works and Days and Theogony of Hesiod

HEYDON, JOHN
The English Physicians Guide: or a Holy Guide (Londra, 1662)
The Wise Mans Crown; or The Glory of the Rosie-Cross (Londra, 1664)

HEYWOOD, THOMAS
Gynaikeion (Londra, 1624)
Hierarchie of the Blessed Angells (Londra, 1635)

HICKSON, S.A.E.
The Prince of Poets (Londra, 1926)

HIEROCLES
Upon the Golden Verses of Pythagoras (Londra, 1682)

HIGGINS, FRANK C.
Ancient Freemasonry (New York, 1923)
A.U.M., The Lost Word (New York, 1914)
The Cross of the Magi (New York 1912)

HIGGINS, GODFREY
Anacalypsis (Londra, 1836)
The Celtic Druids (Londra, 1827)
Horae Sabbaticae (New York, 1893)
Mahomet, The Illustrious (Londra, 1829)

HOISINGTON, H. R.
The Oriental Astronomer (Jaffna, 1848)

HOMER
The Odyssey (--------, 1525)

HONE, WILLIAM
Ancient Mysteries Described (Londra, 1823)

HORT, W. JILLARD
The New Pantheon (Londra, 1829)

HUGHES, THOMAS PATRICK
A Dictionary of Islam (Londra, 1895)

HUNT, GAILLIARD
The History of the Seal of the United States (Washington, 1909)

INMAN, TOHMAS
Ancient Faiths Embodied in Ancient Names (Londra, 1872)
Ancient Pagan and Modern Christian Symbolism (New York, 1874)

IRELAND, SAMUEL
Miscellaneous Papers and Legal Instruments under the Hand and Seal of William Shakespeare (Londra, 1796).

IRENAEUS VE JUSTIN MARTYR
The Ante-Nicene Fathers adlı eserdeki yazıları.

IRVING, WASHINGTON
Mahomet and his Successors (New York, 1854)

JAKSON, SAMUEL MACAULEY (EDİTÖR)
The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge (Londra ve New York, 1909)

JACOLLIOT, LOUIS
The Bible in India (New York, -----)

JAMES, WILLAM
Pragmatism (New York, 1909)

JENNINGS HARGRAVE
The Indian Religions (Londra, 1890)
The Letters of Hargrave Jennings (Bach, 1895)
Live Lights or Dead Lights (Londra, 1873)
Phallicism (Londra, 1884)
The Rosicrucians, Their Rites and Mysteries (Londra, 1887)

JOHNSON, MELVIN M.
The Beginnings of Freemasonry in America (New York, 1924)

JONES, SIR WILLIAM
The Works of Sir William Jones, (Londra, 1799)

JOSEPHUS FLAVIUS
The Works of Flavius Josephus (Oxford, 1839)

JOVIUS, PAULUS
Vitae Illustrium Virorum (Basil, 1578)

JOWETT, B.
The Dialogues of Plato (New York, 1905)

KALISCH, ISIDOR
Sepher Yezirah, a Book on Creation (New York, 1877)

KARAKA, DOSABHAI FRAMJI
History of the Parsis (Londra, 1884)

KEIGHTLEY, THOMAS
The Mythohogy of Ancient Greece and Italy (Londra, 1831)
Secret Societies of the Middle Ages (Londra, 1887)

KELLY, EDWARD
The Alchemical Writings of Edward Kelly (Londra, 1893)

KENEALY, E.Y.
The Book of Enoch (Londra,------)
The Book of FO (Londra, 1878)

KHUNRATH, HENRICI
Amphitheatrum Sapientiae, etc. (Hanover, 1609)

KILNER, WALTER J.
The Human Atmosphere (Londra, 1920)

KING, C. W.
The Gnostics and Their Remains (Londra, 1864)

KINGSBOROUGH, LORD
Antiquities of Mexico (Londra, 1848)

KINGSFORD, ANNA
Astrology Theologized (Londra, 1886)
The Virgin of the World (Londra, 1885)

KINGSLEY, CHARLES
Hypatia (Londra, 1920)

KIRCHER ATHANISIUS
Ars Magna Sciendi (Amsterdam, 1669)
Magnes sive de Arte Magnetica Opus Tripartitum (----, 1643)
Oedipus Aegyptiacus (Roma, 1652)
Sphinx Mystagoga (Amsterdam, 1676)

KLAUBER, JOSEPHO VE JOANNE
Historiae Biblicae Veteris a Novi Testamenti (----, 1640?)

KNIGHT, RICHARD PAYNE
A Discourse on the Worship of Priapus (Londra, 1894)
The Symbolical Language of Ancient Art and Mythology (New York, 1876)

KUNOW, AMELIE DEVENT VON
Francis Bacon, The Last of the Tudors (Londra, 1924)

LAERTIUS, DIOGENES
De Vitis, Dogmatibus, etc. (Amselaedami, 1692)

LANE-POOLE, STANLEY
Studies in a Mosque (Londra, 1883)

LANG, ANDREW
Historical Mysteries (Londra, 1905)

LAWRENCE, BASIL E.
Notes on the Authorship of The Shakespeare Plays and Poems (Londra, 1925)

LENOIR, ALEXANDRE
La Franche-Maconnerie (Paris, 1814)
Nouvel Essai sur la Table Isiaque (Paris, 1809)

LENORMANT, FRANCOIS
Chaldean Magic: Its Origin and Development (Londra, 1877)

LE PLONGEON, AUGUSTUS
Queen Moo and The Egyptian Sphinx (New York, 1900)
Sacred Mysteries among the Mayas and the Quiches (New York, 1909)

LEVI, ELIPHAS
Dogme et Rituel de la Haute Magie (Paris, 1894)
The History of Magic (Londra, 1922)
Le Livre des Splendeurs (Paris, 1894)
Les Mystères de la Kabbale (Paris, 1920)
The Magical Ritual of the Sanctum Regnum (Londra, 1896)
Transcendental Magic (Chicago, 1910)

LEWIS, WILLIAM
A Course of Practical Chemistry (Londra, 1746)

LILLY, WILLIAM
An Astrological Prediction of the Occurrences in England (Londra, 1648)
Anima Astrologieae: or a Guide for Astrologers (Londra, 1676)
Astrology Modestly Treated of in three Books (Londra, 1647)
Merlin Reviv'd (Londra, 1615)

LLOYD, JOHN URI
Etidorhpa (Cincinnati, 1896)

LUNDY, JOHN P.
Monumental Christianity (New York, 1876)

LYCOSTENES, CONRADUS
Prodigiorum ac Ostentorum Chronicon (Basle, 1557)

LYTTON, LORD BULWER
Zanoni (Londra, 1843)

MAACK, FERDINAND (EDİTÖR)
Chymische Hochzeit: Christiani Ro sencreutz Anno 1459 (Berlin, 1913)

MAGGOWAN, KENNETH, VE ROSSE, HERMAN
Masks and Demons (New York, 1923)

MACGREGOR-MATHERS, S.L.
The Book of the Sacred Magic of Abra-Melin the Mage (New York, 1905)
The Kabbalah Unveiled (New York, 1912)
The Key of Solomon the King (Londra, 1889)

MACKENZIE, DONALD
Ancient Man in Britain (Londra, 1902)
The Migration of Symbols (New York, 1926)

MACKEY, SAMPSON ARNOLD
The Mythological Astronomy of the Ancients Demonstrated (Norwich 1824)

MACOY, ROBERT
General History, Cycolopedia and Dictionary of Freemasonry (New York, 1870)

MAIER, MICHAEL
Scrutinium Chyrnicum (Frankfurt, 1687)
Viatorium (Rothomagi, 1651)

MAIMONIDES, MOSES
The Guide for the Perpelexed, (Londra, 1919)

MALCOLM, J. COOPER
The "Tau" (Broşür, 1901)

MANNHART, W.
Zauberglaube und Geheimwissen (Berlin, 1920)

MARTYN, JOHN
The Bucolicks of Virgil (Londra, 1749)

MASSEY GERALD
A Book of the Beginnings (Londra, 1881)
The Natural Genesis (Londra, 1883)

MATHER, JR., FRANK WEWETT
The Portraits of Dante (Princeton, 1921)

MAURICE, THOMAS
Indian Antiquities (Londra, 1800)

MCCARTY, LOUIS P.
The Great Pyramid Jeezeh (San Francisco, 1907

MEAD, G.R.S.
Apollonius of Tyana (Londra ve Benares, 1901)
Fragments of a Faith Forgotten (Londra, 1900)
The Hymn of the Robe of Glory (Londra, 1908)
Orpheus (Londra, 1896)
Pistis Sophia (Londra, 1921)
Simon Magus, An Essay (Londra, 1892)
The Thrice Great Hermes (Londra, 1906)

MERLIN, R.
Origine des Cartes à Jouer (Paris, 1869)

MEYRICK, SAMUEL, VE SMITH, CHARLES
The Costume of the Original Inhabitants of the British Islands (Londra, 1815)

MILLS, L.H.
A Study in the Five Zarathushtrian Gàthàs (Oxford)

MINSHEU, JOHN
Minsheu's Guide into the Tongues, with their agreement and consent with one another in nine languages (Londra, 1626)

MONTFAUCON
Antiquity Explained by Montfaucon (Londra, 1721)
Morufauconii Antiquitates Graecae et Romanae (Nürnberg, 1757)

MOORE, EDWARD
The Hindu Pantheon (Londra, 1810)

MOORE, GEORGE FOOTE
Judaism (Cambridge, 1927)

MORELL, J.D.
An Historical and Critical View of the Speculative Philosophy of Europe in the Nineteenth Century (New York, 1872)

MORLEY, HENRY
The Life of Henry Cornelius Agrippa (Londra, 1856)

MORLEY, SYLVANUS GRISWORLD
Inscriptions at Copan (Washington, 1920)

MUIR, SIR WILLIAM
The Life of Mohammad (Edinburgh, 1912)
MULHALL, MARION MACMURROUGH
Beginnings or Glimpses of Vanished Civilizations (Londra, 1911)

MÜLLER, F. MAX
Natural Religion (Londra, 1889)

NAUMANN, EMIL
The History of Music (Londra, ----)

NAXAGARAS, JOHANN
Concordantia Philosophorum (Breslau, 1712)

NEWBERRY, THOMAS
Tabernacle and the Temple (Londra, 1887)

NOSTRADAMUS, MICHAEL
The True Prophecies of Michael Nostradamus (Londra, 1685)

NOVE, CLAUDIUS DE DOMINICO CELENTANO VALLIS
Rosicrucian, Hermetic and Alchemical Manuscript, written and illustrated in the year 1606 in Naples.

OAKLEY, I. COOPER
The Comte de St.-Germain (Milan, 1912)
Tracts of a Hidden Tradition in Masonry and Mediaeval Mysticism (Londra, 1900)

O'BRIEN, HENRY
The Round Towers of Ireland (Londra, 1834)

OLIVER, GEORGE
Signs and Symbols, Twelve Lectures on

Freemasonry (New York, 1906)

O'NEILL, JOHN
The Night of the Gods (Londra, 1834)

ORR, JAMES (EDİTÖR)
The International Standard Bible Dictionary (Chicago, 1915)

OUVAROFF, M.
Essay on the Mysteries of Eleusis (Londra, 1817)

OWEN, CHARLES
An Essay Towards a Natural History of Serpents (Londra, 1742)

OXON, F.H.
Paracelsus, His Auroa, & Treasure of the Philosophers As also the Water-Stone of The Wise Men (Londra, 165-?)

PALMER, E.H. (EDİTÖR)
The Qur'ân (Oxford, 1880)

PAPUS
The Tarot of the Bohemians (Londra, 1919)

PARACELSUS
The Complete Writings of Paracelsus of Hohenheim, (Strasbourg, 1616)
The Hermetic and Alchemical Writings of Aureolus Philippus Theophrastus Bombast of Hohenheim called Paracelsus the Great (Londra, 1894) Arthur Edward Waite'in editörlüğünde.

PARADIN, CLAUDE
Symbola Heroica (Leiden, 1600)

PARSONS, ALBERT ROSS
New Light on the Great Pyramid (New York, 1893)

PAYNE, JOHN (ÇEVİRMEN)
The Book of the Thousand Nights and One Night (Londra, 1884)
Tales from the Arabic (Londra, 1884)

PECK, HARRY THURSTON
Harper's Dictionary of Classical Literature and Antiquities (New York, 1897)

PEMBERTON, JR., HENRY
Shakespere and Sir Walter Ralegh (Philadelphia ve Londra, 1914)

PERRY, RALPH BARTON
Present Philosophical Tendencies (New York, 1916)

PERRY W.J.
The Children of the Sun (New York, 1923)

PHANEG, G.
Cinquante Merveilleux Secrets d'Alchimie (Paris, 1912)

PHILALETHES, EIRENAEUS
Ripley Reviv'd (Londra, 1678)

PHILALETHES, EUGENIUS
Anthroposophia Theomagica (Londra, 1650)
Euphrates, Or the Waters of the East (Londra, 1655)
Lumen de Lumine: or a New Magicall Light (Londra, 1651)
The Second Wash (Londra, 1651)

PHILO JUDAEUS
The Works of (Londra, 1854)

PHILPOT, (MRS.) J.H.
The Sacred Tree or The Tree in Religion and Myth (Londra, 1897)

PICART, BERNARD
Religious Ceremonies and Customs of the several Nations of the World (Londra, 1731)

PIETRO DI ABANO
Gli Elementi Magica (Manuscript on vellum, early 17th century)

PIGNORIUS, LAURENTIUS
Mensae Isiacae Expositio (Franfurt, 1608)

PIKE, ALBERT
Albert Pike Centenary Souvenir of His Birth (Washington 1909) Birçok ünlü masonun katkısıyla.
Ancient and Accepted Scottish Rite of Freemasonry. The Constitutions and Regulations of 1762 (New York, A.M. 5664)
Ex Corde Locutiones (Washington, 1897)

Irano-Aryan Faith and Doctrine (Louisville, 1924)
The Letter "Human Genus" of the Pope, Leo XIII, and the Reply for the Ancient and Accepted Scottish Rite of Freemasonry (Charleston, 1884)
Liturgy of the Ancient and Accepted Scottish Rite of Freemasonry (A.M. 5638)
Masonic Symbolism
Morals and Dogma of the Ancient and Accepted Scottish Rite of Freemasonry (Charlestone, A.M. 5641)
Sehpar H'Debarim (The Book of the Words) (A.M. 5638)

PISTOR, JOHN
Book of the Cabalistick Art (Undated manuscript copy)

PLUNKET, EMMELINE M.
Ancient Calendars and Constellations (Londra, 1903)

POE, EDGAR ALLAN
The Works of Edgar Allan Poe (New York, 1904)

PORTA, GIOVANNI BATTISTA DELLA
De Occultis Literarum Notis (Montisbeligardi, 1593)
Magiae Naturalis, Libri Viginti (Frankfurt, 1591)

POTT, (MRS.) HENRY
Francis Bacon and His Secret Society (Londra, 1891)

POTTENGER, MILTON
Symbolism (Sacramento, 1905)

PRASAD, RAMA
Nature's Finer Forces (Londra, 1911)

PRETON, WILLIAM
Illustrations of Masonry (Londra, circa 1801)

PRICHARD, J.C.
An Analysis of the Egyptian Mythology (Londra, 1819)

PRYSE, JAMES MORGAN
The Book of the Azure Veil ("Lucifer" Magazine, 1894-1895)

The Restored New Testament, (New York, 1916)

PTOLEMY
Ptolemy's Tetrabiblos (Londra, 1822)

QUARLES, FRANCIS
Emblems, Divine and Moral (Londra, 1824)

RALEGH, SIR WALTER
The History of the World (Londra, 1614)

RAMSAY, CHARLES A.
Tacheographia seu Ark Celeriter & Compendiose quaelibet inter perorandum verba, ut ne unum quidem excidat, describendi (Paris, 1683)

RAND, BENJAMIN
Modern Classical Philosophers (Boston ve New York, 1908)

RAPHEAL
The Astrologer of the Nineteenth Century (Londra, 1825)

REDGROVE, H. STANLEY
Alchemy: Ancient and Modern (Londra, 1911)
Bygone Beliefs (Londra, 1920)

RENOUF, SIR P. LE PAGE (ÇEVİRMEN)
The Egyptian Book of the Dead (Londra, 1904)

RENSELLAER, (MRS.) JOHN KING VAN
The Devil's Picture Books, A History of Playing Cards (Philadelphia, 1912)

RHIND, W.C.
The High Priest of Israel (Londra, 1868)

RICHARDSON, J.
The Works of Mr. Jonathan Richardson (Londra, 1773)

RICHEPIN, JEAN
Nouvelle Mythologie Illustrée (Paris, 1920)

ROBERTS, SAMUEL
The Gypsies (Londra, 1842)

ROBERTSON, JOHN M.
The Philosophical Works of Francis Bacon

(Londra, 1915)

ROSENTROTH, KORR VON
Kabbala Denudata (Francofurti, 1677)

ROSS, ALEXANDER
Mystagogus Poeticus (Londra, 1648)

SAINT-MARTIN, LOUIS CLAUDE DE
Man: His True Name and Minstry (Londra, 1864)

SALMON, WILLIAM
The Compleat English Physician (Londra, 1693)

SALVERTE, EUSEBE
The Occult Sciences and The Philosophy of Magic (Londra, 1846)

SANDIVOGIUIS, MICHEEL
A New Light of Alchymie (Londra, 1650)

SANTEE, M.D., HARRIS E.
Anatomy of the Brain and Spinal Cord (Philadelphia, 1915)

SCHEIBLE, J.
The Theoretical and Practical Teaching Concerning the Book of Thot (Stuttgart, 1857)

SHERER, VALENTIN
Dürer, Des Meisters Gemalde Kupferstiche und Holzschnitte (Suttgart, 1908)

SCHOEFFER, IOANNIS
Collectanea Antiquitatum in Urbe atque Agro Moguntino Repertarum (Mainz, 1520)

SCHOOLCRAFT, HENRY R.
The Indian Tribes of the United States (Philadelphia, 1884)
SCHOTTO, GASPARE
Physica Curiosa (Herbipoli, 1697)

SCHURE, EDOUARD
The Great Initiates (Londra, 1920)

SCOTT, WALTER
Hermetica (Oxford, 1924, 1925 ve 1926)

SEINGALT, JACQUES CASANOVA DE
Memoirs (Boston, 1903)

SELENUS GUSTAVUS
Cryptomenytices, et Cryptographiae, Libri IX (Lunaeburg, 1624)

SELER, DR. EDUARD
Codex Vaticanus No. 37373 (Berlin ve Londra, 1902-1903)

SEPHARIAL
The Kabala of Numbers (Londra, 1914)

SEYFFERT, OSKAR
A Dictionary of Classical Antiquities (Londra, 1904)

SEYMOUR, WILLIAM W.
The Cross in Tradition, History and Art (New York, 1898)

SHAKESPEARE, WILLIAM
The First Collected Edition of the Dramatic Works of William Shakespeare (Londra, 1623)
The Second Collected Edition of the Dramatic Works of William Shakespeare (Londra, 1632)
The Third Collected Edition of the Dramatic Works of William Shakespeare (Londra, 1663)
The Fourth Collected Edition of the Dramatic Works of William Shakespeare (Londra, 1685)
Shakespeare (William) Works (Londra, 1880-1891)

SHAW, CLEMENT B.
Frithiof's Saga (Chicago, 1908)

SIBLY, E.
A key to Physic, and the Occult Sciences (Londra, 1787)
A new and Complete Astrology (Londra, 1785)

SICKELS, DANIEL
General Ahiman Rezon and Freemason's Guide (New York, 1920)

SICULUS, DIODORUS
Historia (Paris, 1513)

SIDNEY, SIR PHILIP
The Countesse of Pembrokes Arcadia (Londra, 1633)

SINGER, JR., EDGAR A.
Modern Thinkers and Present Problems (New York, 1923)

SINGER, ISIDORE (EDİTÖR)
The Jewish Encyclopedia (New York, 1903)

SINGER, SAMUEL WELLER
Researches into the History of Playing Cards (Londra, 1816)

SKINNER, J. RALSTON
Notes on the Cabbalah of the Old Testament ("The Path," N.Y., 1887)
The Source of Measures (Cincinnati, 1875)

SMEDLEY, WILLIAM T.
The Mystery of Francis Bacon (Londra, 1912)
SMITH, DAVID EUGENE
History of Mathematics (Boston, 1925)

SMITH, GEORGE
The Chaldean Account of Genesis (New York, 1876)

SMITH, ROBERT
Harmonics, or the Philosophy of Musical Sounds (Londra, 1759)

SMYTH, C. PIAZZI
Life and Work at the Great Pyramid (Edinburgh, 1867)
Our Inheritance in the Great Pyramid (Londra, 1874)

SPEED, JOHN
The History of Great Britaine (Londra, 1627)

SPENCE, LEWIS
Myths and Legends of Babylonia and Assyria (Londra, 1916)
The Myths of Mexico and Peru (New York, 1913)
Myths of North American Indians (New York, 1914)

SPENSER, EDM.
The Faerie Queene: The Shepheards Calendar: Together with other Works (Londra, 1617)
SPRINGETT, BERNARD, H.
Secret Secrets of Syria and the Lebanon (Londra, 1922)

SQUIER, E.G.
The Serpent Symbol (New York, 1851)

STANLEY, THOMAS
The History of Philosophy (Londra, 1743)

STEFFEN, ALBERT
Hieram und Salomo (Dornach, 1925)

STEINER, DR. RUDOLF
Manuscript lectures on the Rosicrucians Occult Seals and Columns (Londra, 1924)
Submerged Continents of Atlantis and Lemuria (Rajput Press, 1911)
The Way of Initiation (New York, 1910)

STENGEL, GEORG
Emblems (Münich, 1635)

STENRING, KNUT
The Book of Formation (Londra, 1923)

STEPHEN, HENRIE
A World of Wonders (Londra, 1607)

STEPHENS, JOHN L.
Incidents of Travel in Central America (Londra, 1841)

STILLMAN, JOHN MAXSON
Paracelsus, His Personality and Influence (Chicago, 1920)

STODDART, ANNA M.
The Life of Paracelsus (Philadelphia, 1911)

SWANWICK, ANNA
The Dramas of Aeschylus (Londra, 1873)

SWINBURNE, CHARLES
William Blake, A Critical Essay (Londra, 1868)

SYLVESTER, JOSUAH
Du Bartas, His Divine Weekes and Workes (Londra, 1641)

TAYLOR, EDWARD S.
The History of Playing Cards (Londra, 1865)

TAYLOR, JOHN
Water Poet's Works (Londra, 1630)

TAYLOR, THOMAS
A Dissertation on the Eleusinian and Bacchic Mysteries (Amsterdam, ----)
An Answer to Dr. Gilles Supplement (Londra, 1804)
An Essay on the Beautiful by Plotinus (Londra, 1917)
Apuleius on the God of Socrates (Londra, 1822)
Arguments of the Emperor Julian against the Christians (Londra, 1809)
Cratylus Phaedo, Parmenides and Timaeus of Plato (Londra, 1793)
The Description of Greece, by Pausanias (Londra, 1794)
Eleusinian and Bacchic Mysteries (New York, 1891)
Five Books of Plotinus (Londra, 1794)
Fragments of Proclus (Londra, 1825)
Iamblichus on The Mysteries (Londra, 1895)
Life of Pythagoras, by Iamblichus (Londra, 1818)
Metamorphosis, or Golden Ass of Apuleius (Londra, 1822)
Metaphysics of Aristotle (Londra, 1801)
Miscellanies in Prose and Verse (Londra, 1805)
Mystical Hymns of Orpheus (Londra, 1896)
Ocellus Lucanus on the Nature of the Universe; etc. (Londra, 1831)
Phaedrus of Plato (Londra, 1792)
Philosophical and Mathematical Commentaries of Proclus (Londra, 1788)
Political Fragments of Archytas, Charondas, Zaleucus and others (Chiswick, 1822)
Pythagoric Sentences of Demophilus (Londra, 1804)
Rhetoric, Poetic, and Nicomachean Ethics of Aristotle (Londra, 1818)
Sallust on The Gods and the World (Londra, 1793)
Select Works of Plotinus (Londra, 1817)
Select Works of Porphyry (Londra, 1823)
Six Books of Proclus on the Theology of Plato (Londra, 1816)
Theoretic Arithmetic (Londra, 1816)
Treatises of Fictions on Suicide London (Londra, 1834)
Two Orations of the Emperor Julian (Londra, 1793)
Two Treatises of Proclus (Londra, 1833)
The Works of Plato (Londra, 1804)

TEMPLE, RONALD
The Message from the King's Coffer (Sausalito, 1920)

THOMAS, WILLIAM, VE PAVITT, KATE
The Book of Talismans, Amulets and Zodiacal Gems (Philadelphia, circa 1914)
THOMASSIN, SIMON
Recueil des Figures, Groupes, Thermes, Fontaines, Vases et Autres Ornements (Paris?, circa 1689)

TOY, CROWFORD HOWELL
Judaism and Christianity (Boston, 1902)

TRISMOSIN, SOLOMON
Splendor Solis (1582 tarihli el yazmasının yeniden basımı, British Müzesi)

TRITHEMIUS, JOHN
Liber Octo Quaestionum (Frankfurt, 1550)
Steganographiae nec non Claviculae Salomonis (Cologne, 1635)

TROWBRIDGE, W.R.H.
Cagliostro, the Splendour and Misery of a Master of Magic (New York, 1910)

THE TULANE UNIVERSITY OF LOUISIANA (YAYINCI)
Tribes and Temples (New Orleans, 1927)

TURPIN, M.
Histoire de la Vie de Mahomet (Paris, 1773)

ULLAH, MEAMET
The History of the Afgans (Londra, 1927)

UPHAM, EDWARD
The History and Doctrine of Budhism (Londra, 1829)

VAENIUS, OTHO
Theatro Moral de la Vida Humana (Amberes, 1733)

VAIL, CHARLES H.
The Ancient Mysteries and Modern Masonry (New York, 1909)

VALENTINE, BASIL
The Last Will and Testament of Basil Valentine (Londra, 1671)
The Triumphant Chariot of Antinomy, Theodore Kirkringius'un şerhleriyle (Londra, 1678)

VERSTEGAN, RICHARD
The Restitution of Decayed Intelligence (Londra, 1628)

VIBERT, LIONEL
The Rare Books of Freemasonry (Londra, 1923)

VILLARS, ABBE N. DE MONTFAUCON DE
Comte de Gabalis (Paterson, 1914)
Sub-Mundanes; or, the Elementaries of the Cabala (Bath, 1886)

VITRUVIUS
Cesariano's Edition of Vitruvius (Como, 1521)
Di Lucio Vitruvio Pollione de Architectura Libri Dece (Venice, 1524)
The Ten Books on Architecture (Cambridge, 1914). Morris Hicky Morgan'ın çevirisi.

VOLNEY, M.
The Ruins of Empires (Londra, 1792)

WAITE, ARTHUR EDWARD
A New Encyclopaedia of Freemasonry (Londra, 1921)
The Book of Ceremonial Magic (Londra, 1911)
The Brotherhood of the Rosy Cross (Londra, 1924)
Doctrine and Literature of the Kabalah (Londra, 1902)
The False Monarchy of Demons (Orijinal elyazması)
Lives of Alchemystical Philosophers (Londra, 1888)
The Occult Sciences (Londra, 1891)
The Real History of the Rosicrucians (Londra, 1887)
The Secret Doctrine in Israel (Londra, 1914)
Secret Tradition in Freemasonry (Londra, 1911)
The Works of Thomas Vaughan (Londra, 1919)

WEEMES, JOHN
Observations, Natural and Moral (Londra, 1636)
WEIDENFIELD JOHANNES SEGERTUS
The Secrets of the Adepts (Londra, 1685)

VEISSE, JOHN A.
The Obelisk in Freemasonry (New York, 1880)

WELLCOME, HENRY S.
Ancient Cymric Medicine (Londra, 1903)

WELLING, GEORGIUS VON
Salt, Sulphur and Mercury (Frankfort and Leipzig, 1760)

WELLS, H. G.
Outline of History (Londra, 1920)

WESTCOTT, WILLIAM WYNN
A Recent Spiritual Development (Londra, 1917)
An Essay upon The Constitution of Man: Spirit, Soul, Body (Londra,----)
An Introduction to the Study of the Kabalah (Londra, 1910)
Data of the History of the Rosicrucians (Londra, 1916)
Hermetic Arcanum (Londra, 1893)
Notes on a Curious Certificate and Seal (Londra, 1906)
Numbers, Their Occult Power and Mystic Virtues (Londra, 1911)
Rosicrucian Thoughts on the Ever- Burning Lamps of the Ancients (Londra, 1885)
Sepher Yetzirah (Londra, 1911)
Somnium Scipionis (Londra, 1894)
The Isiac Tablet of Cardinal Bembo (Bath, 1887)
The Magic Roll (Londra, 1903)
The Origin and History of Astrology (Londra, 1902)
The Religion, Philosophy and Occult Science of China (Londra, 1911)
The Rosicrucians, Past and Present, at Home and Abroad (Londra,----)
The Star Lore of the Bible (Londra, 1912)

WESTROPP, HODDER M., VE WAKE, C. STANILAND
Ancient Symbol Worship (New York, 1875)

WIGSTON, W.F.C.
Francis Bacon versus Phantom Captain Shakespeare (Londra, 1891)
Hermes Stella (Londra, 1890)
The Columbus of Literature (Chicago, 1892)

WILDER, ALEXANDER
Philosophy and Ethics of the Zoroasters (----, 1885)

WILKINSON, J.G.
Manners and Customs of the Ancient Egyptians (Londra, 1837) First Series; do (Londra, 1841) Second Series.

WILLIAMS, JOHN
The Life and Actions of Alexander the Great (Londra, 1829)

WILLIS, WILLIAM
The Shakespeare-Bacon Controversy. A Report of the Trial of an Issue in Westminster Hall, 1627. (Londra, 1903)

WILSON, H. H.
The Vishnu Purana (Londra, 1840)

WILSON, JAMES
A Complete Dictionary of Astrology (Londra, 1819)

WILSON, THOMAS
The Swastika (Washington, 1896)

WINDELBAND, DR. W.
History of Philosophy (Londra, 1898)

WITHER, GEORGE
A Collection of Emblemes, Ancient and Moderne (Londra, 1635)

WOLFIUS, HIERONYMUS
Epicteti Enchiridion, item Cebetis Thebani Tabula (Basle, 1561)

WOODWARD, FRANK
Francis Bacon's Cipher Signatures (Londra, 1923)

WOODWARD, PARKER
The Early Life of Lord Bacon (Londra, 1902)

WRIGHT, DUDLEY
Druidism, the Ancient Faith of Britain (Londra, 1924)

WRIGHT, ROBERT C.
Indian Masonry (Ann Arbor, Michigan, 1907)

WULKER, RICHARD
Geschichte der Englishchen Litteratur (Leipzeig und Wien, 1896)

Y-WORTH, W.
Chymicus Rationalis; or, The Fundamental Grounds of the Chymical Art (Londra, 1692)

Miscellaneous Anales del Museo Nacional de México (Mexico, 1882)
Annual Report of the Board of Regents of the Smithsonian Institution for the year ending June 30th, 1915. (Washington, 1916)
Ancient Gems (Londra,----). From Collections of Earl Percy, Hon. C.T. Greville, T.M. Slade.
Biblische Figuren des Alten Testaments ganz kunstlich gerissen durch den weit berühmten Vergilium Solis, Maler und Kunstecher zu Nürnberg.
Collectanea Chemica (Londra, 1893). By several authors.
Dictionnaire Mytho-Hermétique (Paris, 1758). By Antoine-Joseph Pernety.
Egyptian Magic (Londra, 1896). By S.S.D.D.
Geheime Figuren der Rosenkreuzer (Ultona, 1785)
Household Words, A Weekly Journal (New York). Conducted by Charles Dickens.
La Biblia Que Es, Los Sacros Libros del Vieio y Nuevo Testamento (1569). The "Bear Bible," first Protestant Spanish Bible.
Margarita Philosophica (Basil, 1508). First Encyclopaedia printed in Europe.
Mosaize Historic der Hebreeuwse Kerke (Amsterdam, 1700)
Reprints from Ars Quatuor Coronatorum (Margate from 1892 to 1903). By several authors.
Review of Reviews (New York, 1921)
Sammlung der Groessten Geheimnisse Ausserordentlicher Menschen in alter

Zeit (Koeln, 1725). By several authors.
Smithsonian Institution, Bureau of Ethnology (Washington, 1904). Bull. 28.
The Catholic Encyclopedia (New York, 1909)
The Encyclopaedia Britannica (New York, 1911), Eleventh Edition.
The English Hexapla (Londra, 1841). Being six English translations of the New Testament.
The Hermetic Museum, Restored and Enlarged (Londra, 1893); do (Frankfort, 1678)
The History of the Holy Cross (Londra, 1863)
The Koran: commonly called the Alcoran of Mohammed (Londra, 1734). Translated by George Sale from the Arabic.
The Library of Original Sources, (Milwaukee, 1915)
The Nuremberg Chronicle (Nuremberg, 1493)
The Phenix (New York, 1835). By several authors.
The Sacred Books and Early Literature of the East (Londra ve New York, 1911). Edited by Prof. Charles F. Horne.
The World Almanac and Book of Facts (New York, 1925). Edited by Robert Hunt Lyman.
Third Annual Report of the Bureau of Ethnology (Washington, 1884)
Fifth Annual Report of the Bureau of Ethnology (Washington, 1887)
Sixth Annual Report of the Bureau of Ethnology (Washington, 1888)
Eighth Annual Report of the Bureau of Ethnology (Washington, 1891)
Ninth Annual Report of the Bureau of Ethnology (Washington, 1892)
Fourteenth Annual Report of the Bureau of Ethnology (Washington, 1896)
Nineteenth Report of the American Bureau of Ethnology (Washington, 1900)
Twenty-First Annual Report of the Bureau of American Ethnology (Washington, 1884)
Twenty-Third Annual Report of the Bureau of American Ethnology (Washington, 1884)
Twenty-Fifth Annual Report of the Bureau of American Ethnology (Washington, 1903-04)

İndeks

A

Abrakadabra 146-147
Abraxas 57-58-62-199
Adam kadmon 101-104-362
Adamotu 287-288-289
Adonis 64-88-89-130-185-286-590
Agrippa, Henry Cornelius 301-302-426-575
Ahit Çadırı 172-408-410-411-412-413-414-571
Ahit Sandığı 153-172-296-373-378-381-411
Ahit Tabletleri 295-296
Ahriman 51-52-53-145-263-407-616
Ahuramazda 51-53-54-145-266-616
Akrep Burcu 121-145-151-227-257-258
Altın Eşek 73
Ammonious Saccus 28
Anaksagoras 20
Anaksimander 19
Anima Mundi 60
Apis 60-62-127-132-146-159-273-274-277
Apollon 77-170-172-174-176-177-184-185-206-207-285
Apollonius Tyanalı 28-177-301-600-602
Aristoteles 18-20-21-25-26-30-164-194-301-520-657-658
Aristuppus 23
Arketip 100-162-163-164-191-214-218-369-371-384-388-455-608
Asar-Hapi 59
Asgard 66
Aslan Burcu 131-132-152
Astral ışığı 46
Astrolojik Çağlar 146-149
Aşkıncılık 39
Aşkıntentellektüalizm 32
Atis 89-90-91-285
Atlantis 44-47-80-81-82-83-84-85-152-227-291-304-305-306-409-476-576-632
Auguste Comte 35
Augustinusçuluk 29
Ayn Sof 358-359-360-361-366-369
Aziz Irenaues 58
Aziz Petrus 56
Aziz Yuhanna 217-297-347-380-394-580-606-607-608
Azot 359-480-491-518-526-599

B

Babbitt 19-246-249
Baconcılık 30
Baküs 60-79-90-91-134-288
Baküs Gizemleri 54-79
Baküs Ritüelleri 75
Baküs ve Dionisos kültü 78

Basilides 56-57-59
Başak Burcu 125-134-136-145-146
Beelzebub 260
Berkeley 36
Beyaz kuğu 77
Blavatsky 56-86-172-213-249-254-261-282-288-301-341-372-382-595-606
Boğa Burcu 147-151
Bokböceği 256-259
Büyük Alem (Bkz. Makrokozmos)
Büyük Piramit 85-106-107-109-110-111-112-113-114-115-116-117-183-236-282
Büyük Yüz (Bkz. Makroprosopus)
Büyük Yüz (Bkz. Makroprosopus)

C

C. W. King 58-60
C.R.C. 421-422-423-424-425-426-445-529-530-531-532
Celsus 44
Ceres 47-68-69-71
Charles Heckethorn 50
Christian Rosencreutz (Bkz. C.R.C)
confessio fraternitatis 432-433-436-442-447-493-529
Culpeper, Nicholas 339-340

Ç

Çağrışımcılık (Associationalism) 37
Çakralar 281
Çarmıh 280
Çiçero 27

D

Darvinizm 37
Delfi Tapınağı 172-174-175-176-177-178-184-222-260
Demokritos 21
Descartes 35
Diana 119-148-161-177-181-206-235-272-277-
Dionisosçu mimarlar 79
Dodona Tapınağı 178-179
Dogmatikler 26
Doğa Ruhları 255-320-321-328
Dr. Faust 307-308
Dr. Sigismund Bacstrom 125
Druid Gizemleri 45-50
Druidler 45-46-49-283
Druidlerin inançları 49

E

Eden Bahçesi 84
Ekinokslar 49--69-112-116-134-145-146-147-148-151-234-242-272-273-285-598-
Eklektisizm 27
Eleacı Okulu 20-21
Elementler 159-192-208-246-248-291-317351
Elementsel varlıklar 317-318-320-322-324
Eleusis Gizemleri 67-68-69-70-72-73-74-79-185-266-286-342-540-597-607-609-640
Eliphas Levi 46-48-114-156-180-255-289-302-305-309-333-345-367-372-378-394-431
Epikür 27
Epoptes 73
Esseniler 28
Esseniler 28-185-
Eterik çift 334-335
Eurydice 76
Ezoterik Çağlar 300-301
Ezoterik Renkler 141-142-248-249-338
Ezoterik Sayılar 191-197-198-201-202-203-204-206-207-209-210

F

Faber 50
Fama Fraternitatis 173-422-423-424-425-426-432-436-439-447-493-529
Felsefe Taşı 123-125-171-294-317-429-433-461-464-466-479-485-490-504-511-521-524
Fichte 32
Flammel, Nicholas 461-468-469-470-471
Francis Bacon 18-30-89-231-266-374-393-427-437-442-447-542-543-544-545-546

G

Giordino Bruno 38

Giza Piramidi (Bkz. Büyük Piramit)
Gizem okulları 40-43-44
Gnomlar 321-322-323
Gnosis 55
Gnostik Gizem Okulları 55-56-63
Gnostikler 58
Gnostiklerin Mesih'le ilgili düşünceleri 58
Gnostiklerin öğretileri 59
Gnostisizm 56
Gnostizm 30-64
Godfrey Higgins 53
Gül-Haç Cemiyeti 45-58-137-173-281-347-374-393-421-422-423-424-427-428-429-430-431-432-433-437
Güneş Tanrıları 125-130-132-134-135-136-138-185
Güneş tapıncı 44-47
Güzel Balder 66

H

H. P. Blavatsky 86-170-173-249-261-282-301
Hava perileri 320-321-322
Hayat Ağacı 233-282-284-361-363-364-371-372-373-374
Hegel 33
Henry Bergson 36
Herbert Spencer 37
Heredot 90-91-106
Hermes 90-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-122-300-331-332-333-334-372-393-395-404-409-429-460
Hermesçi şifa sanatı 331-332-333-334-336-338-339-340-342
Herodot 269-272
Hesiodos 20-169-241
Hezekiel'in görüsü 167-367-381-418
Hipokrates 332
Hiram Abif 225-226-228-230-231-234-235-236-237-286-427-434-482-490-539-570-574-584-597-604
Hobbes 30
Homeros 20-54-76-189-241-490-562-644-657
Horus 120-126-127-232-254-300-
Hürmüz 51-52-53
Hypatia 646
Hz. Musa 185-295-334-379
Hz. Süleyman 120-133-158-225-297-306

I

Immanuel Kant

İ

İbis 98
İlk Hıristiyan mistikler 44-55
İlk Hıristiyanlar 44
İncubus ve succubus 329
İraneus 59
İsis 61-64-68-118-119-120-121-122-123-124-125-126-135-159-160-164-168-195
İsis gizemleri 62-156-159-161
İsis ve Osiris Kültleri 68
İskenderiye Okulu 56
İskenderiyeli Clement 62-90-95-209
İştar 86-87

J

Jacob Böhme 215-221
James Freeman Clarke 49
James Gardner 48
Jaşin ve Boaz 126-296-297-377
Johann Friedrich Herbart 33
John Dewey 39
John Locke 36
John O'Neill 54
John P. Lundy 52

K

Kabala 344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-358-359-360-361-363-364379-380-381-382-383
Kara büyü 304-308-309-310-311-315-319
Kerublar 114-158-166-209-312-363-381-384-405-411-414-419-524-576
Kibele 45-89-90-235
Kircher 25-378
Kirene Okulu 23
Koç Burcu 126-146-148+A198
Koç Burcu 126-146-148-154-227-274

Kont Cagliostro 431-461-647-648-649
Kopernik 37
Kova Burcu 150
Köpeksiler 23
Kral Arthur 279
Ksenophanes 20
Kutsal Kase 278-297-298
Küçük Alem (Bkz. Mikrokosmoz)
Küçük gizem 72
Küçük Yüz (Bkz. Mikroprosopus)

L

Leibnitz 32
Lemurya 152
Loki 66
Lucifer 137-297

M

Makrokozmos 115-189-212-367-373-377-387-405-568
Makroprosopus 213-345-360-373-377
Maniheizm 30
Mantikora 253
Mantikora 253-257
Manyetizma 46
Mavi Loca 47
Max Müler 46
Mayalar 119-254-255
Megara Okulu 23
Megaracı okul 22
Megaralı Öklit 22
Mesih İnancı 134-137-138-150-230-252-270-284
Meşe ağacı 46-50
Metapsychosis 128
Mikrokozmos 115-148-189-212-213-282-312-367-387-388-405-452-457-575-
Mikroprosopus 213-345-373
Mitra 52-53-54-58-130-135-151-600-602
Mitra kültleri ve Hıristiyan gizemleri 44-52-53
Mitra kültü 51-52-53-54-543-597-610
Monad 32
Myste 71

N

Narcissus 70
Nietzsche 35
Nuh'un Gemisi 277
Odin 58-65-66-92
Odin Gizemleri 65-66
Oğlak Burcu 53-134-146-148
Orfeus 77-91-230-260-301-482
Orfeus Gizemleri 40-76-146-169-209
Orfeus ile Eurydice 76
Osiris 50-60-61-62-64-94-99-119-120-121-127-128-130-134-166-229-233-273

Ö

Ökseotu 46-47

P

Pan 88
Paracelsus 148-232-302-317-318-319-320-329-332-333-334-335-424-441-461-462-463-464-465-479-481-486-495-502-521
Parmenides 21
Patristik Felsefe 29
Pavlus, Aziz 42-90-570-574-583-606
Pentagram 312-315-316
Peripatetikler 25
Persephone 47-68-69-72-76
Petrus, Aziz 53-56-217-410-589-597
Phaedo 22
Pisagor 20-28-128-153-184-185-186-188-189-191-192-195-201-208-235-241-279-280-349-377-384-461-483-567
Pisagorcular 154-187-188-189-191-200-204-238-243-244-371-393-395-397-398-429-443-543-562-571
Platon 18-23-24-25-81-83-84-156-164-165-166-168-194-197-243-301-331
Platoncu Felsefe 24
Platonik Katılar 191-194
Pleroma 56-58
Plotinus 28
Plutarch 61-118-120-121-123-127-165-197-198-287

Poimandres 98-99-100-104
Popol Vuh 85-86
Prometheus 72
Ptolemi 30-31-150-257-449
Ptolemi Soter 61-272

Q

Quetzalcoatl 85

R

Reenkarnasyon 129
Richard Wagner 67
Robert Brown 47
Robert Macoy 43

S

Sallanan taşlar 292-293-294
Samothraki (Semendirek) Gizem Okulları 47-64-76-90-91
Schelling 33
Schopenhauer 34
Scotizm 30
Sefer Yezirah 345-347348-349-350-351-352-353-354-355-356-368
Sefirot 159-162-163-164-165-166-282-297-349-350-351-352-353-354358-359-360-361-370-371-372-373-374-375
Sembolik dil 40
Semenderler 325-326-327
Semendirek (Bkz. Samothraki)
Serapis 61-62-64159
Serapis Ritüelleri 60
Serapis ve Osiris gizemleri 62
Seremonik maji 305-306-309-310-311
Sfenks 108-111-112-114-263
Simon Magus 55-56
Sinoplu Diyojen 23
Skolastizm 30
Skolastizm 30-31
Sokrates 21-22-73-318-319-340
Sönmeyen Kandiller 170-171-172
Spencerizm 37
Spinoza 31
Stoacılar 26
Stoacılık 27
Su perileri 324-325
Süleyman'ın Tapınağı 181-226-227-231-283-286
Şüphecilik 26

T

Tarot 159-370
Tav Haçı 233-596
Tekraktis 196-240
Temmuz 86-87
Terazi Burcu 145-148
Teslis 131-161-164-165-167-168-207-215-221-235-252-279-361-376
Tetragrammaton 215-349-357-373
Thales 19
Thomas Maurice 47
Thomas Taylor 43-83-156-215-318
Thomizm 30
Thor 65
Timaues 83
Titanlar 78-79
Tot 93-94-95-97-277
Tradisyonalizm 36
Typhon 119-121-140-233-255-257-262-276

Ü

Üstinsan 35

V

Valentinus 59
Valhalla 66
vesica piscis 278-405-591
Vicoizm 38
Virgil 28-128-135-173-260-276-490-562+A3
Vitriol 335-560
Voluntarizm 30

Y

Yaratıcı Üçlü 79
Yedi Gezegen 100-103-124-158-166-180-242-243-244-245-247-250-300-303-314-365
Yedi telli lir 77

Yehova 58-199-261-296-297
Yengeç Burcu 53-136-146-148
Yeni Pisagorcu 28
Yeni Platonculuk 18-28-29
Yezidiler 342
Yirmi beş Aralık 52-49-88-135-136

Z

Zerdüşt 51-166-326
Zodyak 82-115-154-136-137-143-144-145-148-219-233-234-249-257-297-303-326-363
Zümrüdüanka 252-267-268-269-270-397483-484-628
Zümrüt Tablet 229